TOMVS OCTAVS

RERVM POLONAR

ANNORVM

1530

1531

1532

Rkp. 6552.

Caisse XVI
N. 1.

Tomus octauus legationum: responsionum literarū regiarum rerūq; Polonicarum

Sub diuo Sigismundo primo Rege Poloniæ per sapientiss. Senatorem Petrum Tomiczki Epm Cracouien. Regni Polonie Vicecancell. actarum consultarum dictarum scriptarum.

Per me Stanislaum gorski eius in Cancell. scriptorem collectarum et in tomos Tredecim Digestarum.

Continet annos 1530 1531 1532.

1235.
1231
1230

3

Annus domini 1530.

Sub finem anni 1529 ad diem sancti Andree apostoli indictus agi cœptus est Conuentus generalis in Piotrkow et vsq; in Ianuario anni sequentis finitus.

5

6

Litere Contributionum in Conuentu decretarum .1530.

Sigismundus Rex Poloniæ.

Vniuersis & singulis Ecclesiasticis et Secularibus Consiliariis Regni nri cæterisq; subditis nostris quibuscunq; tam terrestribus q̃ Ciuitatum et Oppidorum honoribus et officiis insignitis, ad quo; rũ noticiã præsentes lrãe nostræ peruenerint, et præsertim in Palatinatu et districtibus ems consistentibus, sincere et fidelibus nobis dilectis, salutem et gratiam regiam. Reuerendiss: ac Reuerẽ m Christo patres, necnõ Magnifici, Generosi, famati, & Prouidi sincere nobis et fideles dilecti, Iam multi incognitũ est, audto in immensum perpetuo et aduersario hoste nro Tartaro, et Turcorũ Imperatore viribus et conatibus suis omnibus, in rnum et Hungariæ Regnum, ac alia finitima dominia conuerso, qnã: tum discrimen et periculũ ipsi regno nro immineat, cui nos oportu: ne consulere volentes, Conventũ hunc generalẽ Piotrkouien institueramus, in quo pro seruandis præsidijs in terris Russiæ, decretæ sunt Contributiones infrascriptæ, quas tamessi omni vti sensu volenti constare põtest sufficere non posse, cũ alijs in minoribus necessitatibus & periculis Regni maiores decernebantur, quæ nihilominus egre ad tutandos fines suppetebant, tamẽ cũ ita visũ est, nos ex eisdem Contributionibus defensionẽ, vti maxime & quoad fieri poterit, sarcire curabimus, neq; aliquid officii nostri quantum vires sufficient prætermittemus, quo res publica seruari et defendi possit, id quod ombus erit testatũ quo minus accedẽte aliquo metu et discrimine, quod omen Deus auertat, iure a quoq̃ culpari poterimus,

Sunt autem hęæ ipſæ Contributiones

Inprimis Coloni ſeu Kmethones, tam villarú noſtrarú regiarú ꝑ̃ omnium Spiritualiu̇ & Seculariu̇ ſubditoru̇ noſtrorú, de quolibet Manſo ſeu laneo poſſeſſionato quatuordecim groſſos, de medio Laneo ſeptem groſſos, et reliqu̇ pro quantitate laneorú, ad duas tẽporis rathas mſcriptas ſoluere debent, ſecundu̇ antiquas qutáciaſ, ſiue ipſi lanei, in antqus quitancijs deſcripti et cótenti, ſint poſſeſſionati ſiue deſerti. Hoc eſt octo groſſos pro dominica Oculi proxima, ita q̄ omnes ſoluant et contribuant, incipiendo á dominica Oculi, vſq̄ ad dominica Iudica, ſub pœna dupli, quæ exigi debet ab omnibus negligentibus, aut ſoluere non curantibus, mox poſt dominica prædictam Iudica, Sex vero groſſos reliquos, pro feſto ſancti Laurentij proximo ſoluent,

Item Burgrabii terreſtres et Exactores, qui quondȧ abuſu publicas Contributiones pro Regni defenſione decretas, de bonis ſuis non ſoluebant, contribuere debent de omnibus bonis ſuis quæ habent, modo et ordine ſupraſcripto, quemadmodum alij ſoluent et contribuent,

Item Aduocati et Sculteti, Colonos ſeu Kmetones nó habentes, ſoluent de ſuis Laneis per vnum fertonem, et ſimiliter Coloni ſeu Kmetones ipſorú Aduocatorú, de quolibet Manſo per quatuordecim groſſos ſoluent, ſecundu̇ antiquas qutantias, ita vt Kmetoés aliorum dominoru̇, ad rathas temporu̇ ſupraſcriptas ſub pœna dupli. Ipſi vero Aduocati Colonos ſeu Kmethones habentes, nihil ſoluent, ſed eorum Coloni ſeu Kmethones

ITEM Tabernatores hæreditarij, ſme ſint dominorū ſme aduoca-
torum ſeu Scultetorū, qui agros habent, ab illis Contributioné ſoluét
pro temporibus ſuperius deſignatis, ſecundū antiquas quitancias, iuxta
agrorum quantitaté, Hoc eſt de ſingulo Laneo pro prima ratha
prædicta octo groſsos de medio Laneo quattuor groſsos, Pro ſecunda
vero ratha de ſingulo laneo agri ſex groſsos, de medio laneo tres
groſsos et reliqui de quantitate Laneorū, Exactioné vero ducillo-
rum a ſingulis cocturis Cerviſiæ, more conſueto ſoluere nihilo-
minus erunt aſtricti,

Alij autem Tabernatores mansales, qui propinát Cerviſiā ex
Ciuitatibus et Oppidis quibuſcunqz Regni noſtri aduectam, per
ſex groſsos hoc anno ſoluent. Tres groſsos pro prima ratha, et a-
lios tres groſsos pro ſecunda ratha, cū non coquunt ipſā cervi-
ſiam, ſed illam alūnde ad propinandū adducūt, Illi vero Taber-
natores mansales, qui propinant cerviſiā, a ſuis domíb ſibi ad
propinandū datam, ſoluet quiſqz illorum hoc anno de taberna ſua
mansali vnū ferton, ſex groſsos videlicet pro prima ratha,
et alios ſex groſsos pro ſecunda ratha ſupradicta ſub pæna
dupli,

ITEM Nobiles pauperes colonos non habentes, ſoluent quiſqz
illorū ſex groſsos, ſemel duntaxat pro prima ratha ſecundum
antiquas quitantias

Item Villæ vaſtatæ & exuſtæ per hoſtes, aut aliquo caſu for-
tuitu, et a ſuis domíb libertatem habentes, quarū videlicet incolæ
domíb ſuis nihil, ſi quidem hoc probauerint teſtimonio duorum
hominum ex vna quaqz villa, medio corporali eorū iuramento,
q ſuis dominis nihil ſolunt, liberi eſſe debent a contributione
in preſenti Conuentu inſtituta, Exactione Czopowe excepta,

Item Ciuitates et Oppida tam mra regia, qꝫ ſubditorum noſtrorw ſpiritualm et ſetularm in toto regno, exactionē ciuilē quā Schoſſ vocant, vnam integram cum ſexta eus partæ, mxta antiquas quitancias ſoluent et contribuent, Quæquidē exactio ciuilis integra, ſolui debet per eaſdem Ciuitates, et oppida pro pri; ma ratha ſupradicta, Sexta vero pars eiuſdem exactionis ciuilis contribuetur pro feſto Sancti Laurencij proxme futuro ſub pœ; na dupli

Item Inquilini, in ciuitatibus, oppidis, et villis exiſtēn, qui neqꝫ exactionem ciuilem, neqꝫ de laneis ſoluunt, pro vtraqꝫ ratha ſemel āmtaxat per ſex groſsos ſoluent, exceptis viduis pauperibus et hor: tulanis, ac familia artificū

Item Contributio Cerviſiæ, Vini, Medonis, Malmatici, Muſcel: li Czopowe dicta, in hijſdem ciuitatibus & oppidis, ac etiā taber: nis villarū, tam noſtris quam ſubditorū noſtrorū ſpiritualium et ſecularim incipiendo a feſto Anmuntiacionis beatæ Mariæ pro; xime venturo ad integrum amm, a ſingulis cerviſiæ coctoribus more ſolito ſolui debet, ex quibuſcunqꝫ braſeis fuerit eadē cerviſia cocta, ſue braſea ipſa ſint ciuium et dominorū ex molendis prouenientia et emenſurata, ſue domi facta.

Item etiam de Cerviſia externa, quæ de externis regionibus et ducatibus nobis et regno noſtro non ſubiectis ad regnū noſtrum ducitur, vt Swidnicenſi, Theſchnen, Bernouien, et alia quacunqꝫ externa de terris Regno noſtro nō ſubiectis, contribucio ipſa Czopowe ſoluatur ſecundm antiquā conſuetudinem

Item Molendina omniu villarú, tam nostrarú q̃ subditorum nostrorú spualiu et secularí, quæ Lojsz Zebne vocantur mamales seu aniuersarios Molendinatores habencia, ex singulis rotis sex grossos semel duntaxat hoc anno soluent, pro prima ratha

Hereditarij vero Molendinatores dictarú villarú et Soluesche ex singulis rotis molendinoru suorú, qua Walnæ dicuntur duodecim grossos persoluent, ad rathas temporú suprascriptas, videlicet grossos sex pro prima ratha, et alios sex pro secunda,

Item Molendina braseatia et hæreditaria, aquatica et equestria, in omnibus ciuitatibus et oppidis more veteri taxata, et secundú antiquas quittancias, contribucioné vná cum sexta eius parte, quæ Schoss dicitur, a qualibet Marca taxe duos grossos persoluent, pro dnica videlicet, Oculi proxima integram contribucioné Schoss, Sextam vero eius partem, pro festo sancti Laurentij proximo, sub pæna dupli

Mineratiæ vero officinæ, alias ferrú facientes et serræ hæreditariæ, ex singulis rotis duodecim grossos, Annales aút officinæ Mineratiæ, et similiter annales serræ, hoc est locatæ seu conductitiæ, a qualibet rota semel duntaxat hoc anno sex grossos soluent pro prima ratha

Item Molendina Ventilia hæreditaria, duodecim grossos, Illa vero molendina ventilia, quæ anniuersarios Molendinatores habent sex grossos soluent ad rathas temporú supradictas, hoc est medietatem pro dnica Oculi proxima, et aliá medietatem pro festo scti Laurentij

Item Protopopones alʒ Namiestniczi, per duo florenos, Sacerdotes vero Ruthem qui popones vocantur, ex ſingulis eccleſijs & Synagogis per mediam ſexagenā groſſorū, Medietatem videlicet pro prima, et aliam medietatem pro ſecunda ratha perſoluent,

Item Valachi, ex ſingulis laneis integris, ſi illos habent, vel areis quæ Dworziſcza dicuntur, duodecim groſſos ſoluent, Et qui agros non habent, a ſingulo Centenario omiñ ſimilr duodecim groſſos perſoluent, ſex groſſos pro prima, et reliquos ſex groſſos pro ſecunda ratha ſuperius expreſsa

De quibuſquidem oñibus et ſingulis Contributioibus ſupra deſcriptis, Exactor ipſe facuet facereq tenebitur nobis rationē diſtincte, demonſtrando ſigillatim, quantū ex Contributione laneorū, quantū ex ciuili exactione quæ Schoſſ dicitur, quantū ex Czopowe, et quantū ex Nobilibus pauperibus qui colonos nō habent, perceperit et diſtribuerit, vt ſciri poſſit, quæ ſumma pecuniarū ex vnaquaq Contribucionū prædictarū colligatur

Vt aūt ſupradicta ordinatio in exigendis eiſdem Contributionibꝰ facta, debite exequtioni demandetur, Generoſitū

ad eas colligendas in Palatinatu et diſtrictibus eius Exactorē deſignauimus et cōſtituimus præſentibus lrīs noſtris, Mandamusq, vt in manus illius, deſignato tempore eaſdem contributioēs perſoluere curetis, Vobis vero Capitaneis quorū intereſt mandamꝰ, vt contributiones prædictas in præſenti generali Conuentu decretas publicari, et in foris ciuitatū et oppidorū, ac alijs locis publicis proclamari, et præfacto, Exactori noſtro pro tempore et termino

ſuperiꝰ expreſſo, abſqꝫ cuiuſuis more et dilacionis interuentu, de eiſdem contributionibus per eos ad quos pertinet, reſponderi facia: tis, et vos ipſi reſpondeatis, Negligentes vero in ſoluendo et con: tumaces, quos exactor vobis deferet, pœnis pignorationis conſue: tis, ad ſoluendū eaſdem contribuciones cōpellatis, Pro officio vro et gratia noſtra facturi

Proinde vero volen, vt exactor ipſe maiorē curā et attentionē in exigendis eiſdem Contributionibus, adhibeat, et in deferendo illos qui non ſoluerint, errorem per ſuā incuriam committere caueat, ſtatuimus et ordinamus, vt ſi exactor ipſe detulerit vobis Capitaneis aliquem tanqꝫ negligentem in ſoluendis publicis contributionibus, et ille per vos monitus, oſtenderit quitanciam eiuſdem Exactoꝛ, a pœna dupli ſe illa tuendo, Exactor ipſe ſoluere eandē pœnā dupli teneatur, Quā vos Capitanei ab eo omnino exigatis, et exigere curetis, pro grā noſtra, Quod ſi exactor ipſe in Capitaneatu vro poſſeſſionatus nō fuerit, illi Capitaneo illum deferatis, ſub cuius Capitaneatu bona et poſſeſſiones ſuas habuerit, qui ab illo pœnam dupli exigere teneat

Vt autem via calumnie præcludatur, volumus et mandamus, vt Exactor nr, noīa eorū, qui Contributiōes ipſas ad rathas tempo: rum ſupradictas ſoluere neglexerint, in ſchedula diligenter cōſeri: bat, in qua annotet diem qua illam ſcripſerit, et ad Capitaneum per: ferendam dederit, et illam vobis Capitaneis ſigillo ſuo obſignatam et manu ſua propria, vel ſui notarij ſubſcriptam, mittere teneatur, Datꝫ Pyotrkouiæ in Conuentu gnāli feria quinta in octaua ſanctorum trium Regum, Anno domini Milleſimo quingenteſimo triceſimo, Regni noſtri nigeſimo tertio

Ad mandatum Regiæ
Maieſtatis proprium

Sigismundus primus Rex Polonie Scuerino Boner Burgrabio: Et Michaeli Spiss Consuli Cracouien

Generose et famate fideles nri dilecti. Sollicitati sumus nomine illtris domini Alberti Marchionis Brandeburg. gen̄ in Prussia Ducis Nepotis nri charmi vt sumam quatnor millium florenorum quam ei ex contractu inter nos mutuo, ad singula festa Paschē soluere tenemur, hoc amo pnti, ante tempus prefinitum vigt festum Paschē ad festum Cathedre Sancti Petri solui et numerari ibere dignaremur. Confirmauit eciam hoc ipsum desiderium suum idem illtris dominus Nepos mr, et literis suis, in quibus eciam id a nobis instanter petit, causasq et eas quidem iustas, describit quibus addnctus, ea sumam ante legitimum tempus, a nobis sibi repomi tā: topere efflagitat. Nos vero quoniam dicto illtri dnō Nepoti mrō si necessitas exposcerit in maioribus quoq rebus, perlibenter morem gereremus, nedum quatnor millium florenorum sumē ante legitimum tempus solnci: one: sed (vt scitis) in eo loco nunc sumus, vbi comode a nobis, in ea re, eidem illtri domino Nepoti mrō mos geri non potest: presertim q ipse eam sumam Noremberge ad suprascriptum diem, hoc est ad festum Cathedre Petri sibi repomi postulat, Quare postulamus a vobis ambobus in solidum curare velitis vt eidem illtri domino Nepoti mrō superius descripta suma, hoc est 4 millia florenorum per 28 ßß monetē et numeri consueti in regno mrō currentis, ibidem Noremberge, ad diem superius descriptum videlicet Cathedre Sancti Petri proxime in loco certo et securo, per vos in solidum, aut per factores

vros ex vrā priuata pecunia reponatur et m̄ manus prē-
dicti ill̄ domini Nepotis mei aut primus quis eius ab sua ill̄te spe-
ciale mandatum ad id habuerit tradatur et numeretur
Quamq̄ autem de huiusmodi sumē repositione et de
toto hoc negocio tecum Michael Spis nuper dum hic eras
abunde coram egimus atq̄ tractauimus et quid m̄ ea re
fieri velimus declarauimus Tamen quo vterq̄ vestrum
de talis sumē solucione certus et securus fieret promit-
timus vobis et vtriq̄ vrum m̄ solidum talem sumam 4
millium florenorum vt supra quam Noremberge re-
posituri estis ad proxime futurum Paschē sine vlla
dilacione et difficultate persoluendam Quittanciam
vero eiusdem ill̄ domini Nepotis mei quam tibi Mi-
chael Spiss iam dedimus retinebitis apud vos tantispe-
dum solucionis vre tempus hoc est festum Paschē pro-
ximum aduenerit Quo tempore veniente eandem
Quittanciam Mgco Regi mi Thesaurario tradetis à
quo summam vobis debitam tolletis et ad quem eciam
specialim literas nras manu mra subscriptas m̄ ea re
dedimus quas jis annexas vobis mittimus Scientes
vos nobis plurimum in ea re gratificaturos. faciatis
igitur sic pro gratia mra Dat in Trebekow rc

Sigismundus primus Rex Polonie Alberto Duci in Prussia Marchioni Brandemburgensi

Illt. Princeps et domine: Binas accepimus ab Illte vrá lrás alteras sexta die, alteras .8 Januarii datas. In priori: bus scribit .I. vrá rogans, vt quatuor millium flore: norum summám ante tempus debitum ei persolueremus causasq; quibus adducta id postulauerit exponit. Nos quidem charme Nepos nr̃ perlibenter in ea re morem gessissemus Illt vrę, si paulo tempestiuius ei non adeo ex abrupto de ea re fuissemus certiores facti. verum (vt nunc se res nr̃ habent) nullo pacto desiderio .I. vrę satisfacere potuimus, propterea q; iter longum ad Lithuaniam nobis pręmanibus est, ad quod peragendu omnem rationem rezum nrarum adaptauimus, alioqui perfacile nobis fuisset ad festum Cathedre Sancti Petri id facere, quod paulo post, hoc est ad festum Pasche, factur: eramus tamen vt postulatis Illtis vrę quo quomodo ob: secundaremus egimus cum Michaele Spiss hic coram de eo negocio, ipse vero volens et nobis, et Illt: vrę gratifi: cari, pollicitus est nobis se curaturum, vt quantum ex se est duo millia florenorum Norembergę in vsum .I. vrę reponerentur, et tandem hinc ex Petrkouia ipse Michael Cracouiam profectus est, post cuius discessum, iussimus item literas nras dari ad Senerinum Boner, et ad ipsum Mi: chaelem Spis in solidum, quibus scripsimus, darent opera vt iiij^or millia flor̃ Norembergę, in certo loco reponerent, un: de eas Illtas vra, vel ille qui ab ea super hoc mandatu habuerit tollere et in vsum suum conuertere posset. Cau: musq; abunde eidem Senerino Bonet et Michaeli Iris, quibus etiam manu nra subscripsimus, talem summám eis

ad proxmum festum Pasche nos soluturos

Quod vero eadem fltas vrá aspit vt sequentibus amis summam ipsam Mariemburgen Thesaurario ei soluendá mandauimus videlicet propter vicinitatem et impensarú vtrimqz leuationem Sciat .S. vra nos eiusce rei racionē habituros esse curaturosqz vt absqz impendio eadem suma in Prussia .S. vrē mō nomine persoluatur modo viaßim ewet vrá .S. vt eiusdem summe solucio non nisi tempe suo hoc est ad festa Paschalis iuxta Conuenta postulet

De negocio .S. domini Friderici in Slesia Legnicen Ducis communis sororii mei si sub id tempus nullum certum et diffinitum responsum .S. vrē dare possumus ne nobis vicio vertat aspimus. Est enim res maioris deliberati: onis de qua nisi cum Primariis Consiliariis meis col: latis consiliis nihil constituere possumus. Quod tamen nunc nobis facere nullo pacto licet vrgentibus nos maximis et grauissimis tum priuatis et domesticis tum externis rebus obruimur namqz pene externis Legati: onibus magna et grauia à nobis postulantibus de qui: bus absoluendis et à nobis dimittendis prima et prēci: pua nobis cura habenda est Quod cum deo bene iuuante factum fuerit et primsqz hinc monebimus refe: remus ipsum negocium .Ill. domini Friderici ad Prima: rios Consiliarios nros et quicquid de eo in comune sta: tuerimus, faciemus .S. vram aliis lris nris certiorē

Respondimus prioribus literis .S. vrē nunc ad alteras scribit fltas vrá accepisse se literas mas quibus de querela No: bilis Nicolai prefecti Poÿnurgiensis in Samogitia eam fe: cimus certiorem, seqz perhumane et amice excusat Exe: brz quidem ex Samogithia ad nos perferuntur querelæ quomodo videlicet ab prefectis fltis vrē vltra limites nros et

subditorum nrorum irrepi debeat / verum quia iam aliquot annis illic in Magnducatu nro Lithuanie non fuimus certum aliquid de ciusmodi rebus comperire non valemus nunc (si deus volet) absoluto Conuentu hoc illuc profecturi sumus / Itaq; (et eciam Legatis ffl: vre in mandatis dedimus) cum illuc feliciter peruenemus / vellemus vt ffl: vra Legatum suum ad nos mittat / qui nos huiusce negocii hoc est finium tractandorum admoneat, et nos euocabimus, vt missis ad ea loca de quibus disceptacio est vtrisq; Comissariis, limites ipsi sine ciuspiam iniuria distinguantur / Tentauimus hoc ipsum superioribus annis time cum in Lithuania ageremus / miseramusq; ad id negocii obeundum / insignes Consiliarios nros sed illi quos ffl: vra tunc Magnm ordinis Theutonicorum agens ad negocium transigendum miserat / sine mandato venerant Quare discernendorum finium negocium / ad illud tempus confici non potuit

Scribit preterea ffl: vra profectionem ad Slesiam se instituisse pronciam (credimus) profecta est, et ob eam rem mandatos suos ad Conuentum per nos Elbingi ad constitutam rem monetariam designatum mittere minime posse, petitq; ne se hac re grauaremus, Cupimus primum omnium hoc iter quod ea causa vrgente suscepit vra ffl: faustc feliciterq; euenire illi, et clarissime Brandeburgen domui: Itaq; morem gerere cupientes ffl: vre mox ad Consiliarios nros terrarum Prussie literas dimisimus quibus Conuentum, quem ad feriam ij post festum Sancte Marie Purificationis Elbingi indixeramus ad feriam (Secundam) ij proximam post Dominicam Oculi transponi mandauimus / Ita enim ex ratione dierum et itinerum colligimus ffl: vram posse illinc interim ad prouinciam suam redire / et Legatos ad constitutum tempus mittere et tu difficili, tamq; necessario monetarie rei constituende ne:

gocio fmem mponere q̃ uod vl faciat hortamur ſſt.
vram ſt rogamus eamq̃ feliciter valere cupimus Dat
Tiolrhouiē die Januarii q̃mo doi M° . D°. xxx°

Sigismundus primus Rex Polonie

Bone Regine Polonie vxori sue

Fuit quidem venientibus huc nobis magne cure imprimis negocium et Status Sermi filii nri, tamen cum anxie nobiscu cogitaremus, quo pacto res esset comodius et efficacius aggrediendum et tractanda, preter mam et om opinionem, quando mentio facta fuerat in Senatu de electione ipsius Sermi filii nri ad fastigium Magni Ducatus Lithuanie, vniuersi primum Consiliarii, deinde etiam et terrarum Nuncii, nos sponte sua rogarunt, vt eundem Sermum filium nrm pariter ad Sedem Regiam, propter varios rerum humanarum euentus prouideremus, quod nobis assenae: tibus et gras illis agentibus mox summo omnium consensu et alacritate electus est idem Sermus filius mr in Regem, et publice omnibus denunciatus et declaratus. Quod nos videntes factum maiori et dei prouidencia et nrorum subditorum erga nos fide et obseruancia, qs meo studio, tanto maiorem letiam et consolationem cepimus eaqs et vram autem vt omnium rerum marum sociam charam, cuestigio impartiri voluimus, hortan illam vt prolanta Dei erga nos et prolem nram benignitate diligenter illi gracias agat, ac eadem letia et consolatione qua nos affecti sumus ipsa qo frenatur, et reliquarum rerum nostrarum spem optimam concipiat Valeatqs una cum ipso faustissimo filio meo et ceteris liberis nostris felicissime et nos quod facit diligat Dat in Conuen: in generali Piotrkouien die 27 Decembris Regni nri xxiii Anno domini M D. xxviii

Petrus Tomiczki Epʒ Cracouien
& Regni Polonie Vicecancellar

Bone Sphortie Regine Polonie

Sacra Rlis vtas et domina, domina clementis^ma. Post humilem seruitutis et oracionum mearum comendacionem Gaudium magnum presentibus vti vre Serie annũcio Illmum vtis vre filium in Regem Polonie comũm omnium ordinum consensu et volutate hodie electum esse, et in dominum ab vniuersis prouinciis susceptum, In quo nescio an magis letari vel admirari debeam cum et factu istud optatissimum supra omnia que iucundissima in vita homini contingere possunt, incredibilem leticiam et voluptatem mihi afferat, et vtis vre remens ac-Illmi filii eius auspicia atqʒ rationes admirabiles et mirificas esse hoc tẽpore animaduertam, explicari enim vix possit quam celerrime preter omnium expectacionem quàmqʒ concordibus omnium suffragiis augusta hec Regis futuri Electio sit confecta. quam ego satis intelligo non magis ex studio et cupiditate omnium quàm ex singulari dei voluntate et clementia tam prospere et feliciter succesisse, In quo equidem tanto comũm gaudio vti vre Serie et filio eius-Illmo mirifice ego gratulor, mihi vero letor et gaudeo, quòd in vita adhuc permißu et grã omnipotentis dei tam optate comũnis felicitatis compos et particeps fuerim factus. ob quod ipsum solum, quoadusqʒ vixero deo omnipotenti ingentes agam gras, et preca-bor indigne vt et vtem Regiam cum vra vte per multos annos hoc gaudio frui patiatur, et filium in hoc Regno post multum tempus illis superstitem et fortunatũ esse faciat Et eius quidem rei vt acta est, ordine ppiezca

Mtí vrē non scribo quod id ab Oratoribus mtís Regiē qui in ea re quamprimum mittentur copiose scio fore cognitum eam. tum etiam quōd nunctijs tam presentis et insperati gaudii moram scribendi longiorem non paticbatur

Quare quod restat me et seruitutem meam rursus in grāz mtís vrē Sermē comendo, felicissimamq illam esse et in plurimos annos cum Sermo Coniuge et omnibus liberis sms sanam saluam et incolumem vehementer desidero Datis Pūbli: coniē die Saturni xviii Decembris Anno m°. D. xxix.

Sigismundus primus Rex Polonie
Bonæ Sphortie Regine Polonie

Sexma Princeps et Visum est et nobis et vniuersis Consiliariis mris, vt cum ad morem veterem obseruandum tum etiam ad rem pro dignitate nrā ornandam, mittantur hinc ex Senatu vrō Primarii ad mtem vram et Sermum filium nrm ad denunciandam Electionem eius et illum de more ad Regnum inuitandum et postulandum. Mittentur itaq dno Pontifices dno Palatin et Castellanus forte sex, qui et nomine et tocius Senatus nomine salutata imprimis mte vrā deinde et Sexemo filio nro verba facient imprimis ad eius Sexlem vt sit et quibus rationibus ante tempus in Regem Electus et declaratus: Testabūntur fidem et obseruantiam suam erga nos et Sermam familiam nram, comemorantes mem et maiorum nrorum regimen: deinde sermonem sum ad mtem p vram conuertent, adjacentes nonnulla ad formationem et functionem Regiam pertinencia. Non ideo id quidem quod dubitent nos cum mte vrā non debere esse satis attentos et diligentes in educando filio nro Sermo, sed q videantur sibi in

hac parte officium bonorum subditorum et Consiliariorum
factura, vt de asseruandis informandisq; recte moribus atq;
ingenio eiusdem Serim filii nri, nos tempori admoneant quez
sibi et multis aliis populis sciunt imperaturum. Nam hec in
talibus actibus fieri non solum est solitum, sed eciam receptu
et peculiare, hec propter suti vre significanda duximus vt,
que ad eum actum opportuna sint ex re et dignitate mea te-
pori cum a suti vra bum ab eius officialibus sciantur que
felicissime valeat et nos diligat Datis Piotrcouie xxi
Decembris Anno domini M°. D. xxviiii Re-
gni mei xxiii°

Bone Sphortie Regine Polonie
Petrus Tomiczki Epis Crac et Regni Polonie Vicecancell

Acra Rlis sutas et domina domina clementissima Post
humilem seruitutis et orationum mearu comendationem.
Dimisso iam Cubiculario qui de electo mi Regem filio
suis vre literas suis regie et meas ad illam tu-
lit, tractatum hic est sero et diligenter in Senatu de mille-
dis in ea re Oratoribus ad sutem vram et Sermum fili-
um eius, est ita volente Ste Regia et assentientibus
ceteris omnibus decretum vt propter dignitatem vtrimsq;
suis vre et magnitudinem negocii Serim filii earum
mitterentur hinc duo Epi, duo Pallatini, et sex Castellani
et aliquot fortasse terrestres nuncii, qui et suti vre hac
rem de more cum granitate et pondere verborum declarent
et Sermum filium eius ad susapienda Regni gubernacula
solemniter inuitent Quod vt non esset ante tempus nco-
gnitum suti vre, sutas Regia per presentem Cubiculari-
um et literas illi ad ferendum datas declarare voluit Qd
ego etiam ne ab officio discedam attingere hoc pacto saltem

·prēsentibus volui· Nam quod attinet ad legationis rationem hanc ex ipsius lris Aūtem vram copiōse cognoscere posse non dubito/ Nomina autem Oratorum sunt ista Dominus Andreas Cricius Epūs Plocen' Nepos meus/ Dominus Joannes Carnkowski Epūs Przemislien'/ Dominus Otta de Chodec Palatinus Sandomirien'/ Dominus Nicolaus de Coscielec Palatinus Calissien'/ Dominus Joannes de Coscielec Castellanus Lancicien' filius domini Stanislai Posnanien'/ dominus Joannes de Tanczin Castellanus Lublinen' Marschalcus Curie regie/ dominus Stanislaus de Sprova Castellanus Biecen'/ Dominus Nicolaus Russocki Castellanus Biechonien' et Capitaneus Lancicien'/ dominus Spitko de Tarnow Castellanus Zarnouien' et dominus Petrus Opalenski Castellanus Landen'/ Commendo me rursus et seruitutem meam Aūti vrē Sermē quam dintissime saluam et felicissimam esse cum Sermō Coniugeno et liberis vehementer desiderō Dat/

Petrus Tom Epūs Crac· Vicecancell Canonicis Cracouien·

VEnerabiles domini fratres in Chrō charissimi Credimus iam vos intellexisse ex literis nris et fama ipsa quōd Sermus filius Aūtis Regie sit in Regem futurum declaratus et electus/ nunc rursus vos scire volumus decretum hic publice esse in Senatu vt pro magnitudine negotii et honore ac dignitate Aūtis Regie mittantur hinc ad Aūtem Rem, et Illmum Principem ex Senatu Epi duo Palatini duo et Castellani sex Nuncii vero terrestres aliquot, qui simul et Aūtem Rem de hoc certiorem faciant et Sermum Principem ad suscipienda regni gubernacula solemniter inuitent/ Nomina autem Oratorum sunt ista domini Epūs Plocen' domini Epūs Przemislien'/ dominus Palatinus Sandomirien' Dūs Palatinus Calissien'

Cetera quę istic agent prenominati Oratores ex domino Epo Plocen coram istic intelligetis pro quo volumus vt domum nostram in platea Canonicali sitam mundari et apparari faciatis nam in ea illum receptum et hospicium habere volumus bene valeatis et sitis felices/ pro nobis q deum et ipsi oretis et aliis orari faciatis Datę Piotrcouie xxi Decembris die Sancti Thome Apostoli Anno domini M°. D. xxviiii

Bone Sphortie Regine Polonie
Petrus Tomiczki Eps Cracouiensis
& Regni Polonie Vicecancellarius

Sacra Rlis vtas et domina domina clementissma Post humilem seruitutis et oracionum mearum comendationem. Sicut mitio auspitiorum Sermi filii vtis vre summa feliatate et consensu tractata et acta sunt omnia, ita nunc ad perficiendum magnifice et optate eius Coronationis negotium vnanimi et alacri voluntate omnes esse dominus deus fecit. etenim post illum felicem Electionis diem tametsi paucorum importunitas fuisse nobis negotium meperat et tam de Electione facta quàm de Coronatione que fore debebat impedimenta et difficultates intermiscere vellet, omes tamen Consiliarii constantes in animis suis exiterunt et non permiserunt se a rectis consiliis ad aliquas ambigunitates vel difficiles nouos tractatus abduci, Ita quòd beri operatione dei omnipotentis et paribus omnium studiis coplendi gratia comunis omniu nrm gaudii Coronatio sit a vte Regia et Consiliariis ommbus decreta ad xx die Februarii celebranda. De qua re ego presenti nuncio et lris vtem vram facerem certiorem volui q pro officio et obseruantia mea qua vtis vre me obstrictum et obligatum esse scio et confiteor

Coclernm vt vtas vrā sciat quid sit facto opns circa aduen-
tum Oratorum et ordinem ceremoniarum, visum est ita hic
vti vrē explicare, vt vtas vrā pro suo et Sermi filii sui
honorare, obuiam mittere dignetur Oratoribus, Dominum
Magistrū Cancellarium, cum domino Secretario, domino Olesnic-
ki, et aliis Aulicis illo die quo Cracouiam ingredi debe-
bunt, sequenti die vt vtas vrā pro illis mittere, et mā-
data orationemq; ab illis accipere dignetur. Tercio vero
die vt dignetur vtas. vrā, ad missam cum filio suo
in Ecclesiam descendere vbi et Oratores et Sacerdotes
omnes conuenient, illicq; maiore qua potuerunt solemnitate
et apparatu sacrificium in laudem et gloriam omnipotentis
dei peragent, post missam vero sequentur vtem vram Ora-
tores omnes, et gratulabuntur de perfecto opere, vtas vrā
bellaziis, et id genus confectionum atq; frequentibus ple-
misq; mero poculis illos excipere facere dignabitur, hec sunt
que ego in presens nuntio proprio vti vrē declarare volui.
alia quē videbuntur satis digna et necessaria per omnem
occasionem perscribere non negligam vti vrē Sermē.
Cui me ex animo et humilem seruitutem meam diligentis-
commendo et felicissimam esse in multos annos cum Sermo
Coniuge suo et liberis vehementer desidero Dat
Piotrkouie penultima Decembris Anno M° D° xxviii°

Sigismundus primus Rex Polonie Ioanni Regi Vngarie Dalmatie Sla: vonie. Croatie. Marchioni Morauie

Ser mé Princeps et domine frater affinis et amice char mé ac honoran. Agentibus nobis hiis diebus Conuentum Regni nri generalem partim de domesticis nris negocijs partim etiam de impendentibus reipublice Christiane periculis Consiliarij et Regnicole nri considerantes etatem nram ingrauescentem et horum temporum motus et malignitatem volentesq; tnebas ant sediciones omnimodas quę vacantibus regnis contingere solent preuenire nos impense rogarunt vt filium nrm charissimum paulo ante ad Solium Magni Ducatus Lithua: nię sublimatum etiam in Regem eligi permitteremus: ac in tempore Statui illius et ipsorum tranquilitati prouideremus. Quorum fidelissimis consilijs cum annuissemus confestim vniuersi mira quodam et vnanimi consensu elegerunt in Regem ipsum filium nrm charissimum: et diem Coronationis eius hic Cracouię quem dominus deus fortunare dignetur. Dominicam Sexagesimę proxime designarunt q; vlteriora tempora suspecta esse incipiant non solum de Tartaris continuis nris hostibus sed etiam de pestilencia et aliis incomodis quę et prędicuntur à fatidicis et iam pullulare ac inualescere videntur. Quam consolationem nram et ipsius Ser mi filii nri prouectionem vre ditti, cuius erga nos singularem benevolentia explorata habemus significandam et declarandam duximus nichil dubitantes futurum illi hoc gaudium nostrum comune. Rogamusq; illam plurimum vt si fieri potest ades: se non dedignetur cum ad honestandum hunc ipsius Coronationis diem tum ad fauorem suum erga nos omnibus declarandum quem illi ercabimus vicissim vna cum Ser mo filio nro

omnibus officiis et obseruancia fraterna semper referre, fe-
licissime valeat et nos diligat Dat Cracouie die Con-
uersionis Sancti Pauli Apostoli Anno domini M°.D.XXX°
Regni vero nri Anno XXIIII°

Oratio Andreæ Cricii Epi Plocen in postulato ad regnum Sereniss Sigismundo eius nominis Secundo Regi Polonie electo. Die .5. Trium Regum habita Cracouie .1530.

Ad eundem inclitum Sigismundum Augustum.

Sigismundi ad nomen nihil est quo maius in orbe,
Ad matrisq; Bonæ, quo nihil vtilius,
Augusti accessit nomen, nomenq; secundi,
Omine felici Sigismunde tibi.
Hæc si, quæ moneant, spectes puer inclyte, nullus
Te maior, melior, faustior esse potest

Quod ab immortali deo Sereme Princeps, Antistites, Principes, Proceres, ac vniuersi huius Regni, et dominiorum populi, sui; votis exoptabant: primum, vt hæres dignus talibus pare: tibus, tantoq; fastigio et Principatu nascereris: deinde vt te ad solium Regium prouectum viderent: id nunc finclÿto claris: simi patris tui ætate, monentibusq; his depranatissimis te: poribus factum esse, summo gaudio, summoq; solatio suo, vniuer: si tibi per nos nunciant, et significant: te videlicet in hoc ge: nerali Conuentu, magno quidem diuino fauore, sed non mi: nori omnium ordinum fide et affectu, Regem electum et de: claratum esse, diemq; imponendi tibi Diadematis Dominica proxime Sexagesimæ constituntam. Inprimis enim sapientissimi parens tuus, deinde vero Senatus vniuersus, considerantes, quàm nunc humana cupiditas et ambitio misceant, et pertur: bent omnia, quàm muscq; sit circum tuta fides, sic tibi maturo polius, et reipublicæ suæ prospiciendum, et malis imminentibus

finclinata

occurrendum censuerunt, quam vt et valetudini paterne vitęq; hu-
mane, que fragilis est, et temporibus his, que turbulentissima sut
quicquam crederent. Et proinde vniuersi per nos te Principem
et REgem suum, omni, qua possunt, veneratione appellant et
salutant: te ad Solium Auitum, paternumq;, quod felix faustúq;
sit, inuitant et postulant: tibi se, vti vero et legitimo domino suo,
sponte et alacri animo dedunt, et subjciunt: nihil dubitantes,
quin vt Regno paterno feliciter successisti, ita etiam eius vir-
tutibus, ac rebus gestis, toto orbe clarissimis, non minori fe-
licitate sis successurus: vel hoc quidem omine, vt sicut hodie-
na die nouum in terris Regem tres illi Magi cum muneri-
bus salutarunt, ita nos cum his muneribus, nempe cum Regno
et Dominiis amplissimis, que tibi nomine totius Conuentus of-
ferimus, te eum nouum Regem salutemus, qui dominatureus
sis à Mari vsq; ad Mare, et à flumine vsq; ad terminos orbis
terrarum, in cuius diebus oriatur iustitia, et abundantia pa-
cis donec auferatur Luna. Quod quibus rationibus, qui-
bus studiis et processu fieri posse speremus, cum tu adhuc per
etatem tuam teneram recte intelligere et dignoscere non potes,
ad eam que te, spes nras, in sinu et complexu materno fo-
uet, sermo mihi est conuertendus. In te inclyta Regina, in
te inquam hec omnis filii tui dulcissimi cura recumbit: in te
spes omnium, omniumq; oculi, ad qualem hic frugem euadat,
sunt intenti: qui nec bonus esse potest, nisi bono publico, nec
malus, quod omen deus auertat, nisi malo omnium comuni.
De natura quidem nemo est qui non optime iudicet, et speret, vt
enim non potest arbor bona, nisi bonos fructus edere, ita per-
suasum habemus, bonum REgem, et bonam REgniam, no
posse nisi bonum Regem producere. Sed quia vulgo consue-
tudo altera esse natura perhibetur, et vt ait ille: Quo semel
est imbuta recens, seruabit odorem testa diu. Ideo nunc pre-
pue, vti moribus, optimo REge dignus, assuescat, velis re-
misq; est incumbendum. Neq; vt ad eam rem aliunde exem-
plum petatur necesse est, habet enim domi vinum archetypon,
patrem in primis omnium Regum specimen, deinde etiam te

matrem ommium heroinarum decus: ex quibus religionem, pie-
tatem, iusticiam, temperantiam, clementiam, fortitudinem, ali-
asq; Regias dotes, et virtutes discere potest abunde: habet
genus, maiores, gesta, et gloriam auum vtrarum celeberrima
que sequatur, et ad que, tanq; ad speculum, mores et vitam
suam componat. Neq; aliis esset opus formatoribus, quàm la-
tibus parentibus, nisi amor naturalis, qui plerúq; oculis im-
ponere, et tenebras offundere solet, obstaret. Vnde tali ætati,
tantoq; Principi ex cuius educatione potissima pars publicæ uti-
litatis dependet, non solum opus esse videtur optimorum paren-
tum cura, optimorumq; præceptorum admonitione, sed ipsorum
etiam familiarium recta consuetudine, qui vel in ipsis ludis
et colloquiis puerilibus nihil spectent, nisi honestum, veluti
est enim et verum: Corrumpunt mores bonos colloquia pra-
ua. Hoc si olim clarissimus Rex Vladislaus prospexisset
si pariter, vt regna sua, ita et formatores idoneos inclyto
Regi Ludouico filio suo reliquisset, qui, vt materia fuit proba,
ita se probos artifices præstitissent, qui mores, amorem q; gentis
sue, qui timorem dei et temperantiam ætati illius tenere et
ingenio nobilissimo instillassent: qui demq; animum adoles-
centis ad omnes dotes Regias, et res forliter agendas na-
ti non aliis fmuoluissent: et ille etiam num regnaret felici-
sime, et hæc malorum ilias, quam videmus, non esset ad rem
vniuersam Christianam deuoluta. Hoc exemplo, ne plura re-
censeam, permoti optimates, et Regnicole vniuersi, magis libi
clarissima Princeps fidem et amorem suum erga ipsos, vtq;
simul ac sollicitudinem suam de optimo illarum statu, deq;
salute sua, que in bono Principe potissimum consistit, declarare
hac commemoracione voluerunt, quàm vt de cura, et pruden-
tia tua quicq; dubitarent. Vident enim quàm recte basim,
et fundamentum optimæ educationis filii tui statuas, dum il-
lum ad Religionem, et timorem dei, vt fama est, cum pri-
mis inflectas. Initium enim sapientiæ timor domini, per sa-
pientiam vero Reges regnant, et potentes decernunt iusti-
am. Et proinde Sanctissimus Rex Dauid filios suos instituens
vnico verbo totum regiarum virtutum summam complexus est

studiis

dicens: Venite filii audite me, timorem domini docebo vos: qđ vt maxime ad Reges et Rectores pertinere intelligas, audi quid alio loco hīc ipse Prophetа polliceatur: Beatus inquit vir qui timet dominum, in mandatis eius cupit nimis. Potens in terra erit semen eius, generatio rectorum benedicetur, Gloria et diuitiæ in domo eius, et iustitia eius manet in seculum seculi Timor enim domini odit malum, arrogantiam, superbiam, et omnem viam prauam detestatur, inquit sapiens. Quantum vero hac dote prediti fuerunt maiores Sermi filii tui Princeps inclyta, notius est, quam vt referre sit opus. Testabatur enim hoc palam Wladislaus Iagello, Rex inuictissimus, quotiens Eucharistiam leuari videbat, Stipulam manu confractam interram deijciens, et secum tacite vsurpans hæc verba: Hoc sum ego, hoc potencia mea, quod Stipula hec sub pedibus tuis domine. Neq; vllo pacto induci potuit in pugna illa Pruthenica memorabili, vt congrederetur cum hostibus, donec Sacrificium missę peractum fuisset, licet à fratre Vitoldo eciam cum conuicijs vrgeretur, et fracto illius Exercitu, summum esset in mora periculum: ingens sane in homine, recens ex gentili Christiano facto, fidei et religionis exemplum: Ne minus mores, testantur innumera Auorum, et Patruorum filii tui: maxime vero inclyti patris eius, et Coniugis tui charmi monumenta sanctissima, et preciosissima, quàm recte à cunabulis ipsis ad religionem et cultum dei instituti fuerunt, quamq; diligenter illum semper obseruabant. Et proinde factis mortalibus totum orbem repleuerunt, compertum est enim eciam apud Ethnicos et gentiles omnia recte succedere, diuina sequentibus numina, spernentibus autem aduersa, hæc propterea nunc Sapientissima Princeps, verbosius forte comemorare volui, qđ hoc funesto tempore videamus omnes, timorem dei et cultum eius prorsus interire, immo iam pene esse Indibrio, nullúmq; esse ex Principibus illis, ad quos maxime pertinet, qui manum adiutricem illi vere et ex animo porrigat. Vnde accidente hoc omnium virtutum, fonte, quo pacto sese res nrę Christianę habeant, et quorsum tendant, nemo est qui non cōsideret: quod non alii magis quàm arrogantię, et praue

institucioni, ac persuasioni Principum debemus. Quare te Serma Princeps Senatus Vniuersus et Vniuersi subditi supplices rogant et obtestantur, vt ad hoc maiorum exemplum, et regulam, quam dixi, et quam ipsa prestare cepisti, cures hoc pignus tuum precio[s]issimum educari: cures in eo optimo natura illius fundamento, reliquas dotes, et virtutes Regi as superstrui: cures denique spem, et expectacionem nram de te conceptam, ad decus, et consolacionem tuam, ac communem omnium salutem conseruare. Suscipias domina patrocinium mei, iurium, Priuilegiorum, et libertatum nostrarum apud filium, illumque vt nobis more maiorum suorum iuste et clementer presse et imperare sciat instruendum cures: persuadeasque, vt amorem subditorum suorum, quod maximum est donum dei, et precipuum Regum presidium, non spernat, sed ad eum potissimum obtinendum animum et studium suum omne intendat. Violenta enim imperia, inquit Seneca, nemo diu obtinuit, et quem multi timent, multos vicissim, vt timeat necesse est. Hæc curanti monentique tibi benedicet dominus ex Syon, vt videas bona filii tui omnibus diebus vitæ tuæ, et videas filios filiorum tuorum pacem super omnibus nobis

orante Crisio. Lachrime illi, et cunctis qui audiebant, excussæ fuere

Legati autem a Comentu, salutatum regem nouum missi, hi fuere:

Andreas Crisius Eps Plocen
Joannes Carnkowski Eps Premisliens
Otto de Chodecz palat. Sandomiriens
Nicolaus de Cosmeler palat Calissiens
Joan. de Cosmeler Castell. Lauriens
Joan de Tanczin Castell Lublinens Marsalcus Curie regis palat
Stanisl. de Sprowa Castell. Biecensis
Petrus Opalinzki Castell Landecensis
Spitek de Tarnow Castell. Zarnowiensis
Nicol. de Rusocice Castell. Biecsomiensis.

Coronatio Sigismundi Secundi Augusti.

SIgismundus Secundus Augustus REX: Sigismundi REgis Polonie: et Bone Swortie Bari ac MEdiolani Ducis filius Anno Christi 1520 prima Augusti natus: primum ad Solmn Magni ducatus Lithuanie Anno 1529 die octobris sublimatus: dehinc eodem anno die 18 Decembris Petrkouie in Conuentu generali in Regem Polonie electus, demum sexta Januarii in festo Sanctorum Trium Regum à Legatis ex illo Conuentu Piotrkouiensi ad eum missis, Cracouie in Arce Rex est salutatus. ac ad susciendum Regni Diadema, orante Andrea Criaio Episcopo Plocensi inuitatus, postremo xx^a Februarii in Dominica Sexagesime anni sequentis 1530, presentibus Alberto Duce Prussie qui cum fratre Vilhelmo et vxore inuitatus venerat, in maxima Senatorum et equestris ordinis virorum, reliquorumq regni ordinum frequentia, per Ioannem Laski Archiepm Gnesnen. Petrum Tomicium Episcopum Cracouien. regni Polonie Vicecancellarium et Andream Criaium Cpm. Plocensem, Anno etatis sue decimo in Ecclesia Cathedrali Cracouien. intra missam unctus et coronatus est. Qua finita, in Thronum REgalem, ad Sepulcrum diui Stanislai splendide preparatum adductus: et in Sella Regia collocatus atq à patre, à matre, ac ab vniuersis ordinibus Regni, Rex Polonie salutatus. Cantatoq Tedeum, laudamus in Aulam regiam reductus. Postridie vero xxi^a Februarii à Rege patre, à matre regina, à Duce Prussie, emisq frem, comitante maxima Spiritualium et Secularium Procerum Caterua, in forum vrbis Cracouiensis vbi Regale Solium erectum fuerat deductus est, Amictus, pro more Coronationis ornatu Ecclesiastico, Diadema in capite ferens, ad horam xviii in Solium illud regale conscendit, patre Rege ad dextram, matre ad Sinistram assidentibus: acceptoq a regnicolis sacramento fidei, creatisq militibus, in Arcem reductus est. Conuiuia dehinc per multos dies, Supplicationesq domino deo acte. Interea vero dum Rex in Throno

residet, auis quedam Niso similis, Pustolka lingua Polona nu-
cupata que mures capit ac infestat, supra Thromm in alto
volitabat. Quod augurium apud intelligentes homines no
satis faustum futuri eius Imperii existimatum est.

Spirituales ei Coronationi interfuerunt

Archiepiscopus Gnesnensis
Episcopus Cracouiensis
Episcopus Cuiauiensis
Episcopus Posnaniensis
Episcopus Plocensis
Episcopus Varmiensis
Episcopus Premislien
Episcopus Chelmensis
Episcopus Kiouien
Episcopus Culmensis

Seculares

Albertus Dux Prussie. Marchio cum vxore
Wilhelmus Marchio. frater Ducis Prussie

Castellanus Cracouiensis
Castellanus Posnaniensis
Palatinus Cracouiensis
Palatinus Posnaniensis
Palatinus Sandomirien
Palatinus Russie
Palatinus Podolie
Palatini Palatinus Lanciciensis
Palatinus Lublinen
Palatinus Masouie

Palatinus Calissiensis
Palatinus Rauensis
Palatinus Belsensis
Palatinus Pomezanie
Palatinus Culmensis

Castellani

Sandomiriensis
Voinicensis
Lublinensis
Gnesnensis
Lanciciensis
Leopoliensis
Ploccensis
Dobrzinensis
Sandecensis
Czernensis
Visnensis
Vissegradien
Biecensis
Landensis
Miedzirzecen
Siepraensis
Biechoniensis
Belsensis

Abbates

Suffraganeus Cracouiensis
Suffraganeus Posnaniensis
Abbas Landensis,
Abbas Suleiouien,
Abbas Andreiouien
Abbas Tymiensis
Abbas Mogilensis
Abbas Sczirzicensis

Aderant etiam Nuncii equestris ordinis ex omnibus terris et Palatinatibus Regni missi, Aderat multa Nobilitas: et ex Ciuitatibus multi, eorumq; legati, multi preterea Patricii et inuentus insignium familiarum, et multe optimatu ac Procerum vxores multo ac splendido gynecco ornate

Gratulatio in aduentu regio Cracouiam dicta per D. Tomiczki Epm Crac in Ecc Cathedrali: post aduentu regis ꝙ petrkow: Et post electu eius filium in regem Polo.

Mos erat anteceſſorum meorum et hmiis Ecc mee Sez Rex: venientes Reges ſuos publica ſemper gratulatione excipere ac ſalutare. Quod officium, cui vnq̄ prestari debuit digni⁹ et officioſius? q̄ debeat Sacre Mti vre tam pio et clemēti patrono: tamq̄ omni laudum genere in toto orbo celebrato Principi? Aut a quo nam id magis fieri conueniat, q̄ a me, ſumma a Mte vra beneficen ſummis q̄ honoribus exceſto et cumulato? Demq̄ quando alacrius a nobis omnibus hec gratulatio geri debeat, q̄ nunc, cum, vt Deum immortalem aſſiduis precibus & votis precabamur: ita Mtem vram, confectis tantis itineribus: ſuperata aduerſa valetudine: profecto ad Solium Regni et Dominiorum ſuorum charmo filio ſuo: et hoc modo inter has rerum humanarum vndas, illo, et nobis omnibus in tutiſſimo porta collocatis, reducem et incolumem videamus?

Gratulor itaq̄ Sez Rex quanta languens poſſum alacritate et letitia: vna cum vniuerſo Clero meo, hunc felicem reditum, Sacre Mti vre: gratulor chariſſimi filii eius profectionem: gratulor preces nras ab Opto Deo exauditas. gratulor demq̄ Rempram, et noſtra omnium Salutem, in eo vado tutiſſimo quem ſperamus conſtitutam.

Supplico Mti vre, vt, quod hactenus fecit, me et Eccam meam, ſua regia gra et benefica cōplecti non deſinat filio q̄ ſuauiſſimo, vt idem faciat, in ſemet et cōmendet.

Ego vero vicissim, quod hactenus, cum toto reth Eccliæ vr
meorum consueui: et pro optima valetudine Sacre Mtis
vre: et vt filium suum charissimum, dilectissime secu regnante,
vincentem: et imperium suum propagantem, vna nobiscu
conspiciat: precari diligentissime curabo.

Promissio Regis Sigismundi patris .q̄ electio in regem Sigismundi filii preter morem facta .non preiudicat

Sigismundus Rex Polonię.

Manifestum facimus vniuersis. Quia licet mos fuerit antiquus Regm nrm vt decedentibus Regibus et Regno vacante dominj Consiliarii Status vtriusq̄ cepto inuicem mutuo consilio Conuentum Electionis generalem statuerent et illum omnibus membris et ordinibus regni tempori demū declararent vt vnusquisq̄ qui vellet ad illum venire posset Quia tamen in eligendo Sermō Principe domino Sigismūdo secundo Rege Polonię et Magno Duce Lithuanię filio mō charmō, mos ipse pretermissus fuit, non data opera, sed q̄ nobis viuentibus et Regno nondum vacante, magisq̄ diuina ordinatione q̄ humano consilio Electio ipsa vtrīs sue contigit: considerantes tantam omnium subditorum nrorum erga nos et Sermam familiam nram fidem, affectum, et obseruanciam, vt hanc ipsam electionem Sermi filii nri, vtcūq̄ preter veterem consuetudinem factam approbauerint et gratam habuerint, nolentesq̄ vt per hmōi de electionem aliquid in posterum morq̄ antiquo derogare: tue, decernimus, vt deinceps quotiensc̄unq̄ Regem decedere et Regnum vacare: aut Electionem quomodoc̄unq̄ celebrare contigerit: domini Consiliarii ordinis vtriusq̄ anteq̄ ad Electionem procedant, prius mixta veterem consuetudinē Conuentum Electionis generalem statuant, et illum vniuersis Regnicolis et Dominiis in tempore declarent, ac Electionem in eodem Conuentum iuxta veterem consuetudinē celebrent harum testimonio literarum quibus Sigillum nrm est appensum Dat Cracouię in Conuentu generali sabato proximo ante dominicam Letare Anno dōi Mo. D. XXXo Regni nri XXIIIIo

De fœudo Regi Augusto per Duces Pomœranie præstando.

Sigismundus &c. Significamus tenore p̃sentium et testamur vniuersis nunc et deinceps cognoscere volentibus Quod ill. Princeps dominus Barnimus, Stetinensis, Pomeranie, Cassubie, Vandalie, &c. Dux Princeps Rugie et Comes in Gutzkow cum ill. Princip̃ domino Philippo Nepote suo recognoscere volentes feudum Sermó filio mó propediu duos annos in Regem Coronato, qua ratione Castri et oppidi Bithow, ac Ciuitatis Lowembergk Regno mó Polonie sint deuincti miserant hunc loco suo Nobilem ac Generosum Jacobum Wnbeser Capitaneum in Lauemburgk Consiliarium et Oratorem suum qui officio recognoscendi dicti feudi illorum nomine faceret satis Que res q̃m nobis hoc tempore minime adhuc necessaria visa est cum Sermús filius mr nondum aliquid in Regno et dominiis nostris Imperii preter nomen Regale habeat nobis hucusq; ipsis administrationem et Jus dominii tam in Regno q̃ ceteris prouinciis nris retinentibus, differendam ea ipsam feudalis officii recognitionem in illud vsq; tempus duximus, cum Sermús filius mr plenam etatem adeptus Jure dominandi et gubernatione debita tam in Regno q̃ in reliquis Dominiis poterit. Cum tu diligentem illius tuam suarum sedulitatem et debiti p̃standi vigilantiam nos et nunc gratam habuimus et deinceps semper acceptam una cum Sermo filio nro habere volumus in cuius rei fidem ac testimonium p̃sentes literas scribi et Signo nro Regio obsignari fecimus Dat. Cracouie

Assecuratio: q; regnicolæ non obligantur ad obedientiam Regi puero: donec is veniens ad ætatem Legitimam Jurauerit Jura eis seruare.

Sigismundus primus Rex Polonię. etc. Manifestum facimus per presentes vniuersis: quia cum omnes Ordines, status vtri: vsq; tam Spirituales q; Seculares regni nri, considerantes hoc tempoꝛum motus ac malignitatem, preuenire q; volentes turbas ac seditiones omnimodas, quæ vacantibus regnis cõtingere solet, vnanimi consensu elegerint et coꝛonauerint in regem hũus regni nri, nobis consentientibus Secm principem Do. Sigismundum Secundum filium nrum chaꝛm ex spontanea sua voluntate, nobis viuentibus, qua fide et affectu in nos sunt testatum esse volentes: quemadmodum et ante in multis aliis magnis et aꝛduis negociis ex mera in nos propensione, et libeꝛo ipsoꝛum voluntate grata et vtilia nobis illoꝛum obsequia cognimus, Nos viriim pro ea in nos obseruãa qua nos et Secma familia nram prosequuntur: et quam abunde declararunt in creando rege, ipso Secmo filio nro nobis viuentibus: ea videlicet condicione, vt nos absq; vllo impedimento eiusdem Secmi filii nostri, donec viueremus, regno et Dominijs nris fruemuꝛ: et illis dominaremuꝛ: volentes pro talibus eoꝛum obsequiis nobis vtilibus et gratissimis, viriim eis pꝛomidere: vt et ipsi in suis inclitis priuilegiis et libertatibus, cõsuetudinibus q; approbatis absq; vllo detrimento cõseruarentuꝛ: pollicti sumus illis, et pꝛobis hꝛis nris pollicemuꝛ: q; quandocunq; ipse Secmus filius noster, siue nobis viuentibus, siue veꝛo post mortem nram ad ętatem legitimam, hoc est ad annos etatis suę .xv. completos peruenerit: tunc illis id totum pꝛestare,

quod anteccessores mri Reges Polonię, et nos ipsi Gpsitim ex debito: Ad quod cius Mtem et filium suum successorem nostrum tenore presentium obligamus: videlicet q̄ iuraze debebit, omnia mra, libertates: priuilegia, leas Immunitates regni nri Eccliaras et secularez, Eccliis, ipsi q̄ regno Polo eisdem q̄ Prelatis. Baronibus. Nobilibus. ciuibus. incolis. et quibuslibet pzsonis cuiuscunq̄ Gtatus et conditionis exi: stentibus, donatas et concessas pez dinos predecessorez nostros Principes. reges. et quoscunq̄ Dominos et heredes regni Polo: pzsertim vero pez dinos Casimirum antiquum: Ludowicum. Wladislaum Jagelo. proauum: Wladislaum patrum. Magnum Casi: mirum auum: Joannem Albertum. et Alexandrum fratez germanos nros: patruos vero suos regez Polo: et pez nos ipsos patrem cius, iustas et legitimas mantenere seruare custodire. attendere et in omnibus conditionibus atq̄ pmissis et ea illicite ab eod̄ reg° alienata et distracta pro posse suo ad proprietatem eiusdem regni nri aggregare. Terminos eiu ipsius regni Polo non minuere, sed pro posse suo dilatare et defendere. et q̄d hoc ipsum iuramentum Mtas sua non prestiterit, et huic debito suo regio non satisfecerit: ipsi om: nezsi regnicole nri, ad tradendam illi possessoz et dominiu regni, et ad seruandum iuramentum, et ad Gstandd fidelita: tatem et obedientiam suam, cuius Mti, non eznt astricti, nec obligati. Verum quandocunq̄ supdictis omibus nezmis filius noster in etate legitima existens satisfecerit, et huiusmoi iuramentum debitum pstiterit, omnezsi regnicole et subditi nri illi post mortem mram, uti vero et legitimo domino et Regi suo coronato, omnem fidelitatem obedientia. et obsequia secundum iuramentum a se illi factum, et debitum sum, prestare et exhibere teneantur. Harum testimo literarum quibus sigillum nrum est appensum. Cracouie in Comitiis Generali Sabbato proximo ante dominicam Letare. 1530. Regni vero nri anno 24.

Assecuratio similis Reginæ.

BONA Sforcia dei gra Regina Polonię etc. Significamus etc. Quia cum electo et confirmato in regem Sermo Dño Sigismundo Secundo, filio nro charissimo, per omnes ordines tam spirituales q̄ seculares regni nostri Polonie Sermus Princeps dominus Sigismundus dei gratia Rex Polonie etc. magnus dux Lituanie etc. Dominus & dominus noster colendissimus gratitudinem suam erga ipsos ordines regnicolarum suorum ostendere volens: q̄ Maiestas sua vigente iminentibus periculis periculis occurrendo, spontanea et libera sua voluntate elegerunt et coronauerunt ipsum charissimum filium nostrum, post obitum parentis sui regnaturum, literas Maiestas sue fidemissorias eisdem ordinibus et statibus regni consignauerit. quibus et seipsam et filium communem nrm charissimum Maiestas sua obligat de p̄stando per illum iuramento, regno debito, cum ad etatem legitimam peruenerit, pariter declarare uolentes q̄ grato animo suscepimus hanc fidem et p̄fessionem erga nos et Sermam prolem nram eorundem ordinum optimatum et regnicolarum regni nri: et q̄ ex animo cupiamus promissum iri in futurum priuilegiis et libertatibus et immunitatibus ipsorum: tenore p̄sentium p̄mittimus, et nos una cum ipso Sermo filio nro obli:

gamus: q̄ in eventu decessus Serenissimi conjugis nr̄i
quem Deus procul abesse velit, ipse charissimus filius
noster ad etatem legitimam hor̄ est ad annos etatis
sue xv̄ complotos perveniens, ad totum p̄stabunt
sit: quod omnes reges polonie ex debito regno suo
prestare consueverunt, et ad quod Serenus cuius patres
se pro illo tres suis, et illum vna obligauit, vt in
tres ipsis est latius expressum. Ad quod totum ob:
servandum: et huic debito satisfaciendum, pro dicto
Serenissimo filio nr̄o spondemus, et nos eodem tenore
& conditionibus quibus ipse Serenus conjux noster se
obstrinxit obligamus. In cuius rei testimonium sigillum
nostrum est p̄nt̄ibus appensum. Dat̄ Cracovie
in Conventu Generali Sabbato proxīmo ante domi:
nicam Letare. Anno domini 1530.

Ludovicus Alifius
Sacre R^lis M^tis Secretarius mp^t

Caroli quinti Romanorum Imperatoris electi, ad Hispanos de sua in Italiam profectione oratio.

Video viri Hispani quam soliciti sitis quanq; egre feratis meam in Italiam profectionem, vt non solum de vrá, sed etiam de mea salute, timere videamini, dubitatisq; (vt audio) id quod maxime euenire solet, vt quàm primum à vobis longe discessero, inter nos bella et dissensiones oriantur, vel aliquis forsan hostis Regnum hoc Rege vacuum aggrediatur et armis opprimere té: tet. Cogitatisq; de me, ne quod ego qui tot maria emensurus sum, ac in diuersam orbis partem iturus, aliquod periculum subeam aliquod detrimentum, aliquam calamitatem patiar. Grata profecto et iucunda mihi est hec vrá de me sollicitudo, gratu' studium tam meæ salutis conseruandæ quàm vrę. Et vtinam possem sine aliqua mea ignominia et nota continue apud vos esse, profecto id libentissime facerem, tantus in vos meus est amor, tam grata consuetudo, tam magnum istinis REgni desiderium. Sed considerate viri prestantissimi, q et dignitati meæ studendum est, vt eam quam suscepi Imperatoris Item, cum dignitate (vt hactenus feci) tueare atq; defendam, Faciam, etiam si omnes acerbitates, omnes molestiæ, omnia demiq; pericula mihi subuenda forent. Deponite igitur per deos immortales, deponite hanc animi egritudinem, nam ex meis laboribus vigiliisq;, vobis quietem et tranquillitatem et rei publice Christiane salutem dignitatemq; procul dubio summa paritur. Nunc autem si ea omnia, quæ me in Italiam vice cogunt vobis aperiam, non vereor quin hoc meum consilium probatur sitis, cognoscatisq; me, qui tociens meis armis, tot hostes, tot Reges, tot Respublicas, tot nationes et gentes conspirates in me vnum, fudi, fugaui, atq; superaui, Qui potentes Reges captiuos habui, Vrbes opulentissimas subegi alias vi cepi, terra Mariq; plurimas victorias obtinui, infestissimas dissensiones in hoc Regno fouentes compressi, vosq; ex cede miserrima Coniuges ac liberos vros, ereptos

ac delubra omnium vrm̃ ex acerbissima vexatione liberaui,
eduxiq̃: Nunc etiam de vrá salute cogitare et diligenter pro-
uidere (vt optime prouidi) nequid detrimenti me absente
patiamini, Cupio enim vos vrásq̃ omnia conseruare, itemq̃
defendere. Preterea tantam spem et fiduciam in vrá omni-
um fide vtriusq̃ armis posui et collocaui, vt me absente ab
inimicis aliquod incomodum in Regno isto non sit timendum.
De me autem obsecro timere desinite, si iniuste nemini bellu
intuli, nullum offendi, et nisi lacessitus contra aliquem arma
sumpsi: Si omnia mea consilia, omnes cogitationes semper
ad deum immortalem, quem mihi propicium esse confido, re-
tuli speraui q̃ ac sperare debeo illum pro eo mihi ac meo-
gratiam relaturum. Si quid vero aduersi contigerit, aequo
animo paratoq̃ patiar. Nolite quoq̃ nolite inquam existima-
re viri optimi, q̃ ego sim tam ferus ferreusq̃ qui lachrimis
amantiss mee vxoris non moueat, qui dulciss mi filioli mei
amplexu non oblectet, qui vestrum omnium preces non
audiam et locius Regni merorem non intelligam. Haec
atq̃ alia ante oculos assidue versantur, et mouetur hisce
rebus, ita tamen vt dignitati mee et comuni Christiane rei-
publice vtilitati studeam. Quare egregii viri parcite ia
lachrimis et maroremq̃ deponite, circumspiciteq̃ quante rei-
publice Christiane incumbunt procelle, et tempestates misi
ego occurram, non enim solum de statu meo, sed de religio-
ne, deq̃ comuni omnium salute cogitandum est atq̃ proui-
dendum, vt meo labore, consiliis, opibus, afflictam Italia
imprimis sublenem, pacem inter Principes Christianos (si vl-
la ratione fieri poterit) componam, furorem, maledicta,
ac libidines multorum, qui mihi et honori meo detrahunt
reprimam, Meq̃ et dignitatem meam ab inimicis conseruem,
vosq̃ a bello et impetu hostium, quod facile vrá ope fieri
poterit, defendam. Quę quidem omnia per meam in Italia
profectionem optime, vt statim vobis ostendam, fieri poterunt.
Tria igitur sunt maxima, quę me cogunt, et impellunt vt
in Italiam trajciam. Ardor religionis tuendę. Desiderium
clementia et magnanimitate in afflictis vrbibus vtendi.

Honoris et dignitatis mee conseruande ac pacis inter Principes
Christianos componende cupido. Quę omnia ita mihi curan:
da sunt, vt me non natum ad otium et quietem, sed ad labores
et vigilias, et ad comunem omnium vtilitatem esse putem. Nec
propterea me a deo optimo maximo ad tantum Imperium ar:
bitror euectum, vt religionem eius negligam, ac mores homi:
num, qui iam diu collapsi iacent contemnam, sed vt illam con:
firmem, hos vero instaurem. Videtis enim vt quotidie Re:
ligio Christiana minuitur, vt leges ab antiquis patribus tradi:
te, ceteręq virtutes pro nihilo habeantur. Multi enim vetere
illam simplicitatem in fraudem, probitatem in nequitia, li:
beralitatem in luxum conuertere. Apud plerosq quorum pro:
batissimis exemplis formari atq compoi ceteri deberent,
aut nullus, aut certe exiguus dei cultus est. Nulla ratio
nullum bene viuendi instituendi, Nullus pudor, nulla mo:
destia, iusticia vel in odium vel in gratiam deducitur. Pie:
tas in contemptum, vel in superstitionem pene mutata est.
Talamq hisce rebus omnibus peccatur sic, vt sepenumero
virtus probis viris vitio vertatur. Vitia vero ab impro:
bis loco virtutum haberi solent. Quotidie ergo in religi:
one hereses pullulant, sic Chri pietas minuitur. Hii mihi
morbi sanandi, hec vulnera curanda sunt, luxus cohiben:
dus, modus ponendus ambitioni, compescende in domite et
effrenate libidines, auiditati et scelerate Cupidini termi:ns
prefigendus est, hereses tollende et amputande, ne longius
malum hoc et virus inter Christianos serpat. Hec et id genus
alia me inducunt, impellunt et vrgent, vt omnino in Italiam
proficiscar, vbi hec comodius auxilio, ope, et consilio, Clemé:
tis Pont. Max. et Sacratissimorum patrum corrigi et sanari
poterunt, et religionem ipsam ad normam et regulam anti:
quorum patrum redigi posse confido. Debeo enim religioné
ipsam omnibus anteferre, eamq a perfidis, et sceleratis ho:
minibus protegere. Cum me propterea Deus optimus, maxi:
mus, ad tantum Imperiu euexerit, ac tantas victorias pre:
stiterit, vt eam tueare atq defendam, et eius in terris Vicariu

non solum in Petri Solio et eius patrimonio conseruem, sed ampli-
orem et illustriorem reddam. Quod autem mihi secundo loco
proposueram, miserè et afflictè per tot annos Italiè succur-
rèdum est, miseret enim me, illiusq; vicem doleo, ac quèroz
tot cèsorum hominum millia, quorum cadaueribus et conte-
cti sunt campi, et velut dati fluuiorum cursus, eorumq; cru-
ore superum mare, et inferum quasi quadam purpura infectu
est, Vrbes direptè, oppida incensa omnia deleta et prostrata
iacent. Danda est mihi igitur opera, vt Vrbes Italiè restaurè-
tur, bellum amoueatur, possessiones et prèdia què à militibus
iniuste possèssa sunt illis reddantur, quibus abstracta fuerunt.
Damna què populi passi sunt resarciantur. Omnia ad pristinum
nitorem et cultum restituantur. Què omnia faciam, ita Deus
mihi secundo faueat numine et me incolumem in Italiam per-
uenire concedat. Vrbi q̃ Romè succurrendum est, què à
meis militibus me inscio et absente direpta, et omnibus opibus
ac fortunis spoliata fuit. Quo facinore testor deum optimum
maximum, nihil mihi molestius aut acerbius accidere potuit.
Qui si ad eam incolumem peruenero, dabo operam vt amis-
sè opes quam maxime fieri poterit reparentur. Vt autem hèc
omnia diligentius et tutius facere possim, cupio etiam cum
maxima Regni mei et optimi iactura pacem cum Principibus
Christianis componere atq; firmare. Speroq; meo labore mag-
nas controuersias dirimere, et totam Italiam miseriis ac
metu liberare, si qua hominum aequitate res ad otium de-
duci poterit. Verum eminuero spem habeo maximam, me
hèc omnia ingenii mei facilitate peracturum. Quamobrè
haud dubito, quin deus suè religionis miserius, hac mea
in Italiam profectione, illud quod mihi maxime est in optatis
non solum præstet, vt pax inter vniuersos Christianè Reli-
gionis Reges atq; Principes ineatur. Verum vt me ipso
auctore, consociatis omnium armis in Turcas transmittatur.
Quo et pristina Christianè religionis imago recuperetur, et
illa pro viribus etiam atq; etiam propagetur. Quare vos hor-
tor viri optimi, ne meum hunc à vobis discessum aegreferatis

Quinimo meam vobis ante oculos virtutem, diligentiamq̃ proponatis. factum tociens cum hostibus potentißimis et miuctis: simis periculum, quos armatos tociens superaui. Magnum mi vti hactenus fuit, á deo spero presidium, Magna vis est conscié: tiæ, et etiam in nobis is animus est, vt non modo inimicos non timeamus, sed impios vltro lacessamus. Quare illud perficia opmor vt ea quæ gessi tuear at ornem, et si qua est inuidia in conseruando Regno meo et amplificando suscepta, ledat inui: dos, mihi vero plurimum prosit ad gloriam sempiternam. Vos igitur viri Hispani de me timere desinite et vrá vnanimes meecum defendite. Nam vt perpetuo in pace esse possitis quam diligentissime prouidebo, curaboq̃ vt longe lateq̃ imperium nostrum cum sumá nrí nominis gloria augeatur. Et sicutie discessu meo moestos ac tristes vos esse conspicio, Ita spero, com: posito inter Chriános omnes pace atq̃ concordia, ac debellatis impiis Turcarum copiis, terra mariq̃, me maxima cum le: titia et exultacione triumphantem accipietis. Dixi.

Romuli Amasei de Pace oratio

PACEM Clemens Pontifex Maxime: Carole Imperator inuicte: Patres amplissimi: Principes fortissimi ac generosissimi: Legati viri lectissimi, augustam et sanctam pacem, e deorum Ciuitate, decloq; eius populo, caeco opinionis errore etiam pridem cieclam: ac per tot ante annos Christianis omnibus optatam semper, vix vnq; speratam: a mente spirituq; diuino, à coelo, hodierno die demissam, gratulabundi excipimus et veneramur. Effectum tandem est tua Pontifex Maxime pietate et sapientia: tua Coesar clementia et æquitate, Principum, ac rerumpublicarum facilitate atq; humanitate, vt à maximis miseriis et calamitatibus, vniuersæ Christianæ Reipublicæ liceat respirare. ac, si pace, quouis tempore nihil melius aut optabilius dicimus: q̃ iucunda et illustris ea nobis pax esse debet? in qua sola fuit, post innumerabilia aetatis nostræ mala, atq; ingentium malorum turbulentissimas tempestates, salutis ac tranquillitatis spes reponenda? Quæ quoniam pax non nisi afflictis ac prope perditis rebus, à deo optimo maximo potuit impetrari: re quidem vera iudicandum est, illum ipsum rerum omnium opificem et conditorem DEum, populi similiter iam grauissimis animaduersionibus coercere voluisse: eiusdem vero in minime dubiam perniciem labentis, misericorditer ad salutaria consilia mentem conuertisse: vt cum quæ ipsius esset in puniendo seueritas, in miserando facilitas, maxime perspicuis eorum indiciis cognitum et perspectum haberemus, à pranis cogi-

tacionibus omniq; fraudum genere, ad rectas honestasq; ra-
tiones animum reuocantes et ipsum verum atq; vnicum deu
sanctus ac pureus colueremus, ac tum demum maximis peri-
culis liberati, perpetua in posterum pace atq; oio fruereminr.
Merito itaq; hunc tu pater beatissime diem, sanctissimum
hunc atq; optatissimum diem, qui et finem aduersarum, et
secundarum rerum nobis initium attulisset, apparatissima
supplicatione decoratum, summorum Sacerdotum, Principu,
ac Legatorum frequentia celebratum, te vero vna cum Coe-
sare diuinis ceremoniis presidente, hymnis, cantibus, preca-
tionibus, nobilitatum, illustratum, sanctitum voluisti. ideq;
mihi imperasti, vt q; accomodatissima possem oratione ho-
diernum supremi dei beneficium, ac mirificam clementia
predicarem. Quod sane munus, non ꝙ aut ingenio, aut
vlla dicendi copia, ac vi confiderem: sed eam vnam ob cau-
sam à me susceptum, quod quę tu mihi Pater sanctissime
imperasses, recusare nefas atq; impium esse ducerem: iam
patris sumi filii, atq; almi spiritus auspiciis freti ns aggre-
diar. ac primum quidem, dum pro tempore breuis, pro-
facultatis in dicendo mee tenuitate submissus, ꝙ et tale
rei dignitas ac magnitudo, et hominis consessus amplitudo ac
celebritas postulat, de pace ac de hodierna maxime pace
verba facio: te Pontifex Maxime, te Imperator augustis-
sime oro atq; obtestor, vt actionis mee eue sum, diuinitatis
ac tuis vre aures prosequamini. vos etiam obsecro patres
amplissimi, Primates ornatissimi, Legati viri spectatissimi,
vt me attente ac benigne auscultetis. De pace attentius co-
gitanti cum tam ingens ac multiplex se mihi materies of-
ferat, vt non tam copiam, q; in dicendo modum quere du
intelligam, ipsa mihi q; facillime ratio persuadet: que in re-
rum natura constat bona pulchraq;, omnia pacis ipsius vi
ac potestate continerj, atq; hanc ab initio e diuina mente
ac sapientia extitisse, que vniuersi compagem quem mun-
dum dicimus, stabili partim societate mutuoq; insuuerit.

Et enim si rerum inter se diuersarum consensio ipa, vniuersita-
tem, idest mutabilem ac sempiternum efficientium causarum
et effectorum omnium ordinem conseruat, aut eam ipsam con-
sensionem aliud esse, q pacem statuendum est: aut si ea pax
est, cunctarum certe rerum conseruatio, vni huic accepta pul-
cherrime atq optime diuinorum operum custodi fuerit re-
ferenda. Nihil profecto quicquam possumus fingere animis
cogitacionemue, aut oculis pulchrius ac utilius comprehende-
re, q coelestium sit terrestriumq ac humanarum rerum egna-
bilitas, ordo, et constancia: atq hanc tantam, tam admira-
bilem ac prope infinitam pulchritudinem et utilitatem, que
res alia potuit efficere, q consensionis et efficacie uis qua
pacem appellamus, diuina prouidencia ac diuino Spiritu, mun-
di (ut ita dixerim) corpori, eiusq singulis membris infusa
et admixta. quod sane nemo dubitarit, nisi qui aut illud
supremum igneis orbibus distinctum, et ornatum dei sum-
mi beneficium: aut harum quas animantes incolunt sedium
molem: aut postremo animorum, aut animantis nature vigo-
rem, sensum, motum, neq oculis cernere, neq possit mente
aut intelligentia consequi. Quid enim in his non ordine
locoq summum obtinet? non certos ratosq motus ciet eter-
ne pacis inuiolabili lege? intueamur summum illum et
amplissimum coeli ambitum, atq inherentia ei sidera,
motumq eius omnem ac perpetuam conuersionem: intu-
eamur illos, que errantes dicuntur stellarum ac lune So-
lisq, orbibus suis ac temporum momentis descriptos cur-
sus: atq illinc ad concreta atq e diuersa ac dissimili ma-
teria constantia corpora, que elementa dicimus, mente
atq oculos referamus: et eorum que sit cominctio, et qua-
si compactio contemplemur: intelligemus profecto q hec
omnia pro rata sua parte ac portione continenter suis
fungunture muneribus: ac mutuo complexu ac tempe-
ratione uicissim sibi deseruiunt et obtemperant rerum
omnium primordia: lucis ac tenebrarum, estus, frigoris,

uicissitudines existere: animantes spiritum ducere, cuncta fouere, coalescere, augeri, et partes singulas ac totius perpetuitatē propagari, atq; hēc diuinē illius pacis, amis mihi hodierno die tocies nomen usurpandum, ui effecta sunt. Per hanc em̄ frēmo arctoq; nexu, quam sapiens poeta amicam cathenam nuncupauit, cum imis media, cum iis summa uinciuntur & copulantur. Per hanc diuersē ac natura etiam dissidentes formē, ab longinquo extremoq; ambitu, paribus ac aequalibus interuallis ad medium et intimum quasi punctum, ad ipsius scilicet eterni dei autem ac potentiam referuntur ac reuocantur, atq; ab hoc ueluti fonte, omnis, quam uel sensu percipimus, uel animo ac ratione lustramus, utilitas et pulchritudo dimanauit. Quod si dei permissu, ēē quas ante nominauimus, facto impetu se mouerint, ac locis ordinibusq; suis alteram alteram detrudere contendant, ac mutuum eoūd sibi auxilium ferre reputent, quē uis iam obsistere aut prohibere possit, quin statim uniuersam hanc mundi machinam, humoribus diluuii, ardoribus, conflagratione, tenebris, obdurari, dissipari, postremo atq; interire uideamus? Age uero, q^d aut propria hominis sunt bona, aut ei adiuncta ac familiaria consideremus: quis est tam sensus communis expers, quin ea intelligat ipsa imprimis pace niti ac sustentari? Pręclara sunt atq; admirabilia quē in humanis animis ni: sunt bona, quē cum partim ad cognitionem, partim uero ad actionem referantur: his certe quē cognoscendi sunt partes bene inter se conuenientibus, purissimum emicat atq; efficacissimum intelligentię lumen: at si qua ui aut offensione confundantur, aut perturbentur, obtundi ne: cesse est humanę mentis acumen, iudicium labefactari, sub: uerti memoriam et cōmunu. Iam uero in uitę actionibus si fuerint animi mōtus rationi consentanei, quantus in dictis factisue omnibus, uirtutis et cum uirtute cō: iuncti officii decor et pulchritudo eminet atq; elucescit? Quodsi ij per dissidium et discordiam, a recti, rationis

scilicet ipsius officio discesserint, quid cogitari, dici ue, aut
geri potest, nisi vecorditer, ac turbulente? Maxime expeti-
tur, atq; etiam necessaria ad corporis animiq; munera obe-
unda bona valendo dicitur: atq; ea, quatuor, quibus in
primis vitalis ipsa vis alitur ac foueatur, humorum conse-
su et amicitia conseruatur: per eorundem vero pugnam et
quasi tumultum, variis ac plerumq; perniciosis morbor-
generibus affligitur et euertitur. Quid dicam de fortu-
nis, quæ non tantum in nobis ducuntur, sed ex communi etiã
vsuloquendi solẽ sibi bonorum nomen vindicant? illæ
quidem saluo iure ac iustitia, quæ sunt humanæ societatis
vincula, i. dest vigente hominum pace et concordia, saluæ
vnicuiq; et incolumes esse possunt. Quod si plus sibi ho-
mines appetant, quam humanæ communionis ius, cuius ois
ex pace est orta ratio, patiatur, id vnum certe in causa
est, vt sæpissime illinc alienæ inuadendi cupiditate inci-
tatis, hinc iusta in suis retinendis ira inflamatis dissidi-
tum partim animis, agi ac rapi omnia, vrbes et agros
vastari, sacra et profana violari, suas cuiusq; opes, im-
perium, honestatem, caput etiam ipsum in periculum et
discrimen vocari videamus. Quod si minus ex his quas
præsertim tam breuiter collegimus rationibus, summa ac
plane diuina pacis vtilitas ac dignitas deprehendere tur:
non eam credo nobis sapientissimorum sententiæ compro-
barent. atqui e Græcis quendam clarum sapientiæ
laude hominem carminibus vaticinatum ferunt, quæ
in rerum natura toto q; mundo constarent, quæq; move-
rentur, amicitia contrahi, discordia dissipari. Eximie,
almus inquit, ex rerum natura consensionem et beneuo-
lentia, nec domus vlla, nec vrbs stare poterit, nec agri
quidem cultus permanebit, E Pocarum vero mirifice sunt
qui pacem bonorum custodem, hominum altricem, qui
iustitiæ sororem, qui almam, qui rerũ omniũ inclinissi-
mam appellant, sed horum fortassis testimonia minus po-

deris habere videantur, q̄ iis vixere temporibus, quibus
nondum vere sapientiæ hominibus lumen affulserat. Sed qd
sanctissimi ac religiosissimi viri, pietatis m̄ę locupletissimi
authores? an non hi digniss̄imi sunt quorum omnis diuinitus
emissa in hominum aures vox, pro oraculis habeatur? Atq̄
ex his quidem, ne omnes nominem, Paulus religionis m̄ę
firmissimum columen, Augustinus, Ambrosius, Hieronimus, &c:
gorius, quos honoris, ac venerationis causa nomino, uno
consensu, atq̄ una et eadem voce, quoties Pacem summe
salutare, atq̄ ex omnibus maxime expetendum bonum
esse prędicant? et ad eam imprimis amplexandam adhor:
tantur? Pacem inquiunt sequimini, sine qua nemo deum
videbit. Pacem qui accepit teneat: qui perdidit repetat:
qui amisit exquirat. Abdicatos et exhęredes dei filios, qui
pacem aspernantur appellant, Iidem venturam ad eum m̄:
quam dei hęreditatem qui non observet pacis testamentum
exclamant ac minitantur. Quam sępe odia ac inimicitias
detestantur? q̄ multa de redditu in gratiam prędicant q̄
pie? q̄ graviter? q̄ etiam elegantur. imensa, quę per pa:
cem hominibus bona deus impertitur comemorant? sed qd
horum quilibet de pace senserit, ac scripsum reliquerit
recteo prętereo q̄ diuinarum omnium atq̄ humanarū au:
thoritatum ille nobis instare esse debet, qui non veridi:
cus aut sapiens, sed ipsa veritas et sapientia Chrs̄. et
is quidem cum suis, iustis, innocentibus, et integris homini:
bus prędmia pollicerentur, quod prędmum omnium maximę
esset, iis attribuit quorum ad pacem voluntas et consilia
spectarent. Non enim beatos tantum eos fore pollicitus
est: sed filii inquit hi dei vocabuntur. idem vero q̄ gra:
uibus? q̄ etiam expressis verbis est discordiam exceratus?
omne inquit regnum dissidens desolabitur. Et omnis ci:
uitas vel domus dissidens non stabit. Quid enim fre:
quentius iis quos diligeret, cum inter homines versaretur,
quosq̄ gratia numinisq̄ sui presencia dignos duceret, q̄
Pacem est ominatus? Pacis cum congrederetur: Pacis cū
discederet nomen usurpabat. Pacem iussit familiares ac

discipulos suos, ni quamcúq domum intrassent comprecari: q scẽt
vbi pax esset, ibi se esse: vbi ipse esset, leta faciebat esse ac secunda
omnia. iam vero à Patre ni celsam illam atq eternam coeli se-
dem euocatus, iisdem discipulis quos patrimonii quasi sui hæredes
esse voluit, Pacem suam tradidit, Pacem suam reliquit. o ad-
mirabilem hæreditatem: o vera eterni patris bona: Non
regna, ille omnium Regnorum domus: non opes, non au-
rum, non prudentiam demq, aut temperantiam, aut cetera
que ni bonis hominibus ducunt: sed Pacem, qua vna omnes
mundi partes, omnia Regna, omnes opes, omnia corporis ani-
miq bona continerentur, pacem dedit, pacem reliquit. Sed ad
de pace ni vniuersum satis ni presentia multa dicta sunt, de
hodierna iam pace dicendum est. Nullam ego vnquam inter chri-
stianos Principes Pacem factam esse arbitror, que amplitudie,
dignitate, diuturnitatis spe, atq opportunitate, possit cum
hodierna pace comparari: Respiciamus quoad longissime hu-
mana mens potest, preteriti temporis spacium, pueriae me-
moriam vltime recordemur: omnia fœdera, omnes imperio:
sarum gentium, potentissimorum Principum consensiones et
conspirationes, ex omnibus antiquitatis monimentis colliga-
mus: mnq profecto inueniemus, tanto consensu atq alacri-
tate, tam multas in vnum reipublice partes, ac tam breui
tempore conuenisse: atq in commune prope non sententias tan-
tum ac voluntates, sed opes etiam, copias, et facultates suas
contulisse. Atque huius quidem Pacis amplitudinem facile is
perspiciet, qui tacita fuerit persentus cogitacione, quot Prin-
cipes aut per se, aut per Legatos suos spectatissimos et gravis-
simos et grauissimos viros, in hunc Pacis sanctissimas leges
iuraruit, ac societatem inter se coierint. Que enim Christia-
nomines pars Pace hac non comprehenditur: que dei sum
certissimo numine aspirante. Clementis vii. Maxi. Caroli
.v. Cesaris augusti, imperatoris inuicti (vtrúq sanctitatis
et titis causa nomino) hortatu, auspiciis, ductu, authorita-
te hodierno die, in hoc sanctissimo delubro, ad illud sacro-
sanctum dei altare ac pluuinar, sacris rite susceptis et peractis

sancita est et constitnta? Hanc sibi Pacem Franciscus Galliæ Rex vir bellicosissimus et opulentissimus, idemqz omni Regali laude præstantissimus, neqz comúni tantum maiorum suorum cognomine, sed sensu etiam et volúntate Christianissimus, optatam et incundissimam esse per legatos testificatur. Hanc HEnricus Britanniæ Rex, vir summá virtute, neqz in bello acrior, qz pacis et concordiæ amantior, nouis nuper legatis missis comprobauit. Quid Ioannes Lusitaniæ Rex, vir cum patere ne gloriæ stimulis, tum sua animi magnitudine, ad nouas et ante ignotas mundi partes indagandas, atqz ad veri dei cultu addncendas mirifice incitatus, nonne is assiduis précibus iá: dm, vt hæc pax fieret, et adhortatione contendit? Quid vero de Cæsaris fratre FErdinando Panonié REgé dicam? vico non modo generosissimo ac fortissimo, sed vno etiam ad Turcarum furorem comprimendum, atqz impetus propulsandos paratissimo? quoties ille per legatos literasqz suas pacem expetiuit? DE SIgismundo vero Polonié REgé, senectute: tissimo, atqz impiis ac finitimis hostibus debellandis exercitatissimo, quid attinet dicere? quanta is lætitia hunc de pace mútuum excipiet? qui semper à Christianorum discordiis ac dissé: tionibus, non loco ipso modo abfuerit, sed animo etiam et consilio abhorruerit. atqz hii quidem extra Italiam omnes ad comúnem reipub. causam volúntates suas aggregarunt: et ýdem et ante cum Cæsaris imperio conspirarunt: et ho: diernam pacem magno animorum assensu, et certissimis auxiliorum promissis ac pollicitationibus, ad bellum contra impios atqz infensos nomini nró hostes suscipiendum ac gerendum vtam fecerunt et approbarunt. iam vero in Italia primum florentissima VEnetorum Respub: quæ plurimum semper domestica disciplina, terrestribus copiis, et nauali gloria valuit ac floruit: deinde FRanciscus Sphortia Mediolani Dux, vir ingenio et virtute singulari, ac fortissimo animi robore in vtraqz fortuna ferenda præditus: vtinus concordiæ studio adductus, non libenter tantum, sed etiá alacriter, propositas sibi pacis condiciones acceperunt. ad horum autem consensu, suum, qz egregia voluntate sentiam adiunxit clarus genere, clarus insti moderatiqz in:

perii laude Carolus Sabaudiæ Dux? Fridericus vero Gon:
Zaga Mantuæ Marchio, non familiæ modo splendore illus:
stris, sed spectata etiam in magnis Imperiis, quæ Pontificis
Maximi, et Cæsaris auspicijs gessit, virtute ac fide: is certe
præsens nuper declarauit, nunq̃ se ad istam paucorũ can:
sam opibus armisq̃ iuuandam, q̃ ad communem hanc pacem
studio ac sententia sua comprobandam, paratiorem fuisse. Neq̃
in hac Principum enumeratione prætereundus est adolescens
nobilissimus, summa indole atq̃ eximia spe Bonifacius Mó:
tis Ferrati Marchio, ipse etiam nuper coram, in Pontificis se,
et Cæsaris fide ac potestate perpetuo futurum plurimum os:
tendit. Cum quanta præterea officij sui testificatione et in
pace appetenda studio et Genuensium illustris ac Ligurica
Ciuitas quæ permultum semper classe maritimisq̃ rebus
valuit: et in Hetruria Senensium, ac Lucensium, quæ et suis
opibus, et Cæsaris gratia maxime vigent, vt horum pacis
conditionibus illigarentur, contenderunt? Quod si qui
sunt adhuc à tanto communiq̃ consensu omnium alieniores,
et ipsi etiam breui, vt resipiscant, optandum et sperandum
est: et profecto resipiscent. Qui enim credi potest? illam vim
ac dei mentem, qui tot iam prope, perditos ac profligatos po:
pulos, per tam multorum, et tam potentem in Principum pacem,
ad salutem certissime spem excitauit, ab vno et altero aut
Principe aut Ciuitate auersum fore? Sed quid ea amplius
pace omnino fieri aut cogitari potest? in qua non modo præ:
stantissime, sed plane omnes quod sæpe tentatum, nunquam
ante effectum est. Christiani imperii partes consenserunt! id
vero quanta sit eius dignitas, est certe hominum præstantia
metiendum. Quid autem aut iis qui pacis conciliandæ præ:
fuerunt. Pontifice scilicet Maximo, et Imperatore, q̃ late
Christianum nomen patet, sanctius ac sublimius? aut quid
potentissimis Regibus qui eorum authoritatem secuti sunt
magnificentius? quid optima reipublicæ, nobilissimis Prin:
cipibus, florentissimis Ciuitatibus clarius? Quæ vero erit
vnquam pax diuturna? quæ satis firma, ac sancta societas?
si hæc hodierna pax (quod deus omen obruat) quam nobis

ostendit spem atq; expectationem, fefellerit? est certe misiema
et mstabilis vitæ conditio, spes homim fallaces, lubrici ma:
xime votorum euentus: sed ipsa primum nobis minime dubiũ
humanarum rerum vicissitudo, hanc, de qua nunc agimus,
pacis diuturnitatem præstare quodam modo videtur. Na
cum tota fere ætas mea, ex acerbissimis Principum ac popu:
lorum discordiis, atrocissimis bellis fuerit infecta, consen:
taneum certe est adesse iam illud tempus, quo (misi suam
Deus Ciuitatem, quod est maxime ab eius infinita miseri cor:
dia alienum, funditus velit delere) à turbulentissima ca:
lamitosißmorum temporum agitatione conquiescamus. atq;
ad reliquam diuturnitatis spem hoc etiam accedit, q; neq;
vi, neq; metu, sed quod Pacis proprium est, libero consilio ac
voluntate sunt omnium repente cogitationes, odiis vestigiis
atq; armis abiectis, ad concordiam et amicitiam conuersæ.
Tantumq; omnino abest, vt vlla in hac pace suspitio vere
sedeat, vt non forma tantum pristini inter summos Princi:
pes belli sublata, sed ipsa etiam litium et contentionum
recordatio examisse videatur. Vicit tandem temeritatem
ratio, æquitas contumaciam prostrauit, euertit elationem
animi mansuetudo, fides et odia restinxit, et ipsam etiam
inimicitiarum memoriam abolenit, iustitia et pax osculatæ
sunt. Veritas de terra orta est, et iustitia de cœlo prospe:
xit. Et quis q; dubitabit? quin firmissima atq; adeo in:
dissolubilis futura sit ea concordia, quæ sit per summas
et maxime diuinas virtutes conglutinata? et in qua vis
victa ira, mitigata sit acerbitas lenitate? Quod vero
caput est, et vatum monitis, et virtute tua freti Cæsar,
eiusmodi bellum terra mariq; primo q° tempore à te appa:
ratum, ac susceptum iri confidimus, vt cum semel christi:
ani, longe à domo, atq; à visceribus suis arma promo:
uerint, ac quæsit, experti fuerint, eorum bellorum dul:
cedo, in quibus et vincere optabile ac salutare, et cadere
primum ac glorioßum, nunq; in posterum ad ea certamina

animum et cogitationem referant, quorum, non facile quis dixerit, miserabiliores ne sint clades, an magis infames et lugubres victoriæ. Dixi de pacis amplitudine, dignitate, ac spe diuturnitatis: ad eius nunc opportunitatem veniò: in qua et calamitates et pericula maxima depellendi et optatissimam felicitatem comparandi, certissima inest spes. Nam quæ potuit esse pax oportunior, quàm quæ diuinitus id temporis incidit: quo nisi nos Deus respexisset, mentesq; a seculi nostri fraudium ac scelerum animaduersione ad misericordiam ac lenitatem traduxisset, nihil vnquàm propius fuit, quàm vt cuncti fere Europæ populi, per implacabiles Principum discordias ferro, fame, morbo, vastitate consumerentur: pulcherrimè vero Christianæ Reipublicæ partes, teterrimo atq; à lege, victu, moribusq; nostris alienissimo hosti prædæ ac ludibrio essent: ac postremo diuina religionis ineffabilisque ab animorum sempiterna nos pernicie vindicant, à tot retro seculis sanctissimè custodita, non falsis tantum et iniquis interpretationibus viciarentur, sed nonè etiam sectæ furore et amentia, e magna Europæ parte exterminarentur? Non committam, vt in tanta hodiernæ diei, ac tam singulari lætitia, præteritorum malorum memoriam refricem: itaq; non commemoro agrorum populationes, non vicorum exustiones, non florentissimarum Vrbium direptiones, non Sacrorum et prophanorum capitum violationes prædico. omitto præliorum strages: taceo tam multos ac tam paratos ad pugnam Christianorum exercitus, per hos triginta annos funestissimis dimicationibus deletos: vt vel singuli ad impias gentes profligandas, oppugnandas, ac debellandas, satis multum fuerint virium habituri. Præterea ætatis meæ innumerabiles alias calamitates ac miserias, quarum non modo impetum expauimus, sed mè etiam recordationem ipsam reformidamus. atq; horum quidem quæ relinquo omnium, nihil iam fuit deprecandum, quod, nisi à summi Dei bonitate hæc esset pax Principum reipublicæ animis illapsa, aut aliquid etiam eo grauius ac miserius, pas-

smri non videremur: atq; id quidem nemo iam erat plane qui non melueret. Quid vero ea pericula quibus presens ac certa pestis à longinquioribus quasi membris ad ipsa reipublicæ vitalia serpebat, animo dum taxat et cogitatione percipiebamus, ac non ipsis etiam ferme oculis cernebamus? Erat credo obscurum, quid scelus illé Turcarum tyrannus communis Christianorum et sempiternus hostis moliretur? ad quas orbis sibi partes viam affectaret? At ille quidem et ante semper observatis discordiarum nostrarum temporibus, ad aliquam Imperii nri partem inuadendam ex insidiis prosilit. Neq; enim ad ea quæ nunc possidet occupanda, magis bellica virtute aut copiarum magnitudine ac robore vsus est, q; nostrarum dissensionum occasione. Sed idem ille, cum Asiæ imperio non contentus, Europé multas regiones miserabili seruitute oppressas teneat, Bisantium alteram imperii Sedem, Traciam, Macedoniam, Thessaliam, Euboeam, Graeciam, Peloponesum, Epirum, magnam Dalmatiæ partem, ac postremis hisce temporibus in potestatem suam redactam inferiorem Pannoniam, minime ad Germaniam mé animum adjiciebat. Ac nisi nuper à Viema Regia superioris Pannoniæ vrbe, ad quam omnibus opibus atq; operibus oppugnandam fuerat aggressus, Ferdinandi Regis vrbi clarissimi et fortissimi vrbente ac vigilantia repulsus fuisset, minus certe malum (ne quid grauius dicam) de pace fuissemus consilia inituri. illa enim si præsidia, illud reipublicæ mé si propugnaculum expugnasset, quid aliud iam erat expectandum? nisi vt Germaniam ac Italiæ pulcherimas ac nobilissimas partes, non excursionibus tantum, sed perpetuis etiam Castris infestas redderet? agros et oppida ad vastitatem redigeret? Dei ac diuorum templa hominúmq; Sedes, fœdissimis cædibus cruentaret? Et hoc quidem mó, ac Connubium liberorumq; capiti impendebat. Alia vero exitiorat labes ac certissima religionis corruptela, quæ si inualuisset, non illa quidem mortali huic et caducæ vitæ periculum creasset, sed animos æternis ac diris cruciatibus damnasset. Dissidentibus enim de imperio Principibus, atq; ita vt fit, in maximis bellis aliud cruantibus,

quē dam ante obrepserat iam se offerebat atq; ostentabat scelerata illa nefariorum hominum factio, quē veteri ac diuina lege aut abrogata, aut depranata, inexpiabili introducta voluptatum ac libidinum licentia, imperitam multitudinem à vera pietate ac legis comprobata et sancita obseruacione auertebat. Atq; hē quidem cum bello in republica pestes. atq; intolleranda cō: fluxerant mala: quē pacis tranquillitas aut iam compressit, aut sola certe in posterum poterit compescere ac propulsare. Itaq; cum primum de pace agitari coeptum est: ipsam fere pacis spem, et agrorum inopinata fertilitas, et summa coeli salubritas cō: secuta est. insolentem vero in nris discordiis ac terribilem hostem, in pace atq; otio segnem ac timidum, vnus hic de pace rumor, à Viennē ante moenibus repulsum, adegit. vt e Pā: nonia, quo ante milites in hiberna deduxerat, in Thraciā ac Bisantium, suum illum infeliciss̄me nunc omnia conatū exercitum, reportaret. Iam vero improbi ac scelerati impiarū coniurationum Duces, et authores, quo tandem animo, q̄ fra: cto at debilitato accipient rempublicam conuenisse? forte iam legibus ac iudiciis locum. ac sibi aut statim à pristino furore atq; amentia mentem reuocandam, aut grauissimas vecor: diē ac pertinaciē sue poenas subeundas. O faustam et dī optatam pacem, per quam non sensu tantum ac voluntate cō: iungimur, sed respiramus etiam ac reuiuiscimus. Et quales iā constitutē et confirmatę fructus futuros existimamus, cuius tam fuerit ipsa spes salutaris? Quid q̄ non salutem tantum perpetuam ac à molestiis vacationem, sed felicitatem etiam, ac certissimam hodiena pax nobis gloriam pollicetur? Mitto perspicua illa, et quē pacem semper non aliter q̄ vmbra cor: pus, bona consectantur: tranquillam Ciuitatum libertatem, agrorum vbertatem, sobolis propagationem, libera ac tuta po: pulorum commercia: mitto q̄, quē bellicis furoribus perculsa ac prostrata iacebant, se efferent et exigent literarum atq; ingenuarum artium studia: quorum est cultus, et bene consti: tutis Ciuitatibus, et optimo cuiq; Principi maxime honestus et necessarius: ac vigebit pacis comes, otii socia eloquentia. sed hēc et alia multa prētereo, non quia maxime expetenda non sint, sed q̄ in promptu sunt, ac prima se, pacis vtilitates

influentibus offerunt. Quæ potest autem maior erga seculo felicitas contingere? quam si ecce quas paulo ante nominaui imperii nri partes, e diri feriq; hostis manibus exborquentur? atq; ii populi quos ille iniquissimo dominatu oppressos per lxxx iam plus annos, probris dedecore, contumeliis, affecit, durus atq; intolerandis imperiis afflixit, omni demq; crudelitatis genere lacerauit, à miserabili nunc atq; diuturna seruitute vindicentur? Et quod est certus huius pacis propositum, cui Tu suscipiende in Thuscas expeditionis, et Christianorum liberationis causa subscripta est? Et quæ te alia Cæsar causa, ex ultimis terris in Italiam euocauit, nisi vt pace reddita, inuictos exercitus tuos contra tetram illam et efferatam sanguine nostro beluam conuerteres? ac suam Pannoniæ, suam Græciæ, suam tot Christianorum nobilissimorum populis libertatem redderes! O dulcis recipientibus libertas, reddenti gloriosa. illi ad te Cæsar ex florentissimo olim Vrbium ruinis et cadaueribus, squalloreq; et fœdo corporis habitu obsiti, macie ac pallore perempti, supplices manus tendunt: tuum sibi promissum toties vatum prædictionibus ac diuinis oraculis nomen, tuam fidem, tuam misericordiam, taciti ac metu compressis vocibus implorant: aut per te nunc se libertatem consecuturos, aut perpetuis diuersæ seruitutis miseriis damnatos intelligunt. Neq; vero dubitant quin voluntati voluisq; tuis certissima sit victoria responsura. Ex fama enim ipsa, quæ, quin quo velit peruadat nullis potest minis terreri, nullo proposito metu aut pœna coerceri, satis iam cognouerunt, te, virtute, authoritate, felicitate, belliq; atq; imperatoriis artibus, non solum æqualibus tuis omnibus anteponendum, sed cum prestantissimis maximis superiorum ætatum Imperatoribus comparandum: illo vero cui nunc seruiunt impio atq; impotente domino, adiunctis præsertim ad opes tuas sociorum auxiliis, classium, comeatuum apparatu, copiarum etiam magnitudine, minime inferiorem, robore vero longo interuallo superiorem futurum intelligunt, quamobrem si eorum aliquando locorum vel extremas oras ac littora attigeris, continere se non poterunt, quin se vltro ad te cum Coningibus ac liberis effundant. Atq; hæc Cæsar populorum tibi ratio nomen tuum immortalitati consecrabit. Sed non his tamen est finibus gloria tua circumscripta. Speramus enim Cæl quæ

potest esse de tam excellenti virtute tua, tantaq; apud summum
Deum gratia vana hominum expectatio? autque non est tam mul-
tis ac minime inter se discrepantibus vatum responsis fides ha-
benda? Te inquam speramus vniuersæ Europæ imperiis consti-
tutis, in Asiam fugientium ac fusorum hostium reliquias perse-
cuturum. Ac multi iam tempus illud cogitatione complectuntur,
quo Hierosolymam ingressus Sanctissimum illud monumentum
venerabundus osculabere, in quo membra sua condi voluit, qui
per mortem suam ad æternam vitam nobis aditum patefecit.
Atq; inde in Italiam cum victoria et triumpho, reuersus, in hu-
ius sanctissimi Patris conspectu, pro tam ingentibus ac tam feli-
citer gestis rebus deo immortali pro tua pietate persolues. Quate hic
ipse Pontifex maximus, qui nunc vere ac solide gloriæ iter in-
gredientem, tanto te amore et charitate prosequitur, gratulati-
ne excipiet? quos tibi et quā prope diuinos honores decernet?
Quis vero ex hac augustissima sacrosanctorum hominum et
illustrium Principum Corona cum te intuebitur, non innume-
rabiles victorias tuas atq; incredibiles prope maximarum re-
rum euentus obstupescet? Quis gaudii tibi sui certissima signa
non voce solum ac plausibus, sed ipsis etiam præ gaudio effusis
lachrymis non impertietur? O expectati temporis felicitas, o
beati qui maximis periculis ac malis defuncti, ad hodiernæ sunt
pacis lætitiam reseruati. Quanto vero beatiores, qui ea bonorum
summa quam hæc ipsa confecerit pax perfruentur. Sed quo-
niam hic hodiernus dies, et imminentes calamitates depulit,
et ad optimam nos in posterum spem erexit: Deo optimo Max.
primum a cuius est numine ac benignitate pax profecta: dein-
de summis reipublicæ Principibus qui e coelo precibus euo-
catam, ac suis conceptam diuinitus animis, tam liberaliter
cum cæteris communicarunt, ea quam oratione consequi pos-
sumus grati animi pietate, simul gratiæ nobis agendæ. Agnos-
cimus Iesu Christe summi Patris fili, tuam in populum tuum clemen-
tiam, et adoramus. Tu proprio primum nutu atq; mensa ductus
benignitate, almæ deinde tuæ parentis, reliquorumq; cœlitum de-
precationibus exoratus, in difficillimis, atq; angustissimis tempo-
ribus pestem a nobis ac perniciem depulisti. Tu sæui et inimus ho-
stis accensas in fana tua ac tecta mea faces extinxisti. Tuq; demq;
mentis serenitas diuturni erroris nubi caligine dispulit ac,

dissipauit. Tibi vero Clemens Pontifex maxime quas, vniuersa, Christi respublica, fidei ac pietati huc credita ac comissa, gras habeat? cuius semper animus pacis studio atq amore flagrauit: qui dum per maximas rerum ac temporum difficultates mente fi: deq optima ad pacem contendis, vitam tuam denouexis, atq in ceteris periculis caput conieceris. Tua certe nos prudentia, tu: um ipsius altissimi mentis consilium: tua animorum pertinacian: dorum peritia: tua demq tolerantia ac patientia hodierne nos pacis compotes fecit. Valuerunt illic repetite toties supplicatiões tuc: vota concepta ac nuncupata, caste ac pie susceptq precati: ones: effuse toties, quarum iste area ac sanctissimi foci testes sunt, pacis desiderio lachrymisq valuerunt. Tuam vero Coesar. impe: rator omnium optime, atq mitissime, magis ne animi magni: tudinem, bonitatem ac mansuetudinem predicemus? an vero pie: tatem admiremur? Tu quidem propensam semper ad pacem et concordiam voluntatem pre te tulisti. Tuus vero iste magni et excelsi animi vigor turbulentissimis temporibus, nulli, neq homini neq animi perturbationi, neq fortune succumbit. Ac cum multa grauissimis potentium inimicorum. iniurijs lacessitus iusta ac necessaria etiam bella susceperis, et summa celeritate co: feceris: eas, quas tibi victrix prope ipsa veritas et causae tue equitas detulere victorias q sine magna Christiani populi ia: ctura contingere non potuerunt, tristes ac luctuosas putasti: neq id vultu tantum ac verbis, sed lachrymis etiam es et obsoleto vestitu testificatus. Tu maxima regna: tu vitam ipsa ijs hominibus quos tuae potestati victoria subiecerat condona: sti. Atq eorum existimasti bellorum, bellandiq cupiditatem non armis et imperio comprimendam, sed liberalitate et animi mo: deratione restinguendam. Vbi vero prima pacis emicuit spes, emis tu spei quasi scintillae non legationibus tantum et cohorta: tionibus, sed tu etiam aduentus celeritate inflammasti. Atq haec quidem insuetate ac omnibus seculis inaudite magnitudinis ac lenitatis documenta fuerunt. At tuae vero pietatis laudem quis iam potest cumulus accedere: Tu cum ouans ni hanc floren: tissimam vrbem cum ingenti omnium plausu et exultatione intras: ses, hunc Sanctissimum patrem, quite iure ac merito ardentissime amat, ad eius pedes prostratus adorasti: Christi legatum, ac tu: um, ac totius reipublicae parentem grauissima et rebus plenissima

oratione agnouisti: ac deinde ad enm ornandum et honestandum
non volmtatem solum, sed tuas etiam opes contulisti: ac vt vni-
uersi hodierna pace frueremur, ad ipsmis studia et authoritatem,
curam, vigilias, laborem, omnem demq animi contencionem ad-
iunxisti. Magnas tu Cesar quidem ante hoc tempus es adep-
tus victorias: maiores et clariores, ac tibi etiam ipsi oplabiliores
à deo promissas ac paratas intelligimus, ac vigebunt illæ quidē
multorum seculorum memoria: sed mihi crede, mansuetudinis,
clementiæ, pietatis, equitatis tuæ famam, ad eternitatem, qua-
tum in se fuerit, omnis posteritas propagabit, Quodsi (quod
futurum minime dubitamus) ad pacem tuendam, conseruandā,
amplificandam consilia opesq tuæ cum Summi Pontificis authorita-
te ac dignitate perpetuo consenserint, facile indicare potes, quā-
tam sis ex conseruata pace gloriam consecuturus, cui tanta bo-
die ex parta, quantū expectare et excipere potuisti, ab vniuer-
sa respublica facta sit gratulatio

Stefanus Brodericus Eps Sirmiensis
Petro Tomicio epo Crac R.P. Viccancell°
Chrsfero Schidlowicio Castell° et Capit°
Cracouiensi Regni Polonie Cancellario
Corzmen Gostinen Sochaczewien Capit°.

RME et Illtris ac Mag^ce dñe dñe mihi colen^mo seruicioz̄u
meorum commendacionem. Peruenimus huc VEnetias per mille
discrimina viarum, sexta huius Mensis Januarii, quinto et
quinquagesimo die quam ex Buda discesseram corpore satis in:
ualido, Nam per viam dolor me pedis sinistri vehementissimus
inuaserat, postea supervenit et brachii dextri dolor.

Hic reperi confederationem VEnetorum cum Pontifice, Cesare
SEr^mo REge Bohemie, Duce MEdiolani esse publicatam,
ita tamen vt VEnetis liceat etiam inimicis istorum amicos
esse, prout SEr^mo REgi meo veram amicitiam ostenderint
et ostendunt ni isto foedere, Dux MEdiolani restituitur in
statum cum iij^c milium dnc̄ solucione, Pontifici et Cesari
restituuntur et restitute sunt iam Vrbes per VEnetos aliis
occupate cum i^m milium dnc̄ in diuersis terminis, Res Pisis
FErrarien̄ super Mutina, et Regio, et Florentinoz̄u pen:
dent, Florentini adhuc viriliter se defendunt speratur inter
hos quoq; concordia, Pontifex et Cesar Bononie adhuc sunt
breui inde Senas iturei, ex Senis Romam, ad Cesaris Co:
ronationem, qui in Dominica Letare si deus voluerit Co:
ronabitur, Nunc Cesar laborat febricula ex Catarro co:
tracta, VEneti ad Pontificem et Cesarem miserunt mi:
signem legacionem, Christianissimus REx Francie venie:
bat Lugdunum, dies reddendis eius filiis statuta est 4.
Marcii, ego hinc expeditis negociis VEnetis, vado in Fra;
ciam rediturus inde omnino ad medium Aprilis, et per eu
mensem ac sequentem auxilio dei datur hic vel Patauii
operam valetudini, neq; autem nunc scio v. D. aliud scribere

et ad alind eas hortari q3 ad quod snm eas Buda dissendens hortatus. Illud solum est et vnicum, quod videtur esse faciendum omnino.

Me et seruicia mea in gram V. D. humiliter commendo que foelicissime valeant. Dat Venecijs vltima Januarii Anno domini M°. D°. XXX°

Cupio et suplico commendari seruicia mea isti Alti Regie et item Rli dominis nostris clementissimis

Scriptis hijs intellexi mutatam esse rationem consilii Cesaris Coronandi, idq3 ob eam causam q3 Cesar acceperit. si coronaretur, mox Principes & ER manie creatur alium Regem Romanorum pro suo arbitrio

Sigismundus primus Rex Polonie Capitaneis militum Ferdinandi regis Vngarie et Bohemie

Generosi et Nobiles nobis grate dilecti. Cum subditi nri Tredecim Ciuitatum, terre nre Scepusien per suos Nunctios nobis significassent, q3 magnis quibusdam grauaminibus damnis et iniurijs per vos essent affecti, et bona quorundam ex his, quasi hostium, inuasa essent et direpta, Nos istis facti causam et seriem ignorantes, miseranus istuc ad vos Aulicum nostrum Klaiski, ad disquirendam huius inuasionis causam, mentemq3 nostram vobis in eo euentu personaliter declarandam. Qui rediens, retulit nobis, vos ita se obtulisse ac spopondisse, vt pro debitis et damnis, eisdem subditis mris, preter omnem eorum culpam aut excessum illatis congrua satisfactio per vos impendi deberet, et racionem vre excusationis, dixit eam

vos pretexmisse, q quendam Capitaneum Regis Joannis, cum sua
cohorte, ad se venire permisissent, Cum autem vos iam mi-
nime prelerit, nos ita subditis meis precepisse, ne in alterutra
partem aliquid tentarent, pacemq; et quietem retinerent, et
proinde, cum non fuit illis integrum, predictum Capitaneum
et eius milites, ex improuiso et inopinato ad eos penetrantes im-
paratos et inermes vi à se repellere sicut et Joannem Co-
zianer cum aliquantis per apud illos antea fuerit et inde
aliquot Castra Serenissimi domini Ferdinandi Hungarie et Bohe-
mie Regis expugnauerit, hoc facere minime prohibuerunt
neutralitatem seruantes, licet illis ipse etiam plurima damna
intulerit maxime vero quia nos ipsi nullam causam eidem
bello prestiterimus, sed equanimiter nos erga vtrumq; partem
pro mutua nra necessitudine que citra vtroq; intercessit ges-
serimus et hactenus gerimus, vos iterum requirimus et hor-
tamur, vt subditis meis predictis, pro dampnis eis indebite illa-
gatis debitam satisfactionem iuxta promissionem et oblationem
vram, ommino impendatis, id enim iusticie et bone vicinitatis
racio, vraq; militaris virtus exposcit, nisi aliter feceritis
ansam prebere videamini nobis Jnra necessitudinis et bone
vicinitatis seruantibus, aliquem alium modum, ad repetenda
ea ipsa damna, amplectendi Datum Cracouie die penultima
Februarii Anno domini M°. D. XXX°

Sigismundus primus Rex Polo[e]
Judici et iuratis totiq; cōmunitati Ciui-
tatis Leutczeuiensis

FAmati nobis grate dilecti, Qrauem expostulationem coram nobis fecerunt, Ciues et subditi nri Tredecim Ciuitatum Capitaneatus mei Sceptrien' q; non permitteremus, aliquem istac ex Hungaria et Polonia ad eos transire, nec vllas res, aut commeatum vel merces ducere, sed neq; vlterius eos in Hungariam progredi et negociationes eorum agere secundum antiquam et semper alias dm obseruatam consuetudinem in grauamen et preiudicium ipsorum non mediocre quandam superioritatem vos habere in illos pretendentes, Cum autem ipsi Ciues predicti subditi mei sint, et non alium q; nos ipm superiorem et dominum sum vti sue et merito debent recognoscant, hortamur vos, vt si ita sit, deinceps ab hac prohibitione profectionis et commeandi ad illos, omnino temperetis que plurimum suis bonis bone vicinitatis aduersatur atq; repugnat nec aliqua alia damna aut iniurias eis inferatis alioquin, si hanc mee exhortationis racionem acceptare nolueritis, nos animum nostrum ad alind consiliū referemus, subditisq; nris ne vlla mercimonia aut negociationes vobiscum exerceant, vobisq; iter ad regnum et dominia nra inhibebimus, verum quantum nra refert oibus in rebus cum Sermo domino Rege Ferdinando, et eius alijs subditis semper et vbiq; bonam vicinitatem et pacem retinere mallemus Datū Cracouie die penultima Februarii Anno domini M°. D. XXX°

Legatio a Ioame rege Vngarie ad Sigismundum primum regem Pol data Jacobo Secignewski oratori ac nuncio eiusdem regis Joannis.

Nawka dana od Naiasnieiszego kxiazaczia i pana, pana Januscha Crola Vegierskiego &c Wielmoznemv Jacubowi Seczig: niewskiemv Staroscie i Radzie ie° Crolewskiei m^a^ á Ora: torowi do Naiasmeiszego, Kxiazacia i Pana, pana Sig: munttha Crola Polskiego ec

Naprzod powie od ie° m^a^ Crola Vegierskie°, Crolowi Pol: skiemv iego m^a^ pozdrowienie, ktore Crolowi Vegierskie° iest barzo mile iako swe wlasne i swego oicza namilszego

Potym bedzieszie radowal Crolewi Polskiemv isch Sm ie° m^a^ podwisson iest na wielkie Kxiasthwo Literowskie

Potym powie przyczyni, ktorem nawieczei Czessarz Thwreczki pobudzon, vmyslil abi ze wschitka swa mocza do tich stron przyschedl, ale pierwscha i nawiatscha przyczina bedzie powie: dal, isch listi i Ferdmanda, Crola, y Cessarza Caroluss barzo chelpliwimi iest pobudzon ku poruschenin tei walki wtich to stronach, ktorimi listi grozili sie voziacz Bialogrod i insche Zamki, Czessarzowi Thwreckiemv, i walka smim stoczic czos to zlistow ich mozebie porozumiana, Bo gdi Czessarz Twreczki to porozumial, mial vsiebie, takiego i tak Kxiazacia ipa: na mocznego za vzec niegodna, abi niepotlumil, tak podniesio: nego a chelpliwego vmysly przerzeczonego Crola Ferdmanda i Carolussa Czessarza, a wnet swoi vmisl obroczil, naprzod ku posiedzeniv Croleistwa VEgerskiego, potim ku zwalczeniv onei czaszi Niemieckich Ziem, ktora bi bila stolczem tich tak

pischmich Kxiązath, ktore on chczial pierwei vprzedzic, misslibi
odmich bil vprzedzon, htore to rzeczi gdi porozumial iego Mc Crol
Vegierski a vsiebie rozwazuiane, iako wielie zlego bisie stalo,
bi wssitka ziemia Vegierska miala zaginacz poslal do Czessa:
rza Tmeczkiego swego Oratora proschane abi iemu ziemie
Vegiersha zopelnie a mieszkanie raczil dac, i poth mi drugi:
ras, gdi iusch Czessarz Tmeczki wssech wziemia Vegiersha
nielemi sie iego Mc Crol Vegierski, wswei personie, mie:
kkom wielkiei przewagnosci zywota swego ku Czesarskiemu
Maiestatowi przistapic, gdzieschto iako szczesliwie wszitkie
rzeczi postanowil iego Crolewska Mc Zonim namocznieischim
Czessarzem, sama rzecz iasnie okazala, abowiem i krolestwo
swe Vegierskie od zatraczenia wibawil i stak mocznego
a barzo niezwiczyazonego nieprzyiaciela, przyiaciela tak las:
kawego sobie nabil, isch leschsprzisiega obieczal sie zawsche
bie obronczu ie^o Crolewskiei M^ci naprzeczim wschitkiem
nieprzyiaczielom ktorzegosbikolwiek stano bili, czoschto wiec
dosie iasnie okazal, vo Austrigi, czo i wgmischich ziemiach
vczinic chczial, bibil prozbami iego Crolewskiei Miloscinie:
bil odwiedzion, maiac teschlutosc nadtim vpadem Austrigei
ktorego vpadu przyczina nikomu inemu mabie przipisana,
ieno FErdmandowi, ktori drugi ras powtorzonimi listhi Cze:
ssarzu gdi bil medalicko Austrigei ku valcze pobudzal
obiecziuane sie naprzeczimu iemu wiecchac i walka smim
stoczic, ktorei rzeczi iako czyscie dokazal wschistch swiath
roznmie, a zwlaszcza omi ktorich tak wielie thisiacz wzie:
czi sa wwieczne niewolstwo, aczkolwiek Bndzimia miew:
zial ku ktoremu zadnich strzelb nieprzipuszczal, mierzkac
abi bil mial chcziec dobiwac, a wschakosch tak wielie shod
wonei stronie poczinil iako sam chczial asnac liepiei bilo abi
bil Vieden straczon, abowiem tak Czessar swim gniewem
bilbi naszczon ateschniemalbi przyczimi drugi ras sie wza:
czuc, Texas iako on iest wielmoznego vmisla a niebesprzi:
czimi gdi iest tak moczim panem, trzeba sie bac abi tego znowu

zwieczschem vpadem Chrzeszciianstwa mepokusil / zwlaszcza gdi Ferdmand maiacz swe rzeczi tak nakagone miechcze przestac abi nieragabal iego M^ca Crola Vegierskiego i iego Crolestwa a Czessarz migdi nieopusci iego Crolewskiei Miloscі / a iego teschi Crolewska M^c raczei bi zimoth straczil / misli Croleſtwo Vegierskie / bi teschi okoliczne ziemie miali iakie schkodi à vpadi podiane.

Nad to bedzie powiedal tento Orator isch Czessarz wracaiac sie od Vidnia rozmawial s Crolem o naiasnieischim panie Crolu Polskim / i pital iesslibi iusch dotich miast dal nieiaky pomoc iego Crolewskiei M^ci, iako orator iego M^ci htori po: hoi do piaczi laths vprosil iego M^ci imieniem pod przisiega obie: zowal Czessarzowi / zbito mial vczinic naiasnieischi pan ie^o Mc Crol Polski / jego Mc Crol Vegierski ezo inego mial odpowie: dziec / ieno to czo bilo / isch od mikogo zadnei pomoczi niemial. Czessarz prosil i pod straczeniem przisiagi / porucził Crolowi Ve: gierskiemu / abi iego M^ci naiasnieischego Crola Polskiego o wspomozenie zadal a napominal / htorze wspomozenie Crol Polski przes Oratora swego obieczal dac przed Czessarzem a czobikolwiek Crol Polski Crolowi Vegierskiemu wtei rzeczi odpowiedzial / abi to Crol Vegierski Czessarzowi wczterzech miesiaczach dal znac / ieschbi teschi Crolowi mich przes ten czas nieodpowiedzial iego Mc Crol Polski / tedi to isch mic nieodpowiedzial mussi iego M^c wshazac Czessarzowi dlia tego Crol ie^o M^c wedlug zadi Czessarskiei petit od :prosy: naiasnieischego pana Crola Polskiego, iusch czesto kroc prosso: nego wspomozenia / abi teschi iego M^c wtei rzeczi mogl miec richla odpowiedziec / abi wtim czasie zamierzonim iego Cro: lewska M^c mogl dosic vczinic zadanie Czessarskiemu / czo owszeiki vczinic musi ie^o Crolewska M^c / chocia przidzie abo nieprzidzie odpowiedzenie od iego M^ci Crola Polskiego wktorei rzeczi Crol ie^o M^c niewarpi / isch od ie^o M^ci Crola Polskiego taka bedzie mial odpowiedz htora i Czesarzovi i ie^o Mc Crolewskiei bedzie wdzieczna

Porozumial tesch iᵉ Crolewska mᵗ isch naiasnieischi pan Crol Polski skargi na iego miloſci Oratora, panalaskiego isch zadal przimierza v Czessarza dla naiasmeischego pana Crola Pols: kiego, dlia tego pan Orator ma powiedziec. n. P Crolewi Polskiemo, isch pan Laski mie sam ssiebie niesprawowal, ale Crol Vegierski iego mᵗ dla tei miloſczi ktora iest shlomon kow naiasmieisſemo panu Crolewi Polskiemo, porucził bil pano Laskiemo swemo Oratorowi abi iego jmieniem a nieimieniem Crola Polskiego, zalieczil rzeczi Croleſtwa Polskiego Czessa: rzowi aizbi to wsſistko sprawowal dla Croleſtwa Polskiego zobikolwiek mogł i powinien bil rezimie dla iego mᵗ Crola swego. Ieſli ti rzeczi ktore pan Laski sprawil dla Croleſtwa, podobaią sie naiasmieisſemo panu Crolewi Pol: skiemo tedi Crol iego mᵗ wdzięczne to przyimuie, ieſlibi wiacz inaczei bilo tedi pan Orator wſchistkimi obiczaimi ma pilnowac, abi mogł vprosic a otrzimac listhi od naiasmeiſsᵉ pana Crola Polskiego do Crola iego mᵗ abi iego mᵗ wsſitko to mogł zrzedzic a odwolac bo nie iᵉ mᵗ laczwei niebedzie iako to odwolac kazac v Czessarza,

Jeſlibi pan Orator porozumial naiasmieisſego pana Crola Polskiᵉ abo kogoſkolwiek gnego zebisie skargil o listi pana Ludowica Gritti, tedi pan Orator ma powiedziec isch pan Gritti iesth sługebnik Czessarski, a to ego pisſal, pisſal zroſkazania Czeſſar: skiego, krom wſchego walpriema.

Ma tesch przelozic pan Orator przed naiasmeischmi panem Cro: lem Polskiem, isch Polacy ktorzi sa wſtrzbie Crola iego mᵗ wielgie czierpia krziwdi w Polſze, ktore krziwdi iego Cro: lewska miloſc ma ie za wlasne, a nieprzyiacielem iego Crolew: ska mᵗ abi kriedi ſsiebie dal przyczyny ktore, iſſ sługebnicy

iego M.ci takie krziwdi czierpia w Polszcze / Dla tego ie.o Krolewska M.c prosi naiasnieischego pana Krola Polskiego abi mie: dopuszczil draczic swich szrzebnikow / alie maiac wzgliad na iego M.c abi ie raczil laską swa ogarnawac ti ktorzi sa naszlzbie iego Krolewskiei Miloszci

Nadtobedzie skarzil Orator / przed naiasnieischem panem Krolem Polskiem przed Rada / i przed Posli isch Krol iego Miloszc Vegierszki miasto wspomozenia powinnego wedlug przimierzow mial od naiasnieischego pana Krola Polskiego wschistko przenagabanie tak wprzepuszczeniv poddanich iego M.ci Krolu Polskiego / naszlzbe iego M.ci Krola Vegierskiego / czos to Krol Vegierszki pewnie wirozumial zlistow Krola Polskiego / ktorim liszi Krol Polszki / Staroszi i Vrzednikowie swe zgrozbamij napominal abi wedlug vchwali a decretu Krola Polskiego i wschitkiei radi na Seimie Piotrkowszkim Polakom niedopuszczali do Vegier przechodzic krzestwa niemieczkiego / Tu wiec dlia tich przicziu naiasnieiszchi pan Krol Vegierszki barzo sie dziwuie stak vprzeimego swego wzgardzenia / isch iest zato minian i chobi bil niegodnim krzestwa Polskiego / ktore to krzestwo Polskie nietilko naszchei pamieczi / alie dalie: kich przed tim czassom, rotim, tego Krolestwa Vegierszkiego, panstwo, bogacztw, czci, i inschich rzeczi dostatkowalo / a dla tich przicziu przerzeczonich Krol Vegierszki ge Mr wielgie omie: skanie iskodi mial wswich rzeczach, agdi poznal isslie tak zlie mial wpolszcze / skad zadnego krzestwa niegodzilo mv sie miecz / wielgie potrzeba przipadzom poslal pana Laskiego i inschc swe Staroszi do niemiec abi tam mogli niektorich pomoczi nabic ktori to pan Laski i inschi Staroszowie gdi zwolna i zwielkim nakladem Krolewskim kilko thisianc

ludu Niemieczkiego ziednali a popisali a im drogie vkazali
abi przes Polske niegromadą am huffem ale rozligmie i
tedi iowedi do Vegiez,ſſi, tedi Starostowie Crolestwa
Polskiego i inſchi Vrzedniczi na wielie miese niedopuſali
jim przeſcia, atak ſmich niektorzi muſieli sie wroczic a nie:
ktore pogimali, a dla tego drugie rzezerſtwo ſliſſane to, na
zad ſie wrocili, Crol teſch Vegierſki iego M^c widawſchi
wielie thiſſiczi zlotich przes wſſitko lato aſch do tego za:
ſſa, czudzoziemſkiego a potrzebnego wſpomozenia niemial
owſcheiki zwielkem vpadem Stanu ſwego Crolieweſkiego
i rzeczi ſwich, A dla tego iego Mc Crol Vegiezſki proſi
abi ten Decret i o Polſkim i o Niemieczkim Rzezerſtwie
niebil wieczei wazon v iego Mª Crola Vegierſkiego
i v iego Rad i poddanich wſchiſtkich a bi panom Polakom
bilo wolno rzez do Vegiez, a takieſch abi Niemczowie mo:
gli mies wolne przeſcie przes Polſkie

Na oſtatek bedzie zaliczal Orator ſprzyiaſliwa a chetliwa
chuc Crola Vegierſkiego iego M^c ku mocznemu a zupel:
nemu przyiaczielſtwu Skrolem Polſkim iego miloſcia kto:
re miano przyiaczielſtwa ſtrom Crola Polſkiego chodzia przes
ten czas miedoſcie ſie ſtawalo, tak izbi teſch Crol Vegierſki
czego mego miſli przyiaczelſtwa ſprawiedliwie mogl ſchukac
A wſchakoſch Crol Polſki poznawſchi dobrze skromnoſc a
czierpliwoſc Crola Vegiezkiego abi bil powinnieiſchi ku
ſpelnieniu tego czo omieſkal, chczialbigo Crol Vegiezſki tak
milowac iako oicza a iemu i Synowi iego Wielkiemu
Kxiazuczim Litewſkiemu i ktemu wſchiſtkiemu iego Cro:
lieſtwu obiecznie ſie bic dobrim a pozitecznim Saſiadem.
Proſi teſch Crol Vegierſki abi iego Mc Crol Polſki pana
Laſkiego mial vſiebie zaliczonego. Tu powie orator co
zoſt Crolieweſkich ieſt nu porucono ku zaliczeniu pana
Laſkiego

Tho teſch ieſt potrzebno abi Orator wſchiſtka pilnoſcia imie:
niem iego Mć Crola Vegierſkiego odpowiecz napiſana pod:
piſana i zapiecżetowana otrzimal od Crola Polſkiego abi ta
odpowiec mogla bic poſlana Czeſſarzowi Turecżkiemw we:
dlug iego prozbi i zadania

Item domimus Orator nomine Ntrís Regié commendabit Se:
xcmiſſimo REgi Polomé ffltrissimaé Vnegniem Heduigim
Regimulam Polomé

Petrus Tomiczki Epś Crać. Vicecancell
Iudici Et Juratis Ciuitatis Bartwa

FAmati domini et amici noſtri dilecti. Reddite ſunt nobis
litere vré quibus cauſam in qua eſtis cum domino Marſchalco
Regni Polonié impliciti nobis commendatis. Cuius quidem
cauſe ſicuti vos tenere rationem nos non dubitatis, ita vi-
ciſſim nos nihil dubitamus poſſe vobis eſſe ex Nunctiis vris
cognitum, quantum nos diligentié et opere proxime acta æs:
tate impenderimus, vt nos ex controuerſiá et diſſidiis
animorum eductos ad concordiam vmus et Chriſtianam
charitatem cum domino Marſchalco reducere potuiſſemus
Verum quia tum vt nos cupiebamus perfici hoc negotium
non potuit. Nunc iterum vt vos optatis quantum in no:
bis erit, dabimus operam diligentem vt cum ipſo domino
Marſchalco in gratiam redeatis, vtq pro more et inſtituto
veteri vltro citroq commeare et vicinitatis Commertia
in Regno hoc Polomé libere exercere poſſitis, vos modo in
hac re diligentiam et facilitatem vrám vbi opportebit acco:
modetis bene valeatis ſitis q felices omnes Dat

Mag^ce domine et damice char^me. Cum allatum huc ad nos es-
set de morte vxoris M. vre / egro et moleſto admodum aio
caſum illius tulimus cum propterea quod neptis fuerat Gene-
roſi domini Bonet defuncti et Soror eius qui nunc eſt ſuper-
ſtes optimorum amicorum nrorum / tum etiam propter Mg^am
vram cui illam charam et dilectam eſſe ſciebamus / in quo
quidem dolore tametſi conſolanda nunc nobis veniret Mg^a
vra pro humanitatis et beninolentie nre officio quia tu et
ipſi nos ex morte iucundiſſimi fratris mei in graui luctu
conſtituti conſolatione egeamus ſilentio preterire magis
volumus quam ab hoc quo ipſi laboramus / alterum dehor-
tari debeamus Verum quia nos ipſi hanc rationem nobis
potiſſimam conſolationem deligimus qua cupimus et cognoſci-
mus vanum in his eſſe dolorem qui nullo hominu consilio
deuitari poſſunt / hanc etiam rationem lenandi mei uxoris am-
plecti vellemus Mg^am vram vt ſcilicet illa id quod in
vxorem illius ſtatuere diuine iuti collibuit ad ſolam eius
voluntatem et arbitrium ſine moleſtia deferret / Nam iſta
eſt omnibus nobis lex etiam inuitis ſubeunda

Ceterum quia mortua vxore Mg^ae vre dominus Leuci-
nus Bonet amicus nr ſcit ex ſuce et pactorum obligatione
pecuniam et res omnes dotales Sororis ſue ad ſe et fratres
ſuos pertinere / rogauit nos vt Mg^am vram pro amici-
tia que nobis cum illa intercedit hortaremur et rogare-
mus vt illi omnia ſine controuerſia reſtituat / Nos vero
tametſi non dubitamus Mg^am vram pro virtute et officio
ſuo ſui comuni et pactis inibis non eſſe aduerſatura / ne tu

Franciscus de Frangepambus Archiep̃s Colocen̄
Petro Tomiczki Epō. R. Polonie Vicecancellario
Chr̄fero de Ssidlovec Castell° et Capit° Crac̄
Regni Polo^e Cancell°. Corczmeñ. Gostinensi
Sochaczeuien Capit°

RXME ac Spectabilis et Mg^ce domini, domini et amici colen^mi
Salutem et amicabilium obsequiorum solitam commendationē.
Dum nuper transactis diebus agerem⁹ m̄ Dieta per Altem̄
Regiam celebrata, Allate sm̄t ex Posomo lr̄e ad R^mum
dominum Strigomien̄ alterē, alterē autem ad me, quē m̄ se cō-
tinebant transumptum cuiusdam Bullē Sum̄i Pontificis, m̄
qua sua S^tas excom̄unicat Princip̄em meum cum omnibus
sequacibus sm̄is, quē transumpta ostendimus Alti sug̃, qui vt
Princeps plusq̄ Catholicus non fractus aut mutatus hac m̄
sigm̄ iniuria satis modeste, (mea quidem sentencia) ad
suam S^tem scripsit, m̄ sui excusationem, et vt videtur fal-
sas calumnias vera responsione confutando. Provocauit ad
Sedem Apostolicā, et ad Summum Pontificem segregatum à
passionibus animum perturbantibus. Indutum autem equita-
te et iustitia, alioquin ad futurum Concilium m̄ Spiritu san-
cto congregandum. Provocationem non fuit visum mittere
V. D^bg paria tamen literarum Pontifici missarum mitto eisq̄
pūtibus inclusa, non dubitans id gratum esse V. D^bg non om-
mittens facetiam quē contigit m̄ hac materia. Dum enim
Altās Regia consuleret m̄ hoc negocio quid facto opus esset
quidam ex meis grauius hec accipiēs quedam m̄ Pontificem
iacebat, tace inquā, alter ad eum, non vides inquit, tu Pō-
tificem omnes vias tentare, vt possit Rex mē Regnare et
vindicare eum de inimicis sm̄is primo inquā tentauit viā
Benedictionem scribendo tociens Apostolicam Benedictionē

quam vt vidit non procedere iam tentat viam maledictionem
que proculdubio et Regi mo et omnibus nobis melius succedit. none
melius tibi videtur Bude respondere ad maledictiones q3 in
Tharnow suspirare legendo et audiendo Apostolicas illas Bene:
dictiones. Quin et hoc aduertas tantam esse elacionem Regis
Ferdinandi, vt nunq3 humiliasset se ad petendum hunc gladiu
Spiritualem ad eiciendum Regem nostrum si corporali succede:
rent sibi ad votum res. ego domini mi cum hec audiui licet sub:
riserim in apparencia exteriori, tamen vehementer ingemui.
cum vidi ita iocose interpretari facta Pontificis. cognoui enim
futurum esse, vt hic gladius aut debebit vibrari raro et iuste
aut ita contemnetur vt eodem prorsus vultu excipiantur et
Benedictiones et maledictiones. Et quia nollem tediosus esse V.
D.b9 concludo scripta mea illis verbis quibus sepe vsus sum
scribendo ad easdem, Laboretis apud Sermum Regem vrm
et meum Polonie, vt pax conficiatur inter hos duos affines Re:
ges, quia omnia alia que fuint nihil sunt, sine pace autem pe:
ribimus, et nos, et vos, et omnes vicini nostri. Et cum hiis
me commendo V. D. et cupio comendari seruicia mea Alti
Regie vbi domino meo clementissimo. Commendo item D.b9
V. negocia domini quinsdam Iacobi Tornali que habet cum he:
redibus Michaelis Spiss, que vt video, si D.nis V. non appo:
nent manum post diem Iudicii terminabuntur. Bude vige:
sima nona Marcii Anno domini M°. D. XXX°.

Excommunicatio in Ioannem Comitem de Zapola / qui se Regem Vngarie nominat, publicata per Italia Germaniam Vngariam Bohemiam.

IN NOMINE DOMINI AMEN. Noverint vniuersi et singuli presentes literas, siue hoc presens publicum transumpti instrumentum inspecturi, pariter et audituri. Nos Vincentius Limpinellum, Dei et Apostolice Sedis gratia, Archiepiscopus Rossan. Apostolicum Nuncium, cum potestate Legati de latere, certas litteras Sanctissimi in Xpo patris et domini mi, domini Clementis, Diuina prouidencia Pape Septimi, cuius vera Bulla Plumbea, in Cordula Serica, rubei croceiq colorum appendeti, more Romane Curie expeditas, nobis coram Notario et testibus infrascriptis exhibitas et presentatas. Ea, qua decuit reuerentia, recepisse, Quarum tenor de verbo ad verbum sequitur et est talis

CLEMENS Epus Seruus seruorum Dei. Vniuersis et singulis Christifidelibus, presentes literas inspecturis. Salutem et Apostolicam benedictionem. Cum supremus coeli terreq moderator, in ea nos iustitie Sede locauerit, que tam ad bonorum tutelam q ad improborum exitum, diuinitus est constituta: vt munus nobis demandatum, omni ex parte implere valeamus. Quemadmodum probos et religionis cultores ad virtutem ardentius exercendam, multiplici officiorum genere inuitamus, ita aduersus impios, et facinorosos, vltrici dextra insurgere, eosq coercere et mucrone, presertim spirituali ferire impellimur, quo et ipi meritas pro criminibus poenas luant, et reliquis sint exemplo, ne quid tale aggredi, moliriue audeant. Sane quum nuper ad nostrum peruenisset auditum, iniquitatis filium Ioannem, olim Vaivodam Transsiluanie. Postq nephandissimus Turcarum Tyrannus

superiori triennio / cum validissimis copiis, Regnum Hungariæ, claræ memoriæ, Ludouico Regè Hungariæ, ac vniuersos eius exercitu profligato occupauerat, ac omnia diuina et humana pessundederat, agris et Ciuitatibus vastatione, cædeq; completis. Paucis vero diebus interiectis (mirum dictu) sæuissimus ille Tyrannus, nulla vi vrgente, nullaue necessitate coactus, ope mirum diuina, patrocinioq; illius intemeratæ Virginis, sub cuius tutela Regnum ipsum Hungariæ semper est habitum, vniuersam Pannoniam, nullo præsidio relicto, vltro sponteq; dimiserat. Sed cum post eam cladem, et flebilem eiusdem Regis Ludouici interitum, charissimus in Christo filius nr̃ Ferdinandus, ipso Pannoniæ Regno legitime politus esset, dicto Ioanne Vaiuoda, qui illud variis artibus sibi vsurpare contendebat, cœlesti permissu, eiecto et fugato: idem maligno spiritu agitatus, nulla salutis, aut honoris ratione habita, ipsoq; dei timore procul abiecto, furiata mente vexare cœpit, vt per nefarium et inditum scelus, Ferdinandum ipsum xm̃ Regno iam adepto, et constituto extruderet, longissimeq; arcere posset, ausus rem, quæ vix in cuiusq; Christiani hominis animum cadere posse videbatur. Immanissimum enim Turcarum Tyrannum, nihil fortasse tale cogitantem, inexcogitato suadédi artificio, et mira quadam vafredine allexit, induxit excitauit, inflammauit, vt ruens cum numerosissimo Exercitu in Regnum Hungariæ irrumperet, illudq; cædè et rapore repletum, sibi vendicaret, spe scilicet iniani et sacrilega dueti: tus, futurum vt simul atq; Turcæ victoria potiti essent, Regnum ipsum sibi habendum, possidendum relinquerent, tã tis profecto tenebris, et mentis caligine obcecatus, vt non videret Tyrannum illum, qui omnem fidem et promissa propriæ commodo metiture, Hungariam domitam et subiugatam, mul: lius alterius ditioni fmisse concessurum, sed cum fœmissimis munitã præsidiis sibi soli duntaxat retenturum, atq; inde aditu, ad reliquam Europam patefacto, cæteras nationes populosq; Christianos ex hac nefaria Ioannis Comitis instigatione

in extremum periculum adductum. Nos vero attendentes, quanté sit perfidié et atrocitatis Turcarum rabiem, Christianum sanguinem tantopere sitientem, quasi cruentos et inexplebiles lupos, in Christianum ouile irritare, et tanq mambus inducere. Qui etiam scimus, priscorum patrum sanctionibus cautum esse, Non licere aduersus fideles, et sacri fontis lauacro expiatos, quacunqz occasione, infidelium opem et auxilium implorare, quum id presertim non in vnius alteriusue perniciem, sed in Sacrosanctæ Ecclesié, et totius Christianæ reipub: licæ iacturam atqz calamitatem redundare dinoscatur. Quod quum omnem immanitatem exuperet, vix nobis persuadere potueramus, ipsum Ioannem Comitem, non modo Regni Hungarié adipiscendi, sed ne vniuersi quidem terrarum orbis lucrandi gratia velle suam animam eterno supplicio, perpetuisqz miserorum cruciatibus mancipare, pro qua seruanda, et in coelestem patriam euehenda, nihil durum, nihil asperum, nihil acerbum in hac vita recensare aut formidare debemus. Quum vero de iis nullam certam exactamqz noticiam haberemus. Volentes in tam graui negotio matura procedere, Venerabili fratri Ioanni Epo Albanensi, Senen. et dilectis filiis meis Antonio, Tituli sancti Apollinaris, Presbitero sancti Seuerini, et Alexandro Sanctæ Mariæ in via lata, de Cocsarinis Cardinalibus nuncupatis, vnic vocis oraculo comisimus, vt an hæc ita se haberet, solerter exquirere, planeqz edocere vellent, et quicquid super his comperti, exploratiqz sibi esset, id in Consistorio meo secreto referrent, receptisqz et examinatis nonnullis testibus, medio iuramento, visisqz per eos eorundem testium depositionibus, factaqz coram nobis, in eodem Consistorio fideli relatione, ex ipsorum testium depositionibus, comperiri esse affirmarunt, atqz dilucide constitisse, ipsum Ioannem, et quosdam alios, tanti facinoris consciis, ac participes, eundem Turcarum Tyrannum, ad Regnum Hungarié denuo inuadendum, deuastandum, et occupandum, suasionibus, exhortationibus, pollicitationibus, omnibus demqz, quibus fuerit

instigationibus induxisse, attraxisse, atq; inclinasse, idq; non so-
lum verum, sed etiam notorium esse reperisse, Et propterea habi-
ta super his, cum Venerabilibus fratribus meis Sancte Ro-
manæ Ecclesiæ Cardinalibus, deliberatione matura: De illo-
rum consilio, prefatum Ioannem Vaiwodam, ac omnes et sin-
gulos, quorum nomina et cognomina pro expressis habemus, Chris-
tifideles, qui eidem Turcarum Tyranno ad invadendum dictum
Regnum Hungariæ, quomodolibet auxilium, consilium, vel fa-
vorem, directe vel indirecte publice vel occulte dederint et
eorum complices et adherentes, omnisq; status, gradus, ordi-
nis, et preeminentiæ sint, et quacunq; dignitate mundana, vel Ec-
clesiastica etiam Archiepiscopali, Episcopali, Ducali potestate
prefulgeant, Excommunicationis sententiam, ac alias censuras et
poenas, contra talia perpetrantes, à canonibus promulgatas in-
currisse declaramus. A quibus excommunicationis censuris, et poe-
nis huiusmodi, preterq; in mortis articulo constituti, et ab alio
q; a Romano Pontifice etiam prælegatu cuiuslibet facultatis cuicunq;
pro tempore desuper concessæ, nequeant absolutionis beneficium
obtinere, ita vt si quem eorum tanq; in tali articulo constitutum
absolvi contingat, qui postmodum convaluerit, in eandem Ex-
communicationis sententiam recidat eo ipso. Et vt præmissa
omnibus innotescant. Vniversis et singulis Patriarchis, Ar-
chiepiscopis, Epis, Patriarchalium, Metropolitan. et aliarum
Cathedralium, et Collegiatarum Ecclesiarum, Prælatis, Ca-
pitulis, et personis aliis Ecclesiasticis, etiam quorumuis Or-
dinum, etiam Mendicantium, religiosis, exemptis et non exe-
ptis, per vniversum orbem constitutis, mandamus. Quatenus
ipsi, et quilibet eorum, sub similibus censuris et pœnis, per eos
et singulares personas, eorundem Capitulorum, infra tres dies
quorum vnum pro primo, alium pro secundo, reliquum pro ter-
cio, et peremptorio termino, canonica monitione præmissa, assi-
gnamus non paruerint eo ipso incurrendis. eundem Ioannem
Vaiwodam, consultores, fautores, adherentes, complices, et
sequaces eiusdem, in eorum Ecclesiis, dominicis, et aliis festi-
uis diebus, dum maior mibi populi multitudo ad diuina co-

uenerit, cum crucis vexillo, pulsatis campanis, et accensis can-
delis, ac demum extinctis, et in terram proiectis conculcatis, et
cum trina lapidum proiectione, ac aliis in talibus fieri censeri, soli-
tis cerimoniis, excomunicatos, declaratos, vt preferitur, publice
denuncient, ac faciant, et mandent ab aliis nunciari, et ab om-
nibus arctius euitari donec à censuris, et poenis prædictis ab-
solutionis et reconciliationis, eorum gratia, à nobis et Sede
Apostolica, meruerint obtinere. Excomunicamus quoq; et ana-
thematizamus omnes, cuiuscunq; Status, gradus, ordinis et
conditionis, fuerint, qui quo minus præsentes literæ meæ, vel
earum transumpta copiæ seu exemplaria, in suis aut alicuius
Dominiis legi, affigi, aut publicari, ad omnium noticiam de-
duci possint, fecerint, vel procurauerint quo quo modo. Ecclesiis
quoq; Monasteriis, Conuentibus, et aliis quibuscunq; sacris lo-
cis, in quibus denegatum fuerit, per eorum Prelatos et perso-
nas, literas ipsas publicare, omnia priuilegia, omnia indulta,
omnes gratias, quibus à dicta Sede decorè[tur] et adiuuamus. Vo-
lentes illa pro non concessis haberi. Postremo quia difficile
foret, præsentes literas ad singula loca deferri, in quibus
necessarium foret. Volumus et Apostolica auctoritate decer-
nimus, quod earum transumpto, manu Notarii publici con-
fecto, et Sigillo alicuius Prelati Ecclesiastici munito, vbiq;
stetur, prout originalibus literis staretur, si essent exhibitæ
vel ostensæ, non obstantibus constitucionibus et ordinatio-
nibus Apostolicis contrariis quibuscunq;, aut si excomunicatis
prædictis vel quibusuis aliis communiter vel diuisim à Sede
dicta sit indultum, quod interdici, suspendi, vel excomunicari
non possint, per literas Apostolicas, non facientes plenam et
expressam, de verbo ad verbum, de indulto hmi̇smodi mentio-
nem. Datum Bononiæ, Anno incarnationis Dominicæ Mil-
lesimo Quingentesimo, vicesimo nono, vndecimo Kalen. Ja-
nuarii. Pontificatus nri Anno Septimo.

POST QVARVM quidem literarum Apostolicarum exhibi-
tionem, et presentationem, vt premittitur factas. Nos Vin-
centius Lmpinellus Archiepiscopus praefatus, eas conspexi-
mus contrectauimus, et examinauimus diligenter. Et quia illas
sanas, integras, et illesas, non viciatas, non cancellatas, neqz
in aliqua sui parte suspectas, immo omni prorsus vicio et sus-
picione carentes inuenimus. Idcirco easdem praetactas li-
teras per Notarium publicum infrascriptum transumi, et
exemplari, ac in publicam et autenticam formam redigi
necnon transumptum huiusmodi cum ipsis literis origina-
libus, quarum copia premissa est debite collationari fe-
cimus atqz mandauimus. Quibus omnibus et singulis, per
nos et dictum Notarium publicum infrascriptum, rite et le-
gitime factis et celebratis. Nos transumpto huiusmodi no-
stram auctoritatem interposuimus, ac praesentibus interpo-
nimus pariter et Decretum. Volentes et eadem auctori-
tate nra decernen. quod praesenti transumpto, seu publi-
co transumpti instrumento, vbicumqz locorum ipsum exhi-
beri contigerit exedatur, et integra fides, ac plenaria ad-
hibeatur, ac talis et tanta qualis ipsis literis originali-
bus supra insertis adhiberetur, si in medium produceret-
tur in quorum omnium et singulorum fidem et testimoniu
praemissorum praesentes nras literas, fieri hoc praesens pu-
blicum transumpti instrumentum, subscribi et publicari,
Sigillique nri Pontificalis iussimus et fecimus appressione
communiri. Datum et actum in Ciuitate Pragensi, sub
anno a Natiuitate domini, Millesimo quingentesimo, tri-
cesimo, indictione secunda, die vero Lune vltima Januarij.
Pontificatus praelibati Sanctissimi domini nri Papae,
Anno septimo, praesentibus ibidem venerabilibus viris
et dominis Testibus, Reuerendo Pre ac domino dno Ioanne
Fabri, Serenissimi Hungarie et Bohemie Regis Consilia-
rio &c. ac Paulo Macarello, ad praemissa vocatis et re-
quisitis

Et ego Guilelmus Bosius, Clericus Cenomanen' publicus, Sa-
cra Apostolica auctoritate Notarius. praefati domini Archie-
piscopi Abbreuiator, quia dictis literarum Apostolicarum ori-
ginalium praesentacioni, et exhibitioni, auscultacioni, et collacio-
ciationi, transsumptique huiusmodi peticioni et decreto, omnibusq;
aliis et singulis praemissis, dum sic vt praemittitur per Reue-
ren'. in Chro Patrem et dominum D. V. Pimpinellum,
Archiepiscopum Rossan'. Apostolicum Nuncium et coram
eo fierent, et agerentur, vna cum praenominatis testibus pra-
sens interfui, eaq; sic fieri, vidi, et audiui, ideirco de eiusdem
Reuerendiss. domini Archiepiscopi Rossan'. mandato, hoc
praesens publicum transsumpti instrumenti exinde confeci,
subscripsi, publicaui, et in hanc publicam formam redigi,
signoq; nomine et cognomine meis solitis et consuetis, vna cu
eiusdem Reuerendiss. Rossan'. Pontificalis Sigilli appres-
sione signaui, in fidem et testimonium omniu' et singulorum
praemissorum, rogatus et requisitus

Ioannes Rex Vngarie Dalmatie Croatie Clementi pape septimo

contra Censuras aduersum se a pp promulgatas.

BEatissime Pater post filialem commendacionem assiduumq; prosperitatis successuum et benignus de grege dominico et Ecclesiis Xpi, qui se redempcionem pro omnibus dedit sencindi voluntatem. Perlatum est ad aures meas fido referente testimonio Sanctitatem Vram in Bulla Principis Ferdinandi Boemie Regis hostis et emuli mei et Regnorum meorum manifeste Bullam quandam Xpo et Vicario eius prorsus indignam, probris conuiciis contumeliis, scandalis, et maledicencia undiq; scatentem et refertam ministerio Nuncii sui Apostolici quem apud ipsum Ferdinandum habet contra formulam a Xpo Saluatore nro nobis et omnibus orthodoxis prescriptam, in me et Regna mea incolasq; illorum veram et sinceram Christi fidem non sine multa sanguinis mei effusione hactenus professis, in publicum edi, et diuulgari fecisse, meq; et incolas eosdem duris etiam per Censuras Ecclesiasticas denouisse, et a Capite nro Jesu Xpo quod in eo erat resectos et extorres prorsus declarasse. Quod factum quantum mihi et omnibus Regnicolis meis attulerit admiracionis non facile dixerim, Miramur namq; Pater Sancte q; cum Beatitudo vra asserat se a supremo coeli terreq; moderatore, in Sede iusticie collocatam esse, ita iusticiam sibi bene notam conculcando in contemptum illius, Cuius vices se fatetur in terris gerere, Tyrannidi aduersariorum meorum ministerime subiecerit. Si enim Sanctitas vra partes agit aduersariorum meorum in Sedem tantum iusticie obtinere dinoscetur, Iusticia prorsus vacuam, Si autem Sanctitas vra in illa Sede iusticie sedet vt Pater communis omnium Regum precipue non declinans ad dextram nec ad sinistram, neq; personarum acceptator

esse, nec probris conuiciis et contumeliis quemqz Principum,
presertim quorum corda in manu dei sunt insectari et onerare
deberet. Cum enim cupiat Sanctitas vra ab omnibus pie
et religiose coli ac veneraci, religiose profecto et honorate
ipsa quoqz alios tractare et tenere deberet. Audio namqz me
per Sanctitatem vram filium iniquitatis tametsi falso et in-
iuriose talem appellatum fuisse, omisso etiam per contem-
ptum vero titulo meo Regali sepius mihi à Sanctitate vra
inscripto, Natus enim honestissimis (teste toto Septembrione)
parentibus et legitimo Matrimonio in Regem absqz largitio-
ne assumptus Christiane et innocenter, quantum humana pati-
tur fragilitas viuendo, Nescio cur iniquitatis filius merea-
ar appellari, iniquitatem enim non aspexi in corde meo, vn-
de prouidendum solertius est Sti vre, ne ille iustus moderator
omnium, Batiludniem vram iustus in terribili eius iudi-
cio Villicum iniquitatis appellare et condemnare possit.
Nam quod in me agit Sras vra, non est illud iudicare
orbem, dispensare bona domini sui, potestate vbi Pontificia,
quesim edificationem non in destructionem data est, in fa-
uorem segt vel pocius timorem aliquorum, hominem Chris-
tianum innocentem non vocatum, non Citatum, non monitu,
inauditum, incognita causa, et non quemuis hominem (quod
vtinqz graue esset) sed Regem cum Regno optime de Chri-
stiana Republica merito, ab Ecclesie communione separa-
re, Neqz iste est modus corripiendi fris peccantis à Chro
institutus, non possum profecto non ingemiscere, cum Salua-
toris precepto pastor debeat tot ones deserere in deserto vt
vnam perditam recuperet. Vicarium eius tam facile tot
Regna à tot iam annis Chro e faucibus Diaboli recuperata
quantum in ipso est perdere velle, qualis obsecro Vicarius ille
est, qui operibus domini sui non concordat? Simon Petrus Prin-
ceps Apostolorum, Stis vre predecessor multum laborauit
vt Cornelium Centurionem cum suis Chro lucrifaceret chari-
tate Chri eum ad hoc instigante: Stas autem vre vt video no
vnam Centuriam sed pene infinitas videtur prona quantum

rm ipsa est à Chro separare/videat Stas vra ne spargatur in orbe Stem vram plurifacere aut Florentine aut Romane vrbis Imperium qz oues Chri sue Curie creditas, quod Pastoris officium obsecro est hoc? vt Stas vra mihi banc maledictam à multis seculis inferat miriam? que causa subest huic tanto flagello? Turcarum nigz Principem potentissimu ad Hungarie destructionem multis versuciis et astuciis ac pollicitis nihil forte tale cogitantem eduxisti: Pater Beate qz longe video Sanctitatem vram à veritatis tramite (bona venia eiusdem dixerim) deflexisse. Si enim Stas vra perpendere vellet, vt deberet sedens in illa sede quam asserit mistice, qui sunt hi qui me accensant, profecto animaduerteret ista conficta esse ab aduersariis meis, vt mille alie calumnie. que omnia tamen condono ei qui dixit, mihi vindictam et ego retribuam, qui saluos faciet vt spero filios pauperum et humiliabit calumniatores. Non ego Pater Beate prouocaui Principem inuictissimum, sed prouocarunt eum stulte Ferdinandi Regis Bohemie aduersarii mei minz, quibus iactabat se Belgradum et omnes Arces finitimas breui ab eo recuperaturum. Prouocauit enim insana eius legacio qua petebat à sua Mte Samandriam et alia que dam que si reddere nollet bellum sibi denunciabat, hec sunt que prouocauerunt Imperatorem potentissimum aquilam glorie, et semper inuictum. non ego, qui dum hec agebatur exulabam Regno legitimo adepto, et patrimonio iniustissime spoliatus, et in Regno agebam alieno, Vtinam profecto facerent mei aduersarii si ingenue faterentur, vt res se habet habuisse scilicet, se summam voluntatem spoliandi me armis p, fas nefasqz legitime adepto Regno et iusto patrimonio, exemplo progenitorum suorum, qui multis Principibus similes intulerunt iniurias, verum cum id tunc non succederet, nunc armis Spiritualibus utuntur id facere, quod telis corporalibus nequierunt, neqz miror si ipsi omnem lapidem mouerant, vt eorum ambicioni satisfiat, miratur tamen satis non possu

Deo

Sanctitatem Vram q̄ post tot calamitates adeo sibi inflictas nō
didicerit deum magis reuereriq̄ hominem meluere. Meminisse
stās vra potest quociens ego, postq̄ ad Regale fastigium dei op:
timi gracia assumtus sum Sti vrē cum per literas, tum per Nū:
cios, et omnibus Christianis Prncipibus, questus fuerim de in:
miciis, per Ferdinandum mihi illatis, rogans et obtestans tam
Sanctitatem Vram q̄ omnes alios, ne sinant me regno vtte
adepto et patrimonio multo meorum sanguine mercato, adeo
iniuste spoliari, offerens me Juditio cuiuslibet Prncipis Chris:
tiani, imo et Sermi domini Caroli Cesaris fratris germani,
aduersarii mei, tamen dum hostis meus superior esset vnibus,
nullus locus dabatur me iuste meę querele, nec tunc aliquas cen:
sureas à Sanctitate vra contra me postulabat, nunc vero ab
ex dei optimi misericordia gladio corporali inferior, et iusticia
optat quam ego iampridem etiam cum lachrymis ab vniuersis
Prncipibus Christianis, ad quos propter aduersariorum tyrannidq̄
mittere licuit, et potissimum à Sanctitate vra postulabam, illa
tamen aduersarius meus tunc et superbe et crudeliter respue:
bat, ius Regni dictitans in armis esse, et nedum Regnum, ve:
rum et sanguinem meum sitiens, omnia mala quę potuit fecit.
Cuius crudelitati si restiti, quid mali feci? Sin autem nihil eorum
feci quibus isti me accensant, nemo me potest condemnare, exis:
timassem Sanctitatem Vram mihi acceptum referre, q̄ hoc Re:
gnum optime de Republica Christiana meritum multis preci:
bus à potentissimo Turcarum Cesare obtinuerim, et Christia:
ne religioni liberum conseruauerim, quòd hostis meus cum gra:
ui onere tributi, quòd literis et Nunciis sexo tandem esse:
rebat à potentissimo Imperatore impetrare non potuit, et in hoc
me falso apud Sanctitem Vram insimulatus est, pocius q̄ illis
faueret qui non sunt veriti Sanctitatem Vram coram qua alii
Christiani Prncipes non dedignantur adorabundi procumbere,
in indignissimis vinculis tenere: nullam aliam forte ob causam,
nisi q̄ Sanctitas Vra, velut et ego nunc, eis proprio non ce:
deret. Rogo igitur Sanctitatem Vram velit aliam viam
reperire, qua pax inter Christianos stabiliatur. Nam ista concordia
perniciosa est et multum ꝓ Sancte Apostolice Sedi nocina.

Gladius enim hic iuste et raro vibrandus est, si ratum in coelo esse debet quod in terris fit. Nam si vitte hoc quoq; tempore exercitus vibrarentur gladius non minus Sathanæ potestati subiacerent excommunicati, q; Aplorum tempore contigebat Nunc autem nec agitari à maligno spiritu nec expirantes aliquos videmus post excommunicationem, ob exorem intollerabilem, et onera importabilia quæ excommunicatis imponuntur, vnde contigit, vt auctoritas Eccliæ venerit in abominationé et contemptum omnium et maior pars Christianæ Exmanè sub Leone decimo Patruele Sanctitatis Vræ desciverit ab obedientia Romani Pontificis. Nolit Sanctitas Vra tempore sui regiminis, vt de residuo grege Christiano idem contingat. Lapis enim ille angularis quem debemus imitari ad coniungendos parietes non disiungendos missus est. Nolit me Sanctitas vra hominem innocentem hac infamia notare. Nolit Regna et subditos meos Sathanæ improuide tradere, q; uis excommunicatio ista tanq; nulla, neminem de iure coram deo ligare potest, ab ea vtiq;, aliisq; grauaminibus præscriptis, appellaui. Nihil autem excusare Sanctitatem vram potest q; hanc Excommunicationem in me et Regna et subditos meos coacta protulerit vt credere fas est. nullus enim metus debebat Sanctitatem vram compellere, vt rem indignam Summo Pontifice faceret, et tam nobile membrum Christianitatis absq; causa à reliquo abscinderet corpore Christiano. Liceat igitur mihi nunq; contra Sanctitatem vram delinquenti hanc nullam excommunicationem non timere, si licuit adversariis meis tenendo in vinculis Sanctitatem vram et totum Collegium Reverendorum Cardinalium post deceptionem omnium bonorum Eccliæ iustam vilipendere, quam tamen ego tametsi nulla. vti verus fidei Christianæ et Sedis Apostolicæ cultor contemnere nolo, sed ab ea vna cum Regnis et subditis meis omnibus ad emnlorum meorum obloquia diluenda absolutum per Sanctitatem vram declarari velim. Et vt semper feci ita nunc quoq; protestor coram deo et Sanctitate vra ac toto orbe Christiano me contentu esse

sorte mea nec Regna aut prouincias cuiuspiam ambire aut
damnum et excidium alicuius nedum quercere sed nec optare
dummodo sciant me in hoc tacere et alioquin satis afflicto. reg°
meo in pace viuere, et deo ac Christianitati seruire. Quod si
obtinere non potero certa sit Sanctitas vrá me ommibus viis
et modis meipsum et Regna et subditos meos Imcaq; et liber-
tates Regnorum eorundem defensurum. Nec tamen ob hoc
intendo discedere á gremio Sanctæ Matris Ecclesiæ Chri-
sti, Cui semper obediens filius fui et modo quoq; esse
volo. Caueat interim Sanctitas vrá ne si voluerit me
iniuste in fauorem alignorum Sede mea Regali detrimba-
re, spolietur Beatitudo vrá, Iusto dei iudicio sua Sede
Apostolica, per eum qui intelligit super egemm et pauperé
Si quid autem Sanctitas vrá acerbius contra morem meum
scriptum in his meis literis reperierit, id mihi vicio San-
ctitas vrá non vertat, qui ius meum tutari velim, sed
ascribat illis qui eandem induxerunt ad hanc iniuriam mi
inferendam, et maledictis me incessendum. A Sanctitate
vrá ciuissimum responsum expecto, nam si eandem in iniusto pro-
posito perseuerare videro (quod non credo) non omittam
quin mihi et meis de oportunis remediis prouideam, Sti reli-
quo vt deus ommipotens Sanctitatem vram conseruet pro
quieto et tranquillo Statu Sancte Matris Ecclesiæ et to-
tius Reipublice Christianæ exopto. Cui me commendo.

Laurentius Cardinalis. S. Quatuor. Regni Poloniæ Protector.

Sigismundus primo Regi Poloniæ.

Sexma Regia vtas humill commendacion. Sciant nullu bellum est exitialius q̄ quod à domesticis et propinquis fuerit illatum, ita Principes maxime cauere oportet, neqd insidiarum, et occulti venem in corpore suorum Regnorum residcat, neue aliqmd monstri intra sinum et viscera nutriant. Quapropter cum Procurator fisci Pontificii ad cuius officium spectat, ne scelera, et que tmepiter flagitiosaq̄ fuerit, vbiumq̄ locorum qua Christiana religio diffunditur patrentur, inulta impunitaq̄ permaneat, ad Pontificatum et Sacrum Collegium nuper detulisset, publicis rumoribus, et quibusdam indiciis et coniecturis sibi innotescere Archiepm Gnesnen auxilium consilium et fauorem Turcarum Tyranno, seu quod tandem valet Nepotibus suis illi pesti adherentibus, praestitisse, ad ipsius fiscalis querelam et postulationem aduersus eundem Archiepiscopum sanctum fuit decretum, Quod monitorium appellat, vt ad tempus in eo praefixum iudicio sisteret, seq̄ ab obiecto crimine palam expurgaret, et insontem ac innoxium ostenderet, alioqui aduersus eum tanq̄ contumacem, et missa Pontificia detractantem iure ageretur, etiam ad mulctam et Sacerdotii priuationem. Pontifex autem mihi demandauit vt huiusmodi Decretum ad Altem vram perferendum curarem, vt in eius sit potestate prout rebus suis magis conducere videtur, monitorium hoc ipsum eidem Archiepo insinuari faceret et insinuatum quo reliqua suo ordine agantur q̄primum ad Curiam remittet. Quicqmd autem Altas vra super eo negocio statuendum duxerit, mearum partium erit eius q̄ vt Regis sapientissimi et cui impendem obsequia mea

. deuoui ac dedicaui, studio volumtateq; obtemperare Que
focliasſime ac mutuisſime Valeat Dat Bononie die xv^a
Marcii Anno domini .M°. D°. XXX°

Supplicatio ad Ll. am aduersus Jo. Laski Archiepm Gnesnem: propter Turcos in Vngariam et austriam per eius nepote Palatinum Siradiensem adductos.

BEatis^me Pater Ideo etiam hec vra Sancta Catholica et Apostolica Vniuersalis Ecclesia militaris appellatur q etiam Archiepos et alios prelatos tanq; fortissimos Duces habes qui aduersus hostium fidei incursus eam viriliter defendere debent, Qui ergo eam non defendunt pro suo posse, desertoris crimen committunt, nec carent scrupulo sacrilegii occulte, qui manifesto facinori desiunt obuiare, Sed quod longe grauius est, proditores existunt, qui ad ipsos hostes Christianorum consilia perscribunt, et non solum perscribunt: sed multos Nobiles contra edictu Regis sui, neq; extraneos solum, sed suos etiam Nepotes amicos et fautores, pecuniis redditibus Ecclesiasticis adiutos (quos quidem redditus ad abominabile desiderium exequendum non dubitant vendere oppignorare et distrahere) Ecclesiam dei depauperantes, et Diabolo Ecc^am fortificantes ad apertos hostes fidei in Christianitatis viscera incendendos, transmittunt, transmissos in sceleratissimo proposito fouent et adiuuant, fotos et adiutos animant, animatos maligniores et permitiosiores reddunt, horum autem nequitiam superant, qui ad instar Iude proditoris, uidentes hostes fidei ad intima Christianitatis per suas excecradas machinationes receptos esse, et non solum periculu

ingens sed apertum exitium non conniuere, sed adesse Sá-
cte Romanę Ecclesię toti Christianitati et sibi eciam per-
fidissimo tn̄ nocendi animo, inter Scismaticos et hereti-
cos ab vna et hostes Christianitatis ab altera parte, foe-
dus faciunt et fidei/ procurant, deinde ad illos hostes, cum
quibus sciunt et per statuta et Decreta sibi interdictum
esse, ne aliquo modo Commercium habeant, milites ar-
ma, tela, et Machinas et alia ad oppugnandum Chr̄i-
anile instrumenta non in aliis locis fabricata, sed in smsmet
Vrbibus, non aliorum iussu sed suo execrabili mandato
facta: non clanculum, sed aperte per suos Nepotes et af-
fines transmittunt. Quo sic facilius ad vineam domini
deuastandą continuare aperte ffferens iam missus possit.
Quosq; sms nefandissimis consiliis potuere inducere,
eosdem detestandissimas auxilijs non desinunt adiuuare
Quę omnia ille perditionis alumnus, Iudę Iscarioth fr̄
Ioannes de Lasko, nomine Archiepiscopus opere vero,
Archidiabolus Cracouien' Regni Polonię Primas noię,
re ipsa Dipsas serpens sitiens sanguinem Chrianorum
inexplebili malicia adimpleuit. Nam cum post mortem
ill'mi Regis Ludouici Hungarię et Bohemię, videret
certum periculum instare Christianitati, eo q̄ notorium es-
set Ioannem Vaiuodam ad Turcas respicere, Neq;
dubitaret ex hac diuisione exitium adesse Hungarię,
Cum pro suo munere teneretur et obligaretur id auerte-
re quantum in se erat: tantum abfuit, vt id faceret, vt
cum haberet Nepotem nomine Hieronimum Laski pu-
ti animo Iuuenem, sed peruerso ingenio, ad nihil non au-
dendum et supera inferis permiscenda apto et idoneo,
eundem auidum ad res innouandą neq; deum neq; ho-
mines erantem, et iam iam meditantem quomodo ex
exidio Chrianorum tametsi malum, perpetuum tn̄ sibi

nomen compararet, non secus qz ille quondam qm Diane
Ephesie templum toto orbe cantatissimum incendit: h mc
exgo cuius prodigalitatem redditibus Eccliē snē oppignoratis
distractis, venditis collectis prius tam ex Archiepiscopatu
qm opulentissimus fuit qz aliis ex modis Thesaurus ex:
plere, satiareqz non poterat, ad prefatum Joannem Vai:
wodam eidem auxiliatrcum transmisit, Quiqmdem ex in:
stinctu Patrui sui ita animatus subito excogitauit qnomodo
Chrianorum res labefactaret, ideoqz primus auctor fuit,
Vaiwodē ad Turcas deficiendi, Quinimo ipsemet Hiero:
nimus ad eos profectus primo qmdem impediuit quominus
Serēnus Rex Ferdinandus cum Turcis de induciis,
quicqz pergerent, deinde qmcqmd inter Turcum et Vai:
wodam tractatum fuit, per eum et non per alium tracta:
tum fuit, adeo vt ipse solus author fuerit aduentus Tur:
carum in Austriam et calamitatum exinde secutarum,
Quod ne forte Beatis^me Pr̄ Sanctitas vrā miretur me,
dignetur intelligere hunc Hieronimum fuisse multis in
Legationibus versatum, apud Cesarem autem apud Chri:
anissimum Francorum Regem, In Germania, multa exi:
de secreta nactum, viam, itinera, omnes factiones q^s proch
dolor inter Principes Chrianos fuere nosceně, qua co:
gnitione et experiencia rerum ductus, et vicibus Tur:
carum confisus, ipsemet priuatis suis literis Sermō Re:
gi Ferdinando bellum denunciauit, minatusqz est se Turcas
Valachos, Tartaros et Moldanos contra eum introducturum
quod et ex effectu comprobauit, Et iste qmdem faciens ultra:
dans, cum huiusmodi modo à Turcis ad Vaiwodam et
quosdam factiosos Polonie Nobiles tenderet, modo ab illo
et à Patruo ad eos frequenter contra iussum Ser^mi Po:
lonie Regis, visus est, Cuius tamen Patrui sui huius
Joannis de Lasko filii perditionis et Sathane fisus, ad eum
suum Patruum in habitu Turcico venire: eisdem Patrui

ſm iuſſu aduenienti Turco in Auſtriam obuiam profectus
eſt, cum fratribus ſms, seqꝫ et eos eidem Turcarum Impe-
ratori ommimoda ſubiectione ſubiicit, et hoc tametsi satis
solum eſt, tȳ alia perpetrasſe præfatus Ioannes de Laſki di-
noſcitur. Non enim contentus ſolum ſuum Nepotem (quod
tamen vti dixi maxim momenti fuit) ad Turcarum
ſeruicium miſiſſe, cum Sermus Rex Polonię certiſſime
quanta calamitas imineret, publico interdictu vetuiſſet
ne qms ſubditus Regni Polonię et prouinciarū ſuarum Vai-
wodę ſuppetias ferret, quem ſciebat Turcas ſępe ſub-
iecisse Ioannes de Laſko prædictus, tanqꝫ alter Chore má-
datum Moiſi contemnens, ſua auctoritate longe plu-
mos Nobiles tam ſuos affines qꝫ alios multos induxit
vt mandato Regis ſui contempto ad Vaiwodam pro-
fecti ſint, cum eo bellauerint contra Ser mum Regem
Ferdinandum Hungarię et Bohemię: cum eo et cum Thu-
ris alios Chriſtianos frēs ſuos eppugnatum venerint qui ſme
ipſius mandato, munꝫ id, ne cogitare quidem auſi fuiſſēt
Quos idem Sermus Rex Polonię caſtigare nequiuerit
ob id qꝫ autoritate Primatis illius Regni imitexentur
in quem quia ſpiritualis perſona eſt et in dignitate con-
ſtituta, idem Sermus Rex manus extendere non præ-
ſumpſerit.

Neqꝫ contentus ea in parte incendium illud excitare ſed tuꝫ
Baſiliſcus sibilo ſuo omnia inficiens, lateqꝫ venenum spar-
gens cum Scismaticis hęreticis et Lutheranis aliquot
Principibus ſeꝫ Alberto magno quondam Magro Pruſſię,
Friderico Duce Holſatię Guſtavo gubernatore Suetię
à quibus ſciebat omnes Epos expulſos eſſe, Eccliam dei hac-
tenus virginem contaminatam eſſe, contempta dei et Be-
atitudinis vrę auctoritate, tractauit egit et concluſit

fœdus et ligam cosq fœdere et liga coniunxit Ioann Vaiwo-
de et Thmeas ne seq ab ea parte Christiam periclitantibns
sms fratribns succurrere possent Quimo per medium illorw
egit q plurimi milites et Lanczknechti Lutheram contempta
ante fidei mé Chriané ad ipsos Tmeas profecti sint: qnos:
qdem lanckznechtos tantum abfuit vt cum impedire posset
impediuit vt eos in Dioecesi sua aluerit et sustinuerit, cō-
mneatu et rebns necessariis adiuuerit, Sicq ad Tmeas
per Nepotes suos et alios transmiserit, Illorum exploratores
et Nuncios benigne tractauerit, et hmeinde proficiscentes
adiuuerit satis indicans q si propter semium^m fuisset in ipsorw
Castra fmisset profectus

potuisset

Et quod ommium longe nocentissimum est cum Draco iste in-
sidiator vrtutem simulans sub Archiepiscopali pallio sed
vicus occultans quod tamen retinere absconditum non po-
terat, videret Tmeas magna editu Chriánorw strage
Viennam oppugnasse, indigēntq ferramentis hastarū et
cuspidibns lancearum, et aliis qnibndam rebns ad bellw
necessariis, ideoq petiuissent prefata ferramenta et cus-
pides et Machmas in Regno Polomé ytpote viano fabri-
cari nolente et non permittente id Ser^mo Rege Polomé
prefatns Ioannes de lasko opifices et fabros conduxit cosq
in opidis Dioecesis snē aluit, et sustinuit, operariq et fabri
care prefatas Machmas cuspides et lanceas aliaq ad
bellum necessaria instrumenta iussit, qnasqmdem ma-
chmas, cuspides, lanceas, instrumenta bellica, ita instru-
cta fabricata et facta ipse Cacodemon ad alioznm Chri-
stianozum frem suorum perniciem Tmeas transmisit Quo
facto qnd magis abominandum inueniri potest? Alia
adhuc smt multa qnē contra hunc dici a me et vere
possent, sed causa brevitatis omitto, et ne sanctissmas

. aures Beatitudinis vrē prolixitate offendam, poterit tn̄
cū Epis illmis Regm demandata, eaq; plmcqz Sanctitas
tas vrā intelligere

Quodsi eadem Sanctitas vrā ad talmm et simlm facino-
rum exemplum auertendum, Sanctissme statuit et con-
clusit, De Depositione Pauli de Varda qnondam
Strigonien Archiepi: longe magis contra hunc hoiem
de lasco statuere et concludere debere videtur Cum ille
qm̄dem Strigonien dicō, videns Thurcarum vim ma-
ximam imminere, cui resistere non credebat se posse: male
qm̄dem fecit presidium à Sermo Hungarie Rege missū
non recipiendo intra artem, tn̄ potest id metu videri fe-
isse qm̄ aliquando m̄ constantem virum cadit, Iste autē
Joannes de lasco rebus omnibus integris, nullo m̄ pe-
riculo constitutus, sola animi malicia et Diaboli instm̄-
cto, vt Christianorum quietem turbaret, Nepotem sm̄
pecuniis Ecclie sue ad foedus inter Thurcum et Vaiy-
wodam pertractiendum transmisit vt exploratores ipso-
rum et mnaos aluit: ad Nepotem suum omnia secreta
Christianitatis ad que sciēda m̄ Cmcia Sanctitatis
vrē multos aluit, mimstros, transcripsit, aliquot milia
hominum ex Polonia, m̄duxit ad seruiendum vna cum
Thurcis Vaiywode, Inter Scysmaticos ab vna et Vai-
wodam et Thurcam, ab alia parte per eundem Nepo-
tem suum foedus percussit, Ipsos hostes armis et bellicis
instrumentis publice m̄ sua Dioceſi fabricatis iuuit et
muniuit, et hec eo tempore quo vidit non esse Constan-
tinopoli aut Syria bellum sed m̄ ipsis portis Viennē Lāo.
Lanzknechtos et alios Luteranos m̄ sua Dioceſi aluit, eosq;
peccuniis et comeatu admtos ad opem hostibus ferendū

Nepotibus ſuis ducendos tradidit, In Suma: aduentus Turcarum in Hungariam et Austriam causa fuit Ejus Strigoniensis quondam Paulus de Varada praesentem Thurcarum potentiam formidans ad ipsos deferat, Vnde iure merito à Sanctitate vrá eodem Archiepatu spoliatus fuit, Quæ cum talia sint, nomine Sanctitas vrá apertissime perpendit, illum qui omnia hæc fecit, et per cuius praecipuum ad adminiculum omnia talia facta sunt, longe magis dignum vt qui non spolietur solum dignitate, et ut ipsius Episcopatum velut Inde locum alter succedat, sed brachio etiam seculari invocato, publice de eo in reliquorum exemplum et terrorem supplicium dignum sumatur

Quæ legisti in superscripto accusatione: frias esse. mendacia: et furiosas insanias. et Romanistos pecunia illectos, cum Almanis insaniisse.

Monitorium Romanum contra Joannem Laski Archiepm Gnesnensem propter Turcos in Chrianas prouincias adductos.

Vniuersis et singulis Christifidelibus et præsertim Polonicæ nationis Petrus miseratione diuina Epūs Sabinen' Sanctæ Romane Eccliæ Cardinalis Aucomitan' vulgariter nuncupatus causeq; et causis ac partibus infrascriptis à dnō nrō Papa Iudex et Commissarius spālr deputatus Salut' in domino et mris huiusmodi ymouerius Apostolicis fre: miter obedire mandatis. Nouerit's q; nuper Sanctis^mus in Chrō Pr̄ et dominus mr̄ Clemens diuina prouidencia Papa septimus quandam Commissionis siue supplicationis cedulam, nobis per certum suum Cursorem presentari fe: cit, quam cum ea qua decuit reuerentia recepimus huius: modi sub tenore. BEatissime Pr̄ Ideo hēc vrā Sancta Catholica et Apostolica Vniuersalis Ecclesia quæ etiam militans appellatur, quod etiam Archiepos, Epos, et alios Prælatos habet, qui aduersus hostium fidei incursus eā viriliter defendere debent Qui ergo eam non defendūt, desertoris crimen comittunt, nec carent scrupulo societa: tis occulte, qui manifesto facinori desinunt obuiare sed q̄d longe grauius est transfuga et proditores existunt, qui ad ipsos Chriane fidei hostes, consilia, quæ Chrianam rē: publicam concernunt, conscribunt, ac eis auxilia et fauo: res impendunt, necnon alios ad id inducunt, inductos fo: uent et reddit'bus Ecclesiasticis adiuuant, aditosq; per: uersores reddunt, Eorum autem omnium nequiciam supe: rant qui ad instar Iudē proditoris Ecclesia oppressa cui

cum illms hoste/horrendum foedus percutiunt ac inter hēre-
ticos et Scÿsmaticos ex vna/et fidei prēdicte hostes ex altera/
ad ipsam Ecclesiam hosti tradendam et vineam domini deuo-
xandam foedera componunt/milites/arma/tela/et machinas
bellicas/eis ad expugnandum Chri ouile ministrant Que
omnia ille perditionis alumnus Jude Scharioth fr' Joannes
de Lasko/nomine Archiepūs/opere vero Archidiabolus
Gneznen' Regni Polonie/fidei honestatis/et domini timoris
laxatis habenis/in profundum malorū descendens/velut ser-
pens Chrianorum sanguinem sitiens/in explebili malicia
adimplenit. Nam cum oppresso Hungarie Regno per Thur-
cum terribilem et inanum fidei hostem/ingenti quod vniuer-
se reipublice Chriane instabat periculo pro debito sibi com-
misse Ecclesiastice dignitatis officio eidem hosti totis vri-
bus resistere teneretur/nedum id dolose omisit/verum
etiam quendam iniquitatis filium Hieronimum de Lasko
eius ex fre Nepotem/etate quidem Juuenem/sed peruerso
ingenio et ad nichil non audendum superaq; inferis per-
miscendum/et res innouandas aptissimum/neq; deum neq;
homines curantem et iam iam meditantem quo pacto/ex Chri-
stianorum exitio/perpetuum/tametsi malum nomen exē-
plo illius qui Diane Epheside templum toto orbe cantatis-
simum incendit/sibi compararet qui variis legationibus
ad multos Chrianos Principes functus/multa eorum se-
creta didicerat/et permitiosas eorum factiones optime no-
uerat/collecta ex redditibus dicte Ecclie quorum etiā
partem ob eam causam distraxit et pignorauit/alium deq;
ad ipsius prodigalitatem explendam pecunia conquisita ad
Joannem Vaiwodam Transsiluanum/quem ad Turcas
respicere sciebat/auxilia eidem hosti contra Ser^mum Ferdi-
nandum Hungarie et Bohemie Regem acerrimum fidei

. Chriané defensorem préstatmum transmisit. Qui qmdem
Hieronimus persuasiombns et auxiliis dicti Joannis anima:
tus, ad Tmcam foedus inter eum et Joannem Vaivodam
præfatum tractatmus accessit et perfecit, précioqz dato, mi:
pediuit, quominus prefatus Ferdinandus de Jnducis cum
Thmcis quicqz peregerit, adeo vt non mimerito dici possit q
préfatus Joannes de Lasko, medio dicti Hieronimi sui Nepotis
author fuerit Vaivodé, ad Thmcas respiciendi, ac aduc:
tus Thmcarum in Austriam, et calamitatum inde secuta:
rum, sicqz causam et operam obsidiom Viemé prébuit emsqz
iussu, préfatus Hieronimus aduemenți Thmce ommimoda
subiectione subiecit. Et non contentus prémissis dictus
Joannes Archiepus, cum Serenms Polomé Rex, publico
edicto vetmisset, ne qm Regni et prouinciarum suarum sub:
diti Vaivode qnem Thmcs comunctum sciebat suppetias
ferrent dictus Joannes tanqz Altechore mandatum Mog:
si contemnens q3 plmres Nobiles dicti Regni, tam suos af:
fines q3 alios mltos qm absqz illius auxilio et opera, nec
id qmdem cogitare ausi fmssent mduxit, vt mandato re:
gis sui contempto ad Tmcum et Vaivodam profecti,
contra Christianos pugnarent. Nec contentus tam graue
mcendium eisdem excitasse tanqz Basiliscus veneno omnia
misciens, cum Scysmaticis hereticis, et Lutheranis aliquot
Principibus à quibus sciebat omnes Epos expulsos fuisse,
foedus et ligam composuit, illosqz Thmco et Vaivode foede:
re et liga coniunxit, ne sq3 ab ea parte Chriam, periclitan:
tibus sms fratribus succurrerent, quorum medio etiam egit
q3 mlti milites Lutheram, quos in dioecesi sua, commeatu
et rebus aliis admuit ad hostes fidei prédictos profecti fue:
rmt, quorum etiam exploratores hmcmde à Thmcis ad
eos missos, redeuntes suscepit et graciose tractauit postre:
mo cum dictus Joannes de Lasko misidiator vrbem si:

mnlans snb Archiepali pallio, sed verins occnltans, quod tamen absconditum retinere non potuit, videret Thurcas magna Chrianorum edita strage, Viennam Austrie oppugnare, indigerentqz ferramentis hastarum et cuspidibus Lancearum aliisqz rebus ad bellum necessariis, illaqz in Regno Polonie vtpote vicino fabricari nolente et non permittente prefato Polonie Rege, opifices et fabros conduxit, per quos in oppidis sue diocesis, huiusmodi bellica instrumenta fabricari fecit, illaqz sic fabricata Thurcis transmisit per que totam rempublicam Chrianam vniuersalemqz Eccliam, in tanto discrimine posnit, q nisi deus propiciatus religione, et viribus dicti Ferdinandi Regis hostem prefatum a dicta obsidione repulisset, Chriana religio longe lateqz contrita fuisset, Quis talia fando temperet a lachrymis, cum nec dum sit periculi finis, Minatur enim hostis reassumptis viribus ceptum prosequi, et redire ad vomitum, quorum omnium totqz inde cedium, rapinarum, incendiorum, ruinarum, formicationum, incestuum, Sacrilegiorum, captiuitatum, et inde Chri abnegationum, ac aliorum omnis generis malorum, idem Ioannes de lasco, reus damnabilisqz existit, et sue promotionis iuramentum Sedi Aplice prestitum per premissa violando deierauit, et contra illum fidei articulum, vnam sanctam Catholicam et Apostolicam Ecclesiam faciendo hæresim manifestam comisit, ac Tunicam dni inconsutilem, quod Iudei facere noluerunt temere scindendo, etiam Schismatis crimen admisit et verisimiliter non desistet, nisi mucrone Ecclie percussus, merito intereat, ne vltra noceat. Vt igitur tot execrandi excessus, debita vltione puniantur, et huius perfidi poena, alijs transeat in exemplum cum in correctione malorum deus placeatur, alioqui si ea de qnibus offenditur vlasci differantur, ad iracundiam

dignitatis pacientia prouocetur, supplicat humiliter S. V. de-
notus illius Or, ac fisci Apostolici S. V Procurator Acun-
cius de vanaliis, qualiter Pastorale officium in premissis
debita seueritate exercentes, dignetur eadem S. V. alicui
ex Rmis Patribus dominis S. R. E. Cardinalibus co-
mittere, et mandare, constito sibi sumarie etc, etiam ex-
traiudicialiter quantum sufficiet etiam per indicia, suo ar-
bitrio de premissis prefatum Ioannem Archiepm vt per-
sonaliter per seipsum, et in eius propria persona, non autem
per Procuratorem nec excusatorem infra aliquem pezempto-
rium terminu, etiam suo arbitrio prefigendum quacunqz mora
consultacione, appellatione, excusatione, et difficultate semo-
tis, sub maioris excomunicationis, alijsqz Ecclesiasticis sen-
tenciis censuris et pnis etiam privationis predicte Anesnen privatio
et aliarum quarumuis Ecclesiarum Monasteriorum et benefic-
orum, et feudorum Ecclesiasticorum que obtinet et in posterum
obtinebit, ac perpetue inabilitatis ad ea, et quecunqz alia ob-
timenda, necnon Apostolice maledictionis, et eterne damnationis,
et viginti quinqz milium duc auri Camere Apostolice applica-
dorum eo ipso incurrend compareat coram E. S. V. in illius
Consistorio secreto ad respondendum Procuratori fiscali Ori
prefato, ac etiam ore proprio se legittime excusandum, de et super
omnibus et singulis supradictis, et aliis sibi obiciendis, excessi-
bus, crimimbus, et delictis alioquin ad videndum declarari se
incurrisse sentencias, censuras et poenas predictas, ac in dicto
Consistorio et ex illud per eandem S. V. prouideri de Eccliis
Monasteriis beneficiis aliis predictis, vt per dictam privationem
vacantibus, eademqz sentencias, censuras et poenas predictas
aggrauari, reaggrauari, interdictum etiam appon, et auxilium
brachii secularis inuocari et nichilominus si videbitur in cau-
sa et causis dictorum excessuum sumarie, pront in beneficia

libns per eundem dominum Cardinalem procedi, et illas E.
S. V. in dicto Consistorio decidi et referri, ac per eandem
S V in ipso Consistorio decidi et finc debito terminari ex-
tra Romanam Curiam, et in partibus etiam per edictu
publicum constito summarie, et extraiudicialiter de non
tuto accessu, districte moneat, requirat, et citet, ac sibi et
quibusuis aliis, ne quicq3 in premissis attemptare pres-
mant sub eisdem sententiis censuris et penis similiter in-
currendis, etiam simili edicto districtius inhibeat, ac eid
Joanni Archiepo, resignandu cedendum et cumutandu
Ecclias, Monasteria, beneficia, et alia predicta omnem
facultatem auferat, illaq3 omnia et singula dispositioni
S. V. et Sedis Aplice exinde reservata, et promissiones
de illis per eandem S. V. absq3 premissorum narratiua
fiendas, nullas et inualidas esse decernat Et in euentum
non paritionis, eundem Joannem Archiepm ac alios con-
tradictores, inobedien et rebelles quosumq3 per audientia
contradictarum dumtaxat citatos sententias censuras
penas predictas incurrisse declaret, aggrauet, reaggra-
uet et sententiam Ecclesiasticam apponat et auxilium bra-
chii secularis inuocet Ceteraq3 omnia necessaria et opportuna
faciat et exerceat, eaq3 omnia et singula per similc edictum
intimet, seu faciat intimari Non obstantibus premissis, ac
constitucionibus ac ordinacionibus Aplicis Stilo palatii et
dicti Consistorii suis, quodq3 causa et cause huiusmodi
non sint forsan ad Romanam Curie legitime deuolute, nec
in ea de se natura, aut suis necessitate tractande et finie-
de. Statutisq3 et consuetudinibus illarum partium, etia
Juramento, confirmatione Aplica et quauis alia firmitate
roboratis Priuilegiis quoq3 et indultis ac literis Aplicis
Joanni et Ecclie, Necnon Regno Polonie predictis, et qui-
busuis aliis etiam de non trahendo ad dictam Curiam &c.
christum Gnesnen et alios regnicolas et als quolzt cocessis

confirmatis et innouatis quibus etiam si de eis nullatenus aut
non nisi sub certis aliis expressis modis et formis derogari
possit ad effectum premissorum omnium et singulorum et quorum
uis aliorum hic forsan de necessitate exprimendorum tenores
status continentias atq formas pro plane et sufficienter
expressis haben. In fine vero dicte Comissionis sine supplicati:
onis cedule scripta erant de alterius manu littera superiori
littere ipsius cedule penitus et omnino dissimili et diuersa hec
verba videlicet de Mandato D. N Papé audiat R^mus dns
Epus Sabinen et constito summarie et extraiudicialiter de asser:
tis et de non tuto accessu citet inhibeat etiam sub censuris et
aliis premissis prius moneat ad premissa et personaliter com:
parendi terminum prefigat procedat vt petitur declaret aggra:
uet etiam cum inuocatione si et prout de iure premissis non
obstan. In extremitate vero margins inferioris eiusdem Co:
missionis sine supplicationis cedule scripta erant de aliena
manu lra superioribus lris ipsius cedule simili modo penitus
dissimili et diuersa hec verba videlicet plz POST
CUIUSQUIDEM Comissionis sine supplicationis cedule pre:
sentacionem et receptionem nobis et per nos vt premitti:
tur factas productis primitus coram nobis pro parte dis:
creti viri domini Cancii prefati domini mi Papé et Ca:
mere Apostolice Procuratoris Fiscalis principalis in eadem
premissorta nobis facta et presentatu Comissione principa:
liter nominati pro ipsius Commissionis verificatione no:
minis testibus fidedignis ad informandum animum meum
de et super eo quod eidem domino Cancio Procuratori
fiscali seu alicui alteri eius nomine ad quendam R^mum dnm
Joannem de lasco Archiepm Cuesnen ex^o principalem pre:
dictum in eadem premissorta Commissione ex^o principaliter

nominatum / in eius propria persona seu domicilio aut locis co-
suetis / pro pntibus mris monitoriis exequendis et publican-
dis tutus non pateat accessus / etiam coram nobis producetis
ipsisq3 testibus successive receptis admissis et in forma Iuris
Iuratis ac diligenter examinatis et interrogatis coramq3
dictis et depositionibus / in scriptis fideliter post modum
redactis Tandem fuimus pro parte ipsius domini Lucioii
Procuratoris fiscalis principalis debita cum instancia re-
quisiti / quatinus sibi literas monitoriales in eventum Citta-
torias per edictum publicum ad comparendum coram Sa-
ctissimo domino nro Papa in suo Consistorio secreto persona-
liter / et in propria persona / et non per Procuratorem seu
excusatorem sub poenis et censuris / tam Ecclesiasticis q3
pecuniariis / in pre-inserta nobis facta et presentata Com-
missione contentis et expressis contra et aduersus Ar-
chiepm Cusinen' ex-o principalem / in dicta nobis facta
et presentata Commissione ex-o principalem nominatum
in Romana Curia et in partibus circumiacentibus affigendas
legend' publicandq et exequendum iuxta tenorem dicte
Commissionis nobis facte et presentate / in forma solita et
consueta decernere et concedere dignaremur / Nos igitur
Petrus Cardinalis Commissarius pref-atus / attenden' postu-
lationem huiusmodi fore iustam et rationi consonam / vo-
lentesq3 in causa et cum huiusmodi rite et legitime pro-
cedere / necnon partibus in dicta Commissione contentis /
iusticiam / equalitatem seruando ministrare / ac dictam
Commissionem ad effectum debitum et finem deducere vt
tenemur et quia ex literis et munimentis / superius
vt premittitur coram nobis exhibitis et productis nec-
non testium dictis et depositionibus huiusmodi / reperimus

omma et singula, in præinserta Commissione contenta, quo
ad effectum infrascriptum veritate fulciri, necnon dicto Pro-
curatori fisci, aut alteri eius nomine, ad suprascriptum Ar-
chiepm ex officio principalem monendum in eius propria persona
seu eius domicilio, aut alias prout mos literas monitoriales,
in locis consuetis more solito exequendum, tutum non pa-
tere accessum, ideirco auctoritate Apostolica nobis commissa,
et qua fungimur in hac parte per hoc pns publicum edictum
in audientia publica literarum contradictarum domini nri
Papæ ac Cancellariæ Apostolicæ extra Romanam Curiam
et in partibus ac locis circumiacentibus videlicet in Cathedra-
libus Posnanien' et Ploccen' dicti Regni Polonie, vigt in
ipsarum Cathedralium Ecclesiarum valuis seu portis, et
alibi ubi tute fieri poterit affigendum et publicandum,
prefatum dominum Archiepm Gnesnen' ex officio principale'
tenore prtinm requirimus et monemus primo, secundo,
terçio, et peremptorie, In virtute sancte obedientie, et
sub maioris excomunicationis, aliisq; Ecclesiasticis sen-
tentiis, censuris et pnis, etiam privationis predicte Gnes-
nen', et aliarum quarumuis Eccliarum Monasteriorum
et beneficiorum, et feudorum Ecclia'rum, quæ obtinet et
in posterum obtinebit, ac perpetue inabilitatis ad ea et que-
cumq; alia obtinenda, necnon Apostolice maledictionis, et
eterne damnationis et vigintiquinq; millium Ducatorum
Camere Apostolice applicandorum late sententie, quas fe-
rimus in hiis scriptis et quas ipsum dominum Joannem,
Archiepm ex officio principalem iuxta et secundum præinserte
Commissionis vim formam et tenorem incurrere volumus
ipso facto, nisi fecerit quæ mandamus districte precipien' ma-
dan', quatinus octuagesima die post legitimam lecturam, af-
fixionem, publicationem et executionem, præsentium nos-
trarum literarum, in dicta Romana Curia et extra eam

.in locis supradictis legitime factas immediate sequen. si dies
ipsa octuagesima fuerit, et nos vel forsan alius
loco nri surrogandus Comissarius, ad jura reddenda
et causas audiendas pro tribunali sederimus, vel sederit
aliquis prima die juridica exhinc immediate sequenti,
qua nos vel surrogandum Comissarium prefatum, Bono:
me, Rome, vel alibi, ubi tunc dominus nr Papa cum
sua Romana Curia residebit, compareat, in Consistorio
secreto, coram Sanctissimo domino nro Papa personaliter
et in eius propria persona, et non per Procuratorem seu
excusatorem, ad respondend Procuratori fisci prefato, ac
etiam ore proprio se excusandum legitime, de et super
omnibus et singulis in dicta Commissione contentis et
aliis sibi obiciendis excessibus criminibus et delictis, aliqui
ad videndum declarari se incurrisse suas censuras et poenas
praedictas in dicto Consistorio, ac alias in causa et causis hu:
iusmodi si opus fuerit ad omnes et singulos actus gradatim
et successive usq ad sententiam diffinitivam inclusive, debitis
et consuetis terminis et dilationibus procedend, vel moris est
processurei, et procedi visurei, aliasq dicturei facturei, allegaturi
auditurei, ostensurei, et receperei, quod iustitia suadebit, et
ordo dictaverit rationis, certificantes, nichilominus eundem
sic monitum et requisitum, ac citatum q sine vi praemissa
comparere curaverit sive non, Nos nichilominus vel surrogá:
dus Commissarius predictus, ad dictarum tam Ecclesiastica:
rum q pecuniarum poenarum praedictarum declarationem
ac earundem aggravationem, reaggravationem, auxilij Bra:
chij secularis invocationem et alias prout iustum fuerit proce:
demus seu procedet iustitia mediante, dicti domini Joannis
Archiepi ex. principalis absentia seu contumacia in aliquo

non obstante Loca vero audientie predicte literarum con:
tradictarum Cancellarie Apostolice et valuarum seu por:
tarum Ecclesiarum predictarum tanqz pblica et idonea
pro pntibus lris mis exequendis ad instar edictorum publi:
corum duximus eligenda, que huiusmodi meam monitionē
et citacionem publicabimt. In quibus mas literas modo pre:
misso decernimus et decreuimus publicandas et affigendas ne
dictus dominus Ioannes Archiepus, ac alii contradictores, mo:
bedientes et rebelles quicumqz sic moniti et citati seu eorum
aliqus de premissis aut premissorum aliquo, ignorantiam ali:
quam pretendere valeant, seu etiam quolibet allegare, cum nō
sit verisimile apud ipsos sic monitos et citatos, remanere mi:
cognitum et occultatum quod tam patenter et notorie, omni:
bus extitit intimatum et publicatum Volentes nichilominus
et auctoritate predicta decernen', q presentes mee lre sive mo:
nitio et citatio modo premisso execute et publicate, dictos
monitos et citatos taliter arcteant et constringant et perinde
valeant, ac si omnes et singuli, in eorum propriis personis, mo:
niti et citati forent, ac eisdem et eorum cuilibet, monitio et
citacio hmiusmodi personaliter lecta fuisset et intimata et pu:
blicata. In quorum omnium et singulorum fidem et testimo:
nium premissorum, presentes literas, sive presens publicum instru:
mentum, huiusmodi meas monitionem et citationem, per edictū
publicum in se continen', sive continens, exinde fieri et per
Notarium publicum nostrumqz et hmiusmodi cause coram no:
bis scribam infrascriptum subscribi et publicari mandavi:
mus Sigillique nri iussimus et fecimus appensione communiri
Dat et actū Bononie in Palatio nro sub anno a Nativita:
te domini Millesimo Quingentesimo trigesimo Indictione ter:
cia, die vero sexta Februarii Pontificatus Sanctissimi in Chro
patris et domini nri domini Clementis divina providentia
Pape septimi Anno eius septimo, presentibus ibidem in domo

dicti R^mi dn̄i Cardinalis. Venerabilibus dominis Nicolao
Romano et Ioanne de Fredulis et Aucontan̄
respective testibus ad premissa vocatis et rogatis

Et ego Nicolaus Casulanus Clericus Senen̄. Camere Apos:
tolicę Notarius, ac in hmismodi causa coram dicto R^mo
domino Cardinali deputatus. Quia premissis omnibus
et singulis interfui Suprascriptam monitorium aliena
manu mihi fida scriptum subscripsi, publicaui cum oppo:
sitione mei soliti sign̄i in fidem et testimonium premisso:
rum rogatus et requisitus

Anno a Natiuitate dn̄i Millesimo Quingentesimo trigesimo
Indictione tercia, die vero vltima Mensis Februarii.
Pontificatus Sanctissimi in Chr̄o Pr̄is et domini nr̄i dn̄i
Clementis diuina prouidencia Pape Septimi anno eius
septimo retroscripte littere, affixe, et publicate fuerunt
in valuis Ecclesię Sancti Petri Ciuitatis Bononię Ca:
thedralis, et Valuis Sancti Petronii Collegiate, et Cu:
rię auditoris Camere vt moris est, per me Simonem de
Bellauilla Sanctis^mi domini mei prelibati Pape Cursorē

Andreas Cricius Epʒ Plocensis Petro Tomiczki Epo Cracouiensi Viceccancell° Regni Polonie.

RME in Cbro Pater domine et benefactor colen^me. Ago im:
mensas gratias vre D. Rme, q̃ per meum Copaczowski mit:
tere mihi dignata sit exemplum literarum Ser^mi Regis so: f. rotta exaratas
amis, ad Summum Pontificem, et alia que tum in nouis ha:
buit: que cum magna admiracione legi. Tametsi iam vsu quo:
dam mirabilium istorum animus occallnerit. Mitto vre
Rme D. vt mandauit legationem domini Ioannis Laski,
quam putabam, non illam solum sed multos alios istic habe:
re: quandoquidem huc veniens eam apud multos offendi.
Mi Rme dne veni huc quidem gratia dei incolumis, sed occ:
lis Ecclesiam meam intuens miro modo ictam, et adeo con:
cussam, vt necesse sit totam dirui, magna afficior sollicitu:
dine et molestia. vnum me tamen solatur, q̃ Prelati et
Canonici mei audito meo aduentu, plures solito huc conuo:
larunt, offerentes alacriter obsequia et facultates suas ad
ea omnia, que pro restauranda ea ipsa Ecclesia mihi opor:
tuna visa fuerint. Ego etiam id quod habeo, libens in opus
hoc tam pium effundam. sumá mihi cura est de probis Ar:
chitectis et vt res cito perfici possit: Nihil autem incipiemus
inconsulta Mte Regia. non q̃ hoc reliculo auxiliari vel:
lemus à Mte sua subsidium. committimus id gratie Mtis sue:
sed quia multe rationes cogunt nos de mutando loco Eccle
cogitare, Nam preter hoc q̃ deest in Arce fundamentum

ſolidum labantibus per miuziam m flumen cum monte edificiis ommbus, non caret enim magna ſeruitute et moleſtiis totus ordo Eccleſiaſticus, quando prefecti Arcis vel minus religioſi vel Epiſcopo aut Capitulo mſeſti contingunt: contra vero si Eccleſia et Cetus Clericorum transferri ex Arce deberet, omnis decor ipſis Arcis et preſidii etiam illius pars maxima periret de quibus ommbus posthac latius. Interim me et ſeruicia mea commendo D. Vrē Rmē quā dominus deus ſeruet ſanam ſaluam et letam ex Plozhca die Inuentionis Sancte Crucis Anno domini M°. D. XXX°.

Sigismundus primus Rex Polonie Joanni Regi Vngarie Dalmatie

SExme Princeps et domine frater et affinis charme. Accepimus hoc menſe Decembri literas Vtis Vrē datas vltima Septembris, quibus primum queritur, nos alteri parti quē cauſam inſtam haberet non adheſiſſe, deinde quod gentes eius aliunde conductē et probibite eſſent hinc tranſire et cōtumeliis affectē. Nos ſuſceperamus quidem cauſa Vtis Vrē differentiam hanc eius cum Sermo Rege Ferdinando componendam. ſi hoc feci aliquibus honeſtis mediis potuiſſet nihilq; mi ea re opere et impendii nri preteremiſimus, Iudicium vero decernendi, neq; nobis vtraq; pars detulit, quod fieri oportebat, neq; ſi detuliſſet, cauſa tanti momenti, adeo cito vt Vtas Vrā putat cognoſci et determinari potuiſſet. adhere autem alteri parti minime dignum videbatur, cum vt apud vtramq; faciendo mi posterum concordie fidem mitegram conſeruaremus tum ne hinc bello tam funeſto, quod

semper abhorreuimus nos miſereremus neqꝫ vtramqꝫ partem
ita meticuloſam videbamus. vt ſi maxime alterutri adheſis-
semus altera à ceptis ſuis deſtitiſſet De Gentibus vero
ſuis externis neſcimus profecto quid ſutaſ vrá queratur
quarum neqꝫ vſus eſt quisqꝫ in hoc Regno neqꝫ ſi in rerum
natura fuerint compertum habemus Quod autem ſubiú-
xit, vt si inde Regnum nrm̃ aliquid detrimenti patia-
tur, vram̃ autem̃ deberé eſſe excuſatam. In hoc ſcribi
ad nos opportuit, virtuti et prudentiæ illius expendendu
relinquimus Quæ foelicisſime valeat Priburoué die
Natalis domini Anno domini M°. D. XXX°

Responsum a Sygismundo primo rege Polonie Datum Joanni Laski Gnesnen & Lanciciensi Prepō: Joannis regis Vngarie oratori.

Legatio vrē D. quam nomine Ser^mi domini Regis Hunga: rie habuit, hec in summa continebat. Gratulata est in primis Sacre Mti Regie promectionem Ser^mi filii sui in culmen Regium et hoc consilium Mtis sue, et opti: matum Regni sui cum non vulgari illius Mtis benevo: lencia et favoris testificatione collaudauit.

Recensuit deinde copiosissime causas, quibus permotus po: tentissimus Thurcorum Imperator, descenderit in Hun: gariam et Austriam, et de iis que illic acta sunt, que ad excusationem Serēmi domini Regis Hungarie pertinent

Declarauit item illa que ipse Imperator conferre debuit aū illius Mte de subsidiis, postulauitq; nomine illius Mtis eadem subsidia veluti ab Oratore Mtis sue, Impera: tori promissa

Expostulauit demum cum Mte sua regie debitis que ad: uersus Mag^cum dominum Palatinum Siradien Mtas sua vel granate ferre, vel quezi debuisset, commendans im: pense fidem et operas Mag^ce sue, similiter et aliorum Polonorum apud illius Mtem militancium, que omnia vrā D. multis et luculentis verbis explicauit. Ad

quę Mtas sua Regia sic illi respondere mandauit.

Agit imprimis Mtas sna gras quas potest maiores domino Regi Hungarię q adeo ex animo gratulatur successibus et prouectionem ad Solimm Sermi filii Mtis sue, quam et ipsa Mtas sna, et optimates ac Regnicole vniuersi cō: siderantes etatem ingrauescentem, et egram valetudinē Mtis sne, horumq3 temporum malignitatem, fieri potius vi: uente Mte sna cauerunt, q3 vt fortuitis euentibus q̄dq3 fidei haberent, Quod factum probari a Sermo domino Rege Hungarię libentissime audit Mtas sna, et nihil du: bitat hanc gratulationem illms Mtis ex integerrimo animo et beneuolencia proficisci, quam illi vicissim Mtas sua vnacum ipso Sermo filio sno cumabit omnibus offi: ciis et amore fraterno semper referre.

De iis quę acta sunt in Hungaria et Austria non erat quic opus excusare tot verbis et testimoniis Sermum dominm Regem Hungarię cum Mtas sna non dubitet de animo il: lius Mtem Tamen et hęc omnia Mtas sna libenter au: diuit, et in eam partem vt dicta sunt accipit

Quod pertinet ad ferenda subsidia, licet iam multocies Mtas sna satis abunde declarauit Sermo Regi Hungarię et ipsamet illms Mtas id plane intelligat quibus ratio: nibus cogatur Mtas sua neutralis et aliena esse ab hoc bello, propterea q vtriq3 parti fęderibus necessitudine et affinitate innecta sit, q3 q3 bellum hoc modis omnibus

dissuaserit, et concordiam ac pacem summo studio procuret
cuius conficiende, si in alterutram partem declinaret, occa-
sio et spes omnis precideretur. Quod demiqz ats sua
hoc debitum et studium suum, vtriqz parti, et toti ferme or-
bi declarauit, tamen in ea neutrali et necessaria condicõe.
existente ate sua Sermus Rex Hungarie bactems sem-
per cognouit singularem in se atis sue et regni sui affectu
et beneuolentiam, cum ex opera quam ats sua summa
cura et impendio suo adhibuit et adhibet ciammum de pa-
ce aut concordia facienda, tum ex receptu illi in regno
suo dato, aliisqz vere amicitie et necessitudinis officiis
prestitis proinde rogat plurimum ats sua ipsum Sere-
nissimum Regem Hungarie, vt illius ats, talia, et nõ
exigat ipsa à ate sua, et exigendi per alios, occasiones
et modos omnes vbi potest, amputet, qualia ipsamet satis
intelligere potest, praestari non posse, sine magno fidei et
rerum atis sue discrimine quodqz paci et concordie
ad quam faciendam ats sua omni studio niti ambit
plurimum officeret: sed et potentissimum Turcorum Im-
peratorem qui more maiorum suorum verbum et fidem sua
bactems vnicuiqz illibatam seruauit, speret ats sua id
pariter non exactum à se, quod ats sua aduersus fi-
dem et debitum sum neqz praestare posset: praesertim
cum ats sua nihil tale promiserit Oratori
suo: neqz possit ex Oratore ipso et tenore Inducia-
rum quas attulit constare potest quas quidem Inducias suo more cõ-
suetis expeditas et semper inuiolabiliter obseruatas, esse fir-
mas et sinceras non dubitat.

De Mgco domino Palatino Syradien, mirum quidem non esset

si quando Vtas sua grauate ferret, aut quereretur de aliqbus
que acta viderentur preter scienciam et mandatum Vtis sue que
illam et Regnum eius immeritis odiis et difficultatibus inuol:
uerent. Tamen hactenus neqz aduersus dignitatem sua neqz ei:
am aduersus vllum alium qui apud Sermum Regem Hun:
garie militant, quicqz statuit, vnde illius Vtas indignatio:
nem eius Vtis colligere, aut expostulare seam merito de hac
re deberet, exhibebitqz libens Vtas sua gratiam omnem sua
ipsi domino Palatino vbi illam promereri arabit Dat ante
Dominicam Judica M° D° XXX°

Sigismundus primus Rex Polonie Ferdinando Regi Vngarie et Bohem

SErme Prnceps Dne Tametsi opera mea de sistendo bello, inter
Vtem vram et eius aduersarium ratione Regni Hungarie,
quam ab initio, diligenter et integerrimo animo prastitimus,
nesamus nostra ne magis an temporum infelicitate, nobis no
successit, dolentissmo tamen animo videntes, que sequuta sint,
et adhuc sequutura metuimus, nolentesqz debitum et officiu
nrm pretermittere, cuperemus adhuc vnacum Illmo Prnci:
pe Georgio Duce Saxonie hoc negotium tractare, sed non
visum est vtriqz nostrum, illud absqz scientia et voluntate Vtis
vre ordiri, Quare plurimum rogamus eandem Vtem vram
vt nos de ipsa voluntate sua o an hoc idem negocium aggredi
deberemus, certiores reddere velit. Nos vero quicquid nobis
Vtas vra concedere dignabitur, id totum et secretissme co:
gnebimus, et id omne diligentissme curabimus. quicquid et di:
gnitati Vtis vre et Reipublice Christiane conducere vide:
bitur, cuius fraterno amori nos ex corde comendag et vale
illam felicissime desideramus Dat

Sigismundus primus Rex Polonie Georgio Duci Saxonie et Marchioni Missnæ.

Ill: Cum ea que vrá Illtás egit non pridem nobiscum medio No: bilis Ioannis Schombergk Oris sui de tractanda concordia inter Ser^mum dominum Regem Ferdinandum, et eius Altis aduersarium, moram non paciantur, propterea q; tempus suspectissimum iam ap: petit, et vis ingens Thurcorum feratur omnino Castra in finibus collocasse, et nihil aliud q; opportunitatem irrumpendi expectare: significatio vero quam iamdudum nobis dari debuit à vrá Illte de voluntate ipsius Ser^mi domini regis Ferdinandi hactenus non apparet. Rogamus plurimum vram Illtem, ne hac in re diutius moretur: ne posthac occasionem benegerendi in hoc ne: gocio ammittamus, sed voluntatem ipsam illius Altis nobis quá: tocius declaret, Nisi nos metus publice calamitatis et debi: tum nostrum regeret, facile hanc expectationem ferre possemus felicissime valeat vrá Illtas, et nos diligat Datum Crac feria sexta ante dominicam Letare, die ipso Annunciationis Ma: rie qui fuit xxv Marcij Aº. Dº. Regni mei anno xxxmjº

Petrus Tomiczki Eps Cracouien et Regni Polonie Vicecancellar. Hieronimo Lasski Palat. Siradien.

Mgce domine et domine amice honoranme. Cum venisset huc Bozzikowski, Scriptor M. Vre, et litteras mihi illius reddidit, et ea que habebat in mandatis verbis coram exposuit, quibus ni rebus ommibus ego ita me gessi, vt et Mgtie Vre amicitia et meus vicissim erga illam amor postulare videbantur me. Etenim quã: tam mihi vel per sumas occupationes Primipis, vel per imbe: cillitatem valetudinis mee licuit curam diligenter negocium M. Vre et promoui illud priuatim et sincerius apud suam Mtem responsum tñ hactenus nullum habere potui sicut et ce: teri amici et necessarij Mgcw Vre, qui idem curabant non habuerunt, quamquidem expectacionem cum dõ. Borzikow: ski diutius ferre non potuisset maluitq hinc sine responso dis: cedere quàm tardius ad Mgnam Vram redire, ego presé: tes literas non tam necessitatis qz officii causa exaraui quibus illã salutem meamq illi benevolenciam et amorem fraternum decla: ro. post vero si necessarium videbitur per occasionem super om: nibus Mgie Vre copiosius respondebo. Consultamus hic in medium omnes cum Mte Regia de ratione suadende cõ: cordie et pacis inter Sermos Joannem et Ferdinandum vero quia voluntas et animi Regis Ferdinandi hactenus non est facta compos Mtas sua inchoare tam subito nequit negociũ Quamprimum tamen cognouerit Mtas sua sndum in hac re et consilium illius quod propediem speramus ex totis viribus

ad tractandam inducendamq; concordiam incumbet ego etiã
quantum inter ceteros diligentia valuero id more suadere et
rogare non desiam, Ugoni modo vni in parte ista quã:
tum valet gracia persuadere non cesset id quod ad pacem
communem et bonum Christianitatis pertinere arbitrabitur.
Commendo me amori et benevolencie fraterne Ugonis vre
Quam sanam et felicem semper esse vehementer opto Dat
Cracovie xxix Marcij M°. D. xxx°

Petrus Tomicius Eps Crac. Vicecancell Francisco de Frangepanibus Archiepo Colocen

RME in Chro Pater et domine amice honorandme. Id quod per literas mihi et domino Castellano Crac. D. Vrae Rma suasit egimus summa diligentia apud Altem domini mei, facileq; Alti Sue persuasimus vt iterum atq; iterum tracta: de concordie inter istam Altem Sermi Regis Ioannis et Altem Sermi Regis Ferdinandi operam daret ad quod quidem opus presentem Dominum Sebastianum Custodem Posnanien Secretarium et Oratorem suum istuc Alta's sua mittere eidemq; dare in mandatis dignata est, vt cuq; Sermo D. Regem Ioannem Hungarie ad pacis concor: dieq; amplectende rationes, munitet et hortetur Quia tu ego intelligo in tractacione rei istius authoritate et consilio plurimum valere. D. Vram Rmam maiorem in modum ab illa rogo vt vires et studium suum ita accomodare in hoc negotio velit, vt Sermus Rex Hungarie hoc de quibq per Oratorem rogabitur facere et efficaciter praestare dig: netur

Que autem sint que Alteus est Orator ipse coram istuc ve: niens D. Vre Rme exponet, à quo etiam et cetera que scribi à me deberent melius intelligere poterit D. Vre Rma Cuius ego me amori et benevolencie fraterne plu: rimum commendo fociissimamq; esse et optime in columem vehementer opto Dat

Petrus Tomic. Epʃ Croᶜ. Viceccancell / Hieronymo Laſki Palatino Siradien

MAgce domine amice charme et honorand. Litere D. Vre quas ad me aliquot hoc tempore dedit magnam mihi ſpem et fidem de illms erga me benevolentia et amore pollicentur, quod equidem non magis me delectat ita fore qꝫ quod ex illms literis perſpicere hinc animu mihi liceat. Cui qmꝫ benivolentie Mgce Vre, etsi animum meu pare eque respondere ſim michi conſcius, quia tamen id opere grato comprobare hactenus mihi non licuit, magnopere doleo, verum tu do operam diligentem vt inter ceteros pro Mgcd Vrd hic facientes, officium, ſtudium meum declarare illi poſſim, Quod certe me facere poſſe ſpero, ſi diſſenſiones de Regno Hungarie inter Sermos ſoamem et Ferdinandum Reges bone fme componentur, nam id ſolum in cauſa eſt quod Mcie Vre hactenus prodeſſe opera mea non potuerim Quare cum mittitur iſtuc Orator ad inuitandum Sermu Regē Hungarie vt accipiendas amplectendasqꝫ certas condicones future pacis, Mgciam vram rogo vt pro viribus hoc ſuadere illms ſtuᵗ queat, quod ad celeriorem et firmā concordiam pertinere exiſtimabit, Nam ſi vt hoc felicius, vt omnes optamus, ſuccedet, Mgciam vram nihil dubitare oportebit res et peticones ſuas hic quoqꝫ vbi ego ſpero ex voto eſſe ſucceſſuras, in quibus ego et operam et amicum officium Mgcie Vre preſtare enitabo animo me amori et benivolentie comendo felicēqꝫ eſſe et recte ſaluā ac nicolumem vehementer opto Datᵉ

Instructio legationis ad Ioannem regem Vngarie. data a Sigismundo primo rege Polonie: Sebastiano de Opalenicza Custodi Posnanien et Can^co Cracovien: secret^o regio.

Post dictam Salutem &c

Declarandum illius Alti, quantopere doleat hec Altas ze: gia, controuersiam illius Altis cum Sez^mo Rege Ferdinã: do de Regno Hungarie eo vsqz processisse, vt inde michil: aliud sit expectandum, qz et ipsorum vtrimsqz, et totius xci Christiane ruina: quam Altas sua prospiciens adhuc ab initio, nihil nisi pacem et concordiam suadebat: ad qnã conciliandam hoc toto tempore nihil operis et impendii prete: misit que tamen causa fuerit, qz Altas sua nihil in ea re pro: ficere potuerit, viderint illi per quos stetit

Quare sperans Altas sua qz saltem attritis rebus facilius pax ipsa seu concordia persuaderi possit, capto mutuo con: silio cum Illmo domino Georgio Duce Saxonie Principe ~~vp:~~ optimo et integerrimo, rursus cum eius Illte tractatum con: cordie aggredi statuit: nihil dubitans Altas sua tot hone: sta media sarciende ipsius concordie reperiri et offerri posse, vt tam funestum bellum citra vllam difficultatem componi et sopiri possit. Proindeqz visum est Alti sue, et ipsi Illmo Principi, partem vtramqz ad ipsam concordiam ad: hortari: ad quam tractandam visum est imprimis necessa: rium Indncias vnius anni statuere, et locum Oratoribus

conuenendi commodiorem esse Wratislauie. Tempus vero festum Sancti Ioannis Baptiste proximum.

Quapropter rogare plurimum Ultem suam ipsum Sermum dominum Regem Hungarie, vt illms Ultas, tam sue q3 eius ain comums omnium salutis, non detrectare velit ipsam concordiam: neue grauetur et Indncias acceptare, et tempore condicto, ad Ciuitatem Wratislauien legatos suos cum plena facultate mittere: Qui vt secure venire et redire possent Ultas sua prouidere curabit. Verum quia metuendum est, ne ab Imperatore Thurcarum aliquod impedimentum accedat huic concordie, nec sine illo forte esset integrum illms Ulti aliquid in hoc negocio transigere, prouidere dignetur, eius Ultas, vt ab ipso q3 Imperatore nihil huic tam salutari studio et operi possit officere: Quandoquidem illms Ultas melius nouit, quatenus sibi cum illo conueniat: et qualiter ex parte sua ad concordiam recte conficiendam dirigere et disponere debeat.

F'Regmq3 sm

Quod autem Sermus Rex Hungarie per Oratorem summ Ulti sue declarauit videri sibi necessarium: vtsi pax et concordia inter se et Sermum Regem Ferdinandum tractari debeat: Orator ab hac Ulte ad Imperatorem Thurcorum mitteretur, qui et consilium Ultis sue illi de reducendis ad concordiam Regibus Hungarie et Bohemie declararet: et simul ab illo peteret, ne hoc amo expedicionem aliquam in Vngariam, in terras Sermo Regi Ferdinando subiectas faciat: Ulti sue non videtur esse ad rem accomodatum consilium multis quidem ex aliis rationibus, sed maxime tamen propterea, q3 metuit Ultas

sua, ne id ab Imperatore non impetret: et ne longa ista ex:
pectacio reditus Oratoris sm. optato et necessario instituto
tractandę pacis officiat vel moram afferat, Quare Mtas
sua postulat ab illms Mtē, vt hanc prouinciam de conti:
nendo Imperatore ipsa suscipiat: cum et mittendi ad il:
lum: et ab eo singula impetrandi faciliorem modum pró:
plioresqz rationes habeat. hec vero Mtas viciss cum prę:
nominato domino Georgio Duce Saxoniē, omni studio
cura, et sollicitudine admittentur et laborabunt vt bona
pax, et concordia honesta, inter Mtem sua et Sęrmum
Regem Ferdinandum eqms condicionibus perficiatur, bel:
lumqz et perniciosa dissensio intercipiatur

Legatio a Sigismundo primo rege Polo data Sebastiano Opaleniczki Custodi Posnan. Can^co Crac. ad Joannem regem Vngarie.

VErba hec faciet Orator apud Ser^mum Regem Hungarie nomine Alt^is domini sui

SEr^me Rex. Alt^as domini mei Ser^mus Rex Polonie dicit Alt^i V^re Ser^me plurimam Salutem. tanq^z amico et affini suo char^mo cui summum bonum et rerum omnium felicitatem ex animo fauet et optat.

SEr^me Rex dolet vehementer Alt^as domini mei controuersiam Alt^is V^re, cum Ser^mo Rege Ferdinando de Regno Hungarie consq^z processisse. vt nihil inde aliud expectari possit quam et vtrimq^z Alt^is V^re incommodum et Regni Hungarie totiusq^z Christiane Reipublice ruina. Quam Alt^as sua prospiciens adhuc ab initio nihil nisi pacem et concordiam suadebat/ad quam conciliandam toto hoc tempore mil opere et impendii pretermisit Nunc quoq^z sperans Alt^as sua q^z saltem susceptis vtriq^z tot bellorum difficultatibus, grauibusq^z periculis aditis, pax ipsa facilius seu concordia persuaderi possit. Capto mutuo consilio cum ill^mo domino Georgio Duce Saxonie, optimo et integerrimo Principe, affineq^z suo char^mo, remisus cum eius illic tractatum concordie agredi statuit: nihil dubitans: Alt^as sua tot honestas rationes faciende ipsius concordie reperiri et offerri posse, vt tam funestum bellum, citra vllam difficultatem componi et sopiri possit. Quare visum est Alt^i sue, vt vram

Item Sez^ma per me: per alterum vero Oratorem smm. Se:
remissimum Regem Ferdinandum ad ipsam concordiam me:
undam hortarelme: ad quam tractandam hec imprimis
fore necessaria antumat Altas sua vt Inducie omnis
ami, locusq conueniendi Oratoribus Vratislauie
tempus vero festum Sancti Ioannis Baptiste proxmum
statuerelme. Quapropter Altas sua plurimum rogat
a Alte vra Sezma vt illa causa tam sue, Regnq sm
quam eaam communis omnium salutis, neq concordiam ip:
sam detrectare velit: neq Inducias acceptare, et tem:
pore condicto ad Ciuitatem Vratislavien' legatos su:
os cum plena facultate mittere grauelme, qui vt scripti illo
venire et tuto rmesum redire possint Altas sua prouide:
ri curabit

Verum quia metuit Altas sua ne ab Imperatore Thurco:
rum aliquod impedimentum huic concordie accedat au
sue illo fortasse aliquid in hoc negocio transigere Alti
vre non esset integrum, rogat ab illa plurimum, vt
dignetur prouidere, ne ab ipso Imperatore tam salutari
studio et operi aliquid impedimenti officiat.

Quandoquidem Alti vre Sez^me melius constat quatenus
sibi cum illo conueniat et qualiter ex parte sua rem ad
concordiam recte conficiendam dirigere et disponere de:
beat

Nam quod Altas vra proximo Oratore suo declarauit Alti
sue, videri sgt sibi necessarium vt si pax et concordia
inter illam et Sez^mu Regem Ferdinandum tractari debeat

Oratoz hinc à Alté sua ad Imperatorem Threcorum mit: teretur qui et consilium Altis suc illi de reducenda Vrá Alté ad concordiam, cum Sermo Regé Ferdinando decla: ret. et simul ab illo peteret ne hoc anno expeditionem ali: quam in Hungariam et provincias Sermó Regi Ferdinan: do subiectas faciat: Alti suć non videtur esse ad rem ac: commodatum consilium: multis quidem ex alijs rationibq, sed maxime tamen propterea q̄ veretur Altas sua, ne id ab Imperatore non impetret et ne longa ista expecta: tio Oratoris Im̄i reddit̄s, optato et necessario instituto tractandć pacis officiat vel moram afferat

Quare Altas sua postulat à Vrá Alté, illamq; maiorem in modum rogat, vt hanc provinciam de continendo Impe: ratore ipsa suscipiat, cum et mittendi ad illm̄, et ab eo signula impetrandi faciliorem modum, promptiores q̄ ra: tiones habeat. Altas autem sua vicissim cum prænomi: nato domino Georgio Duce Saxonić, cum studio omni et sollicitudine admitentur ac elaborabuntur, vt bona, pax concordiaq; honesta inter Altem Vram, et Sem Regem Ferdinandum eq̄is conditionibus perficiatur, bellumq; et perniciosa dissensio intercipiantur.

Responsum a Joanne rege Vngarie datum Sebastiano Opalenczki oratori Sigismundi Regis Polonie.

GRATO animo accipit Regia Mtas. Q. Sermus dominus REX Polonie, vt Christianus Princeps. vnacum Illmo domino Georgio Duce Saxonie adhibuerint animum concordandi suam Mtem. Cum hoste suo Ferdinando, eo magis cum Sermus dominus Rex Polonie dicat se nihil dubitare illam pacem sequi posse aqmis condicionibus. Illud etiam semper sua Mtas a deo optauit, vt hosti suo daret mentem resipiscendi et consulendi quieti locius Septemtrionis. quæ sequi non potest, misi extincto hoc incendio, quod ardet inter suam Mtem et Ferdinandum

Testis autem est suæ Mti et Deus et Sermus dominus Rex Polonie, et omnes Principes Christiani, se ab exordio belli, vsqz nunc nihil aliud egisse, quàm vt quilibet sorte sua contentus, studeret et consuleret bono publico, quod ne sequeretur cuius culpa acciderit Sermus dominus Rex Polonie bene novit. Verum si iam deus miserius tantorum malorum illud mentibus Principum inspiraverit, sua Mtas dat gloriam deo omnipotenti

Tria sunt. quæ nunc exigit Sermus D. Rex Poloniæ, Missionem Oratorum, et tempus mittendi, et locum, Vratislauiam scz Ciuitatem deinde optat Indutias annuas, et ne interim

potentissmus Imperator permitteret facere vexpaciones in Dominio Ferdinandi.

Mittere Oratorem vel Oratores insignes pro hac tam grauj materia ad Sermum Regem Polonie, Regia Mtas non recusat, verum rogat Sermum Dominum Regem, vt Caueat dominus Rex Polonie, ne Ferdinandus, vt alias, sibi imponat, et potius querat euasiones et alias artes quo possit respirare, qs vt velit sinceram concordiam, sicut fecit in Conuentu Olomuczen, vbi nec misticie locus datus est, nec habitus vllus respectus Serm D. Regis Polonie, vt eius Mtas bene nouit.

Tempus tamen mittendi Oratores Regie Mti breue videtur, vtiqz regia Mtas, vt voluntati Serm Regis Polonie fiat satis, mittet Oratores suos ad festum Sancti Jacobi Apostoli proxime futurum, optaret autem sua Mtas vt et pacis aduersa, insignes mitteret Oratores, et cum pleno mandato. Cumsciqz autem nationis fuerint Oratores aduersarij, nihil refert, dummodo non sint Hungari illi, qui sunt apud Ferdinandum, qui sunt fomes belli, et causa tantorum malorum, ac profusionis tantarum impensarum quas aduersarius sua Mti fecit. Existimat enim sua Mtas, nil boni transigi posse de pace, si illic fuerit interfuerint vel praefuerint tractatui

Locus autem Conuentus, et pacis tractande vbiqz videtur sua Mti competens vbi Serenus dominus Rex Polonie, cum Illo domino Georgio Duce Saxonie interuerit, Nam ipsis Principibus absentibus, nihil boni concludi posse credit presertim cum in priori Conuentu Olomucen Oratores sue Mtis, vix in maximum discrimen non inciderint, insidiatum est enim

Capitibus ipsorum, tam in eundo, q̄ in redeundo nescit me, Cuius mstiche. Etsi Wratislauiam proficiscentur Oratores sue Mtis, viderentur mendicare concordiam. Cum tamen dei gratia res sue Mtis sint superiores, et speret in deo sua Mtas deinceps foelicius processuras, unde videtur sue Mti, vt vbi cunq̄ in regno Polonie, voluerit Sermus D. Rex Poloniae, ibi fiat Conuentus Oratorum, verum p̄te ipso Sermo dno Rege Polonie, et si possibile fuerit, p̄te eiam illmo domino Georgio Duce, non enim dubitat sua Mtas Sermum D. Regem Polonie, pro bono et vtili totius Septentrionis subitur illum laborem.

Rogat tamen Regia Mtas Sermum D. Regem Polonie, ne pro nunc quicq̄ impendat in Oratoribus suis, sed quilibet suis impensis maneat. ne Sermus D. Rex Polonie maioribus granetur sumptibus. Cum p̄sertim tam magni tractatus Cito determinari vix possint

De Induciis annuis Oratores sue Mtis habebunt plenam facultatem si viderint rem ab aduersario serio geri, et nō illudi, vt prius, sed negocium posse deduci ad concordiam

De inuasione Turcorum potentissimus ille Imperator est suspectus si tamen intelligeret Regia Mtas Ferdinan ad ea accedere, quae deberet pro bono suo, sperat sua Mtas, se et maiora posse apud illum Imperatorem potentissimum efficere, modo Ferdinandus sequeretur consilium sue Mtis

De mittendo autem ad potentissimum Imperatorem Turcarum Regia Mtas procedet mixta consilium Sermi D. Regis Polonie quia regia Mtas non vult vllam concordiam inire cum suo aduersario, sine scitu potentissimi Coesaree Mtis

Petrus Tomic. Eps Crac. Vicecancell Joanni Dantisco oratori apud Cesarem Carolum V. regio.

Magce domine amice charme. Crebras ego qmidem à te fateor accipio literas illis tamen quod tardius et non ad tempus respondeo, non accidit culpa vel negligentia de te mea sed et munera qm perferant raro hic reperiantme, et ego grauiminimumplonga egritudine fatigatus nedum tibi longo interuallo disiuncto verum et jis qm proxime absunt scribendo satisfacere non possum, tu tamen quod crebro scribis gratum mihi prestas officium quod vicissim omni mea gratificatione referre tibi curabo

Vehementer doleo te ita vt scribis pecunia et annuo tibi constituto negligi, qmia tamen hoc potius Barensis Praefecti vel Administratoris imprudentia qz Bonis vtilis voluntate vel mandato accidisse constat tu hec boni et aqm consulere bonoqz animo debes

Dubitare enim te non oportet grata esse officia et seruitutem tuam vtriqz tibi pro qua scio illius vtilis ad omne occasionem lrm egnam et benignam rationem habituras esse ad presens autem vtilis Bonis scribi fecit ad Procreatores Ducatus sui Barensis literas quibus illis mandat vt subducta ratione annorum et numerationis tibi facte, de reliqua omni pecunia quae tibi secundum tempus

exactum nrmezari debrit respondeant illamqz tibi dari/
numezari/aut rescribi orzent

Mtas autem Regia vltra hoc qnod equozum stipendium
vult tibi debere ad cuius nrme rationem ducentos auzeos tibi
mittit et alios ducentos qnos credito ab argentariis accepe:
ras domino Senezino Bonez solui mandauit/precepit etiã
eidem domino SEuezino vt in singulos menses ad sumptus
in Qermania faciendos centum auzeos tibi focaris nume:
rari procurzet. Qnare tu qnod datur grato accipias ani:
mo et si forte hec tibi pecunia non fuerit satis à focaris su:
mas mutuo quos ego nihil dubito in hoc tibi gratificatu:
ros rei/Attem autem Regiam certo scio id quod neces:
sario acceperis pro te esse dissoluturam . Namqz Mtas
sua in Conuentu Imperii tuam presentiam necessariã
sibi putat cum propter alia que ex improuiso contingere
possent tum maxime vt in his que indigne homines istic
de Atte sua vel suspicantur vel loquuntur famam digni:
tatem et innocentiam Mtis sue defendas eaqz omnia cu:
res et agas qnd ad honorem et decus sue Mtis pertinere
fueris arbitratus

Monitorium contra dominum Archiepm decretum et in:
structiõ manu tua scriptam frater tuus mihi reddidit qnd
omnia ego vtriqz Mti legi et ostendi. Et sane quod ad
monitorium attinet principio factum tuum de illo recepto
huncqz transmisso, Mtibus suis non erat gratum, postea
tamen re perspecta aulpe tuq id attribuere noluerunt
sed potius ignoratiõi earum rerum que hic ex munere
neutralitatis suscepto Mtis Regie cum à Joanne Iu
à Ferdinandi Regis adherentibus maximas et arduas
dificultates assidue faciunt. Namqz vtrinqz Mtas sua

querimonijs et criminationib⁹ variis impugnatur et laces:
situr. Rex enim Ioames edicta de non militando in
Hungaria ad minoriam sibi facta esse cum Alté sua ex:
postulat, et ÿ contra qui fauent Ferdinando Regi, argu:
unt Altem suam eximde occulte cum Rege Ioame sentire,
quod aliquot Polonos temerarió ausu et contemptu edic:
torum in Vngariam se contulisse intelligant. Sed vt
ad monitorium redeam Alti suæ expedire videbatur
vt illud domino Cardinali S. Quatuor remitteret seqz
ex hoc odioso officio exoneraret Nam metuebat Alta's sua
ne hac ratione offensus Rex Ioames vel Regnum suo
Altis Turcas quos ad presens circa se habet infestaret,
vel à concordia et pace suscipienda quam nunc Altas
sua per Oratores diligenter tractat animum reuocaret.
Quare in hunc modum se de non executo monitorio
per dominum Cardinalem Altas sua Pont. Max.
excusat, vt tu ex exemplo earum literarum quod tibi
cum presentibus mitto cognosces. Et sane hoc etiam ad
officium tuum pertinebit vt ÿsdem rationibus Altem
suam excuses idqz admigas Altem suam impedire nolle
si per suum munus vel aliquam aliam hic in Regno
personam Pontifex ius et correctionem suum in domino
Archiepo exercere voluerit, quod etiam si à principio
Sanctitas sua fecisset Alti suæ prohibere animus non
erat, modo ab hoc officio persona Altis sue immunis habe:
retur. Namqz Altas sua pro benignitate sua, et vt Re:
gnum suum periculis liberaret, nemini vellet esse vel
suspicione vel facto aliquo obnoxia sed de hoc pru:
denti satis sit tamen.

Ano superiore cum Altas sua in Ducatu Lituanie
ageret, officio et fide quam debent Alti Regiæ permoti

domim Lithuanie postularent concedi sibi ab eius Mte, vt illa adhuc viuente filium Mtis sue in dominum sibi optarent, quod cum Deo operante admisisset Mtas sua illi communi consensu et alacri animo ita fecerunt, sublimaxerintq eundem Sermum Mtis sue filium in Solium Ducale et paternum, postq vero huc Mtas sua redisset omnes ordines Regni Polonie, ne in obseruancia et fide apud Mtem suam concessisse dominis Lituanis viderentur, in Conuentu Piotrcouien ad quem recta ex Lituania rediens Mtas sua descenderat, mirifico consensu et communi omnium studio ac voluntate causa ratione de Coronando in Regem filio, Mtem suam impense rogarunt, In quo cum etiam Mtas sua illis assensa fuisset. Sermus illius filius xx^a Januarij hic Cracouie in Regem est Coronatus Cui solemnitati et Consiliarij, et Proceres, et Nuncij prouinciarum Regni: item etiam Illmus Dux Prussie cum Conuige et dno Vilhelmo fratre suo interfuerunt quod et Mti sue cum filio et toti Regno sit foelix et faustum

Dominus Petrus Dlugki singularis et domesticus amicus et seruitor meus, habet istic filium suum in Contubernio Domini Lewiczki quem ex certo consilio aspexet is: hic in Aula Cesaris in quopiam honesto loco collocare Quare ego abste magnopere rogo, vt illius et mea causa de loco et domino commodo illi prouideat eumq vel Rmi domini Cancellarii vel alicuius alterius Principis qui continue sit in Aula Cesaris seruicio addicas quicquid enim in illum officii et beneficij in hac parte contuleris ego tibi id beninolentia et gratificatione mea referre conabo. Pater vero ipsius id tibi optime merebitur

Cæteza tibi frater coram verbis exponet quem matwe et ſoſpitem ad te perwemire opto Tu vero vt valeas ſalunsqz ſis et cito reuerſaris multum cupio Atsinó tam cito fueris reuerſus ſcribendi offitium non ob: mittas Datſ Craconié XXVª Aprilis T530

Sigismundus primus Rex Polonié Mercurino de Gatinario Cardinali Cancell° Cesaris Caroli Quinti .

RX Me in Chzó Pr' et domine amice charme Accepimus literas. D. Vrá Rme quibus declarat nobis quantu diligencia et fide Magús Cornelius Duplí Secppe: rus famam dignitatemqz meám contza falſos rumores istic de nobis indigne ſnſitatos defenderit, quo mié nos illi multum debere volumus. Dñi autem Vrá Rme plurimas agimus gratias. quod nos eius rei cer: tiozes per literas fecerit. Miramur eqmidem qne ſit tanta hoc tempoze vel hominum maligmitas, vel in: fociitas nzá, quòd tam crebzo: apud quos minime vel: lemus: Jntegritas mzá in alienam ſnſpicionem et odium adducatur, cum tamen nos plus qz credi poſſit Secreto et palam id agamus quod non ſolum à probis et virtute preditis hominibus comendari, Sed ab his ipſis etiam nequam calumniatoribus ſi conſtare ſibi vel: lent merito probari et laudari poſſit. Contra hos ta: men impios rumores cum vitari non potezmt, et si re: cta conſcientia nobis ſatis eſſe poſſit, Quia tamen nos Coſarei utis de nobis opimonem magnfacimus vt debemus, D. V Rmam plurimum rogamus, vt cum opus fuerit fidem et innocenciam nram: contza leues grosqz iſtos J

falsos rumores defendere velit, pro sua erga nos benevolentia et nra rmsns quam de illa concepimus, fiducia singulari. Quod autem attinet ad negocium domini Archiepi Gnes: nen' Oratori nro quem apud Ctem Cesarem habemus mandamus, vt omnem in hoc instituti mei rationem D. Vre Rme verbis exponat. Quod cum illum factrum non dubitemus: simul etiam confidimus D. Vram Rmam id quod nobis expedire visum est. bom et equi consulturam esse. Quam nos foelicem et in multos annos bene salua esse ex animo optamus Dat Crac xxvta Aprilis Anno domini Mo. D. xxxo

Sigismundus primus Rex Polonie Cornelio Dupplicio Sceppero Secretario Cesaris Caroli quinti

Magce Sincere nobis dilecte. Reddite sunt nobis S. tue lre, quibus fidem et officium in tuenda dignitate et honore nro a se isthic positum nobis explicat et testificatur. Quod qd nos sicut plane sincerum cognouimus: ita etiam gratissimo animo accipimus, pro illoqz plurimas agimus Sti tue gras. simulqz illam rogamus, vt eadem fide et diligencia in posterum famam et innocentiam nram contra falsos et inimicos noxios quosqz rumores defendat et tueatur. Nemo enim isthic est preter tuam Sincerit[atem], qui melius et verius testimonium de animi mei integritate et factis Christiano Principe dignis perhibere possit. Cetterum quod ad negocium domini Archiepi attinet. S tua ex Dantisco Oratore meo consilii mei racionem cognoscet Bene valeat. S. tua Dat vt supra

Sigismundus primus Rex Polonie Laurentio. Cardinali S. quatuor coronat Regni Polonie Protectori

RMe in Chro Pr et domine amice charissime ac honorand. Orator nr quem apud Coesaream Mtem habemus, hmas literas à Dominatione Vra R^ma nobis transmisit. In quarum alteris, q scribit se ad postulationem mam facultatem mi petrasse, vt in duas prouincias, fratres regulares obser: nancie minores diuidi et seiungi possint magnopere nobis gratum extitit, non tam propter factum ipsum qm propter amantem et officiosam Dnis Vre R^me operam in hoc prestitam quam nos vicissim sicut debemus merito amamus et summam agnoscimus, pro illaq vt à nobis D. Vre R^me quandoq satis fiat diligentem damus operam. In alteris vero lris quod de monitorio aduersus dominum Archiepm Gnesnen decreto ad nos scribit D. Vra R^ma etsi intelligamus quidem voluntatem et man: datum id fuisse Sanctis^mi domini nri vt à nobis, ipsi dno Archiepo misericorditer suscipere tamen eam prouinciam nunc ex multis quidem aliis causis non potuimus, Sed ma: xime tamen propterea p vereamur ne Regem Ioannem hac re aduersum nos commouearnus, quem nobis infensum esse nollemus, hoc potissimum tempore, cum inter illum et Sere^mum Regem Ferdinandum tractande concordie et pacis munus suscepimus, eiusq rei iam Oratoribus ad vtraq missis initium fecimus & dhec eam et illa non postrema

excusationis nre racio accedit q nobis non vsqz quaqz dig:
num videbatur contra Primatem Regni nri decreta pro:
mulgare, quem nos per multos annos, sicut et reliquos Epi:
scopos solemus, debito honore et grā sumus prosequuti,
quemqz eciam nre Jurisdicioni non subiacere sciebamus
Quare plurimum rogamus a D^ne. vrā. R^ma., vt nos:
trum hoc factum apud Sanctis^mum Dnm nrm excuset
persuadeatqz illius Sanctis^h nos non vlla temeritate, vel
contemptu adductos obtemperare Sanctis^ti sue volun:
tati nolmisse, sed necessariis et toti Reipublice Chris:
tiane vtilissimis rationibus prohibitos non potuisse.
Expedire enim toti Christiane Reipublice plurimum vi:
detur vt tam perniciosa de Regno Hungarie contencio
ad optatam pacem et concordiam Regum et Principum
inter se dissidencium traducatur. Quod institutum nrm
siue feliciter vt optamus, siue secus nobis cedet, nobis
locus erit semper Sanctis^mo domino nro vindicandi ea
in domino Archiepo de quibus criminatur. Namqz
etsi nos ipi certis legittimisqz de causis immiscere nos
vindicationi isti noluimus, alias tamen personas qui:
bus hoc officium demandare Sanctitas sua dignabitur
in exequtione impedire nolumus partim propter Sanctis:
tatis sue authoritatem, contra quam non agere modo
aliquid indigne, sed ne cogitare quidem consuemimus
partim eciam propterea, ne si defensionem D. Archie:
piscopi suscipere vellemus, in suspicionem apud Chris:
tianos Principes adducamur, consilium et assensum nos
illi in his prebuisse, in quibus fortasse id quod nobis
penitus non constat, reus deprehensus et damnatus esse
possit. Preterea quod de pace inter multos et alium Coc:
saream facta, et de Coronatione eius Mtis nos certiores fecit

D°. Vrá. Rma. vehementer nobis et gratum et iucú-
dum existit, hanc etenim Coronationem cum pace Summo-
rum Regum et Principum coniunctam, magnum fructú
ocii et tranquilitatis publice propediem allaturam spe-
ramus, ad eiusq confirmationem et amplificationem
nos, omne studium diligenciam, et vires eciam ipsas pro
facultate nrá impendimus et accomodamus. Cete-
rum agentibus nobis hüeme proxime preterita Conuē-
tum Regni nri generalem, partim de domesticis nris
negociis: partim eciam de impendentibus reipublicē
Christiane periculis, Consiliarii et Regnicole mi consi-
derantes ætatem mam ingrauescentem, et horum tempo-
rum motus, et malignitatem, volentesq turbas et se-
diciones omnimodas quē vacantibus Regnis continge-
re solent preuenire, nos impense rogarunt, vt filium
nrm charissimū iam paulo ante ad Solium Magni Du-
catus mi Lituanie sublimatum, eciam in Regem Po-
lonie eligi permitteremus. Quorum fidelissimis Co-
siliis cum annuissemus, confestim vniuersi, mira quo-
dam et vnanimi consensu eligerunt in Regem, ipsum
filium mrm charissimum, et die vigesima Februarij hic
in Ecclia Cracouien maiori Coronarunt, Quam co-
solationem mam, et ipsius serenissimi filii mi prouecti-
onem vrę. Rme. Dnem cuius singularem erga nos
propensionem et beneuolentiam exploratam habemus
significandā et declarandam duximus nihil dubitā-
tes, futurum hoc illi gaudium mrm commune. Quod
reliquum est à. D. vrá Rme plurimum rogamus
vt nos et obsequia mra simul cum omnibus officiis ser-
uitutis Sanctissimo dno mro comendet et ipsa foeli-
cissime valeat sitq dmtissime salua et incolumis Dat
Crac die xxv^a Aprilis Anno ut°. D°. xxx°. regni nri
xx mj°

Sigismundo primo Regi Polonie

Petrus Tomiczki Epʒ Cracovien Regni Polonie Vicecancellarius

SACRA Regia vtaʒ D domine, domine clementiʒ me. Post humilem seruitutiʒ et oracionum meazum comendacion. Dnʒ Custos Opalienski Orator vtiʒ vre Sere ex Hungaria reuersus heri huc applicuit, Qui refert Sermum Regem Ioannem propensum admodum esse ad meundam concordiaʒ et pacem cum Sermo Rege Ferdinando modo hec ipsa pax et concordia non alio in loco misi in Regno vtiʒ vre tractetur Ramq; censet vtaʒ illms Vratislauiam ad hanc rem non esse locum conuenientem et comodum ob multas legittimas et necessarias rationes Tempus etiam ad quod mittendi oratores essent huc in Regnum vtiʒ vre vtaʒ illms ad festum Sancti Iacobi proxo: gari voluit, fortasse propterea vt ad tractacom concor: die Orator vtiʒ eius ex Tureia redire possit que proprium illuc sicut visum est vti vre Sere mittere decreuit, sicut hec et alia que habet in mandatiʒ Dⁿ Opalienski vti vre Sere coram exponet cui obui: am in Prosehovice vsq; veniet ego tamen hec vti vre Sere summatim przentibus declarare volui vt in: terea meditari possit quid fuerit Sermo Regi Ferdi: nando bis de rebus scribendum Comendo me rum: sus et humilem seruitutem meam in gram vtiʒ vre Sere Quam sanam saluam et cum Serma Conin: ge et ommibus liberis semper felicissimam esse ve: hementer desidero Dat Crac XXi Maij Anno domini M°. D. XXX°

Ioannes Dantiscus orator apud Cæs: Petro Tomicio Epo Crac: Viceancell.

Bernardo fratri suo.

Charissme frater Bernarde, Quum hinc abieris, sis itineris tui diligens, et quantum potes matura, vt sospes ad Regiam et Rlem Aulem pernenias, vbiaq illas cum Curia sua agere intelliges, quo postq venerris, In primis te ad Rmum dominum meum Cpm Cracovien confer. et si forte fortuna non adesset, vsq ad decem miliaria cum inquires. meq ei humiliter comendabis, et lras ei inscriptas reddes, quas cum perlegerit, hanc etiam Instructionem ostendes, et deinde omnia facies. quecunq tibi mandauerit, q si forsan remotius q decem miliaria abesset à Curia, hec inscripta, qne literis committere omisi, seorsum et nemine pnte Regie et Rli Auti referes, et literas colligatas sub hoc signo Rmo domino Cracovien inscriptas, Antibus eorum offerres

Dices Rmo domino Cracovien, aut si non aderit Regie et Rli Auti q hic nomine Cesaris, ex relatione domini Cornelii, qui Aulem Regiam semper instificauit, multa proposita sunt, in Consistorio Pape contra Rmum dominum Archiepm Gnesnen, quomodo ille contra voluntatem Auis Regie Nepotem suum dominum Hieronimum Laski, immisisset prouentibus suis Eccle: siasticis, et adesset Palatino Transiluanie, contra Ferdinandum Regem, et q ille tractasset hec pacta inter Palatinum et Turcas, contra Ferdinandum Regem,

Ferdinando

Turcasq; in Austriam duxisset, denunctians prius Ferdinando
gi hostilitatem per bras suas propias, et plezaq; alia, que
in processu contra illum videbuntur, pro quibus eum
ego nomine Pon^as quesitus essem, respondi me iam sex an-
nis abfuisse à Aule Regia, et me istarum rerum non ha-
bere sacentiam, protestatus si quid contra eundem Ar-
chiepm statui deberet, ne fieret in preiudicium Regie
Altis, et regni eius, vnde tandem contra ipsum Archie-
piscopum decretum fuisset monitorium, et ad me vna cum
literis Rmi domini Cardinalis Sanctorum Quatuor bras
missum, vt illud ad manus Regie Altis reddi curarem
sub ea condicione, q; si Alti eius placeret, talis contra Ar-
chiepm processus, et subinde fieret executio, et publica-
retur. Ego vero cum hanc condicionem adiectam vide-
rem, et q; tale monitorium à protectore Regni Cardinali
Sanctorum Quatuor vna cum literis eius Alti Regie in-
scriptas ad me mitteretur, non potui recusare quin susci-
perem et hanc potissimum ob causam, ne videretur Cesaries sus-
pectus, q; Turcarum et illis adherentium partes tueretur
factumq; est etiam ob id, q; tale monitorium arbitrio Re-
gie Altis permittitur: quo cognoscatur, si parti aduerse
Ferdinandi Regis Altas Regia faueat nec ne. Quo-
doquidem, si monitorium habuerit executionem, iam Altas
Regia liquido animum suum erga Ferdinandum Regem
declarabit, et omnem suspicionem de Turcis abolebit

Quodsi Altas Regia voluerit, q; hoc monitorium sor-
tiatur effectum, dices q; Rmus D. Cardinalis de Gatti-
naria, supremus Cesaree Altis Cancellarius, qui istud
Monitorium ex parte Cesaris procurauit. Item R.
summopere rogat, vt habito respectu seruitiorum, et pro-
pensionis quam ille serio et nunquam mutilitez, erga Altis regie

atqz R̄lis iam non semel impendit / vt ei fieret gracia de prouentibus Archiepatus per modum pensionis qz dm vineret / quod indebabet quolibet anno / quantum bene: uolentie uris regie videretur / relicto ipso Archiepatu vna cum titulo / quem conferre posset cui vellet / in vobis et voluntate uris regie / rogatqz idem Cardinalis Cat: tinarius R̄lem utem / vt hoc desiderium sum / apud utem regiam promoueat / quo in effectum deducatur / of: ferens se in posterum (sperat enim bonus senex alignādo altiorem gradum) Regie et R̄li uri / carumqz negociis bonum se semper amicum futurum. Et q ea de re credē: ciales in personam meam ad Regiam et R̄lem utem scripserit quas cum aliis reddes / Ipse enim asserit / si uras Regia voluerit / q uo monitorium habeat executi: onem Archiepi Rothomen ommino debere destitui of: ficio suo et depon.

Hec referes vel potius legenda dabis R̄mo domino meo Epō Cracovien / rogabisqz vt ea sic in notitiam Regie & R̄lis uris deducat / vel si hoc ei inconueniens videbr / vt te instruat quō ista / secum / et secrete / in vbremqz uris cognitionem perferre possis / ne / cum sint odiosa / gra: uius mihi odium exoriatur.

Expones etiam Cesarem igr non iuisse Romam / quem: admodum destinauerat in animo ibidem Coronari / q nō satis fidebat Pontifici / Nata fuit ista suspicio ex contrac: tibus Epi Atrebaten / vis nomine Regis Francie / egit Oratorem apud Pontificem / qui conabatur in oppido Turi: no Subaudie / Cesarem cum Rege Francie / vt ibidem conuenirent / conuingere / et nescio quid tale Cesariani suspicabantur, quod erat latere fraudem / et ne illa, inter

eundum, vel Rome erumperet, dissimulauit Coesar, praetexés causam, qz necessario qz primum cum fré mi Germaniam cõ: uenire, et ad Conuentum Imperii proficisci cogeretur. Sicqz hic est Coronatus, multo commodius et securius.

Rogabis Rmum. D. meum Cracovien', vt me tandem sua intercessione hinc liberet, nam diutius mi istis difficultati: bus et laboribus hic immorari non possum, Jam enim etas mea, quamcumqz etiam quietem sibi deposcat, tmqz istius modi morbis facilis obnoxius qm negociis et itineribus sint contrarij. Quod idem humiliter vtriusqz ritibus ex: pones.

Quod reliquum est, tu cura, vt ista suprascripta, cum Rmo domino Cracovien', et mi absentia apud Rlem ritiqz secorsum vt tibi dixi, transiges, atqz de omnibus resolutus quantum potes citius, ad Curiã Coesaream ritis vbicumqz illa erit, ad me remetaris, deus te salvum ducat et re: ducat Ex Bononia 17 Martij Anno Dñi. xxxo

Dices etiam secorsum Rmo domino meo Cracovien', qd quu omnia iam essent parata et abrices, literaqz mi fasciculos cõ: clusi, ad me missas fuisse literas domini Cardinalis de Cat: tinazia, Cancellarij Coesarei ritis, ad Regiam et Rlem ritem, quae mihi fidem facere debent, super his quae illi: us nomine, vt est mi ista Instructione, Regie et Rli ritis, de prouentibus Archiepatus exponi debent. Item qd etiam mi ea re contra Archiepm dominus Cornelius ritis Regie et domino Chouenshi scribat, in his omnibus standum erit voluntati domini Rmi Crac'. Et qd ego etiam mi istis vltimis quedam adhuc quae hic acta sunt

in prioribus omisi, Regie et Rli ñri descripsi, illisq exemplum expeditionis pro duobus millibus Ducat ad mnyr, quos ego preter commissionem ex meipso, Rli ñri à Coesare obtinui, ex quibus omnq prouentibus in generali, quos Coesar habet super Ducatu Barei vnde mihi Rlis ñris non deberet succensere, nam eam pecuniam, Coesar dedisset, quo me magis contentum à se dimitteret, putas forsan me etiã inde aliquam partem habiturum. Qua in re non ambio aliud, q̃ graciam Rlis ñris, et q̃ mihi esset paulo benignior.

Reddes etiam certiorem dominum meum Rmum D. Cracouien, q̃ Epus Carcen Titulotenus, quem Balbum vocamus in Coesaris et Pontificis Conuentu, in plurima negocia se ingessit, in quibus nullas habuit successus, habitusq est à Coesare pro exploratore Pontificis, qui sea ad omnes Consiliarios Coesaris solebat insinuare, et quicquid rerum intelligere potuerat, deferebat ad Cardinalem Sanctorum quatuor et ille ad Pontificem, Q̃ ad presens cum intellexisset Coesarem hinc abiturum, me non semel molestauerit, vt pro eo adfut. D. Comitem de Nassau intercederem, quo illum Coesari commendarem, vt eum qui in Germania in rebus Lutheranis multa posset, et qui in his rebus Coesari bene posset inseruire &c. Quod ego feci, quinq ea de re allocutus fuisset Coesarem, dixit mihi illum respondisse, q̃ per alios etiam tractauerit, vt eum secum in Germaniam duceret. sed quum compertum esset eum iturum, vt Pontificia omnia describeret, que explorari posset, q̃ Q̃ Pontifex, eo pro exploratore vteretur, non fore consultum, vt talem secum haberet, misit tamen ei responderi, q̃ cum ipse Coesar cum fre suo Rege Ferdinando conuenirent in Tridento, ibidem se tractaturos, quos virios idoneos, ad ea negocia eligendos censerent q̃ si ille futurus esset vrus, id eum non debere latere. Sic cum Coesare per me à se expediuit, Quum bonus iste Ardelio videns non posse assequi quod peteret

vt tamen ꝛect, minctus est forsan à Pontifice, Cardinali Cá: peio, qui designatus est legatus in Germaniam. Et paulo an: te intellexi, qꝫ se iactauerit itturum in Poloniam ad ſuam Regiam, apud quam auctoritate plurimum ualeat, ſuſpi: coꝛqꝫ cum hoc factuꝛum, vt commiſſionem aliquam pro Oꝛé à ſuté R. habeꝛe poſſit, quo ſub iſto prætextu commodius in Curia Cæſaris et in Germania officium ſuum explorandi et deferendi exerceꝛe poſſet. Intellexi qꝫ ad Pileum his aꝛe: tibus aſpicat, Quod igré per te in noticiam domini R̄mi Cracouiéñ, atqꝫ etiam ſecreto Regié et R̄lis ſuis deduc: dum exiſtimaui, qꝫ ſi ille venerit, ab eo cauꝛe ſciant. Iampridem tractauit per quoſdam dominos Regni Pol. vt eſſet apud Pontificem ſuis Regié Oratoꝛ, vt cum iam fidem apud Hungaꝛos, et apud Regem Ferdinand amiſerit, illam ſe apud Polonos habeꝛe oſtendeꝛe poſſet. Hæc omnia ſic à me ſcripta R̄mo domino meo Crac offe: ꝛes legenda, et me dominationi ſuæ R̄me humiliter cō: mendabis. Vale et ſalvus ꝛedi.

Sigismundus primus Rex Poloniæ Alberto Marchioni Duci in Prussia

Illuſtris Princeps et domine Nepos nr̄ charme. Quoniam cū hic ageret Illtas Vra viſum erat nobis neceſſarium vt negocium profectionis in Liuoniam Illtis domini Marchionis Wilhelmi cum Oratoribus nr̄is ad Conſiliarios Magni Ducatus Lithuaniæ ꝛeferretur, quibus inconſultis tali in ꝛe quidqꝫ ſtatuere integrum eſſe nobis non debeꝛe ſa: ebamus celeriꝰ, qꝫ per eum nunctium, certi nihil de eorum ſententia Illtis Vra ſcribere poſſimus, nam ſuper hoc pri: die modo à primis Conſiliariis nr̄is ꝛeſponſa accepimꝰ, quæ ita ſe habent, vt nobis ſecundum illorum ꝛationes nō

videatur fore tutum iter quod terra Linoniam versus ffltris
dominus Marchio Vilelmus Nepos ni meditatus. Nam
preter id q non parvum discrimen illi afferre posset si ab
oratore nro ad sedem Mgti Linonie clam traductus, so-
lus deinde ad dominum Archiepm Rigen, qui magno loci
interuallo distare illinc dicitur se conferre debeat, suspe:
clam eciam nobis hanc rationem itineris facit sedicio et
motus Linonie prouincie, quem illic propterea grauem
exortum nre accepimus q de consiliis que dominus Ar:
chiepus clam cum fratre ffltis Vre et Nepote nro face
re instituit homines sint facti acriores. Quare nobis
non videtur vt ffltris dominus Marchio Vilelmus
vadat in Linoniam cum Oratoribus nris ex causis In:
pradictis Si tamen Vra ffltas de eo illuc mittendo
institutum non mutauit, tutius multo erit illi nau
cum Mercatoribus ad dominum Archiepm Rigensem Rgmm
trajicere, q in periculis eiusmodi terrestribus salutem
suam cum vita periclitari. Quod tamen nos Iudicio
et prudentia ffltis Vre committimus, quam nihil
nisi oportunum ad hanc rem amplecti debere non du:
bitamus valeat felix ffltas Vra, et sit dus cum suis
nicolnmis Dat Erac xiii Maii Anno M°. D. xxx°
Regni nri xxiiii

Sigismundus primus Rex Polo[n]e Georgio Duci Saxonie. Marchioni Missne.

Illtris Princeps et domine affmis nr̃e char[me]. Orator noster quem in Lamoniam ad Regem Ioannem suadende concordie gratia miseramus, intra hos paucos dies rediens, retulit nobis ipsum Regem Ioannem grato accepisse animo nos q[u]e ffrte vr̃a conciliande concordie et pacis inter se et Ser[mu] Regem ferdinandum prouinciam suscepisse: ad eamq[ue] pacem et concordiam iniundam humaniter propensum et miclinatum esse, non magis vt adhortacionẽ mr̃e satisfaciat, q[uam] vt calamitate et iactura grauj Regnum Hungarie liberare tandem possit. Atq[ue] vt hoc quod verbis proposuit facto comprobet me, Orator retulit ipsum Regem Ioannem pollicitum esse se facturum, vt missignes abs se Oratores ad tractacionem tanti negocii mittant me: quos tamen cum Vratislauiam vel in alium locum Sermo Regi ferdinando addicti ex legittimis necessariisq[ue] rationibus se mittere non posse diceret, huc in Regnum nostrum quocumq[ue] videretur se missurum esse promisit. verum vt copiam temporis habere possit quo per Oratorem suum apud Imperatorem Turcarum id ageret ne illo inuito concordiam et pacem cum Ser[mo] Rege ferdinando ineat missionis Oratorum tempus ad festum Sancti Iacobi designauit.

Cæterum quod ad Inducias annuas attinet, Orator retulit illum in presens assentiri noluisse: verum esse pollicitum se mandatum plenum ad Inducias statuendas fore datum iis quos ad tractacionem concordie mittere debet, vt tum de:

mum de Jnduciis transigatur, cum non frustra illas statui debere certum esse possit. Quare cum hec ita sint, nos de illis certiorem facere ffrtem vram pntibus voluimus: quam plurimum rogamus, vt Sermo Regi Ferdinando persuadeat quo et ipse quoq; concordiam et pacem, cum aduersario suo amplecti: Oratores huc in Regnum nrm, ad festum Sancti Jacobi, in quem libuerit locum, cum pleno mandato mittere: demq; ad hec omnia, et illa ad que per oratores ffrtis vre significauimus, certum et definitum nobis responsum per ffrtem vram propere dare velit, vt vicissim et nos tempori de ijs Regem soarem instruamus, namq; vereamur, ne per nimiam cunctacionem et moram diuturniam aliqmd aliem interciat, quod salubertimum institutum de pace nostrum impedire possit. Valeat optime ffrtas vra, et sit qz dintissime incolumis et foelix Datt Cracouie penultima Maij Anno domini M°. D. XXX°. Regni nri 24

Sigismundus primus Rex Polonie Georgio Duci Saxonie Marchioni Missne.

Illustris Princeps et domine affinis me charme. Ex literis ffrtis vre quas nobis viii die mensis pntis illmus reddidit Nunctius, abunde vtrumq; perspeximus: q scilicet agente ac referente ffrte vra Serenus Rex Ferdinandus, et affinitatem nobiscum instituere, et ad tractacionem concordie cum aduersario suo Oratores mittere decreuerit, seandu ea que nos hic simul cum nunctius ffrtis vre commoni deliberatione statueramus Jnduciis tantumodo et armorum suspensione non admissa que nobis ad susceptum negocium summe videbatur necessaria. Quequidem res sunt nobis

vel hoc nomine gratissme, q̄ initia et ingressum ad tractatus
pacis nobis pollicentur, quibus inchoatis spes est et cetera
omnia ex voto, domino deo cooperante processura esse. Illtis
autem Vre sollicitudo et opera tam in his q̄ in aliis ad
nobis conciliandā prestita longe charam nobis extitit:
quam omni benevolencia nos semper prosequi et liberali gra-
tificatione vicissim Illti Vre volumus per omnem occa-
sionem referre.

Cæterum quia ante aduentum Illtis Vre Nuncii ad nos mise-
rant quos istuc ad illam inuictum nrum cum lris scriptis
de responsione Ioannis data Oratori nro confidimus Illtem
Vram cognita ex illis Regis Ioannis voluntate: collatisq̄
eius et Sermi Regis Ferdinandi rationibus: non expectato
eciam pntis nuncii reditu ea iam istuc curare quę ad promo-
uenda vtiliter cepta studia mea pertinere videbuntur. Nam
et Sermus Rex Ferdinandus et illius aduersarius de die,
de mittendis Oratoribus, deq̄ Induciis et armorum sus-
pensione minime sunt inter se differentes, nisi q̄ de loco ori-
bus assignando Rex Ioannes ita se animatum esse nobis decla-
rauit, vt nusq̄ illum nisi hic in Regno et dominiis meis
acceptare, et assignatum approbare velit. Super quo cum et
nos nunc primum cogitaremus, quę potissimum Ciuitas in
Regno meo ad id apta esse posset: ex omnibus aliis Posna-
niam magis omnibus accommodatam et propinquam esse
censimus. Quare Illtem, Vram rogamus, vt propter com-
mone bonum apud Sermum Regem Ferdinandum instare
et operari velit quo illius Iussu Posnaniam Ores suos
simul cum Oratoribus Illtis Vre ad diem Sancti Iacobi, mit-
tere non grauetur, quo et nos q̄ nros mittere non negligi-
mus: et Regi Ioanni vt ipse illuc mittat persuadere queamus

demqꝫ omnem eream et diligenciam mea͂m ita accomodabimus vt boms condicoͦmbus pax et concordia inter Sermum Regem Ferdinandum et illms aduersarium stabilis et perfici possit: pro bonore primum dei omnipotentis: deinde eciam pro singulari omnium Chrianoͦrum consolacione, illas modo vrá quantum misi qꝫ est persuadere Sermo Regi Ferdinando curet quę ad concordiam oportuna videbuntur: et nos propter angustiam temporis certiores cito faciat quid de loco illms vtás statuendo censuerit, vt et nos vicissim Regi Joanni matre id declarare possimus. In quo illas vrá rem nomine suo dignam, publice vtilitez et nobis ante omnia gratam faciet Quę bene valeat: sitqꝫ semper felix et incolumis: et nos diligat Datum Cracouię Sabbato ante Trinitatis qne fuit xxi Junij Anno dni M° . D°. xxx° Regni mi xxiiii°

Petrus Tomic. Eps Crac. R. P. Vicecancell
Luce de Gorca Castel° Losñ. Capit° maioris
Polonie generali.

Magce domine domine frater & amice honoran me. facere non potui quin cuncti istunc Doctori Jacobo aliquid literarum ad Magiam vram darem. Nam etsi ille ita sit industrius vt me etiam silente de rebus quę hic agantur, Magiam vram instruere posset, officii tamen ratio & amicę comunchoms vicissim, vt aliquid scriberem suadebat Quare salute primum et viso Magiam vram publicę quam omni tempore felicem et incolumem esse optio

Illtris Dominus Dux Saxonie iam perscripsit illi Regię Serm Regis Ferdinandi hanc esse voluntatem et assensum vt cum aduersario suo tractacionem de pace

Legatis in alignem locum (de qno adhnc deliberatnr) missis
meat/a qna tamen volnntate factnm eins magnopere mihi
videtnr dissentire/audio enim mitti à se in Hungariam eqni-
tnm et peditnm non contemnendas copias quas si concordiæ
stndere vellet videtnr mihi non fore missnrus, tn' hec deus
dirigat vt volet in melius/Attas certe domini mei non cessa-
bit in hoc elaborare vt aliqnid de pace pro bono publico inter
hos dnos Principes possit constitni. Dominus Opa-
lenski est profectus in curam administrationemqz Serenis'
D. mei filii qnod offitnm non modo ipsi sed et toti eius fa-
miliæ amicisqz non mediocrem honorem et vtilitatem affer-
re poterit si ipse vt consuevit prudentia sna deesse si-
bi hoc in loco voluerit qnod illum confido facturum
esse. Alia hic non sunt, si qne tamen erunt Doctor
Jacobus coram verbis ingeniose exponet et ego posthac
scribam. Interim me ingeniosæ vestræ amori et benevo-
lentiæ fraterne commendo. Quam sanam et felicem
esse qnandmtissime opto. Datæ Cracoviæ xvi Junij
Anno domini 1530. D. XXX°

Petrus Tomicski Epś Crác. Vicecancell Andreę Crzyczki Epo Plocensi.

RME m Chzó Pr et domine Nepos charme. Magnas ago gratias. Dm vrę Rme quod me crebris smis viset et salutat lris quod illmis offitim aum sit mihi charu et Jucundum dabo vicissim operam vt pariter illi meo stndio et diligentia scribendi respondere possim modo id quod velim quodq3 satn foret gratum argumentum sklum simul cum volmtate mihi non fraudet. Scripsi nnper D. vrę Rme de Regis Joannis Inclinato ad concordiam animo, quem si eque prę referret Sermus Rex Ferdinandus spes foret non modica ato conciliandę pacis et eius que ex dissensione illius et eius aduersarij in Pannonia orta est calamitatis auertende, verum cunctatio illius et in respondendo tarditas facile mihi persuadet animum illius a tractatibus pacis abhorrere, spe aliqua fortasse proposita de aquirendis in Comite Zepusiensi Principum auxiliis, tametsi aliqua que ad concordię tractationem pertinent se facturum esse ad Regię per dominum Ducem Saxonię declarauerit. Acca quidem de causa quòd in aliquibus articulis cum Rege Joanne dissensum sentiebat, et quòd locum in quo congregari legati pacificatores deberent Wratislauiam delegerit. Ad tas regia denuo ad illum scribere est coacta. In quo cum responsum acciperit, prosequetur sicut cepit summa cura hoc negocium de pace susceptum ad optatum finem dirigere, Nam tacente Rege Ferdinando ad tm non est integrum aliquid his de rebus vel michoare vel

. statuere / Posnaniam quod vulgo isthic circumferunt autem
Regiam nec debere non puto / tametsi illius autem emis sé-
tencie esse sciam vt si hic in Regno tractari concordiam /
vtroqꝫ Rege permittente contingat Posnaniam capessenda
illis persuadeat

Cæterum quod ad præposituram Eccliæ Sancti Floriani at-
tinet / res equidem eiusmodi est vt excusatione apud me non
egeat / tamen quia hec ita . D. vræ . Rme. scribere libuit
bonum consulo / et quod illi propter Nepotum suorum vtilita-
tem facere placuit mihi etiam non potest non placere
Quod restat de munusculo mihi misso plurimas ago . D.
vræ Rme gras / In quo non tantum elegantiam vel pon-
dus specto / quantum animum quo me Rma D. vrã pro-
sequitur / delector Commendo me amori et benevolentiæ
. D. vræ Rme quam sanam et felicem semper esse
summe desidero Datæ Cracoviæ xxv Junij Anno dñi
M°. D. xxx°

Petrus Tomicki Epus Crac. Vicecancel Francisco de Frangepanibus Archiepo Colocensi .

RME in Chro Pr et domine maior ac amice bonorande
Cognoscet . D. vrã Rma ex literis altis domini mei ad se-
renissimum Regem Hungarie scriptis quid fuerit in cau-
sa quod hucusqꝫ altas sua non fuerit facta certior quem
in locum Oratores suos mittere ad tractandam pacem de-
beat namqꝫ id profecto non negligentia aligna altis dñi
mei sed Serm Regis Ferdinandi potius in respondendo
tarditate accidit qui binis literis super hoc negotio iampri-
dem acceptis nec vsqꝫ ita respondit quod negnaqua alio

quam Vratislauiam Oratores suos mittere vellet. In qua re cum sit fenestra amplus Regem Ferdinandum inter-
pellare magnum mihi equidem et egregium faciens fac-
turam fore D. vram Rmam persuadeo si Serm Re-
gis sui animum in hac parte moderetur et persuadeat
suae Mti vt dimissa de alio loco controuersia (quae in
tanta re nullius momenti esse debet) Vratislauiam
Oratores suos mittere, pro sua Regia clementia
et humanitate id quod publice rei Christianae vbile fore
speratur celerius iam tractare incipere dignetur ali-
oquin enim res in magnum belli discrimen reditura
apparet, Sed ego hec prudentie et ingenio singulari
D. vrae Rmae committo quam certo scio commodo
et vtilitati publicae quam affectionibus vllis conten-
ciosis fauere, gratissimum est mihi de bona valetu-
dine Rmi domini Epi Sirmiensis ex literis vrae Rmae
D. intellexisse, a quo accepi eiam imper literas, quas
ad me ex Gallia scripsit vtcunque mutato de mi-
dus: tria nomine quem vt sanum me intellexisse gaudeo
ita ato reditum bonis que munctus et auxiliis omnib
esse vehementer opto. Commendo me amori et bene-
volentiae D. vrae Rmae quam rogo plurimum vt me
ipsi Regiae Mti diligenter commendare velit et va-
leat felicissime vra Rma D° Dat Cracoviae
Julii Anno domini M° . D. XXX°

Ioanni Regi Vngarie
Petrus Tomiczki eps Crac
Regni Polonie Vicecancell

SACRA Regia Mtas T domine domine clementis^me
Post humilem seruitutis et oracionum mearum commendacio3
Allate sunt huc bis diebus lre ad manus meas. Inscriptio:
ne quidem Alme domine HEduigi SEr^m Domini mei filie
pertinentes re tamen vt opinamur sua Alitas ad Mtem
Vram ex Gallia misse Quare ego illas missu Alitis
sue cum presentibus mitto Mti Vre SErne cui me
simul et seruitutem meam humillime commendo foelicissi:
mamq esse semper et optime saluam et incolumem vehe:
menter desidero Dat^s CRacovie xx iij Julii Anno
domini M°. D°. xxx°

Petrus Tom. eps Cracovien Vicecancell
Luce de gorca Castell. Posnaniensi &
Capit° maioris Polonie generali.

MAgce domine domine et frater honorandme. Magnopere
me recreauit Mgcie Vre Nuncius qui mihi illam bene sal:
uam et incolumem esse retulit. Salus enim Mgcie Vre
super omnia est mihi vt merito debet. charissima. Cae:
terum et ex lris Mgcie Vre magna pars voluptatis
mihi accessit quod ex illis perspexi valetudinem meam
illi summe cre esse. pro qua amica significatione ego plu:
rimas ago et habeo Mgcie Vre gratias illamq vicissim
illamq vicissim presentibus viso et fraterne quam maxie
possum saluto. Hic apud nos nouj nihil habetur preter

hoc q̄ mdustercius dominus Iacobus Secigmewski Regis
Ioannis Oratorio munere fungens hic mortuus est. Aetas
domini nr̄i vt cepit nunc etiam laborare non cessat vt
SE.mus Rex Ferdinandus cum Rege Ioanne de condi-
cionibus concordie et pacis inter se tractare incipiant

Quibus id tantisper propterea persuadere non potuit,
quod Rex Ferdinandus non alio quàm Vratislauiam
et Rex Ioannes contra nisi in Poloniam Oratores se mis-
suros esse promittant. Spes quam de reperiendo
argento Augustana habet, plurimum me delectat. Nec
cuperem vehementer, vt aliquando opulentiori q̄ frugu
feracitate patria mea augeatur. Commendo me amori
et beniuolentie fraterne Augustane. Quam foelicem
semper esse et cum suis omnibus bene incolumem vehemen-
ter desidero Datis

Petrus Tomic. Eps Crac. R.P. Vicecancell
Ioanni de Lasco Archiepo Gnesnensi
Primati. Legato nato

RMe in Chro Pr̄e et domine maior honorande. Accepi literas
P. vre. R me quas ad me scribit de mittendo in Vr-
bem Romam familiari suo in Comitatu Oratoris Regii
super quo cum ego cum Rege conferrem perspe-
xi ad non fore contra mentem Rtis sue. Verum
de tempore quod ad profectionem P. vrā. R ma.
post festum Visitacionis beatissime virginis Marie ad-
notauit, cognoui Rtem suam aliter sentire. Nam p̄ pro-
pter nimios estus qui sub illud tempus interuenire
solent et propter vacationes expedicionis domini Sbaski
videretur Rti sue tempus ad proficiscendum magis

aptum circa finem Mensis Julii vel principium Augusti

Cæterum quia vestre Mtas sua vt propter familiarem
D. vrē R^me aliquid impedimenti in itinere Orator Mtis
sue habeat, persuadet sibi vtile fore vt hanc missionem sui
Nuncii celare ab omnibus velit. P. vrā R^ma, vt qs
illum non hic Cracouie sed extra alicubi congredi et co-
iungi cum domino Sbaski faciat, Interea vero dum se pa-
rat dominus Sbaski in aliquo loco Crac' vicino illum collo-
cet. Quare enim hoc consilium Mtis Regie. P. vrā R^ma
intelliget, apud se constituere velit, si commodum ~~nemo~~ nē
id fieri hoc ita arbitretur. Nam quod ad me attinet nō
grauabor opera et diligentia mea adesse cause vrē R^me
D. et cum profectus erit Orator Regius mstruam
eum diligenter qua ratione illam excusare debeat, modo O
P. vrā R^ma suum familiarem instruat quo pacto se
in Urbe gerere et illam tutari recte debeat

In casu qui in bonis P. vrē R^me Louiczien' contigit
date sunt lre domino Sudolski vt res postulare videbatur
de religius si que fieri vellet. P. V. R^ma ipse domin
Sudolski illam edocebit ego me et officia mea P. vrē
R^me ex animo commendo quam saluam et incolumem
simul et foelicem esse vehementer opto Dat Cracouie
XX^a Julij Anno domini 1°. D^o. XXX°

Sigismundus primus Rex Polonie Georgio Duci Saxonie Marchioni Missnē.

Ill. Princeps T domine, domine affinis nr̄ char^me. Accepimus lr̄as ill^tis vr̄e quibus declarat gratum sibi fore, q̄ ad ineundam affinitatem cum Ser^mo Rege Ferdinando animum nos induxisse cognouerit. et miratur q̄ munctius, nr̄ quem nos istuc ad ill^tem vr̄am misisse cum lr̄is nr̄is scripsimus hucusq̄ non sit illi visus. Postremo significat q̄ Ser^mus Rex Ferdinandus addnci non possit, vt mittere alio q̄ Wratislauiam Oratores suos de pace tractanda velit, ex quibus quemadmodum illud nobis intelligi fiat mandum, q̄ voluntas mea de inennda cum Ser^mo Rege Ferdinando affinitate satisfaciat ill^tti vr̄e vt ita vnusquisq; id quod de non acceptis lr̄is meis, et non viso munctio, deq̄ obstinato animo Ser^mi Regis Ferdinandi in non mutando Wratislauie loco ill^tas vr̄a scribit vehementer nobis erat molestum, multum enim et hec mei munctii tardacio si forte non perijt, et hec Ser^mi Regis Ferdinandi mens de loco constans, meis ac ill^tis vr̄e consiliis more affert et impedimenti, ac si forte etiamnum nr̄e non peruenit nunc^ms, sciat ill^tas vr̄a nos id inilis literis quas ad illam tulit de Rege Ioanne scripsisse q̄ persuasionem et hortacionem mam quam de accipienda pace et tractanda concordia per Oratorem nr̄m fecimus benenole excepe-rit, quodq; ad mittendos vbilibet hic in Regnum nr̄m Oratores pro festo Sancti Iacobi proxime instante fuerit assensus, Wratislauiam enim multis ex causis se non fore missurum Oratores vllos constanter negauit quam vnicam rem, cum animaduertissemus nos salubri instituto meo minari impedi-

mentum: rogaueramus illis tuis vrāis illtem vt apud Sermm
Regem Ferdinandum instaret, quo dimissa Wratislauia Pos:
naniam Ciuitatem hic in Regno meo ad tractanda tanta ne:
gocia, et mittendos quosqz Oratores aptam acceptaret, iamqz
illuc Oratores ad diem decretum mittere non grauaretur.
Nos vero hic viasim per tras diligentes apud Regem Joā:
nem interea egimus. vtsi forte Sermus Rex Ferdinandus
a Wratislauia que semel illi et nobis iam placuerat dis:
cedere nollet, ipe ad mittendos iam illuc suos Oratores as:
sentiretur, quod cum persuadere illi negnaqz potuerimus
propterea qd dicat se nullo modo posse nec velle suos Orēs
ipsis eciam inuitis in Domina Sermi Regis Ferdinandi
am quo res sibi nunc est mittere, illtem vrām nunc rm:
sus rogamus vt pro suo consilio et prudencia istas anxi:
tat difficultates, persuadeatqz Sermo Regi Ferdinando
ne, ne controuersiam hanc de loco plurib facere velit qz
id quod reipublice Christiane vtile commodumqz esse debeat
nunc propter id parui momenti impedimentum inchoatas
nras istas publicatasqz actiones veritas et manes esse
permittat presertim cum nihil referat quo in loco res tra:
ctetur in qua boms finis sperari frenetusqz publice vti:
lis capi possit Quoniam vero ad angustiam temporis
longinquitas loci multum nobis offeat, plurimum roga:
mus abillte vrām, vt hūs de rebus expedite celeriterqz
nobis respondere velit vt et nos quid sit agendum scire
possumus et Regem Joannem tempori quod sit acturos
instruamus. Nam quod ad nos attinet non solum Orēs
ad tempus et locum designatum libenter mittemus, sed
et alia eciam omnia que in vtilitatem publicam specta:
bunt. labori et impendio non parcem sedulo pstabimus

Cæterum quod ad affinitatem attinet, nos sicuti semel decreui

ita iam id pꝛeſeqm̃ pꝛficiꝛeque quantum in nobis eſt aspi-
mus et Oratoꝛes neos ſi non videbitme vt hic coꝛam in
pꝛtia mrā tꝛactetuꝛ negocium, ſiue Vꝛatiſlauiam ſiue
alium quempiam in locum qui ad id foꝛe aptus Sermo ꝛegi
Ferdinando videbitme mittemus, modo vt commode et ad
tempus conuenire poſſit Oratoꝛes, dies illis longioꝛ q̄
ad quintam decimam diem Auguſti pꝛoꝛogetuꝛ de quo
coꝛam nos Illtās vrā ato facere velit ceꝛtioꝛes que
foeliciteꝛ valeat, sitq̄ dñs salua et incolumis et nos di-
ligat Dat

Sigiſmundo primo Regi Polonie
Petrus Tomicius Epſs Cracouiensis
& Regni Polonie Vicecancellarius

SAcꝛa Mtās Regia et domine, domine clementis me. Post
humilem seruitutis et oracionum meaꝛum commendacionem
Accepi leas vrē Seꝛme Mtis simul cum exemplo liteꝛa-
ꝛum Illmi domini Geoꝛgii Saxonie Ducis ex quibus
pꝛobe cognoui, quid et Mtās vrā mihi mandet, et quid
item Illmus Dominus Dux apud Mtem vrām poſtulet
et contendat, et tametsi quidem moleſtum fuit mihi in-
telligeꝛe Cubicularium Mtis vrē hactenus Auguſte
non viſum esse cum his, longe tamen illud moleſtius
et gꝛaue, quòd Sermus Rex Ferdinandus ita obſtina-
ꝛit in animo de loco, vt pꝛeter Vꝛatiſlauiam mis pia
alibi velit suos mittere Oratoꝛes, hec enim vel sola ꝛes
saluberrimum Mtis vrē et Illm domini Ducis Geoꝛ-
gii de pace inſtituꝛum impedire facile poteꝛit, pꝛeſeꝛtim
cum ex contꝛaꝛio Sermus Rex Ioannes declaꝛauit
se multum locum in Dominiis Sermi Regis Ferdinandi
amplexuꝛum esse Quaꝛe in tam angusta ꝛe et difficili

id mihi ad, pñsens factu videretur necessarium vt Altas
vrá Serma, ita vt mstituit, hẽc qué prius per Cubicula-
rium suum scripserat Illmó domino Duci Georgio, mnc re-
petat, vtqz illum perswadendo roget et hortetur qno Sere-
missimum Regem Ferdinandum, aliquo consilio inducere
conetur, ad acceptandum hic in Regno Altis vrẽ Posna-
nẽ locum ad recipiendos sustinendosqz tantos Oratores
Judicio Altis vrẽ aptum, Ad Regem autem Joã-
nem videretur expedire celerem mittì nuncium, per qué
Altas vrá declaret illi se propterea suoqz de loco in qué
Oratores mihi debeant mihil scripsisse, qz per istos totos
dies laborauit vehementer Altis et nuncius apud Serenm
Regem Ferdinandum vt de loco Oratoribus assignando
hic in Regno Altis vrẽ condicionem acceptare non gra-
uaretur verum cum id frustra se egisse, perstante ipó
Sermó Rege Ferdinando in sententiam de Vratisla-
uia, Altas vrá cognouit, nunc demum ad illius Altem
id perscribendum duxit, a qua vehementissime hortando mo-
nendoqz Altas vrá petat vt non tantum Vratis-
laniam abhorreat vt plus id quod in contencione par-
uiqz momenti est de loco facere videatur, qz quod pub-
lice quiẽti et tranquillitati vtile esse debet presertim
cum id quod fortasse veretur Vratislauie committi
pactis et leis securitatis cauere et prouideri possit,
Exemplum literarum per Cubicularium Schtemkiel.
chen ad Sttmum dominum Georgium Ducem Saxo-
nẽ missarum quod Altas vrá mitti sibi mandat, re-
liqui Cracouiẽ in Suppellectili chartacea, et propterea
illud nunc mittere Alti vrẽ non possum, interea vt
iussit Altas vrá mitto illi exemplar literarum quo res-
pondendum esse Illmó Domino Duci Georgio mihi vide-
retur Quod Altas vrá pro sua singulari prudencia

indicare quantum conuenire possit dignabitur et postremo id respondere quod et sue dignitati et negociorum necessitati expedire videbitur/ Commendo me vrmesns et seruitutem meam Iti vre Sermé quam foeliciss̄imam semper esse et in longinquos. amos cum Sermó filio et Serma Coninge sua ceteris q̄ omnibus liberis incolumem desiderio Dat in Varsuinacze xvii Julii Anno dñi Mo. D. xxx°

Petrus Tomicki Eps Crac. R.L. Vicecancel. Chrfero de Widlowec Castell. et Capitaneo Cracovien. Regni Polonie Cancellario.

Magce domine domine et amice honorandme, Sminlatq̄ accepi ltis Regie vras, scripsi vtcumq̄ egere id quod rescribendum Illmo domino Saxonie Duci censebam, quod literarum exemplar Iti sue vt iubet mitto, mirror tamen Magiam vram id ita permittere fieri vt mihi egro etiam absenti non parcat/ ex his que scribit Illmus Dominus Dux Georgius/ facile licet perspicere Serenum Regem Ferdinandum de industria cepisse hoc negocium difficultatibus innectere velle, vt quomodocunq̄ se ab impetibus Regis Joannis et incursionibus Turcorum interea subtrahat, dum ipe consilia et validum exercitum ad reprimendum illum conquirat, sed id sit vtcunq̄ ipi lubet, hoc certe carere summa laude non potest, q̄ Serenissimus Rex me pro bono publico laborare id non cessat vt ad pacem et concordiam ish Reges reducantur. Caterum ago et habeo magnas Magie vre gras quod coram que in nomis apud se erant me facere participem voluerit quod illius officium ego viciss̄im illi pariter ad omnem occasionem referre curabo Commendo me amori et benuolentie fraterne Magie vre quam et foelicem et bene sanam atq̄

sempez mcolumem esse opto Datt ex Vawrzinicze
Anno domini M° - D. XXX°

Sigismundus .I. Rex Polonie Ioanni Regi Vngarie.

SEr^me Princeps et domine affinis mr charissime. Accepimus
lras vre dilcis quibus declarat se Oratorem suum Spec:
tabilem et magnum Ierominum de Lasko Vaiwodam Trans:
siluanie et Palatinum Syradien hinc ad nos mittere/ sup:
plicq postulat/ vt illi ob securitatem veniendi/ publica
fide lras quas Saluum conductum vocant dari faceremus
Que equidem postulatio sicut noua et preter expectacionem
nram oblata, ita prorsus non necessaria nobis videbatur,
namq et benevolentie mre erga illum vram rationes in
alio opimoris loco esse conuenichat, quàm vt Oratori illius
sine publice fidei lris ad nos venire non liceret et dilcis
vre dubitare non erat necessarium/ nos absq vllis promis:
sis vel lris Oratorem hunc illius sicuti et ceteros omnium
Principum hactenus consueuimus/ saluum illi fuisse pres:
taturos Attamen cum hec consilia dilcis vre mi presens se:
qui libuit nos vtiq non sine magna animi molestia et
pudore scribi et dari huic munchó lras publica fide fecimus
de quibus datis autem vram puntibus faciemus certiorem
Cuius nos amori et beniuolencie fraterne commendamus
valereq semper et foelicem esse ex animo optamus Datt
Cracouie penultima Julij Anno di° . D. XXX°

Petrus Tomiczki Eps. C. Vicecancell Ioanni Laski Archiepo Gnesnen. primati . Legato nato.

RME in Chro Pr et domine maior bonoran^me. Simulq; mihi rettulerat Dominus Georgius Mischkowski Cancellarius meus ea que mihi mandatis à D. vrā Rma acceperat, ego autem Regiam conuenientiam contuliq; cum illa hec que vel de mutando Oratore vel de collega Secularj domino Zbaski adhibendo P. V. Rma postulabat mihi quibus hoc à Mte sua tuli responsum quod cum propter negotium P. V. Rme tantummodo mitti Orator debeat Mtas Sua non videatur fore necessarium vt vel solus quispiam Secularis vel Spiritualj adiunctus, mitti debeat quippe quod et vnum vni negotio et Spiritualem Spirituali preficere conueniat. Ac si quoq; et hoc munus Secularj prestaret committere, Mtas sua respondit se negnaq; D. Petrum Opalienski fore, missurum in cuius custodiam et administrationem Sermum filium suum tradere iam semel dignata est. Caeterum et de profectione domini Zbaski Mtas sua censet magis expedire vt non accelerentur, Namq; Maiestas sua sperat sicut Rndus D. Ioannes Dantiscanus Electus Culmensis Mti sue scribit quod mortuo Rmo domino Cardinali Cattimazio Cancellario quibus hanc actionem contra P. vrā. Rma instituit hoc ipsum etiam negocium apud Summum Pontificem et apud Cesarem et Regem Ferdinandum silentio preterire debeat quod si ita esset futurum, satius fore putat Mtas sua vt ab hac legatione paululum adhuc abstineat. Sed cum deinde ex Mtas sua copiosiorem à domino Electo prenominato informationem

per Cubicularium suum expectet cuius reditus propediem speratur existimat differendam adhuc tantisper domini Zbaski missionem dum is redit Cubicularius, vel ex iis quę D. Electus scribet mistrui posset quid agere in negocio. P^tis Vrę R^x me expediat Quare cum hęc sit ultis suę deliberatio P. V. R^ma me certiorem faciat si illi acquiescere vel quid aliud persuadere debeam, Sum enim qua P. V. R^x me causa facturus, Interea tamen quando Cubicularius ultis Regię Angusta revertitur Instructionem suae deliberationem suam. P. V. R^ma mihiq; rescribat Commendo me ex animo Vrę R^x mę Pti Quam dominus deus diu servet sanam sospitem et foelicem Dat^ Crac^ V.^a die penultima Julij Anno domini M.° D.° XXX.°

Petrus Tomiczki Ep^s Crac. Vicecancell Hieronimo Laski Palatino Siradiensi

Magce domine amice nr charme ac bonorande. Accepimus literas Regię Vrę Buda ad nos datas ex quibus quod illa ex Constantinopoli saluam et incolumem rediisse perspeximus, plurimo gaudio fuimus affecti, nam T bonam valetudinem et omnia fausta illi ex animo fauemus. Cęterum quod de saluo conductu Mg^ca Vrą ad nos scripsit, simul atq; literas accepimus ad Ultem Regiam retulimus Cui etsi hac rem molestam admodum esse perspeximus, persuasimus tn vt hrę Salui conductus sicut Serenis^s Rex Joannes et Mta Vrą postulat concederentur quas nos scribi fecimus et mittio Mti^e Vrę cum pntibus ferendas dedimus Cuius nos amori et benevolentię fraterne commendamus et ato ad nos salua et felicem venire optamus Crac^ penultia Julii M.° D.° XXX.°

X

Salomon Sultan Cesar Turcarum Sigismundo primo Regi Polonie

Omnipotentis dei magnus servus in die Judicii, cum omnes resurgent à mortuis ubi erunt omnes sancti et prophete: et quis alius precedet illos nisi Machumetus Mustapha? à nobis illius Sepulchro denocionem, eius discipulis quos dimisit predicare fidem illius qui sunt Abubekerz Umerz. osman. Ali. his omnibus Prophetis à nobis michiacione

Ego omnium dominorum et Principum dominus: Asie Principum et dominorum dominus: umbra dei omnipotentis Albi Maris, et Nigri Maris Romanie, Anatholie. Caramanie. ultra Mare. Affrice, Europe. Syrie. Arabie. Judee. Cananee. Gallacie. Themaie. Alexandrie. et Egipti. Necnon magne Civitatis Alkairi. Ethiopie. Medie. et Lamechie. Libie. et Maris Indiaci rubriq. Regni Hierusalem. Samarie, et Maris Tiberiadis. Damasci. Heliopie. Magna et Anthiochie. Mesopotamie. Caldee, et magni Babilonis cum maiori et minori Armenia. Parthie. Persie. Hiberie Georgie, cum Mari Caspio. Trapesunti. Tamricie. Capadocie. Cesaree. Pamphilie. Cilicie. et Tarsie. Amasie. Paphlagonie. Frigie. Bithinie. Nicomedie. et Calcedonie, necnon vniuersi Greci. Tracie. Macedonie. Thessalie. Peloponesi. Cheronti. Cheronesi. Albanie. Bosne. Bulgarie. Valachie Scythie. Tartarie.

et multarum aliarum prouinciarum Imperii et Regni nri fortitudine armis. virtute bellica per nros predecessores Imperatores Patrem et Auum acquisitarum et licet quedam Regna defecerint. ego tamen illa recuperaui gladio meo igneo.

Cum vtas tua inter omnes Principes Christianos sit etate maior et laudabilior Sigismunde Rex Polonie: meminit vtas tua, qd antehac misit ad nos Oratorem suum ad tractandum de pace et ita fuit inter nos mutuo conclusum, qd simus amicis amici inimicis inimici: et secundum illam legacionem eiusqd conclusionem nos perseuerauimus.

Sed qnia nonnulli domini foedera nobis non seruauerunt, ideo interuenerunt inter nos magne inimicie: multe terre destructe: plurimi mortalium gladio absumpti, innumeri in captiuitatem ducti. et pereunt fame. Quorum igr iis differentiis et violato foederi occasionem prebuerunt, contra hos gladius e vagina eductus et equus nr insellatus est. Illi vo qui gladium nrm subterfugerunt ineunt (vt audiuimus) contra nos foedera, et se volunt Cathenis colligant. vt eo facilius pareant. huius autem lige eorundem certissimum habemus documentum. Tale lige genus libenter deleremus, et de medio tolleremus, cum dei auxilio, ad quem manus nostras leuamus, illi supplicamus, committentes nos huic Prophete qui est maior supra omnes Prophetas. Maiores copias qd vnqd antea habuimus, volumus iam contra illos confoederatos educere: Nempe Romanie. Anathulie

Caramanie. Cxecie. Bulgarie. Bedachezgie. Helespie: omnes Asie Et Azubie terras. Quas qmdh Copias cu armis et apparatu bellico, nec coelum, nec terra sustinere po: terit. cum qmbus copiis iam parati sumus. Consilium nrm summum et prudens supra consilia maxima et prudentis^ma Alexandri Macedonis, et sapientissimi Salomonis. Et sicut fera pellent, que vulgari nro Thurcico Kaplan dicitur est fera speciosa, prudens, pulcra. fortis. terribilis tamen multo speciosior. pulcrior. fortior. prudentior, et terribilior est Imbrajimbascha. Supra omnes autem terras mas vpe est homo primus post nos. Deus illum seruet in tempora longa: et vt tribus diebus precedat nos in Cxercitu nro constante ex Centum quingnaginta millibus. Et nos in: super eximus cum ingenti, immenzoso, lato et longo Cxerci: tu vbi est Mare. et hoc fecimus, et facturi sumus non in spem viriuum et maximarum copiarum, nec in spem armo: rum Bombardarum, et pixidum nostrorum, apparatusq3 mi, bellici, sed in spem domini dei. Quidqmid autem in hanc vsq3 diem fecimus: fecimus non alia spe freti, q3 domini, dei ommipotentis. Et hoc iam in animo nro constituimus q3 hac expedicione mea inter vnum et alterum annum volumus hec que constituimus domum non redeuntes perficere. hec Viti tue voluimus significare: et iam significamus tanq3 amico nro, cum quo volumus amice viuere et mutuam amiciciam seruare, vt debis non ignoraret ex Constan: tinopoli ix Julii .1530.

Sigismundus primus Rex Polonie Solimanno Sultano Cesari Turco

Sereme ac potentissime Princeps et domine, amice et vicine nr charme. et Nuncii Mtis vre huc aduentus, et lre quas ad nos scripsit fuerunt nobis gratissime. Namq; ex illis Mtez vram et bene valere, et erga nos amico et benevolenti esse animo prospeximus, qua vtraq; re, nihil nobis hoc tempore iucundius nunciari potuit. Cæterum quia nominatim in lris scribit Mtas vra se foedus et amicitiam cum Oratore mo initam et firmatam, et nunc et deinceps nobiscum tenere et inviolabiliter observare velle Nos tametsi nihil dubitamus Mtem vram vnq; id mutaturam esse quod semel nobiscum firmauit: pro ista tamen significatione magnas illi agimus et habemus greas, quam et mutua amicitie gratitudine prosequi, et bone vicinitatis officiis illis sepe referre curabimus. Eam vero amicitiam et foedus qd nobiscum initum commemorat Mtas vra ita constanter et firme tenebimus. quemadmodum primis temporibus et nos ipi soliti sumus et predecessores mri Reges Polonie cum Imperatoribus sancte et inviolabiliter servare consueuerit

Illud autem quod de quorundam Principum aduersum se mutua consensione Mtas vra scribit, tametsi ad cognitionem meam aliunde q; a Mte vra non pervenerit: fuit tamen no mediocriter nobis auditu molestum. mallemus si quidem omnes Christianos Principes, ita vt ipsi facimus, amicitiam cum Mte vra instituere et servare. q; formidolosis et horrendis bellorum periculis que accurate et ingenti appa-

ratu parare se scribit ꝛtas ꝛrā subiacere Sed qmsqꝫ
sua videret consilia. Nos certe concordia et ꝛtis ꝛrā ami:
cicia delectat. qꝫ tenere et fremere more maiorum mōrū
sincerit̄ cum ꝛtā ꝛrā volumus. Cuius nos amori plu:
rimum commendamus vtqꝫ sit semper foelix et incolumis
vehementer optamus Dat Cracouie xv^a Augusti
Anno domini M°. D. xxx°

Sigismundus primus Rex Polonie

Abraamo Basse precipuo Ce:
saris Turcorum Consiliario,

Illustris et Magne Princeps amice charissime. Relatum est
nobis per Oratores et nuncios nros quos istuc mittere so:
lemus Illtem tuam, pro peculiari sua probitate, et grati ex:
ga nos animi propensione, de amicicia et officio mo, Sermo
ac Potentissimo Imperatori, optima quaqꝫ persuadere: illisqꝫ
ꝛtis amori nos sepius comendare. Pro quo officio et fauo:
re, sicut debemus, magnas Illti tue agimus gras. roga:
musqꝫ ab illa, vt et dem̄ceps tam in tuenda eiusdem Ser^mi
et potentissimi Imperatoris amicicia: qꝫ in propulsandis mi:
micorum nostrorum calumniosis, si qua forent, delatioñ:
bus, eandem nobis operam et fauorem prestare velit. Nos
etenim vicissim hec officia Illti tue, omni qua potuimus
gratificatione referre curabimus. Quoniam vero
et id ad nos nunciatum, q quidam istic circumferant et
insinuent, nos Sermum filium nrm Regno meo pre:
fecisse: committere nolnimus, quin de hac re, quomodo se
habeat ad Illtem tuam, de cuius humanitate multa nobis
pollicemur, per presentem nunctium scribere mus. In quo id
primum cognoscat Illtas tua, nos ab aliquot supra annis
per subditos terrarum mearum sollicitatos fuisse crebro

vt propter multas p̃sentium temporum difficultates et impe-
dimenta aliquam mixtemus rationem, quo in Regno post mor-
tem nr̃am SErmus filius nr̃ nobis succedere sine difficulta-
te posset. Quo studio subditorum nrorum nos permoti,
consultacionem super eo facto cum omnibus Regnicolis con-
stituximus: in qua vnanimi omnium, et nr̃o consensu, filiu̇
nobis successorem in Regno futurum designauimus, Coro-
naq; nr̃a Regia Coronauimus. Verum, dominium regimen
et omnem in regno et terris meis imperandi potestatem,
nobis ad extremum vite articulum retinuimus. Si quidem
etiam filius nr̃ ita est ætate adhuc imbecillis, vt ad seipsum
curandum, nedum ad gubernandum Regnum, terras, et popu-
los ingenio vix valeat sufficere. Quare abstinte tua pluri-
mum rogamus, vt, si quando in hiis et aliis aliter q̃ in re est,
et q̃ dignitas et honor noster p̃atiatur, deci senserit, nobis
contra aduersantes, auxilio, et defensionis opera adesse velit:
et Serm̃i domini Imperatoris amori et amicicie nos, pro ea
summa qua apud ipsius Mtem̃ valet authoritate et gratia,
commendare non grauetur. Quod nos vicissim omni bene-
uolencia et gratificatione studio tuę cumulate referre cura-
bimus. Cuius nos humanitati commendamus, eamq; in mul-
tos annos felicissimis quibusq; successibus in bona valetu-
dine frui optamus. Dat̃ Craconie die xviij Augusti
Anno domini M° D° xxx° Regni nri
Anno xxxiiij^to

Stefanus Brodericus Eps Sirmien Chrofero de Schidlovec Castellano & Capit° Crac. R. L. Vieccanall°

S Pctabilis et Mg^ce domine, domine et amice obseruan^me. Prc: missa salute et seruicii mei oblacione. Memoroz pridem S. ac. M. d. V. me scripsiße hostes nros, in aduentu Cazoli. Coesaris confisos, circa Posonium Thÿrnamamqz congre: gazi, et aduersus Regiam Mtem, dominum nrm clemen: tissimum Budam venire decreuisse, Qui instructo pe: ditum et equitum Exercitum, Vaciam vsqz venerant, contra quos Mtas domini mei gentes suas, terrestri na: ualiqz expedicione misit, illi vero per eozum Explora: tozem aduentum copiazum Regiarum presencien, confes: tim retrocesserunt, et prope Oppidum Mazosz ex oppo: sito Castri Vissegradien secus ripam Danubÿ in qua: dam viam strictissimam sese contulerant, quos Exerci: tus Regie Mtis insequutus, quoscumqz extra arctis: simum locum illum reperit, partim occidit, partim cap: tinauit, curruscqz hostium et alias res eozum in preda conuertit. Residua pars Exercitus illius pixidariis post tergum locatis, ne per nostrates inuadi possent, au: fugit, et per transito fluuio Ipol, vnde venerat regre: di cepit. Nanalis expedicio Coesaree Mtis aduenerat, et prelio illo interfuit, equitatus nondum venit, sed die: tim expectatur. Caterum nuper S. ac. M. d. V. potentis: simam Mtem Turcazum tres filios velle circumcidere, scripseram, ita enim ex interprete acceperam, et mox S. ac. M. D. Vre perscripseram, postqz tamen lre Coesaree. Turcico idiomate scripte, in linguam latinam tradncte sunt, duos duntaxat filios Coesaree Mtis circumciden ex

illis intellexi, Interpres propositum primum Cesarem mutasse refert, cum litere sue sic sonent, si quid aliud emerserint mox iterum significabo, officio meo satisfacturus Reliqua S. ac. M. D. V. ab hoc latore presentium clarius accipiet Quam foelicissime valere semper opto ex Buda in festo Nativitatis beati Ioannis Baptiste Anno 11°. D°. XXX°

Franciscus de Frangepambus Archieps Colocen
Petro Tomicki Epo Cracovien. R. P. Vicecancell°
Chr°foro de Widlovec Castel. et Capit. Crac
. R. P. Cancell°.

RYME in Chr° Pr' ac Spectabilis D. Mg^ce domine domine D, amici bonorand^me, Salutem et amicabilium obsequiorum solita ac continuam commendacionem. Quo furore Germani non contenti hiis que hactenus egerunt, contra Sermum Pr'i cipem meum descenderant qualitercunque sint retrocedere coacti, prolixius eisdem perscriberem, si Mgcis dominus Seczig: niewski et is presencium ostensor, presentes non fuissent. videant. D. Vre qz tutum sit nobis confidere domino Regi Ferdinando qui si amuissemus nuper annis illis Inducijs et illi spei innixi, dimisisset Rex nr' a se tam suas qz auxiliares copias, profecto nouissima fuissent peiora priorib9, de loco tamen Conuentus, ad quem vtiqz. Sermus Rex meus tanqz abhorrens effusionem sanguinis humani, mittere est contentus, nihil aute Sermus dominus Rex Polonie, aut D^ns Vre significarunt. In dicione vero Regis Ferdinandi Conuentuq celebrare Rex meus nullo pacto vult. D. itaqz Vre notificent Regie Mti' locum nam alioquin, sua Mtas ignorat quo suos Oratores mittere debeat, Noua alia non habemus que D. Vras laterent preter hec qd Rmus dominus meus Brodericus misit ad Regem ex Gallijs vnum ex suis seruitoribus qui eras

vt credo est futurus hic apud Regem, is tamen qm̃ prec̃essit cum asserit dominum Epm̃ sanum esse et omnia negocia Regis mei illic optime procedere et dominum Epm̃ cito ad nos cum optato responso redire, hec volui eisdem notificare qm̃a scio dominum Epm̃ esse vris. D. amicis, simum et credo eas q̃ eiusdem sanitatem et prosperitate libenter audituros et cum his me eisdem commendo q̃as bene valere opto et rogo commendent seruicia mea Ser̃o domino Regi suo et meo Budẽ xxvi^{a} Iunii Anno domino M^{o} D. xxx^{o}

Responsum a Sigismundo primo rege Polonie Oratori Regis Ferdinandi datum.

§ SACRA Regia Mtas. Mg^{ce} domine intellexit abunde omnia que illi vra D. nomine SEr̃mi domini REgis Hungarie retulit. Retulit autem illius Mtem̃ propensam esse ad ineundam concordiam et pacem cum Sermo domino Rege Ferdinando causa vei Christiane et vt cuiuscumq̃ vlterior profusio Christiani sanguinis. retulit preterea vra D^{o}. mirari vehementer illius Mtem̃ q̃ Sacra Mtas Regia tanto tempore illam de ratione eiusdem concordie et pacis instituende non fecerit certiorem a qua sola sicut ab initio certior fieri expectabat vta et nunc q̃d sperari vel agi debeat instrui edoceriq̃ optat

Mtas Regia siluit tantispcr cum illius Mte debitis rebus nõ vlla oblivione adducta sed quod nihil certi hactenus habuit an alium in locum quam Wratislauiam Sermus Rex Ferdinandus Oratores suos mittere vellet, ad eius tamen Mtẽ super isto solo articulo nuntium cum literis iam hinc supra duos menses sua Mtas misit. Quare rogat Mtas sna Ser^{mu}

Regem Hungarie vt hanc taciturnitatem non negligenaie
sue sed isti in respondendo Sermi Regis Ferdinandi tra:
ditati attribuere velit vt de officio Mtis sue ita sibi per:
suadeat quemadmodum de benevolentissimo quoq; et amanis:
simo Principe persuadere possit

Nam quas Mtas sua vt ab inicio belli suscepti fecit, ita et nunc
neq; impendii, neq; laboris vlla ratione habita omnem da:
bit operam vt contentionis et bellorum presentium, acerbita:
te submota, tale poßet inter illius Mtem et Sermum Regem
Ferdinandum concordiam persuadere qualis reipublice
Christiane vtilis et illius Mti honorifica et grata esse pos:
sit

Debitis vero rebus que a Sermo Rege Ferdinando expe:
ctantur Mtas sua tum tamen scribet illius Mti cum unaq;
suus ad eam reuerteretur

Quod reliquum est optat Mtas sua Regia vt Sermus Dus
Rex Hungarie et optima valetudine et foeliassimis qui:
busuis successibus semper fruatur cuius Mti dicet vera
Dei nomine Mtis sue plurimam salutem eamq; mutuo
amori illius Mtis commendabit

Georgius dux Saxonie Marchio Missne. Sigismundo primo Regi Polonie

Ser^me Rex idemq3 affinis char^me Salutem et quicqid amoris et benevolentie possumus prestare. Tercia die m^ensis Augusti l^re^ regie^ Celsitudinis v^re^ huc Augustam ad nos perlate sunt. ex quibus inter ceteza animo sane perturbato intellexim^us Serenitatem Regis Ferdinandi aduersarium data opera occasionem prorogandi dissidia captare idq3 ex re tam leni. nempe sola loci importunitate. Qui quidem importunus non esset, si eo quo par erat studio pacem ambire et amplecti mallet potius, q3 tanto rerum suarum discrimine, periculosam Martis aleam iactare et experiri. Nos vero easdem Regie Cl^tudinis v^re^ l^ras Sereno Regi Ferdinando exhibuimus legendas. ad quas responsionem hanc inclusam nobis dedit. Quoniam vero ex ea deprehendimus illius Regiam Celsitudinem ad assumptam, de qua iampridem ceptum est agi, contrahendam perficiendamq3 propensissimam esse, ac propterea Oratores suos eius potissimum negocii promouendi causa, aut Vratislauiam aut Posnaniam, aut vbicumq3 R. C. v^re^ comodum esse videatur, mittere velle. Itaq3 ne et nos negocio tam honesto defuisse videamur, missuri sumus nostros quoq3 Oratores, quocumq3 aut quandocumq3 R. C. v^re^ commodum visum fuerit. Quare Regie^ celsitudini v^re^ erit primo quoq3 tempore, et quidem hoc proximo mense Septembri et locum et tempus aptum dispicere atq3 constituere nobis: Et si hec racio R. C. v^re^ ita placuerit suas de ea re l^ras ad Oratores Regis Ferdinandi Vratislauiam, et ad nos Dresdam mittere.

Cæterum si R. C. vrē aliqua pacis et concordiē meunde spes apud Regis Ferdinandi aduersarium adhuc superest, non fecerit alienum à sua pietate R. C. vrā, si interea ratione meat, quo pacto eiusdem aduersarii Oratores eo quo nos tempore legatos nros isthic habitmi sumus, ad sese pertrahere queat, vt obiter saltem, quando hactenus aliter fieri non potuit, et quasi incidenter, hec quoq causa de sopienda componendaq controuersia illa suscipiatur tractanda, quod vt commodius fieri possit. dabimus et de ea ipsa re speciale mandatum Legatis nris sd quod et R. Cel. vrā faciet Et si vero Serenum Regem Ferdinandum minus ob eam causam animaduertimus laborare, tamē non dubitamus cius Celsitudinem suosq Oratoribus minueturam. si forte hec causa tractanda incideret, quid respondeant si debeant dare Adhortaremur hic R. C. vram vt ne quid egre ferret hanc piam instigationem uram, nisi nobis perspectissimum esset illam negocium hoc non minus qā nos studio habere, atq efflictim cupere et elaborare, quo iste bellorum cause precidantur tandem et Pax publica tranquillitas qā Christiana constituatur. Nolumus igitur R. C. vram sua sponte hinc incubentem prolixiori scripto excitare: saltem rogamus, vt hoc pulcerrimum opus et omni laude dignum, ea qua hactenus fecit pietate et industria promouere. perficere. et absoluere pergat non poterit sibi. R. C. vrā ampliorem laudem et gloriam apud mortales comparare neq plenior obsequio Deum optimum Maximū demereri. Quin et nos toto pectore, et pro uiuli urā idem apud Regem Ferdinandum sedulo conabimur: atq in eum nos geremus modum ne vsq. R. C. vrē defuisse videamur. Qua eandem sospitare et nobis qā diutissime incolumem conseruare Christus seruator nr Dat Augustē vindelicor vi Augusti Anno domini M°. D°. XXX°

Rogamus preterea R. C. vram qz diligentis me vt Sez mi Regis responsum accurate expendere velit: operamqz da: re, quo Conuentus Oratorum mozum eo quo illms Sestas petit modo, mstitm possit Imprimis autem cupit, illum, si non Vratislauiam, saltem m loco ei vbi qz proxmozi fi: ri: et quidem ad decimum quintum Septembz: tm vt Ora: tores R. C. vre tempestiuiter satis m eum locum co: ueniant, omnem tamen rem R. C. vre arbitrio premit: timus gerendam, ne alteri cause de componenda pace Hu: garica prepropera festinatione officiamus Quicqmd igitur R. C. vre visum fuerit, de eo, Regis Ferdna: di Oratores vt diximus poterit reddere certiores. Inter quos est Rndus Epus Vratislauien. Regiam Celsi: tudinem vram iterum qz feliassime valere iubemus

Responsum a rege Ferdinando datum Nuncio Georgii Duas Saxonie datum. Et regi Polonie ab eodem duce missum.

Acra Mtas Regia Hungarie et Bohemie Dr dominus nr clementissimus, legit lras Serm domini Regis Polonie, ad illmum Principem dominum Georgium Ducem Saxonie datas, et Mti sue Regie per eundem Ducem hic exhibi: tas, super Dieta inter Mtem suam ex vna: et Joannem Comitem Scepusien, ex altera parte, Vratislauie celebra: da. ex quibus intellexit Sermum dominum Regem ante no: minatum sibi significasse: qualiter idem Joannes dietam il: lam neqz Vratislauie, neqz in aliis locis Mti Regie Hungarie et Bohemie subiectis habere velit: atqz eciam prorogacionem eiusdem Diete in talibus locis factam aut faciendam acceptare nolit. Ad qne Mtas sua respon: det: se neqz hanc Dietam pro amicabili composicione tenen: dam prefixisse, aut conscripsisse: neqz locum vbi celebrari

debebat designasse, sed potius eandem ad interpositam Serm
domini Regis Polonie et ipsius domini Ducis Georgii tracta:
cionem et instanciam benigne accepisse: eamq; per suos visi:
tari voluisse. Quare non conuenit ymo graue et onero:
sum Mti sue Regie foret eam ad presens ad solius loa:
nis Scepusien complacentiam mutare, vel consentire vt
ad alium locum ponatur

SED quod ad Matrimonium inter filiam Mtis sue et Serm
domini Regis ante dicti filium tractandum et concluden:
dum. Mtas Regia contenta est, vt illud Wratislauie
vbi Mtis sue Oratores reperientur, aut nunc forsan
illic existunt: vel Posnanie, aut in alio aliquo loco Wra:
tislauie propinquo fiat. Cuperet tamen Mtas sua vt
Wratislauie vel in loco vt haberi posset propinquiori fie:
ret atq; ideo committet Oratoribus suis, vt ad petitionem
et literas Serm Regis Polonie in locis per eum nominandis
et designandis compareant, et Ores suos adeant: et q
ea Dieta que ad xv huius, mensis Augusti diem in:
dicta erat iuxta placitum Sctis sue, et ipsius domini
Ducis Georgii: ad terminum tamen quo fieri poterit breui:
orem, et ad summum inter medium Septembris proxime
futuri prorogetur. Si quid autem in hoc tractatu emer:
gat, aut expedire videatur, vt quedam alia tractentur. Mtas
sua Regia suis Oratoribus eciam iniunget, vt se in eisq
ad Serm domini Regis Polonie requisicionem et peticionem
conuenienter gerere debeant. Quod Mtas sua eidem domino
Duci super literis Serm domini Regis antedicti notificare vo:
luit.

Sigismundus primus Rex Polonie Georgio Duci Saxonie & Marchioni Missnæ.

REdiit tandem ad nos Cubiculazius mr Stemkrecher et lras ftis vre iam à multo tempore expectatas nobis reddidit ex qmbus nos tamen id quod maxime cupiebamus scire et intelligere non potuimus, Namq et brevissimo erant argumento scripte, et de negocio concordie an sperari debeat, aut de loco certiori, in quem mittendi ores essent, nihil continebant, cum tamen nos ob id maxime Cubiculariu istum nrm isthuc ad ftem vram miseramus vt illa per eundem de ommbus que qua ratione et qz circa negocium tractande concordie Sermus Rex Ferdmandus instituere vellet, faceret nos certiores, ne D Rex Ioannes expectatione istius responsi Sermi Regis Ferdmandi diutius per nos teneretur, et nos vicissim ab illo tam crebris lris et Oratoribus quo huc sepe missis: tum super ista re mittit interpellaremur. Quia tamen scripta ftis vre non satisfeceru expectationi nre, et nos iam in ista inutili suscepti negocii cunctatione et mora tamdiu perseverare non mediocriter tederet, Scribendum iterum ad ftem vram per pntes superhac re duximus, qnam plurimum rogamus, vt huic negocio concordie, quod nomine locius Christiane reipublice ab imo nobiscum suscepit, diligentem et expeditam operam prestare neqz nos in tam ancipiti et dubia spe amplius suspensos tenere velit. Sed directe, plane, et qz primum vt res postulat scriptis meis prioribus respondere. Scripsimus etenim nos per Cubicularium Stemkrecher ftis vre, quemadmodum Rex Ioannes in omnibus articulis circa

deliberationem de pace cum Sermo domino Rege Ferdinando voluntate connenerat, preter vnum solum articulum de loco. Namq; propter multas suas quas scripsit fore necessarias rationes nunciauit Rex Ioannes, se non posse Vratislauiam, vel alium quempiam in locum Domini Serenissimi Regis Ferdinandi Oratores mittere, sed in Regnum nrm si videretur vbi tutum foret esse missurum Que altercatio de loco cum nobis minoris momenti videbatur q; vt propter illam deseri et relinqui totius concordie cura deberet, rogauimus tum illius Mtis absentie, vra vt pro sua prudencia et authoritate qua apud Sermum dnm Regem Ferdinandum valet illius Mti persuadere vellet, ne mittere huc in regnum nrm Oratores grauaretur, Nos vero interea hic vicissim regi Ioanni de non repudianda Vratislauia frustra tamen persuadere conabamur. Quod tametsi a principio eciam frustra nos agere deberi suspicaremur, fecimus tamen propterea, vt nihil intentatum relinquatur, et vt in vtramq; partem equa persuasionis ratio cederet, quo dissentientium animi ad vnanimem aliquo pacto sententiam perduci ritto potuissent. Quarum literarum argumentum, alteris Mtis nris sumatim Mti vre per illum nunctium repetieramus, qui huc ad nos postridie q; discesserit Stanikiechez venit, et istuc prius rediit q; me applicuisset. Hoc solum addito. q; Posnania hic in Regno nro Ciuitas Secunda. apta nobis et comoda ad Conuentum de concordia celebrandum videretur, et q; Mtis vre studium et opera circa affinitatem inter nos et Sermum Regem Ferdinandum seu potius inter vtrumq; nrum liberos conciliandam prestita. nobis fuerit chara et iucunda. pro qua illi tum egimus gras, et vt id quod de affinitate cepit, eandem deinceps non cessaret roganimus. Postquam emissas Mtas cum non pro tempore nunctii nri

reditum expectaremus ad xiiij diem Julii nunctius Illtis
vre cum lris huc ad nos venit, qmbus declarauit Illtas vra
nunctium adhuc tum mrm cum priozibus lris isthuc non ap:
plicuisse, sed tamen ad posteriozas lras, qne priozes pri:
mis ad manus illi peruenerant, et in quibus eciam summa
primi argumenti continebatur, ita nobis respondit, q scilicet
Illtem vram quibus defeceriut rationes, qmbus Sermo Re:
gi Ferdinando persuadere de mutando loco aliqd posset. et q nos
rogaret, vt Regi Joannj nos potius Vratislauie locum per:
suaderemus. hortaremurq illum qno ad 15 Augusti (mu:
tato iam consilio de festo Sancti Jacobi) illuc Vratislauia
oratores mitteret, nosq una nros mitteremus, vbi si tra:
ctacio de pace effectum sortiri non posset, tractaretur tamen
inter nos et Sermum Ferdinandum Regem de liberozum nos:
trozum affinitate Que lre etsi nobis cum propter nunctii
rri in itinere remoratione, tum propter firmam animi in
non mutanda Vratislauia Sermi Regis Ferdinandi per:
mansionem sollicitudinem attulerant, ex altero tamen capite
nos recrearunt vbi Illtas vra Sermum Regem Ferdinandu
ita ad tractandum de affinitate liberozum vtrimsq nostrum
melioratum esse declarauit, vt eciam si nobis Vratislauie
locum minus probaretur, super altero loco tractacioni rre
commodo nobiscum conuenire non detrectaret. Quibus lris
qid nos responderimus. iam Illtem vram cognouisse con:
fidimus qnare pticibus illa non repetimus, tantumodo iterum
ab Illte vra rogamus, vt nos de omnibus his qre scripsi:
mus clare et mature certiores facere velit Scilicet si spes
est Sermum Regem Ferdinandum in Posnaniam ores
ad diem aliquam certam. qnam nominare iterum oportere,
mittere debere, deinde qnando et in quem locum nos Oratores
nros super tractatu de affinitate si concordia deserere,
mittere deberemus. O pere pre eium enim est nos et illud prop:

ter Regem Ioannem q̄ primum, et id proximum propter nos ip̄os,
tempori faire vt et Regem Ioannem instruere iam tandem de-
finite posßemus, quid agere debeat et nos commoditatem
temporis eam habere, sub qua Oratores nr̄os ad tractatu
de affinitate ad certum qm videretur Ioann nobis ad tem-
pus mittere liceret de quo loco instituendo Serm̄ Regis
Ferdinandi sententiam intelligere cum primis cupimus, hec
sunt quę Illti vr̄e longius repetere propterea voluimus vt
intelligat q̄ expediat nobis facere si negocium perfici debeat, quod
et ipsi agere et Regi Ioanni persuadere debeamus Quare
rogamus vt m̄ys nobis Illtas vr̄a copiose et celeriter res-
pondere velit, Etsi fieri potest Serm̄o Regi Ferdinando per-
suadere, vt mutata Vratislauia in Posnaniam Oratores
ad tractationem concordię mittere decernat. Alioqui enim
frustra erunt omnes actiones et conatus nr̄i quos iis rebus
prestitimus et prestamus, estq̄ metuendum, ne hac occasione
omissa alia similis obtingere ad tanta negocia non possit. Quę
negocia si mala fortuna fortasse nos tractare, et ad optatum
finem perducere non permittet, rogamus iterū, vt Illtas vr̄a
nr̄e saltem, et Serm̄ Regis Ferdinandi de affinitate tractan-
dis memor esse velit, certoq̄ iam cum Ill̄te sua constituere
quem in locum et quo tempore Oratores ad tractanda conueni-
re, sibue ad nos mittere illos Ill̄i suę non videretur. Nam
nos in quemcuiq̄ locum Ill̄tas sua mittendos decernet, sine
vlla alia deliberatione libenter mittemus, modo tale inter-
medii temporis spacium statuatur. vt comodelris super
hac re acceptis hinc aliquos Consiliarios nr̄os ad dictam diem
cum sufficienti instructione et Mandato mittere possemus.
In quo Illtas vr̄a officium suum toti reipublice Christianę
commendabit, et multe laudis fructum post se apud posteros
relinquet, tum demq̄ nobis ex amico officio et opera prestita
maiorem in modum gratificabitur, quam nos illi opera omni

nrá vicissim benevolencia referre semper curabimus Bene valeat ſtlitas vrá, et nos quod facit mutuum amet Datę Crac̃ Anno domini M° D° xxx°

Sigismundo primo Rex Polonie Ioanni Regi Vngarie Croatie.

Serme Princeps et dne affinis nre charme. Post multam expectacionem nram cum nudiustertius redüsset ad nos Cubicularius nr̃, quem ad ſtlrem dominum Georgium Saxonie Ducem miseramus, attulissetq nobis ſtlteris suę lras non solum brevissima pagina scriptas, sed eciam in responsione de loco hic in Regno nro instituendo anxias et dubias, magna molestia et animi perturbacione fuimus affecti, partim propterea, q post eam more diuturnitatem nihil eciam tum certi super confirmacione alicuius loci ut vre signi-ficare nos posse censuremus, partim vero q in tam arduo et magni momenti negocio suscepto diligencia et celeritate debita Sermum Regem Ferdinandum non vsum fuisse ama-ma ducturemus. quare extemplo post lectas ſtltris domini Dni-tis lras. emisimus iterum celerem et expeditum ad ſtltem suum nunctium, per quem illi serio scripsimus rogantes, vt iam primo q celeri vicissim nunctio determinate nobis respon-deret, quid sperari de concordia deberet: et an Sermus Rex Ferdinandus dimissa Vratislauia Posnaniam mittere ores suos ad tractandam pacem consentiret. Quem nunctium cum iam paulo ante absoluissemus ecce alter ex insperato ſtltris domini Dnis nunctius cum lris suis superuenit quibus ſtltas sua ita nobis respondet, q animo perturbato intellexerit ſtltem vram leui de causa, nempe oblocuti solius incommo-ditatem instituendum de tractanda pace negligere, simulq de-

screre velle. Quodqꝫ et Rex Ferdinandus hanc aduertens utis
vré in appellando eligendoqꝫ nouo loco obstinacionem gra:
ue sibi et onerosum vicissim putet Vratislavien' designa:
cionem mutare, cum presertim illis decernende non serpsn'
sed nos cum Illtri domino Duce Georgio ab inicio autores
fuisse recordetur. Quamuis tamen et Rex Ferdinandus tale'
pre se ferat animum, Illtris dominus Dux scribit se fore pres:
tatum vt quemcumqꝫ in locum nos Oratores meos miseri:
mus, illuc ad certam diem, Rex etiam Ferdinandus suos
mittat, Quaꝛé perspecta, nos ad Illtrem dominum Ducem scri:
psimus nos iam dubitacione omni procul Posnaniam ad die'
Sancti Michelis proxime ventura Oratores meos esse missu:
ros, Rogantes vt et Serm' Regis Ferdinandi Oratores
illuc, cum suis ad prenominatum diem Illtas sua certo on:
ret mittendos. Quod cum factuream Illtem suam confidimus
autem' vram itidem rogamus, vt ipsa qꝫ ad ipsam diem Sá:
cti Michaelis Oratores suos Posnaniam cum pleno manda:
to mittere velit, vt tandem hoc saluberrimum de pace nos:
trum et auspicari et ad exitum deduci facilius possit. In
qua deliberacione mra longinquitas loci autem' vram offen:
dere non debebit, namqꝫ poterit Illtas vra disponere et
collocare in suis Regni aliquos nuncios, qui delatas Pos:
naniam per Cubicularios nros ad se vras, Illtri vre rursus vi:
tro citroqꝫ referant. Res enim hec que ad concordiam utis
vre cum Serno Rege Ferdinando pertinet, ita est publice
utilis et necessaria, vt non tam difficultatem propriazu
racionum et longi itineris, qꝫ desiderate pacis fructum spe:
ctare illi conueniat. Quare iterum rogamus a Illtre vra,
ne se difficilem in ea re prestare velit, sed iam ita vt seri:
psimus Oratores ad supranominatam diem cum pleno man:
dato Posnaniam mittere. In quo non solum nobis plurimum
gratificabitur. Sed etiam omnium Christianorum Principum

amorem et benenolenciam · imprimis autem ommpotentis dei gra
sibi proculdubio conciliabit Bene valeat vra Mtas Scrma
et sit qz ditissmie salua et incolumis Cracouie xxi An:
gusti Anno domini M° D° xxx° Regni
vero nri Anno xxmo

SIgismundus primus Rex Polonie
Georgio Duci Saxonie Marchioni Missne

Illustris Princeps et domine affinis mi charissime Princisqz mi:
chis Mtis vre cum nouissimis veniisset lris redierat
interea ad nos Cubicularius nr Stenkrech alteras qz
nobis priores date Mtis vre reddiderat lras ex quibus
cum nos intelligere non potuerimus certum Serni Regis
Ferdinandi an missurus foret Posnaniam Oratores
institutum perturbati magnopere fueramus q et rea
stndia et res tam magni momenti eiusmodi negligencia
et perplexitate discrentur Quare iterum hac re ad
Mtem vram copiose scribi fecimus / ab illa rogan quo
nobis sine mora clare ad omnia respondere vellet Et
finem expectacioni imponere Cum quibus lris vix:
dum abierat nunctius superuenerunt alie ab Mte vra
lre vi Augusti Augusto date quibus vicissim
Mtas vra se perturbatam fuisse declarat cum tam le:
ui de causa nempe ob vnius loci importunitatem Rege
soarem occasionem tollendi dissidii negligere perspice:
ret Scribens instanter et diligenter rogans ne nos à
cepto instituto tranquillitatis publice desistamus cum
et illa in hoc ita se gerere vellet vt non defuisse nobis
vsqz videatur Que quidem Mtis vre declaratio etsi
nobis quod deesse tante rei nolit fuerat vt debuit grata

illud tamen quod de pertrahendis Oratoribus Regis Ioannis
ad nos deq tractacione cum illis incidenter persuadendo
Illtas vrá adiunxit durum nobis nimis et à tante rei dig:
nitate nróq bonore alienum videbatur. Namq et nos si
id faceremus leuitatis argm et accensari à Ioanne Rege
possemus et cause susceptę quam solam serio grauiter et cu
summa deliberacione et affectu tractari conuenit non modicu
dum detraheremus

Verum cum nos magis ad persequendam conciliandamq pa:
cem quam ad expendendam istam de incidenti propositioné
attentos nunc esse conueniat quod ad rem attinet hoc relicto
eurabimus

In Sceda leui Illtis vré inclusa que erat à responso Regis
Ferdinandi diuersa scriptum reperimus quod Illtas
vrá nos rogaret vt responsum à uté illius datum dili:
gentissime expenderemus vtq eo modo quo cupit Altas
sua si non Wratislauię saltem in vicina aliqua illi
Vrbe Conuentum istum congregare curaremus, comittens
rem omnem arbitrio nro dirigendam. Cuius nos scripti ra:
cione perspecta et ne vtilitas ista concordię et tranquilitatis
publice longioris temporis mora impediatur sicme delibe:
ramus Posnaniam Oratores nros ad tractandum cum
Sermo Rege Ferdinando de affinitate ad diem Sancti
Michaelis proxime venturam mittere, et Regem Ioanez
inducere vt et ille suos quoq Oratores cum pleno ad có:
cordiam tractandam mandato illuc sub prenominatum te:
pus mittat. Quare ab Illte vrá rogamus procurare
vicissim apud Sermum Regem Ferdinandum velit vt
etiam sua Alta Oratores ad dictum tempus cum mándato
tá ad affinitate q ad concordiam tractandam sufficienti
certo mittere cum Illtis vré Oratoribus velit ad eius

Mtis Oratores nos iam sicut visum fuit Mtti vre deliberacionem nram Wratislauiam perscripsimus

Erit autem Mttis vre officii persuadere Sermo Regi Ferdinando vt pro tanta rei magnitudine et que ad vtilitatem tocius Christiane reipublice pertinet ad supranominatam diem indubitate Posnaniam. Oratores suos ita instructos mandatis et ad affinitatem et ad concordiam tractandam mittere velit, vt tum cum tractari negocium incipiet nil illos deficiat quominus res tam optata perfici debeat & occasio ista tractandi de pace amitti qua amissa alia similis ad tantum negocium tractandum fortasse non tam facile vel nunq̃ obtingere possit. Nam quod ad nos attinet cum Rege Ioanne ita constituemus ne in illius Oratorum mandato quid desiderari possit. In quo non solum de officio suo sed de tota reipublica Christiana Mttas vra amplissime et optime merebitur bene valeat Mttas vra et nos ita vt conuenit diligat Datt Cracouie XXi Augusti Anno domini M°. D°. XXX°

DOMINICVS Dei grā Epūs Laodicen' et Sufraganeus
Craconien': Significamus tenore presentium quibus ex:
pedit vniuersis: Quia nos Anno domini 1535
sabbato Quatuor temporū post festum Exaltacionis

292

Ioannes Rex Vngarie Sigismundo primo Regi Polonie.

Sre me Princeps domine assmis et tanq̃ Pr̃ charme, et ex his lr̃is Altis vr̃é. Quas proxime accepimus, et ex sn̄: periozibus intellexim⁹ Autem vrã apnd mimicum mr̃m per Oratores snos mstitisse de loco qm̃ pro Oratozibus ad componen̄ pacem et concozdiam mter nos mittendis, aptus esse videretur, sed ipm̃ mimicum mr̃m hactenus mducere non potuisse, qno sententiam snam de Wratislauia muta: ret, Qua in re videtur nobis Altas vr̃á officio, et amozi sno, quo semper in rempublicã Chrianam fuit, abunde satisfeciisse, sed sciat nos ad illum locum mittere minime posse. Nam et snperioribus temporibus Cum Altas vr̃á pro hac eadem re vtrumq̃ mr̃m, quo Olomuncium mitterem⁹ induxisset Quantum illic Oratores mri contumeliarum passi sint, et qno pacto in reditu pr̃paratas msidias euaserint, sñt notissima, qnod deinceps summopere cauendum putam⁹. Si enim Oratores mri fierent in Dicione ipsius mimici mri, nos fere vincti esse videremur, ipé vero libera, qnd vellet ageret, Nam hactenus nulle Inducie inter nos intercedunt, vnde facillime posset accidere, & si nos interim eius co: natus aliqno suo incomodo repellerem⁹, dum eciam nunc ea qnd contra nos valet, agere non pretermittat et habe: at in Regno nro Exercitum predonum et famelicoru snorum, posset Inducias per nos esse violatas cauillari, et in Oratores nros, pro arbitrio suo grassari, est et alia potissima causa cur eadem Vratislauia nobis ad tran: sigendum hoc negocium minus idonea videatur, & Altas vrã illic personaliter interesse non poterit, sine cuius pnia

credimus non meliores effectus priore Conuencione, hancq̃
habituram, Ne igr̃ vrnes talia contingant in Vratisla-
niam q̃ nr̃ est sub dicione hostis nr̃i, Oratores mittere nõ
possumus. Scribit preterea Mtas vr̃a de Posnania qna
in re libentissime volumtati vr̃e Mtis morem gerezem̃
sed superiobus diebus significauimus Mti vr̃e per fidelẽ
nr̃m Spectabilem et Mgãm Hieronimum de Lasko Vai-
wodam Regni nr̃i Transsilnanen̄, Oratorem nr̃m, q̃
breuissimum terminum, potentissimus Imperator hmõi com-
ponende paci nobis constituerit, ad quem vnlt ommino
ex fundamento fiẽri certior, q̃ no negocia sua q̃ iam
animo deliberauit exequatur, Qualiter inter nos cum in-
mico conueniat, videtur itaq̃ ommino impossibile ex Pos-
nania que ab hinc centum et xx circiter miliaribus semo-
ta est, Termino per Imperatorem constituto satisfieri posse
Rogamus itaq̃ Mtem̃ vram̃ dignetur vicinorem alignẽ
locum ipis Oratoribus designare, habebunt enim nr̃i in
commissis, vt si illic aliqne nouc res emerserint vtantur
consilio et singnlari prudencia Mtis vr̃e. Quod inimicus
nr̃m (q̃ nec eius est insolencia) facturum non putamus sed
preter hec nihil nos magis monet q̃ brenitas temporis et
loci distancia q̃ Posnania huic rei incommoda esse non
videatur. Nam profecto si is terminus, quem supradiximus
infecta re preterierit, Credimus ommino non irritus nobis
et ipi inimico nro hanc occasionem, tam salutaris incepti,
se oblaturam, deberet et ipe inimicus mr̃ bene perpendere
quid mali etiam sibi ex pretermissione hmõi occasionis ac-
cidere posset. Hoc vero Mti vr̃e summopere persuasum
esse volumus: Nos hec omnia bono et synceto animo pro cõ-
mnni republicẽ Christianẽ facere, et certo credere, eas rati-
ones, propter quas Oratores nr̃i ni Dicionẽ inimici nr̃i
ire non possunt, etiam Mti vr̃e probabiles videri. Nichi-

lominus tamen, ne vel in hac re quicqᵭ per nos prætermissum esse dicatur, parati sumus voluntati ultrᵒ vrē obtemperare, dummodo dignetur pro eius arbitrio locus in Regno Polonie quicumqᵭ ultrᵒ vrē maxime commodus videbitur, eandem felicissimam ad multa secula, cum omnibus suis charissimis valere exoptamus Bude decima die mensis Augusti, Anno domini M°. D. XXX Regnorum vero nrorum Quarto

Sigismundus primus Rex Polonie Georgio Duci Saxoᵉ Marchioni Missnē.

Illustris Princeps Dᵒ Princepsqᵭ Nuncius illtis vrē cum nouissimis venisset lris, redierat interea ad nos Cubicularius mr Stemkircher alteraseqᵭ nobis prioris date illtis vrē reddiderat lras, ex quibus cum nos intelligere non potuerimus certum Serenᵐⁱ Regis Ferdinandi an missurus foret Posnaniam Oratores institutum, pertinebati magnopere fueramus, q et ma studia, et res tam magni momenti, eiusmodi negligencia et perplexitate duceretur, Quare iterum super hac re ad illtem vram copiose scribi fecimus, ab illa rogan, quo nobis sine mora clare ad omnia responderet vellet, et finem expectacioni imponeret, Cum quibus lris vixdum abierat nuncius, superuenerunt alie ab illte vra dᵒ lre, vi Augusti, Augustᵉ date, quibus vicissim illtas vra se pertinebatam fuisse declarat, cum tamen leui de causa nempe ob vnius loci incommoditatem, Regem Ioannem occasionem tollendi dissidii negligere perspiceret. Scribens iterum super et rogans diligenter, ne nos à cepto instituto tranquilitatis publice desistamus, cum et illa in hoc ita se gerere vellet, vt non defuisse nobis vsqᵭ videatur, Que quidem illtis vrē

declaratio et si nobis, q̄ deesse tante rei nolit, fuerat vt de-
bmit grata: illud tamen q̄ de pertrahendis Oratoribus Re-
gis Ioannis ad nos, deq̄ tractatione cum illis incidenter per-
suadendo Sūtas vrā adminxit, dmum nobis nimis et à tā-
te rei dignitate nrōq̄ bonore alienum videbatur. Namq̄ Ō
nos si id faceremus leuitatis argm et accensari à Ioanne Re-
ge possemus et cause susceptę quam solam sedulo grauiter
et cum snmā deliberacione et affectu tractare conuenit nō
modicum detraheremus verum cum nos magis ad persequē-
dam conciliandamq̄ pacem q̄ ad expendendam istam de
incidenti propositionem attentos nunc esse conueniat, quod,
ad rem attinet hoc relicto enarabimus. In sceda Iris Sūtis vrē
inclusa quę erat à responso Regis Ferdinandi diuersa,
ita scriptum reperimus, quod Sūtas vrā nos rogaret vt
responsum à Sūtē illius datum diligentissime expenderemus
vtq̄ eo modo quo cupit Sūtas sua si non Vratislauię
saltem in vicina aliqua illi vrbē Conuentum istum congre-
gare curaremus, committens rem omnem arbitrio mēo dirigē-
dam. Cuius nos scripti racionē perspecta et ne vtilitas ista
concordię et tranquillitatis publicę, longioris temporis mora
impediatur freme deliberauimus Posnaniam Oratores nros
ad tractandum cum Sermō Rege Ferdinando de affinitate,
ad diem Sancti Michaelis proxime venturam mittere Ō
Regem Ioannem inducere, vt et ille suos quoq̄ Oratores cū
pleno ad concordiam tractandam mandato illuc sub prēno-
minatū tempus mittat. Quare ab Sūtē vrā rogamus
procurare vicissim apud Sermum Regem Ferdinandum
velit vt eciam sua Sūtas Oratores ad dictum tempus
cum mandato tam ad affinitatem q̄ ad concordiam tractā-
dam sufficienti certo mittere cum Sūtis vrē Oratoribus
velit ad eunus Sūtis Oratores nos iam scient visum fuit
Sūtis vrē deliberacionem nram Vratislauiam perscripsiq̄

Erit autem Illtis vrē persuadere Sermō Regi Ferdinando vt pro tanto rei magnitudine, et que ad vtilitatem totius Christiane reipublice pertinet ad supranominatum diem indubitate Posnaniam Oratores suos ita instructos mandatis, et ad affinitatē, et ad concordiam tractandam, mittere velit, vt tum cum tractari negocium incipiet, nihil illos deficiat, quominus res tam optata perfici debeat, et occasio ista tractandi de pace amittatur qua amissa alia similis ad tantum negocium tractandum forsitan non tam facile vel unquā obtingere possit. Nam quod ad nos attinet cum Rege Ioanne ita constituemus ne in illius Oratorum mandato quid desiderari possit, in quo non solum de officio suo, sed de tota republica Christiana Illtas vrā ampliss̄me et optime merebitur bene valeat Illtas vrā et nos ita vt cupiat diligat Datū xxi Augusti Anno domini M°. D. xxx°

Sigismundus primus Rex Polonie Iacobo Epo Wratislauiensi et ceteris Regis Ferdinandi oratoribus.

RME in Chro Pr. Spectabiles et Mgi sincere nobis dilecti. Est nobis iam à multis diebus ceptum cùm Illtri domino Georgio Saxonie Duce negocium de persuadenda inter Sermum Regem Ferdmandum et eius aduersarium concordia et pace. Quod tamen fortuna aduersante, nobis in hunc vsq diem frigide successit. namq propter altercationem et controuersiam quę de loco habita est. congregare Oratores et Conuentum hactenus instituere non potuimus. Et cum eam ferme hora post reditum Augusta nunctii nri et acceptas dubias in proposito nro Illtris. D. Ducis prenominati literas desperare de tota hac pacificandi Regni Hungarię ratione cepißemus. Ad Illtemq suam denuo cum literis misißemus. accurrit huc ad nos Illtis suę cum alteris lris nunctius. Ex quibus perspeximus. Sermum dominum Regem Ferdmandum ad tractand nobiscum de affinitate, quam inter nos liberosq nros Illtris dominus Dux prenominatus persuadere cepit. D. Vras cum in locum mittere velle. quem nos nominaremus. Quare nos cognita et locorum omnium ratione et commoditate expensa, decreuimus frmo consilio nos Posnaniam ad diem Sancti Michaelis proxme venturum. misignes Oratores cum pleno tam affinitatis inter nos et Sermum. D. Regem Ferdmandu. q concordię inter illius Altem, et aduersarium eius tractande, mandato mittere: quo eciam vt aduersarius Sermi. D. Ferdmandi Regis Oratores suos mittat. procurabimus. Quare. D. Vras hortamur, vt et ipe Posnaniam ad diem prenominatam sine difficultate, cum mandatis quę à Sermo Rege

suo habent. conuenant. vt tractatus affinitatis nrē et concordiē. quam ob publicum Xpianē reipublice bonum instituere et emrare expedit, foelr inchoetur et optato fine terminetur factum. D. Vrē rem officio suo dignam, et ad rem quē agi debet, proculdubio opportunam et vtilem. Et bene valeant Datt Crac die xxi Augusti Anno M° . D° xxx° Regni nri anno xxiiii°

Sigismundus primus Rex Polonie
Ioanni Latalski Epo Posnaniensi
Andree krziczki Episcopo Plocensi
Petro komite de Vissnicze palat° Cracouien
Ioanni de Tarnow Palat° Russie Campiductori
Luce de Gorca Castell° Posnanien

RX Nde in Xpō Pr sincere nobis dilecte. Credimus. P. v. non latere q nos ab incio belli et contencionis de Regno Hungarie suscepte in eam curam propensi semper fuerimus vt Sermōs dominos Ferdinandum et Ioannem Hungarie Reges, ad concordiam et pacem reducere potuissemus, quā res etsi longo tempore non ex voto nobis processisset. Nunc vero cum continuis cum Illtri domino Georgio Saxonie Duce affine nrō charissimo persuasione crebra et diligenti apud Reges prenominatos de pace amplectenda institissemus, maior nobis facilitas in re apparere cepit. Quare et calamitatis Regni Hungarie miserti, et totius reipublice Xpianē periculo permoti, persequi et promouere studium et curam nram de tractanda pace per hanc occasionem quē dat nr decreuimus, cum autem ad festum Sancti Michaelis proximum pro tam solennis negotii tractacione vtrisq Regi, et Illtri domino Georgio Saxonie Duci visum est Oratores Posnaniam mittere. deliberauimus etiam nos pro illo tempore Consiliarios nrōs illuc mittere, inter quos etiam. P. Vram designauimus Quam hortamur vt ad vpam Sancti Michaelis diem Posnaniam profi-

ciscatur proqꝫ fide sua erga nos et rpsmꝫ rei necessitate in me-
dium ita consulat vt periculosis Regum istorum dissidiis sub-
motis concordia et pax tandem confici inter illos possit. Quia
autem Oratores Serm̃i Regis Ferdinandi et ad affinitatẽ
nobiscum tractandam mandatum habebunt. R. vrã nrõ
nomine id cum illis et collegis sms ea de re aget quod nos
cupere ex instructione nra quam postea mittemus cognoscet
factura. R. vrã rem et officio suo dignam et nobis cete-
risqꝫ qui optima queqꝫ cupiunt et optant non mediocriter
gratam de viatico autem. R. tuc̃ Crac̃ prouideri faciemus
quẽ bene valeat Dat Craconiẽ xxi Augusti Anõ
domini M°. D. xxx° Regni nri xxiiij^to

Sigismundus Primus Rex Polonie.
Ioanni Regi Vngarie.

Ex^me Princeps & domine affinis nr̃ char^me. Non accidit ne-
gligencia vel oblivione nra q tantisper respondere Alti vrẽ de de-
sponsanda Illma domina Hedwigi filia nra charissima Illtri dnõ
Ludouico Bauarie Duci distulimus quemadmodum Alta vra
nos requisierat et poposcerat sed quod prius quàm Alti vrẽ res-
ponderemus deliberare super hoc et de genere moribusqꝫ eius Du-
cis percunctari volumus. Quod cum per id tempus quo silui-
mus fecissemus edocti sumus Illtrem dominum Ducem prenomi-
natum simul et gente clarissima ortum et optimis moribus pre-
ditum esse. Quare presentibus iam ad propositionem eius commu-
nibus Alti vrẽ respondendum duximus nos iam firmasse deli-
beracionem nram in collocanda Illma filia nra domino Duci pre-
dicto quem et Alta vra Serma et alii ob virtutem parentumqꝫ
et agnatorum suorum decus plurimum nobis commendarunt
proinde diligenter à Alte vra rogamus persuadere hoc iam

Matrimonium ita velit, vt et cito concludi et nobis cum Mte
Vrá Illmeqz filiæ nrę voluptatem, Regnis vero et dominijs
nris vtilitatem et honorem afferre valeat, factura Mtas
Vrá rem non magis nobis gratam qz se officioqz suo Regio
dignam. Valeat optime Mtas Vrá Serma, sitqz qz diu-
tissime sospes et incolumis Datæ Te xxi Augusti Anno
domini M°. D°. xxx°. Regni nri xx mo

Sigismundus primus Rex Polonię
Joanni Regi Vngarię.

Ser^me Princeps et domine affinis nr charme. Mortuo hic
nuper Generoso Jacobo Szezigniewski, subdito nro, et Mtis
Vrę seruitore, declararunt nobis filii eius quos in hereditate
reliqit, Mtem Vram emeriti Stipendii non parvam sum-
mam defuncto debere, quam quia sciunt, ad se iure hereditario
pertinere, supplicarunt nobis, quo ob eius solucionem pro
ipis intercederemus. Quare nos et rei æqitate et peticione
illorum permoti, plurimum à Mte Vrá rogamus, vt meritorum
et sumptuum defuncti, quos in seruicio Mtis Vrę degens fe-
cit, memor esse, heredibusqz filiis id quod pater promeruit,
dissolui iubere velit, In quo Mtas Vrá faciet rem non mi-
nus piam, qz et nobis gratam, et sua laude Regia dignam
Cupimus vt Mtas Vrá sit semper felix et incolumis. Cui
nos amori et benevolentiæ commendamus. Datæ Cracouię die
vigesima secunda Augusti, Anno dni M°. D°. xxx°
Regni nri Anno xx°. mj

Sigismundus primus Rex Polonie.

Regentibus Austrie.

SPEctabiles et Mag^ci Sincere nobis dilecti. Mittimus in Italiam vsq; ad Ducatum nostrum Barensem hinc Mag^cum Ludouicum Alphium Sermi domine Coniugis mei Cancellarium cum nonnullis rebus et equis quos quibusdam Italie Principibus dono cum Sermā Coninge mrā mittimus. Quare postulamus à D. Vris vt illi de tuto transitu et de Iris Saluiconductus prouideant, ne ipse in rebus vel eqis et personis comitatus sui damnum et incommodum aliquod in terris Serenissimi domini Regis Ferdinandi affinis mei charum subeatur in quo Sinceritates Vre rem T nobis vehementer gratam, et officio suo dignam faciant, et quam vicissim nos gratificatione mrā Regia in omnibus vicinitatis bone cōmmodis referre curabimus Datū Cracouie die vltima Augusti, Anno domini M°. D°. XXX°

Regni vero nri Anno XX^mo

Sigismundus primo regi Polonie
Andreas Cricius Epus Plocen

SAcra Regia Mtas et domine domine clementissime. Humillimam mei comendacionem. Committere mihi dignata est SAcra Mtas Vra terris fortasse commissionibus, et his quidem diuersis, discrimina limitum, et minzias commissas inter Masouie et Prussie terras, cum aliis dominis conspicere, et cum nunciis Illtris domini Ducis Prussie discernere, et componere, que res tametsi mihi sit admodum grauis hoc tempore, quo et alioqui negociorum causa, que Mtas Vra mihi commiserat, eundum erit Ploczkam, et vmeus hinc reverendum, ac demum mox ad fines Epos Prussie proficiscendum, tamen nihil omittere curabo mandatorum Sacre Mtis Vre. quantum prestare potero. Vnum valde miror non esse nobiscum aliquid de hac re vel actum in Conuentu, vel tempori significatum, vt que oportuna sunt, ad hoc negocium bene conficiendum, prouidissemus. Res enim sunt magni momenti, presertim magna de limitibus differencia, de quibus necessarium esset bene ante et Priuilegia, actaq; antiqua reuidere et hominum peritorum testimonia conqui: rere, ad quod dignata est quidem nunc nouissime Mtas Vra committere nobis, vt habita mutua intelligencia vna conue: nizemus consultacionis istius causa, tamen quomodo id fie: ri debeat, non satis intelligo, cum longe ab inuicem dista: mus, et tempus, quo hinc mihi Ploczkam abeundum est, pro: pe adest, viderem quidem libenter, vt huc ad me omnes con: uenirent, sed nollem ita arrogans videri, vt illos mea vpis authoritate conuocare ad me, et commonefacere deberem

aut si arbitrio illorum locus et tempus sit eligendum, quisq; sms negociis studens, vix in vnam sententiam tam angusto tempore conuenire poterunt, presertim tam longe omnes à se distantes. hec non eorsum scribo, vt graues obnec mandata Sacre Mtis Vre, sed ne si quid negligencie committatur, aliter q; res est Mtas Vra interpretari posset. nam quod ad me attinet, rescripsi domino Palatino Masouie me et libenter visurum vbi ad me conuenirent, et non grauatim itureu, si quocunq; alio illis placeret. Commendo me etiam atq; etiam in gratiam Sacre Mtis Vre, Quam dominus deus seruet diutissime sospitem et semper foelicem. Ex Arce mea Polthouiensi die xix Augusti. Anno M°. D°. xxx°

Sigismundus primus Rex Polonie Antonio Cardinali s. Quatuor Coronatorum. Regni Pol. protectori.

RME in Chro Pr et domine amice charme ac honorande

Agitur secundus hic mensis, quod permissu omnipotentis dei Eccliа Cathedralis Vilnen simul cum media parte illius Vrbis sit exusta, quam nos Eccliam vti et Vrbem in Ducatu Lithuanie ante omnes alias magis amore et veneratione coluimus, cum ob alias multas causas, tum maxime quod ad cultum omnipotentis dei egregiis ornamentis, et insigni structura erat preparata, ad cuius restauracionem cum me curam intendere cepissemus, incidit nobis in mentem vtile fore, si ad hanc templi insignem quam meditamur reparationem, Christianorum accolarum subsidium accedat. Quare à D. Vra Rma plurimum rogamus, vt Sanctissimo dno nro supplicare velit nomine meo, quo ad magnum Ducatum nrm Lithuanie gratiam Iubilei in plena forma conferre dignetur. Cuius nos freti adiumento celerius in opere finem facere

pro laude dei possimus, in quo zem nobis supra modum gra: tam faciet. D. Vrá. Rma, quam nos viassim illi omni benevolentia, et mutua gratificatione cumulate referre semper curabimus, Bene valeat D°. Vrá. Rma sitq3 quamdiutissime incolumis et foelix et nos Sanctissimo do: mino meo frequenter commendet. Datę Cracouię vltia Augusti, Anno domini M° .D°. XXX° Re: gni nri Anno XX....to

Sigismundus primus Rex Polonię Iacobo Cortesio Scriptori apostolico

Rnde nobis sincere dilecte. Tabellarius nr qui superiori: bus annis Romam à nobis missus, pecuniam quarundam an: natarum que in manus Rmi domini Cardinalis Sanctorum quatuor à Rndo domino Epo Crac missa fuerat, per im: prudenciam Iacobo Schnez defuncto tradiderat, questus est nobis, molestari se ob eius pecunię sua culpa distractionem, urgeriq3, vt vel de suo refundat pecuniam iis quorum interest illam non amittli, vel personas in quarum rem ver: sa sit, declaret. Quoniam vero ipse certo sciat partem eius pecunię ad manus vras peruenisse, Suplicauit, vt autho: ritatem nram interponeremus, quo hec pecunia à nobis aliqua iuris ratione exigatur. Quare nos eius pręci: bus permoti, premisq3 aliud in hac re fiat, scribere ad vos presentes lras nras statuimus, quibus nos hortamur, vt pecuniam defuncti Iacobi quantacunq3 penes vos, et dominus de Capisuchis Saczi Palacii auditorem sit ad manus Rmi domini domini Cardinalis Sanctorum quatuor Coronatorum aut Ven^lis Stanislai penitenciarij minoris Basilice be: ati Petri de Vrbe deputatis, ne Tabellarius nr amplius ob

hanc molestetme, et illi quorum interest damnum subeant, In quo rem nobis in primis gratam deinde et officio vro dignam facietis Datę Cracouię vltima Augusti Anno dni M°. D°. XXX°. Regni vero mri anno XX^mo

Petr. Tomic. Eps Crac. R.P. Vicecancell. Iacobo Chortesio Scriptori apostolico.

Rende domine amice charme. Illo adhuc tempore quo dominum Iacobum Schue mortuum accepimus, ego fui factus certior Iacobum cum iam moriturus esset testamento suo declarasse, quod D°. vra debitor illi existebat in sexaginta aureis illius pecunię, quam Tabellarius vtris Regis mri per errorem ipi dederat, cum tn per me ad manus Rmi domini Cardinalis Sanctorum quatuor coronatorum fuerat missa, Sed hac de re protecta hucusqz mihil. D. vra scripsi, quia confidebam illa sponte sua Rmo domino Cardinali Sanctorum quatuor coronatorum, vel domino penitenciario vro immeritum esse. Nunc tamen quia aliter euenisse, quam sperabam video, et quia demqz ab ijs quorum interest admoneor, de pecunia integra prestanda D. vram plurimum rogo, vt sexaginta istos aureos in manibus Rmi domini Sanctorum quatuor coronatorum Cardinalis deponat, ne et ipa demceps per me et ego per alias personas ratione huius debiti molestemur, curet etiam et operam suam faciat vra D°. pro sua erga me benevolencia, vt dns etiam de Capisuchis Sacri Palatii auditor septuaginta aureos in quibus Iacobo Schue defuncto est obligatus dissoluat, eosqz apud prefatum Rmum dominum Cardinalem deponat, faciet D°. vra. non modo rem equam et instam, sed et omnibus ad quos pertinet, mihi vero in primis gratam que bene valeat et sit felix Dat Crac vltia Augusti M°. D°. XXX°

Petrus Tomiczki Eps Cracovien
et Regni Polonie Vicecancellarius

Elie Constantini Duci in Ostrog.

Illustris Princeps et domine amice chariſme. Dici non poteſt qz̄ graui ac moleſto animo feram mortem Illis vre illustris bone memorie domini Ducis Constantini, fuit enim et sume vtilis reipublice Regni et Magniducatus Lithuanie et meus singularis fautor et amicus, qmia vero visum fuit diuine bonitati eum tollere ex hac vita, ferenda eſt nobis eius mors equo animo. Cum enim mortales simus omnes huic legi omnes subiacemur. Quod autem attinet ad vram illustrem et negocia qne hic egerunt hii ſeruitores illius feci omnem operam meam apud Regiam Mtem, vt in omnibus pro voto suo et vre illustris absolueretur, vram etiam illustrem ob eius virtutem et memoriam patris sui volo omni amore et benuolentia mea complecti, eiqz̄ in rebus omnibus ope consilio et patrocinio meo adesse qnod re ipsa vra illustras semper experiri dignabitur. Cui me ex animo commendo et valere illam fortiſſime deſydero. Datis Crac. M°. D°. XXX°

Petrus Tomic. Eps Crac. Vicecantellarius Luce de gorca Castello Posnamien & Capito maioris polonie generali.

Mgce domine domine et frater honoranme. Quomodo se habeant rationes concordie et pacis inter Sermos Reges Hunngarie instituteMgcia vra ex lris Mtis Regie ad plenum cognoscet. Namqz eo res rediit vt istic Posnanie ad festum S. Michaelis proximum Oratores vtriusqz Regis predicti, Mtisqz domini mei et domini Georgii Saxonie Ducis ad eius concordie tractacionem conueniant, ad quod munus Oratorium Mtas Regia designauit Mgciam vram, Rnos dnos Posnanien et Plocen Epos, Spectabiles et Magnificos dominos Castellanum et Capitaneum Crac et Pallatinum Crac, Pal: latinum Russie et Exercituum Regni primum Ductorem ac Venerabilem dominum Ioannem Chorienski Archidiaconum Crac faxit omnipotens deus, vt pro bono totius Christiane reipublice tanto negocio feliciter succedere futura ista consultacio possit Cum hic esset dominus Laski nihil aliud quod ego sciam egit nisi quod ad istum actum concordie pertineret, Imperatoris etiam Tartarum Orator nihil verbis retulit preter salutacionem sed literas attulit in quibus hoc continebatur, quod commemorauit Imperator Regie Mti, foedus inter se et illius Mtem huic supra duos annos percussum, quod se seruare et seruaturum deinceps esse affirmauit. Recensuit etiam Mti sue, quam ingenti apparatu se instruat contra hostes suos et concluserit hec se propterea scripsisse, vt Mti sue sicuti amico et vicino suo non forent incognita) Iras que ad officium Capitaneatus Nakien pertinent, quas priori nuncio mittere non potui, nec illas per presentem Mgcie vre mitto. Cuius me amori T

benenolentiē fraternę commendo, foeliceṁq; esse et recte cū
ſuis omnibus ſaluam atq; incolumem vehementer deſydero
Datę ꝛc

Sigismundus primus Rex Polonię
Andreę Cricio Epō Plocensi
Chirifero Widlouicio castel. Crác. Cancellō.
Luce de Gorca Castel. Posn. Capitō maioris Pol.
Joáni comiti in Tarnow Palatō Russię. Exercituū
Regni Polonię Capitaneo generali.

RX nde in Chrō Pater, sincere nobis dilecte. Credimus Vrę
vrám non latere, qnos ab inicio belli et contencionis de Re:
gno Hungarię ſuſcepte, in eam eram propenſi ſemper fuerim⁹,
vt Serenos dominos Ferdinandum et Joannem Hungarię Re:
ges ad concordiam et pacem reducere potuiſſemus. qna in re
etsi longo tempore non ex voto nobis proceſſiſſet, nunc tū
cum coniunctim cum illtri domino Georgio Saxonię Duce
affine nro charo persuaſione crebra et diligenti apud Re:
ges prēnominatos de pace amplectenda inſtitiſſemus, ma:
ior nobis facultas in re apparere cepit. Quare et calami:
tatis Regni Hungarię miſerti, et comūm tocius reipūb.
Chriane periculo permoti, perſeqmur et promouere ſtudium
eram vram de tractanda pace per hanc occaſionem quę
data nre decreuimus. Cum autem ad feſtum Sancti Michaelis
proximum, pro tam ſolemnis negocii tractacione, vtriq; Regi
et illtri domino Georgio Saxonię Duci viſum eſt Oratores
Posnaniam mittere. deliberauimus etiam nos pro illo tempore
Conſiliarios nros illuc mittere. Inter qnos etiam L. vram
deſignauimus, qnam hortamur vt ad ipſam Sancti Micha:
elis diem Posnaniam proficiſcatur, proq; fide sna erga nos
et ipſius rei neceſſitate in medium ita conſulat, vt pericu:
loſis Regum istorum diſſidiis ſubmotis, concordia et pax tāq;
confici inter illos poſſit, Quia autem Ores Serenis Regis Fer:

dmandi et ad affinitatem nobiscum tractandam mandatum habebit
Pr^tas vra nro nomine id cum illis, et collegis sms ea de re aget
quod nos cupere ex instruchone nra quam postea mittemus cog:
noscet factura. P. vra rem et officio suo dignam, et nobis, ce:
terisq; qui optima queq; cupiunt et optant, non mediocriter
gratam Que bene valeat Datis Cracouie xxi Au:
gusti Anno domini M°. D°. xxx°. Regni
nri Anno xx imj^to

Andreas Crziczki Epus Plocen
Petro Tomicio Epo Cracouiensi
Vicecancell°.

RME in Chro Pr, domine, et benefactor mi colen^me. Venit
hic ad me Rozski seruitor vre Rme. D. mihi multo gratis:
simus, hoc presertim, quo offertur occasio et meam erga vram
Rmam. D. obseruanciam, et ems seruitores propensionem de:
clarandi, cui in eo negocio quantum potero adesse volo, vt
voti compos fiat, etiam si aduersarius eius, vbi ex equo res
aliter cedere non posset, de mensa et decimis meis esset mihi
contentandus, quod non granatim prestabo m gram vre
Rme. D. Quod autem attinet ad meam profechonem Posna:
niam, componendor istorum Regum causa, paratus sum, vt
debeo, mandatum Mtis Regie exequi, erraboq; vt fides et
diligencia mea nulla in re deesse videatur, modo dominus de:
us actiones meas fortunare velit. Me vre Rme. D. gratie
vrice commendo Quam idem dominus deus omni felicitate
semper augere dignetur Ex Arce Peltonien die xxviij^a
Augusti, Anno domini M°. D°. xxx°

Ioannes Dantiscus orator apud Cesarē Carolum

Petro Tomiczki epo Crac & Regni Polonie Vicecancellario.

RME in Chro Pr et domine, domine gracioſſime humillimā commendacionem. Quibus verbis D. vrē Rme gras agere debeam, cum mente hoc vix concipere poſſim, non eſt opis meę, ſenſtra etiam cum inertia mea collnctarer. Tot enim et tanta ſunt eiuſdem D. vrē Rme in me ram a multis annis collata beneficia, vt ne illa quidem enume-rare, quomodo igr pro eis dignas gras agere poſſem, et potiſſimum hoc tempore quo Rmus dominus Ioannes Epus Culmen, cui deus miſereatur è vinis exceſſit, vbi tum Do. vra Rma nullum laborem et ſtudium intermi-ſit, quonsqz me illi per gram Sermonis Primaspum nro-rum in Epatu Succeſſorem efficeret, quantum itaqz Dm vrē Rme debeam, et qz preſtare poſſum mihi ipſi ſat ſum conſcius, hoc tamen quod vnicum in facultate mea eſt facio, et gras quas exignitas mea potis eſt emiti. D. vrē Rmę habeo: Chm dominum nrm oratmeus ſedulo vt pro me id quod ego non poſſum, qui omnium bonorum retributor eſt. D. vrē Rme. rependat

Que hic agmtur ſatis diffuſe Mti Regi deſcripſi, Neſcio quid iterum quidam Germani Principes, quorum capita ſunt Marchio Ioachimus Brandeburgen, et Georgius Dux Miſ-nenſis, moliantur, Induxerunt bonum Cęſarem, vt terras quas ftr. Dux Albertus in Pruſſia poſſidet, Waltero de Cronē-berg Mgro in Alemania in feudum concederet, quod prius nullus Imperatorum fecit. Licet mihi Cęſar reſponderit

hanc concessionem mihil inris addere, vbi primus nullum fuit, tamen quum prius nunqz talis actus celebratus sit in Imperio: hoc tempore etiam quo maxime Christianorum amor cordie intendi conuenit fieri non debuisse. Quunqz ego eam ze nullum speciale mandatum et instructionem habeam aliud facere non potui qz hoc quod abinde in literis ad Regiam Altem descripsi, vnde si forte aliquis à me erratum est, non immerito mihi veniam dandam. feci enim id quod intelle: xi et potui

De re Luterana licet quidam bene sperent, mt bonum futurum video, sin articulis propositis fuit inter primos de amandis tollendis, vel in eos vsus conuertendis, in quos per Concilium Constantien fuerant deputati, quod enim non posset fieri si: ne detrimento Romane Curie per Legatum R mum D. Campeinm admitti non potest. consenserat quidem qz certi abu: sus Eccle vel reformarentur, vel tollerentur penitus, et hoc clare volunt intelligi in his, in quibus emolumentis Sedi non preiudicaretur, veritus qz si quid istiusmodi hic constitueretur et admitteretur, idem per totum orbem Chris: tianum veniret admittendum, hisqz diebus literatis ad proposita dabitur responsum, quod quale est futurum. D. vram R mam cum primis non latebit.

Florentini adhuc obsidentur, ad quos destruendos, totis viribus S. D. nr nitebatur, intus fuerunt esse bonorum militum stipendio sex millia preter Cives, foris qui obsident 16 millia, Resqz nulla vi aut tormentis agitur sed ducitur in morem vt media ad dedicionem cogantur, quod primisqz fiat, ne in ptatem. S. D. nri veniant, expulsa inutili

plebe que miſere ni hoſtium et amicorum oculis perit omnia extrema pati, digni commiſeratione florentini, obſtrmatis animis ſtatuerunt, Salicet is ſuperis labor eſt

Quod reliquum eſt, quum ſciam volumen hoc meum Regiē Mti inſcriptum ni manus D. Vrē R me venturum nolim lō: giore ſcriptione. D. Vrē R me eſſe moleſtior quam hu: militer rogo, velis et remis incumbat, vt tandem quod ſummopere deſidero, liberatus ex hoc exilio, ſaluam et nō: lumem iam tum demum videre et reuerenter complecti poſ: ſim. Cui me ex corde humiliter commendo Dat. Au: guſte prima die Auguſti Xmo Mo. D. XXXo

Sigismundus primus Rex Polonie Joanni Dantiſco Epo Culmensi oratori suo apud Ceſarem Carolum v.

Rnde in Chro Pr ſincere nobis dilecte. Rediens hinc Stainkircherch Cubicularius mr, tuē Prtis nobis lras red: didit, quibus Prtas Vra copioſe nos de omnibus que iſthic in celebri iſto Conuentu fiunt et dicuntur ſcat certiores, in quo ſuum nobis officium reddidit gratiſſimum, maxime tamen ob id quod in his que contra Illtrem dominum Albertum in Pruſſia Ducem contraq; dignitatem ſuam iſthic immeri: to dici audiuit, commodiſſime, et non ſecus quam nos opta: remus reſponderit, probantur enim nobis vehementer. P. tue rationes, quibus nulla mea inſtructione habita accuſa: tiones hominum quas nobis malenolorum falſa criminatio et inutilis vanitas conciliauit, probe dilmit et confuta: uit, in quibus et nunc. P. tuē animum modum defendendi

non prescribimus nisi vt vta quemadmodum cepit et qué-
admodum fides illius erga nos item etiam vite nré vocatio
et dignitas postulat dicat, agat, et persuadeat de nobis
omnibus

Toto hoc tempore quo à nobis Stamkuzech^{o} discessit, fuimus
in magna expectacione responsi illtris D. Georgii Sa-
xonie Ducis, quod nobis super tribus nris festinanter mitte-
re debuerat. Namq; vt ab initio tocius negocij, P^{h}. tue
rationem aperiamus, illo tempore quo hic post Coronatio-
nem Sermi filii nri Conuentum cum subditis meis age-
remus, miserat ad nos illtris dominus Dux prenomina-
tus Oratores suos postulans et persuadens ista duo primo
vt propter liberandam Christianam rempublicam ab hac-
que est bellorum calamitate, comunctim cum illte sua labora-
remus de persuadenda concordia et pace inter Sermum
D. Ferdinandum et illius aduersarium.

Secundum vt cum Rege Ferdinando tractaremus de contra-
henda inter liberos nros aligna affinitate mutua, ad que
omnia cum nos propensos esse velle declarassemus obtuli-
mus in his ita studium et operam nram, vt illtris D^{s}
Dux cominctim nobiscum tam de affinitate quàm de con-
cordie tractacione in medium consulat, vt persuasione
sua Regis Ferdinandi animum ad amplectenda presta-
daq; omnia que ad negocium pertineret prepararet, nos
nos vicissim et nram facultatem prestaturos ad omnia
promisimus et Regem hortamur adhortatione nra authoritate necessaria
mitiare velle ad acceptandas conditiones pacis nos
recepimus.

Et eqmidem nos qnantum in nobis erat post discessum à no:
bis Oratorum Sltis domin Duas nihil intentatum reli:
qmimus, qnod ad persnadendam à nobis Regi Ioann
concordiam pertinere potuisset Namqz et Oratorem nrm
illuc statim miseramus, et literis crebris ante egimus vt
incunde pacis et concordiæ prueret nobis assensum, de
qua re cum nobis ita Rex Ioannes per Oratorem res:
pondisset q vellet cum Sermó Rege Ferdinando per Ora:
tores suos libenter de concordia tractare quos Oratores
tamen non Vratislauiam vt Sermus Rex Ferdinan:
dus proposuerat, et nos hic cum Oratoribus Sltis domin
Duas Georgij non exploratæ adhuc Regis Ioannis
super hoc voluntate concluseramus, sed in Regnum nrm
vbi libuerit se missurum promisit, super quo negocio cum nos
ternas exceptis presentibus literas, ad Sltem dominum
Ducem scripsissemus nihil ab illius Sltte certi et definiti responsi habere
hucusqz potuimus, sicut ex exemplis literarum quas
inter nos mutuo in hac re scripsimus, et quas cum pre:
sentibus illi mittimus. Ptas vra intelliget. Quare cum
nos in istis postremis literis per Stanikrzech[ium] ab Sltte dnó
Duce allatis nihil scriptum reperissemus quo et vri instrui
et Regem Ioannem instruere quid agi debeat potuisse:
mus, Nunc demum ad Sltem suam scribi fecimus, rogantes
vt nos certiores dilucide faciat, de Sermi Regis Ferdina:
di voluntate, an concordiam et pacem inire amplius cum
Rege Ioanne, et de illa cum eo tractare sint decreverat
velit.

Nam si perstaret in proposito pacis tractandæ operæpretium
foret illius Sltti persnadere quo mutata Vratislauia Pos:
naniam huc in regnum nrm Oratores suos mittere decer:

neret alio enim quam m Regmm mem negat se missurum Rex
Ioames Oratores Ad quas lras vt nobis illtris dominus
Dux clare et finaliter respondeat. P. tua apud illum partes
suas nomine meo interponet, et persuadebit, fore non indignum,
neqz inutile, vt m Regmm mem Posnaniam mittantur Orés.
quibus tempus eiusmodi statuatur vt et Regis Ioannis &
mei Oratores conuenire ad illud commode possint. Quia
vero et de Oratoribus super affinitate tractanda mittendis
nobis est cum illtri domino Duce inceptum negocium, P.
tuam hortamur vt super hac re quoqz cum illte sua dili-
genter conferat, rogetqz illam vt nobis perscribere certam
rationem velit, quo et quando Oratores meos siue con cor-
diam persequi siue desistere contingat mittere ad tractandu
de affinitate debeamus. Etsi illtri domino Duci videbitur,
poterit. P. tua cum illte sua simul Regem Ferdinandum
conuenire, et ipsi que ad rem et celerem responsionem per-
tinebunt curare, nam in istiusmodi dubiis responsionibus de-
sere nos et torqueri neqz conuenit neqz est utile. Propter
celeritatem, amplius. P. tuae ad presens scribere non possu-
mus sed illi exempla omnium literarum quae in negocio
intercesserunt cum presentibus mittimus, ex quibus se facile
instruet, quo pacto quid dicere vel curare tam de concordie
quam de affinitatis tractande ratione debeat.

Nam hec est summa desiderii mei, vt in utroqz negocio in
hanc vel alteram partem cito nobis respondeatur, ne et nos
in ancipiti opinione simus, et Regem Ioannem diutius in-
certum et suspensum teneamus, qui nos negligentie et tar-
ditatis ante semel per lras et nunc proxime per Orato-
rem summum accusauit, putans morae et cunctationem istam
culpa mea accidere, quae tamen ab aliis quam à nobis comissa

apparere semper poterit vt. P. vrá ipsa ex literarum omnium exemplis perspiciet bene valeat P^tas vrá sedulo qz ista et celeritez qué volumus amet Datt. xx^a Augusti. Anno domini M°. D°. xxx°

Petrus Tomiczki Eps Cracouien & Regni Polonie Vicecancellar Ioanni Dantisco Epo Culmensi. Regio apud Cesarem Carolum V.

RME in Chzó Pr et domine amice charissime. Accepi hras P. vrás. Rme Augustæ, prima Augusti datas, quibus quidem mihi tam accurate de intercessione pro se ob Epatum factam gras egit, non potui nisi gratissimo animo excipere, tametsi enim fateor non tam opera mea quàm Regiæ et Rlis Mtis spontanea liberalitate P. vram Epatu fore ornatam et auctam, ista tamen illius gratitudinis amplissima declaratio quam mihi tanqua de accepto per me solum beneficio debere scribit, fuit mi longe charissima, nam ad cominuationem quam à multis amis mutuo colimus conseruandam, istiusmodi beneficii vbi non est beneficium agnitio multum conducere et vtilis esse poterit fructum mutuæ et cumulate dilectionis nobis asserre.

Intelliget P. vrá Rma ex hris Mtis Regiæ quàm sit illi gratum officium eius quod prudenter et accomodate in omnibus responsionibus et defensione dignitatis suæ Mtis prestitit. Quare cum tam facile sit illi ex tam magna rerum experientia rationes et argumenta reperiri quibus maleuolorum criminationibus responderi digne debeat, ego non putaui fore necessarium vt. P. vræ aliquis

alius modus impresens defensionis faciende prescribatur. hoc
solum. P. vrē declarandum putaui, quòd dominus Ieronimus
Laski his diebus hic apud Mtem Regiam Oratorem Regis
Ioannis egit per illum non aliam ob causam huc missus quàm
vt de negocio concordie et spe eius à Mte sua sisciteretur.
Si enim forte aliquis aliter hec interpretaretur. P. vrā Rma
ex cognitione vera rei ipsius confutare illum facile pote-
rit. Sed et id non preteribo silentio quod D. Laski non pri-
us ingredi fines Regni Mtis sue voluerit, quàm literas
publica fide quas Salvum conductum vocant à Mte sua
haberet esset, pro quibus literis ipse etiam Rex Ioannes Mtem
Regis mei per literas et per celerē nuncium rogauerat. Celeri-
tas istius expeditionis non patitur me plura scribere, illud
tamen subdicere volo quod ad negocium. P. vrē cum dnō
Palatino Pomeranie pertinet. Namq; dominus Palatinus
ad hec quē. P. vrā illum temere et iniuste in rebus
Episcopalium vendicatione egisse queritur ita respondet quod
docere velit omnia que sunt post mortem fratris reperta,
testamento illi fuisse legata, de quibus tamen disquisitio ita
cito non potuit Mtas sua cognitionem eius negotii ad
aduentum huc. P. vrē. Rma suspendit et res omnes
interea conscribi et consignari fecit misso illuc Fabiano
Mtis Regis Aulico et. P. vrē alumno. Cocteus
quia Mtas Regia ad instantiam hic domini Archi-
epi Cracouien promiserat ab illo adhuc tempore quo nomi-
torium erat contra illum missum se missurum esse Romam
Oratorem qui nomine Mtis sue apud Summum Pontifi-
cem pro domino Archiepo deprecaretur et intercederet
cum hactenus propterea mittere se continuit quia à
P. vrā prioribus literis cognouerat negotium istud facile
per se conquieturum esse, cum Rmum D. Cardinalem
Cathnacium mors de medio sustulerit, Nunc vero etiam

etsi exiens instet dominus Archiepus de ipso Oratore mittendo Altas Regia pendet animo an mittere debeat, Ndq veretur ne missio ista tametsi non ad defendum vel excusa: dum sed ad deprecandum domino Archiepo promissa Sere: missimum Regem Ferdinandum offendere possit. Quare P. vra Judicium suum in hoc mihi perscribat et significet vtrum credi possit negocium istud de domino Archiepo ita quietum esse vt missione Oratoris Altis sue res non indigeat, namq subterfugeret nunc libenter Altas sua istam mittendi rationem si quo pacto honeste posset

Audiens hic scire omnes quid sit per Cesaream autem Lutherani responsum et qui in hac tragedia sit sperandus finis. Quare P. vram rogo vt cum celeris debris me per lras certiorem faciat.

Quid residuum sit hic stipendii P. vre. non potuimus sub hac celeritate subducere rationem, sed alio tempore de hoc P. vram ego faciam dare certiorem, hoc solum in hac re recordor quadringentos aureos ad rationem istius stipendii P. vre sub presencia illius fratris fuisse numeratos ex quibus ducentos secum illius frater ad illam tulit ducentos vero Georgio Hegel numerauit emrauit Cupio Te foelicem esse et bene incolumem P. vram cuius me mutuo amori commendo Dat Cracouie xx^a Augusti Anno domini M°. D°. xxx°.

Scriptis his lris et iam ferme obsignatis, redit Cubicularius Altis Regie qui in Hungariam erat missus. lras a Rege

Joame attulit, quibus iterum affirmat se nequaq̃ propter rationes quas ex literarum exemplo .P. Vrá intelliget Vratislauiam Oratores mittere velle, qui etiam et Posnaniam vt illuc non iretur euitare operet, Verum si ats̃ Serenissimi Ferdinandi Regis ni Posnaniam consenserit, operabit̃ iam hic ats̃ sua vt omnino et Rex Joames illo fine vlla differencia ꝑmittat Quare .P. Vrá quicquid responsi superbis omnibus prædictis habuerit ats̃ domini nostri quàm celerrime perscribet hortabiturq̃ vt ista concordia cito tractaretur et perficiatur, Namq̃ Cubicularius retulit, quadraginta iam millia Turcorum in Hungaria non longe à Buda esse, cum Mechmetbek præfecto quem Exercitui Cubicularius audiuit ad depopulandam Austriam à Turco missum esse

Petrus Tomicski Eps Crac. Vicecancell Ioanni Laski Archiepo Gnesnensi primati legato nato.

RME mi Chrõ Pr̃ et domine, domine maiorẽ honorandũme vt primum hic Cubicularius ats̃ Regiæ Augustæ rediit, solicitaui ats̃em suam vt in negocio .D. vrę Rmę iam tãd̃ domini Zbaski in Vrbem mitteretur, Super quo tum ats̃ sua, ita mihi respondit q̃ non videretur sibi adhuc mittẽdus donec exploratum fiat, quo loco sit nunc vrę Rmę .D. negocii ratio. Expectat enim ats̃ sua à Rmo domino Cardinali Sanctorum quatuor Coronatorum ea de re lras̃ ad quem tum adhuc scripserat, cum nuntiorum remittebat.

Ceterum et illud prouidet ats̃ sua, ne vbi negocium perse quiescere possit, Orator præter necessitatem mittatur, et res prope iam sopita magis incendescat, Quare ob hanc ambiguitatem qua

preſeſert in animo ſuo ſuſſerre adhuc tantiſper moram
domini Sbaſkij, vré Rma. D. velit donec à Rmo dno
Cardinali reſponſum ſuū huc aſſeratur, quam ego moram
in nullo officere poſſe credo, preſertim cum non multum ante
et dominus Electus Culmen et dominus Cornelius Sappe-
ius Cœſaris Secretarius, Augusta ſcripſerat ſe ſperare q
hec vré Rme Dnis actio ſimul cum morte domini
Cancellarii Cœſaree ſuis euaneſcere et finem accipere de-
buerit. Si vero videbitur D. vré Rme, vt interea
loci dominus Rudnickj Romam ſolus proficiſcatur, ar-
bitrij vré Rme D. id eſto, boni enim id conſulturam
ſuo vtem ſuam, et quicquid in hac re D. vré Rma
apud ſe ſtatuet facere me velit cumprimis certiorem. Nam
ego ad omnem ſententiam D. vré Rme opera mea
preſto ſum illi. Cuius me amori et benevolentiæ ex animo
commendo, cuprioq vt ſit quam diutiſſime incolumis et foe-
lix Datæ Cracouiæ vltima Augusti, Anno dñi
M° . D° XXX°

Ioannes Rex Vngarie Sigismundo primo Regi Polor.

Litere Mtis vre regie XXI augusti ad nos date, nobis reddite sunt, ex quibus perspeximus, q propenso: q qs sincero animo Mtas vra vna cum Illmo dño Duce Saxoe in rem Chrianam incumbat: paremq; inter nos et advez: sarium fieri cupiat. Nos tametsi ob eas causas, quas Mti vre prioribus lris nris significauimus, nō nichil offendamur: parebimus tamen monitis et adhortationibus Mtis vre, neq; committemus, vt tam laudabile inceptum propter hanc difficultatem pretermittatur. Nam et illud quod Mtas vra sponte pollicetur, opera Cubiculariorum suorum lras ex Posnania ad nobilios nros, quos in finibus regni nri collocari suadet deferendas, est ad hanc rem maxime necessarium, et ex abundan quadam amoris erga reipcam Chrianam Mtis vre profectum. Id quod nos vel optare ab eadem debueremus. Preparauimus itaq; Oratores nros, et cum pleno mandato propediem Posnaniam mittemus. Sed Mtas vra etiam atq; etia considerare debebit, quantum detrimenti in rebus et publicis et priuatis: quantum item iniuriarum per hos annos ab aduersario nro pertulerimus, et etiā in presen perferamus. Nam habet nunc quoq; aduersarius noster in Regno nro Exercitum predonum suorum, qui nichil pretermittit quod ad oppressionem Subditorum, turbationem q Status regnorum nrorum attinet exercere. Erit igitur prudentie Mtis vre, totum hoc negotium ita moderatione et hic Oratorum Commentus, similes effectus priori habeat. Nos vt Mtas vra bene nouit semper ad regna et insta parati fuimus, et sumus etiam nunc, neq; vnquam dabimus occasionem, vt respa Chriana propter nos aliqd incommodi patiatur. Sed si quis in defensione insta regnorum nrorum iniurias quas inferre parat, suo detrimento re:

pulsus fuerit, nemini alteri q̃ suę intemperantię asseri-
bere debebit. · Vtcũq̃ veram deus altissimus dñus me
feliciter atq̃ incolumem conseruet. Budę V. Septbr.
Anno dñi 1530. Regnoꝝ nrorum anno 4.

Petrus Tomic Epʃs Crac. Vicecancell.
Ioanni Laſki Archiepo Gneſnensi
Legato nato. Primati.

Rme in Chro pater et domine. maior honoranme. Recd: date ſunt michi lre Ptis vre Rme, ex quibus q̄ intellexi probari illi Mtis regie et meam ſententiam de proroganda et ſuſpendenda adhuc ex certis legitimis q̄s rationibus Dñi Ioannis Sbaſki Cauri profectione, gratoo accepi animo. Namq̄ omnia quę Pti vre Rme ſatisfaciunt, et in quibus libenter acquieſcit, michi etiam grata ſolent et iucunda accidere. quare cum ego intelligam quę ſit in ea re certa Ptis vre Rme ſententia: offerim meam ita ad illam accommodare curabo, vt michi in illo relinquatur quod a Pti vra Rma deſyderari debeat. Verum acceſſit recens et alia magni momenti ratio, quę dubium et ancipitem facit Mtis regie animum, mittendus ne nunc ſit in vrbem hoc tempore orator. Scripſit enim Sanctmus dns noſter ſue Mti, diligenter et ſollicite, vt ad conſulendum de expeditione contra communem Chriani nominis hoſtem, ad ſe oratorem cum pleno mandato mittere dignaretur: In qua re ſi Sancti ſue obſequi deberet, vereretur ne quid contra fœdus egiſſe a Turco arguari poſſit. tantoq̄ id gravius factu erunt Mtas ſua, q̄ hanc expeditionem vanam vt alias forte ſuſpiratur. Revocat enim ſibi in animum caſum Nepotis ſui Ludouici Vngarie et Bohemie regis, in quem iſta ſola ſpe et mora expeditionis comicetum precipitatum q̄s eſſe intelligit. Quia tamen ego puto hanc deliberationem Mti ſue cum Pte vra et cum aliis do. Conſiliariis regni communem futuram, nolo quidquam ante tempus de hac ratiocinari. Quando tamen erit tempus, id ſuadere et conſulere curabo. quod magis

ex honore Mtis sue. et tocius regni rommodo futurum
existimabo. Intima mee amicie et benevolentie pmissa
ore Rme rommendo. quod sanam salvam et incolumem
Mtem vestram desydero. Cracovie 18. Septembr
M. D. XXX°.

Sigismundus primus Rex Polonie. Ferdinando Regi Vngarie et Bohemie Archiduci Austrie.

Ser^me princeps et domine. etc. Nunciatur percepe ad
nos, q^d non equa seruetur virilitas a subditis Mtis vre
Ser^me in finibus qui Slesiam a regno nro diuidunt.
Non solum enim in illis locis que non sunt per Comissa-
rios Mtis vre Ser^me et nros remissa, et distincta,
querentur subditi nri se iniurijs affici, sed in hys etiam
in quibus communes aduersarii proxime certos finium
terminos declararunt, et positis signis confirmarunt.
Quo res est nobis vt debet non mediocriter molesta et
grauis: presertim cum id preter voluntatem Mtis
vre Ser^me ex sola dominorum de Rachemberg
inuiositate et subornatione arridere perspiciamus.
Quare autem veram Ser^mam plurimum rogamus, et
Illustri dno Carolo Duci Munsterbergensi, et Capitaneo
Ducatus Glogouie, committere dignetur, ne finium iura
et Constitutiones proxime factas violare permittat
sed ita illas conseruari et tueri nomine Mtis vestre
precipiat, vt et honos vtrinsq; nostrum et bone viri:

mitatis leges postulare videntur. De hijs autem
loris qui vmisione adhuc indigent constituere idem qd
de prioribus Vestas vra dignabr, ne dinturis in ista
incertitudine subditi vtrinqs nostrum hereant. et se
contumeliis et iniurijs non necessarijs lacerent.
In quo Vestas vra non minus nobis rem gratã
q illis confinibus loris et populis necessariam et
vtilem faciet. quam nos vicissim fraterno amore
et amicis officijs referre semper Vti vre curabimus.
Cuius nos benevolentissimo animo sicut solemus diligenter
recommendamus: et felicissimam esse semper, atqs diu salua
et incolumem esse optamus. Cracouie die 21
Septembr. Anno domini M. D. XXX.
Regni vestri anno 24.

Ioannes Rex Vngarie
Sigismundo primo regi
Polonie.

Serenissime princeps et domine, tanq pater charissime. Quem
admodum Vestas vra nos aliquotiens et per literas et per
internuncios cohortata est, vt oratores nros pro transi-
genda pace inter nos et aduersarium, Posnaniam mitteremus
ita et nos ex eodem amore atqs observantia in reipublicae
Christianae salutaribus consilijs Vestris vtq, nunc quoqs
sicut alias semper acquiescimus, et fideles nros nobis
sincere dilectos, Rmos in Chro patres dominum Franciscum
de Frangepanibus Archiepm Colocensem, et Joannem de
Lasko Electum Eccie Vesprimiensem, ac Spectabiles &
Magcos Stephanum de Werbewtz Cancellarium regni nri
Vngarie. et Hieronymum de Lasko Vaywodam regni nri

Transilua[n]ū comitem Siculorum, palatinū Siradien[sem]. ac Franciscum Drugeth de Homonna Thauernicorū nostrorum Magistrum: item excellentem ac R^dum Andream Doctorem prepositum Strigoniensem oratores, cum pleno mandato, illuc quo Mt^as v^ra visum est misimus. Sed Mt^as v^ra non ignorat, quantum terre hinc ad Posnaniam emetiendum sit: presertim q^m recta via propter inimicos, oratores nostri itez agere non possunt: sed per multos circuitos et varios amfractus eisdem eundum erit, unde vix fieri posse credimus, vt ad constitutum diem illuc perueniant. Si itaq^z tardius perueniant. Si itaq^z tardius ali: quantulum aduenerint, sciat Mt^as v^ra ob eas causas quas diximus, et non aliunde factum fore. Hoc quoq^z Mt^as v^ra boni consulat. Nos enim in singulari fide et sinceritate Mt^is v^re ne tantillum quidem dubitationis habemus. sed certos ob respectos, et presertim q^m oratores nostri securius hac prouincia legationis fungantur, rogamus Mt^em v^ram, vt eisdem per hunc Tabellarium p^ntium, literas suas salui conductus mittere in plena forma obuiam velit. Reliquum est vt eosdem Mt^as v^ra vnice cōmendemq^z eandemq^z diligenter habeamus, et postraq^z suo prudēti negotium in hunc terminum conduxit, det talem operam, ne et ipsam sui cōsulq^z, et nos missorum oratorum, et reip. Christianam huius pacificationis penitet. Mt^as v^ra ne quid in hac re suspiretur. Hoc enim ipso die oratores nostros hinc dimisimus. Eandem Deus altissimus cum omnibus suis charis. diutissime felicem conseruet. Budæ xi Septembr. 1530.

Sigismundus primus Rex Polonie. Ioanni Regi Vngarie.

Ser^me Princeps & domine, affinis noster chariss^me
Reddite sunt nobis lre Vras dte Ser^me, quibus se
oratores qui Posnaniam profitisci debeant et designasse
et emisisse declarat. que res non mediocrem nobis
attulit voluptatem. propterea q hac ratione spem future
concordie angeri, et in mentibus hominum confirmari
agnoscimus. in quo etiam nos promissi offitij q nri
memores nichil sumus immorati. sed et debemus
mature hinc oratores nros absolvemus, et ad pre-
finitam diem Posnaniam pervenire possint. et illic
ea curare que publice rei Christiane quieti et tranqil-
litati expedire videbuntur.

Ceterum q a nobis iterum Vras dta istis suis oribus
de salvo conductu provideri postulavit: non potuig
non molestе ferre. Sumus enim nobis conscii, nos
nullam vel ransam vel occasionem Vri dte dedisse
propter quam suspectos nos esse aut regnum nostrum
ita apud se habere debeat, ut sine suis publice fidei
in regnum nostrum oratores mitti periculosum sibi
existimet. Verum cum hoc loco fidem nostram collo-
care, et ita illa uti libet Vra dta, illius id nos
arbitrio in presens relinquimus: et quod postulat
Vras dta Vras salvi conductus in manus illius ora-
torum mittimus. quod reliquum est nos Vre dte
amori et benevolentie seng commendamus. et illa
felicem atq semper incolumem valere optamus.
Dat^d Cracovie xx Septembr. 1530.

Petrus Thomicki Epʃ Crac et Regm Polonie Vicecanc Hieronymo Laski Palatino Siradiensi

Magce domine, amice charme et honorand. Gratissimus michi fuit nuncius iste qui lras Magce vre michi reddidit et vcbis retulit illam cum ceteris oratoribus ad mung contordie in Poloniam aduentare. Est enim mea ista ʃuma expectatio et voluptas, quando vos in eam partē promoueri audio, que publice publice utilis esse omnibq possit.

Ceterum qꝙ Sez^mus dos Rex Vngarie pro lris publice fidei ſcr Salui conductus ad Mtem domini mei ſcripſit fuit id Mti ſue vehementer molestum, quippe qꝙ hac ratione Mtas Sez^mi Vngarie regis in malam ſuſpicionem cum apud ſe tum apud alios omnes fidem et officium Mtis ſue adducat. cum tamen aliter fieri non potuit, dari literas ſalui conductus vtrumqꝫ invita Mtas ſua fecit.

Nostri domini qui in Oratores ſunt per Mtem regiā deſignati

suo qmsqz itinere smt iam Posnaniam profecti, et puto illos nó. so:
lum D. Vrás, sed et Serm̃i Regis Ferdinandi Oratores illo pre:
uentmros esse. Quod tamen parum referret si cetera bene et
feliciter vt optamus omnes succedét, de qmbus coram latius
interea me amori et beniuolencie fraterne Mgái Vrę có:
mendo Quam sanam saluam et nicolumem esse vehemen:
ter opto Dat.

Petrus Tomiczki Eps Cracouien. Vicecancell. Chróforo de Sidlovec Castell° et Capitaneo Cracouien & Regni Polonie Viceccancell°

MAgce domine, domine et amice bonoran̄me. Mirifice sum có:
solatus quod ex domino Ozieski Mgciam Vram rectmis iam
valere intellexi, quod ego coram hic vrę Mgcie, sicut cupie:
bam, amanter predixeram. speczabam enim sola mutacione loci
Mgciam Vram molestiis istis animi exutam iri, quibus amotis,
mentis recreationem et hilaritatem qmbus salus comparatur
successuram confidebam. quod cum factum esse audiam, vehe:
menter gaudeo, et Mgcie vrę plurimum in modum gratu:
lor. Quam eciam atqz etiam rogo, vt valetudinem suam
illis potissimum rebus curet, que ad voluptatem et oblectaci:
onem animi spectant, curis et cogitaciombus procul abiectis, nátz
solos istos luctui facimus nos dies, qmbus sine molestia animi et
discrepati viuimus. Mitto Mgáe vrę exemplum literarum
Serm̃i Regis Ioannis quas de designatis et emissis iam
Oratoribus suis et de Saluoconductu illis dando ad Metem
domini mei scribit, mitto eciam et Metis Regie responsi exé:
plum, quod ego modestius et continencius confeci, qz vel res
ipsa vel Metis sue indignacio postulabant. acerbissimo enim
et offenso animo istam alteram Regis Ioannis postulacionē

tulit ætas sua, Que tamen sub hac vestra inconstancia et turbacione necessario est prudenti tolleranda. Intercessi cum magna diligencia apud ætem Regiam pro domino Castellano Vilnen, sed animaduerto magnas illi oppositas esse difficultates, propterea q à plerisq magnis largicionibus pro Palatinatu Trocen certatur. In hoc tamen ego dominum Castellanum quanto maiori potero auxilio adiuuare non desistam, vtq virtutis et meritorum vacuo habeatur sedulo admitar, quicqd autem ex progressu temporis hic fiet, ut ætæ vræ declarare per dominum Oczieský curabo. Commendo me amori T beniuolencie fraterne ætæ vræ, quam felicissimam esse et in bona valetudine in multa tempora letam et iucundam vehementer desydero. Datæ Cracouie xxi Septembris Anno domini xv°. D°. xxx°

Georgius Dux Saxonie Sigismundo Regi Polonie

Ser^me Rex idemq affinis charis^me. Salutem et quicqd amoris beniuolencieq possumus prestare. valde nobis fuerunt grate litteræ regie Celsitudinis vræ, gratissimus vero animus, ac sanctum illud pacis faciende studium, dignum profecto, quod non solum in tanto rege probetur, sed et commendetur immortalitati. Pergat igitur. R̃. C°. vra eo quo cepit animo negocium hoc de concilianda concordia inter Ser^mum Regem Ferdinandum et Comitem Scepusiensem promouere, ac modis omnibus curare, vt dies ad festum S. Michaelis Posnanie indicta prosperum successum sortiatur. Quod nos viciss^im omnibus viribus conabimur prestare Quoq vero est quod R̃. C°. vra, de Ferdinandi Consensu

ad hanc rem dubitet, vtemur illius facilitate ex sententia, modo
hoc idem R̃. C°. vrá apnd Comitem Seepusiensem queat
optinere. Nichil enim ambigimus quin regia illius Celsitudo,
plenariam potestatem factura sit Oratoribus sus, vt si nego-
cium de contrahenda affinitate ceptum fuerit agi, ac tum
demum super concordia facienda fuerint conuenti sumam
in vtroq; agendi gerendiq; habeant facultatem, pari potestate
et nos Oratores meo nomine instructos, summus missuri, qui
pro sua virili vtrumq; negocium et quoad fieri eius possit
strenue fideliterq; iuuabunt. Nam eius omnino tum erga
Regiam Celsitudinem vram, tum pacem publicam animi su-
mus, vt nihil opere parcamus quo minus honestissimum illud
munus ad foelicem finem deducat, et quemadmodum iam inde
R̃. C̃. vré studuimus gratificari ita nec nunc quidem
eidem R. C. vré opera ac ministeria nolumus deesse
Deus optimus maximus nobis Regiam Celsitudinem ves-
tram quamdiutissime florentem et incolumem conseruet
Datæ Augustæ x^a die Septembris Anno Salutis
M°. D°. XXX°

Sigismundus primo Regi Polonie: fratri
Soror : Vxor Ducis Saxonie

SAlutem et charitatem Sororiam Ser^me REX idemqꝫ doc^e et frater charissime. Non dubitamus quin Regia Ser^tas vrá memoria adhuc teneat, enim nos olim ex Patriá istinc meá huc ad filtris mis Primipem, dominum Georgium Saxonié Ducem Te dominum Tutorem nrm charissimu deduxeremus, duas puellas ex Nobili in Polonia genere natas officii atqꝫ ministerii causa apud nos hic remansisse. Quarum altera nempe Dorothea Nicolai Milonowski filia cum voluntate authoritateqꝫ domini et mariti nri in his Regionibus iam olim Nobili viro Henrico de Heime collocata fuerit, cum plures ex eo liberos procreaut, ea nobis quecunda exposuit Patrem suum Nicolaum Milonoski cum preterse filium adhuc filiamqꝫ reliquisset ante aliquod annos mortem obyisse, eo mortuo fratrem Stanislaum cum Sophia Sorore Paternam hereditatem diuisisse sed nec consentiente et propter locorum longinquitatem eciam ignorante, secutum esse vt frater qꝫ multis liberis aliquanto autem post, eciam Soror relictis aliquot liberis decessisset quo casu Martinum Ritherskÿ Maritum eius communium liberorum nomine vniuersam Stanislai ipsorum Auunculi hereditatem ad se traxisse, eamqꝫ quo iure quá iniuriá ad hunc diem detinisse, et adhuc detinere, et quáqꝫ ipsa vt ad quam defuncti primum patris, deinde fratris hereditas ex certa parte rediisset non semel hoc nomine ad ipm scripsisset et ad extremum filiorum qꝫ unum misisset qui debitam hereditatis partem suo mandato peteret, tamen

se mhil aliud responsi tulisse nisi quòd Sozaczyssa Zophia dum
viueret rogasset vt partem suam sibi donaret atq; remitteret
quod cum ipsa propter multitudinem liberorum quibus omni-
bus honeste prospicere cuperet et deberet sine summo damno
atq; detrimento facere non posset roganit nos pro sms veteri-
bus ni nos officiis ac rei q̄ ipsius equitate, et supplicitez
à nobis contendit vt se causamq; suam .R. S. vrę dilu-
gentez commendaremus. Cum igitur nobis inquũ videat²
illam paterne fraterneq; hereditatis debita parte carere &
ex officio suo quod nobis prestitit, dum patria parentibus
cognatisq; relictis tam longe genenim in exteras nationes
nos secuta hic quoq; summa cura semper assidnitate fide
obseruauit non modo non fructum quod quidem par erat
sed dammum eciam atq; incommodum sentire, rogamus se-
remitatem vram maiorem in modum vt ea et cause equita-
te permota et mea quoq; commendacione addneta Orato-
ribus sms quos ad proximum Conuentum Posnaniam mis-
sura est hoc nomine mandatum dare dignetur, quo illi dicte
Dorothe de Heimez filio qui cum domino et Marito nostro ora-
toribus eodem ventnrus est alignam hac de re spem ostendat
quo facilius idem porro ad Martinum Rizigki proficisci
& ab eo debitam matri hereditatis partem consequi posset

Sigismundus primus Rex Polonie Georgio Duci Saxonie.

Illustris Princeps et domine affinis mi charissime. Accepimus literas Illtis vre quibus quod gratum sibi declarat studium et operam suam ad conciliandam persuadendamq; inter dissidentes Reges concordiam et pacem accommodatam, est nobis perq; gratum et longe iucundissimum, iucundioza si quidem solent esse officia que ad commune bonum prestita, probari et laudari ab aliis solent quorum ipsorum nomen et gloria in alto gradu laudis consistit. Quod vero nos rogat Illtas vra ne à ceptis his meis salutaribus desistamus, prestabimus diligenter ne et Illtas vra et ab aliis pacis publice amatoribus aliquid in studio, opera diligenciaq; mea desyderetur modo dei omnipotentis non desit nobis gratia, et Illtas vra sanioze et industria sua nos adiuuet quemadmodum pollicetur

Emisimus iam nos Oratores meos quos ex insignioribus Consiliariis meis delectos ad hanc prouinciam tractande pacis et affinitatis designauimus putamusq; illos ante diem constitutam adhuc Posnanie futuros. Serenissimi etiam Regis Boemie Oratores iam aduentare certo accepimus sed nec credimus illos propter longum iter ad diem in loco assutum, quare nihil est metuendum Serenissimi Regis Ferdinandi Oratores tardare debere si aliquot diebus post diem designatam venerint. Illtis tamen vre erit officii illos ad profectionem sollicitare et suos quoq; Oratores matureare dimittere, ne quid in tanto suscepto tempore per negligenciam amittatur Bene valeat Illtas vra et sit semper felix Datt

Sigismundus primus Rex Polonie

Consiliariis et oratoribus ad Posnania missis:

RX Mi in Chro Patres et Maga sincere dilecti. Scripsit ad nos illma domina Barbara Dux Saxonie Soror nostra charissima vt ex exemplo literarum quod cum presentibus mittimus S. vre cognoscent illtris domini Georgii Ducis Coniugis sui Posnaniam adolescentem quendam Nobilem ex Ducatu Saxonie oriundum filium cuiusdam Polone que ab illte sua hinc abducta in Matrimonium illic in Ducatu fuit vnico collocata vt in Regno meo possessionem bonorum adizet que bona inde matrino per successionem ad se esse devoluta pretendit. Quare committimus S. Vris illasq hortamur vt cum adolescens iste venerit et S. vras de iusticia adminis-
stranda probis bonis prenominatis requisierit illi consilium et modum dent quo pacto ille quod ad se inde pertinet pro-
cul omni dilacione consequi valeat Facture S. vre ze
et officio suo dignam et nobis gratam Que valeant
sollicitez

Petrus Tomiczki Epʒ Crac Vicecancellarius Luce de Gorca Castell. Posnanien & Capit° Maioris Polonie generali.

Magce domine, domine frater & amice honoran^me. Explicare vix possum qnantum mihi dolorem et animi acerbitate nunctius de morte magnifice vxoris Mgce vre et sororis mee charissime attulerit. Quo dolore impeditus, ad leniendum luctum vre Mgce, cum ipse consolacione egeam persuasiones afferre vix valeo. Quia tamen littere Mgce vre mihi declararunt illam nihil nisi triste cogitare, maximoqʒ cruciatu propter amissam consolacionem et necessitudines sue potissimum pigmus, confici, presentes scribere vtcunqʒ malui, quam officii mei in hoc genere causam relinquere. Quibus per fortunam et per amicitiam nram, Mgciam vram oro et obsecro, vt merori suo parcat, ne qnid forte grauius de salute et incolumitate sua nimio luctu consulat. frustra enim est de his que recuperari non possunt nos sollicitos esse, cum inde nullum aliud nisi afflictionis lucrum reportemus. Ego profecto experrus hec loquor qui molestias multas et passiones animi, post mortem fratris mei sustinui et pertuli: quas nunc demum inutiliter et incassum me in animum admisisse cognoui. Quare Mgciam vram tempori amice hortor, illamqʒ iterum atqʒ iterum rogo, vt dolores et molestias animi quarum post hoc penitere debeat, cum tempus est, et cum illi adhuc nocume[n]tum nullum attulerunt, qnanto magis potest propulset, illisqʒ sibi temperet. Ne suo dolore cumulato nobis amicis molestiam et perturbacionem angeat. Ego autem dominu deum precabor vt hanc iacturam vxoris sue charissime singulari aliqno et insigni beneficio ac consolacione Mgce vre compensare

dignetur. Commendo me amori T benuolencie fraterne tue ac
Vre quam foelicissimam esse et dni cum reliquis suis pignoribus
sanam saluam T incolumem vehementer opto Datt Cracouie
die Sancti Luce Euangeliste Datt Crac die xiiij octobris
Anno domini M°. D°. XXX°.

Sigismundus primus Rex Polonie Consiliariis Terrarum Prussie.

Fideles dilecte. Vel fatis sit volentibus, vel caussa meritorum morum exigente, in talem nutum temporum statum incidimus, quo vel grauiorem, vel magis acerbum, neq; nra, neq; maiorum morum vlla fortasse vidit etas. Nullum enim Regnum, nulla prouincia, demiq; et vrbs nulla repe: rri possit, que non aliquam saltem domestici si non peregrini mali partem pertulerit. Nostrum vero hoc Regnum vt de vicinis que bellorum assidua calamitate ruere in preceps, et dissolui iam plane in omnibus bonis videntur, taceamus, in tantis est hoc tempore periculis constitutum, vt si non illi maturo consilio prouideatur, vehementer metuamus ne aliqua: ius grauioris cause discrimen incurrat. Plurima sunt enim que motum hunc et fauorem de futuris impendentibus ma: lis nobis continue augent. Sed ex his ista potissima, q Tar: taurum nobis infensum pollicitis et legacionibus iambus fa: ctis reddiderit. q quic audiamus Magistrum ordinis Theu: tonicorum, recens per Imperatorem in Conuentu Augustensi nen, in preiudicium nem. Et illustris dominus Alberti in Prussia Ducis electum et designatum, moliri contra ipsum dominum Ducem et instruere bellum. Demiq; q circa fines nros in proximo vrgeri et opprimi partim bello infidelium, partim dissidiis domesticis populos sentiamus quibus vel of:

ostantes vel impmati aliqno pacto obuiamnr prouidere vo:
len. Statuimns Comentum generalem Pietrcouie pro festo
Sancti Andree Apostoli proxmo. Inqno vt ea qne ad
regni istarmmq3 terrarnm Prussie Statum attinent perpedi
melnis possim, Indicimns eciam et inidimns pntibns Co:
uentnm earndem terrarnm in Marienbnrg pro die festo
Sancti Clementis proxme futnro. Quare hortamnr vna
f. vt constituta prius in eodem Conuentu Marienbnrgen
et de rebns necessariis in eo et his qne per mnetnim mem
proponentnr diligenti consilio habito demum ad generale
Regni veniat consultnra nobiscum illic et cum aliis Consi:
liariis ac ordinibns Regni qne necessaria ac oportnna
ad occurrendum his imminentibns malis videbnntnr pro
debito suo et gratia mea Datis Cracouie die Sancti
Galli Anno domini M°. D°. XXX° Regni
mei Anno XXiiij°

Sigismundus primus Rex Polonie.
Ferdinando Regi Vngarie et Bohemie.

Sacra Regia Mtas et domine affinis mr charissime. Decla:
rauit nobis Illtris dominus Georgius Marchio Bran:
debnrgensis Episcopus ex Sorore mr charissimus, qnam cla:
ris argumentis et priuatim et pblice de nrae suo ad
Ducatum Opolien et Ratiborien bono, veteriq3 donati:
one, et Priuilegiis, item et reliqnis legitimis admini:
culis fretnato docuerit qnodq3 super eo et ante qnam
cnmq3 vnorum non ex affectu sed indicanemim. iudicium sus:
cipere voluerit, et nunc in Conuentu Lugnstensi pro:
xime celebrato omnem causam suam ad arbitrnm Cesa:
reae Mtis et Sti morum Primipum Electorum ac aliorn

Sacri Romani ſmpcrii ozdinum detulerit, qnod demqz mi gram
Mtis Vre Serme et ſlltris Domini Ducis Opolienſis, item eiaꝫ
vt bona pax et concordia ſeruetur, non amplius, pro hoc ipſo
iure ſuo dari ſibi à Mte Vra Serma poſtulauerit, qnàm du-
centa milia aureozum Hungaricalium, tametſi Ducatus pre-
nominatos duplo eſtimari poſſe intelligat, preter pecuniam chiaꝫ
numeratam, Clenodia, Ciuitates, et Diſtrictus, atqz Caſtra
partim ipſius domini Ducis propria, partim illi pignoze ob-
ligata, que omnia extra ius feudi cenſeri et eſſe adſeqz
optimo iure per ſucceſſionem deuolui debeze, ipſe dominus Mar-
chio probat. Ea tamen à ſe propoſita et oblata ſibi non
proceſſiſſe neqz à Mte Vra Serma ſuſcepta eſſe, non tam
id qmidem vt ipſe autumat voluntate Mtis Vre Serme
qnàm ſuozum qnozundam malenolozum perſuaſione et opera
Ex qno tametſi datam ſibi occaſionem conquezendi et liberius
eciam expoſtulandi putet: Quia tamen rationibus ſuis gram
Mtis Vre preferre ſtudet: Maluit mi hac re adhuc patroci-
nium et intercceſſionem ſuam implozare quam mi moleſtiam Et
perturbacionem extremam ſe conjicere. Quare nos Et
iſtiuſmodi domini Marchionis poſtulatis et neceſſitudini ac
propinqitate que nobis cum illo intercedit permoti, plu-
rium et ex affectu Mtem Vram Sermam rogamus, vt per-
ſpectis ſuis et equitatis ſue rationibus, placatam et beni-
nolam ſe illi prebere idqz quod dari ſibi ni ſuis redem-
ptionem poſtulat non denegare velit, ipſumqz dominum Mar-
chionem pro ampliſſimis meritis qne Maiozes ſui multis
rationibus et ipſe cum fratribus quozum pzes ni aula
Cſaree et Vre Mtis amiſit, et predeceſſoribus Hungarie
Regibus, et Mti Vre, cum tota domo Auſtrie, fidelibus
officiis ſuis preſtitit, ni Regia ſua clemencia et equita-
te conſeruare mea causa dignetur, vt ipſe intelligat co-
mendacionem ſuam magis ſibi apud Mtem Vram prodeſſe

posse quam obtrectationem maleuolorum obesse, ita siquidem hec res nobis cure est vt nihil sit preterea quod magis commendatum esse Ilti Vre à nobis cuperemus. Nam si id à Ilte Vrá impetramus nostra vicissim officia ita accommodabimus vt illis ad omnem occasionem quantum in nobis est Ilti Vre Serme presto esse possemus Cuius nos semper amori & beniuolencie fraterne commendamus atqs felicissimam & quamdiutissime cum Serma Coniuge sua et liberis memoriam vehementer optamus Datę Cracouie xxvi octobris Anno domini M°. D°. xxx°

Sigismundus primus Rex Polonie Carolo quinto Romano Imperatori.

Serme ac excellentissime Princeps et domine frater et Cosanguinee nre charme ac honorande. Declarauit nobis Illtus dominus Georgius Marchio Brandeburgen Episcopus ex Sorore nre charissimus, quam claris argumentis et priuatim et publice de Imperio ad Ducatum Opolien et Ratiborien bono, veteriqs donatione, et Priuilegiis, legitimis qs ad minicules fremata docuerit, quòdqs super eo Iure et ante, quorum cumqs virorum non ex affectu Iudicantium Iudicium fuerit pere volucerit, et nunc in Conuentu Augusten proxime preterito omnem causam suam ad arbitrium Serme et excellentissime Ilti Vre et Illmorum Principum Electorum, et aliorum Sacri Romani Imperii ordinum detulerit, qd demqs in gram Serni domini Regis Ferdinandi, et Illtris domini Ducis Opolien, et vt bona pax et concordia seruetur non amplius pro hoc ipso Iure suo dari sibi à Serno Rege Ferdinando postulauerit, quàm ducenta milia aureorum

Hungaricalium, tametsi Ducatus prenominatos duplo amplius estimari posse intelligat, preter pecuniam etiam numeratam, Cleno-dia, Ciuitates, et Districtus, atq; Castra, partim ipsius domini Ducis propria, partim illi pignore obligata, que omnia extra ius feudi censeri et esse, adseq; sme optimo per successionem debuisse ipse dominus Marchio probat, Ea tamen à se proposita et oblata sibi non processisse, neq; à Mte vrá Serma susceptas esse. Non tam id quidem vt ipse autumat Serm Regis Ferdinandi voluntate, quàm suorum quorundam malenolorum persuasione et opera, ex quibus tametsi datam sibi occasionem conquerendi et liberius etiam expostulandi dominus Marchio putet, Quia tamen suis rationibus gratiam Serme Mtis vre et Serm domini Regis Ferdinandi preferre studet, Maluit in hac re adhuc patrocinio, et intercessione mra vti, q; in molestia et perturbacionem aliquam extremam se conijcere. Quare nos et postulatione eius et vinculo quod ex propinquitate et necessitudine nobis cum illo intercedit permoti, commendauimus causam illius per lras Sermo domino Ferdinando, quam etiam Serme Mti vre plurimum et ex animo commendamus, illaq; quantum maxime possumus rogamus, vt Sermo domino dno Regi Ferdinando fratri suo charissimo persuadere dignetur, quo id quod postulat dominus Marchio pro sua re suo Mtas sua illi gratiose concedere, et in effectu tradere dignetur. Exigit enim hoc illius et fratrum quorum tres in Aula Mtatum vrarum amisit merita, que predecessoribus Hungarie Regibus et Serme Mti vre cum tota domo Austrie officiose presti-tit, vt et Serma Mtas vra, et Sermus Rex Ferdinandus illum in gratia et sua re quod sibi ad prenominatos Ducatus competit conseruare et ~~fieri~~ fieri dignetur. Nos autem magno-pere optaremus vt dominus Marchio intelligat comendacio-nem nram magis sibi et cause sue apud Sermam Mtem vram et Seremissimum dominum Regem Ferdinandum pdesse

posse qꝫ inuidorum suorum obtrectatione obesse, ita siquidem
hec res nobis cure est vt nihil sit preterea quod magis com-
mendatum esse Alti vre à nobis hoc tempore cupiamus
quàm si à Serma Alte vra ita impetrauerimus vt illi
domino Marchioni et cause sue prodesse possit. Nostram vi-
cissim sedulitatem et officia in eum modum componemus vt
illa ad omnem Altis vre voluntatem prẽsto semper esse
possmt. Cæterum rogamus à Serma Alte vra vt super
his respondere nobis dignetur, Commendamus nos et offi-
cia nra amori et benivolencie Serme Altis vre quam
dominus deus pro omnium Christianorum singulari solatio
et commodo diutissime seruet sanam saluam et semper foe-
licissimam Datꝫ Cracouie xxvi^a Nouembris Anno
domini M°. D°. xxx° Regni vero
nri xxxiiij^to

Sigismundus Rex Polonie
Præposito Scœpusien.

Vbli[s] Enobis, deuote nobis dilecte. Declaratum est nobis à multis,
et Mgnus Petrus Komita de Vischnicze Marschalcus
Regni mei, et Capitaneus nr Scepusien, literis ad nos
datis testatus est, D. tuam minus pro Imperio subditos
nros exercere, ad multa illos indigna adigendo, preterqꝫ
jus, et equitatem, (auctoritatꝫ et honoris etiam mei vt de
bone vicinitatis legibus taceamus) nulla ratione habita)
illis liberam vltro citroqꝫ commeandi facultatem inter-
cipiendo, Sed quod etiam maiorem preseferet iniuriam certo
ad nos delatum est D. tuam in via publica quosdam sub-
ditos nros interceptos in Arce Scepusiensi contra jus et
libertatem publicam in modum captiuorum detinere neqꝫ

illos dimittere prius velle q3 se vitamq3 suam estimatione pecuniaria
ex arbitrio illius constituta redimant. Quę quidem res cum nó
solum ad iniuriam et grauc incommodum subditorum nrorum
verum etiam ad ignominiam et contemptum nostrum pertineat
non possumus nisi graui et moleſto animo illas ferre maxime
quod intelligamus id dominacionem tuā preter scitum et volń:
tatem Sermi domini Regis Ferdinandi sua tantúmodo au:
datia et licencioſa aviditate patrare. Quare hortamur D.
tuam vt desinat ab eiusmodi insolenti et iniuriosa subditorum
nostrorum non solum persecutione sed iam et intollerabili etiā
atq3 violenta oppressione, et vt illis qui sint damna et iniuriā
occasione illius passi, omnia resarciat et compenset. alioquin ém
nos querelis subditorum nrorum et damnis permoti ferre dñi:
tis dissimulanter tam crebras iniurias non poterimus, et li:
cet inuiti iuxe tamen rationem cogemur quo pacto subditi
nri et hec que amiserunt recuperent et deinceps contra
vim eorumq3 tuti et securi esse possint Datę Cracouię die
xx^a Nouembris Anno dñi M° D° xxx°
Regni vero nostri xx^mo

Dominis Vngaris primoribus

Sigismundus primus Rex polo[c]

Mag[ce]. Sincere nobis dilecte. Magna nos afficiunt commiseratione casus et successus illtris domine Zophie Masouie Ducis, in quibus hoc tempore partim propter Regni Hungarie dissensiones et armorum bellicos tumultus, partim propter Maritum amissum non sine dolore et angustia illa versari audimus, Cum enim illa suasu et consilio meo Mgco Stephano de Bathor Palatino Regni Hungarie defuncto sit desponsata et post illius mortem fatis Regni Hungarie ita volentibus in discrimine et periculis constituta, non possumus nisi graviter illius conditionem ferre et illius aduersa fortune miserari quam ope et auxilio meo etiam sublevare quantum in nobis est non recusaremus, verum quia illa extra Regnum nostrum dicta, domicilium in isto altero Regno Cums S. tua primarius Consiliarius existit, fremauit, illam hortamur et suum etiam ab illa postulamus vt dictam dominam Ducem Zophiam benivolentia et fauore suo complecti illiusque consilio opera et protectione quoad eius fieri potest adesse velit in quo faciet S. tua rem officio et pietate sua dignam, et nobis singulariter gratam quam S. tue vicissim benivolencia et gratificatione mea Regia referre semper curabimus Que bene valeat Datis Cracouie xxi Octobris Anno domini M°. D°. xxx Regni mei xxiiij^to

Sigismundus primus Rex Polonie Georgio Duci Saxonie.

Illtris Princeps et domine affinis nr̃ charissime. Is adolescens Erasmus Crommezki qui presentes illtti vr̃æ nomine mr̃o reddet literas mimiam pridem cupiditate et studio visendi adeundiq; peregrinas nationes tenebatur et vt generoso animo esse decuit, optauit semper in exteris partibus gloriam militã: do quærere, q̃ domi in otio potissimum ætatis sue tempus con: terere. Quare cum nunc occasionem optimam sibi nactus esse videretur vt se a patria seiungeret, supplicauit nobis cum agnatis et propinquis suis vt se illti vestre commendaremus nos vero honeste illius et necessariorum quos partim ob gene: ris Nobilitatem partim ob multa merita singulari gratia prosequimur petitioni deesse nolentes, illum illti vr̃æ commen: damus simulq; ab illa rogamus vt mr̃a causa illum in numerũ seruitorum suorum recipere velit. In hoc enim nobis plurimum illtas vr̃a gratificabitur et hunc Nobilem subditum nos: trum perpetuo sibi deuinciet. Bene valeat illtas vr̃a Dñs

Cracouie xxvi^a octobris Anno M°. D°. xxx°

Cesar Christianorum Carolus V. Sigismundo primo Regi Polonie

CArolus diuina fauente clemencia, Romanorum Imperator semper augustus, ac Germanie Hispaniarum, vtriusq; Sicilie Hierusalem &c Rex Archidux Austrie, Dux Burgundie, Lotharingie, Brabantie &c Comes Hasspurgi, Flandrie Tirolis &c Sermo Principi domino Sigismundo Regi Polonie, Magno Duci Lithuanie, Russie, Prussie, fratri et affini meo charissimo. Salutem et prosperorum successuum omniumq; boni continuum incrementum. Serme Princeps frater affinis mi charissime. Cum intellexissemus ex Sermo. Principe domino Ferdinando Hungarie et Bohemie &c Rege infante Hispaniarum Archiducue Austrie &c fratre meo charissimo filiam eius natu grandiorem Sermam Elizabetham Sermo Principi domino Sigismundo filio Sertis vre ad hoc eiusdem Sertis vre assensu et placito iam prestito et accedente connubiali federe innecta vri, nobis hoc quoq; volupe et gratum exhibit, cum quod filio moribus et virtute hanc illius etatem decente conspicuo, optime spei vxorem accessuram esse nihil addubitemus tum eciam quod hoc sanguinis nexu ea inter inclytam Austrie et Polonie domum necessitudo sit futura, que perpetuo illarum decori et firmitati proxima et accommoda fore conspiciatur, hec vero cum a principio per nos approbari ceperit et de ea veluti nos etiam nonnihil respiciente, non aliter ominari aut alia expectare possimus q3 optima quecq; ac pro vtriusq; Regnis et prouinciis earumq; incolis auspicatissima. Nobis ob id persuasum esse volumus q3 eadem Sertas vra, qne no

nisi matnre et fociciter ad hoc anim sin cansl'm deuenit, hoc idem per ea que ad rei istius prosecutionem et consumacionē congrua et necessaria videbuntur, q̄ua in eandem est propē: sione, promouere et ad optatum ac à nobis iam diu speratum finem sit perducturā. Et quoniam non sine animi mei molestia accepimus qualiter se Ioannes Comes Scepusien' in Hungarie Regnum intruserit, malisq̄ plurimis ex sua violenta occupacione natis causam dederit, atq̄ eciamnum pro comperto habeamus Sorōrem vxorem penes hoc Matrimonium in concordia per eundem Sermum fratrem meū cum ipso Ioanne incunda, nonnihil tractaturam esse, eandem eciam necessario admonitam et hortatam esse voluimus, vt pro suo in nos et eundem fratrem meū animo studioq̄ et amore sȳncero eam in hac parte opera prestare pergat, que ad rem bene conficiendam ac effectu iusto et honesto terminandam facere videatur, adeo q̄ Sermus frater noster Cuius incolumitati honoriq̄ et viribus, vt minime decesse possumus et debemus, ita eciam natura omniq̄ ratione iubente, fauere, et quoad vires opesq̄ meę durant fraterne assistere volumus, in omnibus ȳs que iustissimo titulo multisq̄ nominibus sibi debentur, ac diuino et humano iure passimq̄ et ab omnibus comprobantur, persistat, et contra illa non aggraueť, aut aliquam accipiat iacturam id quod eandem Sorōrem vxorem pro sua in nos obseruancia dictumq̄ fratrem nostrum affectione peculiari ac iusti equiq̄ ratione et plurium aliorum bonorum que exinde prodibunt intuitu, haud dubie factura esse iudicamus atq̄ eciam confidimus. Quam foelicissime valere optamus Datę in Ciuitate nrā Imperiali Augusta die xxvij mensis octobris Anno M°. D°. xxx° Imperij mei decimo aliorum vero omnium Regnorum nostrorum decimo quinto

Mandatum tractandi pacem inter Ferdinandu & Ioannem Reges Vngarie.

Sigismundus primus Rex Polonie. etc. Manifestum facimus vniuersis: Quia rationem habentes imminentis periculi totius reipce Christiane, cuius potissimam esse causam mutuas discordias Principum Christianorum, nemo non considerat: et cgimus iampridem de sistenda differenda bello gr suspendendo inter Sez^mos Principes dominos Hungarie reges: et mr ad conficiendam inter Mtes suas pacem et concordiam: misimus ad Ciuitate nostram Posnaniew Reuerendi in Chro patres dnos Joannem Latalsky, Posnanien, Andream krzizki, Plocen, Epos. ac Spectabiles et Magros Christophorum de Sidlowiec: Castellanum et Capitaneum Cracouiensem. Regni nri Cancellarium. Siradiensem. Corzinensem, Costinensem. Sochaczewiew. Lukowien Capitaneum. Andream de Thanczin Palatinum Cracowiew: ac Belsensem. chelmen. Ratuensem: Crasnostawensem Terebowliensem Capitaneum. Joannem de Tarnow Comitem Palatinum Russie. Exercituum regni nri Capitaneu generalem. Lucam de Gorca Castellanum Posnanien, et Capitaneum Maioris Polonie generalem: ac Venerabile Joanne Choiensky. Juris vtriusq doctorem Prepositum Posnanien, et Archidiaconum Cracowien, consiliarios nros oratores & Mandatarios nros: sincere nobis dilectos. quibus ad negotium hoc vnacum Consiliariis et oratoribus Illustris Principis domini Georgii Ducis Saxonie Comitis prouincialis Thuringie: Marchionis Missne: affinis nri charmi peragendum, omnem nostram autoritatem et facultatem dedimus, damusq tenoribus tris nris: promittentes in verbo nro regio, q quicquid per illos, et dni ducis Saxonie Oratores, cum prefatorum Sezmorum Hungarie regum Consiliariis et oratoribus actum. tractatum. conclusum. constitutum. determinatum et conclusum fuerit, nos id omne ratum gratum et firmum stetuo habituros. In cuius rei testimoniu presentes mas nra subscripsi etc.

Cracouie Nona Septembz 1530.

Mandatum ad constituendam affinitatem inter Liberos Regum Ferdinandi et Sigismundi

Sigismundus Rex Polonie: etc. Manifestum facimus tenore p̃tium vniuersis. quia nos memores necessitudinis et benevolentie mutue, que nobis cum Sere mo p̃rincipe dño Ferdinãdo dei gra Vngarie et Bohemie etc. rege, archiduce Austrie consanguineo nro charmo, et Sere ma eius domo Austrie intercedit: cupientes q̃ illam nova coniunctione et affinitate per communium liberorum nostrorum mutuam desponsationem augere et firmare, ad omnium bonum statum tam nostrum q̃ etiam regnorum et dominiorum nostrorum ac reipre Christiane, designamus ad Ciuitatem nostram Posnaniensem Consiliarios et oratores nros videlicet Rdos in Christo patres etc. vt supra in precedenti mandato continetur. quibus plenam potestatem et facultatem dedimus, damus q̃ p̃tibus cum Oratoribus et consiliariis ipsius Sere mi domini Regis Ferdinandi: ac Illustre mi p̃rincipis domini Georgii Ducis Saxonie etc. affinis nri charme. de affinitate et coniunctione et matrimonio eorundem communium liberorum nostrorum, agendi tractandi constituendi. determinandi et concludendi. Promittentes in verbo nro regio, totum id quod illos actum tractatum. conclusum et conclusum fuerit in p̃missis, nos ratum gratum. atq; firmum ppetuo habituros, non secus ac si nos ipsi coram ageremus. In cuius rei testimoniu p̃sentes lras manu nra subscripsimus. sigillo q̃ nro communiri fecimus. Datum Cracovie die nona Septembr. Anno domini 1530.

Instructio a Sigismundo primo Rege Polonie Data Oratoribus infrascriptis Posnania missis. ad Tractandum matrimoñ inter Liberos regis Ferdinandi: et regis Polonie: ac ad concordiam Et Pacem inter Ferdinandum & Joannem reges Vngarie constituendam.

Oratores ex parte regis Polonie

Ioannes Latalski Episcopus Posnaniensis.
Andreas Krzizki Episcopus Plocensis.
Christoferus de Ssidlowicz Castellanus et capitaneus Cracouiensis: et Regni Polonie Cancellarius.
Lucas de Gorka Castellanus Posnanien, et capitaneus Maioris Polonie generalis.
Andreas de Tanczin Palatinus Cracouiensis.
Ioannes de Tarnow Palatinus Russie. Campiductor regni
Ioannes Chocienski Prepositus Posnanien. Archidiacon Cra
Vtriusq; iuris doctor: Secretarius regis.

Oratores ex parte Ducis Saxonie

Ioannes a Sleÿnitz Episcopus Missnensis.
Doctor Simon Pistoris. Cancellarius.
Christoferus Carlewitz Secretarius:
Et doctor Episcopi Secretarius.

Oratores ex parte regis Ferdinandi

Iacobus Episcopus Nouatislauiensis.
Sigismundus de Herberstein
Doctor Beatus Voidmann.

Oratores ex parte regis Joannis

Franciscus de Frangepanibus Archiepus Colocensis
Joannes de Lasko Gneznen et Lauricien ppetus Electus Vesprimien

Stephanus Verbetius Cancellarius.
Hieronymus Laski Palatis Siradiens: et Vaywoda Transilua.
Franciscus Drugeths de Homonna Tavernicorum Magister
Andreas doctor Prepositus Strigoniensis.

Instructio super affinitate constituenda.

Principio cum in loco mutuo consensu designato congredientur Oratores nostri cum Oratoribus Serm̃i domini Ferdinandi Hungarie et Bohemie Regis, necnon Oratoribus Illtris domini Georgii Saxonie Ducis, dicent se à nobis hinc esse missos, partim vt de affinitate inter nos, et inter ipsum Sermum Regem Ferdinandum, per liberorum nostrorum mutuam desponsacionem tractarent, partim vero vt adhortarentur et sollicitarent Oratores tam ipsius Mtis, quam aduersarii sui, super tractacione concordie illuc vtrinq; missos, ne quid pigre et negligenter in tam desiderato negocio agant, persuadeantq; illis, cum vtilius, tum honestius vtriusq; fore si quaslibet alias condiciones pacis inter se, Reges ipsorum ineant, quam dissensione mutua, nobilissimum Hungarie Regnum ad interitum et rempublicam Christianam ad magnas clades ac pericula perducere debeant

Et tametsi quidem prior nobis ratio tractande concordie et

pacis, quàm affinitatis habenda videatur, vt pote cuius, ex quo communis reipublice Christiane salus dependet. Quia tamen Illtris dominus Georgius Saxonie Dux ad nos scripsit, mentem hanc et institutum apud Sermum Regem Ferdinandum recessisse, vt imprimis affinitatis tractatus habeatur, et subinde, ad concordie persuasiones descenderetur, dicent Oratores nostri, per nos sibi iniunctum esse, ne quid in hac tractatuum prelacione et prioritate preter voluntatem Sermi Regis Ferdinandi a se fiat, Quare petent se ab ipsius vtis Oratoribus de hac ipsa voluntate instrui, et quicquid malle Altem suam ex Oratoribus cognouerint, ad id officium diligenciam qz suam cum persuasione, vbi expediet, coniunctam accomodabunt.

Quodsi vero ab affinitate tractacio cum prefati domini Regis Oratoribus inchoanda venerit, Oratores nostri circumspicient, quid, quoue loco magis commode, pro necessitate, et dignitate negocii dicere debeant.

Et cum illis per vices verba faciendi potestas dabitur. Queret primum an Sermus Rex Ferdinandus ad conciliandam affinitatem superius nominatam, duplicia liberorum vtriusqz nostrorum Matrimonia, instituere vel sola desponsacione Illme filie sue Sermo filio nro, contentus esse velit.

In quo sine id tantum proximum, sive etiam illud amplecti velle illius Altem perspexerint, nomine nro vicissim referent, quòd magnopere quidem optaremus, vt vno negocio et Sermus Rex Ferdinandus, Sermo filio nro, Illmam filiam suam, despondeat, et nos vicissim Illmo eius filio, Illmam filiam nostram in Matrimonium collocemus, vt ab vtraqz parte par et affinitatis et affectus ratio habeatur. Si tamen ad presens eiusmodi reciprocos tractatus habere de nuptiis mutuis non videatur, nos forte nichilominus singulorum liberorum coniunctione contentos

Cum autem exploratum erit, an de singulis tantum vel de binis ea nupciis tractacio sit futura. agentiam tum Oratores nostri que in rem pertinere videbuntur.

Et imprimis si Sermo filio nro tantum yxor ducenda erit, conueniendum erit, cum Oratoribus Sermi Regis Ferdinandi de tempore et loco, quibus sponsalia per verba de futuro et posthac Matrimonium per verba de presenti, inter illmos liberos nostros, contrahi debeant, Deinde constituenda erit Dos, et traductionis modus et ratio, cum certo etiam tempore et loco concludenda

At si quoq; et aliud Matrimonium illmi Sermi Regis Ferdinandi filii, cum illma filia nra tractare contingat, et de dote quatam cum filia nra dare debeamus mentio intercidat. Dicent Oratores nostri ex more et consuetudine Regni nri observari qde solitum antehac semper, vt Dos triginta duorum millium aureorum numerum non excedat. Nos tamen vbi aliter fieri non posset, fauore Matrimonii et coniunctionis, que liberis nris, cum Aliis sue liberis contingere debeat, tantam dotem illmo Aliis sue filio promittere velle, quantam illinc Aetas sua filio nro promittere decreuerit, In qua dotis quantitatis coequacione, illud vtrinq; commodum capi posset, quod dos dotem compensaret, et mutua eiusmodi liberorum morum coniunctione impediisq; secutis tolleretur.

Vbi vero Oratores mi de nomine filie nre quam traderc nuptum illmo Regis Ferdinandi filio vellemus fuerint interrogati, respondeant, nos dominam Isabellam despondere ante omnes velle.

His constitutis, si Oratores Sermi Regis Ferdinandi id postulauerint, vt proponantur Castra et Ciuitates quas nomine

nomine dotis vel donationis propter Nupcias obligare, fntmre
yxori Serm̃ filii nr̃i debeamus, emmerabmt illas Arces et
Ciuitates, cum earum prouentibus que Regmis Polonie hac ra:
tione dotis et donacionis, propter nupcias, ex antiquo obligari cõ:
sueuerunt, quorum nomina sunt Sandecz, Sanok, Biecz
Premissl,

In quarum prouentibns si quid deesse ad quantitatem dotis repe:
rictur, promittant nos Oratores nr̃i, ita adimpleturos esse, vt
nihil desiderari debeat

Caterum etiam promittant, quod hec obligacio dotis et donatiom̃s
propter nupcias, quę ita, vt supra scriptum est, nouc Regine
erit facta, post mortem Serme Comitis mę, transferetur ad
eas Ciuitates et Arces, quę sunt dotis suę, eadem ratione
Dotis et donaciom̃s propter nupcias obligate et inscripte.

Vt autem ista Matrimoniorum et affinitatis constitucio fiat fir:
ma et non abeat posthac in irritum. Curabunt Oratores nr̃i
ca, quę de Matrimonio vno vel plurib̃s concludent, oportuna
et conuenienti cautione firmare, et in eum qui à contractu re:
cedere voluerit, penam competentem statuere.

Quod si vero circa hanc tractacionem affinitatis, Oratores nr̃i
sollicitati fuerint, de subsidio palam vel clam Serme Regi fer:
dinando à nobis ferendo, dicent, neqz nobis tam liberam esse
in eo facultatem, vt palam citra periculum Regni et fame dig:
nitatisqz mę dispendium, suppecias ferre Alti suę possimus
neqz tantam in Erario repositam pecuniam, vt alia ad occultum
quantumuis paruum subsidium, nobis etiam vel maxime volen:
tibus Serti suę commodare valeamus, eo enim angustiarum
deductum esse regnum nostrum, vt à vicinis potentissimis hostibq

presertim vero à Tartaro, quem Thmras in hoc constituit conti-
nuo etiam hyeme preter solitum acerrime infestetur, vnde tã-
tum abest, vt prestare possemus auxilium aliis, vt eciam ipsi
aliorum auxilio, quod hactenus nemo prestare curat, plurimũ
indigeamus

Ceterum ne palam auxiliis Mti sue presto simus, monet nos
instituntum et promissum nostrum de seruanda neutralitate
factum, quod si seruare et ita vt fides nrã postulat prestare,
integrum debemus, oportet nos ita, vt hactenus fecimus, vtrimq;
partis offensionem deuitare, et ab omni contencione, non solum
re et copiis, sed animo etiam diligenter abesse.

Monent item foedera ab antiquo inter nostrum et Regnum Hũ-
gariæ percussa, quibus aliter sub hac Regni Hungariæ diuisi-
one satisfacere officiumq; nostrum commendare non possumus
quàm si ita vt facimus ab armis quiescamus, ne cum vni parti
que sibi omne ius in Regno Hungariæ vendicat adesse ex de-
bito foederum cupiamus, aptid alteram, quæ eadem ratione
Dominium eiusdem Regni penes se esse affirmat, contra foe-
dus quid egisse accensemur.

Terrent preterea nos et Turcæ rationes qui cum foedus nobis-
cum habeat et defendendi Regis Ioannis prouinciam susceperit,
nulla alia re tam facile aduersum nos et Regnum nostrum
prouocari et commoueri posset, quàm si sermo Regi Ferdi-
nando auxilium quauis ratione concedamus. Quod eam
auxilium, Turco aduersum nos faciente, armisq; nos ob
violatum foedus, quod absit, lacessente, nequaq; Mti sue
prestare possemus, ad defensionem ipsius Regni mei auocati
et distenti, vnde et Mti sue hac promissione subsidii, cum
illud prestare non possemus, parum prodessemus, et nobis vel

hac ipsa sola promissione, multum incommodi et discrimnis com-
pararemus/ cum enim hec, que nos non modo non agimus, sed ne
cogitamus quidem, ad ipsum Thurcum per calumniam deferentur,
multo celerius hec, que de facto à nobis fierent et cum maiore
periculo uró, ad illum nunciarentur, cum nihil tam occulte fiat
quod non successu temporis non reueletur.

Vt autem probetur et ad occultum subsidium faciendum nobis de-
esse facultatem, referent Oratores uri verissimiliter exinde
apparere posse, quòd cum assiduis Thartarorum bellis toto tem-
pore regni uri premeremur et alia nos etiam ipsi contra graues
et potentes hostes indicta bella perfecerimus, non potuimus tan-
tum pecunie congregare, qua urá ipsa incommoda, nedum
amicorum necessitatem sublenare possemus, cius tamen rei ve-
ritas adhuc illo tempore probata est unicuiq; satis, quando su-
auissimo et Charissimo Nepoti uró Sermó foelicis recordacionis
Ludouico Hungarie Regi iam tum cum in periculo esset sub-
sidium flagitanti, per inopiam pecunie adesse non potuerimus, quę
nunc tamen si foret possibile, sanguine etiam recuperare non re-
cusaremus

His et similibus rationibus pro sua industria et officio Orato-
res uri excusare nos de subsidio ferendo, apud Oratores Serm̃i
Regis Ferdinandi contendent, affirmantes tamen extra id
nos uti sue velle omni officio amico, et facultate, semper
adesse, fauereq; ex animo, ut illius uitas foeliciss̃imis et optatis
quibusq; successibus, ac etiam secundissima fortuna semper utatur.

Quoniam uero multe subortuntur differencie, inter commu-
nes subditos ratione finium et limitum, agent Oratores uri
cum Consiliariis et Oratoribus Serm̃i domini Regis Ferdi-
nandi, facere operam suam velint, apud Serm̃um Regem suum

vt limites qui iamsmt vensi et determinati, non violentme, sed sic missime observentme de qmbns vero adhuc est differencia vt deputentme Commissarii de Ducatu Slesie, qui cum méis Comis: sariis convenientes, limites faciant et omnes controversias ratione illoznm suborias, sopiant et componant.

In negotio concordie hec videntur dicenda apud vtrosq; Oratores.

Videre nos oculis et animo considerare, id quod et vel ignos omnes intuezi et mente perspicere certum est, nihil tam in alto quod à multis conspici possit collocatum esse, nihilq; tam comune haberi, ad quod omnium Christianoznm popnloznm et Principum expectacio intenta magis hoc tempore foret, quàm sit Convenens iste presens Oratoznm, ad pacem non vni regno tantum, sed Christiane tote reepnblice preparandam constitntns, namq; vix in tota Europa et parte Asie minoze, paucissim zeperiantme, qui nó sensu anditns saltem, cum oculis ob longinquam locoznm distá: ciam non liceat, percipiant, et à longe cogitacione, velnti oculis presentibns cognoscant, nigens et ardnum munus conciliandę pacis nos cum illtri domino Duce Saxonie hoc tempore inter Reges Hungarie snscepisse.

Neminem autem ex omnibns Chzianis fore, cui sint cędes, discordie, ruine, discrimina, que ex dissidio Regnm Hungarie, popnli Chzii sustinent cognita, cuiq; non sit occnlta ista preses pacificatoznm Oratoznm congregatio, qui non omnem animu cnram, spem, et cogitacionem in presentis magni et precipui negocii expectacionem conjiciat.

De his vero qui propinquiores sunt, et quoznm, vt vicinoznm, res agitme, nobis etiam tacentibns, quilibet meditari potest, quata

nunc sollicitudine, sub spe et metu tencantur, vicissim respectantes et pacis felicitatem, si contingere posset, et bellorum miseriam, seu acerbitatem si produci et augeri deberent, Quare nos hor: tari, monere, rogare, libertisq; iam orare et obtestari, Serenis: simorum Regum Oratores vt ad tantum tamq; singulare opus concordie et pacis constituende, studium, beniuolentiam, atten: cionem, et ad amplectenda salubria consilia et persuasiones fa: cilitatem suam accommodare velint, itaq; illa vbi, et vt Con: uentus istius amplissime rationes in cassum non vertantur, et illi habeant, quod nos, Christiana Respublica, posteritas denique ipsa, acceptum illis ferre debeamus, sed in primis quod deus optimus maximus ob populum suum et legem Chri filii sui ser: uatam clemencia prosequi, et premiis cuiterus illis recompe: sare possit.

Apud solos regis Ferdinandi oratores, in hanc sententiam verba facere poterint, oratores nri.

Nos non dubitare Sermo Regi Ferdinando fore iam cognitu satis, quàm amanter, sollicite, et pie, cum ab inicio belli suscepti ege: rimus, tum nunc agamus, vt ex honore et dignitate Altis sue, vtilitate vero et commodo tocius Christianitatis, pacem inter se et aduersarium suum confici pateretur, quod et superioribus annis, et his paucis retro diebus nunciis et literis ad persua: dendum missis, testatum apud Altem suam reliquimus.

In quo quia repugnante fortuna nihil vtiliter efficere hacte: nus potuimus, et si quidem ex animo moleste tulimus, conqui: escere tamen nolebamus, quin iterum pro bono publico repetere, et orare idem deberemus, vt si spes adhuc aliqua est, vt nos credimus, conciliande pacis per nos non fiat quominus sta: tuatur.

Q̃ nare dicent Oratores mĩ sc̃a à nobis missos in medium suadeũ D. vt cum Oratoribus illtris domini Georgii Saxoniæ Ducis illos hortentur et moneant / amplecti pacem / discordias abÿcere velint. Dicent nos rogare suas. D. vt perpendant in animo diligenter / istum esse vltimum conatum nostrum / quem studio publicæ tranquillitatis facere hoc tempore instituimus. Istud esse tempus / locum et occasionem / quibus non alie posthac similes nobis maxime volentibus ad concordiam ineundam obligare tam facile poterunt.

Metiantur / quanta sint incommoda ex bellorum calamitate / non modo in Hungaria / sed in ipsa etiam Austria suscepta / qualia item emolumenta et vtilitates / facta concordia consequi homines possent

Meminerint autem domini sui in ea conditione nunc esse constituti; tam / quod si pacem et concordiam cum aduersario suo non inierit / fore plurimos / qui in hoc officium sue vtilis reprehendant et quicquid periculi Hungarie Regno vel aliis Christianorum prouinciis / quod est metuendum / bella attulerint / hoc totum vtilis sue culpe attribuent /

Et sigquidem et alii non deerunt / qui hec omnia in aduersarium reÿciant. Non debere tamen illos propterea in parte culpatam vtilis sue opinionem relinquere / et Regnum Hungarie nobilissimum sue vtilis Regna et prouincias amplissimas / cetera demique Christianorum Regna celeberrima in tantum discrimen conÿcere in quanto à multis seculis vel vnius Christiani Regni pars / nunquã fuit constituta

Docti enim sumus proximis periculis Serenissimi domini Regis Ludouici Nepotis nri charissimi / quid vnius Christiani Pri-

cipis vires contra Turcu prepotentes copias valeant .. Et vt suf:
picamur Reges Christianos priuatis curis occupatos, non posse tá
cito communi expedicioni intendere, et auxilio tutis sue adesse,
ita vrnesum a multis affirmare audimus, Thurcum enim longe
maximo apparatu et numerosiore adhuc, qz prims Exercitu esta:
te proxima, non tantum iam Regnum Hungarie minadere, sed
penitimas Christianorum prouincias ingredi instituisse, in illisqz
hostilia omnia patrare, et igne, ferro, et vi intollerabili, que
se obijcient, vastare, cominuere, minoluere velle, quodqz dictu
est miserabile et horrendum, Chrianos in perpetuam seruitutem
per colla ducere.

Hec ipsos Oratores accurate debere perpendere, et non solum pre:
sentia commoda et fortunam intueri, sed longius in futurum qd
cuenire posset prospicere. Prudentium enim est et probarum men:
tium ita secundis presentibus vti rebus, vt futuri quoqz tempo:
ris in his que prouideri possunt, non obliti esse videantur.

Plura autem alia, sua prudentia, digna et ad rem accommoda in
medium Oratores nostri afferent, illaqz mulcabunt, persuadé:
tes pacem esse in tot periculis et dubijs rebus optimam saluberri:
mamqz pacem

Ad solos regis Joannis oratores Dicendum.

Testem nobis esse autem Sermi domini Hungarie Regis, quod per
omne hoc belli suscepti de Regno tempus, nihil unre officii, stu:
dii demqz et impendii pretermiserimus, vt autem suam, cum ad:
uersario in gratiam reducere, et pace concordiaqz inter ipsos facta,
Regnum Hungarie ab interitu, in quem declinat, liberare potuisse:
mus, quam hactenus sollicitudinem et operam, non solum non abie:

cimus, sed illam eo vsq; vt nunc ex rebus perspicue potest promouimus

Quare cum iam eo sit omnium laborum nostrorum et concordie ratio adducta, vt nisi sub presenti Oratorum Conuentu, desiderium nostrum optato fine concludatur, iam de pace prorsus nos oporteat desperare, hortari nos propterea et monere, qua maiore possumus diligencia .D. suas, velint, tam preteriti, q; futuri temporis statum et condicionem animo metiri, prudenterq; considerare, quid periculi, infamie et dispendij, ex ista de Regno Hungarie disceptacione, tota Respublica Christiana susceperit, quan: tumq; probis queri de eo ipsa Respublica debeat, omnis potis: simum causa sumt introducta et procurata.

Non minoris esse momenti existiment, totam Rempublicam Christianam, indefensam a crudelissimi hostis impetu relinquere quam vel vno Regno Hungarie carere. in quo adipiscendo, cu ius regia Hungarie, omnia extrema, semper cum molestia sepe etiam cum periculo vite, adire non sit grauata, multo ma: gis conuenit .D. suas ob communem tocius orbis Christiani quie: tem et tranquillitatem, deposito odio, et inimicitijs abiectis, nunc ad aliquas tolerabiles condiciones aduersario suis doi sui alacriter descendere, pacemq; et concordiam tota Europa desideratam, conficere. Ex qua sola plus suas Do. Hun: garie Regis honoris, commodi, voluptatisq; capere, quam vel ex Regno Hungarie quod in tumultu, dimicatione, strepi: tuq; armorum, nisi fiat pax, tueri necesse est, fructus et emolu: menti sperare posset

Proinde paciantur sibi .D. sue, quod equum erit et honestum per: suaderi Et in eorum sententiam ire non recusent, qui non ad priuatam, solum alterutrius Regis commoditatem, sed ad tocius Christianitatis statum in pace componendum, rones et persuasiones affere

Dicent autem Oratores mi se à nobis esse missos, vt tam sibi qua alteris partis Oratoribus que ad concordiam facere videbun: tur persuadeant, nihilq; cure, vigilantie et sedulitatis in hoc munere prelermittant

Ea autem que verbis illis exponent, vt re ipsi Oratores nostri presentent, illos diligenter nos hortamur committimusq; illis confe: rant mutuam industriam, accommodent sibi mutuo officium, omnes demiq; ingenii sui vires intendant, et communicent, vt tã: dem bellorum causa sublata, securi Christiani otio quiescere possit ad laudem omnipotentis Dei, et cum nostram, tum omnium Chri: stianorum Principum consolacionem et gloriam sempiternam.

Quod reliqum est, erit prudencie ipsorum Oratorum mores ita hec summarie notata, pro sua prudencia extendere, et mode: rari, ita operam, studium et sermones suos accommodare, ac di: rigere, vt temporis et rerum agendarum ratio postulabit, vtq; maxime ex usu et dignitate mea fieri posse videbitur. Quod totum illorum consilio et industrie committimus.

In omnibus autem negociis tractandis si quid tale occurrerit, quod Oratores mei facere non possent absq; speciali instructi: one et voluntate mea id quicquid fuerit, cuestigio nobis pcr: scribere curabunt, vt que sentencia et voluntas mea fuerit, illos plane instruere possemus Datt Cracovie xiiij Septembris Anno domini M°. D. XXX° Regni vero nostri anno XX mj^to

Sigismundo primo Regi Polonie

Joannes Latalski episcopus Posnanien
Andreas Crzizki Episcopus Plocen
Chr̃ferus de Sidlower Castell Crac: Camerll
3 Lucas de Gorca Castell. posnanien. maioris polo Capitq generalis
1 Andreas de Tanczin palatinus Cracovien
2 Jos Comes de Tarnow palat Russie: dux exercitum regni generalis
4. Jos Choicenski Decret. Doctor Archidiac Crac. Secretarius regius.

Oratores et consiliarii: ex dieta Posnanien.

SAcra Regia Mtas et domine.
domine noster clementissime

Humillimam nrí commendationem. Noluimus pretermittere, quin ea que hactenus huc à nobis acta sunt Mti Vrē declaremus. Venientes huc alii post alios, inuenimus prius Oratores Illmi Ducis Saxonie dominum Episcopum Missnensem, et Cancellarium ipsius domini Ducis, alterum maturum et mansuetissimum prelatū, alterum sane consultissimum, et in tractandis negocijs peracutum. Cum quibus eucstigio consilium mutuum cepimus de rone tractande, tam affinitatis qz concordie, prius qz partes dissidentes conuenirent: ac dum proposita fuisset à nobis difficultas que nobis videbatur in conficiendo recte vtroqz negocio si tractacio affinitatis precederet: Hungari enim qui ad concordiam tractandam vocati sunt, vbi aliud à nobis agi viderent, et quidem eiusmodi, quod magis coniunctionem aduersus illos. qz concordiam presentire videretur vt homines suspiciosi et ceruicis dure, putarent vel se colludi sibi crederent que tractarentur, Vel posthabere si nescirent: cum in prioribus tractatibus nulla in re posteriores haberi volebant, ac super ea difficultate petiissemus consilium ab ipsis Oratoribus Illm domini Ducis Saxonie, licet aliquandiu

perstarent in sententia tractande prime affinitatis vbi tamen
raciones mee sinis diluere non poterant, videretur q et ipsis
opus esse vta tractatus meos dirigere, vt neutrum negocium
alteri officeret, quominus vtrunq recte confici posset: conces-
serunt expedire simul et tractari. eo tamen modo, vt seorsum
nos cum Hungaris: illi cum Bohemis tractarent: Nos multis
racionibus id facere recusauimus, q isto modo partium Hun-
garorum esse, et maiorem apud illos fidem habere videremur
cum tantum abesset, vt magis nobis confiderent, q illis, vt
eciam venire ad nos sine literis secretatis recusauerint. Ta-
dem in hoc conuentum fuit inter nos, vt negocium concorditer
vtriq cum vtrisq Oratoribus: affinitatis vero illi soli inter
nos et Oratores Bohemie tractarent: quod illis negare non
potuimus. Cum vero dicerent nos esse in eo negocio partes,
illos vero mediatores: proposuerimtq quo ad hoc ipsum nego-
cium affinitatis id quod cumprimis illis satis necessarium vi-
debatur quomodo certior fieri deberet Serenis Rex Ferdina-
dus de constanti religione in hoc regno: quandoquidem enim
ex multis aliis argumentis: tum ex consilio quorundam de
statuendo Tutore Seremo filio Vestris Vre, et domino meo cle-
mentissimo in euentu obitus Vestris Vre, eo, qui fidem et re-
ligionem suam deseruisset, suspicionem concepisse Serenis Re-
gem Ferdinandum et multos alios religionem apud nos vaci-
lare. Eam proposicionem cum nos multis racionibus dilue-
remus, et presertim de tutore quem designabant, quod et
vanum esset de eius institucione actum fuisse aliquid: et in
Regno meo non alios fuisse fieri solitos Tutores Regum pu-
pillorum, q primarios regni Consiliarios, & q regnum
nem ab inicio suscepte religionis semper in ea constans fuit
et futurum nemo dubitare posset, cum ex singulari pietate
Vestris Vre, tum ex custodia que in arcendis hereticis ad-
hibetur.

Superuenerunt demum Oratores Sermi Regis Ferdinandi: cum quibus illi plurimum colloqui seorsum postulauerunt, vt hunc secundum de religione illis quellerent: Nobis tametsi non videbatur hoc necessarium cum illi de hac re adhuc nihil proponerent: et conjiciebamus plane hoc prætextu illos sine nobis de aliis rebus tractare et colloqui velle, citra suspicionem mali: Tamen ne hoc eis negare non potuimus: allegantibus in negocio affinitatis se mediatores esse, nos vero partes, permisimus, vt seorsum quæ vellent tractarent: Non dubitauimus autem illos, et negocium concorditer tractaturos fuisse. Nam cum antehac mentio facta fuisset, inter nos quo pacto aggrediendum foret ipsum negocium quæsiuissentq; à nobis sententiam mam: Vtrum nos ipsi partibus media proponere, aut requirere ab ipsis deberemus: Nos vero respondissemus ex actis prioribus consultissimum esse subsequentes dirigere, et docuissemus in tractatibus Olomucensibus partes nobis mediatoribus conditiones proposuisse: et hanc viam esse vitandæ suspicionis causa tutiorem: eaq; insistendum putauerimus, ostendissemusq; quid enim primis in hoc scrupulo totum hæsit: set negocium, q; alter alteri Regno cedere recusabat, et hic nullum medium locum habere posse, censuissemusq; repetitis actis, et tractatibus prioribus persuaderemus vtriq; parti, vt dimissa hac extrema conditione, aliqua media complecti non recusaret. Alioquin stante hac, nullum medium proponi, nullamq; concordiam confici posse, cum Regna socios ferre nequeant: Illi autem audita hac sententia mea respondissent nobis eam conditionem decedendo Regno futuram nunc multo difficiliorem apud Sermum Regem Ferdinandum propterea, q; Thureus intercesserit, vnde verendum esset semper, ne si ipse Rex Ferdinandus soami regno cederet, Thureus illum nichilominus impeteret. petiuissetq; tandem à nobis magna sollicitudine vt quam in hoc dubio resolutionem haberemus, illis declararemus. Nos q; statim conjicientes quo tenderent illis in summa respondissemus: Nō minus

Mtí vré et nobis ommbns, vl vicinis, et Chrianis omc esse
ne Thmeus immiscéat se negociis Regni Hungarię, et hanc cō:
cordiam interbnrbet: qnam illis esse videremus. Egrisseqz Mtę
vram diligenter cum Rege Ioanne, cum per literas, tum per
nuncios: prouideret omni ex parte ne qnid huic concordię
authoritas Thmei officeret. Et qnamuis egerat ille prius
per Oratorem smm cum Mtę vrá, vt ipsa munus hoc fré:
mande rei, cum Thmeo suscíperet propterea, q metueret smi:
stram suspicionem aut indignacionem ipsius Thmei subrię,
cuius tanta beneficencię officia in se experiretur: Tamen re:
cusante id facere Mtę vrá, vt rem Chriano Rege indignā,
et perniciosissimi in posterum exempli, presertim cum non insta:
ret qnicqz Mti vré, qno pacto illis inter se conueniret: reiji:
ceretqz in illum vicissim Mtas vrá, aram istam qm faceret,
qnibus rationibus colligauerit se cum Thmeo, recepisse illū
tandem hnius rei prouisionem. proinde cum mittat Oratores
suos ad ipsam concordiam, et premonitus fuerit à Mtę vra
tractacionem hanc concordię fieri non posse, nisi re prouisa, vt
Thmeus non interbnrbet, nihil nos dnbitare, qnin ille sic pro:
uidisset, vt eciam à Thmeo, nullum impedimentum sit metuendū.
Illi hijs à nobis auditis, gratias nobis egerunt probac relatioe
ma tanqz illis magnum aliquem scrupulum ex animo euulsisseq
addentes de difficultate cedendi regni rem esse minoris ure:
facile hunc nodum resolui posse modo ne qnid impedimenti à
Thmeo obsit. Hec fuit de concordia preloquutionis cum Orato:
ribus Saxonię summa. que qnid sibi velit, facile Mtas vra
conjicere poterit

Congressi autem deinc, cum Oratoribus Serni Regis Ferdinā:
di resolutmei illos, vt dicebant, de illo religionis dnbio: has
condiciones nobis ab illis super affinitate retulerunt. In pri:
mis vt caueretur, ne qna apnd nos mutacio fiat in religione.

Quod vbi fieret, vt contractus rescindi posset, deinde vt cum Matrimonia debeant esse libera, non arctaretur contractus ita, vt postea contrahentibus, cum ad etatem legitimam pervenerint liberum non ficeret Matrimonium vel consummare, vel mutare. Postremo vt si post obitum Mtis vre Sermus filius eius regno non potiretur aut mutacio aliqua ni eo esset facta contractus non teneretur.

Nobis primum res prepostera visa fuit, vt cum adhuc nihil mandatorum nrorum exposuerimus Oratoribus Serm domini Regis Ferdinandi, sed duntaxat illos in hospicio salutauimus: statim super hiis articulis per mediatores aliquid disputare deberemus: Demum persuadentibus Oratoribus Saxonie, nil referre, num circa hoc negocium, aut circa illud aliud de cor: dia illa exponeremus: et cum ipsi in negocio affinitatis essent mediatores: nos vero partes, se hanc viam compendiariam reperisse tractandi inter nos seorsum super hiis articulis, in quibus maior difficultas videretur: poscentibusq a nobis super hiis articulis responsum, paululum colloquuti, in eam sentenciam respondimus.

De mutacione religionis, nullum subesse periculum, et propter rationes predictas: et quia Sermus filius Mtis vre in Coronatione sua mirandum prestitit, et prestiturus est iterum ad annos legitimos perueniens, defensanda et tuenda religione et Statu Ecclesiastico manutenendo, et cum mirc mirando mullum vinculum fremius habeatur in rebus humanis, maiore ab ipso Rege certitudinem prestari non posse in hoc negocio q et nobis prestitit, imo quod ad religionem pertinet, magis nos vereri posse, ne sponsa Luteranismum ad nos secum adduceret q q illum apud sponsum reperire deberet

De contractu non arctando verum quidem, esse, matrimonia li-
bera esse debere, non minus tamen verum esse, acta et contrac-
tatus qui inter Principes fiunt per insignes personas ita firmari,
ut postea in irritum non abeant, Nam ex huiusmodi Contra-
ctuum mutationibus, magna indignitas magnaq; dissidia
et bella plerumq; oriri solent, proinde nos postulare, ut Con-
tractus et tractatus qui inter nos fierent, penis et aliis cau-
tionibus ita firmarentur, ut postea cum indignitate Princi-
pum et mea non rescinderentur, et presertim cum id nouum
non sit tractatus haberi de matrimonio inter dominum Coesa-
ream, et dominum Ludouicum Vrē regiam, proinde sicut antehac
fieri consueuit, ita et nunc fieret, neq; alius modus contra-
ctuum nunc obseruaretur, q; antehac fieri consueuit: et pre-
sertim quod ad Contractus infirmitatem tenderet, aliquin
nos sine certa firmitate tractare et concludere nil posse.

De eo vero ut aliquid non mutaretur in successione regni post
mortem Ludouici Vrē, respondimus. Sermum filium Ludouici Vrē
legitime electum et Coronatum esse, Insuper audiuimq; illi ab om-
nibus ordinibus regni esse prestitum: neq; ullis historiis do-
ceri posse Polonos fidem dominis suis prestitam unq; fregisse,
aut quicq; mutasse, proinde super hoc articulo nulla opus vi-
deri cautione.

Accepto hoc responso meo quesierunt à nobis qualem certitudinē
putaremus ad firmandum Contractum magis oportunam?
respondimus extare cum multorum preteritorum Contractuum
exempla, tum recens Matrimonij Sermi olim Regis Ludouici
et Marie regine, in eum aut alium similem modum tractatus
firmari posse. adijcientes hoc ad maiorem firmitatem et con-
iunctionem, ut gemina tractaretur affinitas, tam filiorum q;
filiarum utrimsq; Ludouici Vrē. Super his colloquium cū Oribus

Sermi Regis Ferdinandi postularunt/ quo habito/ postridie nobis ꝛes-
ponderunt, priores inscriptiones similium affinitatum non posse in
omnibus congruere/ sed ostenderemus quę nobis viderentur opor-
tuna, et secundum illa fieret inscriptionis formula, additis vel
demptis seu mutatis ijs quibus opus videretur/ de duplici vero
matrimonio, quoniam nullum in hac re haberent Oratores Sermi
Regis Ferdinandi documentum, opus fore illius autem requirere,
committentes arbitrio meo, vt sine mora mittendum illis per postas
censeremus, seu vero vt in reditu suo ipsi hoc exquirerent: adjici-
entes Connubium filii Sermi Regis Ferdinandi, cum Illma Isabel-
la esse per etatem longe dispar.

Nos colloquuti prelegi illis fecimus nonnulla inscriptionum exem-
pla, ex quibus annotatis que ad rem videbantur, conuentum est
formulas vtrinq; ipsius inscriptionis conficiendas. De duplici vero
matrimonio et dispari etate Illmorum filii Regis Ferdinandi, et
domine Isabelle respondimus autem vram forte non satis notam
habentem etatem filii Sermi Regis Ferdinandi; Illmam filiam suam
Isabellam, quam à iunioribus preteriri non satis congrueret, pro-
posse. Quam propositionem referrent ipsi ad Regem sum per
postas, vt obtinerunt.

Nos vicissim ad autem vram etatem filii Sermi Regis Ferdina-
di relaturos. Interim vero vt super eo Connubio, ad quod missi
sunt fieret conclusio. Vtinam enim de industria nos que-
situros polliceri vtrum ultas vra iuniorem domina Isabella
tradere vellet vt ipsi requirebant: ne quam illis ansam dare-
mus aduersus voluntatem ultis vre. Postq; ita inter nos dis-
cessum fuit. nos formulam Contractus dictauimus, ipsi vero re-
serimus, ore rationes conscripserunt locius negocii suspendendi,
et ad ultes vras referendi, quibus perlectis nos fassi quidem
sumus ea omnia que annotarunt ad conclusionem affinitatis

esse necessaria. Sed nos vehementer mirari dixim̃us, q̃ m̃ hiis ne-
cessariis non haberent documentum Oratores Serēm Regis Ferd-
nandi, cum et Oratores essent tam insignes, et negociorum de eo-
dendenda ipsa affinitate ab vtrisq; Vtibus vris, esset hmc de-
latum. Q nodq; sine instructione talium rerum que sunt neces-
sarie non solcant mitti Oratores insignes. Vnde non videri
nobis verisimile, vt ipsi Oratores, nihil magis habere deberet
documenti in negocio conducto, q̃ habere posset vilis alicuis
nunctius, aut quod literis simplicibus committi posset, decla-
rauimusq; nos super omnibus, que necessaria forent sufficie-
tem habere instructionem, neq; documento aliquo à Vte vra
opus esse. Itaq; postulauimus vt sine longis ambagibus, saltem
de vno Matrimonio rei ipsius conclusionem tractaremus. Ora-
tores Illm Dnus Georgii paululum colloquti petierunt ne
molesto ferremus animo, inuectionem hanc de reciproco Comm-
bio, causam suspendendi tocius hmis negocii dedisse. Nos res-
pondimus: Si hec racio de reciproco Commbio suspensione hac in-
digeat: illam solam suspenderent, ac in dominum suum refer-
rent: Cæterum de hoc vno super quo indictus esset Conuentus
iste fieret debita tractacio. Illi respondermt se hec omnia egisse
et disputasse cum Oratoribus Serēm Regis Ferdinandi: sed
illos occasionem hanc suspendendi tocius negocii, nullo modo re-
linquere voluisse: et interea quod minus declinare videban-
tur nobis miserunt: vt premisq; super his ab ipsorum Rege
documentum afferretur tractaretur negocium concordie, quod
totum nos eorum arbitrio commisimus, et ad omnia nos prom-
ptos exhibuimus.

Vnde vra Vtas colligere potest quibus artibus et inuolucris
aliud pretenditur, aliud curatur ab istis, vtcunq; est. nos ag-
grediemur in dei nomine tractatus concordie etiam premisq; Hu-
gari veniant in quo non dubitamus illos maioribus ambagi-
bus et labyrintis vsuros in versando hoc negocio nobiscum

qui mediatores sumus, tamen maiori solercia et dissimulatione qua poterimus arabimus, qui inter sentes et spinas gradiendo, negotium ipsum ad optatum finem deducere. Quod dominus deus prestare dignetur. Interim Sacra Mtas vra instruere nos dignetur super hiis articulis quos nobis dederunt latius, vt nos ad omnem questionem paratos inueniant. Non omnia enim expressa sunt in instructione Mtis vre, que isti requirunt, de circumstanciis Matrimonii et consumandorum tractuum terminis et locis. Commendamus nos humili Sacre Mti vre, quam dominus deus seruet diutissime sospitem et semper foelicem Posnanie die .x^a. Octobris Anno dni .M°. D°. XXX°

Articuli per Ducis Saxonie oratores in tractando matrimonio propositi Et ad reges relati.

Ostq; Illmus Princeps et dominus dominus Georgius Saxonie Dux etc animaduerten pacem et tranquillitatem Regnorum huius mundi potissimum constare et conseruari Regum affinitate mutua, ad Sermum Principem dominum dominum Sigismundum primum Polonie Regem etc motus necessitudine, qua eidem et preterea alteri arctissima iunctus est fecisset referri, quod sibi videretur apprime consultum vt filius suus dominus Sigismundus Augustus in Regem Polonie unc Coronatus in vxorem duceret Sermi Principis et domini domini Ferdinandi Hunga: rie et Bohemie Regis etc filiam maiorem natu Reginam Elisabet, ad hocq; promouendum suam polliceretur: et intelligens hoc consilium non displicere Regi Polonie, insinuauit Regi Ferdinando Quem q; ad hoc propensum et inclinatum repperit, egit itaq; apud vtrumq; Regem, vt huius rei tractande gra Oratores suos Posnaniam circiter festum Michaelis mitterent

videlicet nomine Regie Mtis Polonie Rndos in Chro Patres Mgcos, et Inclytos dominos Ioannem Posn. Andream &c: et nomine Regie Mtis Hungarie et Bohemie Rndum in Chro Patrem et d.d. Iacobum Epm Wratislavien, dominum Sigismundum de Herbestein equitem auratum. et Doctorem Beatum Vidman: adfuerunt qz à Duce Georgio missi Rdus in Chro Pr dominus Ioannes Episcopus Missnen. Doctor Simon Pistoris Cancellarius acta qz et tractata sunt inter eos sequen[a].

Primo domini Oratores Polonie. per Oratores Ducis Saxonie significaverunt Oratoribus Regis Ferdinandi, se à Rege suo habere Mandatum, super predicto consilio Ducis Georgii de nupciis predictorum liberorum vtrimqz Regis et affinitate vt deduceretur ad debitum finem, ita qz rata et firma maneret, secundum quod hactenus inter Reges et Principes consuetum fuit, nec insolitis condicionibus in aliquod dubium revocaretur. et quod qz institueretur Matrimonium inter Ferdinandi Regis filium Maximilianum, et Polonie Regis filiam Isabellam:

Ad quod Oratores Regis Ferdinandi dederunt responsum, qz postea qz intelligerent Regem Polonie pro suo filio desiderare in sponsam Ferdinandi Regis filiam nato maiorem, intellexisset Regem suum ad hoc qz inclinatum, et huius rei tractande gra eos precipue destinasse huc, verum quia de multis ad hoc frē mandum veniret tractandum que nunc per eos comode expediri non possunt: Nec etiam Regi Ferdinando de Matrimonio reciproco aliqmd antea est significatum, ita qz desuper potuisset eis dedisse mandatum.

Visum fuit vtrimqz et necessarium et conveniens, vt primum omnium conveniret inter eos de condicionibus articulis et capitulis

ad hanc causam pertinentibus, super quibus vtraq; Regia Mtas posset reddi certior, et prehabita matura deliberatione, tum personaliter loco et tempore congruis conuenire, aut Oratores nominatim et cum speciali mandato mittere: vel etiam illis suis Oratoribus interea q; hic adhuc possent morari. nunc desuper suam voluntatem significare, et sic debito modo ad plenam perfectionem deducere. Vltra que capitula q; posset quelibet Mtas Regia pro plenori absolucione alteri et alia ad tractand causa necessaria suggerere et minuare. Sunt ergo capitula hec.

Quo pacto promissio sponsaliorum de futuro, à Regibus ipsis vt parentibus sit facienda, et q; non obstante consanguinitate deberent habere effectum, atq; dispensationi Apostolice impetra: de dandus modus.

An deceat illi promissioni apponere penam, quantaq; et secundum quam formam, ac an et quotuplo maior dote sit apponenda.

Intra quot annos liberi debeant esse obligati et teneri ad ratificandu

Quid si antea vel post ratificationem, et ante traductionem alter eorum diem suum obiret.

Quanta debeat esse dos, et illius respectu donatio propter nupcias Et nunqmid sufficeret adhuc nullam aliam dotem designare, qua eam qua hactenus Regine Hungarie et Bohemie, ac Archiducisse Austrie fuissent elocate, et Regine Polonie promise. Et q; vterq; Rex tempore sue traductione instante secundum hoc ad illam exprimendam et constituendam debeat teneri

Item q; et tum fiat renunciacio super hereditate paterna Tua: terna ipsius sponse.

An proprietas dotis matrimonio per mortem soluto et sine liberis debeat remanere apud relictam indistincte, vltra et preter assignatam donationem propter nupcias. Quid si extarent liberi, et ni minore etate morerentur matre superstite.

Vtrum vxore mortua sine liberis dos debeat perpetuo manere apud Maritum: et eis ad nullam partem reddendam teneri Quid de vocalibus et mundo muliebri, si nullam ipsa relinqueret filiam

Nunquid per compensacionem dotis, multe iste difficultates venirent tollende. si filius Regis Ferdinandi duceret vnam ex filiabus Regis Polonie.

Concluſum est ergo super hiscc capitulis, vt vtrinsq; Regis Oratores illico in primo quoq; tempore habita tractata ad dictas Regias referre ac desuper ab eis deliberacionem et responsu expectare debeant.

Sigismundus primus Rex Polonie Oratoribus & Consiliariis suis. Pacem & connubia Posnanie tractan[dis].

Ioanni Latalski Epo Posnaniensi
Andree krzizki Epo Plocensi
Chiffero de Sidlower Castello Crac
Andree de Tanczin Palatino Crac
Luce a Gozka Castellano Posnanien
Ioanni de Tarnow palatino Russie
Ioanni Choienski archidiaco Crac

Receperen in Chro patres et Magci, sincere nobis dilecti Gratum est nobis officium Sinceritatum vestrarum, quod leris suis quas nobis Kersdorff Cubicularius reddidit. tam accurate, plane et copiose nos fecerunt de omnibus certiores, que esthir in primordiis tractatuum tam cum Sermi Regis Ferdinandi, q cum Illustr domini Georgii Ducis Saxonie Oratoribus egerint. Illud vero minime gratius, q ad singula que fuerunt ab illis per interrogatoria proposita, Sinceritate vre ita prudenter et accomodate vt literis declarant, illis respondernut. Neq enim si presentes ipsi adfuissemus, melius magis q apposite super hijsce questionibus responderi potuisset. Quare commendamus in hoc industriam et studium Sti tuum vestrarum Illas q hortamur, vt eadem fide et diligentia reliquas omnes actiones persequantur: sermones q et persuasiones suas ita ad omnia dirigant, vt et nra et publica commoda, item etiam honestatis rationes postulare maxime videbuntur. Miramur autem vehementer, q in tam magno tam q ardno negocio, oratores isti ambigue et inconstanter consilia sua referent, aliud nobis scilicet per insinuationes circuitiones q verborum insinuantes,

q̄ in re quando ad aliqd̄ veniatur facturi essent.
Illud tamen nos illorum arbitrio illos facere p̄mitteremꝰ
dum modo nobis sit integrum vt recto nobis p̄suadeq̄
Sinceritꝫ vras caute omnia cum illis prudenter q̄ ce-
gisse. Namq̄ magis interesse nra putamus cauere ne
imprudenter quid nomine nro actidat, q̄ nimioc ferre
q̄ argute simulate ac ab ipsis tractentur negocia.
Que enim res optato exitu terminata est, non multum
refert querere, hac aut illa ratione tractata, vel casu
aut prouidentia cuiusuis sublenata fuerit. Cum vero
qui sit successus rei futurus incertum adhuc est, tanto
maiore cura et industria, ne quid contra rectum cōsilium
et ipsius rei dignitatem contingat prouidendū censemus.
quanto maior dubietas et incertitudinis impedimentum
obijcitur. Quare cum illorum ita ingeniose inuentiones
in disputationibus adhibeantur, plurimum nobis satis-
facimt Sinceritꝫ vre, q̄ iudicio prudentia q̄ sua non con-
tentione illas moderentur, et q̄ non tam veris q̄ op-
timis et necessarijs quibusq̄ rationibus illas cōfutent
et depellant.

Ceterum quia Sinceritꝫ vre, cum questio de duplici
matrimonio fuisset interposita, scribunt se ab oratoribꝫ
Sermi regis Ferdinandi accepisse, q̄ Illme filie nostre
Isabelle impar etas ad illius filij cōiunctionem
illis videatur. non videtur nobis dicimus hoc loco Sinceri-
oris mentis nre indicium in hac parte declarare, ne
et Stes vre, et Oes isti in hoc ambigno amplius
posthac hereant. Certum quidem iam inde ab initio
habuimus, cum de reciproco matrimonio cogitare
cepimus, nos si ad geminam nuptiarum constitutionē
res nobis cum Sermo rege Ferdinando ventura esset
Illmam filiam nostram Isabellam collocare in matrimoniū

Mtis suę filio debuisse, nunc vero etiam idipsum fir:
mius et magis constantez apud nos statuimus, q̃ prius:
q̃ ipsa Illma filia nra Isabella cuipiam despondeatur
nullam nos aliam natu minorem in matrimoy collocemus.
Neq̃ enim conveniret a nobis permitti vt minor filia nra
quepiam hoc honore comgali seniorem haur, et que nobis
ob singulares animi et corporis dotes est charma antiri:
pare deberet. Atq̃ ita Smitez tbg vris hoc iterum atq̃
iterum repetimus, consilientes illis, vt ita circa duplici:
cium matrimoniorum tractatum, si ad illum ventu erit,
se gerant, ne alterius filie minoris petende oratio ora:
toribus detur. Nichil enim dubitare amplius oportebit
Smitez tes vras, nos in hac causa honoris Illmay Isa:
bellam non esse posthabituros. / Quòd si vel propter
etatis disparitatem dicte Illme filie nrę ad etatem
Sezmi regis Ferdinandi filii. Vel propter dissensionem
Sezmi regis Ferdinandi, duplicium matrimoniorum
causam relinquere oportebit: Stes vras hortamur,
vt de nuptiis q̃q̃ inter filium nrm, et filiam Sezmi
regis Ferdinandi intercedere debebunt, secundu Man:
datum et instructionem a nobis datam trattent et
concludant. In quo etiam simplici matrimonio, et
illud animaduertere conveniet, Stes vras, si suspendere
totam illius Tractationem, vel partem oratores voluerit
Nam si id fieri posset per orationem aliquam ab ipsis
interpositam, ne simplex filii nri matrimoy hoc tpe
perficeretur, magis ex re nra futurum arbitraremur.
Etenim si reciprocum Matrimonium, in quo et necessi:
tudinis vinculum arctius, et utilitas maior sperada
foret, nunc subtraheretur, et istud simplex multe ex:
pectationis connubium differri, conducere nobis posset

rum ob alia multa, tum maxime, ne in invidiam &
siniſtram aliquam ſuſpitionem tam apud Scr^mum
regem Joannem, q apud Imperatorem Turcorum addu-
camur. Unde fit etiam quod vehementer optaremus
Sūtes vras, quanto magis ſine ſuſpitione et offenſa
Oratorum Scr^mi regis Ferdinandi, et ſi dominus Dux
Saxoꝭ fieri poſſet, in aliquem certum modum rationes
componere, et efficere primis Conventis et pactis Tractatꝰ
tranſigatur, et ſubinde de affinitate ſecundum ea
que ex nra voluntate et dignitate fieri poſſe videbitꝰ
tractetur.

De Articulis quos ab ipſis in ſcripto oblatos Sūtes
vrę nobis miſerunt: etſi non dubitamus S.tes vras
potuiſſe illos eadem prudentia, quam in aliis preſtiterunt,
per ſe abſolvere: tamen quia ad nos ſunt relati, quid
nobis videatur, ſententiam nram quam breviter aperiemus.
Querunt in primis, quo pacto promiſſio Sponſaliorum
de futuro a nobis et a Scr^mo rege Ferdinando, tanq
a patribus liberorum nrorum ſit facienda, In qua re
rupere mus nos quidem Sūtes vras, conſilium et
aſſenſionem ſuam ad illorum quorumq arbitrium, dum-
modo honeſtatis & poſſibilitatis terminos non excedat
accomodare. Verum ſi et ipſi ſententiam noſtram me-
dio Sūtum vrarum ſuper eo cognoſcere contendent, declarabunt Sūtatꝭ vrę, nobis videri
ita cōmodiſſime haur promiſſionem fieri poſſe, ut
in preſenti tempore promittamus nos in verbo noſtro
regio, et lras ſub sigillo nro in verba que erunt
immutata confirmamus: q quando Scr^mus rex Ferdin^s

filia octauum annum impleuerit, nos teneamur per oratores nros nomine Sermi filii nri in loco quem Sermus Rex Ferdinandus designauerit, sponsalia per verba de futuro cum Illma Maiestatis sue filia contrahere, verissimq; etiam verbo suo regio et lris sub sigillo datis Sermus rex Ferdinandus promittat, q; tempore et loco supranominato contrahere erit obligatq; ex parte filię suę, consensu ipsius filię antecedente, cum oratoribus nris ad hoc a nobis et Sermo filio nostro specialiter missis.

Sequens articulus habet: et q; non obstante cõsanguinitate sponsalia ipsa de futuro, deberent habere effectum, atq; dispensatione apostolicę danda modus.
In quo articulo quod ad effectum sponsaliorum attinet, ita id pronutti censemus: Si Apostolice Sedis autoritas non repugnabit. Vt vero non repugnet, et cum liberis nris Sedes ipsa Apostolica dispenset, communi nra, et Sermi regis Ferdinandi opera, id impetrari debere eqmum arbitramur. Et super hoc, etiam, bono regio, et lris fieri promissionem

Tertii articuli verba sunt: an decreat huic promissioi apponere pœnam, quanta q; (et secundum quid formam, et an, et quotuplo maior dos sit apponenda?
Hic nos illud primum confitebimur tam Sacrorum Canonum rescriptis, q; Legum Imperialium cõstitutionibq; caueri: neq; ab initio matrimonium contrahere, neq; dissociatum reconciliare quemq; regi posse. pœnis interpositis posse. indeq; intelligi liberam voluntatem contrahendi atq; distrahendi matrimonii transferri ad uxorissitatem non oportere: Verum quia ab aliis etiã regibq

et principibus retra Legem preciditum et indignitatem
constat Contractibus eiusmodi, poenam appositam ali:
quando fuisse, et nobis id eadem qua illis ratione
licitum fore arbitramur, Vt ad ratificationem eorū
quae de matrimonio concludentur poena apponatur
ne et partorum solennis institutio, et opera nra pre:
stita in irritum conuertatur.

Sequitur deinde intra quot annos, liberi debeant esse
obligati, et teneri ad ratificandum. Ad quae peti
tionem illorum sententiam imprimis requirendam cen:
semus. Et si a nra non minimy dissentire, vestris qz
suffragijs decens videbit amplectenda permittimus.
Nam qz nos illud tempus ad ratificandum amplissimū
arbitramur, quando ad plenos pubertatis suę annos
filia Secūi regis Ferdinandi peruenerit.

Quaerunt postmodum, quid fieri debeat, si ante, vel etia
post ratificationem, et ante traditionem, alter eorū
diem suum obiret? In quo non incommodum erit cū
respondere, vt alterutro decedente, contractus anni:
quentur, et omnis obligatio rescindatur et euanescat.
Cum enim nos vnicum tantum filium habeamus, quo
decedente nullus a nobis alter in eorum de mortui ad
implendas conditiones matrimonii et contractus sub:
rogari posset: integrum nobis vtrinque relinqui debere
expedit, ne in eorum de mortuę puellę successione alterā
simus nos vel filius noster obligati.

Postea sequitur quanta debeat esse dos: et illius rei:

pcctu donatio propter nuptias. et nunquid sufficeret adhuc nullam aliam designare, q̄ eam, qua hactenus Regnie Vngarie et Bohemie ac Archiduciss Austrie fuissent dotate et regnie polonie promisse. Et q̄ utrūq; Rex tempore suo, traductione instante, secundum hor ad illam apprimendam et constituendam debeat teneri. Et de dote nobis quidem videtur ut tanta suscipiatur quanta ab illis promissa erit. Vel quanta Sor me olim matri mee fuerat data. Ceterum si illius nominationem et determinationem suspendere ad traductoy vstq; tulerint, nichilo magis repugnandum erit. Donatio vero propter nuptias, eo modo pronutti poterit qui in priori instructione datus est et descriptus.

Item verba eorum. Ad tum fiat renuntiatio super he: reditate paterna et materna ipsius Sponse. In quo. etsi illorum nobis ut in retroris sententia prior et arbi: trium placeret, ad quod accedere nil dubitaremus: Di: rere tamen potuerunt Sti. vrq, nos ut hereditati paterne et materne Sponsa renuntiet contentos fore.

Deinde fit interrogatio: An proprietas dotis, matrimo° per mortem soluto et sine liberis, debeat remanere apd relictam indistincte ultra et preter assignatam donatoy propter nuptias. Ad quam interrogationem, non erit aliquum respondere, iniquum fore, ut dos, morte soluto matrimonio relicte ultra assignatam donatoy propter nuptias reddi debeat: cum tante estimationis hic donationes ppter nuptias ministri et mercibi soleant que ad duplam dotis quantitatem sufficere possent. Quare illis dubium esse non debet, q̄ proprietate dotis

que propter onera matrimonii marito datur, cum supra expressa donatione propter nuptias eiusmodi confundi et commisceri oporteat.

Quid si extarent liberi inquiunt, et in minori aetate moreretur matre superstite? Quem casum etsi hoc distare a superiore videmus: q fuerunt hi liberi et postea esse desierunt: In illo autem, ab initio nulli extiterunt: Nobis tamen idem in hoc et in illo respondere placeret, cum parum interesset quo ad proprietatis dotis in hoc casu retentionem fuisse liberos qui esse desierunt, et nunquam fuisse.

Adhuc addunt: Utrum, uxore mortua sine liberis Dos debeat ppetuo manere apud maritum, et is ad illa partem reddendam teneri. Sed hoc non est nouum, et Iuris bg vtris plane tam ex iure q consuetudinibus approbatis cognitum, dotem, ut in plurimum, uxore sine liberis mortua, ad ipsius mulieris heredes unde profecta est, uel ad eos a quibus aduenit reuerti. quando tamen pactum aliquot in contrarium non sit factum. Eiusmodi pactum ut mortua coniuge sine liberis, in potestate mariti Dos, uel pars eius remaneat, amplectimur non recusamus. dum modo ab Oratoribus id contrarie partis admittatur

Hoc idem et de Mundo muliebri, et de ioralibus si nullam reliquerit filiam faciendum arbitramur. Nempe si commeniri non poterit ut ista apud maritum remaneat. quod de iure solet sub estimatoe restituto illorum

promittatur

Postremo ab illis queritur: Numquid per compensationem dotis multe iste difficultates venirent tollende. si filius regis Ferdinandi duceret unam ex filiabus nris. Quod certe vocari in dubium non oportuit. Quando enim circa commutationem filiarum dos compensatur et reliqua que sunt minoris momenti compensari et tolli antur difficultates et impedimenta cessabunt. Nisi forte illud excipere et ad partum reducere velint, quando alterutrius partis iocalia et gemme pretiose equalitatem estimationis multum superaret et excederet.

Hijs ita visum est nobis breuiter ad questiones et mitez: rogata proposita respondere. que tamen ampliare et restringere arbitratu suo poterunt Sinceritates vre prout ad rem magis conducens, magisque aptum et accomodatum fore considerauerint. Nil preter mittentes quod ad conciliandam persuadendamque concordiam et pacem que toto fere orbe terrarum expectatur, facere et conducere posset. Nam id supra omnia nobis et necessarium et longe utilissimum videtur. Bene valeant Sinceritates vestre. Datt Cracouie die xxij Septembr. Anno domini 1530.

Regni vero nostri anno 24.

Bonę Regine Polonie
Andr. Cricius Eps Plocensis.

Sacra Rlis Mtas, mea
domina clementissma

Humillimam mei cómendationy. Scripsi iam Sacre Mti vre quo modo negocium affinitatis haberet. una a pleriscz dibus tractantes de concordia, quę hic in Bohemiis sperauim. Vngari tamen iam de cedendo regno altiy dedecuit respondere. non esse de hoc ne cogitandum quidem nedum loquendum. Super aliis vero et de securitate Sermi regis Ferdinandi a Turco, habere se dixerunt modos honestos et utiles, modo audirent prius aliqd, unde concordiam pter ressionem regni sperare possent. Ad hęc, oratores Sermi regis Ferdinandi deliberant, et metuo ne vem tobis tantisper durent, donec de exitu Comentus Augustew, certiores fiant. Sperat enim generalem illam expeditionem, et magna quedam sperat. Vtinam non fallantur. Sed nos suademus melioremem esse certam pacem q speratam victoriam. Suggerunt michi diam de Induciis. Peterreo Vngaros, et quantum possem suadere, sed hactenus reluctantur, nisi essent longissime, et ablata restituerentur. quę conditiones sunt durissimę. Nichil tamen intentatum relinquemus, quo boni aliqd faciamq. Comendo meam debitam et debitissimam seruitutem Sre Sacre Mti, quam deus deus seruet ffl sospitem et felicem. Posnaę xxi octobr. 1530.

Schedula

Sacra Mtas ego quę scribo de dno Hieronymo Laski palatino Syradiensi, scribo animo Christiano et bello: Verum non placent michi spes et negociationes eius, et domini sui, et timeo pessimum exitum. Vtinam fallar. de quo multa essent scribenda. Nam michi multa sua secreta communicauit. Inter

alia mala, q̃ dixit, regno M̃tuy ꝓrarum imineꝛe, aperuit molimina quedam ex Prussia, et qualis illic sit angwis in sinu M̃tuy ꝓrarum. Oro pro Deo prospiciant tempori. corruptus est Mundus: incuria et fides hominum depravata

Intellexi multos ambire Marssalcatum vacantem: supplico M̃ti vr̃e habeat comendatum dominum petrum Kmitum Marsalcum Curiç, hominem summa fide et totute ꝓditum. Tales decet a principibus promoveꝛi, nec maxime cu bonoꝛum magna est raritas, et in probitas millo dimeritur beneficio. Supplico M̃ti vr̃e, dare michi venia dignetur, q̃ ita libere ita scribo. Facio id pro debito et fide mea.

Humilis Ser Crimb Bps Plocen.

Rme in dne, dne colendme. quia me pmeꝛ iste seꝛo admonuit si quid vellem scribeꝛe: et breui descripturi sumus omnia ad unguem, M̃ti vr̃e regiç, postq̃ id illi gratum cognovimus. Nunc demtaxat in quo scopulo hereemus vra Rma Dna attingiat. Jam ab Ungaris dudum, quid prestare possunt habemus: a Germanis hactenus nil, nisi Terrenthiam illud nolo volo: volo nolo. Illi quibus rationibus regno redere non possunt nec in parte nec in toto dorneꝛunt. Pro eo tamen offeꝛunt partem Turciam certam et honestam. offeꝛunt de titulo et successione: de Slesia et Morauia, de restitutione domine Marie reginç et aliorum exulum, fodinasq̃ que nobis iuste et honeste videꝛentuꝛ, sed et redemptionem pecuniariam eoꝛum que aduersarius habet in Ungaria.

hii contra, modo dabant spem suscipiendi, modo negabat, nichil nisi expiscando vt ab initio suspicabar futurum. Ad extremum responderunt se de reddendo regno facultatem nullam habere. Verum vt conditiones quę ab aduersariis proponerentur conferrem, et prestolarer donec a rege suo documentum super illis haberent. quas vellet per veredarios mittere. Ad hoc etiam cum Vngaros multis persuasionibus induxissemus: illi cunctus an id faciant, ad hoc triduum deliberant: nec quicq respondent. Dixerunt tamen michi secretius se veredarium quem hinc miserunt expectare. Diuinarem quid ille de Concordia afferre possit, qui in negotio affinitatis sit missus! respondemus speraze se illum aliquid allaturum etiam. Hec summa est eorum in quibus sic hęremus vt quid deinceps facere debeamus, prorsus nescimus. Fuit hesi apud me vespere dns Laski palatinus. Nam continue volutatur inter nos ac etiam aduersarios sollicitando hanc concordiam: potissimum vt dicit, causa gratie Actis domini mei. Narrauit michi allarhzimans quantum exitium imineat hijs regionibus omnibus, nisi pax sequatur. vtinam non vere. Habet apud se hic nuncios principum Lutheranorum, sollicitantium, ne quid fiat de concordia. q et ipsi breui excitare vellent tumultum in Germania. O oiros Euangelicos.

Dominus Eps Veratissanen, qui concordie est auidissimus multum mecum queritur cum Lacrimis de conditione horum temporum, de successu Comentus Germanici, ad quem motus erat Cesarem magnam venisse. Latius omnia breui. Mo gratie Deus vre Rme vri dno et benefactori meo, ex corde comendo. quam dominus deus seruet nobis et toti bono, incolumem et Letam Posnanie postridie Simonis et Jude apostolorum 1530

Scheda

Rme mi domine post obsignatas hras, fuimus cum oribus Sermi regis Ferdinandi: et mutuo consilio, illis legi feimus

inter alias querimonias quas Vngari annotarunt, de treis et Legatione ad Bassam Nanderalbensem facta, Negarunt illi primum, deinde confessi sunt cum rubore tamen missas quidem tras fidei et Legationem factam ad ipsum Bassam per regem eorum, tamen aliam esse Legationem q̄ Vngari referrent: quā tamen nobis non aperuerunt. Communicauimus autem hoc illis eo consilio, vt conjecre possent, regem Vngarie cum Turcis sentire, vt animos paulo remitterent. Diximus tamen nos id minime credere q̄ Gr̄mus Rex Ferdinandus quouere societates cū Turcis aduersus Christianos, vt Vngaris persuasum est, deberet.

Stor Eps Ploren ſſt

Sigismundo primo regi Polonie
Petrus Tomicius Epūs Crac

Sacra Regia Vtas et dominc. dne clemēnme. Post humile Seruitutis & oratorum meorum cōmendationem. Accepi hodie prima Lucē tras dñi Epi Ploren. qui breuibus Vobis quid illic Posnanie agatur, in hanc sententia mihi scripsit. q̄ post inceptum a pleris q̄ diebus negotiū concordie vsq̄ huc in prohemiis et persuasionibus tantum dominī orēs versentur. Qd q̄ iam tamen dominī Vngari de reddendo regno vltimum eiusmodi dederunt responsum, q̄ id ne cogitari quidem debeat. De aliis vero et pace Seren̄mi regis Ferdinandi a Turco, scribit dos Eps, illis ita respondisse, q̄ habeant modos vtiles et honestos, modo prius audirent quid sibi de recta concordia pollicerī possent. Super quo deliberare voluerunt Seren̄mi regis Ferdinādi oratores. sed in hoc se vereri dos Eps scribit, ne ista deliberatione et verbis ducere tantummodo et tempus terere voluit, vsq̄ dum certiores fiant quid Spei ex ituū Dietę Augustensis pollicerī illis possit. Sommiant siquidem ex:

peditionem generaleq, et alia multa: sed tamen dominus Epus scribit aliquid suggessisse illos de faciendis Induciis de quibus contenti forent domini Consiliarii Mtis Vre. si modo domini Vngari vel vellent vel possent illis assentiri. Hoc ego Mtti Vre ita vt ipse accepi declarare volui. vt interea q̄ alia asserantur certiora in hiis cogitationeq̄ pro bono publico exercere possit. Comendo me vnzsus et seruitutem meam in gratia Mtis Vre Scrme. quam cum Scrma coniuge sua et omnibus angustissimis liberis filiorissimam semper et optime salua esse vehementer desydero. Crac 28 Obris 1530

Petrus Tomiczki Epus Crac. Vicecancell
Chrophoro Schidlowczki Castellº Crac etc.

Dnus Iras ad Magriam vrām scribo: venit ad me dominus Al: bertus Pptus quinquecclesien, ob reliquę dotis Illustris domine Zophię Masouie ducis repetitionem. quem cum ego ad Mtem regiam adduxissem: quesissemq̄ ex eo: qui status, quę ve conditio rerum nur in Vngaria esset: nar: rauit omnia esse ad summam miseriam et calamitatem redacta, inquiens Turcos illos quos paulo ante in finibus Moramie fuisse scripsi, preter id q̄ quadraginta millia hominum in seruitutem abduxerint: plus q̄ Hostia plerąq̄ alia etiam quę hominis crudelitatem superarent patrasse. In omnis enim illorum Statibus, quę habuerunt in bonis diu Turzonis, post discessum eorum, reperti sunt infantes masculi resi et necati circiter mille, et puelle femine Trecente relicte, seminiue, quas fortasse propterea occidere abstinuerunt, q̄ nocere armis vtrumq̄ adulte postea, sexu prohibente non possent.

De Regis autem Ferdinandi discessu ista dixit: q̄ iam

Vicemq viderit plurimos milites, a quibus intellexit esse Decem millia paratissimorum Hispanorum et Germanorum Lanceariorum: et octingentos Equites Cathafractos Germanos. Vngaros autem Leuis armaturæ mille. qui dux et Capitᵒ dnō de Rogendorff, in Vngariam mittuntur. Q̄ qꝫ ad illorum numerum accedere debeat cum aliquot millibus susceptorum et quoratorum ex Stiria et Charintia hominū, Dominus Catianner. Item etiam retulit Sermᵘˢ regem Ferdinandum Nauis Tormentis Bellicis maioribus Triginta vnō: et comeatu copioso instruxisse ad omnem occasionem paratas sup Danubio habere. quibus rebus ego vobis nō dubium, ne non frustra de concordia iste multorum oratorū Conuentus habeatur. Faxit tamen dᵒˢ deus, vt inopinatū nobis aliquid boni amdat. ob quod ego dominū Dnum cum clero meo orare indignū non esse. Comendo me amori et benevolentiæ vestræ Magᶜᶦᵉ ᵛʳᵉ. quod sanū esse, atq̄ cum omnibus suis semper in volumen et optimū vehementer desydero. Cracouiæ 18 octobr 1530.

341.

Vricius Tomicio.

Rme mi dne, benefactor colendme. Egressi sumus tam
Labyrinthum nrm, non vt volumus, sed vt potimus,
Spes tamen habet vtrinsq; partis Oratores omnia qrc
rondixrimus recte succssura. De quibus rum ex volu:
mine quod Mt regiç mittimus, ora Rma Dō abunde
omnia rgnoscet. et ego in tumultuario discessu nro
et istorum negotiorum expeditione, hinc atq; hinc dis:
tracor. Suppliro bonī consulat quòd plura nō scribo.
Cum autem serum est michi ad bona mea redire, ibo
interim ad Czastochowa religionis causa primusq;
Comentus appetat. Comendo me gratiē Dnis vrīs
Rmis. quam dominus deus seruet sospitem et feliccm.
Posnaniē postridiē .S. Martini .1530.

Sigismundo primo regi Poloniæ.
Andreas Cricius Eps Plocensis

Sacra Regia Mtas
Dne Dne clemētme

Humillimam seruitutis mee recomendationē. Describimus Sacre Mti vre libet prolixe, necessarie tamen adhuc diuturnę nra in hijs Concordie Tractatibus, mutuo inter nos habita, ex quibus, intelliget Mtas vra, quo pacto negotium istud transegimus: et vt aliter illud transigere non potuerimus. Supplicamus igr Mti vre vt ea non gratiam audire, et bona conscientia laborem nros dignetur. Ex quibus et progressu tractatuum Mtas vra, q illi qui indigna magis concedere volebant, ad indigniora fortasse descendere nt. Comendamus nos humili Sacre Mti vre
Ex Posnania xii Novembr. 1530.

343

Sigismundo primo Regi Poloniæ Consiliarii et oratores Poloni. ex Dieta Posnamien: de tractatibus suis

Sacra Regia Mtas et domine domine clementissme.

Humillimam nostri comendationem. Postq Mtes vre regie acceptum fuisse cognovimus, nos illi copiose omnia quæ primum huc egimus perscripsisse: volumus et reliqua acta dictaq nostra ova illi perscribere: vt hijs cognitis expenderet tum operas uras, tum urgonii nobis a Mte vra comissi magnitudinem et perplexitatem.

Post suspensum affinitatis negotium, cepimus cosiliu de modo Conordiæ aggrediendo, in quo valde insta: bant Oratores Missnenses, vt intra vtrinsq partis Excutieremus: et secundum illa condiciones paris propo: nerentur. Nobis visus non est processus iste condu: cibilis: q et non essemus Judices, et in decernendo super iuribus regnorum summa esset difficultas, resq plena periculi. Cum enim vtraq pars persuasit sibi, ius suum esse potius, et nos vtramq ad condi: ciones paris trahendo ratiocinaremur secus cu illis de ipsorum iuribus, et vt fieri opporteret apud

vtramq; maioris estimaremus causam et rationes adversarij q̄ suam, ficret, vt non solum non persuaderemus illis quicq; sed indubie vtramq; nobis infestam redderemus. Conue: nimus demum hijs et aliis rationibus non ingrediendu hunc iurium Labyrinthum. sed cum mediatores essemus, ab extremis partem vtramq; ad aliqua media et condi: tiones alteri proponendas inducere et persuadere conare: mur. Igitur ante q̄ Vngari aduenissent: congressi cum Oratoribus Sacr^mi do. Regis Ferdinandi, egimus imprimis illi gratias nomine Mtis vre, et pariter Illmi domini Ducis Georgii, q̄ ad illius et Mtis vre postulata miserit hue ipsos oratores: Declaramimus deinde nos ad obe: unda duo negocia esse missos: affinitatis et concordie. in vtroq; quod prius tractari deberet nobis cōmissum esse arbitrio ipsorum deferre. Cum autem visum esset Ora: toribus Missis cusibus collegis nris affinitatis negocium auncupare, id q̄ potius esse absentibus Vngaris oratio ipsa suaderet. ac demum illud preter opinionem nram suspendi oportuit. alterum interim vt tractaremus hortati sumus. causas adducentes quibus Mtas vra mox ab initio belli hoc et controversiam super Regno Vngarie sistere et intercipere curauit: non sine singulari amoris & benevolen: tie erga Sacr^mum Do. regem Ferdinandum ratione, cum persuasum haberet Mtas vra id quod res demum docuit, Imperatorem Turcorum huic bello interessurum, ei q̄ adhe: surum, qui sibi in ea vicinia minus esset metuendus. Ad a: gendum vero cum ipso Imperatore, neminem Principum rectius intelligere posse, quibus viribus et apparatu opus foret, q̄ Mtem vram, cum etatis et vicinie sue, tum continua bel: lorum suorum cum Infidelibus experiēa comenioramus. Vt ab initio quo Thurci Christianos inpetere cepernut, nunq; non parturiebant Christiani Principes generalem adversus illos expedicionem: intelligentes vnum vel duos ad repri: mendam vim tantam non sufficere. Vt multorum regnor̄ Et Principum partim spe ipsius generalis expedicionis, partim confidēa virium suarum cum hoste hoc certantium, maxime

vero clarissimorum regum Vngarie, patrui et nepotis Mtis
vrę interitus dornit. Cum autem tot seculis, tot Conciliis,
tot conuentibus, tot demq; publicis Contributionibus pcr:
veniri non potuerit ad ipsam generalem expeditionem, cum
et Turcus esset debilior, et res Christiana validior, mor illo
tot accessionibus aucto, illa vero tot intestinis bellis, discor:
diis et hęresibus attrita et debilitata, quę spes haberi possit
vnumquemq; considerare posse. quare hortati et obtestati
sumus, vt Scrmus Rex Ferdinandus iniret potius alignas
pacis et concordię rationes, q, rebus Christianis sic se ha:
bentibus, rem cum tanto, tamq; parato hoste sibi habenda
duceret. poneret ob oculos fractum et occupatum ab illo
magna ex parte regnum Vngarię. poneret discrimen
aliorum vicinorum regnorum, et torius reipcę Christianę
periculum. paceretur se ab extremo illo, quo Tractatus
Olomucenses procedere non potuerunt, ad alignas conditi:
ones et media se digna deflecti. Pollicentes nos idem ac:
turos cum adversarii Oratoribus: et nil pretermissuros esse
quod intelligeremus bono publico et dignitati illius Mtis
expedire. In eam sententiam facta per nos exhortatoe,
Oratores Scrmi dni regis Ferdinandi prius colloquti, retu:
lerunt multa in excusationem regis sui de iniuria et ratione
belli ab illo suscepti. de occupatione regni per adversarium
inuicta, qui ad tuendum illud non sufficeret: Regem vero
vero suum, fratre Cesare et aliis regnis fultum, magis esse
ad regnum ipsum conservandum idoneum et sufficientem.
grauarunt non misisse aduersarium Oratores Voratislauia
quo Mtas vra cum Illmo do. duce Saxonię designarat.
vnde indignum esset visum regi suo, hue concordię trans
mittere: sed misisse dumtaxat affinitatis ratione. non tame
detrectare se agere etiam super concordia, si strirent quo modo
id fieret cum dignitate regis sui, negocii q; ipsius firmitate,
cum non hue, sed Voratislauiam illis facultas esset tradita,
cuius Mandatum nobis exhibuerunt. quo seorsum per:
lecto, et mutuo habito consilio, respondimus Mandatum ad
tractandum negocium nobis videri sufficiens. quo loco tra:
ctaretur nichil interesse, neq; dignitati ipsorum regis quidq

officere. Si tamen intelligerent illi aliqd aliud quo vi:
deretur res minus certa et solida ob variationem loci, nobis
aperirent, ne frustra hanc operam sumeremus. Illi assti:
pulati sententie nre, instabant, aperiremus quibus condicio:
nibus seu mediis pacem hanc confirmandam arbitraremur.
Nos id recusantes facere, q mediatores non possent con:
diciones proponere, nisi cognita utriusq partis voluntate,
Et nos non magis essemus consrii Vngarorum q ipsorum
consilii. persuirimus tandem argumentis, vt illi condicoñ
aliquam proponerent. obtulerunt q eam: Si Joannes
regno cedat. Super damnis et impensis quas Rex ipsorum
illius causa subiit, arbitrium nostrum, et remissionem
etiam illarum passuros. Nos, quod accepissemus, rela:
turos adhesuris, et illos ad equas conditiones hortatu:
ros recepimus. Duodecimbus dehinc Vngaris
et illis in hospicio salutatis: statuimus de congressu cod
die in Prætorio. vbi nos artis prius coram regi, vt et
alteri gratiis, exposuimus quantum et debeat et bene
velit Mtas vra regno Vngarie, non solum vicinitatis
causa, et q fortuna sit cōmunis: sed etiam q et maiores
necessarii q Mtis vre in regno illo feliciter regnarunt,
et ipsa Mtas vra, multa sit illic benevolentie in se offi:
experta. proinde quantum ex hac regni illius calamita:
et discrimine doleret ostendimus, cum plane videret
Mtas vra nil magis ex animo et re, communi omnium
hosti accidere potuisse, q regnum ipsum, quod illi mago
fuit semper ad oppugnandam rem Christianam obstaculo,
non solum a se magna ex parte fractum et occupatum esse,
sed etiam geminis regibus, et mutuis vicibus seipsum con:
fici. Et licet hortatore ad pacem videantur non indi:
gere, q Jus suum se tueri, et bellum non inferre, sed
propulsare se dicant: tamen et in tuendo iure suo, et bello
propulsando considerandum esse, vtrum expediat magis:
adversario ne de iure suo aliquid concedere: an seipsum,
patriam suam, ac vniversam rem Christianam in discrimen adu

ducere. Licet etiam dudum testarentur regem suum pa:
ratum fuisse ransam suam iudicio quorumcumq; non sus:
pectorum iudicum seu arbitrorum committere: tamen cum
in decernendo super umbra asmi difficultas contingere po:
tuit, quæ contingere non posset in ransa regni decernenda?
cum iura regnorum in armis magis q̄ in codicibus existāt?
Quare ut perpensis maioribus malis ex bello imminentibus:
sepositis q̄ his omnibus variationibus, quibus ransam Regis
sui tueri se posse crederent: ad conditiones aliquas paris
seu contrarie animum inducerent: neq; extremis illis con:
ditionibus inhærerent: quibus inicio utraq; parte inhærente,
tractatus illa Olomucensis sortiri nequaq; potuit —.
His et aliis in eum modum a nobis dictis respondemus
Sermonem nostrum quem audissent, exigere, ut ransam suā
altius paulo repeterent, presertim p̄pter Orates Missuenses,
qui illam vsq; adeo non haberent cognitam. Recensuerit
itaq; satis diffuse ac diserte ut Rex ipsorum iuste et legi:
time sit electus: ut inicio statim benevolentiam et amici:
tiam Ferdinandi regis per oratores suos quesiit, quos, et
alios ad Pontificem et Cesarem missos adversus Jus gentiū
detinuisset, et indignissimis modis afflixisset. Ut Rex ipsorū
paratus fuisset non solum mitis vtq; aut alterius alterius
sed etiam ipsius Cesaris arbitrium in ransa sua subire.
Ut demiq; adversarium summ̄ venientem adversum se cum
exercitu propensissima legatione sistere et avertere negmidq;
curasset. Auxilia non aliunde q̄ a Christianis etiam
regno pulsus implorasset. Adversarium vero interca Im:
peratorem Turcorum primum publicis lris, quibus illi a:
demptionem Castrorum minabatur pronotasse. deinde se:
cretis lris in amicitiam et auxilium sum traxisse, etiam
spe Tributi oblata. quo nomine traduxisset apud Christianos
regem ipsorum. Et negatis dehinc ipsis lris suis. protesta:
tione publica, cum Turci illas prodidissent, culpam in illu
confictarum lrarum contulisset, cum signum et manus
eius, lras ipsius esse testarentur, quas nobis produxerunt.

Vt postremo Rex ipsorum non miserit ad Imperatorem Turcorum auxilii et amicicie causa, nisi cum intellexisset aduersarium suum id petentem obtinere non potuisse, et Turcos ad occupandam Vngariam, quam aduersarius tueri non potuisset, animatos fuisse. Proinde non solum nō esse culpandum merito regem suum, q̄ amiciciam Turci, quam aduersarius occupans obtinere non potuit: ipse honestiori etiam modo obtinuerit, sed etiam maxime commendandum esse, q̄ regnum Vngarię, de quo iam actum fuisset, rei: Christianę hoc modo conseruauerit. Hęc fuit excusatio ipsorum summa.

Nos rollocuti respondimus audiisse quidem nos omnia, quę retulissent, et in eam partem accepisse. Verum cum Secundus Rex Ferdinandus et de occupatione regni aduersus iura sua, et de damnis et iniuriis multiplicibus a rege ipsorum acceptis non minus queratur: nec minoribus rationibus causam et ius suum tueatur: dimissis querelis et excusationibus istis, quę negotium magis exasperare videantur q̄ promouere, ea tractarent et proponerent quę ad conficiendam pacem et concordiam pertinerent, neq̄ adeo Turcorum amicicię confiderent, cum uerisimile non sit illos regnum id conseruari uelle Christianis, quod eos ab opprimenda re Christiana acerrime semper arcere et uigere solebat. Egisse nos pariter magna sollicitudine uariis q̄ persuasionibus cum oratibus Ferdinandi regis, ut depositis iuribus et querelis suis, ad ea quę paris essent accederent, et conditiones alignas quibus ad illam peruenire posset exponerent. eos q̄ licet granatim, nonnihil tamē proposuisse, quod suo tempore illis dicturi essemus: modo et ipsi proponerent aliqua ad concordiam spectantia, quę ad illos pariter referre possemus.

Illi dicto prius, Regnum Vngarię semper in decertando cum Turco magna damna perpessum, in amicicia uero ipsius nil unquam periculi subisse: se q̄ magis esse certos amicicia

regis ſui cum Turco, regnum conſeruari poſſe, q̃ nos certi eſſemus illud a Ferdinando rege defenſum iri, reſponderunt deinde ſe poſtulatis nris ſatisfacturos quidem eſſe: verum duo a nobis petere, primum vt reliquos duos collegas preſtolari poſſent: ſecundum vt ſe de facultate Oratorū aduerſarii certiores redderemus. Ad quorum alterum annuimus: de altero nos ſecutaturos recepimus.

Veniente demum domino de Homonna, ſignificarunt nobis vt cum oratis iam venisſet, alter venire tam cito nō poſſet, parati eſſent, ne quid per illos ſit more quę haberent ad concordiam exponere. Arceſſimus illos poſtridie. retulerunt ſi concordia tractetur, petere ſe imprimis nomine regis ſui, vt aduerſarius regno, et his quę illic adeptus ſit, cedat, Vt Sleſiam et Mozauiam vel reddat, vel permutet qua regno Vngarię obligatę ſint perſolnat, vt Jayre, et alias arces ſua iniuria peredita reſtituat. Similiter et illas quę tempore Friderici Imperatoris, ab ipſo regno fuerunt auulſe. Vt Captinos quos haberet Vngaros dimittat. Vt demięq honorem regis ipſorum, quem tot probris et calumniis traduxiſſet, et in excommunicatorum Pontificis conjūri procuraſſet, debito modo ſartum faceret. Quibus auditis cum reſpondiſſemus, nobis iſta non videri media ad pacem ſpectantia, q̃ a victis plura exigi non poſſent, maxime de remittendo regno, cum idem aduerſarius exigeret, et conditionem vbi id factum eſſet offerret ſuper damnis et expenſis ſuis arbitrium noſtrum ſubeundi. Illi vero perſtarent quę a ſe dicta eſſent ſibi videri media mediſſima. Si quę alia nobis viderentur, proferre nos debere. De cedendo regno, ſi decem annis loquereмur fruſtra eſſe. Suggeſſerunt oratores Miſſuen, exigeremus ab illis, quam certitudinem preſtare poſſent vbi Rex ipſorum in regno maneret, Chriſtianam rem ab inuaſione Turcorum ſecuram fore, cum regnum

Vngaziâ sit ad illam aggrediendam iamma potissima, quę hoc modo semper Turco vel inuito rege Ioanne pateret. Quod vbi facerent nos seruaturos esse apud oratores Sermi regis Ferdinandi, num vellent vel possent in eum eventum de concordia tractare, cum nondum quę in hoc casu esset voluntas ipsius regis Ferdinandi, eorumq; facultas nom: pertum haberemus. Id cum illis protulissemus: illiq; ori: ssim responderent, arces regni Vngariæ, quę iamne fuerat tormis Christianitatis, non a rege suo, sed partim ab antecessoribus eius, partim ab ipso Ferdinando rege, esse amissas, iamas quidem ipsas apertas esse: habere se tamen modos certos et honestos, quibus Turcus contineri posset ab inuasione finium Christianorum, si Rex Ferdinandus consilium regis ipsorum sequi vellet. Nobis q; vt aperirent exigentibus, identidem responderunt, non se prolaturos illos donec ab aduersariis, quid de concordia sibi polliceri possent audirent. Accepimus nos ista omnia ad oratores regis Ferdinandi relaturos. et apud illos quę ad concordiam ipsam pertinerent diligenter acturos. Cum quibus congressi postridię, singula, quę cum Oratoribus Vngaris per nos acta sunt exposuimus. et quid demiq; exegerimus ab illis de securitate a Turcis, vbi Sermus Rex Ferdinandus pati vellet concordiam aliquam manente in regno, ipsorum rege, ficri, hortati sumus quibus ratio: nibus potuimus vt his expensis aliquas nobis in eum eventum conditiones pacis offerrent, quas aduersariis pro: ponere possemus. Illi eo atq; altero die deliberati respon: derunt nobis multa, primum pro dignitate regis sui, quam lesissent aduersarii sua narratione, et produtione literarum de quęsito cum Thurcis fœdere, cum oblatione Tributi, de: ducentes per Titulum, per datam, per subscriptionem manus regię, et alia inconuenientia, literas esse confictas, postulant a nobis, vt illis fidem non adhiberemus. Obtinueramus enim quod volebant, vt literas ipsas conspicerent. Deinde multa de iustitia regis sui ad regnum Vngariæ, de utili: tate reipc Christianę vbi regno ipso potiretur, contra, de

aduersarii temeritate et periculo si regnum obtineret, rem
semper Turris esset obnoxius: neqꝫ securitatem vllam pstare
posset rem Christianam ab hijs hostibus salvam fore, apud
quos nulla esset fidei ratio. Non videri sibi instum neqꝫ
honestum, neqꝫ si videretur, rationi esse, vt de iure regis
sui recedendo quicquam tractarent. Vos colloquuti respon:
dimus virissim, ea, quę pro dignitate regis sui dixissent
accepisse nos in eam partem: persuasumqꝫ esse nobis, illius
Mtem neqꝫ agere quidquam, neqꝫ egisse vnquam, quod a
probo et Christiano Principe alienum videretur. Proinde,
quantum ad nos excusatione hac non fuisse opus, quantu
vero ad alios, satis iampridem responsum esse publicis appo:
logiis per Scr̃m do. regem ipsorum. Sed neqꝫ aduersarios
ista protulisse, nisi protestatione facta ipsos nil dicturos
aduersus honorem illius Mtis, sed tantum ad innocentiam
regis sui et iniuriam quam pateretur declarandam, rebus
vt arte sunt expositis. Intelligere nos satis vtri ipsorum
regno positus, magis esset ex repta, et scire quo pacto esset
controuersia potissimum dirimenda, si res sita esset in po:
testate nra. Vnum cum audissent aduersarios suos de re:
mittiendo regno, ne cogitare quidem nobis permittere, habe:
rent rationem temporis, et ex re oblata, de securitate Chri:
stianorum a Turris, consilium opportunum caperent de si:
stendo bello tam pernicioso, ne publicam rem priuatę
posthabere viderentur. Neve in sinistro aliquo euentu
culpam quam in aduersarium conferre vellent, in seipsos
derivarent. Illi nichilo plus moti persuasionibus nris,
ad proponenda nobis aliqua media, retulerunt multa de spe
generalis expeditionis tot regum et principum Christianorum
concordia, de facultate, de amplitudine virium regnorum,
et dominiorum regis sui, vnde non viderent causam, quare
Jus regis sui negligere deberent, ob modos securitatis quos
aduersarii iactarent. aut quales iuxta propositionem nram
conditiones offerre possent. audituros tamen esse, si quas
nos offerremus non grauatim.

Suggesserunt posthac nobis sociorum colloquentibus Oratores

Missnenses, proponeremus vtrisq; vt rem adeo perstaret in retinendo regno, et ab eo extremo ad nullum medium flecti se permitterent, retineret vterq; suum Jus et titulum. De possessione vero vel divisio fieret aliqua, vel pensionaria compensatio. Quod tamen consilium suum, ipsi, partibus referre, vt et alias omnes propositiones nras recusarunt. conticientes in nos verius omnia, q nobis deferentes, vt non ipsi, sed nos authores omnium propositorum videremur. Sed et de litis quas Vngari prodixerant, et Oratores Sez^mi regis Ferdinandi negarunt esse sui regis, volebant ipsi Orres Missnenses, vt earum falsitatem Vngaris exprobrarem q. mirari q nos diceremus, q eas coram nobis produxerit ausi essent. Nobis vero non videbatur rem ita aspere tractare, ne pro concordia maiorem discordiam excitaremus. sed vt duntaxat verba partium id q leniter referremus. Permittebamus tamen illis, vt ipsi, quic preter sententiam nostram eis videretur dicerent, sed omnia recusabant. vnde nos omnia ne quid in nobis deesset, oca exqui oportuit.

Proposuimus itaq; parti vtriq; seorsum, modum istum vobis quibus fieri potuit magis modestis et appositis, commemorates hanc controversiam, Regum Vngarie cum domo Austrie de ipso regno nouam non esse. eadem iura, easdem q Tragedias inter maiores et antecessores eorum duorum habitas, tamen illos in eum modum discordias suas componere, q bella reipca Christiane perniciosa gerere malusse. id q cum Principes illi tum facerent, cum respca christiana minus laboraret, minus q illi discriminis impenderet. nunc vero omnibus Christianis inclinatis, et in summo periculo constitutis tanto magis conuenire ambabus manibus eandem conditionem pacis ab vtrisq; amplecti.
His a nobis auditis vtraq; pars visa est molesto accepisse animo. Vngari tamen magis preter spem nram grauantes, q a priore proposito discessisse videremur. tamen cum retulissemus nos persuadere non potuisse vt Orres Sez^mi dni regis Ferdinandi in illum modum quicquam nobis propo-

nerent : nos q̄ hanc aliam viam iam aliqui consuetam
ingredi coactos fuisse, acceperunt ambe partes in deliberatoñ
ad diem perendinum. Quo simul omnes congressi in prēto-
rio, et ad singula habitacula singulis deductis, percq̄simi q̄
primum ab oratoribus Sēr̄mi domini regis Ferdinandi,
quid nobis super proposicione nr̄a responderent. Iterum
multa prefati de iustitia regis sui, de vtilitate communi,
existente regno Vngarie in illius M̄tis potestate, et de dis-
crimine vbi aduersarius illud obtineret, qui Turco esset
addictus: concluserunt demum non reijcere se conditiones
a nobis oblatam de iure et titulo per vtrumq̄ retinendo.
Pro possessione vero regni modos se reperire posse aduersa-
rium contentandi. Acquiescimus paritez Vngaros, qui
prefatione facta de treis, quas produxissent non ad ignominia
Sēr̄mi regis Ferdinandi, sed ad innocentiam regis sui decla-
randam. quarum etsi titulus et data, alia q̄ non congru-
erent, signum tamen et manus ipsius regis Ferdinandi,
eas esse non confictas argueret. Subiunxerunt deinde,
q̄ ante q̄ nobis ad propositionem nr̄am responderent, scire
se velle, quam facultatem haberent oratores aduersarij
super isto negotio paris Tractandi, paratos se esse, suam
quoq̄ ostendere. Nos misimus ad oratores Sēr̄mi regis
Ferdinandi, vt si placeret, mitterent nobis Mandatum sum,
quod Dominis Vngaris ostenderemus. qui illis quoq̄ sum
essent ostensuri. Renunciarunt nobis, videri quidem sibi
sufficere, vt pars vtraq̄ Mediatoribus suis facultatem
ostendat: sibi q̄ satis esse testimonium ipsorum mediatoru
de facultate ipsorum aduersariorum: tamen nō grauari
se Mandatum suum etiam aduersariis ipsis exhibere.
Quo allato, et viris̄m aduersariorum ad illos misso, dni
Vngari seorsum colloquuti, et mandato perlecto, excusarunt
primum postulata sua de videndo Mandato aduersariorum
non q̄ nobis minus fidei haberent q̄ ipsi aduersarij, sed
q̄ multum interesset sua scire in tanto negotio, quo tenore
mandatum ipsum esset scriptum. In quo retulerunt se trio
comperisse: quo facultatem dubiam et infirmam redderet,
primum q̄ Mandatum ipsum datum esset Wratislauiam

et ad diem alium, Secundum q̄ non esset expressum, cum quo tractare deberent Oratores super Concordia de regno Vngariæ. Tertium q̄ addita esset conditio tractandi iuxta Instructionem Oratoribus datam. Nos hęc ad ipsos oratores retulimus. qui ad primum respondermut, ideo de loco et tpe variatum esse, q̄ aduersarius Wratislauiam ad diem illum quem Altas vra cum Illmo Duce Missnensi designarat non misisset. Ad secundum, noluisse consulto regem ipsorum aduersarium suum exprimere, ne nominato illo regio nomine sibi quidq̄ detraxisset. et aliter nominato q̄ ille se nominaret, occasionem dedisset illius Oratoribus aduersus Mandatum dicendi vel de titulo contendendi. Ad tertium conditionem hanc iuxta Instructionem, in mandatis esse positam. neq̄ quidquam facultatis minuere, quandoquidem tam ipsi q̄ illi nihil nisi iuxta instructionem essent acturi. Proinde non esse causam cur ad aduersarij Mandatum esse infirmum crederent. Si quid tamen adhuc desiderari videretur, se promissuros esse, quecunq̄ acta et concluse essent per ipsos, Sacrum regem Ferdinandum aliis literis confirmaturum. Retulimus hęc ordine dominis Vngaris. qui refutatis aliis rationibus, q̄ ire Wratislauiam periculo Olomucensi edocti, magnam consen: tire potuissent, q̄d exprimi oportuit cum quo esset super concordia tractandum. q̄d denique stante conditione: iuxta Instructionem: non plena videretur facultas, sed limitata. Assensermt postremo additioni de confirmatione actorum, ea lege, vt nos promitteremus Sacr mum regem Ferdinandum id facturum. et vbi non faceret, et concluse inter nos non seruarent, Altezam vram, et Illmum do. Ducem Missnensem illi aduersarios futuros. Cum hęc rursus Oratoribus Sacr mi regis Ferdinandi expo: suissemus, innixi primum supradictis rationibus respon: dermt. non oportere quidem, neq̄ dignum esse suo Principi, nos pro illo aliquas promissiones facere. sed si promissio fieri deberet, fieret in partem vtramq̄, q̄

partí non ſecuanti quę acta eſſent per nos et conclusa, Vtas vra cum Illmo Duce Saxonie, ſe hoſtes declararet.
Nos conſiderantes quem Labyrinthum ingreſſi eſſemq. nolentes aliquibus promiſſionibus Vtem vram involvere: accerſimus dominos Vngaros. diximus ſententia nram, non eſſe cauſam cur adeo dubitarent in facultate aduerſariorum ſuorum, cum haberent prinatas literas regis ſui, quas illis oſtendimus, quibus committit eis hu Poſnaniam profiſci, ad ea quę Vratiſlauie adhuc erat obcuda. cum inſtructionem haberent ſignatam, et manu regia ſubſcriptam. cum demigz offerrent ſe, ſi opus foret, ante q hinc diſcederemus, confirmationem omnium quę conſtitueremus a rege ſuo expedituros.
Rogauimus gz illos, vt in hiis minutis tantam nob difficultatem non exhiberent: ne aduerſariis diffugia, et nodum in Scirpo querere viderentur, ſed vt ad propoſitam per nos conditionem pacis, tandem reſpõderent.
Illi paululum colloquti retulerunt ſe, cum ſententiam nram acceppiſſent: non recuſare dimiſſa diſputatione de facultate aduerſariorum, propoſitioni nre reſpondere. ac in primis cõmemoratis prioribus ſuis poſtulatis de cedendo regno, et aliis reſtituendis quę ſupra diximus, q ea ſibi viderentur media mediſſima ad concordiam, concluſerunt tandem, vt cum ipſis propoſuiſſemus conditionem de retinẽdo per vtrumgz ſuo iure, et titulo, poſſeſſione gz inter illos vel dividenda, vel compenſanda, ſe pro compenſatione offerre aduerſario partem cum Turco, quam et optaret, et eſſet illi ſumme neceſſaria. quam si ſperneret, et certare cum illo vellet, regem ipſorum tranſitum illi per Vngariam pacifice vt Turco preſtiturum: cum gz extra hanc aleam futurum.
Nos anditis vtriusgz partis ad propoſitionem nram reſponſis, ſeceſſimus ad cubiculum noſtrum: vt cum videremus vtragz partem adhuc in retinendo regno, et alteram contentando herere, conſilium mutuum caperemus, quo pacto vltrius progredi deberemus. Vbi Cancellarius do. Duris miſſum

nam ille solus suo et collegę sui nomine semper loquebatur, pertinacissime instabat, vt rursus Vngaros accederemus, et illos hortaremur, quo ab instituto suo, et coniunctione Turci desisterent. Discrimen reipᵉ Chriane, regno Vngarie in manibus regis ipsorum existente considerarent. rationem excommunicationis Pontificiæ, et suæ salutis haberent. et id genus multa. Nos vero contra, postulatione prius facta, vt quę inter nos dissentirent, in medium, pro confirmanda recte concordia, acciperentur in eam partem equanimiter, et rationes debite expenderentur. Diximus non videri nobis consultum hoc modo vltro istud tractare, quod Vngari iam declarassent nobis: ne quid de cedendo regno cogitaremus, nedum loqueremur. Se certiores esse regnum Vngariæ non: secuturum iri fœdere sui regis cum Turco, q nos certi essemus illud per Sᵉˣᵗᵘᵐ regem Ferdinandum defendi a Turco posse. q declarassent preterea excommunicationem aduersus regem suum et ipsos latam, causa indicta, et per aduersarios extortam, non ex recto iudicio vel libera voluntate Pontificis, vt iam eius significationem haberent, nichil sibi obesse. q denique ipsis non liceret a fœdere Turcico, vt multotiens testabantur discedere. neq illos usq dementes esse, vt sibi persuadere sinerent, separationem a Thurco, nulla habita de regni sui defensione spe certa, et presertim cum recens olim Sᵉˣᵗᵘˢ rex Lodomirus tot virimis regnis, dominiis, et necessitudinibus summorum principum fultus, adeus q spe externorum subsidiorum, nemine auxiliante corruerit. Addentes, nobis videri ista non cohærere cum prioribus. vt cum potissimum sollicitati fuissemus ipsorum met sententia quo pacto tutus esset Sᵉˣᵗᵘˢ rex Ferdinandus, et res Chriana per hanc concordiam ab impetitione Turci, nec accepto ab Vngaris, q ad eam rem haberent modos honestos et vtiles, neq dum modis ipsis anditis, pacem cum Turco respuere, et illos ad separationem ab eo sollicitare. Subiunximus deinde sententiam nram, vt Oratores Sᵉˣᵗⁱ regis Ferdinandi accederemus, et quę ab Vngaris accepissemus super propositione nra illis referremus. et demum ex ipsorum

responso, quid dehinc rursus ~~ex ipsorum responso~~ cum Vngaris agendum esset consilium mutuum iniremus. Cum in hanc sententiam omnes convenissemus. accessimus Oratores Sac^rii domini regis Ferdinandi, et ea illis omia que Vngari dixerunt retulimus. postulantes vt viri^ssim quid illis proponere deberemus, nobis suggererent. Illi colloquti multa dixerunt adversus eam pacem. quam adversarii offerrent, q certa esse non posset cum hoste illo, qui et ipsis confederatis suis fidem non seruet: vt tum scriptu ipsis esset de immanitate illius. quam hisce diebus in Vngaria exercuisset in vtriusq partis subditos. Regem Ferdinandum pacem cum hoste ipso com firmare non posse propter generalem expedicionem, de qua mox in Germania consuleretur. Vnde si ille in regno Vngarie relinqueretur qui Turco transitum aduersus Chrianos preberet, impium esset, et toti reipce chriane pernicio^sum. proinde non posse se quidquam nobis adhec que attuli^ssemus respondere, vel aliquid aliud proponere. Cum alignandu verbis luctati nil magis elicere potui^ssemus, conuenimus Vngaros, di: xim^us eam conditionem quam offerrent in compensationem possessionis regni, neq^z susripi ab oratoribus Sac^rii regis Ferdinandi, neq^z ab eis dari posse, q ipsi met illam certam non haberent, vt impe^r esset ex Vngaria scriptum. Re: sponderunt illi non credere se quidem ea scripta esse vera. Tamen vtrumq^z esset, alterum ex duobus vt Sac^mus Rex Ferdinandus fatiat necesse esse, vel credat Turco, vel illum debellet. Vt autem debellare illum posset, se non videre modu vllum. proinde cum alii Principes Chriani pacem et federa cum Turcis inire solerent, neq^z perfidiam vllam eorum vere: antur, ipse quoq^z pacem oblatam non aspernaretur. et ra: tionem publice vtilitatis haberet. Nos rursus intulimus, vtrum non posset aliquid conferri ab illis Sac^mo regi Ferd^do aliud ex his que supradiximus? Illi colloquti respon: derunt se dicturos nobis ingemne, id quod res esset. pensi: onem se nullam dare posse. ne Turcus qui hactenus nihil exegit, per hanc occasionem, exigendi causam haberet

eqnissimam, cum et potentior esset, et bene meritus.
De contrahenda vero regni parte aliqua, nrqnaqz ipsis esse
integrum qnidquam pollicori. q nitra alias conditiones
paris et fęderum, quę cum Imperatore Turcarum haberet,
ea esset non postrema: ne vnus sine altero concordiam
cum Sacro rege Ferdinando iniret. Vnde cum rex ipsorum
misisset ad illum pro consilio et consensu super hac con-
cordiam, respondisse illum, ea se lege consentire in ipsam
concordiam, vt ne palmum quidem possessionis regni
Vngarię aduersario suo cederet. His auditis vetu-
limus omnia ad verbum oratoribus ipsis regis Ferdinandi.
Qui mox responderunt operam nostram esse hac ratione
inanem. Nos quia iam adcsperascebat, vt in diem
crastinum deliberarent rcuisimus. Cir congressus nr
illius diei omnibus male animatis solutus erat.

Postridie vero, cum nos primum ad cubiculum nrm conue-
nissemus, narrauit nobis nitra colloquium Castellanus dni
Ducis Missnensis: multa secum dominus Laski Palatinus contu-
lisse de hac concordia, vt confici nrqnaq possit, q nrqz
Sacratus Rex Ferdinandus regnum dimittere vellet, nrqz
Rex suus posset. Se vero respondisse Illmum Dnum suum,
nolnisse huc mittere oratores ad ipsam concordiam tractanda
nisi explorata voluntate et consensu habito ipsius Sacrati
regis Ferdinandi de cessione regni aduersario conditionibq
eqnis vbi alitra pax confici non posset. Nos mirati
ea illum dño Laski dixisse, quę hactenus nobis non com-
municassent, respondimus nos hoc gratissimo animo
animo, quod, si in olomuc conuentum fuissent, et pax
vestigio confici potuisset, et tot mala quę secuta sunt,
non euenissent. Sed et nunc si ab initio huius tractationis
fuissemus, melius expeditius qz hoc negotium promouere
potuisse. Excepit alter qui fuit Cracouię se aliquibus iam
omnia hoc aperuisse. Post eos sermones meliori spe
concepta visum nobis fuit oratores primum Sacrati regis
Ferdinandi conuenire: et quid super hesterna nra relatione

deliberassent

deliberassent perquirere. Illi eisdem que prius longo ambitu re:
censitis, de instria et potenª regis sui: de vtilitate cõmuni dñi
Christianorum vbi regnum Vngarie. in illius potestate esset.
demqꝫ de spe certiori q̃ vsq; alias generalis expeditionis. q̃
preter istud bellum Vngaricum, omnia alia bella et inimicicie
Chrianorum essent iam sopite. Subinxerunt postremo, cum
ex relatione nra hesterna intellexissent, aduersarium regis sui
non posse per Turcum quidquam ex regno Vngarie con:
dere: hinc se conijcere illum non esse sui iuris. et proinde
non esse consentaneum neqꝫ securum dimittere illi ea loca
et presidia que Rex ipsorum haberet in Vngaria, presertim que
in finibus essent dominiorum illius Mtis, q; perinde essent in
illius manibus, atqꝫ si Turcus illa possideret. postularuntqꝫ
a nobis, vt ista omnia nobiscum expendentes, et q; plura
exigi non possent a victis, aliquas alias conditiones et
modos concordie proferremus, q̃ hactenus a nobis audi:
uissent. Nos ad colloquium egressi, cum primũ sententiam
a Missensibus, vt alias semper petiuissemus: et illi more
solito dicere prius recusassent, diximus videri nobis rati:
ones quidem istas, quas de incertitudine pacis que offerretur,
deqꝫ generali expedicione, et aliis protulissent, vt bonas
et rectas, ita cuilibet Chriano merito esse debere acceptis:
simas, maxime de spe generalis expeditionis: verum con:
sideraret quali apparatu opus sit, ad tantum tamqꝫ pa:
ratum hostem reprimendum. et quid hactenus inter Christi:
anos tot concordiis et conuentibus boni consultum vel constitutu
sit ad generalem expeditionem oportunum. perpenderent hostem
esse in procinctu, neqꝫ adeo instis rationibus q̃ conditioni tem:
poris imiterentur. et consilia sua necessitati accomodarent.
ne priuatam rem publice vtilitati preposuisse viderentur. et
culpandi regem suum in sinistro aliquo eventu ansa omnibus
preberent, vbi constaret pacem oblatam illum recusasse. quã
cum nos sepe facere solcamus cum Tartaris, feris verius q̃
hominibus, qui tamen pacta seruant preter furtiuas excursiones,
dubitare illos minime debere in firmitate pacis cum Thurco
sanctius fortasse, q̃ plerisqꝫ Chrianorum federa cum omnibꝫ obseruate.

Proinde cum audissent vltimam Vngarorum sententiam de pensione vel cessione alicuius portionis regni illis integrum non esse quidquam statuere: audissent offerri per illos pacem a Turco, sine indignitate aliqua, quæ toti reipᵉ christianæ sit salubberrima, et summe necessaria, animum inducerent ad amplectendas aliquas alias conditiones paris præter retentionem vel dimissionem regni. neq; haur comodandi rei christianæ occasionem dimitterent. qua nunc elapsa vix deinceps vñq; apprehendi posset. In eum sensum cum dicendum adhuc censeremus, ibi noster Cancellarius Missuensis, siue colloqo suo cum domino Laski, sine aliqua alia ratione, longe mutatus, ab illo, collaudata sententia nra suasit, vt asserius etiam Oratores regis Ferdinandi vrgeremus. illos rationibus fortiores esse posse, Vngaros tamen potentia præualere diceremus. In auxilio Cesaris qui iam ex Germania rebus infectis discedat, et similiter in aliis, spem nullam esse ostenderemus. Extremum periculum si pax non fiat, reipᵉ Christianæ imminere. cui quid mali accideret, ipsorum regis totam apud omnes culpa omniumq; maledictionem futuram. cum ex veteribus hystoriis eos semper victos fuisse constaret, qui pacem oblatam recusarent. proinde pacem quæ offerretur ab Vngaris, neqq; negligendam esse intelligerem. Nos mirati tam subitam mutationem, postulauimus vt ipse verba faceret, recusauit more solito. Nos igitur ad oratores regis Ferdinandi loquentes, data opera quasi per oblivionem quæ asperiora erat ab illo dicta, obmittebamus, vt ipse vel suggerere vel supplere cogeretur. quod, quæsitus a nobis an quid obmissum esset, egregie præstitit. multis enim verbis et magna vehemen cum illis, de hijs omnibus certauit. Vbi diu inter nos velitati quæssissent illi tandem a nobis sententiam nram, dixig. Si Vngaros ad redemptionem aliquam summa pecuniaria eorum bonorum quæ haberet Serenus Rex Ferdinandus in Vngaria, flectere persuasione nra possemus: cum pensionem dare recusarent, non videretur nobis indecens neq; inconsultum illis cedere, cum sepe cedere soleant vel simpliciter bonis bello acceptis causa pacis alii principes, vt olim Maximilianus Imperator in Italia, et plerique alii, quos longu

esset memorare enumerare. colloquuti respondernnt non reÿcere qm̄q se nostram sententiam, sed enm facultatem non haberent consentiendi in simplicem omnium ressionem quē rex ipsorū haberet in Vngaria, patrernnr vt conditiones ipsas con: scriptas possent ad illius Mtem per veredarios referre. Nos hec ad dominos Vngaros detulimus, quibus ordine de: claratis, hortati sumus illos, vt cum nec pensionem, ner portionem aliquam regni in contentationem Sex^mo regi Ferdo concedere possent: saltem iniretur ratio ad ea pecunia re: dimenda, quē in regno Vngarię obtineret. neq; id indignum ducerent, quod alias facere solebant redimendo arces etiā a Latrunculis interceptas nedum a regibus. Similiter et de successione ipsius regis Ferdinandi ad instar veterum In: scriptionum et fęderum. Nam vt simpliciter omnibus cedat indignum videri, cum victus ad plura rogi non posset. Intuleramus dehinc illis pariter discrimen reipc Christianę et mala quę secuta sunt ex hoc bello: et quę in posterum sequerentur. quorum non alius diceretur author q Rex ipsorum, cum pauris constarent hec rationes quibus inno: centiam eius ipsi tueri solent. Ad hec illi granantes prius multum nos dixisse, de culpando ab hominibus ipsorū rege, et q aduersarii dicerent illum sui iuris non esse, repe: tiverunt iterum quē in excusationem regis sui toties pro: tulerant, cōmemorata etiam clade Sex^mi olim Lodouici regis, q Dna Maria regina, dominusq; Thurco testes essēt, illum adesse ipsi prelio non potuisse. Declarantes iterum legitimam ipsius regis sui electionem, oppressionesq; & iniurias quas a Sex^mo rege Ferdinando pateretur. et q cum Thurco fœdus accepisset non in alind, q in cōservatom regni Vngarię, q ab illo, per neminem armis defendi posset. Cui transitum etiam in Austriam si maxime voluisset, prohibere non potuisset. Proinde quidquid mali accidere posset in posterum, non illius esse culpam sed aduersarii. neq; per hostissimum regem suum non esse sui iuris, q fœdus habeat cum Turco hac conditione, vt omnis absq; altero non iuret cum aduersario concordiam, cum

id passim Chriani Principes inter se faciant. Sed negꝫ, q
cedere non possent regno per Turcum, ideo se liberos non
esse, cum ille hac conditione sibi et ipsis proficua fœdus
hoc inierit, nolens victimum habere tam potentem, et volens
pro honore suo ad integrum regnum, illum restituere, cui
se adesse toti orbi declaramit. Acceperunt tandem propo-
sitionem nram in deliberationem. Postridie cum in pre-
torio conuenissemus, quesiti a nobis quid tandem delibe-
rassent. exposuerunt quanta damna passum sit hijs tem-
poribus regnum Vngarie: q proceres Eccⁱᵃᵉ et Seculares,
q templa et monasteria, ac in universum omnium diuina
bona sint destructa et spoliata, non solum per Turcos, sed
etiam per Scⁱᵐᵘᵐ regis Ferdinandi Exercitus: q interfit
recipe Chriane regnum Vngarie facultatem habere, quo
comuni omnium hosti resistere posset. cum quo licet pace
et fœdus haberet perpetuum, tamen quia successores ad
illud seruandum obligari non possent: Vngariq Christiani
essent, qui nollent hosti se subdere, sed tueri se pro virili
sua: expediret sublenari illos magis pecunia, vt vires re-
sumere possent, q hoc reliquo quod haberent expilari.
Hec ad redemptionem pecuniariam. Ad successionem vero
dixerunt Inscriptiones et fœdera illa priora, que de ipsa
successione fiebant, causam totam huius mandi dedisse
que si renouari deberent, idem, et peius in posterum ac
cidere posse. tamen q vtrumq id quod proposuissemus
consilio nro deferrent. petentes a nobis, vt expensis oibus
que dixerunt, id consuleremus quod vtilius videretur.
et quod ipsi prestare possent. Cum hec prolata essent
ab Vngaris, narrauit nobis vnus nrum se premonitu esse
secretius, caueremus, si Tractatus hij non succederet, ne
culpa in Scⁱᵐᵘᵐ regem Ferdinandum per nos deuolueret.
Proinde accepto ab Vngaris responso, conuenimus eius
Oratores, et que Vngari respondissent ordine retulimus.
consilium nos illis nullum nrum scire necꝫ velle dare dixim⁹

instia illorum voluntate, ne si quod dicemus illi accepta-
rent, et ipsi posthac renuerent, culpa omnis infecti ne-
gotii huius vel in nos vel in Scr^mum regem ipsorum re-
dundaret: et illi qui proposita acceptarent essent excu-
sati. quare petimus, suggererent nobis quid consulere
illis de ipsa redemptione pecuniaria deberemus. Colloqui
secum responderunt eadem que prius de rectissimis regis
sui moribus: deq; bonis et presidiis que in Vngaria haberet.
que illi venalia non essent, et que indignum et perdu-
losum esset aduersario dimittere: perinde atq; thesauro.
Se potestatem non habere constituendi aliquid de regno re-
dendo. Sed cum audimissent ex nobis aduersarios habere
plenam facultatem a rege suo ad omnia, curam adhibereq
apud illos de redendo regno et contentatione recipienda
super qua statuenda omnem haberent facultatem et amplis-
simum documentum. Nos diximus operam istam frustra
futuram. cum iam illi toties testati essent sibi de redendo
regno nichil esse integrum. Illi nichilominus instabant
persuadentes sibi ex verborum nostrorum venatione, Vn-
garos ex consilio nro pendere, q dixeramus de redemptoe
pecuniaria illos consilium nostrum quesisse. Proinde
nos ne quid in nobis deesse illis videretur: arcessimus
tres nostrum ad ipsos Vngaros. retulimus quantum pos-
sualem sit Oratoribus Scr^mi regis Ferdinandi, et illos
omnia facere iuxta facultatem quam haberent, et nos
illis omnia persuadere posse. Proinde roganimus vt tu
Oratores aduersarij facultatem non haberent de cessione
regni agere, sed duntaxat de contentando aduersario, et
haberent ad hoc faciendum conditiones vtiliores, q
illis offerrentur, vel rationem inirent nobiscum in cum
modum concordiam tractandi. vel ingemue quid prestare
possent vel non possent nobis aperirent. Colloqui re-
sponderunt mirari se nos sibi non credere, cum toties nob
declarassent se de redendo regno nichil vel loqui posse.
Venisse se huc magis causa regni Vngarie, q regis sui, quo

si etiam redere possent: quam q tuendi et conseruandi illius spem haberent, se non videre, nos diximus, quod adver: sarii de rege suo dicerent, si viribus illud tueri non pos: set quas habet cum fratre amplissimas, eandem pacem quam aduersarius habet, illum facile obtinere posse, modo aduersarius ipse non impediret. Ad hec responderunt Ser^mum regem Ferdinandum in regno et sede regia / sedentem, neminem impediente, pacem apud Imperatore Thurcorum quesisse, et obtinere non potuisse. Doctissimus vero Palatinus Laski addidit Imbrahim Bassam sibi retu: lisse Oratores ipsos dñi regis Ferdinandi tanta cura pacē petiisse, vt si vel tribus verbis dictum illis fuisset de Tri: buto, illud vestigio concessuri fuissent. Sed Cesare nullo modo voluisse ad fedus cum eo suscipiendum licet honestis: simum consentire, q illum in Vngaria pati non posset cum fratre potentiam haberet suspectam. Nos rursus hec omnia Oratoribus Ser^mi regis Ferdinandi enar: rauimus, suasimus postremo, vt cum frustra esset cum Vngaris aliquid de regno vel redendo vel dimidendo agere, paterentur redemptione eorum, quod Ser^mus rex ipsorum haberet in Vngaria, secum aliquid conferendi, ne rebus infectis comentus noster, in quem omnium oculi intenti essent, dissolueretur. occasio q hec faciende pacis cum Thurco, toti reipe Christiane summe necessaria elaberetur: que posthac comprehendi non posset. ne vel in sinistro aliquo casu et discrimine rei Christiane, culpa ab omnibus mortalibus ipsorum regi asscriberetur. Perpenderent q magis esset ex vsu ipsius regis pacē facta, et inter suo saluo, esse in bonis suis amplissimis cum regina sorore, tum alios dominos et adherentes, qui omnes ad omnia resti: tuerentur, q cum bello et maximis impensis ea que habet in Vngaria retinere. Hiis rationibus diu multumq cum illis etiam seorsum quisq nrm colluctati nichil per: suadere potuimus, respondentibus se facultatem de redendo

nullam

habere. Diximus hęc Dominis Vngaris, quibus gravi amino protestantibus, q; Rex ipsorum licet gravissimis iniuriis et contumeliis esset ab adversario suo affectus, mississet hur tamen ipsos ad persuasionem suis, q; Illmi q; Ducis Saxonię, et causa rei Christianę, per tantum horum intervallum, et cum tanto sumptu non granatim. paratos q; fuisse ipsos ad omnes aquas, et quas prestare possent conditiones pacis amplectendas. Nunc cum adversarij quasi in collusionem hur venissent absq; ulla facultate negotij transigendi, scientes dnum de reddendo regno, quod exigerent, nihil ipsos prestare posse. quidquid hinc mali sequetur non ipsorum regis culpam, sed adversarii futuram.

Quęsimus num non posset hoc negotium per aliquod breve tempus suspendi. intra quod certior fieri posset Sermus Rex Ferdinandus de his quę illi offerrentur, que ipsius oratores uti se obtulerant hic prius inter nos conficta et conscripta ad illum mitterent, ut si suscipere ea vellet, nec ne, aut per literas, vel per nuncium declararet; licet egre, tamen et hoc in deliberationem acceperunt. Sir illo die fuit inter nos discessum, spe tota amissa, quam pridie ex tractatibus de pensione seu redemptione pecuniaria mutuo consilio cum oratibus Missnensibus et partibus non reluctantibus concepramus

Conuenimus postridie in loco solito cum dominis Vngaris, quesiimus, quid super negotii suspensione deliberassent, responderunt grave id quidem et indignum sibi videri, sed non minus periculosum, q; Thurcus velit q; primum de successu hujus concordię certior fieri, ut quid de expeditione sua statuere deberet, tempori seruet, tamen ut calamitas rei Christianę quam viderent impendere, averti possit, et quo id fieret, in ipsis nichil defuisse omnibus constaret: non gravari se adhuc mensem unum expectare, modo scirent se non colludi. intra quod tempus admoneretur Rex Ferdinandus, ipsos nō posse regno cedere nec in parte nec in toto. offerre tamen illi pro cessione partem Turciam. ac alia quę prestare possent non recusare. proinde si amplecti velit, mitteret ampliorem

facultatem et instructionem suis oratoribus, vel alios, si
his non fideret, delegaret. Nam vt conditiones omnes,
quas offerrent, speciatim descriptas mittere illi, et sua secreta
prodere deberent, nichil certi habentes quid vicissim ora-
tores aduersarij offerrent, et quibus modis eorum quoq;
impensas, damna, iniurias, contumelias, et exhonerationes
sartire vellent: sibi nequaq; instum consultu q; videri.
Nos respondimus, aduersarios tam amplam habere facul-
tatem, et instructionem, q ipsos, cum et illi testatum fecisset,
se preter cessionem regni, in totum alia omnia tractare et
exequi posse. Regem Ferdinandum, vt ex oribus eius in-
telligeremus, non declaraturum mentem suam de credendo reg̃
nisi conditiones quibus id faceret, ei proponerentur, et quid
certi sibi de pace Turcica promittere posset, ꝛ̃pertum haberet.
Aliquin ista omnia super quibus tractari posthac deberet,
opus foret semper ad illum referre, cum hij vel alii ora-
tores quarumq; facultate fulti, nil hanc dubie statuerent, nisi quod
ab illo in documentis haberent. proinde videri nobis ad
certitudinem et compendium magis expedire, vt cum ad alia
preter cessionem regni, haberet vtraq; pars et facultatem et
documentum sufficiens, que posthac de compensatione Sere^mo
regi Ferdinando, tractari deberent, ea nũ tractarentur.
Nempe de titulo et successione ad ipsum regnum, de redem-
tione pecuniaria eorum que illic haberet, De Silesia, Mo-
rauia, et Lusatia: De restitutione bonorum regine Marie
et aliorum ei adherentium: et de pace Turcica. que,
vbi conueniret inter nos ad ipsum regem Ferdinand̃ mitterentur.
vt citra moram susciperet ea; nec ne, Mt^a vre declararet.
Illi nichilominus reluctantes, et suis rationibus diu nobiscũ
contendentes, presertim de pace Turcica, vitantes rones
& modos eius tam facile prodere, et illa, suas comoditates
quasi licitari maxime per scripturas, ne Turcus id restrictius
pro ignominia sua duceret, haberi se apud Vngaros pro cane
venatico, qui ad venatoris arbitrium emitti et retineri solet.
Tandem persuasi a nobis, q; eadem tamen illos posthac

si tractanda essent, proponere et aperire oporteret. et michi
in potestate esset aduersariorum illa suscipere vel refutare.
q̄ p̄ vbi palam constaret propositam pacem et alias condi:
ciones aduersarium reiecisse, omnis culpa infecte concordie
et calamitatis que hinc contingeret, in illum caderet: con:
sensernut ad tractandum de conditionibus, que Sex^mo regi
Ferdinando proponerentur. Adunauimus demum parte
aduersam, eadem q̄ cum illis egimus. qui licet eam suspensionē
et relationem conditionum in suum dominū aucupari vide:
bantur: deliberare se tamen velle super his responderunt,
non alia causa quod secreto didicimus, q̄ vt interim vere:
darius super negº affinitatis missus accurreret, per quem
ampliorem instructionem etiam super concordia habituros se
sperabant. nam interea dum deliberarent: suggerebant aliqbꝫ
nostrum, partim vt Collegam ipsorum qui aduentaret, partim
veredarium quem in horas expectarent prestolaremur. q̄ prius
q̄ alter vter veniret, nil nobis certi respondere possent. Nos
duorum dierum inani expectatione pertesi, conuenimus in pre:
torium, vt quid amplius faciendum sit inuicem cōsuleremus.
quo dñi etiam Vngari premisso nuncio, q̄ allocuti nos rupere̅t,
veniunt. repetunt eadem que prius de legitima electione
regis sui, de q̄ studio conseruandi regni vngarie rei^pe Chr̄iane
cuius vei tametsi sufficeret illi sua conscien^a, fuerit q̄ gra:
uissimis iniuriis ab aduersario lacessitus: tamen misisse hue
ipsos iuxta doctrinam apostoli, vt haberet de ipsis testimoniū
eorum qui foris sunt, paratos se fuisse ad omnes equas et hone:
stas conditiones amplectendas: paratos etiam ad duorum vel
Trium mensium expectationem, modo viderent aliquid serio
agi, neq̄ se colludi, Tametsi integrum ipsis non esset pro pace
Turcica, ab hac presertim expedicione, quam Imperator mouis̄
lapso vno mense, polliceri. Tamen in posterum expedicione
hac absoluta, de ipsa pace prouiderent: Cum vero aduersarij
nil nisi moras necterent, et nil certi vel proponerent vel acce:
ptarent, suo vero regi opus esse q̄ primum Imperatori Turcoꝝ
significare, quid sit actum de Concordia, vt et ipse tempori

qmd de expedicione sua, ad quam ab Armenia vsque
gentes duceret statuere posset: testatum nobis esset, michil
per ipsos stare quo minus pax fiat. neqꝫ sui regis vultyani
futuram si quid respᵗᵃ Chriana detrimenti acciperet.
Nos colloqui respondimus hec moleste nos animo audiisse,
et relaturos aduersariis omnia, vt que tandem esset ipsorum
sententia certiores essemus. quibus aduocatis, et expositis
per nos omnibus que Dñi Vngari moleste ferrent, et qué
nos quoqꝫ nũrarentur, illos tamdiu nichil nobis respondere
ad ea, que prius petentes dehinc in deliberacoñ summisissent,
rogantes illos, vt considerata iactura temporis, et quantum
sit in mora periculi, nobis tandem quid vlterius agendum
esset aperirent. Illi, nil aliud nisi que prius respondentes,
de iure regis sui, suaqꝫ potestate, postularunt, vt diligetius
ꝙ considerarent, iusticiam ipsius regis sui expenderemꝰ, dixim⁹
eadem nos audire ab Vngaris dum ad media amplectenda
oportuna magis ꝙ grata suademus. neqꝫ nos adeo rationes
expendere oportere, ꝙ necessitatem et condicoñ temporis,
quam spectare sapientis esse, docet vetus adagium. repeti:
vimus supradictas rationes ad concordiam conducentes, et
ꝙ aliter in hoc rerum statu vel ipsi Alᵗᵉ vre Dño nostro
consulere et suadere non possemus. rogaminus, vt, cum fa:
cultatem non haberent consentiendi ad ea que dñi Vngari
offerrent, tractarent saltem nobiscum de hijsipsis ꝯscribendis
et ad Sez̃m regem ipsorum mittendis. negarunt id quoqꝫ se
audere facere. Verum rogare nos, vt cum audissent, ex nobis
considerare nos iusticiam regis sui, et illum in Vngaria
magis esse ex vsu totius Christianitatis, ꝙ aduersarium, recorda:
remur eius sentenᵉ nrę. cumqꝫ aduersarij protestati essent
per se nihil stetisse quo minus pax facta esset, se quoqꝫ pro:
testari, non defuisse pari regem summ. et mᵗ se omnia
equa et honesta complecti voluisse. Nos respondimus
dictum quidem a nobis esse, nos considerare satis rationes
partis vtriusqꝫ, et vter esset in regno Vngarie magis ex re

Christiana intelligere, verum cum non essemus iudices, nichil nos pronunciare volmisse, tantum admonere, vt ad ineundam concordiam magis necessitas et tempus, q̃ ira et rationes attenderentur. cum vero vtraq; pars non posset ab extremis ad media aliqua per nos induci, rogamq; illos, testatum quoq; habere vellent studium nr̃m, vr̃q; ad comodandum in hoc negº Sr̃mo ipsorum regi, et reipublicæ Chriane: nec non et operam nostram, quam ad eam concordiam integerrimo animo, quantum maxime potuimus ex comodo & dignitate illius nr̃i adhibuimus. quæ, cum sive ira infelicitate, seu vero maligno aliquo totius rei Chriane fato succedere non potuerit, nichil q̃ amplius restaret nob, missis infectis abeundum, nisi missis ipsorum regi conditionibus, que a dominis Vngaris offerrentur. haberent ipsam operam et diligentiam nostram apud illius nr̃i comendatam.

Quæsiuerunt num non prestolaturi essemus Vercdarium super affinitate missum? respondimus, cum ipsum in duodecim diebus venturum pollicitus esset, et iam illum reuera mense expectamissemus, et cornentus, aliaq; negocia reipc̃ instaurent, rem vero hanc moram pati posse, cum vtriq; principes sint adhuc puери, possetq; Sr̃mus Dº. regem Ferdinandum alias quandocunq; liberet eius nr̃i hoc negocium concludere. non videri nobis vlterius expectandum esse.

His a nobis auditis, suggesserunt aliquibus nr̃is secretius, vt si hoc dominis Vngaris persuaderi non posset, quo teneret Rex ipsorum cum posteris suis, ea quæ habet in Vngaria, ppetuo, teneret illa saltem ad vitam, qua cessante, redemptio illorum esse posset. Instimus iterum dnos Vngaros: et vt nil aliud per nos effici potuerit, q̃ vt conditiones quas offerrent, Sr̃mo regi Ferdinando mittamus exposuimus. rogamusq; animum inducerent ad eas ipsas conditiones et media, quæ præstare possent conscribenda, et ea nobis danda, inter quas conderent, vt Sr̃mus Rex Ferdinandus teneret ea ad mortem suam, que habet in Vngaria. et post mortem demum esset

illorum redemptio, si successio non procederet, fore. vt ab illius ante facilius susciperentur. Colloquti respondérut se totius huius actionis sue hoc vnum nobis pro fundamento ponere, q; vt rex ipsorum fœdus iniit cum Imperatore Turcorum ratione regni Vngarie conseruandi: ita nichil tractare, nil. concludere vellent, quo fœdus ipsum infringere et violare possent. quandoquidem intelligerent "sibi" magis esse necessariam ad sui regni salutem, pacem et amicitiam ipsius Cesaris Turcorum, q; hanc Ferdinandi regis concordia. qui ad resistendum illi, et regnum conseruandum non sufficeret, Proinde vt teneret ea que habet in Vngaria donec vinceret, cum esset aduersus fœdera Turcica, se neq; concedere posse. De aliis vero conditionibus et mediis, vt nos, que nobis viderentur, equa et honesta, conscriberemus: eisq; ppones, se ad omnia que præstare possent astrictos. Reluctati sumus diu superioribus rationibus: quibus non videbatur nobis ppter vtriusq; partis offensionem, et suspitiones sinistras. conditiones ex nobis ponere. tamen cum instarent hor nri esse officij, et se ōia bona consulturos pollicerentur: conscripsimus mutuo consilio cum oratoribus Missnensibus eas conditiones et media, que per Sermum regem Ferdinandū vt sperabamus, et vti etiam ex Tractatibus cum eius Mtis oratoribus conijcebamus, susciperentur. Ac in primis, vt Sermus Rex Joannes cum ob rationes supradictas regno cedere non posset nec in parte nec in toto: ne Sermus Rex Ferdinandus ex cessione eorum que habet in Vngaria, exponeret hosti domina sua, prouideret illi de pace Turcica recta et honesta, hijs modis et conditionibus, quibus illam alij Christiani Principes inire solent. Deinde ne Jus ipsius Sermi regis Ferdinandi quod habet ad regnum Vngarie euanesceret, renouarentur antigua fœdera et obligationes inter reges Vngarie et Domum Austrie, præsertim inter Fridericum Imperatorem et Regem Mathiam olim de successione regni facte. et omnia in eum modum reformarentur.

Ad quarum maiorem certitudinem teneret Sez^mus Rex Ferdinandus que tenet in Vngaria ad terminos vite Sez^mi regis Joannis, et illa, successione non secuta, post eius fatis obitum redimentur per dominos Vngaros ducentis millibq aureorum. a liogm si hec possessio contradi non posset, ne Sezmus Rex Ferdinandus simpliciter omnibus redere coactus videretur, redimezentur ea quingentis aureorum millibus. Ceterum Slesia, Morauia, et Lusatia, quia hec obligationis earum non extarent, et domini Bohemi, ad qs pertinent, persuasum haberent satisfactum a se per rondrom accepti ex Vngaria regis, hmi obligationi, manerent et sunt apud Sezmum regem Ferdinandum. Preterea q̄ nistum esset, et in contrarium ostitatum, et Sez^ma regina Maria, et alii omnes aduerse parti adherentes, ad omnia sua restituerentur. Postremo damna, iniurie, et rotumelie, quoniam vtrinq; essent illate, vtrinq; etiam compensarentur et abolerentur. Cum hec eo modo scripta dominis Vngaris misissemus, remuciarunt nobis se super hijs deliberare velle. perendie vero illuis dici nobiscum congressi, prefatiq; que prius de obseruandis Turcicis foederibus, respondezunt ad primum super pace cum Imperatore Turcorum, se ita vt scriptum esset a nobis prestaturos. De successione vero Sez^mi regis Ferdinandi, licet illa fe: dera regnum Vngarie cum domo Austrie ramsam omnem hmis mutuij, et multorum aliorum malorum dedissent: statuissetq; Rex ipsorum vna cum regnicolis omnibus, hac in posterum ramsam prestidere: id q̄ nec romodius fieri posse, cum tam potentem habeat amicum et auxiliatorem, tame ob pacem et bonum publicum quod plus attenderet, q̄ priuatum sum, aut regni sui commodum, dixerunt se ipsius regis sui nomine consentire, vt Jura et foedera omnia que Sez^mo regi Ferdinando ad regnum Vngarie competerent, et quibus inuitrectur, illi salua et integra permanerent, neq

illis quidquid per hanc concordiam derogaretur.
Quesiimus de confirmatione, quę nobis necessaria videretur, responderunt ea non esse opus, cum iam rex esset renatus, qui horum fecerunt sit effectus. tamen cum aliquandiu super hoc disputaremus, consenserunt ad extremum et ipse articulus sic maneret vt a nobis esset positus. q et Rex ipsorum confirmaturus esset, et apud regnicolas vt illi quoq confirmarent curaturus. De possessione vero eorum, quę Sermus Rex Ferdinandus tenet in Vngaria simpliciter responderunt se nichil concedere posse. sed et redimere illa quare deberent, se nullam videre rationem. cum ipse Sermus Rex Ferdinandus vltro bellum eis et plurima damna intulisset. nichilq preter Aream Trencziniensem vi et armis adeptus esset. Preterea vt prius dixerant esse ex re Christiana regnum Vngarię non solum non expilari, sed etiam ab omnibus, vt omnino propugnaculum admuniri, nunc presertim, cum ex vtraq parte sit minimum afflictum, omniq facultate exutum: nichilq eum dii a nobis exigerentur, quid super hoc articulo pręstare possent, responderunt se egre quidem. tamen ad ratas rompetentes soluere velle Centum millia flor nomine Dotis Sermę domine regine Marię. nam aliter pretexere non possent, q et a Turco, has arces et terras quas gratis restituere ipsis pollicitus sit, redimere simili exigerentur. De Slesia vero, Morauia et Lusatia responderunt, per hos q bręi per proditionem sublatę sunt, ius regni Vngarię non defecisse, neq esse vllam instam rationem, quare hos tantum debiti relinquere deberent. Verum cum agerem de restitutione Sermę Marię regine ad Bona sua, licet inste illa obtinere non posset, q et magna ratione huius belli dederit, et foouerit milites aduersus regnum, Tesauris Ecclesiarum ipsius regni post cladem Mohacensem Rosonium congestis: tamen si arces a Sermo rege Ferdinando quas habet dimittantur: dimissuros se esse de summa premissa

quam haberent in Slesia Et Morauia, ratione satisfactionis ipsi Dne regine pro Bonis eius, quantum iustum et honestum videretur. Vt autem et alii qui Sermo regi Ferdinando adhesissent, restitui ad omnia deberent, dixerunt non videri quidem sibi id merito fieri debere: tamen rendere se, vt ad ea restituerentur, que ante hoc bellum habuerunt. Sed vt vicissim et captiui Vngari a Sermo regre Ferdinando dimitterentur, et illi qui ex Dominijs eius fuit, ipsorum regi adhesissent similiter restituerentur. Addiderunt etiam vt pro Jayce, et aliis arcibus per Sermum regem Ferdinandum amissis, restituerentur arces tempore Friderici Jmperatoris avolse. Et Comissarij ad limitandos terminos inter regnum Vngarie et Dominia ipsius Sermi regis Ferdinandi mitterentur, vt nulla contrordie impedimenta restarent in posterum. Damna vero iniurie, et contumelie, quare vtrinque compensari deberet, respondemus nullam esse ransam: cum ipsi Sermo regi Ferdinando missas intulissent, accepissent vero ab eo plurimas, quare vt vel ransam ipsam, vel quas iniurias intulissent, ipsis diceremus. Nos respondimus eos articulos a nobis ita scriptos, vt ex hijs tractatibus colligebamus, concordiam facilius confici posse, non vt sententiam nram super his promuciaremus, cum nostrum non esset, neque nobis concessum super tanta controuersia quidquam decernere. Proinde relaturos nos esse aduersarijs, quae ab ipsis accepissemus: acturos que vt ita quem admodum dixerunt, ab illis susciperentur. Postridie congressi cum Oratoribus Sermi regis Ferdinandi, retulimus eis ordine quae cum dominis Vngaris egerimus. vt, cum sive nostra, sive totius reipe Christiane infelicitate factum esset, q nichil aliud per tantum tempus effici a nobis potuisset, q vt articuli conditionum pacis, quas aduersa pars offerret, ad ipsum Sermum regem Ferdinandum mitterentur: et pollicti eis essemus expectare quartum

ipsorum Collegam, quem in horas venturum dicebant, ad diem Dominicam, ne interea tempus frustra tere-
remus, voluisse nos quanto plura ex dominis Vngaris
emungere: quo rondiciones ipse offerende Sere^mo regi
Ferdinando esse possent acceptiores. Proinde cum iam
accepissent vltimum conatum nrm, et vltimam dnorum
Vngarorum quę prestare possent sententiam: dicerent
nobis prius q abiremus, si quid censerent nos amplius
agendum, q omnem operam et diligentiam essemus ad-
hibituri. Colluti, duo postularunt, primum, vt
articulos eos quos ab Vngaris accepissemus, illis scriptos
traderemus, quòd comunicato consilio cum Collega
suo qui adventaret, vellent ipsis articulis respondere.
Deinde vt Collegam ipsum adhuc expectaremus. ad-
dentes q intelligerent, neq Sere^mum regem Ferdinandum
articulos suscepturum. neq se vt id faceret consulturos.
Nos mirati q ea de quibus prius se nichil tractaturos
dixissent, rursus et scripta exigerent, et se contra dic-
turos offerrent: respondimus cum intellexissent ex
nobis vltimam Vngarorum sententiam et voluntatem,
intellexissent expectare quidem illos diutius velle, sed
polliceri de pace quo ad expeditum huius anni, se vltra
Mensem, nichil polliceri posse, et inanem esse opera
quidq amplius cum illis tractare, et in mittendis condi-
tionibus Sere^mo regi Ferdinando quas offerrent, summum
esse in mora periculum. ne si forte conditiones ipsas
eius Mtas acceptare pro bono pub^co, et temporis ne-
cessitate non recusaret, quemadmodum maiores sui in
minori necessitate leviores etiam non recusabant, non
sufficeret illi tempus ad voluntatem Mtis vre declarāda
et expeditionem Turcicam sistendam. Vnde hac mora
nostra non solum illius Mtem frustraremur, sed vni-
versę etiam reip^ce plurimum incommodaremus. tamen
expectaturos nos adhuc triduum, vt prius optabant,

nullam nobis moram esse molestam, si quid aliud bone spei ex ipsis de concordia sentiremus: aut non metueremus nra negligenia hor reliquum spei de suscipiendis tempori a Sexmo rege ipsorum conditionibus amittere. respondemt vt id arbitrii nri esset.
Postridie commenimus, vt quid agendum esset vlterius cõsulteremus, cum neqꝫ causam expectationis, neqꝫ spem vllam in mora videremus. Petiti sententiam Oratores Missnenses dixerunt: se quoqꝫ nec causam, nec spem vllã in mora videre, tamen se neqꝫ primos ad discedendum, neqꝫ causam dissolvendi huius Commentus esse velle. Nos idem respondentes adnoramimus dnos Vngaros: diximus nos declaraturos eis ingenue, quo in gradine tractatus nra versaretur, et quid ex adversariis intelligeremus, ne queri posthac de nobis possent: se verbis inanibus ductos et collusos esse. retulimus vt ipsi aduersarij articulos conditionum, quas eis offerrent: et de quibus prius ne cogitare quidem volebant, nũc postularent. Super quibus cum collega qui adventaret consulere et respondere nobis statuissent, optantes vt collegam ipsum prestolaremur. Vt quesiti a nobis quando venturus: aut quid plus facultatis, q ipsi, esset habiturus, responderint se vtrumqꝫ nescire: proinde dicerent nobis suam sententiam, num expectandum censerent: et num articuli mixta ipsorum responsum confecti iam illis dandi essent. tamen addebant adhuc si quid possent: maxime de augenda summa redimendarum arrarum, vt facilius susciperentur: nos ad omnia paratos esse, quæ facienda putarent. Consulti mutuo, primum adhibitis Notariis publicis, eam quam prius protestationem fecerunt: se nil acturos aduersus fœdera Turcica, paratos fuisse ad omnia aequa et honesta suscipienda, per se quo minus pax etiam cum Turco fieret, omnibus eam habere volentibus, nichil stetisse. causam expectandi nullam videre. se ad Alteram vram ad quam missi essent ituros. et illius arbitrio et cognitioni, si et expectandum

adhuc esset, et ad summam oblatam aliquid addendu
petmissuros. Nos ad colloquium egressi, dum ali:
quandiu inter nos dubii et perplexi fuissemus, quo mo
haur molestiam a tute vra averteremus: et num adver
sum Vngaris aliquid aliud agere, vel aduersarys, quo
egimus, referre prestaret: inierit Cantellarius Missum
ageremus adhuc cum Vngaris, an super hoc vno arti:
culo, si per Sermum regem Ferdinandum reste possessis
regni fieri deberet, in parte vel in toto, rem suspendere,
et iudicium alterius subire vellent. quandoquidem hic
esset totius rei scopus nodus. quo dissoluto nulla restaret
difficultas. quesiimus quo modo id fieri posset per
Pacta Turcica quo Vngari allegarent: aut quis hac in
re iudicem agere vellet. respondit vt ipsi Turcarum
Imperatori iudicium deferretur. nos q hoc indignum
et pernitiosum esset multis argumentis ostendimus. Ille
nichilominus perstabat in sententia nonulla exempla
vetera, nescimus sua ne ratione, an instinctu alieno.
nichil enim in hoc bello quantum videmus, vel honestas
vel publicum bonum attenditur. modo vt pmiate rei
quo quo modo sit consultum, et fauor quo alter mitiur
ab altero vbiq precipiatur. tamen et hanc sententiam
cum offerissent, et obuiis manibus accepturi fuissent,
postea repudiauit. Conuenimus tandem in hanc
sententiam, cum Vngaris adhuc agendum, quo ampu:
tatis istis suspensionibus, que nil nisi maiores in posteq
difficultates parerent: dicerent que ad summum p estare
possent, vt missis tandem ad Sermum regem Ferdinand
articulis scire possent tempori, quo de pace vel bello
ipsis scito esset opus. vt q articulos ad suam sententia
conficerent. Cum hec egimus, illi primum reluctati
q periculum esset cuiusmodi quidq nobis scriptu tradere,
vt aduersarios mitteretur. tandem persuasi a nobis

q̄ nro nomine missuri essemus, receperunt se postu-
latis suis satisfacturos. Postridie qui sunt Domini q̄
Oratores Sez^mi regis Ferdinandi, significarunt nobis
primum, collegam suum quem expectabant per egri-
tudinem venire non posse. mitteremus eis articulos.
se nolle nos amplius morari. Dehinc despecti nun-
ciarunt veredarium ex Augusta rediisse. omnia ad
conficiendam affinitatem necessaria, spes q̄z amplissimas
de successu negotiorum illius Comentus attulisse.
Commeminus crastino mane consulturi secum, quid
super affinitate, concordia non secuta statuere deberē
cum res plena periculi videretur ob suspitionem turci
et Joannis regis, pertractę hor nono circulo in adver-
sam partem utis vręq̄ ut trumq̄z illa in foederibus et
neutrali suo instituto persisteret. nequaquā veritus poss.
Venerunt demum Oratores Sez^mi regis Ferdinandi, ex-
cusarunt q̄z primum tardum veredarij reditum, et collegę
quem expectassent egritudinem, per quam venire non posset.
Retulerunt deinde allata sibi omnia ad conficiendam affini-
tatem necessaria. postremo retulerunt super articulos con-
ditionum a dominis Vngaris oblatos, diffuse: quare in pace
in Pace Turcica diffiderent. successionis iuri prius violato
non crederent. vt de Slesia et Moravia nichil ad illos
pertineret. et ad reliqua respondere indignum esset. demiq̄z
q̄ pernitiosum sit aduersarium dependentem a Turco, esse
in Vngaria Christianorum porta. q̄ temerarie regnum
sibi usurparet. quę mala, occasione ipsis, iam omisso
sint. pro quibus licet ille nullum favorem mereretur, si
tamen regno cedat: daturum ei Sez^mum regę Ferdinand
eandem summam pro possessione, quam ille offeret.
Nos colloquuti, licet aliquantum diuersi fuerimus: an Dnis
Vngaris hęc rationes ad verbum referri, et conditiones
descripte offerri deberent, seruti illorum obtulimus, necne,
q̄ videremur lauare Laterem, et tractatus demum retexere

tamen ne putarent illi non perinde nos estimare ra-
tiones et conditiones ipsorum, atq; aduersæ partis,
respondimus nos omnia quæ dixissent in excusationem
more, in eam partem accepisse, et boni consulere.
De affinitate quanimis scriptum esset a nobis Ill^{ti} vestræq;
desperare nos ob tantam moram quidq; concludi posse,
et nichil nos adhuc responsi accepisse: tamen audituros
nos libenter quæ super hoc negotio tractare vellent.
De rationibus vero aduersus articulos et conditiones ad-
versariorum, diximus nos ista quidem illis omnia primo
retulisse: et de conditionibus si regno cederent melioribq;
q ipsi offerrent, spem dedisse: sed frustra. tamen darent
scripta hæc quæ dixerunt, vt illis pariter offerremus,
fieri posse, vt illa citius q verba persuaderent. quod se
facturos obtulerunt. tamen vt interim negotium affinitis
tractaretur monuerunt. Conueniunt die crastino,
vt interim q responsum ad articulos Vngarorum scribe-
retur de affinitate tractaremus. Vbi primo q Oratores
Sac^{mi} regis Ferdinandi venissent, Oratores Missiuenses
vt huius negotii mediatores, retulerunt nobis illorum nomine
quemadmodum ex verbis nris, quibus diximus nos M^{ti}
vræ scripsisse, negotium hoc in præsens confici non posse.
et nullum nos adhuc responsum habere, non nichil dubi-
tarent, vtrum concludi posset negotium necne: alioqui
præstaret illud suspendere, q imperfectum relinquere, causa
afferentes, missi pro Instructione recredarii. q negotium
hoc actum fuerit inter medias personas tantum. et nil
adhuc ex M^{te} vra de ipsius voluntate vt decreret Sac^{mus}
Rex Ferdinandus cognouisset. Nos diu perplexi, vtrum
per hanc occasionem suspendere negotium, vt aliquibus
nostrum placuit: vel tractatum hunc ingredi: et occasio
alias aptiores venari magis conduceret. Tandem post
multa hinc atq; hinc dicta, respondimus negotium ipsum

fuisse prius per Secretas personas vtrimqz, deh inde per insignem oratorem Mtis vre Pragæ actum, postremo per Illmum principem ipsorum conductum esse, et Conventum hinc ad conclusionem eius ex vtriusqz partis consensu institutum fuisse. vt et ipsi, et oratores Scæ mtis regis Ferdinandi testabantur, se huc non alia causa venisse, proinde mirari nos ea quæ dicerent de ignorantia voluntatis Mtis vre: et q absqz facultate et instructione opportuna huc venissent. Tractare nos quidem negotium ipsum affinitatis paratos esse, tamen cum illud primo coeptum, et ipsorum causa suspensum, aliud aggressi simus, qua dignitate et vtilitate etiam, vbi id adnecessarii perspicerent, hoc intermittere, et illud rursus tractare deberemus, nobis sententiam suam aperirent. respondetur id comode fieri posse, modo secreto, primis q responsum ad articulos Vngarorum confirmatur. Vocatis itaqz oratoribus Scæ mtis regis Ferdinandi, secessimus in aliud habitaculum, vt oratores Misnenses tutius nos comodius tractare possent: qui colloquuti cum oratoribus Scæ mtis regis Ferdinandi hæc nobis attulerunt. consentire ipsos oratores ad firmandos tractatus huius negotii modis opportunis, et pœna quæ nobis videretur. Modum contrahendi Sponsalia per verba de futuro, esse duplicem: alterum per oratores, alterum per parentes. per vtros fieret, arbitrio nostro illos permittere. Dotem offerri Centum millia Renensium que tamen in eventu mortis Sponse absqz liberis, vna cum Joralibus restituenda esse. ostenderemus quæ dotis et donationis propter nuptias futura esset inscriptio, et quæ donari post primam nuptarum noctem dari sponse solent. Et quo modo dispensatio a Summo Pontifice impetranda. De reciproco matrimonio non posse ipsos in presens quidquam concludere propter disparem etatem vtriusqz principis. tamen vt nota fieret, vbi in posterum visum esset Scæ mto regi Ferdo

aliquam ex natis Mtis vre filio suo despondere, fieret dotis compensatio. Nos mutuo rapto consilio, respondimus brevibus de pena firmandi Contractus, tantam Summam quanta dos esset nobis videri. Sponsalia per Oratores fieri, relicto arbitrio Mtem vestrarum, si ipse illas contrahere nomine liberorum suorum mallent.

De dotis vero quantitate, nil nos quidem exigere, vel prescribere, q̃ non causa dotis, sed causa maioris benevolentie Mtem vrarum, et utilitatis communium regnorum hec affinitas a Mte vra susciperetur. tamen Dotem consuetam fuisse Reginarum Polonie Centum milia aureorum hungaricalium: et secundum eam summam, Bona esse dotalia designque nimis oporteret, ubi Summa dotis esset minor. paratos nos Bona, ubi dos, et donatio propter nuptias inscribi debet ostendere. Dona vero post primam noctem esse quidem et hic solitum dari a Sponso, sed incerta ipsius arbitrium. neq; ullis contractibus ea prescribi consuevisse. Dispensationem autem Pontificis ab utraq; parte communi opera impetrari debere. Hijs a nobis acceptis Ores Missi cum collocuti cum illis paucis ad nos redierunt, nullam restare difficultatem in hac re, preter parvam de restitutione dotis retulerunt. proinde ut articuli conscriberentur in diem crastinum. nullam futuram in concludendo negocio moram. Nos conscriptis articulis in eum modum ut concessimus, videntes ab Oribus Sermi regis Ferdinandi nil difficultatis ingeri unde, concordia non secuta, possemus occasionem arripere suspendendi negocii, ut in secunda instructione nobis Mtas vra curandum mandavit, sed properare et gestire illos in ea concludenda, et concordiam negligere: metuentes ne quid de auxilio Mtis vre in opinionem hominum mitterent, nulla nobis cum de industria mentione facta, ne negando notam eius rei aliquam faceremus, consultius duximus illos hac in re precenire, cum clara parta claros

fariant amicos, proinde in fine adiecimus articulum, vt
cum hęc affinitas tractaretur causa maioris benevolentiæ
et vtilitatis communium regnorum Vtrum vestrarum, de-
berent se mutuo amore tenacius complecti, et sibi inimicę
pro virili sua non deesse, salvis tamen promissionibus
pactis, et federibus cum aliis Principibus initis, et neutrali-
tate super bello Vngarico toti orbi declarata, vt hac excep-
tione vel illi suspendendi negocii mijcerent, si propter
auxilium hanc affinitatem tractabant: vel nos nunc omem
illis occasionem precideremus Vtrem vram in posterum
pro subsidiis, et aliis affinitatis officiis, qvę prestare non
posset, molestandi vel vulpandi. Postridie vero con-
gressi cum oratoribus Missinensibus: articulos eis perle-
gimus. ad quorum vltimum illos vultus mutasse conside-
ravimus, licet nichil dixissent. Misimus dehinc ad Vn-
garos, excusatum moram nram, ne quid sinistri suspicaretur
Oratores Sęr^mi regis Ferdinandi rescribere ad ipsorum ar-
ticulos et condiciones significavimus, vt ipsis quoqz exhibe-
remus. remunciari nobis fecerunt, se non ea ratione suos
articulos dedisse, vt illis responderetur, sed vt ad Sęr^mum
regem Ferdinandum, quem admodum inter nos convenerat
mitterentur. Proinde laborem et moram hanc esse inanem,
se responsionem ipsam ne videre quidem velle. Adduxi-
mus Oratores Sęr^mi regis Ferdinandi. qvę Vngari nobis
significassent exposuimus. responderunt se mixta sentęa^m
nram rationes suas conscribere, nobis tradere velle. le-
gerent illas Vngari nec ne. se nichil morari. Nos com-
morata causa qua id suasimus: ne putarent aliqmd a nob
rationum pretermitti, quibus Vngari ad cessionem regni
induci posse viderentur, putantes illos rem paucis absolu-
turos. rogavimus missum facerent inanem hunc labore.
cum res iam non disputationem sed conclusionem exigeret.
Illi nichilominus vt ad diem Crastinum expectaremus
institerunt: volentes interim articulos affinitatis quos
confecissemus expendere, et huic negocio extremam manum
imponere. quare cum ad almd habitaculum egressi essem

Et illi diu multumq; articulos nros versassent: puncti
vt videbatur articulo quod in randa fuit de neutralitate
accesserunt nos sine oratoribus Missuensibus, et michi
ad articulos respondentes: salutem nobis a Sermo regi
suo, et lras obtulerunt. postulantes a nobis eius Mtis
nomine, vt dominum de Pernstein, et quosdam alios,
quos eis in collegas designasset expectaremus. q in ne-
gotiis tanti momenti concludendis, illis opus esset. michi
interim dicere scientes quando essent venturi. Nos
collocuti, gratias in primis egimus illius Mti pro ea
gra et benigte, quam nobis per illos et lras suas decla-
rasset, qua integritate et diligentia negotia hec curasset
vt ex commodo et dignitate illius Mtis succedissent osten-
dimus. neq; quidquam illi ex nobis defuturum ongno
polliciti sumus. Verum quod ad eam expectationem atti-
neret, cum iam Vngarorum extremam haberemus sen-
tentiam, illos amplius neq; velle neq; posse quidquam
prestare: sed et abitionem iam parare: in negotio
vero affinitatis nil restaret nisi concludere, non videre
nos expectationis rationem vllam, presertim cum in-
starent negotia nra publica, proinde amputarent moras
istas inutiles, vt ex tam diuturna actionum nostrarum
fluctuatione, ad littus aliquod appellere possemus.
Eo illo die fuit inter nos ad Baptismalio, et nuptias
Domini Castellani Posnanien' disertum. Postridie
que fuit vigilia sancti Martini, commenire cum parte
vtraq;, et negocia omnia concludere statuimus. Venerut
primum Oratores Sermi regis Ferdinandi, qui oblatis nobis
articulis affinitatis ex sententia sua scriptis, et nostris
plerisq; transformatis, vt seorsum expenderemus monu-
erunt. produxerunt deinde libellum sue responsionis
ad Dnorum Vngarorum articulos. postulantes illum a
nobis audiri. respondimus non videri nobis necessarium
rem iam prius audimissemus. sed recepimus ipsum libellu
Dominis Vngaris exhibendum. quibus illum nc aspicere

quidem

quidem volentibus, cum pridie ex Secretioribus cum
vtraq; parte colloquiis spem nonnullam induciarū, quā
antehac habere non potuimus concepissemus: proposūq;
ipsas indurias, hortantes illos, vt cum tentatis omibus
de concordia nil proficere potuerimus, saltem hac rone
bellum tam perniciosum sisteretur, et concordia alio
feliciori tempore tractaretur. Colloquti responderunt
rem quidem esse difficilem et periculosam, tamen se non
reūgere consilium nrm, modo ne id in collusionem aliqua
vel detrimentum eorum cederet. Nos suasimus vt con-
diciones quibus intelligerent Indurias ipsas facilius posse
et firmari posse, conscriberent, et nobis communicarent.
Consensu ipsorum obtento, accessimus aduersarios, cum
illis pariter de Induciis et conditionibus eorum conferi-
endis eginus. nuntiantes nos id iam apud Vngarios
impetrasse. Illi colloquti, qui antehac nil magis
optare videbantur si Vngari consensissent: responderunt
satis difficulter, sibi indignum videri, quod ad pscriptu
Vngarorum omnia redire deberent, Diximus hic nil
agi ad prescriptum alterius. sed cum neq; Induciae
neq; concordia esse posset absq; Turco, qui sit hums
Tragediae caput, et cum quo illius res magis esset, q; cum
aduersario, necesse esse ab Vngaris modos, quibus al-
terutrum fiat, requiri. Scriberent illi pariter suos
modos et conditiones, que ipsis expedire viderentur.
Negarunt donec conditiones Vngarorum viderent.
quas interim dum illi dictarent, nos ad colloquiū super
articulus assumptis, nobis ab Oribus Sermi regis Ferdi
datis secessimus. in quibus multa partim addita muta-
taq;, partim etiam expuncta de nris reperimus. quorū
precipua erant de Loco adducende Sponse. De valore
Donorum post primam noctem. De tempore soluende
Dotis. illius q; restitutione Sponsa sine liberis decedente.

Et vltimo articulo, de salua in bello Vngarico neu-
tralitate. quem totum amputarunt. Itaq; habito
mutuo consilio accessimus illos. Eorum adducendo
sponsę per solam Mtem vrām statui necesse esse do-
cuimus. De valore Donorum post primam nortem
leges sponso prescribere. neq; dignum neq; consuetum
esse ostendimus. Cur alio tempore dotem soluere? q
cum afferretur sponsa incomodum esset? Ac cur
illa in eventu mortis sponsę absq; liberis restitui non
posset aduersus morem regum et principum. et ppter
regni difficultates, quę hinc in posterum accidere posset.
Declaramimus. Articulum de Salua neutralitate
Mtis vre. quare apponi necessarium arbitrabamur ex-
pliramimus: q si cuperemus Mtes vras veram sin-
ceram et ppetuam amicitiam inter se obseruare, oporteret
nos conuentiones cum ita pure et candide tractare
vt nulla in posterum simultatum et sinistrarum suspi-
tionum occasio relinqueretur, saltem in animis homi-
num constaret omnibus de hoc novo articulo: et qve
bonus affinis tencatur - sed non omnibus qve Mtas
vra per Turcica et Regni Vngarię fœdera, per q alios
hostes suos, et domesticas difficultates prestare posset
constaret. quare vt ipsi articuli oportuno modo per
nos concluderentur postulamimus. Dum hec loquimur,
significarunt nobis Domini Vngari, vti se accederemus.
et venientibus, quos modos et conditiones Induciarum
conscripserant, nobis exhibuerunt. cum quibus reuersi
ad Ores Sęrmi regis Ferdinandi, vtrumq; negotium
quomodo misimus. qui perlectis Vngarorum oratoribq
suas quoq; scripturos receperunt. Ac quantum ad
primos articulos quibus continebatur de Spacio Inducia-
rum anni: De mittendo per vtramq; partem ad Turcum
ad Inducias seu pacem confirmandam: quod nobis diffi-

rilius vrdebatur : illi simpliciter consenserunt, adÿ:
icientes etiam sparinm trium armorum, aut quanto
longius apud illum impetrare possent . De reliqs
minoris momenti plerasq variarunt . quę vbi cum
Vngaris perlegeremus : et ventum esset ad articulu
in quo scripserunt, vt pro deducendo exercitu ex regno
Vngarię, soluerentur Sermo regi Ferdinando Ducenta
millia : Dominus Archiepus Colocensis sucensus, charta
contempsit. Tandem post longos sermones conventum
est, vt scriberentur condiciones pacis et generalibq
clausulis . Id cum aduersariis retulissemus, permiserunt
consilio et arbitrio nro. Nos igr non secuti voluiq
sed vt posse fieri ex condicionibus vtriusq partis
intelleximus, formulam dictauimus . Oratores vero
Sermi regis Ferdinandi de concludendo matrimonio
colloquebantur . a quibus reuersi dixerunt Missumq
nunciarunt nobis illos ad omnia consentire facile .
preter solutionem Dotis cum adducta Sponsa, et non
restitutionem eius, illa sine liberis defuncta. ac dona
post primam noctem inxta arbitrium sponsi, quę
admittere non possent . postulantes vt excepto de
Neutralitate tolleretur . et ponderetur simpliciter, q
Ates vrę teneantur sibi in omnibus rebus p viribi
sua semper adesse. Nos vtinam cui ista quę exi:
gerent conuedere non possemus . ostendimus . Subiun:
ximus tamen, q cum super aliis articulis inter nos
conueniret, de hoc etiam vltimo facile conuenire posse.
Colloquti secum cum Oribus Sermi regis Ferdinandi
retulerunt nobis, hęrere illos in duobus articulis
nempe de restitutione dotis, et nominatione valoris
Donorum post primam noctem, quos ad regem suum
referre et suspendere vellent. reliqua dia concludere.

Nos respondimus, si duo isti suspendi debent suspendatur et vltimus, quem pro conservanda neutralitate appo: suceramus. conuenit vtrinq; · et vt in crastinum diem formule vtriusq; negotii conscriberentur in mutuum.

Postridie igr dñe S. Martin conordata cum vtraq; parte formula Induciarum, et paritez nos seorsum de affinitate vtrunq; post longas disputationes, tandem vtrunq; negotium, quod felix faustumq; sit ita con: clusimus. vt Mtas vra ex formulis quas illi mittimq; intelliget. in quibus si quid Mti vre non ybabitur cogitare dignetur vtrunq; negotium, non vt debuit, sed vt fieri potuit confectum esse.

Post conclusionem vero Induciarum, conuenimus in eorum partes dissidentes, quibus mirifice in salutatis et complexis, feimus Epilogum in comendationem pacis et concordie: in declarationem studii Mtis vre ergo bonum publicum, et opere ac diligenc vre testifica: tionem. ac illis vicissim id fatentibus, et gratias agentibus, cum multis comendationibus nobis mutuo vale diximus.

Habet Mtas vra sacra tumultuariam dictorum acto: rumq; vrorum Farraginem. pretermisimus ea quo partim quisq; nostrum egit cum partibus. quo figmenta vtrimq; spargebantur: quibus demq; artibus et strata: gemmatibus hinc atq; hinc distrahebamur. que si oia describi deberent, materia in iustum volumen excre: sceret. Comendamus nos humili sacre Mti vre,

387

Jnducie vnius anni inter Ferdinandum et Joannem Reges de regno Vngarie decertantes

Jn dieta Posnanien constitute.

Oratores tam Sermi domini regis Polonie: q Illmi dñi Georgii ducis Saxonie. habitis frustra per longum tempus multis tractatibus et propositionibus inter vtrosqs partium dissidentium oratores de regno Vngarie pro conficienda pace et concordia: tentatisqs omnibus, cum nil fuit deo potuisset: saltem suspensionem armorum seu induvias illes proponendas duxerunt quas ex conventionibus propositis vtriusqs partis, in hunc modum perfici posse proposuerunt et obtulerunt.

Jn primis vt sint Jnducie vnius anni, que incipi debe-rent a festo Sancte Lucie proxime. Ante quod festum vt declararet vnaquaqs pars principalis prin-cipibus mediatoribus: an ipsas Jnduvias suscipiat, nec ne

Jntra Jnduvias vero mittere debebit vtraqs pars dissi-dentium regum Oratores ad Jmperatorem Turcorum pro conficiendis quanto fieri poterit longioribus Jnduviis seu pace tractanda, inter ~~regem~~ illum et reges ipsos dissidentes, qui constitui debebunt apud ipsum Jmperatorem in fine Maij.

Ante omnia tamen Serenissimus dominus Rex Polonie-rum Illmo Domino Duce Saxonie declarare id debebunt Jmpe-ratori Turcorum, et Salvum conductum oratoribus Sermi regis Ferdinandi expedire.

Oratores quoq; Vngari scribent Dño Imbrahim Basse Dominum cozum missurum oratores suos cum oratoribz adhuczazij sui ad Imperatorem Turrozum pro federibz aut pace roncienda: exponerentq; ac suaderent ad id opus esse Jnducias vnius anni. et q; Salmus rondutq Oratoribus Sczmi regis Ferdinandi ab Imperatore missi: retuz.

Post susceptas vero ab vtraq; parte Jnducias, debebit vtraq; pars in Regno Vngazię, illos omnes romitatus arces, rimitates, et bia fortalicia, quecunq; ad diem Jnduriazum in sua potestate habebit, per totum tempus induriazum, libere tenere et possidere.

Copias demq; ac exercitus inox a susceptis induciis vtraq; pars debet rontinere et prohibere ab inferendis hostilibz et quantocius eos leuare de regno Vngazie. Et q; subditi. familiares, et alterius remissionisq; rondicionis vtriusq; partis habeant liberum et securum transitum in personis et rebus corum omnibus per terras, dominiaq; ac prouincias et romitatus absq; vllo impedimento, et sine salno rondurtu. ab id ab eisdem impetrando.

Et q; Jncole et possessionati omnes iuxe suo in bonis et possessionibus ipsorum, quas tempore susceptazum Jnduriazum obtinebant, libere retantur, non obstante etiam q; sint vnius aut alterius partis adherentes aut seruitores.

Et q; partes predicte, in romitatibus eisdem, prouentus Camere Regię iustos ac legitimos interca percipere ab Jncolis eozundem possint et debeant.

Et vt interim Judicia in causis hereditaziis et aliis antiquis suspensa maneant. Jn his vero que de novo emerserint, idest ratione violentiazum post susceptas Jnducias illatazum hoc modo peragantur. vt quando res agenda venit

inter eos qui partium sunt dinersarum, tum qui mi-
nus patitur pro ea agat coram illo comite, in cuius
Comitatu ambo residunt. Comes tamen adiungat sibi
alium Comitem virtutum qui sit de parte querentis
nostram. Inter eos autem qui omnis tantum partis
sunt, fiant Judicia more consueto.

Tractatus matrimonialis Posnanie conclusus.

Nos Ioannes de Lataliee, Posnanienses: Andreas Cruiq
Ploanses, Episcopi. Christoferus de Widlowec, Castellus
et Capitaneus Crac. Regni Polonie Cancellarius. Siradien.
Sochaczonicensis. Gostinensis. Nouecimitatis Cozegin, Luco-
vicensis Capitaneus. Andreas Comes de Thanzin Pala-
tinus Craconicensis, ac Belsensis. Chelmen. Rattnensis &
Crasnostauensis Capitaneus. Joannes de Taznow Comes
Palatinus Russie, Exercituum regni Polonie Dux generalis,
et Sandomiriensis Capitaneus. Lucas de Gozka Castellus
Posnaniensis: et Capitaneus Maioris Polonie generalis.
Ioannes Choycuski Decretorum Doctor Prepositus Posnan
et Archidiaconus Craconicensis: sacre Regie Mtis Polonie
primarius Secretarius: Gerti domini Sigismundi primi
Dei gra regis Polonie, Magniduris Lituanie, Russie Prussie
Masouie etr domini et heredis, Oratores et Mandatarii;

ad Conuentum Posnanien/ designati: Vniuersis et singlis
presentibus et futuris, harum serie/ rarum significamus
et notum facimus. q/, cum ex Comissione et mandato
prefati Sere^mi Dñi regis nostri, ad festum S. Michaelis in
Ciuitate Posnaniensi, cum Sere^mi Principis Dñi Ferdinandi
Dei gr^a Vngarie et Bohemie regis, Infantis Hispaniarum
Archiduris Austrie. Duris Burgundie, et Marchionis Mo:
rauie. Comitis q/ Tyrolis, videlicet R^mo principe Domino
Jacobo Epo Wratislauiensi: et Magcis Sigismundo de Her:
berstein in Clam: et Doctore Beato Prefecto Herbensi
simul et cum oratoribus Ill^mi Domini Duris Georgii
Saxonie, R^mo Dño Joanne Epo Missnensi, et Magco
Simone Pistoris Doctore, prefati Ill^mi D. Duris Cancell^o.
mutuo inxta desyderia vota et Instructiones regum et
Duum prefatorum conuenissemus ad tractandum et concludend
super affinitate inter Sere^mos reges q/fatos, et de matrim^o
liberorum vtrum suarum: cum plenis et sufficientibus comissi
onibus. instructionibus & mandatis regum q/dictorum re:
spective: post multas propositiones, allegationes, et ami:
cas Consiliorum et rationum inter nos collationes et tra:
ctatus vigore prefatorum Mandatorum plenorum et suffi:
cientium regum nostrorum: medio q/fatorum Dñi Duris
Georgii Consiliariorum et oratorum: nos videlicet Sere^mi
Dñi Sigismundi regis prefati, Consiliarij et oris q/dicti, cum
prenominatis Sere^mo domini Regis Ferdinandi Consiliarijs
et oribus, de et super conuentione matrimoniali et despon:
satione liberorum q/dictorum regum nostrorum, sub infra:
scriptis conditionibus, conditionibus. pactis et pactis inter:
positis, concordauimus, transegimus, et vnanimi voto et
consilio concludimus in hunc modum.

In primis q/ quando Sere^mi Dñi Regis Ferdinandi filia Illma
Domina Elisabeta septimum annum implenerit: prefati
Sere^mi reges tenebuntur nomine liberorum suorum contrahere
sponsalia per verba de futuro. vbi comode ipsi simul conue:

2 nire

391

mre possent, et ita id eis visum faciendum foret, aliqui
enim quando Comentus Mtem suam sic non possent,
tmr prefato Septennio expleto: Sermus dns Rex
Polonie, teneb̄itur per Oratores suos nomine Sermi filii sui in
loco, quem Sermus Rex Ferdinandus designabit sponsalia per verba
de futuro, cum Illma Dna Elisabeta filia Sermi D. Regis
Ferdinandi contrahere. Similiter quoq; Sermus dominus Rex
Ferdinandus, tempore et loco per suam Mtem nominando
obligatus erit contrahere sponsalia per verba de futuro.
ex parte et nomine pfate filie sue consensu ipsius accedente.
cum Oratoribus utriusq; Sermi Sermi regis Polonie. ad hoc
ab eis missis. Antequam tamen hmoi Sponsalia de futuro
contrahantur. teneb̄r utriusq; regum, comunitim apud Sedem
Apostolicam instare cum effectu expediendi, ad obtinenda
Dispensationem super impedimento consanguinitatis. Ne non
si comoditas utriusq; parentum et contrahentium tulerit.
vt etiam de eorum voluntate ante tempora a iure Statuto
sponsalia tam de futuro, q̄ (si videb̄r) de presenti contra:
here libere valeant: dum q̄ filia Sermi regis Ferdinandi ad
plenos pubertatis vel vt premittitur per dispensationem
obtentos et anticipatos annos pervenerit, tunc inuicem cum
filio Sermi D. regis Polonie Sigismundo Secundo teneb̄untur
et debebunt sponsalia pfata ratificare. et matrimoniu per
verba de presenti contrahere. Porro Sermus dns Rex
Ferdinandus debebit tenebitur q̄ prefatam Illm. Dn. Elisabeta
filiam suam cum decenti et regio apparatu atq; ornamentis,
pro prio sumptu, pro tempore rōmbus votis designando
Craouiam mittere. Obligabitur etiam idem Sermus
Dns Rex Ferdinandus. eandem filiam suam pro midere dote
Centum millium aureorum Vngaricalium, auri puri, boni
et iusti ponderis. illius q̄ tertiam partem vna cum tra:
ductione in manus officialium Sermi Dni regis Sigismundi
consignare et exoluere. reliquas autem duas partes, infra
annum et diem post cōsumationē matrimonij. citra ocij

dilationem Mtas Sez^mi do· regis Ferdi dissoluet.
Et connexo Sez^mus Rex Polonie modernus, nomine
filii sui, aut eo decedente, Sez^mus dō^s Sigismundus de-
cernudus, contradotem seu donationem ppter nuptias
Ill^me Dn^e Elisabete conthoralis sue, promittit, asse-
curabit et inscribet in Bonis regni sui, videlicet in
Sandecz, Sanok, Biecz. Premiss. cum omnibus villis
et aliis adiacentibus prouentibus uniuersis Summam
Ducentorum millium flor Vngaricalium. Ceterum her
obligatio dotis et donationis ppter nuptias, que ita
et suprascriptum est nouo regime erit facta, post mortē
Sez^me Bone regine modernę, transferetur ad eas Ciuitēs
et arces quę sunt succ^ssiuē ratione dotis et donationis
ppter nuptias obligate et inscriptē. dum modo tamen uel
her uel illa bona prefatē Summe ducentorum millium
flor Vngaricalium aliqs prefato contradem sufficienter
respondeant. Postęq uero Sponsa ad Sponsum sicut
dimittitur ducta fuerit, extunc ante cōsummatione matri-
monij tenebr solennitez et expresse hereditatis tam
paterne q materne sufficientem facere renunciationem
quam firmabit et ratificabit Sez^mus dō^s rex Sigismōdus
tanq sponsus suis lris et sigillo. Et quamuis Sacrōz
Canonum Constitutiōnibus cautum sit, ad matrimo-
nia contrahenda regi neminem debere etiam penis interpo-
sitis, ne libertas quę summa debet esse in contrahēdis
matrimoniis ad necessitatem translata esse uidcatur.
Verum quia ab aliis quoq regibus et Principibus Christia-
nis citra legem et Canonum preiudicium et indignitatem
constat, contractibus huiusmodi pœnam apponi solitum
esse: et proinde ad ratificationem eorum omnium quę
supra nominata sunt: et ne pactorum tam solennis
expressio et opera utrinsq Mtis inuitu cōuocata

has rondiciones. tractatus. et conclusiones ꝯscriptas
Scr̃mi reges Ferdmandus et Sigismundus primus,
corumq; liberi supranominati firmissime et inviolabiliter
tenere et obseruare debebunt et tenebuntur, sub honore
suo regio, et pena ducentorum millium aureorum Vn:
gariealium, pcr partem non facientem satis rondicionibꝫ
et clausulis supradescriptis. parti tenere volenti, sine
vlla recusatione, cauillatione, aut qrumlib exqmisito colore
ad primam partis tenentis et rondicionibus parere voletis
rcqmisitionem soluendorum. Pro maiore autem pre:
sentis negotii affinitatis et futuri matrimonii cautela et
securitate, tenebuntur ꝯstati Scr̃mi reges Ferdmandus &
Sigismundus primus, parentes liberorum ꝯdictorum suo
litis suis patentibus manu eorum subscriptis
et sigillo regali communitis, ea omnia quæ presentibus conti:
nentur, et cum inserione presentium de verbo ad verbum
ratificare et approbare, atq; se suosq; liberos ꝯnominatos
ad explenda et perficienda omnia et singula sup̃ expressa,
sub verbo regio, ac pena ducentorum millium aureorum
Vngaricalium predictorum obligare. Casu vero quo Scr̃mi reges mi
tam Sigismundus pater q; filius
Scr̃mus Rex Ferdmandus Ferdmandus, rondiciones &
pacta supra expressa, vel aliquam quamlibet ex eis con:
dicionem et clausulam adimplere, et exequi noluerit et
recusauerit, extunc mox dilatione, mora, excusatione,
arte et ingenio ac difficultate qualibet exclusa, ad prima
rcqmisitionem Scr̃ mi mortui Regis Polonie Ferdmandi Sigismundi primi
aut Sigismundi Secundi filii sui, penam ꝯstatam ducentorum
millium aureorum Vngaricalium, soluere. et in manus
Nuncii ipsius, qui super rcqmisitione hmoi cum pleno &
sufficienti mandato ad Mtem suam venerint numerare et
reponere teneb̃r et ꝯ obligatus. Et si ipse Scr̃mus ipsi Scr̃mi reges
Rex Ferdmandus penam, quam in non adimplendis pactis Polonie pduti
punctibus transgressus incurreret, soluere etiam neglexerit
et recusauerit: extunc fieret fieri q; debet libera facultas

Fernando, eius q̃ filio ꝓdicto
Sermo regi Sigismundo, eius q̃ filio ꝓdicto: Dotatus,
Prouincias. terras. ciuitates. oppida. Castra. arces. villas
tam regias q̃ alias quascunq̃ spiritualium et secularium
Subditorum suarum ubicunq̃ in ditione et dominijs
regum Polonie
Regnorum Vngarie, Bohemie, seu aliarum prouinciarum
existentium, ad solutionem dictorum Ducentorum duo
Millium aureorum Vngaricalium artare rogere. imo
Bona omnia quecunq̃ ꝓfata in eisdem regnis et prouincijs
consistentia mobilia et immobilia inuadere, occupare et
detinere tamdiu donec de ꝓdictis Ducentorum milliu
aureorum Vngaricalium Sermo regi Sigismundo aut eius
Fernando
filio satisfactum non fuerit. Et in tali Casu Sermus regesPolo
Sermus rex
Ferdinandus et eius coadi posteri non debebunt, neq̃ etiã uiste po-
terunt, ꝓdicto regi Sigismundo, aut eius filio
Fernando
resistere,
aut sustinere et contradicere uerbo uel facto, per se
aut submissas personas publice uel occulte directe uel
indirecte. sed utrunq̃ illius actus propositum et actiones
Sermos duos reges fratres Polo
tales quascunq̃ contra Sermum do regem Ferdinandum
aut posteros, et dominia ac subditos eius actus fecerit
approbare. comendare. et ratificare, nulla arte, dolo,
uel ingenio. Quibus contrariu: pactis federibus,
contractibus et inscriptionibus, ac pace communi re-
gnorum et terrarum ui suo robore uiribus permane-
ntibus, quibus per actiones quascunq̃ prefati duis
regis Fernandi
Sigismundi aut eius filii, & repetitionem pene
huiusmodi Ducentorum milliu et Quibus non potuerit, neq̃ reuocatur
ui aliquo derogatum esse. Postremo si alter
contrahentium ante consummationem matrimonij quod
Deus auertat moreretur, tunc iste totus tractatus
et conuentio, cum omnibus suis attinentijs, cum mors

395

soluat omnia, penitus sit dissoluta. Caeterum de donatione et munere sponsalitis nominatim exprimendo, et apud quem matrimonio sine liberis soluto proprietas dotis et donationis propter nuptias remaneret, atque quibus pactis et conditionibus cum aliorum foederum et coniunctionum exceptione haec affinitas stabiliri et firmari debeat, inter nos convenire non potuerit, referemus de hijsdem ad Sacram Regiam Polonicam Ferdinandum. De quo ambo reges ante diem sponsalium de futuro contrahendorum conordabunt, et illos articulos absolvent. In quorum omnium fidem et evidentius testimonium, nos Status oratores exhibito oratoribus Sacrae regis Poloniae Ferdinandi nro, et postea ab eis suscepto Mandato Sigilla nra, una cum Illustrissimi Saxonie Ducis supranominati oratorum sigillis apposuimus. Actum et conclusum in Civitate Posnania pridie S. Martini Anno a Christo nato 1530.

Similes Literae reversales, ab oratoribus regis Ferdinandi, datae sunt oribus Poloniae: et utrique: ab utrisque regis approbatae et confirmatae.

Concluso Induciis, et matrimonio: Oratores Ungari, et Dominus Sigismundus Erbestein oratores regis Ferdinandi: Petrouiam venerunt ad regem. Comitia agentem. Inde ad sua reversi sunt. Paulo post venerat nuntius a rege Ferdinando: et approbationem Induciarum attulit: Haec, et alia quae post secuta sunt, in sequenti Tomo continentur.

Petrus Thomicius: Paulo Archiepo Strigoniensi

Rme mi Chr̃e pater et domine, dne et maior honorand
Quando hue venerunt orr̃es Scr̃mi do. Vngarie regis
Dominus ppt̃us Strigoniensis, orr̃e Rme D.ns lras
michi reddidit. que michi duppluri ex causa fuerunt gr̃o:
tissime, tum q̃ ab illa, omnis ego obseruo benevolentia
scripte essent, tum etiã q̃ me familiariter et amice
salutarunt. pro quo amanti offo et benevolentia plu:
rimas ego ago et habeo gratias Rme ph̃ vestre
quam illi meis quoq̃ virissim offerr̃o et sedulitate rr̃e:
fevre semper curabo. Cupiebam quidem vt
aliqua certa et diuturna pax, et concordia posua
per dominos oratores constituta fuisset: quoniam
tamen vel permissu diuino, vel fato hominum, non po:
tuerit adhuc res perduci ad exitum, vel ipse Industrie
mi quas consensum est ab omnibus me &lectum. Spem
etiam concipio subtilis in omnem totam belli causa
deduni posse, qui et Vngarie regno, et toti reipubce
Chriane salutem et pacem ppetuam affert et conciliet
Nova hic apud nos non sunt que a me ad vram
R. ptem scribi possent. Si quid tamen erit quod illa
huic sacre cupiat: Magri dni oratores. et dns ppt̃us
eorum referent. qui non solum interfuerunt: sed etiam
affuerunt omnibus maioris momenti negotiis.
Comendo me et offa mea Dni vre Rme, quam
salvam. salvum. et felicem esse vehementer opto.
Cracouie 26 Nouembr. 1530.

Petrus Tomiczki Eps Crac. Vicecancell.
Joanni ex Ducibus Lituac. Epo Vilnensi.

Xme in Chro Pr et domine frater et amice charissime ac honoran.
Magnopere me delectat institutum D. Vre Rme quod mihi
scribit se in restaurandis Mtis Regie Castris in finibus
hostium positis collocasse, non potest enim hec res nisi mag:
num honorem D. Vre Rme et cum Mti sue tum isti Du:
catui singularem vtilitatem afferre, non dubito autem
istam illius operam et officium cum industria coniunctum
vtriq; Mti futurum gratissimum, in quo ego verbis exorna:
do et commendatione cumulando nihil operе prelermittam
quin etiam curabo quantum in me erit diligenter vt d. vra
Rme Mtis sue gratia et munificencia sua regia cura
et sollicitudinem istam de republica acceptam referre dig:
nentur.

Caterum quod ad presidia attinet quibus frenari fines regni
et terre Volhinen deberent confido ego quidem ipsam Mtem
Regiam sponte sua illud ea de re curaturam esse, quod et
presens necessitas et cum Mtis sue honos tum subditorum
commodum postulare videbuntur, sed tamen et ego huic rei
opera et cohortacione non deero. Commendo me amori et be:
nivolencie fraterne D. Vre Rme quam vt dominus
deus diu servet sospitem et felicem vehementer opto. Datt
Cracovie XX^a Septembris Anno M°. D°. XXX°

Petrus Tomiczki Epś Cracouien: Vicecancell
Chrophoro de Schidlowec Castell° Cracouien
Regni Polonie Cancellario.

MAgce domine/domine et amice honorandme. Incomodms mlto quidem q̄ sperabam mihi accidit/q̄ prms de amisso filio magnificenciam vram consolari q̄z de eodem gemito gratnlari illi me oporteat: tamen quia mi tam subito mortis pueri cue: tu/minor tarditatis mee mi gratnlando vacio conspici pt̄ q̄z vt negligencie attribm debeat aliquanto minus istms officii et ordmis mi scribendo contmebacio et mnezsio est mihi molesta/quin etiam et illud me consolatme q̄ gratnlacione quam cito lnctus est consecutns abstinuerim/Non dubito equidem magnum gaudium et leticiam nunctuim de filio gemito Mgáe vre attnlisse/verum econtrario nequaquam credo ita hoc gaudio illam vsam esse/vt et humane moderationis et heroice fortitndmis atq̄z fidncie oblita esse debeat Scio enim quante sit prudencie Mgca vra tam mi aliena secunda vel aduersa agnoscenda quam mi propria fortuna distinguenda vt neq̄z in aduersis dolori succumbere: neq̄z in secundis gaudio nimis effervi soleat/Si itaq̄z de nato sibi filio non magis (vt ego credo) q̄z sapiencie et fortitndmis rationes permittebant Mgcia vra gaudebat/vicissim me conuemet mortem illms eo ferre animo/quem non affectus sed prudentis viri ratio gnbernare videatme. Nam qui susceptos hoc tempore filios amisere si quam multa mne sit vite hominum mala/considerauerint: bene eciam cum illis qui mortui sunt actum indicabunt/doloriq̄z suo temperabunt: neq̄z tam suis incommodis augentme q̄z illorum sorte letabnntme/Sic ego Mgciam vram ista sibi in animum inducere optarem/ne affectioni meste desit consolacio/quam nō puto

defuturam, si primos etiam alioꝝm et ſnos iſtmſmodi orbitatis caſns ꝺiligẽtia vrá perpenderit et in memoriam ſibi reꝺnxerit qꝫ vel illnd obſucerit qnod ꝺolori conceſſnm eſt vel proꝰfuerit, qnod tum fortitnꝺine et animi conſtancia erat ſnpeꝰratnm. Quare illam peſorlnnas et veterem amicicia mram oro et obteſtor, vt iſtos humanos et inevitabiles caſns æquo et forti animo ferre: nec plns, qꝫ decerat merori et ꝺolori obtemperare velit vt enim amanꝺi ſnnt liberi, qnod natnrale eſt, ſic qnod natnrale qnoqꝫ eſt, mori, in hoc, vt ceteris in rebns natnrẽ cedendum eſt vt nox ꝺiei, ſic vitẽ mors ſuccedit vt florum et ceterarum rerꝝm, ſic hominꝫ caduca et fragilis eſt natnra. Sed ne plnra qꝫ liceat in hoc genere proferam, prudencie et fortitnꝺini ꝺiligẽtie vrẽ cetera committo, Cuius ne amori et beniuolencie fraterne plnrimum commendo, illamqꝫ et ſocieciſſmiam eſſe, et cum reliqnis omnibus liberis et ꝺilectiſſmia Conmge recte ſanam et incolumem vehementer opto Dat Cracovie die .vi. Nouembris Anno ꝺoi Mᵒ. Dᵒ. XXXᵒ.

Petrus Tomicius Epś Cracouien. Vicecancell.

Lucæ de Gorca Castell. Posn: Capit. maioris polo.

Mag^ce domine, domine et frater honoran^me. Nichil opere et diligencie prętermisi in impetrandis à Alte Regia eiusmodi literis quales ad Serenum Regem Ferdinandum scri: bi in negocio suo Agcia vra optauit. Quas impetratas et cum diligencia scriptas Agcie vre cum presentibus mitto / prętereea etiam mitto et meas quas ad dominum Ioannem Dantiscum Epm Culmen sicut volebat Agcia vra scripsi / hic apud nos nihil in nouis habetur / Itaq3 omnia que hinc solebant afferri isthuc primum Posnaniam veluti ad fontem omnis spei hoc tempore diriguntur / vnde postmodum deriuata huc ad cognitionem nostram perueniut Quare expectamus inde aliquem bonum de pace et concor: dia nuntium pro qua semper ego dominum deum indignus oro / intelligo enim illa non secuta miseram Christianor vitam et conditionem futuram. / Cum iret non pridem ex Silza isthuc in maiorem Polomiam vxor fratris mei de: functi cum matre sua domina Siedlecka rapta est in ti: nere prope Thuschin per quendam Dunin pauperem admo: dum Nobilem cum quo nescio quam noticiam contraxe: rat estate prętereita in nupciis apud dominum Pakoslaw: ski / an vero idem Dunin rapuerit illam et secum abdu: xerit cum voluntate illius nec ne scire hactenus non po: tui / postea3 vero de hoc factus fuero certior significabo id cuestigio vre. M. et alios dominis amicis meis / petitureus ab illis in tanto casu consilium et auxilium / Comendo me amori et beniolencie fraterne Agie vre quam sana saluam et incolumem semper esse vehementer desydero

Venlis domine frē in Chrō charme. Scripsit nuper nobis dominus Capitaneus Lancicien', dominam Siedleczka mi: ciasse sibi, q Duminowa cum Marito suo et domino Crzo: tosshi velit venire ad se, rogasseq illum, vt ei consulerzet qnomodo se erga illos gerzere, quicq ad postulata illorum respondere deberet. Nos multum miramur de domino Crzolosshi, q approbare videatur factum Dunyni et eius vxoris. Quodsi religui qnoq amici ita facere volue: rint, et permiserint se flecti precibus et lachrymis illorū qui illis et familie illorum perpetuam turpitudinis notam imusserāt, nos etiam omnia missa faciemus et vlterius nos odiis et imprecationibus hominum non exponemus. Do: lebimus tamen perpetuo, si tantum sceleris manebit impu: nitum, commicentibus presertim illis, qui curare maxie deberent, vt ignominia et illis et nobis illata pena debita puniretur. bene valete Dat Craconie Xbr: uembris Anno domini M°. D°. XXX°

Petrus Tomiczki Eps Crac. Vicecancell. Chr°fero de Schidlovec Castell° Cracouien. R.P. Cancellario.

Mag^ce domine, et domine amice honoran^me. Cum veniſſet huc dominus Ocziecſki retulit mihi multa nomine Mgcie vre que integerrime et beniuolentis amicitie illius erga me teſtimonium mihi faciebant, pro quibus simul ommbus ego magnas viciſſim Mgcie Vre ago et habeo gratias, Sed potiſſimum pro humaniſſima animi ſui in caſu Cloris mee declaratione. Nacz expoſuit mihi dominus Ocziecſkij quemadmodum et illi et mihi ea de re Mgcia Vra condoleat, et conſilio et auxilio nobis ſe preſto futuram promittat. In quo et ſi ego nunqz dubitabam, fuit tamen mihi periucundus iſte nunctius qui verbis mnicupatis opinionem meam de amore. M. Vre confirmauit. fecit eqmidem Dunin xem que eius vices et conditionem neqmiſsima audatia ſuperat, et que in animis proborum hominum merito turpiſſima et ſcelerata haberi debeat. Ego tamen id, nó prius vindicari in illo contendam, qz et cum Mgcia Vra ſingulari et precipuo amico meo, et cum ceteris tam meis quam Cloris mee amicis, conſilium capiam quo pacto magis dignam ſui nefandi facinoris penam capere audatiſſimus et plus qz nequam homo debeat. Magna me letitia et gaudio affecit dominorum Oratorum in vnius anni ſnuncias conſenſio preſertim quod intelligam tales conditiones vtrinqz partim datas, partim conceſſas eſſe que intra hunc annum proborum Principum perſuaſione pacem longam et firmam conciliare facile poterunt, faxit omnipotens deus vt quemadmodum auſpiciis bonis inceptit pacis tractatio ita et optato feliciqz exitu terminetur pro omnium Chriſtianorum conſolatione. Ego Catharrali deſcenſu et humorum in corpore motu prepeditus a

quatnor septimanis domo non egrediar sumq; hactenus imbecillis et infirmus, vnde fit quòd dubitem vehementer, ne non liceat mihi in Conuentum Piotrkouiam venire si enim egritudo mea in meliorem non commutabitur statum, frustra esset me in ea qua sum conditione profectionem meditari, namq; et ego me in periculo constituerem, et illuc veniens nullum fructum afferre eger possem, si tamen valuero quòd opto et spero, venire ad obeundum munus publicum mihil morabor. Apud nos mihil est quòd scribi ad delectandum lectorem possit preter id quod Mtas Regia cum Coninge sua et liberis Sermis recte valet quę in vigilia Sancti Andreę hinc mouebit, et in vigilia Sancte Barbare Piotrkouiam aplicabit Commendo me amori et beniuolencię fraterne M. Vrę quam foeliciss̄imam esse et semper sanam atq; incolumem vehementer opto Dat. Crac xiii Nouembris Anno dñi M°. D°. xxx°

Cricius Tomicio

ME in Chro Pr et domine, domine colendiss̄me. Dominus Paulus Cryski bonus amicus meus delatus est, vt mihi narrauit, apd Mtem Regiam, quòd quasdam literas Mtis sue inhoneste susceperet et concerpsere debuisset. cuius rei gratia mittit istuc nuntium ad declarandam innocenciam suam, Rogo plurimum vram Rmam D. dignetur illi gracia et patrocinio suo adesse, et efficere, ne hec calumnia locum apud Mtem suam habeat, nam easdem literas, quas concerpsisse dictus est, coram me saluas ostendit. Comendo etiam atq; eciam vrę Rme D. quam dominus deus diutiss̄ę sospitem, lętam, et semper felicem conseruet Ex Ploczko die xvij Junij Anno domini M°. D°. xxx°

Cricius Tomicio

RME Tcolen^me mi domine. Mortuus est nuper in Poltow: sko dominus Liberantb intestatus, et vt nunc primum accepi, habuit in Sandecz res omnes et pecunias non modicas/itaqz dignetur vra Rma D^o de omnibus prouidere, et si quid distractum, est, vt fieri solet, exigere nopinate enim miru dictu homo tam robustus, extinctus est, hic nihil preter ves: tes aliquot reliquit, sed et debita non pauca contraxit. Commendo me in gram vre Rme. D. quam dominus di sempere augeat prosperitate Ex Ploczka 6 July Anno domini M^o. D^o. XXX°

Cricius Tomicius.

RMe in Chro Pater, et domine benefactor colen^me. Dominus Zakrzewski, qui has reddet, multa hic mihi obsequia prestat, et est ad multa idoneus, vadit istuc ad Sutem Regiam ne: gociorum suorum causa, proinde commendo illum Rme. D. vre et supplico dignetur illi gratia et patrocinio suo non deesse, Commendo dehinc etiam seruicia mea Rme. D. vre, quam dominus deus seruet semper sospitem et foelicem Ex Arce mea Poltouien' die x^a Augusti Anno M^o. D^o. XXX°

Cricius Tomicio

RME in Chro Pater, domine, et benefactor colendissime, viso, vt possum, per literas sanitatem vrē R^me. D. de qua nullo tempore non audire cupio, deinde supplico illi, vt negociola mea R^mo domino Cardinali Protectori comendare dignetur, qui nihil non facere solet illius causa. Ego hic obruor variis commissionibus Regiis, earumq causa nihil erit hoc toto tempore. nisi sursum ac deorsum cursitandum, curabo tamen pro mea virili obire omnia, quē Mtās sua mandat, licet si transiret à me calices isti, viderer onere molestissimo leuatus, Comendo me gratiē R^me. D. vrē cui assidue cum Clero meo, et longam valetudinem et omnem prosperitatem. Ex Arce mea Polthonien die xix Augusti Anno. M. D. xxx°

Cricius Tomicio

RME mi domine, domine colendissime. Vadunt isthuc ad Mtem Regiam in suis negociis D. Paulus Criski, et meus Naquaski, alter bonus amicus, alter bonus seruitor meus, et proinde vtrunq cum ipsorum negociis Vrē R^me. D. ex animo et diligentissime commendo. Ceterum accidit me absēte in Ploczka facinus indignum, et valde scandalosum in Monasterio Arcis Plocen, Monachi enim nescio quid disposuerunt iuxta regulam et constitutiones suas aduersus Abbatem, ex multis rationibus, quas longum esset explicare, Ille Italiā redeens Monasterium q occlusum reperiens, intrauit cum equis per Ecclesiam, et primum blandicijs antiquum Abbatem et

Monachos demulcens, deinde clam accersitis aliquibus Nobilibus, irruit in ipsum antiquum Abbatem, et alios Monachos cum armis et pixidibus, et magnum tumultum et cedem edidit, in qua vulnerati sunt aliquot Nobiles antiqui Abbatis fres, et Nepotes, qui tum illic aderant, quo facinore perpetrato, misit cuestigio ad me preueniendo antiquum Abbatem quezi: monia: ego ignarus rei commissi Capitulo meo, vt differe: tiam inter eos sisterent vsq; ad meum illuc aduentum, et ne quid ex vtraq; parte committerent, religione et professione sua indignum. Venerunt deinde Nobiles fratres antiqui Abbatis cum vulneribus, rem, vti acta est, mihi declarantes. Misit et dominus Capitaneus muntians violenciam magnam in Arce commissam, se cuestigio violatores ex Monasterio capi vo: luisse, sed veritum ne quid excederet aduersus Imperiale meam, vsq; quid facere deberet se edocerem, cum Lucas Ab: bas cum fautoribus suis allegaret, non pertinere ad Capita: neum animaduertere de violenciis Monasteriorum, que esset alterius Imperialis, quasi vero non teneantur Capitanei tueri à violenciis, non solum que intra Arces, sed eciam que extra committuntur, et presertim cum et Ecclesia Cathedralis, et Monasterium ipsum, propter maiorem securitatem et munitionem edificata sint in Castro. Ego nihil aliud quàm sistere hanc tuebam quanto celerius commissi, que in oculis omnium homi: num est indignissima, nollem tamen impunitam relinqui. Habet vrá. Rma. Dō. Abbatum diuinam pacientiam, habet mundanarum rerum contemptum, quid faciant Reges, audent enim talia patres. Ego mihi nunc negocium non so: lum inter Reges, sed etiam inter Monachos, pro Imperio certantes obiectum video, sed hoc alterum eo mihi grauius est, quo vtraq; pars habet in Capitulo meo fautores suos, quibus me obtundere non cessat, adeo vt in accingendo me ad iter magno mihi sit impedimento et molestie. Commendo

me gratiē Vrē R^me P. quę vt optime et foeliciſſime va-
leat dominum Deum prēcor Ex Arce mea Polthonienſi
die vii^a Septembris Anno domini M°. D°. XXX°

Cricius Tomicio

RME in Chr̄o Pr̄ et domine benefactor colen^me. Vementi mihi
huc, occurrit per amicos Abbas, accessit ipſe deinde ſuppleX
veniam exratorum poſtulans, ego homo ad blanda verba vel
cera mollior, remiſi ſimpliciter omnia, reſtat adhuc cum domino
Capitaneo ſuper Arcis violencia negocium, quod tamen ad me-
um reditum ſuſpendi, aggreſſi deinde ſumus Commiſſionem Re-
giam, conſpeximus edificia huius Arcis, et minutiſſima quęq;
nobis oſtenſa per ipſos fabros qui laborarunt, taxari fecimus
iuxta documentum Regium, conſpeximus demum ſiluam inſu-
larem, examinauimus iurerurando rusticos accolas, vt ſi quod
damnum factum eſſet, aut quale illud fuerit, Altem Regiam
cerciorem reddere poſſemus, inuenimus damnum vltra opinio-
nem mimodicum, fuit enim hactenus ſylua ipſa ab omnibus ta
Ducibus, qꝫ Tenutariis ade ſancte ſeruata, vt niſi in ſumma
neceſſitate arbor excidi ſolebat, erant querens vt truncі in-
dicant ingentes, reliquorum arborum tanta copia, vt exil-
lis cinerum dumtaxat conflati ſint laſti plus minus ducenti
quinquaginta, ſingulus autem laſtus vendi ſolet minimo flo-
renis ſex. Mittimus autem notam iſtorum omnium, vt ipſa-
met Aetas Regia et ſua Priuilegia, et ſuorum bonorum damna
iudicet et cognoſcat. De ſexingentis florenis per Nobilita-
tem promiſſis ab vniuerſis requirere non potuimus, nam
adhoc opus eſſet Conuentu aliquo, Sed quoſcumqꝫ ſingulatim
interrogauimus, vnus quiſqꝫ reſpondebat à ſe nihil neqꝫ pro-
miſſum neqꝫ datum eſſe, Nunc expeditis iſtis moleſtiſſimis

negocijs prosequar in dei nomine meum iter ad Posnaniam, quo neqz primus, neqz vltimus venire vellem. Commendo me gra: cie vre R^me. D. quam dominus deus seruet diutissime sospitem et semper felicem Ex Plozka die xxiiij Septem: bris Anno domini M^o. D^o. xxx^o

Cricius Tomicio.

RME in Chro Pr et domine, benefactor colendissime, Intellexi quod dominus Lucas Abbas Plocen' post impetratam apud me excessuum suorum veniam, quam illi ea spe dederam, vt omnes, si quas haberet cum meis Canonicis simultates deponeret, impeteretqz neminem, statim, posteaqz Plozka discessisem, Ciuitatem in Vrbem dominum Doctorem Bromirskij, et nonnullos alios Canonicos meos, pro eorum beneficijs, partim suo, partim ipso instigante, aliorum nomine, quod mihi valde molestum est, nollem enim Ecclesiam meam, que ab aliq not anis quieta fuit, meo tempore turbari, et iterum in litium vexatiflucibus, staqz commendo ex animo vre R^me. D. hunc dominum Bromirski, hominem et probum et doctum, plurimumqz illam rogo, vt eum in patrocinium suum recipere, et hoc eius negocium pro sua prudencia ita dirigere, et R^mo domino Cardinali Protectori cum suo, tum etiam Regie Mtis nomine illum commendare dignetur, vt sub vre R^me D. tutela et presidio laqueos istos, quos illi ipse Lucas una cum Michaele Paczanow struit, euadere possit mereboris id vre R^me. D. una cum illo omni studio et obseruancia, cuius gratie me etiam atqz etiam commendo Datis Kalendis Sancti Venceslai Anno domini M^o. D^o. xxx^o

Cricius Tomiczio

RME mi domine. Commendo ex animo vré R^mc. D.^ni hunc dominum Lawski bonum amicum et vicinum meum. Ego iam auspice domino deo egredior hinc die crastina versus Posnaniam, subsistere cogar tres dies in Ploczka duorum molestissimorum negociorum causa, taxacionis illius edificiorum et insulé, ac componende indigmissime Monachorum Tragedie. Commendo meam seruitutem gracie vré R^mc. D^ni quam dominus deus seruet et fortunet in omnibus. Poltonie xvi^a Septembris Anno domini M°. D°. xxx°

Cricius Tomicio

RME mi domine, domine et benefactor colendissime. Iste Ciuis Posnanien, actus ea fortuna, qua plerunq; Mercatores agi solent, impetitur à creditoribus suis, nec in tam violenta vrgentiq; impeticione illis satisfacere potest, vnde ad vram R^mam. D. omnium oppressorum patronum confugit, vt eius ope et benignitate, possit istic obtinere literas securitatis, sub quarum tuicione colligeret rationes satisfacié di ipsis creditoribus suis. Itaq; commendo illum vré R. D. et rogo illam plurimum, dignetur illi patrocinio suo adesse in obtinendis eiusmodi literis, pro sua excelsa, qua sepius oppressis subuenire consuevit, virtute et clemencia, que diu et felicissime valeat, meq; gratia sua complectatur. Posnanie die xiiij Octobris Anno M°. D. xxx°

Sigismundus Rex Polonie
Venceslao plebano Grodnensi

Rnde in Chró Pr' deuote nobis dilecte. Vaccante per id tempus Epátu Medicen' hucusq; deliberauimus, quem illi preficere debeamus cupientes et prouinaé illi que et nouna in fide Sancta Catholica et hereticis Lutherana peste infectis viana est de bono pastore, et bonis que á predecessoribus nris Ecclesie donata sunt, de bono patre familias et curatore prouidere, In qua deliberacione nrá cum venisset nobis in memoriam merita et officia tue. D. que in Aula Rmi felicis recordationis domini Joannis de Lasko Archiepi Gnesnen egregie prestitit, ante alios. D. tua ad hoc Episcopalis functionis munus idoneam dignamq; iudicauimus, quare partim propter illius cognitam nobis virtutem et doctrinam, partim ex mera gracia nrá Regia D. tue Epátum Medicen' prédictum conferimus, ad illumq; pleno iure obtinendum. D. tuam Summo Pontifici Nominauimus et commendauimus per literas nrás, illam tamen hortamur, vt tam in administracione Epatus prédicti q; in prestandis officiis ad bonum Consiliarium spectantibus, nobis diligenciam et fidem suam commendare studeat et curet, hoc pro debito suo, et gratia nostra. D. tua semper factura Datt Cracouie 2c

Summo Pontifici Clementi vii Sigismundus Rex polonie.

de coronatione Comitij.

Cesar Carolus quintus.

Epla ex hispanica in latinam linguam verſa.

Anctiſſime Pater. Cùm ita prestolarer reſolutionem negocio-
rum in cauſa fidei, non ſolùm hucusq; literis Sanctitatis vre
reſpondere, quemadmodum medio Dñi Marij Oratoris mei sig-
nificaui. Nunc vero cùm simus extra omnem spem, medii,
cuius magna erat omnium expectacio, officium exequor, et
primo loco referendum cenſeo, me maximam cepiſſe voluptatē,
quòd acceperim bonam et vtilem sententiam Sc^tis Vre, cùm con-
ſilio Rmorum dominorum Cardinalium promulgatam, Q
Sc^tem V. eius eſſe animi, vt generale Concilium indiceretur, q̄d
in remedium tantorum malorum et damnorum que impendent
Chriſtiane reipublice requirebatur. Eares eiuſmodi eſt, vt de
ſingulari bonitate et zelo Sc^tis V. euentura semper ſpera-
bam, cui etſi maxime videantur meſſe difficultates, vt ipa
quoq; S^tas V. prudentia sua metiatur, tamen perſuadere mihi
nunq; potui aliquam in negocio tam magni momenti ſupereſſe,
que ab huiuſmodi optima intencione Sc^tem V. retrahat, preſer-
tim quia iam plane conſilia et pium deſiderium Sanctitatis
Vre cognitum habeam, de qua re quàm humillime poſſum Sc^tati Vre
ago et habeo gras plurimum, siquidem mihi hec res eſt cordi,
partim quia preſeferre videatur ſingularem in deum relli-
gionem, ingens commodum reipublice Chriſtiane, preſentaneū
vacillantis fidei nre remedium, magnam ſedis Apoſtolice
authoritatem, partim quòd perinde Sc^tem V. ac meam perſona
ratione dignitatis à deo nobis conceſſe concernant, vt pre-
terea mundus cognoſcat, et à S. Vra. et à me nihil mte-
tatum relinqui, quod pertineat ad elevationem tantorum in-

commodorum, que vtinam eum effectum, qui summe his tem:
porum distmebiis esset necessarius consequantur. Ego Pr Sa:
ele, tum ex his que audebant in negotii tractatibus, tu
illis que nobis eius rei peritissimi referebant, tum etiam
consilio et sententia Principum nobis in fide adherentium,
magnam spem conceperam si celebraretur Concilium, hære:
ticos non solum derelicturos errores suos, sed etiam conforma:
turos se aliis, et Catholice nobiscum in fidei vnitate vic:
turos, id minimum verba illorum declarabant, et suggere:
bant, idipsum scripta quorundam super his oblata testaba:
tur, ex quibus omnibus et Rmo domino legato eadem spes
orta erat. Inde S. Vre scripseram, cum intellexissem cau:
sam esse omnium maximam, me omnibus viis et modis
qui viderentur tanto negocio profuturi incubuisse. Et
quanq; multa eis dicta allegataq; fuerant, que facerent
ad reducendum illos in viam rectam, maior quàm contue:
rebat habita fuerit illorum ratio, vt eo facilius iustifica:
retur pia causa nra, et ostenderimus quid nobis autho:
ritas nra rigoris faciendum suadeat, tamen nihil horu
sufficiebat et profuit, tantum abest vt sint reducti, quin:
mo ijs in suo errore obstinatiores, et pertinatiores facti, om:
nem spem, quam quidam sermones illorum præseferebant,
per quos putabamus eos, quod rectum est amplexuros, nobis
ademerunt, quo tandem exactis tractatibus et disputatio:
onibus, que quotidie monebantur res sit deducta ex hac
relatione omnium que acta sunt quam cum præsentibus multo
S. V. abunde intelliget. Non possum domine animo non
angi, et quam ratio nigerit, molestia affici, dum videam
discrimina et tumultus, qui in rempublicam Christianam di:
manare possint, ex ruina fortuna magni ponderis, fidei nre
quam hactenus omnes illibatam coluerunt. Tametsi ne haberi,
ne speravi quidem posse, aliud efficiunt pharmacum, nisi con:

uocatio Concilii, pre oculis habendo obstinacionem et pertinaciã adeo animis hereticorum et aberrancium â fide infixam, vt omnem penitus spem amiserint bom, qua hucusqz sustentabant et retinebant subditos suos. Quòd certe non facerent, nisi eos plane non defecisset, licet etiam vtraqz pars tanqz efficacissimũ remedium illud exposcebat, attamen inherendo scriptis. S. Vre, non adiecã animum, qui omnium vobis subscriberem, non enim accedebant in conditiones à S. Vrã prescriptas, nempe vt libere extra stimulum venirent ad vnionem sancte matris Ecclesie, et in ea viuentes perseuerarent, vsqz in Concilii futuri decisionem, quod quidem omnes vt supra dixi efflagitabant, et mali modum illius quendam et qualitatem statuebant, è regione tamen illis relatũ est, necessum esse, vt cum dignitate, authoritate, et arbitrio S. Vre et consilio, sententiaqz Regũ, Principum, et potentatuum Christianitatis decerneretur, pre figeretur, atqz loco temporeqz competenti teneretur, interim eis plurimum promittentes, de S. Vre benignitate et clementia, que procul dubio ita singula modestia sua tractabit et prouidebit, quo posthac expostulandi ansa prebeatur nemini. Posteaquam vero isti conatus neqz profuerint tunc quicquam, neqz eo vsqz prosit, et S. Vra. ea fiducia, quam non sine ratione erga me gerit, ducta minime etiam impedientibus allegationibus R mozu suorum Cardinalium, id negotii mihi dat, vt perpenderem et eligerem, quid religioni Chri domini nri, illesaqz fidei sue conducat, audacter dico, vt quam diligentissime expenderim causam et maximis tractatibus insudauerim, nulla me tamen ratione satisfacturum, et debito meo minime, et integritati erga S. V. si non intrepide et dilucide protulero, quomodi cunqz res sit, qua tam periculosissimis erroribus mederi, fides confirmari, commodum Christiane reipublice elici, Sedes Apostolica variis opinionibus oppugnata exaltari, et honor S. Vre conseruari queat, Que autem illa sit, preter generale concilium

sme quo sims istarum calamitatum nullus, certe non video, pre-
sertim quod videre mihi videor, longe atrociora mala, si neglectu,
quam illa, que, si mimime fuerit. S. Vra timet et mihi perstrin-
xit sms literis, subsequutura conjecturam mihi facientibus,
multis et quidem diuersissimis erroribus, qui indies magis
ac magis, tanqz capita hydre etiam suboriuntur, nedum vt
diminutionem accipiant. Neqz dubium esse potest, quin illud
maximam vtilitatem adferret, precipue populo, qui facile quo-
cunqz ieris subsequitur, si videret nouis hereticis tanqz
morbis mauditis, nouis quoqz remediorum generibus, ab
vniuersali sancta matre Ecclesia subueniri. Quòd vero
videatur locus et tempus non fore aptum conuocandi Concilii,
occasione bellorum, que imminet et à Thurcis timentur, no
solum illud non aptum, verum eciam vel ob ipsam belli com-
moditatem valde necessarium censeri potest, multo enim faci-
lius et celerius, auxilia necessaria, si Thurcus cum omni
potencia sua erumperet, prestari atqz vires Christianorum
ita propinquorum et congregatorum colligi et conglutinari in-
tantum possint, vt fortassis etiam ad offendendum illum, ne-
dum reprimendum sufficerent, que celeritas comingendorum
Christifidelium et ferendorum subsidiorum, nunqz tam felicites
citra congregationem. Principum super Concilio esset necessitas.
Neqz timendum foret, vt ob belli cinsce modi necessitatis
prouisionem, illud premisqz debito ordine debeat, dissolueretur,
quimmo melius possit continuari, dum ii, quorum partes esset
presidere, non opus haberent, immiscere se armis et bellorum
tumultibus. Preterea commoda, que, si sequetur, tam optatum
consilium, prouenirent multa sunt, et quidem permulta. S. V.
non incognita, sin minus, quanta dissensionum, malorum, et
damnorum moles formidanda vel ex scriptis meis considera-
re. S. V. potest. Proinde, qua possum humilitate et instancia
S. V. iterum supplico, dignetur animum inducere, quo illud

ipsum Concilium, ea celeritate quam requirit necessitas et formido futurea calamitatis, convocetur. interim si meliorem exitum illius suspicamus, necessarium fore existimo, scribere. Sr V. celeris Principibus et potentatibus, significando illis tam prægnantis negotii necessitatem, non dubito, quin obedient Sr V. comprobabunt consilium, et consentient, ut quàmprimum ad effectum perducatur, maxime si diligentius perspexerint quàm ipsum necessaria res sit ad communem utilitatem totius Christianæ reipublicæ, quantum emolumenti ad conservationem sanctæ fidei nostræ sit allaturum. Nunquam enim antehac isti errores tam late progressi sunt, absque controversia libertate et effrenata licentia, quos, nisi tam salubri remedio fuerint sublati, quod reliquum est, nondum infecti vulgi, arripiet, et breui demique in magnum Christianitatis detrimentum redundabunt. perpendat igitur S. V, et eligat quid potissimum conferat, atque prouideat, has Lutheranorum et aliorum opiniones, ut quæ nocua sunt abscindantur, aliquin magnam omnium rerum confusionem pariturea, et ut mi res tam magni momenti tractetur et procedatur, quemadmodum ipsa rei magnitudo, desiderat. Ego interim in spem effectus cum suffragio Principum Catholicorum, relationem. S. V. præstolabor, præsto semper futurus, ad ea facienda, quæ religionem sanctam domini dei nri omnipotentis, honorem et authoritatem sanctæ Sedis Apostolicæ, negotii profectum et debitum officium Imperialis dignitatis meæ spectare videbuntur. Quod locum attinet, cum ego spectarem et probarem, qui et tam congregationi accommodatus, et gratus Sr. V. sit futurus, atque deferrem vnum illorum, quorum mentionem. S. V. literis suis ad me datis fecerat. Ut enim mentem. S. V. celeris Principibus declarassem, congruum magis plerisque videbatur Mantuam, quam. S. V. etiam atque etiam nominauerat, aut Medio: lanum præfigere, quum sint loci propinquiores Germaniæ, in qua maxime vigent ij errores, de quibus esset in ea conferendum

et desmiendum, vtqz eo facilius, si illis conarentur vti excusa:
tiones tolli possint, ita etiam videor coniecturam assequi, cum
id ex quibusdam didicerim, haud facile tam ncé, quàm alteri:
us partis Principes in alium et vlteriorem locum itueros. Te:
pus vero eius (vt iam memini) cum summa celeritate constitu:
endum censeo, postulante breuitatē, et non patiente dilatio:
nem instanti necessitate, vnde iterum ad supplicandum &c:
deo. ne patiatur me repetere eadem quó proximis .S. V. &c:
tuli, atqz sibi persuasum habeat, me id summe in votis habere,
qui valeam obedire, obsequi, S. V. procurare et tueri, au
.S. V. tum Sancte Sedis Apostolice authoritatem, vt decet,
plurimum obedientem eius filium, et seruitorem. Quanuis
autem partim ob priuatas meas, partim regnorum meorum
necessitates et commoda, necessario mihi sit ad ea redeun:
dum, nihilominus tamen posthabita illorum, et negociorum
eorundem ratione, propter fidei vniuersalem Jesu Christi vti:
litatem, presens sum futurus paratissimus, et non verebor
personam meam, facultates meas expendere, ac summis cona:
tibus in id incumbere, quod ad laudabilem et desideratissima
dicti negotii conclusionem pertinebit. Sed quoniam R^mus. D^s
Legatus diffusius super omnibus. S. V. perscribet, et plen:
orem. D. Mainus Orator meus, cui haud parum hac de re
scriptum est, ac Petrus de Cuena Aule mee praefectus in:
formationem sunt daturi, nil porro proferam, solummodo obse:
cro S. V. velit integram fidem dicentibus adhibere. Quia
vero sit res maxime importantie, ac plane extreme necessi:
tatis. Scribo etiam inclyto Collegio Cardinalium, vt ab eo
accipiet S. V. Quam deus optimus maximus in statu foeli:
cissimo augeat et conseruet. Date Augustę Vindelicorum,
xxx. die mensis Octobris Anno li°. D°. xxx°

431

Annus domini
.1531.

Conuentus Regni generalis indictus in Petrcow sub finem anni 1530 ad diem Sancti Andree Apostoli.

Lre ad Consiliarios maiores Regni

Sigismundus Rex. &c.

Mag^ce sincere nobis dilecte. Nosamus nra ne infelicitate Rei cu; inspiam alterius aetidat, qp per omne tempus quo munus gubernan: di Regni sustepimus, Comentibus quotannis celebratis, et communi consultatione, cum de prohibendis submouendisqz a predatione hostibus: tum de stabiliendis utilitatis disciplie et domestici ordinis rationibus, habita, nihil tam certi et diuturni vnqm uel cogitare, uel institue: re voluerimus, quo et Regnum in tranquillitate seruari, et nos a tedia et sumptuosa Comentium congregatione liberari potuissemus, qm res si nobis primis illis commodioribus temporibus fuit, vt debuit, molesta, nunc certe et viribus corporis debilitatis, et rebus Christianitatis nimia in perturbatione constitutis, longe molestissima existit; vt enim ab imi; rio exorsi rem ad extremum perduxamus, et cum primis nouissima conferamus: nullus posterior annus reperietur, qui non acerbior priore: neqz dies insequens, qui non antecedente calamitosior diffi: ciliorqz regno nro contingat, quod et Sincritati tuae apparere credi; mus ex preteritis duobus Piotrcomen et Cracouien Comentibus pro:

xime se consequutis. In quibus post multas deliberacões de salu-
taribus remediis habitas, neqz cõmuni pari et defensioni regni vltr-
rnis qz ad vnicum hunc annum, quicquam pterut, est promissum:
neqz aliquid certi tam de iniurum correctione, qz de fundorum esti-
matione perficienda constitutu, et nos virissim idipsum partim ex
gõ ipsis manibus et vanis consultacionibus, partim ex Thartari bo-
stis nostri perpetuis rõmbus, tum denqz ex vicino cum Regum discor-
diis bellisqz continuis, facile perspicimus, cogitatione nobisrum re-
putãn, quid difficultatis et periculi in se res hec contineat: qz ab ali-
quot annis nullo federe cum Tartaro habito, neqz modo certe defen-
sionis in Regno constituto, mittendis tantummodo et auspicandis lega-
cionibus, solisqz (ut ingenue fateamur) verbis illum exhauserimus
ab inferendoqz nobis bello continuerimus, (tenim quito ille magis
fame est extenuatus, quitoqz diuitius et prõda et donatiuo nostro fran-
datus exstitit, tanto virissim et infensior ipse nobis timendus est: et ip-
sis in Regnum virunpio validior calamitosioqz metuenda. Istud uero
inter Reges Hungarie funestum et miserabile bellum, quitam nobis sol-
licitudinem et terrorem cum dolore coniunctum afferat, vix satis aliquis
existimare possit. Videntes enim qz nobis propinquum sit incendium, ad
quod extinguendum, si hinc (quod deus auertat) aliquo parto trans-
fretare, vires nre non essent sufficture, continere nos non possumus,
quin grauia discrimina meditemur, et presentaneum aliquod malum
timeamus. Atqz cum ita nos distenti hac multarum suspitionum cura
essemus, videremusqz in tot tamqz multis malis cõmunem consultatoz
sume et matue necessariam esse. Comentum Regni gnalem in Oppido
nro Piotzkow ad festum Sancti Andree apli proxime indicendum
duximus, et indiximus, quem particularis in
feria et communis terrestris
in feria de more
prãcedent, stortamur itaqz tua s. Vt primum ad Comentum par-
ticularem in et cõmunem terrestrem in
vbi de eligendis idoneis et cum plena facultate Nuncijs operam fa-

rēt, demum ad gnalem piotrkowiensem ad tempus designatum venire non
moretur, vt illic una nobiscum et cum aliis Consiliariis nris pro fide
et prudencia sua oportune que opus sunt consulere, et exequi possit.
Et bene valeat tua S. Datum Cracovie die Sancti Calixti Anno
domini M° CCCC° XXXIX°. Regni nri Anno XXIIII°.

Comissio propria
Regie Mtis

Sigismundus primus Rex Polonie.

Consiliariis minoribus.

Circumspecte fidelis dilecte. Non ignorat ma f.tas in postremis duobus Piotrkowiensem et Cracovien Comentibus multa que ad vtilitatem Regni in deliberacōne erant proposita et aliqua inchoata imperfecta remansisse, et defendendi regni rōne non vlteriorem q3 ad pntem annum donatam esse. Nunq3 et defensio longioris temporis, quemadmodum et mixim correctio atq3 fundorum estimacio, quo pacto perfici debeat, in alium tempus est reiecta. Nos nero vicissim et hoc memoria tenemus, et pericula partim a Barbaro cum quo nullum fedus, nullam pacem conditam habemus, partim ab his vicinorum Regum bellis incumbencia, mente et animo considerauimus, reputando nobiscum et Tartarorum impetus post tam longam predi intermissionem, regno vbi contingant, grauiores, et augescentes in propinquo seditiones bellaq3 preparata, sub qua defensionis mala condicione periculosa futura, consistunt itaq3 nos in ea periculorum imminencium cogitacione et metu, animaduertendo ad tot tamq3 pura discrimina, communem et maturam deliberacōnem fore necessariam, Comentum gnalem in oppido Piotrkowien pro festo sancti Andree proxime futuro indicendum duximus ac indiximus, quem particularis in feria et communis terrestris feria de more precedet, Hortamurq3 tuam f. vt constituta prius in ipso par-

hoclari Comento et communi tranquilli
Vbi de eligendis Nuncijs Comitijs poterit operam suam
faciat, demum ad Generalem Pictauiensem ad tempus designatum venire
non negligat nobiscum illic et cum alijs Consiliarijs nostris super rego:
cibus impendendis consultura, pro fide sua et gratia nra. Datum
Cracouiæ die xiiij Octobris Anno domini m° d°. xxx°.
Regni nri anno xxiij°

Ad propria iussa
Regiæ mtis mandatu.

Legatio ad Conuentus particulares.

Post dictam et nunciatam gratiam mtis Regiæ tam dignitatis quàm
procerum Regni et oblatas fidei hàs dicendum.

Mtem Regiam non dubitare cuilibet ex suarum satis perspectum et co:
gnitum ex preteritarum rerum experientia esse, qua defendendi Regni
ratio quæ communi deliberatione et consensu omnium instituitur, tanto plus
ad pacem, et tranquillitatem conducere solerat, quò tempestiuius procu:
retur, Quod ut ita fieret, et ut quæcunq necessitas consilio opportuno pro:
uideretur, post susceptu Regni gubernacula semper et diligentissime pro:
stare mtas sua quantum in se fuit curauit.

Nunc vero etiam ne et sibi et suis mtas sua, in hac temporum perdu:
catione, et statu rerum periculoso deesset, Conuentum Regni sui gra:
lem maiorem q; potuit Piotrcouiæ indixit, vt ipi primoq; super:
ueniat aliqua necessitas, certus aliquis defensionis modus statuatur.

In superioribus enim proxime preteritis duobus Piotrcouiensi et Cra
Conuentibus, quod d. suis notum est. defensio nulla longior quàm

ad vnicum hunc annum qui prætrit, fuit constituta, quam tamen diu: turniorem fuisse constitutam, et ætas sua optabat, et impendentes plu: rimæ difficultates nunc desiderare videntur.

Namqz præter correctionem iurium fundorumqz estimationem, et alia domestici ordinis negotia, quæ remanserunt imperfecta adhuc, multa sollicitudinem circa suæ affert Thartarus, inimicissimus hostis, quem ætas sua hoc tempore tanto gravamus sibi, et regno suo infensum esse suspicatur, quo illic quoqz duritias, et prædationes intermisit, et donativo omni quod prædecessoribus suis quotannis pendebatur, frustratus extitit, quam sus: picionem circa suæ et illud auget, qd iam supra aliquot annos mutuo fœdere secum habito, legationibus tantummodo illum et promissis disti: mulat

Terræ præterea circa suam vicina et perniciosa bellorum incendia, inte: stinasqz principum Christianorum dissensiones, a quibus quomodo tu: tari et servari illæsum regnum possit, ex communi consilio rationes querere ætas sua decrevit

Ad hæc accedit Woiewodæ Moldaviæ non tam infida fœderum pervaso: rum observatio, quod protervia et longe iam etiam insolentissima iniuria: rum pronuntio. Non satis enim habens qd sui multa latrocinia atqz furta in terris circa sui impune perpetrarunt, et ille ipse sit occulte semper circa sui insidiatus, nuper etiam petulanter per Nuntium summa terra Colomiensem, quam ad se pertinere prætendit, repetere a circa sua non est veritus. Circa sui est gravissimus, De inferendo bello circa sui cogitat et ut est, ad ætatem suam nuper nunciatum copias cogit, atqz exercitum recenset. Dicendum præterea esse etiam et aliud, quod circa sui ani: mum magna cura et molestia distrahit, nempe id quod proxime in Comitiis Imperialibus Augustæ, in præiudicium Ætatis sui et Iurium Regni, item etiam in præiudicium illustris domini Alberti in Prussia Ducis, sit electus et designatus nouus magister ordinis Theutonicorum, Cui Sexagenus

Carolus Romanorum Jmperator pruſſie terras in feudum contulit. Quas quidem terras quia ætas ſua iampridem aſcendente domino Duce in eum ordinem et conditionem redegerat, vt ille neminem alterius ampli-
us præter eundem ipſius et ſucceſſores eius Polonie Reges Jure feudi obligatus eſſe debeant, putat ad officium ſuum pertinere vt prouideat quo pacto inuenitas terrarum pruſſie conſeruetur, et Dominus Dux Albertus a vi et impugnatione quam ſupradictus magiſter in illum parare diritur defendatur

Quare hortari autem Regiam M. ſuas vt diligentiſſime in commune conſu-
lant qua ratione his multis et pernitiosis malis occurri poſsit, vt que cum-
ctos viros graues et rerum peritos atque prudentes cum pleniſſima potestate ad Conuentum regni generalem eligant, cum quibus et dominis Conſiliariis ſuis, ætas ſua de omnibus reipub. periculis et impedi-
mentis conſulere poſsit vt et ipſa optat, et temporis conditio atque ne-
ceſsitas præſens poſtulare videntur. autem enim ſuam viriſſim ra-
tionem eſſe, vt neque ab officio, neque a diligentia aliquid in se de-
ſiderari in his rebus poſsit, quodquidem nihil apud se maius vel optatum magis habeat, quam vt Subditis parem et tranquilitatem pa-
ret vt illos in concordia, Juſticia, et equitate dirigat, et imperio ſuo ſaluos et incolumes conſeruet

Legatio ad Comentiu Prussie.

Post dictam et nunciatam gram vtis sue, et oblatas fidei his diendi: vtem suam non dubitare, Vnicuiq; d. suarum perspectum esse, quita cura et diligencia vtas sua elaborauerit, cum antea semper, tum his proxime preteritis Comentibus, vt ad tuendum stabiliendumq; Regnum et dominia sua; certus defensionis modus excogitari statuiq; potuisset, quo et vtas sua et Regnicole, Ceteriq; Prouinciarum Subditi, proteti iam tandem aliquando a sollicitudine et cura liberi essent ac in tranquillitate et otio serui vincerent, Id tamen neq; prima neq; postrema hac diligencia effiere adhuc potuisse, nestitur facto ne cuiuspiam, vel fatis potius aliquibus impedientibus, quam rem esse quidem vtis sue obimpeditum et vacillantem regni sui statum molestam: Sed ob pericula in quibus propter hanc defensionis incertitudinem Regnum et vtas sua est constituta longe molestissimam et grauem.

Terrere enim vtem suam Tartaros, qui neq; foedere, neq; munere vllo ab aliquot annis per vtem suam delimiti, tanto infensiores illi et regno fore sperandi sunt, quito diutius foedere, donatino, et pda tacuerunt

Terrere pterea vicina ardencia et exasperata bella, regnaq; et pvinciarum intestinas et domesticas dissensiones, a quibus tanto presencius discrimen esse censet vtas sua metuendum, quito propinquius iam ad fines Regni accedere nosc̃untur.

Postremo vero etiam et maxime terrere, q̃ audiat in proximo Comitio Augustensi Sexti num Carolum Imperatorem, in grauc tam sua q̃ Illustris domini Alberti in Prussia Ducis preiudicium, nouum

quendam ad ordinem Teutonicorum elegisse magistrum, ejq terras
Prussiæ impendasse. Constet enim ultas sua rem hanc sine difficul-
tate fore non posse, si is noms magister ita ut palam iactitat ar-
mis terras Prussiæ repetere a domino Pure voluerit, quem ultas
sua iam ante cum terris ipsis in tuitionem sua recipere dignata est

Quare istis et aliis difficultatibus percussam et permotam ultem
suam, Vt maturius sibi et subditis suis aliquo opportuno consilio pro-
uideretur, Comentum Piotzrouiæ pro festo Sancti Andreæ instituisse
dicendum erit, In quo ne ultas sua quicqz in consultis prius illarum
co. statuere velle uideatur, præsertim quod ad res istarum terrarum
attinet, hortari illas vt istic prius inter se conferant et consulant
quo pacto ultas sua his omnibus periculis et nouis magnis conatibus
resistere, et prouidere debeat, Deinde ad ipsum gnalem Comentum
Piotzrouiæ se conferant, Consulturæ illic cum ultate sua, et aliis domi-
nis Consiliarijs regni de his omnibus quæ necessaria ac opportuna
uidebuntur

Contributio publica pro defensione regni

Sigismundus Rex Polonie

Vniuersis et singulis Cōr̄is et Secularibus Consiliarijs Regni nr̄i
ceterisq3 Subditis nostris tam terrestribus q3 Ciuitatum et Opidorum
honoribus et officijs insignitis, ad quos p̄nтes lr̄e nostr̄e peruenerint
et presertim in palatinatu et districtibus eius cō-
stitut̄, sinceris et fidelibus dilectis, Salutem et graciam Regiam.
Cum ac Prudi in Cr̄o p̄res, Necnon magn̄i, Nobiles, fa-
mati, et Prouidi, sincere et fidelis dilecti, Subortis nonis reipub.
difficultatibus in terris nostris Russiē, et exigente alia difficultate
cum Tartaris, cum quibus nullum foedus, nullam certam pacem ha-
bemus, necesse fuit tantis discriminibus diligencius q3 magis alias
consulere, et prouidere. Volentes igit̄ nos tempestiue huius et alijs dif-
ficultatibus et periculis reipublicē consulere, indixeramus Conuentum
generalem proborum ad festum diui Andree apl̄i, quem commodi
transegimus, In quo omnium omnium, tam Spiritualium, quam Se-
cularium Consiliariorum nostrorum et Nunciorum terrestrium consi-
lio et voluntate, Contribuciones infrascriptas pro defensione reip:
et motu belli statuimus et decreuimus.

In primis et singulis mansis seu lancis agrorum, quos singuli Colo-
ni seu Emethones villarum tam nostrarum quam omnium spiritualium
et secularium subditorum nostrorum colunt et possident, viginti grossi
cum̄is et vsualis monet̄, secundum antiquas quittancias contribuentur.
quorum medietatem, hoc est decem grossos soluet dominus et possessor
ville, aliam vero medietatem, hoc est, alios decem grossos Colonus ad
duas temporis ratas infrascriptas, hoc est, duodecim grossos pro do-
minica Letare proxime venturo, Octo vero grossos residuos pro festo

Sancti Bartholomei proxime Venturo.

Nobiles uero qui Colonos seu Cmethones non habent, soluet quilibet eorū de quolzt lanco suo seu manso duodecim groſſos, sex groſſ. videlicet pro dominica Letare proxime uentura, et alios sex groſſ. restinos ad festū Sancti Bartholomei superius expreſſum. Illi uero Nobiles qui prædia non lancos habent, computatis istiusmodi prediis in lancos seu manſos soluent de quolzt lanco seu manso duodecim groſſ. de medio lanco seu manſo sex groſſ. et rehquum de qntitate lancorum seu manſorum vbi autem duo, tres, aut quòr pauperes Nobiles vnum lancum seu manſum colunt, soluent omnes simul de huiusmodi uno lanco seu manso duodecim groſſ. alias quisqz illorum soluet secundum qntitatem agri et portionem lanci seu manſi mediętatem vczt pro dominica Letare proxima, et aliam mediętatem pro festo Sancti Bartholomei supra expreſſo

Similiter Quorati et Scultheti, non habentes Colonos seu Cmethones soluent de suis lanceis seu manſis per vnum fertonem. Quorati uero seu scultheti Cmethones habentes, soluent ita vt alii domini de censu suo per eorum Cmethones solui eis consueto, per decem groſſ. de quolzt manso, et colom seu Cmethones ipsorum soluere eciam tenebuntur per decem groſſ. de quolibet manso, secundum antiquas qntancias ita vt Cmethones aliorum dominorum, et ad ratas supradictas

Item Ciuitates et Opida tam mea regia, quam Subditorum nostrorū spiritualium et secularium in toto Regno nostro exactionem Ciuilem qnd Schoſz vocant, vnam cum media, et sexta vnius integri partis uxta antiquas qntancias soluent, et contribuent. que quidem Ciuilis Exactio, integra solui debet per easdem Ciuitates et Opida, pro dominica Letare proxima, medietas vero eiusdem Exactionis Ciuilis et sexta pars vnius integri supranominata contribuetur pro festo Sancti Bartholomei

Qui autem Ciuitates et Opida libertatem habent a Ciuili Exactione nichil contribuunt, Idem de Villis vastatis, exustis, et libertatem habentibus, que non solumnt census dominis suis, est intelligendum: ita q; Iuxta huiusmodi villarum liberi sint et esse debeant a solutione contributionis, in p̃nti Comento institute

Item contributio Cerwisie, vini, medonis, malmatin, mustatelli, Czoporwe dicta, in hijsdem Ciuitatibus et Opidis, ac etiam tabernis Villarum tam nr̃is quam Subditorum nostrorum, Spũalium et Secularium, incipiendo a festo Annunciationis beate marie proxime Venturo, ad integrum annum a singulis Cerwisie cortoribus more solito solui debet, Ex qui: Buscunq; brasciis fuerit eadem Cerwisia cocta, sive brascia ipsa sint Ciuium et dominorum, ex molendinis proueniencia et emensurata, sive domi facta

Item etiam a Cerwisia quam domini et Nobiles ex brasciis suis cogunt seu brasiant, et illam dant ad propinandum suis tabernatoribus, ab eadem Cerwisia exactionem duorum illorum ipsi tabernatores et quisq; eorum per sex gross. soluet, ac etiam de Cerwisia externa, que de externis regionibus et duratibus, nobis et regno nostro non subiectis ad ipsum regnum nostr̃m ducitur Vt Swidnicze Bolkonicz Bernonicz, et alia quacunq;, Contributio ipsa Czoporwe soluatur, qui vero Nobiles Subditi nostri pro sua domestica necessitate et vsu proprio cogunt facimt Cerwisiam in Ciuitatibus et Opidis, contributionem Czoporwe ab illa non soluent, Si autem illam ad propinandum suis aut aliis tabernatoribus dederint, soluere ab illa Contributionem ipsam Czoporwe tabernatores tenebuntur

Item Tabernatores hereditarii, sive sint dominorum, sive aduocatorum, seu scultetorum, qui agros habent ab illis contributionem soluent iuxta agrorum q̃litatem, Hoc est de singulo lanco seu manso pro prima xatza predicta decem gross. de medio lanco quinq; gross. et reliqui de q̃litate Lancorum, Exactionem vero duorum illorum a singulis cortoribus Cerwisie more

consueto soluere nichilominus exeunt assueti. Alii autem Tabernatores mamales, qui aduectitiam propinant Cerusiam, sex gross. semel hoc anno ad duas vathas soluere debent, et hij contribucionē quoquo non soluent cum non cognant Cerusiam, sed alibi de illam ad propinandum adducunt

Item molendina omnium villarum tam nostrarum, q3 subditorum nostrorum Spualium et Secularium, que poissibne vocantur, mamales seu animices, sarios molendinatores habentia ex singulis rotis sex grossos soluent, que vero molendina de secta sunt et in eis frumenta non molumtur illa seu illorum molendinatores nichil soluent, Hereditarii vero molendinatores dictarum villarum et foliosos ex singulis rotis molendinorum suorum, que valne dicuntur, duodecim gross. persoluent, ad vatas temporum supradictas videlicet gross. sex pro prima et alios sex gross, pro vltima vathis

Item molendina Graseatoria et hereditaria aquatica et equestria, in ombus Ciuitatibus et Opidis more vetri taxata, et secundum antiquas quittancias contribucionem vnam cum media, et sextam vnius integri partem, que gross dicitur integram videlicet pro dominica Letare et mediam cum sexta vnius integri parte pro festo Sancti Bartholomei proxime persoluent

Et similiter illa molendina quorum terrias mensuras Templarii bonorum nostrorum regiorum exemerunt et illas a se emptas seu in summis pecuniarum obligatas tenent, ad vsum et vtilitatem suam, soluent Contribucionem que Sgross dicitur sicut reliqua omnia molendina in regno seu illorum molendinatores eam soluere solent, contraria consuetudine que corrupticla pocius dici debet penitus non obstante

Quorum autem molendinorum nostrorum terciam mensuram Capitanei nri de mandato nostro, et pecuniis nostris redemerunt ad meam vtilitatem ex illa nichil solui debebit

Mi̇nerarii vero officiu, alʒ ferrum facientes et ferrū hereditarie ex singulis rotis duodecim gross. soluunt. Amales autem officiu Minerarii, et simile Amales ferrū hoc est locate seu conductiū a qualibet rotha sex gross. me; dietatem vel̄ pro prima ratha, et medietatem pro secunda rata solueꝛe de; bebunt.

Item molendina ventilia hereditaria duodecim gross. Illa vero molendina ventilia, que aminerʒarios molendinatores habent, sex gross. soluunt, ad ratas duas temporum supradictas, hoc est medietatem pro dominica Cete; re proxima, et aliam medietatem pro festo Sancti Bartholomei

Item Sacerdotes Ruthem, qui popones vocantur ex singulis Ecclesiis et Synagogis mediam sexagenam grossorum soluunt.

Protopopones vero, alʒ Mamiesthnicʒi, per duos flozos in moneta solui.

Item Valachi ex singulis Cancis integris sigillos habent vel arcis, que dwo: rissa dicuntur, duodecim gross. soluunt, et qui agros non habent, a sin; gulo centenario omnium, similiter duodecim gross. persoluunt, sex gross. pro prima, et reliqui sex gross. pro secunda ratha, supernis expressa

Vt autem supradicta ordinatio, in exigendis eisdem contribuentibus facta debite execucioni demandetur

in Palatinatu et distinctibus eius exactore

designauimus et constituimus prefatis hijs nostris. Qui quidem Exactor fa: cet rationem distincte demonstrando singillatim, quantum ex Contribucione Cancel: rum, quantum ex Ciuili Exactione que Szoss dicitur, quantum et Gope, et quantum ex Nobilibus pauperibus, qui Colonos non habent, percepcrit, et Thesauro nostro intulerit, Vt sciri possit, que summa pecuniarum ex vna quaqʒ contribucionum prefatarum colligatur. Mandamusqʒ Vt pro desi: gnatis temporibus in manus prefati Exactoris easdem Contribuciones per: soluere curetis.

VOBIS vero Capitaneis, quorum interest, mandamus, Vt prefato Exactori nro, pro ratis supra expressis sub pnis ad hoc constitutis, absq; cuiusuis more et dilationis interuentu de dictis contribucionibus per eos ad quos pertinet responderi faciatis, et Vos ipsi respondeatis, negligentes vero in soluendo et contumaces, per pignorationes, et alias pnas solitas ad soluendum easdem contribuciones compellatis. pro officio vestro et gratia nostra facturi. Datum in Communione quali Pictauis die Veneris post festum Circumcisionis domini. Anno ab eius Natiuitate, M.o CC.o LXXXi.o. Regni nri. Anno XXmo

Per mandatum Sacri
Regii ad hoc proprium

Responsum a Sigismundo primo Rege Polomé datum Alberto Duci Prussié Marchiomi Brandemburgensi. Petroviè sub Conventu generali: in prima salutatioe regis.

Sacra Regia ẽtas Illme Princeps. Ingentes agit et habet Illti vestrè gratias, pro tam studiosa, tamqz amanti oratione, qua et salutare illius ẽtz et illi cum Sezema Comingę et filio aliisqz omnibus liberis Bonam valetudinem et prosperos in omnibus successus precari Illtas vra in prè: sentia voluit. Quam valetudinem et felicissima quęqz omnia Mtas sua vicissim Illti vestrè ex animo fanet, et ut illa, etiam cum Cõ; ingę sua charissima qmdmtissime fruatur, ita optat vt preterea nihil cupere magis videatur.

Ceterum quod Illtas vestra dolere se ex animo declarat ẽtem suam hostilibus Wayvodè Moldamè minus lętè sensisse. ẽtas sua gra: tissimo id animo susipit, et singulares ob Illti vestrè agit grańas. Nempe intelligit ab summa Illtis vestrè erga se amore eam declara: tionem profisisi, quod ad hostem Moldamum attinet, ẽtas sua, quando tnc Consiliariorum suorum habet copiam nihil dubitat se inituram cum illis certam et celerem rationem, qua et impetus fidefragi hostis reprimatur et audacia eius cum gloria nris sue et totius Regni am: plissime vindicari et coerceri possit.

Quoniam vero suadentibus Consiliariis et exigente domestici ordinis neces: sitate constituit ẽtas sua, primo quoqz certo et commodo tempore jura, consuetudines, priuilegiaqz Regni publice recensere, et in illis vel que superflua sunt, amputare, vel que desunt adjicere vt cęna sit omnibus consonantia et modus, constituit ẽtas sua tantam et tonem eligendi tem; pis in illud quoqz tempus differre, quo tempore, et ipsamet sua ẽtas, et Consiliarii eius puncta, pollicentur se studiose circaturos esse, vt

in ſuffragio dicendi regis eiuſmodi bonos. Illi vesti babeatur, quem vel Illi vesti merita postulare videbuntur, vel natio Polona, prestare sue prerudino potuit

Oratio nomine Alberti Ducis Prr. ie Marchionis Brandeburgen dicta coram Sigismundo primo rege Polonie: et cora Senatu: in conuentu generali Piotrcouien presente etiam eodem Duce Prussie.

19 Decembr. 1530

Et si SCRme Rex atqz potentissime monarcha Illmus Princeps Dux Borussie dominus meus clementissimus non ignorat: qz sit molestum deliratis auribus eandem rationem bis enarrare, vel etiam iracundum vt ait Flaccus, Rideliter corda qui semper obeciat eadem. Attamen quia sacre vestre Regie vtis atqz religiosum maximi Regni Polonie procerum, dominorum meorum clementissimorum animi, adeo sunt eius celsitudini perspecti: vt quidvis potius formidet, qz sacre vestre Regie vti atqz ipsis proceribus, hac in re molestiam pareat. Presertim vero cum eius celsitudo, non vltro hoc tentauerit, Sed sacra Regia vestra vtis sit inserit, vt sexagesimum Regum electionis articulum (quem deus opt: max: in longissima tempora conseruet) qutum ad eius celsitudinis personam attinet, in dissertationem reduceret. Proinde vt sacre Regie vre vti eius celsitudo supplex obediret, hanc ipsam prouinciam est aggressa, Et accedit, quod hoc negocium tam est Regno Polonie atqz prouincie Borussie iuxta profuturum: vt res alqua magni existimationis pri illo interim negligi queat, Vtar autem in priorum no quidem temporis ordine, sed doctrine potius atqz id quod dicendum est, diluide dicam et breuiter.

SCRme REX. Cum annis ab hinc plus minus quinqz, cuius medio, inter Polonie Regnum atqz Borussie Ducatum conuenisset vt Borussia Polonie monarchiam fateri dominum agnosceret, atqz Ducatus efficeretur, datum est a monarcha Ducatui inter reliqua Priuilegia, vt in omnibus Conventibus, Comitiis, dietis atqz sessionibus, primum Ducatus a Regia vtis locum obtineat, qui verba priuilegii cum forte

non nihil ambiguitatis contineant: et inueniri possit aliquis, qui tam stricte interpretetur, vt ducatus Borussiæ in Regum designationibus, officio suo non sit functurus. Rogamit eius clementiam Sacram Regiam vrám mtz amo prætexto, Cum Sexennius Sacri Regni vre mtis filius Sigismundus Augustus dnus mens clementiss: Rex coronaretur, vt id quod hominu curiositate ficti posset ambiguum vel etiam obscurum, efficeretur a Sacra Regia vrá mte plenum ac lucidum vementi morbo occurrerétur. Vbi cum Regni proceres, plerique abessent, dilatum est in hanc præsentem dietam negotium.

Rondeo et si dominus mens clementiss: nihil prorsus dubitet sine longiore controuersia futurum, vt eiusmodi interpretatio à Sacra Regia vrá mte, atq; Corona procerum fiat, Attamen non infrugiferum arbitrabatur ea quæ tum in disceptatione venerunt, vno atq; altero adiecto, in præsentiarum repetere. Primum Sexennio rex, dignata est Sacra Regia vrá mtas, per Dominum dominum Cpum Crac, dominum meum clementissimum promittere, eam ipsam Regiam electionem, domino meo clementissimo minime futuram fraudi. Eodemq; tempore regni necessitas, atq; singularis quædam diuina prouidentia, eam accelerationem peperissent, propterea plerosq; alios Regni proceres, qui tamen à Regia sede tam procul non abessent, hac vice vocatos non fuisse, quin etiam Regiam vram mtem hoc curaturam, vt peculiaribus his, atq; illis quidem signo Regio confirmatis ei periculo occurreretur, ne aliquem procerum ea res lederet. Id quod non sine verborum ornamento ab eius Dñatione dictum fuit, Quo nomine Princeps mens clementissimus Sacri Regni vri mtis et Coronæ Procerum supplex et omnes egit grás.

Deinde verborum proprietas et natura hoc secum fert, Nam quorsum attinet in publicis Conventibus, Comitiis, dietisq; sessionibus, primum habere locum: nisi quia in Electione quoq; Regia ille locus haberi debet, cum Electio sine Conventu, sine Comitiis, dieta et sessione minime fiat: atq; hic maximus sit Conventus, hoc maxima sint Comitia, hoc

maxima sit dicta et sessio, Nam ut Juris Consulti loquuntur, quemis denominatio fieri debet a potentiori L. loquitur ff. de statu hominum, Neqz patitur princeps mens clementissimus scire primi, quia non loquitur primi legium gualiter: si quidem tantum potest indefinita, iuxta dyalecticorum et Juris consultorum sententiam, quotum vniuersalis et loquitur Regia dignatio pluratine, atqz celsus Juris consultus in L. si cui ff. de seruitutibus principit, vt quemis verba sue legis sine primi legii Ciuili quodam modo interpretari debeant, et ut Cui uno verbo exprimunt Ευπολ qτ L. iij ff. de conditione tu: toria, Aliogui etenim si tam anxie interpreteris, et ad vnum quodmis verbum reseces, quid est aliud futurum, qz vt singuli leges, singuli verborum structure, vniuersa demqz familiaria colloquia, temeraria interpretatione corruant, Preterea hic quod Jabolenus in L. iij ff. de constitutione, princip. ait Beneficium Principis sine monarche quod a diuina eius benevolentia profluunt, qz latissime interpretari debere, quin etiam non ignorat princeps mens clementissimus earum verborum interpretatorum a principibus proximis, et pacis inter regnum et Decretum Conciliatoribus, innouationis atqz infundationis tempore pactam factam esse, videlicet hec verba, qui forte in alteram tantum partem interpretari in eum modum sine omni controuersia interpretanda esse, vt non solum eorum Consiliarii in publicis monarchie Comitiis atqz dictis, sed priuilegium quoqz Electoris complectantur, Esse insuper moribus receptum, et longa consuetudine inueteratum, vt omnes palatini, Castellani, atqz reliqui Regni Proceres eiusmodi Electoris priuilegio gaudeant.

Qui autem erit inuidia tam inqua expectare interpretationem, atqz prohiberi, quominus Illma eius celsitudo eiusmodi communi priuilegio siue beneficio quod debetur, iuxta sumis ac infimis, vtatur? Et ante: dit qz sic se habet reliquorum sine principum, sine monarcharum electio: Canonici eligunt Episcopum, Proceres Regem, Electores Romanum Cesarem, Cardinales Romanum Pontificem, atqz adeo y qui inferiores

monarchi cingunt latus, atq; sint ei in rerum summa à Consiliis, Et quispiam audebit dicere regnum Poloniæ ab omnium regnorum atq; monarchiarum inueterata consuetudine, contra æquitatem atq; communem sensum degenerasse? quale regnum quæsierit curiosus ille interpres? non in Europa, non in Affrica, non in impia Asia, sed apud Antipodas, Prius terra demus aliquid interim curioso illi interpreti, vt secundum strictam juris rationem hanc interpretationem faciat, Tamen hoc cum æquitate pugnat, vt vno in loco ponat aliquis onus, atq; non etiam in alio beneficium, Quantum autem habeat oneris impensarum atq; molestiarum singulas regni Pietas visitare, nemo est, qui non videat, modo habeat oculos, Jam demat aliquis Illustrissimo Principi eligendi beneficium, quid aliud efficiet, q; vt bovi trituranti contra diuinum præceptum, os obliget, scilicet ut tritum et, non autem vt manducet, quem onere, hunc etiam honore inquiunt juris Ciuilis interpretes per L. ab eo, C. de fideicommiss. Judex autem non strictam juris rationem sed æquitatem ante oculos habere debet. L. quod si Ephesi. ff. de eo quod certo loco, C. placuit C. de indi, atq; hæc est ἐπιείκεια illa Aristotelica a veteribus tanto opere laudata, quod nisi ita fierit, immisse illæ exclamationes oriuntur, Summum ius, summa iniuria, summa malitia, summa Crux, et vt Salomon ait, qui nimium emungit, elicit sanguinem, neq; abludit, quod Theodosius et Valentinianus Imperatores in L. non dubium C. de legibus inquiunt, Non dubium est eum committere in legem, qui legis verba amplexus, contra legis latitæ voluntatem, hæc fortasse is Regnum diuersa videri queant, q; decorum prius sæpe requirat: at vero necessitas ipsa, quæ legem non habet, hoc exigit, atq; Illustrissimus Princeps neq; cum Sacra Regia Mte, neq; cum Corona proceres sed cum Curioso illo interprete disputat, qui quanquam hodie non inueniatur, tamen fieri potest, vt inter tot tot rerum aliquando solum succrescat, vel apud posteros. Insuper cum concordia et æqualitate parua res crescat, discordia vero maxima dilabantur, Vt ait Crispus Sallustius: quæ potest esse maior æqualitas, q; inter regni proceres onera simul et beneficia regno partu. qua via, magna inuidia quæ est discordiæ mater, decli-

nari potest, que cum grassatur, nihil sinorum, nihil integrum, nihil
in suo statu salvum permanere permittit, id quod non sine magno peri-
culo Regni potest arridere, Et dum manus digladiatur cum brachiis, to-
rax cum ventre, pes cum tibiis, sicut Caput quoque miserè contabescat.
Nota est historia Changnim Chan primum Tartarorum Imperatorem
moriturum convocasse duodecim filios atque robustioni fasciculum telorum
colligatum porrexisse, mississeque, ut eum infringeret, Imemis cum ali-
quandiu tentasset, neque quicquam profecerit, tradidisse Changnim secundo,
mox tertio atque subinde reliquis. Cumque nihil esset effectum, edixisse
Changnim ex telis unum atque infirmiori infanti adhuc idem imbens
tradidisse, et cum is sine negocio quassaret atque infringeret, eius exempli
admonuisse eos nos liberos: Filioli inquiens vidistis quo robustissimos
ex vobis immemis colligato fasciculo non potuerit nocere, infirmus vero
hic infans adversus unicum telum satis potuerit esse firmus. Cogita:
te rum amicis vestris si concordes permanseritis, quitum vallum vos
cingat, quite munitiones tueantur, Rursus si se alius ab alio separave-
rit, qui possit ei esse periculum etiam ab infirmissimo, Fuit id profecto
exemplum sapientissimi atque solliti prudentis dignum qui in parietibus pin-
gatur, in libris scribatur, in publicis concionib: recitetur, atque adeo, qui mul-
la unquam vetustate aboleatur. Hæc non ideo dicuntur Sexte Rex
quod ex inequalitate aliquid eiusmodi necessario consequatur et acri-
dat, Sed quia facile possit arridere, Et non solum quodvis damnum a
prudentissimo quovis cauvi debeat, sed et quodvis periculum, Taceo
hic, quod illyrus Princeps dominus meus clementissimus, hac ratione in officio
benevolentiori detineri queat, multum autem refert audens an inimicus
aliquid facias, tuw absolvas pensum, an aliquid etiam ultro adjicias, ma-
xime in tam arctis et urgentibus negocijs ubi non solum res et facultas
agitur, Sed et anima et vita in discrimen conjiciuntur. Postremo
non putat Princeps mens clementiss. aliquem ex Proceribus inimici
qui cum eius celsitudine hic pugnet, præsertim cum sec'qua, iusta, atque
necessaria interpretatio nemini possit incommodare, Dominus Ulpia-
nus, in. L. in traditore. ff. de evictionibus. Cquum inquit videtur

hoc saltem prestare aliquem, quod sine dispendio futurum est, quale autem sit dispendium reliquis Proceribus, si Princeps meus, id quod ei iure atq; multis nominibus debetur, consequatur, Nondum video, neme cum alteri: ius iactura, communem solem intueatur, communem aerem hauriat, communem aquam bibat, communem terram calcet. Porro quod a Nomo domino Cpō placeat, domino meo clementissimo, eodem tempore sacri Regii vestri nōis nomine obiectum est, collectionem clementissimi mei Principis ab exemplo factam, minus vrgere, & duces Slesiæ sint quidem Regni Bohemiæ Principes, neq; tamen Sezōmi Regis ferdinandi, ad electiōi interfuerint, & dux masoviæ fuerit Regni polonia Princeps, neq; tamē ad electionem Regiam unq; fuerit vocatus, & magnus magr ordinis Teutonicorum fuerit Regni Consiliarius, neq; tamen ad electionem fuerit vocatus, nihil est quod cum hoc proposito pugnet, Primum q; hoc meridiana sit clarius duces Slesiæ, Regis ferdinandi electiōi, quatum ad Regnum Bohemiæ attinet, palam contradixisse, atq; procurasse ut denuo eligerent, Sed permittamus interim exclusos fuisse, at vero inquit Iurisconsultus in L. sed licet. ff. de officio præsidis, non tam spectandum est, quid Romæ factum est, quam quid Romæ fieri debeat, Deinde quia dux masoviæ, unq; voluit regem Poloniæ dominum sendi agnoscere, sed gloriatus est hactenus de romano Cœsare monarcha, neq; fuit unq; a Rege Poloniæ, qd Princeps meus sciat, aliqua solemnitate investitus. Postremo qd magri ordinis disparitate et ut sic loquar extra ordinem, se Poloniæ regno subiecit, Illmus vero Princeps dominus meus clementissimus Vasallus Regni factus est: atq; non veretur cum sacra regia ista cum Corona Procerum, id tamen quod deus optimus maximus aucturus etiam extrema experiri.

Quæ cum ita se habeant Sezome Rex atq; potentissime monarcha primum ut sacra Regia vra mtas Illmo principi domino meo clementissimo promiserit electionem nuper factam eius celsitudinis minime futuram frauli, id ipsumq; peculiaribus his confirmaturam, verboq;

proprietas et iusta interpretatio hoc exigant: eamq; interpretationem Principes proxime fecerint, atq; hoc ipsum reliquorum monarcharum exempla docant, et equitas ipsa non alia lesbia regula flectam iuris rationem in quouis negocio vincat. Deinde vt eiusmodi equalitate semota inter Regni proceres, (relegata ad cornua invidia) non granatim concordiam retinere queat, que quidem in omni re valeat, moribus Tartari docent exemplum. Insuper vt non possit aliquis inuenire, qui contradicat, propterea q hec interpretatio neminem Procerum ledat, non alia q eum communis sol conspicitur, communis aer hauitur, communis aqua bibitur, communis terra calcatur. Postremo vt neq; Slesii Principum, neq; Masouie Ducis, neq; ordinis Magni exempla obstant, ex separatis nanq; non probe colligitur. L. Papinianus. ff. de minorib. supplicat et rogat Illustrissimus Princeps, dominus meus clementissimus Sacra Regia vestra Maiestas vna Sereniss. pro innata clemencia atq; benignitate, dignetur eius celsitudini eam interpretationem facere, vt hec regii dignacionis verba, que controuertuntur in discrimen amplius non vocentur, vtq; non solum Consiliarii omnes perferat, sed et electoris Regni polonie beneficium auferat, neq; permittat Sacra Regia vestra Maiestas, vt eius celsitudinis inimici hoc nomine gaudeant et exultent, et contra animi offendantur, perinde quasi hec prouincie et status immoderato plus oneris q honoris eius celsitudini peperisset. Si quid potest virtus illustrissimus Princeps dominus meus clementissimus, quod ad Sacri Regni vestre Maiestatis Serenitatem, ad dominorum Procerum Regni, ad Vniuersi deniq; reipub. polonie, famam, dignitatem, prouentum, atq; incrementum, augendum atq; amplificandum faciat, dabit eius celsitudo operam. Vt cum summa rerum, fortunarum atq; propriu sanguinis iactura prestet.

Actio parationis ex parte Ducis Prussie coram rege dicta

SERme Rex atqz potentissime Monarcha. altera causa est pro: ptr quam Illzmus Princeps dominus meus clementissimus Volvit sacrã Regiam Vestram vltrõ accedere, Novit sacra Regia vrã vtpõ, Magistrũ ordinis Teutonicorum in Germania, à Sacra Romani Imperii Cocsarea vltr, in pretritis Comitiis Augustã vindelicorum prouinciam Borussiã. si dñs placet Vna cum magni ducis titulo magna solemnitate in fen: dum accepisse. Pretrea delegasse principem meum clementissm ad ea Comitia imaginibus clarum virum Georgium Clingerberh eius cclsitu: dinis Consiliarium Vt sacrã Regiã vrã vltrõ Oratorem Rmum in Chro prem dominum Episcopũ Culmensem dnm meum clementissm admo: neret, si forte ordo aliquid quod vel sacre vre Regiã vltrõ, vel eius cclsitu: dini Regno polonie, siue prouincie Prussie, esset frandi moliretur, pro: inde cum iam intellexisset Georgius Clingenberh futurum vt res hec age: retur, admonit eo nomine Vram eius pr: ibi gntopere eius Rma pras. inuigilaret, adeo notum est sacrã Regiã vrã vltrõ Vt lacrimis explicari non debeat, Et cum eam diligentiam viderunt aduersarii, factum est eorum falsis dilatoribus Vt Georgius Clingenberh coactus fuerit clam abire nisi maluerit in dicta causa in Vincula conijci, Qui cum in hunc modum esset profugatus, atqz audiret eam intendationem magri ordinis magna solemnitate factam esse. Rescripsit sacrã vre Regiã vltrõ Oratori eo nomine. Porro quid vltra in eam rem Rma eius pras vel apud sacrã Cocsaream vltrõ impetrauerit vel alias gesserit, Princeps meus clementissus adhuc certior factus non est, neqz tamen diffidit eius celsitudo, omnem operam, impensam atqz omnem lapidem motum fmisse. hoc tamen sit eius celsitudo, ordinis magro à Cocsarea vltr atqz, Sermo Rege Ferdinando etc. ingentes pollicitationes, quitum ad prom:

riam Borussiæ attinet arripisse. Insuper [illegible] est Primipi meo clementissimo, quibus criminationibus atqz calumniis Sacram Regiam aut viam, atqz eius celsitudinem, nempe Regni primipū vasallum, Comendatorem Velnensis ex Livonia apud Sacram Cocsaream aut in Hispania annis ab hinc aliquot, suis his detulerit. Idem quoqz egerit nuper in dieta Augustensi, per supplicem libellum nouus ordinis magni, quamqz hoc unum quesierit vt Cocsaream aut Electores et reliquos Imperii Romani primipes, atqz ordinem equestrem Germanie, in Sacram Regiam viam aut, eiusqz celsitudinem, armarit, et quamqz hec omnia clam et sine arbitris acta sint, tamen hoc impetrauit Georgius Clingenberh, tametsi absens, per cognatos et amicos Illzomi mei primipis vt vtriusqz libelli acquiescat exemplo, eiusqz celsitudo, Sacri Regni via aut supplex offert, quæ cum ita se habent Sezomo Rex. primum vt hic nuper inauguratus regni Borussiæ prouinciam sibi vindicet. Deinde magnas à Cocsarea aut iusta, et Sezomo Rege Ferdinando etc pollicitationes arripuerit. Postremo ordo ipse, cum in Germania, tum in Livonia, pessima quæqz moliatur, Rogat Illzomus meus Princeps supplex et cuius Sacra Regia via autas una cum Remis Illius. regnis atqz Clementissimis Regni Proceribus dominis meis clementissimis in medium consulat. Primum vt belli duces eligantur, deinde ut copie adscribantur. postremo ut locus designetur vbi vtrinq Exercitibus alterum sit inimicus. Si forte quod Jesus Christus seruator in auertat, terra vel mari aliquid eiusmodi sit inimici molituri. Neqz permittat Sacra Regia via autas, vt hec consultatio perinde quasi non admodum necessaria negligatur, atqz adeo diuturno vehementi ortuuere morbo. Ne seri sedeant post aucta pericula cum præsertim vero, cum hoc periculum non solum Borussiæ prouinciæ, sed et Regno Polonie imminet, sed ut illic ait, Tunc tua res agitur paries cum proximus ardet. Si quid vicissim Illzomus Princeps dnus meus clementiss. potest prestare, quod ad Sacri Regni vestri aut Sezomi, ad reliquorum Procerum dignitatem augendam, atqz amplificandam faciat, dabit operam vt id præstet diligenter atqz sedulo

Responsum a Sigismundo primo Rege Polonie: Datum Alberto Marchioni Brandeburgen. Duci Prussie Petrcouie in Conuentu.

Duo erant Principes illm̃e que coram sacra mtē Regia, illm̃a d. vra, copiosis verbis et rōnibus exponi fecit, Vnum de facultate Regis eligendi. Alterum de periculo quod terris Prussie, creato per Cesaream mtem nouo dño minitaret.

Quod ad Electionem Regum attinet, optat in primis mtās sua Regia, persuasum habere velit illm̃a d. vra, mtem suam cupere illi cum in ea re, tum in omnibus aliis commodare et gratificari non solum meres: situdinis causa, sed etiam, quod illam erga se et Regnum suum ita integro animo propensam esse cognoscit

Sed et dominos Consiliarios mtās sue, certo credat illm̃a d. vra eius esse affectus et obseruancie erga illam, vt nihil non facturi simus eius causa, quidquid per nos officii prestari posse indicatur

Verum quia negotium hoc, vt insolitum est, et prorsus aduersus inclyti Regni, Iuribus Cesareis mtās sua, neq; subest, neq; regit, Ita de illo sine toto Senatu, et Comuni omnium consensu, nihil nunc mtās sua, nobiscum, qui vt illm̃a d. vra videt pauci sumus, constituere potest. preter opinionem enim, et preter solitum accidit, q tam multi Senatores absint. Alii egritudine, alii alijs negocijs distincti.

Quare postulat mtās sua ab illm̃a d. vra, boni consulere dignetur, q in pñs nequeat cum illa certi aliquid de hac re statuere, vel etiam respondere, cum id sibi neq; liceat, neq; integrum esse putet.

Quidem si res ageretur tantum de persona Illzmi D. vestri, que et ats sue, et dominis Consiliariis omnibus est acceptissima minus haberet negocii et difficultatis, Verum cum vergat in exemplum et posteritatem adnexus mea et consuetudinem regni, quin non nihil ardua et difficilis sit Illzma D. vra, pro sua prudentia satis considerare potest.

Quoniam vero exigente domestici ordinis necessitate, constituit ats sua Comentum regni sui generalem, primo quoq; competenti tempore indicere et agere, ac in eo iura publica, et consuetudines recensere, ac formam et modum eligendi Reges iuxta consuetudinem dudum observatam statuere et prescribere. Dignabitur tamen ats sua huius petitionis Illzmi D. vestri deditam habere rationem, sperans quod illa vicissim pro sua exiga atem eius observantia et amore debito nihil ab illa exigere conabitur, quod iuribus huius regni et existimationi ats sue officere posse videretur

De creato nouo magro, res quidem facta est preter omnem spem et expectationem ats sue, Sed cum Coesarea ats magis forte impulsa aliorum, q; sua sponte sit fecerit. ats sua, quod oportunum sit, nihil hactenus preterm̃isit, Nam et mandauit Oratori suo Rendo domino Electo Culmen, vt in eam rem oculos haberet intentos, ageretq; cum Coesarea ate, ac premoneret que opus essent, Et nupcx in Comentibus particularibus huius Regni ats sua rem ipsam omnibus Regnicolis declarari fecit

Nunc etiam ats sua consulit diligenter cum Senatu et Regnicolis suis, vt delectus fiant maiores et diligentiores solito, quibus in omnem partem hostibus Regni commode resisti possit, vbiq; dubitet Illzma D. vestra atem suam more maiorum suorum et terras Prussie, et Illzmam D. vestram, pro viribus sua defensuram esse, neq; passuram vt ratione ipsarum terrarum aliquid difficultatis, et nocumenti subeat

Vestra etiam Illzoma D. id quod pro solercia et vigilancia sua, fant non refsert et conatus aduersariorum perquisigare, et dom delectus et apparatus oportunos habere. Datum Piotrkomē die Jnnocentiu xxiv Decembrz. Anno domini m°. cc°. xxxx°. Regni Regis Sigismundi xxxiiii°.

Petrus Tomiczki Eps Cracouien et Regni Vicecancell. Bone Regime Polonie.

Sacra Regialis Mtās & domina domina clementzma Post humilem seruitutis & orationum mearum commendacom. Cum huc veinsset Szczygmewski Cubicularius Mtis vre sezome, et hras mihi reddidit Mtis vre et de optima illius valetudine me fecit certiore qua vtraqz re mihil gratius incundiusqz mihi contingere potuit, et hras enim Mtis vre presertim que salubertima docent precepta libenter lego, et istiusmodi de bona Mtis vre valetudine nunctiis ministre delector, pro qua assidius dnum deum interpello precibus vt non magis diuturnam qz integram illi semper concedere dignetur

Mtās Regia cum omnibus Consiliariis suis hic congregatis recte valet insi quod animo paululum est molesto, ob tam inopinatam hostis molda: in in dominia sua vinpcom, quam tñ molestiam ito vertī in gaudium ego confido, qudo in primis Mtās sua deinde et reliqui illius Consiliarii atqz terrarum nunctiis ita in querendis rebus sunt diligentes et studiosi, vt et suis promptum auxilium prestetur, et hostibus de illata iniuria cum gloria Mtis sue armis respondeatur, Jn quo quitum in me vicinum est, dabo pro parte et facultate mea operam, ne tam audax facinus hosti Mtis sue et bonis regni, impune remaneat, Consulamqz et suadebo vigilanter, ut ad rei necessitatem fatti quoqz celeritas accedat, quorum omnium Consiliarium qui erit progressus, Mti vestre tum declarare non negligam, qudo melius res in disquisitom consultatorum introducetur

hactenus enim primordia consueta comentus egredi non potuimus pro:
pter externorum negociorum impedimenta, ad que non parum cu;
mulum adjecit illtr d. Albertus in Prussia dux qui hodie huc est Pio:
roniam ingressus. Comendo me iterum et seruitutem meam ill:
vie Sezome, quam cum Sezomis Regibus Coninge et filio atqz aliis
omnibus libez, sanam, salnam et incolumem esse vehementer desidero
Datum Piothzcomie die xviii octobz.

Petrus Tomiczki Epus Cracouien et Regni Polonie Vicecancellarius

Bone Regine Polonie

Sacra Rlis Mtis et domina domina clementissima. Post humilem
seruitutz et oratiomum mearum commendacionem, quando huc veni,
reperi sanam Mtem Regiam et benenalentem, et ut referebant animo
letam et hilarem, In crastino uero mei aduentus quido ipse amessi intez
suam aliqntum turbatam esse cognoui ex nuntio quod prima luce eius
dici à domino palatino Sandomiriens de Waiwoda Moldauie acceperat.
Scripsit etenim ipse dnis palatinus Vaiwodam in terras Russie irrup:
ionem facere instituisse, et de obsidendis expugnandisqz Castris Stutio
sue sibi finitimis cogitare, Quia tamen hec res in id tempus incidit,
quido Comentus hic agitur, et Mtas sua Consiliatiorum suorum habet
copiam, forte ego confido, qz oportunis dnorum et locum Comentus co:
silijs, tam illis sue perturbation, quam terrarum Russie metus et
periculum cito auertitur, ego vero pro meo offitio qntum in me et in:
ribus meis erit suadere id et persuadere in medio omnium curabo, quod
in primis illi sue Sezome commodum et toti deinde rei publice vtile
futurum arbitrabor. Hactenus primatim inhil cum Mte sua contuli
sed ut primam illam comeniam, mandata illis vie diligentissime
exequar, que fideli corde et animo teneo, et recolo semper Vt illus
trissime Sezome voluntati satisfaciam. Consultationes publice nondum
inchoari potuerunt, propter multorum dominorum et nunciorum terrestrium

absentiam, domini enim maioris Polonie pretex dominum Epm posna: inen mihi adnenerunt et minetii et omnibus ferme terris desiderantur.

Ad presens alia non habeo, que scribam, nisi vie solum me et seruitute meam mesus in illius gram commendo, quam perpetuo sanam salua et felicem esse vna cum Sezmio Coninge suo et augustissimis liberis vehementer desidero. Datum Piotrowie 9 Decembr. Anno do. millesimo. D. xxxx°.

Andreas Krzicki Epus Plocen
Bone Regine Polonie.

SACRA vtas mea domina clementissima.
Humilimam mei commendacom. Narauit mihi dnus Marsalcus Curie omnia que Sarza facta vtas vra illi ad me committere dignata est. Ego uero non solum desidero hec ut alioquin omnia alia facere quecunqz vtas vra mandat, sed etiam immensas illi ago gras qz de his solliata esse dignetur, que et debemus hic omnes, et sunt iustissima, debemus inqz custodire sanitatem et bonum statum domini et benefactoris nri magis qz nostrū proprid. debemus sincerius et expedite negocia publica tractare, ne homines, et nos ipsos ad inutiles sumptus inducamus et hactenus semper fecimus. Justissimum vero est, ut consuetudo indignissima, que in nullis aliis terris, imo nusqz gentium est, non sit in terra Plocen, sed et illam ibi fuisse nullo legitimo testimonio probari potest, que tamen et alia pleraqz origi non potuerunt hactenus, quod sumus multi, quibus et longi Comentus et controuersie hominum sunt lucro. Itaqz supplico vie sacre vti, non cessare dignetur eos regere quibus id magis est in manu qz mihi. De petitione illius Dedali nri sio adhuc posnamē, nam et mecum de his et aliis egit, sed ego simpliciter responderam illum frustra aliqnd tentaturum, rebus in quibus. versatur sic stantibus. In hoc negocio et aliis omnibus, ita me semper

gerere volo sicuti erit voluntas vtis vre Sexome domine et Benefactri: cis mee clementissime, Cui meam Humilem et deditissimam seruitute omni qua possum supplicitate commendo, Cetera narrabit, qui has red: det, quem vtas vra Sexoma clementer audire dignetur, Ex Lu: to Piotrowien. V. Decembz.

Andreas Cricius Eps Ploten

Bone regine Polonie.

Sacra Mtas mea domina clementissima.

Humilimam mei commendationem, Res mea Comentualis tota ad: huc ad bellum spectat, et melius ne adhuc posnamee id clam sit fabrica: tum, mea enim illic erat inter quosdam, qui sibi infesti indebantur consensio, tentant domini Seculares adhuc animos ad contributionem aliquam inflectere, nobis spiritualibus dira minitantes, quibus dictum est, en ego mitto vos sicut oues in medium lupozum, Nos ad mandatum domini nostri scimus semper et facere parati sumus, quicquid inscit ad minas illozum, qui omes et debitum suu in nos reiciunt, nihil facie: mus, etiam si extrema sint subeunda, is pretextus nunc est bellica: pectus aduersus spirituales, de occultis causis nolo diuinare quod sencio, videcit ista deus, qui consilia impiozum prospezare non solet. Dnus qux Prussie adhuc expeditus non est, ea causa quod prius scripsi, res ad aliu Comentum reiicietur, Cetera significabo per aliquem vtr vre Sexome post conclusum Comentum, quod iam brem est futurum Commendo me Humili Sacre Mti vre. Piotrowie die sancti Stefani Anno. A°. D°. xxxx°.

Clementissima mea domina, post scriptas has diximus sententias de negocio domini Ducis prussie, omnoz discessi esemus, alis consentibus recipiendum illum ad clectionem Regum obuiis manibus, alis contra: utras Regia sanctissima protulit sententiam, rem plenam esse pcti.

culi deducens, sicqz negocium suspensum est ad reformacõm juriũm Vñ
nam ats sua, que melius omnia intelligit quam nos, ita pronum
ctiare velle, et precipere nobis dignabitur in omnibus

Joannes Comes in Tarnow Palat^{s} Russie
exercituum Regni Polo^{e} Dux generalis.

Bone Regine Poloniæ.

Sacra et Sezona Pñs ats domina et domina mihi clemenss
Post mee obsequentissime seruitutis perpetuęqz commendacionem Jn
tellexi ex d. Lubranisski ea omnia que vrã ats referenda mihi co
misserit dignata est, que nunc recensere his scriptis non indebatur ne
cessarium. Jn his tamen omnibus que mihi nomine ms vre iniuncta
sunt volo omnem meam operam accomodare vobis ac insis vestre
maiestatis Sacre. Meminj etiam me locutum fuisse cum ats vrã
obsecrans eundem, ut nos dnum Castellanum Cracovien cum quo iam
mihi maior qz antea communio ac necessitudo sit sua grã prosequi
dignaretur, quod quidem non alia certe rõne fecj nisi quod sume expo
sco omnes amicos meos pari studio esse affectos ac devinctos ats vre
prout ego sum. Cupit et id quidem summopere ipse dns Castellanus
spondetqz ac pollicetur se ad omnem occasionem prestare omnia obse
quia vt inscribit vrã ats, nihilqz vnqz agere nisi que ex noto
eiusdem vre ats fore intellexerit. Itaqz supplico hãc sua in ats
vram animi propensionem gratam apud se commendatamqz habere
velit, nam habebit illum certe semper ad manum in omnibus que
cum eodem communicare seu iniungere dignabitur, de quo clarius coram
qz primum vram ats videre et alloqui licebit

Comencio nondum est incepta, nam ex superiori polonia preter aliquos
Epos nullus Senatorum aduenit Nuncii etiam fere omnes absunt.
et ita ats sua more solito expectat aduentum eorum, eaqz expe

ctatio facit eos, quo ultra, eo magis negligenciores, nec potest iste error cuiuspiam, nisi solius suę Mtis operâ et autoritate emendari. Nam si sua Mtis cum his quos ptes obsequentesq; inuenerit concludere vellet, haberent posthac aliam formam et tipum Comenciones nra, nec ea negligencia committeretur, que est et cum indignitate suę Mtis non modi; eamq; affert iacturam et dispendium omnibus negocijs tam publicis q; priuatis. De subita resistencia huic hosti facienda consultabatur ali; quo modo, ob defectum tri erarij, q; necnus belli desiuit mihi pot concludi, nam publice exactiones mordinate expense ac erogate sunt, parsq; maior eorum cessit ad priuata aliquorum commoda et ita publice necessitati non est qui succurrat, quid posthac euenerit scripsi dignum Mti vre licet alii scribant diffusius, ego quoq; pro meo in vras Mtem studio scribere non pretermittam. Commendo me cum his perpetuum manci pium in gram vestre Sacre Mtis, quam dmus deus sanam ac felicem vnacum omni sua prole Regia multos in annos tr. seruare dignetur. Datum in Piotrcow. xx. Decembr.

Sigismundus primus Rex Polonie

Palatinis { Brzestensi / Iuniwladislauien / Plocensi : Rauen.

Magce Sincere nobis dilecte, & gentibus Sic nobis per plures iam dies et à consultationibus publicis propter expeditionem multorum ld; filiariorum et nuntiorum terrestrium vemice negligencium absimen bq allatus est a nobis sub hos dies tristis et molestus à magco palatino Sandomirien nuntius, q; Woiewoda Moldauie ruptis federibus et eo: tempta benenolencia erga se ma hostilr in dominia et terras mas Russie et Podolie cum exercitu et tormentis bellicis irruperit, q; q; iam Coloniam et districtum Polnczic cum omnibus oppidis et villis ceperit; Gozdiec Castellum finitimum obsederit, aliaq; loca et Castra tentare et oppugnare instituerit, quo nuntio cum nos perturbati et perculsi fuissemus consultatom cum ptibus Consiliarijs nris

ferimus de intimda cerca et celeri aliqua rõne ac modo quo tam pñti malo occurrere et prouideri, arcesq; pñsidiis non firmate seruari imo, tumes et defendi possent, Et post binas quidem congregationes hac de causa factas quod maxime ad tam subitam necessitatem prestari potuit alacri animo pñstitimus, nempe, mille equites corraphis in mutuum permixtis sufficiendi, et illuc in defensionem terrarũ Russie et podolie expediri mandauimus, Interea dum nos huc de maiori exercitu comparando, ac de reprimenda hostis nri hominis fidefragi vi et inopinato tumultu, consultamus. Quoniam uero ad dissoluenda debita ex hac causa contracta ad reprimendam hostilem impetum pñti pecunia, opus est nobis et consiliariis nostris, mandamus S. tue, vt residuam pecuniam publicarum contributionum anno preterito decretarum palatinatus sui ad nos huc q; primum afferat vt et creditoribus de mutuo dato satisfiat: et ex residuo necessitati publice per nos consulatur, Vt autem et nobis et Consiliariis ac subditis nostris constare possit, quanta pecunie summa ex contributionibus palatinatus istius collecta sit et quid, cui vel quo tempore ex illa sit numeratum, volumus, ut tua. S. omnino huc cum Quactore palatinatus sui veniat, libros q; rationum seu Regestra accepti et expense secum afferat, ex quibus subdui ratio certa nobis Consiliariisq; nostris possit, Aliqui enim si id facere tua S. neglexerit Nos et inobedientie et damnorum si que forte esse (quod absit) per negligentiam S. tue contingerent, penas ex bonis illius sine vlla contractione et respectu repetemus, Quare iterum atq; iterum S. tuam hortamur, Vt officium suum ita voluntati nre et publice necessitati accommodet, ne ocasio diuitis aliquid in se agendi nobis relinquatur. Factura. S. tua pro officio suo et gratia nra, que bene valeat. Datum.

accepti pñtibus lris nris

Palatino Brestensi
palatino Juniwladislauien
palatino Nouensi
palatino Plocensi

Sigismundus Rex Polonie
Exactoribus contributionum

Jncrose fidelis dilecte, supervenit nunc inopinatum in nos et rempublicam de Russie et podolie terris periculum, Voiewoda enim moldauie ruptis fedcribus et abusis benevolencia mea, Cum exercitu in fines Regni nri irrexit ibiq; Castra Opida Villas partim rapit, partim obsidet atq; oppugnat. Quare ut tam subite necessitati prouideri oportunis presidiis possimus, mandamus f. tue, vt huc ad nos q; primum cum omni reliqua contribucionum ami preteriti pecunia veniat, et registra tam acceptorum q; expensorum secum affirat, Vt et nos et Consiliarii, atq; reliqui subditi nri certam et expeditam racionem habere possimus, tam de summa que ex contribucionibus provenit, quam de expensis in publicas necessitates factis sub gravissima indignacione mea alr non facturus f. tua. Datum Piotrkowie f. Decembr. Anno domini m° cc°. fff.

Exactori Byczinensi
Exactori Jnowladislawiensi
Exactori Ranensi
Exactori Plocensi

Joannes Choienski Archidiaconus Cracovien Secretarius regius

Bone Sffortie Regine Polonie.

Sacra Mtas domina domina clementissima. Post servitutis et oracionum mearum commendacõm, Occurrente nuncio volui Sanctti v. de his perstringere que post priores meas ad Sctem v. datas hic suborta sunt, De hostilitate Valachorum quod adversus dominia et subditos Mtatum Vrarum exercent priora scripta confirmant, gentesq3 suas capto Pokuczic et Colomia, versus Italicz profitisi. Solus autem Voiewoda cum Exercitu et tormentis bellicis sequitur eos quos premisit. ad quem Ruthem illic pene omnes adnolant, et se illi gestib mdi subiciunt, quos ille benigne suscipit et tractat, eos vero qui Romam vltus sunt, occidi inbet / O. Palatinus Sandomiriens scribit se bene promidisse aream Italicz ita ut non sit formidandum de illius expugnacione. quod vtinam ita succedat, Suscepti sunt eciam illic in terris Russie pro presidio quingenti equites, Jnsit Mtas R. ut alii quingenti suscipe rentur et misit pecuniam in quibus acquirendis non parum temporis absumptum est, Ductu itaq3 Dñi dom Epi Cracovien ex mutuo acquisite pecunie. Nam prefatus D. Epus Cracovien obtulit se mutuaturum prout dedit mutuo octingentos flor. q plures secum hic non habuit. D. Epus Ciniavien. 400. Dñus Posnanien. 400. Dñus Plocen. 300. Magnus d. Palatinus Russie 2500. flor. emisse ad amici sui qui apud eam in deposito erant, Deus bene vertat, Vt de reliquo bene et recte prouideatur et statuatur, sed admodum frigide inde hic agi negocia istius Comitibus, Nam ex xv. Palatinis, xii desunt, in Sanctum diem, Nuncii iam pro maiori parte conuenerunt, Die dominico precedenti cantata est missa de Sancto Spu, qui vtinam adsit consiliis istis. Hodie auditus est nuncius Sexti Regis Ferdinandi, qui heri huc aduolauit in postis Comes de Nagarolis, qui pridem ante annos aliquot cum dño Sigismundo de Herbestam in Moscouiam legatus

merat / fuitq3 Crac, nimenis Italus, hic exposuit Regem suu (qmmis habeat modos propellendi aduersarium ex Regno Hungarie) pro bono pub lico Christiane reipub. susipere Jnducias / iuxta condiciones in Comentu posnanien, per ores communes conscriptas / Jdq3 lris suis S. Rex ferd. patentibus se seruaturum vt in Articulis continetur promisit / Volunt tamen in pri: mis scire a mte Regia / qmd Rex Joannes mti suo hac in re significaue: rit / et cum eam illi responsum fuisset, non dum aliquid vtrim suam ab illo accepisse: tum ille suam legacom exposuit / Venturus est eciam d. Laski Epus Vesprimien/ cras, qui nostro quid allaturus est a S. Rege Joanne sed spero q3 non refutabit Jnducias, presertim si est in oppugnacione q3 mis hic constans fama habeat / Germanos fuisse profligatos circa Buda per Thurcos / Cras agetur cum istis Nunciis / Nam iste S. Regis ferdi: nandi / affirmat sibi a principe suo iniunctum esse, ne vltra festum Sancte Lucie hoc est diem crastinum hic moretur vel expectet, Et ideo missum est velociter ad dnum Laski per amicos eius, ne venire negligat ad diem prescriptum / qmd demum sequetur non scit nemo: tum Sacre mti vre. Postridie consultari incipient mtes Regie ac Consiliarius de defensione / sed nescio ne Nuncii expectare vellent aduentum Palatinorum sue quibus ad aliquid consentire non solent Ego in tanta libertate vel potius licencia Hominum non video qmd boni sperandum sit / tti domini qui hic sunt, tempusq3 et pecunias inaniter consumunt, egrediuntur negligenciam aliorum / quibus talia in prime licet non sine detrimento publico et lenitate mtis Regie / qmd demum sequetur in manu dei est simul et cor Regis. Alia in pre: sens hic non sunt preter id vnum q3 Jllis dnis cum Prussie est hic venturus pro die dominico proximo / qui etiam more suo non si: net in quiete esse utinam et mali / Vtinam et non omnibus molestus sit, Jn negociis Lituanicis emerunt multi quottidie sed nemo adhuc tulit

Precor a domino deo vre Sacre mti eiusq3 charissimis libe: ris longam felicitatem. Cuius amplitudini / seruitutem meam iterum comendo. Datum Posnanie xii Decembr. Anno domini M°. C°. ++ +

Sigismundus Rex Polonie

Bonæ Regine coniugi sue.

SCRma Princeps et domina Comitx mea charissima, mittimus præsentium nostrum ad inuisendam cubis ure et Sezymi filii aliorumq3 liberorum nostrorum valetudinem, de qua omni tempore bene audire quds intueri coram illam facultas nunc non datur vehementer cupimus, quare Amtez vram plurimum rogamus, vt ipsius valetudinis sue et cõmuniu liberorum statum nobis describere velit vt habeamus quo nos animumq3 nostrum in curis publicis ablectemus. Auspicati enim sumus publica regni negocia tractare, quorum multitudo, et inserta varietas sine molestia esse non pot, nos tamen quitum in nobis erit, cum dei omnipotentis auxilio qd semper in actionibus nostris implorauimus, dabimus operam vt quitum in nobis est ito et bono fine terminentur. Desiderimus quo fato reipub. Christianæ, vel infortunio nostro acidat, quod cura studium et sollicitudo nostra de pace inter Reges Hungarie susceptæ multis impedimentis retardetur, quominus possumus quemadmodum optamus rem ad bonum finem et publicam vtilitatem perducere.

Venit huc magnis itineribus et per dispositos equos Sezymi Regis ferdinandi orator Leonardus Comes de Nogarolis pridie festi sancte Lucie qui secundum capitula Induciarum postmodum per omnes Oratores confecta Jnducias et alias conditiones pacis et Conuentus nomine domini sui datis etiam literis sub sigillo et manu sue Mtis ratificauit et solemniter palam approbauit hoc solum adiecto, qd approbacio sua non alit intelligi et suscipi debeat nisi idem etiam et intra prefinitum tempus ab aduersa parte prestetur, qua ratificatione nos accepta cum ab altera parte Oratorem vel literas expectaremus Venit. d. Joannes Laski Gneznen et Lancicien prepositus qui die Sancte Lucie in presencia mea constitutus verba ista fecit, se sct nihil nouiõ a Rege suo in

mandatis habere quod nobis de conditionibus Induciarum suscipiendis
declarare deberet, Verum propterea huc venisse quod a collegis suis post
Comentum posnamed solutum id minutum sibi fuerit, Vt adnemente die
se apud nos statuat fustosqz sit attentus, an a Rege ferdinando dicta Ca,
pitula primosqz edat dies approbentur, quod enim ad Regem suum attu:
net. Oratores collegas suos adhuc posnamed nomine mtis suo hoc officio
functos esse dixit et ipsa Capitula tum adhuc vigore sui plenum mandati
approbasse, neqz nona approbatione opus sibi nunc videri, quam tamen
non dubitaret ex superabundanti Regem suum factuem fuisse, si per obse:
dionem sibi licuisset, nunc vero quando et Rex in pace sua non sit, et
itinera Nuncttis interclusa excusatum illum apud nos et apud ceteros
Christianos Principes esse debere istis ita die sancte Lucie peractis in
Crastino votavi Oratorem Sezomi Regis ferdinandi fecimus hecqz
ve erant illi exponi iussimus vt si videretur illi satisfactum esse posse
Regi suo, exercitum vel mitteret ad Prefectos Exercitus Germanici vt
ex Hungaria deducatur. Ad que cum ille respondisset non videri sibi
satisfactum esse debere Regi suo, quodo nona ratificatio non sit subsecuta
nosqz ipsi consideraverimus scriptum Capitulorum nouam vtinqz ap
probationem exigere perplexi admodum et anxii esse cepimus, quid
consilii in hac nona et inspexata difficultate capiendum foret, ne opera
mea et commodissima ad pacem inita vertantur in irritum, quare tota
die cum Consiliariis nris de mennda aliqua zone ad sublenandam difficul:
tatem accommodata consumpsimus et post multas disputationes id in om:
nem eventum assentiente Regis ferdinandi Oratore conclusimus vt nu:
cius noster celeriter in Hungariam excurrat ad inquirendum a Re:
ge Joanne, suscipiat nec ne Indutias, premis tamen is Nuncttis explorare
debeat Capitaneorum Exercitus Sezomi Regis ferdinandi voluntatem
amotui ne ipsi et abductui sint Exercitum si a Rege Joanne ratifi:
catio subsignatur. Ad quos etiam Capitis is Orator Sezomi Regis
ferdinandi scribit literas persuadens illis vt causa pacis et tranquillitatis
publice et si id sit in facultate sua copias ex Hungaria accepta Re:
gis Joannis approbatione deducant, et se ab hostilibus inferendis co:

fineant, ipse autem ad Regem summ velocitex ca de re redijt. Vt de voluntate ipsius mtis tanto celeriox instructio recta illuc ad Cesarem in Hungariam mitti possit, quam instructionem illic nunctius noster expectabit, Hec nos ita sumatim mti vre describere voluimus Vt videat in quo absentibus nobis cogitationem suam exerceat et nostri legendis scriptis nostris tanto magis memoriam sibi reseret, Preter Hec nihil habemus quod scribere mti vre debeamus, solum nos amori et dilectioni illius mutuo commendamus, illamq; felicem semper, et recte cum Sco filio meo atq; aliis liberis salvam et incolumem esse desideramus Datum Piotrkowie die xvi Decembr Anno domini m° cd°. xxx°. Regni vero mti anno xxiii°.

Bone Regine Polonie.

Joannes Latalski Episcopus Posnanien.
Joannes Laski Prepositus Gnesnensis.

Sacra Regnalis mtas et domina domina clemens[ma]

Expectuam servitiorum nostrorum commendatiom, Tanti nobis faciendam putauimus gram mtis vre Sezome Vt ne cogitare quidem voluerimus quicq; per quod a nobis illam alienari aut minima etiam in parte imitari posse crederemus. Atq; cum nonnihil nunc de rebus nris colloquemur, nihil omnino tentare volumus, nisi exploratam prius mentem Sacre mtis vre Haberemus, incerti an ea que animo concepimus futura essent grata mti vre Sezome, cuius gratiam nobis, rebus omnibus, anteponendam existimamus, Sed quoniam illa literis, satis explicari non possunt, egimus cum nrago hoc Nicolao de Ruszoczize Castellano Biechomien ut item hoc ad vram Sacram mtem nra causa non gravaretur suscipere remq; omnem ut se habet, simulq; supplicationem nram exponere vestre mti Sezome, quam nos gratie ac clemencie Sacre mtis vre facile submittimus, ac diligentissime commendamus. Rogamusq; humiliime, ut ipsum d. Biechomien Castellanum et audire clementer, et illi fidem ex tam adhibere, pretera que dictmens est comendata a nd se habere di-

zes erat de Coadiutoria vt Latalski esset Coadiutor Archiepi. et Laski pbtus ptes poss[unt].

gnarctime, Jdqz postremo de nobis persuadere certo, nos perpetuo, et sine exceptione quod dicitur, fore. Vt uno verbo complectar omnia diligentes seruitores vre Mtis sczome. Cuius Regiali clemencie nra perpetua seruicia humillime commendamus. Pistorie vii. Decembr Anno domini M°. D°. xxx°.

Approbatio inducciarum inte Ferdinandum et Joannem reges Vngarie

FERDINANDVS Dei gra Hungarie, Bohemie, Dalmacie, Croacie etc. Rex Jnfans Hispaniarum, Archidux Austrie, Dux Burgundie etc. Marchio Moravie etc. Comes Tirolis etc. Recognoscimus tenore pncium, quibus superioribus annis ad sczom Principis domini Sigismundi Regis Polonie magni Ducis Lituanie ac Russie Prussieqz fratris et sororii nostri charissimi, atqz Illius principis domini Georgii Ducis Saxonie Consanguinei nri per eque chari pchrom, et instantiam, Consensum nostrum ad amicabilem compositiom et concordiam inter nos et Joannem Comitem Scepusien tractandam et incundam prebuerimus, nostrosqz subinde Oratores, et mandatarios speciales et gnales, primo ad Ciuitatem nostram Vratislauien, vbi primus Comentius habitus est, et deinde Posnaniam destinauerimus, ad quam dicta illa translata est, inibiqz tam per nros, qz perditorum sczom domini Regis Polonie, et Ducis Saxonie Oratores tanqz mediatores, de mo de concordia sit deliberatum, ac per Jndutias vtrimqz tentanda visa fuerint, que ad mutue vnionis auspicium et firmitatem attendere censent casqz nobis idem Oratores atqz aduersario nostro significari fecerint et transmiserint, quarum tenor de verbo ad verbum sequitur et est talis.

ORATORES tam Sczom Regis Polonie, qz Illius domini Dni Georgii habitis frustra per longum tempus multis tractatibus et propositionibus inter vtosqz Oratores partium dissidentium de Regno Hungarie pro conficienda pace seu Concordia, tentatisqz omnibus cu

nihil succedere potuisset, saltem suspensionem armorum, seu Induciás
illi proponendas duxerunt, quas et conditionibus propositis vtrimsq; parte
in hunc modum perfici posse proposuerunt et obtulerunt, Jn primis vt
sint Inducie vnius anni, que incipi deberent a festo Sancte Lucie proxime,
ante quod festum, vt declaret vna quecq; pars principalis primipilus
mediatoribus an ipsas Jnduciás suscipiant, necne. Jntra Induciás vero
mittere debebit vtraq; pars dissidentium Regum Oratores ad Jmperato-
rem Thurcarum pro conficiendis quanto longioribus poterit fieri Inducijs
seu pace tractanda inter illum et Reges ipsos dissidentes, qui constitui
apud ipsum Jmperatorem debebunt in fine maij. Ante omnia tamen
Serenissimus dnus Rex polonie cum Illustrissimo D. Duce Saxonie, declarare
id debebunt Jmperatori Thurcarum, et salvum Conductum Oratoribus
Serenissimi domini Regis ferdinandi expedire, Oratores quoq; domini Hun-
garii scribent domino Jbram baszá, Dominum eorum missurum oratores
suos, cum Oratoribus aduersarii sui ad Jmperatorem Thurcarum, pro
federibus et pace conficienda, exponerentq; ac suaderent ad id opus
esse Induciás vnius anni, Et q; salvus Conductus Oratoribus Serenissimi
Regis ferdinandi ab Jmperatore mitterentur, Post susceptas vero ab
vtraq; parte Jnducias, debebit vtraq; pars in Regno Hungarie il-
los Comitatus. Arces, Ciuitates, omnia fortilitia, quecunq; ad diem
Jnduciarum in sua pstate habebit per totum tempus Jnduciarum, libere
tenere et possidere, Copias demq; et Scriptus mox a susceptis Jndu-
ciis vtraq; pars debet continere et cohibere ab inferendis hostilibus
et quibuscunq; eos tenere et de Regno Hungarie abducere, Et q; subditi
familiares et alterius cuiuslibet conditionis vtriusq; partis habeant
liberum et securum transitum in personis et rebus earum omnibus per
terras dominia ac Prouincias et Comitatus absq; vllo impedimento
et sine salvo Conductu ad id ab eisdem impetrando, atq; Jncole et
possessionati omnes Jure suo, in bonis et possessionibus ipsorum, quas
tempore susceptarum Jnduciarum obtinebunt, libere vtantur, non ob-
stante etiam, q; sint vnius vel alterius adherend aut seruitores, Et
q; partes predicte in Comitatibus eisdem prouentus Camere Regie instos

et legitimos interea percipere ab Jncolis eorundem debeant et possint
Et ut interim Judicia in causis hereditariis et plus antiquis suspensa
maneant, in his vero que de novo emerserint id est zone violentiarum
post susceptas Jnduvias illatarum hoc modo peragantur, Et quod res age-
da venit inter eos qui parcium sint adversarum, tum is, qui minuciam
patitur pro ea aget coram Comite illo, Jn cuius comitatu ambo residunt
Comes tamen adiunget sibi alium comitem virinum, qui sit de parte que-
rentis iusticiam, Jnter eos autem, qui vnius tantum partis sint, fiant indi-
cia more consueto | Licet autem res ipsa se usque adeo commode nunc ob-
tulerit, Vt adversarii nri vires in Regno Hungarie de pnti retundere
Bellóque per oblatam a deo occasionem finem dare queamus, Vel ob id
tamen ob-latas Conditiones aspernari nolimus, q per has Jnduciarum
primitias
Phormias speremus bonum paris fructum enasci et sequi posse, eoque
magis uel toti orbi Christiano constare possit, publicam rerum omnium
quietem et tranquillitatem, Nos semper rebus nostris primatis interpo:
antepo:
nere velle et cupere, maque eatenus curare et ampliare voluisse, quibus
cum honore et honestate, citraque publice paris et nicolinitatis detrimentu
fieri possint, Et ut stim tam aperto lignido et irrefragabili Jure nostro
quod nobis versus prefatum Hungarie Regnum tam diuinitus quam Suma:
nitus competere dignoscitur, tanto magis ad Christianitatis negocium respe:
cisse videamur, quito minus Jus et actio aduersario nostro spectare com:
peretum est, Hacque nia sanguinis Humano, cuius effusionem a natura sem:
per abhorruimus, Demeps parcatur, ac ut mediatoribus etiam in hac
parte gratificemur prescriptas conditiones et articulos (approbato et ra:
tificato actu seu actibus per Oratores nostros in horum acceptacione et tra:
ctatione interpositis) assumpsimus et acceptauimus, ac in omnibus et per
omnia ratificamus, approbamus, laudamus, et emologamus sicut
tenore Quorum assumimus et acceptamus, Actusque nro nomine per ante:
dictos Ores nostros circa premissa factos et admissos ratificamus, appro:
bamus, et emologamus. Promittim insuper et pollicentes in verbo nostro
Regio, Nos omnia et singula supra scripta perpetuo fideliter et inconcus:
se tenere, seruare, et adimplere, Nosque contra ea vel eorum aliqua nullo

vnq3 tempore, agere, facere, dicere, vel venire nelle et debere quomis modo, ratione, via, aut exquisito colore vel ingenio, dolo, et fraude remotis. Harum testimonio lrarum Sigilli nri impressione mnitarum. Datum in Cehingen die xxvi. Mensis Novembr. Anno domini nro. M°. cccc. xxx. Regnorum nostrorum Bohemie v°. Hungarie nro quarto.

Ferdinandus

Joannes de Tarnow Palat⁹ Russie Bonę Regine Polonie.

Sacra et Serᵐᵃ Rᵃ mis mtas
domina et domina mihi clementᵐᵃ.

Post seruicioꝝ meoꝝ mi gratiam vre Sacre mtis commendacionem. Post literas quas nuper ad vram sacram mtem scripseram, nihil adhuc fere inceptum est, Nemo enim Senatorum preter Consiliarios Ducatus mei venit, nisi bi quos ante discripseram, dominus Posn. usq3 post festa Natiuitatis domini speratur venturus, non tamen expectabim: tur iam primus, tractabiture cum Nunciis, qui hiet fere iam tandem venerunt, redarguticq3 de eorum tarditate et inobedientia, excusabant rerum suarum aduersarum, hanc causam asserentes, q3 sperabant dnos Consiliarios, qui usq3 mnr dom sunt, Conuencionem affuturos, sine q3 his nihil consuli et concludi debere. Idco parcendo sumptui, ipsorum profectionem, asserebant se prestolare. Interogati demum cum qua facultate missi fuissent superioris Polonie Nuncii, dicebant prescriptam et limitatam habere facultatem, idq3 fore eis inuinctum per Nobiles illarum terrarum, Ne ad aliquam nouam defensionis formam et constitucionem consentiant, Vtq3 dispensario pecuniarum contribucionis publice, per eos dispensetur. In manibusq3 et potate remaneat Nobilium, et ita non est possibile aliquid vnq3 boni constitui posse, cum non autoritate, neq3 aliquo Judicio et rone principis et Senatorum, Res et negocia publica

gerantur, et statuantur, sed ex prescripto et arbitrio plebis mee sua ad hoc, cominente, cum facile talibus obuiari possit, Cum non sit omnibus incognitu ex quo fonte hoc scaturiant, Vtniam prouideatur huic negocio in tempore antequod magnum aliquod ipsa insolencia afferat periculum etc.

De resistendo Vaywode Moldauie, nulla adhuc deliberacio, quo modo et ordine ei resisti debeatur. Si militi mercenario, an communi expedicione, opus tamen erit maiori multo apparatu numeroq; militum, quam fernari soliti sunt, nichil tamen esset, nec difficile et impossibile vbi velimus ob amorem reipub. in commune concorditer consulere, Sed ista vulgi licencia et temeritas que nichil sinit pro bono comuni nisi ex prescripto suo quitquod efficere, forsan et semper solet erit impedimento, oblata nanq; est occasio contra talem hostem pugnandi, cui diuino nomine implorato iuuenum Regni nati vestri multis feliciter posset auspicari, cum famaq; et honore vtrarum utrumq; res domino deo dante prospere agi possit, Si autem ipsi hostis negligitur, omnium hostium crescent animi contra nos, exercitusq; posthac ad iniuriam omnibus hostibus expositi cum maximo detrimento nostro, et cum dedecore (quod absit) vtrarum utrum. Itaq; supplico ut vre, velit his suis adhortari suam vtrum, vt pro honore suo et filii sui famaq; bona apud suos et apud externos asequenda, que non est ab omnibus mortalibus contemnenda, velit adhibere operam et authoritatem suam, vt talis modus defensionis constituatur vt et ablata per hostem iterum recuperentur, Jusq; iuradum ab ipso violatum, fedusq; ruptum transeat non impunitum. Orato: res Regis Ferdinandi et Ducis Saxonie huc applicuerant, ferdinandi Regis Orator retulit a Rege suo se ob hoc esse missum vt declararet Jniurias postmodum factas, Si aduersarius vellet pro rato et grato suscepisse. Responsum est sibi, Oratorem Regis Joannis dominum Prepositum Lasshi qui hic presens est, Regem Joannem excusasse, quod propter obsidionem in qua nunc est id efficere non potuit vt declararet voluntatem suam. Oratores tamen sui, nomine sue vtris, iam ad hoc postmodum consensuros et suamq; sequitatem omnino consensuram, quam primum ab obsidione liber sit, Cum itaq; ipse Orator aliquod excusacionem suscipiendam, nulla

se habere affirmabat potestatem nisi vt rem rectam reseruet, ita tandem cum eo est constitutum, q̄ Mtās sua mitteret Rostbam Nunctium suum in Hungariam, q̄ primum peregrinaturus sit apud Capitaneum Exercitus Regis Ferdinandi, si copias et Exercitum ducere velit de Regno, vbi Rex Joannes Indutias fidme se tenere promisit, quod si idipsi Captus voluerit effectui dare, extunc ipse Costbka accedet Regem Joannem nominegz q̄ sue Mtis sollicitabit, vt has Indutias pro rato habeat, hisq̄z suis tenendas confirmet. Sin vero Captus Ferdinandi suis mandato Regis sui voluerit discedere e regno, extunc ipse Costbka expectaturus est voluntatem et informacionem Regis Ferdinandi, intellectaq̄z mente sue Mtis aget cum Rege Joanne, prout ex re agendum videbitur, et cum hoc Nuncius Regis Ferdinandi dimissus vt eo celerius a Rege suo informatoz Nuncio Regie Mtis Costbka expediat. &c. Ducis Saxonie Orator non aliud postulabat, nisi vt Mtās sua id quod incepit inter hos Reges dissidium non intermittat, sed ad effectum quamtex deducat. Dimissus cum hoc responso, q̄ Mtās sua nihil pretermittit nec pretermittere volt quod ad compositiom faciendam inter ipsos Reges pertineat, et q̄ nulli incognitum est, quam diligenciam Mtās sua in hoc negocio impendat, et hec fuit Oratorum expedicio &c. Dnus Archiepus Cracouiensis agit per Nunctium suum apud Mtem suam vt liber et minimis esse possit, ne Comitiis interfiat excusans etatem suam senilem, propter quam reipub. seruire minus q̄z vtilis esse potest, quid pretendat ista excusacio. Sacra Vra Mtās facile intelligere potest. Det venia rogo Vra Sacra Mtās, et hanc meam tam multam et tumultuariam scripsom bom consulat, nolui enim quicq̄z pretermittere rerum hucusq̄z in hac Comitiis gestarum. Commendo me cum his et mea humillima seruicia in gratiam Vestre Sacre Mtis. Datum Piotrouie. xix die Decembz. Anno domini M°. D°. xxxv°.

Responsum a Sigismundo primo rege Polonie oratori Regis Ferdinandi datum.

SACRA Regia Mtas Magte domine cum audisset illa que d. vra nomine Sezonii domini Hungarie et Bohemie Regis domini sui Veri de pace et tra: quillitate publica retulit, gratulata est et gaudebat vehementer, gp Mtas illius tam studiosam et amantem communis concordie et quietis se esse de: claret, Vt illam suis primatis et amplissimis quibusuis commodis prefer: re ad illamqz non solum mente et animo verum manifesto iam rei ipsius documento et tristacione propensa esse voluerit. Quo nomine et si: mil gp operam quoqz suam in suadenda conciliandaqz ipsa pace presti: tam, Mti illius, gratam esse cognoscat, plurimum debere volt Mtas sua illius Mti, nunc autem gratum verbis gratitudinem consequi potest. ma: gnas agit et habet ob id Mti eius gras gp et ab inicio in Oratoribus posnam iam intendis, et nunc in suscipiendis Indutiis promptam et facilem voluntatem suam exhibuerit, Qua facilitate illo adhuc primo tempore facta Mtas sua desistere nunqz a suadenda concordia voluit sed diu sollicite repetitisqz viribus apud vtrangz partem egit, Vt armis depositis et suscepta concordia reipub. Christiane pacem et tranquillitate compararet, In quo et si adhuc eum fructum quem Christiane xones desyderant. Mtas sua non sit plane consequuta, letatur tamen magno: pre, eo rem perductam esse, Vt sperare liceat sub Indutiis istis totum reliquum pacis negocium ad optatum finem et exitum perduci posse. In qua re si vnqz Mtas sua operam suam non pepercit, nunc maxime re bene inchoata omnibus viribus et sedulitate eniti volt et pollicetur qua pax et tranquillitas, ista funesta bella ito subsignatur, Verum re: gat vicissim Mtem illius Mtas sua, Vt in residuo hoc negocio Volun: tatem suam eque vt prius facilem Mti sue accomodare velit, Quod vero ad Mtis illius adventum attinet, Mtas sua d. vre declarat

illum Conditiones Induciarum accepisse et approbasse, seqz illis ubi
velle secundum formam prescriptam declarasse

Sigismundo primo Regi Polonie
Ludouicus Gritti.

Post, seruicioꝝ meoꝝ debitam commendacõem. Dudum has vras ad
uram eo animo dederam, vt eadem et causam aduentus mei
in Hungariam, et futura pericula, que reipub. Christiane imminent, co-
gnosceret, sed cum iam Nuntius expeditus, superuenit ista inspe[r]ata obsi-
dio, In qua vnacum Sezemo domino Rege Joanne satis periculose versati
sumus, et licet preter obsidionis pericula ac labores, quos tulimus, omni
ciis quoqz ac maledictis ab insolenti hoste lacessiti, atqz exacerbati sumus
Non tamen ita et nostri officii et Christiane pietatis obliuiscemur, quin
animum nostrum erga rempub. Christianam, apud uram vram testatu
reliquamus, preteritis igr̃ diebus, ab Inuictissimo ac potentissimo Impe-
ratore Turcarum, et Illmo domino, Ybraym Bassa pro grauissimis
negocijs missus, suma celeritate Budam veni, qui in mandatis habeo vt
preparandum cõmeatum, qui ex hoc Regno Hungarie tanti tamqz nume-
rosi Exercitus Cesarei vtis usui, suppeditari possent, curam haberem
Exercitus enim ingens ex multis Nationibus conscriptus, non nanalium
solum, sed etiam terrestrium copiarum, omnibus ingenijs, tormentisqz

bellicis, huic expeditioni necessariis, instructus futuro vere aduenturus
est, Ipse autem inuictissimus Imperator, eo animo et consilio egressurus ex
urbe Constantinopoli monet, vt non prius redeat, q3 Germania vndiq3
ferro, et flamma vastata in fines Italie penetret, eaq3 potiatur, et ne
quid molestie maritime res afferant, neue tanti Principis animum a pro-
posito auoreant, incomparabilem armatorum classem Neapolim, uersus
missurus est, que si ita uti deliberatum est successerint. Mtas vra nihil du-
bitare debebit, quin totius reipub. Christiane periculum sequatur, Velim
autem Mtas ura mihi fidem habeat faciat, qui ab inuente etate, in Curia ipsius
inuictissimi Cesaris versatus sum, quiq3 eorum consilia rectissime noue-
rim, quamobrem certo scio Principes Christianos earum calamitatum, quas
in Thurca Christiana diuio Hartemis suscepit, Vel etiam deinceps susci-
et, mihi non nihil imputaturos, sed iussum est innocentie mee plurimum
conducere, Vt hisce suis meis litteris vram sanctam certiorem redderem, me
et fidem ehu colere, et felicibus successibus rerum Christianarum ex
animo gaudere, contra, infelicibus mirum in modum condolere, non dubita-
ui igitur, quo toto orbi Christiano ista res manifesta sit, Mtas conscientie
mee testes, et ad Cesaream Mtem, Imperatorem Christianorum, et ad
Sermum Regem Bohemie dare, quibus et excusationem meam, et tam ma-
gnum apparatum bellicum ac futura eciam totius Christianitatis discri-
mina declararem, ex eo solo nasci, ex eoq3 fieri, quoniam Sermus Rex
Ferdinandus, non cessat, maximis Imperii Sermum Regem Joannem et
continuis calamitatibus hoc afflictissimum Regnum Hungarie affligere, que
inuictissimus Imperator Turcarum cum Regnis suis in protectionem suam
suscepit, Vnde ipse Imperator quotidianis insultibus lacessitus eo deuenit
vt contra statum totius reipub. Christiane arma sumeret. Cum autem
ex Constantinopoli iter Hungariam versus facerem, occurrit mihi Nunti-
us magni Sanchari de Bozmja, qui Cesaree Mti significabat Oratorem Cae-
saree Mtis Christiane, et Sermi Regis Ferdinandi ad fines Bosne saluos
peruenisse. Ego uero cum certo intelligerem, nullam pacem et concordiam
fieri posse, nisi Regnum Hungarie cum sua ditione libere Sermo Regi Jo-
anni cedat, Volui itaque vram per tempus ipsum certiorem facere, et ma-

gno pere rogatum habere Vt dignetur apud Principes quibus adhuc resp: Christiana cure est, operam dare Vt pro rei magnitudine etiam alijs etiã consideret, quid agendum sit, Nam cum primum ea que mihi iniuncta sunt in hoc Regno transegero ad Cesaream autem proficiam, et Illustrissimum dnum Ambraim Bassam redibo, propterea cupierem ad has literas meas primo quoq tempore relationem habere, ne ipsa mora cladem Christianis allaturа esset, Et vt tempestiue Constantinopolim peruenire possim, Si enim intellexero in Hungaria his discordijs aliquem finem futurum, totis viribus, tota industria, studio, et diligentia ea agere faciamq non desinam, que ad bonum et commodum religionis Christiane pertinere iudicabunt, et si forte contigerit tardior literarum mearum relatio, q ipsa res postulat, Ego enim iam diu esse in hoc regno nequeo, Mtas tamen vra hoc sciat, Vt Regem Christianum decet, pro sua prudentia, et amore in fidem, non desistat pro deo toto conatu id agere, quod intelliget, et iudicabit ad bonum statum nominis Christiani magnopere pertinere, et dignetur q primum relationem de his rebus facere, Ne Mtas vra rem Christianam destituisse iudicetur, Me autem gratie Mtis vre sedulo commendo, quam deus opti max. ad felicissimos successus rei Christiane diutissime incolumem conseruet Datum Buda. xxiii°. mensis Decembr. Anno domini. M°. D°. xxx°.

Petrus Tomiczki Eps. Cracouien: Vicecancellarius
Bonæ Regine Polonie.

SACRA Rx lis ntās et domina, domina clementissima. Post humilem seruitutis et oracionum mearum commendacionem, quando ab inicio res in deliberacionem inter Consiliarios Regni et terrarum Nuncios posita erat mercenarii ne et conductiū militē, vel domesticis euocatis Nobilibus foret vtilius contra Valachum et Tartaros expedicionem facere, placuerat tum omnibus ex multis rōnibus, contribuere potius aliquid in stipendium militibus q̄ se ipsos incommodis et periculis obijcere, cum hac rōne etiam non modo rem familiarem a se neglegi oporteret, sed inimicum alterum alterius bonis iniuriam inferre debere intelligerent. Quo autem de numero decem millium militum quibus in stipendium ex singulis Lancis agrorum triginta gross. contribuere necesse foret. Nuncijs terrarum per aures Regiam et duos Consiliarios Regni propositum erat, et si quidem per aliquot dies inter se super hoc consultauerint, In quanta tū contribuendi rōnem proposuerūt iam nempe, vt ex singulis Lancis dnis decem gross. rusticus alios decem, et qui decimam capit tercios decem, que racio cum et tum Regi et dnis Consiliarijs in magna, spualibus vero qui ab oneribus bellicis immunes esset intollerabilis iudicetur, et illi pertinaciter neq̄ proponere equiorem racionem, neq̄ hanc que per aures Regiam et dominos Consiliarios proposita fuerat, acceptare voluissent, decretum est vbiq̄ vt Nobilium domesticorum secundum cuiusq̄ debitum fiat expedicio, et ita hodie recessum ab omnibus, quod et si ego difficulter in alteram partem mutari posse censeam, sunt tamen nonnulli qui sentiunt contrarium, quod vtcunq̄ se habebit, ego tibi vestre scribere non neglegam, me et seruitutem meam vestre humiliter commendo, et felicissimam esse semper atq̄ in multos annos cum Sereno Regibus et reliquis libero imperium vehementer desidero. Datum

1492

Joannes Choienski Archidiacō Crac, Secretarius Bonę reginę.

Post Sacra et Serēmas ūtās domina domina clementissima oōmm et perpetue seruitutis mee cōmendacōm, Vt nichil pretereat V. ūtem eorum que hic fiunt geruntue dictim et scriptim, instituit nullum preterire nuncium absq; meis ad V. ūtem lris, quodquidem hoc non displicitum esse cognoui ex lris vre ūtis. Postq; itaq; vt per Taschitzki scripsi Nuncii absoluti fuissent cum bellica monitione vniuersi Nobilitatis regni, die Veneris proxime preteriti conclusum est in consilio Regio hoc decretum, quod Nuncius per dnum palatinum Russie pronunciatum est. ūtem sūa Regiam cum Consiliariis suis considerato modo duplici defensionis Regni Polonie ab antiquo obseruato per motionem bellicam et militem mercenarium, expensisq; bone rerum et negociorum circūstancijs Delegerat puti necessitati et actioni per militem mercenarium prouidere quodquidem bellum hoc quod instat gerendum, non modo instituendum venit ad propellendum hostem Valachum de finibus Regni, sed etiam ad vlciscendum in eius dicione et bonis eam iniuriā quam Juramento violato ūti R. et regno irrogauit, quemadmodum ab initio ūtis sue nomine proposituum erat. Consabat itaq; ūtas R. cum Consiliarijs suis ad eam prouinciam obeundam opus esse exercitu admodum copioso militum electorum atq; ad eum numerum necessario instituendam contributionem solitę maiorem, et eam que per d. Consiliarios fuit proposita 30. groschorum, ad quam et d. Epos et alias personas Cōtas cum istis voluit agere ūtas sua, nichil dubitans et pro certum habens, q ipsi ut alias semper soliti sunt facere, recedēt a Juribus et libertatibus suis, ita quoq; et in hac puti arcua necessitate et periculo imminenti, tulissent suppetias, et notabili contributione adminiscent reipub. ob graciam ūtis Regie, que digna: tur pro debito suo precibus hoc a dominis Spūalibus obtinere, et non ei aut potencia eripere eō libertates et priuilegia eorum, que ūtas

sua omnibus conseruare consuemit quemadmodum et nos quoq; seculares
non stringit, neq; cogit ad contributiones quas non teneamur sed nobiscum age-
re solet gratiose per tractatus, neq; dtas sua absq; consensu nro instituit
aliquam contributionem super bonis aut personis nostris, Cum itaq; vobis
non est visum acceptare id quod dtis Regie cum Consiliariis videbatur con-
sultius et magis opportunum, sed delegistis belli modum qualem, de quo tis d.
Consiliarii micantur cum veteris mos obseruatum sanctissime teneatur
nuncios absq; Consiliariis in talibus nihil determinasse, sicut in priorum
d. vre in consultis d. Consiliariis belli motionem prelegistis, Et postq; ita
euenit, Sacra dtas Regia perpendens labores, difficultates et impendia
quibus non modice extenuantur forsitan Consiliariorum dtis sue in tam fre-
quentibus et longis Conuentibus, Ne postea habeat necesse instituere Comi-
tum et subire nouas difficultates et impendia, nihilq; statim citra debitat vel
possit q; modo bellica sacius duxit vitare manes expensas et labores, et insti-
tuit atq; decreuit modo bellicam ad triennium reseruans sibi facultatem mu-
tandi si videbitur postea, Volt denique omnibus esse perspectum et notum vt
quisq; in profectione ad bellum et in perseueratione in bello ita se gerat et
conseruet, quemadmodum in statutis regni extat Sabitum descriptum, Neq;
aliquis ex Castris prius discedere audeat q; fuerit a dte Regia indultum
Nam dtas Regia vult sola lustrare personas omnium, et quos cunq; non inue-
ta debitum armatos inuenerit, eos, ut transgressores communium legum punire
dignabitur, neq; amplius commebit ad quorumdam effrenatam audaciam.
Dicta et alia quedam de exorbitantiis et excessibus, qui committi solent
tempore bellice motionis a quibus auditis Nuncii terrarum petierunt ut lice-
ret eis paululum conferre mutuo de his que illis nomine dtis sue dicta et
pronunciata sunt, et datum est eis ut faciebant, qui redeuntes hunc sermone
fecerunt, In primis nomine terrarum Russie sic Podolie et Lublinen. pe-
tunt D. Sbrzizhi ut dtas Regia expendere dignaretur, quanto in periculo
sint Regiones ille, nisi celeriter illis succurratur, sicut citto succurri non po-
terit, vbi modo bellica fieri deberet, quitaq; in angustiis sint Nobiles et alii
homines qui ex Poluczie profugerunt, foueanturq; in amicorum domibus
expectantes citium succursum quo ad propria etiam citto illis redire liceat

ne amicis dim ſint onerꝰ, Ideo rogarent vt Mtās Regia pcīs comu-
nicet cum Nunctiis, ſuper tollerabili aligna contributione pro milite mercena-
rio. Demum dnūs Primazeꝰ nomine aliorum exaīt et dixit ſe non poſſe
obligare pro abſentibus ſuper hiemali bellica motione, hoc tamen eſt in me-
ra ptate Mtis Regiæ, cui teneātur omnes parere et obedire, pro ſubiectionis
ſuæ debito. Rogauit deinde vt ex terris Crac et Sandomirienſi non prius
domos ſuas exeant Nobiles qꝫ hi qui ex maiori polonia proficiſcentur pre-
tranſierint domos eorum, ne eas ſpolient. Quibꝰ Mtās Regia captato
paululum conſilio conſiderans qꝫ Nunctii optabant vt peterentur a Mte
ſua que conſultarent de contributione, ita reſpondere mandat. In primis
Nunctiis terrarum Ruſſiæ et aliis optime conſtare Mtem ſuam omnia
hec que ipſi dixerunt et plura alia expendiſſe, et ideo eum modum dele-
gerat tuitionis, qui uidebatur ſalubrior, ad quem tamen eos cogere noluit.
Cum itaqꝫ illis eum non uidebatur acceptare, ſed prelegerunt motionem
bellicam, Mtās etiam Regia cum Conſiliariis aſenſit illis vnde culpari
a nemine poſſet, permittit tamen Mtās ſua vt ſi velint tractent et
conferant inuicem de contributione pro tanto milite qui deſignatus eſt
petitioni aliorum Nunctiorum. Crac[69] ſcꝫ et Sandomirien[62], ita reſpectiue non.
Non uolt Mtās Regia, neqꝫ ſolet preſcribere alicui diem et tempus, qn do
egredi debeat, ſed diem et locum in quibus conuocandi aſſignari conſue-
uit et aſſignabit in his reſtitum et ſecundum hoc quiſqꝫ ſe regere ſcit
vt qui remotiores ſunt prius exeant, qui propiores poſterius proficiſcantur.
Quo accepto reſponſo Nunctii ceperunt mutare, ſtare, mussitare, et facere indi-
cia quaſi iam ualedicturi eſſent Mtem Regiam. Vbi dum Sij quibus melior
inerat ſpiritus, compulerunt eos clamore quodam vt procederent ad locum
conſuetum ad conferendum mutuo ſuper reſponſo Regio, et diſceſſerunt cō-
ſiderunteqꝫ ſequenti die. Jam enim deſcendebat ſol nempe ad xxiii horaꝫ
conuenire cum dnis Conſiliariis ſecularibus tantum. In Vigilia itaqꝫ
Natalis dominj, miſerunt pro dominis Conſiliariis Secularibus tantum, rogan
vt ad ſe uenirent, qui renuntiarunt illis non eſſe bonam diuiſionem. Nam
non eſt ſolitum vt abſqꝫ dnis Epis aliquid conſulerent, et proinde roga-
runt, vt omnes vocari ſe vocari volunt. Reſponſo Nunctii aſſerunt

opus esse vt in primis cum solis Dñis Secularibus communicant, Domini itaq; Seculares profecti sunt ad Nuncios cum quibus ad horam moxam morati sunt alte Regia cum d. Epis eos expectante, qui redemptis explicarent quita vehementia debachati sunt in ordinem Cr̃orum Nuncii obtinentes dimi: nias Cr̃orum velle q; ut signate secundum eos, secundum nos, plus q; illi, contribuerentur, et q; necessaria esset motio bellica vbi dum omnes communicent, statuerent decimas Cr̃is non dandas, et alia multa pro libidine et licentia sua effutiebant, que domini Seculares 7 bonis rom: bus dixerunt se delusos et post multas altercationes persuasisse vt con: sultarent de contributione pro milite mercenario et animerent, ac optant a alte Regia termino ad diem Sancti Stephani in quo volunt locutare et respondere de quo hodie expectamur. Nunc ego oculis et manibus pal: po, q̃m male est q̃ inter Nuncios nemo est qui aliqua preemineat auctoritate, qui eos dirigat in semitam rectam, Hoc idem fatentur q̃ida bon viri ex Nuncijs qui execrantur quorundam insolentiam de suis, qui ex minori polonia sunt, malo post ea dicere, q; nunc scribere, tales sunt quales predixeram vbi sacre alti, bon quidem viri, sed tm mo bon 2

De responso domino Duci Prussie dando iam lata sunt suffragia, q̃nda domini negant vllo modo admittendum Dnum Ducem ad Electom, q̃ndoqui dem neq; Duces Masonie Regq; Hungarie Prussie hoc iure potiti sunt, alii item censent salubrius esse vt admittatur. quisq; pro captu ingenij sui rones adfert. plurib⁹ tamen videtur vt pcim, q̃m vt iuxta aliqua predictarum partium responderi debeat, suspenderetur deliberatio et respon: sum in alid tempus vbi adesset plenum Regni consilium, desunt enim vt prius scripsi ab hoc Comentu xi. Palatini, et ego munq; recordor pauco: rum Consiliarios in Comentu q; in pnti, quid demum responderitur hodie forsan concludetur, et ego prescribam

Rmo domino Archiepo Gnesnen nondum responsum est, sed q̃ndam ei: sunt illi respondendum vt cum renunciat oneri, renunciaret etiam q̃r: dignitati, quod credo libenter faceret, modo posset vt vehementer cupit

commodare nr̃o pot̃i ſuo domino Epo Veſprimen', qui Sic ex'is agrebat quꝺa ſeccenis cum ill'e Regia et cum quibuſdam Prelatis, que mihi non ſunt cognita, ſed in Vigilia Natalis domini abſolutus diſceſſiſſet

DE Belzco Nouogroden' manebit ſuſpenſum negocium ad felicem reditum ill'is Regii' Crac'. De aliis prius ſcripſi ad ill'em vr̃am Sr̃zyman

Nunctium domini Ducis Dobroviczki in conſilatum remiſit ill'as Regia ad Serum ſumm, ignorabat enim, qꝺ 1000 Sexagenis ille de Slonimen' prefectura obtiniſſet, Nam hic nihil offerebat, offerebat autem alius qui vnum agit prefecti illic qoo ſexagenis, Vnde inſto ego apud ill'em ſuam vt nihil diſponat Sic ſaltem in ea prefectura, interea vrgebo, vt Dobroviczki ꝓpagat rem ſuam vt cepit medio ſuis veſtris

Relatum eſt mihi non tamen pro re certa, qꝺ dom's Palatinus Troczki nouus paraliſim incurriſſet, & dom's Dux Slucen' miſſet nuncium de quo vt puto ill'as Regia et ill'as vra certiores

Ill'as Regia non vult aſſentiri vt indigeat ſaltem minor' a Bugnio relictos intoribus diſcabi vsqꝫ ad calculum faciendum, aſſerens aduerſus Sereꝺes ſalnam ſemper manſura' actionem ill'i ſu' quod verum eſt, ſed cautius mihi ita indicitur vt prius ſcripſi

Alia Sic pro nunc non habentur. CX corde et opto et precor Deum Sanct' ill'i eiusqꝫ Sezymi' proli multos annos felices. Datum Piotrkowi die Sancti Stephani. Anno domini M°. CC°. LXXX°.

Petrus Tomiczki Epʃs Cracouien
et Regni Polonie Vicecancell

PSacra Rℓis Mtas e domina domina clementʃma
oſt Sumilem ſeruitutis et orationum mearum commendacoin. Poſtremis
meis liis ſcripſeram Mti Vre Sezome Bellicam Nobilium expedicom cõ
Moldauum Hoſtem decretam in hoc Comentu eſſe, Cuius decreta ſicut tum etiã
futurum ſperabamus multos nunc penitere animaduerto, quare tam a
dnis Conſiliarijs qz abs terrarum Nunciis querentur rones, quibus ab ex-
peditione decreta recedi et inſtus aliquis contribuendi modus inſtitui poſſit.
Spero ego rem in integrum redituram, Sed tamen affirmare adhuc non
audeo, quodo pretre ſolitum imbcartabiles terrarum Nuncios eſſe cognoſcã
Hodie tamen vel ad ſummum cras apparebit, quorſum res ſit cuaſura, quod
ego vti erit inbil morabor Mti Veſtre Sezome perſcribere.

Illz dnus Albertus in Pruſſia Dux, infra hoc triduum abſolutur, ſed
adhuc incertum eſt quid illi reſponderi debeat, quicquid tamen ſtatuetur
etiam Mtem Vram certiorem de hoc facere non negligam. Cuius gra:
cie me et ſeruitutem meam commendo, illamqz feliciſſimã eſſe
et cum Sezonis Regibus Coniuge et filio ceteriſqz liberis ſaluam et
incolumem reſcribi deſidero. Datum Piotrkomi die ffvi. Decẽ:
bris. Anno domini. M°. D°. ff f°

Sigismundus primus Rex Polonie.

Capitulo Eccl Gnesnensis.

Venles dnote nobis dilecti. Cum iam a plurib⁹ annis cum magno preiudicio et indignitate ordinariorum Regni nri facultatem concessam esse animaduertissemus, q̄ sēt in eorum alterius sex mensibus quos ex cō: cessione aplica ad conferenda sacerdotia liberos haberent cubro per quosdam contentiosos et inmodestos homines ptās conferendi illis partim co: adiutorijs, partim reseruationibus gnalibus et specialibus regressibus, accessibus, et id genus inuentis plerisq3 impediretur, idq3 non tam ad illorum q̄ ad mēam iniuriam pertinere nos censeremus, interposuimus ad hanc rem auctoritatem nrām et consilio atq3 opera R̄di domini Petri Epi Crac et Regni nostri Vicecancellarii, apud sanctm dnum nostrum id impetrauimus, ne cuipiam deinceps liceat quarumq3 cūm ad sacerdotia in mensibus cumsumq3 ordinarii vacantia se intromittere, sicuti hoc d. vrās ex leis aplicis apparere potest. Quare d. vrās hortamur habere id omnino volentes, vt in ista Cta vra cuius nos potissimus patronus sumus nemmem deinceps ad quodcumq3 sacerdocium in mense Rōmi in Chro pris domini Archiepi vacans seu vacaturum recipiatis, vel reci: pi permittatis, nisi eum cui ptās sua de cumsmodi beneficio vacanti promi: serit. Factum d. vre pro suo officio et gratia mea. Datum Pioris in vig. Januarii. Anno domini m°. cc°. xxxvi°. Regni vi. Anno xxiiii^to.

Henricus Rex Anglie
Papæ Clementi septimo.

Beatissime pr̃. Post devotissima pedum oscula beatorum, Etiam si vi-
deamus vel temporum vel hominum iniquitate fieri vt postulata nostra
quitummis æqua et naturali rõi subnixa parum expandiantur, nihil ex-
am proficere in causa nostra instissima charissimi fr̃is et consanguinei ac
perpetui confederati nostri Christianissimi Regis amicissimas preces.
Nobilium autem nostrorum intercessionem non modo contemnimus, sed Ide-
rideri (quod eos æquo animo non laturos existimamus. Denique re ipsa
nihil prestari, quod nos afflictos atq; vexatos sublevet, hinc omnia liquet
apertius experimur quã velimus, tum à nostro istic oratore, tum antè
ex Oratoribus vestris quos apud nos habemus, cognovimus, est tamen
spei opinionisq; nostr̃ tam diversus exitus vt subinde cogitantibus no-
bis ac memoria repetentibus omnes causæ nostræ circumstantias, porro
singula conferentibus quæ præcesserunt, quæq; secuta sunt fidem dictorũ
et factorum atq; responsorum V. S^tis in hac causa mea quam alio-
quin certam et firmam fidedignorum Oratorum et vestrorum et nostro-
rum relatio constituit, ipsa ratio cõmonis labefactet atq; commellat, atq;
in re certissima tam dubium reddat, vt certo interdum non credamus
Etiam veram fuisse, quã fuisse cognoscimus, quum ea facere non debuis-
se intelligamus? Nam vt omittamus ea quæ longius præcesserunt, ad
nuperrime efflagitatum de damnis in Anglia judicibus, quis credidisset
S. V. negare voluisse? Longe aliter sperabamus nos, aliter certe cre-
didit Christianiss^us Rex, qui nobiscum vna id pactus, ab^i credidissent,
sui Consiliarii quorum suasu id fecit. Scens crediderunt Nobiles mi omnes
et omnes omninm ordinum primi, vel qui ad nostra postulata suas
has adiunxerunt. Et quem non ad id adigerent ratio vt crederet. Sed
veram factum dei respectu quod debuisset? et in primipium gr̃am
quod in culpam potuisset, debuisset certe permittere, sacro sanctis con-

aliis id definientibus, Vt controuersia ibi terminetur, vbi primum nata est, illic enim Iudices et propius vident et acrius cernunt certius, Vt gloriosissimo martiri Cypriano, placuit et diuus Bernardus ad Eugenium scribit, Benefacis tamen qp appellationum negato suffragio remittis ad cognoscentes et qui noscere citius possint. Ibi enim certior et facilior not ibi decisio tutior et expedicior esse potest. Potuisset ante S. Vra nam olim se potuisse ostendit, quum Iudices ad nos in Angliam mitteret quos postea reuocauit, quod si debuisset quidem (quod negari non potest) et potuisset etiam (ut quidem factis antea suis de consilio suorum declarauit) quis dubitaret de uoluntate, Si quidem ut deberet ipsam liberam, certam et rectam teneat S. Vra, non ad aliena arbitria accommodatam, ac humanis respectibus inseruientem, quod si ita se habet (ut habet) fuerunt alignando vires nostri, et mutr (ut videmus) aliorum sunt, non in lege Dñi sed in rerum varietudine meditandum est, ut de Vrâ Stis manu aliquid auxilii expectemus. Sed auxilium nostrum a domino, certum est in domino speratis non infirmabimur, Nam in conspectu omnium acta probant voluntatem Stis vestre totam Cesari addictam esse, illius nutu flecti, ad illius arbitrium attemperari, Si quid petimus, si quid rogamus quod affectui nostri esset, prima ratio est ut ne quid Cesari displiceat, quem etiam si amicum habeamus, tamen dominantem nature affectum ut improbare non possumus omnino, ita in causa nostra iniquiorem nobis non sine causa refugere debemus. Et certe grauissimam nobis iniuriam factam et vestro officio indignissimam dedecus admissum videmus, Vt cum Cesar se in hac causa interposuerit, et quum se opposuerit defensioni, appellatione interposita, quum se partem publice professus. S. Vrâ tu consultorem adhibeat, ad illius imperium figat ac refigat, differat, prorogit, mittit, ac statuat quodcunqz tempus rone oportunum videatur, Et si quod ab aduerso dicatur statim credere, si quid nos proposuerimus, omnino reijcere. Scilicet, credetur nunc Regine Regnum nostrum Anglie non esse tutum locum in quo judicet, et creditur mdc allegationi sine testibus, Contra tam

clara et aperta documenta que nos in aduersum edidimus, non ver-
bis et asseruationibus que fingi possunt, sed in rebus ipsis et factis que no
mentiuntur. Nos enim, quia cum libertate atq; impunitate audiuimus
omnes in nos liberemus etiam quod oportuit quod indebatur proferenti. Ne-
mini vnq; aliam opinionem extorsimus, quam que animo videretur suo,
et iam in reteris fauore et prosequimur et prosequuti sumus. Tamen
post tot argumenta seuicitatis, et quum nullum signum adhuc appa-
ruerit an timeri a nobis merito deberet, credit vestra S. mndam Regi-
ne allegatum in diuersum, quo tempore dubitari potuit, qualiter esse-
mus laturi, quod ageretur, et quia cum equanimitate passuri, quod fie-
ret si quid contra nos fieret. Missi sunt ad Judices in Angliam, nunc
vero cum amplius dubitari non potest, non modo dubitatur, sed creditur
diuersum eius quod nos probauimus. Probauimus enim Regnum nostrum
esse locum tutum in quo causa nostra iudicetur. Nunc quum hactenus,
summa omnibus diuendi libertatem permiserimus. Regina uero tantu
allegat diuersum, et si quas probationes attulerit vane sint oportet et
falsa nec verisimiles, qui cum ita sint, aliud tamen cur Judices
non dederit, non respondit S. Vra, nisi q Regina allegauit locum sus-
pectum, et quis crediderit S. Vram ista nobis respondisse? nec aliud
dixisse ne Judices daret, fides certe reuerentiam credulitatem exigit,
res vero ipsa negat nisi segnamur (quod antea diximus) eam per-
suasionem, vt credamus S. Vram voluntatem suam ita Cesari ad-
duxisse, vt non ex animi vestri summa prudentia prediti sententia
sed ex Cesaris affectu respondere contendat, que res facit vt iterum
atq; iterum repetitis his S. Vram adeamus, expressuri nimirum, si
quid aliud monuit S. Vram, quum nostris vltimis desideriis non annuerit
cupidi etiam his nostris intelligere cui causa potissimum denegandi
iniusta sit, Sic enim expressius et certius mentes inuicem et animi
sententias communicabimus, si in causis hisce grauioribus et postulata
et responsa scriptis mandauerimus. Itaq; petimus demo his literis
a S. Vra, vt causam nostram in Anglia datis Judicibus illis quos
per Oratores tanq; indifferentes et equissimos nominabamus, decidi

patiatur atq; permittat, De judicibus autem nullam (ut accepimus) fecit difficultatem S. Vra, tantum de loco questio fuit, quem Sacra con: silia iam definierunt. Duns autem Cyprianus et Bernardus, (ut præ: diximus) utiq; commodissimum affirmant, vt in eo loco determine: tur, vbi primum nata est. Dum vero esset, probare nobis Regi: æ allegationem de loco suspecto contra ea argumenta quæ nos osten: dimus, et facile videt prudentia vestra non leuem nobis notam mu: ri vt ea infamia aspergamur, quasi in causa tanti Sacramenti sus: pecti haberemur, ne eam ex æquo et bono ac diuinarum legum præscripto intra Regni nostri limites terminari pateremur. Suspicio talis crimi: nis est etiam in infimo hominem famosum in Principe vero tanto magis angetur facinoris atrocitas, quanto sublimius consurgit fastigium digni: tatis, Nec possumus recte pati, nedum æquanimiter fore ut de suspi: cione tam grauis arcessamur ac sine teste et a V. Stte. condemnemur cui si commissi pris ac boni pastoris officio fungeremur, nisi eo pœnis la: boraret ne quid temere cuiq; impingi pateremur, ne fama aut opinio cuiusquam sine omni sua culpa lædatur, ne immerito notetur, Atq; hoc iniquum est Christi vices in terris gerere, conservandæ charitatis exe: pla præbere, ita sum vendicare, ne quid alii detrahatur, ex æquo et bono omnia disceptare, plane, simpliciter, et aperte agere, pro: missa præstare, non obliquo ductu alio tendere, quam suo cursu aperte instituerat. Hæc omnia non ascribimus S. Vræ, vt de occultis sacra literæ non permittant indicare, et nos semper temeraria indicia fugi: mus, nec in alios libenter admittimus quod in nos ipsos æquanimiter non ferremus, Sed Sthis vestri Oratores, vti mandatum vestri magistratus, authore S. V. faciunt quod faciunt, cuius rei certum indicium con: scientiæ vestræ sit, clara certe veri[s]similitudo interim elucet, Sed si autor est V. S, si consilia est, si iussit, si facta probat, imo si non im: probat aperte, si non corrigit, grauiora sunt his quæ supra memora: uimus, ea quæ in S. Vra dici possunt, Hanc vim S. V. omnibus modis primum conata impedire, ne quis in causa nostra suam sen: tentiam libere proferret, ac demum post multas ac varias et

multas preces iustitie administrande necessitate adacta Vt suum cuiq3
iudicium libere permitteret scribendi ac dicendi quod conscientie rectitudo
Lis tandem in publicum missis permisit omnibus liberam in causa
nostra scribendi facultatem Ingratus interea Vir vir et nomine multis
grauissime minati sunt si quid scripserint in patrem Vestrum, Hoc Bono:
mi et alis in locis permultis factum semimus, Cesaris vero Oratores obrigs
in Italia ac Vre presertim dominis, contempto V. Sthis edicto in dies
non cessant terrores, minas, et alterca quegz territamenta inculcare,
sciente et volente, vel saltem non impediente sed cominente S. Vra, his
qui in causa nostra scripserunt vel scriberent, ni renocent atqz retractet,
Porro autem qua conspiratio effectum est nescimus Vt Ira eius nostrarum
nec liber sit commeatus nec tutus. Christianissimus vero Rex nobis
significauit, quomodo Orator Vester, qui apud illum est, de causa nostra,
et nomine S. Vre (ut quidam asserunt) in Vniuersum pronunciauit, nec
veritus est tanto Principi audactex et imprudentex magna cum teme:
ritate affirmare causam nostram contra omne ius et fas intendi, nec
ullo iure aut ratione niti, que verba si ex animi Vestri sententia prodiisset
non semper ex animi sententia et scripsit et locuta est S. Vra, qua caus:
sam aliquando iustissimam appellauit, quod si temeritas illius hominis,
a S. Vre, sy mentitate remota est (quod libenter nos vellemus) tamen qui
eo munere fungatur, in quo ad mandatorum Principis agere iubetur
saltem aliqua ratione dilucida suspicio est, sicqz cum illis agendum quos
splendor dignitatis reddit conspicuos, ne maioris scandali occasionem pre:
sentibus his quos in obsequio et amicitia continere cupiant Nobiscum ante
sic agat S. Vra Vt naturex precepta non transiliat, et si suum sibi inte:
grum seruari cupiat, ne nostrum attingat, ne rapiat ad se appellatores
in causa mea, et si quas receperit, ne contra iustitiam eas tueri studeat
Sed sine iustitia eas in regnum remittat, Ne exercere cogatur inhibitiones
suas in hac causa contra nos aut Subditos, quos illis modis non comme:
mit deteneri, Sunt leges et prerogatiuas nostras Regnigz nostri Anglie
nec tempore nec authoritate Vestris cedentes suaui procedere. Inhibitiones
istas si quas fecerit (quod non credimus) matura consilio reuocet, que

facta sunt et cum alicui⁹ iuris preiudicio ne deinceps emittat. Sum̃a:
tim autem quod petimus hoc est. Vt ne ad se, nisi ad Curiam Roma:
nam causa illius cognicõ deferri patiatur, que intra Regni nostri li:
mites debent terminari. Ne credat S. tua, Vt cum leges certas et fixas ha:
beat hoc Regnum nostrum Anglie, ne causse, quecumq3 Regiam per:
sonam aut rempub, quocumodo tangentes, extra Regni limites in iudi:
cio tractentur, vel permissmos nos eas, nobis regnantibus infringi et vio:
lari vel passuros Regni nostri Nobiles tam graue preiudicium suo regno
inferri. Breuiter si nichil moueat persona regnantis, moueat saltem
causa regendi, Rogamus enim vos quod naturali iuri consonum est, vt,
quod nostrum est, nobis illibatum conseruari studeamus. Rogamus anti:
quos sanctis consiliis, hoc vestris legibus cautum, vt in sua cuiq3 pro:
uincia causa terminetur, Rogamus ex sententia diuorum Cypriani
et Bernardi, quibus hoc (ut supra diximus) equum visum est, De:
inde rogamus, q3 leges nostri diuersum non patiantur, et nos a conte:
mione abhorremus. His certe non annuere non potest S^tas vestra si
illum charitatis feruorem habeat, quem et titulus dignitatis prefert
et nos etiam optamus, Verum tamen si hec causse regendi S. tuã
parum mouerint, vt concedat quod instum est, ratems tamen apud nos
valebunt, ne di S. vestri mam paciamur quod iniustum est, Nec quis:
quam facile patietur quod sum est asserui, et nos etiam in aliena illi:
benter incumbimus, Sed a contendo non abest detrimentum, et multis
fere compendio semel nate controuersie transigmtur, Quid vero ani:
mi habeat S. vestra, quid autem nobis respondere decreuerit, roga:
mus vt per tuas velit significare, Et felicissime valeat S^tas ve:
stra, cui nos humiliter commendamus. Ex Regia nostra apud Nam:
phiont die 2. Decembr. Anno domini M°. D°. xxx°

T. S. V

Devotiss. et obsequentes filius Anglie
et fraudi Rex fidei defensor Dñus Hiber:
nie Henricus

Clemens Papa Septimus Henrico Regi Angliæ.

Charissime etc, Numqz tam acerbe dicet aut scribet ad nos Ex^tas tua vt veteris nostre erga te benevolencie et eius persone quam gerimus (a qua longissime omnis ixacundia abesse debet) oblivisceremur. Itaqz minime perturbato animo respondebimus ad tuas literas vi^a Decembz datas, quas quidem asperius quam tua voluntas fuerit aliorum impulsu scriptas indicamus. Condonaturusqz Deo primum Regi Regum, deinde Sezo^tis tue meritis erga nos omnem criminacionem et querelam tuam qua nos multis verbis tamqz erga te iniustos, et Regina in Corsaris graviam fauentes arguis, qz causam Matrimonij inter te et illam non istic (ut velles) sed hic per nos ipsos cognosci et decidi velimus, quam rem fili si semoto affectu et sedata perturbacione (vt optamus) perpenderis, minime quę tua semper fuit equitas liquido nos aliud quam quod facimus salua honestatis et iustitie racione facere non posse, aliquid etiam forte fecisse, quo nonnichil in te propensi aliquibus visi fuerimus agnosces. Primum enim ita cupiente te legatum istuc misimus qui cum altero Cardinali et legato istic existente rem propius cognosceret, et quod optabamus si fieri posset via concordie terminaret. quę quidem non antea questa sit ream et alienigenam ad forum actoris trahi, eumqz eo in suo Regno litigare cogi ad cuius nutum omnia in Regno agantur. Tandem ab ipsis Legatis ad nos et sedem apostolicam appellauit, Juramentum quoqz perhorrescencie et suspicionis sue per legitimam procuratorem in. 20. cn. prestitit. Tum vero nos qui in iustitia debitores omnibus sumus veterem huius Sancte sedis morem et equus juris dictamen in hoc secuti, quum causam pergravem super spinali sacramento, et in tanto scandali periculo, inter potentissimos Reges tanta animorum contencione permotam videremus, nos ipsi eam cognicionem suscipiendam duximus, non ut hunc laborem et molestiam li-

benter amplectere mur, ex qua tantum tedii hausimus. Sed ne nostro officio et predecessorum consuetudini decesse mus Itaq; instituta tantu debito addicti quanq; serius multo q̄ debuisse mus et ne multum dila: ta, tandem de vnanimi voto et consilio omnium Venerabilium fratrum no: strorum S. Romanæ Ecclesiæ Cardinalium causam appellationis a Regina interposite in nostro Rotali admisimus quod doctis et proba: tis viris refertum est. Omnes q̄ Christianitatis p̄sertim Ecclesiasticas causas dirimere consuevit Ita comminus mus audiendam Vt ex utri: usq; parte iuribus discussam nobis postea referrent in Consistorio nostro et cum eorundem Cardinalium consensu et sententia decidendam, que quidem ex si ardua ob qualitatem articuli discutiendi, cum de interpretatione Juris diuini, platq; huius sancte sedis, et interpretande gratia ab ea concessæ agatur, et ex personis prestans: nostræ potis: simum decisioni apta et reservata iudicatur Vt regum causæ non ab alio quam a sanctissimo Pontifice et sede Apl̄ica iudicarentur, quid aliud aut Sez̄tas tua (si nostro loco fuisset) aut quis q̄ alius recti cultor in hoc egisset, quam quod nos egimus. Decimus Judices in suo Regno, quoad pars non contradixit. At ubi illa reclamauit et appellauit, cuius rone appellationem non admittere mus? cum illa Judicum ex loco et personis suspectum allegauit, suspitionem non solu verisimili, sed etiam inreimicando eius comprobata, Hic tua Sez̄tas verbis plurimis nullam suspitionis causam fuisse contendit, propte: reaq; humanissime semper permisit Reginam suo iure uti, quod et nos credere voluimus Sed tamen illi aliter credenti, et iuramento etiam affirmanti defuisse in appellone admittenda et eam committen: da non potuimus, id quod iure cautum et consuetudine semper obser: uatum fuit. At controuersia ibi decidenda ubi nata est, Ita quidē nisi vbi suspitio a parte intenditur, metuiturq; collitigantis potentia que et si non vera at rationabili suspitione animum inferioris et conturbet et timeat, Quod si vestra Sez̄tas de nobis etiam ipsis, qui Judices et communes parentes sumus, suspicatur, ne plus alteri quam tibi fauea: mus (que quidem de nobis suspitio a communi iure prorsus repellitur

quem putas esse debere Reginæ metum adversus te ipsum in tuo Regno litigandi? quum presertim idem ipse Ven^his frater Archiepus Cantuarien cui rem committi voluisses (quem nos aliogui virum fidelem & probitate prestantem arbitramur) pro te contra ipsam Reginam nobis scripserit, et studiose cum ceteris supplicauerit. Nec nos hoc dicimus, qy de integritate tua aliquid sinistri suspicemur, sed cum Regina eum locum se suspectum habere dicat, atq; etiam iuret, cum cuius supremo & potentissimo domino litigat: res eiusmodi est, vt huic suspitioni apud omnes nedum apud Iudices amplam fidem facere possit. Vtq; tua probitas et humanitas aliogui perspicua est, ita in hac duntaxat causa, qne tua tam interest non potest ex Regina animo ea suspitio ac metus euelli (quum presertim inhibitione per edictum decreta Iudici, non solum ex Regine iuramento, sed etiam ex testium depositione constiterit) locum ei tutum non esse, non modo istic litigandi, sed ne citationes quidem aduersus Sez^tem tuã exequendi, qué nos quidem filii tecum familiarius agimus, quam Iudicis officium postulet. Cuius non est rationem vlli parcim reddere, quid, qua ratione faciat, Sed impellimur benevolentia in te nostra vt personam exuta te parentis potius quam Iudicis induamus: do genere velimus, cupidi euellere suspitionem de nobis tam falso conceptam, mutuumq; ac veterem nostrum amorem (si per te licebat) conseruare, quod ut institimus à te impetremus, acrimonia tuarum litterarum no pari asperitate, sed paterna tantum charitate respondebimus. Multa sunt enim in tuis his que tuæ Sez^tis sapientiam et magnanimitatem solitam nonnihil etiam modestiam desiderent, que nos quidem libenter omittimus, id qz in primis quod tam crebro in pugis nos Cesari esse addictos. Cui nos quidem vt non negamus nos esse et debere amicos ob rationem tranquilitatem, et nostrum etiam officium, ita illius causa contra tuam Sez^tem aut quemcunq; alium nihil unq; iniuste factum sumus, quod si illi non concedimus contra te, ne tué quidem equitatis est postulare vt quicq; pro te iniuste contra illum faciamus quanquam (quod verissime dicimus) nunq; Cesar à nobis quicq; in hac causa postulauit, nisi quod ius merum postulet, In quo si eius

matertera a te vincretur, tum se libenter acquieturum semper di-
xit, Quodquidem nulla ad eum huius rei culpa pertineat, sed in anto-
res eius matrimonij tota sit reiecta, tantum se pro sui honoris ra-
tione contendere, ne Regina per vim et iniuriam opprimatur, Itaq;
inter illum, qui huius sanctae sedis adnotati, et te, qui fidei defenso-
ris titulum insignem geris, pari affectione processurum summis semper,
sine vlla personarum acceptione, quae apud deum non est, nec apud nos
esse debet, quanquam nos quidem tua postulata de causa istic recommitte-
da, et si nunc ipso repellabatur, nunquam repulimus, sed ea ad signatu-
ram et Consistorium nostrum discutienda reiecimus, Vt plurium iudi-
cio examinarentur, prout et prima Commissio causae per nos ad tui
instantiam facta, et postea Reginae appellationis causa, pariter dis-
cussa et examinata fuerat. In quibus si tui Oratores cogna et ratio-
nabilia pro te adduxissent, nos tibi ita nunc, sicut prius, satisfacere-
mus, aut si aliter successisset, aequiore animo rem ferres tot et tantorum
sententijs inditatam, Sed Oratores tui nihil unquam allegarunt aut alle-
gant, quo ad concedendum quod postulant permoveri possimus ne mandatu
quidem tuum unquam adduxerunt, Sed haud obscure nostrum Iudicium
semper refugerunt et indies refugiunt. Illud vero miramur queri Sanc-
tam, et de literis tuis interceptis, quod falso tibi relatum est, et prohi-
bitos fuisse tuos Bononiae et in aliis terris nostris ne consilia et alle-
gationes Iurisprudentum pro te exquirerent, cum nos id tibi licere
voluerimus, literasq; etiam nostras ad hoc concesserimus, quas tu qui
testes habeas nostrae voluntatis, nullas habes tuae suspitionis, quod si
probetur nobis vllos nostros in hoc deliquisse adversus et literas et
voluntatem nostram, aut mercium nostrum apud Regem Christianis-
simum imprudentius de hac causa fuisse locutum, ostendemus id ve-
hementer nobis displicuisse, Nam qui addecet Christianissimi Regis
precum rationem non habere, prelatorum et Nobilium tui Regni inter-
cessionem à nobis contemni et deridere, Nos quidem id quale sit pro-
sus non videmus, cum et maximi facimus eos sicut meretur, et
ipsius Christianissimi causa id studiose petentis, rem primo ad plu-

ros, dem ad quadraginta dies prodyxerimus, plurimum quidem reclamantibus Regiæ procuratoribus, Prælatis autem & Nobilibus tuis humanissime respondimus, rationes quoque addyximus cur quod petierant concedere nequiremus, cui sane nullis precibus cquiescimus tibi complacendo si simul tibi et justitiæ placere potuissemus. Nec vero idem Rex singulari virtute, nec tui etiam Prælati & Nobiles pro sua integritate aliud petendum a nobis duxerunt aut se petere in animo et sensu suo existimarunt, quam quod justitiæ conveniret. Cuius quidem tanta vis est, Vt neque Rex neque Prælatus neque Nobilis vllus rem iniustam petat sciens, sitque nec alteri ipse concedere. Atque hoc totum intelligi volumus de solo appellationis articulo, quam non admittere locumque iudicio non mutare non potuimus, ita communi jure, comque consuetudine exigentibus. Nam de principali negocio nihil dum cognitum, propterea quod mira paritur a nobis nondum cognita et discussa sunt, cui nos quidem si a tuis exhibebuntur ita medii et in neutrum declinantes æquo affectu paritque cautæ expendemus, Vt omnibus recto sensu cunctibus manifestum tunc sit futurum nos humanis affectibus non seruisse. Nos te in charissimi in Christo filii loco semper habere, tuique Regni priuilegia et fueri et augere cupimus, quibus quidem nullum fieri videmus preiudicium si cassa hac mora Et^a, et tanti momenti, inter Regem & Reginam super Matrimonio Vertens a Romano Pontifice iudicetur quum presertim in ipso regno ob rationabilem Reginæ suspicionem iudicari posse non iudicatur, Verum si humano more aliquid Sanctitati tuæ in hoc contigerit, quod ei magis libeat, quam nobis liceat. Petimus a te, ne plures tuum desideremus facias, quam nostrum officium a nobis fieri permittas, quod si a tua Sanctitate non impetrabimus doleremus quidem maxime, Sed tamen et si de Judicio aliquid nihil certe de amore in te nostro diminuemus, Oramus deum omnipotentem, Vt te eundem nobis et vniuersæ Christianitati quem antea præstiti, omnium tranquillitati et diuino honori semper in seruiente quod et futurum speramus. Nos enim dempta hac una persona Jn-

dicis, quam non prestare harum non potuimus, et in posterum non poterimus, quin omnia que etiam interim ex natura iudicii de iure prouidenda sunt prouideamus. In cuius rei os nos tibi semper prestabimus, quin ante hac erga te fuimus essegz debuimus, quemadmodum hec tecum dilectus filius Barro Burgij Nunctius apud te nostre, tue Sanctitati explicabit, cui fidem solitam habere velis. Datum Rome die xx Januarii. Anno dominice Incarnationis. M°. D°. xxxi°. Anno viii°.

Statutum pœnale contra plebeios: vt ad Eccias Cathedrales non recipiantur.

Sigismundus primus Rex Polonie.

VOlentes tempore nostri felicis regiminis obviare tempestive periculis dissensionum et seditionum intestinarum, que omni externo bello sunt graviores, quarum dissensionum nonnulla iam indicia pullulant, et eo, q̃ dignitates et loca Ecclesiarum nostri Regni cathedralium, inferioris status homines sepe per ambitionem querere consueverunt, cum periculo manifesto earundem Ecclarum et dignitatum, et cum preiudicio nre nobilitatis que ab antiquis temporibus laborum et virtutum suarum officio eisdem dignitatibus Eccliis prefigebatur, tum q̃ eadem Nobilitas suis propriis expensis et laboribus a casibus bellicis regnum ipsum defendere consuevit et astricta est, tum quia eedem Eccle propter gentes et assistencia sui ipsius inimicum, sub pace et defensione debita existebant, quod esse regnaqnad posset, si per eos regerentur, qui eadem assistencia, et retro adminiculis protegendi ipsas, carent, proinde de communi omnium Consiliariorum nostrorum consilio et assensu, atq̃ eiusdem vniuerse Nobilitatis expostulatione hoc p̃nti statuto ac decreto perpetuis temporibus duraturo, sancimus constituimus et irrevocabile decernimus, vt de cetero ad Cathedrales Eccias in Epos, et in eisdem Eccliis in Prelatos, In Collegiatis vero Eccliis ad Principales dignitates, homines tantum modo de corpore eiusdem Nobilitatis possint promoveri. Inhibentes strictissime sub pena perpetui exilii et confiscationis bonorum omnium, eiusdem eos q̃ p̃nti constitutioni quoquomodo vel colore aliquando audeant, contravenire, ambiendo vbinis locorum suprascriptas dignitates vel ea oblatas acceptando, q̃ eorum parentes amicos et propinquos subiacere volumus, ita vt cum primum huic decreto aliquis quocunq̃ titulo insignitus non existens Nobilis, inventus fuerit contravenisse, ipso facto, predicte pene sit subiectus cum eisdem parentibus, amicis et propinquis suis. In Canonicatibus vero earundem Cathedralium

Ecclesiarum per alios q̃ Nobiles obtinendis, seruari volumus pri-
uilegium decretumq; alias per predecessores nostros editum adycientes
hoc etiam, ne quisq; cuiuscunq; generis vel conditionis existat, audi-
at beneficium quodcunq; nostri juris patronatus quoquomodo impetra-
re vel oblatum a quouis susipere sine nostro consensu sub incursu
prefati poene exilii et confiscationis suorum bonorum et parentum,
amicorum ac propinquorum eius. Et quoniam questio posset mi-
nere de genere Nobilitatis, quod diuerso modo a quibusdam interpre-
tari solet, declaramus quatum ad presens statutum attinet, eum tan-
tum modo vocari debere Nobilem, et capacem dictarum dignitatum
et beneficiorum, cuius utriq; parens Nobilis et ex familia nobili
sit progenitus, et qui tam ipse, q̃ parentes eius habitarent et habi-
tent in suis possessionibus, Castris, Opidis, Villis iuxta morem pa-
triæ, et consuetudinem Nobilitatis viuentis legibus et riuibus regni
nostri Nobilium. In quo genere Nobilitatis, eos quoq; Nobiles appel-
landos censemus, qui licet matre populari, patre tamen Nobili sint
procreati, quorum tamen parentes, et ipsimet viuant et vixerint
ad instar aliorum Nobilium in Regno vt supra, et nos exercuerint
vel exerceant eas artes et actiones quas communiter Ciues, et
qui in Ciuitatibus morantur exercere solent, per quarum vsum No-
bilitas ipsa in popularem et plebeam conditionem transire solet

Andreas Criczki Epus Plocen
Petro Tomiczki Epo Cracouiensi
Regni Polonie Vicecancellario. auunculo.

Rme in Chro pater domine et benefactor colendissime. Ingentes ago grās Bme d. vestre, q me per nuncium suum visere dignata sit, qui mihi cen angelus fuit multo gratissimus, per quem quod scribi re me uolui, id mitto. Vtinam tam scriptum recte, qm libenter, q ttigi vero ad Cardinalem obitre ex re de difficultate quam subiit Mtas Regia ex insigni legatōe quam nouissime Romam fecerat. Vt illi eam postmis causam suspicentur, q immo Mtas Regia sit in mittendis istis oratoribus remissior, qm aliquid aliud, propensioresq sint ad gratificandum illi in aliis. Vt eam ad pristinum officium reducant, tametsi cum agebatur de Epatu Plocen eadem et longe asperiora scripserint scripta, quod nisi Bma d. vestra fecisset, negnagnam dnus Raphaël subsistere potuisset. Ago etiam gratias Bma d. vestre, quod ea que dnus Costhka secretis attulit mihi communicare dignata sit, Saluam rem video si ita se remittat Sermus Rex Ferdinandus vt significatum est, quod ego illum factuum nequaq ardere possum, fiet tamen id quod dnus deus volet, cuius gratie id totum est committendum, et minime hominum q ei benegerenda oportunum est non negligendum.

Mi Bme domine Doctores mei Stzelcza et Broniewski exhibuerunt mihi magnam molestiam ratione Archidiaconatus mei Plocen, alter enim propter se, alter propter Scolastriam Varsouiensem mihi procurandam, sic rem adornabant, vt me etiam inuito alterutter esset Archidiaconus, Citationesq et prefixionem termini ante meum aduentum, et preter meam scientiam promulgarent, somniatis eam Electionem que fit de Prelato illorum qui eligunt, vt Epo vel Abbate, cum tamen si recte intelligo ea que interdum per otium in mire degusto, vbi fit promocio per promissionem, ibi vana est

electio, vt sunt nostre Epōrum vnibratilis, vbi vero ex electione fit promocio, ibi promissio locum non habet, sed confirmatio superioris Cum igr archidiaconi quomodocūqz vite per Epm et Capitulum eligantur per promissionem tamen ordinarii fiant, non potest ea electio que robur dat intelligi, qua prelati eligantur ab inferioribus in qua pnia et consensus omnium requiritur, cum ordinarius simul et principaliter eligit, qui est superior archidiacono, sed hanc Electionem Capituli esse adhibitam Episcopo per modum consilii. Bulla eciam nichil officere potest cum promouetur persona docta et idonea cum prefixione termini, qui vnicuiqz dari debet ad docendum de qualificatione sua, cum hec imago sit, prioza duo, nempe doctus et idoneus, vis ipsa, que proinde bulla exigit, et que non omnes qualificati habent. Sed et bulla ipsa qm in arbitrio sit ordinarii, ostendit ipse dms archiepus in promouendo domino Loboczki, nichil reminiscē Capitulo suo, et dms Vladislauiēn solmis d. Pirkhuch proposicionē absqz vllis terminis et ceremonijs, Vnde ego veniens Ploczkam cum d. ipso archidiaconatu has varias et indignissimas practicas compe: risse Doram ad me Capitulum, proposui iuxta statutum dnos vnum d. Przeborowski qui nōie qualificationis regni non posset, alterum dnm popielski, quem cum quisqz potiorem indicaret qz illum quem non nosset, conuenimus super illo ad vnum omnes, vt promissio illi per me facta ea lege, vt intra sex menses vel doceret se esse qualificatu vel fidei curaret, nunc d. Stzelcza, de quo ego sum multifariam bene: meritus, nescio quo ductus spiritu veniens ad eum terminum quem sibi, sine me statuerunt, ad scentibus ei duobus nie priorib⁹, appellatione cum citōne palam facta, et, vt audio, alium archidiaconum elegit Vnde expendat Bema d. vra, quomodo hec bulla que ordinarijs in fauorem expedita fuit, ita nobis vertatur in difficultatem et molestiam vt nisi de tollenda illa cum aliis paleis que in ea continentur vel de reficienda nos cogitare oporteat, tamet si quod ad menses nostros attinet, eos habemus, ut pōto iugo bulle a Bema d. vestra expedite in omnibus et per omnia liberemur, nam et de electionis beneficiis

quod in eis non comprehendantur, illic continetur, quomodocunq; tamen est supplico a Bma d. vra pro consilio et auxilio, et si quid fieri possit de facultate domini Borck. Vt per meum Clogowski significari, ne isti mei turbatores et schismatici aliquid nobis, quod tamen non indubie illos possit, officiant. Commendo me et servitia mea gratiae Bmae d. vrae, quam diutissime deus servet sanam, laetam, et semper felicem. Ex Arce Poltowiensi die Sanctae Dorotheae. Anno domini. 1500. 20. Januarii.

Sigismundo primo regi Polonie Andreas Epus Plocensis.

Sacra Mtas et domine domine clementissime.

Humilimam mei commendacom. Scribere mihi dignata est Sacra Mtas vestra questos fuisse Opidanos Osrowienses me indebite a me excommunicari, quare dignetur sacra Mtas vestra Opidanos ipsos magnam et insolitam violentiam in bonis meis fecisse, factorem et custodem silvarum mearum, eo et quod ipsorum aliquot damna facientes pignorauerat, cum tumultu ad villam meam venientes, et curiam violenter intrantes vulnerarunt et captiuarunt, factoremq; apud se captiuum aliquandiu tenuerunt. Ego qui ad istas excommunicationes, presertim aduersus subditos litis mee preceps non sum, ius meum relinquens, rem omnem in dnum Capitaneum Varsoniensem, cui subsunt, retuli. Vt ipse mihi et subditis meis iusticiam ministraret, qui post longas dilationes tandem cum Capitaneo meo Poltowiensi inter partem lesam, et ipsos Oppidanos concordiam fecit omnium sententia admodum leuem, de qua mihi Piotrcouiae dixit, addens quod Opidani ipsi iuxta concordiam nihil dare velint, si perpetuo censuras sustinere deberent. Ego responderam me ius meum et tantam violentiam relinquere tam facile non posse, libenterq; vidissem. Vt tunc me prius coram Sacra Mte vestra questi fuissent, sed expectarent discessum meum. Hiis vero cum literis dtis vestris venientes retulerunt mihi se concordia

fr̃asse cum officialibus meis, et decem vel circiter scʒagenas, que pl̃es dederãt fuerunt per concordiam D. Capitaneum Varsoniens̃ prosc̃ripsisse, promittentem se id nel apud me vel apud sacram Mtem V̄stram effectuum vt res simpliciter dimitterẽtur, quod esset in magnã meam lenitatem et iniuriam, pessimumq; in posterum exemplum. Quare supplico sacr̃ Mti V̄stre vt id non aliter, quam vt scribo, et ut verũ est, existimare digneẽtur, et non permittere vt mee oppidani ipsi post tantum fac̃rimus mee d. Capitaneus Varsoniens̃ hos ludos de me faciant. Cęterum quod mihi etiam committere dignata est Mtas V̄ra causam inter oppidanos de Radzilowo, et d. Zabrzewski plebanum ipsorum, alr̃ decidere non potui, quam vt solucrent decimam p̃cmariam iuxta concordiam P̄ris domini mei Cracoviens̃, inter illos factam, et interpretatorũ ipsius concordie per sacram Mtem V̄stram de mansis et lancis, et profecto in magnum ipsorum fauorẽ facta est ipsa concordia. Habet enim plebanus decreta ducum et cõfr̃marũ sacr̃ Mtis V̄re, quibus illi adiudicata fuit decima manipularis, que triplo plus valeret, proinde si recursus ad Mtem V̄ram confugient, rem, vti se habet, scire digneẽtur. Cuius gratie me etiam atq; etiam humiliter commendo. Ex Arce Poltoniensi die vltima Februarii, Anno domini. M°. D°. xxxi°.

Sigismundus primus Rex Polonie Alberto duci prussiæ.

Illme Princeps et domine nepos noster charissime. Reddite sunt nobis hic ill̃ V̄re, quibus nos de Gedanensium pertinacia, et vsu veteris more, exteriores fecit, que res maiorem in modum est nobis molesta, et grauis, vel ob id maxime, quod et mandatis nostris et publicis decretis, illos tam proterue reluctari audiamus. Verum nos, qui maiora semper publica commoda, q̄ priuatam illorum vtilitatem

fecimus, serio curabimus, ne vel illorum temeritas nostram, et comunium decretorum authoritatem vincat vel in obedientia maneret impunita. Et tametsi quidem verisimilibus multis rōnibus illi hic apud nos demonstrare, et persuadere nobis sunt conati, nihil penitus referre nonane nre vetri inter se primato consensu marca mercatores contrahant dum in reliquis a communibus decretis et mandato nostro non discedatne nos tamen ne quid contra primam quam cum Illr̄is vra et consiliariis nostris habuimus deliberatōm fiat nihil illis assentiri in hijs que proponebant voluimus. Sed omnem eius rei tractatōm ad proximum terrarum pressii Comentum reiecimus. Vbi consiliarii nostri simul cum Illr̄is vris nunciis, qui tamen illic erunt, colloqui, statuere melius poterunt, qui certus et commodus omnibus modis in vsu monete perscribi et servari debeat, ne amplius civibus Gedanensibus vel querendi vel disputandi locus, et occasio super his rebus detur. Ceterum quod suspensionem, sufficiendorum senatorum Gedanensium attinet, satisfacere postulatis et consilio Illr̄is vris putavimus quod ferme oportebat vras Illr̄is vris cedere arte pimus. Frui enim cathedra dni Petri in proximo et preterea huius nostris si maxime voluissemus, neque potuissent. Dimittendo tamen istud nostro Nicolao ripschitz Illr̄is vestris postulatis annuimus, per quem quicquid secreta. libere et tuto nobis nunciare poterit Illr̄i vra que bene valeat et sit dimissum omnibus suis salua et incolumis Datum Crac. ffm februarij. Anno domini. M°. D°. ffffi°. Regni nri Anno ffv°.

Sigismundus primus Rex Polonie Duci Bauarie.

Illre Princeps et domine amice nostre charissime. Addixerat dudum quidam Subditus noster Nobilis Stanislaus Domski nobis per lras intercedentibus filium suum in minorem seruitorum illre vestre quem nunc exigentibus certis illius domesticis negociis domum reuerti ad aliquot menses cupit, quare id quod ipse a nobis pntibus exoranit, nos ab illre vra pntibus hus postulamus, Vt eum ipsius filium dimittere ad aliquot tempus cum bona sua venia velit, Vt et domum cito reuerti et pns voluntati satisfacere possit. Bene valeat illre vestra Datum Cracouie ... Februarii

Sigismundus Rex Polonie Alberto Duci Prussia

est supra

Illme Princeps et domine, nepos noster charissime. Reddite sunt nobis littre illre vestre, quibus nos de Gedanensium pertinacia et abusu veteris maxime exhiores facit, que res maiorem in modum est nobis molesta et gramis, vel ob id maxime, quod et mandatis nostris et publicis decretis illos tam protervi reniti audiamus, Verum nos qui maiores semper publica commoda, quam primatum illorum nobilitatem fecimus, serio cauebimus, ne vel illorum temeritas nostram et communium decretorum authoritatem vincat, vel inobedientia maneat impunita. Et tametsi quidem verisimilibus multis rationibus illi hic apud nos demonstrare, et persuadere nobis sunt conati, nihil penitus referre nonane vel octaui inter se ex primato consensu maxa mercatores contrahant, dum in reliquis a communibus decretis et mandato nro non discedatur. Nos tamen ne quid contra primam quam cum illre vra et Consiliariis nostris habuimus deliberationem fiat, nihil illis

assentiri in his que proponebant nolimus, Sed omnem eius rei tractatum ad proximum terrarum Prussie conventum reiecimus Vbi Consiliarii nostri simul cum Illre Vre nunciis qui tum illic erunt colloquium statuere melius poterunt, qui rectus et commodus omnibus modus in vsu monete prescribi et servari deinceps debeat, ne amplius Civibus Gedanensibus vel querendi vel disputandi locus et occasio super his rebus detur. Ceterum quod ad suspensionem, sufficiendorum Senatorum Gedanensium attinet, Satisfacere postulatorum et consilio Illre Vre propterea non potuimus, quia scimus quia oportebat Illam Vram de re ante pinus, fruem enim Cathedre dni Petri ita erunt in proximo vt prenemini huius nostris si maxime volumus, negotium potius sient, In mittendo tamen quisquis ex iustis nostro Nicolao Nipszin Illre vestre postulatis, per quem quecunque libet secreta libere et tuto nobis renunciare potuit Illre vestra, cui bene valeat et sit dni cum omnibus suis salua et incolumis. Datum Cracovie xxiii^a^ februarii Anno domini M°. D°. xxxi°.

Sigismundus Rex Polonie. Clementi pape Septimo.

Sanctissime in Chro pr et domine domine clementissime. Post humilem mei regiq; et dominorum meorum commendationem et oscula pedum beatorum. Jam dudum supplicaveram Sti vestri per literas vt religiosum fratrem Adrianum ordinis predicatorum Electum Cuiensem titularem Cuiensem paterna benedictione confirmare. Bullasq; consecrationis dari illi mandare, dignaretur. In qua petitione mea, tametsi nihil dubitem pium assensum Sctis vestre presto mihi fuisse: miror tamen vehementer, quod ea sit vel morum in sollicitando negligentia vel sanctitatis vestre offitiique in expediendo difficultas vt non possit tanto tempore, pauper Electus vllum muneris sui finem consequi. Quare iterum Scti vestri pedibus supplico vt in ista exigua et honesta petitione mea ita mihi authoritatem suam accommodare dignetur vt et religiosus

predictus confessor meus plus minio p̃x officiales non exhabatur
et ego cognoscam peticõm meam tanti qñ mẽrito debet apud B. ma
valere. Commendo mr xmessus regnum et domina mea in gratia
S. Vestr. Cui et vitam dilectam et felices omnes successus à dño
deo concedi ex animo precor. Datum Cracouie xxiiii^a febr^i
Anno domini M°. D°. xxxi°. Regni nostri Anno xxv^to.

Bona Regina Polonie
Cardinalj. S. Quatuor Coronator

Rex mr in Chro pater et domine amice bonorand. Contessa nobis fuit
adhuc à vincute Sanctissimo domino Leone pontifice et ab hoc etiam
pnte Beatissimo pr̃e et domino nostro clemente septimo confirmata
facultas nominandi duas personas nobis gratas ad Cor̃am Cathedra-
lem Cracouien. qua nos licte facultate, nominauimus ad vnius
Canonicatus et prebende futuram vacationem Rndum pr̃m d. Joannem
Electum et confirmatum Culmen. que nominatio nostra quia hactenus
et ante assecutõm Epalis dignitatis in domino Joanne electo et confir-
mato supradicto non est aliquem sortita effectum, cupiremus pr̃x hac
amplioris promotionis sue occasionem et eventum ab ipso ad aliam
personam nobis gratam dictam nominatõm transferre, quare d. vram
Dnam plurimum rogamus Vt nomine nostro apud Sctiss̃imum dñm
nostrum concedi nobis supplicet facultatem Vt de persona Epatus Joannis
Electi Culmen transferre ad aliam personam ñobis gratam nominatione
meam possimus que in omnibus et pr̃x omnia perinde valeat, ac si is
quem nominare decreuimus, et non prefatus dñs Culmen Electus ab
initio ad vacaturos Canonicatum et prebendam Cor̃ Cracouien. Rndo
domino Petro Epo Cracouien nominatus pr̃x nos fuisset. promisso insu pr̃x
o, ne quid obstet vacatio seu abolitio nominationis pr̃x promissionem d.
Epatus Culmen. ipsi domino Electo postremis factam, Cquum est eciam
habiri eam rõtem nostri apud Sctm dñm nostrum Vt concessiones

nobis facta, et aliis omnibus preferantur et premiq3 effectum suum
capiant nam sere et abolere non permittantur. In quo D. vestra
Roma faciet nobis rem singulariter gratam, quam multa semper gra:
ti animo prosequi et referre illi diligenter curabimus. Cupimus aute,
vt d. v. Roma sit semper felicissima, et per dei omnipotentis gra3
in multos annos vrbat salua et incolumis

Clemens Papa Septimus.
Sigismundo primo regi Polonie.

Charissime in Chro fili nr. Salutem et apli3 benedictionem. Cum exore:
te, sicut tue Sci^tis notum credimus, constans assidue fama proferatur, in:
diesq3 confirmetur Turcarum Tirannum omni studio in apparatum magni
belli incumbere, nec ob aliam causam nunc quiesse, q3 ut in sequenti
anno validior, instructiorq3 ad bellum consurgat, quod miser Christiani
non iam in eius finibus extremis vt ante hac fiat, sed intra viscera pe:
netret inferat, et intra nos inclusus, proxima quaq3 sua incendio corri:
piat. Nos qui hanc eius quietem a deo omnip^t nobis ad remedia congru:
enda concessam esse iudicamus, premunigq3 huius cure et sollicitudinis
eorum pro pastorali officio tenemur non destitimus iam pridem omnes
Reges et Principes Christianos hortari vt cum presertim pacem Vni:
uersalem inter ipsos Principes dei munere confectam habeamus. in qua
quidem eius q3 conservatione omnem Christianitatis salutem positam
esse nemo non videt, velint pro communi religione defendenda et pesti:
culo propulsando mandata in suos quisq3 Or^res apud nos exules super
hoc mittere, quo remediis congruis oportunis deliberari de tota re, et
consilia salubria suscipi, et ad exercitum perduci possent. In quo ali:
qui Christiani Principes nobis sint maxime laudandi, qui mandata super
hoc amplissima in suos Or^res iam huc miserunt, sicut et alios Reges
idem facturos speramus. Cum autem fili charissime quotidie magis
crescat periculum perpetuis propiusq3 in dies fiat timor, cum ipse

Turca proximo vere haud dubie credatur eruptionem cum his quas paravit et in dies parat copijs, tali Inda non dormiente, vigilandum etiam nobis et vrgendam defensionem existimauimus, ne qua in re, quantum nostris et authoritate facere possumus nostri officij partibus desimus nec vero hactenus desimus, quoad potuimus, nec in futurum desituri sumus, quin continue et cum vehementibus fratribus nostris et cum principibus Christianorum omnibus assidue rem hanc disquiramus, omni q3 labore conficere studeamus, Cum sciat certissimum est in nullo vnq3 maiore periculo versatam Christianitatem, quam nunc versetur, attritis omnibus Christianorum viribus fuisse putauimus, Itaq3 ad tuam Celsitudinem sciat ad ceteros Reges et principes renouandam cohortatorem nostram in hoc duximus. Te per viscera domini nostri Jesu Christi cuius fides agitur, requirentes et rogantes, vt pro tua et tuorum maiorum pietate in hoc sepenumero prospecta, velis mandatum etiam finem cum opportunis instructionibus et consilijs tuis ad hoc mittere, et deo Regum Regi gratum te probare, nec inter ceteros Christianos principes, tam pie, tam laudabili, et tam necessarie susceptioni deesse, sicut tuam Celsitudinem pro sua eximia religione et virtute esse factumque summe confidimus. Ipse enim deus qui te tantum Regem in terris esse voluit vt est in suos omnes impense benignus et liberalis, etiam vti regnum post terrenas opes tuae Celsitudini retribuet, talia agentibus diuina sui oraculi voce repromissum. Datum Rome apud Sanctum Petrum sub annulo piscatoris die xxvii Junii. Anno domini. M° D°. xxxi° Pontificatus nostri anno vii°.

Sigismundus Rex Polonie. Bonæ Regine comigi sue.

Ser^ma Princeps & domina Comunx mea charissima. Magnas agimus grás Alti Vre qp nos tam de suo quam de Sezymi filii et reliquorum liberorum nostrorum felici statu certiores fecit, quodqz valetudinem meaz suis et nuncio officiose vt solet inmisceit. Nos vicissim pntibus salutamus Alterum vram & ut cum Sezymo filio & aliis liberis meis sospes atqz incolumis diu iuuat vehementer optamus. Rex omne id habiti Comentus tempus, nihil nos ad celeritatem expediendorum negociorum solicitabat magis qz videndi Alterum vram desiderium, quo & summo et assiduo teneebamur semper. In quibus quidem negociis quantumcumqz emolumenti vigilancia mea reipub. attulerit deo optimo max. acceptum referendu putamus qp nego celeritas in his accesserit in fructum nobis reponimus, naqz ex hac occasione ad complexum Alteri Vre cito redeundi facultas nobis data que nihil nobis hoc tempore gracius vel iucundum magis accidere potuit. Absolimus heri reliquias negociorum omnium publicorum quare cras hinc discedere in dei nomine et istuc ad Alterum vram die Jouis proxime peruenire decreuimus, intra quos dies nihil iam preter ipsam Alterum vram et Sezymum filium reliquosqz liberos meos in animo nobis versari amplius potuit ad quos pernolare quotidie gestimus.
Allate sunt nobis ex Hungaria à domino Ludouico Cilli lre, quas perlectas Alti Vre cum pntibus mittimus Vt illas etiam ipsa perlegat et ad nostrum istuc aduentum apud se seruet. Commendamus nos amori et mutue dilectioni Alteris Vre, quam simul cum Sezymo filio et aliis liberis felicissimam esse et ditissime saluam et incolumem optamus
Datum Piotrcouie die viii^a. Januarii. Anno domini M°. D°. xxxi°
Regni nri Anno xxiiii°

Sigismundus primus Rex Polonie Alberto Marchioni Brandeburgensi Duci in Prussia.

Illme Princeps et domine Nepos charissime. Allate sunt nobis quibus diebus lre a Rendo pre Epo Culmen ore apud Cesaream Mtem nostro quibus scribit, qd Ciuis Lubicensium Augustę uiderit lras, in quibus scribunt quendam Stephanum Klinczicz Carnatę redemptem mari ex Moscouia, qui se Cesaris et Regis Ferdinandi diuisset Oratorem captum in Swecia esse, et ad Damam in Coppenhagen ad Regem Socerum Illis vesthe perductum, qui illum custodi et in hospicio obseruari iussit. Nang et Moscouite cum illo tum redemte uenibat, que res cum non parum suspicionem nobis faciat contra nos quidpiam istis legationibus occultis fieri et machinari, sincera sunt que a Lubicen Augustam fuerunt delata. Postulamus ab Illte vestra, vt pro suo erga nos amore et obseruantia perquiri diligenter apud Sezemum Socerum suum faciat, an ita se hec res habeat, et qui in ista legatione quid eam nobis esse factam Mtas Cesarea voluerit, vterque orator habuerit mandata, explorari expedit enim nobis et reipub. nre tempori hec que in nostrum incommodum stratagemate suborneantur cognoscere. In quo faciet Illtas vra rem non modo officio probi principis dignam, verum et nobis non tantum gratam qz necessariam. Bene valeat Illtas vra. Datum Pridie Nonas Januarii Anno domini etc. Dxxxi°.

Sigismundus Rex Polonie Alberto Duci in Prussia.

Illme Princeps et domine, nepos mr chare me. Postulauit a nobis vestra Illc tas sententiam et consilium nostrum, quibus modis et rõibus ea que coram Cesarea Mte, cum a nouo Magro de Cronenbergh, tum a commendatore ex Limonia sint in eius contumeliam acta et proposita, repellere debeat. Nos vero nollentes vlla in re deesse Vre Illi, expendimus cum Consiliarijs nostris vtrumq ordinis eos libellos accusatorum eius, quos nobis communicauit, in quibus duas esse causas cur accusetur comperimus: vnam de auulsis ab Imperio et ordine Theutonicorum Terris Prussie, et omagio nobis prestito: alteram de ordine et religione Catolica deserta, de subiectione et omagio nobis prestito, facilis est et insta ad excusandum apud omnes racio, constat enim vniuerso terrarum orbi Reges Polonie dudum terras Prussie vt suas hereditarias, cum Iure tum bello repetiisse. Magros et ordinem non succubuisse solum, sed ad solemnem concordia et de vna terrarum parte cessisse, et de altera subiectionem et omaginm antecessoribus nostris prestitisse, ipsosq in ordinem Principum et Consiliariorum Regni nostri assatos fuisse. Cum igr vra Illc. id fecit, causa paris et boni publici quod aliogn et debuit et antecessores eius plerisq fecerunt, nulli indignum aut nouum videri debet, neq ob id a quoq iuste vel culpari, vel impediri potest. quod si tamen fieret nos Illem vram et terras ipsas vt maiores nri solebãt pro viribus nostris tuebimur. Neq de hoc Illis vra quicq dubitare debet. De mutata vero religione et deserta Ecclesia Catolica quod aliud vtilius consilium Vre Illi prebere possemus, q id quod antehac aliquos prebuimus, profecto chare me Nepos nr nullum habemus, Nos enim ab initio considerantes et qualem ea professio qua vbiq tradiderint asperam esset labem sibi me familie nre, et quitas difficultates vbiq mirum parituram, consulimus illi ex animo et affectu paterno, vt po:

ius vestigia maiorum suorum et instituta Ecce Catolica recepta et ap-
probata cum summatibus Christianis qz sedulosa apostatarum dogmata
segueretur: idipsum etiamnum non aliz qz filio nro consulimus, roga-
mus: que plurimum vrám Sltz vt hoc integerrimum Consilium nostrum in ea
partem accipiat, et pro sua prudentia secum diligenter expendat, consi-
deretqz qz in honestum et perniciosum fuerit semper ab vnitate Ecce
Catolice vel latum digitum recedere, qntam habeant ansam aduersarii
vre Sltis eum apud Pontificem Cesareamqz Mtem, tum etiam apud
alios Reges et Principes Christianos criminandi illam hereseos nomine
et fauorem amplissimumqz omnium aduersus illam comparandi, qua sub-
lata, nihil amplius vel dicere vel moliri possent aduersus Sltem vram
quod et mistis rumbus dilui, et facili negotio repelli non posset. Nosqz co-
modissimam haberemus viam et excusandi illam apud Pontificem Cesare-
amqz Mtem, et cum illis de statu eius in quo nunc est, citra motum
aliquem transigendi. Quare rogamus etiam atqz etiam Sltem vram vt
et Consilium hoc nostrum salubrissimum amplecti velit, et sibi persuadeat
nos illam nullo in euentu esse deserturos. Que valeat felicissime et nos
diligat. Ratisbonæ die henum Regum Anno domini M°. D°.
XXXI°. Regni nri Anno XXIIII°.

SERENA Princeps et domina Comitissa mia charissima. Magnas agimus gras Mti Vestre, qz nos tam de suo, qz de Sigismundi filii et
reliquorum liberorum nostrorum filii statu certiores fecerit, quod qz vale-
tudinem nostram lris et Nuncio offitiose ut solet inquisierit. Nos vicis-
sim precibus salutamus Mtem vram, et ut Sigismundo filio et aliis libe-
nostris sospes atqz incolumis diu vivat, vehementer optamus. Per omne
id habili

Sigismundus Rex Polonie. Duci Vrbini.

Illr Princeps et domine amice chārissime. Declaravit nobis Reverendus pr Dnūs Nicolaus Episkiouien, et electus Medmicen Seminatorem summum antehac tempore preteriito quodā iter Romam versus in Duratu Illr vie faciebat in quibusdam agris apud Cantianū late tū ex inundacione diffusis submersum esse, cumq; pontibus itinerīs comitibus opera sui illius Illr vre prefectorum, una cum Sarcinis et Sexcentis viginti nouem amcis ac numismate viginti duos amcos ponderante extractum, quos amcos prefecti in custodiam et curam suam recepernnt, fortasse propterea, ne per quempiam cum iniuria proprii dñi distraherentur, in quo nos officium illorum plurimū laudamus. Quoniam tamen satum est et explo: ratum nobis eam amcorum summam prenominati dñi Electi Medmicen propriam esse quod ille ad expeditionē Episatus Medmicen per nos illi collati Romam miserat, Illr vram rogamus vt ei Nuncio qui pntes hras nras illi reddet, amcos supradictos restitui, et integre numerari faciat. Nos enim fidem facimus hunc esse ad hanc rem veri domini voluntate istuc missum. Et honestatis atq; Iuris publici rationes exigere noscimus, vt omniq; quod suum est, sine impedimento et difficultate restituatur, faciet in hoc Illtas vra rem Christiani principis officio dignam et nobis singulariter gratam, quod eodem equitatis modo pro Regio nro officio et benevolencia gratificationeq; mutua in omnibus referre vicissim Illr vestre curabimus semper, quam et bene valere et felicem esse optamus. Datum Cracouie die xxiiii. Januarii. Anno domini M°. D°. xxxi°. Regni nri Anno xxiiii°.

Sigismundꝰ primus Rex Polonie. Joanni Regi Vngarie.

Serenissime Princeps et domine affinis mi charissime. Nuntius ad Mtatem Vram hunc presentem Nobilem Stanislaum Costka, cui dedimus in mandatis, vt nonnulla nomine nro ad Mtem Vram exponat, quare ad eam vestram rogamus, vt illi in omnibus que dicet fidem indubiam habere velit, nihil enim dicet quod non sit ex mente et consilio nro, facinora Mtas Vra rem virtute sua dignam et vobis singulariter gratam. Cui nos amori et benevolencie commendamus et felicissimam esse atque incolumem vehementer optamus. Datum Piotrkowie xviia Decembꝛ. Anno domini. M°. D°. xxxi°. Regni nri Anno xxiiii°.

Petrus Tomicski Epꝰ Cracovien: Vicecancellar
Lucas de Gorca Castellꝰ Posnanien: Capitaneo
Maioris Polonie generali

Magce dne domine et fre honorandissime. Literas nouissime Cracouie reddite mihi erant fre magce vestre de filia magce Vre desponsata, et deinceps in lucem edita, que vtraqꝫ res summam mihi attulerat voluptatem, partim quod intelligam istis nouis gaudiis tristiciam priorem magce Vre depulsam esse, partim vero quod ex hac contracta affinitate plurimum honoris et amplitudinis genti et familie magce Vre accessurum confidam. Nanqꝫ dnus Odrowasz preter id quod insigni sit ortus familia optimis est preditus moribus et ingenio cum indole ita conimixto vt ad virtutem effingendam nihil in homine reperiri accommodatius possit que res non potest nisi magno splendore et animi intermissa magnificam Vram afficere. Ego valeo vt solito, sed quia multo iam tempore morbo afficeꝛ non ita cum fastidio vt solebam affectionis pertero, quibus

iam vtendum erat q̃ndiu deus permitteret et volet / Mtas Regia expectatis per aliquot dies Consiliarijs et nunctijs terrestribus qui ad diem statutam non venerant, iam tandem Comentum est auspicata, et consulit de communibus imminentibus Regno periculis, maxime tamen consulit de reprimenda et vindicanda audacia Vaiwode Moldauie, qui contra iura federum tumultua, rie nunc terras Mtis sue inuadens districtum posuerit qui ducentas septuaginta Villas et duodecim aut paulo plura oppida in se continet occupauit, Coloniam cepit, et alia Castella in finibus collocata obsidet et oppugnat / ad diem Sancte Lucie que erat ab Comentu dominorum Oratorum posnamen vltimoq; Regis approbacionem designata. Venit huc Sezm Regis Ferdinandi Orator cum sufficienti approbatoe Induciarum secundum Capitula posnamen facta et conclusa / Regis Joannis autem et si nullus recens venit nunctius, dnus tamen Joannes Laski Cuesnen et Lancicien Prepositus ex Comissione Oratorum Colligarum suorum in prima Mtis Regie se hic statuit protestatusq; est Indutias istas quas nunc Rex Ferdinandus ratificaret, dnos Oratores collegas suos nomine Regis Joannis adhuc Posnamen ratificasse. Vt nihil sit ex illius parte nouæ ad hanc rem approbacione opus, quam etiam si vellet Rex suus facere non posset, propter eam in qua teneri dicitur obsidionem, quo inopinato casu Mtas Regia perturbata, et metuens ne labores sui et spes concordie et tranquilitatis publice corridat, consilium hoc cepit Vt Oratorem suum dominum Stanislaum Costhka Capitaneum Colubien ad Regem Joannem et Capitaneos Secretum Sezmi Regis Ferdinandi mittat, qui vtorumq; voluntate explorata, illic quod in Capitulorum scriptis continetur, si fieri possit perficiat.

Dominus Odrowasz nihil a me postulare potuit, quod in mea facultate sit quod non illi causa magce vie concedam, de opera autem et patrocinio meo ita certus esse debebit non secus q̃ de Mágª vestra si coram presens hic adesset.

Certum ex causa absentiam magce vie apud Regiam Mtem et totu

Senatum sicut illam cupere et optare ex his eius cognoueram, Cuius
vtas et domini omnes boni consulunt moram, et aduentum de quo magz
vra in his suis spem dedit, expectant. Commendo me amori et bene-
uolentiz fraternz magzdi vre, quam semper felicem et bene sanam esse
vehementer opto. Datum Piothrouiz xvii Decembris. Anno dom
M°. D°. xxxi°.

Andreas Cricius Epus Plocen
Petro Tomicio Epo Cracouien
Regni Poloniz Vicecancellario.

Rme in Chro pr et domine domine mi colendissime, quemadmodum
mandauit mihi vra Rma D. milto illi exemplum scripti ad po-
tificem, iuxta Regiam et vre Rmz D. gtum memini, sententiam, ac
videntur mihi quidem hec omnia, que scripsi, esse non ab re, cum ad
declarandum illis, quid vtas sua non sibi solum, sed toti reipub. Chri-
stianz prospiciat et caueat, tum ad exitandos ipsos, vt res tanti mo-
menti cautius et efficacius aliquanto, quam hactenus fecerunt, tracta-
rent, ac vt demqz haberent ex nobis ingenuam et veram locus con-
silii nri de susceptis Inducijs cum Thurco rationem, tamen si quid vide-
bi vel durius scriptum esse, vel parum ad rem pertinere vra Rma
D. pro sua prudentia corrigere et moderari dignetur. Cuius gratiz me
etiam atqz etiam ex corde commendo EX Arce mea Voltomien
die XXV. Januarii. Anno domini. M°. D°. xxxi°.

Instructio dño Stanislao Costka, data in Hungariam ad prefectos Regis Ferdinandi exercituum

A Sigismundo Rege Polonie.

Commemet in primis Officiales & prefectos Exercitus Sezom domini Regis Ferdinandi, declarabit qua solicitudine Mtas Regia curauerit hoc bellu Hungaricum, quod vergit in perniciem totius Christianitatis sistere, idqz cum inicio huius controuersie, tum nomissime missis ad Comentum Posn) magno impendio oratoribus suis insignibus, qui vna cum Oratoribus Illmi domini Ducis Missnen, omnem operam que prestari potuit apud oratores partim dissidentium adhibuerunt, quo bellum ipsum tam funestum tolli et pax componi potuisset. Verum cum tentatis omnibus, nihil profici re potuissent, Jnduias vnius ami illos condixisse, intra quas pax et concordia commodius tractari hic, eaqz tum Oratores Hungaros suos recipisse quidem vigore facultatis sue quam habebant ampliss[i]mam: sed, vbi Oratores Sezom domini Regis Ferdinandi rem adhuc ad illius Mtez referri et consensum eius requiri voluerunt, causantes se p[ro]tem ad frema das ipsas Jnduias non habere, Oratores Hungaros idem voluisse: ne qua in re dominum suum posteriores habere viderentur, sicqz inter vtrasqz par tem Comentum et scriptum esse in Capitulis vt vtrasqz Rex ante festu Sancte Lucie proxim[u]m, an ratas haberet ipsas Jnduias necne, Primi pibus mediatoribus declaret. Quo termino aduenient, accessisse Nuncium Sezom domini Regis Ferdinandi cum ampla confirmatione ea rundem Jnduiarum: Venisse etiam vnum ex Oratoribus Hungaris, qui retulit se relictum esse a collegis suis vt si Sezmus Rex Ferdinandus Jn duias approbaret, ipse quoqz quam posnamd fr[e]quent, iteraret, Commis sionem se post illa, nullam aliam habuisse, q[uo]d vel Collegæ sui satis pnta rint semel a se consensum vel Regem ipsorum obsessum non potuisse aliqd in hac re aliud significare.

Que rones tametsi nonnihil ponderis habere viderentur, tamen non audente

Nuncio Sezonii domini Regis ferdinandi illas acceptare, vt ratas haberet Induias, que non essent ab aduersario sic confirmate vt expressum fuit in Capitulis, ne vis tam necessaria et salutaris propterea dimitteretur, constitutum esse inter Mtez Regiam, et ipsum Nuncium vt ad ambo Regis dissidentes, tum prefecti et Capitanei ipsi ꝙ primum de hac difficultate docerentur, et super ea voluntas ipsorum perquireretur. quare aget diligenter Nuncius Mtis Regie apud ipsos Capitaneos, vt Induias conditas ratas haberi, et que continerent exequi vellent, quod si facere recusarent, nisi cognita sua domini voluntate, tum ea esset expectanda.

Apud Seremissimum Do Joannem Regem Vngarie hec eadem erunt agenda.

Declarandum ꝙ ꝙ nuncius Mtas Regia ipsum Sezonium Regem Joannem non significasse Mti sue voluntatem suam, ad tempus designatum, vt expressum est in Capitulis: ꝙ ꝙ doleat Mtas sua rem tanti momenti, et vtilitatis impediri causa ipsius, vnde omnis culpa apud omnes Christianos in illum redundare possit non susceptarum conditionum que tanto labore et impendio condicte, et ab Oratoribus eius plenam facultatem habentibus suscepte fuissent. quare hortandus erit, vt et Induias ratas haberet, et que in illis continerentur, cum de aliis, tum de educendis exercitibus ex Regno Hungarie ꝙ primum pro dignitate sua et commodo rei Christiane exequi curaret. Alioquin ꝙ nullus alius bonus huius belli exitus sperari posset

Et quia multa vel intercesserunt iam, vel intercidere prime nuncio adhuc possunt que diuinari negquent, ꝙ vel soluta sit obsidio vel non soluta: ꝙ vel expugnatus Rex Joannes, vel oppugnatores eius, vt varie

varijs sermonibus affectus: quod demũ neutra pars voluntatem suam declarare volet, nisi cognita prius alterius sententia. In ijs et alijs ẽmergentibus, in quibus vtilius consilium prestare potest occasio, q̃ vlla instructio, erit industrij Nuncij Aule Regie, se verba et operam suam accommodare, vt melius conducere pro loco et tempore videbit, curans in primis, vt inducij quemadmodum condicte sunt observentur, deinde vt neutri parti vel similes suspicandi de Aula Regia vel illam de collusione aliqua culpandi occasio preberetur

Que Ludouicus Gritti per Stamislaum Costka Regi Polonie in secreto significauit.

Primo commendabit v. d°, me et propensum studium meum Sexto Polonie Regi, cui sicuti opto prosperam valetudinem ac omnes felices successus, ita cupio per quelzt occasionem et commoditatem seruire suę Mti, nec abesse ab illius longe quesitis, quecunq̃ in illius honorem et commodum prestare possem

Sunt autem multi multorum principum Christianorum oratores, quos contigebat Constantinopolim ad portam Cesaream aduentare, qui scirent quo animo, cura, et diligencia mittebat semper rebus Christianorum, et non solum rebus Regum, principum, et aliorum maiorum, sed vnicuiq̃ Christicole etiam minimo nunq̃ solebam defuisse, et id esse verum, multi, me tacente testificarentur.

Et hũs aliquot annis testis mihi erit Specta: et hag̃nus dominus de Laszko q̃ probe q̃q̃ fidelitere et rebus Hungaricis et Polonicis inseruabam, nullũ ex hoc expectaui aliud precium q̃ meritum apud superos, et diuinam graciam, Nam pro statu et condicione mea ad bene beateq̃ viuendum

nihil mihi videbatur defuisse, tamen agenti et laboranti domino Laschi is adiutor et consultor fui Vt Turcarum Cesarem et Turcas a pristina consuetudine abduxisemus

Soluebant enim antehac Turce armis partis prouinciis non absq; sanguine cedere. Attamen iste Turcorum Imperator, primum afflatus diuina ordinatione, tum demum nostro inductus ingenio, Hungariam eso Ludouico Rege, et statim occupata Buda cessit Regi Joanni Sexto mo domino meo clementissimo, non solum q; cessit, sed donauit illi Jus omne Belli absq; tributo et omni alia subiectione

Dum q; aduertisset, ipse Cesar Turcarum, Ferdinandum Regem Bohemiæ exturbare Sextum Joannem Regem regno isto inuitis, Jam anni erant breui duo, monit se, vnicq; suas ad defendendum amicum suum, et Regnum Hungariæ amico suo concessum

Qua expeditione sua, qne et quanta egerit ille potentissimus Princeps non est ex re recensere. Satis est enim recuperatam Budam, et alia loca iterum domino Regi Joanni Inclyto reddidisse, illiq; fecisse de omnibus rebus ad bellum necessariis realem promissionem, ita terrestribus et nauali bus copiis, sicuti bombardis, et rebus his similibus

Nam verbum suum Cesareum nus semel productum in rem et amicitia Sexti domini Joannis Regis ita statuit illius celsitudo obseruare, vt potius sit extrema passura q; relinqueret amicum suum, vel sineret illum opprimi, vtq; sit in propatulo Cesareum nus animus non esse crudelis ac in Christianos impius, hac estate adueniente domino Laschi et promouente concordiam nominatim, per Sextum Polonie Regem tractatam q; facile admisit in mendam testis esse possum.

Sed quia hac concordia existimabat Cesar Regem Bohemiæ tantu, tempus terere et eludere debuisse, misit me huc nus sua, vt quo negocia

tenderet aduersum et promptum de nonnullis, vbi paucis admodum post meum huc aduentum diebus, Ferdinandi Regis copiæ aduentare dicebantur, et demum capto per prædictum Strigonio, hic sub Regia Buda comparuere, et Regem, me, et alios obsidere, et expugnare magna certe vi conabantur. Qua in re tacebo, virtutem, fidemque ac fortitudinem eorum qui obsessi fuerunt, omnia enim altissimo commendo, cui soli liberationem Budæ attribuo &c. Existimo tamen omnes hic suum titulum et famam non deseruasse.

Quoniam autem Thurcarum Imperator bene Regis Ferdinandi subterfugia perspexerit, quilibet nosse potest, Nam sub vno eodemque tempore, idem Bohemiæ Rex binos suos Oratores misit vnos ad Cæsarem pro pace et Induciis quos tenet nunc detentos, alios Posnaniam tandem pro concordia, quæ sua vltro negociatio, certe nescio, quomodo apud alios interpretabitur, sed apud Cæsarem est abiectissima, quia et multum detraxit suæ existimationis, et ita Thurcarum Imperatorem exagitauit et incendit, vt primo vere certissimum et manditum apparebit incendium. Cui malo, deus indicet qui dedit causam vtinamque illum puniret solum absque malo aliorum, et maxime eorum qui nocentes non sunt

Vbi dum hostis iam cingere nos obsidione aggrederetur, licet ego per postas adnotassem, nec habuissem mecum aliquem bellicum apparatu tamen considerata rei magnitudine et perspecta, malui Regi vt se includeret, vel me saltem pro defensione relinqueret, consuluisse, in tam loco nimis, situ et igne deserto et exinanito, quam quod illo hosti cedere debuisset

Compertissimum enim mihi est vt si casu aliquo ex manibus Regis Joannis Sigismundi excideret Buda, illamque iterum Thurcarum Imperator reoccuparet, nunquam deinceps hanc Regiam sedem possessuros Christianos sed Thurcas præsidiis munituros illam, cum sit certissimum quod dum sunt Thurcarum isti vires, nunquam hic Hungaros Germanos passuros, sed potius Thurcos absumpturos omnia. Retrusa Sigismundus Poloniæ Rex advertat subdole me an minus Rex Bohemiæ Induciis Posnaniæ compositas

set complexus, cum post Lucæ die, que dies prima Induciarum esse debuit, fortissimo impetu fuisset vrbem aggressus et aliquot dies reps diebus pressenxasset in eodem obsidionis conatu suus exercitus, lesaq; suam vtrim perpendat Sigismus Polonie Rex, quo animo deberet istas delusas Inducias vel bonis consulere vel acceptare? Tamen pro bono publico, parata mme semper semper antea fuit illius assistudo, ad ea que paris esset et paris synceré, Sed qma sit illius vtis hoc est cum Cesare fedus, vt alter absq; alterius consilio, sciu et consensu, nec de pace, nec de Induciis statueret, ebo hanc ob rem Constantinopolim solus ego per postas

Vbi cum sciam ac intelligam nullam spem esse harum Induciarum et paris aliam, nisi q; Sigismus Polonie Rex acceptis in Sequestrum omnibus Castris, Arcibus, et munitionibus ex Ferdinandi Regis manibus, mitteret suum hominem per postas Constantinopolim Cesarei vtri significando res esse in suis manibus, et Inducias vnius anni pro hactanda pace perpetua esse necessarias, tunc ego promitto, me Inducias perfecturum Sed nisi hec de re amisabit me vtras Regia in Hazio, tunc omnino sciat Cesarem Venetum terra et mari, et actutum qué deus velit

Nec cum moraturum sub Strigonio vel aliis locis existimet vtras sua ibit enim recta Viennam primum cum terrestribus copijs quæ situras Classis autem dabit vela in Regnum Neapolitanum, verendumq; est ne ducatus quoq; Bari aliquid patiatur malorum

Suspecta enim est illi horum fratrum Caroli et Ferdinandi Regum potentia, et habentur apud ipsum ob Cimilia bella ac rapinas Italicas summo odio, Nunc autem presertim dum illi Cesari Hungarum tanq; Columbi dormienti et ad pacem inclinato, hac Budensi obsidione prede candam prestiterint, qua re irritatus vibrare aculeos nititur

Quicquid itaq; accidet, solum Regem Bohemie tantorum malorum causam prestitisse, sciet orbis, quem ego meis hus conatus sum ab hm:

garia incrssenda, et a perdenda Christiana reipub^ca reducere, Videat sua demum clitas, si abstinere noluerit, qua facil supremi sententiam Judicis expectabit, Nam sicuti stat nunc in eius arbitrio relicta Hungaria pacare orbi pacem, ita si noluerit, sanguis is qui effluet, erit in capite sui clitis et posterum suorum

Vt autem Sigismundus Poloniæ Rex, re ipsa experiatur eximiam meam et solicitudinem reipub. Christianæ, offero me ad suam clitem venturum, ad plena facultate, et tractaturum, perfecturumq; pacem, non solum Ferdinando, sed etiam cum aliis illam volentibus, modo Rex ille (ut supra) sit in sequestro apud suam clitem

Preterea dum fuissem nobis cum domino Lasci nom quibdam de Moldavo allatum, Jussisse ipsum regi in confinia polonica et expulisse ac deprædasse aligna loca, consultum et decretum fuit apud nos, res illius Woyewodæ Moldavi apud Cesarem infirmare, ac efficere, vt Cesarea clitas Bonarum, nullum sit non solum auxilium sed nec favorem illi factura. Id ego nunc apud suam Cesaream clitem me facturum polliceor, vt inde illius Poloniæ regni aliquod magnum incommodum averterem, vtq; hoc meo officio, pararem mihi Poloniæ Regis Sigismundi gratiam et benevolentiam

Non esset tamen abse, vt aliquem levem Nuncium sua clitas mitteret ad Bonam in eo negocio, honorem Cesari faciendo, et conquerendo de fidefrago sui Cesarei clitis subdito, ipso Woiewoda Moldavo.

Sigismundus Primus Rex Polonie Ludouico Gritti.

SPectabilis et magce domine syncere nobis dilecte. Accepimus literas tuæ magcæ, quibus nobis declarat quo in periculo verse res pub: Christiana, nisi bellum Hungaricum quoquomodo sistatur, adhortan nos vt operam nostram adhibeamus quo bellum ipsum intercipiatur, et ut illam quæ primum de hac re cæteros reddamus. Nos in primis agimus et habemus gras tuæ magcæ, q̃ pro sua prudentia et virtute nobis perscripsit, quæ in publicam rem Christianam esse intelligit, nihil: que dubitamus, quin ad significandum hæc nobis integerrimo et dolenti animo sit inducta. Verum quod ad nos attinet habemus nihil prætermisimus quod ad bellum ipsum Hungaricum sistendum oportunum videbatur. Et licet hucusq̃ parum nobis successerit labor et conatus noster, agere tamen adhuc et curare non desistemus, quo tantæ tem: pestas de qua scribit à Christianis regionibus averti possit. Sperantes q̃ aliquando huic pio labori nostro sydus aliquod magis propitium aspirabit. Tua etiam magca quæ tum apud Sigismundum Imperatorem Romanum, tum etiam apud alios Reges et Principes Christianos id agat, moneat et sollicitet, quod huic discrimini averrendo, necessarium intelligit, ne quid detrimenti ocrone huius belli res pub: Christiana patiatur, facit tua magca rem sua virtute et prudentia dignam, qua et præmium a deo, et laudem ab omnibus sit habitura quæ bene et feliciter valeat. Datum Cracouiæ ffiiia Januarii Anno domini M° D° ffxxi°. Regni nri anno ffiiii°.

Sigismundo primo Regi Polonie

Petrus Thomicki Eps Cracovien. Regni Polonie Vicecancellarius.

SACRA Regia Mtas et domine dne clemētiss.

Post humilem seruitutis et orationum mearum commendacōm. Reddite sunt mihi littere Mtis vestre Sezomi, ex quibus quod illam cum Sezma sua Coniuge et Sezomo filio, filiabusq; omnibus reliquis recte et feliciter valere intellexi, ingenti gaudio et voluptate fui affectus, Salus siquidē principum et dominorum meorum pre aliis omnibus que in vita beant homines, solet mihi esse cum primis, optata et iucunda. Quod autem Mtas vra Sezōma mandare dignata est Vt ea que dnus Costsha ex Hungaria retulit, mihi intimarem, magnas et ago et habeo Mti Vre grās Sed dolico tamen vehementer, q̄ inducie, magno labore per Mtem Vram emicate et persuase, non fuerint a Sezomis Regibus Hungarie susapte, intelligo enim q̄ ea res, non solum ipsis solis Regibus, sed etiam toti Christiane reipublice magnum discrimen, magnamq; calamitatem est allatura, Neq; eqdem intelligo qua rōne futurum hoc malum a populo Christiano amoti possit, si ipsi Reges tam duri, tamq; difficiles in amplectenda concordia esse persuerauerint, Verum quia in primatis etiā desperatissimis rebus didici bonos et industrios pres familias non primo a querendis consiliis conquieisse, q̄ vel eis satisfieret, vel nulla amplius consilii ratio superesset, In hac cōmuni summa et miseria Christiane causa, tanto magis non cessandum esse a querendis pacis rōnibus arbitror, quāto et maiore momento est publica res quā priuata, et non usq; quaq; desperatus sit adhuc pacis et concordie eventus, Ac me quidem latet, quid demum in his nouis difficultatibus pro bono publico consilii concipiat et deliberet Mtas vra Sezōma, sed quicquid tamen, et qualecumq; fuerit illud consilium, non cunctorum in illo diuinis inuocandum, In eam enim rōnem et temporis angustiam spem omnem concordie adductam video Vt si fructus eius sperari debeat

magna sit ad industriam celeritas adhibenda, quod ad me attinet, tametsi hic explicandis domesticis negocijs iam me incepissem occupare ob mandatum tamen et voluntatem Sue Mtis Sexomi cui ego in primis obtempero, relictis omnibus venire ad illam celerius quo potero curabo, festi tamen purificationis beatissime Virginis Marie solennitate ponii primis absoluta, ne ob illud violatum, infaustum iter mihi si contingat, Interim me gratie Sue Mtis Sexomi et serenitatem eius supplex commendo, illamque semper esse felicissimam et in longinqua tempora cum Sexoma Comige, Sexomo filio, aliisque omnibus liberis bene salvam et incolumem vehementer desidero. Datum in Bodzeczin Sabbato. 1565.

Petrus Thomiczki Eps Cracovien Vicecancell
Joanni de Lasco Archiepo Gnesnensi

Rme in Chro pr et domine maior honoran. Redijt non pridem ex Hungaria dnus Stanislaus Costhka, qui retulit, quod cum veniens Budam ex Shigetho postulasset a Sexomo domino Joanne Hungarie Rege, et Induciis posnamie confectis subscribere, et pacem cum Adversario suo causa reipub. Christiane in summo discrimine nunc constitute, suscipere dignaretur, respondisse illius Mtas, se pacem ipsam non solum nunquam detrectasse, sed etiam illam modis omnibus semper expetiisse idque in primis Sexomo dno Rege nostro, cuius arbitrio se in stricto anque sua submittere non dubitaverit, deinde etiam aliis principibus Christianis manifestum esse, Sed et nunc quoque tametsi ab Adversario suo nona iniuria affecta, quippe qui de viis ad tractandum de pace et concordia posnamiam missis, illam in Aue Buden obsidione cinxerit, ac diversi et conatu opprimere contenderit, ad pacem tamen et concordiam amplectendam propensam esse animo potissimum reipub. Christiane, propter quam etiam in loco non satis munito longam et gravem obsidionem sustinuerit, Jam quod attinet induvias posnamien suscipiendas, quia

in pactis et fœdzibus inter se et inter Imperatorem Thurcarum id contineretur, ne vnus sine alio pacem aut Indutias firmaret cum Regibus et Principibus Christianis, dixit sibi non integrum esse eas ipsas Indutias inconsulto et insao Imperatore Thurcorum suscipere, Mittere vero se ad illum Gubernatorem regni sui dnum Ludouicum Gritti, postulatum vt annueret ad illas suscipiendas, prout hec et alia plenius intelliget ex his que dnus Ludouicus Gritti significauit suo Regio, que ego putibus inuicta mitto vre Rome d. Cui me ex animo commendo, et valere illam cum suis omnibus felicissime desidero. Datum in Bondzyczin xxviii Januarii. Anno domini M°. D°. xxxi°.

Suleiman Sultan Imperator Thurcorum. Sigismundo primo Regi Poloniæ.

IN NOMINE Dei et miraculorum illius qui est Sigillum prophetarum, quod in presens est Machmet Mustapha, supra quem Benedictio dei sit et cum gratia eius quor sodalium, qui sunt Abubicher, Omer, Othman, Ali, et cum adiutorio aliorum omnium sanctorum

Ego Sultan Suleyman filius Sultan Selim Imperatoris, et Sultan Sultanorum et in terris vmbra dei, qui in presens dominatur Mari albo, et mari nigro, et Romanie, et Anatulie, et Charamanie, et Amasie, et Dulgadirli et Dyaberch, et Kurdistan, et Persie, et Damasco, et Aleppo et Alkayro, et Surdie, et Hierusalem, et Chalil Roman, et toti prouincie Arabie, et Tartarie, et vltra hec multis prouinciis quas dominari fecerunt pres nostri, et Baschi, quorum omnium animabus Deus det pacem cum omnibus illorum illustribus et maximis viribus

Vobis qui estis Rex Polonie, Sigismunde Intellexistis, quemadmodum iam antea, ex nostris superscriptis Imperiis, regnis, prouinciis, et

Arabia, Azamia, et Tartaria, et cum innumerabili gentitate mei potentissimi Exercitus, auxilio omnipotentis dei, et cum magnitudine virtutis mei Illi Imperij, atq; potenti classe maritima, cui erat debite promissum, tam ex militibus q̄ ex alia munitione, et machinis ad tam potentem classem necessarijs in omnibus fuerim preparatus, tam Exercitu terrestri, q̄ etiam navalibus copijs, instituto exeundi contra inimicos amicorum nostrorum, Et q̄d cum essent inter Imperialem Mtem meam et Vestram Sezōtem parta commenta eiusmodi, vtiq; nostrum nota, de amicis amicorum, et inimicorum adinicem confederatorum et stabilitorum iuxta eiusmodi Capitula nostra, Visum erat nobis illo tempore, vt per Cawsch et Iras nostras, Vos de ijs certiores faceremus: Nunc vero Sezōmus Rex Hungarie Joannes ad meam filiissimam Aulam misit fidelissimum et Strenuum Wayewodam Transsilvanie Hieronymum Laski Oratem, et Imperiali Mti mee scripsit Iras certiores nos faciens q̄ a Vobis missus esset ad se Orator exhortandi illum causa, vellet esse contentus vt vos interponeretis medium duobus Regibus, concordandi illos gratia, et vt ponatur finis differentiarum eorum. Ad quod faciendum requirebatur a Vobis annuum Induciarum tempus: et q̄ ob hanc causam cum instantia persuasissetis, et rogassetis Sezōmum Regem Joannem predictum vellet hoc felicissime porte et Imperiali Mti mee nunciare, vt hoc anno non moueret maximum meum Exercitum contra suum inimicum, quamobrem iuxta requisitionem Sezōmi Regis Joānis nostri nolumus decesse desyderio ipsius, et ob amorem eius, innumerabili Exercitu nostro, qui erat simul cum servis nostris prouinciarum nostrarum prefectis ad exeundum in campum paratus, denunciari fecimus vt nemo illorum se moueret loco suo, Sed vt omnes sint ad quodq̄ mandatum nostrum promti et preparati, de quibus omnibus volumus vos vt amicum nostrum certiorem facere. Ex Imperiali et splendida Aula mea Constantinopolitana die xvii mensis Decembris p Anno Propheteꝫ nostri nongentesimo bigesimo septimo. die .7. Martii, Anno Christi. M°. D°. xxxi°

Petrus de Tomice Eps Craconien. Vicecancellar
Lucē de Gorca Castellano Posnanien/ Capitaneo
Maioris Polonie generali.

Mag^ce domine domine & amice bonorandissime. Plurimas ago et habeo Mag^ce Vestre gras, q me dic exemid vastam incolentem suis amicis et perhumanis miserit, lris, quodq me minutacione amica adfi: lie sue inprias honestanerit, et que ex Hungaria dnis Costhka retulit, mihi transmiserit, quod amicissimum illius erga me officium agnoscam ego vt debeo semper, et mutua vicissim per occasionem benevolentia atq benemerendi officio referre diligenter illi curabo,

Quod attinet ad honestandas filie Vestre Mag^ce inprias, libenter ex: te desiderio Mag^ce Vre et meo officio satisfacerem, si per breue tempus quod restat, et meas partim valetudinis, partim alis rones minsi liceret, Cum autem in hoc statu sit nunc absentia mea, vt citra re: cum mearum difficultatem et valetudinis periculum venire pro dic mi: priarum non possim rogo plurimum Mag^cam Vestram, vt absentia meam boni consulere, et illam non ad voluntatem meam, sed occasio: nis necessitatem referre velit, Si enim vel ego istic essem presens, vel tempus ad venendum longius, ac commodius preberetur, non pateret equidem in hac etiam re honestandarum inpriarum vtrumq egere et imbecillis officium meum, vel requiri vel desiderari, sed agerem quod bono et observanti animo conueniret

Ceterum dolco sane vehementer Regni Hungarie ruinam veluti re: mulco egere ad portum atractam iam subito in longinqua et periculo: sa fluctuum discrimina tempestatis cuiusdam instar abreptam esse indeq et nobis et Christiane reipub. periculum comparatum, sub quo periculo et temporum molestia, quam acerba hominibus vita sit futura, ipsa Mag^ca Vestra indicare potest, Ego equidem quod metuo

cogitatione diligenter reputo, prospicioq; a longe ingenia mala nobis
et toti populo Christiano inimica, que procul dubio decident, et non
solum vicinos sed ipsis proximos et his commixtos reliquos obruent,
nisi industria et consilio bonorum principum a divina clemencia im-
petrato celerrime rebus Hungaricis prouidetur, que consilia et ce-
leritatem eo magis conuenit querere et curare, dens indicet, Sed
tamen ego laudatissimu arbitror id quod a primis negligitur personis
a secundis sustineri, vtq; domini nostri, quam primu, quamq; Chri
stianum in hanc communem omnium causam officium et curam pre-
stiterit, palam est omnibus, quod ut probet et confirmet magis, non
dubito. Vtrum suam ceptum ipsius consilius et sapiencia sua ad ex-
tremum prosequtura esse. In quo qualiscunq; sequetur euentus
vtq; sui certe cura atq; opera laude et superna mercede non
erit vacua. De me tacere mihi magis conuenit, Video enim quid
in infimo gradu circa istas summa negocia authoritas et solercia
mea sit posita, vltra quem gradum, tametsi ego nihil mihi in ag-
dis rebus assumo, obsequi tamen voluntati et mandato Regii vtq;
atq; consilio Magce vre obtemperare cupiens vtrumq; domesticorum
negociorum curam exercere inceperam, vtineris q; faciendi possi-
ma nunc est conditio, aduentum meum istuc matturabo, paucissimis
tantum modo diebus hic absumptis. Interim autem me amori et
benevolencie Magce vestre commendo, quam felicissimam esse et ad
multos annos cum suis omnibus bene incolumem vehementer desy-
dero. Datum in Bodzeczin xx viii^a Januarii. Anno domini
M°. D°. xxxi°.

Andreas Criczki Epus Plocen
Petro Tomiczki Epo Cracouien
Regni Polonie Vicecancellario.

Rme in Chro pr et domine benefactor colendissime, Mitto hunc Nunciu
um meum ad visendam Rmam d. vram, et ad confitiendum negociu
et differentiam meam cum dno Clicto Camenecen nihil dubitans fir
mius velimq; id omne futurum, quod auctoritate ipsius Rme d. vre
cum illo transigetur, Cum autem ille multifariam se mihi obtulerit
omnia facere velle, quecumq; visa fuerint Rmae D. vestrae et mihi, pe
tens tamen ne si fieri posset ignominia regressus mei ad Prepositurcam
Sancti floriani afficeretur, Sed ut saluis centur omnia pro arbitrio no
stro. Supplico Rme D. vre dignetur pro sua in me gratia id paululu
opere, si citra eius molestiam fieri potest huic negocio recte et amice
confitiendo impendere, quod illi seruitiis meis solitis demeream curabo.
Curabit idem meus Nunctius, que mihi super Archidiaconatu plo
censi iniuste diminuta Rmae D. vestrae contigerunt, in quo negocio sup
plico etiam pro consilio, et me eidem Rmae D. vestrae et seruitia mea
omni studio commendo. Ex arce mea poltouiensi vltima Januarij
Anno domini. M°. D°. xxxi°

Cordiale ad Carlem. S. quatuor

Rme in Chro patres, postulamt a nobis Sexoma Comingx mra vt d. vrám Bmam admoneremus nominationes suas ad Ecclesiam Cathedralem Crác factas nondum effectum sunm sortitas esse in quibus ea facultate et authoritate fungi cupiant vt a nemine alio in conferendis Canonicatibus et Prebendis prenemetur, quare d. vram Bmam rogamus vt hac suis negocium memoria retinere velit, et non permittere quibuscunq volentibus subditis nostris aliqua ronē juri et authoritati Sexis suis, suis permutationibus suis resignationibus suis coadiutorijs excogitan preiudicari. Nollemus enim sicut in aliis ita etiam in ista nominandi facultate posteriorem habere ronem Sexme Comingis nostri, quam aliorum quorumcunq subditorum nostrorum Tametsi petitionibus illorum etiam annuentes sepius illorum negocia D. vestre Bme commendamus. Datum Cracovie xxiiia februarii. Anno domini mo. cccc. xxxi. nostri vero Regni anno xxiiiio

Sigismundus primus Rex Polonie.
Cardinali Protectori regni Polonie.

Rme in Chro pri et domine amice charissime et honoran. Agimus ingentes grās d. vestre Bme quod ad postulatorum nostram tam singulare privilegium Ordinarius regni nostri de facultate libera in sex mensibus illorum sacerdotia conferendi apud Sanctm dnm nostrum impetrare curaverit, quod illius in hac parte studium et operam diligentem, et commendamus et amamus multum, illamq. inter preripua illius de nobis merita commemoratam gratificatione qua potemus maxima referre illi vicissim curabimus, Qm vero Abbates

Prelati, et reliqui ordinis ecclesiastici personæ in collationibus adhuc suis multas difficultates, molestias et præiudicia propter coadiutorias cum reservationum regressum et id genus excogitati suis concessionibus sustinent. D. Vram Bmam plurimum rogamus Vt apud Sanctiss'imum dnum nostrum impetrare velit quo hec semestris ordinariorum liberatio et immunitas extendi ad reliquas personas Ctas regni nostri possit Vt saltem in sex mensibus libera suorum collationum jura habeant et illis deinceps suis impedimentis que hactenus pertulerunt vtantur in quo erit nobis et impetrato et opera d. vestri Bmi regni ac superiori grata.

Caterum retulit nobis Bndus dnus Joannes Christus et confirmatus Vilnen, superiori anno, quando et Cathedralia et domus Epalis cum maiori parte Civitatis illius conflagrarunt, absumpta fuisse sibi inde dio consecrationis sui diplomata, que dudum ab ista sancta sede obtinuit, sine quibus dubitat an tuto consecrari possit, quare Pris vestram rogamus Vt in hunc casum illi consulere, et de oportuno breui apud Sanctiss'imum dnum nostrum prouidere velit, quo et nunus consecrationis primo quoq tempore suscipere, et ad omnes Sacros ordines extra tempora a Jure statuta promoueri possit et valeat, quod ille bene merenti semper d. Vre Bme curabit

Scripsimus alias his ad d. Vram Bmam. Rogantes, Vt in impetratione denarii Sancti Petri in regno nostro solui soliti, integram nobis Sanctissimi domini nostri et non parcitam vt ante cum Archiepiscopis gratiam prestari curare vellet, quod nunc iterum repetimus, et rogamus a d. Vestra Bma, ne in tam exili re obandire postulata mea permittat, nam nunc primum intelleximus parum nobis ex prima concessione commodi accessisse cum Bndus dnus Petrus Epus Cracovien. id quod a summa ex dicto denario collecta pro Archiepiscopis detrahatur, nobis detrahatur, quod nos negnaq illis dari consuesse'mus, si non habenda nobis illorum aliqua ratio propter

dominum Cpm in presens mideretur, quare d. vra Pma cuncare,
id ciam in nona hac impetratone velit. Et emsus potestas colligé:
di dictum denarium preter propter omnem exceptom vel condicom iuris:
scriptam Pendo domino Cpo Cracomen concedatme. Insuper roga:
mus a d. vra Pma, ut ci nuncio nostro Joanni Vilamowski
reservatom alicuius sacerdocii in Cuiavien, et posnanien, et alteri
amicensi Cancellarii nostri Stanislao Korski in Plocen Ecclesia,
in mensibus apticis vacaturi obtinere apud Sanctissimum dnum
nostrum velit. Committimus autem eidem nuncio nostro nonnulla
alia mta et Subditorum nostrorum negotia d. vre Pme verbis
exponere, que dum ipse referre voluerit, illam rogamus Et fidem
indubiam illi habere, et in eis patrocinium atq; consilium suum acco:
modare liberaliter ut solit velit, quod nos vicissim d. vestre
Pme gratificatione et benevolentia mta regia cumulate pro occa:
sione referre curabimus

Caterum quia evocatus est in urbem per causse d. nostrom Nobilis
Joannes Sydrazewski ratione Canonicatus posnanien per quendam Lu:
kowski Ignobilem hominem quales ad istas primarias Curias frequen:
ti ex priuilegio non possunt d. vram Pmam plurimum rogamus
Et aliqua rone proindeat, ne ipse in hac causa amplius molesta:
tur. Hoc autem negocium cum ceteris agat nuncius noster apud d.
vram Pmam. Quam iterum atq; iterum felicissime valere optamus

Pme domine. Supplicarunt nobis Consiliarii nostri, Et Andream Garn:
kowski consanguineum illorum et unum ex procuribus regie mti d.
vre Pme commendaremus, quod nos illorum causa facimus, et ro:
gamus d. vram Pmam Ut si quando Bononia vbi his dat operam se
istuc transtulerit, vel ciam Bononie agens patrocinio d. vestri Pme
egerit, illum causa mta deserere nolit, et insuper apud Sanctm
d. nostrum impetrare velit Ut ad Cuiavien. Crac, et Posnanien sem

Ceteras aliqua singulari gratia sacerdotiorum expectatiua cum clausula anteferri, vel reseruande in mensibus Sanctitatis sue cum suffi: cientibus et necessariis derogationibus illum prouidere dignetur

X

Sigismundus primus Rex Polonie
Petro Jon Vayvode Valachie

Magce amice sincere nobis dilecte. Relate sunt ad nos hijs diebus hre tue ex Soczawa date, in quibus scribis, vt superioribus temporibus admonuisses nos pro portione Terre Pokuczie ex antiquo, vt in scribis pertinente ad terram Moldauie ex donatione Serenissimorum dominorum Hungarie Regum ob Stephanum Voiewode, vtpote nos post mortem Bohdani Vayvode Moldauie illa ipsam portionem Terre, pro nobis vsurpauerimus, qua propter illam vt nobis inutilem in pratum tuam recipias

Adhec ita breuibus tibi respondemus, et nos nunquam id a te expectauimus vt tu nulla a nobis iniuria lacessitus abiecta publica pace, spreta amicitia, et bona vicinitate nostra, conculcatis fedcribus, fractis iuramentis et Sigillis, districtum nostrum Pokuczie ad nos et Regnum nostrum iuste ac legittime pertinens hostiliter bello nobis non denunciato, inuasisti, et iniustissime occupasti, occupasque in hunc usque diem, scimus quidem in illius possessione pariter predecessores tui nunquam fuerunt, quin imo districtus ille predecessores nostros Polonie, et nos, pro dominis et Regibus semper agnouit, et nemine alium, Stephanus ille magnus predecessor tuus domo parenti nostro Casimiro Regi Polonie in Opido Colomia ceu in centro predicti districtus Pokucziensis omagium fidelitatis prestitit et illius vtem dnum ac Regem suum agnouit. Bohdanus pater tuus inuasserat quidem et occupauerat tempore eundem districtum Pokucziensem, sed quam non diu in illo potitus fuerat et quam feliciter sibi in eo successit, sunt qui Ser memoria teneant Interrogatus et dixerit tibi. Hijs ita se re vera habentibus, quisque sane mentis facile percipere et iudicare potest, quam maxime falleris in Jor

q̄ ille discrimen ad terram Moldauie pertinerit. Et proinde non modicū miramur, cur hoc tibi in animum induxisti vt ausus fueris nos inuictissimū tanta iniuria affirere. Subditosq̄ nostros armis impetere, districtum nostrum potenzie indebite et iniuste ocupare, amiciam et bone vi: cinitatis vinculum spernere, seq̄ suosq̄ in manifestum discrimen ponere

Quia vero nos natura abhorremus ab effusione sanguinis Christiani, solemnq̄ cum amicis federa serenare, dummodo illi pariter in hoc nobis responderent, admonemus te amice et Christiane, ac per federa literas et sigilla et incamē: ta nostra nostra requirimus, Educas gentes et prefectos tuos de predicto districtu nostro potenzie, dannaq̄ subditis nostris per te et tuos iniuste illa: ta restaurari facias, scitemus enim causa dei iniuriam hanc si gratus eris, tibi condonare, q̄ id meditari et agere, quod debitum et officium no: strum exigit

Vbi vero hanc clementem et Christianam oblacōm spreueris, speramus in domino deo, cui cor nostrum patet, et qui sedens super Thronum iudi: cat, equitatem, quod ut antea ita et nunc iuste causa nostra adiutor et protector esse dignabitur, quodq̄ nos in se et iustitia mea confidentes et federa incamentaq̄ serenare volentes in hac necessitate non deseret vt alias nunq̄ fecit, cum illius opem contra tales fidefragos implo: rauimus. Datum Cracouie die iii Februarii Anno domini M°. CCCC°. xxxvi°

Sigismundus primus Rex Polonie Petro Jon Voievode Valacho

B Mag^co Voiewoda, lre tue sunt nobis reddite, et verba que nomine tuo nunc tuis retulit dictata in quibus in lris et sermone Nuncij primum queris de Mag^co Otto de Goder palatino Sandomirien, qp Nuncium per te ad nos missum retinuerit, nec ad nostram presentiam venire cum permiserit Cui querelle palatinus noster nullam prebuit causam Nos enim id illi fa: cere mandaueramus, necessitate rei, quam tu sustinasti premoti, quando enim perlatum est primum ad nos te hostiliter et contra federa, Jura: menta eciam tua et legibus bonj mutuoqz vicinitatis contemptis, terram nostram Polonie occupasse, et nos inderemus ex hac causa subditos nostros aduersum te et tuos, exacerbatos valde esse, consilio et humanitate mea pre: uenire bamus pericula, in que si non ita promptum per nos tempore fuisset Nuncij tui in itinere incidere potuissent, Ceterum quod de verbo falleris primis literis nostris ad te scripto, de qz non conuenientibus aliis nominibus tibi inditis nos accusas Videris nobis sine occasione ulla id facere, Scri: psimus enim nos omnia in tuis nostris, que merito cum dignitate nostra vtria offensam alicuius scribi debuerunt sed fortasse tuus interpres alit qz sensus verborum postulabat, tibi treas nostras est interpretatus, quare vt certius intelligas que scripsimus, mittimus tibi interpretatam illarum Cracum Lugnia Ruthenica factam, et prioribus motosam. Preterea quod nunciasti nobis vt recordaremur promissi mei de subleuando te ad soluendu tributum facti, res nunca nobis inderet, quodquidem nos id nunqz fecera: mus tibi polliciti, quin eciam cum a nobis per Oratores tuos semel id precabaris, meminimus Virissim per Oratorem nostrum tibi ita respon: disse, qp in hac tua petitione satisfacere tibi non possimus, multis dome: sticis sumptibus et necessariis impensis impediti, quod nunc repetere non videtur necessarium, nam que semel quocunqz modo constituimus mu: tare non solemus

Quod vero de filio nostro in Regem Coronato commemoras, factum quidem
ita est subditis nostris postulantibus vt de successore nobis, et illis de futuro
domino tempore prouideremus, verum administratio Regni, omnesq; jus
imperii et gubernationis penes nos hactenus remansit, quod etiam quidam
viximus in manu et potate nostra retinere et tueri volumus

Postremo quod scribis vt ad archiepiscopi domini Joannis Hungarie
Regis deferamus, ad te vel ad nos, regnumq; nostrum Terra Posnanie
pertinere debeat, Nobis hoc minime videtur factu vel dignum, vel necessarium
cum ipsam terram ad nos legitime pertinentem indicio aliorum, nobis
subtrahere non expediat, de qua nulla unq; nobis vel dubitatio vel contro-
uersia extitit, nisi cum superioribus annis eadem Polonia quidam teme-
rarii homines et nominatim Bohdanus Voiewoda per te fe appellatus hosti-
liter fuerant illam ipsam Terram Posnanie aggressi de qua tum eue-
nus ignominiose fuerit hostes, et federum pariterq; turbatores fuerunt eiecti
prout et tibi auxiliante domino deo et iustitia mea cooperante, prope-
diem euenturum confidimus. Nos enim recti integritate mea fortiter
et lari animo, perfidi, inimici, hostilitatiq; tue quam iniuste in no-
stros subditos exercuis resistimus. Datum Cracouie xxi. Marii
Anno domini m°. cc°. xxxi°. Regni vero nostri
anno xxv^to.

Sigismundo primo Regi Polonie
Petrus Jon V

A SERE me domine, amice dilecte, Petrus Vaywoda, dei gratia dominus Regni Moldauie. Vnde ne sit interitum d. vre, his ante diebus, misimus hominem nostrum ad d. vram cum lris nostris propter negotia nostra arcana, qui per Ottam retentus extitit, misi lras nostras d. vre curauit, et quum perlecte fuerunt lre nostre V. d. ea nobis scripsit, que non deberent domino cui scribere. Nos enim ignoramus, quum ex informatione d. vre, est, ipsa littera scripta, qui, ut q maxime fallere mus, q sert districtus Pokrzie non pertineret Moldauiam. Et pr noster Stephanus Vaywoda magnus pie memorie terram pokrzie non conservasset, Et adhuc asserit d. vra, q nos non sumus filius Stephani magni Vaywode, sed essemus filius Bohdani vaywode, qui erat frater nobis ille autem autor cespitauit et fallit, qui nos a patre nostro abnegat et illam porcionem pokrzie, Stephanus Vaywoda magnus pater noster charissimus diu conservauit, et post mortem autem patris nostri, Bohdanus Vaywoda fr noster per sororem d. vestra, que sibi connincta erat, quadam astucie velaminitatis ab eo terram pokrzie occupauerunt. Nunc autem nos illa terra indigemus, propter q d. vra occupauimus, quia nobis est vera et legitima terra ipsa possessionaria. Modo enim accepimus d. vram nobis ostendere minas, propter ea rogamus d. vestram veluti amicum bonum, gratiam boni virimitatis, q de illis, indulgeamini, quia pro certo scimus, illam terram pokrzie pertinere Moldauiam, ea de re occupauimus. Vbi autem dicit d. vra, q non sumus potentissimi, possessi fiexi, deo iuuante, potentissimi Imperatori Thurcorum, Hungarorum, Tartarorum, et Transalpini mam, et virtutibus, opere precium defendere, fuere curabimus, demum autem dicit d. vra, q nos for-

dra, Jncamenta nostra frigimus, tamen non violabimus nostra
fœdera neqz incamenta, nec etiam conculcabimus Sigillum nostrum,
qnia dominia vestra polonica spacium vnius medium miliarium Ita-
licum non intrabimus, Sed incamenta nostra pollicita in perpetuum
conservare studemus, audimus enim qd d. vra filium suum in Regem
polonie coronavit, et in solium regium collocavit, Nos cum eo, nulla
incamenta neqz fœdera donec adhuc prestitimus, et si d. vra optimatum
qd districtus illi polonie non pertinet Moldavie, causa interrogandi,
d. v. mittat vnum hominem primum ad potentissimum Jmperato-
rem Thurcorum, tandem ad ipsum d. Joannem Regem Hungarie
qui verum judicium et justiciam inter nos ministrabunt, Cum
nostrum est, polonie vel Moldavie regna illa terra pertinet,
quoniam quum Multimus nuncios nostros ad d. vram Baronis
d. vre retinent, et ad eam nre non perveniunt, et consequenter,
d. ipsa, scribit nobis, qd fallimus, nescimus cum scitu vel sine scitu
d. vestre est illud vocabulum scriptum, Si ea in re ipsa hesitet
gratia vestri, mittet hominem suum vt in spiciat et legat literas
d. vre vtrum fallimus, et in signo d. vram valere optamus Datum
Balonie feria tercia ante festum Cathedra Petri Anno domini
M°. CC°. XX°. ix°.

Sigismundus primus Rex Polonie
Consiliariis Magni Ducatus Lituanie

Rndis in Chro pribus, Spect. Magcis, & Gnosis, prelatis, prin:
cipibus, Baronibus, Magni Ducatus nostri Lithuanie, Status vhemsq;
Consiliariis in Comentu Vilnen congregatis, Smicie et fidelibus no:
bis dilectis, gram Regiam, Rndi in Chro pres, Spectabilis ac
Magce et Gnosi Smicie et fidelis dilecti, Miltimus in medium vra:
rum S. Gmcrosum Petrum de Dambrowicza Castellanum Chel:
mensem, et Capitaneum Casimirien fidelem nostrum dilectum, cui
Comisimus nonnulla eisdem vestris S. referre, Itaq; hortamur
illas Vt ei in omnibus quecumq; retulerit, plenam fidem non se:
rus q; nobis ipsis adhibeant, et valeant felicissime. Datum
Cracomi vltima februarii Anno domini M°. C°. LXXXi.

Consiliarii ac ordines Regni Poloniae
Consiliariis Magni Ducatus Lituanie

Rmis ac Rndis in Chro pres, Spect. et Magcis domini amici nostri
dilectissimi. Commisimus huic Ori sacre Mtis Regie Gci:
nerosо domino Petro de Dambrowicza &c. nonnulla de mente nostra
vris d. referre, Itaq; rogamus illas Vt ei in omnibus qui
retulerit, igne credant, ac nobis ipsis, et valeant felicissime e
nos diligant. Datum Cracouie vltima februarii. Anno dni
M°. C°. LXXXi°.

Legatio a Sigismundo primo Rege Poloniæ ad Lituanos: data Petro de Dambrovicza Fierleio, Castellano Chelmensi: oratori Regio.

PRimum Orator ingressus in Consilium Senatorum in Comentu Vilnen congregatorum dixit illis Salutem et gratiam Mtis Regiæ Deinde referre si per Mtem suam multis exigentibus necessitatibus ad D.os suas esse missum, nam in proxime acto et preterito Regni Comentu, D. Consiliarii et terrarum Regni Nuncii pntibus et futuris malis impendentibus consulentes retulerunt plurima in Consultatom que simul ad Regni et istius Magni Ducatus Lituaniæ statum tuendum et conservandum utilia et oportuna viderentur, de quibus Mtas sua pro gratia et clementia sua qua omnes Consiliarios et Subditos suos istius Ducatus prosequitur, D. suas certiores facere voluit

DIxit vero in primis fuisse propositum videri utile et necessarium vt iam demum certe inirentur rones et modi, quibus tam regnum hoc, qm magnus Ducatus Lituaniæ bellorum pericula et hostiles impetus undiqz impendentes cavere posset, ne sub incerta spe defensionis ex pterium temporum perturbatom aliquis casus supervenial, Cui non facile mederi postea si maxime vellent vtiqz queant

SUper qua re dixit Orator Mtem quidem suam ita respondisse, q d. suas sciat eius animi et voluntatis semper fuisse vt diuturna aliqua ex Regno, simul et ex magno Ducatu contra Tartaros, communes et communis hostes defensio statueretur, quia tamen nihil adhuc certi ab illis statutum vel inventum intelligat quod sit firmum stabile, et in longa tempora duraturum, hortari se et monere illarum d. vt in pti Comentu conferant et con-

sultent in medium de aliquibus certis utilibus & diuturnis defensionis futurae modis inuiendis, qui iam hic et illic pro comuni bono & necessitate statuerentur et obseruarentur, quos cum inuenerint, Vt Mti sue illos explicent et declarent, quo hic etiam Mtas sua cum omnibus Regni consiliariis et subditis, audita et intellecta illorum sententia et deliberatione pro necessitate et bono ac tranquillo statu vtrius q3 dominii sui conseruando, consilia et equalem tuitionis modum constituere valeat,

Circa rem refert Or Mtem suam. d69 sibi declarare, qd domini Consiliarii et Nuncii terrarum in Comentu Regni congregati, inuitabantur vehementer Mtem suam admisisse, Vt obses per Corsaros, Graco prefectum datus in Regno et non in durato seruaretur, presertim quando sine satu et consilio regnicolarum, D. Consiliarii Magni Ducatus soli de eo ipso obside recipiendo, a Corsaro Tamicramo conuenerint, quare hortari Mtem suam illarum d. Vt causam eius facti sui Mti sue explicent quo vicissim hic apud subditos regni certa eius causa rationem Mtas sua reddere possit

Preterea dixit Nuncius ab Ostaphei ad Mtem suam accessisse, qui retulit Aslamum Soltan Cupreti in Mtis sue fid. obsequio q3 et officio esse, dummodo Mtas sua aliquo illum donario muneraret et in vestris confinibus locis inter Turcos dominiorum suorum habitare cum equitatu, et gentibus suis permittere dignaretur.

Signa re tametsi hec sit dominorum Consiliariorum regni sententia Vt per Mtem suam et muneribus, et in loca illa ad habitandum recipiatur Aslamus, tamen dixit orator Mtem suam nihil in hac re certi inconsultis d. suis statuere voluisse, quare hortari d. suas Vt in hac re quid illis facto vtilius videatur Mtem suam edocerent.

Quoniam vero in preterito etiam Regni proximo Comentu in pensc

rogarent dominu Consiliarii, et terrarum Regni Nuncii Mtem suã
Vt ageret apud subditos suos Magni Ducatus Lithuaniæ, quo in tã
arcdua et necessaria belli causa contra fœdifragum Vaiwodam
Moldaniæ subsidiis regno adessent, dicit Oz Mtem suam, D. earum
hortari, Vt hanc postulatõm vicinorum suorum, cum quibus illis et
pax et bellum cõmune esse debet, perpendant, ad illamq; se ita
accommodent et facilis[e] præbeant, Vt et necessitas præsens et iuxta
vicinitatis, mutua postulare videntur, Considerare enim Mtem suã
in magnum fructum et vtilitatem cessura Magno Ducatui ea oma
quæ nunc ad opprimendas et debilitandas Valachi vires contulerint
Nempe quòd illum sciat in spem ictto finiendarum cum Duce Moscouia
Induciarum conspirasse, quæ confœderatio nisi vires illius hoc tempore
comminuantur, in futurum cum Mosco communicte magnum impedi-
mentum et periculum magno Ducatui afferre possent. In qui-
bus omnibus Oratoz verbis vtetur accommodatis, et ita oratõez
suam in discendo accommodabit Vt quæ sunt desideriũ Mtis suæ
et ad publicam vtilitatem pertinent persuadere d[o] suis possit

Postremo Orator dicit nomine d[nor]um Regni Status vtrumq; Consiliariorum, D[o] suis, plurimam salutem et felicitatem, et quomodò omnes eius Regni status vehementer cupiant, D[nus] suas sicut vicinos et amicos suos charissimos in omnibus votis suis optima quæq; fortuna et felicibus successibus vti et frui, incolumi reipub[ce] suæ statu permanente

Rogare autem d. suas vt pro sua prudentia necessitates suas et Regni communes agnoscere et perpendere diligenter velint, illisq; ita consilio prouidere, ne sub hac malignitate temporum in aliquod periculosam conditõm deuoluantur

Cæterum etiam dicit omnes ordines et Status regni plurimum rogare d. suas Vt ad ea quæ per Mtem suam sunt ad illos nuncciata et

relata commodum et facilem prebere velint assensum et presertim
p dc frendis contra Valachum subsidiis a Mte Regia est propositu
Si quidem ipsi certo confidant Mtem suam communis boni causa tam
d suarum qz subditorum Regni sui omnia ista nuntiata prospicere
et ex quibus amor commictioqz bonę vicinitatis indies maior inter
vtrosqz coalescat.

Vbi autem similis aligna necessitas quod deus auertat Magno
Ducatui Lituanię contra hostem contingat, eadem rone ad subsidia
pro facultate et vtili sua frenda D. Consiliarii et ordines regni ad
cohortandum Mtis Regię dni sui presto se futuros pollicentur. Dat
Cracouię vltima februarii. Anno domini. M°. D°.
xxxi°.

Sigismundus primus Rex Polonie.
Georgio Duci Saxonię.

Ittr Princeps et domine affinis nostre charissime. Accepi:
mus hesi hds Illtis vre, quibus hec que et Serenissimus Rex Roma:
norum et dnus Vlsbetus a Regendorff de Jnduciis trimestribus
et aliis condicionibus in eventum suscipiendarum Jnduiarum annua:
rum nobis prescripserunt, Illtis vra copiose etiam nobis declarauit
que ex nos cognita, mirifice fuimus consolati, Spes enim nostra qui
anterioribus difficultatibus interiectis dilabi de concordia exper:
ea rursus occone rei bene ad pacem preparate est nobis restituta.
Quoniam vero Serenissimus Rex Romanorum scribens vt si segnitis
annalibus Jnduciis ad manus mutuas Arces secundum commenta
conuenti oporteat, Nos minime segnestrem vna cum vra Illte sus:
cipere non recusaremus, nobis quoqz quemadmodum et Illtis vestre
nihil de rone hac explicuit, quibus sint sumptibus, cum stipendiis
et quoto militum numero Arces in Custodiam recepte seruari debeant,

magno pere nobis probatur, qp Illtis vra sentiam Sereno Regis Romanorum ea de re exploratam per leas miserit, De qua gm nostra quoq3 interest, Vt certi simus, quido iam proinde iam scire: stri nos suscepturos, alti sue animus, Illtem vram rogamus, Vt id qp altas sua responderit nobis celerime prescribat et communicet

Ceterum quod ad mittendos Vratislauiam Oratores attinet, nobis inte, grum non nobis iudicux consilium, quido a Rege Joanne nihil per leas ipsius propriis scitis a Sereno Rege Romanorum factum est, his de rebus est nobis significatum, Quod et si hactenus ab illo factum non est, Speramus tamen ito factum iri, de quo vicissim et si: mul si conducibile Vratislauie Oratores nostros expediat aut necessarium sit, Illtem vram tamen quido erit nobis cognitum, certiorem facere celeri nuntio curabimus, Interim vero Illtem vra pro eo affe: ctu, quo Christiane reipub, quietem prosequitur, animo et cogita: tione reputet que opportuna et necessaria ad reliquas concordie promouende persuasiones videbuntur, Nam et nos nihil cure et ve: teris sollicitudinis nostre quam sincere et ob amorem boni publici ab initio Hungarica controuersie in hoc usq3 tempus prestitimus, pre: termittemus, Vt aliquo tandem bono exitu transigi et terminari omnes Christiane dissensiones possint. Bene valeat Illtes vestra, et sit semper felix et incolumis. Datum Crac die prima Marcy Anno domini M°. D°. xxxi°. Regni nostri Anno xxv^to.

Petrus Tomiczki Eps Cracouien: Vicecancellarius
Joanni Carnkowski Epō Premisslien:

Rme in Chro pr̄ & domine amice obarē me. Declarauit mihi d. Stanislaus Thurzo Canonicus Eccl̄esiē mee, d. vram in Epā: in vno istic agentem recta et prospera valetudine fieri, quod non sine voluptate ego audiui, qui et putem sanitatem, et in multos annos felicem vitam illi ex animo faueo & opto. Ego volente domino sub id tempus valeo commode satis, et si non mutauerit valetudo tollerabilis, ea pūtis status conditio mihi facile videri posset

Nona nulla hic habemus preter id quod Sanctissimus Sr̄as dñs noster declarauit Mti Regiē, se conciliuum gñale breui indicere statuisse, et Sr̄as Rex Ferdinandus scripsit susceptas a se et Rege Joanne trimestres Induicias, per quod tempus agi de longioribus et iam cum Turco debeat, quas si condpi et recipi contingat, Interim quod de concordia tractabitur, commentum esse scribit Vlmigs, et Laus Strigoniē et Kyrsmark pro parte sua: Agria autē et Visegradum pro parte Regis Joannis ad manus Mtis Regiē et Illmi domini Georgii Saxoniē Ducis tanqz ad manus neutras concredantur. Alia nos etiam expectamus que si affere: hic, et ego Nuncium nanciscar, d. vram de illis certiorem facere curabo, Interim illius amori et benevolentiē fraterna mea co: mendo. et eam felicem esse atqz bene incolumem sume desidero Datum Cracouie. V. Martii. Anno domini M°. D°. xxxi°.

Andreas Criczki Epus Plocen
Petro Tomiczki Epo Cracouien
Regni Polonie Vicecancellario

Rme in Chro pr, et domine bene factor colendissime. Ago imensas grās Vestre Rme D, qp pro mea magna consolacõe et impatri mihi dignata sit consilium suum in negocio D. Zebrzidowski, et que ad illud firmandum Rome opus essent cumanda susceperit, quam grauiam illi vna cum ipso nepote meo, quem seruitorem Vestre Rme D. perpetuo addixi, donec vitam demeruerit cumabo, Ego mox accepta sententia Vestre Rme D. ministrum eundem nepotem meum ad eam Pribendam, qua in toto regno milla est vtilior, et que ad recepcõm eius pertinebant facturum, Verum quo grauari videatur Capitulum meum, quod eius recepcõm ad Capitulum gnale prorogarunt, suscepta in hac cominus promissione mea, intelliget abunde Vra Rma D, ex ipso domino Zebrzidowski, nam nolui illam grauioribus occupatum hijs Vestris meis interpellare, et molestiam illi exhibere, tantum sup. plico Rme D. Vestre dignetur negocium ipsum ad extremum in tumcõm et patrocinium suum suscipere, exhibere enim quod quicunq; rõnes meas cognouerit, perperam a me factum indicare non potuerit., Clogowski meum adhuc magno tedio expecto, nec, cum tanto pere morebur diuinare quo, Commendo me in gram Rme D. Vestre, qua vt me complecti non desinat, Valeatq; in omnibus felicissime ex animo cupio, et dominum deum precor, Ex Arce mea Peltouien die vi Marcii. Anno domini M° D°. xxxi°.

Andreas Crzicżki Epſs Plocen
Petro Tomicżki Epo Cracouien
Vicecancellario

Rme in Chro pr dñe et benefactor colendiſſime. Mitto Rmæ d. veſtræ per meum puerum, id quod de conſilio pontificis reſcribi mandauit, non viſum eſt mihi lacius aliquid in hac materia ſcri: bere, ne quid contra decorum mouendi pontificis videretur, ego conſi: lium iſtud tandem inſtitui gaudeo quidem plurimum, ſed cum actus priorum conciliorum, exempla, quibus modis hereſes, que potiſſima fuit ſemper inſtituendorum conciliorum cauſa, ſopiebantur, et eo: fidere ex hac inſtitutione et indicijs nõnullis, ac ſignificatione non vul: gari quam ex Germania nuper accepi, conditum ipſius Concilii minime aliud mihi polliceri de illo poſſum, quàm de aliis nonnul: lis. Fundatum eſt in Concilio Conſtancien ſex annis: In Baſilien vn: decim, aduerſus omnis Bohemie hereſim, condemnati et extincti ad hereſin, modus expeditionis aduerſus illos inſtitutus, multa ſalubri: ter decreta, preſertim in magna omnium ob ſciſma ſummorum pontificum libertate. Bohemi tamen hactenus neque reducti, neque do: mati, ex decretisque illis multis et ſalubrioribus haud ſcio an ſit ali: quid quod ſecurius, ne quid dicam de Lateranen concilio, vbi nihil quid preclarius ſtatutum ſit, quàm ad propoſitõm Rmi domini Andree Epi Laſcii noſtri Quæſtiõn, animam immortalem credi deberi. D. Dan: tiſcus ſcripſit ad me multa, que de hac re ſentiat, immo plane futurum vidĕat, qui pertæſus forte iſtorum illic quotidianis illuſtrium ſpectaculorum noctes et dies domum ſuſpirare videtur, tamen que ego et alii coniciunt ex nouiſſimo Auguſtini Commentu, qua: ſi ex primordio futuri Concilii, vtinam vana ſint et falſa, de qui: bus hactenus. Ago immenſas gratias Rmæ veſtræ D. q dignata ſit laborem et moleſtiam in componendo negocio Præpoſituræ Sti Floriani ſubire, in quo tametſi alium exitum ex his que miſi

hic sponte offerebantur, nam exigere nihil volui, expectabam, tamen cum gratia dei neqz ego ego, neqz dignum fuit Pma. Dne vra, contendere et litigari super his pmis, presertim aduersus modestiam d. Camerarii, qua et me hic in omnibus aliis semper ad votum habuit, suscipio et approbo omnia grato animo, etiam si quid minus factum fuisset, dummodo Pma D. Vestra probaretur. Vnd ero si fieri potest, quod tamen equissimum, et necessarium puto ad tollendam in posterum omnem discordie materiam. Vt quoniam mihi non constat, qualem ille regressum habeat ad Scolasticiam Tornacensem, addentur aliqua condicionum gratum regressus ipse fuerit validus inuentus, ne illo pro infirmo mihi contentato, et presertim in mense ordinario, vbi nulli regressores habent locum, aut mihi meo debeam, aut cogerer deinde cum impetratoribus aliis litigare. Verum hic existens sponte mihi absqz vlla condicionis ipsam palam obtulerat, quoniam non video, quid in hac re gravari possit, cum res dubia, res sit quasi nulla, committere itaqz ~~non~~ dignetur rogo Vestra Pma D. alicui. Vt istud quanto melius fieri possit reformatur. Cui me gratie et sanctis meis humiliter commendo, et illam in omnibus ex animi sui sententia valere desidero, et dominum deum precor. Ex arce mea Poltonien die xiiii. Marcii, Anno. M°. D°. xxxi°.

Petrus Tomiczki Eps Crac. Vicecancell.
Andree Crziczki Epo Plocen: nepoti.

Rmi in Chro pr et domine, nepos charissime, Capitulum d. vra Pma scripsit hinc querulas lras ad Pmum Vilnen et Camc: nocen Epos et alios Canonicos confratres suos, de dato contra pri: uilegium Ecclesie Plocen Canonicatu domino Zebrzidowski, a quibus diligenter petimt sicut ex exemplo lrarum cognoscet d. vra Pma, vt sibi et consilio et authoritate vbi opus fuerit tam apud Mtem Regiam quam apud me adesse velint, et non permittere ut priuilegia ad necessitatem et decorem Ecclesie concessa aliquo abusu abrogari, In qua quidem re tametsi ego ab initio sua serim d. vre Pme, dignum et consultum esse, vt eum Canonicatum, nepoti suo conferret, quodo priuilegium ita vt scripsit d. vra Pma vel antiquatum vel desertum esset, quia tamen Capitulum affirmat in vsu et ordine suo proximis temporibus fuisse, et viri multi graues tam ex meis Canonicis, quam et aliis me rogent, atq; moneant, ne in ista inuidia in quam d. vra Pma ob non seruata priuilegia traheretur, illam manere permittam, d. vram Pmam rogo et consulo illi vt mutet rationem aliquam, qua et capitulum placari et d. vra Pma veterem bonam opinionem vna mecum apud hominis omnium ordinum retinere possit, quicquid autem statuerit, vel cum Capitulo suo transegerit, mihi prescribere non grauetur,

Cortinam mitto d. vre Pme tras, quas dominus Dantiscus ad illam scripsit, et me illius amori et benevolencie fraterne commendo, Valeatq; illam et felicem esse quam intimissime desidero

Datum Pracomie,

Sigismundus primus Rex Polonie Ioanni de Lasco Archiepo Gnesnensi

Rme in Chro pr et domine, Smorē nobis dilecte. Agentibus nobis Rioterornia Regni Comentum nunc proxime preterritum, cum de statuenda contra repentinam Valachi hostis vim maiora defensionis rones quererentur et Nuncii terrarum obstinati in hoc esse arpissent Vt nulla pecuniaria decernerentur in Regno prestacio, nisi ex decimis quogne Spūalium omnibus pro tam subita et necessaria defensione contribuerētur. Domini Epi quidam putes affuerunt post multam verborum contentionē vicissim cum proceribus et Consiliarijs Secularibus ac Terrarum Nuncijs ob hoc facta ne inconsultis Capitulis et alteris Diocesium suarum Clericis decernere quidpiam velle viderentur, respondernnt minus hoc de contributione agendi, non in Comitijs publicis, neqz apud se tantu, sed apud gnalem Synodum locum habere. Cuius commodande cum nos summopere ptatem esse penes Rm. vram sciamus, Illam hortamur vt simul et Synodum et tam arcdua Reipub. causa necessariam indicant, et operam suam cum ceteris Regni Epis et Prelatis faciat, vt Contributio cleri pro subsidio belli contra Valachum instituendi decernatur, In quo nobis pr. vra rem singulariter gratam faciet et reipub. nunc in summo discrimine posite officium sum comendabit. Qui bene valeat. Datum Crac fi. Marcii. Anno dom no. D°. xxxi. Regni nostri, xxv^to.

Petrus Tomiczki Epʃs Cracouien: Vicecancellʒ
Chrʃfero de Szydlowiec: Caſtellº et Capitº Cracouien
Regni Poloniæ Cancellario.

Mag^ce domine domine et amice honorand. Reddite ſunt mihi
litere Mag^ne veſtre, quibus et me ſuum viſum, et de ſua recta vale-
tudine fecit certiorem, quod vbinamq3 mihi ego gratum ac incundum
exhibit, quando ipſius bone incolumitatis ſtatus, et hec quam de mea
habet valetudine ſollicitudo, tantundem me permouent, et certam
per ego ſpem de Mag^ne veſtre erga me amore mihi prebent. Ego
in preſens commodius quam ante valeo, et diuum deum pro meliori
adhuc ſanitate recuperanda, rogo, vtinam ut opto impetrare valeā,
quod ſi tamen non impetro, in ea qua me eſſe contentus velit, vnā
et laudabo dominum.

Poſt illa nona Hungarica, nihil eſt hic allatum, quod ſcriptu dignum
foret, niſi quod dnus Palatinus podolie ſcripſit Mti Regie, Vaiwo-
dam Moldauie miſiſſe ad Mtem ſuam quendam ſenem nuncium cum
luis, qui apud diuum palatinum Sandomirien adhuc detinetur. Ab eo
tamen Mtas Regia has recipi ſolum mandauit, quas ſi reddere nolue-
rit, huc cum cum aliquo cuſtode itinerius transmitti ad ſe mandauit.
Scribit autem d. Palat Podolie ſe ſuſpicari non ob aliud miſſum eū
dem Nuncium eſſe, quam vt obtineat facultatem et has publicas
fidei Mtis ſue ad mittendum aliquem ſuper concordia inſignem Or-
dinem intelligat multum nunc eſſe ex mandato Buzi, perturbatum
quo ſibi precipitur, vt exercitum x.v. millium contra Germanos
paret, ſed id quando conſtabit ex his vel Nuncio Voiewode
Moldauie, ego M. Vre perſcribere copioſius incubo. Cum
me amori interea et beneuolencie fraterne commendo, illam q3 ſemper
felicem et optime cum ſuis omnibus incolumem eſſe, vehementer
deſidero. Datum Cracouie vii. Martii Anno. 1581

Sigismundus primus Rex Polonie. Ferdinando Archiduci Austrie. ac Hungarie & Bohemie Regi.

SCRme Princeps et domine fr̃e et consanguinee noster charissime ac honorande. Nobilis Venceslaus Procziek subditus Mtis Vre Sereme et dilectus noster, iam multociens supplicauit Mti Vestre et nos pro illo intercessimus, Vt successionis sue in jura et debita fratris defuncti rõnem habere, et illi pro authoritate et iustitia sua Regia in illa tueri et defendere ita velleit Vt negs illi amplius de iustitia sua apud Mtem Vram agendi, negs nobis pro illo intercedendi occasio preberatur, quod tamen hactenus negs preces illius negs intercessio nra effecere potuerint negociis fortasse maioribus Mtem Vram distinentibus, quare nunc iterum pntibus Mtem Vram ex animo rogamus, Vt tandem in hanc illius iustitiam et causam gratiose inspicere, quantumcs justitia et õnitas postulant sibi adiudicando tribuere velit, Vt et ipse sentiat et nos cognoscamus intercessionem a nobis factam aligno loco apud Mtem Vram fuisse, In quo Mtas Vra rem õnitate sua Regia dignam, et nobis singulariter gratam prestabit, quam vicissim officiis nostris et pari benevolentia referre illi semper curabimus, Commendamus nos amori et benevolencie fr̃ne Mtis vestre Sereme, quam et felicissimam esse, et in multos annos cum suis omnibus recte saluam et incolumem, vehementer optamus. Datum Cracovie V. Marcii Anno domini M°. D°. xxxi. Regni vero nri xxvto.

Andreas Cricius Epus Plocen Petro Tomicio Epo Cracouiensi et Regni Polonie Vicecancell.o

Rme in Chro pr et domine benefactor colendissime, Miserunt ad me ex Comitiis Varsoviensibus maior pars dignitariorum et Nobilitatis, rogantes, Vt causam illorum super Articulo de exemptoe femellarum, a quo liberari vellent, sacrae Regiae Mti et vestrae Rmae D. commendarem, in quo unanimem suum istuc mittunt, Mihi quia haec res insta et Christiana videtur, et vt precibus illorum non deessem, Supplico Vestrae Rmae D. dignetur illis in quantum instum et equum illi videbitur, opera et patrocinio suo adesse, et negocium hoc illorum promouere, ac consulere ne Articulus ipse faciat hic in posterum alienationem, quemadmodum in terra Plocen facere solebat, Commendo me et obsequia mea eidem Vestrae Rmae D. quam deus diutissime sanam laetam et semper felicem. Postouii die xiiii Marcii Anno domini M°. D°. xxxi°.

Petrus Tomiczki Eps Crac Vicecancells Andreae Criczki Epo Plocen Nepoti

Rme in Chro pr et domine nepos charissime. Accepi lras d. vestrae Rmae simul cum exemplo quo, nomine Regiae Mtis scribi debet summo Pontifici de concilio quali quod illius Stas instituere decreuit, quod exemplum mihi plane satisfacit, et pro illo ita scripto et misso magnas ago et habeo d. Vae Rmae gras, quod vero de concilii rone mihi bene sit sperandum, Vt scribit causam equidem ego non nego, quinetiam ex contrario omnem hanc spem de concilio proposita magni faciendam esse puto, secundo enim illo futurum confido quod omnes haereses nouae, simul cum veteribus e religione nostra

tollentur, et res Christiana per auctoritatem concilii cu summo Pon: tifice cum Imperatore et aliis illustribus ac inclytis personis pacem in tranquillitate collocabuntur

Gaudeo probari d. Vre Pme ea que sunt per me cum domino Cam: xatq constituta. Et quo certe humaniter se ad omnia proficiente preter id quod iam scriptum est exigere aliud quid piam manus no dederat, presertim cum contractus inter quem cum d. Vra Pma fecit, in nullo starem que sponte obtulit, ipsum obligatum fuisse do: cebat. De addenda tamen condicte vt scribit D. Vra Pma, per occasionem cum illo agam et videbo quid fieri commode potuit,

Ostendit mihi D. Zebzidowski nepos d. Vre Pme, id quod de consi: lio per dnm Vitinj dato, illi scripsit, quod ipsum Consilium ego puto non inutile esse, tam ad jus d. Zebzidowski quam ad officium d. Vre Pte tuendum de quo pntis hic Canonici et Vra Pma, et alii multi mecum agunt et magnopere quaerimus, me etiam accusantis ea que ad perquirenda privilegia Ecclesiis bono instituto concessa, probarem et mali exempli rebus adinter essem, propter quas illorum querelas duxerim non abs re fore, si contra concessiam istic alia qua rone sue multo indicioruum scripsitu d. Vra Pma cum Canonicis componat, et nepotem licentiali honore insignitu interea curet predicatore etiam aliquo et lectore Ecclesie promisso, quod enim ad me attinet, in omnem eventum curabo, vt in Urbe Roma illi cum derogatoribus utilibus de dicta prebenda provideatur

Roma Sic alia non sunt nisi quod nunciatur Oratus Regis Ferdi: nandi sue ulla pax et Induciis domum ab Imperatore Turcorum esse reversos, et quod recens plurima nauis armatis militibus et commeatu referte a Turco sint in Hungariam adversus Dambio missę, quę res in suspicionem me de futuro aliquo malo adducit, In qua tamen suspicionum incertitudine, D. Laski nos dii preservare

non patietur / Speratur si quidem cum tecto in alteruteram partem
mutatio rito uidimus / quando autem redibit / et imutabit ea que co:
erit / Ego d. Vram de illis rectiorem facere curabo / Cum is me amoris
et benevolencie fine interea commodo / et illam felicem esse atq; din:
tissime incolumem sume desidero / Cracovie die x f iiii
Marcii Anno dom M°. d°. xxxi°.

Clemens Papa Septimus. Sigismundo primo regi Polonie.

Charissime in Xpo fili noster / Salutem et Apostolicam benedictionem.
Que nuper ex tuis charissimi in Xpo filii mei Ferdinandi Hungarie
et Bohemie Regis illt / sunt nuntiata / de apparatibus in duis maiori:
bus miramini Turce nunc Tyranni / proximisq; periculis ei emisq; ui:
gis ac dominijs / nec minus ceteri Christianitati ingruentibus / ea ar:
bitramur tue Sanctitati melius esse cognita / nec dubitamus te pro tua
egregia in deum pietate / progq; Boni et Catolici Principis officio /
illa in tuam curam et opem pro tua uirili suscepturam esse / qua
spe huc bonitatis et prudencie fretus et speratis et paucis ab hinc die:
bus scripsimus ad Sanctitatem tuam / Ut eum idem dei et tue Sanctis
hostis Thurca / toto hoc septennio proximo in nostram perniciem se
exercuerit / Rhodum / Belgradum / Hungariam occupauerit / et Vien:
nam tentarit / Hunc autem annum totum in apparatibus contra Chri:
anos consumpserit et consumat / Veri proximo exuperans / Vellet pro
tin Regni uiribus ad commune incendium restinguendum pia contribu:
re concurrere / atq; ut hec expedicius fieri possent mandatum ei ad
tunum huc mittere ad communi huic deliberandi nobiscum / et cum ce:
teris Principum Ors interuenciendum / et in partem Gnies pie
et necessarie defensionis condescendendum / quod nondum a tua Sanctas
esse perfectum, non aut uolumtati tue / de qua dubitare non possumus
sed longitudini tantum itineris assignare uolumus / qua celeritas negocii

impeditur, Itaq; cum tas aliorum adhortandorum partis pastora-
lis nobis persona imponat, quod cum ceteris principibus egimus
cum tua etiam Sanctitate vt inclyto Christianitatis Principi agendum et
repetendum duximus, Te fili mi charissime per Christum Jesum ad-
hortantes, requirentes, et rogantes, vt quemadmodum ceteros Princi-
pes speramus esse facturos, et nonnulli eorum iam fecerint, ita
in mandatum tuum hoc ad protectorem tuum cum plenis instructio-
nibus et consiliis ad hoc tuis quam primum velis mittere, illudq; pro-
ma prudentia cogitare, vnum quodq; temporis punctum ac momen-
tum hosti lucro, nobis damno cedere, cum illi indies si appareat nos
communem causam hactenus negligamus, qui tamen veremur, idq;
deus omnipotens auertat, ne postea ex communi in propriam cuiusq; vex-
tamen, si nihil preter cunctationem et moram hosti opposuerimus, Sin
autem tua Sanctitas vna cum principibus ceteris pacis opis contribu-
ta, communi saluti non defuerit vt speramus, exploratissimam vide-
mus non solum Sanctitatis, sed victoriae racem in tot simul princi-
pia conspiratione repositam cum omnibus pax non sit futurus, quem
vnus ipse Ferdinandus anno superiore cum dei auxilio repressit.
Sed hec omnia sacris idem protector tuus ad te scribit, Cuius hu-
fidem pro te habere optamus, Nos autem quamq; ex pristina cala-
mitate mea vix dum respirantes et facultatibus et plebe sedis prorsus
exhaustis, qui tamen nostri et venerum fratrum nostrorum S. R.
Ecclesiae Cardinalium exemit partis in contribuendo, quod nostri tenui-
tati licebit, sicut adhortatore adsumus, ita re ipsa non deerimus, Dat.
Romae apud Sanctum Petrum sub annulo piscatoris. die
viii Augusti. Anno domin. M°. D°. xxxi.°
Pontificatus nostri anno vii°.

Sigismundus primus Rex Polonie

Clementi Papæ septimo.

Sanctiss. etc. Accepi iam pridem binas lras vestr. Stis, in quibus quia magnum et arduum negocium continebatur, ad quod me vestra Stas cohortari dignata est, necessarium putaui id ad vniuersum Senatum meum referre, quo factum est, vt sexmis forte quàm res postulet, vra Sti responderem. Expeditum gualem aduersus communem hostem adornat vra Stas, rem sane non minoris necessitatis, quàm vel Candis, vel Pictauis, periculum enim summum non iam in foribus, sed in penetralibus ipsis, vt mihi scribit, verisq; edocta est vra Stas, instat, cui nisi maturè, alisq; quàm Bartemes constitutum est, occurratur, ingentem toti reipub. Christianæ ruinam est allaturum, quare colligi tandem in vnum à vra Ste vires Christianorum aduersus tam potentem tempestatem, neq; gratius quicq; audire possum, neq; vlla spes certior videri debet, quàm ea que à Ste vra tam prudenti antistite nobis proponitur, quod tamen ad me attinet, omnis ad hoc negocium tractandum vel orandum, vel mandatum v. Stas. requirit, vt omnia merito facere debeam alacrius, q; alii, qui post terga mea degunt, ita faciem id, quod vra Stas postulat, libentissime, si vel orandum propter difficultates quasdam domesticas expedire tam cito vt opus est, possem, vel mandatum mittere necessarium putarem, cum dextra mea extensa et parata sit semper aduersus infideles, semperq; illos a finibus Christianorum multo et impendio, et sanguine meorum arcerem, tantum abest, vt ad bellos apparatus in hanc rem mea voluntas et opera desiderari possint. Porro subditi mei considerantes eam molem Tartarorum, Moscorum, et Valachorum, que regnum et dominia mea semper premit, non solum ad destinendum me à bellis et contributionibus aliis satis esse sed vires etiam meas iam continuis bellis attritas, ad tantum onus ferendum non sufficere, a neminoq; Christiano principe me laborante

admiranj, expedicõm autem gñalem aduersus infideles hactenus nihil
aliud quam pretextum contribucionum ad primatos affectus, et bello-
rum intestinorum fomitem fuisse, multa regna et dominia, multósq; pri-
cipes, et nouissime Ludouicum Regem nepotem meum desideratissimu
spe ipsius gñalis expedicionis et subsidiorum, que illi inde non promitte-
bantur, corruisse, spemq; aliam meliorem seruande rei Christiane ad-
huc nullam apparere, pacem quidem inter plerosq; principes Chri-
anos factam predicari, simultatum tamen, dissensionum et bellorum
plena videri omnia, vires, sumptus, et studia, que ad commune rei-
pub. Christiane salutem tota conferri deberent, in primatos affectus
et bella intestina conuerti, hostem incitari magis q; arceri, exim-
phos et spes inanes iactari, consilia et remedia salubria negligi, et
omnia primatis cupiditatibus posteriora haberi. Hostem vero interim pre-
indoctis magis proferri, et omnia nimirum occupari. Hec ingnam consi-
derantis subditi mei exigerent a me, quod Induncias cum Impera-
tore Turcorum necessario susceperim, exigentq; adhuc vt longiores
suscipiam, neq; me et regnum meum vt victimi alii, in manifestum
discrimen inducam, quod et alis vestre Sanctti declarcam, quare cu
ita se res habeant, supplico vre Sti, vt hec que intergerrimo et do-
lenti animo a me scribuntur, in eam partem accipere dignetur, ac
bono consulere, si quid minus vobis cius respondeam in presens, cum
neq; opus putem, postq; in ea sum palestra in procinctu semper, ad
quam se vra S. cum alijs accingit, neq; vt ingenue dicam, satis
integrum ac consultum sit, cum hactenus eiusmodi consilia et confe-
derationes principum Christianorum nihil aliud, q; hostem cautiorem,
instructioremq; reddere, et victimos illi ad deuorandum propinare solebat
Verum cum aliquid serio agi videro, unde spes certa colligi poterit,
ego quod hactenus feci, et facio, nulla in parte desero reipub. Christiane
idq; omne alacriter exequar, quod ad pium et Christianum principe
pertinere debebit. Commendo me vestre Regnumq; et dominia
mea vre Sti, quam ad multos annos sanam, sospitem et incolume
esse cupio. Crac die Aprilis. Anno dñi. M°. CCCC°.

Sigismundus primus Rex Polonie Cardinali. S. Quatuor coronatorum & Regni Polonie Protectori.

Vene. ac. Egit nobiscum bmis lris sanctas D. v, vt ad statuendā expeditionem aduersus communem hostem, quam istic parat, vel nunctiū, vel mandatum nostrum ad eius s. mittamus, Nos vt illam vanis promissis et iactationibus non tardemus, rescribimus illi ingeme, vt ut arbitremur premissarii, id quod res est, expeditionem ipsam esse negocium arduum et maxime deliberatois vt pote qne antehac cum viris Cristianorum essent validiores, et hostis non ita potens vt nunc est, sepe et ne quicqz fuit tentata, neqz tardemus aliquid aliud perfectum est ipsis molimintibus, qz irritator hostis continuum ei Cristiane detrimentum. Cum vero nunctium vel mandatum nostrum ad eam rem mittere neqz sit opus, qz subditi nostri et pugnent et contribuant semper aduersus infideles, neqz ob indutias nostras cum Turco satis integrum ac intum, non solum propter fidem, sed etiam propter periculum. Vt enim nobis, qui victores sumus, magis conduceret, si expeditio ipsa succederet, ita, si minus, in nos potissimum furor pronorati hostis redundaret, sicuti antehac semper redundare solebat, neqz fuit multorum aliorum victorum interitus causa precipua, rogamus Vestram Rmam D. vt non solum nos excuset eius Sti, sed etiam consulat illi vt tanti sper donec Cristianorum vires et bellis intestinis attrite, et simultatibus ac hereseibus distracte reficiantur, pocius de contumendo, qnā pronocando magis tanto hoste, qui nichil non exploratum habet, rationem et consilium inicat, aut aliā rem instituat ac prosequatur, qz tardemus multi alii facere consueuerunt, quod vbi nos cognouerimus, et spes certa alicuius boni successus apparebit, persuadebat Vra Rma D. illius Sti, nos neqz posthac futuros, neqz officio meo vlla in parte defuturos. feliciss̄me valeat Vra Rma D. et nos diligat. Datum Cracouie die Aprilis

Sigismundus primus Rex Polonie Clementi Pr^a vij^mo.

Sanctiss^me ac. Nescio, an vllam vnq3 rem gratiorem mihi signi: ficare potuisset vra S. q3 quod in tantis reipub. Christian' turbis et calamitatibus precipuum semper remedium arbitrabar, ac in vm: uersum omnes dudum exigere videbantur, se ad statuendam tandem ty: nodum gnalem animum induxisse, agoq3 immensas gras vre Sanctt: q et meum in hac re negocium consilium amplecti, et officium se: et prudencia sua dignum, more optimorum antecessorum suorum exequi dignetur, hec enim est vnica in omni rei Christian' aduersa tempestate sacra anchora, ad quam laborante Cecia, et statu pubco recurri solitum fuit semper, Verum enim vero nunc demum quo magis et tempora difficiliora sunt, visq3 hostilis formidabilior, et schismata hereses3 quasi caterratim in vnum omnes collecte, cacos tenatis3q3 in omnibus fere nacionibus plurimorum hominum mentes afflarunt et corruperunt, eo magis emendum erit V. Sti. vt tam salutare institutum eius, opem et medelam aliquam tot perpessis, et adhuc maio: ribus impendentibus malis afferre possit, Nam nisi accuratius proinde: Rpublice saluti pubce, qm memorie proditum est in nonissimis aliquot co: ciliis factum esse, vereor maxime, ne, quod omen deus auertat, magis confirmentur et augmententur incendia, q3 extinguantur, quod tame ne contingat, Vram Stem, vna cum Cesarea Mte oportuno modo emcaturam esse non dubito, quod ad me attinet, cum ipse hand: quaq3 venire potero, mittam non grauatim Oratos meos viros aliquos Probatos et idoneos, qui et additi erunt V. Sti omni obsequio, et id omne loco mo obibunt, quodcunq3 ad gloriam dei et dignitatem Vre Sctis tocius3q3 reipub Christiane salutem opportunum videbit, modo Vestra S. me tempori de die et loco Concilii certiorem facere dignetur, in Cuius bonam gratiam, me, regnumq3 meum et dominia etiam

atq; ciam diligent^mo comendo, et quam promolmitate Sanctæ fidei Catholicæ et singulari mea voluptate longe et felicissime valeat desidero. Datum Cracouiæ die xxviij^a prilis. Anno dñi Anº. Dº. xxxi^o. Regni mei xv^to.

Petrus Tomiczki Epus Cracouien. Regni Vicecancell. Ioanni comiti in Tarnow Palat^o Russie: & exercituum regni Polonie Duci generali.

Mag^ce domine fr̃e et consanguinee honorandissime. Heri primum ex Lituania rediens D. Isdbienski Eccles. meæ Canonicus retulit mihi, placere Regiæ et Reg^li Alti matrimonium quod nos inter Illm^m dominam Ducem Masouiæ et Dominum Odrowasz tractare et suadere cepimus. Verum de dote in bonis Ducatus Masouiæ illi assignanda, assentiri negotiis voluerunt, Namq; Regia Altas diebat iam de hoc antea Consiliarijs regni ita visum esse, vt si alicui nuptum Dux Anna traderetur Dotis nomine daretur illi vel pecunia numerata vel inscriptio fieret in bonis aliquibus Altis sue, que extra illum Ducatum prorsus essent posita, quare de contrahendo quidem matrimonio inter ipsam Ducem Annam et dominum Odrowasz stat hec firma Alti Regiæ sententia

Quod tamen ad dotem Altitudinis Consiliariorum suorum regni Regni sententiam, et illam vel in numerata pecunia dare, vel in bonorum quorumcunq; regni sui hypotheca assignare, prout hec lacius Alti vestre D. Isdbienski his suis perscribet, Quoniam autem necesse est, vt omnis ea matrimonii tractatio et cunctatio ad reditum vsq; in Regnum Altis Regiæ differatur, Mag^a vestra diligenter et expendet interim in animo suo quid illi ad rem magis oportunum videbitur, vt cum Altas sua redierit et vna voluntate certi et expediti esse possimus, negotium perfici res debeat, consilio ege; amus, Interea ego me amori et benevolencie fraterne Mag^ce

vestrè commodo, Camq̃ felicissimad esse et diu cum suis omnibus incolumem vehementer desidero. Datum Cracoviæ penultima Aprilis. Anno domini M°. D°. xxxi°.

Petrus Tomiczki Epus Cracovien. Vicecancell. Lucæ de Gorca Castellº Posnaniensi et Capitaneo Maioris Poloniæ.

Magce domine domine et fr̃e honorandme, Nunc primum ex lris Magtis vestræ intellexi dominum Odrowasz laborare apud Reginalem Mtem de impetrandis Regiis lris reservandi sibi ad inte tempora Castrum et oppidum Sambor cum bonis ad illa pertinen, et primoq̃z aliqnd radere cum aliqua Mte in rem suam, sicut postulat M. vra, egerem, contuli cum ipso domino Odrowasz, qna rone mea opera illi prodesse possem, Sed cum intellexi Mtem Reginalem difficiliorem se nunc in negocio isto quam prius exhibere propter non putatas tras, quas se Mti sui Bcli dudum ostensurum promiserat, suasi illi vt si consultum vellet rebus suis, præstaret illius Mti quod promisit, trasq̃z ostenderet. Nã idem hoc minus, inbente Mte Regia, facere cogeretur, hoc autem ego illi suadeo, quod puto magis ex commodo illius fore posse, sumq̃z etiam postgac suasurus, et mea opera adiuturus in qnibus maxime opus illi et commodum habere posset.

De Sacrilego temeratore diminssimi Sacramenti penas acceptas esse gaudeo, optoq̃z vt hec punicio exempla et terrori sit in posterum reliqnis huiusmodi abhominandis et scelestis malefactoribus. nihilq̃z dubito istam M. vram piam circa vindicandas dei iniurias sollicitudinem, illi et honorem et mercedem amplam allaturam.

Hic nona nulla sunt, nisi qnod Brembus declaraverit nonnullis D. Palatinis Siradien se ex Turcia redijsse, et assensum Imperatoris Thurcorum ad Induvias annales faciendas attulisse, ex

quo Nuncio fuimus hic consolati, quod et omnium adhuc tempus
aſt calamitat respirandi, et spem futuræ pacis et concordiæ confirmæ:
de habituri sumus

Proinde etiam Cras hinc venturus esse dr Thurcarum Imper:
ratoris, et dnis Stanislaus Laski, a quibus quæ exponentur
et tractabuntur ego Magae vestræ per aliam occasionem scribendi
declarare curabo, Cui me amori et benevolentiæ feme interim
commendo, felicissimamq illam esse et diu saluam et incolumem
vehementer desidero. Datum Cracoviæ

Monitorium Pœnale aduersus Albertum Ducem in Prussia Marchionem Brandeburgensem.

NOS CAROLVS dei gratia Romanorum Cesar semper Augustus, Germaniæ, Hyspaniarum vtrimq3 Sitiliæ, Hierosolimorum Hungariæ, Dalmatiæ, Croatiæ, &c Rex. Archidux Austriæ Dux Burgundiorum &c comes in Habspurg. Flandriæ et Tirolis &c Optamus sclri Alberto Marchioni Brandeburgen, nostro cognato et Principi, nram gratiam et omne bonum.

Illustres mi cognate ac Principes. Supplicarunt nobis Hon^tis vitalthernus à Cronenburg, administrator Magni Magisterii in Borussia, atq3 Magr ordinis Teutonicorum in Germania et Italia, Princeps, et denotus noster. Etsi Hon^tis militaris ordo Theutonicorum, annis ab hinc plus minus trecentis, diuina quadam clemencia auxilioq3 et ope papalis Sti^his, atq3 antecessorum nostrorum in Regno Romanorum Cesarum ac Regum, Electorum, Principum, et Statuum sacri Imperii terras Borussia, magno conatu, labore et sanguinis effusione, ab infidelibus ad Christianam fidem atq3 sub potestatem prænominati ordinis redegerit, Preterea Psatis nostris antecessoribus atq3 sacro Romano Imperio in proprietatem propugnaculum et protectum, Electorib, principib. Comitib. Baronibus, atq3 egnestri ordini Germanie in refugium, sustentacom et hospitale prenominato tempore, possederit atq3 defenderit, Et quanq3 in annis ab hinc aliquot, in eum ordinem receptus, habitum induerit, deinde quoq3 in magni Magri fastigium erectus, tuæ preterea fidei promicia cum subditis credita: et tu insuper hoc omne subieris, hocq3 nomine eam promissionem feceris, quam antecessores tui facere fuerunt soliti, Insuper vna cum pre tuo et Marchione Casimiro bone memorie fratre, quorum fieri potuit promisisti, cum

ordinem cum adherentibus subditis et terris, nihil priuilegiorum amissurum, sed defensurum atqz protecturum. Attamen istis minime obstantibus, et qma admonitus sis, atqz adeo con volun-tatem ac permissionem prefati ordinis Magni, procerum et alio-rum tue religionis, ordinis promissa et Juramandum, in contu-meliam et detrimentum magni cultus diuini atqz in dispendium equestris ordinis in Germania, sub pretextu et specie pacis et sacro sancti Euangelii, contra ipsum denqz, in periculum ani-tue, atqz in proprium commodum, cum ordinem Equitum per se fieri potuit) deposuisse. Prouinciam Borussie in profanum usum deduxisse. Preterea vt prouincia sacri Imperii Cuiuscqz iam antea à nostris Vicario ac proceribus sacri Imperii in Comi-tiis Norembergen ad nras cumq preces, in principem Imperii assumptus, inter proceres regni in publicis consultationibus loco dignatus ac vsus atqz principum more nobis et Imperio fidem promiseris) ab eodem sacro imperio alienaueris, regnoqz Po-lonie subieceris, Duratumqz feceris, In hunc modum vt dilectus fr nr Rex Polonie tibi, fratri tuo Georgio, Casimiro et Joanni bone memorie atqz suis heredibus in feudum tradat, Quod si omnes sine heredibus filiis decederent, tum regnum Polonie hereditario nomine acquirerent, si vero supercessent filii, hi principe digna dote imputa a Regno Polonie locarentur, Juxta transactionis pre-scriptum (quam tamen nos ex cocsarea nra potate irritam et inanem reddimus) insuper exorem duxisse, id quod nobis, Impe-rio, ordini, et equestri ordini, minime in modum fit frandi, Qua ratione factum est, vt perinde ac administrator Magni Magisterii, apud nos conquesti, atqz auxilium petere debuit, Igitur nobis emisse sup-pliarunt, vt eum atqz ordinem in medio auxilio, et sequente mandato clementer dignaremur. Vtqz ut ipsi atqz ordo, eaqum res-qnas ut supra indicatu est, vi amiserint, possessionem recuperare queant, proinde cum vt Romanus Cocsar, omnes qui a nobis auxilium inuis petunt, id ipsum prestare atqz ab omni inqui-

primente, liberare, preterea cum rebus suis ab inuasta occur sione
defendere astricti ac parati sumus, Et quia a religione ac ypsato
ordine, id quod est notorium, discessisti, habitum deposuisti, con Christi
unum ordinem constituendo et ura, Vxorem duxisti, adhuc terras
Borussie ordini adimere molitus, atq; adeo con nos et sacrum imperium
unum graviter deliquisti, hacq; rone factum est, vt magni magri
Borussie officium una cum omnibus Regalibus, atq; iuribus cogni-
tibus ni Commissum ceciderit. Qua rone atq; aliis meritis cen-
sis, nos vt Romanus Cesar, prenominatum Principem nrum
ypsati magni magri officij, administratorem feriunus, atq; hoc
officium una cum prouincia Borussie, et ijs que ad eam per-
tinet, regendum committimus, iuxta Cesareas iuras literas, hac
de re promulgatas, Ci insuper vt administratori prenominati
officii, regalis et feuda secularia sui ordinis terrarum Borussie
cum omnibus Ciuitatibus Arcibus, Oppidis, pagis et bonis, do-
miniis, feudis spualibus et secularibus, metallis, argentinis, pisca-
tuis, fluminibus, nauigationibus, siluis, venationibus, pascuis,
et theolonijs terra et fluminibus &c, iure cudendi aurei et argentei
monete rotundiq; tum in Germania, tum in Borussia, cum
mero et mixto Imperio, Iurisdictionibus cum eorum dignitatibus
atq; omnibus aliis regalibus, iuribus, atq; consuetudinibus ad hec
pertinen, non aliter q; ipsius predecessores magni magri et ordo hacte-
nus detinuerunt et possederunt, nichil plane excipientes, quod a
nobis et sacro Imperio infeudari debet, in feudum dedimus, que
cum ita sint stricte mandamus tibi ex Romana Cesarea ptate
et volumus vt sub pena nostri et Imperii banni, intra octo
hebdomadas, a die presentium harum Cesarearum trauium tradicionis
prefato prouincia Borussie cum omnibus accessionibus dereli-
quas, candemq; prenominato Principi nro perinde ac Administratori
electi officii magni magri una cum regalibus, omnibus Ciuitatibus,
Arcibus, oppidis, pagis, bonis soli et mobilibus, dominijs, feu-
dis spualibus et temporalibus atq; omnibus ypsatis et alijs iuribus

nihil exripiendo quod ad prefatum thagni ducis officium et ordinē
pertinet / Insuper cum remissione omnium et singularum perso-
narū ordinis / inhabitatorum / communitorum / subditorum terrarum
Borussie / promissionum / quibus tibi sunt obnoxii et obstricti / Si
modo tibi est tibi prenominata penam banni incurrere / Verum
tamen si pntes te huic nro Corsarco mandato / obtemperare
no deberes / atq; existimes habere te eo nomine instas opponendi
causas et rones / Vocamus et citamus te ex Romana Corsarca
pte tris his / et volumus / vt elapsis primum octo septimanis nona-
gesimo deinde die / quorum triginta pro primo / triginta pro secundo /
et triginta pro tercio et vltimo inridicto die tibi statuimus peremp-
torie / quod si is nonagesimus dies inridicus non fuerit / proxi-
sequente inridicto die / coram Imperialis Camere / indicio / inridicte
comparcas / et nre fundatas rones si quas habes / secundum forma
juris opponas / Et si he causse atq; rones satis et sufficientes
non fuerint visē / Videre et audire sententiam banni aduersus te
declarandam / ferendam ac promulgandam / atq; adeo / vt extra
te vltra procedi / et personē prefate tibi obnoxiē / ab eorum pro-
missionibus secdm juris forma absolui queat / Sine enim in hunc
modum comparcas / sine non etiam / nichilominus ad partis petitor
procedetur aduersus te / iuxta juris regulam / Id quod tibi sigm
fiatum volumus / Dat in nostra et Imperiali Ciuitate Augu-
sta .iiii. die Nouembr. Anno a nato Christo .xl°.
D°. xxx nostri Imperii .xi. et nostrorum Regnorum .xv°.

Legatio ab Alberto Duce Prussiæ Marchione in Brandeburgk: ad Sigismundum primum Regem Polomæ: aduersus Bannum Cesaris.

SERme Rex, potentissime monarcha, postra ꝯz illr̃ princeps et dñus, Dominus Albertus Marchio Brandeburgen Borussiæ Dux Er̃ dñus me clementissimus, in proximo regio Comitatu, peteromi, a Sacra regia vestra Mte consilium et auxilium coram petit, nomine nouæ infeudatois Mgro in Hermania, et administratori sr̃dys plact, in Borussia, Augustæ Vindelicorum nuper factæ. Dignata est sacra Regia vra Mtas eius, celsitudinem clementi admodum consilio, atqz ramssas addidit, præsertim propter regni Polomæ ins, quibus huic morbo obviari queat, addidit preterea Sacra Regia vra Mtas sr̃ doctrina negocio eius celsitudini nulla rone defuturum, quamobrem Sacra regia vestre Mti eius celsitudo supplex egit gras, atqz in pueriarum rerum demo agit. Et quia eius celsitudo magnam spem, tum ex ea promissione, tum vt princeps regni concepit, atqz adeo nihil dubitat, non potuit sacram Regiam vram Mtem eius quod nuper accidit non certiorem facere. Sexto nonas Decembris proxime preteriti, accepit clementissimus princeps nr̃ a Corsario irato et proviari tabellario Corsarum penale mandatum, iniqua et peremptoriam sittam, vt nel intra octo septimanas proximam Borussiæ sub poena banni Ppsato ordinis Theutonicorum administratori, eius celsitudo restituat, vel elapsis octo septimanis intra nonaginta dies, in Judicio Cameræ Imperialis comparat, oppositura rones et ramssas, propter quas eiusmodi restitutio ab eius celsitudine fieri minime debeat, quæ omnia Regia Vra Mtas ex hoc exemplo, in latinum idioma vtrumqz tradurto, facile potest intelligere. Nolunt autem eius celsitudo huic tabellario aliquid dare responsi. Primum quod hoc eius celsitudini, vt Sacræ Regiæ

590

588

vestra Mtis subdito principi, smie Regie vestre [illegible] permissione minime liceret, Deinde ejusmodi responsione (si forte apud eandem tabellariam causas pretendisset, propter quas respondere non cogeretur) nihil aliud effensset, quam ut ingenta istorum hominum sententiam, qui instas eius celsitudinis excusacões non admittunt, smie vlla religua cittoe et quodam compendio con eius celsitudinem in indicio fuisset processu. Id quod ingenta legum Romanorum prescriptum fieri non potest, si nihil prorsus, elapsis etiam octo septimanis atq; nonaginta diebus respondeatur, Nimirum cum in eum eventum plerq; reqniruntur cittones. Proinde nolunt eius celsitudo tantum temporis atq; reliquas commoditates temere rejicere, quin etiam voluit Regiam vram Mtem vna cum Rmis, Illr, Magnis, ac Egregiis dominis procuribus Regni, fribus et amicis smis dilectis, qui in curiarum a Regia aula no absunt, hac in parte niterim consulere, supplicter, fraterne et amice rogans, Sacra Regia vra Mtas, vna cum ornatissimis dnis procuribus Regni Consiliariis, dignetur in medium consulere atq; rones et causas querere, quibus huic periculo obviari queat, Jn primis vero velit Sacra Regia vra Mtas, Cesarea Romanam Mtem, per tras et Regnum Ordinem Rmum dominum Epm Culmensem, Velsi his in Aula Cesaris amplius non sit, per alium quemuis ordinem inuisere, eiusq; Mti significare, primum transmisisse Regie vre Mti eius celsitudinem mandatum Cesarium, vna cum annexa cittoe peremptoria rc Quodq; Sacra Regia vra Mtas eius celsitudini per penale mandatum sub pena amissionis vniuersi feudi Borussie procuret, quominus in Judicio Camere Jmperialis compareat: Supplicter rogans, Sacra Regia vra Mtas velit, Vt et Regius Polonie, et Provincie Borussie iuxta consulatur, eius celsitudini eiusmodi penale mandatum signo Regio confirmatum per peculiarem tabellarium, magna solicitate, prope diem transmittere, Atq; addere causas, propter quas eius celsitudo in indicio Camere Jmperialis, in hoc negocio, respondere minime cogatur, Jn super procurare, Vt si vel a Cesarea

Mtis vel a Iudicio Imperiali Camere, aliquid suis cittonum, suis mandatorum insimetux, eius celsitudinem nihil debere prorsus re: spondere, Imo Sacram Regiam Vram Mtem habere sufficientes can: sas et rones, quibus, aduersariorum iniquas petitiones dilui queant. atq; paratam esse Sacram Regiam Vestram Mtem, pro viribus idipsum acturam, Secundo velit Sacra Regia Vra Mtas, Cesaream Mtez sine admonere vt sic temperet negocium, ne contra factas impe: ratorias promissiones, hec nona nouis administratoris infeudario, iu: gustis vindicorum facta, sit Regno polonie grandi, presertim cum non ignoret Cesarea Mtas, quicquid ab istis hominibus impetratux magna quadam importunitate, surreptiue atq; suppressa veritate fieri, quando quidem ea que huic penali mandato ex eorum rela: tione inserta sunt, longe alr se habere, Et vt vnum proferatur pro omnibus, quia gloriantur hunc ordinem in Borussia fuisse Christia: nitatis firmamentum et propugnaculum, Cum tamen luce meri: diana sit clarius, hanc Borussie prouinciam a Regno polonie et magno Ducatu Lituanie in vnionem esum elandi, proinde sine ope et auxilio Regni, Christianitati nihil prorsus commodare, vtq; Cesa: rea Mtas plane persuadeatur, Iam deo opt. max, bene fortunate, atq; illr Borussie principi perinde quasi principe Christiani Orbis atq; Regni polonie, adiuante, longe commodius fieri posse, vt infideli: bus quibus et regnum polonie et magnus Ducatus Lituanie clau: ditur, non solum resistatur, sed et aliquid prouinciarum et terrarum subinde adiuiatur, Et ut permittatur interim, habere prouinciam Borussie vicinam infidelem gentem aliquam, atq; Christiano nomi hostem, Attamen nemo ignorat quotpere isti homines annis ab hinc non paucis voluerint cum Christiani orbis hostibus manus conserere, Insuper hoc ipsum docet, nouum illud inter Augrum in Linonia, et Schismaticum vicinum sue Ruthenum, nuper initum fedus, quod ad angarias Augri et suorum cruciferorum preces, in rem schismaticorum, et maxime nimium dispendium vicinorum Chri: anorum peractum est, atq; a principio magis Regna, Prouin:

rias, et magnas dicionis, qz vt nomen Christi predicaretur, vel
ut Christiani homines quiete viuerent, que fuerunt, id quod inde
colligi potest, quia Christianis ptatibus restiterunt, cosqz in quibus
in eam prouinciam vocati sunt, magna ingratitudine, suppresse-
runt, atqz adeo eorum vocationi non solum non paruerunt, sed
contra pocius, ea que cum eorum religione ex diametro pugnat,
moliti sunt atqz perfecerunt, Et quod neqz spualis, neqz tempora-
lis vt hodie loquimur, tametsi nemo magis ex tempore viuerit,
appellari possint, Cum quibus si sit alicui negocium, perinde arridat
ac si lupum timeat auribus, quem neqz quiat retinere, neqz ei-
andeat dimittere. Dum pro sua libidine atqz in aliorum preiudicium
modo spualis, modo temporalis estimari velint, Neqz pot hic equester
ordo in Germania iuste conqueri, amisisse se hospitale, cum Regum
polonie hactenus hoc iustis rationibus eis denegauerit, atqz habeat
isti homines satis istarum domorum in Germania, Italia, et Li-
vonia, preterea et magnam facultatem eon Thurcam et infideles
pugnandi, modo non desit bona voluntas, Insuper qz hic ordo
Theutonicorum regno polonie hactenus incommodauerit, propter
quotidiana bella, quibus Regno polonie, longe alind molienti
hoc est con Moldauum atqz infideles pugnati, semper fuit molestus
quanqz Cesaree Tue predecessores atqz Romani pontifices hoc
egerint, Vt misso ad hoc Romani pontificis legato, cautionem dede-
rint hominibus ordinis cum regno polonie perpetuum inire fe-
dus, qua rone aliquot magni Mgri in Borussia Regno polonie
inueniendo fidem prestiterunt, atqz se regni fundatarios et promis-
sionibus et ministeriis fecerint, que ministeria sine seruitia
Joannes à Thieffen bone memorie, Magnus Mgr et fundatari-
us Regni polonie sua morte confirmauit. Quia vero postra Do-
minus Fridericus Dux Saxonie rom. et Illr Princeps dominus
Albertus Marchio Brandeburgen rom. regia vestra Tue regno-
rante à proceribus ordinis electi sunt, et eiusmodi fidelitatem
prestare detrectauerint, Idcoqz Regia vra Tua nomine Belli

quotidie timere coacta fuit, id quod euentus ipse declarauit, quo-
quidem et ab Illmo Principe et ab ordine omnis Lapis fuit motus
nihilq; quod ad expedicõm Belliciam pertinet, quantum fieri potuit pro
facultate, pretermissum fuit, quo factum est vt aliquot centorum
milliariorum terras, regia Vra Mtas impetu et incursu Sui fideli-
um amiserit, Tandem vero singulari quadam clementia, atq;
supplicationibus Brutenorum perpetuam pacem cum eis, nimirum
perpetui belli pertesis, atq; ad mitiora plane vergentibus inisse
instisq; cansis ac rõmbus ex Borussia Ducatum ferisse. Adeoq;
vt regnum Poloniæ ab vna parte haberet parem, ab altera vero
maioribus copiis coq; streuuis infidelibus posset resistere, Insuper
potuerit Sacra Regia Vra Mtas eam prouinciam Borussiæ retinere
neq; cuiq; in feudum dare, id quod antecessores quoq; Regiæ vestræ
Mtis olim facere sunt soliti, Preterea satis habere Regiam vestram Mtem
juris, hoc quicquid est damni ac interesse, ab istis hominibus ordi-
nis exigere, Neq; velle Regiam vram Mtem renunciatum iri, Po-
strema addere pot Sacra R. vra Mtas eas cansas et rõnes, quas et
Sacra Regia vra Mtis predecessores, et eadem Sacra Regia vra Mtas
pro tuenda altera parte prouincia Borussiæ, olim pretenderunt,
quas singulas recensere Illri Principi non est possibile.

Tertio Illrem Principem Borussiæ, Dominum nostrum clementissimum
Sacræ Regiæ vestræ Mti, prouinciam Borussiæ vltro non cessisse, sed
magno apparatu bellico, et maximis impensis Regiam vram
Mtem, vt vetus Jus regni Poloniæ conseruaretur, eam demum recu-
peraße, Neq; aliud quidq; Regiam vram Mtem quæsiisse, q; vt
Jus regni non diminueretur, atq; pax conseruaretur, quodq; Sa-
cra R. vra Mtas, heredis Borussiæ titulo, vltra hominum me-
moriam sit vsa, et q; in eum modum Sacra Regia vestra Mti
principes Imperii Romani, Reges et Cesares, suis hris scripserit

Quarto, Venisse ordinis homines in Borussiam armis ab hinc hactenus

atq; armata manu inuasisse et occupasse non solum eas terras ad quas ab indigenis principibus vocati sunt, sed eos ipsos quoq; qui eos vocauerunt, vtrumq; Christianos, nulla prorsus habita gratitudinis consideratione sine caussa e suis sedibus deiecisse, Virissim vero eas terras nuper eodem belli iure amisisse, Nam si prior occupato sine vsurpacio prestitisset ordini dominium, id tamen quod negatur et probe dici non potest, hanc posteriorem eidem adeemisse, Cum nihil sit tam naturale q; vnum quodq; de genere dissolui quo colligatum est. L. nihil tam naturale. ff. de regum iu. sin vero eius prouincie ij homines, domini facti non fuerint, iniuriam cum aliena per eodem et diuersum vt latrunculi non iusto bello, sed contra ius diuinum et gentium, quorum vtrumq; est perpetuum et inuiolabile contra deinq; ordinis ipsorum professionem iniuste occupauerint, eos a quibus beneficium acceperant cum reliquis Christianis e sedibus pepulerint, Regno polonie negocium fecerint, atq; impedierint, quo minus summis viribus Christiani nominis hostibus resisteret, Nullam profecto eis fuisse iniuriam factam, sed aliena, vi possessa, iu rursus amisisse, priorem autem vim fuisse valde iniquam hanc vero posteriorem equissimam, Et quanq; sacra Regia vra Altas iure potuerit eam prouinciam Borussie retinere, id quod ab eisdem Sacre R— vestre Altis antecessoribus factum est, attamen in animum reuocauerit, q; sumptuosis bellis expeditionibus hec familia Brandeburgen, Cesaribus et reipub. Christiane hactenus inseruierit, insuper ius sanguinis et cognacois ob oculos posuerit atq; adeo vt simul Sacro Romano Imperio, Sacra Regia vra Altas inseruiret, dignatam fuisse ea prouincia aliquot personas prefate familie, atq; id quidem vltro et proprio motu, Et in eum modum, et cum religione, et cum hac prouincia Borussie, omnia fide optima egisse, amiciam ex in probe secularibus hominibus probe seculares fecisse

Quinto, q; enim Comites ipsi progrederentur, et qui latissime extende-

rent pomeria, nixi missi sint, et a Romanis pontificibus et Cesaribus se domuisse contineret, postmodo quasi iniqua et iniusta molientes et quo sine negotio colligi illam quoque primam aggressionem peruersam fuisse factam. Nam vt iuris Ciuilis interpretes loquuntur Quod minus est de toto quo ad totum, idem iuris est, de parte quo ad partem. l. an pater. ff. de vsucap. pro derelic. et ff. in fil. insti. de fideicom. heredi.

Sexto non temere missum mandatoque et Romani pontificis et Cesaris, ordinem templariorum olim fuisse deletum, atque ordinis homines vna nocte omnes fuisse cesos, Neque minus cum ordine pretendisse sanctimoniã, quodque reipub. Christiane essent vtiles quam illum istum. Atque cum non frustra ex Apulia, Sicilia, Hungaria et Bohemia pulsum, quemadmodum etiam sacra Regia vra Altas vt tandem quiete in ea vicinia viueret, coacta fuit hanc immunitatem, qui controuertitur facere

Septimo, non debere paganos et Ethnicos vi et gladio ad Christi, amissum cogi, sed verbo dei potius induci et allici, atque id cum et receptum et relatum sit, probari minime debeat, Ex quo necessario colligitur mala istorum hominũ fides, et vt nulla hic prescriptio, saltem iure Canonico et inter Christianos valeat

Quamde cum Sacra Rã. Vra Altas Illre principi Bernsie, domino nostro Clementissimo, sub eiusmodi pena inhibuerit, quominus in iudicio Camere Imperialis compareat et respondeat, rogare Cesaream autem, Vestram Regiam autem fme et amice vt eius Cesarea Altas dignetur hanc excusationem acceptare, atque illam clementissimi nostri principis non comparitionem boni consulere. Insuper iudici et assessoribus Imperialis Camere scribere, mandare et precipere, vt hoc in negocio intermiscant, neque quidquam amplius aduersus Sacra Rã. Vre Altis subditum principem et vasallum

dominum nostrum clementissimum / vltra attentet.

Practica cum sacra R. vra Mtis Orator, Epus Culmensis. Regiam vram Mtem ex Augustana dieta, per lras, certiorem reddiderit, Cesaream Mtem ante factam infendacom pollicita esse Magro in Germania non amplius jnris ipsa infendatoe collatura, qs sui predecessores habuerint, atqz post infendacionem, eam que facta esset, Regno Polonie nulla ratione futura frandi, Regia vra Mtas velit apud Cesaream Mtem hoc quevere, vt eius promissionis lra Cesareo signo confirmate atqz diplomata, exigantur.

Postremo Gerome Rex, illr princeps dominus nr clementissimus in sacra Regia vra Mtis deliberacom supplex ponit, an non debeat hoc stato die termini peremptorii, in Judicio Camere Jmperialis per procurem comparere, atqz mihil aliud agere, qs dilatorie et peremptorie, causas et roones proponere, propter quas non cogatur eius celsitudo mihi, in hac causa respondere: videlicet cum ne id agat, attenderit mandatum a sacra Regia vra Mte domino suo sub pena amissionis locus fendi Borus; sed, insuper eas roones, que iam relate sunt, adversariis objicere presertim cum Cesarem penale mandatum eius celsitudinem principem Jmperii Romani appellet, Jd quod eius celsitudo quum ad prna et communis agnatois et familie bona in imperio Romano pertinet, non negat, paratam quoqz esse eius celsitudinem, more antecessorum Electoralium et reliquorum Bonorum, Cesaree Mti et Jmperio Romano supplicater atqz quum equitas postulat, inservire, Jnsuper si quid interim obtineri potest, quod dilatorie ac declinatorie obsit quiat, premissa tamen solemni protestacoe non velle eius celsitudinem, in alienam Jurisdictionem consentire atqz dato procuri eiusmodi mandato vt vltra progredi etiam volens minime possit, vt iuxta non intelligat, quibus rationibus

et quo iure aduersarii hec omnia molianture, Et ut hec omnia latina et Germanica lingua in istis libellis diuulgari, queant, Supplicitter, fraterne et amice rogans, Sacra Regia vra Tas vnacum ornatissimis dominis proceribus Regni, qui modo a Regia aula non absint dignetur hoc agere vt huic negocio tandem consulatur, Dabit autem eius celsitudo operam vt quicquid ad Sacra R. vrā Tis, et reliquorum procerum dignitatem augendam atq; ampliffrandam fari: at, vt id supplicitter diligenter atq; sedulo prestet, commendans Sacrā Regiā Tem domino suo clementissimo, pri et auunculo piissimo dominis quoq; proceribus fribus et amicis suis dilectis, si atq; omnia sua.

Preterea hec omnia Serenissime Rex supplicitter rogat Dominus noster clementissimus non quidem sui compendii, sed eius celsitudinis subditorum necessitatis caussa, Sacra Regia vra Tas velit quatum ad mercatam attinet, cas vrōs querere, nuta priores initas commercios ut fiat tandem in prouincia Borussie sine vlla tergiuersacione, immutacōe, vel immutacōe, que hactenus factum est insta equalitas, Si quidem quatum hactenus eius celsitudinis subditi ex Regia vra Tis Ciuitatum inobedientia damni ac iacture pertulerint, neq; lingua neq; calamo satis explicari potest, ex vero soli mercatores, atq; eorum non magna pars cum vniuersa prouincia iactura ditescant, quam iacturam Deus opt. Max. desuper non sine magna indignacōe intuetur, atq; Sacra Regia vestra Tas eam tolerare non debet, Cuius rei eius celsitudo, Sacram R. vram Tem humillime supplex certiorem facere, atq; eo nomine fideliter admonere voluit, Insuper indicare: iidem eius celsitudini nonos grossos quos Gedanen imperciderint, id quod cum Cracouien, anno ab hinc vno dato mandato ex diametro pugnat. et si eis hoc insta deliberacōe permissum non sit, Regia v. Tas velit pro Regia prudencia rebus ita prospicere, Ne in malum reipub. Prutheniae succedat. Insuper, quia eius celsitudinis ditio sine Capitaneatus

Holandt, magna piscium penuria, propter denastacõm supprimo bello factam, laborat. Rogat cms celsitudo suppliciter, Sacra Regia Vra Mtas velit Capitaneo Hollandiensi mis piscandi in stagno Dransen Mariembergensis dictionis, clementer prestare Vcjt ut solum vsum habeat hoc est, vt pro sua domo vti queat. Id quod cms celsitudo erga Regiam Vram Mtem supplr promereri est parata.

Postremo supplicauit Principi nostro Illr cms celsitudinis Consiliarius et Aulicus Magr Amandus Hemerlem, conquerens istis literis habere se cum Senatu Elbingen negocium, negz tamen suum ims posse consequi, quas cms celsitudo nobis commisit Sacrae Regiae Vestrae Mti perferendas. Suppliciter rogans Illr Princeps, Sacra Regia Vra Mtas dignetur hoc imbere, vt homo supplex suo imre tandem non fraudetur. Dabit cms celsitudo operam, vt erga Sacram R. Vram Mtem eo quoqz nomine gratus et supplex inueniat

Responsum a Sigismundo primo Rege Polonie Datum oratori Alberti Ducis in Prussia et Marchionis de Brandeburgk

SACRA Regia Mtas domine orator, grauit et moleste accepit animo Cesaream et Catholicam Mtem consqz persuasionibus inimicorum per: ductam esse vt vltra infeudationem terrarum Prussie, quam superiore anno milla juris et dominii veteris Mtis sue racione habita Administratori ordinis Theutonicorum Regali Angustæ fecit, non dubitarit etiamnum ad eiusdem Administratoris instanciam in preiudi: cium Mtis sue, mandatis penalibus et citte peremptoria, Illr dum Ducem in Prussia ex subiectione hac ad Imperialis sue Camere judicium indebite vocare. Cuius rei gratia sicut ab inicio de tuendo jure suo multa egit Mtas sua apud Cesaream Mtem per Rndum prem D. Joannem Electum et confirmatum Epm Culmensem Orem illic suum, ita nunc maxime et per eundem Orem et per has agere cum illius Mte Cesarea vult vt ab instituto hoc euocandi Illr dnum Ducem animum suum reuocare dignetur.

Commendat autem plurimum studium et curam Illr domini Ducis Mtas sua, qd primoqz responderit aliqnd his et nunctio Cesaree Mtis referre hec que aguntur, et consilium super his a Mte sua petere voluerit. Et probat magnopere deliberatom Illr sue quam concepit de mittendo ad judicium Camere Imperialis prodic no: nagrissima iuridica nunctio, qui Illr sue nomine rationes afferat et causas proponat, propter quas non teneatur rone feudi terra: rum Prussie in alio loco quam hic apud Mtem suam respondere Mtas quoqz sua instructionem dabit copiosam. Deinde domino Joanni Epo Culmensi quibus rombus jus et dominium quod in terris istis Prussie Mtas sua ab antiquo habet a jurisdictione aliena tueri et defendere coram Cesarea Mte debeat, et Illr dnum Ducem de suscepto

fendo excusare, In quo Mtās sua sicut a principio pollicita est Jllr
suam ab omni impetitione pro facultate & viribus suis defendere nost
et promittit. Cæterum ad postulacōm Jllr eius Mtās sua mittet nuncti-
um suum cum lris ad Jllr suam, quibus illi mandabit, ne in præmdi-
cium Regni sui et obligacōm fœdi mandatis vel edictis eius suis quæ
suæ Mtis non essent sub pœna amissionis fœdi obtemperet, quod ipsum
etiam de vrā Jllr suæ verbis referret, mandare id Mtem eius serio
Jllti suæ, ne vlla in re alienæ Jurisdictioni se immiscat, sed omnia quæ
de prussiæ terris contingent, ad Mtis suæ consilium et authoritatem
sub amissione fœdi sui referat

Quod autem ad negocium marcæ duplicis et inæqualitatem monetæ ipsi-
us Prutzenicæ attinet, committit et mandat sua Mtas dominis Con-
siliariis et omnibus ordinibus terrarum Prussiæ vt cum Jllr domini
Ducis Nuncijs perpensa æstimacionis monetariæ æqualitate de marca
id constituant quod æquum et in vniversum ad singulorum commoda
accommodatum videri iuste possit

De facultate piscandi danda Capit Holandēn et si Mtās suæ non sit
nunc integrum aliquid statuere propter stagni et lacūllius
locacōm Civibus Elbingēn factam dare tn ad illos lras mandabit
et in hac re desiderio Jllr suæ inserviant. Cracoviæ xxvii
Aprilis. Anno domini. M°. D°. xxxi°.

Sigismundus primus Rex Polonie Alberto Duci Prussie Marchioni Brandeburgensi.

Illr Princeps et domine N. pos chare, pridie ex certis subditis nris accepimus missum esse ad Illr vram Corsarca latis tabellarium hominem iuratum cum pecuali cinsmodi mandato et peremptoria citatione vt vel intra octo septimanas prouinciam prussiam Vin li valtero a Crodenbergh ordinis Theutonicorum vbigz gnali magro et administratori in prussia orato sub pena Imperialis banni restituat vel intra nona, cinta dies post lapsum octo septimanarum in Iudicio Imperialis Camere comparcat Iudiciali responsura quibus de causis eam ipsam restitucoem vt supra scriptum est facere non timeatur. Cuius rei notitate nos moniti et permoti, nostramqz causam hic magis qz Illr vre agi cernentes, duximus pro negocii equitate et proprietatis directigz domini Imperii quod nobis in prussia ab antiquo competit patrem Nuncium nostrum cum lris ad Illr vram mittere, quibus illam cognitionem facimus et hortamur, gntumqz ex iure superioritatis cui debemus, illi mandamus tamqz nostro et Regni nostri subiecto et feudatario principi, ne qua ratione, se vel prussie terras alicui aliene et nouc Iurisdictioni implicare, neue inuitis vel insciis nobis rone prouincie predicte vel edicta que nra non essent, recipere vel mandatis quibuscunqz parere et obsequi, sub pena amissionis feudi sibi per nos in prussia concessi presumat. Cum enim sciamus nos primam istam pro Imperio in illam nostro veteri ab Illr vra utemqz inuita et diu retinente magnis sumptibus et impensis bellicis recuperatam, ad nos solos, supremo Imperio directoqz dominio pertinere, admittere velimus alicuius alterius in illa Iurisdictione que non a nra descenderet authoritate exerceri. quare iterum et serio hortamur Illr vram vt qz Ius nostrum et authoritas suprema postulabit illi mandamus, ne quid in negocio predicte prouincie

contra voluntatem nostram, et contra omagialis debiti sui officium directe vel indirecte faciat vel prestet, Nos enim sicut iuris et tituli prenssii principatus, supra hominum memoriam cum predecessoribus nostris Polonie Regibus, cum summo honore vtebamur, ita nunc contra quos nis nobis per impetitionem ille vestre diligna quadam rone in iure nostro detrahere volentes, et ius nostrum et ille vram tanqz vassalum, strenue et alacriter defendemus, modo ille vra et a voluntate nra et a debito officio suo, ita vt supra scripsimus, non recedat, Factura pro honore suo et nra Regia benevolencia ac favoris argumento singulari, et sub pena amissionis feudi supra scripti, Bene valeat ille vra, Datum cracouie die ffeste purificacionis anno domini M°. D°. ffffi°. Regni nostri anno ffvto.

Legatio a Sigismundo primo rege Poloniæ ad Conuentum Terrarum Prussiæ Marienburgi actum missa.

NOn est incognitum D. vestris quantis in calamitatibus, tota respublica Christiana sit nunc constituta, quinqz summum periculum non iam in foribus, sed in penetralibus ipsis Regum et principum Christianorum versetur, quod eos precipua calamitate afficit, quos ad resistendum sibi et vim belli arcendam minus paratos et assitantes magis reperit. Et proinde Mtas Regia aliorum periculis permota et pro officio boni Principis future subditorum suorum tranquillitati et quieti consulere et prospicere, illosqz in vniuersum ab imminentibus periculis tueri et defendere cupiens, hortatur et committit D. vestris vti fidis et dilectis Consiliariis et subditis suis, cogitare et deliberare velint qua rone prussiæ terræ contra vim et contingentia pericula, que deus auertat vbi necesse fuerit, tutari et defendi possint

Et si meminit quidem Mtas sua iam ante precepisse se omnibus harū terrarum prussiē subditis vt armis et equis bene instructi apud dnos palatinos et Castellanum Culmensem certo loco se representarent in quibus pro necessitate futura et condicōe belli conscriberentur et recenserētur

Quia tamen certo edocta est Mtas sua non obtemperatum esse isti mandato et voluntati suē cum alqui non comparuerint multi vero non secundum facultatem bonorum suorum equis et armis se instructos statuerint et presentarint quo grauiter et acerbe animis offenditur Mtas sua. committit et mandat dnō D. Vūs vt alqnem alium diem et locum designent ad quem omnes istarum terrarum subditi coram dictis dominis palatinis et Castellano Culmensi in equis et armis bonis ac decentibus et pro bello necessariis se statuant et presentent vtqz cōa D. vestra penam constituant qua afficiendi sint qui pro mandato suē Mtis venire neglexerint vel inermes et non pro facultate bonorum equos habentes se statuerint

Relatum etiam nollet esse Mtas sua D. vūs si forte id hactenus ignorat imperatorem Turcorum paratum cum valido exercitu esse ad inuadendum in persona sua Regna et dominia Christiana et qz Voyewoda Moldauie federe et mirēmorando suo violato regnum Mtis suē hostiliter sit aggressus; districtumqz Pokuczie limitibus Valachie adiacentem occupauerit ad quod ~~et qz~~ faciendum credit Mtas sua illum ab hostibus alus suis subornatum esse super quo Mtas sua hic cum Consiliarijs oportuna agit et consulit

Sed quoniam perpendit etiam Mtas sua non posse tantum in terris Prussie ex indigenis colligi exercitum qui numerosis ingruentibus hostibus copijs resistere et reniti possit habens qz in prospectu quod dici vere solet Non bonam esse patrie vel prouincie illius condicōem que propriis gentibus se ab hostium impetu tuetur hortatur et committit D. Vūs Mtas sua vt de subsidio pecuniario pro milite mercenario cōdu-

endo consulant, et de contribuc̃one aligna prestanda ita constituent vt brem tempore colligi et pro necessitate futura in Erario reponi possit

Quoniam vero et putrium malorum immensis indicat Mtas, pericula ista non posse sto terminari, hortatur D. vras vt de tanto subsidio constitue: do cogitent et consulant, quod ad multos annos sufficere posset, Et quo facultas vnius cuiusq3 equalr mediatur, Meminit enim Mtas sua antactis temporibus in contribuc̃one et subsidio pro necessitatibus terrarum istarum in Cervisia tantum constituto, non equalem pauperis cum diuite habitam esse rac̃onem, et tam exilem summam pecunie collectam, que nunc ad putris status pericula, millnis ferme aut parum admodum momenti et vsui foret

Quare iterum Mtas sua hortatur D. vras, velint ita in rebus consilio et prouidencia uti, vt communis omnium necessitas, et putrium temporum calamitas et periculum postulare videntur

Subsidium vero hoc pecuniarium quod per D. vras fuerit decretum policetur se in terris istis retenturam, ad omnemq3 futuram istarum terrarum ingentem necessitatem et defensionem seruaturam esse. Ea tamen condic̃one adiecta, q3 ex istis pecuniis, nihil sine voluntate et consensu Mtis sue in vlla re expendatur, Et q3 si in regnum Mtis sue aliqua repentina necessitas contingat, integrum foret illius Mti hoc ipso subsidio pecuniario pro necessitate et defensione regni vti

De re monetaria et duplici marca, nondum compositas esse in terris istis difficultates, Decretaq3 publica super ijs non seruata, magnopere displicet Mti sue, audit enim mercatores in capienda moneta commodum suum cum aliorum incommodo querere, quare hortatur et commitit D. vris sua Mtas, vt iam tandem cum Consiliarijs domini Duc̃is Prussie ac alijs ordinibus terrarum istarum, consulant et concludat

quo pacto difficultas eiusmodi submoueatur, et ipsa res monetaria cum
duplici marca ad equanimitatem estimacionis et valoris redigatur, Nõ
putat enim equum esse Mtãs sua vsum eiusmodi varium in marca ser-
vari, et alia pro censu soluendo exigatur, Alia vero in empcionibus
vendicionibusq; dependatur, quicquid uero fuerit hac de re pro com-
bono a D. vestris concordibus votis et animis constitutum, id Mtãs
sua ratum et gratum est habitura

Hortatur insuper Mtãs sua vt estimaciones rerum apud Mechanicos
opifices constituant: et prouideant ne in comparandis illis plebs et
vniuersus populus nimio precio grauetur

Mandat preterea Mtãs sua omnibus Ciuitatibus terrarum istarum vt
habita ratione temporum et periculorum putium, parata habeant
omnia, quibus se a vi et impetitione quamis ingruenti tueri et
defendere possint

Mittit vero Mtãs sua ad quosdam Consiliarios harum terrarum suãs
quibus committit illis, vt Arces, et Ciuitates collustrarent, et vbi de-
fectum rerum et armorum ad tuitiõm necessariorum reperierint illa
Mtis sue nomine comparari et haberi mandarent

Vt quoniam D. vestre ad legacõm quam d. petrus de Sluzewo Castel:
Camer Gnieznadiensis in Comentu preterito Crauden, nomine
sue Mtis exposuit, nihil hactenus responderunt, se ad aliam delibera-
cionem futuram referentes, id nunc d. vris Mtãs sua commemorat
hortaturq; illas vt iam tandem in hoc Comentu deliberate, Mti sue
in illis rebus respondeant. Cracouie xxiiia Aprilis Anno
domini. M°. D°. xxxiio.

Sigismundus primus Rex Polonie Alberto Duci Prussie.

Illr. Princeps et domine Nepos mr charissime. Quoniam vra gllr proxumis lris quas ad nos dedit scripsit se habere quedam secreciora negocia que per Nobilem Nicolaum Nipszicz Aulicum nostrum nobis declarare vellet, Dum modo illum istuc postulante gllr vra mitteremus. Nos vt vobis et desyderio gllr vestre satisfaceremus, misimus ad illam cum ipsum Aulicum nostrum. Cui si quid mandare volet, certo credat illm bona fide esse ad nos perlaturum, est enim nobis iam ex multis rebus fides et integritas illius perspecta, Bene valeat gllr vra et sit cum suis omnibus recte salua et dii incolumis. Datum

Nos Ioannes dei gra Rex Hungarie, Dalmatie, Croatie etc. Recognoscimus et serie presencium fatemur, quod nos de fide et preclara fidelitate animiq3 integritate, ac rerum gerendarum peritia et dexteritate fidelium, nostrorum Rmi in Chro pris domini Francisci de frangepanibus Colocen et Bachien Ecclarum Canonice vnitas Archiepi, ac Spectabilis et Magcorum Hieronymi de Laschó Palatini Siradien, ac Voiewode nostri Transsylnanen et Comitis Siculorum nostrorum, Necnon Casparis de Raska Comitis Comitatus Newgraden Consiliariorum nostrorum ad plenum confisi, eisdem hoc plenum mandatum nostrum, plenariaq3 et omnimodam facultatem et authoritatem dedimus et concessimus, damusq3 et concedimus presencium per vigorem, Vt ipsi cum Spectabili ac Magco Guilielmo libero Barone de Rogendorff Sacri dom Romanorum et Reg

Regis &c Consiliario, supremo Magro Curie ac Capitaneo generali, ceteris: q3 Commissariis eiusdem Romanorum Regis, in facto Indutiarum prescriptorum Regnorum nostrorum, parcium q3 sibi subiectarum, ac aliorum negociorum per nos prefatis Commissariis nostris creditorum, nostro nomine agere, tractare et tractare, ac omnia et singula ad h̄mi modi negocium pertinencia perinde ac nos ipsi personaliter interessemus, vel mandatum nostrum magis speciale, q3 premissum esset expressum exigerent alterius eorum absencia non obstante, admittere, statuere q3 et concludere valeant, atq3 possint. Promittentes nos in verbo nostro Regio, bona q3 fide firma omnia et singula, que per prenominatos dnum Archiepm Colocen, et Hieronymum de Laszko, Voiewodam Transsylvanen, et Casparum de Raska Consiliarios nostros, in negocio premisso, nomine nostro tractata, acta, disposita, concluza q3 fuerint, rata et accepta ac firma habere, tenere q3 et firmiter observare, per omnes etiam Subditos nostros observari facere, et his quoq3 nostris, si necesse fuerit ad tempus per ipsos Commissarios nostros constitutu, ratificare, sine omni dolo et fraude, Harum nostrarum vigore et testimonio Literarum mediante. Datum in Civitate nostra Mogūcz die 1. Mensis Aprilis. Anno domini M°. D°. XXXI°. Regnorum vero nostrorum Anno Vto.

Joannes Dei
manu propria

Hieronym Laski Voiewoda Transiluanie etc
Leonardo de Felss exercituũ regis Ferdinandi Supræmo Capitaneo.

Mag^ce domine amice obseruantissime, Salutem et nostri commendacione. Intellexi a p̃te Tabellario D. Vrãm bene valere, de quo et gaudens sum et opto illam optime et feliciter valituram

Quod autem attinet, quia Magnus dominus et p̃r mens dominus de Rogendorff expectato aliquo tempore, et tandem quasi de reddi-tu meo dubius fuisset profectus ad Seren^mum Regem suum, certe multum miror suam Mag^tiam maluisse in tanto negocio discessisse ab loco huic propinquo quàm expectasse paulisper, maxime dum abi fuisset inter nos constitutum, cum tamen ita acciderit, letor ego et letabor semper etiam in facie Seren^mi Regis Romanorum, me et fr̃asse ea omnia apud Thurcarum Imperatorem que ad indutias videbantur fore necessaria, et festinasse huc ad concludendum de hoc ipso negocio, nec me ea in re conficienda vllis vel sumptibus vel laboribus peperc̃isse vidit et cognouit dñus Ferdinandus Cyros Capitaneus Hispanus, qui vna mecum Constantinopolim accurrerat

Ego Mag^ce domine, quicquid facio et faciam, non facturus sum vel me, in vel aliorum premij respectu, sed reipub Christian' quam video ita esse exsuggilatam et in centum rimas quassatam, vt alia medicina illi adhibenda sit q̃z hucusq̃z fuit adhibita si illam saluam videre optamus, nec opinor mecum esse necessarium agi Ceremonijs et istis nescio qualibus Magcijs cum et Vra Mag^a et maxime D. Rogendorff noverint mentem et animum meum esse bono publico propensum, nam expectationem aliquot dierum hic mea parua sequetur pompa, sed magna temporis iactura euenire poterit, Nam non huic tantum negocio applicor per Seren^mum dominum meum Regem, sed finire cha-

alia que curi mea iniungi solent, et ob que millo modo potero in patrocinium
dies multos hic delitescere.

O mirno Mgce domine a prime mihi videtur et pinm et necessarium
iam tandem melius sine multis affectionibus prospicere bono publico
quod si ita pergemus et nosmetipsi faciemus et reputabimus nos ma-
ximos in Consiliis ac cogitacionibus nostris perdemus nos cum multis
aliis de qua re tunc lacius cum erit congressus nri copia

Nunc vt ad rem rediam, sum hic non solus ego sed duxi mecum Rmum
D. Colocen Archipm virum cupidissimum boni publici sincerum ac
probum, erit etiam mecum Magcus D. Rzaska, habemus plena et
sufficiencia mandata, non solum ad Jndutias, sed etiam ad maiora sta-
bilienda, vbi si quid accidet de malis incommodi per negligenciam non no-
bis illud vicio verti debebit, sed arte aliis cum Sermus D. Rex, et nos
optamus et deum precamur, pro bona concordia, itaqz expectabo
hic aliquibus diebus et domini mei collegi ad meas solliciteciones

Quod autem attinet determino et expiracione Jndutiarum nos ob eam
rem huc ante fmem trengarum veneramus, Credentis hic fuisse domi-
num Rogendorf, vt de omnibus bene et mature prouidere et statuere
potuissemus, vbi indictum nobis vt Vra Mga scribat et mandet om-
nibus esse factas vnius anni Jndutias, que incipient a prima May die
ne partium Vrarum Capitis infringerent easdem Jndutias annalis, Ma/
Regia vtas Sermi nostri Regis iam suis omnibus iniunxit, Jndutias
annalis incipi a prima May die, Sed quum inter Jndutias annalis
et Jndutias que fuerunt trium mensium durantes ad xxii Aprilis
erunt aliqui dies, quibus armis vti licebit vtinqz, nisi prouideamus.
quare dnis Regni palatinus locumtenens hic Regius, et nos, omni-
bus nostris scribemus et committemus, vt supersedeant ab armis, et
intermedios istos dies absumant in pace, Vra etiam Mga scribere velit
et cito ad Szredibeberck Mordasto, Terechwalanth, Kmath, et alios
Weredi: Bebek: Bojak

gnī iam hiato ore deglutire et depredari pauperes intendunt. Nec gnī sub his Inducijs Trimestralibus cessauerant a depredacione, vt omnino se continerent parifice essentq; ab istis depredacionibus. Commendo me cum his bone fraternoq; amicicie vre D. quam opto bene et feliciter valere, et rogo faciat me certiorem de Mag^co Domino Rogmdorff. Dat' Budē. ✠ix. ✠prilis Anno domī. M°. D°. ✠✠✠i°.

Andreas Cricius Eps Cracouien Plocen
Petro Tomicio Epō Cracouien: Vicecancello

Rme, in Chr̄o pr̄ et domine benefactor colendissime, Crat desiderium meum mittere d. vre Pme alium equum tollutarium, si quem idoneum nanciscī potuissem, sed quia hic vbigne duo tantum reperti sunt, alter admodum innemis, alter nimis elegans, quare supplico, vt si in puti me: essitate Pme D. vestre nimis ex animo illius satisfieri, in eam ptem vt res est accipere dignetur. De Prebenda domini Zebrzidowski non permouebar Pma D. vra obtrectacionibus meorum istic curatorum quia enim durum sit accusatorum judicium subire, qui si quid peccarim habeam iudicem summum pontificem, qui his hominibus tantum abest post vistulam, tamen absq; vllis compositionibus, vllis Romanis promissionibus, que et sere iam sunt, et ansam darent suspitioni de rupto hoc modo priuilegio, curabo, vt simpliciter cognicio et iudicium fiat per Capitulum super ipso priuilegio et mea dispositione, secundum racionem et acta Capitularia, ex quibus et aliis testimonijs ne pilo quidem doceri potuq; priuilegium ipsum in obseruacione fuisse, sed neq; ex eo esse possit, si hoc modo vt concessum est, obseruari deberet, persuasumq; habere dignetur vra Pma D. tantum doctorem Bromirski, qui in presens est procurator Capituli, et Prebendam hanc mirifice ambit, cum pauca conscis literis illas, quarum exemplum mihi misit, quod dudum ante iam habui, Cracouiam istuc scripsisse, propter quod sentiens

alios nunc in se fremere, in maximo est fermento, tametsi mi R^me Dñe fuit animus meus conferre Prebendam ipsam alicui idoneo Doctori, neqz diligencia mea defuit, vt multorum qui se mihi exposuerunt, liꝛe testantur obtrudere autem tam nobile sacerdocium quibuslibet viris dignis non visum, mihi fuit dignum, neqz consultum. Commendo me gracie R^me D. vre que vt felicissime letissimeqz vivat et valeat, dominum deum semper precor. Ex Arce mea Poltovien die xxix^a Aprilis. Anno domini. M°. D°. xxxi°.

Sigismundus primus Rex Polonie Regentibus Austrie.

Spectabiles et Mag^ci Sincere nobis dilecti. Mittimus in Vrbem Romam cum liꝛis ad sanctum pontificem et R^mum d. Cardinalem Sanctorum quor Coronatorum Regni nostri protectorem Nobilem Joannem Vilamowski Cancellariu^m nre amanuen qui cum istuc et per Syriam iter est facturus postulamus a S. Vris, vt illum necessariis liꝛis prosequantur, quo et ipse cum Comitatu suo sine periculo transire, et equi quos dono R^mo d. Cardinali supradicto mittimus, tuto vadiri possint, In quo rem nobis gratam S. vestri facient, quam vicissim gratificatione mea Regia referre illis curabimus. Et bene valeant Vre S. Datum Cracovie die xxviii^a Aprilis. Anno domini. M°. D°. xxxi°. Regni nostri. Anno xxv^to

Sigismundus primus Rex Polonie Clementi Papæ septimo

Sanctissime pf. Non dubito, quin sedulitas mea de constituendis in Regno meo rebus Ecclis iam olim Sti vestræ cogita atq; perspecta sit, quæ sicut a me optimo ac sincero animo susceptæ iam inde ab initio sint, pro meo in Sacerdotes dominii amore, et Statum Eccum veneratione, ita illa Sti vestræ et sedi Aplicæ gratam esse confido. Cum enim animaduertissi turbulentissimo isto tempore (quo Christiana religio et Status Eccorum diutissime iam vacilat) vnius omnes eorum qui nouandis rebus student in clerum precipue fuisse conuersas, committere nolui, vt in reprimendis illis officium in me Christiani Regis requiri aut desiderari possit, primus enim nascenti propemodum calamitati illi Christianæ et Ecclesiæ strenue resistendum putaui, neq; vllam occasionem ad rescindendum atq; extinguendum tam incendium pretermisi. Sed nescio an infelicitate vtra vel peccatis hominum prevalentibus accidat, vt labores ac studia mea non quemadmodum volumus et optamus nobis cadant, tametsi enim ad opprimendas improborum technas operam omnem impenderim cum Lerneo tamen monstro illo, vsq; adhuc conflictare cogor, cuius capilli tam sunt penetrabiles, vt omnes prope prouincias Christianas pernauerint, Et enim impotens illud odium in Ecclas personas accensum, nihil adhuc refrigeratum animaduerto, de quo toties iam Sti vre significaram, vt prouideret omni vigore, ne qua occasio tanto incendio clericorum excessibus additur, quod fieri facillime in Regno et dominiis meis posse sperabam, si distributio sacerdotiorum, ex eorum meorum censura, personis idoneis fieret, que causa fuit, vt ego Sti vre toties iam supplicauerim vt concordata illorum per me cum Sti vra et sede Aplica de sex mensibus facta, ita firma et inviolabilia fierent, quemadmodum et S. vram voluisse certo mihi persuadeo, Et ego illa in nominandi facultatibus per S. vram mihi concessis

sacrosancte obseruo. Illi enim quorum in conspectu omnia agnntur, Nem:
pe quia primi Consiliarii sunt Regni mei et Senatores, melius norunt
quales Clericos sacerdociis diocesium suarum prefitere hoc tempore oportet
quàm ÿ qui istic apud Stam Vrám millis vitæ aut virtutis ornamentis
prediti, nichil peterc non audent contra priuilegia michi et Regno meo
a S. vra et sede Aplica concessa, quorum improbitatem atq; audaciam
facimus pudet me iam apud S. vram accusare, cum toties de ea re
scripserim et per Nuncios meos declarauerim. Nam et hoc tempore acce:
pi Michaelem quendam de paganor subditum meum hominem turbu:
dis optimis quibuscumq; hominibus natum, et in violandis concessionibus michi
et regno meo factis, omnia audentem priuilegium alternatim predicte
a S. vra michi concessum in iudicio iterum contcre et ad violandum
illud primas quereret, que res quàm digna sit vt feratur, presertim ab
homine in probo Stas vra secum ipsa expendit. ad quem reprimendum
quamq; non desunt michi iura et priuilegia Regni mei, ad que mi cum
extendenda Vniuersi consiliarii mei cohortari me non desistunt. Ego
tamen ab illis exigendis temperare adhuc michi malui donec in ea
re vltimum responsum a S. vra habuero ad quod reportandum manda:
ta dedi Joanni Vilamowski seruitori meo, quem vt Stas vra in ÿs
que nomine meo retulerit benigne audire et priuilegia michi et Regno
meo concessa manutenere et minus reuocare dignetur, etiam atq; eti;
am rogo que si emendis interpretacionibus et glosamentis opportuna
esse deberent, equum michi uideretur ad pristinam illam Ecce consue:
tudinem conferendi sacerdocia in Regno meo redire. Ad quod facie;
endum ne merito cohortari me subditi mei possint, Si Stas vra pro:
uiderit, faciet rem prudentia sua dignam et Sancte isti sedi apprime
vtilem et hoc turbulento tempore valde necessariam

Sigismundus primus Rex Polomiæ / Joanni Dantisco electo Epo Culmen suo apud Carolum .V. Cæsarem oratori.

Rme in Chro pr. Reddite sunt nobis lre pr. tne, quibus nos de revocacione sua multum obsecrat, et declarat nobis istam suam longi temporis a pria absencia esse sibi in exilii versam molestiam, quod prs tne ad nos desiderium, et si nos non secus promouit, qz vt illius de nobis fides et merita postulant, quia tamen vt prius pr. tne scripsimus, incumbit nobis hoc tempore de rebus smis gravibus ac in repub. Christiana prcipuis cum Sacra Cesarea Mte tractandi necessitas adduci non possumus, vt nunc ex isto loco, p. tnam auocari debeamus. Commodiorem enim nobis pr. tna, qz quemvis alius in rebus istis gerendis prestari potest operam, que tot annis in Aula Cesarea Mtis versata, et condiciones personarum et commoditatem temporum cum officiorum tone comminctam experientia didicit, et industria sua firmauit, quare p. tnam hortamur vt pro suo erga nos affectu, moram istam suam nobis necessariam perferat, et eqno animo tandiu sustineat, quandiu Cesarea Mtas Germaniam non reliquit, Nos enim cum primum Mtem suam ex Germania egressam cognoscemus p. tnam revocare in patriam nichil morabimur. Datum

Andreas Crziczki Epus Plocen
Petro Tomiczki epo Cracouien
& Regni Polonie Vicecancell°
Aunculo suo

Rme in Chro pr, domine & benefactor colendissime, Iniunxerat im vra Rma D. premultimis suis lris, Vt qm primum illi significarem quomodo negocium nepotis mei D. Zebrzidowski cum Capitulo meo transigerem, quod et nonnulli istic mei Cano, et multi alii viri gra: rs quererentur de me, et Rma D. vra, ob violata per me Ecce mea priuilegia, que res, propter molestiam Rmæ D. vestræ, qua lra illius redolebant, ingens mihi cordolium pepererat. Vehementer q3 miratus fueram, que hec esset istorum bonorum virorum, vel gra: uitas, vel prudencia, Vt suo sumptu res alienas curarent, Vtq3 vra Rme D. negocium non necessarium exhiberent, a cuius animo quaslibet etiam instas molestias omni studio repellere deberent, Ne itaq3 in posterum vlla illis ansa garriendi relinqueretur, sic causam meam, licet indigno animo, coram his Cano, qui absentes erant, aduersus putes instituj, Vt noluerim vllam mei rei rem haberi, sed tantum misso indicio causam ipsam secundum priuilegium Doctorale, et vsum ipsius, atq3 acta Capitularia decerni, Cumq3 exegissem a meis accusatoribus Vt eorum que egissent rem reddirent, ostenderentq3 ea que dixissent, scripsissentq3 aduersum me vera esse et alii nichil nisi veniam postularent, Ego vero euidentibus rebus et testimonijs probassem, non solum non fuisse vnq3 priuilegium ipsum seu verius bullam Doctoralem in vsum et exemplum adducta sed eam refutatam per Veteres Prelatos, Vt inutilem, et sine ratione per petrum Epm expeditam, Vnde Doctor Stanczenita turpiter ab ea prebenda fuerat per dnum Slap omnibus eminentibus deiectus Cum denicq3 Bullam ipsam Epmum, per eundem pontificem qui confirmarat deinde per Erasmum Epm, qui executor eius iactabatur fractam, et Vt vocant assullatam, digitto, quod aiunt, demonstrasse

decreuerunt omnes vna sententia promissionem meam iuste et legitime factam, et seditiosi qui hic putes erant, et prebendam istam sumo-pere ambiebant, nam alii omnes putro abiis desemerant condemnati et ctrq3 mihi gracie, quod prebendam hanc nepoti meo potius, quàm alicui ex collegiatis, quorum mores nescio, qui peculiares, et ab aliis dissonantes essent, contulerim. Recepitq3 est dnus Zebrzidowski simpliciter, sicut alii solent Can[a] vigore promissionis ordinarie. De priuilegio vero Doctorali commissum arbitrio meo, Vt de seruando, mutando, vel abrogando illo, id facerem, quod mihi, et Cōti magis conducere viderem: tum, quod audiens, dixi illis meam deliberacom, quod cum causa expediti priuilegii Doctoralis mihi probabilem, modus negnaq3, propterea quòd ad effectum deduci non possit vnq3, Vt esset ex vsu Cōtis, quod et Pontifex illi derogaret, et Doctores ad legendum et predicandum, aut cōram residendum cogi non possent, vigore huius priuilegii Vt tenor eius exigit, neq3 tales labores ferre soleant, qui amplos habent prouentus et villas, nisi interdum pro colore, vel solacii causa Vt factum est, fundarem ego potius loco canonicatus Cracis portionem, quam mihi fundare administrarent duos penitentiarios in Cōta Cathedrali, quorum singulus haberet 40 marcarum prouentum, qui residere continue, et viciissim legere, predicare et confessiones audire tenerentur. Priuilegium vero Doctorale maneret vt prius, neq3 exemptum, neq3 abrogatum, Vt si quis deinc Epus illud exequi vellet, vteretur arbitrio suo, quod tamen totum oporteret alr expedire, tametsi abrogato illo non precluderetur via dignis doctoribus ad Cōtam, Nam et Suffraganeus ad aliam prebendam fuit primum acceptus, in qua frequenciis quod in hac alia predicauit, sed ocluderetur via indignis Doctoribus quos tunc ad conseruandum priuilegium oporteret ingerere. Vbi vacante prebenda dignus non contingeret, Vt raro contingunt, quo accepto Vniuersi amplexi sunt hanc conditom magnis grauarum actionibus, et ita tota ista tragedia versa est in plausum Comicum. Quare mi Rme domine, si quam adhuc vra Rma D. scrupulum

habeat in animo, ea causa illum deponere, et obtrectatores istos contemnere dignetur, nescio enim quo pacto me magis purgare potuerim quam eorum met iudicio, qui aduersarii esse dicebantur, quique presentes apud omnium nobilitatem, et reliquos Canos, qui absentes erant ob eam rem audiunt, alioquin nisi tuisset ratio per me habita molestiae Bmae D. vrae maluissem cum his seditiosis et accusatoribus meis paululum uiue et uiuisdictione mea colludere, Vt posthac alios exemplo essent, exhibendi mihi per seditiosos et comminationes negocii. Commendo me in gratiam Bmae D. vrae, quam D. deus seruet Vti semper precor, diutissime sanam, letam et felicem. Ex Ploczko die xi. May. Anno domini. M°. D°. xxxxi°.

Andreas Criczki Eps Plocen,
Petro Tomicio epo Cracouien
& Regni Polonie Vicecancello

Bme

mi domine, domine et benefactor colendissime, Tametsi et dims Capitulares, et dmis Abbas Ploczen dictos meam molestiam, quam ex ipsorum controuersia habui, causam suam totam iudicio meo subdiderant, accessit tamen mihi magnum diminiculum ex commissione Regiali mihi et vris Bme D. vre ad negocium hoc melius deliberandum et liberius id quod mihi indebite pronunciandum, Nam dims Capitulares significarunt Caroli et Lubranski, quod factum eius Mti Bti proberetur fuit assignando mihi ac re pertinacior facta, Mi Bme ac. Ecclesia mea Cathedralis. etsi nunc libera sit, in ore tamen et optate secularium sitta, et fuit ante hac sepe, et in posterum esse pot in magna seruitute et discrimine, presertim vbi aliquis motus et rerum mutatio contingeret, nec circa illam vllus prelatus vel Canonicus habitare pot, quod valde esset necessarium, propter non solum eius custodiam, sed etiam bonum ordinem rei diuine, maxime

que nocte peragitur, ibidem situm est Monasterium maiori adhuc ser-
mitutis et discrimini expositum, quod monachos habet probos quidem sed
ad nullam prorsus rem idoneos. Vnde vix aliquando ex eorum numero
vno bono et idoneo Abbas contingere possit, Itaq3 tam pro Ecc
mea, quàm etiam Monasterii maiori securitate vtilitate et decore,
statui cum moderno Abbate, qui post aduersitates suas prob. vitæ
et regimen sum emendabit, hanc vnionem facere, vt collato illi
Suffraganeatu idem esset perpetuo Suffraganeus et Abbas vnè
cum is vnionis haberet Epus facultatem deinceps cum monachis
Abbatem eligendi. Vnde non dubium esset quin vir talis semper
eligeretur, qui hac coniunctione cum Ecca mea, et gemina authorit
fulsus non solum Ecc Cathedrali et Monasterio, sed etiam ipsi
Ecclæ, que propter amplitudinem suam deserta videtur magno esset
vsui et ornamento, neq3 bona Monasterii ita distrahi possent. Vt
hactenus factum est, neq3 Capitii committere aliquid auderent temere
contra clerum in Ecca, presertim absente Epo. Sic ea re exhibet
se mihi Abbas valde obsequentem, modo consensus Regius et consilium
Rmæ d. Vræ accedat, sine quo ego nihil facere vellem, quare
supplico Vestræ Rmæ d. vt que sit huius Regni et ipsius Vestræ
Re. d. sententia mihi perscribere non grauetur. Scribo in eadem
re tuti Nri ne quid contra ipsius etiam animum fecisse videretur.
Ego profecto id ago non persone aut rei alicuius priuate causa
sed rem Ecclesiæ et loci huius, et pociorum ex Capitulo mei
consilio sententiam inter Abbatem ipsum et eius subditos ferre
sum coactus iuxta priorum Commissariorum decreta. Quod quid-
R.elatio domini palatini Masouiæ, ex qua natum fuit contra-
rium decretum Regium, comperta est erronea ipsius met confessione
et decreto solemniter facto. Commendo me gratiæ Vestræ Rmæ D.
Vti domino et bene factori meo. Ex Ploczka xiiia Maii
Rmæ dominæ. M°. D°. xxxiio.

Summa legationis Sigismundi Erberstein oratoris regis Ferdinandi: coram Sigismundo primo rege Polonie dictæ

Post dictam salutem nomine Regis sui, commemoravit in primis Vt post solutum comitium posnaniense fuerit missus ad Mtem Regiam Polonie Vt Mtem suam Sexomunigr cimi filium generum Sexomi Regis sui, nec non Sexomam Coniugem Mtis suæ viseret ac salutaret. Verum cum iam huc veniens maiorem partem itineris confecisset, revocatum se per Regem suum et ad tractanda negocia Hungaricam Hungariam iterum missum, quibus confectis, iterum ad Mtem suam Polonie visendam se esse missum Vt ea que in Hungaria tractata et conclusa sunt et alia sibi commissa Mti Regie exponeret

Notum esse omnibus Sexomum Regem suum nullam unquam causam tam timuisse et universa reipub. Christiane periculosi belli prestitisse, quin mo etiam cum aliquo dispendio suo paratum illum fuisse ad suscipiendas equas et domestas pacis conditiones cum adversario suo, Esse tamen plerosq; qui accusarent Regem suum, tanquam ipse occasionem prebuerit cedibus et effusioni sanguinis Christiani, ac vastationi et damnis que illata sunt Christianitati, Sed palam est, quis quo causerit Thurcos contra Christianitatem, et quam facile se prebuerit Rex suus consentiendum in Induvias trimestres primum, deinde etiam in annales, que a prima die Maij inchoate sunt, Cum autem in tractatibus Induciarum interviderint una dificultas hoc videlicet, quod, cum D. Hieronymus Laski reditus ex Thurcia scripserit Capitaneis et officialibus Sexomi Regis sui Vt abstinerent ab omni vi armorum, Inpacisq; se continerent etiam post finitas trimestres Induvias que finite erant ad xxij diem Aprilis, et duravit hoc interim usq; ad primam diem Maij, Interea autem cum hoc modo assecurati essent subditi Ferdinandi Regis sui, Rex Joannes Dnus dominii Laski

oppugnauit nonnulla oppida in Transsiluania et interceperit, qua-
re de hoc errore commisso cum ipse dñus Laski alr interpretetur
nunc lras suas ad officiales Sermi Regis ferdinandi scriptas, vtragz
pars compromisit in Mtem Regiam vt illa audita etiam altera parte
hoc est duo Laski, qui huc aduentare dr, decernat super eã id quod
ei equum et instum esse videbr, quod ut facere velit Mtas sua Sermi
Rex ferdinandus illam enixe rogat

In negocio matrimonij et affinitatis posnanie tractati nondum est
facta ratificacio illius, propter tres articulos qui reiecti sunt ad
consulendum super illis vtramgz Mtem, primus de dotãe virgi-
nitatis, Secundus si contingeret vtrumgz coniugum decedere absq
liberis, ad quem donacio propter Nupcias reuerti deberet, Tercius,
de neutralitate tollenda, et confederacõe inemda. Stante enim ipa
neutralitate non videtur posse esse verus et sincerus amor inter
amicos, Sed et propter eandem neutralitatem non caret Mtas Regia
quadam suspicione apud Christianos, Quibuscumqz autem modis vellit
inire confederacom Mtas sua cum Sermo Rege ferdinando, cos
illius Mtem non detrectaturam, ipsegz dñus Sigismundus si quid
non emergeret facile consulere velit ipsum Regem suum, modo Mtas
sua deponeret neutralitatem, Nam non posset esse firma affini-
tas et confederacio vbi fieret cum aliqua exceptione, qua vidissim
Rex quogz ferdinandus facere cogeretur, et ea res induceret suspi-
cionem apud homines. Preterea non esset paritas seu equitas
cum Rex ferdinandus facere foedus deberet simplr et sine vlla exce-
ptione aut condicione. Regia autem Mtas cum condicione

Preterea quia sunt aliqui personi proscripti de Regnis et dominijs
Regis ferdinandi et aliqui etiam illi non subiecti, qui in Regno
et dominijs Mtis Regie receptum habent, segz in illis armant et
erectis vexillis vadunt contra Regnum et subditos Regis ferdina-
di, rogat Rex ferdinandus, vt tales non foueat, negz recipi per-
mittat in terris suis

Quemadmodum autem Or[ds] Mtis Regie queſti fuerunt poſnamia nonnullos diffidatores Regie Mtis et Subditorum eius, fouerj et conſeruari in Sleſia: Sexcomus Rex ferdinandus promiderj poſſit, ne tales homines ibi hoſpicio ſuſcipiantur et foueantur, poſtulatq; vt pari modo homines qui contra illum arma ſumunt non ſeruentur in dominijs Mtis Regie

Et ſi Mtas ſua non poſſit continere et coherceri subditos ſuos, quo minus vadant militatum contra Regem Ferdinandum, ſaltem eis perſuadeat ne id faciant propter rei indecenciam, Sumunt enim arma contra Chriſtianos et patrocinantur infidelibus, quos omnes Chriſtiani perſequi tenentur et expendere ante ſecum Mtas Regia debeat, ſi Thurcus poſſitetur Regno Hungarie, quod id oderet in magnum detrimentum Regie Regni et dominiorum ſuorum

Die 6mo poſt octauas Corporis Chriſti

Retulit dnus Sigiſmundus de Herberſtein in priuata audiencia Sexmi Regem ſuum curaſſe omni ſtudio et diligencia ſua, vt filia Mtis Regie primogenita Illr dna Hedwigis alicui Principi et genere et ſplendore familie illi pari in Matrimonium locari poſſit, et videretur Sexcomo Regi ſuo predicto vt Illri Principi Friderico Palatino Reni deſponderetur, qua in re velit illius Mtas impendere omnem operam ſuam, modo Mtas Regia declararet voluntatem ſuam ipſi domino Sigiſmundo, et etiam Sexcomo Regi ſuo per ſuas Lras

Item de conſignandis tribus Strigonien et Viſegradien ad ſua. mes Mtis Regie, et Illr domini Georgii Ducis Saxonie, dixit. quia Sexcomus D. Rex ſuus metuerit plurimum, ne, Arces circa finem Induciarum interciperent, poſtulare illius Mtem retulit, vt Mtas Regia admitteret illi vt Caſtra predicta, et muniret intra tempus Induciarum, et comeatu prouideret, et vt etiam gentes eius Mtis vt Hiſpani et Germani in eiſdem tribus prodeſſent

sione illarum remanere possint, questus vero, quibus impensis hec ipse Cras seruari deberent, dixit, tametsi nichil horum tractatum sit inter Commissarios Sexti Regis sui et alterius partis nec etiam quicquam illi in ea re commissum sit, sciri tamen se, certos prouentus deseruatos esse dudum, ad conseruanda eadem ipsa Castra, quibus haud dubie prouideri potuerint, et si quid deesset in istum et eqnum illi iuderi, vt ips qui Castra deponit in segnestrum supplerit et adderet tantum quitum erit necesse

Item quia ad contrahendam affinitatem opus erit dispensacõe Sce tam super affinitate seu consanguinitate, qz etiam super etate, dixit, vt Altas Regia daret Cras ad agentem suum Rome, qui cum Orator Sexti Regis sui ferdinandi conficeret hoc negocium cõmunibus expensis apud Sedem Aplicam, et vt Altas domini nostri mitteret easdem Cras suas ad Regem Ferdinandum, qui illas per alteros postas una cum suis Romam esset transmissurus

Legationem sequentem Hieronymus Lasci Palat^{s} Siradien orator Regis Ioannis: coram Sigismundo primo Rege Polonie dixit Sabbato post oct^{s} Corporis Chri

N primis declarauit qnto studio et cura Rex suus cupuerit sepe abstinere ab effusione sanguinis Christiani, et inire concordiam et pacem cum aduersario suo segnutus in hoc consilium Altis Regie domini nostri, et qnantas ediuerso iniurias intulerit illi Rex ferdinandus, quas commemorare non esse pntis temporis, Deinde dixit quod Rex suus Joannes miserit Or^{res} suos Insignes in Posnaniam, qui, illic existentes, parati erunt suscipere omnes eqnas pacis et concordie conditiones, altera uero pars difficilem se prestitit in tractatibus, per eamq stetit, quo minus concordia et pax fuerit subsegnuta, Sed et Indutias Posnanie conductas non obseruauit, eoq die quo Indutie ipse incipere debuerat

validissimus Exercitus illms quem instructissimu ad oppugnanda
Budam miserat, oppugnacõm suam prosequebatur, vtrumq; autem
Rex sms pluribus jnjurijs et contumelijs fuerit affectus et lae-
sus, egit tamen apud Cesarem Thurcarum, vt consentiret
in Annales jnducias, quibus durantibus, ne Mtas Regia frustra
nomen mediatoris assumpsisse videatur, agere velit, quo Reges istos
dissidentes ad concordiam et pacem reducat, mittere velit ad jmpe-
ratorem Romanorum nunctium suum, postulãn ab illo, persua-
dere velit fri suo Regi ferdinando, vt vlterius non prebeat occa-
sionem turbandi res Christianas, et cum fama est, de gnali Co-
silio vt ad illud Mtas sua Ores suos mittere velit, et ibi agere
ea gne ad salutem et tranquilitatem Christianorum spectare vi-
debunt, Quibus autem Rex sms non fuerit ad hoc ipsum conci-
lium vocatus, quia tamen est membrum Christianitatis, vellet
mittere ad illud Ores suos, modo illis prebeatur securus transi-
tus, pro gno Mtas Regia operam suam facere velit, et quod ibi
retinent locum et honorem suum. Postremo dixit, quod Rex
sms paratus est dimittere Castra in sequestrum ad manus Regie
Mtis gndocmq; Mtas sua voluerit etiam non expectatis duobus
mensibus, et quod ipse D. Laski compromisit in Mtem suam vt
illa cognoscat et diffiniat super diferencia que suborta est inter
illum et Capitos Regis ferdinandi, ob Mtas quibus asseverati esse
fermum, quod post Capsas trimestres jnducias cessacio armorum
fieri debuit vtrinq; vsq; ad primam diem Maij, et gndocmq;
Mtas sua misserit, vult declarare hoc negocium vt se habet,

Responsum a Sigismundo primo Rege Polonie Ferdinandi et Joannis Vngarie Regum oratoribz Datum

Sacra Regia Mtas Magci domini vtrinqz Orum audissent quid vel non ortam fuisse controuersiam hanc de munitionibus sub interstitio trimestrium et annalium Induciarum interceptis vel ea orta erat illic in initio conclusarum Induciarum apud dnos partes vtriusqz commissarios transactam et definitam, quippe que cuperet magis omne hoc anne cessationis tempus in tractanda principali concordia, quàm in componendis exilibus nonis controuersiis traducere, Verum quia permissione diuina, neqz impedimenta ista euitari, neqz per dominos Commissarios supradictos ita tolli potuerint, Vt non ad compromissum deueniri oporteret, Boni et equi consulere Mtas sua non granatur, Cocterum etsi rem arduam intelligat Mtas sua sibi aliogin suasori pacis, officio iudicis inter Cesareos Mgarum vrarum Reges et dominos fungi, ne tn postulatis Mtatum suarum de compromisso suscipiendo per d. vras factis, deesse videatur et suscipere illud, et cassa de qua compromissum est audire non est granata.

Quoniam vero ad ferendam sententiam illud potissimum videtur necessarium, Vt originales sue Magci domini Hieronymi Balatini siradien producantur, Mtas sua primogm illas videat a sententia de controuersia hac proferenda abstinebit. Quare vras d. Sezo domini Romanorum Reges Ores monet, Vt intra diem xviii Julii ad finiendum compromissum pactam, vras originales ipsius Magci domini Hieronymi producant, quas cum perspicere et expendere dignabe Mtas sua, sententia sua controuersie finem faciet. Interim vero a d. vris vtrinqz postulat, Acta quibus multo verbis here ad probandam intencom suam intendantur in scriptis singulis Mti sue tradere velit.

Sigismundus primus Rex Polonie Solimanno Turcorum Imperatori.

CRXmi ac potentissime Princeps amice et vicine noster &ax.
Accepimus Cras Iuris vestre quibus nos certiores facit, quod cum me-
se Marcii proxi amni magno apparatu Bellico aduersus amicorum suo-
rum hostis instructa, et iam ad inferendum bellum accincta esset
missus fuerit ad se ab Excmo domino Joanne Rege Hungarie
Orator magnus Hieronymus d. Laski Voiewoda mr Transsiluanus,
qui ob commoditatem tractande concordie quam nos sollicitare et cura-
re inter duos illos reges de Regno Hungarie contendentes dicebat, tam-
um Induciarum tempus per Altem Vram Sexcmam admitti nou
Regis sui postulauit, Et quod Altas Vra Excma ob amorem
Sexmi Regis Joannis et ne desiderio ipsius deesset, ipsas tamen
Inducias admiserit, deponereq; arma Victorioso exercitui suo, et
Bellum intermittere inserit. Que res magno pere nobis audita sint
grata et iocunda, Eodem quidem ista tamen Belli intermissione, mul-
tum commoditatis et adimenti ad perficiendam concordiam et
pacem inter Reges supradictos sollicitari et suaderi per nos cepta
asseruri nobis posse intelligebamus

Quare nos pro isto grato Nuncio et significatione fraterna et amica,
plurimas agimus et habemus Iuri vestre Excme gras, Cui vici-
in omnibus officio bona vicinitatis et integra amicicie communicatio-
respondere curabimus, Et eam ipsam diu sanam et felicem semper
esse ex animo optamus. Datum Cracouie xxiii Junij

Petro Tomiczki Epo Cracouien: Vicecancell
Petro k mite de Visnicze Marsalco regni

Mgce domine amice et affinis cham me ac honoraud. Ego et habeo magnas gratias Vestre magce, q me suis lris viserit et de bona valitudine sua certiorem fecerit, Nos habemus hic Senatores Regni Hungarie Regum Ordis. qui tractant de condicionibus et modis, quibus Ores nomine intercepte consignari debeant, in manus Regie mtis, et domini Ducis Saxonie, Sed non sunt concordes, Alter enim habet plenam ptatem constituendi de omnibus Alter vero frigidam et minus sufficientem habet instructionem. Cuius tamen Regia ita agit, vt per eam stare non videatur, quominus observentur annales Induciæ inter illos principes. Sunt et alia que hic agit dnus Laski palatinus Siradiensis, secrete, que postquam veniunt in Curiam, ego perscribam illa Vre magce, non dubito Vram magcam iam intellexisse dominum Epm Cuiauiensem nominatu esse per literam Regiam ad Archiepatum Gnesnensem, Dominum vero Epm Premisliën, ad Cuiauien, et dnum Goienszki, ad Premisliën Epatum, Et profinde his nihil amplius scribo

Nimis tarde insurgimus contra Valachum, sed cum ea tam magna tarditatis fuit, vera publicarum pecuniarum ad Thesaurum comportacio Jam vero distribuuntur pecunie militibus mercenarijs, quibus dnus deus gratiam suam et animi fortitudinem, contra inimicum et perfidum hostem concedat, et de illo cos triumphare faciat. Commendo me et animo Vestre magce, quam dnus Deus cum suis omnibus seruet quamdiutissime sospitem et felicem. Datum Crac. xxiiij Junii. Anno domini M°. D°. xxxi°

Joannes Laski Archiep mortuus

Sigismundus primus Rex Polonie.

Manifestum facimus vniuersis, quia cum ad dominam septimam mensis May proxime preteriti Or^os et Commissarii Seren^morum dominorum Ferdinandi et Joannis Regum de Regno Hungarie dissidencium Vissegradi ad conficiendas amabis Induvias congregati, de controuersia que erat inter eos illic orta, ob interceptum in Transsilvania Oppidum Kolnbach cum quibusdam aliis Arcibus et Locis sub tempore dierum inter finem trimestrium et principium et principium amabium Induciarum intermedio, et simul ob interpretatom ~~peratam~~ literarum Magri Hieronymi de Laszko Vaywode Transsilvanie et Palatini Siradien ad Magnum Leonardum liberum Baronem de felz locumtenentem Magri Guilhelmi de Rogendorff in hoc negocio scriptarum in nos ita compromisissent Vt sept intra dnos, mensis a dicta septima May computandos, controuersiam hac audiremus ac arbitraremur vel diuiderem^mus. NOS tamet^si nimus hoc arbitrandi ad postulatom Seren^mi vtriusq3 Regis predicti Suscepimus, discutere tamen pro vna vel altera parte modo legitimo cassam hanc in presens non potuimus, partim propter magnitudinem negocii et procerum vtriusq3 difficilem controuersiam, partim vero propter Angustiam temporis in quam nos tardo aduentu suo Or^res Seren^mi vtriusq3 regis predicti ita cogerunt Vt parum abfuerit, quin compromissi dies primo preteriret, quam vel nos producta simul audire, vel Or^res Seren^mi domini Romanorum Regis Originales literas Magri Hieronymi de Laszko exhibere potuissent, Vt autem aliquid intra tempus compromissi fieri inde^mur, quod ex equo et bono esset, quodq3 ad varias sperande concordie proximius accederet, Auctoritate qua fungimur in hac parte dicimus, pronunciamus, atq3 laudum nostrum proferimus, Vt

Serenus Rex Joannes a die publicationis eius decreti mri abso
lempore quo de illo factus fuerit certior intra viginti dierum decur
sum, oppidum Molnbach cum alijs Castris et bonis que in Transsil
vania et vbilibet sub interstitio dierum inter tres menses et Xmabro
Jnducias interfecto vi atq3 armis capit, et in suam ptatem quomodo
cunq3 redegit, nobis vel alicui ex nostris ad id ptatem habenti in se
questrum consignet, et libera ac integra cum omnibus inde abductis
et receptis dimittat, que nos consignanda et dimittenda nobis de
crevimus et pronunciamus hac nra sententia arbitrali mediante, tam
diu per nos tenenda et administranda, quoadin id regnis regni Hungarie
et reipub. Christiane nostro et non alterius cuiuspiam indicio exi
gere videbimur. Jn cuius rei testimonium, Sigillum nostrum pntibus
est appensum. Actum et Datum Cracovie die xvii Julii Anno
domini M°. D°. xxxi°.

Capitula condicionum quibus Rex Polo^{e} cum Illt. Duce Saxonie Arces vngaricas in Sequestrum accepit

Ad postulatum Serenissimi Principis D. Ferdinandi Romanorum Hungarie
et Bohemie &c. Regis. Mtas Regia Polonie assentitur, et contenta
est de recipiendis in custodiam suam duobus Castris Vgt Strigonio
ac Vissegrad in superiori Danubii Illr domino Georgio Duci Saxonie
muneris eius obeundi sui Mtis colliga

Jn eventum tamen, q3 idem dnus Dux Prefectos Castrorum ad pre
finitum diem in designatis locis pro parte sua statuere non posset:
Mtas sua publici boni tuendi, et Jnduciarum conservandarum causa
pollicetur se in tutellam et custodiam suam Arces predictas recepturam
esse, dummodo intra duorum mensium decursum, à traditis Mti
sue Castris computan, in ipsis Castris pro parte Illr sue pre
fecti statuantur

Coeterum propter difficultatem in tam angusto tempore nonorum militu
condmandorum in Castris predictis milites veteranos retinere debebunt
Ita tamen Vt a priore jurejurando, quo suo Regi vel prefectis illius
erant astricti, soluti, juramentum domo fidelitatis et obedience, secundm
formulam prescriptam Capitis mti Regie, et jllr domini Ducis Sa:
xonie presentt, quo tam Mtas sua, qz jllr dnus Dux Saxonie sen,
illorum Capitt, freti, possint illos sua authoritate qui non obedierit
ab eisdem Castris et presidiis in parte vel in toto amovere. Condi:
cione hac adicta Vt ob levem causam, irrequisitis dominis Segne:
friis Capit ex authorare vel amovere milites non possint, insi ca:
sus aliquis gravis actidat, qui et moram non patiatur, et putrm
illorum a modum exposcat

Stipendium vero militibus et prefectis Castrorum predictis Sexonum
Rex Romanorum ad sua Castra persolvere tenebr et erit obligatus Da:
ta etiam personas has sufficienti Sexonie mti Regie, et domino Duci
Saxonie cautione, Vt et ipsum stipendium mensuis temporibus dissol:
vatur, et si neglectum fuerit solvi, Mtas sua, cum jllr domino Duce
Saxonie indemnis in loco reddatur, ac extra omnem ministri cruentus
culpam habeatur, Vbi aligna difficultas vel periculum. Cquod dm
deus avertat) ex parte militum vone Castrorum, ob non solutum sti:
bi, vel prefatis stipendium oriatur

Per tempus Induciarum amalium. Aras supranominata reparari,
munire, et communiri, tormentis, atqz aliis bellicis instrumentis ne:
cessariis provideri, sumptibus Sexonie d. Regis Romanorum, ea co:
dicione, poterunt Vt operarij et opifices municoe intendentes, Capitis sui
Mtis, et jllr domini Ducis Saxonie, sacramento sue fidelitatis et obedien:
cie astringant, et nichil aliud illic agant, quam que ad reparacom et mu:
nicionem Castrorum necessaria et oportuna videbuntur. Secus vero
facientes, vel suspicoe aligna notati, amoveri per Capitos poterunt.
Capitis vero vicissim, que pro usu et municoe Castrorum predictorum mu:
nita fuerint, salva et integra conservare tenebuntur

Promissores vtrimq3 Castri predicti perseverare in officio suo admittentes, si fidelitatis et obedientie jusjurandum Illi Regie, et Jllr domini Ducis Saxonie Capit' prestiterint. facultate etiam de amouendis illis propter suspitum Capit' Castrorum reservata, juxta modum de amouendis suspectis militibus superius descriptum

Permisqm autem milites Castrorum predictorum, in fidem Capitaneorum Illis Regie, et Jllr domini Saxonie Ducis recipiantur, stipendia promerita vtrimq3 illis persolui vel pti premia, vel sufficienti cautione debebunt, ne ob hec non soluta Illi sue, et Jllr domino Duci negocium postea faciatur

Si contingat jnduncias per alterutram vel vtranq3 partem violatas esse, et arma versus atq3 bellum apertum inter Principes de Regno Hungarie dissidentes, sine vi, sine denunciatione multa suscitari: Castra nichilominus per Illam Regiam et Jllrem dnam Ducam, eorumq3 Capitaneos tanti spes seruabuntur, quodni Sigismus D. Rex Romanorum illa restitui sibi non postulabit, Postulantibus enim post ruptas jnduncias illius Illi, Castra sibi restitui, Illas Regia, cum Jllr domino Duce Saxonie restituere illa debebit

Si autem quod deus auertat, alterum ex Sequestris jnduciarum tempore, mori contingat, Superstes Sequester, Castra, et seruare, et restituere, juxta formam condicionum descriptarum tenebit, Vbi vero quod procul absit Sigismus D. Rex Romanorum, sub tempore jnduciarum nature de vita concedat Sequestri ambo, Vel superstes vnus ad id erunt obligati, Vt in euentu mortis illius Illis Castra supradicta heredibus legittimis ipsius restituant, juxta formam etiam et condicionem superius descriptam

Nouis militibus Castrorum, propter suspicionem, vel quamcunq3 legittimam aliam causam, sufficientur in supplementum alii militis eodem vel maiori numero Serenissime Regie Illis, et Jllr domini Georgii Saxonie Ducis, tanq3 Sequestrorum arbitrio

Arces quas in Curam et administracõm suam recipient domini Sequestrii, in fine Induciarum restituent cũ ea concordia, si que sequetur applicabuntur. Aut si concordia non sequatur suas Sigismo domino Regi Romanorum libere dimittant, secundum modum in Capitulis Inducierum Annalium descriptum hoc est in fine Induciarum vltima videlicet die Mensis Aprilis anni futuri, super quo ipsi domini Sequestrii illius Mti sufficientem huius dabunt cautõm

Cdiuerso autem Sigismundus dnus Rex Romanorum Mti Regie cum Illi domino Saxonie Duce huius suis ad plenum cauebit, ne quid sua culpa iussu, vel consensu, aut suorum dolo malo, fraude, stratagemmate impedimenti periculi dempti et incõmodi exhibeatur Capit et militibus auctoritate dominorum Sequestrorum in Castris collocatis. Actum et Datum Cracouie die prima Mensis Julii. Anno domini Millesimo D°. xxxi°.

De Quatuor Arcibus in Hungaria in Sequæstrum et Custodiam acceptis sub annalibus Induciis

Sigismundus primus Rex Polonie.

MAnifestum facimus per ptes hras nostras, quod cum Mense Maij, Sub anno M°. D°. xxxi°. Conuentum esset inter Consiliarios Sigmi Principis domini Ferdinandi Romanorum Hungarie et Bohemie Regis et alios partis aduersi Comissarios Visegradi congregatos, vt pro bono publico et tractanda concordia annalis Induciis fierent Vtq nobis cum Illi domino Georgio Saxonie Duce nonnulla Castra per tempus Induciarũ certis conditionibus in Capitulis Induciarũ contentis in Sequestrum ab vtraq parte traderentur. NOS ad postulatõm Sigmi domini Romanorum Hungarie et Bohemie Regis et ut publice vtilitati inseruiremus, pro parte illius Mtis Castrum

Strigoniẽ et inferiorem Arcem Vyssegrad in Cracam et custodiam no-
stram simul cum predicto dño Georgio Saxonie duce recipere consen-
simus et recepimus, que Castra et fortalicia secundum condiciones à
nobis traditas et restituere finitis induciis secundum Capitula in Indu-
cijs descripta vel si intra annum cum pactum inducie secundum arti-
culum in condicionibus nostris ad casum exceptatum inducias scripto
verbo nro Regio et promissione firma promittimus, In cuius rei fidẽ
et testimonium his lris nostris scribi et signo nostro communiri feci-
mus, Nosq; ipsi manu nra illas subscripsimus. Cracovie die pri-
ma Julii Anno domini M°. CCCC°. XXXI°. Regni nri
Anno XXVto.

Sigismundus Rex manu

Mathie de Drzewicza Epo Wladislauien
Archiepo Gnesnensi designato

Sigismundus primus Rex Polonie

Rme in Xpo pr Synarie nobis dilecte, Multa admiratione tenemur
q pre vra per tam longum tempus post acceptas lras nras mi-
hil nobis respondiste, neq; hactenus secundum voluntatem et desideri-
um nostrum fecisti de Scolastria Lancicien, quam nos collato p.
vre amplo et locupleti Archiepatu in platea nra reservatam vo-
luimus, et ipsam eandem Secretario nro Venli Nicolao Sanctoszhi
Crac Canoco et Secretario nro de nobis bene merito contulimus.

Quoniam vero ista tarditas et silencium tam diuturnum, q̃m vemores
q̃m, sic spargintur non multum decori, nos in suspitum adducunt, p.
vram non tam voluntati nre q̃ commodis suis et suorum obtemperare
et Archiepatu accepto Scolastriam etiam vt duplex commodum
habeat retinere velle pro suo Nepote nobis incognito cui illam post
mortem premium Rmi bone memorie domini Joannis Archiepiscopi
Gnesnen dicitur resignasse, et nos vt existimacõi mea consula-

nrm̃, et vt promissio mea semel de ipsa Scolastria Secretario meo facta irrita non fiat, Volumus omnino, vt p̃tas vra sine vlla vel mora, vel excusationis cõe per p̃tem Cubicularium nostrum mã-datum procuratorum sufficiens nomine Ne potuis sit ad resignandũ ipsam Scolasticam, in manibus sanctitatis Pontificis aut eius Cancellariam regentis, vel administratoris Quesnen mittat, et procuratores in Seeda p̃ntibus inclusa annotatos constituti faciat, et alia sub grauis displicentia non faciat. Si enim mee voluntati in hoc se opponere pergerit, nos nequaq̃ licas scribi neq̃ mitti in Vrbem in illius commendatorum patrocinium. Bene valeat vra p̃tas. Datum Cracouie die V. Julii Anno domini M°. D°. xxxi°. Regni nri anno xxv^to.

Sigismundus rex ssz^t

Sigismundus primus Rex Polonie Georgio duci Saxonie Marchioni Missnæ

Illte Princeps et domine, affinis nr charissime. Accepimus lras Illte vre quibus declarat se ad scripta Sanctitatis domini Ferdinandi Romanorum Hungarie et Bohemie Regis misisse velle vel iam misisse homines suos qui Castrum Strigonien. et Visse-grad inferius in fluuium simul cum hominibus nostris occupiant postulans et pie pro bono publico nos monens vt et nos quoq̃ id faciamus. Quod officium Illte vestre est nobis vel homine nouo gratissimum, q̃ nos de hac sua voluntate et instituto fecerit certiores. Nos enim tametsi in hoc negotio Hungarico sine Illte vra nihil agere decreuimus, non potuimus tamen prius illi nunciare quid de Castris fieri debeat, nisi nunc cum per Oratores tam Sanctitatis Romanorum q̃ etiam Joannis Regis edocti fuimus in conditionibus inducie cum Annalium Visse-gradi vtrinq̃ partis, conclusum esse

esse. Vt ad nostram et Illr. vre communem custodiam Castra quor pro parte vgt. Sigon. Regis Romanorum Steigonium Vissegradum, inferius. pro parte vero Regis Joannis Agria et Kewsmarkt consignarentur. Et tametsi quidem in denunciatoe ista ab Illr. vra premuti fuimus, nihilominus tamen volentes etiam officio meo satisfacere, et quod institueramus prestare, mittimus huic Cubiculario nostro ad Illm vram cum condicionibus scriptis, sub quibus nos simul cum Illr. vra et Castra predicta quor recepturos, et finitis Jnducijs restituturos esse pollicitj sumus. Quas condiciones et Capitula cum Illr. vra leget, respondere nobis non grababitur, an ita vt sunt illi in omnibus satisfaciunt, Vel quid piam in illis adhuc desyderare velit.

Ceterum quia Illr. vra de duobus tantum Castris meminit ad que mittere prefectos vellet, et quor consignari ex partis comentis debent, ab illa rogamus, Vt duorum aliorum etiam habere velit rationem, et quamprimum Capitaneos suos illuc mittere. Nam et nos ad quor prefectos singulos cuilibet Castro designatos mittimus, qui cum Illr. vestre prefectis simul et in solidum nomine custodie nostre et fidei nostrei creditj tuebuntur, et alia si que erunt in superioribus necessaria ad conciliandam concordiam inter Reges pro Regno Hungarie dissidentes communicato cum Illr. vra consilio, nihil grauabr. et suadere et prestare, modo Illr. vra ea qua decet pietate et publica commoda prosequatur, et sua opera atq consilio nobis adesse velit. Que valeat feliciter et sit semper cum suis omnibus Jucolumis et felix. Datum die xxiiij Julij. Anno M°.cc°.xxxvj°.

Sigismundus primus Rex Polonie Castell° Strigonien: et ceteris regis Ferdinandi officialibus ac nunctiis.

Mag^ci Spectate nobis dilecti. Cum in tractatu armaturum Jnduciarum inter Vissegradi per Comissarios Sexpmi domini Romanorum Hungariegz et Bohemie Regis, ac eius aduersarii celebrato Comentu id inter cetera fuisset Vt Castra ab vtragz parte bina custodie mre et gllis D. Georgii Saxonie Ducis in modum Sequestri committerentur, nosgz ad postulacionem vtriusgz Sexpmi Regis et simul et reipub. Christiane commodis consuleremus, assensum ad hoc nostrum prebuerimus, designauimus pro parte mra ad singulas arces singulos homines Subditos et fideles nros, Ex quibus ad arcem Strigonien Generosum Casparem Maczieiowski dapifer rum terre mre Sandomirien. Ad arcem vero Vissegraden inferiorem Nobilem Jastrzembski Tribunum Calissien. Quos cum nostrum mittimus, quibus mandamus, Vt curam et custodiam starum arcium nomine nostro suscipiant, illasgz post traditionem sibi factam gubernent et tueantur, quod S. Vris singulis declaramus, postulamusgz ab illis Vt secundum condiciones armaturum Jnduciarum illis et Castra tradere, et curam administracionemgz liberam illis exercere permittant, Et in ijs que nom mo. S. Vris dixerint, illis plenam fidem adhibeant, facturi S. Vra rem officio suo dignam et nobis gratam. Datum Cracouie Julii Anno D°. xxxi°. Regnorum Anno xxv^to.

Sigismundus primus Rex Polonie Ioanni Vngarie Regi etc.

SCRmo Principi &c. CVM hinc a nobis paulo ante discessis: set magnus Sigismundus de Herbestam Oratorem domini Romanorum Regis, habuit obviam illius Altis Nuncium cum literis ad se scriptis, quarum exemplum ex itinere ad nos misit, Vbi scribit Mtas sua certo ad se relatum esse, q nomine Imperatoris Thurcorum obsideri nunc debet Clissium, et alia e Regione illius in propinquo arcis seu municio extent, que res cum aperte illi contra Induciarum pacta esse videatur, quibus non minus Altem Vram Sram q Thurcum ipsum ab hostilibus inferendis dimictum esse communiat, committit Oratri suo predicto Vt nobis ista exponat, et postulet de ea re a nobis Altem Vram admoneri. Quare cum ita ad nos mandato domini sui ex itinere Orator scripsisset, et nos vehementer optamus, ne Induciis per alterutram partem offendantur Altem Vram Sram plurimum rogamus, providere velit apud Imperatorem Thurcarum et eius prefectos Vt Clissium et alia loca ditionis Sre Regis Romanorum subiecta non oppugnent nec, ne quid sub tempore Induciarum adversus pacta promissa attentetur. In quo Mtas vestra rem Christiano principe dignam, et vtinq ad concordiam et pacem summopere vtilem prestabit. Commendamus nos amori et benevolentie Mtis vestre, Optantes q vt illa et felicissima sit et recte semper salua atq incolumis

Datum Crac[ovie] Anno domini .M°.

d°. xxxi°. Regnorum xxxvto

Sigismundus primus Rex Polonie Carolo Quinto Chrianorum Imperatori.

SCRmi ac excelentissmi pincps. Cum hic nonulla alia hoc tempore apud nos ageret Or Sexoma Joannis Regis, qui hoc etiam diligenter vt interessione et operam ea apud Sexomam Altam vram interposita, obtinerennus pubcam fidei hás Oribus, quos a se istuc ad Altam vram Sexoma mittere vellet, quam operam ei honeste negare illi non potuimus, mittimus ad Altam Vram putem Nunctium hunc, & qua maiorem in modum rogamus, vt publicae fidei hás eiusmodi illius Oribus concedere dignetur, quibus illi facti et venie ad Altam vram Sexomam, stareq; et morari apud illam, et inde rursus ad propria reverti tuto et sine aliqua offensione valeant. In quo non modo nobis gratificabitur Alta vra Sexoma, sed pubcae hás etiam cõmodis non mediocriter consulet et commodabit.

Ceterum in alus negocijs nostro nomine ad Altam Vram referendis, ne scribendo molestiam illi afferamus, Comisimus Vendo patri domo Joanni Epo Culmen Oz[ri] istic nro, vt illa omnia verbis Alti vre Sexome per ortum exponat, Cui dicenti vt attentam benevolam aurem modare, et fidem indubiam prestare velit Sexoma Alta vra, illa diligentissime rogamus, Cui nos vicissim omni officio et observancia nra ad omnem occasionem presto futuros pollicemur, Comendamus nos fauori et benevolencie Sexome Altis vre, quam in summo isto Celsitudinis gradu semper felicissima, et quamdiutissime sana, salua, ac incolumem esse vehementer optamus. Datum Cracovie die xxv a Julii. Anno dom. M°. CC°. xxxi°. Regni nri xxvto.

Sigismundus primus Rex Polonie Ferdinando Vngarie et Bohemie regi Archiduci Austrie.

SCRmo Princeps et domine frater et consanguinea mr gram mr ac honorand. Ab initio belli de Regno Hungarie suscepti, nulla re magis impediebamur, quominus concordia et pax, quam sedulo inter Vram Sermam, et illius aduersarios, magno etiam impendio meo suadendo curabamus, q assidua vtrimq3 armorum coercitatione, in qua preoptatos et inflamatos dissidentes animos, neq3 ad pacem flectere, neq3 amplectendam, neq3 a bello vicissim abstinendo persuasione cohibere valuimus. Quod impedimentum cum malos inducie mutuo consensu vtrimq3 nuper recepte sustulisse videantur, fiet ne nobis persuademus animum quoq3 tam vestre Mtis Sermi q3 illius aduersarii fore ad concordiam et pacem nunc, q antea longe propensiorem. In qua quidem cessatione, ne tempus ad rem benegerendam comparatum, nichil agendo inaniter absumatur, operepreciu nos fecimus censuimus, si iam ea que ad concordiam attinent, apud Mtem Vram agere, et promouere incipiamus. Quoniam vero ea semper fuit in vsu et instituti nostri ratio, Vt nichil temere, vel importune, et non explorata prius voluntate Mtis vre Sermi inchoemus prius3 q3 ad alia quecumq3 descendamus, premittendum hunc Cubicularium nostrum ad Mtem Vram Sermam duximus, quam plurimum rogamus, Vt deliberatom animi et cogitatois sue nobis aperire velit, an negocium concordie inter se et suos aduersarios aggredi per nos cupiat, et quibus modis, quo ve in loco, vel an per Oratores facere et inchoare nos id velit, Vt cognito Mtis vestre consilio, Nos quoq3 officium meum recte ad necessitatem accomodare, et pro otio moderari valeamus, quod Vram Sermam Mtem pro ea qua est, in rempublicam Christianam afflictam et calamitosam, pietate, facturam esse non dubitamus. Cuius nos amori et benevolencie sedu

ex animo commendamus, Optamusq3 vt deus omnipotens Mtem vrag
Sigismundam seruet semper cum suis omnibus incolumem et felicem. Crac.
die xxvta Junij. Anno domini. M°. D°. xxxi°.

Sigismundus primus Rex Polonie
Benedicto de Zentlaria Castell° Leuc'
et Factori regio generali.

Egregie fuere nobis dilecte, vigilancia, cura, et sollicitudo tue. sptis
quam habet atq3 gerit de rebus Sigismi domini Regis fri, nostrisq3
et charissime filie nostre, est nobis admodum grata, adeo quidem vt
vehementer delectemur in tanta tue sptis erga nos obseruancia et prope-
sione, quam et collaudamus et singulariter habemus collaudatam ronem
ipsius semper nostra habituri ob tam propensum promptumq3 in nos
animu. Et quanq3 nichil dubitemus essuria deo benedicente felicia
Sigismo domino Regi vestro, tamen non possumus improbare hanc tue
sptis futurorum prouidenciam, modo in hac puti isthic rerum perturba-
tione, foretes vos omnes prestetis viros, principemq3 et Regem vestrum
consilijs et monitis pariter adiuuetis et confirmetis. Necesse enim
est de magnis rebus, maximos exoriri tumultus. Cum autem sal-
ua atq3 incolumi ista Regia stirpe nobis conuenire non videtur vt
aliquid de bonis illius attentemus tua D. de quibus scribit et nos
etiamq3 omnia que ipsa fecit, pertinere ad ~~filiolam~~ filiolam meam amantissi-
mam in comissa et commendata sibi fide semper retinerat, et alios
item suos sodales ad idem faciendum hortetur, quod nos illi singu-
lari fauore et gratificatione ira per omnia occasionem referamus.

Magn Smore nobis dilect. Cum in tractatu annalium Jn:
duriarum mper vissegradi per Commissarios Sermi D. Romano:
rum Hungarieq et Bohemie Regis ac eius aduersarii celebrato
conuentum id inter cetera fuisset vt Castra ab vtraq parte bi:
na Custodie mea illrq D. Georgii Saxonie Ducis in modum Sequestri
committerentur, nosq ad postulatum vtrimsq Sermi Regis et
simul vt Reipub. Christiane christiane commodis consulere mus
assensum adhoc meum prebuerimus, designauimus pro parte nra
ad singulas Arces singulos homines.

Sigismundus primus Rex Poloniæ Ferdinando Vngariæ et Bohemiæ regi Austriæ Archiduci.

SCRme Princeps et domine &c. Reddite sunt nobis Cæ Mtis vestræ S.ryma, quibus ea que paulo ante de Jnduciis inter Mtem vram et eius aduersarium susceptis et Congressibus suscipiendis ex tuis Magco Wilhelmi de Regendorff. accepimus Mtas vra S.ryma nobis perscribit et confirmat, que res non vulgarem nobis voluptatem et gaudium attulit, ex inde magnum argumentum capiamus futuræ propediem otonis sub qua pax et concordia a Christianis diu desiderata, inter Mtem vram et dictum eius aduersarium compo-ni et constitui tandem possit.

Cæterum quod a nobis eisdem tuis Mtas vra S.ryma postulat, vt si contingat treugas ex consensu Turcarum Jmperatoris annales vel vltriores inter Mtem vram et eius Aduersarium assumi, nos cum Illtre d. Georgio Duce Saxoniæ affinie meo Charmo, Castra militaris tuis vestre tam ex parte sua quam ex parte Aduersarii nominata, in Segnestrum et Custodiam meam susciperemus ad tpus vsqz eius controuersiæ dirimende seruanda. Nos etsi intelligamus arduam hanc esse prouinciam in longinquo et alieno regno Castris præesse, in tutoqz illa conseruare, Vt tui Mtis vestræ S.ryme desiderio satisfaceremus, et reipubæ Christianæ commodis inseruire possemus, tamen istud non inuiti suscipiemus. Nolleemus enim causam persuadende concordiæ quam adhuc ab initio inter Mtem vram et Aduersarium eius, summa cura et sollicitudine propter communem bonum sine fastidio, et cum impendiis multis promouebamus, otione nostra intermittere, quare quod cmqz de Jnduciis per Jmperatorem Turcorum admissis certiores facti erimus, homines nostros quibus tuto Castra pro parte nra committi poterunt, illuc vbi locus est designabis

et ad diem prefinitam, omnemq; et moram omnem procul, mittemus. Alia etiam que in facultate nra essent, longe his maiora ad postulatum Tuum viribz facturi, Cuius nos amori et benevolencie tue et conservamus et animo comendamus, felicissimamq; illam esse et in hys augustissimis honoribus et laudata belli gloria multos in annos salvam et incolumem esse vehementer optamus. Dat

Petrus Tomiczki Epus Cracovien. Vicecancellus. Stefano Verbetio, regni Vngarie Cancellario.

Reverendis et Magcis domine amice charissime et honorandissime. Allate sunt Tue Regie subidem tempus a Sexto Rege Romano: cum et ab illre domino Georgio Saxonie Duce. Item etiam a dño Wilhelmo de Rogendorff bre, quibus omnibus eadem de hinc stabilibus induciis susceptis et Castris in Sequestrum Mti sue Regie et illri dño Georgio Duci Saxonie concredendis declarantur, Que res tametsi etiam in eandem sententiam mihi est a Maga vra per bras communicata Tue tamen Regie domino meo videtur adhuc vacillare, quodq; per Sexagesimum Regem Hungarie, nihil sit hac de re ad Mtem suam scriptum vel nunciatum, Quare cum hec res sit tam magni momenti et cuius condicionis, Vt in illa sine vtriusq; partis consensu quidpiam Statuere non videatur integrum, Operepreciumq; ego putarim hec ad Magam vram prescribere, cuius Viri[ssi]m officij fore censeo, Vt agere velit apud Sexagesimum Regis sui Mtem, quo et induciarum initarum et Castrorum ad sequestrandum manus tradendarum conem Tui Sexagesimi domini nostri explicare. Item etiam quo sumptu, quibus stipendiis, et quo munere militum servari Castra ipsa debeant, sententiam in hoc suam communicare dignaretur, expedit enim hec ex ipsius Tuis solius nunctio vel hris Mtem domini mei tempori cognoscere, ne cum ad rem propius veniatur, difficultas nova denuo suboriatur, que negocium tanta cura et labore preparatum, in ruere possit. Quod

enim ad Mtem domini mei attinet certo credat Magca d. vra eius Altem in hanc communem Christiane reipub causam esse, vt nihil velit sua sollicitudine impendio et opera magis promotum, vel curatum esse, quàm vt ista duorum Regum controuersia per concordiam componatur, & qua omnes reliqne perniciose christiane dissensiones, capiant constituende pacis exemplum. Hec sunt que Magcie vre scriptis prioribus lris adscribere volui, quam etiam atq3 etiam rogo prouidere velit, ne his rebus tarditate et mora aliquid officiatur, ad tempus enim hoc, quod breue restat induciarum, celeritate magna nobis vtendum est, si publicis commodis et communi pari cupiamus vt debemus inservire. Comendo me amori et benevolencie sue M. vre, quam felicissimam esse et bene salvam et incolumem vehementer desidero. Datum

Petrus Tomiczki Eps Cracouien: Vicecancellarius Hieronymo Laski Voiewode Transiluanie. Palato Siradiensi

MAGce domine amice charissime ac honorandme. Quando hinc discedebat Magca vestra hoc in primis a me postulauit, vt fratri suo Rdo dño Joanni operam et commendacionem hic apud Mtem Regiam in pertinentiis eius adessem, quod ego pro virili mea quidem illic agens fratre Magcie vestre res suas curabam, ingeniose et officiose prestiti, Mtas tamen Regia quod puto Magam vram ex fratre iam plenius cognouisse, respondit se quidem de Archiepatu inuitare aliud non posse, nisi quod semel ad frequentes et instantes preces Rmi dñi Archiepiscopi patrui Magcie vestre in nominando domino Epo Cuiauien, decreuit, sed de re sua cum ipso domino Epo Cuiauien tractandi facultatem illi dare. In qua, quid egerit fratre Magcie vestre vel an egerit aliquid postea cum domino Epo, me penitus latet, quidquid tamen sincere quid amplius opera et interpositione mea fri Magcie vestre commodare possim, nihil pretermittam, quod ad officium boni amici pertinere

arbitrabor. De Jnducijs timestribus per M. vram et dnum Wilhelmum de Regendorff inter Reges factis jamdudum Sermus Rex Ferdinandus his suis Mtem Regiam certiorem fecit, et simul postulauit a Mte sua, Vt si contingat longiores Jnducias reipi. Castra vtrinqz nominata in Sequestrum et custodiam suam tam diu donec aliud determinetur, cum ille domino Georgio Duce Saxonie antequam non reconsecutus, quod tamen fidelitas sua se propter publicum bonum facturam non grauate Sermo Regi ferdinando promiserit. Dubitat tamen ne quid impedimenti et difficultatis cum ad rem venerit propter hoc suboriatur, quod Sacrmus Sermus Rex Hungarie nihil de his rebus ad se scripserit, vellet nec ne ita fieri, Vt Arces in Sequestrem manus concredantur si Jnducie Annales fuerint constitute, et per imperatorem Thurcarum suscepte. Quare d. v. Magr fuerit officii et opere prouidere, Vt res tam magni momenti ea qua conuenit dexteritate et prudencia curetur, sitqz illi ita vndeqnaqz prospectum, ne aliqua post modum difficultate vel controuersia suborta, turbari vel deseri possit.

Sumus sic omnes in magna expectacione boni alicuius et reipublice Christiane salutaris nuncii, quem primum et certissimum a Magra vra futurum arbitramur fecit omnipotens deus, Vt id quod publice vtile foret afferatur, tum enim maxime et consolatio mea et cura Magis vestre augeretur quado reipub. Christiane commoda et salus in bona spe et expectatione collocaretur, Hinc quod scribi a me debeat nihil est in presens situ dignum, et que sunt minime necessaria omnia: pare illis Magam vram nolo, tantum me illius amori et benevole: ne fidei commendo, eamqz felicissimam esse atqz recte saluam atqz incolumem vehementer desidero. Datum

Petrus Tomicius Eps Cracovien. Vicecancell.s Stephano de Verbewc Cancell.o regni Vngariæ.

Mag.ce domine amice charissime ac honorandissime. Plurimas ago et habeo Mag.ci vestre gras, quod occasionem quasi oblata erat tam scribendi ad me quàm nuncti mihi qne istic agnntur non preterm̃isit, quo illius amicissimo officio ego plurimum delector, et vt illi virissim gratitudnis mee illud referre possem, vehementer opto.

Agnnt hic Oratores tam Serenissimi dñi Hungarie q̃z Romanorum Regis negocia Regni Hungarie publica simul tractantes, in quibus, qm finis factus non est, scribere Mag.ci vestre abstineo, Sed breui cum finientur confido Magnam vrbem a Magco domino Vayewoda Transsilnanen qne quid de illis contiget cognituram esse, et ego tiam si mihi erit commodum, scribam libentius. Interea tamen dum aliud non est quod scribam me amori et benenolentie fraterne Mag.ci vestre commendo quam felicissimam esse et optime saluam ac incolumem vehementer desidero. Datum Cracouie die vi.a Julii. Anno dom. M.o D.o xxxi.o.

Sigismundus primus Rex Polonie Ferdinando Vngarie et Bohemie regi Archiduci Austrie.

Serme Princeps et domine fe et consanguinee mre charissime ac do: norande. Agens hic mpor apud nos Magcus Sigismundus de Herberstein Or Mtis vestre Serme postulauit à nobis illius nomie vt controuersiam de nonnullis municionibus in Transsiluania sub interstitio Temisiensium et Arnalium inducias per aduersarium Mtis vestre interceptis, de qua Vissegradi Comissarii tam vestre Mtis Serme q eiusdem illius aduersarii in nos solemniter compromiserunt, dispiciendam et diudicandam suscipere mus. Quod et si nos grate Mtis vestre causa facturos esse non grauatim recepimus, maluisse: mus tamen, vt ea controuersia et difficultas vel non exorta finis: set, vel illic Vissegradi per Comissarios composita et transacta. Quia vero hoc non successit, et nos arbitri officium suscepimus visis al: legacionibus, deductionibus, et informacionibus hincinde per Or res eam Mtis vestre Serme q etiam aduerse partis propositis et exhibi: tis, ac omnibus eatum pre temporis angustiam licuit, perpensis sententiam authoritate nra arbitrali eam tulimus et pronunciamus que nobis in presens et ad equitatem proximior et ad controuersie sub: mouende rones magis vtilis esse videbatur. Quam Mti vestre Serme cum pntibus scriptam et manu atq sigillo nro communitam mittimus. Et plurimum ab illa rogamus vt id quod nobis equum decernere vi: sum est, et bonum consulere, et approbare dignetur. Commendamus nos amori et benevolencie sue Mtis vestre Serme que vt sit felicissima et recte semper cum suis omnibus salua atq incolumis vehementer optamus. Cracouie die xxvj^a Julii. Anno. M°. D°. xxxi°. Regnorum. xxv^to

Sigismundus primus Rex Polonie.
Ioanni Regi Vngarie.

SER^me Princeps et domine etc. Cum retulisset nobis Magnus Hic
conjunctus de Lasko Voiewoda Transsilvanien. Palatinus Siradien. et
Oratis vestre Ser^me compromissum fecisse in nos per vtrosq3 Com^is
sarios Visegradi nuper congregatos de contencionibus vestre Ser^tis
per Oratorem vestram Ser^tem diebus qui Induvias Dominicales et Annales
mediabant interceptorem, postulassetq3 a nobis Oratis vestre nomine, vt
id ipsum nos arbitri susciperemus, fecimus id quidem non minimi Vre
Oratis causa, Verum cum tanti momenti negocium sentencia diffinire
non modo sit difficile, sed plerumq3 odiosum, maluissemus id iam per
predictos Com^issarios compositum et transactum audire, q3 de illo,
in dubio nro arbitrari. Satisfaciendo desiderio Oratis vestre, pronunciatio
nem nram arbitralem, quam cum patibus scriptam et
obsignatam Orati vestre mittimus, a qua plurimum rogamus, Vt illa
bene consulere et sine displicentia approbare velit. Nos enim hoc quod
dixim^us magis ad rem pertinere q3 quidq3 aliud indicauimus,
Verebamur siquidem ne alia sentencia prolata Vel inimicam nobis
pararemus, Vel ad concordiam conciliandam adytum precluderemus,
presertim cum hoc tempore et Oratis vestre Ser^me, et adverse
partis benevolencia indigeamus Vtrim q3 inimicicia et conciliandam con-
cordia et pace prosequi possimus, Id quod Oratem vram pro bono
publico facturam esse confidimus. Cum^is nos amori et benevolencie
Vre commendamus, optamusq3 ex animo Vt felicissima sit semper
et optime salua ac jncolumis. Datum Cracovie, Ffa
Julii. Anno domini. M°. D°. ffffi°. Regni
nri Anno ffxv^to.

Ferdinandus Vngarie et Bohemie Rex Sigismundo primo Regi Polonie.

SRCme Princeps fe et sororie chariſme. Quas ad nos Dnc. vestra de xxvta Mensis Julii proxime elapsi dedit lras, nobis grate fuere, q ex eis animum illius et studium erga pacem et co: cordiam inter nos et Joannem Sarpusium ab inicio belli suscepti pro: curandam (et si prius hunc satis cognitum et exploratum habera: mus) liquido deprehendimus, quem nobis quoq veluti Regi q maxime dignum esse semperq fuisse preterita iam satis arguere potuerunt. Namq licet instam belli causam Sctis vestra plusq alteri cuiq notam et probatam habentes, suum armis cursum do minante, prebere potuissemus, Nostris tamen commodis cedere malui: mus, q in nobis desiderari officium. Quod almæ pacis et reipub Christianæ gratia subeundum est, quo si vnq antea del o ipse adhuc armorum strepitu vigente, nihil habuimus, neq etiamnum habe: mus antiquius, nempe vt communis Christianitatis Status, salvus et incolumis esset, inhilq dispendii acciperet ex armis in mani: festi nicis nri perstrictum ac communis tranquillitatis conservandæ potnibq destructionem parate. Cum itaq nunc (vt antea quoq animo simus in eandem pacem prompto et exposito, et de hac ipsa fele inchoanda Stem vram nonnihil etiam pie solicitam esse vide: amus. Non abre fore duximus eiusdem Sis vestre (cum qua nihil est tam arctum et grane, quod non fraterne semper conferre so: leamus) in hoc etiam consilium et opinionem intelligere. De qui: bus nos, quo sgt pacto, quibusve rationibus et modis hanc ipsam pa: cem tentari et confici posse censeat, opportune docere et admonere velit, quo tum per occasionem intellecto, cum alioqui nunc ad sacram Cesaream et Catholicam Altem dnum et frem nostrum

charissimum recto itinere profiscj decreuerimus, cum illi sua Scr, que
et Sti Vestre necessaria et optima videbuntur necessario communicabi-
mus, Idq; pro re omnia efficere studebimus, quod e re et salute tocius Chri-
stianitatis fore aliorumq; expectationi respondere posse iudicetur.
Intelleximus item alteras Scz^tis vestras dr^as de xxvi^a eiusdem cum
sis Julii ad nos scriptas, pariter et arbitramentum sue Sententiam
quam Stas vestra super restitucione bonorum, sub interstitio trium mensium
et annalium Induciarum a Joanne Serpuscien occupatorum protulit
Nichil autem ad presens concludere aut huiusmodi statuere potuimus
sed huiusce rei tacius deliberabimus, Vestrasq; Scz^tem de omnibus
postea rectiorem faciemus, que felicissime valeat. Datum in
Opido nro Lunicio, die xiii^a Mensis Augusti. Anno domini
M°. D°. xxxi°. Regnorum nostrorum Romani .i°.
Aliorum vero omnium V^to.

Sigismundus primus Rex Polonie
Joanni Dantisco Epo electo Culmen: oratori suo

Verbi in Chro pr. etc. Paulo ante cum hic apud nos Or^rio muneris
fungeretur Magnus Hieronymus de Lasko. Palatinus Siradiensis,
inter alia que nobiscum nomine Scz^tis Joannis Regis sui egit postu-
lauitq; a nobis, Vt Oratribus quos ad Cesaream Mtem suo nomine
mittere vellet, publice fidei Lras in hanc sententiam procuraremus
Vt non solum ire et redire tuto possint, sed ut istic etiam in debito ho-
nore et estimacione habeantur, In quo cum negari nobis operam no
luerit, misimus prutenum Nuncium nostrum cum Lris ad Cesaream
Mtem, quibus etsi Mti sue deijs ipsis publice fidei Lris concredendis
scribimus, Hic tamen pri committimus, Vt verbis etiam nomine
nro id ab illius Mte petat, operamq; suam faciat, Vt eidem Lre in
bona forma scripte per hunc Nuncium ad nos mittantur. Credimus
enim nulla alia de causa Dr^os predictos istuc profectos, q ut

concordie rombus ex consilio et authoritate Mtis Cesaree prospiciant, votis promoueant illius Mtem, de hys que vel commodum, vel periculum rei pubce Christiane afferre posse videantur

Cesarem cum ab aliquot supra mensibus, Illr princeps in Prussia dux et Nepos ex sorore nre, per ozem sum nobis declaranit, q monitorio penali rome terrarum prussie, et ad instanciam Nomi Magri seu administratoris designati ordinis Sancte Marie Theutonicorum, peremptoriaq citatione fecit ad judicium Camere Imperialis accersitus, postulauitq a nobis, vt et consilio et auxilio in ca re nra illi adessemus, suggerens nobis modos, vias, et consilia, quibus et illius institutum et nrum jus quod in terris illis Prussie Habemus defendere debeamus. Ad omnis rei cucad, premouet nos quidem et necessitudo qua nobis nepos est coniunctus, et jus nostrum quod in prdcis terris habemus, sed in ista tamen a religione discessione vereamur, ne nram causam, simul cum illius negocio defendentes inuidiam aliqua vel sinistram opinionem apud innocentissimu et castissime religionis Cesarem incurramus, quare mittimus ad v. pte[m] omnia ipsius Illr domini Ducis prussie, consilia in scriptis redacta, et committimus ei illis perlectis ea in defensione juris nostri, et causa nepotis apud Cesaream Mtem agat, que v. p. pro sapia ingenij et prudencia sua, tum ad rem pertinere, tum ex dignitate nra magis esse videbuntur.

Faciemus non immti quod vra p. rebus suis his rogat, vt illam tandem ad nos reuocemus, Verum quia iste judiciarium in Regno Hungarie recepius annus, et item alia magni momenti negocia multiplicarunt nobis occasionem sepius agendi cum Cesarea Mte, quod vbi istinc vra p. abesset ita commode et vtili per alium prestare non possemus, quare illam hortamur, velit adhuc nostram istam suam pacienter, quidem istic in Germania Cesarea Mtas perseuerabit, vel quidem publica maiora negocia non transigentur

Cum enim aut Cesaream Mtem in Hispania absedere, aut maiora negocia absoluta esse cognoscimus, nisi morabimur Vram pd revocare, quam mtem in gra et benevolentia ma regia conservabimus, prout facturus fraimus, et eam bene valere optamus Datum Cracovie, xxvta Julii. Anno domini mo. do. xxxio. Regni mi xxvto.

Supplicavit nobis. d. Laurentius Miskowski, vt de filio eius quem istuc cum nostro Cubiculario Kerstorff misit. S. huc committeremus vt illum alicuius servitio applicaret. Quare committimus illi, vt vel Mti Cesaree si facile est, vel saltem alicui alteri principi in Aula Cesarea agenti, illum addicat, nam cum sit subditus me, apud nos Hungariam in Cubiculo aliquot annis servitutis et diligentia probatus, cupieremus illum bono loco istic collocatum esse vt moribus et virtute excoli et completari posset.

Petrus Tomicski Epus Crac: Vicecancells
Joanni Statilio Epo Transiluanensi

Rme in Chro pr. et domine fe et amice charissime ac Honorande. Videor fortasse d. Vestre Rme diuturna iam scribendi intermissione, vel negligens vel parum officii memor factus, quod profecto nulla mea voluntate vel socordia accidit, sed quod certus a nemine esse potuerim quo in loco sibi hoc tempore Habitatorum constituerit, timere enim Vras in Sacrarum perturbatione mittere in tigrum minon putaui, quodquidem etiam multas ipse ab illa per satis longum tempus Habuerim Vras, Quare id quod factum est, temporum magis calamitati, quam mei culpe d. Vra Rma asscribere, et me de silentio necessario excusatum Habere velit. Nunc autem etsi certum Habeam nuncium, quid tamen illi scribam, non Habeo, preter

domestica Regni nostri negotia, que malo ex verbis eius Generosi dñi Clayssi quam ex meis scriptis d. vram Dnam cognoscere. Qui autem ad ista maiora Vestre et totius reipub. negotia attinunt ex dño Lobeczki puto d. vram Dnam cognouisse, quo enim animo vel pocius pietate Altas domini mei in istud afflictum Regnum ferratur, perspicere potuit satis, in quibus ego Altem suam persuasionibus adimare non desisto Non vt alicuius primatis commodis inserviat, sed ut quatum in me est reipublice Christiane concussa et labanti prosim. Commendo me amori et benevolentiae Vestre d. Vestre Dnie, quam sanam et semper felicem esse vtcunq; in malis felici suis Regni statu, vehementer desidero, simulq; rogo vt me Serenissimo domino Regi suo cum seruitutis mee sepius commendare velit. Datum in Radlow. die Augusti. Anno dñi M°. D°. xxxi°.

Sigismundus primus Rex Polonie.
Joanni Vngarie Regi.

SERme Princeps et domine affinis mi charissime. Cum intelligamus putrium temporum turbulentum statum, si reduci ad pristinam tranquilitatem debeat, egere maiore principum Christianorum consilio, et eorum qui pacem amant salubri prouidentia, pro officio nostro quod afflicte et calamitose reipub. Christiane debere nos agnoscamus, diligilare quidem non desistimus vt ad omnem benegerendi occasionem opera vel consilium nostrum presto adesse possit. Sed quia nos solos non sufficere tante rei cognoscimus, comingendas deliberationes nostras cum Consiliis Altis Vestre et regnirendam ad omnia illius voluntatem constituimus, quare inuiti in presens quibusdam negociis que ad regni Altis vestre et ad totius reipub Christiane vtilitatis attinent, mittimus hunc presentium Nobilem Joannem Clayssi Aulicum nostrum fidelem

dilectum, cui referenda quedam apud Sūam Vram nomine nostro commisimus, que cum illi referre voluit Sūam Vram rogamus, vt et audire illum benevole, et in omnibus plenam illi fidem adhibere velit, factura Sūtas vra rem suo officio Regio dignam, et publicæ vti vtilem. Cui nos amori et benevolentiæ fraterne commendamus, et filicissimam ac diu sanā esse vehementer optamus. Dat

Petrus Tomiczki Epūs Crac. regni Polo. vicecancell
Stefano Verbetio Cancello Regni Vngariæ.

Magce domine amice charme ac honorandme. Et si sciam omnia que hic agantur melius et meo nomine et verbis suis referre magē vestre posse, hunc generosum dnum Clāyski Anticum, Sūtis domini mei, Ego tamen meo more vtens, talemqz nunctium Sris mittendis cris nactus, scribere hec pauca ad illam volui, quibus et valetudinem magē vestre viso, et memm ega illam sedulum officium testor, Ju primisqz ab illa rogo vt me Sereno domino Regi suo commendare in gratiam sepius velit, Nam ego illius autem veneror, colo, et observo diligenter, optoqz ex animo et corde sincero vt Sūtis sue et istius Regni statum deus omnipotens prosperare dignetur +. Commendo me amori et benevolentiæ fraterne magē vestre, quam sanam salvam et felicem esse vehementer desidero. Datum in Radlow die iiij Augusti

+ Habeo hic in bonis meis nonnulla loca vineis a predecessoribus meis consita, que ex mala curatione partim arescunt, partim inutiles vuas proferunt, quare ego plurimum a magā vestra rogo vt mihi de aliquo adolescente vinitore prouidere velit, qui sciat vineas et eleganter colere et recte propagare, quisquis enim mihi a magā vestra mittetur, a me verissim et stipendio honesto, et alijs necessarijs contentabit, et quocunqz in patriam redire voluit, cum fauore remittetur

Petrus Tomiczki Eps Crac: Vicecancell
Francisco de Frangepambus Archiepo Colocen

Rme in Chro pr et domine, maior Honoran. Profiscenti hoc Nuncio isthuc ad Sermum d. Hungarie Regem, committere nolui quin hec pauca Vestre Rme D. exararem, quibus illam viso et saluto, simulq3 omnia fausta ac felicia illi precor, deinq3 rogo, vt mei memoriã tam apud se, qm Sermum dnum Regem smum, interdum facere velit, ego enim cum a tute domini mei discedo nichil magis in votis habeo, q3 vt gratia Sermi domini Hungarie Regis et benevolencia d. vestre Rme frui possim. Puto iam intellexisse d. vram Rmam ex dño Lobozki, que hic transactis diebus fuerunt acta, quare hec ego non repeto, nam si quid forte asse illo pretermissum fuerit, Js Generosus dñus Joannes Clayssli d. v. Rme exponere verbis poterit, quem ego illi in tutellam et protectum commendo. Commendo etiam et me ipsum amori et benevolencie d. vestre Rme, cui a deo concedi longam et beatam vitam pacificato Regno Hungarie summe desidero. Datum in Radlow die iij^a Augusti. Anno domini M° D°. XXXi°.

Tomicius Eps.

Broderico Episcopo Sirmiensi.

Rme in Chro pr. et domine fe et amice honoran^me. Cum mper esset Cracovie magnus dñus Hyeronymus de Laszko Vayewoda Transsilvanus, adfuissetq3 etiam Or Sermi domini Romanorum Regis dñus Sigismundus de Herberstain. Intas domini mei plurima cum ipsis egit que ad veros Annalium Induciarum conservandarum oportuna et necessaria videbantur. Tetigit etiam a longe an controversiam de nominibus in Transsilvania sub interregno termischenum et Annalium Induciarum intervaptis.

te assigere extra Judicium arbitrale inter se potuissent. quod tamen cum fenestra tenta esset, tulit ipsa sententiam, quam et egritati proximior rem, et publicum temporum calamitati magis utilem fore agnoscebat uti ex scripto istuc ad Sexcmum dnum Hungariæ Regem misso, D. Vra Rma perspiciet. Nam si in alterutram partem deflectere sensissem aliquid voluisset, Verebatur Altas sua, ne ad concordiam suadendam alicui Principis offensione contracta viam sibi precluderet. quare non alienum fuerit ab officio d. Vestre Rme Ut quod per Mtem dominii mei decretum est Sexcmo Regi suo probet esse consulte factum et persuadeat illius Altti, non alio animo id Mtem dominii mei decrevisse, Ego Ut omnibus concordiæ, ad quam conciliandam est propensissima prospiceret. Ego autem Hæc scripsi ad d Vram Rmam Ut illius prudentiam ad ea quæ sunt publice utilia provocarem, et meum simul illi in scribendo officium probarem. Alia quæ Hic domestica habentur verbis exponet d. Vestra Rma Is Magnus dominus Joannes Clayssl. Altis dominii mei Aulicus, quem ego d. Vestræ Rmæ singulariter commendo, et una rogo, velit illi consilio et auxilio ubi opus fuerit non deesse, me etiam amori et benevolentiæ d. Vestre Rme ex animo commendo et opto Et illam deus omnipotens dm sanam et felicem patrata patria quam optime servare dignetur. Ex Radelow die Augusti. Anno dominii M°. CC°. XXXVI°.

Sigismundus primus Rex Polonie Clementi Papæ sept°.

Sanctissime etc. Scripsi alias lras Sti vestre Rme dnum Joannem Archiepm Cracovien diem suum obiisse, mqz ad Archiepatum Cracovien, Rndum dominum Mathiam Epm Vladislavien, et ad Epatum Vladislavien Rndum dnum Joannem Epm premissien nominasse, quibus quoniam erant nonnulla Sacerdotia cum Epatibus reservata. Archiepus vero et Vladislavien Epus ita sint redditibus abunde provisi, Vt non egeant aliorum Sacerdotiorum proventibus sublevari ad Scolastriam Ecclie Collegiate Lancicien, quam designatus Archiepus cum Epatu Vladislavien et ad preposituram Ecclie Cathedralis Cracovien atqz aliam Ecclie Collegiate Sandomirien, quas designatus Epus Vladislavien cum Epatu premissien obtinebat putandum et comendandum duxi, putoqz et comendo vestre Sti alios Secretarios meos quorum nomina ad Rmum dominum Cardinalem Regni mei protectorem descripsi, et supplico Sti vestre, Vt istis ipsis Secretariis et servitoribus meis, clementer et prone de Scolastria Lancicien et preposituris Cracovien et Sandomirien providere dignetur, quod ego Sti vestre perpetua observantia et devotione referre et demereri semper curabo. Dnus deus servet Stem vram et filiissimam semper et optime salvam et incolumem. Cui me vti pri clementissimo recommendo. Cracovie viiia Julii. Anno dom. mo. do. xxxxiio.

Sigismundus primus Rex Poloniæ Cardinali. s. quatuor Coronatorum protectori.

Rme in Xpo pr et dñe amice chare ac honorande. Inter
pcemulatores Epatuum et sacerdotiorum morte Bmi dñi Joannis
Archipi Gnesnen factarum, jus patronatus conferendi Dra-
natum Cracovien, quod Sexma Coniugi nre ad nomen et personam
Bndi dñi Joannis Gamkowski Epi premislien concessera[mus]
consencientis ipsa Sexma Coniugis nra in Venlem Stanislaum Ole-
sniczki Cantorem Ecclie Gnesnen Secretarium nostrum dato Epatu Vla-
dislavien domino Joanni premislien Epo transtulimus, et de nono
Sexme Coniugi nre jus ipsum patronatus mutata tamen persona
et nomine expectantis concessimus, quare Bnam d. vestram plu-
rimum rogamus velit hanc ipsam nostram concessionem poste-
riorem priori facta cassa ac irrita autoritate Sanctissimi dñi
nri confirmari curare, efficereq; Ut illius Sanctitas jus quod
supranominato Joanni Epo premislien ad dcm natum Crac predi-
ctum ex concessione nra vel Sexme Coniugis nre ac confirmatio-
ne Apca competebat, vacare per translatum illius ad Vladislavien
Ecclam dcm natum,

Venlis Joannes Jacubowski Canonicus Ecclie Cathedralis Crac, Va-
letudinarium et etate grauatum sentiens, recepit sibi in Coadiuto-
rem Joannem Benedicti Doctorem medicinæ pfessionem nostrum, et vi-
rum doctrina et probitate laudatum ad quod nos et Bndus dñus
Petrus Epus Crac et Regni nri Vicecancellarius, atq; totum Capitulum
Cracovien consensimus. Rogamus a d. Vra Bne, Ut in hoc
quoq; negocio per Sanctissimum dñm nostrum confirmando, opera
et autoritatem suam interponere velit, Quod simul cum aliis
meritis nos d. vestre Bne benevolentia et gratificatione nra Regia
referre curabimus

Cortinum, sepe solent Romani pontifices Concessiones suas mutare revocare et irritas pro voluptate sua facere; In quam consuetudinem, si aliquando presentem Sanctissimum dnm nostrum animum inclinare contingat, Bnam d. vestram rogamus, Vt nominationibus, reservationibus et gratiis ad nutum concessionum nostram nobis, Sereme Conigi, et quibusuis prelatis et Consiliariis meis concessis, derogari in aliquo non patiatur, Vt et dignitas mea salua et voluntas Sanctissimi domini nostri constans erga nos permaneat. Agnoscimus multa d. vestre Bne de nobis singularia merita, que tametsi animo gratissimo prosequamur, satisfacere tamen nobis non possumus nisi et munera aliquo illi misso gratitudinem meam testificemur, quam ut faciamus ni pius d. vestre Bne unum de nostri loco quadringentos aureos mittimus, quos ita grato animo Vt a nobis mittentur, suscipere, et non parvitatem rei, sed benevolentiam spectare velit. Felicissime valeat, vera Roma dō nostra quam diutissime incolumis et felix. Datum Cracovie die Julii. Anno dom. M°. CCCC°. xxxio. Regni nri xxvto.

Sigismundus .I. Rex Polonie'
Stanislao de Rzeczicza. penitenᶜⁱᵒ Romano.

Vere dilecte nobis dilecte. Comendasti iam nobis plurimes fidem et diligentiam tuam in expediendis emendisque negocijs istic apud ista Sanctam sedem nris et Subditorum ac seruitorum nostrorum prosequendis, quam re te quoque nobis charum reddidisti, et vt tibi plura committamus inuitasti. Nunc emus multa negocia tam Epōrum quam Secretariorum nrorum per nos ad nonos Epatus et Sacerdocia promouendos, que tibi emanda et promouenda tam apud Sanctissimum dominum nostrum quam apud Bnum dominum Cardinalem regium protectorem committimus. Nos vero ut tuam fidem et meritam gratiam et gratitudinem regali remuneremus, scripsimus ad Sanctissimum dominum nostrum, et Bnum dnum Cardinalem Regium nrum.

protectorem, Vt Gr̃ie Ecclesiis meis resignentur tibi Sacerdotia alia, qua ad Summam quingentorum ducatorum. ad quos sibi ita vt recipisti diligentem et fidum negocijs curandis Apostolicis, gra tibi mea semper sumus adfuturi. Datum Cracouie die vltima Julii. Anno domini Mo. D.o xxxi.o.

Sigismundus Primus Rex Polonie. Cardinali S. Quatuor coronatorum protectori

Rme in Xpo pr. re. Cepta est inter Gr̃osum Sigismundum filium meum et filiam Sr̃em domini Ferdinandi Romanorum Hungarie et Bohemie Regis tractari coniugalis affinitas, que cum transigi vel concludi sanguinis liberorum nrorum coniunctione obstante sine auctoritate et dispensatore Sanctissimi domini nri nequeat. D. vram Rmam plurimum rogamus vt a Ste sua nomine nro impetrare velit super vinculo agnationis ac etiam super etate Gr̃osi filii nri cum illr filia Sr̃ea Romanorum Regis predicti dispensari. Nata est enim puella dicti Gr̃osi domini Romanorum Regis ex nepte nra ac fratre germano nro procreata, quam nos operam d. v. Rme cum ea qua illius de nobis meritus multa cum benevolentia et gratificandi referri semper curabimus. Bene valeat d. vra Roma et sit semper incolumis et felix. Datum Cracouie die [illegible] Julij. Anno domini Mo. Do. xxxio Regni nostri xxvto.

Sigismundus primus Rex Poloniæ.
Doctori Rzeczicza pœnitentiario Romano.

Venlis
Cum dilecte nobis dilecte. Scripsimus ad Sanctissimum dominum
Sanctorum quor Coronatorum Cardinalem et Regni nri pro-
tectorem et Serenissimo filio nro Sigismundo et filie Elisabete Serenissimi
domini Ferdinandi Romanorum Hungarie et Bohemie Regis
filie qui sibi tercio consanguinitatis gradu inuncturi sintq adhuc
in minori etate constituti dispensationem aplicam apud Sanctis-
simum dominum nostrum impetret, quo invicem contrahere et
connubio iungi sibi possint, nam etsi ad dispensatom Sanc facien
tractatum est vtrinq inter nos et Serenissimum dominum Ro. Regem
concludi tamen nihil potuit nisi dispensatio predicta asseratur.
quare de tua committimus Vt sollicite et diligenter apud Sanctum
d. Cardinalem protectorem nomine nro agat, quo hec dispensatio
tam super consanguinitate, q etiam super etate, et concedatur per
Sanctissimum dnum nrum et celeriter expediatur, pro qua impe-
tranda agit etiam istic Or Serenissimi D. Ferdinandi Romanorum
Regis, cum quo tua D. mutuam habeat intelligenciam, factu-
ra pro gra nra. Datum Cracouie die mensis Julii
Anno domini. 1[5]. D°. xxx.° Regni nostri anno xxv.

Andreas Krzicżki Eps Plocen
Petro Tomicżki Epo Cracouiensi
Regni Polonie Vicecancellario.

Rme in Xpo pr. domine. benefactor colendissime. Arbitror no solum non ignotum, sed etiam multo gratissimum fuisse vestre Rme d. antigum illum Conionatorem Varsoniens, Magistrum Gominū et probum et denotum, qui cum suo subsidio, tum etiam Vestre Rme d. et aliorum Elemosinis adiutus, nuper Ecclam satis egregie construxit in Villa Kleczkowo, beneqz illam dotauit, et pro erige: da illic mansionaria, Aduocatiam in Villa Regia Lanczmo ei: emit, consentientibus in eam rem possessoribus ipsius Aduocatie, ad quod et Regie Tuitis consensum expedire debuerat, sed morte preuentus infrictum negocium reliquit consensu ipso non expedito pro expmenda, et perpetuo libertati Ecclē assribenda ipsa Aduocatia, qui tantum tres mansos habere dr. Itaqz plebanus eius Ecclie confugit ad vestram Rmam D. cui et ipse Magr Stanisla: us moriturus mandata extrema dedit, vt et in suis et Ecclē necessitatibus ad illius patrocinium recurreret. Comendo eum Vre Rme D. et oro illam plurimum vt pro sua innata virtute et perpe: tua in rem Ecclam ac cultum diuinum studio, dignetur ipsi plebano eiusqz Ecclie patrocinium suum exhibere, et consensum ipsum apud Regiam Tuitam super eandem Aduocatiam, ac incorporatam eius mibus Ecclīs expedire. Accedet hoc Vre Rme D. ad emulum multorum eius de re Ecclē meritorum. Quocum dnus deus diutissime nobis seruet sospitem et semper felicem. Roltonij die xiiii Julii. Anno domini li°. D°. xxxi°.

Andreas Cricius Episcopus Plocen Petro Tomicio Epō Cracouien: Regni Vicecancellario.

Rme in Xpo pr, et domine bene factor colendissime. Profitentur Romam in negocijs suis d. Cilinski Canonicus Ecclesie mee Fr d. Castillam Germen, vir probus, et ingenio doctrinaq3 non aspernenda. Supplico Rme d. Vestre, dignetur illi literas opportunas concedere, et eas simulq3 et mea negociola, que illi comisi Rmo domino protectori comendare, quod illi vna mecum Rme d. Vestre seruicijs suis demerebi curabit.

Mi Rme domine post plagam et eventum illum infelicem Ecclesie mee curam per hos omne tempus totis viribus et studio quo potui, Ecclesiam ipsam quprimum restaurare, ac quesito primum architecto idoneo, contigit Germanus quidam homo bonus, et qui pleraq3 hic Ecclesias et templa domos construxit, ab omnibus q3 apud quos laborauit mirifice comendatus, ei itaq3 totam structuram committere non dubitaui. Cum autem ad hoc vsq3 tempus co processum esset in labore, vt supra mille et sexcentos florenos procurror iam expenderit, profectus fueram hisce diebus illuc ad laborem ipsum conspiciendum, nimeni pariebem vnum qui correxerat, egregie quidem eductum et restitutum, sed cum diligentius cum apothecario nro conspicerem nimeni columnas rimulis quibusdam tenuibus fatiscere, et experiar nobis tum reb esse quodam modo suspecta, ipseq3 faber causam reddere non potuit. Post mensem tandem discessum totus ipse nouus pariebs corruit, meq3 ingenti dano et perturbatione affecit, culpam alij impingunt fabro, alij fundamento rimis profundissimis cauernato, autumant alij locum inauspicatum, quod iam sexto Ecclia ipsa partim per hostes, partim per fulgura sit exusta, et semper quoquomodo sarcita, alij denigs vel diuinam aliquā significationem institutionem nre contrariam, vel

presagium aliquod dirum arbitrantur, Nam et Comites terrificos
hic aliquot iam noctibus apparet, Ego stupefactus quid rudam, quid
faciam, quo me vertam prorsus nescio, damnum quidem magnum capi,
sed damno non adeo moneor, maiorem dolorem capio, quod quid mi:
hi potissimum factu sit non reperio, imo difficillime ab aliquo reperiri
potest, presertim cum multa extent exempla ubiqz de huiusmodi no:
ue structure ruinis, non alia forte causa, quam ignorantia na:
turę loci, Hanc meam aduersitatem et dispendium communicare vo:
lui Rmę D. Vestre vnico secundum deum fortunarum et rationum
mearum refugio, quam mihi condoluturam non dubito

Eodem ipso die, quo triste hoc Nuncium accepi, reddidit mihi Cras
vestre R. me meus Robitschicyski, quibus mihi scribere dignetur
quantum vobis huc laboret in impetranda mihi Curia piotrcouie, qua:
tos competitores habeam, et illi meas aras, meas aras minatas,
et suam obiecerint indigentiam, Ego mi Rme domine arbitratus
sum rem hanc parui esse momenti, minimamqz inter minas, que
cadebant de mensa dominorum protectorum, Alioquin ne hisce:
quidem de illa vt de aliis in animum meum induxissem, optabamqz
id fieri sine vlla vestre Rme d. aut alicuius alterius molestia,
gratularer vero mihi admodum hunc euentum vt cum ex hoc
Epatu anteressores mei, vt hic dicunt poloni, alij se quoquomodo
sustinebant, alii in ere alieno, alii in cordolio defuncti sunt. Ego
quor annis duntaxat hic exens tanto impar ere alieno persoluto, tan:
tisqz sumptibus in itinera factis, tantas tamen iam arcas Alyde possi:
dere, similqz cum Crta et Arce quas restauro, totam piotrcouie
Curiam subito erigere possim, quam Dnus olim Erasmus Epus de:
cernonem annis hic agens, et arcam illic habens comodissima,
Cre sue assignatam, edificare vt apprime cupiebat, et alibi edificauit
non potuit, et quod magis mirum est, negz isti possunt vt antu:
mant, qui in vicinam promecti, et pro magnis Cresis adhuc in
minoribus prouentibus semper sunt habiti, tantum abest vt nunc in

notat Mathias Dzie:
dzicki spes Curiarum
Sanctum patrum
et prouisorum.

maioribus illos in Jros gentis esse conuersos credibile sit, delecta:
rerq non vulgariter His tantis de Opibus meis preconijs, nisi inbil:
ligerem dce verius Audicis de me iocunlis Vt in secundis fieri solet
de homine intra tristam suam latente quam serio fieri, de quibus
omnibus sit nomen domini benedictum. Cmnis diuina bonitatem
precor Vt quomodocunq seruis meis Gabeant, saltem mihi gratia
vna cum sanitate v. Pma D. seruet semper saluam et incolumem
Cui me et seruicia mea etiam atq etiam diligentissime comendo.
Ex Arce mea Poltowien die xiiii Augusti Anno dom
M°. D°. xxxi°.

Petrus Tomiczki Eps Cracouien. Regni Vicecancell.
Mauricio Epo Varmiensi

Rme in Chro pr et domine fe et amice honoran. Magna me mo:
lestia affecerunt Inli illi quos Elbingi Bacchanalium tempore adre:
presentandos moreo et vitam Immanium Cerdarum personarum
carpendam celebratos mihi vestra Pma D. perscripsit, Veru
rmus consilium d. vestre Pme, quo vt ei malo succurrerit vsa
est, magnopere me consolatur, oportunisq cui neq magis comodum
mihil excogitari ad hoc potuit, quam quod Vra Pma d. referendo
hoc ad publicum Senatus istius prussie auditorium prestitit, Iu
ptia quorum cum reperiunt Consulis Elbingen penas sepeli:
tmos ab authoribus delicti eius, confido ego illos prestitutos esse, quod
si minus prestaret, hoc mihi videtur factu comodissimum Vt d. Vra
Pma suis suis hanc rem ad Iutis Regie cognitorem referat, quod
vbi erit, nihil morabor ego, quod religuum est procurare Vt fiat
ad Cives illos Elbingen dentur mandata Iutis Regie necessaria

De rebus Gedanen Ciuitatis labefactatis, iam ante et ab Illmo
domino Jn prussia Duce, et ab aliis multa intellexit Altas sua
Cui rei Vt consulat, constituit mittere illuc Nuncium suum cum

oportunis instructionibus et mandatis ad primorem et Consulatum illmi Cimtatis Lassien d. vestre Rme domino Jacobo Nicz sicut postulauit mmitatem a bellica expedicione impetrauj, quam cum pluribus d. vestre Rme mitto

PRopter egritudinem domini Castellani Gedanen, et propter nimiam absenciam d. palatini Posnanien, dicunt Ciuitas Regia preficere castro illi alignem Custodem vigilantem et Industrium dominum, qui illic et assidens et bene mmitus presse et in tuto Lrem seruare possit.

Quod vero tam liberalr mecum egit d. vestra Rma in cassa scribe et seruitoris mei Alberti Kyenski plurimab illi ago et habeo gras, reputo enim id ab sincero illmi erga me affectu et singulari benevolencia proficisci, quod quto magis mecum cogitauo agnosco, tanto charioren mihi benevolenciam et amicicia d. vestre Rme effitio, In qua illi vicissim respondere me posse non tam liben: ter qz necessario opto, et omni data occon curabo, vt hec que mea causa fant, illi omni studio et amicis officiis referam. Com: do me amori et benevolencie fraterne d. vestre Rme quam sana salnam et felicem semper esse vehementer opto. Datum Cracouie die xxv^{a} Julii. Anno domini .xv.^{o} D.^{o} xxxi.^{o}

Responsum a Sigismundo primo rege Polonie
Datum Vmbessero oratori Ducum Pomeranie.

SAcra Regia Mtas domine Or. Nuncciatam de benevolencia et affectu erga Mtem suam Gller d. pomeranie Ducis Nepotis sui gratissimi, gratissimo animo suscipit, et consacram vero de non recognito hucusq; fendo Gregorio filio Mtis sue iam prope duos annos Regi Coronato, In eam partem accipit et admittit, et a d. Vra nomine Gller sua est declaratum. Cum enim ea sit adhuc regnandi filii Mtis sue racio, Vt nichil preter sacrum Regale nomen etatis habeat: brevilli in sua ptate habebat, Sed Jus omne dominij et Jmperij Mtas sua Gregorio tanq; pr tam in Regno quam in reliquis dominijs sola manu teneat, non magis id referre putat Mtas sua quod tempore felicis Coronacois Gregorii filii dm recognosci fendi ratione Arcis Bitzkow cum opido et Civitatis Loncinburgen ab Gller sua non fuerit facta et prestita, tunc demum enim id satis fieri posset ne facturam Gller suam Mtas sua cognoscat, cum ptas Jmperandi tam in Regno q; in aliis dominijs Gregorio filio Mtis sue sit tradita. Verum utrumq; res est vigilancia esta Gllis sue et Gller Principis d. Gillelmi cius Nepotis de fendali officio prestando est Mti sue maiorum in modum grata et accepta pro qua Gller sue tanq; Nepoti suo chariss[imo] plurimas agit et habet gracias.

Quam etiam diligenciam si videbitur d. vestre expedire, brevibus Mtas sua fieri vult, Vt patribus et futuris officium Gller sue cognitum et perspectum esse possit.

D. predonibus autem et eorum receptatoribus quod Gller sua dudum postulavit et nunc per d. Vestram postulat. Mtas sua operam sollicitam dabit ut regno Mtis sue penitus exterminentur

& prehenſi vel commicti de crimine dignis pro ſe gnibꝫ penis affici
antur, Nam & de Matthia Thuczenſki de Wodel qui Sllr ſna recepto
rem raptorum & noxiorum hominum eſſe declaranit, inquiri iam ex
officio Mtas ſna fecit, & amplius etiam con illum agere non deſtitiſſet
niſi ſmmus illius precibus permota, ad purgandam famam & ho
norem ſmm illum admittere equum indicaſſet, Affirmat enim cla
riſſimonijs & apertiſſimis documentis ſe comprobaturu eſſe, qd
in hil eorum que illi impinguntur vnqꝫ admiſiſſet, quare declara
bit D. Vra Sllr ſua Mtem ſuam aſſignaſſe eidem Mathie Thuczen
ſki diem & terminum in Comentu regni ſui proxime celebrando
ad reſpondendum tam infami de ſe accuſationi, quo tempore quoniã
neceſſe erit aliquem inſtituere con illum actorem d. Vra rogatam
habebit Sllr ſuam, Vt ad comentum proxime in regno celebrandum
eorum aliquem mittere velit, qui hoc quod de illo habet exploratum
palam illi obijciat, Nos enim tum ſi comijceretur de crimine, in hil mo
rabimur pena quam meritus erit, illum afficere.

Ceterum quod ad luſtrandos recenſendoſꝫ limites inter Regnum Mtis
ſue & dominia Sllr domini Dux attinet, Mtas ſua Ciriſma ad
poſtulatum Sllr ſui captato oportuno tempore ſuos Commiſſarios qui
id ebrant, deſignare et mittere non gratatim dignabr, Ingnare
ſagens dnus Capitus maioris Polonie, habebit a Mte ſua plenã
inſtructionem & mandatum

Soleiman Thurcarum Imperator. Sigismundo primo Regi Poloniæ.

NOmen Omnipotentis dei est maximum quod invocare in initiis instum et magnificum habetur cum magna at honorata potencia Verbi divini ingentis et maximi, per gram cuius et ipsius propitii quiest Sigillu omnium Sanctorum patrum Viam instam premonstrancium et alio: rum omnium amicorum fidelium, tam Omnipotentis dei, qꝫ superio: rum nrorum qui sunt Machmet Mustapha, super quem gratia cle: mencie divine sit, nam illius miracula sunt manifesta, et quor familiarium suorum amicorum nominatorum, Abubeke, Omer, osman, Stalay, quorum noie Creator omnis, sit semper benedictus et nomine etiam omnium spiritum instorum, et animarum Bea: tificatarum. Cum auxilio divino et istorum omnium

Ego Sultanus Soliymanus Cesar Cesarum dei gra, magnus et invictissimus Imperator Constantinopolitanus, Rex Regum, dona: tor Sceptrorum, et Largitor Coronarum, umbraculum terre cum au: xilio divino dominator maioris et inferioris maris, Maioris et minoris Asie, Affrice et Europe, Syrie, Arabie, Judee, Cana: nee et Galilee, phenicie, Alexandrie, Egipti, et magne Al: banie, Cliopie, Medie, Libie, et Lamechi, Judeii et rubri maris et Regni Jerusalem, Samarie cum eius Civitate et maris Tiberi adis, Damasci Stelipi et magne Antiochie, Mesopotamie, Cal: dee, et magne babilonis cum maiori et minori Armenia, Par: thie, Persie, Hiberie, Georgine, cum mari Caspio, Tauricie, Capadoce, Trapesunty Cesaree, Pamphilie, Cilicie et Tharsie, Carmanie, Amasie, Paphlagonie, Lidie, Frigie, Bithinie et magne Civitatis Nicee, Nicomedie, magne Calcedemonie, et tot: ius magne Anatolie, Greccie et Stolie, Tracie, et magni Romani

Thessalie, Peloponesi, Corinthi, Cheronesi, Albanie, Bossne, Bulgarie, Moldanie, Valachie, Scythie, Thartharie et multarum alia-
arum infinitarum prouinciarum Regnorum et Imperiorum vi
armorum et virtutis bellica quisitorum cum Crucis uro fulmine
vel verius diuino, partorum, a predecessoribus uris Imperato-
toribus Sultano Turchmetho Sach et Amo uro Sultano Baiazet
Sach, et a filio ex ipso procreato Sultano Selim Sach uro beatis-
rato pre, cum quorum veligniis excelsa et inuicta clemencia be-
nedictionis diuine, et cum animabus eorum sit in sempiternum amen.

Sigismunde qui es progenie et gracionis professionibus Jesu, ma-
ior inter principes Christianos, et in magna Polonia excelentis-
mus Rex, Magnus Dux Lituanie, Russie, Prussie, Maso-
vie etc. Notum sit vobis, qd cum hoc tempore in Excelsa Aula
mei Cesarea Tutis subiecti et obedientes principes et Magistra-
tus locorum suorum constituti essent, Vt ex illa partibus parent,
Comparuit in conspectu mei Cesarei Tutis fidelis homo Joannes
Norcius et Nuncius missus tui Tutis, questusq3 est, qd ex vala-
chie partibus nonnulla regni et dominij tui Tutis loca fuerint in-
cepta et subiugata, Simul nunciando a vobis fuisse missos plu-
res Nuncios ad dictum Voiewodam de Bogdania prenominatum can-
sam eius petitum facti, responsumq3 illinc fuisse id mandato et
ex consensu mei Cesarei Tutis factum esse, que omnia ita vt erant
illinc ad vos nuntiata declarari et notificari Excelse Aule ure
fideles. Affirman etiam in presens illa que dudum partis inter nos
confirmauimus, non debere aliquo pacto in contrarium rumpi
vel destrui, quin etiam confirmari magis semper, credentes in-
super Voiewodam de Bogdania ad id potissimum factum, et rem in-
commictem motu et voluntate propria inductum esse, quod pro-
cul dubio certissimum est, quoniam Sine a nobis de Sacro nichil
est illi significatum vel commissum vel mandatum, Et proinde subito
et hora ipsa Spus missum est ad prenominatum Voiewodam, ex celso

et efficatissimum mandatum meum, Vt ex locis territory et dominij
tui subis quoadubqz se in illa miscuit, extendit, vel illa occupauit
et subiugauit, manus retrahat, et eiusmodi loca restituat et consignet
vobis et parti uestre, Vtqz nullo modo Sce que continentur in Capi-
tulis inter nos receptis, contrarietate vel difficultate inter posita
cuiuscuis nomine violentur, siue ille sit Voiewoda Bogdanie, siue
Valachie, Nam ambo isti, Serui, Subditi, et Tributary mei sunt, co-
rumqz prouincie computantur inter alia dominia mea, et in
numero prouinciarum Bossne et Sanandrie habentur, nec dissimi-
les sunt prouincijs meis propriis, sicut et subditi eorum sunt ad
similitudinem subditorum meorum. Cum autem ita sit, qz propter
hec pacta que inter nos pepigimus et profitemur, per meam Cor-
saream Mtem non sint mandatum dicto Voiewode, Vt dominia et
territorium vestrum damnificet vel depopuletur, nec id omnino
ex commissione mea habuerit, quin etiam sit vobis per Nunctium
ad nos missum ex parte mea nunciatum et manifestum, dictum
Voiewodam non esse sui juris, nec a nobis separatum, minime
etiam fuit instum nutti a vobis ad illum Ordem, est in hoc qui-
dem erratum et ita sit, Nihilominus tamen ipse Valachusqz sunt
serui et Tributarii mei, et a potentia atqz excelsa Aula mea est
ipsis aspere mandatum et prohibitum, ne quispiam illorum audeat
mittere a se, vel ad se admittere aliquos Ordis in quemcumqz lo-
cum nomine suo missos, sed multo magis non possint exteriores
facere, nec creare alicubi Ordis, neqz nominare Nunctios; nec etiam
possit vllus homo ab exterris partibus Ordis nomine venire ad
illos. Verum si quid negocii aliquis illorum vbicumqz habeat, per
Ordes suos potenti, Clementi, et Honorati Aule mee Cesaree Mtis
significabit, que omni tempore in negocijs illorum erit patens,
aperta et secura. Quamobrem ex illo tempore sicut et antea
est mandatum omnibus Hys et quibuscumqz aliis, Vt omnes qui
Ordio nuncij fungerentur, castigarent, eadem vice Regno, Hun-
garie quod est vnum ex maioribus professionis Jesu et Joannis Neg

Hungarie est datum expressum mandatum, et Commissio similis et
expressa est illi facta, Ita etiam provincie magistratui Tartarie noia-
to Sadotsy Giraigan digno Imperatori est Commissum, qui et ipse
ab Excelsa et magna Aula nra sperat et fruitur gratioso auxilio
Nam dominia que possidet, auxilio mco que sita et illi data sunt, ipse
vero vicissim tam ad gratiam Excelse mee Cesaree Mtis, qz ad
confederatos et amicos nros se refert, et ita apud se profitetur, per
que cum ita sint, confirmantur etiam et approbantur semper et
in omni tempus que inter nos recepta et in Capitulis scripta sunt,
Denotatur etiam et declaratur per hoc, qz Provincia dominium et
Imperium Tartaricum ita se habet, Vt si in numero provinciarum
mee Cesaree Mtis esset, Atqz ita non opus est vobis separatim
cum illis aliud tractare, quin etiam magis conuenit, Vt quemad-
modum pretcritis temporibus Vos inimicum pertinuistis, et unius vo-
biscum extitis, ita et deinceps inter vos sit, et in contrarium nulla
dissimulationem facietis, Verum etiam persuadebitis vobis dictum Ilan
non esse per se nec separatim principem. Super quibus omni-
bus missum est illi excelsum mandatum meum, effectuqz predicto-
rum declaratus. Insuper vt fratris Abugai Han, misit cum
et principibus suis ordem declarando se esse amicum mee Cesaree
Mtis et offerendo se ad mandata nra, factumqz est, qz filia Abu-
gai Han Imperatoris alterius Tartarie supradicto Sadi Kiray
Han nupsit, et facta est affinitas Vnde et ipse sponsus se remisit
ad obsequium Celsitudinis Aule sublimis mee Cesaree Mtis, ita
et vos quod continetur in professione inter nos recepta cum illis
profitebimini et Capitula confirmabitis, et vltra benevolentiam
amorem et confidentiam veterem amicie recipietis et ratificabitis
semper, Et hoc ita sit vobis notum. Datum in magna Gono-
rata et sublimi Aula Constantinopolitana cum rebus amis pro-
spere tre, Nonagentesimo tricesimo sexto in fine Lune Romane
et Cum rebus annis successis Jesu Anno dom. M°. D°. xxxvi°
die xxv Maij

Petrus Tomiczki Epś Cracouien Regni Vicecancell. Lucę de Gorca Castellº Posnanien, Capitaneo maioris Polomię generali

Mag^ce domine, domine et fe honoran^me. Conturbanit me plurimum dnūs Jwienski Secretarius Calissiens, Nepos meus sermonibus nomiō, quos mihi vēstre mag^tis nomine retulit, que enim ni mag^am vēram a quocunqz fiunt, vel dicūntur indigne, ni me dicta vel facta esse reputo, quippe qui plurimūqz fortunā secūs mihi cum mag^a vestra cōmines agnoscere consueui. Et habeo equidem hoc nomine mag^ti vestre magnas gras, qui hec que illius dignitatem gerunt, mihi inter ceteros suos amicos communicare voluerit, Adque etsi ego cominctim propter absentiam dnīs Regi, cum ceteris amicis amicis consilio adesse mag^ti vestre non potuerim, primatim tamen mea mentis sententiam Dno Jwienski declarari, qua cum aliorum indicio et sua in primis sententia cominucta ita vti velit mag^a vestra, Vt et illius dignitas et sermonis ac hominis vanitas postulare videbimur. Ego enim ex officio et debito meo quitum in me erit mūqz mag^ti vestre in hoc et in alijs consilio et facultate mea deesse volo

Reddit nuper Ocziesli Nuncius dnīs Regi a Thurco, qui retulit molestum illi admodum esse Voiewodē Moldauiensis factū ad quem celerem Nuncium ab eodem Thurco missum esse dixit cum aspero et severo hmōdi mandato, Vt qui primum occupata omnia dnō Regi restituat et damna resarciat, quod si prestare nollet se in auxilium Regi dni contra illum adfuturum cum omni exercitu suorum et Thartarorum. Adhuc est incertū quid facturus est Voiewoda, sed vtcunqz est, cum primum dnās Regia hinc reddidit ex venarde sua tametsi militis mercenarii sint iam suscepti et conducti, Consultabit tu de tota vōne belli gerendi vel dimittendi, de quibus postea ego mag^am vram certiorem facere curabo

Jste Lucas de Gorka Castellus Posnanien: suboznaczał quosda, ad occidend Andrea Zakrzewski Causidicum, regis et regine Auliend. ppter bona quedā in polonia maiore per Zakrzewski empta hoc periculo mercatus. Ipse Zakrzewski: obiciat eiꝰ Castello: q, cōsius esset direptionis Mercatū Posnanien, quos Germani prędones ad Medzirzec dispoliarunt. et q de hac pręda Castellus ipse fuisset particeps. Et verum esse id plerique dicebant. Nam iste Castellus auaricissimus erat, et cum Judicib subiustrata eiꝰ pecunia cōsuetas infamias exercebat.
De hac predonica sunt ltre subscripte.

Cunctis me amori et benevolencie ſue interea commendo, filiiſſi-
mamq; illam eſſe, et cum ſuis omnibus recte ſanam, letam ac mo-
dum vehementer deſidero. Datum

Petrus Tomiczki Epiſcopus Crac: Vicecancellar
Ioanni Comiti de Tarnow Palatino Ruſſie: et
Exercituum Regni Polonie Capit° generali.

Magce domine fre et conſanguinee chariſſime ac honorandiſſime. Nuncios
nos de re bene geſta in pokuzie et profligatis Valachis allatos in-
genti gaudio et mirifica letitia nos omnes cum Regia tute perfu-
dit. Poſt gravem enim Valachi hoſtis iniuriam qua animos omni-
um noſtrum exacerbaverat, nichil memendius vel magis optatum no-
bis, reipub vero vehementius contingere hoc tempore potuit quàm
ad primum congreſſum cum hoſtibus bene ſucceſſit militibus tuis
que auſpicia fortunata, qui primum Clemencie divine, deinde
fortune tutis Regie, poſtremo prudencie mag^ti veſtre et fortitudi-
ni militum ſibi commiſſorum attribui et accepta per nos referri
debebantur. Egimus in templis ante omnia omnipotenti deo quas
potuimus ob conceſſam victoriam maximas gras, fortune tutis
Regie gratulati ſumus, virtutem autem et militarem diſciplinam
tu. veſtre ſingulari commendacione et laudibus viriſſim extulimus,
de qua ego peculiari laude tu. veſtre fraterne et amico animo gra-
tulor. Deumq; oro, ut eandem fortunam et proſperitatem qua ce-
pliis rebus tu. veſtra conceſſit, in his que reſtant vſq; ad exitum

belli concedere dignetur, Vt et Mtis Regie commodite atqz dignitate viriliter tutari et summum nomen debellatis hostibus memorabile et magnum apud posteros efficere valeat. Ex literis suis Regie Mag^a vestra intelliget quid agere vel vitare demceps in belli gerendi rebus debeat, Nam patris conditionibus ex primo consilio dnorum prescriptis, ~~contra~~ retera omnia prudencie et virtuti Mtis vestre sue committere dignata est. Commendo me amori et benevolencie ves tre Mag^e vestre, quam hospitem sanam et ex omni parte fortunatam esse vehementer desidero. Datum Cracouie die xv^a Augusti, Anno domini M°. D°. xxxvi°

Petrus Tomiczki Eps Crac: regni Vicecancell
Luce de Gorca Castellano Posnanien: Capit°
Maioris polonie generali.

MAge domine, domine et fr honorandissime. Cum hinc abscederent oratores Romanorum et Hungarie Regum Ores scripsi paululum mihi vnus animi relaxandi gra. Vbi cum agerem, venit huc me absente Zacrzewski adducto etiam secum Mathia Thuzenski, De quo quid Mtas Regia statuerit, ex literis Mtis sue Regie ad vestra perspiciet. Quod vero ad Zakrzewski attinet, cum ego huc redii, ille ad me veniens, questus est se apud Mag^am vram iniuste delatum et accusatum esse. Cum autem ego corripuissem illum et dixissem, quo consilio vel qua audacia Mag^e vestre nomen multis et inhonestis sermonibus traduceret, dixit constantissime se longe aliter habere, qz ad vram Mtem fuerit perlata, Et alius nihil ab eo expiscari potui: Qui enim adversum me non semel deliquit, non mihi tantum fidit, Vt consilia sua communicare mihi velit et audeat. Quod autem scribit Mag^a vra se illinc isthuc reditum expectare, dubito ne non frustra id optetur, Nam ego de reditu isthuc suo, nihil hactenus exploratum habere potui.

Puto iam audisse M. Vram, domino Palatino Russie cum militibus Regni prospere successisse, qui Sezt et terram Pokuczie recuperaverint, et multos ex hostibus partim ceperit, partim trucidarint, alios in fugam verint, quod ego M. Vre iterare nolo, putibus hoc saltem retulisse nolo, qui nudius tercius Dnus Hieronymus Saffranicz, cum capitanis Valachis huc applicuit, qui refert Voiewodam Moldauie congregasse Exercitum ex Domesticis suis ad numerum xxx^a mil: lium quem et si ipse nesciat ad oppugnandum vel ad se tuendum comparasse, Ego tamen conijcio illum non alia causa ad exercitum comparandum adduxisse, et qui a vicinis Exercitibus sibi plurimum metuat, Addo enim vt credam non posse eum animo persequendi belli arma sumere, quando iam ex capitanis Valachis cognouimus Turci mandatum ad illum peruenisse, vt receptam suis Regie terram omni cunctatione prorsus restituat. quin etiam magis opinor illum breui Oratores suos huc ad Regiam Mtem missurum esse, Sed quid ille contendet vel nr. facturi sint, posthac quido melius mihi de his constabit. Magam vestram ortho: rem facere non negligam. Cui me amori et benevolencie fraterne intrea ex corde commendo, et eam felicissimam esse, atq cum om: nibus suis recte saluam et incolumem vehementer desydero. Dat Cracouie xx^a. die Augusti. Anno domini M°. D°. xxxi°.

Petrus Tomiczki Eps Crac: Vicecancell Joanni comiti de Tarnow Palatino Russie Exercituum regni Polonie Duci generali.

Magce domine fr et consanguinee charissime ac honorande. Prima auspicia victorie fuerint quidem nobis omnibus grata, sed poste: riorib magis et memorandi conflictus victoria tanto incomodior et Mti Regie et omnibus hic in aula agentibus extitit, quanto maio: rem ~~infra~~ debilitande hostium vires attulisse indicatur, Mihi equi: dem partim propter publicum et tutis Regie bonum, partim pro: pter auctam de vestre gloriam summe voluptati fuit tam optatu de parta contra malignum hostem ista insigni victoria nunctium. pro qua nichil moratus sum ego cum cetu meorum sacerdotum can: dibus nomen omnipotentis dei celebrare, eiqz pro virili mea dimic tuti ampliss[imas] gras, qz et regni periculum tam pre: clara strage hostium facta depellere, et magnam veram amicam et consanguineam meam charissimam, in tam excelsum laudis et glorie gradum promchere dignata sit, In qua vt illam dnus Omnipos pro virtute et meritis cumulare denceps dignetur, no minus opto, eqz si ipsi mihi aliquod magnum emolumentum co: tingere debeat, quo studio nichil dubito et ceteros Regni procere, atqz omnium ordinum homines merita et virtutem magce vestre pro: sequuturos esse, quibus ad exultacom vbiqz ipsius victorie felici: tas grata et incunda vbiqz extitit, faxit omnipotens deus, vt mel ius fortunatus successus bello finem faciat. Vel si hostis pergit esse contumax belli in fortuitum in caput ipsius opera vestre magce et militum istorum virtute transfundatur

Filius magce vestre iam et sacris iniciatus est, et Prepositure Cracc mee dignitate ornatus, Jam in templo aliquocies talari veste et superpilicio indutus incessit, quod illi auspicium fortunate deus

Vim, ad

et tanta illm virtute et optimis moribus cumulet, vt nil sua sponte tametsi proximum amicorum munus illi deerit, ad maximos dignitatum gradus promoti et extolli valeat, quod ad me attinet, pro connunctione que mihi cum illo et cum Mag^a vestra intercedit nihil permittam, quo illius honorem et commoda vel tueri vel augere me possit intelligam, Nam et nunc quibus opus habebat carere illum non sum passus, et in posterum non patiar, modo illi mihi familiaritate et consuetudine sua alienis ad se meminisse facultatem probet. Commendo me amori et benevolencie fraterne Mag^ti vestre, quam mihi toto Exercitu sospitem, salvam, et fortunatissimam esse ex toto affectu desidero. Datum

Sigismundus primus Rex Polonie
Consiliariis ac optimatibus suis.

Mag^ce synceri nobis dilecte, Non preterit Celsitudinem tuam, quo tempore anno, quibusve auspicijs Valachus hostis nr, contra federa et jusjurandum suum provinciam Regni nri Pokucie invaserit et indefensam propter non speratam eius perfidiam occupaverit quia nunc nos provocati, cum suasu Consiliariorum nostrorum ad recipiendam provinciam ab hoste nram paulo ante Exercitum misissemus, factum est opt divina, et fortuna nra, quod Capitaneus Exercitus nri magnus Joannes Comes de Tarnow palatinus Russie gnalis, partim Stratagemate, partim sua militum qz bellica virtute, primo adventu Valachos hostes nros e sedibus dicte Provincie parua strage facta eiecit, Ad quem casum exagitatus perfidus hostis, etsi valida manu atqz per grandibus copijs comparatis vocans demum adversus nros aciem instruxisset, dei tamen Omp^tis auxilio, cui fraus et iniustitia ipsius erat cognita et ductu Capitanei atqz fortitudine militum nrorum iterum de illo summum insignem Victoriam consequuti, ita quod is ipse hostis nr volueribus

duobus susceptis et vexilo suo potissimo, atqz tormentis bellicis circiter quinquaginta amissis, coactus sit cum legionibus suis fuga sibi consulere, de quibus pars magna cesi, pars in captiuitatem ducti sunt, quo optatissimo Nuncio, cum nos maiorem in modum summus consolati, letitiae eius uire, et publici tanti gaudii participem quoqz S. tuam facere voluimus, quam pro sua erga nos fide et officio Senatorio in hoc nobis congratulaturam esse. et diuinae Tuti supplicaturam confidimus, Vt, quam victoriam nobis et Christiano Subiectionis ure populo de perfidis Schismaticis tribuere incepit, misericorditer prosequi ad gloriam nominis sui dignetur. Bene Valeat S. tua. Datum Cracouiae Augusti. Anno domini M°. D°. xxxi°. Regni uri anno xxxv°.

Sigismundus primus Rex Polonie Consiliariis Terrarum Prussie.

Comicia eis indicuntur.

Jncrose fidelis dilecte. Molestum est nobis, qz negocium nonnullarum hartemis in terris istis non est ita determinatum vt aliqua querelam et pressuram hominum, summum progressum habere possit. Nam propter illud communis populus, presertim in Ciuitatibus tumultuatur, querens se minimum premi et granari propter innectam nouam monetam, et constitutam nouam marcam, causans precia rerum omnium propterea ascendisse. Volentes itaqz nos huic tante difficultati et rumbus subditorum nostrorum oportune prospicere, et querimonie illorum, qua sepius fatigamur, causam vlteriorem precidere, deliberauimus mittere Nuncium nostrum ad Comentum qui in terris istis proxime celebrabr. qui declaret quanto studio et desiderio nos tenearnur vt submoueatur in totum id, quo se plus minus queritur granari communis populus, et inueniatur modus, quo a tantis dificultatibus et granaminibus sublenetur. quamuis vero is ipse Comentus statutum tempus celebrationis sue, festum vzt Sancti michaelis habere consueuerit, quia tamen nos decreuimus insinuare Jllr domino in prussia Duci Nepoti nostro charissimo, vt ad illum Nuncios quoqz suos mitteret, qui propter temporis angustiam tam cito in eodem Comentu constitui non possent, necessarium visum est nobis prorogare tempus celebrandi eiusdem Comentus, et iam prorogauimus pariter, Volumusqz vt is ipse Comentus pro die festo Sanctorum Aplorum Symonis et Jude proxime futuro celebretur. Omnesqz actiones, et causas Judiciarii, que pro festo Sancti michaelis predicto transigi debuerunt, in eodem Comentu ad festum Sanctorum Symonis et Jude celebrando transigantur.

quia etiam certo ad.ctiss.mus in Oppido Graudenz vbi pro hac vice cōdit ipsius Comitatus celebrario, ffe pestis seminam, trans; ferendum duximus eundem Comentum ad Marienburgum; illicq; cum pro die Sanctorum Simonis et Jude predicto volumus atti; brari. quare Hortamur vram ffem Vt ad eum ipsum Comi; tum illo profiscatur, Jn quo cum nro ac domin Prussie Duris Nmctijs, ceteriscq; terrarum istarum Consiliarijs, tam de negoj; cio Monetario, iam tande determinando, q; etiam de contribucione statuenda et alijs occurrentibus necessitatibus consulat, et vt debi; to modo pro bono ac tranquillo statu terrarum istarum consulta; tur, operam suam impendat, pro fide ac debito suo et gracia vra tua ff. facturus. Datum Crauonie die festo Exal; tacionis Sancte Crucis. Anno domini m°. cc°. lxxxi°. Regni vri anno xxv^to.

Legatio a Sigismundo primo rege Polonie ad Conuentum terrarum Prussiæ missa.

In primis dictis dominis Consiliarijs illarum terrarum cæ, lutem et gratiam Regiam.

Declarabitis Consiliarijs illis tam Spūalibus et Secularibus, qbꝰ cūq; Ciuitatum Nrarum, et etiam Illr domini in Prussia &c. Ducis Ordinis, quod Sacra Mtās Regia cum Consiliarijs suis Tuis molesto fert animo, quòd Hactenus, post tot Comentus, tot decreta et mandata, tam in hoc Regno qꝫ in illis suis dominijs habita et publicata, differentiates de moneta Marcæ constitutæ nondum cessauerit, sed subinde alia ex alia nascitur Vt plane ultra termis suis Huiusmodi errores audire displicat et ferre nō licet

Deinde quòd in illis terris mercatores et alij, monetis abrogatis et prohibitis, non in parum mandatorum suæ Mtis contemptum et Subditorum præiudicium suo libitu vtantur,

Item quod rerum omnium pretia augeatur, et ex eo pauperes suis sui Subditi grauantur

Item quòd Mtās sua Subditorum vtilitati, tam his differentijs, qꝫ sui suis consulere volens, ante proxime preteritum Martium hui⁹ Comentum Consiliariorum suorum accedenti consilio et illis consiliarijs et Illr domino Duce in Prussia postulantibus, mandata emiserit, Vt et a solidorum cussione cessaretur, et secundum priora

decreta, omnia obseruarentur, mandantes, Verum quum tam
sua Tutas quam prefatus Illr dmus Dux in Prussia ab eadem
cessione cessauerint, Ciuitates tamen huiusmodi mandata negli-
gentes et obandientes, non modo non cessauerint, Verum eciam il-
la mandata ne publicauerint quidem, atque ita non sine Tutis sue
mandatorum contemptu Lucrosq; cum Subditorum Tutis sue dam-
no summ Lucrum quesierint et querint, quod obandicionem sua
Tutas animo vt debuit grani ac dolenti susc̄pit,

Declaratis his defectibus, exponetis vos illuc per Tutem Regiam de-
stinatos, vt communicato consilio tam illorum consiliariorum in ter-
rioR Russie, quam Illr D. Ducis prussie et tandem huiusmodi molestis
difficultatibus finis imponatur, quas sua Tutas non nisi
indignato animo vlterius ferre posset,

Ad primum igitur de marca sic constituendum Tutas sua censet
vt si magna marca non possit absq; incommodo pauperum ma-
nere, et minor etiam in Tutis sue et aliorum statum preiudicium
permittenda esset, vt ambabus in commun vsum abrogatis, censum
marca institueretur viginti grossorum, negotia vero ac negociatores
de mcpo per florenos, medias et integras segagenas transigenda
instituerentur, Hoc modo videtur et censibus et mercatoribus con-
sultum fore,

Etiam si non satis liquet quid obstaret parnam marca hoc est qui-
decim grossorum Ciuitatibus vel in vniuersum etiam permittere
instituta marca censuum per expressum,

Nam putant ob id externis mercatoribus maiorem adueniendi ansa
oblatam esse

In summa tamen Altas Regia vult et mandat, vt tandem hmmodi tragediæ finis sit, et quia id summe Illr Domino Duce in Prussia absente debite terminari non potest, persuadendi sunt Illri sue Ors vt his rebus que ni communi vtiles esse videntur, accedant,

Quomodocunq; vero marca vsualis constituetur, non multum laborat Altas Regia cum suis Consiliarijs, modo ex re subditorum sue Altis existat, Et non sit in census diminutum, Vbi enim idem grossorum numerus permanet, parum de nomine marcarum laborandum erit,

Id hec omnia sua Altas probet consensum suum,

Quod vero attinet abrogatarum et prohibitarum pecuniarum vsu, mandat Altas sua, vt serio transgressores mandatorum sue Altis castigentur, et sic agat domini Consiliarii ne tociens decreta illorum et Altis sue mandata, imprime contemnantur,

De verum autem precio constituendo Altas Regia Dnis Consiliarijs committit, quibus magis rerum vsus illic cognitus est, faciant tamen sic, vt non primatis commodis, sed Altis sue subditis et pauperum necessitati, sit consultum.

Quod autem nunc rerum penuria sit et in omnibus crescerunt precia, idq; monete et marce nomi refertur acceptum, non videtur Alti Regie sic omnino habere, sed magis in causa credit aliarum nationum inopiam, et annonæ penuriam, Vbi mercatores summatim ex Regno et dominijs Altis sue commodis studentes, omnia eduent et hanc in rempublicam difficultatem inuehunt,

Nam sine controuersia verum probatur et marcam et grossum supra centum annos vsq; ad felicis memorie Illr D. Frederici Duc

Saxonia Dñi Prussia Magistri tempora nunc restituis marcis
et grossis, eyminalenter similes fuisse.

Quod autem Ciuitates ad mandata Mtis Regie a cussione monete
solidorum non cessauerunt, et mandata sue Mtis non publicauerunt,
grauj molestiq animo sua Mtas, hanc inobedienciam tulit et fert, nec
satis factum est Mti Regie pretextibus illis sue de priuilegiis eorum
sue quod in communitates illarum Ciuitatum non nichil referunt,
Et licet sua Mtas non teneatur consilii sui reddere racionem, que
soluta est optima semper pro regnis et dominis et subditis suis con-
sulere, et tamen ad tollendam omnem sinistram interpretacionem Mtas
sua per vos nonnichil illis D. Consiliarijs declarari vult.

SACRA Regia Mtas non eo est animo inducta vt subditis suis pri-
uilegia sua cupiat imminere, que subinde correspondentibus meritis
graciam suam augere consuenit. Sed cum pro huiusmodi monete
cussione non laborarit et vltro per illarum terrarum Consiliarj
ob sue Mti sit oblata, hoeq omnes in se non mediocribus sumpti-
bus susceptt, huius Regni et illarum terrarum Prussie monita
concordarit, non vult durante sue Mtis promisso tempore, illas so-
cios habere sed subditos.

Mtas sua non paruam iacturam sustinuit in transcendendis sui-
dicen et abrogatis in Prussia monetis, quo tempore non anxie
laborabant Ciuitates vt ferrent iacturé omnes, vbi magis auxilio
opus erat, transacto vero nunc abrogacionis tempore, non videtur
tot officinarum numerus necessarius.

Quod autem denarios minutos cudere sunt permisse Ciuitates, illud
Mtas Regia peticioni consiliariorum suorum annuendo admisit, vt
pote quod declaratum fuerit denarios veteres aliomodo in Ciuita-
tibus abrogari difficile esse, maxime quo nouorum no sit copia.

Eadem rone permissi sunt ad tempus et solidi. Cum autem Alti Regi per Consiliarios illarum terrarum declaratum sit, huiusmodi monete sacietatem esse, supplicatumq; Vt et Regia Altas, et Illyo dominus Dux in Prussia ab huius monete cussione cuius satis magna copia esset, cessare dignaretur, Admittit sua Altas non gratanter et hoc idem Ciuitatibus faciendum mandat et vult omnino habere Vt debitam prestent et ille obedienciam,

De grossis autem Ciuitate Gdanen excussis tametsi domini Consiliarii istarum terrarum commemorarint in responso suo ex proxie preterito Marienburgen Comentu dato, admissam esse in Comitia Marienburgen pro festo dmi Stanislai anno dom xcvj. vigesimo octauo celebrato Ciuitatibus cussionem grossorum et solidorum sub certis insignijs. Ad id tamen Altas Regia minime consensum dedit, neq; illa Ciuitas vnq; grossos excussit, neq; mediantes etiam si et Altas Regia et predecessores Altis sue Regie monetas cusserint. Non licuit igr Ciuitati Gdanen sine Altis Regie et omnium Consiliariorum sue Altis assensu cudere grossos sub imaginibus Altis sue, presertim

Posset enim contingere quod ob huiusmodi monete cussionem que sine decreto R. Altis et Comentus Regni gnalis instituta est, tacitis monete Prerogatiue fieret abrogatio, sicut et Lituanice et Swidniczen contigit, et facile est intelligere, que damna et incommoda non modo illis terris sed etiam vniuersis Regnis et dominijs sue Altis emergere possent,

Hys et aliis de causis et quod sue Alti monete cussio vltro oblata est, Vult Altas sua, durante hoc tempore monete cudende, socios non habere, sed vult et mandat, Vt interea omnes Ciuitates malum reponant,

Neq; potest per hoc derogatum videri Priuilegijs Ciuitatum, que

Mtas sna hmc indncta in hoc solum puncto qmiscere volt ad tempus

S: vero denarii et solidi fuerint necessarii, Mtas sna volt de eisdem providere sub signis sui Mtis vt sint receptibiles et in vsum hominum facilius perueniant, neq; dubitmc nomi alicuius consilii octasio, Expirato vero tempore assignato, si magis fuerit necessarium de moneta aligna, sna Mtas per Consiliarios illarum terrarum oportune consulere dignabitur,

Neq; necessarium censet Mtas sna metum aliquem prefixere, nouit enim sna Mtas qua fide sint subditi sue Mtis erga se, qui metus si etiam futurus foret quod absit, non deberet Mti sui consilium animis q; inobedientiam licentiosam natiue cohibere et delm quendi finem facere

Hec dictis, sue ab inicio sue in Actionibus ipsis vbi visum fuerit magis expedire et omnino hmc Actionem omnem dirigetis, vt hmis tragedii finis aliq habeatur.

Cocterum cum Mtas sna Regia prospiciens periculis que terris istis Prussie sub hac temporum varietate contingere possent, retulisset ad Comentum Marienburgen proxime practritum videri sibi vtile et necessarium, vt aliquid pecunie ab vniuersis contribueretur, que in erario reponi, et ad omnem ingruentem necessitatem in promptu haberi posset, Domini Consiliarii omnes simul cum Nunctiis Ciuitatum responderunt, grato animo quidem se rationem pditam Mtis sue suscipere, deducere tamen ad effectum illam propterea non posse, q Nuncii Ciuitatum maiorum, vt omnq contribuendi rationem probarent consentire tamen in illam inconsultis maioribus suis noluerint

Quare cum Mtas sua ad futurum Comentium non dubitet Civitatum maiorum nunctios plena super constitucõe proposita habere mandata, hortatur et monet, D. Consiliarios suos cum reliquis Ordinibus, vt cum qua Mtas sua prospirit temporum difficillimorum rationem habere velint, et contributionem in omnes equabilem constituere, qua futuris quibuscunq; contingentibus malis se suaq; in tuto conservare, et vim inferre volentibus cum dignitate resistere valeant

Et quia Mtas Regia super Magistrum officine monetarie Gedanen' cum omnibus sociis et laboratoribus eiusdem Officine ob illatam iniuriam Magro officine monetarie suis sui Formen ad Comentium tunc proxime in terris prussie celebrandum, citare dignata est, Omnes vero actiones, reiecte sunt in futurum Comentium, accepta informacione eiusdem Magri officine monetarie suis sue, illud quoq; negocium secundum Justicie exigentiam transigendum curabitis

Legatio a Sigismundo primo rege Poloniæ ad Solimannum Turcarum Imperatorem data Ioanni Ocieski.

POst nunciatam salutem, et amicam coniunctionem, oblatasq; fideiussiones, Nuncius ita verba fecit.

EXcellentissime Cæsar, Notum est vestræ Cæsareæ Celsitudini, quod Serenissimus dominus meus clementissimus, fœdera quæ cum Celsitudine vestra habet, firme et integerrime semper tenere et observare consueverit. Id enim et ex superiorum annorum rationibus, et præsentis anni negociis amplissime Celsitudo vestra cognoscere potuit. Nam ut vetera et synceritatis testimonia omittam, anno præsentis Celsitudinis domini mei, ne aliquid contra fœdus cum Celsitudine vestra Cæsarea receptum agere videretur, contra Voyewodam Valachum hostem et invasorem bonorum suorum, nisi agere armis voluit, nisi prius Celsitudini vestræ Cæsareæ nuncium quo ab illo afficiebatur, denunciaret. Intelligens enim illum et subiectum et tributarium Celsitudinis vestræ Cæsareæ esse, maluit nuncium aliquamdiu tollerare, quam bello adversum illum suscepto, in suspicionem rupti fœderis apud Celsitudinem vestram Cæsaream venire.

CRedit autem Celsitudo domini mei, Veram Cæsaream Celsitudinem memoria tenere, quæ per priorem Nuncium de eo ipso Voiewoda Valacho illo declaravit, quod scilicet, juramento fœderibus contemptis quæ et se, et Celsitudinem Veram Cæsaream habere cum Celsitudine domini mei scribebat, hostiliter regnum Celsitudinis suæ invaserat. Et provinciam Polonigir appellatam vi occupaverit, bona subditorum Celsitudinis domini mei diripuerit.

Ad quam declarandam, emisit Nuncios Suis suæ virissim nomine Suis vestræ Cæsareæ retulisset, q illa mandata Valacho fenere esset, Vt omnia recepta et hostiliter innasa Suis suæ restitueret, Ex: pectauit Suas sua per non modicum tempus eius restitutionis effectu

Sed tandem cum videret Vaydam Valachum post acceptum a Vra Cæsarea Sute mandatum, in sua hostilitate et pertinacia obstinatum esse, neq mandatis vestræ Cæsareæ Suis vlla in re parere, et obsequi velle, quin etiam in contemptum Suis vestræ, plurimis elatis et contumeliosis verbis in vulgum ea de se iactare, q integrum sibi foret vellet necne mandatis Suis vestræ Cæsareæ obsequi, cum nihil amplius, q ad Tributum solvendum Suti vestræ, velit esse obligatus

Suas domini mei, et iniuriam suarum pertesa, et querelis subditorum non tollerandis permota, misso cum nonnullis gentibus et militibus Capitaneo, Exercitumq regni sui, prouinciam et terram suam Polonie recepit et occupatores Valachos ex illa pepulit. Ad quem casum cum de mo Valachi innumeros fere accurrissent, iterum sunt per milites Suis suæ repulsi. Tercio ipse Vayda prouincia Suti suæ non concedens, cum vniuersa potentia sua et multorum millium Exercitu Capitaneum et milites Suti suæ est adorsus, quem etiam auxilio dei, et iustitia cooperante idem Capitaneus cum militibus Suis suæ fudit, fugauit, et profligauit, multis ex illis interfectis, alijs in fugam cum ipso Vayda illorum versis

In quo conflictu licet Suis suæ Capitaneus et milites Vaydæ Valachiæ omnem commeatum, et tormenta bellica, quæ secum multa habuit, adeuerint, potuerintq victoria facti illius terram facile vastare et depopulari, proferre tamen vltra fines pedem prohibiti sunt, per Suitem domini mei, ne in Suis suæ cum Vra Suite initis federibus aliquid offenderent. Quare Suitas domini mei, me ad Suitem Vram Cæsaream misit, Vt pertinaciam et rebellionem Vaydæ Mol:

damiensis simul et hec quomodo gesta sint, Sultano vestro declararem
Vltro Sultanem vestram certiorem faciam omnia quae ex parte Valachi Vay-
wode ante dicebantur, ficta et falsa esse, et vt Sultanus vestra quae per-
fidiam et fraudes illius bene nouit, verbis illius fidem non adhibeat.

Nunc iterum Sultanus domini mei, audit Vaydam quidam Cyanitum
colligere, et nouum bellum, nonaque insidias contra Sultanem suam et
subditos regni struere, quod bellum si in apertum certamen deducere
volet Sultanus domini mei protestatur apud vram Caesaream Sultanem,
quod iniurias et hostilitati illius amplius deinceps parcere non poterit.
quando enim Sultanus vestre Caesaree parere non vult, non putabit
Sultanus sua foederibus quicquam obesse, si in illo Sultanus sua, et suas et
Sultanus vestre Caesaree iniurias vindicabit.

Et quoniam etiam Sultanus domini mei facta est certior Voyewoda
Transalpinum seu Vlachiae Sultanem vestre Tributarium affinitatem
cum Vayda Valachi contraxisse, et auxilia illi contra Sultanem
suam promisisse. Mandauit mihi Sultanus sua vt hec illius consilia
et institutum Sultani vestre Caesaree declararem, et simul ab illa pe-
terem. Prouidere velit, ne quid contra foedera quae inter Sultanem vram
Caesaream et Sultanem domini mei facta simul, et Tributarios Sultanus
vestre Caesaree Vayda Vlachiae committatur

Ad Imbrahim Bassam

Post dictã Salutẽ nomine regio: Nuncius dicet

Mtas domini mei & multis aliis amicas officiis perspectam quidem habet Mlle vestrã propensam erga se voluntatem, in hoc tamen negocio, quod cum Valacho hoste suo in presens habet, operam Mlle vestrã singularem sua Mtas est experta

Nuncius enim Mtis suæ, qui proxime a Cesarea Mte rediit, retulit Mllẽ vram summo studio et benevolentia apud Cesaream Mtem, Mti Suæ adfuisse.

Pro qua benevolentia Mtas sua plurimas agit et habet Mlle vre gras, Mllamq; rogat, vt eodem affectu et amore, quod cepit, negocia et iusticiam Mtis suæ tutari et promovere velit.

Valachus enim hostis Mtis suæ, tametsi per gentes et milites Mtis suæ victus et profligatus, ac de terra Mtis suæ quam temere occupauerat ignominiose pulsus", amissis etiam tormentis bellicis quæ secum habuit et preciosi suo vexillo, ac omi commeatu, tamen in suo proposito obfirmatus, non cessat bello et iniurijs Mtem suam provocare et confederatorum atq; affinitatem cum Voiewoda Transalpino sen Multanien propterea dr contrahere velle, vt ab illo auxilia aduersus Mtem suam conseq̃atur.

" amissis multis suis subditis quorum multi cæsi multi capti,

In quo ne aliquid foederibus inter Mtem suam Regiam et Cesaream Mtem iuris, detrahatur, et ne etiam Voiewoda Multanien dare audeat aliquod subsidium Voyvodæ Valachiæ contra suam Mtem. Postulat Mtas sua ab Mlle vestra vt id apud Cesaream Mtem curare et providere, rebq; et negocia Mtis suæ, et nunc et postea sem-

per comendata habere, ac eis pro sua humanitate patrocinari velit. quod vicissim Tuas sua omni benevolentia et multa gratificandi re; terre stre semper curabit

Sigismundus primus Rex Poloniæ Soleimanno Turcorum Imperatori.

Sacrae Mtis Rediens istinc a Tua vra Nuncius nr Nobilis Joannes Ocziesky Norms terre Cracovien, multum nobis amicicie et integre cominuctionis significatione nomine Tuis vestre Cesaree retulit, pro qua nos vicissim agimus et habemus Tuti vestre plurimas gras. Attulit etiam nobis idem Nuncius nr Cras Tuis vre quibus scribit se dedisse seu datturam esse in mandatis Voiewodi Valachie, Vt provinciam suam per vim et fraudem contra jusm, randum et federa nobiscum inita occupatam restitueret, que res etsi nobis quoq erat acceptissima, quia tamen Voiewodi Valachii conte; plu non est sortita effectum, non potuimus nisi graviter illius do; tumaciam ferre, idq licet inimici agere, quod si ille fidei sue constitis; set mandatisq vestri Cesaree Tuis parumset, nunq factum fuisse; mus, de quibus gestis quoniam speramus Valachum hostem nrum apud Tutem vram Cesaream multa vana confictuenum esse, mittimus ad illam hunc Nobilem Jacobum Vylamowski Tulicum nobisq nrum, qui de omnibus vt gesta sunt nomine nro reddet Tutem vram ampliorem. Quæ postulamus, vt in omnibus que nomine nro dixerit, eam fidem illi prestare velit, ac si ipsi coram in presentia loquerentur. Bene valeat Tutas vestra sexcma, sitq semper ut optat felicissima. Cracovie xxiia Septembr. Anno domini M° D°. xxxi°. Regni nri anno xxvto.

Sigismundus primus Rex Polonie Andree de Tanczin Palat° Cracouiensi Belsen Chelmen Ratnen Crasnostauen Capitaneo.

Mag^ce syncere nobis dilecte. Credimus non esse incognitum ia tue fti. de insigni victoria, quam hijs proxime actis diebus, dei omnipotentis auxilio et ductu ac diligencia Capitanei Exercitus nri. mag^ci Joannis Comitis de Tharnow palatini Russie fortitudine q̄ militum nrorum de perfido hoste nro Voiewoda Moldauien, accepimus, qui comisso prelio cum nris vexillis suis potissimis ac tormentis bellicis plus minus quinquaginta amissis actus est in fugam cum reliquis copijs suis de quibus multi ex ipsi multi in captiuitatem ducti sunt. Quia uero id quod illico post inuictissimam nobis eam victoriam futurum suspicabamur facti sumus nunc certiores, q̄ is ipse hostis reparatis viribus et collectis denuo gentibus Exercitum nostrum quem non ignorat ad paucitatem esse redactum inuadere statuit, quo hanc merito acceptam ignominiam suam deluere, nobisq̄ ornamentum tante tamq̄ insignis et memorande victorie, quod illi dmus deus non tribuat eripere possit, Volentes nos prouidere ne in hoc voti sui fiat compos. Hortamur tuam fti mandantes, vt collecta secum quam hominum qua maiore potuerit, ad prefatum magnum Joannem Comitem de Tharnow et Exercitum nostrum qui primum profisciatur, cuncatiua illic, vt nobis ac reipub. Regni, bonum ac vtile seruicium quantum alus militibus et subditis nris exhibere possit, pro debito ac officio suo gloriaq̄ nominis poloni id tua. S. factura. Cui nos hanc suis operam et studium prosequendi ac retinende victorie nobis a domino deo concesse, gloriaq̄ patrie communi de gra tua referemus. Bene valeat tua. S. Cracouie vii^a. Feb. Anno dom. M°. D°. xxxi°. Regni nri Anno xxv^to.

Threnodia Valachiæ

Andreas Cricius eps Plocen

Clarissimo heroi Joannii Comiti de Tarnow Palat° Russiæ: summo Exercituú regni Polo° Imperatori .

CVM nuper ex dolore denuum paululum domi decumberem, quærenti qui dolori suo dolorem meum leuiret, quæ societas multum innat in aduersis, obtulit sese Valachia, quæ suas erumnas mecum deploraß. Vnusq; dici tantum contuberuio me demulcens, Hanc suam apud me Threnodiam sic ex tempore effusam reliquit, Si sic sapiat domi vt sapuit apud me, et ut fama fert, est quod a nobis ex re communi paulo sit Congruo prospiciendum. Id quicquid est mu; neris, tibi Heros clarissime, et me una mitto, ac ex animo commendo.

Trenodia Valachie,
per Andr. Cricium epm
plocensem.

Ille ego Romane memoranda colonia stirpis
Ad Ronti deducta fimus, qua parte timenda
Semper erat Scythico nostrorum ex hoste ruina,
Hactenus hoc tutata solum, mirabile dictu,
Non virtute modo Latia, sed et arte Pelasga
Inter tot populos, tot maxima regna, tot hostes
Exigua concluſa solo gens parca, per ægi
Sæcula multa, meo multa et discrimina marte
Incolumis viri, quæ mater vincere Roma
Non potuit, totis Scythicis vastata catervis.
Parte alia effusis, totumque pruinibus orbem.
Quos ego sustinui, repulique a finibus hostis,
Nec repuli tantum, sed et agmina plurima fudi.
Et postquam miseros vesana licentia Cracos
Impulit in præceps; Thuriique subesse cogit
Imperio, quocies victima potentia tanta
Me quoque tentavit letali extinguere ferro?
Exigua quam sepe manu propellere nobis
Contigit, innumeras et debellare cohortes,
Nec nisi condicto potuit succumbere censu.
Vt taceam meis quantum sit cæsus in oris,
Pannonia quondam rex Carolus Hesperiique
Dum nos aggreditur ferro bellique lacessit.
Quid mihi non struxit Matthias gloria Martis,
Cuius erat toto vis formidabilis orbe,
Qui tot multiplici claros ex hoste triumphos
Egit, subiectique ingo tot regna, tot urbes,

Hic tamen ex nostris vix fugit sanctus Oris.
Quid memorem Alberti turmas, regnique Polonum
Iunctas Acies, quanta cum clade suorum
Exactus per me, gnta et dispendia coepit?
Quid reliquos, unumquemque bellum qui in primis dederunt?
Et licet interdum subiecti hunc colla vel illi,
Arte tamen factum, quando hunc contundo per illum
unde suam, potuit sed vincere nemo,
Nemo fide tuta sibi me servire coegit.
Aut ullum potuit pugnando referre trophaeum.
Me miseram, quo nunc adigor, quo Marte virissim
Sternor, ut ad templum portantur signa Polonum,
Vtque simul captiva trahor, tormenta trahuntur,
Quae quondam e Thracis, Germanis, atque Polonis
Victrici mihi parta manu, spectacula vulgi
Nunc subeunt, versam testantur et omnia sortem
Quaque prius tantos Reges, populosque potentes
Viri Tarnovio herda nunc vincor ab uno,
Uno ingnam, et modicis vincor numerosa catervis.
Adminerdque tuis alios Sismunde triumphis,
Tanto maiori fortuna, et laude perhenni,
Quanto alius minus id potuit contingere, quito
Plus tibi fraterna poenas pro clade rependo.
Quam sapis inclite Rex, dignos qui rebus agendis,
Praefecis, antiqua nunquam tam spicula gentis
Confixere meos, quam nunc, at grex fuit idem,
Cum pastore nono, sed grex mutatus et ipse.
Nunc mihi quid superest? tantum si pergis atroci
Iulie me miseram, diris et perdere flammis
Quam genus in Thracas nostrum, nostrosque penates
Mutare, et priscum Moldavi extinguere nomen,
Vicinumque tibi priori sorte locare.

Maiores qua damna tui vitare solebant.
Te rogo per superos, tua per clemencia corda,
Qua semper patuere aliis sine crimine victis,
Crimnas attende meas, commune cenobne
Christigeni populi discrimen, et aspera fata,
Non te permoueant Vayde permicia mi.
Non mens insanis nata ac obnoxia factis,
Meredem acceptura suam pro talibus ausis,
Me victam merito facior, victamq; sagaci
et rara virtute Duas, virtute trinorum,
Sum spoliata meis spoliis, armisq; viris q;.
Et vastata inimis regio mea tota fatisat.
Nunc mihi non limosa palus, non in via sylua,
Non arbes, solitiq; doli, non grandia prosunt
Tot promissa, mihi clam succendencia bellum.
Ad te confugio REX inuictissime, victas
et tibi trado manus, miserae iam parce iacenti
Et plebi innocue, si te vesana tyranni
facta mei lædunt, me cædunt non minus illa.
Atq; vtinam crucis me extricare capistro.
Vt tibi perpetuo mea gens pro munere tanto
seruiat obsequio, semper tua iussa sequatur.
Non tibi, nonq; mihi, melius succurrere posset,
Aspris inferno emit vt gens Vngara bello,
Vt parat inmani sua tradere colla Tyranno
Dissidiis hen caca suis, ratioq; salutis
Nulla est communis, quido hic vlasitur illum.
Quare agi maxime Rex communi intende saluti.
Non ego qua mercor, sed qua sunt commoda spectes.
Sic tibi succedat multos post filius annos
Fortuna et virtute pari, qua praesit et orbi,

De Insignijs ipsius domini Comitis Tarnouien

Signatur Stella Celesti Julius ingens
Cui Dux Romanæ clarior Vrbis erat.
Te quoq; Stella micans mihi dno cognata Lunæ
Quod geris antiquæ nobile stemma domus.
Denotat esse Ducem, quo maior nemo sub Arcto,
Et quod stella notat, Maria facta probant

Pingantur hic Insignia

Sigismundus primus Rex Polonie. Joanni Dantisco Epo Culmen: suo apud Cesarem Carolum V. oratori.

Tametsi dubitabamus ne non prius istinc discedat. S. tua, qp̃ pntes nre illi adferantur, Jn omnem tamen eventum scribi facere maluimus hec que ad cognitionem S. tue necessario nobis pertinere videbantur, vt si forte Cubicularius ur adventu istinc suo discessum eius prenemat, earum verum quas ad Cesaream et Romanorum Regem scribimus, id quod ad negocium concordie inter Gem dominum Romanorum Regem et Adversarium eius persuadendi, Reliquum adhuc in spe esse advertimus; deinde de banno adversus illr dominum Ducem Prussie Nepotem nrum ex Judicio Imperialis Camere nuper promulgato sint hec ex literarum ad illos nrarum exemplis, que tue S. cum pntibus mittimus, plene cognoscet. quare hortamur illam, vt de banno revocando diligenter cum Cesarea tue nomini nro agat, et percontetur modis aliquibus an ex animo et serio, Cesarea et Romanorum Regia Comitium de concordia instituere, pacemq̃ cum Adversario inire velit, nobisq̃ sententiam et voluntatem illarum perscribat. Nam Rex Joannes nulla ratione adduci poterit ad mittendos in Germaniam suos de pace oratores, nisi prius certior fiat rem serio seccum agi debere, et publice fidei literas verbis suis sufficienter scriptas ab utraq̃ ista tua Majestate habeat, quas tua S. per hunc Cubicularium ad nos mittere curabit. Nos autem nisi bannum revocatum cogeremur dicto nro prohibere, ne cum exterris commercia in Regno nro haberentur, que res gravem utriq̃ externis et domesticis nris afferre posset incommoditatem.

De Nobili Cornelio Scepusio, loco suo istic ad negocia nra consti-

tuendo, S. tua ita faciet, quemadmodum prioribus illi bris commi-
ramus; Nam in nostris neminem in promptu habemus, quem
ad hoc munus delegare commode possemus. Bene valeat tua
S. Datum Cracouiæ

Petrus Tomiczki Epus Cracouien: Vicecancell.
Ioanni Dantisco Epo Culmen: regio apud Cæsarem
Carolum V. oratori.

Multi iam interierunt dies, q̄ tuas Regia summ istuc ad Cæsa-
ream Mtem, et d. vestram Rēmam Cubicularium cum lris mi-
sit, Cuius reditum vehementer miratur ni tam longum tempus
distrahi, neq; pot non vereri, ne quid aduersi reuersionem illi-
us impediat; Vtcunq; tamen est, mittit hinc alterum tuas sna
Nuncium ad Cæsaream Romanorum Mtem, Cui quemadmo
dum sub hoc tempus se facturam reperat de collocanda Illmæ
D. Hedwigi filia sna, Illmo domino Friderico Comiti palatino
Rheni ~~Rhenſi~~ respondet et plane iam ad persuasionem tuis suū vtcunq;
conditionis et facultatum illius principis ignara, assentitur.
Ego quidem qui hinc Regiæ virtutis et clarissimæ puellæ bene
volo, scripseram ad d. vram Rēmam per priorem Cubicularium
vt explorare vellet, et mihi declarare, quæ sit istius principis co-
ditio, quæ facultas, et qui item ex natura mores, Nunq; mores
eius puellæ modestissimi, et castissima et honestissima educatio,
videtur postulare vt q̄ mansuetissimo et perhumano viro nu-
getur, Cum tamen non redit prior Nuncius, iterum a D. vra
Rēma per lras postulo

Hodie huc aduentus domini Laski exp̄ctatur, qui cum designato
Collegis suis nomine Regis Joannis Or istuc ad Comentum Spi-
rēn recta profisciscetur, quibus vt tuas domini uxi, alignos suos

Insignes Or^tis adiungat
vehementer laborat^r. Mtas tamen sua cum sit igna-
ra, quo animo id Cesarea vel Romanorum Mtas susceptura esset
in animis adhuc dubia cogitatione hereat, Caret enim plurimum
ne quo facto in suspitionem incurrere neutralitatis sue professionis veniat
presertim cum videat Regis Romanorum Mtem, nihil penitus consi-
lii sui de rebus concordie communicare sibi velle, Sed de omnibus
de quibus a Mte sua inquiritur ita vegetare, Vt primum velit agno-
scere, qd de singulis Mti sue faciendum videretur, quare cum ita
nodose in hijs ex ista parte agatur, non abre putaverim Vt
Bma D. vestra perconbitur a longe, q gratum id istis Primi-
bus foret, si nrates Or^tes istuc mitterentur, et mihi quid sentiret,
declararet.

mit sincere egit Rex Ferdinand9

Hinc quid aliud scribi debeat, ad d. vram Bmam in presens nihil
est, nisi quod Mtas Regnalis moleste ferat animo tedium in perse-
verando istic. D. vestre Bme, et maxime q d. vra persuasa
esse videat sua causa arridere, q tanto tempore non revocetur.
Ego sum tutatus apud illam D. v. Bme causam, et obtinui,
ne quid acerbi illi responderat, sed optarem etiam a D. vra Bma
illius animum delinitis et acceptis aliquibus scriptis placari, Vt ad
reditum hunc suum talem sibi cuis gratiam preparet, qualem tot
merita sua exposcere videntur. Comendo me

Petrus Tomiczki Eps Crac. Vicecancell Joanni Dantisco Epo Culmen: oratori regio apud Cesarem Carolum V.

Rme in Chro Pr et domine, Amice cgarissime ac honoranms. Intelliget D. vra Rma ex Tuis Regiis lris, quam felicem victoriam Tuti sue et Regno de hostibus perfidis Valachis, Deus omps hoc tempore concedere dignatus est, ob quod omnes Regni Incole exultant et letantur vehementer, Deus omps de sua tanta erga nos clemencia, qua nos parentqz nram tuetur, sit benedictus in sclā

Post initas Amalis in Regno Hungarie inter Reges dissidens, induias, fuit hic dominus Hieronymus Laski, deinde recta hic ad Sexmum Regem Romanorum Pragam profectus erat, Nunc iterum in Hungariam reuersus est, Vnde scripsit Tuti Regie, se humanissime per Sexmum Regem Romanorum et susceptum et tractatum esse, cum quo se multa egisse declarat de concordia futura, ad quam concludendam Regem Joannem missurum esse ad Comentum Imperii Spiren suos Ores, affirmat. Significat etiam velle Regem sum Joannem postulare a Rte domini nri Vt illuc quoqz Spiram Insignes super concordia tractanda et concludenda mittat Ores, In qua re quid agi comeniat Tuti sue plane est incognitum, presertim cum Sexmus Rex Romanorum nulla significatoe aperire sue Tuti velit, qua mente quoue consilio de concordia fuerit, Sicut ex Exemplo lrarum Tutis illius hic alligato, quibus ad lras domini nostri respondet. D. vestra Rma perspiet, Regere enim videtur Tutas illius ad Rtem domini nri officium proponendi media concordie, quod semper Tutas domini nostri, Vt inmediam vtrinqz fugiat, facere deinstituit, Mallet si quidem ex ipsorum mutuis oblationibus condicio-

rum honesta suadere media, quam illis verumq3 silentibus, aliquas
que fortasse non placerent conditiones proponere, quare cum isthic
iam esse putem Sanctum dominum Regem Romanorum, D.
Vram rogo, Vt perquirat vndecumq3 melius potest, quo animo
sit illius Mtas ad concordiam et pacem cum Aduersario suo inien-
dam, et secum perpendat decreta ne Mtem domini mei ad postula-
tum solius Regis Joannis, cum Sanctissimus Rex Romanorum apud
Mtem suam id non postulet, Ordines super Spiram super ista concor-
dia tractanda mittere, et consilium de hac re ad me summa per-
scribat Vt et ipse scire possim, quid Mti Regie in hoc negocio con-
sulere debeam

Laboram diligenter apud Mtem Regiam de reuocanda d. Vra
Ptema ab isto, vt appellat, exilio suo, Sed tamen infil proficere ha-
ctenus potui, Mtas enim sua non putat sibi integrum hoc tempo-
re istinc D. Vram euocare, quo potissimum de difficillimis et
magni momenti rebus multa sperat suo nomine tractari debere,
ad quam tractationem neminem preter D. Vestram Ptem am ita
aptum habere possit, quare ego rogo ab illa, ferre velit equo
et patienti animo reliqui istius parui temporis moram, et cepto
officio Mtem suam sibi deuincire curet. Postquam enim Cesarea
Mtas reliquerit Germaniam, non dubium est Ptem D. Vestram
tum quoq3 huc ad nos rediturum

Sacra Regia Mtas Ferdinandus, admodum volens Mtem Regiam in
collocanda recte illustrissima domina Friderici filia Mtis sue, interponit
consilia et persuasiones suas apud Mtem suam, Vt illam illustri
domino Friderico Comiti Palatino Rheni desponderat, Cuius
rationis et fortune cum non sint Mti Regie cognite, Heret ha-
ctenus in consiliis istis, dispiciens diligenter, quod possit filie
sue honorarius matrimonium deligere, quare rogo hanc ob re-
ctiam D. Vram, Vt disquirat de bonis istius D. Palatini, de eo;

dicione successionis, et de numero fratrum, aut aliis id genus que
scire in primis Tuti Regie, tradere filiam viro volenti, conuenit,
Vt scire possemus in quam conditionem collocari hec honestissima
et omni virtute ornatissima puella deberet. Comendo me
amori et benevolencie tue vestre Rme D. quam dñus deus
diu servet incolumem et felicem, et ad nos sanam et letam cito re-
ducat. Datum Cracovie die iiii Septembr. Anno
domini M°. D°. xxxi°.

Petrus Tomicki Cps. Vicecancell.
Andree Cricio Epo Plocensi

Rme in Chro pr et domine Nepos charissime, Non dubito D.
Vram Rmam iam ex lris tuis Regie, factam esse certiorem
de felici parta ex hoste perfido Valacho victoria, qui etsi prostra-
tus est, in copiis multis, dolore tamen comotus ferre non potest
quin adhuc cristas erigat, et intumescat, Hodie enim huc cum ca-
ptivis D. Nicolaus Sziemawski Gorazij nobilis egregius adveni-
ens Tuti Regie retulit Voiewodam ipsum tumultuarios colligere un-
dique milites, Vt rursus viribus refectis et exercitu nouo compara-
to, nos quos presensit esse in numero pauros adoriatur, quos pro-
culdubio deus Ops Vt ab inimicis frat, protegat, et ab omni hosti-
li inuria tuebr ac defendet

Dominus palatinus Syradiensis d. Laski et Praga a Sermo
Romanorum Rege in Hungariam rediens, scripsit mihi et domi-
Castellano Crac se etiam esse cum domino Sirmien Spiram ad
Comentum Imperii nomine Regis sui, Vt de concordia ibi que
erunt oportuna agant, et solliciten. In quibus lris adiunxit
Sermum Regem Joannem petiturum esse a Tute domini Nri

Vt suo quoq; nomine illuc insignes aliquos Orres mittat, quod si futurum est sicut ego spero, necessarium erit Orribus legationem ali: quam prudentem et bonis persuasionibus refertam conficere, quare D. vram Pmam rogo, Vt primoq; designentur Orres conspiat ali; quid cinsmodi in eo genere suadende et conciliande pacis, Et scribat q; tam preclaris auditoribus gratum, et ad pacificandi regni Hunga: rie persuasionem utile et accommodatum esse possit, Nunc enim cu Induciis utimur, omnes ingenii vires intendi a nobis debent, Vt quid in nobis est Christianorum periculo et Regno vicino perenti consulamus. Comendo me amori tue. Datum Cracouie iiii^a Septembris. Anno domini M°. D°. xxxi°.

Sigismundus Rex Polonie
Summo pontifici Clementi vij.

Sanctissime et Beatissime in Chro pr et domine domine clemens. Post humilem mei Regnique et dominiorum meorum comendacom, ac osculu pedum beatorum. Credo non ignorare Stem vestra esse in vicinia mea Valachos populos bellicosos, et in militari disciplina exercitatos, quibus semper Tyranni Voiewode presse consuerunt, qui et si Christianorum principum nomen, sibi ab antiquo vsurparunt, nichil tamen minus vnq; prestiterunt, q; ad officium cum professionis Christiane pertineret, Nam et qui predecessorum meorum tempore vixerunt, et qui etate mea gentibus predictis imperarunt, continuas insidias et bella Regno et Subditis meis molieban: tur, Ita etiam Voiewoda presens, maiorum suorum morem imitatus hyeme proxima preterita, ausu temerario et libidine nephanda fo: rtalus, contra federa et inviolandum, quod mihi prestitit, pro: vinciam Regni mei sibi propinquiorem, hostiliter invasit, et indefe: sam propter insperatam eius perfidiam, occupauit, qua iniuria ego provocatus, cum suasu consiliariorum meorum ad vicipiendam

prouinciam ab illo meam paulante, exercitum mississem, factu
est opi divina et fortuna mea, qꝫ Capitaneus Exercitus mej par-
tim stratagemate, partim sua militariqꝫ bellica virtute, primo ad-
ventu Valachos hostes meos è sedibus dicte prouincie, non parua
strage facta eiecit, Ad quam rasum fugitantes perfidus hostis
etsi valida manu atqꝫ pregrandibus copijs comparatis, recens
demo, aduersus milites meos aciem instruxisset, dei tamen omni-
potentis auxilio, cui frans et iniustitia ipsius probe erat cognita, et
Ductu Capitanei atqꝫ fortitudine militum meorum, iterum de illo
suum insignem victoriam consequutus, Ita qꝫ ipse hostis meus
vulneribus duobus susceptis, et vexilo suo potissimo atqꝫ tormen-
tis bellicis magnis circiter quinquaginta amissis, coactus sit
cum legionibus suis fuga sibi consulere, de quibus pars magna
cesit, pars in Captiuitatem ducti sunt. Quo optatissimo Nuncio
cum ego maiorem in modum sim consolatus, letitie cius mee et pub-
lici tanti gaudij participem quoqꝫ Sanctitatem vestram facere volui,
quam pro sua erga me benignitate et amore Primo in hoc mihi co
gratulaturam esse confido, et fauore suo me ita in reliquum tem-
pus adiuturam, Vt omnipotens Deus, quam victoriam mihi
et Christiano subiectionis mee populo, de perfidis hostibus tribuere
incepit, misericorditer prosequi ad gloriam nominis sui dignetur.
Dominus deus seruet Vram Sctim nobis et Ecie sue diutissime
sospitem et felicem, Cui me vbi patri clementissimo, omni stu-
dio etiam atqꝫ etiam comendo. Datum Cracouie die iiii
Septembr. Anno dom Mo Do. xxxio

Sigismundus primus Rex Polonie Cardinali S. Quatuor Coronatorum Protectori.

Rme in Chro pr. Vayvoda Moldauie et predecessores
sui, Vt mos est et iniquitas Tyrannorum, infidi vngri fidei, quod
tenebantur memoria nostra Regno nro prestiterunt, Nam eque hij,
qui nobis, quam qui predecessoribus nostris mri et federibus Christi:
anis alligati erant, non magni apud se estimabant fidem violare,
Hs tamen Vayvoda qui in presens sub Imperio tenet Valachos
perfidia et omnis generis iniqua fraude ceteros superauit, Nam pre:
ter omnem expectacionem nobilem hyeme preterita fidissimis
federibus et Juramento quo nobis tenebatur pessundato, Hostile
Regnum nostrum intrauit, et prouinciam nobilem suis finibus ad:
iacentem, violenter occupauit, quam nos iniuriam, cum ferre di
non possemus Exercitum mercenariorum selectorum militum
comparauimus, quem etsi non multo ante festum Sancti Jacobi
ad loca que presidijs hostis firmata erant, admoueri fecerimus,
iam tamen tertiam ex illo consequti sumus victoriam, Adue;
in enim primo nostrorum ad hostium stationes supradictam fir:
ma presidia vno die et Strategemmate Capit Exercitus nri sunt
disturbata, Prouinciaq; tra tota, illo die cum multa hostium
strage, recuperata, Ad quem suorum casum, cum numerosi
hostis rursum accurrissent, sunt per nros iterum profligati.
Tertio ipse Voiewoda perfidus Tyrannus in Octaua Assumptio:
nis beatissime Virginis Marie produxerat secum instructas suas
omnes copias et ad locum vbi in statione erant nri militis Vallo
et curribus, vt mos est, cincti, omnem vim armatorum et tor:
mentorum bellicorum admouerat, Ibi tum nri priore victoria ani:
mati et ope diuina aditi, tametsi vix sextam partem hostium

mmero suo equarant, comserunt quidem et cum hostibus pro imperia facientes, ad quinque horas suae intermissionis conservarunt manus, illosque ad internecionem usque prostrarunt, Nam quidem preter multa millia eorum, Voiewoda ipse duplici vulnere est affectus tormenta bellica magna, quinquaginta, cum Curribus onerariis, et toto comeatu sunt adempta. De qua felici victoria cum nos heri accepto Nuncio mirifice exhilarati essemus, continere nos potuimus, quin eius rei gaudij Sanctissimum dominum nostrum et vestram Sanctitatem D. qui bonis nris ex animo favere consuevit, participem faceremus, quam pro sua erga nos et res nras benevolentia et studio in hoc nobis congratulaturam esse nihil dubitamus, quin etiam speramus illam multo maiorem ex hoc ipso et aliis hostibus nris quibus undique septi sumus victoriam nobis fauere, Nos quidem divinam clementiam implorare non cessabimus, Ut quam coepit tribuere nobis de perfidis gentibus victoriam, eandem ad gloriam nominis sui feliciter prosequi dignetur. Valeat felicissime vestra Sanctitas D. Nosque habeat cum nris et Subditorum nrorum negocijs, in favore et patrocinio suo comendatos. Datum Cracouie die 3. Feb. Anno domini 1620. xxxio

Petrus Tomiczki Cps Cracouien Vicecancell.
Stamislao de Reczicza Doctori: pœnitenrio Romano.

Vt is domine Putamus vos audiisse q̄ preterita hieme Voi: ewoda Valachie abiectis fœderibus Jurei murandoq̄ violato, et nulla denunciatione facta, hostilr in confinia terre Podolie ingressus, pro: uinciam Polonie occupata, in qua quindecim opida, ville tricate possessionate esse feruntur occupauerit, quam uinciam etsi per aliquot dies ses dissimulando tulerit Mtas Regia, proxime tamen in initio Augusti Exercitu mercenariorum militum selectorum illuc misso, et prouinciam hosti eripuit Mtas sua, et ternam est de illo victoriam consequuta, primam quidem et secundam in pauciore hostium numero, sed terciam vbi ipse Voiewoda presens erat in multis millibus hominum. Meminisse enim potestis ex ante: rioribus Bellis contra Valachos gestis, q̄ prenalentibus et nume: rosis copiis Voyewode stipati esse solent, Ex qua victoria, cui Mtas sua cum vniuersis Subditis suis mirifice esset consolata, par: tim pro cuius sui gaudii Sanctissimum dominum nostrum et Rmum dominum Cardinalem facere per lras voluit, quas vos Mtis sue no: mine, cum primum in manus vras peruenerint puntabitis, et re: feretis opt diuina et fortuna principis uri religiosissimi, contra omnium opinionem factum esse, q̄ per pauros nostros milites validissi: mos Systematiorum Exercitus est prostratus, multi cesi, multi capti, ipse Voiewoda vulneratus, Tormenta bellica magna circiter quinquaginta, cum toto comeatu et curribus onerarijs adempta. ob quod factum cum nos Poloni omnes hic benedicimus Deum, et fortune Mtis Regie gratulamur, Vos etiam idem istic facere et domino deo gras agere conuenit cum ceteris Mtis sue qui istic agut Subditis, Bene valete. Datum Crac iiij^{a} 15[illegible]

Sigismundus primus Rex Polonie Carolo quinto Christianorum Cesari

SERme ac Excellentissime princeps et domine fr et consanguinee noster charissime ac honoran. Credimus non ignorare Mtz Vram Sermam esse in vicinia nra Valachos populos bellicosos, et in militari disciplina exercitatos, quibus semper Tyranni Voiewode presse consuenerunt, qui, etsi Christianorum primipium nomen sibi ab antiquo vsurparunt, nihil tamen minus vnqz prestiterunt qqz quod ad officium professionis Christiane pertineret. Nam et qui predecessorum nostrorum tempore vixerunt, quoqz etate ira genitibus predictis imperarunt, continuas insidias et bella Regno et subditis iuris moliebantur, ita etiam Voiewoda presens, maiorum suorum morem imitatus, hyeme proxime preterita ausu temerario et libidine nephanda conitatus contra federa et jusiurandum quod nobis prestitit, Provinciam Regni nri sibi propinquiorem hostiliter invasit, et in defensam propter insperatam eius perfidiam occupavit. Qua iniuria nos provocati, cum suasu Consiliariorum nrorum ad eripiendam provinciam ab illo nram paulo ante Exercitum misissemus, factum est, ope divina et fortuna nra, qq Capitaneus nri Exercitus, partim stratagemate, partim sua militumqz bellica virtute, primo adventu Valachos hostes nros e sedibus dicte Provincie, non parua strage facta cecidit. Ad quem casum exercitatus perfidus hostis, etsi valida manu atqz pregrandibus copiis comparatis, vicinus demo aduersus nros aciem instruxisset, Dei tamen omnipotentis auxilio, cui frans et iniustitia ipsius probe erat cognita, et Ductu Capit atqz fortitudine militum nrorum iterum de illo summus insignem victoriam consequuti, ita qq ipse hostis in vulneribus duobus susceptis et vexillo suo potissimo, atqz tormentis bellicis aliter quinquagita

amissis, coactus sit cum legionibus suis fuga sibi consulere, De quibus pars magna cesi, pars in captiuitatem ducti sunt. Quo optatissimo nu-
ctio, cum nos maiorem in modum simus consolati, Letitie eius nostre
et publici tanti gaudii, participem quoq; Sexcellentiam uestram fa-
cere uoluimus, quam pro sua erga nos benenolencia et amore fra-
terno in hoc nobis congratulaturam esse confidimus, et fauore suo
nos ita in reliquum tempus adiuuaram, Vt omnipotens deus, qua
victoriam nobis et Christiano subiectionis nre populo, de perfidis
hostibus tribuere incepit, misericorditer prosequi ad gloriam nomi-
nis sui dignetur. Comendamus nos amori et benenolencie ue-
stre Cesaree Tuitis, Cui omnia felicissima a deo precamur, et
vt diu cum summa Imperii, et gestorum suorum laude et gloria
uiuat, uehementer ex corde desideramus. Datum Cracouie

Sigismundus primus Rex Polonie Joanni Dantisco Epo Culmensi : suo apud Cesarem Carolum .V. oratori.

Xmde in Chro pr, Synere nobis dilecte. Voyewoda Moldauen
et predecessores sui Vt mos est et impietas tyrannorum, nihil unq;
fideliter quod tenebantur memoria tra Regno hui nostro prestiterunt
Nam eque hij qui nobis, quam qui predecessoribus nris ire et
federibus Christianis alligati erant, non magni apud se estimabant
fidem violare, Is tamen Voiewoda qui in presens sub Imperio te-
net Valachos, perfidia et omnis ingnia fraude ceteros superauit
Nam preter omnem expectatom nostram hyeme preterita firmis-
simis federibus et Iureiurando quo nobis tenebatur pestringato, ho-
stiliter regnum nostrum inuasit, et prouinciam tram suis finibus

adiacentem que Pohuczie nuncupatur violenter occupauit. Quam nos
minime cum ferre diu non possemus, Exercitum mercenariorum
selectorum militum comparauimus, quem etsi non multo ante festum
Sancti Jacobi ad loca que presidijs hostis firmata erant admoueri
feceramus, iam tamen terram ex illo conseguti sumus victoriam.
Aduentu enim primo nrorum ad hostium stationes, supra decem
firmissima presidia uno die et strata gemmate Maga Joannis Omi-
lio de Tharnow Palatini Russie et Capitanei Exercitum Regiu
ri gualis sunt disturbata, prouinciaq; ira Pohuczie tota, illo die,
cum multa hostium strage, recuperata, ad quem quem suorum
casum cum numerosi rursum hostes accurrerant circa Ca-
stellum Coosdier, quod obsidione grauiuxerant, simul per
nros profligati, Terao ipse Voiewoda Tyrannus perfidus
in Octaua Assumptionis beatissime virginis Marie proden-
derat secum instructas suas omnes copias, et ad locum vbi in sta-
tione erant nri milites vallo et curribus vt mos est cincti, omni
vim armatorum et tormentorum bellicorum admouerat, ibi tum nri
priore victoria animati et ope diuina aditi, tametsi vix sextam par-
tem hostium numero suo equarant, conseruit prelium et cum ho-
stibus pro inuicta facientes ad quinq; horas sine intermissione co-
seruerunt manus, illosq; ad internecionem vsq; prostrauerunt. Namq;
preter multa millia cesorum, Vaywoda ipse duplici vulnere est affe-
ctus Thormenta bellica quinquaginta, cum curribus onerarijs,
et toto comeatu sunt adempta. De qua felici victoria, cum nos Feri
accepto Nuncio mirifice exhilarati essemus, continere no potuimus
quin eius nri gaudii, Cesaream Vestram, et Serenissimum dominum Ferdi-
nandum Romanorum ac Hungarie et Bohemie etc. Regem part-
ipem faceremus, quare scribimus vtriq; illorum de hac nra felici
et optata victoria, quam Vra ma verbis nomine nro amplioribus
tam apud illos q. et apud alios principes et ordines Romani et Ger-
manici Imperij nobis bene volentes exornabit, Et ipsa pro sua erga
nos fide, deo qui in Celis est supplicabit vt eam victoriam quam nobis

de perfidis hostibus tribuere incepit misericorditer vbi opus adhuc fuerit prosequi dignetur. Cum autem declarabit p. tua querentibus victoriam hanc vt successit, aduertat diligenter quo animo vultu, et qua gratitudine illam excipiet nobisq; de his certiorem per tras suas faciat.

Illi domini Ludouici Ducis voluntatem de matrimonio cum Illi filia ura mentio, ex lris tue p. perspeximus esse difficilem et inanem. Nam cum duras conditiones proponat quas nobis prestare integrum non est, facile cognoscimus illi hanc coniunctionem nram non esse necessariam, quare pras. ma nihil amplius in ea re cum eo ipso agat vt magis honeste poterit silencio totum negocium pretermittat, pro officio suo et gra ura facturus. Datum

Tomicius. Dantisco.

Rme in Chro pr et domine, amice honorandissime. Intelligiet D. tua ex lris Regie mis, quam felicem victoriam mti sue et Regno de hostibus perfidis Valachis, Deus Omnipotens hoc tempore concedere dignatus est, ob quod omnes Regni incole exultant et letantur vehementer, deus omnipotens de tanta sua erga nos clemencia qua nos paremq; nram tuetur, sit benedictus in secula. est supra

Post initas Annales in Regno Hungarie inter Reges dissidentes indutias, fuit hic D. Hieronymus Laski deinde recta hinc ad Rem Regem Romanorum Pragam profectus erat, nunc iterum in Hungariam reuersus est, vnde scripsit Mti Regie se humanissime per Rem Regem Romanorum et susceptum et tractatum esse

Cum quo se multa egisse declarat de concordia futura, ad quam co-
cludendam Regem Joannem missurum esse ad Comentium Impe-
rii Spirew suos Orᵒʳˢ affirmat, Significat etiam velle Regem suũ
Joannem postulare a Tute domini mei, vt illuc quoqꝫ Spiram Ju-
dices super concordia tractanda et concludenda mittat Oratores. In
qua re quid agi comeniat Tuti suę plane est incognitum, presertim
cum Sexᵗᵘˢ Rex Romanorum nulla significatione aperire Tuti
suę velit, qua mente, quóne consilio de concordia fuerit, sicut
ex exemplo literarum Tutis illius sic alligato quibus ad literas domini
mei respondet d. vra Rma perspiciet. Reyocare enim videtur Tutas
illius ad Tutem domini mei, officium proponendi media concordię
quod semper Tutas domini mei, vt inimicam vtrinqꝫ fugiat, facere
demisit, mallet siquidem ex vtrorum nunciis oblationibus con-
dicionum honesta suadere media, quam illis vtrinqꝫ silentibus
aliquas que fortasse non placerent condiciones proponere, quare
cum istic iam esse putem Sexᵗᵘᵐ dominum Regem Romanorum
D. vram rogo, vt perquirat vndecunqꝫ melius potest, quo animo
sit illius Tutas ad concordiam et pacem cum Adversario suo inen-
dam et secum perpendat, deceat ne Tutem domini mei ad postula-
tum solius Regis Joannis, cum Sexᵗᵘˢ Rex Romanorum apud
Tutem suam id non postulet, Orᵉᵗ Spiram super ista concordia mit-
tere, et consilium de hac re ad me sumum perscribat, vt et ipse scire
possim, quid Tuti Regię in hoc negocio consulere debeam

Laboram diligenter apud Tutem Regiam de reno canda D. vra Rma
ab isto vt appellat exilio suo, Sed tamen nihil proficere hactenus
potui Tutas enim sua non putat sibi integrum hoc tempore istic
D. vram amocare, quo potissimum de difficillimis et magni momẽti
rebus multa sperat suo nomine tractari debere. Ad quam tracta-
tionem neminem preter Rmam D. vram ita aptum habere
posset, quare ego rogo ab illa ferre velit quo et pacienti animo
reliqui istius parui temporis moram et cepto officio Tutem suã

sibi denuncie curet. Postquam enim Cesarea Mtas relinquet Ger-
maniam, non dubium est Rma D. vra, tum quoq; huc ad
nos reditura

Serenus Rex Ferdinandus, admirare volens Mtem Regiam in
collocanda recte Illme d. Hedwigi filia Mtis sue interponit co-
silia et persuasiones suas apud Mtem suam, vt illam domino Pa-
latino Rheni desponderat, Cuius rei et fortune cum non sint
tui Regii cognite, fecit facturus in consiliis istis dispiciens diligen-
ter, quod possit filie sue honoratius Matrimonium diligere.
quare rogo hanc ob rem eam D. vram, vt diligenter de bonis istius
D. Palatini, de conditione successionis, et de numero fratrum, aut
aliis id genus que scire in primis tui Regii tradere filiam viro
volenti conuenit, vt scire possemus in quam conditionem col-
locari hec honestissima et omni virtute ornatissima puella.
Comendo me amori et benevolencie sue Rme D. is
quam diuus deus diu servet incolumem et felicem, et ad nos sana
et letam ito redeuntem. Datum Cracouie, 3. Febr. Anno
domini M°. D°. xxxi°.

Descriptio victorie de Valachis partæ in augusto .1531.

Vaywoda Moldauie & predecessores eius, vt perfidorum mos est, nihil vnquam longo iam tempore, Regibus & Regno Polonie, quod tenebantur, prestiterunt, quo ipse Voiewoda immixus, fyc: me preterita, preter omnem expectacionem, federibus & iuramentis que fecerat neglectis, nullaq; hostilitatis denunciacione premissa, Prouinciam Regni Polonie Poknezie nuncupatam, fide et honore postpabito, occupauit, quam iniuriam quum Excellentissimus Polonie Rex dimicis ferre non posset, Exercitum selectorum mercenariorum militum ex Regno suo comparauit, et conscribi iussit, opera magci Joannis Comitis de Tharnow Palatini Russie & Exercituum regni Polonie Capitanei generalis, quem ille variis in locis, ne hostis certum numerum scire posset, collegerat & disposuerat, Et non multo ante festum Sancti Jacobi, ad loca, que presidiis hostis firmata erant, admoueri iusserat, Constabatq; totus ille Exercitus Equitibus, preter 300, peditibus, qui machinis et bombardis erant additi. Ex his Equitibus ipse Capitaneus generalis premisit .2000. et aliquot centum Equites, qui preter Valachorum spem et scienciam variis in locis prouinciam illam Polonie adorirentur. Valachorum ibidem in presidiis erant fortassis .1400. bello apti, preter aliam collimicem. Poloni militis mandata Capitanei strenue exequentes, non vna ex parte eam Prouinciam inuaserunt. Confligentes enim hostibus multos trucidarunt et non paucos vinos ceperunt. Inter quos erant plerique ipsius

Valachi familiares et Amici, atq in duobus diebus totam illam
prouinciam recuperauimus, preter Castrum quoddam Cwoschicz
quod cuidam Nobili polono Thworowski nuncupato, fuerat adem;
ptum, Hortamen etiam paulo post obsidentes in ptatem suam rede;
gerimus, Et illi quendam Prefectum militum Wlodek nomine pre;
fecerimus, Pauci ex ista Polonorum irruptione, Valachorum qui super;
fuerant euasere in Valachiam, Huic victorie Capitaneus
Gnalis Comes de Tharnow non interfuit, sed cum potiore Exer;
citus parte rerum euentum non procul prestolabatur, Victorie
vero Nuncium cum quibusdam captiuis Nobilis quidam Jmenis
Spitek de Tharnow Sexto Polonie Regi Cracouiam apportauit
paulo post appulit etiam ad Sanctam Regiam Cwosnowiam dominus
Hieronymus Saffranicz, qui plurimos ex ea victoria captiuos at;
tulit, Hiq hinc inde per Castra Regia habentur distributi.
Post hanc acceptam cladem Voiewoda Valachus peditus omnes
quas potuit suorum copias congessit, et in tres exercitus diuisit
eratq numerus omnium supra viginti millia, cum his in pro;
uinciam Polonie perueniens 6000. Equitum ad recuperandum Ca;
strum Cwoschicz transmisit, De quo certior factus Comes de Thar;
now Capitaneus Gnalis mature cum toto suo Exercitu, et his
qui ultro se adiunxerat, ad succurrendum obsessis, et Castro, affuit,
Hoc videntes Valachi, Ig, Augusti preteriti cum Exercitu polono
manus conseruerunt, In eo conflictu, cum dei adiutorio poloni
superiores facti, Valachorum ista sex millia profligarunt, et in
fugam uertirunt, multi illorum capti et plurimi, et preser;
tim de illis qui ipsius Voiewode Curie inseruiunt. Hanc suo;
rum stragem quum a duobus suis Capitaneis qui ex prelio profugi;
erant, Voiewoda audiuisset, commotus iussit illis amputari capita,
Sed aliorum precibus victus, catenis ferreis uinctos custodie ma;
dauit. Ista est Valachorum consuetudo, Vt eos omnes qui
ex pugna euadentes domum reuertuntur, supplicijs grauioribus, q
si in bello cecidissent afficiant. Hinc fit, Vt in confligendo multo

alijs nationibus sint feroces, Turcus itaq; Valachus ira pa-
riter et pudore, ipse in persona cum suis omnibus Polonos septos
Castris, vt eorum mos est, curribus et vallis factis, cum multis
magnis bellicis tormentis, que secum duxerat, aggressus est, cum-
que Poloni sic cincti non excedentes sextam partem numeri, que
secum habuit Valachus, vim globorum vltrinis ferre non pos-
sent, prioribus victorijs animati, et ope diuina adiuti, extra val-
lum, in ordinibus suis prosilientes, prelium consecrunt, et cum
hostibus pro perfidia expostulantes et certantes ad quinq; horas
sine intermissione conseruerunt manus, illosq; ad internicio-
nem prostrarunt. Nanq; preter multa milia eorum Voiewoda
ipse fugiens duobus vulneribus acceptis est affectus. Tormenta
bellica magna quinquaginta cum pulueribus, globis, curribus
onerarijs et toto comeatu capta, Inter que fuerant quedam ante
triginta annos et quatuor Polonis et superioribus annis, ipsis
Transiluanis Hungaris adempta, Item duo vexilla maiora
et principaliora, Tympana et multa alia aparamenta bellica,
que omnia facta sunt .22. Augusti preteriti. Poloni prosequ-
tes victoriam insecuti sunt fugientes Valachos per miliare Ger-
manicum vnum cum dimidiato, tenuidantes et plerosq; de Nobi-
lioribus vinos capientes. Fuit eorum ingens numerus et
inter eos multi de principibus Valachi reperti. Hunc letum
victorie nuncium attulit Sereno Polonie Regi quidam Prefec-
tus militum nomine Szwiengzigki 29. Augusti, Cracouia
Postero die missus a Comite de Tarnow Capitaneo quidam gen-
dam Juuenis Nobilis nomine Sbigneus Szyrzyenski, quosdam
S. Sue Regie etiam captiuos attulit. Et inde alius prefectus mi-
litum Jassowiczki duxit secum magnum captiuorum. Inter quos
est, qui dicitur sermone Valachico Logofet, quod est apud illos
supremi Cancellarii nomen. Item et portitor seu pincerna, et stru-
ctor mense, cum plerisq; aliis ipsius Valachi officialibus. In summa
nichil aliud ex eo conflictu secum q; duobus vulneribus sanum

corpus asportauit Valachus, qui non immerito perfidie sue sit debit
pnas. Hic tantus timor suos in Valachia inuasit, vt multi in Hun-
gariam et Moldauiam quotidie cum bonis suis profugiant. Ctui-
sto Domino sit honor et gloria, et omnis gratiarum actio, qui Sigm
Polonie Regem qm ditissime contra Crucis sue hostes vincere et hem;
pfare concedat. Amen,

Petrus Tomiczki Eps Cracouien
Alberto Gastolto palatº Vilnensi

Accepi lras Magce vestre quibus de victoria con Valachos fele parta
tui Regis gratulatur, quam gratulacom, ego nichil dubito ab syncero
animi affectu, et integra Magce vestre erga Altem Regiam fide
profecisse, cum sciam illam et bonum seruitorem, et Consiliarium
esse principum suis sue regni fore. Vtinam hec bene cepta omnipotes
deus et fortuna emulatione adaugeat, et optato exitu transigat,
Nobis certe subditis suis sue nichil gratius inmediusse contingere
posset.

Quod Magca vestra scribit Valachum per Moscorum Ducem suborna-
tum esse ad insidias tui Regis parandas, ego quoq idem cum Magca
vestra sencio, et propterea expedire arbitrarer, vt illa cum dominis
Consiliariis diligenter emularet de recipiendis cum Mosco iudiciis, ne
tuas Regia duorum hostium inimiciis distracta, minus ipe deberet in
defensione terrarum suarum prestare posset

Comentus Regni m[ulta]gnam est adhuc indictus, sed spero illum brevi pro-
clamari, ad quem vt Mag[nificen]a vra cum ceteris dominis Consiliarijs
Or[at]es mittant, negocia tam Regni dnus q[uo]q Ducatus istius postulare vi-
deatur. Nam multa ex illis rebus que per R[everendissi]mum dominum Episco-
pum Cuiauiensem, et dominum Sapiha palatinum Podlasiensem eius regni
Consiliarios erant Nuncciata, manent adhuc suspensa, que tamen ego
confido Mag[nificen]am vram pro sua prudencia expensuram et perspectam
Cuius me Amori et Benevolencie.

Sapiha

Stephanus Brodericus Epś Seremien
Petro Tomicio Epó Cracouien &
Regni Polonie Vicecancellario.

Rme in Chro Pr et domine, domine mihi obsernandme, Seruitiorum meorum comendationem. De felici Victoria, quam dominus Deus dignatus est concedere Sacre Regie Mti domino nro clementissimo quam D. Vestra Rma dignata est mihi literis suis perscribere, primum ago gras deo Omnipotenti, deinde gratulor ex toto corde sue Sacre Mti et vris d. ac toti isti Nobilissime nacioni, Deprecans diuinam Mtem vt sepe dignetur talibus et longe maioribus victoriis et triumphis vras d. et nos quoq vobiscum exhilarare.

Nona apud nos non sunt alia, nisi que Tranquillus Secretarius Regius ex Constantinopoli hodie reuersus attulit, que partim referet Vestre Rme D. Dnus Melchior Secretarius Regius, Et minutius ad istam Sacram Mtem, partim ego qui credo me breui iussa id quod video esse Voluntatem Regie Mtis domini mei clementissimi, apud vras D. futurum, hoc vnum et nunc scribere possum Tranquillum omnia pro voto Mtis Regie expedisse in negociis non parui momenti. Negocia pacis et omnia ad hoc pertinencia Vestre Rme D. vnice comendo, Et cum hoc meipsum ac seruicia mea, que et felix valeat. Ex Cenobio Seremiensi VIII^a Octobr. Anno domini M°. D°. XXXI°.

Stefanus Brodericus Eps Sirmien
Petro Tomicio Epo Cracouien &
Regni Polonę Vicecancellario

Rme
dñe. Scripsi alias ad vram Rmam Do. Longe fore
melius, et ad componendam concordiam accommodacius, si adhe-
sissem in literis suis, minus acerbis vocabulis vtentur. Nunc
etiam hoc item sencio, et manifeste video, nec scio quid prosint
ei talia. Nunc etiam iste lrę quarum exemplum hinc est missum
plene erant fellis, illud vero quo magis intollerabile, quod sub-
diti eius Hungari, spreta omni Iudiciarum observacione faciunt,
qui et nunc contra fedora, collectis exercitibus prędantur, qui
in Cpli ore rumores fuerunt, nisi forte aliqua ex eis tunc quando
nos in Thurnow eramus. Nos tamen omnibus istis non curatis
causa boni publici tenemus Principem nrum. Ne quod aliud co-
mertium rebus suis querat, quod omni temporis momenti in ma-
nu habet.

Ioannes Rex Vngarie dalmatie Crogie. Slauonie. Sigismundo primo Regi Polonie: Affini suo.

SCRmo Pmicps affinis et tanqz pr me cHarissime atqz ho-
norandissime. Que litas vestra nobis scripsit intellexim⁹ illnd
etiam vidim⁹, qz adversarius noster ad litem vestram scribit, Ad
in negocio Castri Hmijad qz in facto deprecationum que fiunt circa
Castra Byzegh et Repach per Thwrcos, et profecto optarem⁹, vt
vel vera referrentur adversario nostro, vel sne factionis homines
ansam et causam non prebirent violacioni federum et multorum ma-
lorum, quod enim ad Castrum Hmijad attinet, sit certa litas vra
nichil ibi innouatum, sed seruari ea que ante Judicias amalis inter
prefectos nros et Castellanos illius Castri sunt conclusa et concordata
Si autem circa Repach et Bizegh per Thwrcos aliqd perpetratum
contigit illud vicio et culpa factionis eius hominum, qui assueti equos
et pecora a Thwrcis rapere neqz nunc abstinent a simili queste, vnde
illi irritati sicut iam sepe effecti illarum terrarum conqueste sunt pro
equis et capris, fortassis Christianos abducunt, quod qm graue nobis est
solus deus scit, videntur enim nobis viscera distrahi cum qnd tale audi-
mus. Scripsimus tamen ad potentissimum Imperatorem, vt nos a ta-
libus arceat. Rogamus etiam litem vram vt det operam, ne irri-
tentur illi ad male agendum. Nam innumera mala et varias Jndu-
rarum violaciones factas per aduersarios, plane per nunctium nostrum
significauimus Alti vestra, que si hinc miserit aliquem prudentem
fidelem sum intelliget nos, et vera scribere, et Regnum nostrum
ita lacerari per aduersarios ac si mille essent Jndrcii, Vnde si litas
vra de remedio cogitauerit, Nos quoqz cogemur saltem resistere aduer-
sarijs, in bijs que ante Jndrcias possedimus. Reliquum est Item

vram optamus Jucolumem esse ac filiissimi Valiri. Datum in Clau-
stro fratrum Heremitarum sub Castro Sancti Niccolai fundato. octa-
no die Mensis Octobris. Anno domini M°. CCCC°. XXXI°. Regno-
rum nostrorum Anno V.

Scriptis hijs supervenit Trangnillus Secretarius Mr ex Constantinopoli
qui quales literas attulit, in negocio, pro quo eum misseramus, earum
exemplum, volumus Vestre Alti de verbo ad verbum mittere, vt etiã
ex hoc intelligeret, malorum si que sunt, causam, non Thurcas sed
subditos Aduersarii Mri esse, Illud non satis meminimus, Si Vestre
Alti significauimus, quod potentissimus Thurcarum Imperator su-
perioribus diebus ad nram interfectionem fecit, Non solum enim
restituit aliquot Arces, oppida, et villas plenas habitatoribus
in Syrmio, Sed etiam insit demoliri et a fundamentis exui Ca-
stellum quoddam, quod superiore autumno Zanchiacus Bozneu in
ulteriore ripa Sauj fluminis in perniciem Christianorum extruxe-
rat, Vnde infinita mala subditis Coronæ Hungarie ad Aduersarium
nostrum pertinentibus inferebantur. Restituit preterea eodem te-
pore, multa millia captiuorum, ex quo etiam Vra S. Altas facile
coniicare potest, quomodo se Thurcas gererent, Dummodo ab Aduer-
sarijs nris assidue non irritarentur. Et ꝙ sit vel damnosa vel vtilis
Christianis nra cum Thurcis amicicia, que hoc etiam boni, hac
pnti legacio Christianitati peperit ꝙ Transalpina seu Multania que
in magno erat periculo, ne in formam Prouincie et in Zanchia-
catus Sme Prefecturas redigeretur, et ab hoc metu liberata pen-
deret; nra quidem sentencia Aduersarius faceret, si suos a Thurcis
irritandis cohiberet, et si a nobis quoq; contumelia afficiendis sibi
aliquantulum temperaret, qui in his versamur et laboramus,
que si recte iudicentur Ei quoq; et Prouincijs eius sunt emolumento
de quibus plura agemus cum Vestra Alta per Ozem quem summus
ad eandem misserit.

57

Sigismundus primus Rex Polonie. Sigismundo de Erbstein Regenti Austrie.

Mag^ce domine Syncere nobis dilecte. Postulantibus a nobis S.R.mo Romanorum et Boemie Rege, et Adversario illmo Alteis, vt Arces quor in Regno Hungarie, ab vtraq; parte Bmas in sequestrum et custodiam nostram cum Ill^ri domino Georgio Duce Saxonie Affmo nostro recipere non gravaremur, quidni Annalium Inducarum tempus vtriq; susceptum non efflueret, receptores quidem nos illas consensimus et recepimus. Sed de stipendio tamen militibus et prefectis Arcium ita convenimus, vt tam Alteas illius, quam Adversarius suorum Castrorum presidiis et prefectis a nobis assignatis, stipendium in singulos menses numerarent conditione adiecta vt si non solverent tunc stipendium Capitaneis liberum esset Arcem tenere vel relinquere. Cui Conventioni cum scribam prefecti universi Sereniss.mum Romanorum Regem factum satisfactum non esse quod neq; stipendium est illis numeratum, neq; cautio ulla de illo solvendo facta. Necessarium visum est nobis Mag^am tuam tanquam loco Regis Romanorum Alteae presidentem admonere, vt de ratione solvendi emeriti et futuri stipendii tam prefectis quam militibus, in singulis Castris collocatis, in absentia Alteis sue prouideat, ne diutina solutionis mora aliquid vel damni vel incommodi Castris predictis afferre, et ad conditionem deserendi illas adigere posset. quare postulamus a tua Mag^ia vt hac admonitione in tranquillo recepta, et quod facto opus est curet, et maturet quantum in ea erit prestet. Rem non minus gratam nobis, quam necessariam factum Cracovie Xpi^a Octobris. Anno M°. D°. XXXIo. Regnorum Xpto.

Petrus Tomiczki Cps Cracc: Vicecancell Zophiæ Ducisse Masouiæ.

Illma Princeps et domina domina Gonoranma. Accepi ĝ Illmi D. vestræ lris, cognitoq instituto Illr D. vestræ, de collocanda illuc in matrimonium Illr domina Anna soror sua, quo et Sermus Rex Romanorum et alii suadent atq optant, scripsi per suasionem et consilium meum ad Illr suam, vt locum et occasionem impiarum quæ cum dignitate tocius domus suæ, essent futuræ, non omitteret. Et Princeps etiam quido id expedire censuero, ea faciam et suadebo, quæ ad constituendum conciliandumq illud matrimonium commode pertinere arbitrabor. Cæterum vt Illr d. vestræ desyderio satisfaceremus, curam, vt lræ Illris domini mei ad Sermum Regem Joannem in negocio Illr d. vestræ scriberentur, quas per partem Illrae d. vestræ Nuncium mitto. Et me officiaq et obsequia mea illi sicut et matri atq fribus Illr d. vestræ consuevi, comendo. Felicissimamq illam esse et diutissime salua ac incolumem vehementer desydero. Datum Cracouiæ die xxia Octobr. Anno domini Xpo. d°. xxxi°

Andreas Cricius Eps Plocen
Petro Tomicio epo Cracouien
Regni Polonie Vicecancell.

Rme
mi domine, Magnopere mihi probatur sententia Vestre P.ma
D. de mutuo mo et Sermi Principis iuramento, nam omittere illud
est omittere substantiam et vinculum boni huius actionis, presta-
re vero simpliciter periculosum esset non nobis solum, sed etiam Sermo
parenti, nouit enim Vra P.ma D. illud Senece, quod nec reg
socios ferre, nec tedet scimus, et quotum plerumque adulti filii negocium
suis parentibus exhibere solent, documento est Absolon, et plerique
alii, quod autem tutas sua prestabit iuramentum ad obseruandum
ritum et formam Coronationis, et nos vicissim adictis duabus co-
dicionibus prestabimus, ceterum mea sententia, ex omni parte sal-
na. Me P.me D. Vestre humiliter commendo.

Sigismundus primus Rex Polo
Ioachimo Marchioni Brandeburgen

Hmi
HR. Princeps et domine. Affinis mi carissime. Accepimus
tras fidei vestre, quibus declarat, non fore sibi integrum, vt aliquo
de suis ad Comentium Regni nri proxime habendum mittere et, qui
contra hanigam Hugenski de Vedel, de bis de quibus est per
Iram fidei et alios criminatos actionem instituat, cum et loci
ab illa ad nos magnum interuallum intercedat, et tempus habendi
Comentus illi sit incognitum, subinigens se prestare malle, vt si
a nobis ad hanc rem cognoscendam Comissarius designetur Magnus

Lucas de Gorka Castellanus Posn. et Capt maioris polonie gnalis
ad illum alignem cmsce rei gra mittat hominem. In qua re tametsi
nos commoditati Sllr vestre consulere optaremus, quia tamen decretum
quod nobis revocare non licet diximus Vt Matthias Thuczenski de wel;
del predictus in Comentu Regni proxime celebrando innocentiam
suam de obiectis criminibus purget, de quo et Sllr dominum Duce
Pomeranie Nepotem nrum, et alios qui illum accusant, certiores
fecimus Sllr vra id quod iam factum est boni consulere, et si illi vi
debitur expedire, ad Comentum quem hic Cracovie pro festo Sancti
Nicolai proxime futuro indici fecimus, et agere decreximus contra
Matthiam Thuczenski de Wedel alignos Actores mittere velit, Et
id quod vestra Sllr arbitrio permittimus. quam cum suis omnibus fe;
liciter valere optamus. Cracovie xxiii Octobr. Anno
domini M° D° xxxi°. Regni nostri anno xxv°

Ilte Princeps et domine Affinis nr charissime. Accepimus lras
Sllr vestre, quibus declarat non fore sibi integrum, Vt alignem de
suis ad Comentum Regni nri proxime habendum mitteret, qui contra
Matthiam Thuczenski de Wedel de his de quibus est per vram Sllr
et alios criminatus actionem instituat, cum et loci ab illa ad nos
magnum internallum intercedat et tempus habendi Comentus
illi sit incognitum, subnigens se prestare malle, Vt si a nobis ad
hanc rem cognoscendam Commissarius designetur Magnus Lucas
de Gorka Castellanus Posnanien et Capitaneus maioris polonie
gnalis ad illum alignem cmsce rei gra mittat hominem. In qua
re tametsi nos commoditati Sllr vestre consulere optaremus, quia

Sigismundus Rex Polonie Andree de Tenczin Palat° Cracouien

Mag^ce syncere nobis dilecte. Accepimus lras S. tne, quibus nos certiores facit de retentis in Crasnistaw mercibus Andree Carcocan. dille mercatoris Cracci propter transgressionem vectigalis seu Thelo. nei in Belz non soluti, et simul a nobis rogat Vt aliquem nomine nro istuc ad conspiciendas merces a quibus solui vectigal debeat mit. teremus; Nos quod ad transgressionem attinet, ita S. tne committimus Vt illam frandi; esse non permittat Andree Cracco predicto. Nam quod nos semel illi per lras nostras in vectigalibus ad interc. sionem Imperatoris Turcorum condonauimus, id illi integrum et inviolatum prestare volumus. Ceterum in conspiciendis rebus cum neminem habemus cui plus in ea re quam S. tne fidere de. beamus, illi ipsi eam facultatem concedimus, Vt res et merces An. dree predicti conspiciat, illasq; estimet, tempore suo nobis estimacio. nis facte et compensacionis racionem reddituras, que bene valeat

Datum

Sigismundus primus Rex Poloniæ Barmino Duci Pomeraniæ.

Illr Princeps et domine Nepos charissime. Gratissimum et comen: datum est apud nos studium et officium Illr vestrr, quod in attere: da oprimendag furum, predonum, et grassatorum licencia in suis terris diligenter et industrie prestat. Hac enim cone et mali a nocendo absterreri, et boni in libertate societatis humanr, que tuta esse debet, conservari facile poterunt. De nostro etiam Draymen prefecto Nobili Joachimo Lyncx non mediocriter contenti sumus quod noxios homines prehendat, sed illud vemenus non sine grau displicencia in illo ferimus, quod alterum de captis predonibus Vgt Michäelem Popielowski extra illud Drahymen territorium ad ter: ras Illr vestra recipi permiserit. Cum tamen preter scienciam nram id quod nolumus semus de vno contigit, de altero id minime fieri permittimus, ipsa enim Illr vra indicare potest, quam non co: veniat nobis ex multis rombus malefidos homines deprehensos e regno Tro in alterius dominium ad supplicium dare. Quod vero ad alios pre: domos infamatos attinet, quibus Ills vra censet multum et longum minus publice fidei sin salui conductus tempus per nos datum esse, sta: tuere nunc aliquid certi non potuimus, cum omnia negocia que Juris sunt ad Comentum Regni nri pro festo Sancti Nicolai proximo hic Cracouie celebrandum reiecimus. Verum cum hic illi ipsi infamati qui: bus dies est statutus ad se expurgandum coram nobis comparuerint et nos de illorum castigacione atq alius rebus publicis simul cum Consiliariis nris agemus, id etiam inter cetera ad illorum consultacog deferremus, et quicquid de minuendo salui conductus tempore nobis et ysdem Consiliariis nris tum videbitur, ex quo simul illud et tuu vestra declarare curabimus, quam interim bene valere et

felicem esse optamus. Datum Racomi die xxii Novembris. Anno domini M°. D°. xxxi°. Regni vero nostri. Anno xxv^to.

Sigismundus Rex Poloniæ. / Joachimo Marchioni Brandeburgen

Illustris Princeps et domine, affinis nre charissime. Accepimus literas fraternitatis vestre quibus et nris prioribus de negocio predonum scriptis respondet, et de equitatu illo circa fines Regni nri congregato aliud vorem explicat, quàm quod nobis dixerant animo mercandi negociatores homines societatem iniisse, que res est nobis non minus grata quam id est memorandum, quod ex hac congregatione mercatores ad commercium hominum vestrorum negociantes, nihil damni in rebus suis susceperint. Cæterum, et illud nobis vehementer in literis fraternitatis vestre placuit, quod in terris suis securitatem pollicetur, ne quid periculi et damni a predonibus quibuscunque mercatoribus intendatur. Quo officio fraternitatis vestre nos quoque invitati, et si antehac predonum pestem persecuti simus. Nunc tamen tanto diligentius ad abolendam illam animum adhibemus, et Capitaneis nris serio præcipimus, ut de investigandis eorum quos noxios raptoribus diligentiam in regno nro curam habeant, ne hominum negotia et honesta quies rapinis violentis perturbetur, ac de Mattheo quodam Vngeuski de Vidzel quem fraternitas vestra nobis scripsit predonum receptatorem esse, mandaveramus imperatori diligenter, qui dum cognovit Capitaneum maioris poloniæ dominum suum inimice ad nos adnotauit et precatus est a nobis eumdem, ut illum ad purgationem de tanto crimine sibi obiecto admitteremus, quod cum officio nro Regali commendare existimus, ut hominem de cuius fama et honore agitur non prius pena afficiamus, quàm sit clarum et apertum testimonium de crimine commissum habuimus illi purgationis locum et tempus in Comendis quibus proxime

hic in regno nro celebrando. Quia autem Actorem necesse erit con-
tra illum habere, qui illi palam obviat in quo accusatur, postula-
mus ab Mte vra Vt aliquem eorum ad proximum nri Regni Comi-
tium mittere velit, qui quod dudum de illo prædicarunt, tum in pub-
lico contra illum proponant. Vbi nos auditis proponentibus et respon-
sis cum toto Senatu nro id de illo statuemus et decernemus, quod
evidenti testimonio promeruisse fuerit comprobatus. Bene valeat
Mtas vra et sit semper incolumis et felix. Datum

Hieronymus de Lasco Vaivoda Transiluanie:
Petro Tomicio Epo Cracc. Vicecancellario

Rme in Chro pr et domine domine ac amice honorandme. Salutem et ser-
vitiorum meorum comendatam, paucis ea que hic habui nova, dixi
vestræ Rme D. perscribere Vt et eorum que fiant esset certior, Rme
am in se propensionem hoc etiam parvo indicio vræ Rma D. cogno-
sceret.

Dieta Spiren fuit nulla, ad quam licet Sermus Romanorum Rex
agendam adnemisset, tum tamen nemo Principum adfuisset. Rm-
pto Palatino Rem electore, qui ex Colenberg Spiram duobus dista
bat miliaribus ac Epo Spiren cum suis quoq discessit, iamq ad po-
strernam diem pervenit ad Conigem suam que in Ulbrug est Vn-
de vra Rma D. apud se perpendere potest, qua nunc facie sit Ger-
mania, cum in hac dieta nihil boni sit constitutum, Helvetii pugna-
runt pro religione, victoria apud Romanos mansit, Luteram
Ducem Cwinglerum et Bombardas magna suorum strage amisi-
mus, qui ad vindictam novas colligunt vires, Romani Helvetii
auxilia a Cesare et Rege Ferdinando implorant, quibus preter

bona verba nihil concedetur, nam si aliquis horum Principum, presti-
terit auxilia, statim liga verba domini insurgeret, et esset crudelissimum
bellum per totam Germaniam, ita Holsacii soli inter se litem finiet
et cruel eorum malo alios in exemplum

Dicta alia Ratisbonam ad Epifanarium festum indicta est, que cuiad
mea et multorum sententia spiritum erit similis

Rex Dacie Christiernus collecta equitum et peditum manu, ar il-
la in Holandiam deducta, dum ibi classem ad trayciendam habi-
re non potuisset, insoluto insalutatoq; milite discessit, exercitus ante
totam illam provinciam comertit in rapinam, quem Cesar ut
pellere armis possit, conscribit exercitum. Principes autem Lutge-
rani, timent ne aliquo stratagemate praeueniremur, et ne Cesar
compositione facta cum illo Christierni exercitu federet in illos, simulq;
in armis, et sic tota Germania tumultuat, ad rem Principis mei
simul bona et vtilia hec preludia, sed reipub. Christiane afferent pro-
cul dubio magnum detrimentum. Asserunt dicitur omnino fuisse captus
sed an sit meis presidiis munitum in certum.

Dominus Sigismundus ab Herberstein est hic mecum, tractant cum
homine hec et illa pro concordia longe magis video esse inclinatos ho-
minis pacis, qm antehac. Relinquo ac remitto dominum maiorem fami-
liae partem nam ex Linez postis ntur, primumq; ad Serenissimum Do-
minorum Regem curram in Isbrug, et deinum ad Cesarem. Sitem
profecto res multum est difficultata tanta horum Principum distan-
cia, nec caret singulari admiratione hic apud omnes, cur tam repe-
te Rex Ferdinandus se in Isbrug contulit. Ego autem non miror
quia dum Cesar longe ab Italia distet, alter frater ex alto et pro-
pinquo prospicit Italiam, semper nouis factionibus fermentem, vel
distent autem hi tres quantumuis a se longe, ero breui apud utrumq;
et agam omnia omni sollicitudine, et ut animus usq; ad fudorem

Dures Banarie miserme Or^em smum ad principem meum. Vt intelligi matrimonij caussa, Rex meus omnino cupiet id matrimonium sororm' suę deducere ad finem cum Banaro, omnis desiderio S. Sr^enus dominus mr Polonie Rex contraibit, videbit sibi crudelis inimicia, Vt sanguis suus quem in mundo preter hanc virginem mulierem alium habet, daretur contra suum desyderium, maxime autem hosti Friderico palatino qui contra principem meum, egit, scripsit, et loquelibus est inimica, iuit autem ad principem meum Gardenses a Banaris Kaspar Wineger magni nominis in Germania milles hec eciam ob id scripsi, Vt vra R.P. cogitaret super hac materia

Domini Sigismundi Sentencia est, Vt omnino absq; multorum dierum cum concordia sit Cracouie. Principibus Non Longe ab illa distantibus Commendo cum his seruicia mea vestre R^me d^ne. illamq; vehementer rogo, Velit me et dominum meum Sacre Regie Mtis domino mo clementissimo diligencius commendare. Ex Crembs vltima Octobr. Anno domini M°. D°. XXXI°.

Petrus Tomiczki Eps Cracc. Vicecancellarius
Hieronymo Laski Palat° Siradien'. Vayuode
Transiluanie.

MAgce domine amice charissime ac honoran. Intelliget vra magca ex hoc domino Russorzki gentili suo hostes Regni Valachos, opi. diuina et Regie Mtis domini mi fortuna cum fortitudine militum cum commeta fusos, fugatos, et ad internicionem vsq; profligatos esse. Cesos et captos multos cum tormentis bellicis circiter quinquagita et commeatu non contemnendo, ob quod nomen tantum, benedicatur deus qui in celis est, et cui nos iam hic in templis, solemnes peragimus gratias

Legi lras vestre Mag^tis mper ad me et magem dominum Castellanum Cracoviens missas, ex quibus plane cognoui diligentem eiusdem vestre mag^tis curam et sollicitudinem quam habet, de conciliand: da concordia et pace inter Sermos Romanorum et Hungarie Reges ac etiam inter Mtem domini nri, et Voiewodam Moldauiensem. In quo proposito fortunet Vram mag^tem deus, et concedat Vt ex hijs initijs que mper Prage fecit felicissimi et omnium bonorum vobis dudum expetiti exitus subsequantur.

Quo animo sit nunc Voiewoda hostis nr post tam magnam stragem acceptam, Dnus Russoczki referret. Nichilominus tamen Vra mag^ta pro sua erga patriam pietate non pretermittat prosequi id quod cepit, et quod dignitati suis Regijs et communi pari ac quieti Regni sui magis conducere posse iudicabit.

Dominus Prepositus fr vestre Mag^tis est hic sed languet ex febre, Jam tamen valet melius. Comendo me amori et benevolencie vestre mag^tis, quam dominus deus quamdiutissime servet sospitem et felicem. Datum Cracovie Sabbato post festum Natiuitatis Beatissime Virginis Marie domine nostre. Anno domini M°. D°. xxxi°.

Andreas Cricius Eps Plocen / Petro Tomicio Epo Craccouien

Rme in Chro Pr. et domine benefactor colendissime. Ago gras vestre Rme D. pro Curia Piotrcouien, de qua etsi iam animum despondiram, tamen cum tandem nobis adsit, est mihi gratissima curabo id omni mea seruitute quoad vixero Rme D. vestre demeriturus.

De Legatione in Germaniam scribenda, faciam id, et alia omnia que mihi Vestra Rma D. mandare dignetur, cum primum me ex his meis negocijs, quibus hic variis non solum Ecclis, sed etiam secularibus obrnor, eolnero, tametsi non videam quam obrem sit necessaria alignorum insignium Oratorum ad Cesaream Mtem hinc missio, cum sit illic dominus Dantiscus, homo et magni experientie, cui, et apud Germanos omnes gratia multum valens, cuique Sermum Regem Ferdinandum plene confisurum non dubito, et si adingatur aliquis colliga ex dominis secularibus cui vicissim Sermus Rex Joannis confidat, vt dms Marschalcus Regni, vel alter quispiam, ipsi Sermo Joanni Regi acceptus, fortassis per illos solos negocium pacis commode confici posset, idque si dms Ladislai aliqua fecit certe pacis preparamenta, aliquin non video quid aliud sperem, nisi quod alias semper euenit. Vt post longos tractatus infectis rebus discedatur, presertim si est vt mihi scribit Christophorus Carlouicus ex Saxonia: Principes omnes Germani domesticas seditiones suas composuisse, et omnes cogitationes suas eo conuertisse, vt bellum cum Imperatore Turcorum gerant. Hec pari facilitate res vna offerit, qp Sermus Rex Ferdinandus sperat istis suis tractatibus vel Sermum Regem Joannem induci posse ad cedendum Regno vel modum resistendi Turco inueniendum, que quidem spes si illi

B 83
745

per dnm Laski amputata non sit frustra laborabitur mea sentencia. Vt cumq; tamen sit, parebo in ssis R^me D. vestre, omnia meliora sperans et optans. Ego hic R^me domine cum Magro Bernhardo architecto licitor de construenda ex integro tota Ecca mea, praecium quod ille petit, et quod mihi preter id impendendum restabit, ascendet supra decem millia florenorum, res quidem ingens, et vltra facultatem meam, sed quia ille pollicetur se opus eximium et singulare facturum intra tres annos cum dimidio ad summum, concludam cu illo deo me committens, etiam si quicquid habeo sit effundendum. Commendo me et servicia mea in gratiam R^me D. vestre. Ex Plocznho xvi^a Septembris. Anno domini M°. D°. xxxi°

Contractus de fabricanda Ecc^a Plocensi

Anno Domini M°. D°. xxxi° die sexta decima Septembris R^mus in Chro pr^is et dominus Dnus Andreas dei gra Epus Plocen in pria sua Vn^lis Capituli tunc g^naliter congregati, et Magr Bernhardinus de Gamothys Romanus architector p^ntes, talem confessi sunt inisse fecisse contractum pro muranda Ecca Cathedrali in Castro Plocen de novo a fundamentis per ipsum Magistrum Bernhardinum videlicet, quod ipse Magr edificabit novam Ecclam totam testudinem cum capellis, Sacristia, loco capitulari, Thesauro et alus necessariis vel modo antiquo vel alio quem ipse ostendet, tam longam et latam prout fuit prior als, prout R^mo domino Epo placebit, quam Ecclam elevabit in pavimento per tres gradus, ita q; sit ascensus ad altum, columnas omnes faciet ex lapide Crisco Cracovien prout in Castro Crac similiter bases omnes bene elaborate, et arcus testudinum erunt ex eode lapide. Portam magnam pulchre elaboratam cum armis domini R^mi, et omnes portas, et arcus ad capellas faciet ex lapide albo

Similiter et fenestras. Turrim als Campanile pulcherrim edificabit,
prout erit in monstra. Altaria etiam omnia ex lateribus, preter al:
tare magnum quod ex lapide fiet, et que cumq3 in Cota erunt necessa:
ria numerabit, dealbabit &c. preter tectum, et fenestras vitreas ad
que non obligabitur, preter consilium Architectoribus dandum. que
omnia perficere in toto suis expensis. et omni sua materia tenebitur.
Dictamq3 Ecclesiam in toto perfectam ostendere debebit a tempore et
die quo laborem fundamenti inicpiet ad decursum trium annorum
cum medio, parum plus uno, duobus, vel tribus mensibus, quem la:
borem inicpere debet hoc futuro vere qm primum glacies resolvetur, pro:
videq3 circa fundamenta et alia, Vt opus fiat firmum, et damnum
aliquod seu ruina non sit metuenda. et si infra tres annos post co:
pletum totum edificium aliquid rueret vel destrueretur, ipse cum suis
socijs ad reformacom omnium suis propriis impensis erit obligatus
qm primum per Rmum dominum Episcopum, vel suu D. Capitu:
lum admonebitur. Rmus autem dnus Epus debet suis impensis
antiquum murum Cote deponere, et omnem materiam, que super loco
ubi edificandum est, ducere, arcam purgandam sibi assignando.
Que omnis materia antiqua simul et cementum quod est in castro
et lateres qui nunc sunt parati, erunt dicti Magri Bernardini pro
nono edificio. Dabitq3 ipse Rmus D. ligna omnia que pro re:
storatione erunt necessaria ad Castrum conducta. Item anno pri:
mo quo laborem inicpiet dictus Magr Bernhardinus Rmus dnus Epus
demittet per feminum viginti sexagenas roborum als klodzim pro for:
nace, et altero anno simile demittet viginti sexagenas klodzim.
Habebit etiam ipse et nemo alter liberam facultatem omnia in forna:
ce laterum faciendi, similiter et laterificio, quorumq3 dictum edificium
perficietur. Et si in alio loco inveniet margel ubi fornax pro ce:
mento fieri posset, tunc Rmus dominus impetrare debebit liberam licentia
edificandi absq3 omni censu. Et quia columnas et portas variasq3
ex lapide per femina vistulam demittet. Idem Bernardinus. Rmus
dominus obtinebit vias passus a Curte Regia, qs sine Theloneo tra;

sciant strnes, Habebit etiam octo equos rsedarios cum suis formine
tis et duos cursus ferratos pro labore quando voluerit. Racione cu-
ius edificii habebit ipse Magr Bernardinus a Dño domino sex
millia florenorum, quemlzt florenum triginta grossos polonicis comp-
tando, cui nunc ante inceptum laborem dabit Dñus d. tria millia
flor, et pro festo Circumcisionis domini Anni M°. 5. 3. 3 alia tria
millia. Ipse vero dabit cautionez sufficientem & dictarum pecuniarum
et sui laboris ac edificii securitate. Habebitqz alios duos bonos magi-
stros, cum quibus si ad laborem hunc tempore et modo prescripto per-
ficiendum obligabit, ita quod uno deficiente, alii duo perficere, Et
duobus deficientibus, tercius qui superstes erit similiter ad finem co-
plere tenebitur iuxta condiciones predictas. Casu vero quo Dñus
d. desineret esse Cpus placeat ante opus perfectum, tunc tenebitur
ipse cum sociis suis et omnia supradicta adimplere Vnli Capitulo
placeat, Et si quid adhuc deberetur illi tunc Capitulum ad omnia
illi solvenda et satisfacienda erit obligatum et astrictum.

Andreas Cricius Epś Plocensis
Petro Tomiczkio Epó Cracouiensi
Vicecancell.o

Rme in Chro pr. et domine benefactor colendissime. quemadmodum egi gras vestre Rma D. per quendam Modzelowski, quod mihi victoriam nostrorum significare dignata est, ita et nunc etiam atq; etiam ago.

Legatos in Germaniam, quam iterum scribi mihi mandat, scribam mox in Poltgowsko rediens, tametsi dubius sim quo tenore scribi debeat personam ignorans, non omnibus enim omnis ozo congruit, itaq; expediret, vt vra Rma D. me tempori de hac re certiorem redderet.

Ego mi Rme domine conclusi de edificio Cctē mei non sicut volui, sed sicut potui, quemadmodum ex hac singrapha Rme D. vestre cognoscet, impensus hic totus mi me recidit. In mibilo parwa spes, vt ex primi pijs apparet, mi cleri subsidio nulla quod aliqnin esset ad eam rem modicum, non granarer impensi, si non meliorem alteram iacturam et ignominiam, vt me multi terret, quod totam pecuniam ante opus perfectum sim consumpturus, cum tamen alr facere non potui commissi hec vela vinciis. Supplico Rme D. vestre, vt cum reb. erit obligationibus confirmanda, dignetur mihi consilio et authoritate sua non deesse, cui meam seruitutem humiliter comendo. Ex Ploczka xix Septēb

Andreas Cricius Epʼs Plocensis
Petro Tomicio Epo Craccouiensi
Vicecancello.

Rme mi domine. Adnolarunt hue nuper a domino Duce Prus: sie, dims Laski cum domino Andrea Posnaniensi, et peracto tantu apud me prandio, rmesus anolarunt. Et domino Laski inter alia que non libenter audimi, intellexi ipsum dominu Ducem non esse contentum de absolucõe sui in negocio Electionis, Veniretq ipsum ad Comentum futurum et nobiscum disputare tam in Senatu q coram Nunctiis terrarum velle, non alium tamen culpare q Mtem Regina: lem et nos Spnales, et cum dominus Laski quereret à me quo illius argumento responderemus, quo in hunc modum vltime si locum habeo, cur sedere non debeo, si ob habeo cur non debio loqui dixi priuilegium cuius facile pro nobis responsurum esse, in quo expressum est, quod locum habere debet alii Regni propinquiorem in Electionibus vero Reges adesse non solent, Ideo sequitur illum in Electionibus locum non habere, sed in illis duntaxat Comentibus in quibus adest Tutas Regia. Aliquin oporteret id Dr in Priuilegio describere. Profecto non carent misterio conatus ciusmodi tam pertinaces, Expediretq paulo diligencius futuris prospicere. Latet enim, nisi me omnia fallunt, latet nescio quis anguis in herba, atq vtinam foris tantum, Cetera coram dante domo in Synodo

Sigismundus primus Rex Polonie
Joanni Comiti de Tarnow Palat. Russie
exercituum regni Duci generali.

Magce Syncere nobis dilecte. Reddite sunt nobis hre S. tue simul cum exemplo lrarum a domino Laski ad eam scriptarum, gnarem argumentum, summam nobis vt debuit admirationem attulit. quando hec que nunc in illis proponuntur videntur nobis prioribus Sexcmi Regis Joannis consiliis e directo contraria esse. Dominus enim Laski cum proxime apud nos esset, secreto nobiscum egit nomine illius ut si nos vt quietum possemus Voyewode Moldavensi bello et oppressione parceremus, nene Cosarem Turcarum quem dicebat ipse Laski ad exterminacom Voiewode Valachie propensum esse in auxilium vindicande in ipso Voyewoda perfidie et temeritatis sue vocemus. Nunc vero rursus de eadem re nobis a Turc sua, alia per Crasmum, alia per Laski que inter se contrarietate pugnant nuntiantur. Quandoquidem, vt magca Era intellexit. Crasmus vt a bello discedamus. D. Vero Laski vt victoriam prosequamur sollicitent. In quibus cum nos videamus, nichil penitus esse quod tuto huc usq per nos amplecti possit, decrevimus expectare reditum Nuncii S. tue, quem ad Scm Regem Joannem hijs de rebus misit, qui cum ad illam reversus erit, Nosq vicissim ab illa de ijs que referet certiores facti erimus, tum demum ex re necessarium consilium capiemus. Interea vero de dando responso Crasmo consultabimus, quo absoluto instruemus tum demum S. tuam qd ei agere debeat, Cumq erit officii interim sub Jnducie promissis omnem belli gerendi rem continere, et vt a nobis primo subscriptum est, in militibus mercenarijs delectum facere, qui pro imo et reipub. servicio apti et magis utiles videbuntur, eisq ad futurum hujus anni servicium

indicere. Nam cum primum Gras tua nobis perscribet nunerum
delectorum nos enestigio promdere, Vt illis et emeritum stipendium
dissolnatur et pars futuri nunerius. Bene Valeat G. tua.
Datum Cracouiæ xi. Octobr. Anno domini M°. D°.
xxxi°. Regni nri. anno xxv^to.

Petrus Tomiczki Eps Cracc. Vicecancell.
Joanni comiti Tarnouien exercituum polo^e
ductori generali.

Mag^ce domine frater et Consanguinee Honorandissime. Nodosi mi-
nimum et sub quibusdem mioluceris tractari mihi videtur negocium
Valachicum ex parte Gezemi Regis Joannis cum tamen et
temporis condicio et cum Regni tum alius Regie domini nri ra-
ciones explicatos et alteros modos transigendi, si bellum fieri debeat
magnopere exposcant, Vtcunq tamen res in obstensis cinsmodi
Consiliis hereat Altis sue expedire videtur cunctacione interposita deli-
berare, quid sit potissimum consilii capiendum, sicut hoc planius ex
literis Altis sue Mag^ce vestre cognoscet, Ego equidem non possum
adhuc conjectura assequi, quid potissimum in tanta perplexitate
consiliorum Valachi et non minus futili q vana et negligenti cius
nunciacione Altas sua amplecti et sequi debeat, Sed expecto tamen vt
aliquid tempus et occasio pro honore et dignitate Altis Regie affe-
rat, In quo tempore reliquo quicquid erit sibi dignum non prae-
termittam ego Mag^ci vestre scribere. Nunc enim preter hec quae
Altas sua scripsit, aliud quod scribam non habeo. Comendo me amori
et benenolencie fraterne Vre vestre, quam hospitem, felicem, et di-
tissime cum suis omnibus recte salnam esse vehementer ex corde
desydero. Datum Cracouiæ xi°. Octobr. Anno
domini M°. D°. xxxi°.

Sigismundus primus Rex Polonie
Leonardo de Felss liberoni Baron :
Feliciano de Letsach : Marco Leogoldo zfff :
Capitaneis copiarum Ferdinandi regis .

Magce domine Syncere nobis dilecte . Postulantibus a nobis Sacro Romanorum Hungarie et Bohemie Rege et Adversario illius Litis Vt Arces quor in Regno Hungarie ab vtraq parte binas in Sequestrum et custodiam nostram cum Illr domino Duce Saxonie Affine nro tam diu recipere non gravaremur, quidem Annalium quidem arum tempus vtriq susceptum non effluerel, receptores quidem nos illas consensimus et recepimus . Sed de stipendio militibus et Opertis Arcium ita convenimus Vt tam Tutas illius quam Adversarius suorum Castrorum presidiis et prefectis a nobis assignatis stipendium in singulos menses numerarent condicio adicta Vt si non solverentur stipendium, Capitaneus liberum esset Arces tenere vel relinquere . Cui conventioni cum scribant Prefecti nri per Serenissimum Romanorum Regem Factum satisfactum non esse, quod neq stipendium est illis numeratum neq cautio ulla de illo solvendo facta, Necessarium visum est nobis magtem tuam tanq loco Regis Romanorum Litis presidentem admonere Vt de rone solvendi emeriti et futuri stipendii tam Prefectis quam militibus in sequestratis Castris collocatis in absentia Mtis sue provideat, ne diuturna solutionis mora aliquid vel damni vel incommodi Castris predictis afferre et ad conditionem deserendi illas adigere possit . Quare postulamus a Magtate tua Vt hac admonitione nra intellecta, et quod facto opus est erect, et maturet futurum in ea erit presertim, rem non minus nobis gratam q necessariam facturus Datum Cracovie die xx Octobris . Anno domini M° CCCC° xxxi° Regni nri Anno xxvto.

Sigismundus primus Rex Polonie Petro Komite de Vissmice Marsalco regni

Magce sincere nobis dilecte. Graui et molesto tulimus animo cum Prepositum Cracouien vi et iniuria subditos nros iniuste inuadere audiuimus. Intelligimus enim illum pro audacia et libidine sua magis quam ex mandato et voluntate Sme Dnni Regis Ferdinandi patrui, quare scribi ad illum fecimus subscripseras literas, quibus illum hortamur vt ab iniurijs subditis nris iniuriis desistat, et damna que intulit sarciat et compenset, quas literas S. tue cum presentibus mittimus, et illam hortamur vt easdem literas ad prepositum curet, nobis quoque postmodum quicquid actum de omnibus perscribat, et bene valeat S. tua. Datum Cracouie die xx Nouembris. Anno dom M°. D°. xxxi°. Regni nri xxv°.

Sigismundus Rex Polonie Præposito Scepusiensi

Venerabilis deuote nobis dilecte. Declaratum est nobis a multis, et Magcus petrus Comitissa de Vissmicze Marsalcus Regni nri. et Capitaneus nr Scepusien, literis ad nos datis testatus est D. tuam in nimis pro imperio subditos nros exercere ad multa illos indigna adigendo preterquam iustitiam, Cantoritatis et Honoris etiam nri, vt de bone vicinitatis legibus taceamus, nulla vere habita) illis liberam vltro citroque comeandi facultatem interripiendo, Sed quod etiam maiorem proferre iniuriam certo ad nos delatum est D. tuam in via publica quosdam subditos nros interceptos, in Arce Scepusien contra ius et libertatem publicam in modum captiuorum detinere, neque illos dimittere prius velle, quia se vitamque suam estimacoe pecuniaria ex arbitrio illius constituta redimant. Qui

quidem res cum non solum ad iniuriam et graui incommodum subditorum
nrorum, verum etiam ad ignominiam et contemptum nrum pertineat
non possumus nisi graui et moleste illas ferre animo, maxime q intelli-
gamus id D. tuam preter scitum et voluntatem Sereni Domini Regis
Ferdinandi sua tantummodo audacia et licentiosa cupiditate patrare.
quare hortamur D. tuam vt desinat ab cusmodi insolenti et iniuriosa
subditorum nrorum non solum persecutione sed iam et intollerabili
etiam atq violenta oppressione, et vt illis qui sunt damna et iniuria
occasione illius passi, omnia resarciat et compenset. Alioqui enim
nos querelis subditorum nrorum et damnis permoti, ferre diucius
dissimulanter tam crebras iniurias non poterimus, et licet inviti iniu-
tamen racom cogemur quo pacto subditi nri et hec qui amiserunt
recuperent, et dimotis contra vim cuiusq tuti et securi esse possit
Datum Cracouie die xx. Nouembr. Anno domini. m°. d°.
xxxi°. Regni nri Anno xxv

Sigismundus primus Rex Poloniæ Carolo V^to Christianorum Imperatori.

SERme ac Excellentissime Princeps et domine frater et consan-
guinee hr charissime ac honoran. Declarauit nobis illr dnus Geor-
gius Marchio Brandeburgen nepos ex sorore hr charissima, quam
claris argumentis et primatum et publice de Jure suo ad Ducatu
Opolien et Ratiborigen bono veteriq donatoe et Priuilegiis, item
et reliquis legitimis admimculis firmato, docuerit, quodq super eo
Jure, et ante, quorumcumq Virorum non ex affectu indicatum, Ju-
dicium suscipere voluerit, et nunc in Comitiis Augustan proxi-
me preterito omnem causam suam ad arbitrium Sereni et excel-
lentissimi Patris vestri et illustrissimorum Principum Electorum, et aliorum

Sacri Romani Jmperij ordinum detulerit, quid de nigr in gram Sexme Domini Regis Ferdinandi et Jllr. D. Ducis Opolien, et vt bona pax et concordia seruetur non amplius pro hoc ipso inre suo, dari sibi a Sexmo Reg. ferdinando postulauerit q. ducenta millia aureorum Hungaritalium, tametsi Ducatus prenominatus duplo amplius estimari possit intelligat preter pecuniam etiam nuncupatam Clenodia Ciuitatis et districtus atq. Castra partim ipsius domini Ducis propria, partim illi pignori obligata, que omnia extra Jus feudi censeri et esse ad sedem inre oportuno per successionem deuolui debere, ipse dominus Marchio probat, Ea tamen a se proposita et oblata sibi non processisse, neq. a Mte vra Sexma suscepta esse, Non tam id quidem vt ipse autumat Sexmi D. Regis Ferdinandi voluntate, quam suorum quorundam malenolorum persuasione et opera, Ex quibus tametsi datam sibi occasionem cognoscendi et liberum etiam expostulandi D. Marchio putet, quia tamen suis rombus graviam Sexmi Mtis vestri, et Sexmi D. Regis ferdinandi preferre studet, Malint in hac re adhuc patrocinio et intercessione nra vti, quam in molestiam et perturbationem alicui quam extremam se conjicere. Quare nos et postulatio eius et vinculo quod ex propinquitate et necessitudine nobis cum illo intercedit permoti, commendauimus causam illius per lras Sexmo domino Ferdinando Regi, quam etiam Sexmi Mtis vestri plurimum ex animo commendamus, ab illaq. gntim maxime possumus rogamus, Vt Sexmo Domino Regi Ferdinando fri suo charissimo persuadere digne; tur, quod id quod postulat D. Marchio, pro nre suo Mtis sua, illi gnose concedere et in effectu tradere dignetur. Exigunt enim Soc illius et fraternum, quorum tres in Aula Mtatum Vrarum duxit merito que predecessoribus Hungarie Regibus, et Sexmi Mtis vestre cum tota domo Austrie officiose prestitit, Vt et Sexma Mtas vra et Sexmus Rex Ferdinandus illum in gratia et jure quod sibi ad prenominatos Ducatus competit conservare et tueri dignetur. Nos autem magno pere optaremus, Vt dmo Marchio intelligat commendatam nram magis sibi et causa sua apud Sexmam Mtem Vram et Sexmum dominum

Regem Ferdinandum prodesse posse quam minorum suorum obtrectationem obesse, Ita si quidem hec res nobis cure est, vt nihil sit pretia quod magis comendatum esse Tue vestre a nobis hoc tempore cupiamus, quam si a Sereno Tue vestre ita impetrauerimus vt Illo domino Marchioni et causa sue prodesse possit. Nostram vicissim sedulitatem et officia, In cuius modum componeremus vt illa ad omne Tuis vestre voluntatem presto semper esse possint. Cetterum rogamus a Serena Tua vestra vt super his respondere nobis dignetur. Comendamus nos et officia nra amori et benevolencie Serene Tuis vestre, quam diuus deus pro omnium Christianorum singulari solacio et commodo diutissime seruet sanam, saluam, et semper felicissimam. Datum Cracouie xxvi. Nouembris. Anno domini M°. d°. xxxi°. Regni nri anno xxv°.

Sigismundus primus Rex Polonie Ferdinando Vngarie Bohemie regi.

SAcra Regia Tuas et domine affinis nre charissime. Declarauit nobis Illr Dominus Georgius Marchio Brandeburgen nepos ex sorore nre charissima, quam claris argumentis ac primatim et publice de imre sue ad ducatum Opolien et Ratiboricn dono recti quoq donatoe et priuilegiis. Item et reliquis legitimis adminiculis firmato docuerit, quoq super eo, et ante, quorumcunq vicecum no ex affectu indicauerimus iudicium, suscipere voluerit, et nunc in Comitiis Augustens proxime celebrato omnem causam suam ad Arbitrium Cesaree Tuis et Illustrium principum Electorum ac aliorum Sacri Romani Imperii ordinum detulerit, qd denuq in gratiam Illis vestre Serene et Illr D. Ducis Opolien, Item etiam vt bona pax et concordia seruetur non amplius pro hoc ipso imre sue dari

sibi a Mte vestra Sereno^ma postulauerit, quam Ducenta millia aureo-
rum hungaricalium tametsi Ducatos prenominatos duplo amplius estimari
posse intelligat, preter pecuniam etiam numerata Clinodia Civita-
tes et districtus atq; Castra, partim ipsius domini Duris propria, par-
tim illi pignori obligata, qui omnia extra ius feudi censeri et esse, adse-
que optimo iure per successionem denolim debere ipse dominus Mar-
chio probat, Ea tamen a se proposita et oblata sibi non processisse
neq; a Mte vra Sereno^ma suscepta esse, Non tam id quidem vt ipse au-
tumat voluntati Mtis vestri Serenis, quam quorum quorundam ma-
lignorum persuasione et opera, Ex quo tametsi datam sibi occa-
sionem cognoscendi et liberius etiam exponendi putet, quia tamen rombus
suis gratum Mtis vestri proferri studet, Malunt in hac re adhuc patro-
cinium et intercessionem nram implorare, quam in molestiam et
perturbationem extremam se conjicere, quare nos et istius modi do-
mini Marchionis postulatis, et necessitudini ac propinquitate que nobis
cum illo intercedit, permoti, plurimum et ex affectu Mtem Vram
Serenam rogamus, Vt perspectis meritis et equitatis sue rombus, plani-
tatem et benignolam se illi prebere, idq; quod dari sibi in iuris redem-
ptionem postulat non denegare velit, ipsumq; D. Marchionem pro
amplissimis meritis que maiores sui multis rombus, et ipse cum tri-
bus, quorum brem in Aula Cesarea et vestre Mtis amisit, et
predecessoribus Hungarie Regibus et Mti vestre cum tota domo
Austrie, fidelibus officiis suis prestitit, in Regia sua clemencia
et equitate conservare nra causa dignetur, Vt ipse intelligat commen-
dacionem nram magis sibi apud Mtem Vram prodesse posse, quam
obtrectationem malignorum obesse ita si quidem Hec res nobis cure
est, Vt nichil sit preterea quod magis commendatum esse Mti vestre
a nobis experiemur, Nam si id a Mte vra impetrabimus, nra
Virissim officia ita accomodabimus, Vt illius ad omnem occa-
sionem in nobis est Mti vestre Serene preste esse possimus, cui
nos semper amori et benevolencie fraterne commendamus, Datq; feli-

rissimam esse et quamtissime cum Sacra Coniuge sua et liberis incolumem vehementer optamus. Datum Vacomij xxviij Nouembr. Anno domini M° D°. xxxj°.

Responsum a rege Duci Prussie datum.

DVO erant Illr princeps, qui coram Sacra Mte Regia Illr D. vestra copiosis verbis et rombus exponi fecit, Vnum de facultate Regis eligendi, Alterum de periculo quod terris prussie creato per desaeram Est supra Rutem nono Magro imminet

Quod ad Electionem Regum attinet, optat in primis Altas sua Regia, personam habere velit Illma D. vra Mtem suam emperi illi cum ea re, tum in omnibus aliis comodare et gratificari, non solum necessitudinis causa, sed etiam qm illam erga se et regnum suu ita integro animo propensam esse cognoscit.

Sed et dominos Consiliarios Mtis sue certo credat Illma D. vestra eos esse affectos et observancia erga illam Vt nihil non facturi simus eius causa, quicquid per nos officii prestari possit vicissim.

Verum quia negocium hoc, Vt insolitum est, et prorsus admirans Jura Regni, Juribus etiam Cesareis Altas sua neqs subest, neqs regit ita de illo suis toto Senatu et omnium omnium consensu nihil mutare Altas sua nobiscum, qui Vt Illr D. vestra videt, pauci sumus, constituere potest. Preter opinionem enim, et prater solitum accidit, qd

tam multi Senatores absint, alii grauitudine, alii aliis negocijs districti

Quare postulat Altas sua ab Illre D. Vra bonis consulere dignetur, q̄ in presens negocium cum illa certi aliquid de hac re statuere, vel etiam respondere, cum id sibi nequaq̄ licere nequaq̄ integrum esse putet.

Quidem si res ageretur tantum de persona Illre D. vestre, que et Altis sue, et dominis Consiliarijs omnibus est acceptissima, minime haberet negocij et difficultatis, Verum cum vergat in exemplum et posteritatem adversus iura et consuetudinem Regni quis nonsciat ardua et difficilis sit. Illma D. Vra pro sua prudentia satis considerare potest

Quoniam vero exigente domestici ordinis necessitate constituit Altas sua Comentium regni sui generalem primo quoq̄ competenti tempore indicere et agere, ac in eo iura publica et consuetudines recensere, ac formam et modum eligendi Regis iuxta consuetudinem hactenus observatam statuere et prescribere dignabitur, cum Altas sua hunc petitionis Illre D. Vestre debitam habere rationem. Sperans q̄ illa Vra sua pro sua erga Altem eius observantia et amore debito nichil ab illa exigere conabitur quod uiribus hums Regni et existimacioni Altis sue officere posse videretur.

De nono magro creato, res quidem facta est preter omnem spem et expectationem Altis sue. Sed cum Cesarea Altas magis forte impulsu alio, cum q̄ sua sponte sit fecerit, Altas sua quod oportunum sit, nichil curarit: imo preterierit, Nam et mandauit Oratori suo Reuendo domino Clerico Cnlmensi, Vt in eam rem oculos haberet intentos, ageretq̄ cum Cesarea Alte, ac premoneret, que opus essent: et imperij Comentibus particularibus hums regni Altas sua rem ipsam omnibus Regnicolis declarari fecit.

D. mē etiam Altas ſna conſulit diligenter cmn Senatn et Regnic-
lis ſnis, vt delectus fiat maiezas et diligenciores ſolito, quibus in om-
nem partem hoſtibus regn commode reſiſti poſſit. Nichilq; dubitet
Illma D. vra Altem ſnam more maiorum ſuorum et terras ſubdi-
ſuj et Illr & vram pro viribi ſna defenſuram eſſe, nisi paſſu;
tam, vt vnē ipſarum terrarum aliquis difficultatis et momēti
ſubeat.

Veſtra etiam Illma S. id quod pro ſolicitu et vigilancia ſna
fieri non poſſet et conatus Adverſariorum ſtatim veſtigare et do
mi delectus et Apparatus oportunos habere. Data Piotrkow
die Innocentium Anno dom M°. D°. xxxi°. Regnj
Lvi xxxvto

Sigismundus primus Rex Polonie
Abbati Tyniecensi.

Religiose devote nobis dilecte. Plures iam dies accepimus D. tua
vel natur facilitate vel negligencia commodi ſuorum fratrum, bona
Monaſterij ſui que administrandi ſue commiſſa ſunt, non equis per-
mutationibus, perpetuis vel ad longum tempus alienationibus et
aliis in vſum vel vſumfructum temporariis quidem ſed noxiis
tn conceſſionibus et inſcripcionibus diſtrahere, que vos etſi no
mediocriter ſemper nobis diſpliceant, nunc tamen maxime nobis
moleſta et gravis exiſtit, cum audiamus D. tuam licenter in mu-
ros per quoſdam contractus Juris ſecularis neſcimus quam decretos,
Bona Monaſterij ſui certis perſonis ad vitam obligare vel in-
ſcribere velle, que bona quoniam a predeceſſoribus noſtris mo-

nasterio data esse scimus non vt per momentaneos Abbates pro
libidine distrahantur, sed ut ex illis virtus religiosis ac deo mancipa-
tis personis, quibus assidue in templo dei pro bono ac tranquil-
lo statu nro ac reipub. regni nri orant subministretur. D.tuam
hortamur, illiq; serio et sencre mandamus, ne deinceps in bonis
Monasterii sui alienandis permutandis vel quasecunq;
concessionis irrequisitis nobis facere presumat. Nam non modo illud
quod erit sine consensu nro factum, irritum et inane decernemus
sed etiam de monenda tua D. veluti inutili Administratore
consilium capiemus. Aliter non facturus D. tua pro gratia
Datum Cracouie xii^a Decembris. Anno domini M°. CCCC°.
xxxi°. Regni nri anno xxv^to.

1761

684
1763

762

1763

Annus domini
.1532.

Comentus in eum annum indictus
fuit Cracouie ad diem sancti
Nicolai.

Litere Comiciorum regni

Sigismundus Primus Rex Polonie Consiliariis Regni Polonie

MRme in Chr̃o pr̃: sincere nobis dilecte.

Agce sincere nobis dilecte. Credimus S. tuam non ignorare, nos à bello cum Valacho hoste nro non discessisse, et post acceptam de eo insignem victoriam hucusq; Exercitum magno impendio alere, illud ipsum, ita, cum nostris, tum pnblicis rationibus postulantibus, cum etenim hostem graui clade fractum et comminutum, non solu nihil de priore temeritate et hostili aduersum nos animo deposuisse sed multo adhuc magis ira commoueri, et miam ferocia intumescere atq; attolli sentiamus, necessarium et vtile censuimus, cura et prouidenciam nostram eo intendere, ne iste foelicis victorie euentus qui nobis est letus ac iocundus, et qui eciam, vt nobis certo persuademus, tue S. atq; aliis subditis mris non mediocre attulit consolationem, fraude et hostilitate illius abolcatur et euanescat. Q nagres, cum et copiis, et opibus mris, alia presertim sollicitudine de Tartaro aduersario hoste nobis inani bente, cum quo neq; fedus, neq; vlla certa pacta hucusq; habemus, vix teneri posse speremus, nisi comun consilio, et ope subditorum mrorum adiuuemur, Conuentum Regni generalem hic Cracouie celebrandum duximus, locum non ad commoditatem nostram magis, q̃ ad publice necessitatis oportunitatem eligentes, quippe q̃ prospiciamus et hosti tanto maiore metum et panorem incuti posse, quanto proximiores nos cum congregatione subditorum, sibi adesse cognoscet, et nobis commo:

ditatem hic q3 alio vllo in loco magis presto fnturam intelli:
gamus, vtsi certamine repetito vlasa cladem hostis, quem:
admodum minatur, voluerit, omnia ad exercitum necessaria
matura suppeditemus, accedit ad hec non minoris momenti
consideratio, quòd in ea vrbe Oratores Regum et Principu
quos de rebus ad Christianam rempublicam pertinentibus
mitti ad nos speramus honorificentius hospicio recipi, et lau:
tius pro dignitate mra tractari poterunt, Q mbus ratio:
mbus et necessitate regni communi permoti proposito3 mo
de agendo Pictauie in loco consueto Conuentum mutato
suasu Consiliariorum nrorum presentium, et absentium, Co:
uentum ipsum generalem ad diem Sancti Nicolai proxie
fturum hic Cracouie indicimus et denunciamus quem
particularis in feria terrestris in
feria de more precedent Quare
hortamur S. tuam vt primum ad Conuentum particularé
in et communem terrestrem in
vbi de eligendis idoneis et cum plena facultate
nunciis operam faciet, demum ad generalem Crac ad tem:
pus designatum venire non moretur, vt vna nobiscum
cum aliis Consiliariis mis pro fide et prudentia sua tam
de oportuna et celeri defensione q3 etiam de aliis que opus
sunt, consulere et exequi possit Q ne bene valeat Datu
Cracouie 22 8bz. 1531: Regni nri 25.

Sigismundus primus Rex Polonie. Consiliariis minoribus.

GEneroſe fidelis dilecte. Non dubitamus, quin ſciat. ſ. tua nos, et bellum contra Valachum hoſtem noſtrum hactenus ſuſtinere, et cum Thartaro grani altero et pernicaci hoſte nullum certum fę: dus aut pactionem habere. Q̃ ne vtrąq; res, cum ſingule mul: tum ponderis et difficultatis in ſe habeant, ſimul ita coniuncte duplicatam nobis curam et ſollicitudinem de ſe exhibent. Nam et de Thartaro à finibus nr̃is arcendo, seu in Sedibus ſuis cō: tinendo, et de Valacho bello perſequendo eodem tempore, vt cogitemus occaſiō rei bene gerende, et foelicis victorię mę, euę: tus poſtulant. Q̃ mia res bello bene geſte si volumus fortuna vbi, pacem nobis egriorem dabunt, contra si prętermittemus hoc tem: pus quo magis dare q̃ accipere pacem videri poſſumus. verę: mur ne hec q̃ recens letitia ſegnicie ac intermiſſione belli an: tiquetur et euaneſcat. Q̃ ne nos ita reuoluen̄ etſi Conuentū generalem Regni ad habendam communem conſultacionem loco conſueto Piotrkouię indicere cupiebamus. Racionibus tamen belli gerendi permoti, que et non longe nos ab exercitu abeſſe et in loco tam commodo eſſe ſuadent. vnde ad omnem neceſſi: tatem vel auxilia facilius mitti. vel inſtrumenta bellica ad Caſtra ſuppeditari poſſint. Conuentum ipſum Regni generalē hic Cracouię pro feſto Sancti Nicolai proxime futuro, acte: dente ad id Conſiliariorum nr̃orū ſententia et aſſenſu indi: cendum duximus, et indicimus Q̃ uem particularis in

feria et

communis terreſtris in feria

de more precedent. Q̃ nare horta: mur ſ. tuam vt conſtituta prius in ipſo particulari Couentu

et commun terrestri in vrbe de eli-
gendis cum plena potestate munctis hominbus idoneis ope-
ram suam faciet. Demum ad generalem huc Cracouiam pro
tempore designato venire non negligat, nobisque hic et ad
alios Consiliarios meos super negotiis impendentibus con-
sultura, pro fide sua et gratia mea. Datum Cracouie die
Sancti Seuerini Anno dom. M°. D°. XXXI°
Regni mei anno XXV^to

Sigismundus primus Rex Polonie Capitaneis arcium regiarum.

Magce sincere nobis dilecte. Exigentibus variis negociis,
Regni, ac discriminibus, que ipsi Regno et dominiis meis
impendent, Statuimus Conuentum generalem Regni hic Cra-
conie pro festo Sancti Nicolai proximo quem particularis
in feria
et generalis terrestris in Colo feria tercia pro-
xima post festum Sancte Katherine de more precedent. Stag
mandamus tue. S. vt istos Conuentus proclamari ac pub-
licari faciat in omnibus foris et congregacionibus popu-
Ciuitatum et Oppidorum Capitaneatus sui, literasq mas
quas ad officiales et nonnullos Nobiles scripsimus ad eosq
perferri q primum et q diligentissime faciat, sic vt ad omes
deferantur. Quod autem super scripcionem non habent, eas
his quos insigniores nouit intitulatas transmittat. pro
officio suo et gratia mea. Datum Cracouie die vndecim
millium Virginum Anno dom. M°. D°. XXX°.
Regni nostri XXV^to

Sigismundus primus Rex Polonie Communitati æquestrium.

Fideles dilecte. Volentes consulere variis discriminibus, quæ Regno nro impresens impendent, cum à Voievoda Moldaniensi, tum à Thartaris, cum quibus nullum fœdus, nullam certam pacem habemus, de consilio Prælatorum et Procerum Consiliariorum nrorum, ac de rei necessitate et ratione, Conventum Regni generalem hic Cracouiæ, profesto Sancti Nicolai proximo, celebrandum instituimus, quem particularis in feria de more præcedet. hortamur itaq; tuam. f. vt ad eundem particularem Conventum in proficis: catur, auditisq; illic ex nuncio nro necessitatibus reipublicæ, quo illis in Conventu generali debito modo consuli et prouideri possit, operam faciat, vt Nuncii viri graues et ad res tractandas idonei, ad ipsum generalem Conventum, cum plena et non limitata potestate eligantur. Factura pro fide sua et gratia nostra. Datæ Cracouiæ, die Sancti Senecini. Anno domini M°. D°. XXXi°. Regni vero nri Anno XXv°

Sigismundus .I. Rex Polonie
Capitaneis Arcium Masovie

QEnerose fidelis dilecte. Putamus non esse incognitum tue. f.
q nos à bello enim Valacho hoste nrô hactenus non discessimus, et cum Thartaro graui altero et annuczacio hoste nrô, nullum certum foedus aut pactionem habemus. Quare volentes his et aliis communibus necessitatibus oportuno modo prouidere. Conuentum Regni nostri generalem hic Cracouie, ad diem Sancti Nicolai proxime iudiximus, in quo et omnia que ad validiorem solidioremq; et expedicionem prouisionem eiusdem Regni nri et bonum Statum istius Ducatus nri Masovie attinent melius perpendi et constitui possint, iudiximus eciam et iudicimus Conuentum eiusq Ducatus nri in Ciuitate nra Varschouien ad diem .S. Katherine proximum et particularem in sabbato proximo ante festum Sancte Elizabeth, Stataq mandamus tue. f. vt istos Conuentus in foris et congregacionibus publicis Ciuitatum et Oppidorum et in aliis locis Capitaneatus sui in quibus fuerit et consuli diligenter publicari et proclamari faciat et mandari vt omnes et singli Dignitarij et officiales et quicumq; nobilitatis nomine consentire in pro die predicto vizt

conueniant et inde ad Conuentum Varschouien Nuncios cum plena potestate eligant et mittant qui illic cum Consiliariis ipsius Ducatus nri Masovie de rebus necessariis et de his que per Nunctium nrm proponentur consulat pro debito suo et gratia nra non aliter factura Dat

Legatio ad Conuentus particulares

Post dictam Tnunciatam gratiam Mtis Regiæ tam Dignitariis quam Proceribus Regni et oblatas fidei Iras dicendum

Quòd Mtas Regia, vt Imperii sui laudabilem ad posteros relinqueret memoriam, ante omnia post regimini sui hoc Regno susceptum munus summo studio, summaq; vigilancia, sedulo per exeauit, vt gloriam bene gubernandi regni à maioribus suis acceptam tueri et conseruare, illamq; in vtroq; bellorum et pacis tempore, Illustribus militaris disciplinæ et consilii domestici gestis amplificare posset.

Cuius rei fructum cum non tam ab industria sua, quam ex consilio subditorum quærendum indicaret: Quicquid vel ad pacem, vel ad bellum preteritis annis pertinebat in communem omnium consultationem predecessorum suorum vestigia imitata referre, neq; punit, neq; contempsit. quin etiam dubia et secunde fortune euentus, communes sibi, cum subditis suis reputauit

Hoc autem si illo tempore Mtas sua fecit cum et res minus in se periculi, et elas plus vinacitatis vtriusq; corporis obtinebant, multo mé magis faciendum sibi arbitratur, quándo et corporis vires ad imbecillitatem inclinari, et Regni sui rationes in summas angustias perturbationemq; periculosa redactas esse aduertat.

Valachus nanq; hostis non contentus vna per fraudem Mti

sue illata contumelia et insigni recens clade accepta nihilo magis percensens, nouas denno insidias aduersum Vtem suam struere, et illam altero belli certamine lacessere velle nunctia: tur, non tam id fortasse faciens, vt sibi prodesset quam vt gloriæ Vtis sue, cui inuidet, noceret.

Item et alius amnersarius hostis Thartarus continue è regno prædam appetens, nunc maxime desc et insperato suo in Regnum impetu Vtem suam facit sollicitam, quòd et donatiuum seu stipendium à Vte sua petitum non obtinuit, et non paruo tempore rapinam in dominiis Vtis sue intermisit.

Quare videns Vtas sua tot se cum Regno suo periculis obiectam et implicitam esse, consideransqz illa non tantum sua in agendo industria, vel celeritate in conficiendo, sed omnium etiam ope atqz auxilio in prosequendo sustinendoqz, consilio vero in prouidendo multum egere, vt de illis tam Consiliarionum qz reliquorum subditorum suorum omnium, consilium capiat, Conuentum Regni generalem intra hoc hyberuum tempus celebrare Cracouiæ ad diem Sancti Nicolai proxime futurum decreuit.

Et tametsi quidem instituerat prius Vtas sua ipsum generalem futurum Conuentum Piotrkouiæ in loco consueto agere: cum tamen intellexit hostem suum Voiewodam Moldauiæ minari et iactare cladem se acceptam modis omnibus vltiscy velle: Demqz certior esset facta ventureos ad se esse, multos Regni et Principum Oratores, ad tractandum secum de pluribus, magnique momenti negotiis ad rempublicam Christianam et communem omnium vtilitatem pertinentibus, communicato prius consilio, cum precipuis regni tam presentibus qz absentibus senatoribus Senatoribus, Cracouiæ illum indixit et denunctiauit,

vt illic incommodiore et omnium abundantissimo loco firmata, Oratores Regum ac Principum ad se venientes honorificentius excipere. lautiusq; pro dignitate sua tractare et hostilibus dolis tis atq; impressionibus facilius occurrere re/ item exercitui ob loci propinquitatem de rebus necessariis maturius prouidere possit.

Hortari itaq; autem suam earum dominationes, vt tam super defensione Regni recte constituenda, quàm etiam super aliis reipublicè necessitatibus id quod expediret, inter se colloquantur, et in medium conferant, atq; nuncios viros graues prudentes ac rerum peritos, cum plenissima potestate è medio omnium electos, ad generalem Conuentum mittant, Qui vna cum aute sua vniuersoq; Senatu id prouidere, consulere, statuereq; possint, qd ad seruandam in tantis discriminibus Regni rempublicam pertinere videbitur.

Item vero suam vicissim curaturam et prouisuram esse, vt illi nuntii, qui maiore loci interuallo à Cracouia distant gratiosius expensis q; alias prouideantur, et ne tam ipsi terrarum Nuncii quàm etiam domini Consiliarii ad Conuentum Crac venturi aliquid incommoditatis in hospitiis et quibusuis rebus habeant vtq; hoc illorum obsequium, cumulata sua ipsis gratia referat.

Quoniam vero iter sit ad locum Conuentus futuri longius, et res tractande celeritate indigere videntur, impense denique sint minimum graues optare et hortari autem suam vt nuncii q; paucio/ res numero qui mitti ad Conuentum generalem debent eligantur

Hec ita summatim scripta Nuncius copiosius explicare poterit, orationem suam non ad verborum interpretationem sed ad totius scripti sententiam accommodans

Sigismundus primus Rex Polonie Capitaneis Terrarum regni Polo[n]e.

De vindicandis homicidiis.

Generose fidelis dilecte. Cum adueritissemus q̄ propter intermissionem Statuti contra homicidas in Comicijs Petrconicw anno dñi 1510. editi, multa passim homicidia magis consulto ac dedita opera per licentiam et temeritatem quę ex impunitate proficiscitur, q̄ ex casuali eventu, per nobiles in regno nro committerentur: in perturbationem status et paris communis regni nri, ac publice honestatis nre q̄ auctoritatis detrimentum: volentes ea ipsa homicidia, in quibus equi ac probi facti, et necessitudinis interdum multus respectus versatur: metu ac seueritate pene refrenare et fistere: id quod vario publici boni ac officii tui regii postulat ac requirit: ad instantem petitionem nunciorum omnium terrarum, ac de consilio omnium Senatus ipsius regni nri, in Comicijs Cracouiensi preterito congregati, Statutum predictum in Comicijs Petrconicw editum: ad trium annorum decursum innouauimus. prorogauimus. et in executionem debitam ponendum esse decreuimus. ita videlicet q̄ omnia homicidia, a die inchoati ipsius Comicijs Cracouiensi proxime acti, per homines Nobiles possessionatos ac impossessionatos commissa, et postea ad trium annorum decursum committendo, quę Capitaneus loci cum Castellano, vel Judice, aut Succamerario nobis detulerit: debeant per nos iuxta eiusdem Statuti Petrconicw dispositionem puniri. quapropter nos cupientes hmoi Statutum iuxta ipsius et iustitię tenorem exequi, mandamus tuę f[ide]li q̄t de ipsis homicidijs nobilium possessionatorum et impossessionatorum Capitaneatus sui, a die inchoati Comicijs Crac proxime preteriti patratis, et in subsequentia tempora, ad decursum trium annorum

patrandis diligenter inquirat cõmmẽ authores et patratores, ipsa
tua. F.tas vna cum castellano vel Judice aut Surramer.o nobis
absq; omni cunctatione et cõmineña deferre omino curet et de-
ferat pro gr.a nra, et sub pœna contra negligentes Capitaneos
statuta non aliter fastura. Dat.ã Craromẽ feria quarto
Paschẽ. Amo domini 1532. Rgni nri 26.

Petrus Tomiczki Epʃ Cracc Vicecancell
Luce de gorca Caſtellº Posnaniensi: Et
Capitaneo maioris Polonie generali.

In magnam me adduxerunt pertrbacionem verba domini Se-
baſtiani Opalienicziki Cuſtodis Poſnanien, que apud me ho-
die nomine vre Mgie fecit. Nam aim id quod ca-
pit modo Mgia vra, et ego cupini ſemper, vtile fore anim:
aduerteram preſtare tamen id propter fidem in contrarium
datam turpe nimis et ab integritate mea alienum indicem,
tota mente diſtrahor, et mirifice dolco Mgiam vram id no
ſenſiſſe cum res adhuc in integro fuerat, et ego fide nondum
eram apud magni nomims homines alligatus, qnibus nedu
negare promiſſa, ſed et animi diuerſam ſententiam declarare,
nephas ac permicioſum eſſe duco Quare cum id qnod ſemel
factum eſt, infectum fieri ſalvo honore et dignitate mea
non poteſt Mgia vra bom conſulet qne ego domino Opa:
lienicziki reſpondi, et qne ille Mgie vre recepit ſe co:
priſe perſcriptmeum Commendo me

Sigiſmundus primus Rex Polonie
Arolo Duci Minſterbergen: Capitº Sleſiæ.

Illtris Princeps et domine affinis mr charme. Abbates
Monaſteriorum Diocesis Vratiſlavien ratione prime
sue per predeceſſores mos fundationis, nobis quodamodo
denocione addicti declararunt nobis, magna ſe et qnie:
tem ſnam premi et impediri incommoditate, qnod crebro
Nobiles iſtius provincie cm Illtas vra preeſt illorum Mo:
naſteria diu noctuqs ingrediantur, et minitis illis omnia
que lubet agant atqs pro imperio auferant, nulla prorſus

vel illorum quietis vel sm officii ratione habita, qnod qm nos illorum causa non mediocriter in commiserationem adducit, non possumus non moleste ferre animo Quare Vestram vram rogamus velit pro sna in religionem pietate dictos Abbates et Monasteria illorum à vi et oppressione diligentius tueri et non permittere vt religiose personę in diuinis officiis pelulantium importunitate perturbentur Quare et deo gratum Vestras vrá præstabit obsequium et religiosorum congregationem sibi faciet deuinctissimam quę bene et feliciter valeat Datę Cracovię die iij.a Januarii Anno domini M.° D.° XXXij.° Regni nostri Anno XXv.to

Sigismundus primus Rex Polo.e Regi Ferdinando.

SErenissme Princeps et domine &c Declararunt nobis Abbates Monasteriorum in Dioecesi Vratislauiensi, quę est Ditionis Vtis Vrę Sermę consistentium, data ad se esse mandata Vtis Vrę Sermę vt pro certa summa aureorum Vtri Vrę Sermę numeranda cautionem fidemissoriá præstarent, à qua cautione cum et professionem snam et officium longe alienissimum arbitrentur Quippe qnod ad solum dei obsequium et sacrificiorum sednlam procurationem à primis fundatoribus essent in Monasteria recepti, Supplicarunt nobis, vt illos intercessione nrá ad Vtem vrám Sermam sublenaremus, ne onus qnod sno ordini non conuenit illis imponere velit, in qno nos non tam illorum partibus qnam prędecessorum meorum Ducum Polonię qui fundationis illius authores extiterant recordatione permoti Vtem vram fraterne et impense rogamus vt perspecta Abbatum prędictorum causa et religionis instituto, pspectis

etiam illorum tenuibus facultatibus illos in pristina libertate et Priuilegiorum vsu conseruare, nihilq; eiusmodi illis mandare velit quod vel illorum quietem, vel exiles facultates grauari et impedire possit. Factura Alt[ā]s v[rā] Serēna rem sua pietate et laudabili æquitate dignam, nobis autem l[ō]ge gratissimam quam proculdubio deus ista mercede Alt[ā] v[rē] refferret, et nos officiose mereri enitemur. Cuius nos amori et beniuolentiæ fraterne commendamus, et illam felicissimam semper esse atq; semper saluam et incolumem ex animo optamus. Dat[æ] Cracouiæ tertia Ianuarii Anno, domini di[ī] M. CCCC°j° Regni nri Anno CCC°v°

Sigismundus primus Rex Polonie
Ottoni · Henrico · Philippo Ducib[us] Bauarie.

Illustris mi Principes et domini consanguinei mei charissimi: Memimimus probe que superioribus diebus Orator Illustrum v[rā]z de negocio dotali nobiscum egit, et quē nos illi tum de suspendendo ipso negocio ad Conuentum generalem Regni mei responderamus, ea ratione quod futurum sperabamus aliquem ex Senatoribus meis qui nos de eo ipso negocio vti se haberet, plane edocere posset, verum cum in presenti Conuentu res ad Senatum nostrum per nos relata ac diligentissime examinata esset, non solum nemo extitit qui eius rei vllam haberet cognicionem, sed eciam omnes sibi persuadent dotem ipsam dudum exoluntam, q[uo]d et tanti temporis diuturnitas et nulla in exigendo eo debito facta legatio, quē cuiq; constaret, satis esset argumento. Quare plurimum rogamus Illtes v[rā]s vti amicos et consanguineos meos charissimos animu

non inducant / ad exigendum rem tanto tempore et silentio antiquatam et incognitam bonique consulant / q̃ neq̃ debitu ipsum recognoscere possumus / cuius apud nos nullum extet vestigium / neq̃ si maxime esset liquidum / propter tamen in: gentia bella quibus assidue distinemur in reprimendis in: fidelibus non solum à regno meo / sed etiam à tota republica christiana sufficere ad tot diuersa impendia facienda / neq̃ quaq̃ possemus / vt interim non attingamus nos et re: gnum nrm pro eo q̃ non hereditario nomine / sed libera electione in liberum regnum succedimus / ad exoluenda de: bita presertim adeo vetusta inre non teneri / Speramus autem illtes vras has nras rationes eqm bonique facturas neq̃ aliter interpretaturos esse nrm in se animum q̃ vti est integerrimus / quibus non secus q̃ filiis meis / omnibus in rebus comodare et gratificari semper optamus idq̃ per omnem occasionem re ipsa pro viribus nra prestare enitemur / si felicissime valeant illtes vre et nos diligant Dñs Crac' die viij Januarii Anno M°. D. xxxij Regni nri Anno xxxv^to

Sigismundus Rex Polonie. Gdanensibus.

Famati fideles nobis dilecti. Cum hic in Conuentu proxime ce: lebrato apud nos essent Nuncii illtris Principis d. Alberti in Prussia Ducis Nepotis nri charmi inter cetera magni momenti negotia que nomine illtis sue in consultacionem to: cius Conuentus rettulerunt / proposuerunt etiam postulatione Serem Regis Datie quam medio eiusdem illtris. D. Ducis ad nos referri in hunc modum voluit / vt silicet pro nra beninolencia quam cum regibus vicinis habere conuenit / simul ob publice quietis rationes serio et amice curaremus /

qno ille contra hostis sui Cristiern Regis conatus et impressio-
nes bellicas, quas nunc aduersum illum moliri classe non mo-
dica preparata cepit aliquibus Ciuitatis istius vrē auxiliis su-
blenari possit. In qua re tametsi nos ignoremus quid vobis per
fœdera, quid item per facultates vrās ea in re facere liceat, quia
tamen perspicimus commodis Ciuitatis istius hoc plurimum ex-
pedire vt eorum Principum et Regnum beniuolenciam in quo-
rum prouinciis magna et expedita negocia habere soletis, officiis
vris conseruetis, vos serio hortamur vt de facultatibus vris Se-
renis^mo Regi Datis in subsidium quanta maxime potestis na-
uium et militum auxilia ac aliorum bellicorum opum prepara-
menta subministretis, pro quibus ille vltra fauorem regium,
cautionem se vobis eiusmodi daturum pollicetur, vt fruito bello
et impetu Cristierni depulso, vos impensarum vestrarum plena
possitis habere satisfactionem. Facture. F. vrē rem non minus
nobis gratam quam Ciuitati isti nostrē vtilem Datæ Crac
die xix^a Januarii Anno domini M^o. D. xxxij
Regni vero nostri anno xxvi^to

Ioannes Rex Vngarie.
Sigismundo regi Polo.

Ex^me Princeps et domine affinis et tanq; Pr nr charissime
Cum fidelis nr Spectabilis et Mgcus Ieronimus de Lasko Pala-
tinus Syradien. Vaivoda nr Transsiluanus, ex Germania
recta in Poloniam sit profectus, non dubitamus eum vestram
Mtem accessisse, ab eo igr vra Mtas intelligere potuit, quo pa-
cto fuerit per Regem Ferdinandum aduersarium nrm relentus
ne ad Cesaream Mtem ire potuisset. Quæ nos omnia licet
aliam speciem habeant, non possumus tamen in aliam partem
interpretari, nisi q Rex Ferdinandus, nondum à solitis artibus

ſuis deſiſtens / querit omnes vias / et modos / ſicut hactenus sem:
per ab inicio fecit / quibus nos adhuc circumuenire poſſit / Nos
certe de quo deum teſtem facimus / Sincere cum eo procedimus
et nihil aliud querimus niſi penes bonum publicum totius Chri:
ſtianitatis / eciam bonum ipſius / et ſumus parati / quod et
de facto fecimus / mittere ad fratrem eius excellentiſſimum
Carolum Imperatorem / Oratores meos / et cum auctoritate
Mtis Vre / eius eciam ipſius / Cuius nobis frater Germa:
nus Capitalem hoſtem / nullo nro demerito ſe fecit / et quem
iure ſuſpectum habere poteramus medio et auctoritate vti /
in Controuerſiis iſtis mutuis componendis / Quod niſi fal:
limur non ſolum Imperatori ipſi / ſed eciam hoſti meo / decoru
et honorificum futurum erat / Sed quando aliter eſt ei viſum
et non ſolum commodis ſuis / Simul ac ſuis / Sed eciam honori
ac dignitati fratris vult obſtare / Agat ipſe quicquid vult /
Nos certe cum dei auxilio / in quo vno totam ſpem noſtram
poſuimus / rebus ſuis deeſſe nolumus / fortaſſe adhuc veniet
tempus quando aduerſarius me / recordabitur huius occaſionis
nunc preterminiſſe / Mtas Vra cuius medio / omnia ab inicio
vſq3 ad hanc horam acta ſunt / dignabitur vnacum ſuis ſapie:
tiſſimis Conſiliariis / nobis eſſe teſtis / coram deo / et hominibus /
nos nihil in hoc negocio patris preterminiſſe / quod a nobis fie:
ri potuit / vel debuit / vſq3 ad hanc noſtram humiliacionem /
vt non dubitauerimus / pro bono publico Chriſtianitatis /
pro ſalute inimicorum nrorum ad eos eciam deprecandos
mittere / non exacta eciam ſuſpicione / ſi qua inde oriri potu:
iſſet / apud meos Thurcos amicos / et nunc eciam parati ſumus / ad pa:
cem / Cum aduerſario meo faciendam / ſed non videmus quo:
modo ſit conueniens Nos ad Ciuitatem Pathauien / pro hoc mit:
tere / Cum ob temporis breuitatem / tum q adhuc dubitamus
an ſit futura iſta Dieta Ratiſbonen / ad quam Cheſarea
Mtas pollicetur ſe eſſe ventura / Tum eciam q non poſſumus

nobis persuadere quim aduersarius nr̃ in alio elaboret, nisi in eo in quo hactenus semper laborauit, vt videlicet per istas dilaciones adducat nos in manus aliquod discrimen. Si tamen in veritate vo: lunt pacem, nos ad eam parati sumus. Sed ita, vt in Regno vr̃o Mtis, tractatus fiat, et quocumq; in loco Mti vr̃e libue: rit. Rogamus tamen vram Mtem, vt ob maiorem commo: ditatem isti tractatus fiant, vel Cracouie, vel non longe à Cracouia, et vram Mtem cum his optime valere desyde: ramus. Et nos omniaq; nra commendata habere velit. ex Regia Ciuitate nra Segesuar decimo septimo die Mensis Ia: nuarii Anno domini M°. D°. XXXij° Reg: norum vero nrorum Anno Sexto

Prælati. Proceres. nobiles. ordinu Vngarie.
Consiliariis et statibus regni Poloniæ.

RX. Mi, Rndi, Illtres, Spectabiles, Magnifici, Nobiles, Egregii, prudẽ, ac Circumspecti domini et amici nobis obseruandi atq; honorandi. Salutem et obsequiorum nrorum commendacionem Tametsi non dubitemus. D. vris optime constare Regnum istud nostrum dum adhuc florebat omnibus Regnis et pro: uinciis Circumuicinis non paruo vsui atq; emolumento fuisse et non solum. D. vris et huic Regno vro̅ inclyto verum eciam toti Christianitati ad reprimendos et propulsandos impi: orum hostium Conatus et hostilitates, Nos tanq; ante hac leale et fidele propugnaculum quoddam fuisse, et cum effusione sangui: nis mei et infinitis ecclibus nostrorum reipublice Chriane fidelissime et constantissime vsq; ad hec tempora seruiisse, verum quo iam res nostre deducte sunt, id adeo toti pene orbi notum est, vt ea referre vacaneum existimemus. Si quid dum aliorum commodis studemus, dum negligenciam et impo:

tenciam Primcipum morum ferimus, dumq; frustra per tot se:
cula auxilia à respublica Christiana, imploramus, eo miseri:
arum redacti sumus, vt vis qui à tot et tantis cladibus super:
fuimus, nichil iam preter sanguinem superst, itaq; ne
adhuc nobis et Christianitati pro qua eciam sanguinem et
vitam que iam sola restat, modo prodesse possimus, effun:
dere non dubitamus desinisse videamur, indiximus vni:
uersalem Dietam in festo Beati Gregorii Papæ proxime
affuturæ. In Berenhyda in Conuentu Vesprimien celebran
vbi tractatur sumus et conclusuri de conseruacione huius
afflicti et iam iam (nisi maturæ prouideatur) ruentis re:
gni nri, quod æque nobis ac d. Vris prodesse, igr vo:
gamus. D. Vras tanq; bonos dominos vicinos et amicos
nros vt pro suo in religionem Christianam studio et be:
uolencia erga nos vra, Demq; pro euitandis vltimis
periculis que non secus. D. Vris, ac nobis iam minet
velint mittere Oratores suos ad dictum locum, et diem, qui
nobis in persona. D. Vrarum rebus nris afflictis et
attritis consilio et auxilio esse possint, pro quo facto D.
Vra à deo optimo maximo dignam mercedem recipiet
Nos vero eisdem omni vicissitudine officiorum promereri
studebimus, alioqui si videremus nos ab omnibus Prin:
cipibus et Regnis ac Prouinciis destitutos cogemur eam
quam poterimus viam conseruandi Regni quærere et in:
uenire antequa ad interniciónem vsq; pereamus. Valeat
felicissime valere optamus. Datæ ex Kenesse in fe:
sto Epiphaniarum domini anni eiusdem M. D. XXXii

Responsum a rege Sigismundo primo datum oratoribus Alberti Ducis Prussie: de suffragio eligendi regis.

Quod legatio illmi domini Ducis Prussie in primis continebat de facultate eligendi Regis super eo negocio, expendens ultas Regia vnacum vniversis Consiliariis suis, singularem in se, et Regnum suum propensionem eius illis: promdeqz cupiens illi hac in re ex animo gratificari voluit ultas sua vti se factura receperat, cum jura et Priuilegia, tum vero acta et consuetudines regni veteres, comperitqz adeo diligenter cautum et observatum esse omni tempore: ne quis alius excellencioris ordinis preter Consiliarios Regni jus eligendi Regis haberet vt etiam et Duces Masonie, qui Principes erant indigene, regii et vetustissimi generis: vt demqz filii Regii, domini naturales huius Regni, post obitum Pris neqz locum, neqz vocem eligendi Regis habere potuerint; sed et Magni Prussie, qui Omagia Regibus et Regno Polonie prestabant, non solum vt Principes, sed etiam vt Consiliarii regni, qui pari modo loca in Senatu habebant hocipm jus electionis obtinere, non potuerunt, proinde cum illmus dominus Dux Prussie vt prudens Princeps, satis intelligat nihil esse pernitiosius in omni republica, qz aliqd adversus leges et instituta vetera, perpetua serie et vsu approbata, committere, neqz aliunde grauiores casus et perturbaciones oriri, bom consulere dignetur eius illtas, qz ultas Regia et vniversi Consiliarii regni, qui eius illti integerrimo animo afficiuntur, non possunt eam rem vt insolitam, et institutis Regni aduersam concedere, presertim cum id in omnibus Conuentibus exigant vniversi regnicole, vt

nichil aduersus ſua et morem regni veterem ſtatuatur: neqz mirum aut indignum videri debet eius Alti, qz habens locu ſuum in Conſiliis, terrarum Comitiis, et Conuentibus generalibus, ad Electionem Regis non pertineat, cum itidem non pertinebant anteceſſores eius Altis, ac Duces Maſouie et hic fuit vſus in hoc regno ab initio receptus et obſeruatus: Sed et in Germania, vbi vigent leges Ceſaree, non omnes Principes ius habent eligendi Ceſaris, qui locu ſuum habent in Conuentibus publicis. Similiter in regno Bohemie, et alibi, quod notius eſt, qz explicari ſit opus, alioqui niſi res eſſet aduerſus ſua et inſtituta Regni, quę utas ſua nollet, vlla in parte turbari et labefactari, libentiſſimo animo utas ſua et Conſiliarij veritati gratificarentur eius Alti, propter hanc illius erga utem Regiam et Regnum eius, quam omnes cognoſcunt propenſionem et obſeruantiam, neqz vllo pacto ſibi aliter eius Altas perſuadere digneture.

Ceterum quod Altas ſua poſtulauit de expendenda apologia qua vellet criminationes, aduerſariorum ſuorum diluere utas ſua vna cum Conſiliariis ſuis illam excutiens diligentiſſime, comperit quidem in ea pleraqz que facerent nihil ad excuſationem eius Altis: tamen conſiderans utas ſua Regia indignum eſſe magnis Principibus, preſertim de diuinis et rebus magni momenti, ſcriptis, cum aduerſariis ſuis certare, quod ad profeſſores literarum pertinet conſiderans etiam utas ſua nihil poſſe ſcribi aduerſum alicuem, tam exacte, vt humanum ingenium rurſus non inueniat, quod viciſſim reſcribat: aut confutet: neqz huiſmodi certationem vllum habere modum, aut finem, omnium conſultiſſimu putat utas ſua, ab edenda in totum, ea ipſa Apologia ſuperſedere, ne aduerſarii et argumentu latius re-

scribendi accipiant et instructiores reddantur aduersus eius
Illtem, cognitis tam ad vnguem iuribus et transactionibus
istis omnibus, Alioquin si consultus videretur eius Illti ip:
sam Apologiam edere, q3 vel sugillationes aduersariorum
contemnere, vl aliis rationibus dignitatem suam tueri, nó
aduersabitur quidem Mtas sua eius Illtis sententiæ, sed hoc
videretur imprimis Mti sue necessarium, ita omnia discu:
tere, et in compendium redigere, vt posthac eius Illtas smis
ipsius telis ab aduersariis smis impeti non possit et ne,
quibus rationibus, coram Cocsarea Mte, et aliis Catho:
licis Principibus dignitatem et institutum suum tueri vel:
let, illi magis suo ipsius Testimonio detraheret et officeret
Videretur itaq3 Mti sue Regiæ, vt si quid esset edendu
tantum ederetur ea que citra periculum essent communis
iurium vulgo editorum. et que auribus Cocsaree Mtis, T
aliorum Catholicorum virorum non viderentur indigna, qua:
lia sunt que ab vniuersali Ecclesia non dissident, quod totu
Mtas sua prudentiæ et bone deliberationi eius Illtis et suorum
Consiliariorum committit. Rogans Mtas sua et obtestans eius
Illtem, quod et alias sepe fecit vt eius Illtas hec que non solu
apud summum Pontificem sed etiam apud Cocsaream Mtem
ac alios Principes et viros Catholicos, non bene audiunt, T
que commune negocio, et Statui eius Illtis recte firmando T
pacando plurimum officiunt emendare ac reficere dignaretur
Sic enim non dubitat Mtas sua facile omnia cum debita dig:
nitate et fauore hominú fisti ac pacari posse.

DE mittendo autem procuratore ad declinandum forum Camere
Imperialis, licet Mtas Regia censebat à principio expedire
cause Illmi domini Ducis, vt ita faceret, quia tamen eius Illtas
censet ex certis et legitimis causis eiusmodi comparitionem
non modo non necessariam esse, sed etiam damnosam, Mtas

Regia subscribit eius illtis sententie, arbitrioq illius id fa:
cile permittit.

Vt delectus fierent in terris Prussie ad dubitam aliquam et
insperatam necessitatem, commiserat amo superiore Mtas
Regia et committere nunc qo dignabitur, et ita prouidere
vt illtris. D. Dux nihil periculi aut nocumenti ratione
terrarum et Dominii sui subire possit

De constituendo in terris Prussie equali auri et argenti pon:
dere quo illmus Dux postulabat, referret Mtas Regia
ad proximum earundem terrarum Conuentum, in quo ade:
runt eciam Consiliarii et Oratores ipsius domini Ducis,
ibiq de corpso pondere id quod magis utile esse videbitur
communi omniu consilio et consensu statui poterit, nam in
presens absq ordinibus et Consiliariis terrarum Prussie nil
hic Mtas sua statuere voluit, neq commode potuit

Quod ad Solidos et denarios non cudendos attinet, utriq
Ciuitates terrarum Prussie Mti Regie subiecte, habeat
suis ex Priuilegiis suis cudende monete, omnis generis cui
derogari non facile potest, tamen Mtas sua quantum fi:
eri poterit cussionem et solidorum et denariorum minuto:u
prohibere curabit.

Quod vero postulat eius illtas et censet de non cudendo
passim frumento in alienas terras ex terris Prussie, nisi
sub certa mensura et modo, probat quidem Mtas Regia
sententiam et consilium domini Ducis, quia tamen diffi:
cile est hoc tempore modum huic rei statuere propter No:
bilitatem Regni, cuius precipui thesauri sunt fruges,
quas colligunt in bonis suis labore suo quas quotannis re;

dere curant quoquo modo possunt / vnde non facile paterentur cō-
tra libertates suas imponi modum exactionis illarum / rem et deli-
berationem hanc in alium tempus Vtas sua differendam duxit

De limitibus et differenciis inter terras Masonie et Prussie ad
amo superiore negocium perfici non potuit propterea q Comi-
ssarii domini Ducis ad diem statutum in loco differenciarum
non conponerant / designabit eius Vtas eosdem vel alios Cō-
missarios mandabitq illis Vtas sua vt operam omnem ad-
hibeant / quo estate futura tandem omnes differentie super
istis limitibus componantur.

Postremumerat de postulatis Seremi domini Regis Dacie Vtas
Regia propensionem et beniolenciam hanc in se quam illius
Vtas significauit gratissimo accepit animo / cupitq vicissim
Vtas sua / et bonam valetudinem et optimos quosq successus
illius Vtis semper audire / Dolet vero ex animo Vtas sua
eas difficultates et impedimenta illius Vtis / per hostes eius
exhiberi / et licet Vtas sua satis habeat negotii cum hostibus
suis infidelibus et Scysmaticis / timeatq eciam impeticiones
aliquas in Prussia / propter quod velit Vtas sua delectus
illic haberi semper paratos / vt tamen non deesset Vtas sua
postulationi et necessitati Seremi domini Dacie Regis / scri-
bere dignabitur diligenter Ciuibus et subditis suis Q da-
nensibus / vt cum multum ipsorum referat qui negocia exer-
ceant in Regno Dacie nauigentq vltro citroq cum mercibus
suis / curarent quo iter per mare sit pernium et securum / q d
bello durante fieri nequit / rationemq aliquam caperent de
ferendo subsidio ipsi Seremo Regi Dacie / et illius Vti pro
sua vtili adesse curarent.

Hec sunt que Sacra Regia Vtas ad legationem et postulata

Illm domini Ducis Prussie respondere et prestare potuit, exit demum virtutis et prudencie filiis sue hec eo animo scripsi: pere quo illam Mtas sua Regia integerrime complecti: tur Dat Crac. 28. Januarii Anno domini 1532

Sigismundus Rex Polonie Ferdinando Regi Vngarie

Ex^me D^e Probamus vehementer q et Coesarea Mtas animum induxerit ad componendam pacem inter Mtem vraz ac eius adversarium, et vra Mtas non recenset, vt enim initio sensimus ita eciamnum aliter iudicare non possumus nisi plurimum expedire reipublice Christiane, vt bellum istud sistatur, quare quod hactenus nunq facere recusavimus neq ulli opere aut impense parsimus, idem et nunc facturi sumus non granatim, licetq termimus quem Mtas Coesarea prefixit prius preterierit q lre eius Mtis Coesaree et vre Mtis Regie fuerint nobis reddite, ad locum tu designatum Oratores meos libenter mittemus, dummodo sciamus quod hactenus nos latet, adversarium q Mtis vre velle mittere, verum vtcumq erit Mtas vra non desit huic negocio conficiendo anteq tempus Indutiarum labatur pro communi bono reipublice Christiane, nos vero quicquid de voluntate adversarii eius intellexerimus, cuestigio illam certiorem faciemus, cuius fraterno amori nos commendamus, et valere illam cum suis ommbus felicissime desideramus Dat Cracovie die penultima mensis Januarij Anno domini M°. D. XXXij Regni mei anno XXVi^to

Sigismundus primus Rex Polonie Ferdinando Regi Vngarie et Bohemie.

Ermē Tē qz gratum sit nobis officium et beniuolencia vrē Mtis, quam erga nos exhibet cum in rebus aliis, tum in ea opera quam prestare non grauatur de collocanda in matrimonium Illma filia mea primogenita, iam et alias Mti vrē declarauimus, et nunc quas maiores possumus illi gras agimus. Verum quod requirit à nobis Mtas vra vt illam de pactis Dotalibus de parafarnalibus et aliis id genus condicionibus certiorem faciamus, talia quoniam inter tractatus de Connubiis prostremo loco habentur, apud eos qui coniunctionem et affinitatem plurēs estimant qz pecunia, decentius arbitramur id negocii ad tractatus mutuos cum Oratoribus Illm Principis domini Comitis Palatini Rheni de cuius voluntate nihil adhuc certi habemus, suspendere quos cum eius Illtas ad nos mittere dignabitur, tum demū simul omnia que ad conficiendum recte hoc Matrimonium pertinebunt, transigere cum illis curabimus, neqz ex parte nra quicqz recusabimus, quod ad stabiliendam hanc inter nos affinitatem modo et honestate debita expedire videbitur felicissime valeat Mtas vra et nos diligat Cracouie penultima Januarii Anno domini Mo. D. xxxvj°.

Petrus Tomiczki Epʃ Crac. Vicecancell. Lucæ de gorca Caſtellº Posnaniensi: Capitº Maioris poloc generali

Cum huc primum veniſſet filius Magcie vrē. D. Andreas ſol: licite egit de capiendo a communibus meis amicis contra Za: krzewſky conſilio, et poſtq̄ inter nos qui hic fuimus con: cluſum eſſet, vt factum illius ad auditorium Mtis Regie publicum referretur, ſolus ipſe filius Magcie vrē luculenta et modeſta oratione negocium Mti ſue expoſuit, Cuius ver: bis et conqueſtione tametſi Mtas Regia commota aduer: ſum Zakrzewſki erat, noluit tamen (nam nobis eciā idem videbatur) cum abſq̄ preſencia vrē Magcie defen: ſionem illius audire, ſed rem omnem ad Conuentum ge: ner publicum reiecit, diemq̄ xii à die midies Conuentus pregationi aſignauit, ad quod tempus Magcia vra hec que ad conuincendum hoſtem et aduerſarium ſuum oppor: tuna et neceſſaria videbuntur comparabit, et inſtruet vt eius ſui mali facti, penitere illum poſſit de quibus om: nibus. D. Andreas veram Magciam plene informa: bit

Sigiſmundus primus Rex Polonie Ferdinando Vngarie Bohemie regi

Ser^me Princeps D. Agentibus nobis hic menſe preterito Conuentum Regni mei publicum omnium ordinum celus grauiter nobiſcum expoſtulauit, q̄ maleficia et iniurias predonum qui in Sleſia fouentur, et exinde ſubditos ple: roſq̄ meos cedibus et damnis afficiunt, tam patienter tolle: remus, vt magis illorum videamur parcere malicie q̄ co: pati ſubditorum meorum damnis et oppreſſioni, De qua re

etsi nos, id quod verum erat, illis respondezimus, quod sczt
cum Alté vrá non semel egissemus vt et prédonum anda-
cia in Slesia cohiberetur, et subditorum nrorum damna sar-
cirentur, illis tamen cum non satis visum esset, de bis nos
cum Alté vrá egisse, et vltiq satisfactionem vel securitatē
in Slesia nullam prestitisse, iterum atqz iterum à nobis cō-
tenderunt, vt Statum Regni de non inferendo bello, vel ini-
micitiis non denunciandis diu editu, relaxaremus, et vi
vi à se deniceps cuius repellere potestatem faceremus. Quod
cum nobis non videretur ad tranquillitatem et mutue vi-
cinecq amicicie rationes pertinere, assentiri in hoc peticiom
illorum nolumus, sed nos eurattros esse cum Alté vrá
Sermá xecepimus, vt simul et Berka ac Misshia aliorumqz
prédonum licencia in Slesia intercipiatur et damna illata
subditis nris compensentur. Quare rogamus à Alte
vrá Sermá, velit pro mutua subditorum nrorum necessi-
tate et bone vicinitatis tranquillitate secrō et mature tāq
providere vt prédones prédicti, et alii quinis viarum ob-
sessores in Slesia et aliis dominiis Altis vre receptum nō
habeant et subditis nris negocia illic habentibus tuta
et libera efficiantur conicandi itinera, Demqz vt de rebus
ablatis et iniuriis quibusuis illatis, in sticia petentibus
ministretur, ne subditi nri minus iniuriis lacessiti aliqid
vicissim contra subditos Altis vre admittere cogantur,
quod neqz nobis, neqz Alti vre Sermé gratum vel comō-
dum videri possit. Ceterum eciam à Alté vrá rogamus,
vt finium terminos quos inter Slesiam et maiorem Poloniā
Altis vre, et nri Commissarii vtrimqz statuerunt et fir-
marunt, teneri et custodiri mandet, nam subditi nri cre-
bro ad nos deferunt, Henricum Corsbok et Ra-
themberk reiecta Altis vre et nrorum Commissariorum
ordinatione et definicione, finium signa, et metas, mam

violenta tnebare et dispycere. Factmea id Mtas vra Sermа pro offcio, se Chriano Pncipe, digno, et pro mutua nra be: nevolencia subditorum morum tranqillitate, Cmis be: nevolencie et amori fraterno nos plurimum commendamus et ex animo optamus, vt ipsa sit semper felicissima omniq3 in laude diu vivat, atq3 recta sna et sorum valetudine frueatur Datis Cracovie die xxa Februarii Anno domini M°. D. xxxvj Regni nostri xxvi^to

Sigismundus primus Rex Polonie Ferdinando Vngarie Bohemie regi

Sermе Pnceps Dñe Quum essemus multocies, nomine Nobilis et Generosi Apel Fyczthom subditi Mtis vre Sermе impense rogati vt permitteremus illi in Auditorio locius Conventus ac omnium ordinum Regni nri casus suos exponere, eius et amicorum suorum peticione commoti, admisimus illi publice que operet exponere. Qui tametsi multa verba in medium attulit miserias et calamitatem suam deplorans, prolixa tn oratio sua hec in su: ma continebat, quòd se diceret apud Mtem vram iniuste de quibusdam rebus per inimicos suos accusatum, ad eorumq3 instanciam bonis omnibus que ampla in Bohemia possidebat, iniuste et non cognita causa exutum, petens à nobis humiliter et cmixe, vt eius miseri calamitatis, cum in gram Mtis vre Sermе intercessione mea reduceremus Quod cum nos pro mo officio et pietate Chriana nobis co: venire iudicaremus vt miserabiles et afflictos homines auxilio sublevemus, scientes presertim illum Sermis Pri: cipibus et dominis bone memorie Vladislao fratri T

Ludonico Nepoti nrō Hungarie et Bohemie Regibus fidelr
seruiuisse, facturos nos pro illo intercessionem nram ad tua
ictatem vram recepimus Q nare ab illa plurimum roga:
mus velit prē et clementer in ipsum Apel Ficzthum res:
picere, et ad bona quē per iustam delacionem vt ipse af:
fremat sunt illi ablata illum restituere, Nam ille se offert
imprimis ad purgacionem Ste vrē Sermē de omnibus
de quibus est accensatus, Deinde coram ad respondendum
cuilibet de se conquerenti modo vt secundum iura Regni
Bohemie secum agatur, et a Ste vrā Sermā publica fi:
des Salui Conductus illi concedatur Q nod vt faciat
Stas vrā Serma iterum atq iterum ab illa rogamus et:
illis amori et benevolencie fraternē nos commendamus
cupimusq ex animo vt et dulcissime valeat et sit semper
cum suis omnibus incolumis et felicissima Datū Crac
die xx Februarii Anno domini M. D. xxxii°

Statibus et Ordinibus Bohemie

Sigismundus Rex Polonie

Pectabiles et Mgci Strenui, Q nerosi, et Nobiles sincere
nobis et grate dilecti, Q ueniens huc ad nos Q nero:
sus Joannes Crussina quondam seruitor et Q ubicus noster
declarauit nobis Q nam preter meritum suum fuerit is:
tic in Regno Bohemie carceri mancipatus et in bonis facul:
tatibusq suis comminatus Q ui illius miserabilis et infeli:
cis casus cum nos non mediocriter permoueat, partim pro:
pter illius Q nerosam et Nobilem progeniem, partim vero
propter singularia merita quē ipse et frēs eius nobis,
Sermoq fratri domino Regi Vladislao et item Sermo
et charissimo Nepoti nrō Regi Ludonico officiose pstiterūt

postulamus à S. Vris vt deposita / meis sencritate, illms condicoms et innocentiè, equam et piam habere velint rationem, idqz efficere ne ipse Crussma cum fratribns et cognatis sms in fama et bona existimacione sna et item bonis et facultatibns qnibsuis detrimentum paci: atur facture S. Vrè rem non minus piam qnam no: bis gratissmam Qnas bene valere optamus Datis

Ferdinando Romanorú Vngarie Bohemiè regi. Sigismundus primus Rex Poloniæ.

Serme Princeps et domine frater et consanguinee nr charissme ac honoran. Nobilis Venceslaus Pro: czek subditus vtis Vrè Serme et Qnliens nr, iam multocies supplicauit vti Vrè, et nos pro illo intercessi vt successoms sne in iura et debita fratris defuncti ra: cionem habere, et illum pro authoritate et iusticia sna Re: gia in illa tueri et defendere ita vellet, vt negz illi am: plius de iusticia sua apud vtem Vram agendi negz no: bis pro illo intercedendi occasio prebeatur, quod tamen hacte: nus negz prces illms negz intercessio mea efficere potuerint negociis fortasse maioribus vtem Vram destmentibus Qnare mè iterum presentibus vtem Vram ex animo rogamus vt tandem in hanc illms iusticiam et causam gratiose inspicere, quantumqz iusticia et eqmitas postulat sibi adiudicando tribuere velit, vt et ipse sentiat et nos cognoscamus intercessionem à nobis factam alicno lo: co apud vtem Vram fuisse, in qno vtas Vra rem eqmitate sna Regia dignam et nobis singulariter grata prestabit quam vicissim officiis meis et pari beniuolencia

refferre illi semper curabimus Commendamus nos amori et be:
neuolencie fraterne ut̄is vr̄e Serme Quam et foelicis:
simam esse et m multos annos cum suis omnibus recte saluam
et incolumem vehementer optamus Datt Cracouie .v.
Marcii Anno domini M. D. xxxi.o
Regni vero nostri anno xxv.to

Sigismundus Rex Polonie Marchioni Brandeburgensi.

Illustr Princeps et domine affinis nr̄ charme. Accepimus
literas Ill̄tis vr̄e quibus et nr̄is prioribus de negocio pr̄e:
donum scriptis respondet et de equitatu illo circa fines Regni
nostri congregato aliam rationem explicat q̄m q. nobis dicti
erant animo inuadendi negociatores homines societatem minis:
se. Quae res est nobis non minus grata q̄m id est incūdū
quod ex hac congregatione Mercatores ad communem homi:
num vsum negociantes, nihil damni in rebus suis susceperint
Ceterum et illud nobis vehementer in literis Ill̄tis vr̄e placuit
quod in terris suis se curaturam pollicetur, ne quid pericli &
damni à pr̄edonibus q̄m̄bus suis Mercatoribus intendatur Quo
officio Ill̄tis vr̄e nos quoq; inuitati, etsi antehac pr̄edonica
pestem persecuti simus, nunc tamen tanto diligencius ad abolen:
dam illam animum adiecimus et Capitaneis nr̄is serio pr̄e:
cepimus vt de inuestigandis cuiusuis generis noxiis rap:
toribus diligentem in regno nr̄o curam habeant, ne homi:
num negocia et honesta quies rapinis violentis perturbet.
ac de Mathia quidem Thuczenski de Vedel quem Ill̄tas
vra nobis scripsit pr̄edonum receptatorem esse mandauera:
mus nuper inquiri diligenter, qui dum cognouit Capitaneū
rem maioris Polonie domui sue imminere ad nos aduola:
uit, et precatus est à nobis emixe, vt illum ad purgationē

de tanto crimine sibi obiecto / admittamus Quod cum officio nro Regali conuenire censuimus / vt hominem de cuius fama et ho: nore agitur non prius pena affici mandemus q3 sit claro & aperto testimonio de crimine connictus / Statuimus illi purga: cionis locum et tempus in Conuentu generali proxime hic in Regno nro celebrando Quia autem actorem necesse erit contra illum habere / qui illi palam obiiciat in quo ac: cusatur / postulamus absque vra / vt aliquem eorum ad pro: ximum regni mei Conuentum mittere velit qui quod du: dum de illo predicarunt / tum in publico contra illum pro: ponant / vbi nos auditis proposicionibus et responsis cum to: to Senatu nro id de illo statuemus et decernemus quod euidenti testimonio promeruisse fuerit comprobatus bene valeat vra Altas et sit semper incolumis et felix

Sigismundus I. Rex Polonie
Ferdinando. Ro. Vng. Bohemie regi

Crebro iam ad aurem vram de predone quodam Misska sub: dito illius de Slesia scripsimus / vt illum aut vra vel Juris cautione / vel ex Regali sua authoritate ab infere: dis subditis meis iniuriis et apertis Mercatorum despolia: tionibus continere mandaret / Quod quoniam aut vra hactenus vel facere distulit vel officiales sui iussis eius no paruerint / ipse Misshka ad predonice artis, audaciam in: cendii in subditos nros conficiendi maleficium adiunxit / pro: ximis enim diebus dicitur loca cuiusdam hereditarii Mgci Luce de Gorka Castellani et Capitanei Posnanien Consili: arriq mei / sincere dilecti / edificia concremasse / q noxium etsi non mediocris est iactura / audacia tamen eiusmodi is: tius persone vilis, longe est nobis grauissima. Quare aute iterum pntibus litteris rogamus velit tandem Capito suo

in Ducatu Slesie committere / vt hanc grassandi licentiam in illo latrone coerceat et de perpetratis tot intolerabilibus spoliis et rapinis pena / quam meretur / afficiat / faciet nobis vtas vrá rem gratissimam / et ad conservandam vicinorum subdito: rum nrorum amicitiam / summopere vtilem et necessariam quam nos vicissim omni benivolencia / et officiis amicis referre vti vré semper curabimus / Cuius amori et benivolencie nos commendamus / optamusq; vehementer / vt deus omni: potens illam dni sanam et semper felicissimam / cum tota ni: clyta domo suo servet et tueatur Datis Cracovie

Sigismundus .I. Rex Polonie.
Georgio Duci Saxonie.

Illt: Princeps De Accepimus literas Illtas vrá qui: bus declarat nobis minicians Joannis Schlegel Civis Saga: nen subditi sni, qua se ipse subditus ob mandata contraria ad Magistratum Civitatis mee Posnanien / per nos in causa ipsius data affici queritur / Nos etsi memoria quidem re: tinemus q primo mandato nro execucionem sentencie per nos late Civibus meis ac Magrátui Posnanien comiseramus, aliud tamen mandatum mrm ad Magrátum ipsum Posnanien dari propterea fecimus / vt cum pars que in die longiori non comparuit / et sentencie mee minime satisfecit / legalia ab: sencia sne impedimenta allegasset / ad nos integer cause Sta: tus remitteretur. Cuius remissionis et advocationis cause cum sit per dictum Magrátum Posnanien assignatus partibus terminus ad primum diem / post festum Sancti Martini pro: xime futurum Illtas vrá mandare subdito non grauabr vt ad ipsam diem se sistat in pntia mea habiturus tum in causa sua eam quam iusticia et equitas suadebunt sentenciam.

Cæterum de repressaliarum minis in literis ſuis vré scriptis non attinet respondere. Nam vt iustis causam daturi non sumus, ita à violentis saimus et possumus nros semper tueri subditos. Illud tamen pretexire silentio apud ſuam vram nolumus, q in simili et alia magis ardua scribendi occasiõ: ne nos illi hoc quod ad nos de repressaliis scripsit, nunqz scripsissemus, et molestum est nobis, q vra ſuitas eiusmõi minis parcum decentibus nobiscum agit, cum sibi de nobis persuadere possit, quod nos vnicuiqz hominum iusticiam ministrare solemus, et nemini iniuriam facimus. Cupimus autem vtte vram sit recte salua et semper foelicissima Datæ Cracouiæ xiiiᵃ Augusti Anno domini Mº D. xxxii Regni nri anno xxxvi.

Carolo duci Minsterbergen capitº Slesie.
Sigismundus primus Rex Polonie.

Illustris Princeps affinis nr charme. Pluries iam egimus per literas et nunctios nros apud vtem vram vt Henc: roso Hieronimo Rosdrazewski Castellano Rogosnen qui se cum seruitoribus suis grauem à subditis ſuis vré iniuriam accepisse queritur, debitam iusticiam ministrare sed huensqz tñ nihil nisi silencium ea in re ab ſuite vré obtinere potuimus non sine magno Castellani predicti pré: iudicio et molestia nra, in hunc enim vsqz diem à nobis efflagitare non cessat, vt illum auxilio et authoritate nra ita subleuemus qno pro iniuria et contumelia illata sibi per subditos ſuis vré satisfieri possit. Quare nos et subditum nrm ab iniuria et nos à molestia tandem liberare cupientes, postulamus demo presentibus ab ſuite vra, velit diligenaus quàm hactenus fecit, hanc rem

inſpicere et ſubdito nro cum ſubditis ſuis inſliciam miniſtrare
ne cogamur nos preter conſuetudinem nram aliis quàm amicis
rationibus et modis vindicande iniurie poteſtatem ſubdito et
Caſtellano nro facere bene valeat Illas vra et ſit ſemper
incolumis et felix Datſ Cracouie die vltima Ianuarii
Anno domini M° D XXXii Re:
gni amo XXVI^to

Sigismundus primus Rex Polonie
. . Ludouico Gritti .

MAg^ce ſincere nobis dilecte . Accepimus litteras .S. tue quibus
ſuam erga nos et totam rempublicam Chriſtianam propenſionem
teſtatur et explicat / que cum ſit nobis vt debet magnopere grata,
pro illa ſimul / et pro officiis que in promouendis iſtic negociis
nris ſedulo et cum affectu preſtat illi magnas agimus et habe:
mus gracias . Quod vero nobis perſuadet et conſulit .S. tua
de mittendo iſtuc nuncio nro / et captiuis Valachis iſti Sere
Imperatori in munus dandis / conſilium hoc non grauatim am:
plexi et exequuti fuiſſemus / ſi non prius qz Stis tue litere ſint
nobis reddite / nunciũm nrm iſthuc miſiſſemus / cuius reditu
in horas expectamus / et miramur que cauſa ſit tam tardi eius
ad nos reditus / vtcumqz tamen et nos prius miſerimus iſtuc
nunciũm et littere .S^tis tue poſterius ſunt nobis reddite / conſi:
lium quod nobis perſcripſit .S. tua animo ſincero reſumebimus
et vbi occaſio poſtulauerit pro commoditate nra illo vtemur
Interea tamen poſtulamus à .S. tua vt pro ſuo vetere erga nos
affectu negocia nra et Sermo Imperatori et Illtri domino Im:
brahimbaſſe / et magnatibus iſtis omnibus promoueat / et ope:
retur ne calumniis Valachi hoſtis nri fides aliqua adhibe:
atur / Nam vt intelliget ex hoc Illt Imbrahimbaſſche nuncio
nihil ille nunciare aduerſum nos ſolet / niſi quod prorſus falſum
et ab omni veritate alienum eſſe noſcitur

C oeterum quod de Ducatu Baren̄ Serm̄e Coniugis m̄ee hereditate nos submonuit S. tua meminisse volumus vt si quempiam ex m̄eis istuc mittemus, illi cum Serm̄o Imperatore agere committamus, ne quid Status Barenses periculi vel detrimenti experiri possit, Interea tamen rogamus Stem̄ tuam, vt pro sua industria negocium hoc cum apud istam Coesaream Autem̄, tum apud reliquos insignes istos rerum prefectos enitare et promouere nosq; de ommibus que ad commodum et vtilitatem nr̄am spectare videbuntur certiores facere velit, nos vicissim benenolencia et gratificatione m̄a S. tue id referre semper curabimus Quod reliquum est pro nouis rebus que ex ide nobis perscripsit agimusq; S. tue gr̄as quam saluam Foelicem semper esse ex animo optamus Datę Cracouie ij Februarii Anno domini M° D. xxxii Regni m̄i anno xxvi°

Sigismundo primo Regi Polonię
Imbrahim Bassza

MAgnus et excelsus, excelsus verbo supra verbum adiumento apud deum sigillum per deum m Prophetiam Axx et Turis assecute fidei et capud eius quemadmodum Samurud lapis summus in prophetis tu es qui appellaris Machmet Mustapha benedicto dei super te sit cum multis miraculis que ex diuina concessione peregisti demq; et super tuos quatuor sodales Abubeker, omer, Osman, hali quorum omnium et animabus illorum deus ante omnes sanctos misereatur

Sultan magnus Imperator qui premonstrat viam populo et est Corona et Thronus Nabuchodonosor vmbra dei m terris, Nigri Albiq; Maris, Romanie, Anatolie, Ca:

ramanie, Adzanie, Helleſponti, Medie et aliarum omnium dominus que omnes prouincie ſunt queſite potencia, fame, et ignito enſe quarumqz terrarum dominus erat Baiezeth, Sultanus eius filius, Sultan Selim eius qz filius Sultanus Suleiman nunc eſt.

Eius magni Imperatoris ego ſum magnus Vexillifer et omnibus ſubditis eius Coeſaree Mtis impero, sumqz supremus Capitaneus ex nomine Imbraimbaſcha

Vos vero eſtis magnus dominus religionis Meſſie, Princeps Regni Polonie, Sigiſmundus Rex, vobis honore deferendo notum facimus quòd hoc tempore Petrus Voiewoda Moldanie ſuum hominem ad nos cum literis miſit, Nunciasq ꝙ e regno vro, terra et Ciuitates Moldanie vastate depopulateqz ſint, et ꝙ ſubditis eius bona, facultates, armenta, ablata ſunt et iniuria illis illata Quamobrem id nobis ſignificans, poſtulauit vt illi viciſſim faciamus terram vram inuadendi depopulandiqz poteſtatem

Hoc tempore predines Imperator noſter auxilio dei amicicia et coniunctionem vobiſcum retinet, et vos non ignoratis terram Moldanie non alicuius eſſe alterius, qz potentiſſimi Imperatoris nri, et Petrus Voiewoda, quemadmodum ceteri per Imperatorem quibuſuis loci prefecti, ni hac prouincia eſt ipſius ſeruus, et ſubditi eius ptatis tributum ſoluunt vt non ſecus ſit terram Moldanie contrectare qz in terra ipſius met potentiſſimi Imperatoris propriam manum extendere Quamobrem cum non expediebat hec ea ratione facere, non denunciando ea Coeſari nro potentiſſimo, ne ea incundia commoueretur, nos nomine meo vobis literas miſimus, neceſſarium arbitrantes, vt milites vri qm uicinioꝛ

in Moldaniam fecerant, subditis Vaiwode armenta et re-
liquas res ablatas restituant et vrís militibus in finibus
Moldanié collocatis serio precipiatur, vt deinceps à vastanda
prouincia Moldania abstineant, et coniunctionem Cœsaris
nrí potentissimi vobiscum initam venerantes operentur, ne
serui et Tributarii Cœsaris in Moldania collocati iniuria
afficiantur, quicquid vero in ea re deinceps statuetis, nobis
per literas vras significetis, et hoc notum esse vobis volumus
Datæ Mense Meliobewel hoc est Nouembri Anno
à morte Machometi D. CCCC. XXXVIII°

Dani ktoze daie Woiewoda Walaski Czessarzowi Thu-
reczkiemu i Bassam iego nicktorim à posila ie abo prezes
Canczlierza, abo Heithmana wielikiego, nati gassi, ali
rzeczi iako nizei vipisano

Pierwscha na Swiati Krzi Czessarzowi, to iest, Sto à
dwadzieszia tissiąc aspr ktoze vczinią 10000 florenos
in anno, prezithmi tessb daie 12000 flor in anno
Item dwanascie Sorokow Soboli, it 12 Schub Rissich
dobrich, it 9 futr popielizich dobrich grzibiclowich
It dwanascie futr popielizich brzusskowich, It 12
Walachow dobrich, czalich niessadniomich inochodnikoff
Imbraimbaschi
Czteri Soroki Soboli, it czteri konie inochodniki 30000 aspr
czo vczini 600 flor in anno it czteri Schubi Rissie
Aiaschbassi takiesch
Druga dan na Mathia boza posledniąz, czisb poslowie na
wierzchu pisani nossa Czessarzowi
It czteri konie dobre inochodniki, it octo Sorokow Soboli dobrich

Jt̃ octo Schub Rissich it̃ 12 Sobolow it̃ octo futr dobrich
popielicziсh grzibuſtowich
Jbraimbaſchi
Czterikonie dobre, it̃ dwa Soroki Soboli it̃ 2. Soboli it̃
2. Schubie Rissie. Aiasbassi takiesch

Sigismundus Rex Poloniæ
Imbrahim Basse.

Sigiſmundus ꝛc. Illustris et Mgce̊ domine, amice sincere
nobis dilecte. Reddite sunt nobis literæ Illtis vre̊, qui-
bus declarat, q̃ cum nuper istuc venisset ad se nunctius
Voiewode Valachie̊, illiq̃ nunciasset, multa damna per
subditos meos terre̊ Valachie̊ illata esse, et armenta il-
linc plurima abacta, resq̃ non modicas per vim ablatas:
illa pro sua erga nos veteri et amica propensione, ad Se:
renissimum Imperatorem suum deferri non est passa, vt
nos prius de illis, prout fecit, certiores faceret, persua-
dens insuper nobis, vt terre Valachie̊, quam Serenio Coe-
sari Tributariam esse scribit, nihil iniurie vel violen-
cie inferri per subditos meos deinceps patiamur, et vt pro-
pter conseruanda fœdera per nos cum Coesarea ista Mte̊
mita, omnia que essent per subditos meos ablata Vala-
chis restitui mandaremus. Nos primum omnium Illti
vre̊ magnas agimus et habemus gratias pro hac amica
propensionis suæ erga nos declaratione, et pro isto officiorũ
genere q̃ negocia et omnes actiones nras̃ istic in Aula
Coesaree̊ Mtis commode et vtiliter prosequi et promouere
non cessat. Quod vicissim omni benivolencia et gratiffi-
catione nrå Illti vre̊ referre et compensare per omnem
occasionem enitabimus. Deinde q̃ ad Voiewodã
Moldauien̊ attinet, nichil miramur cum tam vanis, iniqꝰ

et falsis criminationibus contra nos vti, cum non est veritus
iusiurandum suum et foedera quę nobiscum habuit, tmrpissi-
me, et hostiliter humani et diuini iuris honestate contempta
violare. Nam ante decursum hunc annum cum nos aliis bel-
lis et negociis aduertisset occupatos, nihilq; prorsus de hos-
tilitate sua suspicantes nosceret, non denunciatis nobis
inimicicijs, neq; vlla causa belli data, clandestino impetu
in fines regni mei irruit, et prouinciam nram hereditariam
et longo tempore, sine controuersia possessam, vi occupauit,
Quam illius hostilitatem, etsi tum repente nos vindicare
facile potuissemus, federum tamen ratione quę cum Ce-
sarea Mte pepigimus moniti aliquantisper abstinendu
censuimus, vt interea Valachi audaciam et furorem
Cesareę isti Mti denunciaremus, sicuti id per priorem
Nunciũ, preter omnem cunctacionem fecimus Quando
autem post reditum nunciĩ nri aduertimus Voiewoda
illum non solum mandatis Cesareis obtemperare nolle
sed multo etiam magis pertinacia et hostilitate se attollere,
permisimus tum demum subditis meis, terram inique oc-
cupatam recuperare, qua recuperata retinuimus illos, fi-
nes Valachie ingredi: Verum cum ille non pateretur
æquo animo prouinciam nram esse sibi per nostros exeptu
aliquot Turmas militum et hominum suorum denuo ad
inuadendam illam misit qui per nros viriliter excepti,
multi eorum in acie ceciderunt, reliqui in fugam versi,
nec multo post iterum hoc suorum casu prouocatus, cum
validissimo suorũ subditorum et instructo exercitu cuq;
Tormentis bellicis, et omni apparatu, impetum in nros
fecit hostilem, et cum auxilio dei, qui vindex est periura-
rum, et iustorum adiutor per milites nros longe numero
impares, fusus prostratusq; et in fugam versus esset, nosq;
victoria potiti in Valachiam Cesareę Mtis tributariã

illum persequi voluimus, ille vt quiescentes nrós, et penitus ab armis ad pacem per nos vocatos, inspectos opprimeret, collectitias Turcorum Bialogrodensium et Tartarorum suorum copias, in fines regni nri misit, qui plurima damna subditis nris intulerunt, multosqz ex vtroqz sexu homines crudelr occiderunt, pleroscz in seruitutem abduxerunt. Qua tanta iniuria et hostilitate prouocati subditi nri, ferre illam vltrius non potuerunt, sed vicissim par pari referentes excursionem in terram Valachiæ et damna subditis Voievode intulerunt, ac in omnes quos assequi potuerunt, sine vlla misericordia seuierunt, parati etiam post tot contumelias Voievodam ipsum, nisi prohibuissemus in penetralibus terre Moldauien querere, etsi possent illum ex ea propellere. Post quot casus suos infelices cum nihil iam reliqui spei in viribus suis superesse sibi aduerteret, pro auxilijs vt audimus ad Sermúz istum Imperatorem confugit, et suam in nos culpam reijciens calumnijs et falsis criminationibus efficere conatur, vt Ser^o Imperatori nos de ruptis et violatis foederibus suspectos faceret, nos tamen qui de Cesaree istius iniegritate plurimum nobis persuademus, nichil dubitamus Vaivode vanam accusationem nobis officere non posse, cum veritas quæ iam palam est omnibus, in eo Voievode facto, illius Cesaree iniurie erit cognita. Cognita autem esse potest non solum ex nunciis nris, quorum vnus iam dudum ad nos rediit, alter hactenus isthic retinetur, sed etiam ex eo illius Oratore qui in Valachia agens perspicere potuit, qua fraude et quibus dolis Voievoda aduersum nos omnia quæ noxia intelligit molitur et excitat de cuius peruersitate etsi multa declaranda essent, ne tamen scripto longiores simus, verbis quæ oportuna videbantur, per eum nunciu illi vre nuncia-uimus. Quam plurimum rogamus, vt et Voievode iniquitatem et nre cause iusticiam Cesaree iniurie declarare et in re-

liquis que successiue occurrent negocia nostra veteri suo ami: co fauore tueri et defendere velit / Nos enim bona fide pol: licemur q̄ fœdera cum Cœsarea ut̄é mita et frmata inui: olabiliter seruabimus / dumódo Cesarea ut̄ás prouideat ne hostis nr̄ Voievoda Moldanien̄ nos iniuriis lacessat T prouocet, ferre enim eius hostilitatem amplius non poterimus presertim cum id quod semel admisit in cognicionem Coesa: ree ut̄is duobus nunctiis nostris detulimus.

Primsq̄ secundus nr̄ nunctius isthinc reduerit continebimus in pace subditos nros / et prohibebimus ne quicq̄ contra Voienodam pred̄ictum terramq̄ ac subditus ipsius attem: tent / id quod eciam mox intellecta voluntate et consilio vr̄é illtis non granatim fecimus / et ab armis et quauis hostili: tate contra Voienodam ipsum Moldanien̄ hostilitate abs: tinere mandauimus / prout is Orator hec et alia plenius referret vr̄é illti quam saluam et felicem esse semper ex animo optamus Datę Cracouie̊ die secunda Februarii Anno domini M° D. xxxii°

Regni vero nostri anno xxvi°

Responsum a rege Sigismundo datu Franco Pl^to Transiluanensi oratori Joannis regis Vngarie.

Sacra Regia Mtas, domine Orator, habens foedus cum Voicevoda Moldauien' hoste suo, et frēmissime illud observa: uit semper et nullam ex se vnq3 causam vel occasionem prebuit, vt illud Voicuoda violaret, sed cum ille oblitus humane condicionis, et contemptis ruptisq3 federibus, violenter se anno superiore in hereditariam Mtis sue pro: uinciam Pokuzie nuncupatā inicisset, illamq3 occupas: set Mtas sua iniuria provocata, vno negocio, et quod suum erat facile recuperauit, et exilibus copiis in illo tu' ad bellum omni apparatu instructissimo periturum et of: fensam suam cum dei auxilio strenue est vindicata, si: cuti clades illius et victoria Mtis sue omnibus id abun: de testari et declarare potest, quam victoriam tametsi Mtas sua ad illius perniciem et omnium suorū detrimentum persequi potuisset, volens tamen Christiane professioni et pie: tati non deesse maluit hostis pertinacie aliquid tribuere et parcere quam nimia profusione sanguinis Christiani su: am innocentiam contaminare, eā pietate nunc q3 prese fe: rens Mtas sua licet in hoste suo nihil requirat vel spe: ret fidei, ad postulationem tamen et persuasionem Sere: nissimi Hungarie Regis affinis sui charissimi assentitur et concedit quantum in se est vt annales vel semestres induce inter se et Voicewodam mutuo recipiantur et aliquibus certis modis per .D. vram nomine Serēmi domini Hungarie Regis proponendis frementur, Na pernersitate Voicuode semel decepta et colluſa Mtas sua committere nollet vt quispiam deinceps illius solius fidei credi debeat, certo sibi persuadens ab eo qui pudore semel

deposuit et fidem inreinrando internerſa fregit, nihil tuti seu firmi expectari posse, nisi alterius cuiusuis adminiculis et cautione firmitas inducijs vel federi futuro adjicialtre. proinde Ma's sua intelligere cupit à. D. Vrá. quam firmitatem et in inducijs et in foederibus de quibus agi debet expectare et sibi polliceri debeat?

Ceterum quod de dandis captiuorum nominibus et numero illorum exponendo. D. Vrá postulauit Ma's sue non videtur ad rem hoc tempore pertinere cum nihil adhuc de condicionibus concordie et captiuorum commutacione agi inceptum est, Sed et qui sit illorum numerus aut qualis singulorum conditio percensere hucusqz Ma's sua non curauit, quandoquidem multos illorum non nidit qui post partam victoriam in Castella Regni varia sunt distributi. Et hec sunt que ad legacionem. D. Vre Ma's sua responderi fecit que. D. Vrá ad Serm^m Regem suum ita vt accepit referret et illius Ma'ti nomine Ma'is sue Serm^e plurimam salutem nunciabit qua Ma's sua illius Ma'tem diutissime cum prosperis successibus frui ex animo optat.

Sigismundus primus Rex Polonie.
Petro Jon Voievode Valachorum.

MAgce domine Voiewoda. Cum venisset ad nos Orator T Secretarius Sermi domini Joannis Hungarie Regis affinis nri charmi Rndus Franciscus Prepositus Transsilvanien literasqz nobis tue Sti reddidisset qmbus postulabat tua Sta fidem illi dari que nomine eius nobis declararet, nos et audiuimus ab illo omnia attente et que nobis oportuna videbantur ad tue Sti nunciationem respondimus que ipse tue St declarabit et nomine nro referret, tua vero Sta vicissim illi mihis que nomine nro ei exponet, fidem dabit, eadem enim que in literis nris continentur verbis agere illi commisimus cum tua Ste Que bene valeat Datis Crac

Sigismundus .I. Rex Polonie
Joanni Regi Vngarie.

SEre me affinis mi charissime, cum idem nobis visi sint rationes bonum publica, et Ata vra postulabat, vt cum Voiewoda Moldavien hoste mo induciis faceremus sub qmbus de federibus et pace inter nos Ata vra posset vel per Oratores suos transigere posset, Nos quantum in nobis erat obtemperauimus, et ad induciis cum eodem Voiewoda Moldavien faciendas consensimus in hunc modum et condicionem sicut Rndus dominus Franciscus Prepositus Transsylvanien Ati vre retulit. Cui nos qd qua ratione et quo consilio fecerimus verbis coram exponi et declarari fecimus. In quo cum nos consilium Atis vre secuti sumus, expedire et conuenire arbitramur vt viasi

Mtas vrá id quod nos recto consilio feamus curet per Vo: ienodam freme et inviolabiliter observari Nam quod ad nos attinet omnia quæ literis nris Voievode promisimus constanter tenebimus, et à subditis mis teneri mandabi: mus Commendamus nos amori &

Induciæ cum Valachis.

Sigismundus &c Manifestum facimus per præsentes vni: uersis &c, cum veniisset ad nos Secretarius et Or Sermi domini Joannis Regis Hungarie. Rdus Francis: cus Præpositus Transsylvanien, et nomine eius Mtis, ac Reuerendi domini Joannis Statilii Epi Transsilvanen, tãq3 Oratoris Regii ad nos, et Magcum Petrum Voievodam Moldavien delegati item eciam nomine et mandato ipsius Mgci Petri Voievode Moldavien, diligenter nobiscum egis: set, vt inducias sex mensium cum eo ipso Petro Voievoda Moldavien reciperemus, intra quarum spacium et de bello deponendo, et de fœdere ac pace perpetua suscipienda, medio et opera Sermi Hungarie Regis inter nos transigeretur. Nos, tametsi multis et gravibus iniuriis à Voievoda Mol: davien offensi, plus vindictam q3 pacem hoc tempore cogi: tare debeamus, vt tamen postulationi Sermi domini Hun: garie Regis affinis mei charmi satisfaciamus, et vt pro: fundendi Christiani sanguinis occasionem demitemus no contempsimus quidem hanc Induciarum propter fœdus & pacem mutuam ablationem, verum quia Voievoda Mol: davien, nullum ase proprium ad nos ea de re misit Orato: rem, cum plena facultate et mandato, hoc tempore, visu no

est nobis integrum semestres susapere Inducias, sed assensi sumus
et assentimur, damusqz, et assignamus presentibus ad postulacionē
Sermi domini Hungarie Regis affinis nostri charmi Inducias
hinc ad Calendas Maii proxime futuri duraturas, quibus
lapsis ad postulacionem ipsius eciam Sermi domini Hungarie
Regis, et causa rei Christiane ab illo tempore, vbi prime de-
fuerint Inducie alias vsqz ad Calendas Maii proxime per
annum subsecuturi, damus concedimus et recepimus. Cum
enim Sermus dominus Rex Hungarie, cupiat per se vel p
Oratores suos, foedus et firmam solidamqz pacem inter nos
et Voivodam Moldauiensem conciliare, persuadere, et cō-
cludere, et illius vtas sit hoc tempore, suisipsius et regni sui
Hungarie in tantum impedita negociis, vt non possit facile
simul alienis, et propriis negociis sub breui tempore satis-
facere, amales Inducias concedere maluimus, ad fedus
pacemqz perpetuam tractandam qz brevibus datis, in medi-
to esse et foedus ac pacem non perficere. Quare vt supra
est expressum Inducias hinc ad Calendas Maii et inde ad
alias Calendas Maij proxime futuri presentibus, Magco
Petro Voivode Moldavien concedimus, et ipsi nos re-
cipimus, ea lege et condicione, vt tam ex parte Petri Vo-
ivode Moldavien ac eius subditorum, et quorumuis au-
xiliorum, qz ex parte mea, et militum ac subditorum nos-
trorum ab armis in vniuersum cessetur, nullaqz damna et
nulle incursiones hostiles aperte vel occulte fiant et admit-
tantur, et vt Sermus Rex Hungarie promittat ac cauet
at nobis, suis litis, Voivodam Moldavien Inducias, fir-
me seruaturum, et nullo aperto vel clandestino modo illas vi-
olaturum. Nam quod ad nos attinet, et bellum omne inte-
rea suspendemus, et meis subditis ab armis quiescere in
totum imperabimus, promittimusqz in verbo meo Regio
Inducias ipsas per tempus supradictum hoc est hinc ad

Calendas Maii futuras, et ab Maii Calendis aduenientibus
ad alias Calendas Maii, que incident in annum domini,
Millesimū quingentesimū tricesimum tercium, nos fideme
et inviolabiliter obseruaturos esse, et mandaturos preterea
prestaturosq, vt eadem racione Capitanei Milites cete:
riq, subditi et incole regni mei illas absq, omni dolo et
fraude obseruent, in quem modum ipse Voiewoda Mol:
dauien' vicissim nobis literis suis suo et Consiliariorum
ac boiarorum suorum sigillis obsignatis cauere debebit
vt scilicet per tempus Inducierum nihil hostile in nos vel
subditos meos, per se vel submissas personas clam vel apez:
te, diuerso aut nocturno tempore admittatur, Inducias q,
ipsas fideliter ac inviolabiliter absq, omni fraude et
dolo obseruet, et a suis obseruari faciat. Et vltra hoc eam
promittere et cauere debebit, q, liberum fiat per omne
tempus Inducierum amicum, meis hominibus, negocia
in terra sua Moldauien' exercere, Merces q, suas vende:
re et permutare. Et nos presentibus illi cauemus et pol:
licemur nos prestaturos esse vt Moldaui Mercatores
secure et tuto in Regno meo comercia agere et cum ho:
minibus meis contrahere et Mercari possint, saluis vtro:
biq, Emporiis et vectigalibus consuetis. Ea autem om:
nia, ita nos seruaturos esse pollicemur, si et ipse Voie:
voda seruaturum se literis vt supra dictum est, pro:
mittet et cauebit, quas literas dominus Prepositus Tra:
silnamien' ante festum Pasche proxime venturum in Ar:
cem Camieniecz transmittet prout id se facturum esse re:
cepit, alioquin si literas Voiewode Moldauien' non
miserit, vras extunc pntes ad illud tempus hoc est ante
festum Pasche nobis remittere in Arcem Camieniecz
debebit. In quorum omnium fidem et testimonium, Sigillum
nostrum presentibus est impressum Actum et Datum Crac

die xx^a Februarii Anno domini M. D. xxx ij^o Regni nostri xxvi^o/presentibus Rev^{en} in Chr^o P^{ribus} dominis Petro Crac^{en} et Regni mei Vicecancellario Johanne Vladislavien^{en}/Joanne Przemislien^{en}/et Petro Camenecen^{en} Epis Necnon Spectabilibus/Magis/Generosis Venerabilibus et Nobilibus Christoforo de Schidlowice Castellano et Capitaneo Cracovien^{en} ac Regni mei Cancellario Joanne Comite de Tharnow-Palatino Russie generali/ac Exercituum Regni mei summo doctore et Capitaneo Sandomirien^{en}/Petro Kmita de Vischnicze Voivoden^{en}/Marschalco Regni mei ac Seepusien^{en} Przemislien^{en} et Colen^{en} Capitaneo/Stanislao de Sprowa Vislicen^{en} et Capitaneo Opocznen^{en}/Laurentio Misshowski Biecen^{en} et Capitaneo Brathianen^{en}/Petro Opalenski Landen^{en}/Capitaneo Costen^{en} et Serenissimi filii mei domini Sigismundi secundi Augusti Polonie Regis Cumie Magni/Martino Mishowski Vielunen^{en} Castellanis/Joanne de Lasko Preposito Gnesnen^{en} et Lancicien^{en}/Nicolao Zamoyski Scholastico Lancicien^{en} et Cantore Sandomirien^{en}/Bernardo Vaporski Cantore Crac^{en}/Samuele Maczieiowski Canonicis Cracovien^{en} Secretariis meis/Silvestro Ozarowski Succammerario meo et Zarichostien^{en} Capitaneo/Joanne Charlo de Sezekarzowice Structore mense mee/Simone Cblewicki Magistro Coquine/ceterisq^z Dignitariis officialibus et Auliicis meis testibus ad premissa sincere et fidelibus nobis dilectis Datum per manus prefati Rev^{en}di in Chr^o Patris domini Petri de Thomice Epi Cracovien^{en} et Regni mei Vicecancellarii sincere nobis dilecti

Sigismundus primus Rex Polonie.
Joanni Statilio Epo Transiluanensi.

RXndc in Chzo Pr, sincere nobis dilecte. Grata est nobis opera .P. vrā quam in pacificandis rebus, cum Vaivo: da Moldauiensi hoste mō mandato Serm' domini Hū: garie Regis affinis nostri charem' prestitit: et illud eciam est nobis gratum, q suo et ipsius Serm' domini Re: gis Hungarie nomine huc ad nos Rndw Franciscū Secretarium Regium, et Prepositum Ecclesie sue Trans: siluanien', cum earum rerum quas cum Vaivoda Mol: dauien' egit significatione miserit, que Pris vre officia voluimus viciss' illi benenolencia et gratifficā: tione mā Regia cumulate referre à qua postulamus vt deinceps que ad rem pertinere et dignitati mee non aduersari videbuntur, sedulo et diligenter agat T apud Serm'um Regem Hungarie promoueat.

De Induciis autem et de tota earum ratione id quod nobis visum et decretum est .P. vrā ex Rndo Francis' co sue Ecclesie Preposito abunde cognoscet, Nam ei et consilii mei racionem, et tocius rei summa' exponi T declarari fecimus bene valeat .P. vrā et sit ff felix Datt

Petrus Jon Voiewoda Valachorum Sigismundo primo Regi Poloniæ.

Exme Princeps et domine, domine amice, et vicine nobis honoran. Rediit ad nos Venerabilis Franciscus Prepositus Transsiluanien. Secretarius et Orator Sermi Principis et domini, domini Ioannis Regis Hungarie etc, cum literis vtis vre Inducias abhinc ad Calendas Maij proxime futuri, et deinde ab eisdem Calendis Maij, vsq ad alteras Calendas Maij anni Millesimi Quingentesimi trigesimi tercii, proxime videlicet subsequentis in se continentes, Quas nos eo quidem honore et reuerencia qua decuit vidimus et perspeximus, verum quia defutura refusione damnorum nrorum à vte vra susceptorum, restitucioe item tam Captiuorum qz nigeriorum bellicorum nrorum apud vtem vram existentium, nihil tangebat, visum nobis non est proxime integrum apud nos retinere, neqz reuersalibus heis eas confirmare, ne tamen occasio futuri boni et perpetui inter nos et vtem vram, subditosqz vtrinsqz mem subsecuture pacis per hoc precidatur, Inducias pacis cum vte vra ex adhortaciombus sum Imperatoris Thurcarum domini et doi mei gracioissimi et Sermi Regis Hungarie, ac Rmi Epi Transiluanen parati summopere suscipere et firmiter obseruare, ac etiam per subditos meos teneri et obseruari facere, vbi nos tamen iuramentum nrm, nos, et vram vtem factum nequaqz violauimus, cum eciam in literis Iuramentalibus patet vt illa terra Pokuczie, nominata et imposita no est nequaqz excessimus erga vtem vram

Inter hec omnia, Negociatores liberum et secrum hmōde

habeant progressum / salvis Emporiis et vectigalibus con:
suetis Oratores quoq; et nuncii similiter vltro citroq;
libere inter nos agere / et iter facere possint quousq; bene
et integre intellexerimus animum vré vtris / an nobis
vellet damna per vtrem vram sustenta restituere.
Ceterum significamus vtri vré post conflictum qui contigerat his retroante seculis cum Capitaneo vré vtris
in Regno meo sunt combuste per subditos vtris vré
centum et quinq; ville / ac vna Civitas / cum omnibus
eorum frugibus / Jumenta autem que recepta sunt / pn:
tantum circiter centum millia super quibus responsum à
vtre vrá expectamus / quam feliciter valere optamus Datis
in Jazwarcossb feria sexta proxima post dominicam Judica
à nato Cbro Mo D xxxvjo

Franciscus tus Pl Transilvanen: Regi Polonie

Sacra Regia vtas,
dole mibi graciossime

Post perpetue servitutis mee ad pedes vtris vré comendacionem / hoc mane post datum mibi responsum / obsignatisq;
iam lris ad vtrem vram per me datis / cum adhuc esse
in conspectu domini Voievode Moldavien / cepi mecbere
in eum / cui tantam tam honestissime pacis occasionem abie:
cerit / tranquillo admodum et quieto animo respondit seno
in malum finem / neq; in contemptum vtris vré hoc fecisse
sed vt aliqua spes adhuc sibi reservaretur rehabendorum
saltem aliquid eorum que in proximo bello contra vtrem
vram amisit Quo factum est vt promiserit sese et suos
in pace et quiete tenere et conservare / tam diu donec vtas
vrá / et sui subditi cum eo in pace manebunt / Nunc ego

recto itinere / deo dante ad dominum et Principem meum gra:
ciosiß̃mum Sermum̃ Joannem Regem Hungarie' snm pro:
fectureus reuersureusq3. Cui hec eadem omnia que et apnd
Ma'tem̃ vram̃ Sacratis^ma et in post hic apnd Voiewodam
Moldauien' acta sint ordine suo / ad vnguem referam. Cui
rei certus sum sua Serma' Ma'tas procul omni dubio proui:
debit et non sinet / neq3 sustinebit hec mala inter Ma'tem̃
vram̃ Sermam̃ / quam loco domini et patris sui ducit et obser:
uat / et ipsum Moldauum Voiewodam coalescere. Interea
dignetur Ma'tas vra' / vehementer supplico / quieto et tra':
quillo animo fore / et nihil hostilitatis facere inferri ad ter:
ram Moldauie' / Idemtidem et ipse Vaiwoda recepit se
factureum prout per hominem et nuncium Spectabilis et
Mgci' domini Palatini Podolie' et Capitanei Ma'tis vre'
Camenecen' / abunde idem dominus Vaiwoda Moldauie'
nunciauit. Me et seruicia mea Ma'ti vre' come':
do Dats in Oppido Jaswass in dominica Ramispal:
marum anno domini M°. D. XXXii

Petrus Tomicius Eps Crace: Viceancell^s.
Paulo Archiepiscopo Strigoniensi.

RMe in Chro' Pre' et domine maior honoran^me. Perspexi
ex literis D. vre' Re^me illam vehementer anxiam et
molestam esse de tam diutuma Regni istius et Ecclesie' sue
afflictione, Cuius me q3 non secus miseret q3 si id incomodu
quod D. vra'. Re^ma sustinet mihi ipsi incumberet. q'd
vero O°. vra', Re^ma eisdem literis à me postulat, vt
hic apnd Sermum̃ Regem meum operam facerem quo et
Regni istius calamitati et D.^nis vre' Re^me Ecclesie' in
oppressione constitute succurratur / tametsi ad id mea spo:
te fuerim semper propensus hac tn' etiam postulatione et

desideriis. D. vrē R̄me permotus pro viribus meis ꝯ consulere, et apud Altem hanc deprecari non desistam, vt quam celerius ista dissidia regnum de Regno contendenaū ad bonam et Cbrianam concordiam reducantur et vt in omni euentu Status vrē. R̄me. D. eius3q Ecclesie et sui Ecclesiastici ordinis non capiat detrimentum, Comendo me amori et beniuolencie fraterne. D. vrē R̄me quā foeliciſſimam et recte incolumem esse vehementer opto Datꝫ Cracouie die xiii^a Februarii Anno 1 5 3 2

Sigismundus. I.s R. Polonie
Statibus et ordinib⁹ Morauie.

Sigismundus Dei Rndi, Spectabiles, Mag^ci, Generosi Nobiles et famati sincere nobis dilecti. Reddite sunt nobis litere. D. vrarum quibus declarant se in Conuentu Olomucen pro festo Sanctorum Trium Regum proximo preterito actos, vnanimi omnium ordinum consensu decreuisse, admisisseq3 vt Generosus Wilhelmus Cunna de Cunstat, qui iactat et pretendit Sermam dominam Bonam Coniugem nram charam de certa pecunie summa que ex literarum obligatione felicis recordacionis ſſlme domine Isabelle Matris sue Altis in hereditatem Ducatus Barensis transfusa esset, sibi hucusq3 satisfacere nolluisse, posset in subditos et nunctios quoscumq3 sue Altis sue represaliarum vti, et quomodolibet illos, vone debiti pignorare et detinere Que res nigentem nobis admiracionem attulit Nam nisi id ex literis. D. vrarum cognitum extitisset nequaq3 credere potuissemus illas preter omnem cognicionem cause et contra rationes pacis pblice que ex iure gentium descendit eiusmodi libertate
Potestatem

priuato homini concedere debuisse vnde et ſua publice quie-
tis confundi et tranquillitas in vicinitate ducum ſeruata per-
turbari facille poſſet, verum cum aput illas comuni bono pri-
uatam vnius commoditatem anteponi hoc tempore aduerta-
mus, ſatis mirari non poſſumus quam facilitate permote D.
vre ad delacionem vnius perſone id conſtituerint et admiſe-
runt quod non minus periculi prouincie ſue incolis quam reis
quibuſuis ſubditis afferre poterit vtcunque tamen id ita eſt
factum, nos cum ſciamus Sermam Coniugem nram ſemper
se obtuliſſe, et in preſens offerre, vt hec obligacionis cauſa,
ſui et ſuiſperitorum iudicio in Romana Curia aut
Ducatu Barenſi ſubmittatur, hortamur vras. D. vt ipſi
Vilhelmo Cuna perſuadeant deſiſtionem ſuis potius in
cauſa ſua amplecti quam violentas pignoraciones hominum per-
ſequi, alioqui enim si iuſticie et equitati contraueniens perti-
nacem ſe et importunum aduerſum Sermam Coniugem nram
cum aſſenſu D. vrarum exhibere voluerit, nos vt ſub-
ditos nros ab iniuria defendamus nichil morabimur in
vniuerſum contra omnes viciſſim ex Marchionatu Mora-
uie vltro citroque hac commeantes repreſſalia ad mittere
hii enim qui ex hinc iter in Italiam vel Germaniam faci-
unt non ad Sereme Coniugis mee, ſed ad noſtram ſolius
ſubiectionem perlment hec nos. D. vris ad literas illa-
rum reſpondere volumus vt perſpicere poſſint quid ad co-
ſeruandam quieſtem publicam, et ad tuendam bone vicini-
talis ſua ſtatuere admittere et amplecti debeant Ceterum
iſta admiſſio repreſſaliarum quam vre. D. ni Conuentu
suo proxime acto fecerunt iudicio meo fieri non debuit
contra voluntatem et mandatum Serm domini Ferdinadi
Romanorum Hungarie et Bohemie &c Regis qui literis
ſuis patentibus eiſmodi pignoracionem minuciorum Sereme
Coniugis mee et ſubditorum norum ſeuerius vetuit et

probibnit prout id ex hiisdem lris illms Atis quas cum
presentibns mittimus vre. D. plene cognoscent quas bc:
ne valere optamns Datt Craconie die xiij Mensis
Febrnarii Anno domini M°. D. xxxii
Regni mi Anno xxvi°

Bona regina Polo^e: Stanislao Epo Olomucen.

RNde in Cbro Pr sincere nobis dilecte. Grata et ac:
cepta nobis fuit semper et est nunc eciam propensio et obser:
uancia erga nos singularis. P. vre quam in tractandis ex:
apiendisqz omni debita honestate nunciis et seruitoribus
meis ad diuonem suam diuertentibus plane et officiose
satis nobis declarauit/pro qua etsi nos vicissim illi grati:
tudinem et benenolenciam meam testari et declarare inten:
damus/ferre tamen sine admiratione et anxietate animi
non potuimus id quod imper pnte et fortasse eciam consen:
ciente P. vra. per ordines Morauie in Conuentu pnbli:
co Generoso Vilhelmo Cuna de Cunstat est admissum
vt scilicet contra seruitores et nunclios meos libere repre:
saliis vti possit et illos per Marchionatum Morauie com:
meantes impune pignorare valeat Que res tametsi nobis
obesse vel incommodare nihil potest/protegente nos autho:
ritate Serni et honorandi domini Coningis mei in cu:
ius plate magis qz in mea sunt ij quorum nos vel opera
vel seruiciis in hoc Regno vtimur. Quia tamen non:
nihil ad nidignationem ~~nationem~~ dignitatem meam spectare videtur/est nobis
plane grauis et molesta, presertim cum propter eius neces:
situdinis vinculum quod nobis cum Sermo domino Roma:
norum Hungarieqz et Bohemie Rege intercedit et
item propter honestatem et authoritatem Serni dni Conigis

nrí aliam conueniebat ordines Moraníe dignitatis nostre habere
racionem verum cum ita est illis visum, ipsi viderint bene ne
an male consilio et mstituto illorum sit successurum, habemus nos
literas Sermí domini Romanorum Regis Consanguinei nrí
honoranmi, quibus expresse pignoratio et repressalia Vilhelmo
Cuna supradicto contra seruitores nros interdicuntur, que si
temeritate eius forte violarentur non deesset tum demum nobis
authoritas et protectio Sermí domini Coningis nrí, in cuius
plate tantundem vel amplius esse aduertimus, vt repressalia
aduersum Moraníe Incolas vicissm admittat, hec nos Prh
vré significare propterea volumus, vt illa pro veteri sna
erga nos propensione inter ordines Moraníe, inter quos
primum locum obtinet, sciat qua ratione dignitatem mam
tueri debeat, si forte quod non speramus prescripto et manda-
to Sermí Romanorum Regis ipse Cuna audiens esse nolucrit
Cuius mandati exemplum, cum presentibus. L. vré mitti-
mus. Illam felicem atqz salnam esse semper optamus Dt
Cracouie xiii. Februarii Anno M°. D. xxxii°

Sigismundo primo Regi Polonie
Tomas Eps Agrien: Alexius Turzo: Laurent: Pp^tus Albensis
Stefan: Pemfftiger: Consiliarii regis Ferdinandi.

Ser^me Princeps
dne clementissme

Post humilem seruitutis nostrorum commendacionem. Quum
Ciuitates superiores Regni Hungarie decreuissent nunctios
ad Regiam autem dominium nrm clementissmum mittere, pa-
tuisset qz eis semper difficillimis et periculosissmis tempori-
bus iter tutum per Regnum alis vré, ob eam que inter
Autem vram et Regem nostrum intercedit fraternitatem ac
necessitudmem. Nunc qz eos per Poloniam proficisci iusserunt

bii quum in Regno Mtis vrē securiter facerent, vene-
erunt in eos nonnulli Equites per Petrum Koska submis-
si ac ipsos captos in Arcem Skrzezin, et mox in Arna
deduxerunt nomina eorum hēc sunt, Georgius Schere-
di. Adam de Ovar, Leopoldus einsdem seruitores. An-
dreas Melezer Notarius Cassouien. Georgius Verne-
rus Notarius Eperien, et Paulus Marschupiarius Leut-
chonien. Que iniuria profecto non solum Regie Mti duo
meo clementissimo illata est, verum etiam Mti vrē Cuius
existimatio non parum offensa videtur. Q ille in Re-
gno Polonie hoc faciens patrare sit ausus, si omnia que
aduersarii contra articulos induciarum moliuntur et fa-
ciunt, Mti vrē scribere vellemus longum profecto esset
Nam indies aliquid admittunt, occupant, spoliant, vexat
subditos Mtis Regie, dicas passim exigunt sub eius
ditione, capiunt quos possunt, nec vsq; sibi temperant
nisi vbi occasio et facultas non datur, Q si nobis aut
publica tranquillitas, aut Regis mei mandatum, quo
cauit obseruari induciias non obstaret Non magno, vbi
speramus, labore tueri aduersus eos possemus subditos
Regie Mtis, dignetur itaq; Mtas vra, cui regni hu-
ius incolumitas semper cordi fuit efficere vel gratia
vel authoritate, quo dicti iuncti Ciuitatum absq; vlla
mora cum omnibus rebus et bonis dimittantur, tribuat
hoc vel sue iustitie, vel mutue cum Sermo Rege meo
affinitati et beninolentie, propriisq; sue existimacioni
in cuius Regno illi capti sunt, Nam si dimissi non fu-
erint, idq; grauissimum, Vereamur ne autem inducierum
exitum ad arma et cedes intestinas concurratur. Q d
vt Mtas vra auertere pro sua pietate Regia digne-
tur, etiam atq; etiam supplicat humillime Quam deus

Optimus Maximus foelicissimam conseruet Dat Posonii de-
cima sexta Februarii Anno M°.D.XXXii°

Sigismundus primus Rex Polonie Regi Ferdinando.

Sexme Princeps et domine. Proximis literis meis respondi-
ramus Mti vre Sexme, nos et concordiam quam cum ad-
uersario suo inire Mtas vra non abnuit, modis omnibus
promouere velle et ad designatum per Imperialem Mtem Patu-
uiensem Conuentum Oratores nros paratos esse mittere, modo
id prius foret nobis certum missurosnec ne sit illne eciam su-
os aduersarius Mtis vre Oratores, de cuius voluntate et
exploratiores nos esse, et Mtem vram certiorem factiros
receperamus. Quam voluntatem cum ipse Mtis vre
Sexme aduersarius literis nobis ita explicauit q nollet
amplius neqz in Patauiensem Ciuitatem neqz in alium quemqz
in Germaniam locum Oratores mittere, partim eo offensus
q proxime a se misso Oratori iter ad Imperialem Mtem esset
interclusum, partim vero q publice fidei lre quas Cesarea
Mtas Oratoribus suis ad tractationem concorditer designa-
tis concessit, non fuerint eo modo scripte quemadmodum illius
dignitati expedire videbatur nos id ad vram Mtem pribus
referre. sicut polliciti sumus volumus vt Mtas vra pro
sua singulari prudencia expendat et constituat quid deli-
ceps in re tam magni momenti, et toto orbi Christiano necessa-
ria faciendum arbitretur. Nam aduersarius Mtis vre
literis quas ad nos scripsit est protestatus se ad concordiam
cum Mte vra iocundam paratum et propensum esse, modo illa
et intra tempus Induciarum et hic in regno meo proxime Cra-
couiam vel in ipsa Ciuitate Cracouien tractetur. Que omnia
in hunc q° modum nos Mti Cesaree perscripsimus a qua

simul à vrá Alte responsum et consilium expectabimus quo
accepto quicquid vtilius ad persuadendam concordiam prestari
à nobis posse cognoscemus, nihil certe intentatum relinquemus
neqz vt hactenus fecimus, vel operam vel sedulitatem nraz
vlla ex parte desiderari patiemur Alteram qz vram eam ex
rogamus velit circumspicere diligenter quantum reipublicæ
Christianæ interest, ne inaniter transactis inducijs amabilis
res ad belli vrsus discrimen transferatur Commendamus
nos benivolentiæ et amori fraterno Altis vræ Sermæ T
eam felicissimam esse atqz cum omnibus suis recte saluam
et incolumem vehementer et ex animo optamus. Datæ Cra:
coviæ die .xvi. Februarii Anno Dñi .D. xxxii°
Regni mei anno xxvi°.

Sigismundus primus Rex Polonie Cesari Romano: Carolo Quinto

Exme et excellentisme Princeps &c non multo ante res:
pondentes literis Altis vræ Sermæ, illi declarauimus, qz
propenso essemus animo ad suadendam procurandamqz pacem inter
Sermum Romanorum &c Regem, et illius Altis aduersarium
aperte id Alti vræ Sermæ significando, qz parati eciam eramus
Oratores nros cum plenis mandatis in Ciuitatem Patauiensem
vt visum est Alti vræ Sermæ mittere si modo id nobis prius
certo constitisset aduersarium Sermi Regis Romanorum
suos qz Oratores illuc ad negocium concordiæ esse missurum de
qua illius voluntate quoniam ~~tamen~~, cum scripserimus Alti vræ
Sermæ, recepimus nos et exploratores esse, et Alteram vram
Sermam certiorem de illa facturos, visum est nobis necessa:
rium hunc celerem nunctium ad Alteram vram Sermam mit:
tere, et illi simul declarare, qz Princeps ille assentiri noluc:
rit vt eius Oratores in Ciuitatem Patauien, vel alium

in locum dicionis Germanice concorditer tractande causa pro-
ficisci debeant. scribit enim se satis iam expertum esse qz non
sit integrum illius Oratoribus in locis Germanie aliquid
eiusmodi tractare presertim cum et Oratori proxime à se ad
vtem vram Sermam misso iter erat ad illam veniendi inter-
clusum, et ventueris aliis Oratoribus in publice fidei literis
per vtem vram Serma concessis, non esset ita satisfactum
vt cum dignitate ipsius, in Germaniam se conferre possent.
verum qz ad concordiam attinet, ipse idem Princeps nihil ex
priori animo et facilitate sua se scribit remisisse, vt aliquibus
honestis mediis et conditionibus ea ipsa concordia confici
atue, modo id quod tractari hac ipsa de re deberet, non
alibi ni loco qz in Regno nro instituatue, et locus Comi-
tiu Oratorum futureo vel hic Cracouie vel proxime Cra-
couiam designetue, Que nos omnia quemadmodu prioribus
literis policiti sumus, ita vt ab ipso Principe accepimus vtri
vre Sermi declarare presentibus voluimus, vt illa cognita
hac totius negocij difficultate et impendentiu discriminum
et periculorum granitate expensa, Sapientissimo suo consilio
saluti totius respublice Christiane prospicere valeat. Cui si
quid nos etiam opera mea subseruire poterimus, neqz impen-
se neqz labori meo quantumuis maximo parsuri vnqz sumus
Et quoniam negocii istius ea est ratio, vt nihil magis hoc
tempore ab omnibus optari conueniat, quàm vt Sermus Ro-
manoru Rex ad concordiam cum aduersario suo reducat[2]
Vtem vram Sermam plurimum rogamus, dignetue prude-
tissimum consilium et authoritatem suam ita ad rem ad-
mouere, vt hoc breue tempus quod ad tractationem pacis
nobis superest possit cum aliquo fructu prius quàd elabatue
transigi, et si quid apud se certi qd agi deinceps debeat vtas
vra Serma statuerit, nobis significare matue non gra-
uetue vt nos nra consilia pro necessitate rei cum consiliis

Mtis, vré tempori conmingere possmus factmra Mtas vra Serma rem imprimis sna excelsa vrtute et imperiali glo: ria dignam, deinde tobi reipublice Christiane et singulis popnlis gratam vtilem et acceptissmam Commendamus nos amori et beniuolencie fraterne Mtis vré Sermé qnd dintissme vivere et semper felicissmam esse ex animo opi: tamus Dat Cracovie die xvii Februarii Anno domini M°. D. xxxii Regni nri Anno xxvi°

Sigismundus primus Rex Polonie. Carolo v.to Christianorum Imperatori.

Ser^me Princeps. Exactis iam plurimis amis, quibus in Aula Mtis vré Rndns dominus Ioannes Epus Culmen negocia mra curavit, visum est nobis expedire vt partim propter curam pastoralem, qué illi incumbit partim propter munus quo inter Consiliarios mos fungitur illum in patriam revocemus Quare plurimum a Serma Mte vra ro: gamus, vt illum cum gracia sua dimittere dignetur, Coete: rum qm a nris et Sermé Coniugis nré, ac etiam respubli: ce Chriane negociis non incommodum fore ducimus, vt aliquis illa ex Comissione mea in Aula vré Sermé Mtis curet et promouat, optauimus nobis ad eorundem negociorum curationem egregium Cornelium Scerperum Mtis vré Se: cretarium, cuius iam fides et integritas est nobis perspecta et probata proinde Mtem vram Sermam plurimum roga: mus vt cum ipse negocia mea ex mandato mo apud illam aget, illi et attencionem benevolentem et fauorem sum Im: perialem et fraternum vt consuevit prestare dignetur ed nos Mti vré Sermé omni officio obseruancia et mutua gratificatione mea reflexe curabimus Cuius nos amori

et benevolencie commendamus illamqz esse foelicissimam et vo: ete semper saluam ac incolumem vehementer et ex corde op: tamus Datt Cracovie die xviii^a Februarii Anno domini M°. D. xxxii° Regni nostri anno xxvi°

Sigismundus primus Rex Polonie Joanni Dantisco Epo Culmen: oratori.

Rnde in Cho Pr Sincere nobis dilecte. Etsi negocium Hungaricum quod nobis cum Regibus de Regno Hungarie dissidentibus ad concordiam reducendis incumbit exigere videbatur vt P. tua in Aula Cesaree Mtis adhuc nonnihil perseueraret, quia tamen illi nimis tediosa et molestam istam moram esse aduertimus et negocium co: cordie inter Reges de Regno Hungarie inter se dissidentes extrahi in longum videtur vocandá P. tuam ad nos duximus et vocamus presentibus damusqz illi facultate quandocunqz voluerit istinc discedendi et huc ad nos cum bona gracia Cesaree Mtis redeundi, premisqz tamen diis: cedet P. tua curabit efficere apud Cesaream Mtem vt Serme Coniugi mee aliquid munificencie et liberalitatis promisse in negocio montis Serici exhibeatur et declaretur in quo Regni Neapolitani collaterale consilium non multo ante aduersum illam sententiam promulgauit

Cum vero in procinctu itineris erit P. tua preficiet loco sno meis et Serme Coniugis mee quibusuis negociis, egregium Cornelium Scerpenum quem nos propter illius virtutem in meorum negociorum procuratorem optauimus et Cesaree Mti per literas commendauimus, ad qua literarum commendacionem, verba et oracionem sua adiiciat P. tua qua ille in gream Cesaree Mtis insinuari et

in authoritatem que nrō nomini et dignitati conueniret in-
troduci possit, mīsurpet etiam cum ipso Cornelio constituet
"amuo .P. vrā dē illi soluendo, Sermā enim Coniunx nrā consti-
tuit illi ducentos aureos quotamis se soluere velle.
Si quid etiam ipsa .P. tua non perficeret in negotiis nris
Sermē Coniugis nrē Cornelio curandum relinquet, et mīstru-
et illum probe de omnibus vt commode omnia curare et
Cōsaree Mti promouere possit Quod reliquum est .P. tua
Cōsarea Mti commendabit negocium concordie quam confi-
ci inter Sermum Regem Ferdinandum et illius Mtis aduer-
sarium multum expediret anteqz tempus Induciarum an-
nalium elabatur, de qua re nos illius Mti Cōsaree scrip-
simus, et simul ab illa rogauimus ne quantum per authori-
tatem suam licet rempublicam Christianam in discrimen
interitus adduci patiatur, Nos etiam .P. tua illius Mti
Cesaree commendet et sospes ac felix ad nos redeat Dat
Cracouie die xvii Februarii Anno M°. D°. xxxij°
Regni mei anno xxvi°

Sigismundus primus Rex Polonie
Ferdinando regi Roman. Vngar. Bohemie

Sermē Princeps Cum relatum nobis fuisset ante aliquot
menses captum esse sub tempore Induciarum à Francisco
Kiaci partibus Mtis vre adherente Mathiam quen-
dam Basomis de Czoltow Arcis Ilmeam prefectum que
est hereditas Quondam Ioannis Thornallii pueri et
Cubicularii mei, scripseramus tūc litteras meas ad presi-
dem Mtis vre Sermē, ab illis postulantes, vt eum ipsum
Mathiam in libertatem pro Inducias conseruatione res-
tī mandaret quod cum hactenus illi facere non cura-
uerint Vtem vram rogamus mandare velit jis ipsis.

presidentibus suis vt Mathiam supradictum contra pre:
scriptum Jnduciarum captum et detentum, captiuitate sol:
uant et liberum dimittant Factura id vtas vra Sermo
pro honore suo et rerum Regni Hungarie tranquillitate
Cuius amori et benenolencie fraterne nos ex animo com:
mendamus et eam foelicissimam esse semper atqz diu recte
cum suis omnibus salnam ac incolumem vehementer opta:
mus Datis Cracouie xx^a Februarii A mo dni
M^o . D. xxxii^o. Regni
nostri A mo xxvi^o

Rex Sigismundus: Ferdinando regi.

Ex^me Princeps. Agentibus nobis hic mense preterito Con: / ist supra
uencium Regni rei publicum omnium ordinum ejus gra:
uiter nobiscum expostulanit, quod maleficia et iniurias pre:
donum qui in Slesia fouentur et exinde subditos plerosqz
nros cedibus et damnis afficiunt tam patienter tolerremus
vt magis illorum videamur parcere malicie quam compati
subditorum neorum damnis et oppressionibus, de qua re etsi
nos id quod verum erat illis respondenimus, quod sczt cu
ute vra non semel egissemus vt et predonum audatia
in Slesia cohiberetur et subditorum neorum damna sarcirentur
illis tamen cum non satis visum esset de his nos cum ute
vra egisse et vtiqz satisfactionem vel securitatem in Slesia
nullam prestitisse iterum atqz iterum a nobis contenderunt
vt statutum regni de non infezendo bello vel inimicitiis no
denunciandis diu editum relaxaremus, et vim vi a se deinceps
cuiuis repellere potestatem faceremus, q nos cum nobis no
videremur ad tranquillitatem et mutue vicinegz amicicie ra:
tiones pertinere assentiri in hoc peticioni illorum noluimus sed

nos curaturos esse cum Mtē vrā Serēa recepimus vt simul
et Berka ac Mischka aliorumqz prēdonum licencia in Slesia
intercipiatur et damna illata subditis meis compensentur
Quare rogamus à Mtē vrā Serēa velit pro mutua
subditorum morum necessitate et bone vicinitatis tranquil:
litate serio et mature tandem providere vt prēdones prēd:
dicti et alii quinis viarum obsessores in Slesia et alijs do:
minijs Mtis vrē receptum non habeant et subditis meis
negocia illic habentibus tuta et libera efficiantur com:
meandi itinera, demqz vt de rebus ablatis et iniurijs
quibusuis illatis iusticia petentibus ministretur, ne sub:
diti mei minijs iniurijs lacessati aliquid vicissim contra
subditos Mtis vrē admittere cogantur quod neqz nobis
neqz Mti vrē Serē gratum vel commodum videri pos:
sit. Ceterum etiam à Mtē vrā rogamus, vt finium
terminos quos inter Sleziam et maiorem Poloniam Mtis
vrē et nostri Commissarii vtrimqz statuerunt et firmarunt
tenezi et custodiri mandet, Nam subditi mei crebro ad nos
deferunt Henricum Cozsbok et Rachemberg
recta Mtis vrē et nrorum Commissariorum ordinatione
et definitione finium signa et meta manu violenta trans:
re et disjecere Factura id Mtas vrā Serēa pro officio
suo Christiano Principe digno, et pro mutua mea bene:
uolentia subditorumqz morum tranquillitate, cuius be:
uolentiē et amori fraterno nos plurimum comendamus,
et ex animo optamus vt ipsa sit semper foelicissima omniqz
in laude diu vivat atqz recta sua et suorum valetudine
frueatur Datū Cracouiē die xx^a Februarii Anno
domini Mo . D. xxxii Regni mei
Anno xxvj^o

Sigismundus primus Rex Polonie Epo Vigorniensi

RME in Chro Pater amice sincere nobis dilecte. Declaravit nobis Venerabilis Stanislaus Rzeczicza Iuris Doctor et Basilice beati Petri minor penitenciarius ac sollicitator isthic apud Sanctam Sedem vram. P. vram in expedicione extensionis bulle ordinariorum Regni mei in favorem mem concesse studium et propensionem suam erga nos declarasse, pro qua vt eius officii gratos nos esse cognoscat, agimus et habemus illi gracias non vulgares benivolenciaqz et gratificatione mea Regia id quod eius in nos propensionis agnovimus cumulate illi per occasionem referre curabimus modo illa hinc quem cepit affectum erga nos gerere et operam negociis meis accommodare non desinat Bene Valeat. P. vra. Et sit semper felix Datis Cracovie die xx ii^a

Sigismundus primus Rex Polonie Antonio Cardinali Pistorien. Protectori.

RME in Chro Pre Dne amice charissime et honoran. Redditе sunt nobis littere D. vre Rme, quibus sil et de sua ad Cardinalatus dignitatem promocione nos faciit certiores, et quo studio quanc observancia nos prosequi velit declarat Que vbiqz res cum sit nobis gratiosissima D. vre Rme inprimis de assequutis amplissimis honoribus gratulamur, deinde illi pro amanti sue voluntatis et propensionis erga nos significatione. non vulgares agimus gras vicissim illi id de ma benevolencia pollicentes, quod nihil sit nobis tam difficile futurum quod no

libenter ad commodum et dignitatem illius augendam prēs:
taremus, modo illa exemplo Patrui sui desideratissimi amici
nostri nobis Regnoqz mō fauore opera officiisqz suis de:
esse nolit Quoniam vero et nunc quedam curari et impetra:
ri à Sanctissimo . D. nrō pro ordinarijs Regni nrī et aliis sub:
ditis cupiamus, postulamus à vrā Rma. D. patrocinari
mihis nobis apud Sanctitatem suam velit et in simul effi:
cere vt Sanctitas sua peticionis nrē rationem habere
dignetur/de his autem que agenda erunt singillatim
D. vram Rmam Venerabilis Stanislaus Rzeczica
penitenciarius minor vtriusqz iuris Doctor et Sollicit:
tator mē edocebit./in quo rem gratam nobis prestabit
D°. vrā. Rma, quam illi nos vicissim omni studio &
gratificatione mea referre per occasionem curabimus
dominus deus seruet. D. vram Rmam diu sanam
et semper felicem Datis Cracouie die xxii^a Febru:
arii Anno domini 11°. D°. xxxii° Re:
gni nostri anno xxvi°

Sigismundus primus Rex Polonie
Cornelio Scoppero Cesaris Secretario.

MAgce sincere nobis dilecte. Quando semel tuam integri:
tatem perspeximus, et simul intellexim⁹ voluntatem et ani:
mum tuum ad prestanda nobis et Sermē Coniugi nostre
obsequia esse propensum, curam negociorum mōrum, que
quandoqz in Aula Cesaree tuis nobis et Sermē Conui:
gi mēq obtingent, committere tibi decreuimus, nam Rdm
dnm Culmensem Epm, qui multo tempore istic Oratorē
mēm agit, existentibus certis domesticis meis negociis
tandem in patriam reuocamus in cuius locum te propter
negocia mea et Sermē Coniugis mē subrogandum hoc

hoc iam tempore voluimus / et subrogamus presentibus / et aliis literis meis quas in commendacionem tuam Cesaree Mtis scripsimus / quare absle postulamus vt et suscipere hoc mu: nus non graueris et quantum virtus tua et negocia mra ac Seme Coniugis nre postulabunt officium tuum in re: cte emendis rebus / nobis commendari cures / quod nos vicissim gra et munificencia nra tibi reflexe per omnem occasionem studebimus / ad ea autem que in negociis Seme Coniugis mee in presens agere debebis / instructionem tibi dabit in discessu suo Rndus dominus Epus Culmen Or noster / qua freetus tu deinde agere apud Mtem Cesaream curabis q ad commodum et dignitatem ipsius Seme Co: iugis mee / et mam perlmere fueris arbitratus Datf Cracouie die xvii^a Februarii Anno 1551 Regni vri anno xxvi^o

Ioanni Kacianer exercituum Regis Ferdinandi Capit^o In absen^a eius locutenenti

Gigismundus Rex Polonie

Agte sincere nobis dilecte / Accepimus in plurib⁹ re: gni Hungarie locis, pro parte Serm Romanorum Regis Inducias me non expectato / scribi exercitus / et copias cogi / in quibus cum sciamus .S. tuam et moderatorem et supremum esse loco Regio prefectum / illam hortamur et monemus vt quantisper durant Inducie / omnes exe Re: gio / vel partis eius Mtis militantes in officio pacis & quietis publice continere velit, et sumul prouidere neqd in tentandis vel infestandis Arcibus in sequestrum no: bis creditis / contra pacta et promissiones nobis datas clam vel aperte committatur Facturea .S. tua rem offi: cio suo digna et nobis singulre grata Datf Crac die i^a Marcii Anno M^o. D^o. xxxii Regni mei anno xxvi^o

Sigismundus primus Rex Polonie Capitaneis copiarum regis Ferdinandi

Magci Egregii et Nobiles sincere et grate nobis dilecti. Etsi nichil dubitemus Stes Vras mandato Serini domini Romanorum Hungarieq et Bohemie Regis, per totum Inducia: rum tempus in Hungaria à bello et quouis certamine quie: tos, Castraq nobis adsitos Principi domino Georgio Duci Saxonie, custodieq mee, commissa, neq infestatu: ros neq tentaturos esse, Netamen in ista copiarum colle: ctione que nunc sub tempore induciarum fieri dicitur, of: ficio meo deesse velle videamur Stes Vras hortamur pre: sentibus, et monemus, vt quocumq in loco fuerint simul, vel seiuncti ab inuicem, rationem habeant, non solum Indu: ciarum sed mee etiam et illius domini Duci Saxonie digni: tatis et authoritatis, ne forte quid contra decorum et pa: cta recepta, à quopiam temere in Jure et quiete Castrorum nobis creditorum committatur Facturi Stes. Vre. rem et nobis gratam et officio bonorum Prefectorum dignam Datt Cracouie die prima Marcii M°. D. XXXii Regni vero nri anno XXVi°

Petrus Tomiczki Eps Cracovien. R.P. Vicecancell, Luce de Gorca Castell. Posn. Capit. maioris polo

Mag^ce dne, fr honorandme. Quo die hue venit nuncius Mag^tis vre cum lris, iam tum et ego propter egritudinem meam catarralem ex defluxu ad ginginas et dentes, me domi continere ceperam: et officia dignitates q post mortem domini Castellani Sandomirien Thesaurary regni vacantes, multorum pectoribus erat porrigate. Ego tamen vt desyderio Mag^tis vre, et officio meo, quod illi et Dno Andree filio eius debeo satisfacerem, dominum Epm Premisliensem et do. Marsalcum regni suboznami vt meo et simul suo nomine interredirent apud Altem regiam, ne in vacantibus offiis Dns Andreas silentio preteriretur. Vt q Mtas regia et Regnalis promissi quondam sui recordaretur. Verum vt michi relatum est in vanum laborauimus. Dicuntur enim iam ad ocia offitiose esse persone, Dno Andrea Epo rito, designate. sicut puto Hee, et alia copiosius Dum Premisliens Epm, et do. Opalenitzki Custodem Mag^tis vre perscripturos esse. Ego enim domi sedens, et valetudinary curans, nec q aspicere oma, nec satis comode describere possum. Hoc vnum a Magna vra rogo: boni qui hec q Dei et fortune permisser agnitur consulere: et patiens tantisper esse in aduersis vrbit donec preterierint: et nos in optimum dignitatis vre statum reducimur. Quod causa consolationis Sapienti attigisse sit satis. Comendo me amori etc Cracoe vig^o Marcij 1532

Thesaurariatus Regni
Castellanatus Sandomirien
Capitan^tq Radomien
Osswiecimien
Zatorien sis
Olsnen sis
Krzepicen sis
In Orie
Vacant tuny hec offia

Mathie de Drzeuicza Archiepo Gnesnen

Tomicius Eps

RME in Chro Pr et domine maior honoranme. Eo die quo datus iam erat Castellanatus Sandomirien domino Marschalco Regni, litere. D. Vrē Rme fuerunt mihi reddite Quē tametsi nec languentem et domi conclusum reperierunt, officiū tamen quod exme requirebant, per literas vel internunchios apd utem Regiam non granatim prestitissem, si non adhuc de tota re transactum fuisset. Sed cum ita accidit, q hac mi re neqz D. Vrē Rme desiderio, neqz officio meo succedere vta vt optabamus potuit, deo. et fortune tribuemus euentum et mi futurum optata nobis pollicebimur. Proculdubio enim ego spero futurum, q vtas Regia per occasionem frs D. Vrē Rme rationem sit habitura

Nona hic nulla sunt preter ea, quod Amales Inducie Valacho Regni hosti, per Sermi Regis Joannis Oratorem proposite et petite sunt concesse, quas si ille acceptabit, licebit quietam agere vitam et defutnris commodius providere

Quod ad Regnum Hungarie per Concordiam Regum pacandum attinet, nihil spei esse perspicio Nam Rex Joannes neqz ad Patavien Civitatem, neqz ad alium quemuis Germanie locum Oratores vult mittere, preterqz ad Regnum utis domini mei quo rursus Regem Ferdinandum non missurum esse arbitror Si tamen quid spei esse potest de pacando illo Regno id totum situtum est in rationibus Incolarum Regni qui vt exanciant onus bellorum quo grauantur nimis, Conuentum sibi pro festo Sancti Gregorii indixerunt, vt de altero Rege dimittendo, et altero complectendo animum et concordibus animis consulant et constituant Vnde cum primū aliqd

certi afferretur, ego D^m^ vre R^me^ perscribere non gra:
uabor Cuius me beniuolentie ex animo commendo et ea
felicissimam esse, atq; dni salnam et incolumem vehementer
desydero Datis Cracouie die quarta Marcii Anno dni
M° . D. XXXii

Sigismundus primus Rex Polonie
Thome Epo Agrien: Turzoni: Ll^to^ Alben: Lemflingero.
Regis Ferdinandi consiliariis

RMe in Chro Pr et Mgo sincere nobis dilecte. Accepimus literas vrarum Stw quibus à nobis emarci et effici gratia vel authoritate petunt vt Petrus Costka, nunctios Ciuitatum superiorum Regni Hungarie dicti oms Serem domini Regis Ferdinandi nuper in publico itinere captos liberos dimittat Quam petitionem Stw vrarum etsi nos honestam et officiosam esse aduertamus commodare tamen magis ipsis in illa quam hactenus fecimus nequaq; possumus. Ab initio enim facti eius anducis quod nobis displicuit multum, ac eciam nunc displicet et quod non in regno meo, sed in Ducatu Plezinen est co:missum, cum nos sponte mea semel et deinde rogati bis ipsum Costka per literas et nunctios diligenter de hac libe:racione captiuorum sollicitassemus, nichil quicq; efficere magis potuimus q; quod literis nobis sms quarum exem:plaria vris .S. mittimus perscripsit Ex quibus Stes vre perspicient id idem illum de subditis Regis Ferdina:di queri quod illi, et Stes vre ~~dese~~ de Costka ob vio:latas inducias querantur, Que accensationum relationes et mutue vtrimq; offense cum à bono publico et como:dis afflicti Regni Hungarie minis abhorreant, vtriq; nobis non mediocriter displicent, qua tamen illas auer:

tere consilio vel authoritate mea non datme facultas id q'd possumus prestamus, hortamme quosqz ad pacem et observandas inducias, dehortamme a bello, et cum persuadere non possumus, aliqmd tamen suadere pro bono pnblico non erubescimus, ita mme et Stes Vras hortamme et monemus velint id curare et agere, quod et Induciarum condiciones et pnblice quietis rationes postulare videntme. Quod emm ad nos attinet, nihil vnqz pretermittemus quod ad bomm publicum et tranqmillitatem istius Regni Hmgarie facere aduertamus quin illud omni studio mdustria et facultate nra adimnemus Bene valeant. S. vre Datt Cracovie xo die Marcii Anno domini 1532 Regni nri anno xxvi

Executio Statuti in homicidas

Sigismundus Rex Capitaneis terrar

Energose fidelis dilecte. Cum animaduerteremus, qp propter intermissionem Statuti contra homicidas in Comitatu Poztrekonien' anno domini millesimo quingentesimo decimo editi, multa passim homicidia, magis consulto ac dedita opera per licenciam et temeritatem, que ex impunitate proficiscitme, qz ex aliquo casuali euentu per Nobiles in Regno meo committerentme in pertmbationem Status et pacis comunis Regni mei, ac pblice honestatis, nregz authoritatis lesipendmm, volentes ea ipsa homicidia, in qmbus equi ac probi facti et necessitndmis interdum nullus respectus versatme, metu et seueritate pene refrenare, et sistere, id quod ratio publici bom, ac officii mei regii postulat et requirit, ad instantem petitionem Nunciorum omnium terrarum, ac de consilio vniuersi Senatus ipsius Regni

mei, in Conuentu generali Cracouien proxime preterito con-
gregati, Statutum predictum in Conuentu Piotrcouien pre-
fato editum, ad trium annorum decursum inonauimus, pro-
rogauimus, et in executionem debitam id omnino ponendu
esse decreuimus: Sta videlicet q omnia homicidia, à die incho-
ati ipsius Conuentus Cracouien proxime acti, per Nobiles
possessionatos seu impossessionatos commissa, et postea ad tri-
um annorum decursum committenda, que Capitaneus loci
cum Castellano, vel Iudice, aut Succamerario nobis detu-
lerit, debeant per nos, iuxta eiusdem Statuti Piotrcouien
dispositionem puniri Q uapropter cupientes nos huiusmoi
Statutum, iuxta ipsius, et iustitie tenorem exequi, man-
damus tue. f. vt de ipsis homicidiis Nobilium possessiona-
torum et impossessionatorum Capitaneatus sui, à die inchoati
Conuentus Cracouien proxime preteriti patratis et in sub-
sequencia tempora ad decursum trium annorum patrandis,
diligenter inquirat, eorumq3 authores et patratores ipsa
tua. f. vna cum Castellano, vel Iudice aut Succamerario,
nobis, absq3 omni cunctacione et commentia, deferre om-
mino curet, et deferat, pro grá mea, et sub pena contra
negligentes Capitaneos statuta non alie facta mea Datu
Cracouie feria quarta Pasche Anno ᵈⁿⁱ. M°. CCCC°. ij°
Regni vero mei anno XXXVI°

Sigismundus primus Rex Polonie Ferdinando Romanor. Vng. Bohem. regi

Ser^me Princeps. Paulo ante declararunt nobis per literas omnes ordines Marchionatus Moravie, qui in Conventu pub: lico pro festo Trium Regum proxime apud se celebrato, una: nimi omnium ordinum consensu super negocio à Wilhelmo, Cuna de Cunstat contra Sermam dominam Coniugem nraz de quadam literali obligatione ffme olim domine matris sue domine Isabelle Ducis Mediolani et Bari suscitato, ita de: creverint, vt ipsi Wilhelmo predicto, liceat et sit liberum repressaliis vti, Sermeqz Coniugis mee quosvis subditos vel servitores vltro citroqz per Moraviam commeantes pig: norare et detinere. Quibus cum nos rescribi fecissemus, nichil ejusmodi quidem nos vtiqz ab ordinibus Moravie expectasse, neqz vllam dissidii mutui inter nos occasionem quesiisse, verum cum ipsos adverteremus interverso officio id Wilhelmi Cune conatibus et cupiditati tribuere q'd publice tranquillitati nocere, et nram dignitatem ledere debeat, enecturos nos vicissim esse, vt vel eodem repressa: liarum Sme vel alio quovis vindicande injurie genere subditi mei et Sermé Coniugis mee à vi et impeticione cujusvis, si repressalie non fuerint revocate protegantur, Iterum nobis responderunt se nequaqz posse à primo insti: tuto discedere, neqz id quod semel concessum est revocare quam illorum in sententia permansionem licet Moravie in: colis magis, qz subditis meis incomodam perspiciamus et terrores ejusmodi nichili reputemus, Attem tamen vram rogandam duximus, et plurimum rogamus, vt premis qz ma: nimia pronocentur id apud presidentes Marchionatus Mo: ravie demandare et constituere velit ne audacie ipsius

Vilhelm hec facultas concedatur qua et communem tranquillitatem, et jus bone vicinitatis dudum inter regni mei Marchionatus Moravie Incolas observatum pertimebat Tua mea Sermecz domine Conjugis mee dignitas et existimacio ledi possit Factura id Altas vera magis pro reipublice tocius Christianitatis qz, mea privata necessitate Cujus amori et benivolencie frene nos commendamus et illam dilectissime salvam ac semper felicissimam esse ex animo optamus Dat' Cracovie die xii^a Marcii Anno dni M°. D°. xxxii Regni vero mei anno xxvi°

Sigismundus Rex Polonie Duci Venetorum.

Illme Princeps Dne Rndus Ioannes Limopensis Secretarius et Capellanus me, ob motus et seditiones in Regno Swetie gratia religionis insitatas in Regno et Lula mea per quinquennium exulans, cum advertet: ret negz tumultus intestinos, negz religionis persecutio: nem hucusqz in Patria cessare et se propterea merore ac summo dolorez conjuncto confici sentiret ardende Terza Sancte consilium cepit, vt dum in patria derebus transigit me honesto negocio tempus tereret, et merorem suum pere: grinationis suavitate lenire possit Qua re cum nos intelligamus illum potiri tum facillime et optime posse, cum ab Illma dominacione vra adiutus fuerit, magno: pere ab illa rogamus, velit illi et tam pio illius institu: to gra et authoritate in hoc adesse, vt possit in ista glo: riosa et magni nominis Urbe sine periculo versari et post, cum fido aliquo homine et honesto comitatu naviga: tioni se committere Factura Illma. D°. vra rem et pio et christiano officio dignam, nobisqz non mediocriter grata

quam foelicissimam esse et diu recte incolumem vehementer optamus Datę Cracouię die xviii Marcii Anno domini M° D xxxii

Carolus V^tus Romanorum Imperator Sigismundo primo Regi Polonię

Serme Princeps Ex literis quas Serenitas Vra die xviij Februarii ad nos dedit, satis perspeximus, quę de Conventu Patauien per nos indicto, pro componendo negocio Hungarico, inter Serenum Principem dominum Ferdinandum Romanorum et Hungarię Regem, frem nrm charissimum, et eius adversam partem ad nos scribit, eique gram habemus tum pro diligencia, tum pro singulari animi promptitudine quam in eo negocio hactenus prestitit, et se prestatmam exhibet. Quod autem ad negocium attinet, tantum certe de Ser^tis Vre prudencia et integritate, ac in nos et Serenm frem mem animo ac voluntate nobis pollicemur, vt nihil sit quod non vtrique ei libentissime fidere velimus et cupiamus, nedum negocium hoc quod quo magis ad publicam quietem et trangillitatem et totius reipublice Christiane salutem, decorem et ornamentum spectat eo diligenciori studio Sertem Vram de eo actmcam esse non dubitamus, et nisi ipsemet Serenm fris mei adversarius tam literis suis q3 per Secretarium Laski eius ministrum vltro obtulisset, velle se oratores ad nos pro componendo eo dissidio mittere, et nisi Patauiensis Conventus ad id per nos indictus esset, q3libentissime profecto annuissemus, vt de eo apud Ser^tem Vram et in eius regno ageretur, imo et eandem adhortatmei eramus in ea re, vt partes suas interponeret

sed cum nos aduerse partis oblationibus persuasi, eundem Co:
uentum indixerimus in loco omnibus commodo, et hinc Ci:
uitati vicino, ad eumqz extemplo mandatarios meos mi:
serimus qui (vt satis omnibus perspicuum est) ni ea ve:
be, aliorum Oratorum aduentum prestolati sint et Ser^tas
vra suos Oratores ad eum mittere annuerit, nosqz de
eo summum Pontificem, omnesqz prope Romani Imperii
Electores ac Principes monuerimus atqz idem Summus Po:
tifex suo legato qui apud nos agit authoritatem miserit
vt ni eo Conuentu que ad publicam salutem expedire
existimaret, parte sue Stis ageret, ipsiqz Electores ac
Principes, qui propediem huc venturi sint etiam ea mi:
nus pro comuni vtilitate suam operam nauare intendant,
ceteraqz omnia que ad componendum dissidium, videntur
conuenire, ita disposita sint, vt (modo pares aduersa que
verbis pollicita est opere prestare voluerit quod eam fa:
cturam non dubitamus) concordiam fieri posse speremus
si nunc de alio Comentu sine in Polonia sine alibi agere:
tur negocium (quod publice saluti minime expedit) pro:
traheretur indigne ferrent Romani Imperij Principes
quasi, verba ijs data essent, indigne ferret summus Po:
tifex, qui quam operam per suum legatum nauare statue:
rat, mutato loco prestare non posset, dignitas et authori:
tas sua lederentur, vt pote qui aut parum diligentes
sem tantam perspexerimus, vt quod prius Statutum erat
mutare necesse fuerit aut eum negocium in quo tocius
reipublice Christiane salutem constitutam esse existimatur
neglexerimus, tumqz vere, fateamur Laski que dudum
apud omnes prope Christianos Principes testatus est, dominu
sum concordiam hanc totam nobis detulisse, nosqz ea

neglexisse, facile persuadere posset Quapropter cum nos Hie-
ronimi Laski, et domini sui verbis inducti, huiusmodi Pa-
tavien' Conventum indixerimus, sintq; ad eum finem dispo-
sita omnia quæ suæ, sum' Pontificis et aliorum Principum
indignationem, neq; dignitatis offensionem, ac locum reipub:
Christianæ damno et incommodo mutari non possent, atq;
nullo in loco negocium hoc citius aut commodius compo-
ni valeat quàm apud nos et ipsum Sac^mum Rom' nem', ad quæ
res magis spectat, amoræ certe non possemus, vt alibi quàm
in Patauio aut si ea Ciuitas non placet, in alio loco huic
vicino negocium transigatur Nam rationes quas pars ad-
uersa adducat, quare nec Patavien' nec alia Ciuitas Ger-
maniæ ei placeat, si recte perpendantur partim parum ad-
modum, partim nullius momenti esse deprehendentur, ait
imprimis dubitare se, an Conventus Ratisbonen' ad quem
nos venturos polliceremur futurus esset, an ab eo dubio liber
esse poterit cum nos non venire sed venisse audiet? ait
præterea sibi satis exploratum esse q; sit tutum Oratores
suos in Germaniam mittere et quæ cum Hieronimo Laski
nuper acta sunt et fidem publicam quam prosuis Oratori-
bus ad nos mittendis dederamus in medium adducat Nos
certe ab eo nunq; postulauimus ne postulatum ei eramus, vt
suos Oratores pro componendo negocio ad nos mitteret
sed cum id ipse vltro obtulerit, non videmus cur Germaniæ
loca nunc illi suspecta sint magis q; olim fuerant. Quod
autē ad Hieronimum Laski attinet, dixit se velle ad nos
venire, modo tuto, id illi et cum grā et voluntate mā facere
liceret animimus, et cum primum audiimus eum apud
Sermum Regem Romanorum esse, nobisq; in Gallia Bel-
gica diucius q; statueramus manere necesse foret, nedum
ille ad nos venit, remissumq; ad dominum suum reddit nego-
cium in longum protrahetur, scripsimus vt quæ in mandatis

habebat, fratri meo exponeret vt interea dum nos huc ve-
nimus de negocio ageretur idq; venientibus nobis cum co-
ram posset dixit se nihil in mandatis habere, tantum venisse
ea de re vt nonnulla nobiscum conferet, sed cum interroga-
retur, haberet ne mandatum ad dissidium componendum in-
genue se non habere fassus est, instabatq; vt domini sui
oratoribus ad nos venturis fides publica mitteretur, huic
nos Patauium Comentum indiximus et fidem publicam pro
oratoribus mittendis ita conscriptum misimus, vt animis
nedum scriptis vrē indicio libenter committere velimus.
sufficiens fuerit necne Quod autem Laski parum
decenter fuerit in Germania exceptus, aut dimissus, cer-
te non videmus qua ratione Laski de ea re conqueri
aut non ei liberum venire et recedere fuisse dicere possit
cum diuersum passim ab omnibus audiamus quamq; satis
ipse nouit, an suis verbis actibus et scriptis causam de-
derit, vt aliter cum eo ageretur ac actum sit, his autem
omissis que magis ad concitandos quam ad conciliandos
animos facere videntur, si pars aduersa (vti nobis se-
pius obtulit) Oratores suos pro componendo hoc negocio
vel Patauium, vel ad quemcunq; alium locum huic vicinum
mittere voluerit, eos nos pro eo studio quo publicam salu-
tem optamus et excipiemus libenter, et ita vt decet tra-
ctabimus rebusq; meis postpositis in hanc totis viribus atq;
animo incumbemus pollicemurq; Seremum fratrem mem
honestas pacis conditiones acceptuenum, si autem eius pars
aduersa mutato consilio nec pacem inire nec suos Oratores
ad eam tractandam et firmandam mittere voluerit, malu-
eritq; publicam quietem turbare q; equis conditionibus dis-
sidium componere satis perspicere poterit Sere'tas vra nos
nec publice saluti tanq; Ro: Imperator nec Seremo fri
vro germano preter sanguinis proximitatem tam arctis

amicicie vinculis nobis astricto, vllo pacto defutmros Que im:
commoda vt e medio tollantme Sertem vram rogamns vt
ipsam partem aduersam ad hanc concordiam, mittendnmqz ad
prefatum Conuentum Oratores suos et honestas pacis condicio:
nes amplectendas, hortari monere atqz inducere velit ipsaqz
Sertas vra suos qz Oratores mittat vt eo facilius ac ci:
ius negocium absolui, et deo optimo duce compoi valeat,
Que officia vt erunt reipublice Christiane vtilia ita S.
Serti vre honorifica, et nobis maiorem in modum gra:
ta Et Sertem vram dm feliciter vincre et regnare op:
tamus Datf in Ciuitate nra Imperiali Ratisbona die
xvii^a Mensis Marcii Anno M^o . D. xxxii
Imperii nri xii Regnorum nrorum omnium decimo septio

Laurentius Cardinalis Campeius Legatus Sigismundo primo regi Polonie.

Ex^me Rex domine colen^me. Cum superioribus diebus
summus Pontifex dominus nr ad me literas dederit, ad
illasqz mandatum facultatemqz amplissimam adiecerit vt
ad ea que in Conuentu Patauien ad inundam constitue:
damqz pacem atqz concordiam inter Serim Romanorum
Regem Ferdinandum atqz eius aduersarium per Coesa:
ream tutem indicto pertractarentme, ego qz Sanctitatis
sue nomine qualemcumqz operam atqz officium meum
prestarem, idqz sedulo atqz amanter essem factmeus m:
ciatum est mihi prefatum Ferdinandi Regis aduersarium
Oratores suos in Ciuitatem Patauien mittere minime vel:
le, que res non parum mihi molestie attulit sperabam
enim fieri posse vt huiusmodi dissidia, et disceptationes
facile compoi possent cum presertim Sertas vra Oratores

q̄ suos illo missurea esset, que pro ipsius singulari probitate atq; in Christianam rempublicam eximio studio, ad huius modi controuersias sedandas penitusq; tollendas quantum ponderis atq; authoritatis habitura esset, nemo est qui nesciat, Inquo ego q̄ Sanctiss^mi Clementis iussu ac nomine pro consilij mei tenuitate omnem operam atq; industriam essem adhibiturus, Q̄ ne cum ita sint visum est mihi ad Sextem vram literas q̄primum dare, eandemq; Sanctiss^mo Clementis nomine impense rogare vt apud Principem illum demo agere non desistat vt sinere atq; ex animo pacem et concordiam cum Sermo Ro: Rege ineat, prout non solum hris, sed multis Sanctiss^mo Pontifici maximo, atq; eidem Romanorum Regi significauit, ne recuset, aut deneget Patauium Oratores suos q̄ primum mittere, quem profecto locum eo consilio Cesar electum esse constat vt cum ipse Ratisbonæ vna cum reliquis Germanie Principibus Concilium in fidei negocio eodem fere tempore esset habiturus, si quid in pertractanda huiusmodi pace vt usu euenire plerumq; solet, difficultatis incideret ipsemet Cesar ceteriq; Principes pacis concordieq; admodum studiosi propinquitate locorum adiuti, ad summouendas tollendasq; omnes difficultates presto esse possent Q̄ nod si Patauium non placet eligatur quicunq; alius locus, modo huic Ciuitati sit propinquus ne quod commoditatis vicinitatem allaturam speramus, id longior locorum distancia nobis penitus auferat atq; tollat Scio maximam esse uris vre ni huiusmodi negocio authoritatem, speroq; non minus propensum ad id fore illius animum atq; voluntatem, agat itaq; Sextas vra q̄ sepe ac summa sedulitate ante hac egit, in hac quoq; causa tam honesta, atq; adeo necessaria, bonum Catholicum, ac

vere Christianum Regem, ac vbi Regis aduersario vt Orato-
res mittat persuaserit vt confido, suos q3 venire q3primum má-
det, neq3 prius ab hoc officio desistat, q̃m omni prorsus submo-
ta controuersia concordes pacatiq3 horum Principum animi
q3 pulcherime reddantur, neq3 quantum in se est committat,
vt mirificam hanc occasionem non solum huiusmodi concordie
ac pacis ineunde, verum etiam totius Christiani orbis tranqui-
litatis constituende constituende, qua prę manibus habemus
vlla ratione ammittamus, Ad ego cum ex Cesaris, tum Ferdi-
nandi verbis vtr̃ vere affirmare ausim optimo possum, pro
vtriusq3 virtute, atq3 animi moderatione, nullas, modo ho-
nestas, pacis conditiones, eos esse recusaturos, in quo sane toto
genere quantum studii diligentiaeq3 Sanctis^mus Clemens ad-
hibuerit sitq3 continue adhibiturus, etsi multis q3 argumen-
tis dignoscere antea potuit ex responsione per Sanctitatem
suam data Preposito Budęn, qui Principis Vayrode no-
mine Romam nuper accessit, cuius exemplum Sextili vere
mitto planius intelliget, que facilissime valeat, meq3 com-
mendatum habeat Ratisbone xvij^o Calendas Aprilis
Anno domini M^o. D. xxxii

Responsum Clementis PP vii datū PP Budensi: regis Joānis oratori

Ad summum dolorem quem Sanctis^mus dominus n̄r cepit ex calamitatibus Regni Hungarie, à Turcis miserabili illo bello denastate, cum foelicis recordacionis Rex Ludouicus occubuit, accessit controuersia, que post eius mortem de illo Regno orta est, inter Sermum Ro: Regem et Pzm: cipem vestrum que effecit, vt prouincia illa, ne excedentibus quidem hostibus Thurcis respirare potuerit à miseria itaq; Sanctitas sua que preter communem quam omnibus Christianis tanq; vniuersalis P̄r charitatem dḡt, priuatim nacionem illam fortissimam, Christianitatis olim antemurale fremissimum vnice dilexit, eiusq; Regni curam ac protectionem à foelicis recordacionis Rege Vladislao moriente xi sedi Apostolice commendatam paterno amore iudicauit à se susciendum, optauit quidem semper controuersiam que de Regno est alicuius racione fieri posse ni coq; quantu potuit iam inde à principio elaborare non destitit, nihil vnq; tamen inter dictos Pzmcipes conuenire potuit, cum vterq; integrum Regnum ad se trahere contendat, factuq; est in hoc à Pzmcipe vro, quod nullo modo fieri debuit vt se ad Turcarum auxilia conuerteret, illisq; per Hungariam ad locus Christianitatis vastitatem, quantum in ipso fuit iter patefaceret, quod tametsi Sanctitas sua molestissime tulerit, ni coq; graviter non modo se, sed omnē christianitatem offensam senserit, tamen nec ea quidem iniuria submota est ab ea voluntate concordie inter dictos Pzmcipes constituende, Itaq; sepe per literas Sermos Imperatorem et Regem Romanorū ad honestam aliquā concordiam est adhortata proximeq; cum D. Hieronimus

Laski à domino vró ad dictos Imperatorem et Regem Ro:
ad agendum de concordia missum audiit, Stas sua valde leta:
ta est, scripsitqz ad Rmum Legatum apud Coes. munciúqz
qui est apud ipsum Romanorum Regem, quod visum est eius
regni ac Christianitatis quieti conducere, cum omnes domini
vri fautores, spem Stis sue faceret illam ad æquissimas con:
diciones descensuram hæc ideo dicta sint, vt intelligatis circa
huius pacis atqz concordiæ multo antea à Ste sua esse suscepta,
coqz libentius in hac cogitacione permansuram esse, si in vró
Principe eum animum reuera esse perspexerit, quem sermo vr,
et eius literæ esse ostendunt

Nam quod ad Sermos Imperatorem et Regem Romanorum
attinet adeo spectatam habet Stas sua et cognitam illorum
virtutem atqz animi moderacionem, vt ad honestas condicio:
nes descensuros esse non dubitet, siquidem semper ad ex:
hortaciones Stis sue à Rege Romanorum responsum est,
se non modo minqz fuisse animo à pace alieno, sed optasse
vt honestis condicionibus fieri posset, proximeqz egit cau
Stis sue q nuncio suo Rmo Archiepiscopo Rossa:
nen in mandatis dedit, vt omni studio nomine Stis sue tra:
ctatum pacis in Conuentu Patauien promoueret Quamob:
rem si re vera dominus vr pacem amplecti cupit, osten:
dat id oportet æquitas peticionum vrarum, quæ si tales erunt
vt aliqua ex illis spes oriatur futuræ concordiæ, faciet Stas
sua ob mixe omnia quæ ad eius officium ac Regni Hunga:
riæ quietem pertinebunt, ac tametsi, vt dictum est nuncio
qui est apud Romanorum Regem hoc idem vt tractatui
pacis interesset accuratissime scripserit, domino Huro mo:
mo Laski id præcipue per literas suas postulante à Ste sua
tamen ne vlla mora ad conclusionem concordiæ interponi
posset, si deus eius viam in tractacione pacis dignaretur in

Quemadmodum agitur, interipsosmet Principes aperiret, mittet ex nunc Stas sua ad Rmum Cardinalem Campegium legatum apud Cesarem mandatum amplissimum, vt nomine Stis sue tractationi dicte Concordie interueniat, cum facultate eius approbande et stabiliendo nomine atq; authoritate Stis sue, quod quidem optat, vt illic vbi cepta est concludatur, ni cogi omnem diligentiam adhiberi cupit. Quod si forte vt euenire posset aliqua difficultas totalem conclusionem pacis illic tractate impediat, dummodo aliquod tempus detur ad tractandum per Stem suam cum interpositione generalium Induciarum que facile fieri poterunt, cum tantum sibi de Rege Thurcarum dominus vr polliceatur, Stas sua libenter authoritatem atq; operam suam pro concordia interponet. Si Princeps vr mittat hinc amplum mandatum standi iudicio ac sententie Stis sue in iis rebus quarum difficultas impedisset conclusionem pacis de qua inter ipsos Principes vel eorum Procuratores tractatum esset. Quod etiam Regem Romanorum tunc ex sua parte factuum speret, potestq; dominus vr hoc persuasum habere, nullo priuato affectu Stem suam de recto ac sincero iudicio declinaturam quid preterea hoc in puncto vobis respondere possit nil est.

Quod autem attinet ad terrores illos, minasq; tempestatis quas Christianitatis Cornibus imminere dicitis, fatt Stas sua Thurcarum vires, optaretq; Christianitatem intestinis discordiis tot iam annis vexatam quamtissima pace recreare. Si tamen per hostem Thurcam non licuerit non arbitrantur deum omnipotentem ob peccata nra tam auersum esse a salute reipublice Christiane, nec Principem qui ad Sanctitate sua comuni saluti defuturi non sunt, vires adeo attritas esse, vt quamuis potentissimo hosti resisti non possit. Ceterum Stas sua Principem vrum Christianum ac paternum

admonet charitate, ne plus ęquo Thurcarum auxilijs fretus
in suam perniciem ac Christianitatis periculum ruat: cogitetq3
multo utilius esse minus appetentem soluto ac libero animo vitę
degere, q3 amplissimi Regni ad breue tempus, vsurea potius
q3 certa possessione deceptum vincere, non Regem sed ministrum
religionis sue hostem, ad deuastandam Christianam Rempu:
blicam, pro qua Principem Christianum eciam mori omni re:
gno est glorioſus

Sigismundus primus Rex Polonię
Ioanni Regi Vngarię.

Ex^me Princeps &c. Kulicius nr? Smolikowski, quem in
Castro et opido Kiezmark prefecimus, presens huc adue:
niens declarauit nobis, esse quosdam homines in Niedziedza
qui seruitorum quidem titulis vtę nomen sibi assumunt,
sed multa tamen hoc nomine indigna facta admittunt, vl:
tra enim hoc q3 diuites et pauperes Regni Hungarię quos
nancisci et viribus superare possunt incolas licenter despo:
liauit, aduersum eciam Prefectum meum prędictum se ex:
hibent pestulantes et importunos, contumelioſe exigentes li:
berum sibi vrbis et Arcis Kiezmarck aditum co:
cedi, q3 ne res quoniam nobis ab omni retro Induciarum et quietis publice commodis prorsus aliena videtur
Vtentem vram Sermam rogamus velit precipere iijs perso:
nis Niedzedzam incolentibus, vt se in officio proborum ho:
minum contineant, et simul eciam prouidere vt ad diem qno
Inducie finientur, aliqnis nomine Vtris vre presto fiat
qui à prefecto nro Arcem et Ciuitatem Kiezmarck per
manus traditam secundum pactorum condiciones recipiat. Nam
nos Kulicio nro dedimus in mandatis, vt finitis Inducijs,
ex Arce decedat et ad nos citra moram reuertatur, No

secuta enim concordia, quod ex corde dolemus, meos ab oi contencione, vtrimq; abesse equum esse censemus. Factura Mtas vra rem regio suo officio dignam, nobisq; Smi: gulariter gratam. Cuius amori et benivolencie fraterne nos commendamus, illamq; et felicissima et dui sana esse ex animo optamus Datis Cracovie die xxi Mar: cii Anno domini M°. D°. xxxvii°, Regni nostri anno xxvi°

Responsum a rege Polo[e] datu dño Faistzic oratori Ferdinandi regis Romanoru/Vngarie Bohemie.

LEgatio vra, Mgce domine Orator, hoc in summa continebat, Retulistis, q Sermus ac excellen[mus] Princeps. D. Ferdna: dns Romanorum Hungarie Bohemie &c Rex postulat a Sacra Mte Regia, vt egregium Georgium Schezedi cum aliis de nomine nuncupatis, nuncios, a superioribus Civitatibus Regni Hungarie, ad se missis, qui in Regno Mtis sue cap: ti diceretur liberos dimitti curaret, et simul ea dere itu co: stituere, vt Serna illius Mtas, intelligat suam Mtem, no solum eius admissi facinoris insciam fuisse, sed eciam eam in: iuriam egre et moleste animo pertulisse. Ad quod Mtas sua Serna respondens, primum dolet et miratur vehemen: ter, q Mtas Serni domini Romanorum Regis vocari in suspicionem Mtem suam de eo apud se permittat, q vel per consensum, vel per cominentiam Mtis sue predicti in: citi sint in captivitatem deducti Cum tamen vt palam est, Mtas sua et eorum professionem prorsus incognitam habuit et non prius illos in hanc vrbem duci tisse intellexit, q quo tempore in terra Ploginen extra fines Regni Sni captos et detentos esse accepit Cum etiam Mtas sua pro sua in communem tranquillitatem propensione, accepto tam indigni

facinoris mmctio, in rem snbditorum Sermi domini Romano:
rum Regis ad Tetrum Costka ad quem captiui deducti esse
ferebantur ternas dedit primum literas, postremo eciam propri:
um misit nuncium per quem aperte illum et seuere monuit
vt se intra Inducias finem et prescriptum contineret, et
captinos quos in sua potestate haberet liberos dimitteret. Qua
tamen admonicone nihil proficere Mtas sua potuit. Costka
semper respondente, sibi integrum non esse vt captos Nun:
cios citra mandatum domini sui dimittere debeat de quoru
eciam detencione, nunqz se cogitaturum fuisse, si non prius
à nonnullis partium Sermi domini Romanorum Regis ho:
minibus, subditos domini sui, et seruos suos contra inducia:
rum pacta captos, et in turpem seruitutem traditos cogno:
uisset. Id quod vos ex literis illius perspicietis, quarum
legendi copiam vobis dari et exempla confici Mtas sua fa:
ciet, vt ea ad Sermum Romanorum Regem proferre, et sue
Mti in ea re curam et sollicitudinem et factam diligenciam testari
et declarare possitis

Quare rogat sua Mtas Sermum dominum Romanorum Re:
gem vt cum suspicionem de Mte sua conceptam, vanam esse co:
gnoscet, deinceps sibi id de Mte sua persuadere velit quod D
vrtus et mutua vtrimqz Regia dignitas atqz coniunctio pos:
tulare videntur.

Mtas vero sua, vt nihil pretermittat quo placere illius Mti pos:
sit adhuc tentare per literas non grauabitur vt alio modo
subditi illius Mti à captiuitate liberentur, quod tamen nó
alia racione qz permutam captiuorum hinc inde per muta:
cionem confici posse arbitratur de quo id quod commodissimu
sibi et subditis suis indicabit illius Mtas statuere digna:
bitur. Datum Cracouie die xxiij Marcii Anno domini
M° D. xxxii

Sigismundus primus Rex Polonie Aduocato et Juratis Ciuitatis Kessmargk

Famati grate nobis dilecti. Retulit nobis Smolikowski Lulions mé, quem istbic sub hoc tempore Inducias mm ad Custodiam istius Ciuitatis nobis commisse constitimus, q'quidam publici grassatores in eandem Ciuitatem Kiez: margk sepius venire et in ea receptari soliti sint, quod nobis valde est molestum, Itaq; prospicere volentes ne ea Ciuitas propter eosdem grassatores vel alios homines ex: ternos aliquod discrimen incurrat Mandamus vobis vt sine scientia et consensu prédicti Lulii nostri Smolikow: ski nullos homines prorsus externos, hospitiis excipere seu receptare presumatis pro fide vrà et gratia mea nó aliter factur. Datt

Sigismundus primus Rex Polo é Ferdinando Regi Ro. Vng. Bohem

Ex^me Princeps, Tametsi iam pusillum admodum restet té: poris ex amo ad concordiam conficiendam inter utem vram Sermam et illius aduersarium recepto, nos tamen adhuc de pace futura nihil desperamus, cum uteni vrag Sermam ad concordiam amplectendam propensam et facile esse ex eius literis cognoscamus quippe que scribit se velle in isto Ratisbonen Conuentu cum Cesarea Mté interloq vt iustis et equis mediis pro bono publico de concordia et

785
859

pace cum aduersario suo transigere possit. Quem animum autis
Autis vre deus omnipotens dignetur stabilire, et cum aduersanimi
mente ita coniungere, vt quod longo tempore quesitum de pace
constitui non potuit, reliquo hoc tempore ad omnium Christianorum
consolationem feliciter concludatur. Quod ad nos attinet nihil
equidem de solita nra cura remittemus, vt vel industria vel
cura ac sollicitudine nra, respublice christiane in suma nunc ne-
cessitate constitute succurrere, operamq; et officium nrum gra-
tum autì vre seruire prestare possimus. Cui si ex voto concor-
diam transegerit, et nunc gratulamur, sin vero lapsis Induciis in bellicas molestias, quod nollemus, recciderit, ab illa plu-
rimum rogamus, velit tempestiue homines suos delegare, qui
Arces nobis concreditas, à Prefectis nris per manus recipiat,
et stipendium illis, et Castrorum presidiis, debitum persoluant
Nos enim Prefectis nris mandabimus, vt adueniente prima
Maij die et stipendio recepto ex Castris protinus decedant, ad
nos q̃p primum reuertantur.

Quod vero ad consilia quedam et conspirationes opera Nicolai
Minkwicz Lubece contra autem vram nuper factas attinet, pro-
sus nobis de illis nihil constat. In his enim que ad contenciones,
non ad pacem partim struuntur, non modo non immiscemus consi-
lia nra, sed ab illis vt semel recepimus, re et animo, penitus ac
longissime absumus, abesseq; volumus. Fieri equidem potest,
q̃ inscijs nobis nonnunq; per Regnum nostrum quod satis am-
plum est predictus Minkwicz vltro citroq; commeat, sed cum
id preter omnem voluntatem nram clam fiat nobis, non recte
faciunt, qui ex aliena temeritate et audacia officii nri racionem
meiuntur, et nobis id imputant, quod neq; authoritate, neq; co-
silio meo prohiberi vlla racione potest, quandoquidem et Lubecen,
et istos internuncios, ac conspirationum proxenetas satium est
in potestate nra non esse. Quin etiam id noscitur officio mo
conuenire, vt quibus ad bellum adesse recensamus, eorundem

consilia adiuuare non debeamus. Sed tamen vt nobis ipsi constemus et promissis satisfaciamus nris, Alti vre pollicemur nos esse pro viribus nra prestaturos vt nulle copie per regnum nrm ad Alts vre aduersarium traducantur, Alas vero vra vicissim id de nobis velit sibi persuadere, quod coniunctio nra mutua postulare et requirere videtur, plus nre virtuti et dignitati qz aliorum im: piis calumnijs et suspicionibus tribuendo. Factura id Alas vra Serma pro sue regie dignitatis officio et desiderio nro. Cuius nos amoris et beniuolencie fraterne commendamus, optamusqz ex ani: mo, vt deus omnipotens Altem vram simul cum Serma sua coniuge et liberis semper sanam sospitem et in omnibus succes: sibus suis foelicem, illustrem, et inuictam adaugeat et conseruet Datis Cracouie die xxiii Marcii Anno 1532
Regni nri anno xxvi°

Sigismundus primus Rex Polonie
Ferdinando regi Romanorum Vngarie etc

Ex[me] Princeps etc. Perspeximus ex literis Alts vre Serme magne illi curae esse negocium collocande in matrimonium Illme filie nre primogenite quod studium Alts vre Serme cum ab. amicissimo illius erga nos, erga vero filiam nram paterno am: mo proficisci cognoscimus, simul et letamur tantum nobis in hac parte mediatorem obtigisse et singulares Alti vre Serme pro tam sincera et integerrima propensionis sue erga nos de: claratione agimus et habemus gras, enixabimusqz vicissim illi tantam erga nos et liberos nros humanitatem et beniole: ciam per omnem datam occasionem officiose referre et promereri Coeterum quod scribit Alas vra Serma se hac de re cum Illtri Principe domino Frederico Comite Palatino Rheni in Comi: tijs Ratisponen tractaturam esse, Nosqz demum de omnibus cer: tiores facturam, et hoc gratissimo accepimus animo prestolaturi

citra molestiam cepti eius instituti euentum / In quo si serio nobiscu agetur / Et Nuncii huc ad postulandam et tractandam assimilatem mittentur / dabimus omnem operam / vt qz maxime fieri poterit T tibi vré Sermé / electissimi domino Frederico Comiti Palatino Rheni de nrá facilitate satisfactum esse videatur / Commendamus nos amori et beninolencie fraterne tuis vré Sermé quam cum suis omnibus felicissimam esse / et in multos annos recte sanam T incolumem ex animo optamus Datis Cracouie die xxiiii Marcii Anno domini M° . D . xxxii°

Responsum nomine regio ad Legationem regis Ferdinandi.

LEgatio vrá Mgcé domine Orator / hec in summa continebat Retulistis & Sermus ac excellentissimus Princeps dominus Ferdinandus Romanorum Hungarie Bohemiéqz ré Rex postulat à Sacra tuá Regia vt egregium Georgium Scheredi cum aliis de nomine nuncupatis nunciis à superioribus Comitibus Regni Hungarie ad se missis qui in Regno tuis fuc capti dicerentur liberos dimitti curaret / et simul ea de re ita constituere vt Sermá illius tuás intelligat snam autem non solum eius admissi facinoris insciam fuisse Sed etiam eam iniuriam egre et moleste animo pertulisse

est supra

Ad quod tuás sna Sermá / respondens / primum dolet et miratur vehementer / quod tuás Sermi doi Romanorum Regis vocari in suspicionem tuéz snam de eo apud se permittat qd vel per consensum vel per conniuentiam tuis fuc predicti Nuncii sint in captiuitatem deducti vt palam est.

Cum tamen sna tuás et eorum profectionem prorsus nicqm tam habuit et non prius illos in hanc urbem diuertisse intellexit quá quo tempore in terra Plezinen extra fines Regni sui captos et detentos esse accepit.

Quin etiam Mtás sua pro sua in communem tranquillitatem pro-
pensione / accepto tam indigni facinoris nuncio in rem subdito-
rum Sermi domini Romanorum Regis ad Petrum Costka
ad quem captini deducti esse ferebantur / ternas dedit primum
literas / postremo eciam proprium misit nunctium / per quem illi
aperte et seuere monuit vt se citra Induciarum finem et pre-
ceptum contineret / et captinos quos in sua potestate haberet,
liberos dimitteret. Q na tamen admonitione nihil proficere
Mtás sua potuit. Costka sp respondente sibi integram non
esse vt captos nunctios citra mandatum dni sui dimittere de-
beat de quorum etiam detencione nunq3 se cogitatum fuisse
si non prius à nonnullis partium Sermi domini Romanorum
Regis hominibus subditos domini sui et seruos suos / contra
Induciarum pacta captos et in turpem seruitutem traditos co-
gnouisset. id quod vos ex literis illius perspicietis / quarum
legendi copiam vobis dari et exempla confici Mtás sua
faciet vt ea ad Sermum Romanorum Regem perferre
et sue Mtis in ea re curam sollicitudinem et factam diligé-
ciam testari et declarare possitis. Q nare rogat Mtás
sua Sermum dominum Romanorum Regem vt cum suspicio-
nem de Mté sua conceptam vanam esse cognoscet deinceps
sibi id de Mté sua persuadere velit / quod et virtus et mutua
vtrimq3 Regia dignitas atq3 coniunctio postulare videntur.
Mtás vero sua vt nihil pretermittat quo placere illius Mti
possit adhuc tentare per literas non grauabitur / vt aliquo
modo subditi illius Mtis à captiuitate libentur / quod tamen
non alia racione q3 per mutuam captiuorum hinc inde permu-
tacionem confici posse arbitratur / de quo id quod commodissi-
mum sibi et subditis suis indicabit illius Mtás statuere di-
gnabitur.

Thome Epō Agrien cancell°: Alexio Turzoni Judici
Laurento Lemflinger Pl^co Albēn etc Consiliariis regis
Ferdinandi.
Consiliarii proceres Polomi.

Rursus in Chrō Pr̄e et Mgā sincere nobis dilecti. Accepimus est supra
literas. S. vrarum quibus à nobis enarari et effici grā vel au-
thoritate petunt vt Petrus Costka Nunctios Ciuitatum supe-
riorum Regni Hungarie dicionis Serm̄i domini Regis Fer-
dinandi nuper in publico itinere captos liberos dimittat, qua
petitionem S. vrarum etsi nos honestam et officiosam esse ad-
uertamus commodare tamen magis ipsis in illa quam hacte-
nus fecimus nequaq̄ possumus
Ab initio enim facti eius audacis quod nobis multum displicuit
ac etiammum displicet, et quod non in regno nro sed in Ducatu
Plesnen̄ est commissum, cum nos sponte mea semel et deinde
rogati bis ipsum Costka per literas et nuncios diligenter de
hac liberatione captiuorum sollicitassemus, nihil quicq̄ efficere
magis potuimus quam quod literis nobis suis quarum exempla-
ria vris S. misimus, perscripsit, Ex quibus S. vre perspi-
cient id idem illum de subditis Serm̄i Regis Ferdinandi quem
quod illi, et S. vre, desse, ob violatas Inducias querentur,
que accusationum relationes et mutue vtrinq̄ offense cum à bo-
no publico et commodis afflicti Regni Hungarie minus ab-
horreant, vtrinq̄ nobis non mediocriter displicent, quia
tamen illas auertere consilio vel authoritate mea non datur
facultas, id quod possumus prestamus hortamur quosq̄ ad pa-
cem et obseruandas Inducias dehortamur à bello, et cum per-
suadere non possumus aliquid tamen suadere pro bono publico
non erubescimus ita nunc et S. vras hortamur et monemus
velint id curare et agere quod et Inductarum conditiones et

pnblice quietis rationes postulare videntur, quod enim ad nos attinet, nihil vnqz prętermittemus, quod ad bonum pnblicum et tranquillitatem istius Regni Hungarię facere, aduertamus quin illud omni studio industria ac facultate nra adiuuemus bene valeant. S. vrę Datę Cracouię xa die Marcij, Anno domini M° D. xxx Regni nri anno xxvi°

Rme in Chro Pre, et domine, benefactor colendissime. Tametsi non ignorem dominum Adrianum Castellanum Czernen satis alioqui acceptum esse Rme D. vrę commendacione tamen à me petenti bono amico et vicino meo negare non potui, illumqz et me vna gracię Rme D. vrę ex corde commendo Polthomię die vi Anno M° D. xxxii

Petrus Tomiczki eps Cracc. Vicecancell
Mathię Drzeuiczki Archiepo Gnesnen.

Rme in Chro Pre et domine maiorem honoran me, quod iam peruenerit D° vra Rma ad suam Sedem, Metropolim nostram, plurimum et mihi gaudeo et illi gratulor, deumqz seruatorem nrum oro, vt ipsa Sede cum laude et gloria nominis sui, cum dignitate autem et commodo rei communis Eccle: siastice mręd, item etiam cum omnium ordinum bona gratia fauore et dilectione multos annos exigat et felicissime presit Quę hic apud nos in nouis habentur pro D. vrę Rme non esse incognita, sunt enim et publica et vulgata omnia ne tamen inter hec quę vulgata esse credo sit aliquid, quod D. vram Rmam lateat, summatim de omnibus ita accipiat. Valachus Regni hostis Inducias annales medio Oratoris Serenis Regis Joannis sibi à Rmę dni mei oblatas

nondum suscepit quas tamen ego illum susceptuum confido.
Alter vero hostis Thartarus qui Tauricam incolit et à meis
Prcopensis dicitur cum edoctus esset Nepotem suum Ast:
tamu Sultanum cui est graviter infensus, receptum habere in
Arce Canionien apud Prefectum Aulis Regie Hostaphii
contulit se illo cu ingentibus suorum copiis et per duodecim
dies obsidione cinctam Arcem tormentis qz bellicis oppugna:
vit Q nod tamen cum se frustra facere adverteret, facta ad
Ostaphii reconciliatione domum sine ulla preda est reversus
discedens tamen Oratores apud Arcem Canionien ex pacto
reliquit qui cum ipso Ostaphii huc ad Aulem Regiam ven:
turi dicuntur.

De concordia Regum de Regno Hungarie dissidencium nil
bone spei hucusqz obtigit tempus vero Induciarum ad concor:
diam receptarum modicum admodum superest Quod si ita:
betur non facta pace. Regnum Hungarie quondam mi:
litari gloria florentissimum et verum omniu opulentissimu
non sine magno Christianoru nicommodo sola dominoru duoru
Remasp et Regum ambitione facile peribit Quod autem
nulla facta concordia et pace finiri debeant Inducie receptę,
facile inde conjici potest, qz nunc etiam in ipso prope fine
temporis Induciarum, de loco contendatur, in quo Oratores
convenire debeant. Rex enim Joannes hic Cracovie vel
prope Craconia, Cesar contra cum Rege Romanorum
vel in Civitate Patavien vel in alia quapiam illi propinqua
Urbe, Conventum Oratorum instituendum esse contendunt.
de quo antequ conveniant, ipsi, tempus Induciarum effluet.
id quod ex exemplis literarum que mitto cum punctis vra
Rma. Do. plenius cognoscet. Impetrani post mortem doi
Hieronimi Okun Canonicatum et prebendam Ecclesie Gnes:
nen apud Aulem Regiam quam gentilis Dnis vre Rme

domino Samuelj Maczieiowski contuli, non minus vt illi hac in re commodarem, qz vt vrę. D. Rę me gratificarer, quam scio propter illum et familiam illius grato animo id accepturam et ita illum cum patre et reliquis amicis grá tia prosequuturam esse vt et illorum vrtus et. D. vrę Rę me liberalitas postulare videntur commendo me plu rimum amori et benivolentie vrę Rę me. D. ex animo qz opto vt sit semper foeliciſſima recte in multos anos sana ac incolumis Datę Cracouię die iiij Aprilis Anno domini M°. D°. XXXii

Ioanni Latalski Epo Posn: Luce de gorca Castell° Posnaniensi: Ianussio Latalski Castell° Gnesnensi

Sigismundus primus Rex Polonię.

RVnde in Chro Pre, ac Mgce sincere nobis dilecti Intellexi mus ex literis Stis vrarum esse quosdam Nobiles istic in Maiori Polonia subditos meos, qui Contributionem festorum, secundum decreta Conuentus proxime hic habiti et à Colonis exigere, et ad Exactorem deferre recusent propterea q et consuetudinem antiquitus in exigenda et deferenda festorum pecunia obseruatam mutare, et nonnul lus suscipere, graue illis videatur. In qua re tametsi vras Stes plus illorum voluntati, qz decretis Conuen tus concedere velle cognoscamus. Nos tamen qui decreta generalis Conuentus in nullo imutare consueuimus, neqz equum ac honestum esse putamus, permittere non possumus vt arbitrium paucorum Crucigerorum Nobilium, ea quę ab omnibus simul matura deliberatione constituta, immutari debeant quin etiam hortamur Stes vras operam dare velint quantum in se officioqz suo est, ne Decretis Conuentus, vlla in re à quouis subdito meo contraueniatur. Narrant enim

Stes vrē / q soli nuncii terrarum hoc proposuerunt / vt quisq3 dominus / et possessor bonorum terrestrium ferat et det Contribuciones constitutas exactori / ab illoq3 quitanciam accipiat / et suam p3 quitanciam illi relinquat / vt precludatur via fraudibus / que passim committuntur in exigendis et soluendis publicis contribucionibus. Non arctat autem Conuentualis constitucio quempiam / vt solus ferre debeat ad Exactores publicas Contribuciones / sine enim per se ipsum / sine per suu Procuratorem seu seruitorem id fecerit / satisfaciet / publico generalis Comentus Decreto / quod nos nulla racione mutare volumus. Miramur vero q Nobilitas istarum partiu / et superiore et pnti anno aduersatur et contrauenire conten: dit publicis regni Constitucionibus &Jd quod vrē Stes prohibere deberent. Fuerunt enim S. vrē ni generali Cō: uentu / et simul nobiscum / et cum aliis Consiliariis ac Nūn: ciis terrarum Regni mei consuluerunt / et statuerunt hec que pro bono publico sunt constitnta / si id recte fiat / si q3 nos tantam contumaciam istorum subditorum nrorum pacato animo ferre debeamus / Stes vrē pro sua prudencia se: cum expendant.

Ceterum de iis qui ob non solucionem Thelonei ad nos euocā: tur / etsi nihil contra Ius fieri aduertamus / cum res hec mere ad officium et authoritatem nram pertineat / vt tamen illo: rum sumptibus consulamus / cognicionem eam Stibus vris demandare volumus pront ex Commissione mea plamus id cognoscent / qua perspecta S. vrē quod equum instumq3 illis videbitur decernant et bene valeant Datū Cracouie 4 Aprilis Anno domini M°. D. XXX ii° Regni mei anno XXVI°

Sigismundus primus Rex Polonie Ioanni Regi Vngarie Dalmatie Croacie: Slauonie.

Exme Princeps &c. Postulantibus reipublice vaciombus ne quid de concordia vel tardius vel negligentius agatur, nos simul atqz ex literis vtrius vre Serme perspeximus causas et rationes, ob quas adhuc non possit, vt ad tractatus concordie inter se et Serenum Romanorum Regem instituendos, Oratores in Patauiensem Ciuitatem mittere debeat illas per Nuncium et literas mas nuperius Cesaree vtri, deinde Serno Romanorum Regi exponere curauimus, Inqua re quid nobis Cesarea vtras responderit vtri vre in exemplis literarum mittimus: posthac etiam missuri id quod a Serno Rege Ferdinando respondebit. Nam hactenus ab illo ea in re nihil accepimus. Quoniam vero Cesarea vtras adduxit certas magni momenti rationes, propter quas equum et conueniens magis illi videatur, vt vtras vra Serna, vel in Patauiensem Ciuitatem vel in alium illius vtri propinquum locum potius qz in regnum mum Oratores suos mittat, vtram vram Sernam rogamus, ne in summa et extrema necessitate reipublice Christiane occasionem qualemcunqz rei benegerende pretermittere, sed illam quatenus tuto licebit amplecti velit, vt quadocunqz post easdem sollicitudines qz interpositas, ad initium tractationum veniamus, de quibus parum id refert, quo in loco habeantur, modo feliciter, et pro bono totius Christiane reipublice succedant et transigantur. Reliqua prudentius iudicio vtris vre Serme, hac in re pensanda relinquimus

Ceterum quia in proximo est finis Induciarum & malum inter

Item vram Sermam / et Sermum Romanorum Regem ꝛc: ceptarum / Item vram Sermam rogamus prouidere velit. vt Arces / que nobis et Illtri Principi domino Georgio Duci Saxonie / assim mo charmo in sequestrum suo nomine erant concedite / adueniente die / à meis Prefectis in plates vre vtis recipiant. Nos enim dedimus Auliciis nostris in mandatis / vt cum dies Induciarum cesserit / illas hominibus vre vtis / ad id potestatem et mandatum habentibus tradat et consignent / ad nosq3 q3 primum venerantme In qua re mt dubitamus Item vram Sermam quantum expediet prosperam esse / Cmis nos amori et benevolencie fraterne co: mendamus / eamq3 foelicissimam esse / et multos in annos recte sanam ac incolumem ex animo optamus Datis Cracouie vo Aprilis Anno domini M°. D°. XXXii° Regni mei anno XXvi°

Sigismundus primus Rex Polonie
Capitulo Gnesnensi.

Venerabiles / devote nobis dilecti. Declarauit nobis aliquo: ties Magcus Hieronimus de Lasko Palatinus Syradiensis vna cum Cnoso Stanislao fratre suo. Rmum. D. Archie: piscopum in animum sibi induxisse / vt ea fundatio / quam ex certis Sacerdotiorum prouentibus eius predecessor Rmus Ds. Archiepus proxime defunctus fecit et ordinauit / dis: trahatur et prorsus fiat irrita / in qua re cum et sibi et defuncto Patruo non mediocre preiudicium asseri dice: rent / Supplicarunt nobis vt hac in re eorum rationibus pro authoritate et gra nra consulamus. Quare nos peti: cione illorum permoti et simul / quod iustum et equum ce: seamus ne mortuorum acta sine iusta et legitima causa re: tractentur / hortati sumus Rmum dominum Archiepm pntem

vl ita cum domino de Lasko negotium hoc tractet et componat
ne et ipsi et defunctus Patruus eorum preiudicio afficerentur
D. eciam vras pntibus hortamur, vt quantum nisce est,
P. Suę hoc suadeant, quod et honestatis et equitatis rones
postulare videbantur, neq; committant, vt concessiones et
Decreta semel roborata, nunc diuersis sententiis et con-
trariis suffragiis mutentur et infringantur Factura. D.
vra rem suo officio et professione priam, dignam, eq; ac
decentem, et nobis singulariter gratam. Datę Crac die
viii^a Aprilis Anno xl^o . D^o xxxii^o
Regni nri anno xxxvi^o

Sigismundus primus Rex Polonię
Joanni Cunæ de Cunstadt Capit^o Moraviæ.

Spectabilis et nobilis, sincere nobis dilecte. Accepimus literas
stis tue quibus ex commissione ordinum Moraviæ sibi data,
certior a nobis fieri cupit, an statuerimus aliquos Commissa-
rios nros in negocio Nobilis et Magnifici Vilhelmi Cuna
de Cunstat, quod se cum Serma Coniuge ma habere preten-
dit, in Ostrorogzim, vel Pleszinam, aut alium quempiam in
locum mittere, quemadmodum id arbitrio nro, ab ipsis Mora-
uię Ordinibus nomine dicti Vilhelmi Cuna delatum
erat, vt pocius benevola composicione, q; repressaliarum Inte
res cum Serma Coniuge mea transigeretur. In qua quod
illis respondere debuimus, hoc nunc Sti tue respondemus
Sermam Coniugem nram de actione matris in quam succes-
sit, velle vt ab inicio recepit, in Jure apud Summum Pon-
tificem vel in Ducatu Barcen, Generoso Vilhelmo Cu-
na respondere. hic autem de contractibus vel obligatio-
nibus in Ducatu Barcen factis disceptacionem et cognitionem
quorumcumq; Commissariorum nrorum se submittere nolle quos

871

Jurium et consuetudinum illius prouincie ignaros esse plane co:
gnoscat, et ad quos instruende cause gracia multos ex tue ma:
tris sue negociorum gestores, et obligationis eius consocios à
Baro vsq; huc traducere oporteret, Sine illis enim Admini:
stris Sertas sua negocii istius statum tractare se neq; posse
commode, neq; Jure debere affirmat, hec nos Sti tue decla:
rare volumus quam bene valere optamus Datt Cracouie
die viii Aprilis Anno domini m°. D. xxxii°
Regni nostri anno xxvi°

Sigismundus primus Rex Polonie
Petro Jon Voiewode Valacorum

Magce domine sincere nobis dilecte. Cum hic nuper fuisset apd
nos Ven^tis Franciscus Prepositus Transsilvanen' postulas:
set q; à nobis nomine Serni domini Joannis Hungarie Re:
gis affinis mei charem, vt cum Mgcia tua Jnducias et ces:
sationem ab armis ad certum tempus pacisceremur sub quo
tempore de condicionibus pacis et perpetua firmanda con:
cordia inter nos ipsius dutas commode tractare posset. Nos
vtamq; Jnimicia per tuam Mtem pronocati et victoria super
illa potiti, boni tamen publici causa, et causa etiam postu:
lationis Serni domini Regis Joannis assensi sumus nó
granatim, vt Jnducie inter nos reciperentur et firmarent,
quarum firmandarum causa literas meas Sigillo muni:
tas Mgcie tue miseramus, Quas q'ma Mgcia tua Jnsa:
pere se non potuisse scribit, propter certas condiciones in
literis pretermissas de quibus nullam mentionem predictus
Prepositus Transsilvanen' apud nos fecit Sed et neq; de
illis agi seu tractari solet, nisi tum de perpetua concordia
et pace tractature arbitrii illius id esto
Nos enim viribus meis et institie confisi rationes meas nil

dubitamus tuto etiam sine vllis ſnducijs perſiſtere poſſe id tamen quod Mgtá tua ſcribit ſe velle pacem et tranquilli: tatem citra vlla pacta et obligationes nobiſcum et cum ſnb: ditis meis obſeruare nos qꝫ bom publici cauſa non reci: mus pacem ipſam ſed viciſſim volumus illam cum tua Mgtá ſeruare qꝫdm eam tua Mgtá cum ſuis ſubditis ſer: uauerit et qꝫdm nos à tua M. vel eius ſubditis ~~ſer: uare et tueri~~ dam vel aperte non eximus, prouocati Nolumus tamen vt interim mei et tue Mgtis ſubditi ha: beant libera Commercia inter ſe, ſed quiſqꝫ ſubditorum tam mozum qꝫ tue Mgtis intra limites ſuos ſe conti: neat, cum enim Mgtá tua inducias hactenus fremi: tate roborare noluit non videtur nobis eſſe tutum vt incerto ſnduciarum Statu, vltro citroqꝫ ſubditi inter ſe mei negotiari vel hinc inde commeare debeant, pacem tamen vt ſupra ſcripſimus cum tua Mgtá ſeruare vo: lumus, et vt omnes ſubditi mei illam teneant et obſer: uent, ſtrictiſſime mandabimus et prouidere curabimus vt ſe ab omni hoſtilitate tue Mgtis aut eius ſubditis et terre Moldauien inferenda contineant. modo tua qꝫ Mgtá pacem et ſnducias inuiolabiliter nobiſcum et cum meis ſubditis obſeruet. hec nos in preſens ad tue Mgtis literas. vt optauit, reſpondere volumus Datꝫ Crac die ix Aprilis Anno dñi M°. D. xxxii° Regni mei xxvi°

Magce domine sincere nobis dilecte. ~~Cum hic nuper fuisset apud nos Ven tis~~

Sigismundus primus Rex Polonie Joani de Tarnow Palat° Russie Campiductori

Intelliget tna Sta's ex aliis literis mis, et ex exemplis literarum partim à Vaivoda Moldavien, partim à Ven^li Francisco Preposito Transsilvanien. Serm' Regis Joannis Oratore, qui hic pnte negotia vra fuit, ad nos scriptarum, q3 varias et fallax sit ipsius Vaivode Moldavien aduersus nos animus. In qua illius varietate cum videamus plurimum nobis referre, vt et bene cauti et nisibus freme presidiis muniti simus, Stem tuam hortamur habere volentes, vt propter pblicam et nra'm necessitatem, festine ad milites meos mercenarios in Podoliam excurrat, illosq3 et recenseat et in instans quartale anni exercitari faciat: cat et fremet, seruicium q3 illis indicat. Audimus enim illos iam finem primi quartalis explesse et tam persona: rum q3 equorum conscriptorum non integrum numerum seruare. Nos vero curabimus vt pecunia que ex lan: dats contribucionibus exigitur illic q3 celerrime fieri poterit deportetur. dedimus enim ad Exactores terrarum mandata nra', notariosq3 nros ad illos misimus, vt ci: tra omnem moram illam colligant et comportent, Et alr pro debito officii sui et gra' nra tua .S. non faciat et bene valeat Crac. 9. Aprilis Anno 1532

Stafilius Eps Transiluanen
Petro Tomicio Epo Crace Vicecancel

RME et obseruan^me domine. post meé seruitutis comendacio:
nem. Salutem foelicitatem et omne bonum. Si culpa mea co:
tigisset hoc quod contigit, erubescerem dare literas ad Rma
D. Vram sed quia omni peccato carco quantum in hac re,
volui excusare me Rme Dni. Vré. Elapsis enim diebus
cum lachrimis etiam exegerat à Rege meo Vaivoda Mol:
dauus Sororius meus, vt permitteret me secum conuenire,
coactus sum magno et apparatu et impensis illuc proficisci.
Summa supplicationis erat vt propter deum componerem
rem suam cum Sermo. D. Rege Polomé communi domino
nró, saltem per Inducias, verebtur enim ne furore popli Re:
gno Moldauié pelleretur, Ego et consulens quieti Regni
istius, et ne sanguis Christianus frustra effunderetur, et
ne Soror mea cum liberis cogeretur mihi fugiens esse onero,
miseram Prepositum meu adistam autem, et ad Rmam. Dnes
Vram vbi preter spem maiori gratia fuit suscepta mea lega:
cio, immo omnia ad nutum concessa, quod ego mea seruitute
et isti Alti et Rme Dni. Vré. et ceteris Consiliariis suis
Altis meis obsequiis seruire curabo. Qualiter autem Bar:
barus is reiecerit Inducias iam Rma. Do. Vrá nouit.
Credo ipsum habere Idolum aliquod, per quod id facere vrgebat,
nondum tamen compertam habeo causam, habeo vtiq; meu
hominem apud ipsum, quicquid certi intelligere potero, mox
significabo Rme Dni Vrę, Quam ex re rogo ne in
me culpam leuissimi reiicial hominis, scit enim deus omni:
potens, q lachrimans et genuflexus me ad hanc notam coe:
git. Deus tamen omnipotens iuuabit istam Altem et hic bre:
ui dabit pénas suę temeritatis. Nona hinc nescio scribere, an
ex Oratore Regio Rma. Do. Vrá possit omnia intelligere,

Nos cum Rege meo proficiscimur in Hungariam, vt vel Cesari venienti occurramus, vel afflicte Bude succurramus, miserw vtrumqz, et nihil à seruitute distans ac mihi adeo pertesum, vt sepe illud cogar reppetere, Tedet animam meam vite mee, nescio quis finis, video multas procellas, et Coelum obscuratum, sed nescio vnde expectare serenitatis spem, quia dominus deus est iratus et nobis et toti gregi suo, laudetur deus. et D^nem vram. Rmam foelicissime valere opto. Ex Gyulau die xvi Aprilis Anno domini M°. D°. XXXiii°

Petrus Tomiczki Eps Crace: Vicecancell.s Stephano Broderico Epo Sermiensi.

ME in Chro Pre et domine, amice bonorand. Magnam mi attulerunt voluptatem, litere vre Rme D^mis q ex illis sanam et nicolumem illam esse cognoui, contra vero illius de pacificando isto laudatissimo et quondam florentissimo Hungarie Regno desperatio ingenti me dolore et animi perturbacione affecit, cum enim ab illa que est particeps consiliorum Incolarum Regni istius scribi ista audierto tanqz impendenti calamitati meluens, minimum ~~minimum~~ indoleo, deus quidem potens est saluare ora et in melius commutare, sed nisi is presto adsit, ego puto actu esse de omnibus. Nam cum hactenus regum animi in his que minima sunt inuicem dissentiunt, et Proceres Regni Hungarie ad vnitatem non redeunt, Nescio quid mihi in spe future pacis vel tranquillitatis polliceri debeam, que quanto plus Regno Hungarie adimitur, tanto maiorem mihi et omnibus probis dolorem affert. Expecto adhuc an congregacio Regni Procerum de qua hic apud nos dicitur aliquam certam consensionem voluntatum, et consiliorum illorum coniunctionem inducat et compet aret, quam si inanem et omni concordia vacuam cognouero, et de reliquis omnibus facile cum D.^ne Vra Rma desperabo

Cui scriberem ea que proxime à Carolo Cesare fuit, sed allato certo scio ea illam ex literis Mtis Sermi Regis mei ad Sermum ipsum dominum Hungarie Regem scriptis cognoscere posse Commendo me amori et benevolencie fraterne D. vre Re me quam sanam et felicem esse semper ex animo opto rogo qz illam plurimum, vt perpetuam meam seruitutem Sermo dño Re: fr̃no commendet, et Rmum dominum Colocen, ac Mgcum dominum Cancellarium meo nomine saluere iubeat Ex Crea: conia die decima Aprilis Anno M°. D°. xxxii°

Stefano de Chab Capitaneo Agrien

Gigismundus Primus Rex Polonie

Magce sincere nobis dilecte. Reddite sunt nobis hre tue stis, quibus partim ea commemorat que de racione Juramenti à se nobis debiti, ante ad nos scripsit, partim vero petit, vt se indemnem redderemus de omnibus expensis in prouisione Arcis et presidiorum factis, presertim que summam perceptorum Arcis prouentuum excederent. Nos vt non obliti sumus illorum, que nobis .S. tua prius scripsit, sibi scilicet integrum non esse, vt corporale Juramentum Generoso Joanni Borathinski mandatario et locumtenenti istic meo prestare debeat se tamen nobis, hris manu sua propria subscriptis de fidelitate obligans, vta memoria satis recenti tenemus, quibus conditionibus, secundum Capitula Inducierum et Arx nobis cum Illmo dño Georgio Saxonie Duce affini meo charmo in platem tradi, et à nobis vicissim in sequestro teneri debebat, sed hoc nunc non disquirimus, nos ne magis excessimus, qui literalem obligationem .S. tue de fidelitate suscepimus, an illa que corporale Juramentum prestare Joanni Borathinski prefecto istic in Arce meo secundum pactorum Capitula et ordinationem detrectauit, hoc saltem Sti tue quod ad suum plus

in Arce factos attinet, respondemus. Vrā nihil interesse qui vel qz̄ magn̄ sumptus in oneza vel prouisionem Arcis istius facti fu: erint. cum de ea re ab inicio sequestri constituti et recepti, vta sit inter nos et Sermum. D. Regem Hungarie conuentum, vt pre: fectus mr̄ quem istic constitueremus nihil sibi amplius authorita: tis assumeret. preter Arcis et presidiorum custodiam, cetera oīa quecumqz Arcis essent munera, prouisor Arcis sue tutiꝰ obiret, et prouentus Arci debitos non solum peraspereret, sed in vsus necessarios distribueret. Quia in re satis quidem scimus prefectu mum prescriptum modum obseruasse, et que sui officii erant tā: tumodo curasse. An vero Stās tua quod ad se pertinebat of: ficiose adimpleuerit, ipsa hec cum domino suo viderit, In his enim nos vt ab inicio voluimus, ita et nunc immiscere, vel opera vel authoritatem meam minime volumus. Quare S. tua a illo quod plus exposuit reppetat et se indemnem reddi roget, cui ra: cionem accepti et expensi reddere debet à nobis vero deniceps non poscat ea que scit ex Inducierum pactis et Capitulis in se: questro receptis, peti non debere, neqz honeste posse. Quod vero ad restitucionem Arcis attinet, nos iam instruximus prefectu mum vt adueniente Inducierum annalium termino et fine, Ar: cem istam Agrien' tradat et consignet ijs qui ad id à Sermo domino Ioanne Hungarie Rege potestatem habebunt, qua tradita vt ad nos qz̄ primum reuertatur illi mandauimus, absolutis prius omnibus militibus equitibus et peditibus qui istic cum eo milita: runt, à Sacramento militari nobis prestito, quem nos vtu fa: ctuenum non dubitamus Nos vero literis mis quas cum pre: sentibus mittimus tuam S. ab obligatione fidei qua se nobis per literas suas obstrinxerat absoluimus, absolutamqz perpetue pronunctiamus Datū Cracouie Aprilis Anno dñi M° . D. XXXii°

Sigismundo primo regi Polonie
Andr. Cricius Eps Plocensis

Sacra Regia Mtas et domine, domine, clementissime. humillima mei commendacionem. Quòd Valachus Inducias à Mte vrâ concessas, non nisi iniquis condicionibus suscipere voluerit, multa sunt preter Tartaros et Moschos, in quibus fortasse cō: fidit, quę suspicari et metui possunt inter que non postremū arbitror, quod nunctius ille, quem Mtas vra ad Thurcum, misit, tam diu non redit, sine enim ille veritus apud eum, et cum suspectus esse debet, Mti vre Imperatoris animus, sine non pervenit ad illum, per insidias alignas interceptus, et tū animus Mtis vre merito Thurco suspectus esse potest, quòd de terra Valachie, nihil secum agat, vti se velle indicavit, vel debis eventibus nihil illi significet. Potest etiam Valacho animi nonnihil addidisse, concessio Inducierum à Mte vra longior, quam ille postulavit, si ita est, vt fama accepi, sed neqz desunt qui tranquillitati Mtis vre prorsus invident, etiam ex his, de quorum pace Mtas vra est sollicita, quod ego ex quorundam sermonibus aliquoties notavi, unde me: tuam ne quod tanto tempore in Moschovitico bello compone: do idem in hoc qz agatur. Quomodocumqz se res habet, nō temere est, quod ille victus neglectis Indutiis exigat hec à Mte vra, que victores à victis exigere solent, resqz omi: nino parvipendenda et negligenda non est, presertim cum vt mosqz tuta est fides, ita apud Valachos prorsus nulla. Quopacto autem Mtas vra tantis periculis et insidiis obi: viare debeat, mihi quidem consultu difficillimum est, nam cō: quiescere in tam pauco presidio ex publicis Contributionibus huius anni locato inconsultissimum videtur, movere vero ge: nerale bellum periculosissimum, primum, ne Thurcorum Imperato:

879

offendatur, qui terram illam suam munupat. Deinde quod ge-
neralis expeditio decreta non est in nouissimo Conuentu ad
annum presentem, sed futurum. Vnde motus et perturbacio ali-
qua intestina segui posset. Contribuciones autem decrete per tras
restium sistrentur. Verumq tamen sit, prouidendum est opor-
tuno remedio huic periculo, et exhis incommodis eliciendum
quod magis expediat. ac mea quidem sentencia emittende ce-
terius littere in vim primarum et secundarum restium, nulla
de Valacho mencione facta, sed tantum contra vim insperata-
tam Thartarorum, quandoquidem iam prima rata Contri-
bucionum edita est, et antequam altera erit edenda, res in
aliquam partem inclinabit. Turcus vero pretensa causa offendi
non poterit et Valachus hac fama generalis motionis spe
molimimum suorum forte demittet, tutasq; vra in omnem
euentum paratior erit, vt a nemine, si quid aduersi eueniret,
exspari posset. Interim pax vel Induciæ tractande, citra mo-
ra, per eos qui operam suam qualemcumq; offerunt, non cu-
cedende quidem iniuste et inhoneste conditiones, sed tamen
arbitrium aliquod non detrectandum, presertim de his, que citra
dispendium et ignominiam concedi possunt, vt sunt captiui et si-
milia, super omnia vero Thurcus legacione aliqua honesta
non negligendus, et in fide ac amicicia retinendus, antequa
partes aliquas Christianas inuadat, quod tum indecentius fa-
ctu minusq; vtile, et quodammodo impium videretur atq;
vtinam illum dudum, tutas vra, et presertim post felicem
Coronationem Serie filii sui domini nri clementissimi, in-
uisisset, et pacem nouam et longissimam cominctum suo et
filii sui nomine cum illo pepigisset, id enim omniu tutissimu
et nobis, et Vngaris, semper arbitrabar. Nam tales per
particulas amorum Inducie, nihil aliud q3 suspicionem illi
parerunt, occasionem contra ipsum expectari. Sed et tempora
hec postulant, vt potius iuxta necessitatem, quam iuxta digni-

tatem qmſqz rebus ſms conſulat, qnod et Thurcus ipſe, cum ei commodum eſt, facit, et Summates mri nunc facere non erubeſcunt, hec non ideo subiunxiſſe volui, quod metuam ruinam aliqnam mam viuente Mte, vra, cum qua eſt manus domini propicia, ſed qnod verear, ne in poſterum cum omniu rerum ſit viciſſitudo, et tot aduersum quaqz hoſtilium: tas et pericula imminent, regnum hoc non perinde ſubſiſtat, cuius rei ſatis eſt exemplo Vngaria, ſua regni patres et filii viciſſitudine. Commendo me etiam atqz eam humiliter Sacre Mti vre qnam dominus deus vnicam ſeamdum deum ſpem et ſalutem mam, ſeruet nobis dmtiſſime ſoſpitem et foelicem Pruſſoniam die xiiij Aprilis Anno domini M°. D°. xxxvii

Sigiſmundq primus Rex Polonie Friderico palat° Rheni exercituu Romani Imperii. Capitaneo.

Illtris Princeps et domine affinis mi charme magnopere nos delectat ſtudium, cura et ſollicitudo qnam deliberando tuendoqz populo Christiano ab immaniſſimi Thurcarum impetratoris impetu et vi hoſtili geritis. Vra enim Coeſarea Mte et aliis Germanie Principibus, et Proceribus habet, hec enim vigilantia Coeſaree Mtis et illmoru Germanie Principum precipua occaſio eſſe poterit, ne Christianitatis Regna et prouincie in eum ignem inciderent, interitu, adducantur. Et equidem nos pro nro in Christianam religionem amore et affectu dominu deum precamur, vt actiones fidei et populi Christiani defensorum fortunare: illisqz victoriam ex hoſte concedere dignetur. Equos Canterios dnos ex his quos apud nos in prs habuimus delectos illtri vre mittimus non minus liberali animo et gratitudine qz ab illte vra deſiderari poſſint, quos illa non tam magni qua

benevolentiꝭ muneriꝭ loco ſuſcipiet. Sient et nos ni recipiendis abſſtte vrá delicatiꝭ munezibꝰ non rerum pondꝰ, ſed animi illiꝰ erga nos propenſionem ſpectauimꝰ, pro qꝫbꝰ vt decet magnas ſſtti vrę agimꝰ et habemꝰ gras, et nõ ſolum gratitudine má, ſed omni ſtudio et benevolentia re: gia referre viaſſim illa enitabimꝰ ſſtti vré. Cui ex hoſte victoriam et longam vitam cum ſuma felicitate conincta à domino deo optamꝰ, cuiſqꝫ amori nos commendamꝰ Datæ Cracouiæ die xxiij Aprilis Anno ꝛ̃ D. xxxi

Sigiſmundus primus Rex Polonie
Philippo Palatino Rheni.

Illuſtris Princeps et domine affinis mi charissime. Gratiſſima eſt nobis iſta ſſtis vre de nobis fiducia qua freta eg nos à nobis Canterios dnos petitum miſerit qnos nos illi de numero eqitatus mei liberali animo mittimus. Poſtulamusqꝫ ab illa vt hilari vultu ſuſcipere, et ni re exigua magnum mittentis affectum conſideran, munuſculi paruitatem ani: mi voluntatem compenſare vellit. Nos vt hyiſdem eqtis Canteriis ni omne fortunæ euentum proſpere omnibus in locis vtatur ſſtias vra, vehementer optamꝰ, vtqꝫ illis inſidens Thurcos et alios fidei Catholicæ hoſtes ex regnis Chriamis fuget et propellat, à deo omnipotenti ſummo ſtu: dio precamur Bene valeat ſſtias vra et nos diligat

Sigismundo primus Rex Polonie Friderico Regi Daniæ.

Ser^me Princeps et domine amice et vicine charis^me. Declaravit nobis Rndus in Chr̃o Pr̃ dominus Joannes Epũs Lincopensis qm in Ciuitate nr̃a Gedanen̄ ab Epatu suo exulat, & dministratores quosdam bonorum vtis vr̃e, prouentus sibi sne Ecclesie Lincopensis in Gothlandia ademisse et occupasse ob quam amissionem vel prinacionem redditum. Cum nos illi plurimu' compatiamur, optemusq3 ne in hac semili elate ducat vitã miserã quem prius virtus et merita in amplo dignitatis gradu collocarant plurimum a vte vra rogamus, vt condicionis eius et dru admodum exilii rationem habere velit et pro eo q3 sibi in Gothlandia ablatum est, dare illi Insulam et in insula Parrochialem Ecclesiam Fac mncupatam tam in Spiritualibus q3 etiam temporalibus, velit, ita, vt in illa deniceps atq3 etiam in Gothlandia obuentiones Epales libere percipere ad vitam possit ne tam acerbo exilio et egestate oppressus, in desperationem adducatur, in quo rem prelati regie conuenientem et nobis singulariter gratam prestabit Vtas vra Gnam foelicem esse et recte sanam ex animo optamus Date Cracouie die xvi^a Aprilis, Anno domini M°. D. xxxii Regni nri anno xxvi°

Sigismundus Rex Pol. Palatino Sandomiriensi.

Magce sincere nobis dilecte. Cum veniat ad nos Orator Imperatoris Thurcorum, inquirat imprimis et diligenter scrutetur tua Stas si is Nunclius sit missus ad nos ab ipso Imperatore Thurcorum nec ne: sicq habeat aliqua mandata, aut literas illius ad nos. Et si id ita esse comperierit, q scilicet sit Nunclius ab Imperatore cum mandatis aut lris ad nos missus, eum honore debito excipiat, et omnibus necessariis prouideat cuestigioq illum ad nos cum aliquo suo seruitore industrio et discreto ire permittat. Et nos cum se istinc mouere voluerit q celerrime certiores faciat vt illi obuiam aliquem Nuncium nem tempori mittamus, qui illum et excipiat, in itinere, et ad nos deducat.

Quia vero scripsit nobis tua Stas q habet secum idem ipse Nunctius, hominem quendam Moldauum, quem Vicecapitaneus tue Sts Colomien retinere volunt, et interpretem Armenum de Sozawa, quorum vterq est subditus hostis mi Vaivode Moldavien, volumus vt dicat tua Stas predicto Nuncio, q tue Sti non bene conuenit, vt hos duos subditos hostis mi versari in Regno et Dominiis meis, aut eos cum illo huc ad nos venire permittere deberet, sed vt ille eos a se mox amandet et dimittat, et in Moldauiam abire finat, quos tua Stas per suos seruitores deduci faciat, secure et libere vsq ad fines Regni mei. Interpretem vero nem Basilium Armenum, venire huc ad nos cum eodem ipso nuncio iubeat. Nolumus enim nos, vt aliquis subditus hostis mi sit interpres Nunciorum Imperatoris Thurcarum apud nos, cum nos habeamus interpretes nros, qui exponere ac interpretari solent ea que Nuncii Principum et Regnum exterorum

apnd nos referunt et dicunt, que nollemus vt mé exponat ea que ille coram nobis nomine Imperatoris sui dicet, que nos lumus vt cognita haberent hostes mei, presertim illi qui nil aliud q3 fraudes et dolos aduersum nos et domimia mea stren: unt ac moliuntur.

Quemadmodum autem excipi, tractari, et omnibus neces: sariis prouideri hunc lenem Nunctium, qui nunc ad nos venit, volumus, ita et alium insigniorem Oratorem Impe: ratoris Thurcorum, qui post eum ad nos proficisci dicitur excipiat et tractet tua Slas, nosq3 cum primum ad fines Regni mei applicuerit, de illius aduentu q3 citissime edo: ceat, et bene valeat Datt Cracouie vltima Aprilis Anno domini M°. D°. XXX ii°

Sigismundus primus Rex Polonie
Gedanensibus

In quibus rebus quinas ad nos dedistis lras, vnis vobis respondemus. Et primum q scribitis rumore ad vos pela: tum esse à nobis, super moneta quam cuditis editum esse mandatum, ne in terreis meis Prussie, et presertim in Ma: riemburgen et Dersebonien Districtibus grossi vre officine capererentur, Is rumor neq3 terrere, neq3 permouere vos debet, hec enim ea ratione vt scribitis non solum ma: dauimus sed ne cogitauimus quidem, mimus etiam posthac id admissuri preter hoc solum, quod officiali meo Slamslao Costka in mandatis dedimus, vt exigendo percipiendoq3 prouentus nobis debitos, solidos vre officine non capiat qui ad nullum sunt nobis hic in regno usum, de quibusq3 non cudendis iampridem vobis mandata feceramus. Exos: sos tamen vel alterius generis probam monetam, vt susciperet

297
885

non probibuimus. Q[ue] res neq3 vobis neq3 vlli alteri
preiudicium et incommodum afferre potest.

Quod vero de adaucto vectigali in Magno Ducatu mro Lith:
uame scribitis. aliud vobis respondere non possumus q3 et ante
per Nunctium vre Ciuitatis scribam. vobis respondera:
mus, Nos sc3 eius instituti Theloneu hic non posse racione
immutare, quoad in ipso Magno Ducatu mro agentes, cum
omi Procerum et Consiliorum illorum morum consilio et as:
sensu id quod equum esse videbitur statuamus. cumq3 illud
auxiliante Deo concedemus non obliuiscemur de hoc ipso The:
lonei negocio ad Consultacionem Consiliariorum illms Du:
catus referre. et operam dare, vt equitatis in hoc racio
habeatur. Tametsi nunc eciam sentiamus nemini id inmerum
~~rum~~ vel graue videri debere quod commoda Ducatus illius
augentur, cum eadem ratione qua licet Prmcipibus in dia:
one sua imponere modum et precium rebus, liberum eciam
esse potest et debet quibusuis negociatoribus ab ijs quę illos
grauant abstinere

Ceterum quod de negocio Campe Ciuis vri instantius et se:
uerius scripsisse vobis videmur, nolumus vos ignorare id
nos ea potissimum ratione fecisse, vt ille qui incomodo pre:
mi ob non solutum debitum querebatur, celerius id quod
suum esset assequatur. Quod eque ad cuiusuis. vrm
similem supplicacionem vel querelam faceremus semper.
si tamen mandatorum mrorum cupitis vitare seueritatem
submoueatis omnem hominibus de vobis conquerendi occa:
sionem. Datę Cracouię Aprilis Anno doi
mo. Do. xxxiio

Petrus Tomiczki Epʃ Crace Vicecancell Joanni Dantiſco Epo Culmen ori regio

RME in Chzo Pr et domine fr T amice charissime ac ho: ran. Non sine voluptate audiui D. Vram Rmam Ratisbonam sanam et incolumem peruenisse, illicq diligenter intendere, vt Mtis Regie et Rlis negocia recte componat et absoluat. Inde omnem spem concipio indubiam, q ad nos q bene salua, et cum fauore Principis vtrimsq mi redire poterit. Nam et accebitas quorundam Scriptorum que momentanea est, et tempore euanescere solet minime impediet, quominus reditus D. Vre Rme fiat gratissimus, modo ab illa suauiter dissimulentur singula, fulminat enim, non tonabit.

DE Dote quam dare vellet Mtas sua ſstme domine Hedui: q primogenite filie sue, declarare nondum libet illi, neq enim putat fieri posse cum dignitate sua, vt prius Dos nominetur, q Oratores petitum veniant affinitatem. Quanq autem ego cupide et magna animi alacritate celerem ad nos D. Vre Rme reditum expectem, nichilominus tamen cuperem adhuc illam tantisper isthic moram producere, donec Conuentus Imperii absoluatur et de religione aliquid optatum et vtile transigatur. Datis Cracouie prima Maij Anno domini M°. D°. XXXii°

Oratio Pragæ in comiciis ordinum Boheimiæ a Francisco Bouadilla Archidiacº Toletano, oratore Cęsaris Caroli .V. habita .1532.

CVm eiusmodi hec nrá causa sit. Mgci, Generosi, Egregii, ac circumspecti viri, generis claritate, Virtutis laude memorabiles, in qua res multum, verba parum, aut nihil profutura sint, exoratos vos inprimis velim, ne tam dicendi leporem, verborumue elegantiam á me exigatis, qz rei grauissimé, et maximé qualitatem, summumqz presentis negocii discrimen consyderetis, et perpendatis. Non enim tam speciosam orationem, qz rem grauissimam, et necessariam ad vos viros omni laudis genere cumulatissimos afferimus. Nec vero primato nomine vos alloquimur, quipa Carolo Augusto Romanorum Imperatore inuictissimo, Oratores adhunc ornatissimum Conventum, vna cum Sermo Rege vró venimus, primum, vt per nos eximiam animi sui gratitudinem erga istud Regnum vosqz omnes significaret, qua etiam ex ipsius literis clarius perspicere poteritis. Deinde vt quis sit eius animus atqz sententia, his difficillimis Chriané reipublice temporibus, et postremum, quo in statu et periculo res christiana, ac pariter vrá nunc sit, vobis renunciaremus, quá tria tantisper dum qz possum paucissimis explicabo, vos ad quos negocium atqz discrimen magna ex parte pertinet, et quorum grá potissimum missi sumus, Oro, vt nram legationem benigne, atté: teqz audire non grauemini. Atqui vt iam rem qua oportet ordine aggrediamur. Primcipio vos omnes id certos esse volumus: nullum extare vestrum tam exignum beneficium in vestrum Regem, nullum tam tenue, si modo aliquod eorum tenue dici potest

que semper ampliſſima fuerunt, nullum demq̃ veſtrum eſſe offi:
cium, vel meritum, quod non honorificentiſſimis verbis Impe:
ratori à fratre ſuo relatum ſit. Q nocies inter eos de vobis,
viri clariſſimi, mencio incidit, incidit autem sepiſſime, tum v̄
gratiſſimus Rex de vro erga se affectu, eximia fide, obſequiis
officiisq̃ vris semper paratiſſimis: narrare summa cum vtri:
usq̃ voluptate nunq̃ prętermittit. Itaq̃ omnia que antea de
vobis ſuis literis declaravit, nunc eciam eiſdem ore relata
Cęſare plenissime accepit. Etsi igitur in præſencia rum vobis tã:
ta gracia non referetur, quanta debetur, nos tamen, inſſu atq̃
nomine clementiſſimi Imperatoris, tantam graciam habemus,
quantam maximam mente concipere poſſumus. Tanta eſt enim
eius in fratrem vnicum pietas: vt omnes res: diſcrimina, com:
moda, non alienа à se arbitretur, neq̃ alio loco ponat q̃ pro:
pria. ita enim se vnice amant, vt mentes eorum fraterna cha:
ritate, non ſolum vincte videantur, ſed in corpora inicem tra:
ſire, ſi fieri poſſet deſyderent, quod ex vultu amborum sinul
contemplacione magis conjecere licet. Q nare nunq̃ in ali:
um Regem melius, q̃ in hunc vrã beneficia collocaſtis, na
quicquid magnum vel parvum in hunc contuleritis, id eodem
loco accipit invictiſſimus Imperator, eodemq̃ animo, ac si in
se collatum eſſet. Atq̃ ita semper eodem beneficio duorum pote:
tiſſimorũ regum animos vobis conciliatis, qui semper vrorum
meritorum memores futuri, gratiſſimo animo quandocunq̃ vre
res eorum potenciam auxiliumq̃ deſyderaverint, unq̃ vris
fortunis, vobis atq̃ vris liberis decerunt, qui occaſionem re:
munerandi cumulatiſſimeq̃ referendi gratiam, vbicunq̃ oblata
fuerit, cupidiſſime arripient. Habetis viri ornatiſſimi qua
erga vos ſit summus Imperator benevolencia.

Q uod autem secundo loco propoſui, nempe quantum illi ſit ſtu:
dium in tutanda, cum omnium Chriſtianorum incolumitate, tum

889

precipue vrā eorumqꝫ omnium, qui illius animum suis erga ipsum, fratremue optatissimum meritis sibi deuinctum habent, ex his quē recensebo, vobis clarissime liquebit. Etenim post acceptam Sacri Imperii Coronam, post pacatam Italiam, pacemqꝫ inter omnes Christianorum diciones confirmatam, postqꝫ ius summa cum laude querimoniis per Italiam redditum est, cum demqꝫ non tam imperium accepisse qꝫ restituisse videretur, non mox Hyspaniarum Regna omnibus copiis florentissima repetiit: sed etiam victo suo erga charissimam Coniugem, liberos, suaqꝫ regna affectu, suas rationes publicē incolumitati postposuit, et tanqꝫ verus patriē pater Augustam Germanię Urbem clarissimam iter conuertit, vt ibi ordinum Germanię Conuentus ageret, coortas in Germania seditiones componeret, factiones sedaret, sententias turbulentas coerceret. Atqꝫ vt summos illos in veteri lege viros imitaretur, qui cum altera manu muros Hyerosolimorum extruerent. Altera gladium tenebāt, pugnabantqꝫ quotidie cum impijs, ipse qꝫ Imperator reipublicē christianē studiosissimus, ad horum virorum exemplum se comparans, Turcas vtris finibus repellere, Germano fratri regi verō, nunc bono reipublicē, fato Romanorum Regi opem ferre, miserē atqꝫ infoelicissime Viennē obsidionem, locumsqꝫ fere Austrię antiquissimi sui patrimonii depopulationem prohibere constituit. Quod quoniam per Inducias pactas ad anni spacium iure non concedebatur, et ab armis vtrinqꝫ quiescendum erat, in Brabanciam, Flandriamqꝫ profectus est, vt ibi inter ea loci ea quę ad futurarum rerum vsum necessaria fore videbantur compararet. Vt vero allatum esset Thurcam ipsum maximam classem edificasse ornasseqꝫ, refectis triremibus veteribus, tum multis quoqꝫ maximo numero extructis nouis, easqꝫ commeatu, et bellico apparatu instruxisse, permagnos item Exercitus comparasse, vt duplici contencione terra mariqꝫ nos distraheret, et in locis disiunctissimis dimicare cogeret, eius animo, quo ille primum

vobis, deinde Germanis atq; demum omnibus Christianis
sub se redactis Christiane religionis perniciem molitur, re-
sistendum esse duxit: preter apparatum ergo, qui ad hanc ex-
pedicionem in Italia adornabatur, ipse eciam inuictissimus Im-
perator, nisi ad tempus presto non esset, se absente aliqmd
detrimenti respublica Christiana caperet, ante finem Induciae-
rum Ratisponam vrbem Imperialem bello gerendo opportuno-
rem, et hostium finibus proximam, vobisq; finitimam, in qua
Germanie ordinum Conuentus indictus erat, relicta Bel-
gica Gallia natali solo, relicta sua charissima sorore
media hyeme maximis itineribus contendit, non ad otium,
sed ad vram salutem, non ad remissionem, sed ad curam,
non ad quietem, sed ad laborem, nihil aliud quotidie expe-
ctans q; hostis eruptionem, qui inexatrabili Christiani sa-
guinis siti incitatus in vram ruit perniciem, cuius arcendi
a vris liberorumq; capitibus tanto studio tenetur optimus
Imperator, vt dum eum repellere possit illum nec regnorum
suorum amplissimorum tencat desyderium, suos pios erga co-
iugem atq; liberos affectus reprimat, deniq; suas fortunas,
copias, regna, sanguinem, et vitam profundere vna cum fe-
missimo imperii presidio non dubitet, dum fratri amantissimo,
vre salute, incolumitati respublice Christiane succumbenti
succurrat, suo etiam periculo vram incolumitatem redimere
paratus.

Ex his ergo viri clarissimi tum communi periculum, tum quis
sit Imperatoris in tutanda vra omniumq; Christianorum in-
columitate animus, atq; ardor, satis liquere opinor: Ger-
mani autem etiamsi altissimorum fluminum vi natiuaq;
munimi sint, tamen partim inducti Cesaris studio, partim
eciam communem vicem Christianorum dolentes, summo in
hoc discrimen studio incumbunt, et auxilia e Germano con-
scripta milite pollicentur. Verum eminuerso si illi quorum di-

891

ciones insuperabilibus montibus, altissimis rapidissimisq; flu-
minibus, aliqnorum eciam regnorum interuallo secluse ab ho-
stis impetu secure sint, tanto ardore in commune discrimen
accendum incumbunt, vos non segniter monere oportet, qui
pocius singularem, et egregiam prêter ceteras nationes alacri-
tatem ostendere, quandoquidem in eo magis vrâ salus agitur
q; aliorum, q in penitus in visceribus Christianê dicionis suas se-
des habent. Q namq; omnes quidem qui Chriâni nomen
profitentur, etiamsi longissime à periculo absint, tamen hanc
calamitatem proximorum, non solum non negligere, sed tanq;
communem, et ex êquo ad omnes pertinentem, simul iunctis
viribus arcere êquissimum foret, atq; in hoc optimos in repub-
lica Ciues imitati deberent, qui domo aliqua priuatq; Ciuis
ab igne incensa, etiamsi ab incendii periculo eorum ædes sitê
in distinctissima Vrbis regione tutê sint, tamen non omittunt,
quin omnibus viribus flammam restinguere, aut à proximis
tectis non minore studio q; à suis arcere laborent, nisi tanqua
q; permiciosi reipublicæ Ciues odio à suis haberi velint. ita q;
et nos omnes, qui Chriânam religionem profitemur, si id vere
esse velimus, quod prê nobis ferimus, quodq; vocamur, debe-
remus ad hanc flammam opprimendam omnes connolare, ea
enim nostrum proximorum regna et oppida absumpsit, atq;
eciam adhuc indies maiores vires colligit, neq; cessatura
videtur q; diu exit in quo seuire queat, et nisi maturе ob-
uiamus, futurum est, vt tam late se spargat, vt nê omnium
vires cêdere cogantur, & quod omen deus auertat, verum
vt in oppugnatione Vrbis, non solum ij, qui in ea Vrbis re-
gione domicilia habent, vbi hostis impetum inuadit, resistunt,
sed omnes Ciues simul vbicumq; magis res manum postula-
rit occurrerunt, hostemq; communem à membris arcent: ita
et nos Chriâni, qui non solum vnius reipublicæ Ciues, sed
membra sumus vnius corporis, omnes iuxta pacibus animis

ad communem conseruandam religionem, et tyrannidem à nris
ceruicibus propulsandam pro se quisq; summo consensu incumbere debemus,
Quod tametsi à plerisq; non fiat, ita æquum est qui in proxi:
morum calamitate, et miseria animo ocioso securi in vtramq; au:
rem dormiunt, nobis tamen eorum exemplum minime est imitan:
dum, maior enim quædam vobis belli gerendi necessitas incum:
bit, q; illis, ita vt auxilia non tam à vobis expectari q; exi:
gi, non tam peti, q; vltro offerri debeant, tum quod iam vrà res
agitur paries cum proximus ardet, tum quod periculum vrm
communctum est eius discrimini, quo cum hoc bellum geritur,
geritur enim cum vro optimo Rege, qui sine summo vro
dedecore, et detrimento à vobis desiri non potest. Verum po:
terit ne quisq; vrm videre suum Regem in magno periculo,
qui eum omnibus modis seruet, defendat, ac tueatur? eum
ignoratis ita fere vsu venire solere, vt bonorum regum af:
flictæ fortunæ sæpe multorum opes alliciant ad misericordiam?
Atqui vos viri omni laudis genere clarissimi, vestrum Re:
gem optimum, cuius nomen magnum, et sanctum semper
apud vos fuit, apud quem tocius vitæ integritatem semper re:
peristis, nunc in magno constitutum discrimine omnibus
vris viribus, fortunis, copiis, non iuuabitis; quem vos ipsi,
in Regnum alunde vocastis, tanq; optimum Principem, no:
ne hunc saluum, et incolumem seruare ab hostis iniuria fi:
des, atq; ratio exigit? Præsertim cum hoc bellum ipse non
mouerit, inductus gloriæ amplioris ne dicionis cupiditate,
neq; vras facultates, vicesq; ad irruptionem in aliena fu:
ciendam petat, sed ad arcendum bellum, propulsandam hos:
tium vim, suasq; et pariter vras fortunas à direptione ho:
stili tuendas. Vobis ignotum proh dolor non est, eius floren:
simum Regnum Hungariæ per vim absq; vlla ratione adep:
tum, fere ab hoste depopulatum esse, neq; eo contentus magnis vi:
ribus in reliqua etiam hostiles excursiones fecit, molitusq;

vestrum Regem omni sua ditione spoliare. Hoc vos viri fortissimi cum videatis pacientimini? vos inquam, apud quos fęminę aliquando animosiores fuerunt, q̃ alibi viri? vos qui maiorum vrorum fama non contenti, semper aliquod eorum gloriæ summa cum laude addere soliti estis? Hoc nunc tam foedum dedecus in vos admittetis? gloriam vram multis in bellis partam, nunc, tã foede contaminabitis? vt Regi vró, vna cum reipub: Christiana in discrimine constituto, auxilium vrm imploranti defuisse videamini? Quare cum aliis nationibus gloriæ certatim, suum cuiq; in hoc bello studium: vobis omnibus vicibus non inuidisse summum dedecus est et extrema timpitudo, non sine magno etiam vró detrimento et periculo, nam non modo regis vri, sed etiam vicinorum sociorum, salus cum qua vra coniuncta est in periculum vocatur, neq; enim si salus vicinorum sociorum in discrimen venit, vram libertatem arbitremini, cum illi ruere non possint, quin in magna detrimenta vos trahant, aut eadem labefactati ruina, vos q̃ concidatis. Quod si miseris et infelicissimis Hungaris opem tulisseris, periculo isto nunc vos liberati, secure ageretis. Socii vicinique omnino conseruandi sunt, si detrimentum accipere non vultis, quandoquidem illorum calamitas à vobis seiuncta non est. Romani rerum gerendarum peritissimi, maiora et grauiora bella gesserunt ob socios conseruandos, q̃ ob se defendendos. Quos quidem in hoc eo magis imitari debetis, quòd Hungari, et Australes, quibus nunc bellum infertur, non solum finitimi sunt, sed eundem habetis cum illis Regem. Deinde cum ipsis cognatione, et necessitudine quadam coniuncti estis, cum Australibus q̃ vobis antiquum foedus esse audio, vt alterius domus deficiente masculo prole, quę heres in Principatu, succedat, ex altera summatur/est ergo vobis festinandum, quòd auxilium socijs vris coniunctissimis ferendo, eadem opera vos

ipsos defendetis, atq; beneficiũm aliis faciẽtis, gratiam imbibitis, dum vobis rẽcte consulitis, et bellum arcetis maximum et pe: riculosissimum. Nam licet ad tempus forsan quies ab armis vobis daretur, tantisper dum hostis in reliquiis Hungariæ de: populandis, subigendisq; occupatus est, ad postremum tamen atq; adeo breui bellum illinc ad vos deuoluetur. Hungarorũ enim imbecilliores sunt, et magis afflictæ, fractæq;, q̃ vt hos: tium validissimos impetus diu sustinere queant. His ergo de: uictis, aut religionis hostem vicinum finitimum, et à tergo habebitis, unq; vobis securis ab illius excursionibus som: mum capere licebit, aut quod magis verendum est vos, pro: ximos oppugnabit, q̃ diu enim flamma materiam inuenit, q̃ diu habet quod absumat, seuire non cessat, atqui tum vo: lentes nolentes id facere cogemini, grauiore detrimento, maiore difficultate, quod nunc cum gloria, minore negocio cauere facilius potestis, auxilia quæ nunc à vobis rogant so: cii eadem tunc vos ab aliis rogare cogemini. Atqui si nos iam frigetis, quorum cervicibus bellum atrocissimum imine: ret, qui hostem à tergo habetis, et ab eo tantum non circumsepti estis, quonam animo eos futuros esse creditis, q̃ longissime ab hostium finibus suas ditiones habent~~is~~, si vos nunc aio vacuo desidetis ignaui, unus illi vram vicem solliciti erunt, si vos vris impendentibus malis indormitis, num illi pro vo: bis vigilabunt? si vros animos non tangit propria salus, mo uebit alienos? ipsi quidem Germani, tum etiam Hispani, quales se præstiterint in obsessa Vienna, è vris Ducibus, mili: tibusq; qui ibi stipendia fecerunt, nec minimam laudem re: tulerunt; Vos satis audisse credo: neq; vero nunc alio sut animo ad vram salutem tuendam si opus sit, q̃ tunc, et sem: per fuerunt. Præterea Imperator summus, qui aliqui belli oc: casionibus lubens abstinuit, nunc ita animatus est, vt se du: cem vobis præbere paratus sit, bellumq; totum præsens admi:

895

mistrare, vta optimus Princeps alioqui pacificus gloriosum ducit,
et prium contra religionis hostes pro aris et focis dimicare. Cer-
manis suam ad hoc operam benigne pollicentibus, nemo tamen
horum tanto ardore ad hoc bellum exarsit, quem vrá frigiditas
non restinguet, si vos in propriis periculis secordes procrasti-
natis, et consiliis quærendis tempus eximitis, iam res ipsa
tantum non emissa voce pro se loquitur, præsentem manum po-
stulans. hostis enim iam fremissimis copiis instructus tergo nin-
minet, et forsan cuiusuis opinionem citius, cum nemo eum se mo-
turum putabit erumpet, quare nobis imparatis adhuc, nihil
primis agendum censeo, qꝫ quę belli vsus exigit, comparare
primo qꝫ tempore, vt hosti vementi occurrere maturè quea-
mus, et flammam restinguere in vicinis tectis, anteqꝫ méis
incensis damnum accipiamus, nisi forsan expectandum putatis,
donec in vrós fines hostilis exercitus impetum faciat: agri
vastentur, pecora abigantur, Coloni et agricolę undiqꝫ mise-
rintem abripiantur, senes pueriqꝫ miserum in modum, pas-
sim per agros trucidentur, villæ incendantur, et mille alia
incommoda accipiatis, quæ iis contingere solent, in quorum
agris hostes grassantur. cuius rei notissima exempla quoti-
die exhibentur. Tristissimum vero ad Viennam in Austria
editum, quod nobis documento esse potest, quantam calamita-
tem ij accipiant, in quorum finibus bella gerantur, etiamsi
maxime vincant. Quare viri fortissimi: si bene incommoda
vitare vultis, amittendum vobis est summis viribus, vt
anteqꝫ hostis peragrata Hungaria vros fines depopuletur,
vrá victute coactus pedem retrorsum referre cogatur, atqꝫ
nisi ita effeceritis, vobis maximum detrimentum imminere,
certissimum habete, nisi forte putatis futurum, vt regnádi
libidini, ne dicam enervandi insaniæ modum faciat sub arta
Hungaria, et tum quietem agat, aut ab armis discedat, qui
alteram manum orienti, alteram occidenti iniecit, cuius vim:

cendi aviditatem non expleuerunt, tot vrbes, tot prouincie tot
regna, ab eo devicta depopulataq; et q̃q̃ animus meminisse hor-
ret luctuq; refugit, vosq; hui⁹ rei estis optimi testes, tamen no-
lo vram calamitatem preterire, que multis metus vincendi li-
bidinem continuari nos plane docet, est ergo ad manu notis-
simu quidem sed tristissimu exemplum, quod tocius Orie-
tis imperium latissimum amplissimumq; ante oculos ponit.
Hierosolymitanum adhuc sepulchrum, et illa regio antiquissimu
christi patrimonium, in q̃ tot sunt vite a Christo inuente
fixa impressaq; vestigia et monumenta: Quid autem inde
rhodi? quid Croatie? quid Hungarie? quid demum obsesse
Viennē mentionem faciam: que sine animi mei dolore omniq;
Christianorum non minore dedecore, q̃ detrimento referre no
possum, que omnia cum ipsius inexplebilem animu non explue-
rit, an cum subacta Hungaria saturum fore arbitrabimur?
quem ferunt dictum illud insolens Alexandri magni iactare
solitum: mundum nec duos soles, nec duos orbis monarchas ca-
pere posse: se ergo solum suo arbitrio Orbis imperium admi-
nistrare velle. An non id cum cogitare et animo destinasse
satis palam facit: qui contemptis viribus Christianorum, spre-
tis Primipibus, neglectis numinibus contra ius et fas contra-
ctis validissimis exercitibus, terra mariq; Christiane reipu-
blice: bellum indixit. Est ergo vobis bellum ita necessariu
vt negligi non possit, ita magnum vt accurrate et diligenter
sit administrandum. Ne queso expectetis, vt in vrbē regios
pemtissima oppida penetret, et ab diligenti hoste consumamini
deuoremiq; quemadmodum in parte factum videtis, quod mi-
nime futurum est, si hostem non parumpenditis, sed vementi oc-
curritis, Hyspani vice prouerbij illud vsurpant, hostem qui
negligit, ipsius manibus perit, quod apud vos dica compери. kto
niepreziagziela liekeze wazi, ten od niego zagine. Vos ergo
hostis potenciam non parumpendite, sed si vobis recte consultu

vultis, vrá vrtute illius impetus inhibete: vlterius progredi no
permittite, ijs copijs, quibus hostis vros ingressus fines repellen:
dus esset, ijsdem aduenientem arcete: pecuniis quas erogare in
stipendia conductitiorum militum nobis necesse erit, depopula:
tis agris, ijsdem nunc re salua in apparatu bellico adornando
non parcatis. Pecuniis enim opus est bellagerenti, cum sint nec:
ui belli, sine quibus nihil geri queat, quod dilucide satis grec:
corum docuit calamitas, qui olim potentissimi, opulentissimiq3
cum pecunias in vsum belli erogare grauarentur, sed ita vt
Antiphanes egregie dixisse fertur, ijs pro calculis ad numerá:
dum vterentur, locum & regiæ imperium amiserunt. Opes
enim ita se habent, vt si commode consumantur: prosint, si tena:
citer asseruentur, certissimam secum dominis perniciem afferant.
ab eo tamen grecorum more, si vestram consuetudinem vobis
hominem alienigenam allegare licet, longe abestis, ita vt hec,
mea oratione, vos non sint docenda, neq3 necesse est, vt vo:
bis viris prudentissimis, quo modo res sint gerendæ, per me
sit consulendum. Quare tempus est, vt vela contrahamus, eo
addito, quod dicam, si eo studio in hoc bellum incubueritis,
quo debetis in eo quod geritur, pro salute vrá et religione
Christiana vt certe vos spero facturos, multa sunt, quibus vobis
certissimam victoriam, atq3 semel belli finem angurer. Primum
eximia vrá in re bellica virtus, superioribus annis, satis per:
specta, qua tantam gloriam, má, maiorumq3 memo:
ria consecuti estis, vt ea nulli genti sitis inferiores. Deinde,
quod quicquid hactenus hostis prospero successu vicit, id omnia:
tione ne dicam socordia ignauiaq3 Christianorum occuparit,
quocies vires vllas in vobis Turcica manus inuenit, retroce:
dere tmepissime coacta est. Testis est vobis Vienna, testis
Taurinum, á Machumete ipso, qui locum & regiæ nuperum
occupatum tenebat, obsessa, á qua non sine graui suorum clade
profligatus est. Cuius rei q3 hanc exigua lans ad vos pertinet

qui maiorem hostium numerum eo prelio fudistis, q3 in omnibus anteactis bellis simul amissis. Ad hec etiam accedit, quod Danubij littora hoc fatale habere videntur, vt alterius domini q3 sui iugum pati non debeant, ita olim cupidissimis regnandi principibus meta fuere. Vltra q3 progredi non daretur, ab Alexandri magni dicione exempta fuere. Darium Hydaspis filium, tum etiam Cyrum in magna coniecerunt formidinem. Augusti Octauii legiones apud Cairescos profligarunt. Tiberium in fugam verterunt. Vespasiani Cesaris numerosum exercitus congressum plurimis prelijs sustinuerunt. Longo barbarum tyrannidem passa non sunt. Hostem nunc quoq3 Christiane religionis miamissimum diuina ope profligabunt, gloriosissimam victoriam reportabunt. Preterea vero multo mihi maior spes est in inuictissimo imperatore, qui se una cum fide ducem exercitus prebere paratissimus est, qui hactenus omnibus in bellis hostium suorum victor extitit, qui cum vere nunc id prestare velit quod audit, hoc est imperatorem, eius ductu et auspicijs fociem nobis huius belli euentum ominor, tum ob antiquissima multa, et vulgata de illo vaticinia, que quidem nec vt certa affirmare, nec vt falsa redarguere in animo est, non paucorum tamen fidem enitens comprobauit, tum ob fatalem quandam eius in bellis gerendis fociatatem. Adhec non semel paucis copijs magni exercitus inimici fusi aut in fugam versi sunt, cuius rei exempla omnibus notiora sunt, q3 vt hic ea referri necesse sit. Postremo illud spero: tanto nobis deum immortalem fore magis propicium et adiutorem, quanto mea belli causa iustior est. Ille bellum ad aliena occupanda infert, vos pro liberis vxoribusq3 vris, vnius atq3 veri dei sacratissima religione depugnatis, qui sus minq3 deesse solet: qui si pro nobis est, qui est dominus exercituum, dominus fortis et potens in prelio, quis contra nos. Ille nobis auxilia

sua mittet ex alto, cęlestes legiones, quę olim non semel inter Chris:
tianas exiguas copias ab hostibus vise, eos suo coelesti fulgore
territos anteq̄ ad manus ventum essent in fugam verterunt.
Quare vos nec hostis potentia, nec belli magnitudo perturbet,
nihil tam insuperabile est, quod fortitudo indefatigata non exu:
peret, fortes autem vos reddat ipsa veritas, id est deus, pro
qua arma sumitis. Certissimam ergo victoriæ spem in eius be:
nignitate collocate cuius sacrosanctam religionem defenditis:
Quin accingimini vró gladio, accingetur deus suo super femur
suum potentissime, opibus nec viribus parcite pro eius religi:
one, à quo omnia accepistis, quod si facitis, maximum et gra:
uissimum bellum conficitis. Regem vrm̄, eiusq̄ ditiones ab
iniuria truculentissimorum hostium defendetis, vros fines
tutos à quotidianis hostium incursionibus reddetis, securi ab
omni belli periculine metu vris bonis quiete fruemini, socios
vobis coniunctissimos opem feretis, summam ab ijs gratiam
inibitis, fortunas vras cum Coniugum liberorum, et vrá vita
incolumes seruabitis, imperatoris atq̄ frm̄ fris summorum Pri:
cipum perpetuam beneuolentiam conciliabitis, gloriam parabitis
immortalem, quos e durissima seruitute, quam sub immanissi:
mis hostibus nunc multi Christiani seruiunt, multi timent, in
libertatem vindicaueritis, ijs eritis vice deorum immorta:
lium cum à vobis beneficium salutis et vitæ diuino similimum
acceperint, quę omnia et si tanta sunt, vt maiora homini in vita
contingere non possint, attamen eo quod eadem opera dum hęc
paratis religionem etiam Christianam, ab hoste Chri qui illam
finditus exandere iam animo concepit tuebimini, mercedem
à deo optimo maximo perpetuo dimicaturam accipietis, exitq̄
vre perbrevis operæ merces summa et in hac vita, et in fu:
tura immortalis gloria et foelicitas. Quoniam vero tã:
ti vrá omnium interest hoc aut illo modo statuere, precor
vrá causa deum immortalem vt quod ipse maxime è re vra

omniumq; Christianorum esse nouerit, id vobis in presentiarum, quod felix faustumq; sit, decernere concedat.

Laurentius Cardinalis Campeius Legatus Appcus Sigismundo primo Regi Polonie

Cum superioribus diebus Sanctismus Pontifex dominus noster ad me literas dederit ad illasq; mandatum, facultatemq; amplissimam adiecerit, vt ad ea que in Conuentu Patauien' ad, ineundam constituendamq; pacem atq; concordiam inter Sermum Romanorum Regem Ferdinandum atq; eius aduersarium per Cesaream Mtem indicto, pertractarentur, ego q; Stis Sue nomine qualemcumq; operam, atq; officium meum prestarem, idq; sedulo atq; amanter essem facturus. Nunciatum est mihi prefatum Ferdinandi Regis aduersarium Oratores suos in Ciuitatem Patauien' mittere minime velle. Que res non parum mihi molestie attulit, sperabam enim fieri posse, vt huiusmodi dissidia, et disceptationes facile componi possent. Cum presertim Stas V. Oratores q; suos illo miss: surea esset, Que pro ipsius singulari probitate atq; in Ebrianam rempublicam eximio studio, ad huiusmodi controuersias sedandas penitusq; tollendas, quantum ponderis atq; authoritatis habitura esset, nemo est qui nesciat, In quo ego q; Sanctismi Clementis iussu ac nomine, pro consilii mei tenuitate, omnem operam atq; industriam essem adhibiturus, Que cum ita sint, visum est mihi ad Sertem vram literas q; primum dare, eandemq; Sanctismi Clemetis nomine impense rogare, vt apud Principem illum denuo agere non desistat, vt si uere, atq; ex animo pacem atq; concordiam cum Sermo Romanorum Rege inire cupit, prout non solum, literis sed nunciis Sanctissimo Pontifici Maximo, atq; eidem Romanorum Regi significauit ne recuset,

901

aut deneget Patauium Oratores suos q3 primum mittere qné
profecto locum eo consilio Cesarem elegisse constat, vt cum ipse
Ratisponæ vna cum reliquis Germaniæ Principibus Conci-
lium in fidei negocio eodem ferme tempore esset habiturus si
quid in pertractanda huiusmodi pace, vt usu euenire plerumq3
solet difficultatis incideret ipsemet Cesar ceteriq3 Principes
pacis concordieq3 admodum studiosi propinquitate locorum
aduti, ad summouendas tollendasq3 omnes difficultates pro-
sto esse possent. Quod si Patauium non placet, eligatur qui-
cumq3 alius locus, modo huic Ciuitati sit propinquus, ne quod
commoditatis vicinitatem allaturam speramus, id longior lo-
corum distancia nobis penitus auferat atq3 tollat, sciò ma-
xima esse lutis vré in huiusmodi negocio authoritatem
speroq3 non minus propensum ad id fore illius animum atq3
voluntatem, agat itaq3 Sertas vra quod semper, ac summa
sedulitate antehac egit in hac q3 causa tam honesta atq3 adeo
necessaria bonum Catholicum ac vere Christianum Regé
ac vbi Regis aduersario vt Oratores mittat persuaserit
vt confido nos q3 venire q3primum mandet, neq3 prius ab
hoc officio desistat, quam omni prorsus summota controuer-
sia, concordes, pacatiq3 horum Principum animi quam pul-
cherime reddantur, neq3 quantum in se est committat, vt
mirificam hanc occasionem non solum huiusmodi concordiæ,
ac pacis inundæ, verum etiam totius Christiani Orbis tran-
quillitatis constituendæ, quam prè manibus habemus, vlla
ratione ommittamus, id ego cum ex Cesaris tum Sertasi-
di verbis luti vré affirmare iure optimo possum pro vtri-
usq3 virtute atq3 animi moderatione, nullas, modo hone-
stas, pacis conditiones eos esse recusaturos, in quo sane toto
genere quantum studii diligentiæq3 Sanctissimus Clemens
adhibuerit, sitq3 continuo adhibiturus, etsi multis q3 argu-
mentis dignoscere antea potuit ex responsione per Sanctitatem

snam data Prepósito Buden' qm Prncipis Vaivode' noie Romam nuper accessit, cuius exemplum Scti vre' mitto plenius intelliget & qué foelicissime valeat, meqz commendatu habeat Ratisponc decimo septimo Calendas Aprilis Anno domini M°. D°. xxxii

Responsum Clementis PP VIIti datu PP Buden oratori Joannis regis.

Ad summum dolorem quem Sanctus. D. N. cepit ex calamitatibus Regni Hungarie à Thurcis miserabili illo bello devastate cum re Rex Lodouicus occubuit, accessit controuersia qué post eius mortem de illo Regno orta est inter Serenm Romanorum Regem et Prncipem vrm, qué effecit, vt provincia illa, ne excedentibus quidem hostibus Turcis, respirare potuerit à miseria, itaqz Stas sua qué preter communem, quam omnibus Christians tanqz vniuersalis P' charitatem debet privatim nationem illam fortissimam, Christianitatis olim antemurale fremissimu vnice dilexit, eiusqz Regni aream ac protectionem à fre re Rege Vladislao morientis Sedi Apostolice commendatam paterno amore iudicauit à se suscipiendam, optauit quidem controuersiam, que de Regno est aliqua ratione finiri posse, in eoqz quantum potuit iam inde à principio elaborare non destitit, nihil vnqz tamen inter dictos Principes conuenire potuit, cum vterqz integrum Regnum ad se trahere contendat, factumqz est in hoc à Prncipe vro quod nullo modo fieri debuit, vt se ad Thurcarum auxilia conuerteret, illisqz per Hungariam ad hostis Christiani tatis vastitatem quantum in ipso fuit, iter patefaceret, quod tametsi Stas sua molestissime tulerit, in eoqz grauiter, non modo se sed omnem Christianitatem offensa senserit

Tamen nec ea quidem inuidia sumota est ab ea voluntate con-
cordiæ inter dictos Principes constituendæ, itaq; sepe per
literas Sermos Imperatorem et Regem Romanorum ad ho-
nestam aliquam concordiam est adhortatus, proximeq; cu
dominum Hyeronimum Laski à domino meo ad dictos Impe-
ratorem et Regem Romanoru ad agendum de concor-
dia missum audiuit Sanctitas sua valde letata est, scri-
psitq; ad Rmum Legatum apud Cesarem Nuncium, qui est apud ipsum Romanoru Regem, quod visum est
eius Regni ac Christianitatis quieti conuenire, cum omes
domini mei fautores spem sibi sue faceret illum ad eq-
simas conditiones descensurum Hæc ideo dicta sint, vt in-
telligatis animu huius patris, atq; concordiæ, multo ante
à Sancte sua esse susceptam, eoq; libentius in hac cogita-
tione permansuram esse, si in vro Principe eum animu
reuera esse perspexerit, quem Sermo vr et eius litteræ esse
ostendunt, nam quod ad Sermos Imperatorem et Regem
Romanoru attinet adeo spectatam habet Stas sua et co-
gnitam illoru virtutem atq; animi moderationem, vt ad
honestas conditiones descensuros esse non dubitet, si quidé
semper ad exhortationes Sti sue à Rege Romanoru
responsum, se non modo nunq; fuisse animo à pace alieno
sed optasse vt honestis conditionibus frui posset, proximeq;
egit etiam gras Sti sue quod nuncio suo Rdo Archie-
piscopo Rossanen in mandatis dedit, vt omni studio, noie
Sti sue tractatum pacis in Conuentu Patauien promoueret
Quamobrem si reuera dominus mr pacem amplecti cupit
ostendat id oportet equitas petitionum vrarum, quæ si ta-
les erunt vt aliqua ex illis spes oriatur futuræ concor-
diæ, faciet Stas sua omnia, quæ ad eius officiu
ac Regni Hungariæ quietem pertinebunt, ac tametsi, vt
dictum est, Nuncius, qui est apud Romanoru Regem hoc

idem, vt tractatui pacis interesset accuratissime scripserit domino Hyeronimo Laski id precipue per literas suas postulante a State sua. Tamen ne vlla mora ad conclusionem concordie interponi possit, si deus eius via in tractatione pacis de qua nunc in Germania agitur inter ipsosmet Principes aperiret, mittet ex nunc Status sua ad Rmum Cardinalem Campegium Legatum, apud Cesarem mandatum amplissimum, vt nomine Statis sue tractui dicte concordie interueniat cum facultate eius approbandi et stabiliendi nomine, atq; authoritatis Statis sue, que quidem optat vt illic vbi cepta est concludatur, in eoq; omnem diligentiam adhiberi cupit, quod si forte vt euenire posset, aliqua difficultas totalem conclusionem pacis illic tractate impediat, dummodo aliquod tempus detur ad tractandum per Sanctam suam cum interpositione generalium Induciarum, que facile fieri poterunt cum tantum sibi de Rege Thurcarum dominus ne polliceatur Status sua libenter authoritatem atq; operam suam pro concordia interponet. Si Princeps ne mittat huc amplum mandatum standi iudicio ac sententie Statis sue in ijs rebus quarum difficultas impediisset conclusionem pacis, de qua inter ipsos Principes vel eorum Procuratores tractatum esset, quod etiam Regem Romanorum tunc ex sua parte factum sperat, potestq; dominus vr hoc persuasum habere nullo priuato affectu Stem suam de recto ac syncero iudicio declinatum, q mid preter hoc in promptu vobis responderi possit nihil est. Quod autem attinet ad terrores illos, minasq; tempestatis quas Christianitatis ceruicibus imminere dicitis, scit Status sua Thurcarum vires, optaretq; Christianitatem intestinis discordijs tot iam annos vexatam quamdiutissima pace recreare, si tamen per hostem Thurcam non licuerit, no arbitramur

905

Deum omnipotentem ob peccata mea tam auersu esse à salute
reipublicæ Christianæ, nec Principem, qui cum Ste sua comu-
ni saluti defuturi non sint, vires adeo attritas esse, vt qua-
uis potentissimo hosti resisti non possit. Cæterum Stas sua
Principem vrum Christiana ac paterna admonet charitate
ne plus æquo Turcarum auxiliis fretus in suam perni-
ciem ac Christianitatis periculum ruat, cogitet q3 multo
utilius esse, minus appetentem solutо ac libero animo vi-
tam degere q3 amplissimi Regni ad breue tempus, vsura
potius, q3 recta possessione deceptum uincere, non Regem,
sed ministrum religionis sue hostem ad deuastandam
Christianam Rempublicam, pro qua Principem Christianum
etiam mori omni Regno est gloriosius

Franc. de Frangepanib. Archiep's Colocen
Petro Tomicao epo: Chr̃fero Widlouicio Cancell.

ME in Chr̃o Pr̃e, Spectabilis et Mgce domine domine et amice co-
lendissime. Salutem et amicabilis obsequii continuam comendacio-
nem. Q3 preter solitum mansi Viccarius. D. Vris scribo
id non mee segnitiei, sed aduerse valetudini. D.nes Vre ne im-
putare velint. Venit nuper Cubicularius hic Serm̃i dñi
Polonie Regis ad Altem Regiam dominum meum, qui ad
multas literas D. Vrarum attulisset, cogitaui vehementer
de causa huius silencii. Cum enim mihi persuaderem D.nem Ves-
trarum amorem et benenolenciam erga me nondum extinctam
materiamq3 scribendi viderem nedum sublatam verum et an-
ctam Tempus q3 non fuisse adeo breue. Nam vnus ex scribis
D. Vrarum (quorum copiam magnam habitis) illo tempore
quo littere ad Altem Regiam dominum meum scripte sunt, vna
cum exemplo literarum Serm̃i domi Caroli Imperatoris et
R.mi domini Cardinalis Campegy Legati, et responso San.mi

domini nri Pape Prepoſito Budeñ dato, potuiſſet ad me tria vel quatuor verba perſcribere. Credo igr̃ nullam aliam, rem potuiſſe eſſe in cauſa, preter penuriam papiri quaſi Dnes vrōs laborarec, in eum vſum mittcrem eiſdem manum vna papiri. Vt tamen de ioco ad ſeria tranſeamus.

Dolco mi Rme, et Spectabilis ac Mgce domini, et vehemēter dolco tantam dnerſitatem ineſſe cordibus Principum Chriſtianorum, vt nullo pacto mollirī poſſint, nec adduci, vt rem chriſtianam, iam pene ad interitum eorum ſimultatibus adductam, vel in minimo releuare conarentur, diſſidium eciā hoc, quod ortum eſt de infoeliciſſimo Hungarie Regno video in eo ſtatu pene in quo erat, dum ceptum eſt, vterq; enim dum conatur Regnum laceſſum ad ſe in totum trahere, mouet et ſuperos et inferos, nec tamen inuenitur (quod ad ſummam infoelicitatem reipublicē Chriſtianē accedit) Princeps Spiritualis aut temporalis, qui ni tanta etiam calamitate vellet, nedum factis, ſed verbis tantumodo dicere ea, quē partibus diſplicere poſſe cogitaret. vel eos à tam infoelici ſucceſſu, qui veriſimiliter futurus eſt auerteret. Sermus Imperator Carolus adducit quedam maximi momenti (ſue Mtis ſententia) Cur hoc negocium in Polonia pnte et preſidente Sermo Regē Polonie tranſigi non poſſit, vel non debeat, si tamen liceat mihi os in celum ponere, mea ſententia, exigue vel nulle videntur ille raciones. Nam vbi adducit ſua Mtas Pontificiam dignitatem ex hoc offendi, qui Legato ſuo commiſerat intereſſe his tractatibus, fateor me non intelligere cur Legatus ſue Sanctitatis in re tam ardua, et totam Chrianam rempublicam maxime concernente, non poſſet aut non deberet ſubire hunc laborem veniendi in Poloniam cum ob multo minores cauſas Stephanus ſecundus, et quartus, et Joannes primus re et nomine Sanctiſmi, hic Conſtantinopolim, illi in

in Gallias naniganerunt et Romanorum Pontificum plerique alii quibus res Chriana cordi fuit ac debuit idem fecerunt. Vbi autem Mtas Coesarea commemorat in hoc dignitatem q̃ sna sedi, profecto vereor ne multo grauius sua Mtas ledat et animum et honorem coram deo et hominibus. Si tempore sni regiminis, fratris Germam sui causa, tam Nobile membrum Christianitatis, à reliquo corpore dinellatur, et remedium quod per sna Mtem huic morbo curando adhiberi possit et deberet, propter vanos respectus ommittatur. Tacebo interim de Salvo conductu sue Mtis Coesaree, quem fremum esse et optime scriptum submittit Judicio Mtis domini Regis Polonie, forte enim no sine causa possit locus quicumq̃ sub sne Mtis Coesaree dicione esse Mtis domini mei Oratoribus suspectus. Non obstantibus enim literis Saluiconductus, nedum Serm̃i domini Romanorum Regis verum et Serm̃i domini Polonie Regis in quo discrimine fuerimus in Conuentu Olomuczen deus scit. Illa autem, que in hac re Summus Pontifex responderit Regi meo Dnes vre scimt. Miraret profecto si audere tuto snam Sanctitatem tam constanter petere à Principe meo vt in grauioribus huius cause stetme Judicio sue Sanctitatis qui ob timorem (ne aliquid indignius dicam) cum quem dictis et scriptis ante snam oppressionem Regem appellabat nunc in graciam aduersariorum aliter nominat, nunc excomunicat, nunc absoluit, imo quod maius est responsa pblica que dat Regi meo ad peticiones snas cogitur in scriptis mittere in Curiam Coesaree Mtis, et si in istis minimis hec faciat concedere vtrum debeat Rex meus conclusionem rerum snarum sententie solius sue Sanctitatis, D. vrarum Judicio relinquo, vbi autem Sanctitas sna, Chriana ac Paterna admonet charitate Principem meum vt cogitaret multo vtilius esse minus appetentem soluto ac libero animo vitam degere q̃ amplissimi Regni ad breue tempus vsufructu potius q̃ possessione

deceptum vincere, profecto mi Rme Spectabilis et Agce domine nichil vnquam secundum salutem anime mee magis adeo optaui qz vt ex sua magna misericordia misereatur huic vacanti Regno, et alterius ex dissidentibus Principibus animo infundere et hanc graciam vt nutu sue Sanctitatis paterna et exciperet et opere impleret, Nam si quis spes restat conseruacionis huius Regni, hec est, et nulla alia, si tamen Sua Sanctitas et Sermus domino Romanorum Regi eadem nunciauerit licet non desint multi qui me reclamante et contradicente affirmant multum conducere rebus Christiams. si sua qz Stas vel a deo optimo cuius vices in terris gerit, vel a se ipso cum ab inferioribus id fieri non liceat admoneretur, de hijs de quibus Sua Sanctitas alios admonet, ne videlicet turbaret quietem Italie et eam omi diserimini, vt suos, ad Regna euchat, sunt item pleriqz (bona venia Vraeum. D. dixerim) Nam hec scribo duntaxat) qui in hoc. D. qz. Vras qui estis Primarii Consiliarii utis domini Regis Polonie, no leniter accusant, qz in re tam seria tantiqz momenti, de qua exorogatur tam per Coesaream utem per Rmum Legatum, per Oratorem, et enim quidem grauem presertim apud amicum et affinem Regem non egerit sua Stas sed duntaxat per literas simplices, Dignus enim hic oratore, non sine causa arbitratur vinam vocem habere aliquid latentis energie, Rogo igitur et obtestor Dnes vras per viscera misericordie Jesu Chi consulant Sermo domino Regi eorum cui et potentissimus Imperator Christianorum, tanqz Primapi Christiano, alios suc etatis et vite integritate, et singulari prudencia longe prestantem potissimum concreditit hanc concordiam, vti sua Stas non parcat sumptibus non parcat laboribus, et obsecrando et arguendo, et increpando instet apud omnes Principes Christianos potissimu apud summum Pontificem, Coesaream utem, Christi

tiamſſimum Regem, et Regem Angliæ, vt serio capeſcant hac
rem, et authoritatiue ei finem imponant, Inſtet apud Sermum
Regem meum, ne æquas conditiones abnuat, ne Oratores ſuos
grauetur mittere, quocúmq; ubi domini Regis Poloniæ, opportu:
num viſum fuerit. Quod Principem meum omnino credo
facturum ad petitionem ſue Mtis, Mtas sua regia si hec (vt
spero et opto) fecerit, ſaluabit animam ſuam, et operiet mul:
titudinem peccatorum. Nec vnq; sua Mtas poterit quid
facere aut gloriòſius, aut ſanctius, aut se dignius. Et hec
cito fieri deberent, Nam iterum (vt audio, non ſine graui
animi dolore) ingens procella imminet ceruicibus mis.
Conuentus autem qui ad reſiſtendum huic procelle fiunt in Ger:
mania, et alibi terrarum, vereor ne faciant, id quod semper
hactenus fecerunt: parturiunt montes et Maria, et naſcetur
ridiculus mus: Non plura. Dñes. Vras, Rmam, Spe:
ctabilem et Mgcam dñi et ſocios ſimè valere ex animo opto
quas rogo velint mea perpetua ſeruicia per omnem occa:
ſionem commendare Sermo domino Regi Poloniæ, domino
nro communi clementiſſimo, ignoſcantq; mihi si in his meis
literis aliquid liberius dictum inuenerint, Scripſi enim
hec et maxima animi amaritudine et anxietate conflictez
ad vicos et Chrianos et mihi amiciſſimos quibus credo hac
Principum in tanta ruina Chriamitatis, tacitumitatem adeo
grauem ac mihi ipſi Datæ in Lyppa prima die Maij
Anno domini M° D XXX ii°

Sigismundo Regi Polonie
Joannes Klayski Aulicus regius

POST humillimam seruiciorum meorum in graciam Ser^me ^tis vr^e comendacionem. Ser^me Princeps domine, domine clem^e: tissime. Scire dignetur Ser^ma ^tas vr^a q^d postq^m ego per: acta legacione et seruiciis Ser^me ^tis vr^e redire, et ad ^tem vram redire voluissem ab ^rgo domino Caspar Se: redi, in Thokay retentus sum, propterea q^d dicat fratrem suu Georgium Scheredi in Regno Ser^me ^tis vr^e, non solu contra Principum confoederationem sed etiam, contra omne jus gencium captum esse eumq^m non nisi per intercessionem Ser^me ^tis vr^e posse liberari, propterea ex quo video me interea non posse fieri liberum, donec fr^e dicti domini Casparis liberabitur, Ser^me ^tis vr^e ob respectum fideli: um et perpetuorum seruiciorum meoru humillime supplico digneptur eadem Ser^ma ^tas vr^a, pro libertate dicti do: mini Georgij Scheredii laborare, credo enim q^d Ser^ma ^tas vr^a habebit gracioſum respectum ad me q^d sum in seruitute ^tis vr^e Ser^me captus, in reliquo Ser^me ^ti vr^e humillima et perpetua seruicia mea commendo Datt ex Thokay feria quinta post festum beati Georgij Martiris Anno domini M°. D. XXXii

Sigismundus primus Rex Polonie Casparo Szeredi præfecto castri Tokayÿ.

Nobilis et Egregie, grate nobis dilecte. hodie huc venerunt famuli Nobilis Joannis Klaiski, Aulici et nuncii mei qui nobis declararunt, illum abs te in publico itinere cum ad nos à Sermo Rege Joanne veneriebatur captum et detentum esse nulla alia vt aiebant de causa, qz q fratris tui Georgii detencionem, quem in Regno meo captum tu ipse tibi fingis et non vere predicas, tali pignore vindicare te velle dixeris, quod illorum de audacissimo facto tuo nuncium etsi nos in tantum commouit, vt nisi celeris eliberacionis fidi seruitoris mei vacationem haberemus, maluerimus certe vicibus qz literis illum abste, cum vltione temeritatis tue repetere, At cum casit publicarum racionum necessitas vt Aulici mei cite reuerisoni leis nos consulere oporteat, primum tibi declaramus in eum locum opinionem tuam apud nos succesisse, vt existimemus te et sensu et humanitate, ne dicamus Judicio aligno prorsus carere, qui tam magnum piaculum in violando nuncio meo preter omnem causam admittere pro tua libidine non es veritus nihil reputans qz longe re et nomine ab ea absis facultate vt nram regiam dignitatem, et summis quibusuis Pa: apibus, ceterisqz probis viris venerabilem authoritatem tua violenta petulantia verecare vel contaminare debeas, deinde te serio hortamur, vt simul atqz primum nras legeris liberum ad nos Aulicum et nuncium meum dimittas et alijs modis qz crimine lese tuis me occasionem fratris tui aucupes quem in Slesia non in Regno meo, vt tu falso iactitas aduerse partis satellites imprimis et plurieis tuis in continentibus contra annales Jnducias admissis verita: ti, prehenderunt, et de quo nos liberando, licet nunc eius nos ~~non~~ peniteat, operam et authoritatem nram multocies interpo:

suimus

interposimus. Quod nisi extemplo feceris, et abuti meâ pietate, qua Regni Hungarie rationibus assidue commodare studemus, perrexeris, Vno negocio efficiemus vt et tu cognoscas, et quotusquisque est tue gentis homo, qui modo mi Regnum meum peruertat, experiatur, q̄ religiosum et impium putemus vt tua licencia et indigna lenitas dignitati mee oppositu impune prętermitti debeat Datę Cracouie prima Maij Anno domini xl°. D. xxxii

Sigismundus primo rex Polonie. Ferdinando Romanorum. Vnge Bohemie regi: Archiduci Austrie.

Sermę Princeps ꝛc Scripseramus vtę vrę Sermę quam magna contumelia affecti simus à subdito vtis vrę Caspare Scheredi, qui nulla ratione habita tum meę dignitatis tum sueris et fidei publice, Aulicum nrm Nobilem Joannem Klaiski et alium subditum N. Lubomirski quando ad nos ex legatione à Rege Joanne aduersario vtis vrę reuertebantur, hostiliter inuasit, cepit et hucusq detinet, in qua re expectamus à vtę vrą responsum, vnacum seuera audacie et temeritatis in dicto Scheredi animaduersione et nrę lese dignitatis vindicatione, Confidimus enim hanc iniuriam nram vtri vrę Sermę pro hac necessitudine que mutuo illi nobiscum intercedit grauem et molestam esse, sed plane nescimus an id męo vel subditorum morum infortunio vel occasione data accidat quod sub eodem tempore plures mei in diuersis locis simili iniuria, noscq contumelia à subditis vtis vrę simus affecti, Namq scripsit ad nos paulo ante Generosus Casper Laczkowski quem ad postulacionem vtis vrę Sermę Archi Strigonien prefeceramus

quod Hispani milites illum retinuerint et tantisper se detentos
in illa Arce minentur, quamdiu illis stipendium non fuerit
à Mte Vrâ persolutum. Quanam in re etiam nobis fidelibus perpendere potest Mtas Vrâ Serma, quanta nobis iniuria et contumelia irrogetur, quanq3 impar gratia pro officiis et benevolencia nra referatur. Quare impense rogamus
Mtem Vram vt q3 primum his de rebus prouideat, vt suus
et subditi mri liberi fiant, et temeritas audacissimorum hominum puniatur. Nosq3 talibus inimicicie incitamentis deinceps
non veritemur. Factura Mtas Vrâ rem se dignam, et nõ
solum priuatim nobis sed publice omnibus necessariam et vtilem.

Ceterum q3 aliis literis pretermisimus publicis à Mte Vrâ rogamus, vt si ea voluntate ad concordiam ineundam nichilominus
esse vellet quam in illa Rex Ioannes eius aduersarius requirit, publice fidei literas tam Cesaree Mtis quàm suas pro
Oratoribus aduersarii sui per presentem Nuncium ad nos
mittere velit, quibus freti dicti Oratores possint tuto et sine
vllo discrimine ac impedimento ad locum Conuentui deputatum peruenire, et remissus in propria reuerti. Nos vero dabimus operam vt hec ad illos sine mora hinc à nobis perferantur. Commendamus nos amori et beniuolencie vestre Mtis
quam dominus deus diu ac recte sanam et omni ex parte
felicissimam conseruare et tueri dignetur. Datæ Cracouie
Anno domini M°. D. XXXii.

Sigismundus Rex Polonie Civibus Barthuensibus.

Famati grate nobis dilecti. Grata est nobis gratitudo vra quam vos pro opera et patrocinio mo vobis declarata presefert: rescribitis Que gratitudo etsi meam in vos vberiorem benevolenciam elicere adhuc potuisset, facimus tamen audax Caspar Scheredi quo meam dignitatem grauiter et iniuriose leserit, nobis omnem de vacationibus vris sublevandis voluntatem precidit, Namqz heri accepimus illum, nescimus qua stoliditate et audacia impulsum nulla ratione regie dignitatis mee habita, Nobilem Joannem Klaiski Aulicum et Nuncium mum in publico itinere cum a Rege Joanne ad nos reuertebatur, violenter cepisse et captum licenter detinere. Quod cum iniquum sit et contra Jus gentium commissum, nosqz vehementer commoueat, non possumus non cogitare, vt illius ista temeritas aliqua viaissim ratione palam puniatur, sed et de reliquis regni Hungarie Incolis vereamur ne subditi mei ista mea graui iniuria lacessiti missi ad literas meas quas illi scribimus quasqz per vos mitti illi volumus Aulicum mum predictus Caspar Scheredi liberum dimittat singulos qui in Regnum mum quomodocunqz peruenerint comprehendat, et detineant, et ita indignitatem stolidi hominis in nos perpetratam vindicent, Id quod nos vobis denunciamus priuilegium, vt deinceps ab ingressu in Regnum mum, et a meis omnibus regnicolis caueatis, Nam quemcunqz in regno nro hujusmodi subditi mei comprehendere poterunt, audacissimo et indignissimo facto Casparis Scheredi veritati procul dubio detinebunt et intercipient Datis Cracouie prima Maij Anno M. D. xxxii° Regni nri anno xxvi°

Andreas Cricius Ep̃s Plocen.
Petro Tomicio Ep̃o Cracc. Viceca[n]cell.

R̃me mi domine et benefactor colen[dis]me. Heri huc veniens reperi meum Machnaczki cum literis vr̃é R̃me. D. ad quas ré diuinam factrens et occupatissimus nunc respondere, et mittere que mandat, nequaq3 possum, sed breui per meum Nú: clmum, si non erit alius nullam. Miror vehementer dom̃j Niszyczki Canonicum meum tam impudenter coram R̃mo D. vr̃á vt mihi Machnaczki dixit, commentum esse, se ius suum totum ad Archidiaconatu[m] Ploc[en] mi arbitremini me: um obtulisse cum promisso mihi facto Cracouiæ, quòd volms: set stare iudicio R̃me. D. vr̃é, aut. D. Doctoris Mischkowski, adeo postea ipsi promisso non satisfecit, vt eciam et istinc nullo mihi responso dato, nec me salutato discesserit et hic post multas minas arbitremini R̃me. D. vr̃é, meæ domino Popielski ad illud totum referente palam reiicerit sed mirum non est, quod ita facit, vt in aliis rebus ipse, et frater eius solent, ego et ferre cogor omnia, et quietem domini Popielski hominis quieti magno redimere cogor, sine quidem vlla iusta causa vel necessitate, sed non sine certo respectu Me R̃me. D. vr̃é gratiæ diligentissime commé: do Ex Ploczka die S. Sigismundi R̃mo Mo. D. xxx no

Sigismundus primus Rex Pol. Ferdinando Roman Vngarie regi

Serme Princeps Dñe Perlate sint ad nos littere Mtis vre Se:
renissime. Ex quibus perspeximus non probari illi, q̃ per ordi:
num Moravie decretum admissum fuerit Mgco Wilielmo
Cune de Cunstath suce repressaliarum seruitores et subditos
Serme domine Bone Coniugis nrę charissime intercipere et
detinere, et quod Mtas vra literis suis apud presidentes
Moravie inhibuerit. Ne hac admissa ptate vti dictum Vilhel:
mum Cuna permittant, ad aliam illius ca mre deliberacionẽ
et decretum, in quo etsi id nobis imprimis est gratum quod Mtas
vra desiderio et postulacioni mre satisfacere non distulerit. Illud
tamen non potest nobis q̃ non maxime gratum esse, quod Mtas
vra in hoc tuende conseruandeq̃ quietis in vicinitate comu:
nis racionem habere voluerit, pro quo fraterno et amico in:
stituto magnas agimus et habemus Mti vre gras illamq̃
rogamus, vt qua ipsa est erga communem tranquillitatem
volintate, eadem esse et subditos suos facere et prestare ve:
lit. Nam quorundam incontinentes ausus et indomita teme:
ritas, Nisi Mtas vra prouideat, facile et officia bone vi:
cinitatis peruertere et omnem tranquillitatem perturbare
poterunt. Ecce enim ante paucos dies quidã Caspar Scheredi
vt cognominis in articulati ita summe et inuerecunde va:
nitatis homo in Thokai a Mte vra prefectus, humanarum
raciomm leges et condiciones contemnens prostrato pudore
et honestate, quam a se Regie vre dignitati debere memi:
nisse debuit. Nobilem Ioannem Klaiski Julienm nrm, que
nos dudum ad presidendum sequestrii suis Castellis quibusda
in Transsiluania, sub Induciis trimestribus ab aduersario
vre Mtis, vt scriptum erat, ante armis interceptis miseramus

publico itinere et sine vlla inimicioru suspicione ad nos rede:
untem / vi illata, et more predonis no xij cepit / et hucusq3
detinet / non aliam vllam ob causam quàm quidem non efficia:
mus vt frater suus quem falso predicat in dominijs nris
captum esse, liber dimittatur Que illius insolens audacia q3
nobis sit adferendum grauis et molesta / explicare satis non
possumus cum tam vilibus personis Altis vre subditis non
conueniebat dignitatem et authoritatem nram ledi et propen:
sionem qua regno Hungarie sinceriter prodesse studuimus
tam aperte contemni. Al cum isti ita pacis publice temerato:
res modestia et benignitate nra abuti inceperint / Nos vias:
sm non committeimus vt dignitati mee in ista contumelia
vindicanda deesse debeamus / modis enim omnibus ad id in:
tendemus / vt hinc Schezedi intemperantis sue petulancie et
sceleris admissi propediem penitcat Altem vero vram ro:
gamus velit magnis itineribus ad illum mittere simulq3 illi
mandare / vt Aulicum nrm contra jus gentium intercep:
tum procul omni mora dimittat et recuperandi fris sui ali:
um modum q3 per contumelie in nos admisse licenciam que:
rat / Cuius detencionis vt palam est ipsemet suis intempera:
tibus factis causam et occasionem prebuit / Factura Altas vra
rem mutue vicinitati et tranquillitati vtilem et necessariam
et quam nos gratitudine animi nri erga Altem vram pro:
sequemur / Commendamus nos amori et benenolencie fraterne
Altis vre quam foelicissima et recte semper saluam et nico:
lumem esse ex animo optamus Datis Cracouie die v^a
Maij Anno domini M° .D. xxxii°

Stefanus Brodericus Eps Sirmien
Petro Tomicio Epo Crac. Vicecancell.

RX Me domine, domine mihi obseruandme, seruiciorum meorum co:
mendacionem. Me qz non parvo dolore afficiunt, non ea, que
vra. D. Rma scribit, cuius litere quacunqz materia sint
scripte, non possunt mihi non esse gratissime, sed ea, que tri:
stioribus literis scribendis causam dederunt, Id est diuitia
et obstinacio eorum, quos in causa salutis totius Christianita:
tis concernente, molliores et tractabiliores esse decebat. Q no
factum est vt recusantibus aduersariis meis pacem, ad quam
et potentissimus Imperator non grauate consenserat, rursus ad
arma impia sit veniendum, si non alia plus mali, certe ma:
ximas Christianitatis vastaciones pariturea. Nam ego cum his
diebus in Valachia Transsalpina essem, cum Illi: domino Quitti,
certo certius cognoui, Sicuti Imperatorem potentissimum non fuis:
se aliquem, non solum ab ista duorum Principum inter se concor:
dia, sed etiam a tocius Christianitatis amicicia, ita nunc hac
non secuta, venturum contra Sermu Regem Romanorum
cum tota potencia sua, in eius quantum adeo permissum fuerit
exicium. Quod ego ne cogitare quidem sine maximo animi
dolore possum, video enim quanta ex hoc sanguinis Christiani effu:
sio est futurea.

Hortatur autem Regiam Sermis Rex vr, imo vr communis
clemencia, ad mittendum iuxta desiderium excellentis Caroli Im:
peratoris et Rmi domini Cardinalis legati suos ad Germa:
niam Oratores. Quod quanto fieri iam possit, vbi in Austria
Imperator recta vadit, vra. D. cogitet. Tunc quando Rex vr
Sermus paratus fuit mittere Oratores suos, ex quibus vnum
iam premiserat, non in Bauariam solum, sed ad extremas Ger:
manie partes inferiores aduersarii vri noluerunt. Nunc au

(Nam Pathanium vrbem
esse Bauarie dicitant)

res in has angustias est redacta, non video quomodo id fieri possit et nescio qnis esset, qui Thurcas in Austriam venientibus tale munus insapere vellet, Si Coesarea Altas et Serenus Rex Romanorum ex corde aperent hanc pacem, neqz antea facte fuis: sent alique difficultates in Oratorum Regis mei ad suam Coesaream Altem transitu, Neqz nunc recusarent, quominus hec causa agitaretur apud Serenum Regem nrm Polonie, in quo tantam bonitatem et prudentiam animadvertit ipse etiam quem isti appellant Christiani nominis hostem qui tamen plus nobis profuit parcendo q̃ alii profuerunt invando, vt ei hanc controversiam finiendam crederet. Nescio quomodo ista inicem quadrant, cum quem Imperator Thurca arbitrum esse cupit, Imperator Christianus recusat Nobis paulo ante ipsum etiam Imperatorem Christianum, non solum non recusantibus, sed vltro requirentibus et ad eum per tot terrarum spacia fortasse eciam non sine metu suspicionis amicorum nrorum mittere volentibus, atqz id q̃ nō processus indigne ferentibus pro salute publica, q̃ Or me, et idem Vaivoda Transylvanus ipsum hostem nrm bis in domo sua propria reverentissime adierit et apud eum Christiano orbe teste semel atqz iterum sit multis diebus magno cum illius honore versatus

Hec vellem q̃ vra Rma Dō una cum Illtri domino meo, domino Castellano, et Rex etiam ne sapientissimus, ita vt acta sunt considerarent, et ante oculos eorum quorum interest ponerent, sed de his fortasse plus q̃ satis

Dō vra Rma cum domino Castellano Crac. pro suo in rempublicam amore nunc eciam velit nos, cum domino meo Rmo Colocen q̃primum edocere quid de hoc negocio intelligit et sperat, quis ista multo antea erant tractanda. Sed prouerbium Italicum est Meglio trade chemai, et cum his servicia mea

perpetna m gratiam Rme .D. vrē, et dm̄ mei ſſtī: nccnō
Rmī et chariſſimi domini mei Ilocrū, plurimum et ex toto
corde commendo. et m gratiam ſanctiſſime regie dies
vtemsqz commendari ſupplico. Et vrā. D°. foeliciſſime va:
leat Ex lyppa 9. Maij Anno dī M D xxxii

D° vrā ſcribit mihi ſe vehementer dolere, q̄ nrī noſmet vnici
in qua re nos qz̄ totam ſpem omnis boni reponebamus ſciat
vrā Rma D° Augam dominum Thomam Nadaſdinū
Theſaurarium et Conſiliarium Regium filium meum (eo
enim mihi loco eſt) in hoc vehementiſſime elaboraſſe,
miſtitus hmis rei gratia plmeibus dietis, Idqz ſuo tā:
tum non regio inductu, Nec credat hmiſmodi labores eius
caſſos omnino et inanes fuiſſe, cum eius opera nonnulli
ad nos redierint primq̄ noti homines, Nunc vnesus hac
eadem de cauſa illuc proficiſcitur ſuo ſolito volatu polmsqz
curſu. Eſt enim pegaſo nrō Laſki in hoc genere ſimillimus.
Sicut amore eciam maximo ac fraterno ſunt iuncti. Spe:
ramusqz ex eius labore vnesus nos non parum fructus
percepturos, Is dum hec ſcribo apud me exiſtens egit me:
cum ſummo ſtudio, vt ſe ac ſeruicia ſua vrē Rme Dni
cōmendarem, edoctus de ſumma probitate ac prudencia
et de plmeis aliis maximis ac rarcis vrē Rme .D. vir:
tutibus, cupit in album ſeruitorum ac filiorum obſequen:
tiſſmorū illius aſſcribi, Quod ego vt vrā Rma D°
facere dignetur eam vehementiſſme rogo promittoqz vrē
Rme .D. me talem vnum in amorem .D. vrē Rme
cōmodare, qui non ſit futurus amore et fauore illius in:
dignus, Quem ego iam non filium ſed Nepotem vrē Rme
D. ſoleo appellare, Nepotem autem ex ſeruitore filio vrē
Rme D Brodericō, qui enim in filium habet

823
923

Legatio a Sigismundo primo Rege Polonie: ad Albertum Marchionē Brandeburgēn: Ducem in Prussia Data Nicolao Nipsscz Secretario regio.

1334

Salutacione et gracia Regie vtrs nomnie Vstri domino Duci premissa hec priuatim nunciis dicet.

Anle omnia q̄ vtas Regia impense et ex animo sollicita est quo Nepos et feudatarius Princeps vtrs sue et incolu: mis ni summa tranquillitate a Germanica nacione, et in summo subditorum amore Ducatus Prussie vna cum poste: ris suis perpetuo perfruatur.

Permultum emm id interest Dominorum vtrs sue, atq̄ adeo ipsiusmet vtrs sue Regie, que pro sanguinis necessitudie vult, et pro officio, ac inscripciombus mutuis cogitur ni om: nibus difficultatibus de Ducatu Prussie suborientibus ades: se consilio auxilioq̄ ipsius Vstri aduersus omnes aduersa: rios.

Alq̄ ita futura perspicien, qua et vnde quicq̄ enasci potest neq̄ nescius, q̄ preclara res sit, racione et consilio diffi: cultates euitare pocius q̄ committere, vt pericula volenti nolenti subeunda sint, et vi sumptibus q̄ sua tutanda

Deinde q̄ ei cui vi et armis res gerenda est duo cumprimis necessaria et vtilia sunt, alterum est ne quam det aduer: sario instam causam omnes enim passim ei qui instam ha: bet causam libenter opitulantur alterum vt non solum ne: cessariorum

riorum suorum sed et omnium vicinorum et maxime subditorum suorum benevolenciam et amorem sibi conciliet atq; conservet Quem enim amant homines, cum cum summa fide et constancia adiuvant

Quare animadvertens Mtas. R. q; in isto bamo, quod à Coesarea Camera Augsto flagitante emissum est, hanc precipuam causam adversus ipsius Mtem affirmant, defectionem à fide et Ecclesia Catholica, iusticiam propositi sui, vtq; omnes fideles concitent, adversus ipsum dominum Ducem et subditos eius Mtis, ad hec id agentes vt Regiam Mtem in fide suspectam faciant, si Mtas sua, non solum consilio verum et auxilio adiuvet, ipsum dominum Ducem adversus quem bannum illud emissum esset, magis propter fidem destitutam, q; propter Ducatum, quem Cruciferi molium: tur vi vel alio quocumq; modo quasi à plate desertoris fidei Christiane exurere.

f vt ostendat

Reperta q; hec res, atq; hic bamni protextus non parvam habet speciem, vnde et Regie Mti nonnihil macule aspergi posset, et causa Augti atq; Cruciferorum ista existimari qui secundum institutum suum debent bella gerere cum Ethnicis et Scismaticis.

Mtas. R vehementer cupit, et postulat vt Illtris dominus Dux huic rei consilio suo occurrat detq; operam, vbi hec fama deserte fidei de ipsius Mtis divulgetur, vnde fieret, vt et Regia Mtas esset extra omnem suspicionem quod ad fidem Christianam pertinet, in qua Mtas sua sine vlla mutacione, vestigiis maiorum suorum Regum Christianorum insistens, divina benignitate adspirante extremum

extremum vult obire diem, et filium similiter moratum post se relinquere, atqꝫ ob id qꝫ nollet aliam de se existimacionem apud omnes homines relinquere.

DEinde relatum est Mti suæ Regiæ, et quidem non à quibusuis, id quod Mtas sua etiam per se ipsa aliquatenus animaduertit, offendi vehementer animos primum Consiliariorum deinde et omnium Regni Polomiæ Incolarum, eo qꝺ Illtr. dominus Dux cum sit feudatarius Principis Regni Polomiæ magnopere ambit, Jus eligendi Regis Polomiæ, quod neqꝫ illi concessum est, neqꝫ cuiqꝫ Principi vnqꝫ in Regno Polomiæ datum est, neqꝫ in aliis Regnis datur. Illud vero magis mirabundi perpendunt, qꝺ ipse dominus Dux, neqꝫ literas fidei à Regia Mte, neqꝫ appellaciones ad eandem Mtem Regiam in suo Ducatu recipit et admittit. Et tamen hec sunt vera indicia quibus superior dominus à subdito et feudatario agnosci solet. Quæ reputantes apud se regni Incole mira et varia suspicantur

HInc verendum est, ne amor ille, quo in ipsum dominum Ducem mirum in modum propensi fuerunt ab initio, refrigescat, id quod non cum commodo Mtis Regiæ et Illtr. domini Ducis esset, præsertim necessitate ingruente.

ADhec edocta est Mtas Regia à fidedignis et benenolis hominibus, subditos ipsius domini Ducis molestissime ferre, qꝺ premantur exactionibus, et oneribus insolitis, tum et de noua ista fide, ad quam vi etiam inuiti compellantur. Id quod ne Thrææ quidem in captiuos nedum in liberos et ingenuos à: gunt. Quapropter quemadmodum Mti suæ significatum est, varie sunt subditorum ipsius domini Ducis cogitaciones et fortassis magna eorum pars est, qui alium mallent esse rerum

verum statum in Ducatu Prussie q3 hunc presentem, per quem se vehementer prem̃i dicunt in anima et in corpore. Quid vero hec res secum afferat ffft: sua facile, qua est prudencia perspi: cere potest.

Quapropter postulat et suadet mtas Regia vffft: dominus Dux huic rei contraeniat, et prouideat, quo subditi suefft: meliore animo sint, suamq3 ffft: obseruent, et ament, et ne quid habeant niansandi suam ffft: ansam.

Hec atq3 id genus alie res in quibus permultum situm est, si ita se quemadmodum memoratum est haberent, mtas Regia pro debito officii sui ffft: domino Duci, si is ignoraret, patefacere, sm̃ sciret commonere eius ffft voluit, postulans et ex animo suadens vt eiusffft: Regium suum et aliorum verorum amicorum, consilium pocius, q3 palpanum et assentatorum sequatur, vtq3 racione magis ducatur, q3 vllis affectibus et ad eum modum se et suos subditos regat, vt bono consilio, solercia, diligencia, rebusq3 prudenter agendis et ipse difficultates et pericula vitet, et subditos suos ab his tutos prestet.

Nam sifft: sua bonam habebit apud omnes Christianos Principes existimacionem, amabiturq3 sincere, et constanter, cum ab amicis et vicinis, tum a subditis suis facilius quibusuis aduersitatibus et periculis occurret, atq3 ea grauiter a se fmq3 arcebit

Quod attinet, ad consilium et postulata, que ffft: dominus Dux vltimo loco per Nuncios suos postulauit et petiuit vt mtas Regia ad bellicam expedicionem, quam ipse dominus Dux e Germanicis oris commota vici vicinve Duces exercitum

Exercituum designet, et subditos Regni Polonie ita instituat vt paratissimi sint, hec nunc non sunt factu prochuia Regie Mtis, neqz enim mos est, res nouas absqz Comitiis generalibus in Regno constituendi. Deinde sunt etiam veteri more Duces exercituum designati, ad singulas expediciones bellicas Regni vniuersales, per quas Regnum Polonie satis strenue quorumuis hostium impetum repulit hactenus et imposterum &c: pellet benignitate diuina.

Regia vero Mtas vna cum toto Regno suo nunqz vllu in re decreuit, domino Duci, dummodo ipse sit audiens consiliis Mtis sue Regie, quod non nisi, quod maxime ex vsu sit emisstt: consulit

Quare perspicit Mtas Regia, non minus ipsa per se, qz ex aliorum relacionibus, nunqz eo rem deuenturam fuisse, vt aut bama hec ederentur, aut variis cogitacionibus hominum corda distinerentur, si stt: dominus Dux, quod ad religionem Christianam pertinet Mtis sue consilium a principio in hunc vsqz diem secutus esset

Egerunt etiam cum Mte Regia, omnes subditi, tam e Regno qz e terreis Prussie, vt officine omnes monetarie, tam Regie qz alie vbiqz cessarent, vsqz adeo nanqz monetam auctam esse vt argenti maxima sit penuria, et caritas. Et cum Mtas sua Regia consideraret parum esse e moneta cudenda emolumentu, propter argenti caritatem, assensa est, vt officine claudentur omnes et Regie et alie, sed tum demum cum stt: dominus Dux suasqz claudi iussisset. Postulat itaqz Mtas Regia, vt hoc subditis vtilisqz fieri: bnatur qui hoc magnopere cupiunt et petunt alqz vt ipse dominus Dux significet, quo tempore officinas clausurus sit, vt

vt eodem tempore et Ma[ie]s Regia suas et Ciuiles clandi mbe:
at.

Reliqua mdustrie prudencieqz domini Nuncii commissa sn[t]
qui et ea que scripta sunt verbis ornare atqz amplificare
potest et multa alia que sint e dignitate Ma[tis] Regie et
ex vsu communium Dominorum excogitare scit. Et ad
se prestabit hac in re vicem, vt ipsi et ornamento sit
et gram Regie Ma[tis] faciat sibi cumulaciorem

Responsum a Duce Prussie ad legationem regiam Nicolao Nipssic oratori regio.

Principio post debitam obsequiorum oblacionem velit dominus Or
Regie Ma[ti] significare dominum meum clementissimum Du-
cem Borussie talem mstructionem vna cum proposicione ipa
debita reuerentia, ab ipso Oratore accepisse.

Deinde quod Regia Ma[tas] impense et ex animo sollicita est quod
Illmus Princeps sanus et incolumis in summa tranquillitate
a Germanica nacione, et in summo subditorum amore, Duca-
tu Borussie vna cum posteris suis foeliciter perfruatur, atqz ta
clemens consilium eidem impartita est, eius Illem, Regie Ma[ti] eo
nomine, non solum supplices gras agere, verum eciam eius Illem
gaudere et in eo maiorem confidenciam collocare, animaducerte si-
quidem eius Illem talia ex Regia clementi voluntate, atqz fideli
animo proficisci. Promde daturam eius Illem summis viribus opera
vt erga Regiam suam Ma[tem] vna cum successoribus suis nunqua
alius qz supplex et gratus inueniatur.

Tam vero cum Regia Mtas nimirum sapiens et Chzianus Rex in
prefata instructione, consilio et admonicione primum omnium et vtilis-
simum existimat, et dijudicat preclaram rem esse, vacione et consilio
difficultates euitare pocius qz committere vt pericula volenti nolenti
subeunda sint, et vi sumptibusqz mra luenda veniant: Insuper ei
cui vi et armis res gerenda est, duo imprimis esse necessaria, vnu
ne quam det adnecessario instam causam. Alterum vt non solum neces-
sariorum suorum, sed et omnium vicinorum, et maxime subditorum
suorum benevolenciam sibi conciliet atqz conservet, Illmum Prin-
cipem non aliter quàm Regiam Mtem apud se expendisse, idipsumqz
vtilissimum arbitratum esse, dedisseqz eius Mtem hactenus ei rei
operam, atqz iuxta clemens Regum hoc consilium operam datu-
ram. Neqz eius Mtem dubitare. Regiam Mtem facile ad animu
suum revocaturam, quales admoniciones eidem de variis Theutonici
ordinis arcibus facte fuerunt, vna cum annexa supplici peticione.
Regiam Mtem dignari, pro innata sua Regia sapientia qua-
locius illis ipsis occurrere, Nimirum vt hoc periculum minori ne-
gocio vitari atqz tali morbo occursum iri queat. Porro suam Mtem
neqz admonere vl sciat, neqz vli speret à quoquam probe mon-
sari posse, dedisse eam adnecessariis suis vllam inimicicie causa
imo pocius illa quantum fieri potuit vitasse ni sutmum eciam
emarcem vt talia vitentur.

Preterea eius Mtem ab inenite etate vsqz in hodiernum diem, pas-
sim et semper, summis viribus et quantum fieri potuit in votis
habuisse ac eciamnum habere, vt neminem no humanitate et ami-
cicia sibi denunciat. atqz id quidem non solum officiis persone
proprie, ac familiari conversacione verumetiam magnis et gra-
uibus impensis apud summos iuxta et infimos quesiuisse. Pre-
sertim vero amplissimi Regni Polonie eiqz adiunctis prouinciis
clemenciam, necessitudinem et amicicium ambiuisse. Proinde eius
Mtem ni deum optimum Max: speravere frustra nemini occasion

occasionem datam esse, quo magis illi auxilio sit defuturus.

Quod preterea significatum est Regiam Mtem animadvertere in isto barno quod à Cesarea Camera Nigro flagitante emis: sum est, hanc precipuam causam adversus eius Mtem afferunt, nihil aliud esse quàm à fide et ab Ecclesia Catholica defectio: nem, vt ostendant iusticiam propositi sui vtqz omnes fideles concitent adversus eius Mtem et subditos illius, id agentes vt Regiam Mtem à fide suspectam faciant, si illa non solum consilio verum et auxilio adiuvet eius Mtem &c Prouide. R. Mtem vehementer cupere et postulare vt eius Mtas huic rei consilio occurrat, detqz operam, vt hec fama deserte fidei de eius Mte non divulgetur, sic etenim fiet, vt Regia Mtas extra omnem suspicionis aleam sit futura, quatenus videlicet ad fidem Christianam attinet.

Item suam ad credendum induci non posse se fidei Catholice nomine hoc barno tam atrociter notatum, quandoquidem non esse presumendum, vt cunqz illa in hac Christiana fide ver: bi dei iuxta bibliorum et apostolorum doctrinam, non perseve: raret, hunc ordinem id quod facile credi non potest ab im: quis suis actibus, et peticionibus, huius Ducatus destitutu: rum, atqz sine magno negocio, colligi posse, huius ordinis homines fidem eius Mtis non magnopere, sed prouincia Borussie querere cum luce meridiana clarius constet in Ger: mania iuxta et Livonia maxime, adeoqz in ipsius ordinis Di: ciombus et Dominiis Euangelium passim predicari, atqz id: ipsum ab ordine vel nihil vel non admodum prohiberi siue impugnari, Neqz eundem vllo modo talia molestе ferre, sed vero si fundamentum discessionis sue Mtis à fide Catholica stabilire, adeoqz tale eius pretensum pretexere in votis haberet, nihil dubitare eius Mtem, Regiam Mtem pro sua prudencia et

et neminem non facile et sine magno negocio dispicit rem, hos huius ordinis homines, sola inuidia, sine vlla ratione agitare.

Quantum vero ex verbis harum et prescripcionis colligi potest, Illmus Princeps non alio nomine accusatur, nisi quia Illtas eius hunc ordinis fucum et hanc personam deposuit, atq; Conigem sibi Matrimonio copulauit, Quodq; hanc prouinciam Borussie, quam ab inicio Reges, et Regnum Polonie hereditario iure gladio sibi vindicauit atq; obtinuit, a Sacro Romano Imperio et ordine abalienauerit Regieq; Alti suisq; heredibus et Regno Polonie subiugauerit, et infendum acceperit id quod mandatum executori tale pariter secum ferat.

Quod vero gloriatur hic ordo, se in hoc esse institutum vt aduersus infideles et a fide desciscentes bella gerat, conueniret ei maxime vt aduersus Thurcam, Thartarum, et a fide alienos, sue professionis specimen ederet, adeoq; ad Christifidem conuerteret potius quàm vt Regie Alti Regno Polonie atq; illius feudo et eius Alti sit molestus, neq; enim esse necessarium eius Alteri materi gladio ad fidem conuertere, quod eius Altas minimum quietus et pacificus Christianus non grauetur et Apostolis et Sacris Bibliis fundatis scriptureis edoceri. Ex quo Regia Altas et nemo bonus non facile colligere queat ab hoc ordine nihil aliud queri, quàm vt primum hanc prouinciam deinde Regnum Polonie, postremo vero hereditarias Regie Altis prouincias subiugum suum ducere possit id quod olim Regie Altis antecessores nuper vero ipsa Regia Altas experta fuerit Ex quo consequi, neminem non videre vtrum malit, hoc ordo aduersus nec credulos an vero aduersus Chrianam Regiam Altem Polonie et alios bellum gerat.

Putare etiam Illmum Principem hoc probari posse videlicet dño-

clo

dummodo Regia Mtas non moleste ferat et permittat, si interrogerentur ordinis homines an velint huic pretenso iuri prouincie Borussie perpetuo renunciare atqz iuxta ordinis sui institutum Catholice fidei gracia, aduersus suam Mtem belligerari et hostilia moliri velle eius Mtem, ex prescripto Sacrosancte Christiane & Apostolice ac bibliace doctrine, illis respondere atqz in fidei causa veritatis, fundamenta non ejicere, adeoqz quatum ad hoc attinet nullam belli occasionem prestare. Quod si hi homines ordinis (id quod facile presumi poterit) hoc ius pretensum atqz hanc Borussie prouinciam dimittere nolle, sine magno negocio colligi posse, vtrum eius Mtis fidem an vero prouinciam Borussie querant.

Quod ad id attinet, quòd si hi homines ordinis moliantur Regiam Mtem fidei nomine apud Christianos Monarchas et Status suspectum facere, si Regia Mtas eius Mti et consilio et auxilio adfuerit sperare Mtem neqz ordinem, neqz quemuis alium iustis racionibus posse palam facere, eius Mtem à Christiana fide et pietate decidisse quadamodo illam, absit verbo inuidia, putare se homm esse Christianum, credereqz se in deum patrem, celestem, et in Chm Jesum filium suum eius Mtis vnicum redemptorem et salvatorem, preterea in Spiritum sanctum insuper credere articulos Sacrosancte et Apostolice fidei velleqz Chro optimo Maximo bene adiuuante in ea fide et confidencia extremum diem claudere.

Esse insuper eius Mti admodum molestum, Regiam Mtem suę Mtis nomine, vlla vel sinistra suspicione vel odio gravari atqz eius Mtem firmiter sperare Regiam Mtem eo quod eius Mtem perinde quasi a fide discedentem (id quod eius Mtas minime fatetur) contra et aduersus Catholicam

Catholicam fidem defendat atq; propugnet, ad delacionem huius ordinis apud Romanos et Chrianos Monarchas et Status nulla similtra suspicione vel odio grauari maxime quod Regia Altas in votis habeat se vna cum filio suo à fide sua non discessurum et reputare Illmum Principem ingenii sui mediocritate apud se aliud angue in hac herba latere, aduersarios vtpote hoc moliri, vt Regia Altas ad quandam internam indignacionem aduersus eius Illtem perducatur vel vt non dignetur eius Illtem defendere ac propugnare, id quod sibi eius Illtas de Regia sua Alte minime sapientissimo ac prudentissimo Rege minime polliceatur neq; eo nomine valde sollicitam, sed contra, omne auxilium, clemenciam et protectionem sperare tametsi eius Illtem putare nullius hominis defensionem vel propugnacionem in causa fidei, preter Christum et verbum suum diuinum adeoq; veram Apostolicam et Bibliis fundatam scripturam sumopere desyderari sine dubio, sperans. Regiam Altem apud se pro: he existimaturam quo animo et instituto hic ordo Teutonicorum aduersus Regiá Alts antecessores, immo personam propriam et amplissimum Regnum Polonie semper fuerit perpetuoq; sit persecuraturus, Quodq; ille nullum non moueat lapidem non solum Regiam Altem tali similtra suspicione grauare, imo magis denum optimum maximum Sathanam et mundi totius orbem, aduersus Regiam Altem et Regnum Polonie armare, atq; hanc familiam eum nomine prorsus delere, hereditarias terras inuadere et occupare cuius animi fuerit semper, id quod Illtmo Principi et aliis qui hanc ordinis personam deposuerunt à fide dignis hominibus palam factum fuerit adeo vt illa in publicum eius Illtas si Chriana religio aliud non iubeat, producere facile posset

Quàm parum autem hec omnia Regiæ Mti et Regno Polonie hactenus fuerint freandi, tam parum etiam hanc suspicionem

suspicionem (etiam si adsit) eidem posse incommodare, Quæ cum ita se habeant Illmum Principem supplices rogare, Regia Mtas non permittat eo nomine animum suum gravari, neqz veterem illam atqz hucusqz servatam clementiam, cui eius Mtas maxime fidat auctere, imo potius dignetur eius Mtem illiusqz fideles subditos iuxta Regias pollicitaciones et promissiones atqz depactas transactiones, (unde hic ordo propositionis raciones colligat) ab anima ne an à corpore neqz tm aliud quàm hnis provinciæ dominacionem queratur, nimirum supremus dominus defendere propugnare ac tueri

Insuper, quod Regia Mtas edocta fuerit à fidelibus et bonis hominibus benevolis, subditos eius Mtis molestissime ferre, perinde quasi premantur exactionibus et oneribus insolitis, tum etiam de nova ista fide, ad quam etiam inviti compellantur: id quod ne Turcæ quidem in captivos tantum abesse ut rigemos agant, Proinde quemadmodum eius Mti significatum fuerit, varias esse ipsorum subditorum cogitaciones, et fortasse magnam eorum partem mimeri, quæ vellet alium esse ni Ducatu Borussiæ verum Statum, quam præsentem per quem se vehementer premi dicant in anima et corpore Quapropter Regiam Mtem postulare eius Mtas velit huic rei contra ire et prospicere quo subditi illius melior sint animo eiusqz Mtem observent et ament ac Illmum Principem erga Regiam Mtem eius consilii et admonicionis esse valde gratum et agnoscere Regiæ Mtis clementem erga se animum præsertim si ita se in hunc modum habeant ac

Et quanquam ista Regiæ suæ Mti ab adversariis et parum amicis hominibus eius Mtis delata fuerint attamen eius Mtem existimare, posse Regiam Mtem apud se facile perpendere, non solum in Ducatu Borussiæ sed in omnibus Regnis et Principatibus

Prncipatibus querelas audirj Q nod vero tam graues quẽzimonie quales Regie Ate forte fasse delate sunt aduersus snam ffltem facte fuerint sperare eins ffltem se coram deo, Regia Ate, et quouis non esse innocentem, igr Regiam Atem et quemcumqz supplicit: ter et amice rogare vt talibus non credant vtqz hec innocencia palam fiat, velle eins ffltem (si vellent subditi vel vniuersi vel singuli eandem apud Regiam Atem incusare, perinde quasi ea que cum equitate pugnent, eis imposita fuerint) haud granate coram Regia Ate eo nomine sistere et respondere atqz se inde non aliter quam iustum honestum et Chrianum Prncipem decet liberum facere.

Q nod vero eins ffltma cessando nonnullos ad fidem compulerit id quod Turce et gentes non sint solite re pugnare cum humana racione et communi sensu, quandoquidem eins ffltas Iraeum Ecclesias gubernandi et predicandi imperita, hanc prouincia Epis Concionatoribus et hominibus Theologie edoctis demanderit, sibi vero eandem alioqui aliis negociis publicis satis prepedita, nunquam arroganerit neqz vincere quenqz qui eo nomine eins ffltem vere misimulare queat, imo hoc agere, vt ab aliis scripture sacre edoceatur, qui mixta diuinam, saluificam Aposolicam et Bibliis fundatam scriptmeam, Chrianam ordinacione qua in Ducatu Borussie docendo, predicando et nonnullis aliis vterentur, fecerint quam tota prouincia vt Chrianam accepiauerit, firmiter sperans talem ordinacionem à nemine frema: cione, neqz eciam Sacra diuina scriptmea labefactari tantum abesse vt subuerti et hereticа censeri debeat.

P romde ffltmum Prncipem Ducem Borussie supplicitер et amice rogare Regia Ates dignetur talibus delaciombus iniquis que eins ffltem maxime ledant, fidem non adhibere neqz adsentire eins etenim ffltem aliud inde nihil colligere posse quam vt illa

illa ab aduersariis talibus fictis insimulacionibus in Regiam indignacionem induci velit neqz eius ꝯtatem addubitare regiam ꝯtem fidem non adhibituram neqz permittere, nimirum Christianus et sapiens Rex vt contra suam ꝯtem commoueatur eius etenim ꝯtem deum optimum Maximum suppliciter et emixe vorgare, vt illa tum non ad fidem cogatur, quam illa alios cogere in votis non habeatur

Quod vero Regia Mtas veretur, animos Consiliariorum atqz omnium Regni Polonie Incolarum vehementer offendi, quod eius ꝯtas feudatarius Princeps magnopere ambiat Jus regis eligendi, et quod neqz literas publice fidei à Regia Mte neqz appellaciones ad eandem in Suo Ducatu recipiat neqz illis deferat, Proinde hinc verendum esse ne amor ille quo in illius ꝯtem mirum in modum propensi fuerint ab inicio refrigescat, presertim necessitate ingruente

Eius ꝯtem frustra sperare huic animorum abalienacioni mollam vnquam dedisse occasionem, neqz hodie velle mio gravi et molesto animo laturam talia. Proinde nihil addubitare Regiam Mtem et neminem non facile existimaturum debere eius ꝯtem Regia pacta et sua sibi atqz subditis suis nimirum iuxta iusiurandum prestitum salua et firma conseruare, sine magno etenim negocio colligi posse, vt sibi illa omnia in vno articulo infirmentur quale inde damnum et incommodum sit oriturum.

Proinde eius ꝯtem non tam hanc Regia electionem spectare quam vt priuilegia et libertates non infirmentur, habere siquidem cum duos Reges quorum neutri superuicturum cupiat neqz esse possibile saluo mortalitatis ordine vt eius ꝯtas cuiusqz viuat quo nouus Rex veniat eligendus, posse insuper

insuper Regiam Mtem et quemuis facile colligere quantum co:
temptus proxime à Regia Mtá persone adferatur, si illi electio
denegetur id quod bi quos eius Mtas eo nomine consaluit cum na:
tura et commun consensu pugnare affirmant.

Q nc cum ita se habeant, sperare eius Mtem presertim vero ex
yis fundamentis quc in Regia Electione Sermi Principis et
Domini D. Sigismundi Augusti Regis Polonc ab eius Mte
postea vero in Regio Conventu ferijs diui Nicolai anno
xxxi Petrconic Regie Mti, et Corone Procerum explicatu
sunt, nullum periculum neqz aliqd detrimenti vel indigna:
cionis inter eius Mtem atqz ordines amplissimi Regni orti:
turum.

Q nod ad Judicia et appellaciones attinet, malle eius Mtem eo
nomine feriari vel minus saltem habere negocii dummodo pro
officio suo debito liceat, neqz in damnum Jurisdictionis et
Juris vergat, atqz non grauari si subditi per aliena tribu:
nalia iuribus sms polici queant, verum admonere eius Illus:
tritatem subditos Juris jurandi prestiti, supplicitcr petentes
vt vetera illa sua Priuilegia et Jura Culmensia quc illis
hactenus salua, firma, et illibata permanserint atqz insu:
per Regijs Diplomatis fuerint firmata illis inre defenda:
tur ac propugnetur putantes minimum eos grauari, si subin:
de propter appellaciones plerumqz frinolas coram Regia sua
Mte respondere et litigare cogantur sepe etenim vsu venire
vt litis impense sortem ipsam longissime excedant

P osse vero eius Mtem iuxta decimum nonu articulum ips
factionis, ferre, neqz grauari, si aliquis non Principalis con:
dicionis in facti speciebus, quem snam Mtem pertingunt (id
quod maius quam subditorum negocium foret) Jus suum con:

Sequi

consequi non queat vt is ea tribunalia que prefatus articulus la:
cius secum fert, appellaret et ad ea pronocaret, ex quo quinis
m̃ sure vlcunq; periclis sine magno negocio colligere poterit,
m̃l hic superioritati esse ademptum imo illud maius et forci:
us sus omnino manere saluum

Tam vero cum m̃ proxmo Regio Conuentu Petreuic̃ anno
xxxiii Mense Januario per eius dilectis delegatos Oratores Ca:
cellarium suum et Andream Rippen, postea ad Regiam
responsum Ire's s'm's Regie' Mti atq; ordinibus amplissm
Regni eo nomine laciorem, exactiorem et veram explicatio:
nem fecerit, velle eius dilectem quantum ad eundem articu:
lum attinet esse breuiorem atq; illa m̃ presencia rem repetere,
supplicitez et amice sperans obsecrans et rogans Regia Mtas
atq; ordines ipsi dignentur sue dilecti Priuilegia libertates,
iura, et vltra hominum memoriam, imo a seculis introductas
consuetudines Regias transactiones, diplomata, promissiones
iusiuranda et confirmaciones illorum omnium (iuxta vige:
simum articulum transactionis q̃m expressis verbis vult,
Quod si controuersie' oriantur inter subditos terrarum Bo:
russie' et illorum bona debere quemuis coram eo Judicio et
tribunali, coram quo vel bona sunt sita vel reus conueniendus
domicilium habet, conuenire, neq; ad Judicem non s'm' vo:
cati) ratas firmas, saluas et illibatas conseruare imo nõ
permittere vt illis vllo modo contra eatur vel vt eius dilectas
ad hunc modum iuxta Regium consilium eo facilius amore'
et fauorem subditorum et acquirere et conseruare possit.

Quod ad publice' fidei literas attinet cum Regie' pacte' trans:
actiones secum ferant vt non debeat vna pars m̃ damni alterius
offensores prouinciarum hospicio actipere, neq; fouere, neq; hec
transactio exprimit Regiam Mtem absq; Illm Principis

Principis prescientia et voluntate in feudataria provincia et Duca-
tu publice fidei literas dari posse presertim vero ijs qmbus neqz jus
neqz equitas satis est.

Quę vtcunqz se habeant ne Regia Mtas existimet eius Sltem
in votis habere hos tres vel etiam alios articulos in disceptacione
deducere velle, eius Sltem Regię Mti significare tot scripta
et legaciones ad Regiam Mtem non solum quot eius Sltas
illa tantoperę desideret et amet, imo pocius vt privilegia intra
juxta depactas transactiones locum suum obtinere possint, factas
esse ne videlicet insimuletur perinde quasi illis vltro renunciave-
rit proindeqz illorum vsum sua mole corruisse, adeoqz fieri pos-
se, vt pacta transactiones eo proclivius infringi queant

Porro et Regia Mtas vt nemo non intelligat eius Sltem hoc
Ducatu Borussię quem adeo et Regia Mte obtineat, tempore
vitę sue contentam esse vt eandem pacifice erga Regiam Mtem
et amplissimum Regnum obsequiose possideat. Eius animi Sltem
Principem iam non esse Regiam Mtem vel ordines Regni no-
mine huius juris eligendi negocium facessere verumtamen vt
eius Sltas sibi et heredibus atqz successoribus suis et subditis
nihil adimat, rogare eandem vt id quod factum fuerit boni
consulatur

Quod vero eius Sltas in causa appellacionis merito ad hunc mo-
dum contemni non debeat, posse Regiam Mtem et quemvis
alium facere colligere, cum eius Sltas malit alium quemcunqz
coram Regia Mte et Corona Procerum Regni via appella-
cionis litigare, quam vt illa ipsa in Controversiis suis coram
Judice contendere debeat Jam vero cum hic articulus subditos
eius Sltis magis quam illam ipsam respiciat atqz eius Sltas ho-
no mortalis sit, hec vero subditorum communio immortalis perdat

percat atqz subditi suam ſſltem tantoperc vrgeant / ſnramentorw et promiſſionm snbinde tam vehementem ad prẽſtandnm mencionem faciant poſſe Regiam Mtem existimare / qnia snbditis hoc negocinm non parui sit momenti / bene conuenire eins ſſlti vt omnia nixta preſcriptum transactionw et cum eis agantur supplicater rogans / Regia Mtas dignetur eins ſſltem apnd se habere clementer et excusatam et cõmendatam sibi

Q nod ad literas pnblice fidei attinet velle eins ſſltem se quemadmodnm ni aliis negociis omnibus snbiectum et obſeqniosw exga Mtem Regiam et Regnm Polonie exhibere / sterum suppliciter et amice rogans / si Regia Mtas velit aliquem, preſertim vero talem cui neqz ius neqz eqnitas satis est / qniqz aduersus suam ſſltem temere delinquit pnblice fidei literis ni eius ſſltis prouincia dignari vt idipsum illius presencia & volntate fiat neqz enim velle eins ſſltem aduersus eius Mtis volntatem et desiderium dummodo ni ſnis Priuilegiis transactionibus / eius ſſltis et snbditorum / non pugnet / ne tantillum quidem attentare

De consilio et peticione ſſlmi Principis Regie Mti facta noie tuicionis et propugnacionis ingruente necessitate faciende ad quam Regia Mtas respondit hec iam factu non esse prochinia Regie Mti neqz enim morem esse res nouas absqz Comiciis generalibus ni Regno constituendi Duces exercitnm designari snbditosqz Regni Polonie sic instituere vt ad peticionem eius ſſltis sint parati / imo veteri more duces exercitnm esse designatos ad singulas expediciones bellicas vniuersales Regni per quos Regnm Polonie satis strenue quorumuis hostium impetum propulerit hactenus et in posterum diuina benignitate propulsurum Regiam vero Mtem vna cum toto Regno suo nulla vnqz in re eius ſſltis defuturam / dummodo

illa Regie Mtis consiliis sit obediens dispicere eciam Regiam Mtem non minus per se sed ex aliorum eciam relaciombus nunqz fuisse futurum vt aut bamum hoc ederetur, aut variis cogitaciom: bus hominum corda distineentur si eius Sltas quod ad Religionem attinet, eius Mtis consilium hactenus secuta fuerit.

E ius Sltem quantum ad honorem bona animam et vitam attinet agnoscere se debitricem vt Regie Mtis consiliis obtemperet, velle eciam omino sperare atqz Chm testem facere eius Sltem nunqz aliud vel esse molitam vel adhuc moliri atqz vt veritas eo clarius liqueat appellare eius Sltem Regiam suam Mtem eandem com: mone faciens, Quod illa in omnibus negociis arduis et ur: gentibus pariter et tribus articulis prefatis consilium et auxiliu a Regia sua Mte quesierit et postulauerit, neqz aliud eius Sltem in vobis habere id quod eciam eius Sltas cum nouo inita transactione inter Regiam Mtem et Regnum Polonie atqz suam Sltem et illius subditos depacta testetur super quam illa se refe: rat Quod vero ad conscienciam attinet que extra hunc mo: dum soli deo et cuiusqz salutis cure debet esse Non potuisse Sltem eius quicqz remittere imo volusse a diuina Apostolica et Bibliis fundata doctrina per Theologos et Concionatores admoneri et doceri

P reterea quod Regia Mtas in sua Instructione et proposicione sig: nificat neminem ad fidem cogi debere id quod ne Turce quide agunt, Eius vero Regiam Mtem pro subditis Iudeos, Turcas, Tartaros, Ruthenos, Armenos, et plerasqz alias sectas tollera: re necessitatis eciam tempore defendere ac propugnare atqz eius Sltem confidenter sperare, se a fide Christiana minime discessisse neqz discessuram, id quod iam antea iudicatum fuerit. Insuper mixta diuini verbi preceptum vincere et amari ab eodem doceri Eius Sltem eius esse confidencie (id quod supplicitur eciam rogel)

Regiam suam Mtem non permittere vt aduersus suam ffidem et sub:
ditos illius ad vllam indignacionem perducatur imo suborta necessita:
te consilio iuxta et auxilio ipsos defensum et propugnatum iri qua;
doquidem eius ffidem firmiter sperare et gaudere / Quod Regia
Mtas et quiuis prudens facile colligere possit / hos ordinis homines
cum hoc bamo non religionem (id quod superius abunde expli:
catum sit) immo prouincie ipsius dominacionem querere. Itezu
supplicare / Regia Mtas non committat se tam frigidis artibus
commoueri / facile siquidem colligi posse nihil aliud hic queri,
quam vt Regia Mtas ad clemenciam perducatur / velle
nisuper Regiam Mtem vrgente necessitate suam ffidem et fi:
deles subditos / tuicione defensione / et propugnacione id quod
superior inferiori debeat / nimirum in rem Regie Mtis et
amplissimi regni non deserere neqz enim eius ffidem post deu
aluum protectorem et propugnatorem qua Regiam Mtem et
amplissimum Regnum Polonie / scire ad hec vicinis Palatinis
Regni Polonie stricte precipere / vt suborta tali tempestate apd
eos portum salutis et auxilii commode possit querere / Insuper
petere eius ffidem emixe / Regia Mtas hoc erret vt vtrimqz
prouincie Borussie Status et ordines conueniant et uaciones
ineant / vt quiuis ad subitas et improuisas irrupciones pa:
ratus sit / vnusqz alterius ope et auxilio vti queat / neqz enim Re:
giam Mtem ignorare quam periculosas artes presens tempus
secum ferat / atqz suam ffidem non semel admonitum hunc or:
dinem ni Germania iuxta et Liuonia ni uolis habere vt ali:
quot milia militum improuise per Occeanum ad Borussiam trai:
ciant id quod non sit admodum impossibile Eiusqz ffidem
tum omni prorsus auxilio forte destitutam Regiam Mtem
pro sua prudencia facile [illegible] que pericula eius ffidei
postea vero Regie Mti et Regno Polonie essent suborituree
Proinde velle eius ffidem tali morbo iuxta Regium consiliu
racione occurrere

Quod eciam cum Regia Mtē omnes subditi tam è Regno qua
è terris Borussiē egerint vt omnes monetariē officinē tam Re:
giē quam alie passim à moneta cudenda cessent Regiam etenim
Mtem considerarce parcum esse à moneta cudenda emolumentū
propter argenti raritatem Promde assesam vt omnes officinē
et Regiē et aliē claudantur dummodo eius Mtas idem agat
Postulare itaqz Regiam Mtem hoc subditis vtriusqz tribui q
hoc magnopere et cupiant et petant, vtqz eius Mtas tempus
quo suam officinam claudi velit significet

Respondere Illmum Premcipem cum notorium sit et manifestum
quibus modis provincia Borussiē ipsius ordinis tempore et
anream et argenteam monetam cudendi priuilegiata fuerit
eius qz Mtem cum adhuc Supremi Magri gereret Magratum
libere Monetam cudisse, neqz à quoqz eo nomine fuisse impe:
ditam idipsum vero postea à Regia Mtē et Regno Polonie
et approbatum et confirmatum fuerit sperare eius Mtem mi:
nime futurū, vt illi Priuilegia, Jura, immunitates et libertates,
infringerentur, Q uē tamen vtcunqz se habeant velle eius
Mtem, non quia hoc debeat, imo pocius vt Regiē Mtī insex:
niat (tametsi eius Mtas Monetam superfluere non videat)
aliquandiu à cudendo abstinere, et cum alijs periculum facere
vtcunqz aliud eius Mtas timeat minimum pauperum subdito:
rum detrimentum hic latere, id quod eius Mtas iam antea
aliquot ordinibus Borussiē et aliis expressis verbis per literas
significauerit

Porro cum eius Mtas fere biennium à Regia Mtē hanc offici:
nam exercere inceperit, neqz adhuc liquidum factum fuerit
monetam in Ducatu superfluere, velle eius Mtem tale biennium
(non quidem vt illi sed vt subditis pocius commodetur) sup:
plere postea vero vt est indicatum à cudendis obolis solidis et

et grossis aliquandiu abstinere atq; videre commodum et vtilitatē
inde oriturum / sn omnem vero euentum facultatem argenteē mo:
netē trimm et sex grossorum sibi reseruare atq; in presenci:
arum Regiē Mtis se consortem liberos prouinciam et omnia
sua suppliciter ad tuendum et defendendū committere et
commendare

Sigismundus primus Rex Poloniæ
Ferdinando Regi Rom. Vngar. Bohem.
Georgio Duci Saxonie et Missnē. M.,
Joachimo Marchioni Brandeburgen.
Georgio Marchioni Brandeburgen
Barmino Duci Pomeraniē.
Carolo Duci Minsterbergen.
Friderico duci Legnicensi.
Statibus Morauie et Lusatiē.

Non dubitamus vrē sttti cognitum esse, qp ad importunam pe:
ticionem ordinis Theutonicorum mandatum penale, cum pe:
remptoria ad respondendum citacione fuerit nomine Coesareē
Mtis contra sttem Principem dominum Albertum Marchi:
onem Brandeburgen, et in Prussia Ducem Nepotem ex so:
rore nrā charissima editum, et per Tabellarium Camere im:
perialis ita illi insinuatum, vt vel prouinciam Prussiē eidē
ordini Theutonicorum restitueret, vel in Iudicio Camere, ob
non restitutam, responsurus certo statuto die se sisteret, de
qua re cum nos certiores facti fuissemus, etsi intelligebamus
non ex voluntate Coesareē Mtis, sed ex subornacione ma:
lenolorum quorundam stt. Nepotis nri aduersariorum id
fieri, vt tamen Imperialem nram quē nobis racione feudi
in Prussiam et in Principem tanqz vassallum competit, tueremur,

tuerem̃r / inhibuimus ſtti ſuć ne in prćiudicium ſuperioritatis
mrć alieno ſe iudicio ſubmitteret, et ſub eodem tempore apud
Coſaream tutem̃ medio Oratoris mri Rndi domini Ioannis
Epi Culmen egimus, ne nos cum ſtto Nepotć mro iſtiuſmodi edic-
tis turbari et contumelia affici permittat / ſed ad nos tanq3 or-
dinarium Ducis Pruſſić Iudicem, omnes remitti mandet qui
aliquid ſuis ab illo exigere vellent / Quod dum nos impe-
traſſe credimus / ecce rumore quodam edocti ſumus / ſtti Du-
cem Pruſſić Nepotem mum ad priorem miniam etiam bamo
Iudicii Camerć ſuperialis ceſum et proſcriptam eſſe atq3 contra
naturam et formam bamni principalem eius dignitatem honorć
et familiam vltra modum granatam et offenſam / inſuper mi-
nerſa Priuilegia / ſua / et familić imagines iſtiuſmodi proſ-
criptione et bamo ei ademptas / ob quod ille / et nos vna il-
lius Ivunculus et feudalis dominus magnopere ſumus per-
turbati / grauiq3 moleſtia affecti / magna cum admiratione ex-
pendentes / aut tam non neceſſaria et inconuenienti contume-
lia a Iudicio Imperialis Camerć et nos et Nepos mć prono-
cemur / Quandoquidem et mća erga ordines Imperij pro-
penſio et ſtti Nepotis mri atq3 illius maiorum Romano
Imperio / et preſertim domui Auſtrić officia preſtita aliud
longe q3 quod fieri cognoſcimus exigere a Iudicio Imperia-
lis Camerć videantur. Quoniam vero nos ſcimus ſtti-
ſtitatem vram et erga nos et erga ſtti Nepotem mum
ćquo et propenſo animo eſſe / illam plurimum rogamus velit
ſimul cum Coeſarea ſua et ſtte Sacri Romani Imperij Pri-
cipibus Electoribus ceteris3q3 ordinibus contumeliam ma3
et bamni promulgationem prudenti Conſilio ita excutere
et temperare vt et bannum / quod multorum malorum cauſa
prębere poſſet protinus revocetur et dignitas atq3 honor ſtti
Nepotis mri / ſuis3dictionis3q3 mć authoritas / in integrum re-
ſtituantur. Expedit enim tempori prouidere ne iſtiuſmodi no

non necessariis offensionibus nos et ſtatus. Nepos ac vasallus vr
in eam necessitatem adducamur vt tuendi ſuos et dignitatis
nre racionem ex prouocatione aduersariorum querere cogamur.
Qua re ſtatus vra et comūi omnium tam nrorum qz ſuperi:
alis et sue subiectionis hominū qui inuicem magna et ampla
exercent negocia, commoditati consulet, et nrm simul et ſtatus
Nepotis nri animum in pristina erga se ac Sacri Romani or:
dinis propensione retinebit Quam sanam et foelicem esse sp
optamus eiusqz amori et benevolencie fraterne nos comen:
damus Datſ Crac die xxvij^a Maij Anno dñi
M^o . D^o . xxxii Regni nri anno xxvi^o

Ludouicus Gritti Vngarie gubernator Sigismundo primo Regi Polonie

Post obsequiorum nrorum fidelium humillimam commendacionē
Ser^me Princeps domine, domine gracioſiſ^me Quoniam nō
sine paruis laboribus vsqz in presenciarum tractauimus dif:
ferencias ortas inter Sestem suam et Spectabilem Petrum
Vaiwodam Moldauien matreaqz cum deliberacione omnia
ad optimū finem reducere, Nichilominus visum extitit no:
bis pro nunc remittere prout Sestē vre remittimus hominē
specialem dicti Vaiwode, vna cum Ugō Mehemetbeg Mi:
cipio Inuictiſſimi atqz potentiſſimi Cesaris Thurcorum pre:
senium latore. Placeat itaqz et dignetur eosdem cum vno
suo Secretario cum plenaria auctoritate vnanimiter iterū
remittere in Curia Serē domini, domini Regis soamis
Regis Hungarie domini mei clementiſſimi, vbi nos eximus
et p^ta ſpberta omnia disacientur deoqz optimo Maximo Duce con:
cludetur

559
947

concludentur, atqꝫ ad vota Serenitatis sue reducentur. Quam
foeliciter valere semper cupimus non pretermittendo eundem Me:
hemet in Regno Sertis vre Polome filium suum captiuum habere
amori nostri dignetur committere inquiri patriqꝫ suo libere con:
signari Datꝫ in Oppido Thersao prouincie Transalpinensis
die xi^a mensis Maij Anno domini M°. D. xxxii°

Sigismundus primus Rex Polonie
Ciuitatibus Cassouie. Leutsseuie. Bartfie.
Epperiess. Cebinii

Famati grate nobis dilecti. Reddite sunt nobis litere vre, qui:
bus audaciam et nephas a Caspare Scheredi erga nos admis:
sum ab innocencia vra ea racione depellitis, quod neqꝫ illius
consciis fuerritis, neqꝫ cum factum audisseris, illud probaueritis
Quamquidem excusationem de ignorancia facti vram licet,
ita vt scribitis suscepimus ob contumelie tamen magnitudine
qua ab improbo et negnam homine sumus graviter offensi
adduci non possumus vt aliqd aliud qꝫ quod ab inicio vobis
scripsimus instituere ad vindicandam vim, in Nuncio meo
a scelesto homine perpetratam, debeamus, namqꝫ omnibus
modis qui excogitari potermt iniuriam que nobis cum mis:
gni lesione actis in Hungaria preter omne ius et phas conti:
git et priuatim in authore et eius complicibus, et in vniuersis
in omnibus vlcisci volumus, vt cognoscat quisqꝫ nos dignita:
tem et honorem nostrum non solum velle, sed posse eciam con:
tra improbos tueri Datꝫ Cracouie die vltima mensis
Maij Anno domini M°. D°. xxxii Regni
vri anno xxvi°

Sigismundus primus Rex Poloniæ Joanni Dantiſco Epo Culmen: suo apud Cęſarem oratori

RX nde in Chro Pr sincere nobis dilecte. Dudum hoc à nobis expetiuerat Sermus dominus Ferdinandus Hungarię et Bohemię Rex, affinis mr charissimus, vt ſtmam dominam Hedwigim filiam ream primogenitam nemini desponderemus, misi prius de Connubio illius consilium à Atę sua haberemus, cuius rei nos memores, cum non multo ante de desponsanda illa ſtre domino Ludouico Bauarię Duci sollicitati essemus, firmare in hoc consilium nrm non potuimus: tametsi illam vico iam tradere et ipſius et nrę raciones vehementer exposcunt. Quare vobis committimus vt Sermo domino Regi Ferdinando id quod nobis de ſlustri domino Ducę Bauarię propositum est exponatis et à Atę sna petatis nomine nro vt nobis sententiam snam in hoc declaret vel si Atę sue connubium hoc non placeret consulere dignetur si alibi melius, ſlma filia nra collocari possit id qz quod vobis per Atem suam responsum erit nobis hoc Cubiculario simul et omnia que istic gerantur et tractantur perscribatis et bene valete Datę Crac prima die Junij Anno domini Ao . D°. XXXii Regni nostri anno XXiiii°

Stefanus Brodericus Eps Sirmien.
Petro Tomicio Epo Craccouiensi
Regni Polonie Vicecancellario.

RMe domine, domine mi colenme Seruicioꝝ meoꝝ commẽ:
dacionem, Miseram superiori tempore ad vram Rmam
D. quoddam indultum Pontificium, vbi sua Sanctitas dispẽ:
sat mecum et cum octo aliis personis per me nominandis su:
per irregularitate incursa certis modis sicut ibi contiñ:
tur, egit apud me Venrabilis et egregius dominus Io:
annes Abramffii Custos Varadien vt pro eo vrẽ
Rme D. scriberem petit esse vnus ex illo numero ab:
soluendorum supplico igr vrẽ Rme D. dignetur
ei super hoc beneficium suę absolucionis siue dispensaci:
onis impartiri Quod ego conabor apud vram Rmam
D Seruiciis meis promereri.
Nona nunc non sunt alia nisi q expectatur ffiltzis dominus
Exitli qui iam in Transsilnamiam pervenit/ Cesar etiam Tur:
carum dicitur iam non procul esse à Belgrado
Hic negocia Regia prospere procedunt, nunc etiam adepta est
sua Mtas quandam insignem Arcem quę fuit de patri:
monio Stephani Bathori als Palatini Wilagossvar vo:
catam spes etiam est de Themesvar. Vram Rmam
D. optime cupio valere cui seruicia mea commendo et ffiltzi
domino meo domino Castellano ex Sylua vii Junij
Anno domini xi° D. xxxii

Stefanus Brodericus Epś Sirmien
Petro Tomicio Epo Cracc. Vicecancel.

RME domine Seruiciorum meorum commendacionem, s dns Melchior Secretarius Regius cum istuc proficisceretur nō exat. opns vllis literis cum ipse sit relatmeus Rme. D. V. omnem statum rerum mearum cuius tamen summa illa est quod dnicia et obstinacione aduersariorum meorum exactus est e Sede sua Princeps omnium potentissimus qui vadit ad perdenda et funditus euertenda quantum autem à deo permissum ei fuerit Dominia eorum non sine magno malo miserorum Christianorum Quodsi voluissent facile poterat euitari sed iam acta agimus itaq; de publicis satis.

Ego adhuc sum anceps eo modo quo scripsi nuper, Rogo ergo et supplico dignetur me suo consilio vrā Rma. D. adiuuare vnacum illmo domino meo domino Castellano, qui seruicia mea cupio commendari. Negocium huius domini Melchioris inter Secretarios multum accepti Regiē utis, commendo supplex vrē Rme. D. et oro etiam ob mea seruicia vt in negocio pro quo laborat optatum finem consequatur patrocinio vrē Rme D. et vrā Rma D foeliciss̄me valeat Data ex Lyppa 9 Junij Anno Dō. XXXii

Sigismundus primus Rex Polo[n]e Carolo V. Cesari Catholico

Ser[m]e et excellen[m]e Princeps &c Cum nuper ex literis Rndi Patris domini Joannis Epi Culmen[sis] Oris mei cognouissemus, illud ad cognicionem uestre vre[m] Serenitatem detulisse quod mandatum penale cum peremptoria ad iustificandum Citacione[m] illustri Principi domino Alberto Marchioni Brandeburgen[si] et in Prussia Duci Nepoti ex Sorore nro charissimo nomine uestre vre[m] Coesaree[m] transmissum, nobis et singulis Regni mei ordinibus pre[m]dicialle videretur, Quodq[ue] saluis Juribus dominij feudalis mei in executionem admittere nobis non liceret Speranimus tm uestram vram Coesaream pro rei equitate in Judicio Imperialis Camere inhibituram esse, ne quid contra Vasallum nrm in pre[m]dicium superioritatis nre Judicialr fieri vel statum permittere, cum ad nos tanq[ue] ordinarium Vasalli Principis Judicem pertineat Jus cuiuis aduersum agenti reddere: verum aliter multo q[ue] sperabamus ea in re accidisse audiuimus, relatum si quidem nobis est dilectum Nepotem nrm Prussie Ducem per Judicium Imperialis Camere bannitum et proscriptum esse atq[ue] preter banni naturam et formam eius Principalem dignitatem honorem et familiam vltra modum lesa[m], Priuilegia q[ue] atq[ue] ymmunitates illi ademptas esse, In quo cum perinde nos ac ipsum Vasallum nrm offensos aduertamus non possumus nisi graui et moleste animo hanc illatam contumeliam ferre presertim cum certo nobis persuademus Judicium Camere non voluntate uestre vre[m] sed impulsu aduersariorum et inimicorum Ducis pre[m]dicti hec decreuisse et promouisse Proinde autem vram Coesaream plurimum rogamus vt pro sua natura ingenita

bomitate expendere et ad animum suum iniuriam Nepoti meo
et nobis illatam reuocare velit demeepsq; ita de hoc negocio
vna cum dlls Principibus Electoribus, et reliquis Imperii
ordinibus statuere ne amplius et me superioritatis Imperii:
cio et Nepotis simul ac vasalli mei dignitas ab illius ledatur
aduersariis et vt bannum emissum quod occasionem mul:
ti mali facere possit, q; primum reuocetur Conuenit enim et
expedit prouidere ne istiusmodi non necessariis offensionibus
nos et dlles Nepos ac vasallus ue in eam occasionem
adducamur vt luendi suis et dignitatis me racionem
expronocatione aduersariorum quere debeamus, In quo utas
ra Coesarea non minus priuatis meis q; publicis et comu:
nibus subditorum vtriq; morum qui magna inuicem
et ampla inter se habent negocia racionibus commodabit
et nram erga se veterem obseruanciam, meiq; Nepotis Ius:
sic Principis officia, in pristino statu retinere dignabitur
Cuius nos vt semper solemus benenolencie ex animo com:
mendamus et eam foeliciss'mam esse atq; recte dii sa:
nam et incolumem vehementer optamus Datis Cracouie
die prima Junij Anno dni M°. D. XXXii°
Regni mei anno XXVi°

Appologia Ducis Prussiæ Ad Sigismundum regem Polo missa:

Inuictissimis ac potentissimis Principibus et dominis, domino Carolo Romanorum Cesari, domino Ferdinando Romanorum Regi fratribus Imperii augustis, Germaniæ, Hispaniarum, Hungariæ, Bohemiæ Regi, Archiducibus Austriæ clemen^mis et clementibus Principibus, preterea Electoribus, Principibus, Comitibus, Baronibus, Equestri ordini, atqz reb^s pub^cis Germaniæ omnibusqz et singulis quibus hæc mea Apologia obuenit, offerimus nos Albertus Dei gr^a Marchio Brandeburgen^s Borussiæ Et Dux, debita mea et amica obsequia officia, bonam et clementem voluntatem iuxta cuiusqz dignitatem et Statum. Potentissimi, Reuer^di illustris^mi Reuchi, Generosi, Nobiles, Strenui, Honorabiles, et prudentes, clementissimi, dilectissimi, cognati, agnati, affines, amici, fres et chari. Oblatum est nobis xx^a Marcii Anno 1531° ~~xxxi°~~ proximo preterito, vre Cesaree Mtis mandatum vna cum clausula iustificatiua, et annexa Cillacione Controuersiam inter nos et Ducatum nrm Borussiæ atqz ordinem Theutonicorum continens. Et quia hoc negocium ad Ser^mum et potentis^mum Principem et dominum dominum Sigismundum Regem Poloniæ Magnum Ducem Lithuaniæ Ruthenorum, Prutheno^rum, et Masouiæ dominum et heredem, vti mei fendi dominum pertinere, hoc egit eius Regia Mtas vt per peculiarem suum Camere Tabellarium mandatum Et inhibicionem nobis insinuaret cuius exemplar subscripsimus

Sigismundus Dei gra, Rex Poloniæ, Magnus Dux Lithuaniæ

Russie, Prusse, Masovie qz D. dominus et heres ſtte Primcipi domino Alberto Marchioni Brandeburgen, ac in Prussia Stemia, Cassubia ꝛc duci, Primcipi Rugie, et Burgrabio Norembergen Nepoti meo charissimo. Salutem et felicitatem. Ex ſtte Princeps et domine Nepos chare, pridie ex certis subditis meis accepimus missum esse ad ſtte vram Cesaree mtis Tabellarium, hominem juratum, cum penali eiusmodi mandato et peremptoria citacione, vt vel intra octo septimanas prouinciam Prussie Venerabili Waltero à Cronemberg ordinis Theutonicorum vbiqz generali magro et administratori in Prussia creato sub pena Imperialis banni restituat, vel intra Nonagintа dies post lapsum octo septimanarum in judicio Imperialis Camere compareat judicialiter responsura, quibus de causis eam vsque restitucione vt prescriptum mum facere non teneatur.

Cuius rei nouitate nos moniti et permoti nostramqz causam hic magis qz ſtte vre agi cernen, duximus pro negotii equitate et proprietatis directiqz Dominii ſtre quod nobis in Prussia ab antiquo competit, putem Nmcium mum cum lris meis ad ſtem vram mittere, quibus illa commonefacimus, et hortamur. Quantumqz ex ſtre superioritatis nostre debemus illi mandamus, tanqz meo et Regni mei subiecto et feudatario Principi, ne qua racione se vel Prussie terras alicui aliene et nouc ſtri dicioni implicare ne ue minutis vel insciis nobis racione prouincie Teutonice, vel edicta que mea non essent recipere vel mandatis quibus: nis parere et obsequi, sub pena amissionis feudi sibi per nos in Prussia concessi presumat. Cum enim sciamus nos prouinciam istam pro ſtre in illam meo veteri, ab ſtte vra vtemqz munita, et diu retinente, magnis sumptibus et impensis bellicis recuperata, ad nos solos supremo ſtre directoqz

Dominio pertinere, admittere nolemus alicuius alterius in illa
Jurisdicione que non à nrâ descenderet authoritate exerceri
Quare iterum et serio hortamur ſtlltem vram vtq3 Jus suum
et authoritas suprema postulat illi mandamus, ne quid in re:
gocio Pruthenice prouincie, contra voluntatem nram, et con:
tra Omagialis debiti sui officium, directe vel indirecte faciat
vel præſtet. Nos enim sicut Jure et titulo Prussie Dux:
catus, supra hominu memoriâ cum prædeceſſoribus nris
Polonie Regibus, cum summo honore vtebamur, ita nunc
contra quoſuis nobis per impeticionem ſtltis vre, obligna,
quadam racione in Jure nro detrahere volen, et Jus nrm,
et ſtltem vram tanq3 Vaſallum strenue et alacriter de:
fendemus, modo ſtltas vra et à voluntate nra, et à de:
bito officio suo ita vt supra scripſimus non recedat Fa:
ctura pro honore et officio suo, et nrâ Regia benevo:
lencia et fauoris augumento singulari, et sub pena
amiſſionis feudi suprascripta. Bene valeat ſtltas vra
Datum in Ciuitate nra Regia Cracovien die xxix
Mensis Aprilis Anno dñi M°. D. xxxi Re:
gni nri anno xxv

Preterea indicauit nobis eadem Regia Mtas Polonie cuius:
modi mandatum et inhibicionem, vre Cocsaree Mti per
suum Oratorem in Aula Cocsarea insinuasse, qua racione
et nonnullis alijs Judiciis factum est vt crederemus
vre Cocsaree Mti satis factum fuisse, verum tn qua
aduersarii nri contenti non sunt hoc immenso periculo
atq3 irreconperabili calamitate in qua ipſi miseram depo:
pulatam et laceram prouinciâ Borussie vitam nram, re
familiarem, et fortunam vniuersam suis ipsorum machina:
cionibus non solum induxerunt et impulerunt, verum etiâ

etiam subinde molimntme honorem men et Principalem dignitatem tradneere, insuper apud vram Coesarcam autem Christianos et Spirituales, et temporales Principes et Magistratns, equestrem ordinem, atqz vt quod ad honoris mei et Principalis dignitatis demigracionem pertinet nihil intentatum relinquatur, etiam apud vulgus diuulgatis adhuc ereis typis exaussis libellis, subinde idq agmt et in votis habent apud magnos et parvos superiores et infimos hanc Camarinam perpetno tandem moueze

Et quanqz pro Chriana pietate eius animi sinius cuiusmodi calumnias, contumelias, et iniurias bom consulere ac patienter ferre, minime cum non ignorem, cui eius iniuriae vindicta debeatur, nempe omnipotenti, qui scrutator est cordium, eam tribuere, vt pro sua diuina volnntate, ei morbo medeatur, atqz inter nos commissa et obmissa iudicet - Preterea per hanc meam Apologiam et Justam defensionem in votis habeamus, Neminem quantum fieri potest atqz hec periculosa tempora ferunt temere offendere, neqz serium alienum qui domino suo stat et cadit iudicare, presertim vero supremi ordinis hominum ad quos hoc negotium qd pertinet factorum mentionem fieri atqz ignobili vulgo palam facere vult, tamen qnia hec Chriana et longena mea patiencia atqz in publicum emissa mea Apologia et defensio nos quietos minime reddere potest, adhuc Caesarei qd mei quiescere nolunt, impellit nos ne et meorum honor et Principalis dignitas atqz prouincie mee summa necessitas, vt in hunc modum compendiariam defensionem eulgemus, in qua nos non sine Chriana patiencia et principali mansuetudine ea modestia vtemur, atqz pleramur

protestamur coram deo iuxta et mundo eius animi nos nó esse vt quemuis inique offendamus, sed nihil aliud nos quezere qz quod ad Cristianam pacem (qua hoc nó periculoso tempore nihil prétiosius pertimere queat.

Primo igitur aduersarius nr' Administrator ordinis Theutonicorum, de tribus nos insimulauit, primum perinde quasi prouinciam Borussié ab Imperio Romano et ordine abalienauerimus, atqz dominis nostris et prophanis, temere et propter necessitatem subiecerimus, deinde quia ordinis personam cum veste contra principalem promissionem deposuimus et prophani facti sumus.

Postremo perinde ac si robur et firmamentum préfatorum duorum, ante dictam prouinciam Borussié infendum perpetuum acceperimus, proinde duxisse vxorem, vt spes prolis procreande nobis non deesset.

Quod ad primum attinet, putant aduersarii nos, in deum peccasse, honori nó et principali modestié contraisse, atqz adeo perinde quasi transgressorem diuinorum mandatorum, in grauem indignationem omnipotentis incidisse, quo telo conantur Spiritualem Magistratum aduersum nos armare.

Deinde hoc agunt vt nos apud vram Cesaream et Regias Mtés, Status, et apud vos reliquos traducant, atqz eas in clementes, parum nobis fauentes et amicos reddant, non aliter qz si magnopere hic ordo eius esse atqz vt ad bellum et Christianam sanguinis effusionem inducant.

Postremo moliuntur hoc negocium vulgo palam facere vt imperite qz plebis animos à nobis alienent, hacqz via eorum

corum cause fuerum facere, atq; adeo vniuersam (Germaniã (quantum per eas fieri potest id tamen quod deus pro sua clementia auertat) nobis inuisam reddere

Nos vero deo grã, diuina naturali et Ciuili ratione, et sacre fundati sumus istis camillationibus et calumniis, quantum satis est respondere porro hoc tempore ea plana facere aduersariis meis qui hoc maxime quærunt vt nobis gladium e manibus extorqueant, minime commodum nobis futurum existimamus

Proinde suo tempore et loco, mirum ad hanc rem conuenientibus reseruantes et vt nemo non intelligat innocentiã nostram, quæ minime in hunc modum insimulemur: prouocamus id quod antea q3 à nobis factum est ad verum Chriannm liberum, et generale Concilium eiusmodi videlicet quod quæ iuxta præscriptum Bibliæ veteris, et noui testamenti congregatum erit, vbi paratí sumus Sacræ scripturæ iudicium et sententiam ferre, an per hanc personæ atq; ordinis depositionem aduersus conscientiam, insurandum, atq; promissiones à nobis aliquid commissum sit Quod si in tali Chriano Concilio per sacram scripturam per quam eiusmodi controuersiæ animæ et conscientiam pertingentes discerni et iudicari debent victi fuerimus, vti iam ante dictum est, atq; per eandem sacram scripturam docebimur hominum vota, quæ cum præceptis diuinis ex diametro pugnant diuinis institutionibus præferri oportere, non dedignabimur iuxta sacræ scripturæ præscriptum vtiusmodi decretis parere, porro quia hactenus horum nihil plane factum est neq; fieri potest, Quæ est mea erga Deum fiducia vt plane fiat, supplices enixe et amice rogamus et petimus quia hoc mandatum cum amexa Citatione per importunã et iniquã

delacionem aduersariorum emanauit Vra Cesarea et Regia Mtes ffltes, et vos alii nolint eidem fidem prestare.

Verum tamen ne nro silentio apud aliquos suspecti efficiamur atq; eo nomine mensemur, volumus innocentiã nram saltem perstringere

Quod ad primum caput attinet de quo erga deum nos maxime excusare conuenit, operepreciũ non ducimus fulurum vt necessarium pluribus agere: Confitemur deo domino seruatori nro nos peccatorem. Nihilo secius tamen Christianum et natu Principem, cui soli hoc in negocio stamus et cadimus qui nouit cor nrm, qua necessitate angustia et timore, ad hoc moti et impulsi sumus quantisq; periculis, nra prouincia, cu subditis, hac racione sit liberata, neq; diffidimus suam diuinam clementiam in cuius conspectu nemo innocens inuenitur, animi nri bonam voluntatem et conatum in hac causa et reliquis, que vt respub. Christiana promouere et tueri non dedignatur, quamdoquidem nihil preter summam necessitatem que diuinis pariter naturalibus et ciuilibus racionibus fulcita est à nobis factum fuit, id quod à nobis suo tempore et loco explicari poterit.

Quantum ad reliqua duo capita, nempe secundum et tertium attinet, non speramus veris Cesaree et Regie Mtibus illustritatibus, et vobis reliquis vlla racione eiusmodi per libellos diuulgatas calumnias placere quandoquidem si in hunc modum atq; libellis hec controuersia tractari debet non poterit paci inseruire, quibus profecto nihil aliud efficitur q; cum Monarche et mundi Principes inseruntur ignobili vulgo in extremis, apud Stinam, et in aliis locis, prestat[2]

preſſatme occaſio iſtimſmodi negocia tractare, neqz tamen ad
eum ſmem peruenimus, ad quem peruenire debet, proinde
hac in parte, hoc saltem agimus, vt aduerſariis meis mode-
ſtia saltem per diuinam clementiam ſuperiores eſſe poſſimus
atqz ipſorum nos pocius qz ipſi racionem habere ac impreſe-
ciarum eis parcere

Quod si eo animo fieret vt vre Coeſarea et Regia Mtes
ſtes et vos reliqui cum equeſtri ordine, bellum aduerſus
nos ſuſcipiant, nihil profecto aliud euenire poterit, qz vt fre-
miter credimus vras Coeſaream et Regiam Mtes atqz
reliquos Chriſtianos ordines, iuxta ſuam prudenciam poſſe
exiſtimare, qz fuerit emſmodi propoſitum periculoſum, timo-
ris plenum, atqz reipub. Chriſtiane permicioſum quando
sine negocio colligi poteſt qz sine controuerſia natus Prin-
ceps Electoralis domus Brandeburgen, Sacro Romano
Imperio, et ſtri domui Auſtrie, atqz aliis Electoribus
Principibus cum meis maioribus inſeruiimus, non sine
conſilio et temere, sed acceptis promiſſionibus adhuc ado-
leſcens ad hoc graue omes subeundum et bellum ſuſcipi-
endum inducti sumus, in quo abſit verbo inuidia vt hu-
mano more loquamur, sic verſati sumus, vt speraue-
mus nos deo et hominibus placituros, Cum etiam nihil
diffidimus, neminem bonum aliud de nobis dicturum
niſi qz omnia ea egerimus, qe bonum et honeſtum Pri-
cipem et caput decet qui neqz corporis neqz vite diſcri-
mina detrectantes in mediis periculis verſati sumus
bona mea et patria et reliqua impendimus atqz adeo oia
ea moliti qe pacis et belli tempora exigunt, id quod
partim amicis, partim inimicis teſtari queamus.

Et cum omnia quatenus poſſibile fuit, prelecto bello et vite

vite discrimine et rerum mearum iactura fecerimus, nimi-
rum ea spe, vt iam diximus, vt deo et hominibus grati effi-
ceremur, atq; ordini commodaremus, nobis (quæ est hu-
mana fragilitas) honorem, famam, et gloriam aucuparemur,
nihil aliud à superis impetrare potuimus, nisi quia nobis
tantum victoriæ præstitum fuit, quantum suffecit ad hoc bel-
lum excitandum habuimus, et edocti sumus deum op-
timum maximum sua opera minime velle humanis viri-
bus tutanda esse, atq; adeo vt hæc fracta fœdera, non alte-
q; olim decemales Inducias in Ptolomaide vindicare queat.
Proinde mea et meorum iactura, aliorum crimina per-
soluimus, neq; enim mihi nos q; quiq; antecessores nre
prouinciæ Borussiæ pacem optauimus, qui se mercimonio
et Omagiis Regno Polonię mancipauerint, si non magna
deliberatione multis promissionibus, admonitionibus, et
mandatis coacti fuerimus, vt sanctis fœderibus et perpe-
tuæ Societati firmate, pacis de facto contrauenimus, atq;
huic bello, meis sic volentibus occasionem præstaremus.
Porro hic prætermittimus ex professo, suo tempore pla-
num factum qd vestris persuasionibus et consiliis, præte-
rea pollicitis auxiliis in hanc arenam inducti simus

Verum tamen à Mundo solitam gratiam impetrauimus, à
meis etiam derelicti nihil aliud, q; vituperium et damnum
reportauimus vsq; adeo vt et consilio et auxilio (quod no-
bis maxime necessarium erat) destituti atq; in cum ne-
cessitatis angulum impulsi, vt in patria nra tam non fue-
rit bellum finire q; fuit idipsum suscipere Proinde coacti
fuimus Inducias magis necessarias, q; vtiles, neq; eciam
ex animi mei sententia facere

Hinc q; manifestum et notorium est, quantum ijs quadrien-
nalibus

nalibus inducijs, laboris, sollicitudinis, diligencie, admoni-
cionis, et peticionis apud Compromissarios et alios summos inxi-
ta et infimos ordines Sacri Romani Imperii, apud vram Coe-
sarcam Mtem in Hispania, apud Germanos, Pannonas
et Bohemos etc ipsi ordini, partim ipsimet, partim vero per
meos Sum et infimi ordinis Oratores insumpserimus: neqz
tamen plus profecimus nisi qma id quod reliquum fuit
dilapidauimus, multum contraximus eris alienj, prouincia
cum subditis ad extremam paupertatem deduximus, atqz
adeo nos ad instans et ante oculos positum bellum ineptiores
fecimus

Et in hunc modum ab hominibus presertim iijs, qui nos, vt
Principem adhuc adolescentem ad hoc induxerunt, derelicti
omni consolatione et auxilio passim destituti, atqz cum et
salus et interitus nobis, atqz meis subditis solis amplius
esset emre, hoc tandem tametsi admodum sero, egimus,
veztimus nos ad Chrm seruatorem mem, et supplices pos-
tulauimus auxilium: Qui nos oculis sue bonitatis perpe-
tue et misericordie aspexit atqz illuminauit tenebras cor-
dis mei, vt matura deliberacione et iusto consilio, et au-
xilio Procerum ordinis in Prussia, ac misere depopulato-
rum subditorum meorum, in extrema necessitate, hanc co-
pendiariam viam ad pacem inseruientem ingredi coacti
sumus. Siquidem cum preteritis Inducijs, neqz per nos neqz
alios amicos et ordines a Regno Polonie nouas Inducias
impetrare possemus sed vel firmam pacem inire vel bellu
quale ante Inducias intermissum erat, denno Insipere cogeremur

Quandoquidem Regnum Polonie, nolebat amplius vetus peri-
culum tollerare, neqz poterat depopulata mea et lacera proui-
cia bellum ferre et pati Eas condiciones cum Procerib⁹ or-
dinis

ordinis in Prussia pro Christiana pietate, non quidem vt nobis, sed vt prouincie mee inseruiremus atq; vt grauibus calamitatibus cedibus, et eruento aduersus nectere acceptauimus. Preterea eam viam pro Christiana pietate et dilectione quam erga subditos habemus, atq; supradicta necessitate ingressi, que ad pacem et tutelam subditorum fuit magis commoda atq; adeo à nemine non quin eciam à meis derelicti, pacem iniquis condicionibus, nimirum quam victor nobis prescripsit acceptare coacti sumus

Insuper luce hac meridiana clarius à nobis probari potest, et planum fieri, tametsi plane exhaustus Princeps et à summis iuxta et infimis, famis et propbamis derelicti nos et depopulatorum miserecq; depauperatorum subditorum nrorum deflenda calamitas insti et potentis victoris fortuna et potencia, qui supremam potestatem et Regnum habet, neminem superiorem agnoscit, inuitos propter conscienciam et necessitatem in hunc necessitatis angulum compulit Neq; tamen victas manus dedimus, misi prius omnem lapidem mouissemus, atq; summorum ordinum mandato pacem seruare, aduersus Regnum Polonie nihil hostile moliri admonti et inssi sumus, adeoq; vt nihil amplius nobis, neq; consilii neq; auxilij superesset. Proinde victor iuxta fortunam suam et summo iure belli pace nobis dare voluit atq; in hunc modum victi pacis condiciones secundum suam voluntatem, nimirum victoris, vti antea dictum, acceptare coacti sumus Quem ex subiectione diuina et humana suus prouincie Prussie solum vt feudi dominum non agnoscere et ab eo declinare, neq; potuimus neq; voluimus. Verum quamq; ad supremam necessitatem nondum compulsi fuerimus id tamen quod factum est attamen potuerunt nos saltem misere depopulatorum qui adhuc superfuerunt et depopulatorum subditorum lachrime, viduarum et orphanorum eiulatus, qui etiam quemuis Tyrannum ad misericor-

diam

cordiam mouere queant istuc impellere poluerunt vt magis
pacem q̄ miserabile bellum atq̄ effusionem sanguinis Christiani
et innocentis optaremus

Quod si ordinis homines, cum suis, atq̄ ijs qui hanc necessitatem calumniantur, pacis tempore, nos eo non induxissent, vt suetam et debitam fidelitatem Regno Polonie prestare declaremus, valde credibile est Regnum Polonie, quicquid tandem suis in hac prouincia Borussie habuit et bello acquisiuit si aduersus ea ab ordine itum non fuisset, vt semel initum foedus amplius minime transegissent

Preterea si prefati mei aduersarii, tempore belli, et finitis induciis eiusmodi fide, consilio et opere complendo auxilio nobis commodassent quae omnia ad superandum tam potentem Regem satis videri potuissent et ipsi aliter nos q̄ diligentem et probum Principem decet, gessissemus bono consilio non acquieuerimus, eiusmodiq̄ auxilio fruissemus abusi, dedissemus sine controuersia meis aduersariis, calumniandi occasionem Proinde speramus hac Christiana excusatione aduersariis meis abunde satisfactum, vtq̄ nobis molesti amplius non fuissent, neq̄ nos apud summos iuxta et infimos traduxissent, animos suos ab effusione Christiani sanguinis abduxissent, id quod ab eis, vti Princeps Christianus per deum optimum maximum creatorem, et per Jesum Christum seruatorem rem petimus, qui dignetur eorum corda lumine diuine bonitatis et misericordie illuminare vt verbum suum et precepta, pro summa reipublice Christiane necessitate ~~Christiane necessitate~~, partim ne Christianus sanguis temere effundatur, partim vt vicissim et orphani lucantur, animis suis non sine fructu concipiant et splendere faciant, Regno Polo,

, nobis, miſere afflicte prouincie, et aliis quibus hec cauſa cu: re eſt, temere negocium non faceſſant

Jam ſi hec mea iuſta et Chriana excuſatio, eis nondum ſatisfa: ecre poteſt ſed gloriam adhuc qne eſt iſtorum hominu profeſſio ſitiunt, satis et abunde habent o chriſte temporis et loci sua miliciam exercendi, atqz multas afflictas animas ex fauci: bus crudelissimi Tyranni Thurce, si modo in gembus de: orum situm eſt, liberandi.

Poſſent inſuper maiore Jure, et minore negocio, si eis facultates atqz res familiares deficerent, ademptas ditiones in Sicilia, Apulia, Italia et aliis prouinciis recuperare, qz aliena bo: na, magno periculo atqz sine vlla spe, tanta Chriani san: guinis effuſione et tantis impenſis inuadere.

Nisi qnia existimari debeat Regnum Polonie cum suis poten: tibus complicibus animis animi et fortune, ad eorum et maiorum suorum sanguine parta tuenda, habere, qz iam olim ablata recuperare verum tamen vt aduersarii mei atqz alii hic temere periculum non subeant, fideliter atqz pro Chriana charitate eos admonemus.

Preterea qp nobis ab aduersariis obijcitur, Malmisse nos poten: tissimi et Chriani Regis, Regis Danorum filiam vxorem iuxta diuinum preceptum, ducere, qz in peccatorum luto con: tra diuinum et humanum ius perpetuo tandem voluntari

Et qnia hoc factum sacra scriptura fundatum eſt, adeo, vt aduersarii mei idipsum haud ignorare queant: absque dubio plane ducimus cum tam prudentibus, hac de re, plurib⁹ agere atqz parati sumus eius facti nos suo loco racionem reddere

reddere / Interim aduersariis meis per nos liceat / (atq; vtinam fieri queat id quod à deo optimo Maximo optamus) in celibatu caste viuere / Quantum ad nos attinet / ingenue fatemur hoc donum nobis minime esse elargitum / proinde maluimus iuxta Pauli doctrinam Christiane in Matrimonio viuere q; extra Matrimonium ni presentiarum vel atq; in futuro seculo à Regno celorum excludi

Quod vero ad aduersariorum nrorum conatum / ad armandu in nos equestrem ordinem attinet / maluimus modeste et tanto libentius tegere / quanto certiores sumus / quia et Snm et mi: mi / preter nostram admonitionem sciunt / quantum prouincia Borussie / Germanis hactenus commodauerit / In quam sem: per plus rei familiaris et sanguinis ab eis impensum est / q; fructus inde perceptum

Et quemadmodum Galli sepulturam suam in Lambardia ita Germani suam in Prussia nuper (dominus prosperet futuram) habuerunt / an vero hic ordo Theutonicorum equitibus Germanie profuerit / nemo magis nouit / q; illi ipsi / Ista enim nondum preterierunt. Proinde fremiter exe: dimus Deum optimum Maximum probi et honorabilis eque: stris ordinis cum in Germania / tum in aliis nationibus corda et animos / ad sui nominis gloriam et honorem / atq; in tutelam deplorate reipublice Christiane, non ad famam et ma: nem gloriam aucupandam / qua Regna et prouincias mina: dant producturum atq; longe aliis victoriis dignaturum

Et quia aduersarii mei vltra hoc agunt / vt nos apud vulgus et plebem in odium et inuidiam perducant Rogamus et ad: monemus diligenter / amice et clementer omnes et singulos cuiuscumq; conditionibus et ordinis / vt dignentur / secundu

secundum enumeratas racionesꝫ ea quæ facta et intermissa sunt non aliter qꝫ iuxta precepta diuini et humani iuris facta et intermissa esse diudicare. Quandoquidem minime dubitamus si hec causa suo loco, atqꝫ apud eos quorum maxime interest controuerteretur per nos et ipsos, planum mundo fieri, vtrumqꝫ nihil aliud quesitum, q quod diuina pariter et humana iura secum ferunt et permittunt Quod si palam fieret, si hec causa aliorsum, qꝫ ad pacem perueniret vt vulgus eciam Germanie, pro sua Christiana conscientia, re familiari et vita, plus inde dispendii qꝫ commodi reportaret. Proinde speramus neminem tam inimitem et parcum Christianum ergo nos futurum qui se temere ad hoc inducat, in sui interitionem patiatur, vt nos indicta causa et nondum auditos condemnet, atqꝫ contra diuinam et humanam æquitatem temere ledat

Quodsi inueniatur, cui iuste iste raciones nondum satisfaciat et nos accusare paratus sit, non dedignabimur coram competenti iudice, apud quod racione proprietatis et possessionis sistere cogimur id quod antea dictum fuit, respondere, atqꝫ sentenciam expectare Nichil prorsus dubitantes neminem non habere nos eo nomine excusatos

Que cum ita se habeant speramus omnibus supremis et ministris ordinibus, atqꝫ aduersariis meis hac modesta mea excusatione satisfieri, adeoqꝫ vt amplius nobis periculum non faciant Siquidem certi sumus neminem conscientiam meam preter deum diiudicaturum.

Quod ad extrema et similia attinet, existimamus nihil dubitantes quin vniuersus mundus non aliter sit expensurus, nos meo corpore nihil aliud præstare potuisse, qꝫ quod impune

impune apud deum et homines factum speramus. Et quod pro sua bonitate diuina non mem., sed reipublice commodum quererc coacti sumus. Insuper magnæ Europæ parti pacem parauimus atqꝫ permanentem propugnaculum longi tractus aduersus ethnicos et Scysmaticos hostes extruximus. Atqꝫ vtinam plures sint, qui non sua (minimum terrena et propediem mi: teritura) sed reipublicæ Christianæ necessaria quererent, profecto minus haberet et Ciuilis et externi belli in nume: rato atqꝫ fieri posset, vt commune Christiano hosti, maiore vi et commodius resisteretur, ad quod promouendum nos (vt natus Princeps illustris, et antiquæ Electoralis familiæ Brandeburgen.) summa cura Christiani et principalis animi debitores agnoscimus.

Verum tamen si hac mea modesta defensione et excusatione aduersariis meis Administratori, si diis placet, et aliis satis: factum non fuerit, Protestamur coram Deo optimo Maximo, sanis et profanis, summis et infimis ordinibus suprema necessitate nos impelli, alteram nram quæ iusti volumus superat Apologiam edere, et in publicum emittere: qua hodie magna deliberatione præmimus, ne summos iuxta et infimos ordines, imo etiam aduersarios meos (quos salvos potius qꝫ perditos cupimus) quibus modestia superiores esse volumus, offendamus, et ad extremam necessitatem pro Chris: tiana pietate promouere in vobis habere. Forte futurum est cui tamen occasionem non libenter præstaremus, vt Chri Sex: natoris mei dictum implcatur, quo ait, omnis plantatio quam non plantauit pater meus celestis eradicabitur &c Quis vero in Animum suum inducere potest, vt credat, ex deo pla: tatas esse tot inquietas conscientias, quæ ex eorum fructibus passim et in multis prouinciis cognite sunt? quæ tantum Ci: uilium et externorum bellorum (graviori verbo vti non libet)

tot amis excuscitauerunt. Proinde si repentinum aliquod malum et periculum inde ortum fuerit, speramus et confidimus nos apud deum et homines excusatos iri. In summa hoc precantes: Deus optimus Maximus velit suo populo Christiano misericorditer prouire, eumq; perpetua pace dignari. amen

Responsum a Sigismundo rege Polo[e] Georgio Kunheim oratori Alberti Ducis in Prussia.

Ad ea que secretius D°. Vra Mti sue Ser[me] nomine Illtmi Principis sui declarauit primo loco Mtas sua Serma agit et habet magnas gras Illme D[ni] sue, quod tam amanter tamq; plena beniuolencia Mti sue valetudinem et multam felicitatem precata fuerit. Cupitq; vicissim Mtas sua Serma vt Illma eius D°. cum suis omnibus omni ex parte comoda valetudine et felicissimis quibusq; successibus vtatur si quidem id Mtas sua Illme. D. sue, tamq; Nepoti suo charmo ex corde et integerrimo affectu fauet

Ceterum quod D°. Vra hec que dixit postulauit esse, apud Mtem suam sepulta et recondita, Mtas sua Serma cum dominis Consiliariis qui adfuerunt legationi prestare hoc voluit Illme D[m] sue vt nullo indicio ad alterius cognicionem hec que dicta sunt perueniant.

De ratione harum contra Illmam D[nem] suam promulgati hoc idem nunc quod in publica responsione sensit, Mtas sua respondet, Namq; et dolet vehementer Illma D. suam ista contumelia affici et quomodo ab illa celerius liberetur

liberetur et enolnatur se talem operam daturam esse recipit et polliceture qualem Illtas sua suasit et res postea videbitur pos: tulare Interea tamen dum non adferuntur responsa ad lras, que Cesaree et Romanorum Mti et aliis Principibus scripte sut vult et censet Mtas sua consultus fore ne quid Illma D. sua contra quempiam ex Imperio hominem admittat quod offe: sam vel contumeliam preseferre videri possit

Commemoracionem quam Illma D. sua facit Mti sue de Prus: sie Status et conditionis mutacione, attente perpendit Mtas sua et ex illa quantum presencia tempora present priori: bus roseerauit. quorum cum vtrumq commoda cum incommo: dis conferat non potest non letari ex his que in bonum or: dinem tempore vite sue collocauit

Econtrario autem magnopere dolet Mtas sua esse quosdam maleno: los sine illi sint officiales Rlis Mtis sue quipiam alii qui totam controuersiam et difficultatem racione limitum in Magno Ducatu Lithuanie suborta ex voluntate et subornacione Serme D. Conjugis Mtis sue factam calu: miantur, id enim illi non vere predicant vel insimulant et Sermam Rlem Mtem iniquitatem in inuidiam Illme D. sue adducunt, namq illius Rlis Mtas nihil illicii: ci cepit, Mtas autem sua nihil admitti mandat nisi quod dudum in luendis bonis et finibus illorum locorum custo: diendis a prefectis anterioribus fieri solebat.

Quare Mtas sua Serma postulat ab Illma D.ne sua vt his rumoribus vel sermonibus incertis fidem non adhibe: ant et id sibi de Rli Mte persuadere velit quod de amica et benenolenti affine quispiam sibi persuadere possit.

Quod autem attinet ad responsionem in prelecto Conuentu

Conuentu ſſtme. D. sne de facultate eligendi Regis datam
ut[á]s sna Serma dolet, egro animo ſſtma D. suam excepiſſe
neq[z] contentam ex illa velle esse, cum tamen ut[á]s sna cu
toto Senatu contrarium sibi deſſltis sue animo perſuade:
bant, preſertim cum ſciant ap[n]d prudentem et æquum Prin:
cipem ea debere esse accepta que ex Iuris et æquitatis
racionibus deducta et facta esse noscerentur, ea autem
que sunt ſſtme. D. sue ni responſione data talia sunt ut
à nemine in dubium vocari vel alio intelligencie sensu
agnosci possint. Quare ut[á]s eius Serma postulat ab
ſſtma D. sua ne his que frequenti Senatu conclusa et
edita sunt aduersari, neue hec que vt insolita, ita prorsus
aduersus Iura huius Regni sunt optari velit. Nam et
ut[á]s sna Serma de illis neq[z] mutare neq[z] detrahere
amplius quicq[z] potest et de Electionis mune[?] non tantu
ſſti sne Serme quantum ipsis solis Senatoribus inter:
sit et expediat consulere et prouidere. Extra eam ante
rerum perpetuitatem et tante prerogatiue vel Priuilegii
ad posteritatem ſſtis sue transmissionem Conſiliarii ac
uniuersi ordines Regni ut[á]s sne per equ[e] stant et ipsa
ut[á]s sna nihil habent iucundius vel magis optatum q[z] vt
pro sna erga ſſtem suam, que omnibus est acceptissima af:
fectu et obseruancia in rebus aliis omnibus illi pro uiri li
sua amplissime satisfaciant semper. Cracouie ix^a Junii
Anno domini M°. D°. xxxii°

Delectum et preparationem quam ſſtas sna fieri cupit Ut[á]s
sna Serma in terris suis Prussie adhuc imperabit, curabitq[z]
diligenter vt omnes illic ordines, ad omnem contingentem
necessitatem, Armis, Equis, et aliis bellicis rebus et in:
strumentis instructi parati et bene prouisi reperiantur

Responsum a Sigismundo rege Polo[e] Georgio Cunein oratori Ducis Prussie.

Ad ea que D[o] vra nomine sstt: domin Alberti in Prussia Ducis etc domini sui, diffuse in presentia ats sue, et Se: natorum eius confessu retulit ats sna Serma breuibus respondere mandauit.

Ac imprimis quidem fatetur ats sna se memoria tenere id quod sstt: D. commemorat, quo tempore penale ad compa: rendum mandatum sstti sne, nomine Coesaree ats fue: rit redditum et ab sstte eius deinde ati sne transmissu: quod q3 illo eodem tempore ats sna Serma sstti sne in: hibuerit, ne se Judicio Camere, vtpote extraneo et in com: petenti submitteret, Et q3 item Cum Coesarea ate per literas et medio Rndi domini Epi Culmensis Oratoris sui ege: rit, ne hac in re sstem snam indebita et incompetenti eno: catione molestari permittat, adiungens se pro suo iure et consanguinitatis vinculo hec in personam sstis sne et terras snas Prussie feudales admittere non posse

In qua re sicut fuit gratum et acceptum ati sne obsequiu sstis D[ns] eius, ita vrsum grauis et molesta est Coe: saree ats in primo incepto perseueratio, et damni aduersus sstem D. suam contumelioseq3 promulgatio cuius promulga: tionis iniuriam, cum ats sna per eque ad se et Regiu suum ac ad sstem snam pertinere agnoscat, racionem qua sstas sua iniuriam reprimi et prohiberi posse indicat amplexa

amplexa est / literasq; tam ad Cesaream et Serm dom̃i Re:
gis Romanorum autem / q; ad reliquos Imperii ordines et
plerosq; alios Principes / vt visum est fratri D. sue scribi fecit
quas per proprios suos nunctios transmittet, exempla vero
illarum ad frem D suam perferenda D. vre dari mandauit

Ex quibus scriptis si quid commodi vtas sua consequetur
non minus hoc erit vti sue gratum / q; cetera sua fratis co:
moda solent esse grata. Si minus autem litere id quod optat
frma D. sua ea mente effecerint / quaret tum demum vtas
sua modos et raciones vna cum Regm sui Consiliarijs et
cum ipsa eciam fratre sua / quibus frem D. sua à bamo et
incompetenti iudiciorum impeticione liberari possit / quam
alioqui vt teneatur cum omnibus suis subditis contra quo:
cumq; conatus vel impugnationes luci vult vtas sua
constantere quantum in se est pollicetur / modo fratas sua
de omnibus que vndecumq; accident cum vte sua / sicut
facit consilium capiat et nihil aduersum aliquem inconsulta
vte admittat.

Apologiam / quam in breuiorem libellum redactam frem D.
sua vti sue Sermi transmisit / legi sibi fecit, vtas sua
à cuius edicione tametsi consultius ducat vtas sua plane
et in toto abstinere / deliberationi tamen et voluntati frem D.
sue indulgens / non repugnat / vt ita edatur quemadmodu
est à vte sua recognita. De hijs que annotacionibus eme:
data sunt vtilius vtas sua putat tacere q; illa scriptis
recensere

Ceterum quod frem D. sua vulpe Commissariorum vtis re:
gie attribuit / q limites inter Magnum Ducatum Lithua
et terram ac Ducatum frem D. sue recogniti / et remissi.

et remisi non fuerint, domini Lithuani id vicissim in præfectos ſſtt. D. Snę reiciunt quos scribunt non secundum literarum testimonia, sed secundum arbitrium et voluntatem suam locorum appellationem designare voluisse. Verum cum videatur ſſttri D. Snę vt alii Commissarij ad recensendos dictos limites deputentur Mtas Sna Sermá idipsum facile concedit et admittit curaturq; vult vt ad eam ami partem qua commode lustrari et distingui limites solent, Commissarii ad loca confinium designata descendant, et rem quantum in eis erit transigant et absoluant.

Postremo quod D. Vrá retulit ſſttrem D. suam et subditos illius grauari certis nouis vectigalium impositionibus per præfectos Mtis Sue in Ducatu Masouię institutis Mtas Sua Sermá perquiri de hoc vti se habeat, faciet, et præfectis suis nichilominus mandabit vt nihil præter solitum et æquum aduersus ſſtt. D. suam vel subditos illius in exigendis præstationibus admittat quos ita facturos esse Mtas sua non dubitat.

Sigismundus primus Rex Polonie Ferdinando Romanorum Vngarie Bohemie regi. Archiduci Austrie

Ermē Prīnceps. Cum accepissemus literas Cesaree Mtis quibus declarauit prestare a se citra incommodum et offensam dignitatis summi Pontificis et suē, non posse, vt locus Oratoribus de pace inter Mtem vrām et aduersarium illius in Patauien Ciuitate assignatus, commutari in alium quempiam locum Regni mei debeat, miseramus cuestigio Cubicularium in Hungariam ad Mtis vrē aduersarium, cum literis meis, idqz quod a Cesarea Mte de difficultate loci commutandi acceperamus, illi perscripsimus, subinde pro mea in Rempublicam Christianam propensione et affectu persuasione mea illum adhortari, vt Cesaree Mtis sententie, de loco Oratoribus designato non repugnaret, Sed Oratores suos in Ciuitatem ipsam Patauien festine mitteret, nec plnris faceret desiderii et affectus sui rationes q̄ totius reipublice Christiane commoditatem quē ex concordia quocunqz sit in loco facta, subsequi facile posset ad hec quid illi nobis responderit, Mtās vra ex literarum illius exemplis quē cum presentibus ei mittimus, abunde cognoscet Quia vero illius scripta prese ferre nobis videntur quandam de mitendis vbilibet Oratoribus facilitatem dummodo certus esse possit, vram Mtem negocium concordie serio secum instituere et transigere velle. Rogamus vram Mtem Seremam velit nobis ea in re animi sui sententiam indicare vt nos vicissim de illa aduersarium Mtis vrē certiorem facere, et id quod pro communi vtilitate necessarium videretur, illi persuadere possimus, primisqz aduentu infidelium in Hungariam, in

in omnibus consiliis meis disturbemur. Namq; intelleximus ex nuncio meo, qui ex Thracia proxime ad nos rediit, Imperatorem Thracorum magno apparatu, et numerosis validisq; copiis se in Hungariam accingere, et seuissimas vastaciones prouinciis Christianis minari, cuius terrori et hostili conatui, etsi nihil dubitamus Vtrem Vram Sm et Coesaream Mtis viribus resistere posse optaremus tamen vt citra vim armorum et sine tumultuacione popularem non minus sumptuosa q; periculosa tranquillitas mi regnis, et in animis dissidentibus reconciliatio ad longam communem felicitatem, et presentem multorum necessitatem constitueretur Quare Vtrem Vram Serma pro ea quam preseferat in rem Christianam pietate, et officio, rogamus et obtestamur, velit ad concordiam cum adversario inundam, certam voluntatem in se formare, vt per seria instituta celerius ad tractatus et finem optatum peruenire possit, In quo Mtas Vra sibi subditisq; suis et omnibus aliis Christianis Principibus ac populis mirifice commodabit Dei vero omnipotentis clementiam sibi cum amplissimo laudis et gloriae fructu comparabit Commendamus nos amori et benivolentiae fraterne Mtis Vrae Sermae et optamus ex animo, vt deus omnipotens seruet illam ditissime sanam et semper felicissimam Datae Cracouiae die v^a Junii Anno m^o. D^o. xxxii^o Regni nri anno xxvi^o.

977

Sigismundo primo regi Polonie
Andreas Cricius Eps Plocensis
Felix Srenssii Palats Plocensis
Georgius a Conopat palat. Pomera
Nicol. de Dzialin Castell. Culmen

SAcra Regia Maiestas
et domine, domine clemen^me

Humillimam nostri commendacionem. Quemadmodum Sa:
cra Mtas Vra dignata est nobis committere, differentiam
inter Cives Thorunen et Plocen per modum concordie com:
ponere, venimus huc Mtis Vre mandato satisfacere vo:
lentes, ac omnem operam nram, que fieri potuit, impendi:
mus, vt et concordiam inter illos faceremus, et Mti Vre hac
molestiam adimeremus. Adduxit quidem S^cra^me Rex vtraq3 pars
rationes pro se non vulgares, adduxit et magna dispen:
dia, snamq3 egestatem, in quam ex ista causa deuenerunt,
vt difficillimum videretur, alteri aliquid remittere, alteri
aliquid concedere, tamen persuasionibus meis adducti, ex:
hibuerunt se vtrinq3 faciles ad ea prestanda, que nobis
viderentur, et que ab ipsis prestari possent, Nos igitur
expensis vtrinsq3 partis rationibus et dampnis Plocensiu
pro quibus Decretum obtinuerunt, in hunc modum concor:
diam inter eos fecimus, q Thorunen solvere debent Plo:
censibus trecentos florenos, et Plocen totam hanc litem
super dampnis et impensis extinguere, Quam concordia
vtraq3 pars gratissimo animo suscepit, vt vsuvenire solet
per longas lites et bella fatigatis, Et quia Cives Thorunen
declararunt nobis magna sua dispendia et magnam eges:
tatem, quam subierunt ratione istius demissionis in tuen:
dis suis Priuilegiis, quod et res ipsa palam testatur, conside:
rantes

considerantes quantum interfit Altis Vre et reipublice, tal nobilem Ciuitatem conseruare, Supplicamus humilitez Sacre Alti Vre dignetur eius benignam habere rationem, et illam aliqua gratia sua sublenare, quum id suo tempore petent à Sacra Alte Vra, quam illi nos omnibus seruiciis meis demerere curabimus; Quod vero ad Bloccen attinet, qui et ipsi dispendia et egestatem suam querunture, et non quod illis decretum est, sed quod fieri potuit accipere debent, quoniam hec sua dispendia non tantum sue Ciuitatis sed etiam aliarum Ciuitatum et Mercatorum libere deflmtacionis causa subierunt, Equissimum esset eis abistis omnibus expendi qui nunc eorum opera et sumptu demittendi habent libertatem, quod eciam aliquibus modis fieri poterit, vbi gratia Altis Vre illis non deerit. Cui nos humiliter commendamus, Wladislauie feria secunda intra octauas Corporis Christi Anno dni

M° D. XXXii°

Sigismundus primus Rex Polonie

Laurentio Cardinali Campeio Legato App^co

R^me in Chro Pr^e rc, Cum literis que nobis à Cesarea Alte allate sunt, R^me q^d vre D. litere, sunt nobis reddite, ex quibus libenter intelleximus magne auce esse Sanctissimo domino neo vt Regnum Hungarie pacificaretur discordieq^z sediciones, et intestina dissensio, que totam rempublicam Christianam in periculum vocant ex illo submouentur. Accedente enim Stis sue authoritate speramus vacionem concordie, que inter Sermum dominum Ferdinandum

Ferdinandum Romanorum Regem et Regem Joannem illius aduersarium hactenus per nos confici non potuit medio .D. vre Re me, et aliorum Principum Germanie opera, facilius ad optatum finem deduci posse. Cæterum quod à nobis postula-bat .D°. Vra Re ma vt persuasione mea apud Regem Joannem aduersarium Sere dominj Romanorum Regis effi-ceremus, ne Oratores suos in Patauien Ciuitatem, vel aliam quampiam Ratisponæ vicinam vrbem super concordia nit-tere repugnaret, prestitimus in hoc non minus diligentem q3 officiosam operam, vt simul .D. vre Re me desiderio et rei communis Christiane vtilitati satisfaceremus, scripsi-mus siquidem ad illum ea que nobis ad rem et persua-sionem necessaria et accommodata videbantur Quan-tum vero istis scriptis efficerimus .D. vra Re ma ex exe-plis literarum illius que cum putibus mittimus plene cogno-scet. Nobis etenim ille videtur non futurus difficilis in mittendis quocumq3 oratoribus, dummodo certus esse possit negocium concordie Sermum Romanorum Regem, serio se-cum aggredi et transigere velle, Cuius negocii de concor-dia vacuo cum tota ex declaratione certe et serie Serm dominj Romanorum Regis voluntatis dependeat D° vra Re ma, summi Pontificis nomine operari velit, tam apud Cesaream q3 Romanorum Regis autem, vt nobis aliqua significatione, sensum animi sui de certitudine serie mi concordie tractationis indicent, quo nos eorum delibera-cione instructi, valeamus apud Regem Joannem aduersa-rium, quod cepimus de oratoribus mittendis persuasione mea consequi.

De nobis autem .D°. vra. Re ma sibi persuadeat, q tam in mittendis Oratoribus meis, q3 in exhibendis pro bono pu-blico officiis presto sumus semper futuri, nulla prorsus vel impendii vel laboris ratione habita, agnoscimus enim nos

nos pnblice vtilitati et Chriane professioni hoc debere. Quod
tametsi ab inicio suscepte de Regno illo contencionis since:
xiter et sollicite prestiterimus, nunc tamen illud accura:
tius, qz in nobis facultateqz nra esset, impendere non gra:
uaremur, si quid in persuadendo concordia, efficere nos
posse cognoscamus. Ad euitandum enim ingens exitium
et miserabiles Chrianarum prouinciarum vastaciones prohi:
bendas, id maxime necessarium esse putamus, vt concordia
citissime inter Sermum Regem Romanorum, et Regem
Ioannem illius aduersarium transigatur, pax facta publi:
cetur. Alioqui omnia calamitatis et crudelitatis gene:
ra in populum Chri deuoluentur. Quare D. vram. Rem
rogamus, prudentiam snam, et summi Pontificis autho:
ritatem in hac publica necessitate ita accommodare et
dispensare velit vt fructum aliquem pacis ex consiliis et
operis eius omnes capiamus. Facturea D. vra. Rma
rem professione sua dignam, publice vtilem et nobis aliisqz
multis Principibus Chriani maiorem in modum grata
Quam foelicissimam in bona et diuturna valetudine
esse ex animo optamus. Datu Cracouie die v.a Junij
Anno domini M°. D°. XXXii°
Regni mei anno XXVi°

Sigismundus primus Rex Polonie Joanni Regi Vngarie Dalmatie Croacie Slauonie

Cum rediisset ad nos Cubicularius mr, attulissetq; nobis à Ate vra literas, quibus ad rationes Coesaree Atis, quas de negocio mittendorum in Latanien Ciuitatem Oratorum nobis perscripserat respondet, euestigio Cubicularium ad Coesaream Atem et Sermum Regem Ferdinandum misimus, quibus et Atis vre literarum exempla misimus et ex indicio meo que ad rem pertinere videbantur scripsimus, subinde vtrumq; illorum rogantes, vt nobis spem et significationem certe et serie ad concordiam voluntatis et propensionis sue apperiant à quibus tametsi nesciamus quid nobis responsi asseretur, in omnem tamen eventum, multum expedire censemus, vt Oratores Atis vre sint parati et instructi, ac si ad eundum illis esset, ne si occasio rei bene gerende se offerat, mora et tarditate amittatur. Quare Atem vram rogamus, vt propter communem bonum, consilia et voluntatem suam ita componere et obfirmare velit, vt si visum fuerit nobis consultum Oratores meos de concordia vbicumq; mittere, illa quoq; suos mittere, neq; recuset, neq; tardet. Quod Atem vram Sermam pro ea qua est predita Christiana pietate facturam credimus. Cuius nos benevolencie et amori fraterno vt solemnis commendamus et illam semper foelicissimam et in multos annos recte sanam esse ex animo optamus. Datum Crac die v^a Junij a° D. xxxxii Regni mei anno xxvi.°

Andreas Cricius Episcopus Plocen
Petro Tomiczki Epo Craccouiensi
Regni Polonię Vicecancellº Auunculo

RME in Chro Pr, et domine benefactor colen^me. Ad literas Rme. D. vrē quas iam pridem accepi, nunc pri: mum respondere cogor, negz dum tamen liber à summis meis occupacionibus, quibus hic obrenor, Testamentum quod mihi vrā Rma. Dº. mittere dignata est, nobile ve: tustatis monumentum, magno mihi fuit solacio, cōmodū cum meum qz testamentum mestus recognoscerem, placu: erunt sume omnia, sed dispositio de seruis precipue, hoc modo si nunc testamenta condererentme, seruos haberemus minus contumaces et maledicos, Mandare mihi digna: ta est dehinc Rma. Dº. vrā vt scriberem duo exē: pla literarum in vrbem, que mitto, quibus si illi vide: tme adiungere dignetme, rogo de prorogando Jubileo ad structuram Ecclesie mee, tantum ad dies Quadra: gesimales et Laschē, Nam Jubileus huius anni serius ali: quanto allatus fuit, quam vt debite publicari et in bo: num ordinem, vt ex vsu fuisset dispoi potuerit, nunc primū enim cognouimus, quo pacto commode hec gracia dispensari debuit cum expleat. De Elogio vero ad Sa: cellum Rme. Dº. vrē prorsus non intelligo, quomodo ex animo Rme. D. vrē scribi deberet, si litere sculpi debent in ipso sepulchro, ibi nomina, vita, et merita decencius annotantme, si vero circum vel super ostio, aut in pariete, ibi dictum aliquod appositum magis qua:

drat

quadrat, id clare ex literis R^me D. V^ré cognoscere non potui, porro cum prius exempli tantum causa miseram R^me D. V^ré Epigramma scribendum sub eius imagine, offenderant eius modestiam laudes quæ ei videbantur immodice, nunc igitur si in tumulo notanda est vita, et merita R^me D^nis V^ré, vt fieri solet, quid aliud scribi debeat, sine laudibus, ego prorsus non comperio. Quamuis autem laudes, quæ cuiquam in vita tribuuntur, maiorem videntur habere speciem adulationis quam iudicii, præsertim in fortunis, vnde vetat scriptura, non laudandum quenquam ante mortem, tamen cum receptum et solenne sit viris eruditis in scriptis suis homines meritos laudibus celebrare, quæ latius patent quam illa quæ Sepulchris inscribuntur, quas tamen quotus quisq; est qui de se non libenter audiat, etiam si absunt à veritate, inuidiæ vero, vt inquit Locta, non est in monumenta locus. nescio quid refugiat V^rá R^ma D^o. vt ea sint in tumulo, vel sub eius imagine, quæ passim sunt in ore omnium, aut igitur hæc amolienda sunt in vita, quæ in vita cernuntur, aut relinquendum vbi post vitam amolantur. Quare valde in hac re perplexus adhuc exquirendum duxi à R^ma D^o. V^rá num titulus Sepulchro sit scribendus an parieti dictum aliquod Sacello et Sepulchro appositum prosa ne an carmine, et in summa gustum suum in hac re paulo clarius mihi indicare dignetur, vt condimentum esse possit ad eius stomachum. Accepi etiam constitucionem nouam de tuendo Priuilegio nr̄o ordinario, quæ videtur hic apud vos R^ompetas esse ludibrio egoq; prorsus non intelligo ad cuius instantiam quo instigante, et quo processu exequi, vbi opus est, debeat, nobis autem aut promissis meis ista vt mihi videntur, non licent. Quare supplico R^me D^nis V^ré vt super hoc mihi aliquam instructionem dare, et si quæ opus essent ad vos Capitaneos mittere dignaretur. Cuius

gracie me etiam atqꝫ etiam diligentissime commendo. Ex Ploczka die xv^a Maij Anno M°. D°. xxxii°

Andreas Criczki Epus Plocen
Petro Tomiczki epo Crac. Vicecancell

RME in Chro Pr domine benefactor colendissime. Postqꝫ ea est sententiam Rme. D. vre, vt Eloquium Sacello et monumento ipsius simplex et breue asscribatur, mihi etiam probatur hec illius modestia, plus etiam laudis habitura ex laudum neglectu, quam laudi petarum gloriosas ipsorum glorias, et presertim cum fama hominum vt inquit Plautus immortalis est, tanto tenacior eorum qui sunt illius fugitaciores. Mitto igitur Rme. D. vre Eloquium ipsum vt mihi videtur, iuxta prescriptum eius, pauculis mutatis et adiectis que ad rem quod ipse sibi conditorium statuat videbantur, de quo pulchra est Epistola Plinij cum: oris libro Epistolarum eius sexto, ad Albinum, quam per ocium perlegere non grauetur

De proxogando Jubileo ad Ecclesiam meam quamuis prox: sus neqꝫ calamum habeam in re propria, mitto tamen vt mihi asscribendum videtur. Jam mi Rme dne ieci Ecclesie mee fundamenta et primarium lapidem ipse, specta: te et bene precante pene vniuerso populo imposui, quod foc: lix faustumqꝫ sit, Architecti nanant egregiam operam vt ex principijs liquet, fundamenta sunt et solida et non profunda dominus deus reliqua secundet.

Negocium Thorunen cum Plocen magna cura et molestia mea tandem cum dominis mecum designatis composui, Plo:

cen

Sag. 985

vt Cerctam solent à vigmti millibus constiterunt in trecen:
tis florenis, idqz potissimum racione Scaphe ipsorum cum
frumento quam Thorunen receperant, qne saltem ex equi:
tate illis rependi debuit, etiam si Plocen illa Decreta nó
habuissent, non memini tamen ex aliqua concordia tam
fuisse contentos homines ex vtraqz parte quam fuerunt illi
Thorunen habent animum petendi à Mté Regia vt ali:
quomodo de seruanda ipsorum Ciuitate prouidere dignare:
tur, que adempcione portus indies magis deficere ab om:
nibus dicitur, id erit arbitrej Mtis sne Commendo me
gratie Rme. D. vre. Ex Ploczka die vii^{a} Junii
Anno domini M°. D°. xxxii°

Petrus Tomicius Episcopus primum Premisliен, deinde Lo:
snamien, postremo Craconien et Regni Polonie Viceean:
cellarius, mortalitatis memor, ipse sibi posuit Anno sa:
lutis M°. D°. xxxii°

vel hoc modo racione Sacelli

Deo optimo Maximo, suoqz postremo munere Petrus Tomi:
cius primum Premisliен, deinde Posnanien, post Craco:
nien Epus et Regni Polonie Viceeancellarius, mortalita:
tis memor ipse posuit Anno salutis M°. D°. xxxii°

Postremum munus hominis vocatur apud
probos autores, mors, et que ad mortuos
recte pertinent.

Andr: Cricius Eps Plocen
Bonæ regīnæ Poloniæ

SAcRa Rlis Maiestas
et domina dnā clementissima

Humillimam mei commendacionem. De repagulo montis à flumine, consuluimus cum domino Palatino, Magistros quos habere potuimus, qui omnes vnamiter censent, et res ipsa apparet, quod nisi fiat ipsum repagulum, eam partem mōtis vbi est palacium Rtis vrē breui necessario ruitu-ram, quemadmodum non pridem ante monasteria Capitaneo-rum nobilior ipsius Palacii pars vnacum monte corruerat, vt alii faciendum censent, magno sumptu opus esset tamen nobis videtur exemplo domini Abbatis Czerne-nen, qui simili necessitate sui Monasterii egregie obstru-xit, sumptu vt audio perquam modico, idem hic fieri posse presertim cum ex opposito lignorum erit satis preter palos querceos, qui eciam faciliter alicunde demitti poterint, credo item quod ex antiqua materia Ecclesie multum manebit, quod non erit necessarium Architectis, id etiam ad opus obstaculi conducet, quamprimum domi erit dominus Abbas Cernenen, mittam pro illo, et de ipsius repagulo, ac eius impensa diligentissime perquiram, simul ac de mō consulam, et deinde Rtī vrē quicqd ab illo cognouerō perscribam, Negocium Plocen cum Thorunen magna cura et molestia tandem composuimus, vtraqz parte, quod mihi mirum est, valde contenta cum enim Thorunen produxissent coram nobis testimonia sub sigil-lis Regiis, quod non solum non tenebantur respondere

respondere in iure Polonico, sed etiam quod comparentes semper se ad forum suum excipiebant, ad diluendum Decreta contra ipsos vigore contumacie obtenta et Plocen' milla alia damna preter impensas que in Iure Polonico taxari non solent, misi Scaphas vnas sibi per Thorunen' acceptandos exercere potuerunt, effectus licet egre quod Thorunen' daturi sunt ante quadragesimam trecentos florenos Plocen: sibus pro damnis, et Plocenses libenter sunt accepturi, et accepturi fuissent adhuc minus more Ceretanorum, qui preciu centum floze indicantes deueniunt ad duos denarios, misi nos licitando cum Thorunen', ipsos ad eam summam racionibus perduxissemus, sed sic fieri solet inter eos, qui vel bello, vel lite sunt fatigati et metuo ne de Regno Vngurie dissidentibus idem eueniat, si modo et hoc per terram, qui intercessit, licebit, venerant illuc ad me domini Calissien', Brest: ten', et Iuniwladislavien' Palatini, multiq; alii non vulgares Nobiles, qui concordiam ipsam mirifice probarunt, faciat dominus deus vt pariter vti vre probetur. Serma mea domina iam nuper anspice domino deo inci Ecclesie mee primam fundamenta Architectiq; tam egregie nauant operam, quod vt et ipsi polliceantur, et labor ipse indicat, fundamenta omnia ad festu Sancti Michaelis educentur, dominus deus ceptum meu fortunare ad extremum dignetur, nunc discedo hinc Poltoui: am ibi etiam structuram Arcis longe propter fundamenta difficiliorem continuaturus, me Sacre vti vre etiam atq; etiam humiliter commendo. Ex Plozka die vii Junii Anno domini M°. D. XXXii°

Sigismundus Rex Polonie Ferdinando Regi

est supra

Ser^me Princeps Dñe. Scripseramus Mti vre Serme quam magna contumelia affecti simus à subdito Mtis vre Caspare Scheredi qui nulla racione habita, tum mee dignitatis tum iuris et fidei publice Aulicum meum Nobilem Ioanne Klaiski et alium subditum. N. Lubomirski quando ad nos ex legacione à Rege Ioanne aduersario Mtis vre reuertebantur, hostiliter inuasit, cepit et hucusq detinet, in qua re expectamus à Mte vra responsum, vnacum seuera audacie et temeritatis in dicto Scheredi admissione et mee lese dignitatis vindicacione confidimus enim hanc iniuriam meam Mti vre Serme pro hac necessitudine que mutuo illi nobiscum intercedit, grauem et molestam esse, sed plane nescimus an id meo vel subditorum nostrorum infortunio vel occasione data accidat, quod sub eodem tempore plures mei in diuersis locis simili iniuria nosq contumelia à subditis Mtis vre simus affecti, namq scripsit ad nos paulo ante Generosus Casper Maziciowsky quem ad postulacionem Mtis vre Serme vra Strigoniew prefeceramus, q^d Hispani milites illum retinuerint et tantisper se detentores in illa arce minentur quamdiu illis Stipendium debitum non fuerit à Mte vra persolutum. Qua in re etiam nobis silentibus perpendere potest Mtas vra Ser^ma quanta nobis iniuria et contumelia irrogetur. quanq impare gra pro officiis et benevolencia mea recompensatur quare impese

impense rogamus autem vram, vt quam primum his de re-
bus prouideat vt simul et subditi mei liberi fiant et teme-
ritas audacissimorum hominu puniatur, Nosq; talibus
inimicicie munitamentis deinceps non irritemur Factura
ut& vrá rem se dignam et non solum priuatim no-
bis sed publice omnibus necessariam et vtilem.
Cæterum quod aliis literis prætermisimus putibus à ute
vrá rogamus vt si ea voluntate ad concordiam ineunda
inclinata esse volet, quam in illa Rex Ioames eius aduer-
sarius requirit publice fidei literas tam Cesaree uris
quam suas pro Oratoribus aduersarii sui per putem Nu-
cium ad nos mittere velit quibus freti dicti Oratores pos-
sint tuto et sine vllo discrimine ac impedimento ad loca
Conuentui deputatum peruenire, et vnusquisq; in propria re-
uerti. Nos vero dabimus operam vt hæc ad illos sine mo-
ra hinc à vobis perferantur. Commendamus nos amori
et benevolentiæ fraterne uris vrá quam dns
deus dui ac recte sanam et omni ex parte felicissima
conseruare et tueri dignetur. Datæ Cracouiæ die
xii^a Iunij Anno domini m°. D. xxxii°
Regni vero nri Anno xxvi°.

Petrus Tomiczki Epʃ Cracc. Vicecancell Luce de gorca Caſtell. posnanien. Capitº Maioris polonie generali

Tametſi plane intelligam me tantum à Mgõ vrã amari vt eredam illam, non minus officii et benevolenciæ ſuæ ſponte in re mea preſtaturam eſſe, quam mihi roganti tribuere ex illa poſſet vel deberet: Non multo tamen moleſte fero quin eciam facile patior datum eſſe tempus in quo amorem erga me illius in preſentia valeam experiri.

Nouit Mgõ vrã ex multis preteritis argumentis qꝫ infenſum et occulte aduerſum ſemper Tallatinũ Crac habuerim non vllam aliam ob cauſam, qꝫ q illius inquis plerunqꝫ conſiliis et conatibus, rectam meam opponebam ſententiam, Js cum nuper talem contra Conſules Crac inſtituiſſet actionem qua nichil pernicioſius, si illam perniciſſet Regiæ Mtĩ, et reipublicæ accidere potuiſſet, ſententia mea commotus, quam libere et neceſſario contraria illius opinionem in Senatu dixi incontinenter ſua ſolita vecordia, et verbis intemperantibus ac inmodeſtis in me palam inuectus eſt. Aſſerens me omnia tum in Senatu dixiſſe, non tam vt reipublicæ commodis prodeſſem, quã vt ſibi tantumodo nocerem. Adjiciens etiam, q deinceps nollet diſſimulare meam, ſed hoſtilia omnia aduerſum me moliri. Ad que etſi tum ego, et meæ profeſſionis, et regiæ dignitatis habens racionem pauca tranquille ponderem: ſuo tamen loco et tempore contra illum id quod neceſſarium videbitur me, agere pro mea et amicorum me:

orum

+ Andream de Thanzin pigneum

meorum dignitate cogito: In quibus cum Mgciam vram
habeam precipua mihi benevolencia et necessitudine con:
iunctam. illam magnopere rogo vt meq sua, et suorum
ope demiqz fauore et consilio causam meam iustissimam tueri
et defendere iuuare velit, et non permittere, vt impiorum
conatibus mea virtute parta dignitas, ante oculos pene
amicorum iacessi (nam opprimi non potuit) inique de:
beat. Nihil enim dubito quin illius est iniquitas
et malevolencia q omnem mouebit lapidem, vt tenebas
contra me excitet pro more suo, mihiqz nocere possit,
Ego vero vicissim et industria et facultate mea mnq
comodis et voluntati Mgcie vre deero vbicunqz vel
occasio vel illius significatione monitus et compellatus
fuero. Quam in responsum Mcie vre cum amico
consilio coniunctum expectabo. Interim me solito illius
amori commendo vt Datis Cracouie xv^a Junij
Anno domini M°. D. xxxii°

Petrus Tomiczki Eps Cracc. Vicecancell. Francisco de Frangepanib. Archiepo Colocen.

RME in Chro Pr et domine maior honoranme. Reddite sunt mihi literę vrę Rme D. quibus mihi et domino Castellano Cracouien scribens vtrumqz nrm accusat, q quo tempore istuc missus erat Cubicularius Mtis Serm Regis mei cum literis ad Serm Regem vrm mil ad se scripserimus: cum tamen et amicicię mę vmaulum eius generis officium à nobis postularet, et neqz argumentum, neqz tempus ad scribendum defuisse nobis videbatur. Cui accusationi etsi nos negare non possumus silentium ipsum iustam causam et occasionem prębuisse, fateri tamen nolumus silencii vel taciturnitatis culpam ad aliquem nrm pertinere. Namqz vt ab amico inicium faciam de Castellano Crac, illo tempore quo nunquam mittebatur longissime hinc aberat, sicut et hoc tempore abest, et ego persuasum omnino ex certis coniecturis et relationibus apud me habebam. D. Vram Rmam istic puten esse non debuisse Qua sola mea persuasione, et non negligencia, vel oblivione vlla factum est q mil tum ad illam literarum dederim, datureus alioqui non grauatim ad illam sicuti ad Rmum qz D. Sriensem dederam si hec dubitandi racio mihi tum in mentem non venisset Quare D. Vrę Rme id quod ex occasione et ex ore contigit non nobis vicio vertere, sed tempori et rei ipsi, vt facta est tribuere velit

Cæterum ad illa que D°. Vrá Rma contra Cæsareá Mtis
raciones prudenter et copiose disputauit, ego cum domino
Castellano responderem libenter, et ex meo Judicio aliqua
in medium afferrem, sed non puto vt nobis liceat hoc tem-
pore quidpiam ex sententia meá his de rebus scribere, præ-
sertim cum meæ literæ, nunctius, nec leris verba tuto hoc
tempore committantur. hoc saltem silencio nolumus præ-
terire Dnacionis vræ Rme disputacionem, et prudenti-
simas in singulis raciombus considerationes, sumé
nobis placere, et probari à quibus in nullo alio dissenti-
mus, nisi in hoc, q vbi. D vræ Rme videbatur ad
rem plurimum pertinere vt quæ literis et per Cubicu-
larium Mtis domini mei ad Sermum dominum Hungariæ
Regem hinc sint transmissa, per aliquem insignem Ora-
torem fuissent honoris causa declarata, nobis propterea
hoc non videtur fuisse vel necessarium vel commodum
q̄ in tam angusto temporis spacio, quod tum adhuc ad fi-
nem armatum Induciarum restabat, non potuisset illa
celeritatem itineris grauis Or cum Comitatu suo con-
sequi, quam lenis et expeditus munus est consequutus
et quam eciam rerum agendarum occasio magnopere vide-
batur postulare. huc accedit q̄ in re concordiæ ea quæ
vtilia essent, non quæ fastum præferunt spectanda et
amplectenda nobis ducebamus. In his tamen si nos ten-
tare nolet. D°. vrá Rma officium meum ipsa extra
culpam esse testabitur, quod quemadmodum ab initio rerum
fecimus, nunc eciam integerrime et cum summa diligentia
ad omnem publicæ vtilitatis occasionem accomodatum ei su-
mus adiungendo industriam meam, curæ sollicitudini et
authoritati Mtis domini mei, quam hucusq̄ Mtas sua non
desinit reipublicæ Christianæ præstare. Quocumq̄ enim per-
tinere ad fructum transigendæ concordiæ arbitratur, illa

vtrumq; insinuat, suadet, et per nunctios hinc inde partibus trās-
mittit. Nunc etiam cum ad Coesaream Mtem scripsit, vt si:
bi de suo et frīs Serīmi Romanorum Regis animo certā
aliquam significationem faceret, an ex animo et serio con-
cordiē tractationem aggredi vellet, duxit ex re esse Mtās
sua, vt vicissim interea dum respondet Coesar à Serīmo
domino Rege Hungarie certior fiat, an sit omnino in Pa-
tauien Ciuitatem vel alium Germanīe locum suos mis-
surus ad tractandum de concordia et pace Oratores, qua
sola de causa cum isthuc pōtem mittat Mtās sua Cubicu-
larium, erit prudentie et officii. D. vrē R̄me per-
suadere. Mti Serīmi Regis sui vt hac in re certam vo-
luntatem suam mē Regiē Mti apperiat vt illa cognita
habens vtrumq; partis animum, facilius consilia et per-
suasiones suas ad vtilitatem rei gerende accommodare
valeat. Factum in hoc. D°. vrā R̄ma rem non minus
suę q; vniuerse reipublice Christianē vtilem et ad celerita-
tem suscipiendi negocii pernecessariam Cuius ego me amori
commendo Datę Cracouie die xv^a Junij Anō
domini xl° D°. xxxii°

SIgismundus primus Rex Polonie Carolo v. Cæsari Christianorum.

SEre^me et excellentissime Princeps &c. Cum allate essent nobis siterē Mtis Vrē Sermē quibus et id quod aduersarens Ser^mi domini Romanorum Regis de mittendis in Regnum mēm sup concordia Oratoribus proposuit, nec à se prēstari nec à Sermo frē suo suscipi posse, multis racionibus declarauit, et nos benevolentissime hortata est, vt bom publici causa ad mittendos in Latanien Ciuitatem Oratores, eundem Sermi domini Romanorum Regis aduersarium persuasione mā adducamus. Nos vt racionibus pblici commodi simul et Vrē Mtis Sermē postulaci: oni satisfaceremus confestim post acceptas lrās Cubicularium mēm ad dictum Sermi fratris Mtis Vrē aduersarium, magnis itineribus miseramus, eigz et raciones Mtis Vrē Sr propter quas integrum sibi fore non existimat vt locus ad Conuentum Oratoribus in Latanien Ciuitate semel designatus cōmodetur et meam persuasiōm pietati et commodo rei: pblicē Chriānē accommodatam accurate perscripserimus ad que omnia, quid ille vsqz modo rescripsit ex illius literarum exemplis quē cum pūtibus Mtī Vrē Cesarē mittimus, abunde cognoscet in quibus quoniam nos aduertimus illius animum ad omnia quē serio de pace agerentur nunc etiam lapsis Jnduciis non fore difficilem Mtem Vram Sermam rogamus velit pro sua singulari in rem Chrianam pietate, Sermo frī suo persuadere et similiter pro authoritate et gracia mutua fraterna apud illius Mtem efficere, vt in hac que se offert adhuc occasiuncula, cum aduersario suo aliquid serio de concordia agere et pacem equis et honestis condicionibus cum

cum illo transigere velit qno et Hungaria Nobilissimum Chris:
tianitatis membrum ab imminenti interitu et reliqne Chriane
prouincie à metu et trepidacione liberari possit, Nam nos
certe edocti sumus à Nuncio nro qui de negocio Valachico
ad Imperatorem Thurcarum missus nndus quartus ad nos
rediit, ipsum Imperatorem validissimo Exercitu et per gradi
apparatu bellico iam in procinctu aduersus Chrianos esse se:
nagz omnia et plena periculi mente agitare, in quo quid
sit facto opus qnidue Alti vre Serme pro Imperiali dig:
nitate sua conueniat, illius prudentie dispiciendum relin:
quimus, sed tamen ne et ipsi in aligno necessitati pnblice
decesse videamur maiorem in modum à Alte vra Serma ro:
gamus consulere cum Serma fre sno de ratione concordie
dignetur nos demum certiores facere, an cum aduersario
sno sic vt ipse quesit condiciones pacis serio velit recipere
vt vicissim et nos cognita volntate sue Altis eidem ad:
uersario qne oportuna videbuntur, nunciare et persuadere
possimus, De bis si quidem que pnblice sunt vtilia, melius
consemus sero qz nunqz consulere, in qno Altas vra Serma
amplissima laude et gloria dignitatem suam cumulabit et de
Chrianorum salute egregie merebitur. Commendamus nos
amori et beninolencie Altis vre Serme illamqz semper
felicissimam, et ad multos annos recte sanam, saluam et in:
columem esse ex animo optamus Datis Cracouie die xv^a
Junij Anno domini M°. D. xxxii° Re:
gni mei xxvi°

JOANNES de Tanczin Castellanus et Capit Iublinen
Marsalcus Curie regie: cum Andrea fratre Aulico regio
veniens ad Capitulare Crac: sequen^a verba coram Cam^cis
dixerunt: nomine fratris sui Andree de Tanczin
Castellani Cracouien

Miloszciwa kxiaza, pan Woiewoda Cracowski brath nasz
przislal nas ku .w. m. skarzanc sux, opowiadaiacz kxiw:
di y cziaskoszi ktore ma od kxiadzu Biskupa Cracow:
skiego, ktorego Papiesz potwierdzil, Krol dal a w. m.
przyalizo sobie za przelozonego, zadaiac zato v. m. iako
Radi iego, abiscie to, czo vam powiemy, vsiebie vaziz vaçili.
Aize vzec iesth przidlosszim abichom sux wczim nicomilili
abo czego nieprzepamiatali pissarz iego milosc bedzie scaz:
tij czedl. v. m. ta skarga

Pan Woiewoda Cracowski iako v. m. tamo miesth zawzdi
sux oto starca y przizyna, abi pozitki rzeczi pospolitei wolei
Coromie bili mnozom: ktorich godi niemala czasc przicho:
dzic baczil zdobiwania krosszo a zboza tego ktore wzie:
mi iesth dal bijdz Sstola wielikiem hosztem y nakladem
swogim, abi gori tbi gdzie skarb krusczowi iesth bili
osßuschom, za ktora praczu y nakladh swoi nadziewal
sie miecz pozitku iakoss mial oth tich czo nagoreach vobux
ktorego pozitku iemo nieziczuc kxiadz Biskup, mieznat:
chniemia swiatego Stanislawa anij znarvodu stolicze iego
alie znprzeimego vporu a vasni swei iego milosczi brom
zakazuiane przes vlozenie txzech Carbow. ktori znak iesth
zapowiedzi gorneci abi tam nicrobiono, niebaczuc tego .iß
wedlie prawa gornego, ten kto stola byie biwa porzitan

za iednego gwarka / a kazdi gwarek to prawo ma yß gdi robotax poczne na czyici dziedzinie / pan dziedzim oney iemu iey bromic niema / poky ia on foldruie. A tak pan Woiewoda v. M. opowieda / ize bronyac tich krzi: wd swoich miechcze nic czinicz przeczywko swiatemu Stanislawowi i stolici iego. Alie przeczywko kxiadzu Piotrowi sTomije / ktori zwasniy a zoporu swego iemu takowe krziwdi czim / iemu sie bronic chcze zbraczix y sprzyiacioli swoymi. Bo tak sobie zato ma / kto iego Milosczi bronyez chcze pozitkw y zboza tego ktorego pod: ziemia schukaia / iß sie teschi iego milosczi badzie go: dzilo pozitkow y dzießiaczin zboza tego ktore kazdi rok na ziemi roßcie bronyc aych niedopuscac

Petrus Tomiczki Epˢ Cracc.
Andree Cricio Epo Plocen

XME in Chro Pre et domine, Nepos charme. Cum literis D. Vre Rme quas ad me scripsit accepi exempla lite: rarum de qmbus ad illam scripseram / Que cum mihi multum placuissent extemplo ex illis literas confeci et in. vrbem Romam per Banchum transmisi / quandoquidem iter Austriam ei adolescenti qui huc erat à dno Archi: diacono Poltoniens missus totum non videbatur

Quod post longam deliberacionem suam suffraganeum sibi delegerit et acceperit. Do Vrā Rma dominum Brzo: zinski magnopere probo / video enim id omnibus gratum esse. quod ei muneri et dignitati vniuspbi tragllo et laudatu præfecerit

De contencione mea cum Palatino Cracovien, q tandm ad D.
vram Rmam scripserim, non est factum negligencia, sed
errore, mens enim Corsti per quem id significare voleba
Dnm vrm Rmm me missio et insalutato hinc discessit, post:
hac vero mllns se obtulerat, cui recte lras dare potuisse
Et D. vrm Rm me humanitas, vel potius singularis be:
nevolencia quam mihi in hoc casu sponte declarauit, mire:
fice mihi grata et animo meo iocunda extitit. Nam qd
mihi visa est D. vra Rma ante hac semper laudiatqz
dignitati mee plurimum fauere, hoc tempore literis amicis
oportune ad me scriptis amplissime mihi comprobauit toto
se animo de meo honore et tuende dignitatis racione cogit:
tare pro quo illi summas ago et habeo gras cum singulari
animi gratitudine conuinctas, Idqz vicissim amore et be:
nevolencia mea veteri illi cumulate referre curabo. Sa:
at me tamen istorum iniquis odiis nihil moueri, quin po:
tius illis me credat magis incendi et inflammari, vt
in dicenda mea in Senatu iusta et recta sentencia digni:
tatem meam retineam Cuius me amori commendo
Datis Cracovie die xv^a Julij Anno dni
M^o. D. xxxii^o

1000

Petrus Tomiczki epus. Vicecancell
Petro kmite de Vissmcze Marsalco regni

Mag^ce domine amice et affinis charissime ac honorande. Nemo est qui non consideret quigz non doleat et suspiret, pedites armatos, fuisse non pridem ad Conuentum Proschouien adductos, contra quem vero fuerint conducti de hoc diffinire certo non possum, Dolco tamen Jus publicum esse violatum audaci et non vsitato apud nos facinore, quod si multum transibit plurima inde mala posthac subsequentur. Jmperator Thurcarum cum magnis copiis transiens circa Dranam fluuium per Carinthiam et Styriam penetrauit iam in Austriam et quidem inperate, putabant enim domini & Exercitum illum iturum fuisse eo itinere quo iuerat ante duos annos. Itaqz multa horrenda et crudelia damna ferro et igne fecisse illic et etiam minus facere. Econtra Principes Christiani colligunt vires et satagunt vt potencie impii Tyranni et hostis resistere possint quorum desideria et conatus dominus deus fortunare dignetur &c

Actus stultus Andree de Tanczin Palatini Cracouiensis.

Post mortem Pieniążek Judiciis terre Cracouien, indictus fuit Conuentus in oppido Prossenice ad diem xi Julii 1532 ad eligendum nouum Judicem, Andreas de Thenczin Palatinus Cracouien: iniquarum causarum patronus versutus, Et in rep^ca per suggestiones pranas turbulenti consily autor. intelligens Nicolaum Thasszizki Subiudicem Cracouiensem, suffragiis omnium bonorum, eligendum fore ad officium Judicatus: volens eum repellere: contulit se ad eum ipsum Conuentum in Prossewice. Arrepit q^s secum fratres suos: Joannem de Tanczin Castellanum et Capit^m Lublinen. Curie regie Mazsalcum: et Andream de Tanczin Aulicum regium. Adduxit etiam illus secum nōnullos Nobiles pauperiores Jorgheltiÿhos suos quibus annuum donatiuum per. x. florenos dabat. et alios quosdam causas iniustas in Judiciis promouebat. Adduxit preterea Centum Septuaginta pedites: ex officinis opificum Urbis Cracouien. singulos grossis octo ad illos aliquot dies, conductos. eo consilio atq^s intentione, vt hac manu stipatus: Petrum Tomicium Ep^m Crac. Regni Vicecancell. contumelia afficeret: quem venturum illo rre: debat. Insuper, Vt si qui essent, qui Thasszizkio studerent, eos deterreret. Cum vero eligeret iudicem, cuius improbitate ad iniq^a iudicia veluti apto instrumento uteretur. Oderat autem eum ipsum Thasszizki cum propter animi magnitudinem, tum vero: q^s experti cum esset in iudiciis: incorruptum Judicem, iniustarumq^s eius causarum aduersarium. Erat autem Thasszizki viz statura procera decoraq^s: Juris patrii peritus. eloquens. in multis rebus exercitatus prudens. probus: et magne inter homines reputationis. Cadē de causa idem Palatinus inimicus erat Petro Tomiczki Ep^o: q^s is uti incorruptus ac magnanimus Senator, custos iusticie: et boni publici fidelis amator, contra turbulentos et iniquos eius conatus animose se semper opponebat. et cum quo" paucis ante diebus iniquam causam, et bono statui Ciuitatis Crac^e pernitiosam obtinere niteretur acerrimam in Senatu contentionem habuit. eumq^s rege ceteris q^s fauentibus gratulantibus q^s repressit. Non interfuit ei Comitiis

Petrus Tomicius Epſ, non timore vllo, (habebat enim honorū omnium aſſiſtentiam:) ſed vt furentem ira inimicum, ruere in infamiam precipitem ſineret. Similiter et Chrōphorus de Szidlowiec Caſtellᵃ Crac. Regni Cancellarius eidem Conventui non interfuit. Miſerant tamen ambo nuncios ſuos: qui amborū nomine ſuffragium Taſſziczkio detulerunt. Aderant autem illic Stanislaus de Sprova Caſtellanus Viſliacenſis: Spitek de Tarnow Caſtellanus Zarnovien. et Nobilitas multa primarū qui omnes ſuffragia ſua Thaſſiczki dederunt.

Andreas contra Palatinus Crac: et Joannes de Tanczin frater eius Caſtellᵃ Lublinen, Marſalcus: et Nicolaus Cikowſky Caſtellanus Sandecen anariſſimus homo: cum reliqua ſuorū ſurgeltmirorū parte: duodecim perſonas ad Judicatū nominant. pretermiſſo Taſſiczkio. contra quem tunc ipſe Palatinus infamem invectivam fecit: q ſcilicet crimine falſi infamatꝰ eſſet: q falſa plerasq in libros Actorum Judicialium inſcribi: authentica rurſus plerasq ex hiſdem libris elaceratꝰ pmiſerit. eſſe eum, malę exiſtimationis et cōſervationis inter homines: et ob id Judicatus officio indignum. Hanc palatini invectiua frater eius Marſalcus ſubſecutus: dixit eum ſe talem habere et exiſtimare: qualem illum frater ſuus Palatᵃ pinxiſſet. et tam diu pro tali habiturum: donec ſe expurgaverit. Neq eſſe idoneum capacemq officij Judicatus.

Taſſiczki autem impetrato dicendi ſilentio: (obtundebatur adver: ſariorum vocibus: ne quidq dicere poſſet:) magna animi libertate reſpondit: Non poſſe ſe neq debere ab hiſdem judicari, a qbus accuſaretur: Nullius ſe vitii eſſe conſcium. eſſe ſe virum bonum. bene conſervatum: famę integrę, exiſtimationis honeſtę apud regem. apud Senatum. apud cunctos denięq ordines regni habitū. A nemine ſe vnq vllius vitii accuſatum. Se denięq non in angulis ſed in crebris ac publicis magnorum hominum cōgregationibus. Judiciis. Comitiis. in celebritatibus. in actionib⁹ et conſiliis publicis regni, in ipſa etiam Curia regia, in luce hominum: in ipſo regis et Sena: torum conſpectu ſe ſemper verſatum eſſe. vbi vnicuiq loco fuiſſe contra ſe dicendi accuſandiq: ſe q purgandi, et innocentiā ſuā declarandi. confidere ſe eſſe tam idoneum ac dignum judicatus officio propter merita virtutesq ſuas: q ille putaret ſe caſtella: natu Cracovienſi dignum. et cetera id genus in hac ſententia

non tam necessitate se purgandi: q̄ ne videretur potens
Palatini territus esse, copiose vir eloquens dixit.
Concentu hac turba soluto: reqs ad regem delata: Rex
ad xij Julij cognitioni hinc prȩsedit. Andreas de Tanzin
hȩc eadem quȩ prius accusabat. Tassiczki contra, cõstans vetti,
magno animo liberaq̄ oratione pro se, omnibus faventibus, di:
cebat: et vecordiam etiam in Palatinu vsus.
xix^o tandem Julij. Rex inter vtrumq̄ pronuntiauit.
Joannes Choiensk̄i epus Prȩmisliens, Decretum a Tomicio scriptu,
ex charta in hanc sententiã legit: Qd quecunq̄ dicta vtrinq̄
fuerunt, ea neutri eorum famȩ: honori: existimationi, eorūq̄
posteroꝝ, nocere posse nec debere. quod decretu est infrascriptu
Ambobus mox per Regem sub grauissima animaduersione im pe:
ratum, vt alter aduersus alterum vi nulla vti auderet.
Postremo cum in illo turbulento Prossenitensi concentu, Judq̄
controuersibus suffragiis: non esset electus: Rex eligendi Judicis
jus ad se recidisse pronunciauit: se q̄ eum electurum dixit, qui
sit ex vsu et reipe dignitate futurus. Ipsumq̄ Tassiczki, indice
creauit. Palatinus autem qui secundum se prometiatum iri
arbitrabatur: q̄ non ex voto res ei recidisset: q̄rin cam levitate
incurrisse, non solum egre tulit: sed etiam flenit mulieb̄rit er:
et insuper, nisi verecundia prohiberetur: velle se ex Chrianismo
in Judaismum transire: fertur dixisse.

1004

977
1005

Decretum inter Tassziczkii: et inter Andream de Tanczin Palatinum Cracouiensem.

Do. Choienski promotiuit.

KRol iego miloscz raczil slisszecz, i dostatecznie wirozumieczz zalobe, y odmowe wtei prezi, ktora sie stoczila przet iego Crolewska miloscziz. A nierad slisszecz raczi tei shodliwey, a przedtim niebiwalei rozmieze, ktora sie stala na Seimie Prosßewskim nowo przeminalim.

Ogdiss Sliachta a rizerstwo, poddani iego Crolewskiei Mci Ziemie Cracowskiei wedlie praw, wolnosci a Statutow swich Ziemskich, o takowe rzeczi, oktore SSiem Proschewski bil polozon, to iesth, o obiczanie Sadziego Ziemskiego, zrownacz sie niemogli: Jego Crolewska Mć iako pan zwiczczchi chczanc wssithkie poddane swe wzgodzie y wssornoscz, rmierze a wpokoiu rad zachowacz, raczil to roskazac wirokiem swim powiedzicc, isch preziczim zadnei ineij naidowac iego Crolewska miloscz nieraczi, abi li rzeczi ktore w Prossewiczach, i to przed iego Crolewska miloscziz mie: dzi stronami sie zbiegli: Pan Thasszczkiewo Podsad: kowij iaka shoda na iego potciwoscz, à dobrei powiescz nie se miali, iakoss shodne niesz: ani napotomne czaßi shodziez maiz iemu, ani potomkom iego Jesslibi tesch drugu: ga strona za to sobie miala: abi pan Thasszczki slowi swimi iei czo vbliziez mial, takiesch iego Crolewska Mć woi: rzeka i naidowac raczi, isch iei to napotciwoscz, à dobrei slawie, ninie i napotomne czasszi, zadnei shodi, nieszcz nie: ma

Iako tesch pan Podsandek iego Crolewskiei miloscz swimi pokornemi prozbami prossil, abi od moczi, à od gwaltu opatrzon

byl: isch iego Crolewska mc i iemu: i kazdemu poddane: mu y sługebnikowi swemu takowa obronę powinowath iesth czinic; roskazuie wschitkiem pospolicie: i kaczi tho pod wielikim a srogim karaniem to tak miecz, abi zadni mimo rzad a prawo nan, ani zadni ieden na drugiego nie: siągal, Bobi iego Crolewska milosczi na tyi takowe. rzeczi bes srogiei kazni dalei patrzicz nieraczil

Acz sie rozerwania a rozmice Sliachti a zebrania seimo: wego okolo obieżania sandziego doticze iego Crolewska mi: losc raczi spisseck tich ossob ktore sa zobu slzon na San: dzthwo ziemie Crakowskiei obram i miemom, ksobie przyiacz. a insch raczi takiego sandziego obracz ktoryi sie iego Crolewskiei milosczi podlie godnosczi a potrzebi ziemskiei podobac bandzie.

Promulgata et pronunciata Cracouie in Arce die xix Julij Anno Domini xxxvj° Regni Regis Anno xxvi per dominum Joannem Chocenskiy Epm Premisliens ex prescripto Rmi dni Crac

Decretum regis Sigismundi primi inter Do. Tomicium Epm: et Andream de Tanczin Palatinum Cracouiensem.

PAnie Woiewoda nieradzissmi slissely ani lego radzi widzie: mi izesscie sie na on czas, naschem zdaniem, bez potrzebi i bes przyczim, slowi przykremi a nieznosnimi na kxiadza Biskupa Crakowskiego a zwlaszcza w przytomnosci lak wie: lie opczich liudzi sie siangnali alie zwielka wdziacznosciq przyimuiemi isch to kxiandz Biskup maiancz nas a ossobę nassq Cralewskq na baczności aprzed oczima, ti slowa wasche sobie mepszyemme ku wczliwosci naschei i swoiei wam zinilczal i mami zato izesscie wianthssa baczno sc na nas miecz mieli prze ktore przyczim naiduiemi izesscie kxiandzu Biskupowi ti slowa wimi naprawicz, bo chczemi abi kazdi zrad nasschich widzeme swe w Radach naschich wolnie mowil à iczlen nadrugiego a zwlaszcza w: przytomnosci naschei sie miesiangal amij podnosil bo pamia: thuiemij izesmi na skarga à zandosczq wascha orzeczi i slo: wa dobrze rozumieische à wssakosch tim podobne liudzi zaczmich domow wkarame swe bierali a przeto naiduiemi abisscie to timi slowi kxiandzu Biskupowi iawnie napra: wilij.

Kxiąże mili Biskupie, gdisch Creol iego M^c tak nalieszq raczil izemia przeczciw. v. M. slowi swimi wistampil i vaschq M^c obrazil czo sie stalo za niektorimi zaloszciami mimij ktore mią na on czas polikali maiącz teschi omilne sprawi a przeto v. M^ć. proschą abi v. M^c tich slow a rzeczi sobie wagicz a obziązącz nieraczil, a mimo siebie ie przeczicz a iusch ich

więczej przeczim mnie niepżiazliwie niewspominacz: y ow:
schem wpżiazliwi koniecz wßitko obroczicz Bom ia .v.m.
migdi za inego niemial / aniy nam iedno za cznego à dobre:
go Biskupa i wiernu rada a vżzadnika Crolui iego mi:
loscżi i rzeczi pospolitei Dicta die xxiiii Julii m cccc
Crac & mo domini M° D xxxii°

Riciius. Tomicio

BMe in Chżo Pr, et domine, benefactor colendissme. Audi:
ens Bm nam .D. vram cum domino Palatino Cracouien' migra:
ciam rediisse, mitto istuc visum quo pacto ei in carce, et aliis om:
nibus succedat, si recte gaudeo plurimum, et domino deo grás
ago, Sin minus vehementer rogo vt quid à me seruicii sibi ex:
hiberi velit significare dignetur, voluntas enim mea semper
in proiunctu stat ad omne ipsius obsequium, cui omnia qne
possum prestare et debeo et sum paratus, nihilqz est qnod ma:
gis doleam, qnam me de ipsius successibus et audire tantum
idqz sero, et nullo alio, qnam literis, animu et obsequium meu
testari, neqz opus est, vt mihi gras agat, cum debitum meu
facio, nisi vt imperet tanquam seruitori omnia debenti

Quod negocium domini Archidiaconi Poltouien tam fauo:
rabiliter in Vrbem expedirj curauerit, plurimas ago et
habeo gras Bme .D. Vre, vnaqz cum illo semper deme:
reri curabo, similiter et de prorogando Jubileo in subsidiu
Ecclesie mee qnod equidem facto nunc calculo cum non vulga;
re .. comperissem etiam atqz etiam rogo dignetur per occasione
Scribendi Romam adhuc de ipsa prorogacione preces iterare

Pestis vehemens in Varschenia, in Czerwiensko, et in Lowicz, T
in opidis ac villis circumquaqz, prædndit mihi iter ad Synodu
neqz scio quomodo citra periculum, maxime cum multo famu:
liori, penetrare potero. eo tamen nunc Plocziam, vt illic de ipso
itinere consilium oportunum capiam. Nam si aderit illic Rma
D°. Vra, quod in tanta vicinarum regionum tempestate tan:
tisqz rerum momentis vix fieri posse credo ✠ Cuius gracie
me et obsequia mea qua possum diligencia commendo Polto:
nie die x Augusti Anno dni M°. D. XXXii

✠ pluzimy dolorzy przez: ptam michi ośmy vi dendi audiencyą.

Petrus Tomiczki Eps Crace Vicecancell. Andree Cricio Episcopo Plocensi.

RME in Chro Pre, et domine Nepos charme quod audiuit D°. Vra Rma me cum domino Palatino Cracouien reduisse in gram, id plane verum est. Namqz cum ego aduerterem Regia Autem pati nolle nra dissidia assensus sum facile reconalia: ciom, quam et Autem suam solam et cum honore meo pro: curare perspexeram sient hec breui coram latius D. Vre Rme verbis exponam. Ltras quas in vrbem misi iam per: latas esse existimo et michil dubito negocium prorogacionis gracie Jubilei, de qno scripsimus recte uri expeditu, tu si nanciscar Nuncium qui proxime in Vrbem proficiscatur petitu iterabo et commendacionibus Atis Regie illa fulcad libenter, vtamqz nec tristes minim Nuncii adferuntur de crudelitate communis hostis nri Turci, et reipublice mee uaciones in varias difficultates et periclа adducte sunt: ego tamen vt debitum et officium simul prestem meum mee Ecclesiastice ~~private~~ reipublice ad Synodum prouincialem omnino excurrere decreui, citto hinc rursus ad obeunda con:

sulatia

sularia officia reditmeus spero autem quod D. Vram Rmam illic sient cupio sanam et incolumem offendam Cuius amori et benevolenciæ fraterne me ex animo commendo, et foelicissimam esse semper in recta valetudine vehementer desy: dero Datæ Crac Augusti Anno dñi. D. xxxvj°

Clausula ex Epla Tomicij Epi ad Georgium Czupski scripta

Indictus fuit Conventus particularis in Troschonice ad feriam quintam preteritam pro eligendo Judice terre Crac ad quem Palatinus Crac cum Cohorte peditum ex fece hominum mechanicorum collecta fuit profectus, qua vim inferre voluit Nobilitati huius terre, et eligere ad officium Judicatus eos qui essent pro eius arbitrio, qua re violavit pacem communem, fecit contra leges et Jura Regni, Ejecit namq ibi, seu ejci fecit Nobiles viros de eorum hospitiis dominum Nicolaum Tbassiczki Subjudicem Crac virum probum, industrium, et optime semper conservatum volens excludere illum, ab electione, multis verbis probrosis bonam famam et honorem illius tangentibus affecit, aliaq plurima indigna, et non ferenda illic patrauit, Quæ si absq iusta animadversione abibunt, crescet hominum licentia in immensum, quæ posthac non facile sisti et cohiberi poterit Sed de ijs certius ab alijs intelligetis Crac die xv^ Julii Anno domini M°. D°. xxxvj°

1011

Petrus Tomicius Eps Cracc Vicecancell
Ioanni de Tarnow comiti Palat° Russie
Exercituum Regni Polonie duci generali.

Mag^ce domine, domine fr̃ et consanguinee bonoran^me. Reddite
sunt mihi lr̃e tuę vr̃e, quibus primum deliberacionis et
instituti sui racionem mihi exponit, deinde postulat consilium,
et auxilium meum in re quam mente concepit. Ad quas ego
libet sincerĩter et sine fuco respondere, nichil noui in medium
adducam sed quę et mea natura, et tuę vr̃e mutua me:
cum conjunctio et necessitudo postulant, paucis declarabo.

Noui ego quidem ea prudencia et animi magnitudine tuam vrã
esse prędĩtam, vt nemo illi sapientius se ipsa suadere possit:
verum vt illius voluntati in exponendo consilio meo sătisfa:
ciam, non censeo illi quoq; hoc tempore abscedendum à patria,
Namq; licet multi plerumq; rem suam priuatam et publicam
patria procul bene gerant, multi tamen vicissim propterea sũt
improbati, q̃ cum domi fũtres esse, etatemq; suam bene ac
honeste agere possent, in exterĩs gestis laudem cum periculo
quesierint. Et tametsi non repugno causas esse posse ho:
nestas, quę tuam vram sollicitent, et inuitent, vt ad
primis Chriam orbis capitibus, in bellum contra fero:
cissimos Chriam nominis hostes, nunc proficiscatur et des:
cendat, assentiri tamen non possum vt plus illis tribui q;
domestice necessitati a tua vra debeat, de qua neces:
sitate vel me tacente ipsa secum facile meditari et repu:
tari singula potest. Talis enim est et tanta vt alioqui
mihi ope et auxiliis indigere videatur, nedum quod su:
orum precipuis et probatis viribus destitui debeat.

Huc accedit q̄ fœdera inim Thmeo inita / et Sacre Mtis Re: gie bonos / alia demq̄ multa / que nunc de mdustria tacco, instituto Mgie Vre magnopere obstant, neq̄ decoro sal: no permittunt / vt illa in tanta varietate rerum et tem: porum perturbacione / Regem et dominū suū / vxorem amicos / patriam demq̄ ipsam deserere debeat. Quare / ad eum hec sunt opera magni et excelsi animi publica com: moda suis propriis anteponere / claritatemq̄ et amplitu: dinem omnem suam / ad res magnas in patria gerendas explicandas q̄ accommodare: maiorem in modum à Vra Mgia tanq̄ fre charissimo rogo / vt cogitacion: bus suis moderari / et nō nimis spei sue excedere velit. Co; gitetq̄ omnem dignitatem suam cum patrie comūi rep^a cominctam esse debere / prudentis siquidem est cogitacoe in vtramq̄ partem quid accidere possit prouidere nec co: mittere aliquid / vt aliquando dicendum sit / non putasse. Erit hoc omnibus Regni Incolis gratum / et ipsi Mgie Vre postea iucundum.

Ceterum q̄ sepulta adhuc apud me ea esse vult Mgia Vra / prestabo id illi quidem ego / sed suspicionem tamen multo: rum non effugiat sinistram / qui cum in tota Aula pala esse hoc institutum Mie Vre aduertent / sicut reipsa est omnibus cognitum me non temere ignorantiam si: mulare indicabunt.

Cum Regia Mte adhuc post acceptas Mgie Vre litteras nullam eius rei mentionem feci / non videtur siquidem mihi id racionibus Mgie Vre conducere / vt cum Mte sua serio de his agatur. Quod reliquum est nil dubi: tare debet Mgia Vra me illius honori dignitati et commodo / industria, officio / et omni facultate mea mq̄ esse defuturum.

Quid egerit in preterito Conuentu Proschenien vra Mac
amicus et mens ac omnium bonorum inimicus, qui cum
Coborte peditum ex fece hominum Mechanicorum collecta illuc
veniens, pacem communem violauit, multaq; alia indigna
fecit, puto iam Mgiam vram ex aliis intellexisse. Co:
mmendo me amori et benevolencie fraterne vre Mgie
quam Chus do. cum suis omnibus incolumem et foelicé
in multos annos conservare dignetur Datu Cracouie
Julij Anno domini M°. D. XXX ij°

Petrus Tomiczki Eps. Crac. Vicecancell,
Chri fero Szidlouicio Castell° cracouien
R.P. Cancellario.

MAgce domine, Qd ad ea que mihi Mcia vra super in:
stituto Má domini Palatini Russie affinis sui, et con:
sanguinei mei charissimi scripsit, tam diu non responderim
non est factum ulla vel negligencia vel oblivione mea, sed
q in hac animi perturbacione et anxietate in qua me
induxit malevolencia hominis, non solum persone mee, sed
eciam omnium bonorum inimicissimi, vebe discedere, et
in Rus animi gracia secedere coactus fuerim, vbi neq;
scribendi neq; mittendi literas per aliquot dies facultá:
tem et commoditatem habere potueram. Quare Mgiam
vram rogo vt hanc moram et tarditatem in respondé:
do meam boni consulere velit.

Sub idem tempus quo literas à Mgia vra acceperam, Joannis de Tarnow
redditæ mihi fuerant eciam literæ Mi domini Palatini
Russie. quibus omnem instituti et voluntatis sue ra:
cionem mihi descripsit. Quæ res enim mihi non modo nó

decora, sed et factu admodum hoc tempore propter multas ma:
gni momenti causas difficilis videretur dehortatus sum Mām
suam à suscepta de proficiscendo extra Regnum cogitacione,
omnibus Judicii mei persuasionibus apud illam contendens vt
hoc institutum deserende patriæ deponeret, Regiæ Mti, ami:
cis toti, denique reipublicæ, suo discessu non incommodaret,
præstat siquidem patriam rebus bene gestis illustrare, qz ali:
ene reipublicæ vtcunqz labenti, ope vel auxilio inseruire.
h Hæc autem ego feci partim monitis Mātis Vræ, partim offi:
cio meo inductus, tametsi non ignorem plus authoritatis
et consilia Mātis Vræ apud illius Mām qz persuasionē
meam ponderis habere. factiurus et deinceps omnia quæ ad
retinendum illum in patria facere posse videbuntur.
Rogauerat à me Mgia sua, vt ego id taciturnitate cela:
rem, quod ego quidem illi præsto, sed tamen cæ:
teros nihil minus præstare video, qui palam inter vulgus
hoc iam prædicant et affirmant. Cum Regia autem
Mtes primum de re aliquid conferam opperiar Mgiæ suæ respon:
sum, quam confido mutata voluntate mihi responsuram esse.

Dominus Casper Maczicioweski pridie hinc recta ex Ratisbo:
na à Cæsare venit, is refert Cæsarem cum Sermo Rege Ro:
manorum fratre suo, et omnibus Imperii Principibus facere
grandem aduersus Thurcas præparationem cuius magnam
partem tam in Exercitu, qz in operibus bellicis extare iam
dicit. diat eciam post paucos dies hic apud nos assumptum
Reuum dominum Joannem Dantiscum Epm Culmensem, qui
cum omnium rerum cognicionem teneat nobis singula cer:
tius veniens exponere poterit.

Ex Hungaria incerta adhuc nunciantur. Namqz alii Budæ alii
in aliis variis locis Thurcorum Castra esse prædicant,

In quibus ego tunc primum meam firmabo fidem, aim à domino Laurentio Mischkowski Castellano Bucceñ Oratore Regio aliqid de bijs certi afferetur quod aim erit, ego Mãe vrę perscribere nihil morabor. Interim me illius amori et benivolencię fraterne commendo, et aum omnibus suis foelicissimam esse atqz recte in multos amos sanam et incolumẽ ex animo cupio Datę Cracę xviij^a Junij Anno domini M°. D°. xxxij°

Petrus Tomiczki Epś Cracc. Vicecancell Chr°fero de Schidlovec Castell. Cracc Cancell°.

Mgce domine, Binas accepi sub id tempus Mgãe vrę literas heri vnas, nundinsterans alteras. prioribus à me postulauit Mgãa vra, vt Mtem Regiam persuasione mea adducerem, vt literis suis Regijs Mgãm dominum Palatinum Russię ab instituto proficiscendi in Germaniam reuocaret Quod tametsi pro desiderio Mgãe vrę tentaui, efficere tamen non potui, dicente Mtę sna sibi non videri integrum, vt de re quam ex rumoribus tantúmodo accepit, et qne illi non est ad animum, ad illius Mgãm scribere debeat. Alijs literis literis rogat vra Mãa, vt consilium et operam meam interponerem, vt omnino dominus ipse Palatinus Russię qmbuscumqz racionibus domi retineatur. In qua re tametsi feci quod maxime potui apud illius Mgiam hijs persuadens, consulens, et contendens ne hoc institutum suum, quod nemini prudenti satisfaciat prosequatur, & hinc tamen non reuso in hoc omnem reliquam ingenii et industrię mee facultatem impendere, vt et Mgãe vrę desiderio satisfieri, et illius Mgãe rationibus recte consuli à me

possit. Intelligo enim ex hac re mi si cito conquiescat et suppri-
matur, non parvum dignitati et existimacioni illius Mgcie,
partim apud Principes meos partim eciam apud Regni In-
colas detrahi posse. Quod si id ad Regiam Mtem serio
deferatur tum maxime indecora aliqua opinione Mgciam
suam affici suspicarer Nam cum Mtas sua non assentire-
tur illius voluntati quod procul dubio faciet, vereretur ne
hec res simistre malenolorum hominu interpretacioni occa-
sionem daret Quare Mgciam vram ego rogo, vt diutius
non indulgeat istis Mtis sue cupiditatibus, sed serio cu
illa agat tanqz Pr et amicus illius maximus, ne id cogitet
vel instituat, quod citra dignitatem suam, et Regie Mtis
indignationem reliquorumqz displicenciam persequi nequaqz
posset, spero enim id solam Mgciam vram in illius Mtis ani-
mo moderari et sistere partim authoritate, partim consilio suo
prudentissimo posse. Ad quam rem opportuno tempore opera
et industria mea non deerit. Commendo me amori vre
Datis Cracovie die iiij^a Julij Anno domini
M°. D°. xxxvj°

1017

999

Petrus Tomiczki Eps Cracc. Vicecancell,
Chrofero Schidlouicio Castellº Cracouien
Regni Polonie Cancellº.

Mag^ce domine ze Mirifice me consolarunt Mgie vre et Mgi
Palatini Russie lre, ex quibus vtrisq intellexi aliquantulum
iam ipsius Mgi domini Palatini Russie seriam institutum ze:
frixisse Namq animscribat se nolle institutum suum mon:
sulta Mgia vra prosequi, facile conjcio illius Mgiam ze:
missa affectus vehementia ad animi sui prudentiam xediisse.
Et spero futurum q consiliis et paterna Mie vre persua:
sione retinerj potuit, et penitus à profectionis instituto amo:
ueri. In quo etsi iam semel ego officiosam manum operam
scriptis et persuasionibus meis à Mgia sua contendens
ne se externe glorie desiderijs vinci et ab officiis patrie
abduci patiatur, adhuc tamen in putia, quantum in me est id
apud illam xepeto, maxime id optans, vt maturet delibera:
cionem de profectione deponat, et voluntatem suam cum meis
consilijs coniungat, subiungens et illud quod videtur Mie
vre expedire vt ad Aulam huc se transferat et vna
cum Mgia vra hic moretur, Regiam autem in hac
rerum maximarum varietate consiliis suis adiuuet.

Ceterum q Mia vra scribit se huc propediem venturam
esse magnopere mihi est gratum. et ago et habeo illi hoc
nomine magnam gratiam, video enim quam conducat rei:
publice mee vt primores in expediendis negocijs puti tpe
occurrentibus Ri Regie prestosint à consiliis semper.
Ego etiam vtcunq variis et indignis modis per hoc totum
tempus fuerim hic tractatus, dabo tamen operam, vt breui

tempore primatus meis negocijs absolutis ad officium pubblicum
cito reuerti possim.
De Doctore Aucto reuocando faciam omnem operam quam
potuero maximam, sed vereor ne difficilem vtem Regiam
in hoc offendam, quam vigilia vra diu nouit in suscipie:
dis seruitoribus esse difficillimam. Quod reliquum
est me amori et benevolencie fraterne vre. vre. co:
mendo rl Dat Cracouie die xia Augusti Anno
domini Mo. D. xxxijo

Petrus Tomicius Eps Cracc. Vicecancell.
Ioanni de Tarnow Palatino Russiæ.
Exercituum regni Poloe Duci generali.

MAgce domine fre et consanguinee charme ac honorandme.
Scripsi prioribus lris brevem et apertam animi et consilii
mei sententiam, Magie vre, quod scilicet in hoc rerum
statu et condicione magis conducere illius honori et dig:
nitati putauerim, vt domi maneat, qz indubiam exter:
narum rerum et euentuum fortunam se profectione mistu:
ra transferat, sed quoniam hactenus Magiam vram
non tantum consilijs et sententia mea permouere quantu
suo instituto tribuere cognoui, continere non potui, quin
ab illa iterum hoc contendam, ne difficillimo tempore
patriam propter quascumqz vel maximas externas obla:
tas honoris condiciones deseret. Nam etsi ego non conce:
dam rationes quibus. M. vra ad proficiscendum mitiore
non parum in se habere honestatis, fateri tamen rmens co:
gor plus illis tribui, a vra Magia deberi, que cum
necessitate respublice et patrie sne coniuncte sunt, qz que

priuati illius honoris ac commodi spem sequuntur. Quare
pro iure mẽ mutuę cõmunionis et fraterni amoris vinculo
illam magnopere pũtibus rogo, et obtestor deponere iam et
proęus desistere velit suam profectionis institutę delibera-
tionem, quę non modo amicis et necessariis suis molesta est
sed omnibus etiam qui recte intelligunt et iudicant, non
omnino videtur decora. Maiorem enim laudem Regiæ
Vrę nutrebitur, si in officiis tuendę patriæ permanserit
q̃ si externę gloriæ assequendę spem amplectatur, vt
autem facilius animum ab instituto suo amouere et in Mg.
domini Castellani Cęsar. Soceri et patris sui atq̃ meis
consiliis confirmari possit, Suadebem amice vt huc se q̃
primum ad Aulam Mtis Regiæ transferat, simulq̃
et Mtem suam consiliis in tanta rerum varietate sublo-
naret et Mtem Regem aliqua ratione sibi placatam effi-
ceret, quę mihi videtur Regiæ Vrę nimis etiam nõ
cultę infensa esse. Hoc tamen ego Meæ Vrę prudentiæ
committo, quam confido nihil temere contra amicorum sa-
luberrima consilia et monita facturum. Commendo me
solito amori et benevolentiæ fraternę Regiæ Vrę quam
semper cum suis omnibus foelicissimam esse, et recte salua
ac incolumem vehementer et ex animo opto Dat Cra-
conię xi Augusti Anno M°. D°. xxxvj

1020

1021

1022

Petrus Tomiczki Eps Crace. Vicecancell. Andree Niemerowicz Lituano.

Mag^ce domine amice char^me ac honoran. Perturbauit nos non mediocriter obsidio domini Eustaphii in Castro Czichassi per Imperatorem Pr̃copen̄ et eius ordam et coniectura assequimur q̃ id factum sit propter Asslam Soltanum qui et receptum habeat apud dominum Eustaphy et per illu ex promissione Mtis Regie̊ fouere solet. Credimus autem q̃ dominus Eustaphy se viriliter defendet et Thartaros adiuuante domino deo non pocientur vobis ſmis. Nra Mtas Regia pro sua prudencia ac vigilancia non deseret et illum et vram M. quod ipſum dominos quoq̃ Lithuanos factureos esse confidimus et speramus. Valeat et sit foelix vrá M. et quicquid istic innouabitur reddere queat Mtem Regiam de omnibus certiore.

Datę

Sigismundus primus Rex Polonie̊ Ferdinando Regi Rom. Vngarie ꝛc.

Ser^me Princeps ꝛc. Cum Generosus Smyl Cuna de, Cunstat per publicum fidem datam istuc ad Mtem vram Seremissima se conferebat, supplicauit nobis vt illum Mti vrę̊ commendaremus, confidens se apud illam commendatione mea in gream restitui posse, quem quoniam nos scimus Nobili et honesta familia esse, per idq̃ tempus, quo hic in Regno meo ſſuit, tranquille et quiete se in omnibus gesisse, negare illi intercessionem meam non potuimus. Quare

commendamus illm̃ Ut̃ vr̃é Serme et simul rogamus, vt condonata illi culpa qua aduersus illam excesserat, in gream̃ suam̃ restituere illum dignetur. factura Ut̃as vr̃a Serma, rem et nobis gratam, et sua Regia pietate dignã quam perpetua seruitute ipse Cona Ut̃ vr̃é Serme mereri curabit, et nos benenolenti gratificatione refer: re curabimus Commendamus nos amori et beniolen: cie fraterne Ut̃is vr̃é Serme et ex animo optamus vt deus omnipotens illam cum suis omnibus diu sanam et semper foelicissimam conseruare et tueri dignetur Datt Cracouie die xvij. Junij Anno dñi 1532
Regni mei anno xxvi.

Chr̃fero Szidlouicio Castel. Crac. Cancell.
Ioanni de Tarnow Castell. Palat. Russiæ
Exercituum Regni Polo. Duci generali

Magce sincere nobis dilecte. Credimus non ignorare. S. tuam q; Generosus Ioannes Premazek Iudex terre Cracouien. cum in vitis adhuc esset, quattuor millia florenorum nobis in redemptionem bonorum Sandecz quæ Generoso olim Petro Odrowski erant oppignorata, ea condicione dederit, vt tamdiu ipse vel heredes sui dicta bona possessent ea q; tenerent, quamdiu hec summa ex perceptione prouentuum non extenuaretur. Cui con: dicioni iam pene moriens idem ipse Iudex et alia hac nobis suscipientibus adiecit, quod heredes sui redempto pecunia sua censu quem Cines Sandecen. quot annis pen: dunt vicariis Ecclesie Cathedralis Cracouien. de: beant eciam ni præfectura Sandecen. ad extenuationem

eiusdem pecunie soluende permanere. Quare eam neq̃ per has susceptas conditiones, neq̃ per datam obligationem et promissionem vram literariam, liceat nobis et S.tis tue peti: cionis et meritorum Generosi Stamslai Stadniczki Castel: lani Sandecen rationem habere, bom consulet S. tua et id non nostre voluntati sed occasioni necessitatis attribuet, Quam bene valere et foelicem esse optamus Dat Cracouie die xxvj.a Junij Anno M.D° xxxvj.° Regni vri anno xxvj.°

Andreas Cricius Eps Plocen
Petro Tomicio Epo Craccouien
R.P. Vicecancell.

RME in Chro Pr et domine benefactor colendissime. Mitto Rme D.m vre quę Romam, et ad Cesarem scribi mandauit, et gaudeo vehementer illum nobis Protectorem factum, qui ab omnibus commendatur, et qui Patrui vestigia sequutus Rma D.nem vram cumprimis obseruare cura: bit. Si adhuc non scripsit Romam de prorogando Jubileo Ecclesię mee, supplico adscribere in hiis literis tam ad Pon: tificem, q̃ etiam ad Protectorem dignetur, sed neq̃ repe: tere noceret

Ego mi Rme domine, licet adhuc in ea ętate et ocio, possim ipsemet commode munus Pontificium obire et exercere, obeoq̃ et exerceo illud libentissime, tamen ne illi aliter interpre: tentur, qui alia omnia nos agere honestius putant, qua ea que professionis nrę sunt, delegi mihi Suffraganeum, vnum ex duobus quos dudum animo designaueram, nempe dominum Archidiaconum Polthouiensem, tametsi exant ali: quot

quot alii, qui sine meo sumptu et prouisione minime hoc cap:
tabant. is nunc mittit Romam pro expeditione sua, itaq;
rogo adscribere non grauetur R^ma. D^o. vrá saltem ad
Protectorem id quod vltra scienciam eius subiunxi et com:
mendare hoc negocium Domino Doctori Rzeziczy, literasq;
secretatis huic nuncio concedere dignetur, qui eciam et
alias literas, quas R^ma. D^o. vrá. mittere dignabitur
commode portare poterit, est enim Rompeta et confidens
et expertus. Commendo me meaq; seruicia in gratiam
R^ma .D. vrę Poltouię penultima Junij Anno
domini M^o . D^o . XXXii^o

Ricius. Tomicio

RME mi domine et benefactor colendissime. Venit nuper
ad me dominus Zebrzidowski Nepos meus quem ma:
luissem per tantum tempus vel fuisse in seruicio R^me
D. vrę in Aula, vel honestiore occasione abfuisse.
vtcumq; sit commendo illum R^me. D^ni vrę gręę,
et me vna, quam dominus deus seruet semper
sospitem et foelicem Poltouię X^a Julij Anno
domini. M^o D^o . XXXvi^o

1097

Petrus Tomiczki epś Cracc. Vicecancell.
Alberto de Brandeburg Marchioni. Duci
in Prussia.

Illme Princeps et domine, domine honorandme. Cum hic postulatum fuisset nomine Illtis vrā apud Mtem Regiā dominum meum clementissimum, vt literē ad Principes et ceteros Germanie Ordines de revocando bamo contra Illtem vram promulgato scriberentme, nihil tum ego officii et dilīgentiē pretermisi, vt ei honesto et necessario desiderio Illme D. vrē satisfieri posset, quinetiam ipse illas et scribi et perferri ad omnes curaui, à quorum maiore parte etsi responsa ea fuerant allata, quòd ad postulationem Mtis sue vellent causam banc Illme D. vrē apud Cesarem et Romanorum Mtem promouere, illa tamen ego non tam ad rem pertinere putaui vt mitti Illme D. vrā debuis: sent. At cum nunc Rndus dominus Ioannes Dantis: cus Episcopus Culmen Mti sue scribat quid sit ea in re in Conuentu Ratisponē nuper factum, verba ex illius literis describenda duxi quē in scheda presenti: bus inclusa Illme D. vrē mitto, vt interim quod hinc redit ipse dominus Epūs aliquid de rebus suis co: gnoscet planius omnia ex verbis ipsius domini Epi tum cum redibit cognitura cuius iam reditum in horas ex: pectamus. Commendo me et officia mea Illme D. vrē quam ex animo et diutissime sanam et semper feli: cissimam esse cum suis omnibus vehementer desidero. Dat Cracouie die xxv.a Julij. Anno dni Mo. Do. xxxvij.o

1028

Sigismundus primus Rex Polonie Ducibus et Statibus Slesie

Illtres Principes, Rndi, Spectabiles, Mgci, Nobiles, et Famati sincere et grate nobis dilecti. Accepimus litteras .D. vrarum, quibus scribunt Tutores et subditos Illtris domini Ducis Thessnen ad se retulisse, qd ob presentem magni momenti et communem necessitatem expedire illis videretur, vt quemadmodum ni sui pupilli bonis et reliquo tractu Hungaria prospiciente silue sint cese ad impediendam et prohibendam hostium incursionem, cederentur etiam in bonis Nobilium Laurencii et Joannis fratrum de Comorow subditorum meorum, que vtique in Regno meo in illa tui propinquitate et vicinia habet qua damnum ab hostibus dari et bellum inferri atque irrepi: cio imitti posset, in qua re .D. vre a nobis postulauit vt iussu meo Nobiles subditi mei predicti cedi silvas bonorum suorum faciant et permittant. Quod quidem etsi prius quam litere .D. vrarum ad nos pervenerunt ab ipsis subditis meis in querela grauj accepimus. Di: centibus illis Sylvas bonorum suorum et antea semel T hoc tempore iterum sine sciencia et voluntate sua cesas esse exindeque et illos et locus Regni mei racionem et Jus in: juria affici, Nolentes tui publice et communi omnium vi: norum necessitati deesse, Mandauimus eisdem subditis meis de Comorow, vt nunc propter hanc necessariam cau: sam permittant Sylvas suas cedi, salua tui manente pristina cuiusque possessione et conditione finium, nec eum illorum bo: na intra fines regni mei sunt posita, cautum hoc nobis T

illis esse apud D. vras volumus, vt quod ad postulacionē illarum et propter temporum necessitatem benuole concedatur ad vsum posthac possessionis et veterum limitum pertuba: cionem non trabatur quod D. vras pro officio et pro bone vicinitatis more prospecturas esse non dubitamus Que be: ne et foeliciter valeant Datū Cracouie die v.a Augusti Anno domini M.o D.o XXXvj.o Regm nostri anno XXvj.o

Sigismundus I. Rex Polonie Alberto Duci Prussie

Illt. vē Declarauit nobis paulo ante per literas suas ex Tu: rumo datas Nobilis Paulus Fassolth Capitaneus Illtis vre Plauien se propterea ex Ducatu Illt. vre discessisse q certis non tollerandis ab illa, seu eius officialibus inju: rijs premeretur, subinde à nobis supplicans, vt de saluo conductu illi prouideremus, quo ille freelus possit in Regno terrisq Prussie ac reliquis dominijs meis secure morari et res negociaq sua cum vrā Illte tute et sine metu transige: re In qua re tametsi nos nihil antea neq ab Illte vra neq à quoq alio audiuimus, cogitantes tamen q cum ille sit non vilis conditionis, et militaris homo, posset ueritatus et meis et Illtis vre dominijs per inimiciarum denunciationem nocere, repul: sam supplicationi sue dare non fuit nobis visum, sed saluum Conductum illi ad festum Sancti Martini proximum conces: simus, vt interea et ipse res suas tranquille curare, et nos ab Illte vra quid id rei sit intelligere possimus, Quare Illtes vram hortamur, vt nobis totam istius rei racionem deseri: bat et simul certiores nos faciat, an in Aula mea, vel istic

in propinquo coram Commissariis, à nobis et à se designan-
dis rem hanc agi et transigi malit. Nos enim propter bonu
pacis et meam authoritatem interponere, et Commissarios
sex viros prudentes et neutri parti suspectos vt ille optat
deputare nihil grauabimur, quibus alios totidem pro parte
sua Vestras vrâ adiungeret, quam et foelicem esse et
recte incolumem optamus Datæ Cracouiæ die iiij^a Julij
Anno domini M°. D°. XXXij°. Regni
nri anno XXXvj°

Sigismundus primus Rex Poloniæ Alberto Duci Prussiæ

Illustris Princeps & domine Nepos charissime. Probe hec intel-
leximus quæ nobis Vestras vrâ in commendacionem causæ
Caspari Cober Ciuis Elbingensis subditi nri scripsit.
postulat enim Vestras vrâ, vt non obstante inhibicione
qua Commissariis inhibuimus ne causam apud se actam
~~aperiri~~ ampliùs iudicent, procedere, ad illius cognitionē dictos
Commissarios permittamus, Nos etsi cupiamus Vestris
vrîs intercessionis et commendacionis rationem habere qua
tamen citra iniuriam alterius partis id facere non possu-
mus, vt datam inhibicionem renocemus, optamus vt id
Vestras vrâ bonâ consulat et ita vt fieri potest suscipiat.
Ea enim inhibicio quæ à nobis facta est nihil constitucioni
Serenissimi Regis Casimiri bone memoriæ patris nri defide-
ratissimi quemadmodum Vestras vrâ scripsit repugnat,
cum nos non vetamur eadem constitucione quæ ad Jus Po-
loniæ tantùmodo et non ad illud Prutenicum pertinet, in-
hibiciones ad extraordinarios Judices quales Commissarii

sunt dare Et proinde censemus id equitatis et juris esse vt
ipse Caspar Cobex causam suam in sue Ciuitatis or:
dinario in quo si quid sibi non satisfactum pro iustitia sua
putauerit, prouocandi ad Conuentum terrarum nrarum
Prussie vel ad nos habebit facultatem, tum enim cum per
appellacionem ad nos delata fuerit res nos id in illius
causa decernemus quod equum et iustum esse censebimus
bene valeat ſlitas vra et sit semper foelix Dat
Cracouie die v^a Augusti Anno d^ni M°. D°. XXXV°
Regni nri anno XXXVI

Sigismundus Rex Polonie
Ciuibus Sandecensibus.

Famatis Proconsuli et Consulibus Ciuitatis nre Sandecen
fidelibus dilectis gram Regiam famati fideles dilecti. Si:
gnificauit nobis per Nuncium et literas suas Mg^cus Or
Serenitatis et Christianissimi domini Regis Gallie quod
propter grauia et ingencia bella que modo sunt in Re:
gno Hungarie non possit secure redire ad Regem suum
nam per Hungariam, et demum per Mare iter suum fa:
cere vellet, Roganitq; nos vt quoad libere et secure
abire de Regno meo possit nos illi istic et in aliis locis
Regni mei Jus hospicii et libertatem manendi admit:
teremus Nos vero scientes officii mei esse, vt Oratori:
bus Regum et Principum Christianorum ad nos venien:
tibus omnem gram et fauorem exhibeamus: Mandamus
vobis vt quamdiu idem Orator istic manserit et hono:
rem debitum vt decet exhibeatis et nullam vim mole:
stiam aut iniuriam illi et eius seruitoribus inferatis, aut

inferri permittatis sub grauissima indignatione mea
aliter facere non ausuri Datis

Sigismundus primus Rex Polonie
Statibus Marchionat. Morauie

REnde in Chro Re, Spectabiles, Mgci, Generosi et Nobiles sincere et grate nobis dilecti. Accepimus Ras Sinceritatum vrarum quibus declarant se edoctas esse quod Mgcus Hieronimus de Lasko, intendat damnis & incommodis quibusuis, vel minuciis Marchionatum istu Morauie afficere, et postulant à nobis vt prouideamus ne quid ab illo tanqz subdito meo minuci vel incomodi isti Marchionatui afferatur, adjicientes vbi quod ab illo audax facius admittatur, se id sine molestia et offensione tollerare non posse, Nos credimus Stes vras non latere, quod iam à multo tempore idem Mgcus Hieronimus de Lasko seruicijs se Serm domini Regis Joannis addixit et quecunqz in rebus bellicis molitur vel administrat, hec iussu illius Mtis preter scienciam et voluntatem nram facit Quare cum neqz liceat neqz sit honestum vt nos negocijs et seruitoribus alienis leges prescribere, et mandata dare debeamus, non postulabunt hoc à nobis Stes Vre quod ipse sole in similibus non faceret. Nos enim quantum ad regnum m̃m attinet, prestare volumus, vt nulla ex hinc minuia vel damnum Marchionatui Morauie afferatur, neqz aliqui milites per Regnum m̃m traducantur, et diligenter curabimus vt eam benenolenciam amicam vicinitatem cum Sinceritatibq

vris qua dudum usi sumus retineamus et quantum in nobis
est conservemus hoc idem de Statibus vris nobis pollicentes
Que bene feliciterq; valeant omnes Datt Cracovie xxx^a
Julii Anno domini M°. D°. xxxii Regni
nostri anno xxvi°

Sigismundus primus Rex Polonie Alberto Duci Prussiæ.

Illtris Princeps et domine Nepos chare^me. Probe hec intellexi: ut supra
mus que nobis Illtas vra in commendacionem cause Caspari
Cober Ciuis Elbingensis subditi mei scripsit, postulat enim
Illtas vra, vt non obstante inhibicione qua Commissarius mi:
hibuimus ne causam apud se actam, amplius iudicent procede:
re ad in illius cognicione dictos Commissarios permittamus
nos etsi cupiamus Illtis vre intercessionis et commendacionis
racionem habere, quia tu citra iniuriam alterius partis id fa:
cere non possumus, vt datam inhibicionem revocemus, optamus
vt ic Illtas vra bonj consulat et ita vt fieri potest suscipiat

Ea enim inhibicio que a nobis facta est, nihil constitucioni Ser^mi
Regis Casimiri bone memorie patris nostri desideratissimi,
quemadmodum Illtas vra scripsit, repugnat, cum nos non ve:
tamur eadem constitucione que ad Jus Polonicum tantumodo
et non ad illud Prutenicum pertinet, inhibiciones ad extraordi:
narios Judices quales Commissarii sunt dare et proinde cen:
semus id equitatis et Juris esse vt ipse Caspar Cober agat

CAROLUS .V. Cesar Catholicus Sigismundo primo regi Polonie

CArolus diuina fauente clementia Romanorum Imperator augustus, Germanie, Hispaniarum, vtriusq; Sicilie, Hierusalem &c Rex, Archidux Austrie, Dux Burgundie, Comes Flandrie &c Sermo Principi domino Sigismundo Regi Polonie, Magno Duci Lithuanie &c fratri et consanguineo meo charo Salutem et fraterni amoris perpetuum incrementum. legimus literas Serenitatis vre quas de dissidio Hungarico die xy^a Junii ad nos dedit, et exemplar qz literarum aduersarii Sermi Romanorum Regis fratris mei charissimi ad Serem, cuius de reipublice salute studium, quemadmodum non possumus non vehementer probare, ita ad literas prefati aduersarii, respondere, in quibus multa falso asseuerantur, plurimaq; pre: ter Regum ac Principum morem iactantur, supervacaneum existimamus, presertim cum eiusmodi sint, vt si ab ipsomet aduersario denuo legantur, qz multa deprehensurus sit, que reticere pocius qz scribere vel ipso Judice opportuisset. Non tamen dissimulandum esse existimamus, quod nunc de falso timore summi Pontificis nunc de obitu pie memorie Regis Ludouici scribit, Primum, vt que sua Sanctitas de Jure Serm fris mei melius instructa pro sua iusticia et equitate facit, vano pocius timori qz Jmperii tribunatui, alterum vt eorum culpam qui Regem in Prelio deseruere, et qui Thurcas in perniciem reipublice concitarunt, in eos scilicet derivet qui cum Regem armis iuuare vellent, aliorum viribus inuasi, ad se suaq; tutanda eos conuertere coacti sunt, sed hec missa faciamus, maiora enim nunc agitantur

agitantur animo, q3 vl ea libeat aut vacet confutare ad rem
pauca respondebimus. Quanq3 ex eisdem literis elicere
poteramus, q3 non habeat prefatus aduersarius animum ad pa:
cem propensum, qui de ea se libenter agere velle scribit, modo
id à nobis et Sermo fratre mo serio agatur, et nec vbi, nec
quando, nec quibus modis id faciendum esse existimet vsq3
declarat, vnde quid hic habeat animi, Thurcarum forte
presidio ac viribus fretus facile indicare quis posset. Atta:
men vt Sereni vre et ceteris Primatibus Christianis perspi:
cuum sit per nos non stare, quemadmodum nunq3 stetit,
quominus hec pax et concordia fiat. Denno Sereni vre
pollicemur, nichil nos in presencia magis cupere, q3 vt dis:
sidium hoc reipublice perniciosum è medio tollatur, et firmis:
sima ac perpetua pax et concordia inter contendentes fir:
metur et stabiliatur, de eaq3 nos et Sermus fr nr serio
atq3 ex animo agere velle, velut hec serio et ex animo dici:
mus, non quod Thurcarum vires aut minas vereamur, au
vta res nras disposuerimus, vt fauente deo optimo Maximo
cui eas ex animo commendauimus, rempublicam Christianam
ab eorum impio nos seruaturos speramus, sed quod perspicia:
mus nihil esse adeo solidum ac firmum quod non discordia
dilabatur, nihil tam fragile, quod non concordia fir:
metur et crescat. Agat igitur Serenitas vra, cum aduersa
parte, vt tanq3 Christianus, Christiane reipublice salutem
priuatis affectibus preferat, et animum ad hanc pacem dis:
ponat, et videbit q3 parum erit difficultatis in Sermo fre
mo ad honestas pacis conditiones amplectendas inducendo.
Quodsi forte mea hac lenitate inductus, et Thurcarum pre:
sidio fretus, maluerit bellum q3 pacem, et sua arma sempi:
terno nomini hostium qui rempublicam vastent, armis adiungere
q3 meis, eam qui ab eorum iniuriis tueamur, nos certe nec
meis copiis tum Italicis tum Germanicis, nec Romani

Imperii vicibus reipublice vnq3 defutmci sumus. Quod si celeri Christiani Principes qnibus idem imminet periculu suas vices mis adimgere voluerint minori negocio res ó: ficietur, sin minus præstabimus saltem nos qui omnipotenti deo Reipublice Chriané misq3 honori et dignitati debe: mus Que omnia Serenitatem vram latere noluimus, vt sciat nos ita propensos esse ad pacem, vt eciam paratis: simi simus ad bellum Quemadmodum à Rndo Joane Dantisco Epo Culmen eius Oré hec lacius habitura est Faxit optimus deus vt conatus mi in illius gloriam et rei: publice salutem cedant. et vt Sertas vra dui ac foelici: ter regnet et valeat Dat in Ciuitate mra Imperiali Ratisbona die iij^a Mensis Julij Anno domini 1532 Imperii mi duodecimo

Sigismundus primus Rex Polo
Joanni Dantisco Epo Culmen. oratori

Rnde in Chro Pri sincere nobis dilecte. Cum Mg^us Hie: nominus à Lasko missus à Rege suo ad Cesaream Mtez Oré hac iter faceret, nomine Serem Regis Joannis, à no: bis postulauit vt cum apud Cesaream et reliquos Princi: pes Chrianos aget de promouenda ope illorum inter Reges de Regno Hungarie dissidentes concordia et pace, nos q3 tum nomine mro innixi illum apud Cesaream Mtem et alios Principes mandaremus. Quod cum visus est pro bono publico et communi necessitate postulare, negare illi honeste non potuimus. Quare Pti tue committimus vt in Consiliis ad concordiam conducentibus illum prudencia dexteritateq3 sua iuuet, et quatenus consilia eius contra

contra professionem neutralitatis mé facere non videbuntur, illi adsit. Nam quantum vtriqz parti, de opera mea ad pacé conciliandam libenter concedimus, tantum è contrario vbi res à concordia amouetur, neutri officium nrm accommodare decreuimus. In qua re non dubitamus Vram tuam ita comode pro industria et prudencia sua agere omnia posse, vt nihil nobis neutralitatem profitentibus ab altera vtra partium imputari queat.

Ceterum quia dudum literas publice fidei à Mté Coesarea, pro quibus nos Cubicularium istinc misimus, Oratores Serm Regis Joannis expectauimus. V. tuam hortamur, vt illas qz primum ad nos, si adhuc non fecit, transmitti curet, Cum quibus nos vicissim illos consequi in itinere curabimus ne non habito saluo conductu periculi aliquid subire cogantur. Factura tua Vras pro officio suo et gra mea. Qué bene valeat. Datt Cracouié M°. D°. XXXVij°

Ioannes Rex Vngarie Sigismundo regi Polonie.

Ex^me Princeps affinis et tanqz Pr noster char^me &c: cepimus literas vré Mtis, per hunc Cubicularium einsq ad nos missas, in quibus rmus scribit ad nos de Oratoribus, qui in negocio pacis inter nos et aduersarium nrm mitti debebant tenendis, paratis atqz instructis, super quo negocio cum vra Mtas his superioribus diebus satis clare intellexisse mentem meam potuerit et totum huius rei statum, nesamus quid nunc ad Mtem vram scribamus. Intellexit enim vra Mtas primum hoc, quod semper ab inicio intellexerat, Nos vt semper fuisse, ita nunc qz esse paratos, ad

concordiam cum aduersario honestis, et Regno mco, ac eius co:
seruacioni vtilibus, condicionibus ineundam, deinde plures esse
causas, cur nos Oratores nros in Germaniam mittere no
potuerimus et nunc longe minus possimus. Ad quod etiam
nos fuisse paratos tunc, quando fuit tempus Mtas. vra
et nobis locupletissimus testis. Quippe cum Or nr, isq;
non vnus ex gregariis, vel mediocribus Oratoribus, sed
Vaiwoda nr Transiluanus, atq; idem non postremus
etiam ex dominis istius Regni, vre Mtis Polonie, bis
fuerit per plures dies in Curia etiam aduersarii nri, sed
iam videt Mtas vra, eo rem esse deductam, aduersarii nri
obstinacione, vt iam potentissimus Thurcarum Imperator cu
omnibus viribus suis appropinquet, illud certe miratis su:
mus ab initio semper, et nunc q3 mirari non desinimus
q de re tanti momenti, tam paruam curam gerant, hii pre:
sertim ad quos potissimum pertineret, huiusmodi dissidia tol:
lere ac de salute publica dies, noctesq; cogitare, et quomo:
do tam iniqui sint rerum humanarum Judices vt aequum
esse censeant. Nos hoc etiam vnico Regno preter quod mi
in mundo habemus, quod nulla fraude, nulla vi, sed legit:
time consequuti sumus priuatos, et à solo nro Natali ac
dulci patria exterres, vitam miseram alienbi in tenebris,
ac perpetua ignominia ducere potius q3 q aduersario nro
ex tot Regnis et amplissimis titulis aliquid decrescat ac de:
cidat vram. Utem foelicissime valere et Regnare cu:
pimus, et eidem omnia nra ex animo diligentissime comen:
damus. ex Buda octaua die Mensis Julij, Anno dni
M° D XXXii Regnorum nrorum anno sexto

1059

1090

1041

Sigismundus primus Rex Polonie / Palat° Sandomirien

Mag^ce sincere nobis dilecte. Ista est quemadmodum edoctam se scribit tua S^tas, de misso per nos in Aulam SEx^mi domini Joannis Hungarie Regis Oratore nro, rediens enim ex Turcia Nuncius nr Vilamowski declaravit nobis se cum hoc responso ab Imperatore Thurcorum ad nos dimissum esse, q Imperator ipse missurus erat ad nos Oratorem suum qui differenciam hanc inter nos et Voiewodam Moldavien'sem componeret quem Oratorem referebat idem Vilamowski Ludovicum Arzilli fratrem fuisse, postea vero ipse Ludovicus Arzilli miserat ad nos Nuncium suum per quem Significaverat nobis se Oratorem ad nos à domino suo Imperatore Thurcorum designatum esse, sed quia exigentibus aliis negociis et racionibus se alia mandata in itinere à prefato domino suo essent consecuta, venire se ad nos non potuisse postulaveratq, per eundem Nuncium suum à nobis, vt in Aulam SEx^mi domini Joannis Hungarie Regis Oratore nrm cum mandato et instructione sufficienti mitteremus pollicens se illic collocaturum omnem operam suam in eam ipsam differenciam componendam. Nos volentes nos accommodare voluntati Imperatoris Thurcorum quem ex Nuncio nro Vilamowski didicimus esse propensum ad sistendam ipsam differenciam inter nos et Voiewodam Moldavien'sem, simul et prospicientes ne prebuisse videremur causam qua ille nobis redditus posset infestior, misimus quidem in Vngariam prefatum Oratorem nrm sed in cuius illic pacta non speramus conficienda fore aliquas inserciones et foedera pulamus tamen

q̄ saltem mandabitur forte Voiewode Moldavien' vt à bello
contra nos prosequendo q̄iescat seq̄z erga nos et subditos nr̄os
pacifice conseruet, Et hec est racio qua nos adducti Oratem
nostrum in Hungariam misimus, id quod tunc Sti non vsque:
quaq̄z placere ex literis eius cognouimus

Non libenter audiuimus detentos esse „isticā mercibus subditos Ducis Moscow
cum quo nobis sunt Inducie id vero magis nos permouet
q̄ in Turcim recluſi sunt et proinde volumus vt tua Stas
mox visis his literis eos libere cum mercibus ipsorum om:
nibus dimitti iubeat ad propriaq̄z redire permittat id vero
quod detenti erant verbis dilucat causam videlicet deten:
cionis illorum in „hoc detorquendo q̄ nesciebatur reuera eos esse
subditos Ducis Moscow quandoquidem neq̄z literas illius
habuerint neq̄z profecti erant isthac in Thraciam q̄ q̄z tua
Sinceritas nesciebat quę Capitula fuerint Inducierum per
nos cum eorum Duce initarę, et alia id genus quę in ex:
cusationem fortuna fore videbuntur affert tua Sincer:
itas Lagenam vero cum aqua de qua scripsit nobis tua
sinceritas volumus vt eis non reddat, sed isthic relinquat T
nobis huc tandem transmittat.

Ceterum non opus est significare quicquā Oratori nr̄o in Hun:
gariam misso de debitis per subditos Voiewodę Moldavien'
subditis meis exoluendis, profectus est enim illo cum
instructione sufficienti, sed neq̄z putamus racionem solven:
di debita et mercaturas inter communes subditos nr̄os exer:
cendi illic fore tractandas ea enim omnia si pax perpetua
futura erit huc ad nos reuertentur, et postea in presencia
Oratoris Voiewodę Moldavien' vti antea factitatum est
conficientur

Reterea probamus q̄ tua Sinceritas prohibet quominus sub

quominus sub his Inducijs qualesumqz sint fiant excursiones de Regno nro in terram Voievodé Moldavien. Mittimusqz tue Sinceritati literas nras per quas precipimus omnibus Nobilibus terre Colomien vt se subditosqz suos contineant ab eiusmodi excursionibus faciendis, in eos vero qui in hoc contumaces fuerint per Capitaneos nros animaduerti permittant et quominus animaduertatur non prohibeant, Nolumus enim vt antea sepius diximus vt vel minima occasio hunc hostem bello lacessendi à nris prebeatur bene valeat tua Sincerita. Datę Cracouię die xxi Julii Anno m°. D. xxxij° Regni nri anno xxvj°

Sigismundus primus Rex Polonię
Hieronymo Laski Vaivode Transiluanie
Siradien Palat°

Magce sincere nobis dilecte. Nudius tercius huc ad nos venit Nunctius Imperatoris Thurcorum vel potius domini Ludouici Turtli, missus in negocio eius belli quod inter nos et Valachum hostem nrm intercedit, qui quoniam cursus hinc discedens, recta proficisci debet in Aulam Serm D^m Hunga: rię Regis, enmqz nr' or' illuc subsequi, S. tuam hortamur, vt prouideat consilio et opera sua, ne et ipse, et nr' or' aliqmd in itinere discrimins et difficultatis subeant, sed vt tuto et secure illic in Aulam Regię vtis peruenire possit Nos autem in Kiezmark vsqz hunc Thurcum co: duci faciemus bene valeat tua. S. Datę Cracouię die xx Junij Anno domini M°. D. xxxj° Regni nostri anno xxvj°

Mandatum ad Tractandam Concordia inter Sigismundum regem Polo[e] : et Voie: vodam Valacorum : Datú Do. Laurentio Misshowski.

Sigismundus Dei Manifestum facimus vniuersis. Quia licet multis iniuriis contumeliisq; et damnis, à Petro Voiuoda terre Moldauien' affecti simus, illeq; contra Jusiurandum prestitum et fœdera nobiscum inita et firmata, bellum nobis hostile et nisperatum intulerit, Nos tamen racionem habentes commodi et vtilitatis publice quæ in societate hominum prestaspne vero pace et concordia conseruatur, Volentes demiq; satisfacere desiderio et postulacioni tam Serm' domini Joannis Hungarie Regis, q' Inclyti Thurcarum Imperatoris, qua nos ad concordiam cum ipso Petro Vayvoda Moldauien' pertractabant et sollicitabant, misimus et deputauimus ad Aulam Serm' domini Joannis Hungarie Regis Mg'r Laurentium Miyschkowski de Myrow Castellanum Biecen' Consiliarium nrm' sincere dilectum. Cui plenariam authoritatem et potestatem dedimus, damusq; harum serie literarum, cum Oratoribus dicti Petri Vaivode Moldauien', in pnria tam Serm' domini Joannis Hungarie Regis predicti, q; etiam Illustris et Mag[ci] Lodouici Kettli gubernatoris Regni Hungarie de concordia et pace bellogq; sistendo inter nos et eundem Vaivodam agendi, tractandi, consulendi, transigendi, et determinandi promittentes in verbo nro Regio q; quicquid per illum actum, tractatum, et constitutum fuerit ratum gratum, et firmum perpetuo habebimus, non secus q' si nos ipsi coram ageremus, In cuius rei testimonium pnites literas manu propria subscriptas, sigillo nostro communiri fecimus

1045

Dat CRacouie die xxviij Junij Anno dñi
M°. D°. xxxvj° Regni nostri
anno xxvj°

Sigismundus Rex Polonie Ludouico Gritti.

Litteris et Mgcie sincere nobis dilecte. Cum fuit nobis nunciatum Illtem vram missam ad nos esse ab potentissimo Imperatore Thurcarum, vt hanc qué inter nos et Vaiyvodam Valachié intercessit controuersiam componeret, magno desiderio aduentum illius expectabamus, et plurimum letabamur talem nobis hominem loco Coesarée illius datum esse qui pro sua prudencia agnoscere et cognoscere potuisset quanta erga nos contumelia et hostilitate Valachus hostis né excesserit. Nunc vero cum ex literis Illtis vré cognouimus illam ex itinere per Coesaream Mtem esse reuocatam, magnopere dolemus sublatam nobis vidende Illtis vré occasionem. Verum cum id voluntate et mandato Coesarée Mtis contigit, non possumus nisi bom consulere hanc Illtis vré reuocationem, presertim cum loco sno alterum Coesarée Mtis Oratorem ad nos cum literis miserit, quibus perscripsit, abunde hoc esse Coesarée Mtis desiderium, vt à nobis ad tractandam et componendam cum Valacho controuersiam istuc in Aulam Serm domini Joannis Hungarié Regis affinis nri charum nunctium mitteretur. In quo vt nos optatis illius Coesarée Mtis et vré Illtis satisfaciamus, designauimus ad hoc munus vnum ex Consiliariis nris qué istuc citra omnem cunctationem mittemus, et plenam illi facultatem cum sufficienti mandato dabimus vt de omnibus

iniurijs et damnis que ex hostilitate et perfidia Valachi hostis nostri accepimus, in presentia Serenissimi domini Hungarie Regis, vt vrē ffilius transigere possit

Ceterum q ffilius vra de liberando ex captiuitate filio eius Mechmetbeeb, Oratoris Cesaree Mtis à nobis postulauit facimus nos liberaliter recepimus, et non grauatim presstabimus, si apud alignem subditorum nostrorum reppererit poterit, fecimus enim vbiqz de illo perquirendo curam habere. Bene valeat ffilius tua, et suam quam concepit propensionem et affectum erga nos non mutet Nos vero ad vicissim illi gratificatione et benevolentiam nostra referre curabimus Dat Cracouie die xxvj Mensis Junij Anno domini M°. D°. xxxvj Regni nostri anno xxvj°

Legatio a Sigismundo primo rege Polonie ad Joannem regem Vngarie: Datu Laurenc Misscowski Castellc Biecen. Legato.

Post dictam salutem Orator ista verba faciet.

Sermc Rex Etsi Mtas domini mei Sermus D. Rex Polomc plurima alia certissima habeat documenta integerrimi erga se amoris Mtis Vrc Sermc. hoc tamen inter ceteza et maximum et honestissimum propensionis illius erga se indicium agnouit, q Mtas Vra Serma in hoc bello quo Vaivoda Valachie Mtem suam temere et ex insperato lacessiuit aliquoties, diligentem operam fecerit, vt suscepta belli ratio ad concordiam et equas conditiones pacis inter Mtem sua et Vaiuodam Valachie reducatur, pro qua amica Mtis Vrc Sermc voluntate et fraterni amoris officio multum se illi debere Sermus. D. et Rex mens profitetur et mc hoc loco amplissimas illi ob eam rem agit et habet gracias Nam etsi propter offense grauitatem minime deposcenda Vaivodc Moldauien amicitia Mti suc videatur, benevolencia tamen gratuita et sincerum ac rectum ea in re Mtis Vrc Sermc propositum non potest illi non esse gratissima.

Non dubitat Mtas domini declaratum iam esse Mti Vrc Sermc q contumaciter Vaivoda Valachie sit abusus et Mtis Vrc Sermc benevolencia et Seremissimi domini mei benignita: le vt non dubitauerit eam Inducianum condicionem reijcere q et ipse medio Mtis Vrc Oratoris suo nomine optauit et Mtas domini mei ex persuasione Mtis Vrc ampliori tempore adauctam concesserat. Q nia illius pertinacia et hostili aduersum se animo permota Mtas sua ceperat quidem ea

in mente concipere et agitare qnibus et iniuriam vindicare et contemptum illatum iusta vice referre hosti posset. verum cum Orator abſtitti domino Ludouico Zitli de man: dato imperatoris missus ad suam vtem imper cum literis venisset qmbus illius Mtas suo et Imperatoris Turco: rum nomine vtem suam ad implectendam cum hoste con: cordiam qnē tractari in Aula vtis vrē deberet pos: tulauit, vtas sua Serma ne vel Imperatoris Turcorum desyderio cum qno ictum foedus habet deesse, vel vtis vrē Serme Arbitralem personam declinare velle videretur, ne ad vtem vram Sermam cum certis mandatis et plena facultate misit vt hic in Aula illius et in prē: sentia domini Ludouici Zitli, de condicionibus pacis et iniuriis atqz damnis illatis cum Vayvode Oratori: bus si qui erunt transigerem, quam iniunctam mihi pro: uinciam sum paratus ego exequi quandocunqz uti vrē Serme oportunum fuerit visum.

Ceterum quia Ser^mus D. Rex meus memoria retinet esse quasdam veteres suo Regno depactas inscriptiones qnē id continent, vt omnes qnē quandoqz de re qua: piam haberent Regno Polonie cum Vaivoda Va: lachie controuersie, ad Arbitrium Regis quem pro tempore huius regni gubernationi preesse contingeret deferrentur, vtem vram Sermam rogat vt eas in: scriptiones mente reuoluere velit, et cum fauorem qnē viano Regno et personē vtis suē alius qm̄ piam Rex prestaturus esset vtas vra pro affinitate qnē mu: tuo illi cum vtē sua intercedit et secundum receptas inscriptiones pactorum, prestare velit, quod vicissim vtas

sna omni benevolencia fraterna et amicis officiis Mti vrá
se relaturam pollicetur.

finita ōrone de negocio Valachico:
in hunc modum dicet.

SEr^me Rex Mtas domini mei credit palam esse omnibus, sed
Mti vré Sermē precipue cognitum satis esse non ignorat,
quanta cura et sollicitudine ab inceptо bello in hunc vsqz diem
egerit, vt inter Mtem vram Sermam, et Sermū dominū
Ferdinandum Romanorum Regem concordiam persuadere
et pacem transigere potuisset, qnod etsi fatis qmbusdam ob-
stantibus perficere hucusqz non potuerit, conqmescendum ta-
men sibi in hoc nisi re perfecta non putauit honestum: qnare
cum eo rem addnclam esse aduertit q à Cesarea et Catho-
lica Mte eius arbitrio causam snam deferre et credere
Mtas vra dr, designata iampridem pro Oratorum Cō-
uentu Patauiensis Ciuitas in alium locum commutari ex ijs
rationibus non potuerit, qnas Mtas sna ex literis Cesa-
ree Mtis descriptas Mti vré Sermē transmiserat, et
qnas etiam Mtas vra contrarijs scriptis suis refellere
non neglexit, eodem tempore ad Cesaream illius Mtem et
ad Mtem vram magnis itineribus expeditos misit nun-
cios à Mte ipsa Cesarea hoc rogans vt perfecta et ex-
plorata Serē fris sui voluntate nobis certam aliqua
daret significationem an serio et ex animo concordiam aggre-
di et perficere cum Mte vra cupiat, contra à Mte vra
postulans vt si contingeret à Cesare aliquid de seria ad cō-
cordiam propensione, nobis declarare non grauetur, tum neq
repugnaret Mtas vra Oratores suos in Germaniam
mittere. Quam rem quoniam ad communem omnium vtilitatē
spectare intelliget Mtas sna mihi mandauit vt hoc nunc,
etiam suo nomine verbis repeterem quare mandato Mtis

sue Mtem vram Sermam oro et obtestor velit in hanc
partem animum et volmtatem suam inclinare et iam dif:
finite assentire vt si Mti sue visum fuerit necessarium,
de hoc qz Mtem suam accepto à Cocsarea Mté responso
fecerit certiorem, vt Oratores in Patauien' Ciuitatem,
vel in quempiam alium Germanie locum mittantur Mtas
vra Serma illos mitteret, speret enim Mtas sua illu
Oratorum Conuentum vel eo ipso ad rem bene gerendam
accomodatu fore qz et ipse Cocsar et Principes, ac legatus
Apostolicus reliqmqz imperii ordines non procul ab illo abe:
runt qm facile suis consiliis et authoritate pacis future
negocium et transactionem ordinabunt, Mtas autem do:
mini mei se et Oratores qz suos insignes missuram et
omnes vices ingenij atqz consilij sui impensuram polli:
cetur, vt pro bono totius Christianitatis aliquid tandem
in dicto Conuentu statuatur

965
1057

Instructio ad Lodouicum Cristi Regni Hungarie gubernatorem.

Illt: et Mg^ce domine, Mtas domini mei Sex^mus Princeps dominus Sigismundus Polonie Rex et Magnus Dux Lit: uanie, cum intellexisset à nuncio suo, qui proxime ab Snelj: to Thurcarum Imperatore rediit, Illtem vram nomine eiusd Imperatoris Thurcorum de componenda controuersia, que Mti Regie cum Vaivoda Moldauien interecedit, ad se missam esse, maiorem in modum gratulabatur, q tam insignem et prudentem hominem cuius animi erga se propensionem at diligentem operam in rebus suis et Dominiorum ac suorum subditorum iam antea abunde cognouit nanasi debuerat cui nimirias calumnias et varia hostilitatis genera qui: bus à Voiwoda Valachie est affecta, coram in prna declarare et certis testimonijs illa approbare potuisse, verum cum ita ipsa Illtas vra secipsisset Mti sue, q mutata Imperatoris Thurcorum voluntate, alium loco suo de mandato eiusdem Imperatoris ad nos mittere coacta sit, aliorsum ex itinere sola reuocata bon consulit Mtas sua hanc mutationem que et ex necessitate et ex voluntate Serm^i Imperatoris Thurcarum contigit.

Ceterum quia ex literis Illtis vre perspexit Mtas hoc esse desyderium Imperatoris Thurcorum et Illtis vra vt ad transigenda, cum Valacho hoste suo controuersiam hanc in Aulam Ser^mi domini Joannis Hungarie Regis Oratorem suum mitteret, Mtas sua Serma annuens vobis Imperatoris, et Illtis vre sententie et persuasioni accedens, mittere me dignata est au

plena facultate et sufficienti mandato / ad tractanda tran:
sigendaqz omnia qne ad insticiam et debitum honorem. Mtis
sne pertinere videbuntur.

Anteqz tamen ad disqnisicionem res adducatur Mtas dni
mei hec mandauit Illti vrá exponere q Vaivoda Mol:
dauiensis calliditate et malignitate nature impulsus /
à multo iam tempore Mtem snam crebris provocabat inju:
riis / quandoqz excursiones vrbium in Regno Mtis sne
suborsans / nonnúqz monetam snb signis Mtis sne / falsa
cudendi imitacione / contaminans / plerumqz latrociniis clan:
destinis et hostilibus proxmos qnosqz sibi adiacentes Mtis
sne subditos afficiens / q̃nas iniurias cum acerbi:
tate animi sui multo tempore tollerauit et dissimulauit
Mtas sua. Verum cum aduerterit illum ni apertam hos:
tilitatem prorupisse / Jusqz iurandum et foedera / qne se
et Jmperatorem Thurcorum cum Mte sna habere iacebat,
ita contempsisse / vt non fuerit veritus Regnum Mtis
sne hostiliter inuadere et provinciam Tokuezie appellatam
ad regnum Mtis sne spectantem / et à Mte sna et
à predecessoribus eius à multo tempore possessam vi oc:
cupare / bona subditorum provincie illius diripere. Mtas
sna tum demum tam iniqua hostili illius impressione
commota ad repellendam et vindicandam illius hostilita:
tem cepit intendere primoqz tamen exercitum congregas:
set / Nunctium ad Jmperatorem Thurcorum misit per qne
iniurias hostilitatem / et perfidiam Valachi hostis illi
declarauit. Cauens enim Mtas sua ne qnid contra foedus
Mtem illius receptum ageret videretur contra Voivodam
hostem et iniuratorem bonorum suorum nihil agere armis
voluit. nisi prius iniuriam qua ab illo afficiebatur. Casa:

illms Mti denunctiaret, Intelligens namqz illum et subie:
ctum et Tributarium Mtis sue Coesaree esse, malmit m:
inuiam aliquantisper tollerare, qz bello aduersus illum suscepto
in suspicionem rupti foederis apud Mtem suam Coesaream
venire.

QUo quam declaracionem, cum ita Nunctius Mtis sue vicis:
sim nomine illius Mtis Coesaree retulisset, q illa manda:
tura Vaiuode Valacho seuere esset vt terram Pokuzie
et omnia recepta ac hostiliter inuasa Mti sue restitueret,
Expectauit Mtas sua per non modicum tempus eius res:
titucionis effectum.

SED tandem cum videret Voiuodam Valachum post accep:
tum ab illius Coesaree Mte mandatum, in sua hostilitate
et pertinacia obstinatum esse, neqz mandatis illius Coesaree
Mtis vlla in re parere et obsequi velle, quineciam in con:
temptum eius Mtis Coesaree plurimis elatis et contumeli:
osis verbis in vulgum ea de se iactare, q integrum sibi foret,
vellet nec ne mandatis illius Coesaree Mtis obsequi, cu
nihil amplius qz ad Tributum soluendum Mti sue Coesaree
velit esse obligatus.

Mtas domini mei, et iniuriarum, perfesa, et querelis subdito:
snarw
rum non tollerandis permota, misso cum nonnullis gentibus
et militibus Capitaneo Exercitum Regni sui, prouincia
et terram suam pokuzie recepit, et occupatores Valachos
ex illa pepulit. Ad quem casum cum demo Valachi nume:
rosiores accessissent, iterum sunt per milites Mtis sue
repulsi

Tercio ipse Voiuoda prouinciam Mti sue non concedens

cùm vniuersa potencia sua, et multorum millium exercitu cumqz Tormentis et omni bellico apparatu Capitaneu et milites Mtis sue est adorsus. Quem eciam auxilio dei et iusticia cooperante idem Capitaneus, cum militibus Mtis sue fudit fugauit et profligauit, multis ex illis interfectis, aliis in fugam cum ipso Vaivoda illorum versis

In quo conflictu licet Mtis sue Capitaneus et milites Vo: icuode Valachie omnem commeatum et tormenta bellica que secum multa habuit ademerunt potuerintqz victoria secuti illius terram facile vastare et depopulari, proferre tamen vltra fines, pedem prohibiti sunt per Mtem domini mei, ne in Mtis sue, cum Mte illius Cesarea in vitis fedcribus aliqd offenderent.

Quibus peractis Mtas sua alterum ad Mtem suam Cesa: ream miserat nunctium, qui rebellionem Vaivode Mol: danien, simul et hec quomodo gesta sunt Mti sue Cesaree declararet, vtqz Mtem illius certiorem faceret, omnia que ex parte eiusdem Vaivode Valachi aliter dicerentur, ficta et falsa esse, et vt Mtas sua Cesarea quo pe: fidiam et feandes Vaivode bene nosset, nunctiis et ca: lumniis illius fidem non adhiberet.

Qui Nunctius non multo ante reuersus est, et is primum mihi ad scripturam veram debere retulit quam vt desiderio expectabamus, ita vicissim dolemus de illius aduentu spem illi nobis esse precisam. Tamen vt superius dixi Mtas sua quo ex voto sunt Cesaree Mtis, et bono consulit, et in illis quantum in se est acquiescit. Hoc solum postulat Mtas sua absque vra, vt in hac causa contra Valachum Mtis sue inimicissimum, eam prestare velit operam et affectum quem

in reliquis negocijs apud Coesaream Item prestare Mti sue consueuerat.

Quod officium Sue Mtis vre amicum, Mtas sua omni animi gratitudine prosequi et gratificatione mutua benevolenti referre semper curabit.

Instructio ad ea que in tractanda Concordia et pace agere debet oz

Primum si aderunt Oratores Vaivode Valachie postulabit sibi ostendi et exhiberi ab illis facultatem et mandatum ad transigendum de omnibus, que in controversie actiones deducentur, sine qua facultate et mandato sufficienti, nihil neqz inchoari, neqz recte perfici potest

Postea ad Sermum dominum Hungarie Regem et Sue dominum Lodouicum Quitti sermone conuerso dicet.

Item Regiam plane non videre modum, neqz intelligere posse qua racione firma esse possent ea que cum Vaivoda Valachie concluderentur, Nam cum in prioribus foederibus que omni firmitate et inuocando erant confirmata fidem fregit, non vi detur esse Mti sue aliquid deinceps fidei sue committere. Et proinde dicet quereri Item suam a Sermo domino Hunga rie Rege, et Sue domino Quitti, vt primum omnium hoc declarent quam firmitatem foederum si que fortasse conclude rentur, polliceri sibi debeat Mtas sua, eamqz firmitatem sol licite postulabit sibi et declarari, et si integra atqz tuta vide bitur prestari

Nam solius Vaivode litteraria promissio, non posset Mti sue ad securitatem sufficere, cum in illa fidem neqz sciat neqz soleat ob seruare.

Et ad hoc potissimum conabitur Orator verbis et persuasionibus quantum in se est rem deducere vt Serenus dominus Hungarie Rex loco suo, et illustris dominus Lodouicus Raitli, loco Imperatoris Thurcorum sponsores se pro eo faciant, et literis datis fideinbeant.

Item curabit Or efficere persuasionibus suis, vt primoq; inualuit aliqua foederis ratio, damna et iniurie Vti Regie et subditis eius illate plene per Voiuodam Moldauie sarciantur, quandoquidem ille causam belli, et omnium iniuriarum solus dederit

Cum vero Oratores Voiuodę Moldauien postulabunt damna sibi sarciri, Orator respondebit, id neq; decere, neq; iure cō uenire Vti sue, vt damna que sua culpa et occasione data Voiuoda fecit sarciri illi debeant.

Nam cum milites Vtis sue eius subditos ex prouincia Pokucie que erat violenter occupata, expulissent, substiterant illic intra fines suos, neq; aliquid damnorum licet potuissent facere voluerunt, Sed cum iterum à subditis illius lacessiti erant damna Valachis hostibus, iniuriam propulsando intulerūt

Ad extremum tamen si foedus posse confici cognoscet consentiet Or propter Serenum D. Hungarie Regem et Imperatorem Thurcorum ad damnorum vtrimq; compensationem, et captiuorum suum hinc inde restitucionem

De Vexillis et Tormentis bellicis neq; aliquid secum agi vel tractari Orator permittet, et dicet hec neq; restitui posse cum eiusmodi spolia penes victores remanere antiquitus ex quadam bellice necessitatis ratione consueuerunt.

Item inter ceteza hoc curabit Or in foederibus caueri, ne vnq;

cuiterne hanc prouinciam Lokuczić Vainoda Valachić et succes:
sores repetant, vel quouis nomine suam vocent, vlqz se illa in
perpetuum Vainoda ipse abdicet, cum neqz ante extitit, neqz
nunc sua vlla racione dici aut comprobari possit.

Si mentionem fieri vel à Valachis, vel ex parte Sermi domini
Hungarić Regis audierit Orator, q tempore Bohdani Vai:
node controuersia de dicta prouincia Lokuczić fuerit ad arbitra:
lem sententiam Sermi domini Wladislai bone memorić Regis
Hungarić delata, hactenus maneat indefinita respondebit ex se
ipso, hec quidem accidere potuisse, sed tamen nihil nunc ad rem
pertinere, cum et Bohdanus posterioribus temporibus suis et se:
liqui Vainode Valachić ea prouincia, cognoscentes eam ad
se non pertinere, Aiti sue cesserant, et nullam mentionem cu
Regibus Polonić de illa habuerunt, cum tamen foedera sint plu:
ries cum Vainodis per Altem Regiam renouata in quibus
nihil vsqz de hac prouincia est commemoratum

Ad innouationem eorum foederum que Mtas Regia cum presenti
Vainoda Valachić inierat, et quć ille violauit Orator co:
sencict.

In quibus foederibus cum sint multe condiciones et Capitula seu
articuli, dicet Orator, non necessarium fore, vt ibi scribantur et
recenseantur, sed promittet Altem suam in pntia Oratorum
Vainode Valachić ea ipsa priora foedera iureiurando et
literis, suo et Consiliariorum suorum sigillis obsignatis con:
firmaturam esse. Et vt ad idem faciendum Vainoda Mol:
danien sit obligatus, hoc est, vt ipse vicissim ea ipsa priora
foedera, suo corporali iuramento et literis, suo et Boiarorum
suorum sigillis obsignatis in presentia Oratoris Mtis sue
qui ad illum mittetur, confirmet, et confirmare teneatur

Ad restitucionem hominum fugitiorum, qui sub hoc bello de Regno in Valachiam et Valachia in Regnum profugerunt Orator consenciet.

Si incidat mentio, et postularetur ab aduersa parte vt proditores subditi qui consultores et Duces in hoc bello Vaiuode Molda: uien' et eius gentibus se prestiterunt, ni graciam ut's Re: gie' et ni bona restituantur, dicet Orator nihil se ea de re habere in Commissis, et bona eorum dicet iam in hereditate' aliis esse assignata.

De iusticia vtrinq; administranda in finibus, hic domi con: stitui poterit per Consiliarios ut's sue' et Vaiuode Mol: dauien'.

Faciat eciam Or' mentionem de Villis in Pokuczie quas te: nent à non multo tempore Valachi ex donacione predecessoru' ut's sue', Theutul, Legofict, ad illius vitam facta, et ad quas subditi ut's Regie' habent Jura et literas vt de illis hic domi, reuisis vtrimq; partis Juribus ad quam Jure spe: ctare debeant cognoscatur

Quod reliquum est, erit prudencie ipsius Oratoris ita opera studium et sermones suos accommodare, prout res et digni: tas rea' Regiq; mi postulabit, quod totum illius fidei et industrie' committimus.

Petrus Tomiczkii Epus Crace. Vicecancell. Laurentio Misscowskii Castel. Biecensi oratori regio.

Mag^ce domine amice charis^me. Hesterno die cum essem in ves: peris, reddite sunt mihi litterę vrę. D. quibus causas tam diu: turne istic more suo, et q tandem non speret se posse in presens aliquid aliud constituere de concordia et pace cum Voievoda Moldavien, q3 Inducias ad aliquod tempus declarauit. Mirabatur Regia Vtas, mirabamur et nos reliqui quibic sumus cum Vte sna, quod tanto tempore vrę. D. nihil scripserit, quid cum illa istic ageretur, et quomodo res, quarum grę missa istic fue: rit procederent, cum autem Oratores Voievode istic non sunt nec spes est vlla q venire deberent. Non est q vrę D. diutius istuc immoretur, prout sola ipsa hoc ipsum bene pen: pendit. Et ob hoc scribit se breui ad nos reditur am, in quo fortunet illam deus, Quod rumore quodam istuc perlatu est, dominum Palatinum Russię, cum aliquot milibus homi: num, ad Regem Ferdinandum concessisse, sciat vrę. D. ew rumorem vanum et falsum esse, et hec intrepide affirmare isthic coram omnibus potest, q dominus Palatinus Russię est dom et excedo q de profectione sua ad Regem Ferdinandum hoc presertim tempore ne cogitauit quidem, sed non est hoc pri: mum q de nobis spargunt homines inimici, in odium nos apud vicinos et confœderatos nros inducere volentes, bene valeat vrę. D. cui plura nunc non scribo spero enim illam breui ad nos reditur eam Dat. Cracouię die quindecima Augusti Anno domini M°. D. XXX ij°

Tomicius Eps: Regni Vicecancell.

Habuimus hesterna die literas ex Buda à domino Laurencio Mischkowski Castellano Biecen'. Ex quibus cognovimus illum nihil in presens constituere posse de concordia et pace cum Voievoda Moldavien', partim propter absenciam Oratorum eiusdem Voievode Moldavien', qui hactenus illuc non venerunt, ac eciam ob varias occupaciones domini Ludovici Gritti cui tota hec res est credita et commissa, partim eciam quod audiunt multos homines de Regno, iuisse in militiam Regis Ferdinandi contra Thurcos, id quod Cesare Thurcarum molestissimo fert animo, Degq ea re dominus Gritti cum domino Castellano Biecen' graviter expostulavit et est locutus. Exitus docebit quid pariet nobis boni aut mali hec nimia mea libertas quam adeo dilatamus, vt eciam non attentis foederibus et Induciis que habemus cum Imperatore Thurcarum, ruimus passim in militiam externam, nulla habita racione prohibicionis Regie Mtis, et neutralitatis datum susceptę, et promisse, ego die Martis proximo discedo hinc ad Synodum provincialem, que ad diem festum Sancti Bartholomei proximum Piotrcovie est indicta, et inde vadam ad bona Episcopatus mei vt paruper respirem à laboribus et curis, quibus toto hoc tempore eram distractus simul vt solutus curis omnibus possim oblivisci earum miserarum dignitatum ac miseriarum quas hic, opponens me pro iusticia et veritate multas pertuli Comendo me benevolencie et solite amicicie Vre M. Quam Dns dominus cum suis omnibus seruet quamdiutissime incolumem ac foelicem Dat

1061

Sigismundus Rex Polonie
Consiliariis suis:
Episcopis in Synodo Pietrcouien cogregatis.

Rme in Chro pater. sincere nobis dilecte. Superioribus diebus ablegaueramus in Vngariam Generosum Laurentium Mishkowski Castellanum Biecen, fidelem nobis dilectum, permoti lris Illris Domini Critti, qui quoniam ab Imperatore Thurcorum ad nos missus, & venire non valens, in Aula Sermi Regis Io: annis, res nras cum Valacho se compositurum receperat, aliud quiddam Cquetiam & ipse ab initio nuncio nro pollicebatur. et nos optabamus I nobis renunctiari fecit. Nam cum ab initio aduentus nuncij ad se nri, pacem & concordiam, qualem ipsi habere vellemus: cum hoste nro Valacho pollicitus esset, tandem rediens ab Imperatore suo ex Castris de repente, in alium mutatus. cepit nomine Cesaris & Imbrahimbasse, cum nuncio nro expostulare: quasi nos violatis Inducijs: auxiliares copias Sermo Regi Ferdinando misissemus, contra Imperatorem. Cui talia de nobis Valachus ipse persuadere conatus esset, & quis nuncius noster, hostis nri impudens, hoc commentum esse affirmans, aliqua ex parte suspicionem istam a nobis repellere non prætermiserit, non aliud tamen pro responso, accepit, q nobis esse liberum integre. & Inducijs cum Imperatore Turcorum permanentibus, pro arbitrio nro castigare hostem nrm Valachum, quem et Imperator recepit se castigaturum. Ex quibus verbis facile colligimus, hosti quoq nro Valacho datam facultatem inuadendi Dominia nra, de quo & ipse sollicite falsis erga nos accusationibus Imperatorem stimulare non cessat; et nobis non potest non parere odium apud Imperatorem licentia quorundam subditorum nrorum, qui prter scientiam & voluntatem nram: abierunt ex regno nro, contra Turcos pugnaturi, et præbuerunt occasionem famæ, quæ per Vngaria

& forte etiam in Castris Thurcicis sparsa, fidem facit confectis
Legationibus Valachi, qui vti ab exploratoribus nris accepimus,
nullum non mouet lapidem, vt nra inuadere cum fructu posset.
Proinde hūs expensis. S.tas tua, sententiam & consilium suum pro
fide et prudentia sua nobis perscribat, quemadmodum tempesti-
ue prouidere debeamus et possemus, ne nobis hostis noster insulect.
& damnum "cum" leuitate inferat, Nam et terræ Podoliæ Russiæq3
non multo militē prouise sunt: & reliquum Contributionum
publicarum, vix pro exoluendo stipendio istorum militum ad hie-
mis tempus sufficiet. Dat. Craconiæ xxim.a Augusti Ano 1532.

1062

1061

CRAconie die xvi^a Augusti Anno domini
M° D° xxxii°

Sigismundo primo Regi Polonie Episcopi in Synodo Petrcouiensi congregati

Accepimus literas Sacre Mtis vre, quibus nobis expedicionem Oratoris sui in negocio Valachico significare, et vna consilium rem, quid vlterius faciendum esset requirere: re dignata est. Nos non possumus non probare imprimis q Sacra Mtas vra Oratorem ipsum in Hungariam vt postulatu erat granata non fuerit mittere, ne quid per illam quominus pax fieret, stetisse videremur, sed negocium ita vt spes data fuerat et Mtas vra, nosq omnes optabamus non successisse, plurimum dolemus, dolemus item tot ex subditis Mtis vre profectos esse contra Thurcos et presertim ex Aula Mtis vre camq iam famam ad illos permanasse. Veremur enim ne res ista et foederi officiat, et pariat in posterum Mti vre et reipublice difficultates maximas. proinde expediebat ante, prouisionem aliquam, ne id fieret facere, interim consilium aliud prestare non possumus Sacre Mti vre, nisi vt milites mercenarios, qui sunt in Russia continere dignaretur, in ipsorum seruicio, et diligentissime illis et Capitaneis suis finitimis committere, ne quid aduersus Valachum incepturent, neue vllam aliam occasionem belli ex se preberet Et licet pro defensione anni futuri motio bellica sit decreta, tamen cum noui euentus, noua exigunt consilia, censemus vt Sacra Mtas vra q primum opportunum fuerit, Conuentum generalem statuat, vt imminentibus aduersitatibus et periculis commode consuli et prouideri possit, hoc nobis

m̃ p̃sens nihil consultius factu videtur, Comendamus eaĩ
atq̃ eaĩam nos et oraciones mas vrã Sacra Mti Re:
gie quã vl diu et foelicissime regnet, dominum deum in:
giter precamur Dat Piotrcouie die xxviiia Augusti
Anno domini M°. D°. xxxvi°

Petrus Tomiczki epś Cracc. Vicecancell
Joannj Carncowski epo Wladislauiensi

RME in Chro Pater Et domine frater et amice charme ac
honoran. Non dubium apud me fuit quin hec controuersia
que .D. vra Rma me cum .Rmo domino Archiepisco:
po Gnesnen interuenisset de equo et bono, obmisso ĩmis stre:
pitu terminari debeat, tũ hanc opinionem meam plurimum
confirmarunt litere et ipsius domini Archiepi, et .D. vre
Rme ferme vno tempore mihi reddite, ex quibus perspe:
xi iacta esse fundamenta et initium occasionem datum vt
amice de omnibus inter illas transigatur, quã res profec:
to fuit mihi auditu gratissima
Nam futurum inde spero quodsi non prius saltem Synodi
prouincialis tempore tocius cause controuersia ad bonũ
finem reducetur
In negocio religionis litteras scribi mandauit ad Mgratũ
Gedanen Mtas Regia, quibus illis mandat et com:
mittit vt diligenter et cum summa vigilancia hereseos nouã
contagionem prohibeant, et veterem reuerenter seruent
et tueantur.

Thurcorum copie ingentes et apparatu bellico instructe nõ
procul iam à finibus Austrie Castra habere dicuntur

Contra quas Cesar cum Rege Romanorum et aliis Prin:
cipibus Christianis magnum numerum militum se miss:
ros pollicentur quorum tamen nullam partem hacte:
nus coactam esse ex Rendo domino Joanne Dantisco Epo
Culmen qui hodie huc salvus applicuit intellexi. Cum tu
aliquid certi de rebus illis huc afferetur ego ad. D. V.
Ram perscribere non negligam. Cuius me amori et be:
nevolencie fraterne ex animo commendo et felicissimam
in longa et bona valetudine semper esse desydero Dat
Cmo domini Mo Do xxxiio

Petrus Tomiczki Eps Crace Vicecancel.
Sigismundo primo Regi Polonie.

Accepi literas tuas vra Sermte. quibus ad me perscri:
bere dignata est de iis que proximis diebus egit apud illa
nomine Sermi domini Joannis Hungarie Regis Mgnus Ds
Hieronimus à Lasko Palatinus Syradien, Imperatorem
videlicet Thurcarum delatione Voivode Moldavien, et
aliorum emulorum tuis vra Sermte in sinistram et
plane inimicam de illa optimop adductum, tangz ipsa parum Sin:
cere servaret, Inducias cum illo initas nempe que non
solum Sermos dominos Romanorum et Hungarie Re:
ges ad concordiam non redegerit, sed eciam adversario
illius Suppetias miserit. Qui eciam idem Mgnus
dominus Hieronimus à Lasko recensuit de mittendo per
tuam vram Sermam ad Imperatorem ipsum Budam
Oratore, qui criminationem prefati Voivode Moldavien
et aliorum excusaret, et de suscipiendis cum eodem Impe:
ratore Induciis longioribus ageret plene intellexi, Mihi

quidem non ita multo ante non videbatur fore potuisse cum ho: nore Mtis vrâ Sermè ac Regni ipsius vt ad Imperatorem ipm Thurcorum Or̃ in Hungariam mitteretur ad tractandum cum illo de longioribus Induciis, quippe quem tunc temporis non dubia fama ferebat proficisci hostiliter contra Christianos. Cui vero nunc ad propria breui rediturus esse dicatur, censeo vt siue reuerterit victus, siue non, mitteret ad illum Orem Suum Mtas vrâ Seremâ, id quod facere illam iam con: stitisse, plane perspexi ex eius literis.

Iam quod attinet criminationem Mtis vrê Sermè, meo iu: dicio idem Orator facile illam apud Imperatorem Thurco: rum diluet, cùm referet illi, non per Mtem vram stetisse quominus consecuta sit inter Reges dissidentes concordia, sed per hoc q̃ inter ipsosmet de loco conficiendæ ipsius concor: die et pacis conuenire non potuerit.

De Militibus autem ad Sermum dominum Ferdinandum Re: gem profectis causare poterit Orator Mtis vrâ, illam ha: bere ampla Dominia et in eis numerosos ac variarum na: tionum subditos, quos continere Mti vrê Sermè, quomi: nus alio militatum se conferant non est integrum, q̃ mpe qui et ex sola militia vincere consueuerint, et nulla possessio: ne bonorum mansionem suam hic fixerint.

Quod autem attinet longiores Inducias; tametsi subuereor, ne Imperator Thurcorum, qui tam potens est et ex tot foeli: cibus successibus et victoriis suis elatus, recusat tractare et constituere quicq̃ de negocio ipsarum longiorum Indu: ciarum in Hungaria. Si tamen ita videtur Mti vrê Sermè et aliis dominis eius Consiliariis, vt ipsum q̃ Induciarum negocium, Oratori ad illum mittendo committeretur, subscribo

in hoc voluntati et sententie Mti vre Sereme præsertim cu
ille vltiꝰ Jnra pacis illibate obseruare soleat. Principes vero
Christiani pergant inter se indies magis ac magis esse dissi:
dentes, quo potissimum ego adductus existimo suscipiendas esse
cum illo vel longissimas Jnducias.

DE Voievoda Moldauien, tametsi plane nesciam quid domini
Hungari cum illo monstri alant, et cur dominum Castellanu
Bicien, nulla cum illo facta concordia à se dimiserint, videre:
tur tamen mihi, vt ipse Or Mtis vre cohortetur Jmperato:
rem prefatum nomine Mtis vre vt si sublatas velit prox:
Jus occasiones inter se et Mtem vram simistre opinionis sus:
citande, eum subditum suum ita coerceat, q falsis delatio:
nibus suis quas hactenus vltro citroqꝫ facere consuevit vti
amplius non possit.

CEterum mitto Mti vre Sereme literas Cesaree Mtis, et Sem
domini Romanorum Regis simul cum aliis quas attulit non
pridem Spigel Cubicularius Mtis vre quas tamen ego non
censerem mittendas esse Sermo domino Regi Joanni, ne illis
offenderetur. Suadeo vero vt mittantur ad eum literæ publi:
ce fidei date illius Oratoribus, et hoc solum illi significetur
qꝫ propensi sint illius aduersarij ad ineundam cum eo con:
cordiam et pacem, hec tamen ego, et cetera defero alcioꝛi con:
silio Mtis vre Sereme que pro sua prudencia ea que illis,
magis expedire videbuntur facere dignabitur. Cuius gre
me et meam seruitutem, vtcunq; suppliciter commendo, cupioqꝫ
vt dominus deus Mtem vram cum Sermis dominis Con:
iuge filio, et ceteris illius eius liberis seruet qꝫ diutissime
incolumem et foelicem. Dat Augusti Anno
domini M°. D°. XXXVII°.

Legatio ad Sigismundum Regem Pol ex Synodo Petrcovien nomine eporum et Capitulorum provincie Polonice missa.

Consuetudo fuit in Regno, que pro imre semper tenta est, et gna Regia Mtas, quemadmodum et alia Smra Regni inranit observare, q soli Nobiles preficiebantre Ecclesiis Cathedralibns et Capitancatibns in Regno. Rogetre itaqz eadem Regia Mtas, confrmét eandem consuetudinem, ac permodo statuti declaret ipsam de cetero observandam.

Rogetre Regia Mtas, cum suo toto consilio prohibeat et decernat alios qz Nobiles quocumqz titulo insignitos, non posse promoveri ad Epatns quarumcumqz Cathedralium Ecclesiarum Regni, et ad earundem Cathedralium dignitates et prela: turas et in Collegiatis Ecclesiis ad principales dignitates.

Causé autem propter quas Nobilitas tota exposcit, vt Statutu et Decretum tale fiat referantre et exponantre. Quarum causarum prima, propter seditionem qué necessario enumeret et iam de facto incipit esse inter Nobiles et popnlares. propterea q ipsa panper Nobilitas fundatre eo pane Ecclesiastico quo maiores semper gaudebant sicut illi qui Ecclesiasticos prouentns suis laboribns dotant et conseruant

Item q ipsa eadem Nobilitas omnia ferre onera presertim bellica, Ecclesiarum et personarum Ecclesiasticarum suis periculis et sumptibns sustinere solet et per amicos et propinquos familiarum suarum ab iniuriis et violenciis protegere consuenit propter eas personas qué ipsis Ecclis preficiantre de corpore suo

Item quia Juniores sui exercere soliti sunt iuuentutem suam in seruiciis Prelatorum earundꝫ Ecclesiarum, et ex illis domos suas sublenare quē commoditas vel tolleretur, vel maiore ex parte minueretur, si daretur via in Ecclesiis maiora loca occupādi his qui nec dotarunt ea, nec defendere possunt. Quod ita iam contingere manifestum est.

Item propter euitandum odium mutuum inter dominos ipsos Consiliarios quod sequeretur proculdubio ex commixtione popularium, qui vt condicionis diuerse sunt, ita morum et affectuum diuersorum essent. Et preterea certaretur pro adipiscendis eisdem dignitatibus, non virtute et meritis, tam suis qꝫ maiorum suorum, sed pecunia et facultatibus sicut videmus in beneficiis et in dignitatibus inferioribus per eosdem populares sepe factum aduersus paupertatem Nobilium.

Item si aperiretur via ad easdem dignitates popularibus vta vt hactenus solis Nobilibus patuit, corrumperentur de facili mores Nobilitatis, que cum non posset suis laboribus et prouentibus consuetis, equari pecuniis et facultatibus Ciuium, necessario cogeretur relinquere mores et instituciones suas, et descendere ad ea exercicia quibus plebs vtitur et ditatur, exerceretqꝫ et mercaturam et Cauponariam et alias eciam viliores actiones atqꝫ ita eciam instituta militaria cum ipsa milicia Nobilium succesſiue perirent, Quandoquidem in acquirendis honoribus et dignitatibus prefatis parua esset differencia esse Nobilem, viuereqꝫ ex consuetudine Nobilium, et esse ignobilem, ac per exercicia Ciuium vitam ducere, vt in diuiciis ita in deliciis maioribus

Rogetur deinde ipsa Regia Ma^{tas}, cum consilio vt tale Decretum fiat sub pœna perpetue exilii et confiscationis bonorum quam meruerere debeat ipso facto, tam is qui contrauenerit decreto

q3 eius parentes et consanguinei, quia alias tanta audacia cohiberi non posset.

Et ne sit dubium quantum ad presens decretum attinet qui dicant: tunc Nobiles et sint abiles ad predictas dignitates obtinendas, pelatue declarari, eos videlicet appellari Nobiles, quorum vterq3 parens Nobilis et ex familia Nobili, sit progenitus, et qui tam ipsi q3 parentes eorum habitarint et habitent in suis possessionibus, Castris, Oppidis, vel villis iuxta morem patrie, et consuetudinem Nobilitatis, viuentes legibus, et iuribus Regno Nobilium.

In quo genere Nobilitatis hii q9 Nobiles censeantur, qui licet matre populari, patre tamen Nobili sint procreati, quorum tamen parentes, et ipsimet, viuant et vixerint ad instar aliorum Nobilium in Regno vt supra. et non exercuerint vel exerceant eas artes et actiones, quas communiter Ciues, et qui in Ciuitatibus morantur exercere solent, per quarum vsum, Nobilitas ipsa in popularem et plebeam condicionem transire solet.

Item quia frequenter contingit, turbari Nobiles ipsos et inter se interim magnas discordias gerere, in beneficiis Iurispatronatus Regie Iutis cum odio amicorum vtriusq3 partis, et perturbatione Ecclesiarum, suggeratur eidem Regie Iuti et eius consilio prohibeatur, ne aliquis sine consensu et voluntate eiusdem Regie Iutis audeat quoquomodo affectare vel acceptare beneficium Iurispatronatus eiusdem sta vt in aliis dominiis cum magno rigore prohibetur, sub pena perpetui exilij et confiscationis bonorum supradictis

Sigismundus Rex Polonie.
Gdanensibus.

F Amati fideles dilecti. à longo iam tempore expectabamus Ioanni Ferstb Consuli istius Ciuitatis solucionem debiti mei, quod tenetur nobis pro frumento empto ex Arce mea Marienburgen, fecimusq; illi Inducias et dilaciones plurcies, quo nobis comodius et citra grauamen sum hoc ipsum debitum soluere posuis: set, verum cum videamus non solum non exigi ipsius facultates ex quibus nobis solucionem ipsam impendere posset sed eciam illum aere alieno, quo satis superq; immersus est, indies magis ac magis degrauari. statuimus iam tandem expectacionem meam predictam, et indemnitati mei prouidere et proinde cum nos inter alios creditores ipsius Ioannis Ferste ad repetendum debitum mem primas partes habere debeamus, volumus et mandamus vobis strictissime vt amputata omni mora et dilacione vlteriori fidemissores ipsius ad soluendum nobis prefatum debitum astringatis, non obstantibus quibusq; litteris, legibus, constitucionibus et plebisaitis istius Ciuitatis quod ad primatem: palitatem mam quam habemus, habereq; debemus, ad repetenda debita mea extendi non debent neq; possunt, pro rei decencia vestroq; officio et gratia nostra non aliter facturi Dat. Cracouie die xxiiii Julij Anno domini M°. D°. xxxii° Regni nostri anno xxvi°

Petrus Tomiczki Epʃ Cracouien
& Regni Polonie Vicecancellarius,
Franciſco de Frangenipanibus Archiepo.
Colocenſi.

RME in Chro Pr et domine, maiore honoranme. Accepi literas. D. vrá Re me, quibus, vt Chriſtiannm decet Po: tificem me monet et hortatur me fraterne, ne meis officiis et vigilancia apnd hanc domini mei. Utem ceſſem vel agere vel operari, vt ſumme neceſſitati Regni Hungarie et proxime iam imminenti periculo ſua ope atqꝫ conſilio ſuccurrere ali: qua racione dignaretur. Quod admonicionis meritamen: tum, etſi mihi ſponte iam curreuti allatum eſt, erat tamen vel hoc nomine apnd me charum, et iucundum, q. D. vrá Re me ſingularem in iſtius Regni periculis prouidenciam et ſollicitudinem mihi declarauit. Ego quod ad me attinet vel ſolam. D. vram Re mam teſtem meorum officiorum eſſe vellem, que in inicio belli ſuſcepti pro bono Regni Hungarie et ſuadendo et agendo lubens ſemper prẽſtiti. De Utis autem Regie cura et opera in conciliãnda concordia vi: gilanti, quis neget teſtes eſſe poſſe ſimul et iſtius vrí, et huius regni mei populos quibus omnibus intuentibus ſe: dulo ſemper egit, vt rem à certamine ad bonam vtremqꝫ Regis amiciciam traducere poſſet. Quod tametſi hoc, non bene ſucceſſit, fortuna magis qꝫ vel Utis ſne Regie vel mea hic deſidia impediente, perſuadere tamen ſibi poteſt. D°. vrá Re ma Utem ſuam, et nos reliquos omnes idem iterum atqꝫ iterum repetitmeos eſſe, neqꝫ pri: us conquietmeos qꝫ negocium huius belli aliquam in ptem et vtinam in bonam finiatur. Commendo me D

Dat Cracouie die decima post festum Natiuitatis
Marie Anno domini M°. D°. XXXi°

Sigismundus primus Rex Polonie
Iosto de Rosembergk

Spectabilis et Mg^ce sincere nobis dilecte, Intelleximus desiderium et postulationem .S. tue, qu'am nobis et literis et Nunciis suis de ducentis eqmitibus leuis armature in regno meo conducendis declarauit, In qua postulatione id q'd per domestica impedimenta, et impendencia ab hostibus periculà prestare et concedere non potuimus, necessariis racionibus excusauimus. Sicut hec verbis coram .S. tue Nuncij illius declarabunt Quare .S. tua et illud quòd fieri potuit et hoc quòd non potuit, prudenti animi sui gratitudine à nobis suscipiet. Nos enim nisi et foederum cum Thureo interorum, et belli cum Valacho hoste meo suscepti aliorumq3 finitimorum infidelium hostilitatis in presentia racionem haberemus, nihil nobis iucundius duceremus, q3 hec salutaria in reprimendo communi omnium hoste studia quantulacumq3 ope mea adiuuare. Verum cum et tempus, et occasio non idem nobis quod reliquis Principibus Christianis concedunt, illud agere et amplecti hoc tempore curabimus, quòd et honestati et commodo regni nostri proximius accedere nobis videbitur, Quòd et sinceritatem tuam iudicio suo nobis concessuram putamus. Que bene valeat Dat Crac die X Junii Anno domini M°. D°. XXXVi° Regni nostri anno XXVj°

1071

Sigismundus Rex Polonie
Georgio Marchioni Brandeburgen

Illtris Princeps Et domine, Nepos charme. Mittimus
illi vrā equum Cantherium seu Cumchum pro quo
ad nos scripsit, et mittimus quidem non minori libera:
litate et alacritate donandi, quam illa habendi desiide:
rio teneatme, optamus autem vt placeat illi vra et
ita sit fortunatus vt deuictis hostibus salvam et trium:
phantem illatem vram domum deferat, sitq illi in
fugandis semper, in fugiendis hostibus nunq vtilis et
neccessarius Quam bene et foeliciter valere op:
tamus Dat CRacouie die xxi^a Julij Anno
domini M^o. D^o. xxxii^o Re:
gni nostri anno xxxvi^o

Turcarum Imperator Salomon in Austriam venit per Stiriam et Carinthiam inopinanb Germanis, credebant eum venturu prioze via per Vngariam 1532.

Turcus habet in Exercitu suo quingenta millia bellatorum

Adueysus eum Cesar Catholicus Carolus quintus habet Exercitum
Christianorum.
Hispanorum octo millia.
Italorum xiiij millia. } Peditum.
Germanorum stipendio Cesaris xii millia. }
Equitum Hispanorum et Gallorum duo millia. }
Equitum Germanorum et Bohemorum v. millia. }
Vastatorum Cx millia.

Imperium Romanum dedit
Peditum Triginta millia.
Equitum quinq; millia.

Bohemorum erat
Equitum et Peditum Triginta millia
Regni Romanorum equit octo millia

exceptis peditibus ad custodia Cuitatu et Arcium deputat

Pontifex Romanus misit x millia Equitum.

Andreas Doria cum Classe Cesaris: eo tempoze q Sicilia soluit in Epyrum: vt Turcos in Grecia domi aggrederetur ex altera parte.

. Pugna non fuit commissa.

Andreas de Gorza: magno turbatus desyderio vt videret Herricum
Thurriam qui in Austriam venerat: et satisfacere volens huic
suo desyderio misit se conferre in Vngariam. Dñs petrus Tomicius hyps
nasterus et rauens ne ipse Andreas impos sui proteplorator illi
fisimarchus: exegitauit illi sequentem legationem vt haberet causa
et Oktezd Hounstuny in Vngariam eundi. vt sub hac occasione Herricu
Thurzony videre posset. qui iam tuy, cum magna preda Slauonie
secunde fluuium Dannubii in Turciam venerat turbatus

1077

~~457~~
1015

Legacio a Sigismundo Rege Polonie ad Joannem regem Vngarie. data Andree de Gorca. 24 7bz. 1532

Ser^me Rex, Mtas domini mei Ser^mus. Do. Sigismundus Polonie Rex, me ad Mtem vram misit, vt illam suo nomine viserem, plurimamq; illi salutem dicerem, quam cum omni fortune et felicitatis augmento, Mti vre Ser^me tanq; affini et vicino suo charissimo, ex animo optat et precatur.

Ceterum sua Mtas dedit mihi quedam in mandatis, que Mti vre Serme de mente illius referre debeam, In quibus, vt Mtas vra Serma fidem mihi habeat firmiorem, literas fidei, quas vocant credentiales ad Mtem vram dare mihi dignata est, quas ego nunc Mti vre Serme offero.

Ser^me Rex, iam satis superq; norit et experta est Mtas vra Serma, qua vigilancia quoue studio Mtas domini mei toto hoc belli Hungarici, et Mtis vre Serme cum aduersario suo dissidii tempore curauerit, et pro viribus suis diligenter admixa sit, vt Mtas vra, et illius simul aduersarius in gratiam redirent, et simultatibus odiisq; mutuis depositis, concordiam et pacem inuicem susciperent, In quo quidem opere precium Mtas sua hactenus non sit consecuta, dolet quidem hoc nomine vehementer. Sed cum persuadeat sibi sua Mtas non totam adhuc eius rei benegerende spem precisam esse ab incepto suo desistere integrum sibi non putat, intelligens nunc

presertim vt et ab inicio prenidebat semper, bellum hoc quod inter Mtem vram Sermam, et illius aduersarium de no: bilissimo Hungarie Regno intercessit, non solum subditis Mtis vre, et aduersarij sui sed eciam multis aliis Chris: tiani Principibus et populis noxium et perniciosum esse, magnisq; totam rempublicam Chriánam incomodis et pe: riculis continue subiicere.

Quare eius Mtás rogat et obtestatur vram Mtem vt pro ea pietate, quam erga religionem, et omnem rempubli: cam Christianam prefeferre cognoscitur, animum et volun: tatem suam propius ad concordiam et pacem, cum suo ad: uersario incundam admonere velit, Mtiq; sue aliquid de consilio ac indicio suo suggerere et communicare, qua racio: ne negocium suadende inter Mtem vram et illius aduer: sarium concordie, modico hoc tempore intermissum, nunc demum institui et prosequi debeat, Namq; Mtás sua intel: ligit, sub hoc Imperatoris Thurcarum in Austriam ad: uentu quo hominum quoq; vel maxima consilia turbata sunt et impedita, neminem alium q; Mtem vram scire melius posse modos et raciones ad repetendam pacis et cón: cordie persuasionem accomodatas, his enim cognitis et per: spectis, Mtás illius Serma facilius commodiusq; apud aduersarium Mtis vre persuadere ea posset, que ad per: ficiendum concordie et pacis negocium facere et accomodata esse viderentur. Namq; sperat Mtás sua tanta calamita: te reipublice Chriáne aduersarium Mtis vre Serme permotum iam tandem propensiore animo ad amplectendam concordiam et pacem fulturum

Quod reliquum est Mtás sua Serma etiam rogat Mtem V. vt si quid de loco Conuentui Oratorum designando disceptacois

inciderit, Mtás vrá Serma rcipublice Chriané causa difficilem se prebere nolit in suscipiendo quocunqz loco ad tam piam et omnibus Chriánis popnlis necessariam rem designando.

Mtás vero illius, quod ad securitatem itineris faciendi Oratoribus Mtís vré Seréne illorumqz in loco Conventui deputando manendi racionem attinet, apnd aduersarium eiusdem Mtís vré diligenter prouidere curabit.

Vt autem Imperator qz Thurcorum, sine cuius voluntate et annuentia fortasse Mtás vrá, nihil in ea re agere vellet, consentiat, quo Mtás domini mei negocium concordie et pacis diu per eam ceptum reassumere et perficere possit, de hoc aget Mtás sua cum illo per Oratorem suum quem ad illum mittet, et q me breui sequetur seqz hic sistet apnd Mtém vrám

Dat Cracouie xxviii^a Septembris Anno M°. D°. xxxii°

Sigismundus primus Rex Polonie.
Ibrahim Basse.

Illtris et Mgce domine amice sincere nobis dilecte. Kierxdei qui iam aliquocies apnd nos Oratoris munus nomine Serenissime istius Cocsaree Mtis obiuit, virtute fide et summa dexteritate quam in exequendis Cocsaree Mtis mandatis prestitit hoc de nobis meruit vt si in ditione et subiectione mea domicilium fixmare vellet, non possemus nisi singulari gra illum prosequi. Quod quoniam ille aliter in animo suo constituit, et nos tamen illius merita gratitudine aligna remunerare cupiamus, postulamus ab Illtrei et Mgca. D°. vra tanqz amico nro, velit opera et intercessione sua apnd

istam Coesaream Vtem illi adesse, vt pro gracia et autho:
ritate qua apud Vtem suam Coesaream valet efficere
vt et stipendium illius augeatur et mea causa aliquo loco
digniore pro arbitrio sue Coesaree Vtis honestetur, in
quo plurimum et illi commodabit strenuis Vgcia Vra et
nobis non mediocriter gratificabitur. Nos vero vici:
sim hoc illius officium multa gratificatione referre illi
per omnem occasionem curabimus Quam valere et foelicissima
esse in perpetua Coesaree istius Vtis gracia optamus
simulq; ab illa rogamus vt nos et negocia mea apud
se et apud ipsam Coesaream Vtem habeat comendata
Dat Cracouie

Petrus Tomiczki Eps Cracc. Vicecancell
Stefano Broderico Epo Sirmiensi.

RME in Chro Pr et domine fr et amice charme ac honoran
Doleo ex animo statum Regni istius in magna perturbacione
esse constitutum, non dubitoq;. D. Vram Rmam tantarum
calamitatum iam esse pertesam, Sed cum hec omnia nonnisi
nutu et permissione diuina fiant. D. Vra Rma ferat illa
forti ac infracto animo, spemq; bonam concipiat, dominus
deum misertum tandem patrie istius, daturum esse tandem
feliciora et magis propicia tempora. Ego quantum ex me
fieri potest, non desisto pulsare Vtem hanc domini mei co:
tinuis precibus vt persuasionem tentate concordie inter
Seremum dominum Regem Vram et eius aduersarium
non intermittat, Sed et quicquid gratie et fauoris concili:
are possum. D. Vra Rme apud ipsum Seremum dominum

dominum Regem meum id perq̃libenter et alacri animo semper prestare pro mea vtili studebo.

Ceterum dati sunt mihi septuaginta quinq̃ florem in auro à D. vrá Rma missi, et cum eis frustum auri quos ego nunquam ab illa repecüssem potiusq̃ vidissem vt illos D°. vrá Rma in vsus suos necessarios collocasset. Ego enim gratia sit deo, non egeo.

In quibus negocüs proficiscatur is Or Sermi domini Regis mei Petrus Opalowiczki non erit incognitum. D. vrá Rme. Cuius solito amori ac benevolencie me ex animo commendo. valereq̃ illam in multos annos sospitem ac foelicem vehementer desiderco Dat Cracovie die tercia Octobris M°. D°. XXXii°

Petrus Tomiczki Eps Crace. Vicecancell
Francisco de Frangepambus Archiepo
Colocensi.

RME in Chro Pre et domine amice charissime ac maiori honorand
Proficiscente istuc et descendente ad Mtem Sermi domini so:
annis Hungarie Regis hoc Oratore Mtis Sermi domini
Regis mei, nolui illum vacuum literarum mearum ad D.
vram Rmam dimittere quibus illam viso et saluto, pre:
coq̃ illi quecq̃ fausta ac foelicia.
Ceterum tametsi subsecuta hac pnti perturbacione rerum in
Austria ac Stiria, vaciones persuadende et sarciende concor:
die inter Sermum dominum soarem Regem ac sue Mtis
aduersarium sint plurimum impedite et ad maiorem dif:
ficultatem redacte, ego tamen pro meo erga regium istud
studio ac desiderio non cesso sollicitare Mtem hanc domini

mei, continuis precibus, vt ceptam in hoc operam suam non intermittat, Si enim paulisper dimanerit hec Regum contencio proculdubio pariet grauissimum casum toti reipub: licé Christiané.

Cetera intelliget ab hoc Oratore Serén domini Regis mei .D°. vrá. Rma q̃ ne valeat diu felix ac sospes ac me benevolencia fauoreq̃ suo prosequatur. Dat Cra: conié prima Octobris Anno .M°. D°. XXXii°

Legatio ad Solimánum Cæsarem Turcorum a Rege Polonie Sigismundo primo data Petro de Opalenicza Castellano Landen Capitaneo Costensi Regis Sigismundi secundi Augusti pueri Curié Magistro

Proficiscens per Regnum Hungarié, descendes ad Serén dominum Joannem Hungarié Regem, et vises illius Mtem nrá nomine, salutabisq̃ illam verbis honorificis.

Cæterum dices, q̃ cum te ad Aulam Serén Thurcarum Imperatoris missurus, dederimus tibi in mandatis, vt Regiam Mtem suam quocumq̃ in loco Hungarié esset conuenires, salutacioneq̃ illi dicta precareris suæ Mti oé bonum, cum prospero faustoq̃ in rebus et negociis illius successu.

Insuper declarabis Mti suæ, q̃ cum nos memoria reuolueremus esse veteres Regno meo cum illius Mtis Hungarié Regno depactas inscriptiones, vt videlicet vtrumq̃ Regnum de racionibus foederum cùm Imperatore Thurcarum habendorum, mutuam inter se communicationem vel consultacionem

sultacionem habeat: nene alterum sine altero foedera ipsa vel
suscipere vel reicere possit. Nunc vero sciamus Vtem suam
cum illius Imperatoria Vtè bona et sincera amicicia coniun:
ctam esse, inscriptionum predictarum Jus oblivione preterire
nolentes, te misimus ad Coesarcam Vtem, vt meâ qz et Re:
gni mei cum illa foedera ad futura tempora renoues, ami:
ciciamqz mutuam firmes.

Referes preterea illius Vti, à nobis tibi inter alia commissum
esse vt cum nos concordiè et pacis inter Vtem suam et illius
aduersarium persuasionem et conciliationem nondum remise:
rimus illiqz eciamnum omni cura et diligencia meâ inten:
dere velimus, rogares Imperatorem Thurcarum vt et ipse
desiderio ei faueat authoritateqz et assensu suo nobis ea in
re deesse nolit

Hoc loco eciam referes Sermo domino Ioanni Regi videri nobis
necessarium, vt Inducie iterum inter Vtem suam et aduersa:
rium eius ad tractandum de concordia et pace tentata, reci:
piantur de quibus tamen Induciis, non aliter cum Impera:
tore Thurcorum agere nos tibi commisisse, misi prius explo:
ratum habeas Vti sue Sermi idem videri et placere, cui
qua de hac re nomine meo consilium capies, et ni eam par:
tem in quam Vtas sua consenserit, apud Imperatorem Thur:
corum de assensu constituendarum ipsarum Inducianum ages
et postulabis.

Postremo dices nos dolere ex animo, q mr Or ad componendum
transigendumqz de negociis que nobis cum Valacho hoste meo
intercedunt istuc in Aulam sue Vtis missus, re non co:
fecta ad nos reuersus sit, Tantoqz id magis dolere, q fraude
et dolo ipsius Valachi hostis mei id factum esse animaduer:
tamus

tamus, cuius nequicia et peruersitate multum iam nos exagita:
tos, dedisse tibi in mandatis, vt ab Imperatore Thurcarum
postules, quo hunc nequam et scelestum hominem imperio suo
ita in officium redigat, et compescat, ne deinceps nos bello et
hostilitate sua quàm ferre nequaqz possemus, lacessere posset
Nam id nos vereri et cauere, ne illius peruersitate et ca:
lumniosis delationibus ad sinistram opinionem offense, cum
Cesare ipso dudum seruate et nunc denuo incunde amici:
cie adducamur. Rogabis vero vtem Sermi domini Hu:
garie Regis vt aduersum Valachum hostem nrm prędi:
dum quacumqz inimiciciarum cum illo nobis occasione ob:
lata, propensione benenolencia et fauore suo, quem neces:
situdo mea mutua postulare videtur nobis adesse velit

In negocio Martino Gerendi

Posteaqz expones Sermo domino Joanni Hungarie Regi ca
que ad illius vtem habes à nobis in mandatis, referes
etiam nos cognouisse vtem illius Martino Gherendi,
cui, Mgci olim Jacobi Tornallii filia in vxorem est despon:
sata, bona in Regno vtis sue Hungarie habita, prop:
terea q ille se partibus Ferdinandi Regis iunxerat re:
cepisse, et quibuspiam aliis illa concessisse. Quia vero ipe
Martinus Gherendi, qui non sinistro aliquo affectu erga
vtem suam ductus, sed Patruum suum secutus ad eius
aduersarium descinerat: Nunc vero ad cor rediens cupit
se vti sue subiicere, exoratiqz ei veniam ab illa impe:
trare. Rogabis vtem illius prędictam meo nomine
vt pro amore meo mutuo, tum etiam causa filie Jacobi
olim Thornallii, eundem Martinum Gherendi, in gratiam
suam recipere: bonaqz tam ab eo qz à Patruo suo alienata

alienata illi vnesum restituere velit. Quo facient nobis rem multo gratissimam Mtas sua Serma. Quam illi vicissim officiis benivolencie mee mutue, per quamlibet occasionem referemus Datt Cracovie prima Octobris Anno domini M°. D°. XXXii°. Regni nri anno XXVi°

Sigismundus primus Rex Polonie Solimano Soltano Cæsari Turcorum.

Sigismundus Dei Sermo et potentissimo Principi &c. Postulato studio et benevolencia mea, mittimus ad Mtem vram Sermam hunc Oratorem et Consiliarium nrm Mgrum Petrum Opalenicki Castellanum Landen. et Serem filii nri Cracie Mgrem sincere nobis dilectum, Cui comisimus vt Mtem vram Sermam viseret, cum illaq nonnulla bonam vicinitatem et mutuum amorem concernencia, nomine nro tractaret et concluderet. Quare ab illa plurimum rogamus vt in omnibus quecumq nomine nostro retulerit, tractaverit et concluserit non secus credere velit, ac si nos ipsi cum Mte vra Serma tractaremus et ageremus quam sanam et felicem esse semper optamus. Datt Cracovie die prima Octobris Anno M°. D°. XXXii°. Regni nostri anno XXVi°

Legationis verba ad Solimannum Imperatore Thurcorum: quam obiuit Petrus Opaleniczki nomine Sigismundi primi regis Polonie

SERme ac potentissime Cocsar: Sermus Princeps dominus Sigismundus Polonie Rex, et Magnus Lithuanie Dux dominus meus gracios⁹ misterc me dignatg est ad visendam sanitatem Mtis Vre, cui in primis plurimam salutem dicit: ac de illius victoriis triumphis, et fochicibus successibus gratulatur oplans ex animo vt Mtas Vra et diutissime valeat, et illi omnia pro voto ac desiderio succedant, tangz amico et vicino suo

Oblatis litteris credentialibus dicendum

SErme Cocsar: Sermus dominus meus Polonie Rex cognosces qui fructus, quantaue vtilitas fuerit eius amicicie et coniunctionis, quam cum Mte Vra Cocsarea, et cum maioribus illius per tempus suscepte regni sui gubernationis habuit, mittere me dignatus est ad Mtem Vram Cocsaream, causa confirmande et reintegrande eiusdem amicicie et coniunctionis inter se et Vram Cocsaream Mtem: necnon Regna dominia et subditos vtrimgz comunes hactenus seruari consuete.

Vt autem ea ipsa amicicia et coniunctio inter Mtes Vras diucr et diuturna mancat: comisit mihi Mtas domini mei Regis ea agere et concludere, cum Mte Vra Cocsarea, quibus amor et benevolencia mutua inter Mtem Vram, et illius Mtem,

Sermumqz filium suum dominum Sigismundum secundum: item Dominia terras et populos earum fouere.

Et postulat sua Mtas, vt vrá Cocsarea Mtas velit esse suc Re: gie Mti, Sermoqz filio eius domino Sigismundo prédicto, bo: nns amices: et amicicium atqz pacem cum illis seruare dig: netur qua non solum ipse Mtes vrá, verum etiam domina ac subditi illarum vtrimqz vtantur: eamqz ita seruent et cus: todiant, vt nuncii et Mercatores, et subditi quicumqz Mtui vrarum possent vltro citroqz inter Mtes vras, et eorum re: gna et Domina tuto comunicare, manere et redire, nego: ciariqz in omnibus suis mercimoniis et negociis honestis ac decentibus, ita quemadmodum hactenus sub foederibus inter Mtes vras, et olim tempore prédecessorum Mtum vrarum habitis fieri consueuerat.

Sciens vero Sermus dominus meus, qd foedera cum Mte vrá Cocsarea recepta et amicicium inita integerrime semper ac sin: cerite seruauerit, plurimum dolet nonnullos esse, qui apud Mtem vram Cocsaream de multis qué contra foedus et mu tuam benevolenciam facere viderentur Mtem illius calumni: antur, quod, qz prêter veritatem illi faciant Mtas vrá Coe: sarea ex oratoribus sms quorum aliquot proxime apud Mtem illius habuit, plane cognoscere potuit, Illi enim cum in Aula Mtis sue essent satis perspexerunt, qz vere et fideme officio amicicie erga Mtem vram Cocsaream vtatur

Coeterum Sermus dominus meus, magnas agit et habet gras Mti vré Cocsaree, qd non solum non inuexerit auxiliis contra Mtem suam Regiam, hostem eius Voiuodam Moldauien sed eciam illi mandauerit, vt que hostiliter in Dominia Mtis sue inuadens occupauerat, sine cunctacione restitueret

et ab omni bello hostilitateq3 sua deinceps abstineret / Quę mtis vrę Cesaree erga Mtem suam Regiam benevolencię et amicicię declaratio / cum sit Mti sne non mediocriter grata, pol: licetur se vicissim illam Mti vrę Cesaree / omnibus amicicię et benivolencię officiis relaturam.

Priuatim agenda cum Bassis.

Primum salutatis Bassis nomine mo / dices illis / ad quid et qua causa te illuc miserimus: vt videlicet bonam valetudinem Cesaris inviseres: ei omnia fausta et felicia nomine mo precareris: vtq3 pacem et amicitiam longiorem tractares et concluderes inter nos et ipsum Cesarem talem qualis erat hactenus inter nos et illum / ac olim predecessores vtrinsq3 nrm

Si quęsitus fueris quanto tempore cum ipso Cesare Inducias inire vellemus: respondebis nos minq3 optasse / neq3 optare aliquam differenciam inter nos et ipsum Cesarem: et proinde velle nos Inducias cum illo per tempora vitę mę / filiiq3 mei et vitę ipsius Cesaris et filii sui. Quare ages vt ipse Induicię ad vitas vtrinsq3 nrm ac filiorum nostrorum vtrorunq3 inter nos fiant et confirmentur.

Si in antem recusabunt tanti temporis Inducias: dices / breue spacium Induciarum non bonam spem prębere amicicię inposterum vtrimq3 inundę / Namq3 cum et Cesar et nos ampla lataq3 dominia habeamus fieri nequit / vt si contingat longinquo locorum interuallo Cesarem ipsum et nos disiunctos esse / non possit commode per longa viarum diserimina breui et angusto tempore de renouandis fęderibus / et amicicia mutua reintegranda agi et emari. Et proinde quantum poteris de fędere tanti temporis obtinendo instabis. Quia

1089

Q ua in re si pertinaces Basse fuerint et tam longam condicio-
nem acceptare nollent, tu ad quinquaginta annos dari et reci-
pi foedus vtrimq; nos postulare dices

Q uod si ad quinquaginta q̄ annorum foedus consentire nollet
contendas vt saltem ad quinquaginta (quadra) amos illud habeamus
si vero id q̄ efficere non poteris, saltem ad triginta annorum
decursum obtinere illud curabis. Ad extremum
tamen ita agas vt q̄ longissimas Inducias habeamus, et tu
sine illis ad nos redeas.

S i Basse interrogabunt aut mentionem facient, an nos Tri-
butum aliquot Cesari Thurcorum dare vellemus? vel si
illud Cesari dari possent: respondebis de tributo pendendo,
nihil te habere à nobis in Commissis: mirariq; te q̄ dominus
Imperator Tributum à nobis sibi dari optet, qui amicitiam
suam exquirimus. Nam Tributum exigi non solet nisi ab hos-
tibus, et qui bostilia moliri et meditari comperiuntur. Nos
vero nihil aliud cogitamus et faciemus domino Imperatori
nisi omnia honorifica, et decora: nullamq; hostilitatem pre-
se ferentia: Et q̄ de amicitia et foedere ieundo ad Impe-
ratorem nunciamus: id nos non facere metu aliquo: sed q̄ cū
illius ute Cesarea maiorum nostrorum vestigia secuti opta-
mus in pace ac mutua benevolentia sicuti hactenus fecimus
vitam transigere.

Q uod si nihilominus ipsi Basse instabunt, vt tu saltem sermo-
nes hos de Tributo tecum pendendo habitos nobis referres
et recenseas. Respondebis tibi non licere de istis rebus ad
ad nos referre, quē nullam amicitiam, sed potius offensionē
animi representant. Dices q̄ te istuc venisse ad tractandam
et conciliandam amicitiam, qualis inter nos maioresq; nros

hactenus obſeruata eſt. Iſta autem quę domini Baſſe tecum locuti sunt preſeferre quidam aliud quod ab amicicia alienu eſſe videtur, peteſq; ab eis, ne tam odioſa relatione te oneret

Si vero ipſi Baſſę inferrent. Tartaris dari à nobis Tributu quòd tamen dari Cęſari honeſtius illis videretur: tu respondebis: neq; nunc dari illis à nobis quicq; : et quòd quá: doq; datum illis fuerat: non tributi loco, sed in ſtipendiu et mercedem dabatur.

Quòd si nullam mentionem Tributi tecum facient: tu q; nec biſces quidem quicq; de eodem Tributo

Si explorabunt à te de cęteris Æuropę rebus, et de bellis ac Principum Chriſtianorum diſſenſionibus, vel de nouis introductis in fide Chriſtiana hęreſibus: dices te ipſum ignorare et à nobis nihil quicq; in his inſtructum eſſe.

Si querent Baſſe, quid sit in cauſa, q nos Regem Ioannem et illius aduerſarium non reduxerimus in gratiam pacemq; et concordiam inter illos non perſuaſerimus: Respondebis nos magna quidem cura et ſollicitudine, per omne tempus illorum diſſenſionis id egiſſe, vt inter illos reconciliatio fieret paxq; et concordia, illorum vtriusq; populis neceſſaria ſtabiliretur. ſed cum hactenus proficere in hoc non potuerimus non eſſe factum culpa vel negligencia mea declarabis, referens id omne quòd hucusq; perſuaſionem in concordia nram impediuit ex parte in de loco Oratorum congreſſui deſignando contencione et controuerſia prouenisse. Nam cùm de mille dis Oratoribus ad tractandam pacem vtriusq; inter illos conuenisset Rex Ioannes nusq; illos prętereq; in Aulam nram aut in aliquem locum Regni mei à nobis nó procul

distantem mittere volebat. Aduersarius vero illius Rex Ferdinandus, hoc non concedens, contendebat vt locus pro Oratoribus prędictis in Germania designaretur, propter Caesaris fratris sui desiderium, qui loco in quo concordia tractaretur proximus esse cupiebat.

Cum vero ita culpam tuam excusaueris dices nos circa hąc de reconciliandis regibus prędictis nondum abiecisse, sed operam etiamnum dare et daturos esse, vt concordiam et pacem inter illos transigere et constituere possimus. In qua re cum intelligamus authoritatem Vtris Caesareę plurimum valere et necessariam esse, postulamus ab illa velit in hoc nobis assentiri, et sua ope ac consilio non deesse, ne tot ędibus amplius populi vtriusq; conficiantur, neue sanguis eorum penes quos nulla est dissensionis culpa, effundatur.

Dices prętereą, Bassis nos et gratos esse, et habere gratiam quòd Caesarea Vtras Voiuode Moldauiensi hosti meo non solum non tulerit contra nos opem auxiliaq; illi non dederit, verum etiam mandauerit seuere illi ne quicq; hostile aduersum nos Dominiaq; et subditos meos ageret, vtq; prouinciam Pokutiensem hostiliter inuasam et occupatam: demiq; res illinc ablatas nobis restitueret, damnaq; subditis meis tunc illata sarciret, quod nos illius Caesareę Vtri gratificatione meą et officiis amicis referre semper per occasionem curabimus.

Si Basse tecum de rebus Valachicis quidpiam colloquentur, vel si ex delatione Voiuode Moldauiensis tecum de iniuriis et damnis quibuscumq; praesertim post recuperatam prouinciam Pokutiensem per nos illi factis expostulabunt, respondebis oportune ad illorum interrogationes et quęsita partim excusando factum meum et ad tuitionem finium regni mei interpositam opaz

partim calumnias et nugacitatem Valachi hostis mei inconsabis. simulq; hec si commode poteris expones. q; Voievoda Moldauien' calliditate, et malignitate nature sue impulsus à multo iam tempore nos crebris provocabat iniuriis, quandoq; excursiones vrbium in Regno meo subornans: nonnunq; monetam sub signis meis falsa cudendi imitacione contaminans: plerumq; latrociniis clandestinis et hostilitate proximos quosq; sibi adiacentes meos subditos afficiens. Quas iniurias cum acerbitate animi nos tollerasse et dissimulasse dices. verum cum aduertimus illum in apertam hostilitatem prorupisse: insq; insanum et foedera que se et Imperatorem nobiscum habere sciebat, ita contempsisse vt non fuerit veritus Regnum meum hostiliter inuadere, et prouinciam Pokuchie appellatam ad Regnum meum spectantem, et à nobis predecessoribus nostris multo tempore possessam, vi occupare bona subditorum prouincie illius diripere: tum demum nos tam insperata hostili illius impressione commoti, ad reppellendam et vindicandam illius hostilitatem, cepimus intendere, Primoq; tamen Exercitum meum congregassemus, nunclium ad Cesaream Mtem Thurcorum misimus: per quem iniurias, hostilitatem et perfidiam Valachi hostis mei, illius Mti declarauimus. Cauentes enim nos, ne quid contra foedus cum Mte sua Cesarea receptum agere videremur, contra Voievodam hostem et inuasorem bonorum meorum nihil agere armis voluimus, nisi prius iniuriam. qua ab illo afficiebamur Cesaree illius Mti denunciaremus. Intelligentes namq; illum et subiectum et Tributarium Mtis sue Cesaree esse: maluimus iniuriam aliquam tisper tollerare, q; bello aduersus illum suscepto in suspicionem rupti foederis apud Mtem suam Cesaream venire.

Ad quam declarationem, cum nunclius mei, ita Mtis sue Cesaree nomine. nobis retulisset: q; illa mandata mea esset seuere Voie-

node

nodē Valacho et vt terram Pokucie et omnia recepta ac hostili-
ter inuasa nobis restitueret: expectauimus per non modicum tē-
pus eius restitucionis effectum.

Sed cum videremus Voiewodam Valachum post acceptum ab il-
lius Cesarea Mtē mandatum, in sua hostilitate et pertinacia
obstinatum esse: neq; mandatis eius Cesaree Mtis vlla in
re parere et obsequi velle: quin eciam in contemptum Mtis sue
Cesaree plurimis elatis et contumeliosis verbis in vulgus ea
de se iactare, q; integrum sibi foret, vellet, nec ne, mandatis
Cesaree Mtis obsequi, cum nihil amplius q; ad Tributum illi
soluendum velit esse obligatus.

Nos tum et iniuriarum rarum pertesi, et querelis subdi-
torum rorum non tollerandis permoti, misso cum nonnullis co-
piis et militibus, Exercituum regni nri Capitaneo, prouinci-
am ram Pokucie recepimus, et occupatores Valachos ex ea
eiecimus, ad quem casum, cum denno Valachi numerosiores
accessissent, iterum sunt per milites nros repulsi. Tercio ipse
Voiewoda prouinciam nobis non concedens, cum vniuersa po-
tencia sua et multorum millium hominum cumq; tormentis et
omni apparatu bellico, Capitaneum et milites nros est adorsus
quem eciam auxilio dei, et iusticia cooperante idem Capitaneus
cum militibus nris fudit, fugauit, et vindicatus est, multis ex
illius militibus interfectis aliis in fugam simul cum ipso versis

In quo conflictu licet Capitaneus et milites nri, omnem comeatu
Voiewode, et Tormenta bellica, que secum multa habuit ade-
mit potuerintq; victoria freti, illius terram facile vastare
et depopulari: proferre tamen vltra fines pedem per nos sunt
probibiti, ne in nris cum Mtē illius Cesarea mtis foederi-
bus aliquid offenderent

Quibus peractis nos ad Vtem illius Cesaream, alterum misera: mus nunctium, qui rebellionem Voiewode Moldauiensis si: mul et hec que gesta sunt Vti sue Cesaree declararet, vtq; Vtem illius certiorem faceret, omnia que ex parte eiusdem Voiewode Valachi aliter dicerentur, ficta et falsa esse et vt Vtas sua Cesarea, que perfidiam et fraudes Voiewode be: ne nosset, nunctiis et calumniis illius fidem non adhiberet

Qui nunctius, cum reuersus ad nos esset, declarauit nobis Vtem suam Cesaream, grauem huc ad nos Oratorem suum mittere decreuisse: qui et Valachi erga nos perfidiam et hostilitatem cognosceret, et federa certa inter nos et illum constitueret: de damnis q; nobis et subditis meis illatis secundum equi: tatem transigeret, hec illius declaratio et Vtis sue Cesa: ree institutum fuit nobis gratum.

Verum cum postea Vltreis dominus Ludouicus Vritti misso ad nos nunctio, scripsisset nobis, se qui Oratoris nomine ad nos proficiscebatur, ad alia negocia obeunda per Vtem suam Cesaream ex itinere reuocatum esse: simulq; à nobis postulas: set, vt ad transigendum de his, que cum Valacho hoste meo nobis intercedunt in aulam Sacre domini Ioannis Hungarie Regis Oratorem seu Secretarium mem, cum plena potesta: te mitteremus, quo et ipse dominus Ludouicus ventureus et Valachus Oratores suos missurus esset. Nosquidem tum de reuocatione tam insignis Oratoris doluimus, tamen cum necessaria Vtis sue Cesaree negocia illum auocarunt no potuimus nisi bom id consulere, et mem desiderium animo equo ferre.

Illud vero quod à nobis de mittendo in Hungariam Oratore per nunctium et literas postulauit dominus Ludouicus, tametsi fac: bamus

bamus nunquam antea de negociis quę cum Valacho vel no:
bis, vel predecessoribus meis intercedebant, vspiam, nisi in Au:
la nra agi et tractari consueisse: non grauatim tamen nos fa:
ctureos recepimus, et non multo post sicut hoc sue Mti Coesaree
cognitum putamus, re ipsa prestitimus, volentes in hoc deside:
rio Mti sue Coesaree, quam id ex literis Illtris domini Lu:
douici Q viti optare cognouimus satisfacere.

Posthec qz accomodatissimis verbis poteris Valachum de illius
vanitate, inconstancia, et perfidia erga nos aegues et mcu:
sabis, declarans Bassis ipsis, qz quemadmodum ille in ce:
teris, perfide et hostiliter nobiscum agere consueuit, ita et in
hoc transactionis negocio, quod in Aula Serm domini Joa:
nis Hungarie Regis tractari debuit, et ad qnod Coesaree
Mtis autoritas intercesserat, nos fefellit, Namqz cum Or
re illuc peruenisset, actmeus tractatmeusqz omnia quę ad
rem pertinerent, nemo tamen ex illius Oratoribus qui ven:
turi promittebantur illic comparuit. Atqz ita Orator me
multo confecto negocio, ab hoste meo illusus, vacuus ad nos
reuersus est.

Si comemorabunt Basse, vel querent abste, quam obrem à no:
bis vel militibus meis, post recuperatam prouinciam nram
Rokuie, Valachus et subditi eius damnis et popnlationi:
bus fuerint affecti: Respondebis te certo scire, qd nos et
subditi mei, nunqz illum aliqua iniuria lacessiuimus: neqz
illi occasionem inimicitiarum et dissidii mutui dedimus, sed
cum ille nos subditosqz meos iniuria prouocasset, tum de:
mum et nos ab iniuria et subditos meos ab oppressione tu:
tati sumus, sicuti et in ea re qnam comemorarent Basse,
subditos meos feciisse oportuit, qui cum illius mandato Coe:
saris non obtemperarce: et fines regni mei inuadere: demqz

multa illic igne et ferro deuastare aduerterunt: calamita-
tum suarum miserti, et ignominia quę nobis ab illo infe-
rebatur concitati in illius fines vendicandi causa ireru-
ptionem fecerunt, nec multum tamen damni vel incomo-
di illius subditis intulerunt

Si preterea expostulabunt tecum Basse prędicti, q à nobis
Capitaneus Exercituũ noverum, cum quibusdam copiis in
subsidium Ferdinando Regi, et contra illius ultem mis-
sus esset: dices hoc non solum à nobis non esse factum,
sed ne cogitatum quidem vnq3, Cùm tamen nos intelligamus
delationes eiusmodi, et falsas de nobis criminationes à Vo-
icuoda Moldauien profectas esse. Rogamus illius Coesa-
ream ultem, quę iam pridem nugacitatem et nequiciam
Valachi bene nouit, huis calumniis fidem non adhibeat
certoq3 credat ea quę nobis per quempiam de inconstancia
et mala foederum observatione attribuuntur, ficta et
falsa esse, quod Oratores per Coesareeam illius ultem huc
ad nos missi amplissime testari poterunt, quippe qui integ-
ritatem meam, et in foederibus custodiendis sinceritate
plene perspexerunt.

Quod si dicent Basse Coesarem esse certo edoctum quosdam
subditos meos in Exercitum Regis Ferdinandi mili-
tatum concessisse, dices id fieri quidem potuisse, q aliqui
Tolomi nominis vel alterius linguę homines, qui passim
in dominiis meis quę late possidemus, victus grà vagá-
tur, nullumq3 firmum domicilium habent, pecunia con-
ducti illuc concesserint id tamẽ clam nobis, et preter om-
nem voluntatem meam factum esse

Si in autem dicent sive Coesarem, certos Nobiles subditos

vel Aulicos meos exe Ferdinandi militare. Respondebis nos neminem scire, qui illuc contra probibicionem meam concesserit sed si quispiam, nobis insciis temerarie et audacter contra mandatum mem se illo contulerit, et domum post hac reuersus fuerit, animaduersione debita à nobis punietur Nos tamen omnino non exedere, vt aliquis subditorum nostrorum contra probibicionem meam in Exercitu predicti Ferdinandi Regis militare audeat: misi forte qui à multis annis illic in Germania se seruiendi officiis vel Regi ipsi vel aliis Germanie Principibus alligarunt, sicut Cesarea Mtas tempore profligati Regis Ludouici in quibusdam subditis meis in Hungaria tum seruientibus forte experta est.

Interrogatus vero de cessis et despoliatis in Regno meo Thureis Mercatoribus. Respondebis tibi quidem cognitum esse, q̃ede nonnulli Mercatores Thurci sint affecti id tamen violenter, et preter omnem culpam mam, vel Prefectorum nrorum, à predonibus factum esse, quod nos molestissimo animo tulimus et de predonibus ipsis, quos cum magna difficultate summus consecuti penas capitis sumpsimus. Cum autem à nemine occulte malorum hominum insidie euitari possint, videri nobis necessarium, vt qui negociandi causa huc in Regnum nrum conmeare tuto voluerint, se Prefectis locorum nrorum presentent, qui illorum securitati prospiciant.

Dicendum etiam erit, vel cum Cesare vel cum Bassis vt illic videbitur, q̃ Tartari Bialogrodenses, qui sunt subditi Cesaris, partim soli, partim etiam ascitis sibi Tartaris Precopensibus, turbare solent pacem et Inducias, que fieri consueuerunt inter nos et illius Cesaream Mtem, grassando in Mercatores et alios subditos meos vltro citroq̃ commeantes et ad fines Regni aut Ducatus Lithuanie excurrentes et

plurima damna perpetrantes. Et proinde vt Cesar illos à talibus facinoribus contineret postulandum quod etiam exit in articulis Inducierum exprimendum.

Item fit plerumq; q̄ Turci subiecti domini Imperatoris Thur: corum, et presertim ouium pastores, pascere solent greges suos ouium in dicione et pascuis nris, Quapropter ob fremiorem pacem et concordiam vtrimq; inter subditos amborum dominiorum stabiliendam, admonendus exit dominus Impe: rator aut cum Bassis agendum, et constituendum, vt eisdē pastoribus aliquem modum prescribi imperent, quo videli: cet homines et pastores subiecti ipsius Imperatoris, non te: mere, nec vi, sed aliquo ordinato modo, et cum bona venia, scientiaq; Prefectorum et officialium morum talibus pascuis vterentur.

Inducie firmande sunt Iuramento Cesaris, quemadmodum antehac semper est fieri solitum, et litere eaemdem Inducie: arum in forma consueta accipienda.

Item vt ipse Inducie fiant ad tot annos, vt prædictum est inter nos, filiumq; nrm: item Regnum nrm Polonie et Magnum Ducatum Lithuanie, aliaq; omnia dominia et subditos meos ac inter Cesarem, eiusq; omnia regna dominia et subditos quoscumq;.

Et vt nullum damnum, nobis, filioq; meo, demq; Regno et Ducatui Lithuanie, ac aliis quibuscunq; dominiis et subditis nris, à gentibus quibuscumq; Cesaris, et Tartaris Bialogrodensibus aliisq; omnibus ipsius Cesaris subditis inferatur, vtq; pax firma et amicicia solida fiat et vtrimq; obseruetur

Item vt nunctii et Oratores tam Cōsaris q3 nostri vltro citroq3 in Dominijs mēis cōmeare possint, Similiter et Mercatores ex vtraq3 parte, vt liberē, ire, redire, et cōmercia ac negocia sua tuto exercere valeant, Theloneis et vectigalibus consuetis persolutis.

Ages demq3 et summa curabis diligencia vt litere Jnduciarum sermone latino aut Italico, prout antea fieri consuenit scribantur. Nam non habemus in Regno mēo homines qui scirent literas lingua Thurcica aut Arabica scriptas debito modo interpretari.

Si quesitus fueris, ex qua causa nobis viuentibus filius mēus fuerit Coronatus. Respondebis factum esse id propterea à subditis mēis, vt in hac temporum varietate, et rerum perturbacione, quē fere totum orbem iam à multis annis comouet, certum Successorem ad nostrum regale solium habeant Quandoquidem vacante Sede multas difficultates et differentias in eligendo Rege plerumq3 fieri solere sunt experti.

Post suscœptas et concluſas inducias

Rogabis Cōsarem, et cum Bassis ages, vt ad Jnducias firmius seruandas Voiuodam Moldauien, ita sub imperio suo seruet, vt ipse, se, erga nos cum Cōsarea Mte cōfoederatos, in officio contineat, et nihil vnq3 hostile contra nos filium mēm, et Regnum ac Dominia, subditosq3 nros quoscumq3 moliatur, Nam Siquid iniurie vel hostilitatis, sicuti proxime fecit, quandoq3 nobis intulerit, et nos vim vi repellentes, quod naturale est, illum vindicati fuerimus. Rogare nos Cōsarem, ne tum rupta à nobis foedera existimare

velit. Si quidem inferendo bello, et non propulsanda iniuria foederum raciones violantur.

Ad Imbrahim Bassam instructio.

Cum perueneris ad locum residentie Imperatoris Thurcorum descendes ad Illustrem dominum Imbrahim Bassam et vises. salutabisq; illum nomine mео et precaberis ei vitam longam, faustaq; omnia.

Ceterum ages illi nomine mео gras, q nobis, Oratoribus, et reliquis nominis Poloni subditis nostris, benevolentia et propensione sua in Aula Cesaree Mtis nunq; deest, illaq; officiose et amice nobis exhibet: et per omnem occasionem prestat. Quod nos vicissim illi gratificatione et mutua nra regia benevolencia referre curabimus.

Preterea rogabis illum nomine nro, vt his que aduersum nos à Voievoda Moldauiensi, nequam homine, vel apud Cesarem, vel apud se dicuntur, vt ipse fidem non daret et Cesaree Mti persuaderet, ne illis fictis et vanis de nobis nunciacionibus credere dignaretur: vtq; Mtas sua Cesarea Voievodam ipsum ita compescere, et in officio co: tinere dignaretur: ne deinceps vt hactenus fecit, nobis, Dominiisq; et subditis nris sua hostilitate et nugacitate fiat iniurius.

Postremo rogabis illum, vt inter Cesaream Mtem, et nos, bo: nam amiciciam, et diu seruatam benevolenciam promoueat conciliетq;, vt operam suam faciat, quo foedus inter nos

1098

et illius Mtem Coesaream immoueatur et stabiliatur ad tempus longum, et vt in omnibus tibi bene comissis celerem et optatam habeas expedicionem.

Cetera industrie, virtuti, et fidei Oratoris committuntur qui hec summarie notata, pro sua prudencia ita extendet et moderabitur, prout res, et dignitas nostra postulabit. In reliquis vero prout illa tempus offeret suo consilio et industrie insistet

Salutandus nomine regis Lodouicus Grithi.

Visendus eciam erit et salutandus nomine mo Illtris dominus Ludouicus Grithi, sine ille in Hungaria, sine in Aula Imperatoris Thurcorum repertus fuerit. Declarandum illi nobis esse gratissimam eius operam, quam prestat assidue apud Imperatorem suum in nris et subditorum nrorum negociis: et vt illam deinceps facere non intermittat, vtq; curet conseruari bonam amicitiam inter nos et eundem Imperatore suum, ita vt nullis hostium nrorum falsis et confictis criminationibus interrumpi possit diligenter rogandus. Preterea vt in causa mnc contra Voiuodam Moldauiensem iustissima, eam velit prestare nobis benevolenciam et affectum, quem in reliquis negociis apud Coesaream Mtem prestare consuevit. Quod officium nos illi omni studio fauore et gratificacione nra referre per omnem occasionem semper curabimus Datt Cracouie vj^a Octobris Anno domini M° D° XXXvj°

Sigismundus Erberstein Regens Austrie Chrfero de Szidlovec Castellano et Capitaneo Cracc. R. Pol. Cancellario

Illtris et Mgce domine, domine obseruandme. Post debitam mei commendacionem. Ad literas vre Illtre. Dnis. quas Stenkiercch mihi pntauit, cuperem ad votum vre Ilt. D. respondere faciam tamen quantum in me est. poterit autem et ipse Schtenkercch plura ad interrogaciones referre que oculis vidit, congregatus erat Exercitus qui satisfeciisset desiderio tyranni si saltem expectasset, adulabantur et Coesare et Romanorum Rex. Ego si sententiam meam dico Thurcam ementitum cupere conflictum cum Coesare, ait quispiam ere in tempore non aduenistis, respondeo, etiam si preuenissent cum mei, ille non conflixisset cum isto Exercitu, et feciisset id quod fecit, posteaqz hanc Rasam pastorum huinsmodi non potuit expungere. mendicauit pacem apud Sopronien' Vissenstott vt in illius Exercitum Bombardas non iaceret quam facile obtinuit, circuiit nonam Ciuitatem quam forte videre cupiuit, consedit ea nocte apud oppidulum Nemkbercham. mee dicionis et ab illis incolis erroganit transitum secretum, Deinde transiens montem dictum Herperg et festinauit vsqz Kracz caput Slyzie quod omnino non erat proniisum, nam tota Nobilitas egressa erat ad Limaum vt Regem comitaretur vsqz ad conflictu

Dominus Joannes Cachianer ab hinc egressus 1300 armatis equitibus 1000 leuibus vel huseronibus, ni Nona Ciuitate adauxit 1000 pedites per montes acceleranimus

vt si potuissemus tyramum prevenire circa Q̃rac̃ et nõ potuimus

Constitutum autem erat noctu velle per Exercitum Threce oppidum ingredi. venimus autem noctu ad oppidum, et die preterita reliquerat illud tiiramus quem altero mane consecuti, nemo suorum redire voluit, nam decem millia transierant Muneram, nostrum non erant tunc vltra tria millia Nos in oppidum reuersi per triduum quieuimus, Hussarones autem illos longius prosecuti et in posteriores ducentos pociores vna die iverunt sterunt et vsq̃ ad copias Basche Natolie progressi, duos, nominatos Sansacos, occiderunt et alterius caput reportarunt alterius vero amputare non potuerunt cum illius Basche copie illos insecute erant. alterius eciam cuiusdam Judicis vel vt aliqui dicunt Marschalci caput attulerunt, valde senis qui pre: nitus canam habebat barbam, nullos dentes, Captiui tunc referebant omnes illos ducentos insigniores fuisse sicuti et vestes, equi et arma eorum testantur.

Dominus Kathianer ex Q̃rac̃ rediit versus Nouam Ciuitatem per itinera per que Thrcus venerat, vene: rat autem vsq̃ ad vallum et fossas Q̃rac̃, nam tunc densissima nebula cooperiebat illum, post Nebulam vero ictibus Tormentarum ex Arce que altissima est et ex oppido. Nam vtrumq̃ eisdem satis bene proniſum erat coactus erat secedere, Scriberem ordine qualia sint iti: nera vbi illius exercitus inierit si vra' ſſet: D.o nesciret, cum vero sciat transeo, nisi hoc preterire non possum mirq̃ execlideremus tam munita oppida non potuisse occupare imo Ecclesias sepius tentatas coactus est relinquere, qua: rum tamen non nisi tres inter Nouam Ciuitatem et Q̃rac̃ politus et plures in eis animas perdidit.

Cum itaqz dominus Cacianer cream haberet de duode:
cim millibus Thurcarum qui fuelo quasi ingressi sunt
montes illos Nouc Ciuitati meridiem versus oppositos, et
vsqz fluuium Onasum qui superiorem ab inferiori Au:
stria diuidit progressi, imo 600 transgressi versus Lin:
cium vbi Rex meus degebat, quamuis statim redire
Onasum coacti inter illos montes cum ex insperato ve:
nissent maximum fecerunt damnum, quamplures homi:
nes ceperunt, Cupiebant autem per alios montes ver:
sus Stiriam et Carinthiam egredi, tamen prohibiti per
meos villanos qui magnis roboribus constructis propu:
gnaculis viriliter illos repellebant, cumqz illis hec no
patebat via, redire vnde venerant coacti, quibus ab
inicio occurrit pars quedam Exercitus mei, que non
erat sufficiens aperto marte illos aggredi, particularibus
tamen prelijs tentatum est, et ceciderunt ex vtraqz parte
aliqui, isti desperati propter famem et defessos equos dispersi
sunt occisis antea captiuis ferme 6000 ni vno quasi tu:
multo, omnia autem itinera redeuntibus erant per meos
commode obsessa. Dominus Cacianer venerat opportunis:
sime in Oppidum Nicienthrcham quasi tercia hora noctis
et post medium noctis egressus contendens recta inter No:
uam Ciuitatem et montes illos, nam ea nocte certi peditis
mei consecuti erant Castra inimicorum significantes equi:
talum cui prerat Dux Fredericus Co: Palatinus quia su:
mo mane adortui illos erant et factum est, itaqz fugien
inimici erant tunc insimul gminqz millia macidunt manus
equitum, defensio erat stremua virorum, in equis deficie:
bant, conantur se fuga saluare quos insecutus Terekh
Valentinus, fugientes autem iunguntur aliis 5000 Turca:
rum, qui per aliam viam egressi montes hii omnes occur:
runt

runt domino Catianer: Cumqz ex vtraqz parte concurritur
est acrius decertare, ita quedam Nebula densissima qua
quidam artificialem et non naturalem existimabant, se inter:
posuit eo tempore prerumpunt Thurci et fugiunt Nichilo:
minus nri illos consecuti, et coegerunt vt relictis equis,
abiectis omnibus vestibus penitus medi pedestres in pate:
tissimo campo plusqz viriliter decertarent, cesus est, ingens
numerus illorum, ingens qz numerus equorum nostrorum
sanius, qz plures boni viri vulnerati equus domini Ca:
tianer occisus, acta sunt hec in patentissimo campo nouè
Ciuitatis quem vrá stli: D°. nouit et vidit, atqz ita
paucissimi ex illo exercitu domum redibunt, Nam et nuc
quotidiè capiuntur vagantes in siluis supra Oppidum
Niemssiab, redierunt vtiqz 600 quos tunc nemo sequeba:
tur attamen ex illis credo non omnes domum redituros,
putantur occisi 9000 precerat autem illis vt omnes captiui
testantur Cassim Vainoda, qui ex omnibus meliores con:
scripserat, nam proclamatum est quicumqz velit possit se illi
iungere, qui inter stremnuiores apud Thurcas habitus
est, et is occubuit, comperiatur in diès plures onerati cre:
ns spoliorum et faeminarum vulneratarum genus vtiqz
inhumana et crudelis què innocenti etati et sexui mi:
nime parcit.

Thurcus ipse de Crach progressus vsqz Drauum vbi pri:
mum montes egreditur, est illic Oppidulum nomine Mar:
purg et illic vndecim diebus mansit, nec capere potuit
conquisiuit qualescunqz Naues et lintres quibus pontem
transiit et transgressus est vbi nam certo sit scribere nó
possum, credo autem tentatum eum Slauoniam si non po:
terit totaliter capere, saltem perdere et depopulari.
Què apud nos hic aguntur vidit Stankherechex ad hunc

me remitto et vrā Sltū D. me commendo Ex Vienna v^a Octobris Rmo domin M^o. D^o. XXXii^o

Petrus Tomiczki Eps Cracc. Vicecancell. Stefano Broderico Episcopo Sirmiensi

RME in Chrō Pr et domine frater et amice charis^me ac honoran. Cum hic postreme Mgcus D. Jeronimus de Lasko Vo ienoda Transsiluanē. et Palatinus Syradien fuisset, declaravit Mti Regie certos modos et condiciones quibus tractationem futurę concordie et pacis adornare cogitat de quibus cum Mtē sue vnus modus satisfaciat et probetur vult in illo omnem curam et diligenciam suam impendere confiditq effici facile posse vt aliquando tandem isti pernitiosē dissensiōi optatus finis imponatur, modo Principes vtriusq partis se prebere faciles et mandata sua cum plena facultate et non limitata potestate Consiliariis et Oratoribus velint dare Ego autem quantum in me erit totis eciam viribus apud Sermām eius Mtem enitar et elaborabo, ne vlli occasiōi in re bene transigenda deesse dignetur.

Scripsit huc ad me ex itinere Mgcus D. Jeronimus Laski quę in Germania recens acciderint, quę ego in exemplum redacta D. vrę Rme cum pntibus mitto.

Ceterum a D^re vrā Rma plurimum rogo velit nomine meo declarare Rmo dno Joanni Statilio Epo Transsylvanen excitatos esse hic quosdam sermones, q^p sua Rma D^o. deberet alienbi palam vel secreto nomen et existimationem nationis

Polonę indignioribus q̄ equum esset et honestum paterętur ver:
bis elenasse. Quę res plurimum hic male audit, et nomen
D. suę in odium et inuidiam multorum adducit, vnde eciam
non mediocrem capio causa. D. suę Rme molestiam, cum il:
lius personam apud omnes homines charam et acceptam esse
optarem. Quare id putarem esse officii. D. Vrę Rme
vt illum amanter de his admoneret, et simul illi persuaderet
et suo et meo nomine, ne quidpiam eiusmodi in animum sibi
inducat quo statum hominum tam ampli Regni ledere, et ad:
uersum se illorum odium prouocare posset si vero innocens
eius delationis esset ad me vel aliquem pro defensione sua ali:
quas rationes perscriberet, quibus ego pręgare innocenciam
eius. D. Rme possim. facturus enim sum pro honore D. suę
Rme quę vel a fratre illius fieri iure deberent Comendo
me amori et benevolencię fraternę. D. Vrę Rme quam
cupio esse semper foelicem et diu recte saluam ac incolumę
Dat Cracouię Octobris Anno domini
M° D° XXXii°

Petro Tomicio Epo Cracc. R. P. Vicecancel.
Caspar Jaroczki.

RME domine, domine mihi honoran me mei et seruiciorum meo:
rum comendationem. Intellexi per nonnullos malevolos de cap:
tiuitate Spectabilis et Mgci domini Jeronimi de Lasko Pala:
tini Syradien me apud Rmam. D. Vram sinistre accu:
satum esse Cuius rei teste optimo deo in nullo conscius sum.
Rogo itaq̄ R. D. Vram nolit verbis huiusmodi male:
uolorum credere. dum enim idem dominus Palatinus ex hac
captiuitate (vt spero et opto) liberabitur, testis innocencię
mee erit locupletissimus, et eandem R. D. Vram diu feli:
cissima

issimam valere opto. Cui me et seruicia mea comendo Ex
Alba Julia quarta Nouembris Anno M°. D. XXXm°

Sigismundus primus Rex Polonie
Luce de gorca Castell° Posn. Capit°
Maioris pol. generali

Magce sincere nobis dilecte. Quod nobis Stas tua scripsit actum esse Conuentum in finibus illis cum à meis tum ab illteris domini Joachimi Marchionis Brandeburgen deputatis Consiliarijs et nichil in eo peractum, egre et moleste tulimus animo. Scimus enim multos esse subditos meos, qui grauibus iniurijs et contumelijs affecti rebusq et fortunis suis in Marchia despoliati anide pro illo tempore administracione iusticie expectarunt. quam q assequi non potuerunt, et qd nos inimicias et predationes solitas non solum non cohiberi sed augeri in subditos meos videamus non possumus nisi grauissime id ferre verum cum ita hoc ferat tempus tolerabimus hec catenus quatenus patientie leges permittent.

Cæterum q, Stas tua scribit in Electione noui Abbatis Bledzouien ita contigisse, q cum Germanum suc Polon vero suc lingue et nationis hominem prefficere Coenobio illi co: tenderent, Rndus dominus Epus Posnanien Polonum confirmauerit, quod nos probare non possumus, nam in prefficiendis Abbatibus mea semper prius authoritas et approbatio q confirmacio Epi interuenire solet et debet, et nos vt Christianum decet Principem morem hunc seruare co: sueuimus, q non prius electionem Abbatis cuiusuis appro: bamus nisi et ille nobis presentetur, et de Electione Cano:

nice

saltem per maiorem partem inhabitancium Coenobium concor:
diter facta doceatur. Quare hortamur Stem tuam vt fribus
Coenobii illius declarari faciat, nobis discordia et factum il:
lorum displicere admonereq illos vt electionem suam sub Sigillo
Monasterii sui et manu publica ad nos transmittant, reiq geste
seriem perscribant, vt nos id quod voluntatis mee erit et quod
iuste fieri debet, ea in re decernamus. Interim autem prouideat
Stas tua, vt nulla vis Coenobio illi et fratribus in eo degen:
tibus a quopiam inferatur, neue aliquis Monachus externus
contra voluntatem illis obtrudatur factura Stis tua pro
suo officio et gra mea Quę bene valeat Dat Cracouie
die ix Nouembris Anno M° D xxxii
Regni mei anno xxvi°

Tomicius epus Vicecancell
Concionatori

Egregie domine Doctor, hac nocte preterita circa horam decī:
mam dominus aduemens puero Nepoti meo annos duodecim
nato vitam ademit mortalem et in illam aterne viuentem
sicut illi placuit animam eius transtulit, cuius hunc casum cū
ego vehementer ex aliis multis causis doleam ex hac tn potis:
simum et maxime humanitate commotus deploro q indoles
illius singulare future virtutis specimen pre se ferre vi:
debatur. Quare cum mihi Antisti ad exemplum aliorum pro:
posito conuenire existimem vt meorum agnatorum funera Chris:
tiana approbatis Ceremoniis procurari curem. D. Vram ro:
go vt sermonem exhortacionemq breuem ad populum pro die
Sabbati sibi apparare et illam mea et prelatis Christiane
gratia non granatim pronunciare velit quod officium et

deus illi retribuet et ego gratificatione mea refferam
Dat^ R^mo domini M^o . D^o . XXXii^o

Andreas Cricius epc Plocen
Petro Tomicio epo Crac vicecancell^o

RME in Chro Pater, et domine benefactor colen^me. Mgr Stanislaus ille bonus Sacerdos non ita pridem defunctus construxit egregiam Ecclesiam vna cum Plebano in villa Regia Clezhowo, meo, et aliorum subsidio, in qua ipse Plebanus vellet fundare mansionarios, et pro ipsa fundacione cupe: ret eximere & uocatiam in villa Regia Lathezmo, quam commissum erat per Regiam Mtem domino Epo Camenecensi reuidere, Qui cum istic relacionem fecerit, supplico R^me . D. Vrę, vt causa cultus diuini mi ex: pediendo consensu Mtis sue super ipsam & uocatiam patrocinium suum prestare dignetur. Cuius gratię me etiam atq; etiam diligentissime commendo Poltonię die ix octobris R^mo domin M^o . D. XXXy

1023
1109

Andreas Cricius Epś Plocen
Petro Tomicio Epó Crac Vicecanc.

RME in Chró Pater, et domine benefactor colen^me. Non potest mihi tam diligenter comendare vrá Rma. D.^o negocia servitorum suorum, q^m ego libenter exequor quicquid in rem vestrarum à me prestari potest. Corski, qui hic est, habet à me omnia quicquid postulat, eciam cum querela aduersarii. Alexio nihil deest, nisi mors Plebani quam expectat. Negocium alterius Corski tametsi ego nominacionem aliis Rtis in persona Angelini habeo, cuius exequutor est Rma. D.^o vra, et vigore processus et prouisionis cuius est ille receptus ad Ecclesiam cum bona Statutorum prouisione, tamen libens cum ipso Corski ius meum coniunxissem ita, vt hanc preclam inter nos commode partiri potuissemus, nisi intercessisset dominus Epús Camenecen suo regressu, quem cum ostendisset expeditum esse ad Plumbum, et Prelati mei me docuissent, totum apud ipsu Jus esse, nec graciis, nec nominacionibus locum vllum superesse, coactus sum non sine magna difficultate ei soli totu dare, quicquid emolumenti ex hoc Sacerdotio vel prouisus meus habere vel ego aliis impartire debuissem, retinuit enim dimidium decimarum, et insuper contentacione centum Sexagenarum accepit, vt supputatis omnibus paulum superest vltra titulum. Ad conficiendum autem negociu hoc tam dn: vis condicionibus me coegit urgens ambitus nonnullorum, qui variis et indignis modis conabantur hunc regressum à domino Camenecen redimere, et concordiam per Rmam D. Vram factam dissuere, in qua ostendebat ille ad elaben: dum ~~vnam~~ ximam quandam de poena non expressa, nescio quo modo à nobis non prospectam, nec dilacionem vllam ferre

voluit, vnde ad preſcriptum eius me omnia facere oportuit, eo vero Scholaſtriè titulo ornandum duxi domim Corzbok Nepotem meum, hominem mihi et Eccleſiè totum deditum, quem hactenus fuiſſe in Capitulo infimum et ianitorem me nonnihil puduit, ſpero autem Rmam D. Vram què bonimis virtutem habuit ſemper commendatum, meam hac diſpoſicionem non improbaturam, cuius gracie me etiam atqz eciam ex corde commendo. Poltonie xvi Octobris Anno domini M° . D. xxx ii°

Andreas Cricius Eps Plocen
Bonæ Reginæ Polonie.

SAcra Maieſtas, domina mea clementiſſima

Humillimam mei comendacionem. Venit ad me dominus Carolus ex quo intelligens bonam valetudinem Ttatum Vraxum pro qua ingiter dominum Deum precor, fui multum exhilaratus. De negocio Scholaſtrie Plocen in quo illum mihi Sacra Ttas Vra comendare dignetur, fuit res inter nos perfacilis, licet enim mea à Sacra Ttè Vra nominatio ſit prior, quo ad Ecclesiam Plocen quàm ipſius, què de Eccleſia in Eccleſiam trás: ferebatur. Sed et Capitulum meum non emaſſet ſpecialia mandata domini Angelini ad faciendum in partem mea quicquid oportunum fuiſſet tamen amice et equanimiter cum ipſo domino Carolo libens compoſuiſſem, et hanc cum illo prędam paratus fuiſſem, niſi interceſſiſſet dominus Epus Camenecen ſuo regreſſu, cui me totum dare oportuit, quicqd emolumenti ex hoc Sacerdocio vel prouiſus meus habere, vel ego aliis impartiri debuiſſem. Quid tamen sponte mea

1113 1116

presstiterim erga dominum Carolum ratione comendacionis Sacre
Mtis Vre, ipse clarius referet, credo enim eum non penitus
huc venisse. Hunc vero Scholastrie titulum contuli Nepoti meo
Canonico et curatori mecum fabrice Ecclesie homini probo et
Sacerdoti, quem hactenus fuisse hic in Capitulo infimum Et
Janitorem me nonnihil puduit. Hinc quod aliud scribam Vre
Sacre Mti non habeo, nisi me eius gracie eciam atqz eciam
humiliter commendo Rottonie xvi^a Octobris Anno
domini M° D xxxii

1115

1972

Responsum a Petro Voievoda Valacorum ad legationem Sigismundi primi regis Polo[niae], Datum ac missum [illegible] per Leonardum Seruitore Palatini Podolie.

Nati wschiczki, articuli Poselstwa mego, niepodoba mi się odpowiecz V. M[ci] aborwiem nigdismi niepreziegali otę ziemiecz Lokucie, anismi onei wspominali na on czass, ktora ziemiecza zdawnich czassow preżistussala do ziemie nassei, i dziedzal ix ociec nasch Stephan, i po iego Smierczi Bohdan Voieno: da brath nasch, à V. M. chcziechi onę miecz i dzierzec, tedi chcziećmi pomagac na danie Czessarzovi Thureczkiemu piaczic albo schescic tisiąc złotich na kozdi rok, a nieraczisschi V. M. pomagac tich dani Czessarzovi Thureczkiemu placzic, tedi rac V. M. tę to ziemiczę za nasse skodi ostawic, ktore mami od V. M. i od poddanich V. M. aborwiem oczosmi preziegali wiec: nie miedze dzierzec tedismi dzierzeli, a izesmi na granicz prze: cziw ziemi Podolskiei Voiskiem swim niepostali ani zadnim naiasdem, okolo Camiencza schkodismi nieuczinili Jt godi nieraczisschi V. M. nam nasschich schkod oprawicz à pussek nasschich zwroczic, tedi mieracz nam mowicz polim, bismi złodzieiskim obiczaiem mieli ziemię pssowac, bomi do gardla nassego lichkoszi à schkodi swei czierpiec niebadziemi, aborwiem na on czas V. M. czie: piecz musieliśmi, pokl nassi zdraice v Thureczkiego bili wzwiązamu, alie dziś naschi zdraicie sa rozwiazani, mozemi vczinic ezo bedziemi chcziel, i zebrawschi Voiskiem swem zathidzien mozem V. M. schkodi posamij Lwow vczinic i do swei się ziemie zwroczic, à swei ziemie podrugi ras do ziemie V. M. poslac izebi omi mieli zasię czas pssowac i woiowac, mslibi się Voiska V. M. zebrali, iako V. M. mnie y mei ziemie raczil

vczimc/ oczem dobrze vciemi zebi nam V.M. tego mieczierpial
izebi V.M. Voiskiem swem ziemiac naschc pſowac roſkazal
alie niewiemi iakobi nam bog pomogl/ albobi V.M. bog po:
mogl Voiowac albo mi. JV Themw ſię widziwowac mi:
mozemi ze V.M. temw rozumiec mieracziſſ/ ize V.M. za
ziemiac panſtwa mego ſiedziſch/ iako ieden czlowiek za do:
brem mnicm ſtal/ anieracziß nam V.M. tei ziemicze
za naſche ſſhodi zoſtawic/ ktora ziemicza iako dwanaſcie wſi
vczim a Crolowie Vegierſcy bedac Saſsadi bliſkimi po:
ganſkich panſthw iako imij/ napierwei Crol Mathiaſch kto:
ri bil pogniewal ſię zoiczem naſchem niewielie/ a on chcząc
bic ſmim wdobrim przijaczielſtwie zoiczem naſchim porzą:
nal ſię z przeſ ſwe pami/ iako pan Chrzeſczijanſki/ a mieſcz:
kal iednamia przes Thmcha/ i darowal oicza naſſego zie:
miac i zamki/ Theſch Crol Januſſ chczanc ſnami wdobrei
przijaſni bic bez zadnego walczenia/ darowal nas dwie:
ma zamki/ za ktorem zamki dzierzim Siedmigroczkiei
ziemie niemala czaſc/ ſktorei ziemie mozem miecz kv po:
trzebie ſwei niemalą pomoc/ ſktorim Crolem iako zivim
takiei ſklonnoſci nievczinili iako V.M. albo ſmi mi dali
V.M. poczeſtne przes poſli ſwe poſtali a V.M. nam zad:
nego pierſzeneza nieracził poſlac/ JV iako v.m. raczil
vſkazowac knam wartikulech izebiſmi kv V.M. poſ:
lali ſſwei radi zaczne a vazne pami ſwe ſtolecznc/ to ra:
dzi vczinimi gdi V.M. raczi teſch poſli swe ilie pana
Canczlerza albo pana hetmana/ albo pana Podkanczlerzego
do Camieneza rac V.M. przijſlac/ tedi mi tak glowne ij
ſtolecznc pami radi ſwei do Chocżimá przijſtiemi/ a poſ:
lowie V.M. gdi na Camieneze benda tedi niechaij
do Awſtrilowczow przijada/ naſchi poſlowie na ona ſto:
nę Nieſtru kv V.M poiada do Camieneza a panowie
V.M. do Chocżimá gdi przijada tedi ijm dami przijſtawi

zdworu swego sktorem niechay poziemi naschey iezdza a skodi
ogliadaią i popissą a naschi poslowie poziemi v.m. niechay
sprzistawi. v.m. iezdzą a schkodi v.m. poddanich oglią:
daią y popiszą ato wschiczko popisawschi raczy v.m. na
liczbę polozic a ia tesch sam polozą a gdi liczba miedzi
schkodami bydzie tedi kto wieczey schkodi bedzie mial te:
di ten temu czo wieczey schkodi bedzie mial niechay oprawi
a inaczey poslow swich niepostiemi, bo nieracz bismi tego
widzieli zebi panowie naschi mieli tak bić wiązany
iako ten pan ktori podlia czebie stoi / Miloscziwi Crolu tego
Piotra tu wspominam czo gi bil pogimal Wlodek wskalic
JV czo tesch slissemi od nektorich przyiaczioł naschich isch
v.m. raczil miec nadzieią w Cesarzu Cesarzu
v.m. mial iednac wssiczko v Czessarza Thmeczkiego to
czo bi v.m. chczial, i tak Cesarz v m vpewnił izebi
Czessarz Thmeczki mial wziemi naschey inego Woiewodą
misli nas postawicz, gdzie pozal sie bog. v.m. darow
ktoremu v.m. raczil slac, bo tako to iest rzecz podobna
iakobi Cesarz został Crolem Vegierskim a Laski Cro:
lem polskim, Bo te rady czi dwa bili sobie vradzili, i
v Czessarza bil vprossił, gdi bi bil bog Czessarzowi V:
niemczach poszczescił, tedi Cesarz zabiwschi Jana Crola
mial zostac Crolem Vegierskim, a Laski zabiwschi
v.m. mial zostac Crolem Polskim, gdzie obudwu bog
vtem niepoczuiszł, i ieschcze niepoczieschi, zebi poganin mial
bic wziemi naschey Chrzescziańskiey Woiewodą, a mi to
dali bog bedzie poki mi panowacz bendziemi i poki slonce
stogi. JV to tesch v.m. rac wiedzieć ieszli sie mami mie:
dzi tedi sią mierzmi obiczaiem Chrzescziańskim, albo
mamili walczić tedi walczmi dobrze czo znac bendzie
a nieraczili nam v.m. tey Ziemie dac za nasche skodi tedi
my iednak ony pobierzemi i popalimy ze ani v.m. bedzie
am tesch nam a pusta musi bic

Legatio ad Petrum Voievoda Valacorum a palatino podolie: de mente regis Polonie Sigismundi primi

Post dictam salutem nomine domini Palatini Podolie dicat Nuncius

Posilał do Crola iego Mci pan moi pan Voiewoda Podolski posła swego stem possełstwem, ktores. t. M. kr iego Cro: M przezen roskazał i to czo iego Crolewskie M. nato Posełstwo t. M. opowiedzieć racził to pan Voiewoda Podolski pan moi porucził mi iest t. M. oznaymicz ij powiedzieć ithi roschistki slowa ktore ia benda mowił i powiedał sa slowa Crola iego. M. ktore iego Cro: Mc roskazał panu mu: mu abi ie. t. M. oznaymił na posełstwo. t. Mti.

Przodkiem Crol ieo Mc widziwowacz się temu niemoze isch. t. M. tak niedbalie postampnieisch wrzeczach tak wagnich ktore się dotikaia pokoiu, zgodi i dobrego Sąsiecz: thwa miedzi iego Crolewskie Miloscią i panstwi ieo Crolewskiei. M. a miedzi. t. M. a Ziemią Moldawską

Dziwuie się teisch temu iego Cro: Mc isch t. M. miechcieisł się obaczic isch iego Cro: M. maiącz słuschne a wielike przi: czim ktemu abi się bronił tim gwałtom ij naiazdom ktore się działi przez długi czas z Ziemie t. M. do Zie: mie Podolskiei, mcz vkwapnie czimc miechcział, abowiem t. M. przepuszczał zle lyudzie ktorzi kazili, naiezdzali wibiiczalij, a łupili woli około Camieńcza ij wziemi Po: dolskiei, gdzie ieśli do Starosth t. M. posłano o sprawie: dinosz

dla korzisci swei a pozitku ktori sobie tym obiczaiem dzialali
zadnei sprawiedliwosczi nieczinili i owschem thi naiazdi sami
strogili à t.M. gim tego dopuszczal à gich ot tego nieporoszczi:
gal, niechczac baczic na to ze sie to przeczin Mierowi prze:
czin zapissom i nad prziscega dzialo, ktora myr vczwiex:
dza
Malo ieschcze natem maiane, wcziagnales t.m. do Lokuczkiei
ziemie, do ziemie spokoinei iego Cro: Mci ktora zawsdi
przisluschala ku Corunie Polskiei à Cwoliwie Polszi zaw:
zdi iak swa wlasna spokoinie dzierzeli i tames t.m.
wielkie schkodi vczinil.
Z aktorimi preziczinami à zlamaniem zapissow i Mieru, nie:
ni tak iego Cro: Mc isch mial sluschna przicziny na
t.m. sie oborzit a kazic ziemia t.m. à t.M. zato sha:
rac wziawschi pana boga napomocz i maiane na t.M.
tu sprawiedliwosc ktora miecz xarzi

Nroschakosch iego Cwolewstwa M. iako pan Chrzescziianskij
à ten pan ktoribi xad widzial dobre wschego Chrzesciianstwa
xaczil tego dossic dlugo czekac abi sie t.m. vznal ato czob
t.M. nad myr y nad prziscega swoia i boiarow swogich
vczinil abis t.M. dosic vczinil à wtim sie vpamiatal
y mogesch to t.M. i kazdi gim obaczic isch iego Cro: Mc
dla dobrego Chrzescziianskiego, à vpamiatania t.M. cze:
kaiacz nieraczil sie na t.M. oborzic ani oborzil dolich
miast mocznmi swimi, tilko voisko to ktore kazdi rok
iego Cro: Mc nagramiczi w Ruskich ziemiach, zwikl cho:
wac iako to tayno micsth, poslac iego Cro: Mc kv obro:
nie ziemicze swei Lokuczkiei xaczil ktores t.M. chczial
porazic, kczemw t.M. pan bog niepomogl i owschem za zlu:
mamim myru zapissow y prziscegi xaczil t.m. pan bog
pokarac

Czoſ t M wſkazal kr iego Crolewſkici M. iſch iego Cro: M. nie:
doczekal azbi bil t·M· wedlie roſkazania Czeſſarza Thureczkiego Ziemie Lokuczkie puſczil a ſnici, wiiechal iego Cro:
M. tak mowi iz gdi mial iego Cro: M. tego pewnie ſprawe
y wiadomoſcz iſſ Czeſſar Thureczki wſkazal t·M· abi t·M·
ta ziemiczk Lokuczkie puſczil a ſnici ludzie ſwoie wiwiodl
à·t·m· na roſkazanie Czeſſarſkie miges miechczial vczinicz
aniſſ vczinil podług im czekaniv y ffolgowaniv ktore iego
Cro: M. nie wſzim obiczai czinicz raczil iedno iſch baczac
niemale zaſczegia / rozmiege a walki miedzi pani Chrzes:
czianſkimi niechczial na on czas ani bi chczial gdzieby na:
potym „bes tego moglo bic przeczinicza roſlania krwie Chrzeſczian:
ſkici / poddani i ſluzebni iego Cro: Mci gdi baczili iges
t·M· niechczial ſie vpamiatac aniy roſkazania Czeſſarza
Thureczkiego poſluchac niechczarne dalei czierpiec tei wielkici
krziwdi ktora ſie ſtala iego Cro: M. i poddanim iego Cro:
Mci oth t·M· wiachali ſie vziemie iego Cro: Mci Lo:
kuczkie y pan bog im pomogl za ſprawiedlinoſcia iego
Cro: M. iſch ludzie t·M· ſnici wiparli y potim t·M·
ſamego i wielkie ludzie t·m· porazili a ziemie onie
Lokuczkie poſcidli y odzierzeli / I ſtali potim ſpokoiem pod:
dani i ſluzebnij iego Cro: Mci i zadnich ſkod niczinili
vziemi t·M· Moldawſkici / ale gdi widzieli iſch poddanij
t·M· naiazdi czinili i ſzkodi wielkie vziemi i vpanſth:
wie iego Cro: M. brali palili / ludzie do Thurek wiwodzic
dopuſczali / niemogli tich tak wielkich ſzkod i krziwd dalei
czierpiec ale teſch ieſdi czinili do ziemie t·M· chczarc abi
ſie t·m· vpamiatal i zboiarzi ſwimi a ſzkodi iego Cro:
Mci naprawili.

Ktore ſzkodi iſch ſa wielkie ktorie ſu ſtali iego Cro: Mci
y poddanim iego Cro: Mci od t·M· y poddanich t·M· a iego

Cro: Mć zadnei przeczim nedal t.M. ku walcze ale t.M. zla:
mawschi myr i przyscięgo swoy i boiarow swogich przipra:
viles iego Cro: Mć ku wielkim skodam tak iego Cro: Mć
mowic kazi isch będzieschi t.M. chcial się vpamiatac, a sch:
kodi iako ten ktoris wimien, oprawicz, a vkorzic swe a nietak
się vpicha podnosscicz, a rzeczi mi przystoimich ani przyschi:
mich ku iego Cro: Mći niewskazowacz, Tedi gdi poschlesch
t.M. posli swoc zaczne à przedmie radi swe, ktorimbi wia:
ra mogla bic dana aktorzibi wtakowich rzeczach waznich
vmieli czalic prawie gruntownie wiernie à Chrzescziian:
skie postempowacz

Thedi insch pan memo pan Voiewodzic Podolskiemu iego Cro:
Mć porucziczi kazil abi on Posli t.M. gleitował ij nad to listh
swoi gleitowni Poslom t.M. dac iego Cro: M. kazi ktori bę:
dzie vpana mego, zaktorim Poslowie à radi t.M. benda moc
bespiecznie przyiechac ku iego Cro: Mć i zasie odiechac, alie
ieschlibi t.M. chcial poslac ku iego Cro: Mći lichkie posli ia:
koschi dotichmiast t.M. czinił, niechcialo bi swe iego Cro.M.
giem gleitto dacz bo bil znak isch t.M. niechcesch swe przi:
czinac à stac czalic, prawie, wiernie a Chrzescziianskie
opokoy gdzie bi wtak waznich rzeczach przes lichkie osso:
bi iednacz chcial

Jakos tesch t.M. voskazal ku iego Cro: Mći isch czlowiek t.M.
ktori bil v Czessarza Thureczkiego thimi czassi, powiada iako
bi Czessarz Thureczki mialbi swe barzo na iego Cro: M rozi:
gnicwacz o nicktore lyidzie ktorzi mieli wimicz spanstwa
iego Cro: Mći ku pomoczi Crolewi Ferdinandowi wie to dos:
tatecznie iego Cro: Mć ize schl t.M. voskazal za gistx rzecz do
Czessarza Thureczkiego, isch iego Cro: Mć mial poslac het:
mana swego ziemskiego skilkiem thisiaczi lindzi ku Cro:
lionowi Ferdinandowi na przeczin Czessarzowi Thureczkiemu

czo sie mgdi wprawdzie mienaidzie ani okaze ieśli to ieśth
prawda albo mie insch to dobrze wie Czessar Thwreczki ÿ
t. M. sua tego potim lupici domiesch. Poslom t. M. ktores
t. M. slal tim czassi kv iego Crolewskiei Mci zadni sie gwalt
mgdi mestal aczkolwiek spletbliwimi zlickimij a niepotrzeb:
nimi xzeczami przyiezdzali à tesch sua Starostam pogranicz;
nym iego Cro: Mci niepowiadali, bo wie iego Cro: Mc
dobrze iako pan Chrzescziianski iako sua ma zachowacz
przeczywko Poslom tesch nieprzyiaczioł swogich pogroschki
ktorze t. M. czimbech à tak lickie Poselstwa kv iego Cro:
lewskiei Mczi t. M. roskazuiesch tak Crol iego M. mowic
xaczi kazdi mandzi to obaczic moze i t. M. sam gdi sie bax:
dziesch chczial obaczic iss to xzeczi sa niesluschne anieprzis:
toine à lickkie, bo ieslize sie przed tim takich pogrozek t
M. niebano shtozimiss t. M. possilal tedi teras oroschem
wziawschi pana boga na pomocz à ta Sprawiedliwosch kto:
xa na t. M. iesth zamicz niesa ani benda a iednak
iego Crolewska Milosch Swei Sprawiedliwoschi przestacz
a oprzeczich niebandzie xaczil Scripta Cracouie die xvi
octobris Anno domini M. D. XXXÿ
Regni Regie dominationis Sigismundi primi anno xxvi

1123

1121

Sigismundus primus Rex Polonie Ferdinando Ro. Vng. Bohemie regi Archiduci Austrie.

Ex^me Princeps etc. Postulante amore et studio nro quo vram Mtem eiusq bonum ac tranquillum statum prosequimur. Mittimus ad muisendam illam Generosum Nicolaum Nyschicz Capitaneum in Buczniczua fidelem nrm dilectum et ad referenda simul Mti vre nonnulla negotia ad mutuam coniunctionem amoremq nostrum ac tocius reipublice Chriane non vulgarem vtilitatem pertinencia Quare plurimum rogamus Mtem vram, vt et plenam fidem illi adhibere, et cum optato ac celeri responso ad nos remittere dignetur, rem sua excelsa virtute dignam et nobis multo gratissimam Vra Mtas faciet. Cui nos ex animo plurimum commendamus, et quam pro summa consolacione mea et rei Chriane ornamento longe et foelicissime valere optamus Datt Cracovie die v^a Novembris Anno M^o. D^o. XXXii^o Regni nostri anno XXVi^o

Ioanni Offman regis Ferdinandi Thesauro

Spectabilis et Mgce sincere nobis dilecte. Commisimus huic Oratori nro Generoso Nicolao Nyschicz Capitaneo in Buczniczua quem ad Sermum Principem dominum Ferdinandum Romanorum Hungarie et Bohemie etc Regem misimus nonnulla de mente nra cum tua Ste conferre flaq postulamus ab illa vt ei in omnibus que retulerit, eque credat ac nobis ipis et valeat foeliciter Datt

Legatio a Sigismundo primo rege Polonie ad Ferdinandum regem Romanorum Vngarie Bohemie Dalmatie Croatie Slauonie: data Nicolao Nipczicz Aulico.

Orator nr apud Serm regem Ferdinandum hæc aget.

Dicta primum salute et aliis ad testificandum amorem et nostram solitam erga illius Regiam Mtem benenolenciam et propensionem pertinentibus in hanc sententiam verba faciet

Serme Rex, Mtas domini mei Polonie etc Regis, vt primum intellexit magnos proximos bellorum in Austria motus sedatos, Exercitusq illinc, partim deductos, partim dimissos esse, datam denuo sibi promouende inter Illtem vram et illius aduersarium concordie occasionem rata, quam semper publicis commodis fauens et consulens sollicite tractanit, Insignes Oratores suos ad Coesaream et Catholicam Mtem, vna et ad Mtem vram designauerat, primum visende vtriusq Mtis vre causa deinde eciam ad ea declaranda que Mti sue ad communem omnium salutem pertinere videntur et quibus misi ocius ac diligencius q, antehac prouisum fuerit maximam sint respublice Christiane cladem allatura

Cùm verò illius Mtem Coesaream Mtas sua celerius opinione sua ex Germania discessisse cognouit, mutata de primis Oratoribus sententia, me expediciorem ad hanc prouinciam obeundam designare, et huc ad Mtem vram Sermam magnis

1127

1125

itmeribns cum eisdem rebus mittere dignata est. quas dum ego paucis hic expono a Mte vrá Serma, nomine Serm Regis mei peto, vt mihi benevolam suam attencionem, et in exaudiendo facilitatem prestare dignetur.

SAcra Regia Mtas dominus meus clementissimus secundis et aduersis, domesticis atq; externis rebus per multum etatis sue tempus exudita, quàm in humane condicionis statu, quieta, turbulentis prestent consilia, quamq; conducat magis Christianis presertim Principibus racionem vbiuis sequi q; fortunam, operepretium semper esse duxit vt et ipsa diligeret, foueretq; in Regno suo pacem et alios, quos à pace bella distraherent ad illa amplectendam persuasione sua adduceret

Quod factum est, quòd cùm presens de Regno Hungarie inter Mtem vram Sermam et illius aduersarium dissidium funestis, simumq; bellum inciperet, quo neq; respublice Christiane quicq; perniciosius neq; comuni omnium hosti vlla vnq; res vtilior eo: modiorq; euenire potuit, Mtas sua Serma velut hoc à longe perniciosissimo incendio preciso, in ipso initio pacem et concordia diligenter suasit, qua tum fatali quadam rerum humanarum aduersitate non persuasa, reliquo illam tempore in hunc vsq; diem magno suo sumptu et labore suo sollicitare non desiit.

Quamuis verò sollicitudines et consilia Mtis sue, sumptus q; ac labores ne quicq; in hoc negocio componendo prestiti admonere Mtem suam videantur, vt deinceps ab hac cura desistere, tamen rerum Christianarum discrimen et spes de prudencia et virtute Mtis vrá bene concepta vrgere illam non cessant, vt hoc munus propositum, quòd iam postremum esse videtur adhuc exequatur.

In quo, duo potissimū in deliberacione ūtis sue versantur, que aliorum eciam piam consideracionem pereque exigunt. Nempe belli Thurcici quod hinc intercessit, difficultas, et pacis domestice necessitas.

Difficultatis bellice vel hoc argumentum est, q cùm et hostis ipe debilior esset et res Christiana validior, priores tamen Christiani Principes intelligentes vnum vel duos ad reprimendam vim illius non sufficere, rationem generalis omnium expediciōis tot seculis tot consiliis tot demq; Conuentibus, diligentissime quesitam hactenus reperire non potuerunt sed et multa Regna et dominia multiq; Principes, partim spe ipsius generalis expedicionis partim eciam confidencia viciniarum suarum cùm hoste hoc certantes interierunt

Pacem verò domesticam ideo nunc esse magis necessariam, q discordia, non solum in humanis sed etiam in diuinis rebus mic q; vnq; alias maior, que sola satis esse potest ad rem Christianam conficiendam, etiam si nullus externus hostis accedat, Neq; enim audimus et videmus nunc aliud, q; foedera pangi et rescindi q; seminatarum discordiarum, sedicionum plena esse vbiq; omnia. Porro cum vna quelibet hereseos magnum semper orbi Christiano negotium exhibuit, magnamq; calamitatem secum adduxit, quid non maiorum moderna hec omnium aliarum Sentina ~~Sentes~~ ~~cia~~ et lerna secum afferre possit, que preter discordiam intestinam, etiam flagellum dei accersit, contra quod bona consilia que à principibus cogitantur, stabiliri non possunt.

Quare cùm ūtas sua nihil dubitet vtam ūtem vt prudentissimum Principem abunde considerare, q externum bellum, neq; commode adornari neq; recte geri potest, nisi prius rebus et turbis domesticis compositis, que componi sine pace

nequeunt, ab illa rogat impense, vt primum oliusq3 q3 fieri possit
ad sopiendum aliquæ aliaq3 ratione bellum Hungaricum concordiamq3
et pacem cum aduersario suo aliquibus honestis mediis incunda
consilia sua accommodare velit, hac re enim constituta, facilius
deinde ad tollendas reliquas Principum Christianorum discordias,
hæreticorumq3 insolencias vtem vram curam suam, posse intendere exis-
timat Est quidem Cesare cs. Catholice ac etiam vtis vra
tanta potestatis et rerum gestarum amplitudo, vt nullam qua-
libet potentem hostilem vim reformidare possint, ea tamen est
ratio domesticorum incendiorum, vt nisi illis extinctis, et re-
gno Hungarie seruato nihil geri posse videatur cum hoste ex
terno, nomine et felicitate vtum vrarum dignum.

Sed neq3 hoc bello Hungarico, solum agitur de Regno Hungarie,
quod propugnaculum est à Thurcis, sed agitur eciam de Re-
gno Serem domini Regis mei Polonie quod eam omnem ora
tuetur, ex qua olim Gothi, Vandali, Hunniq3 prorupentes
totum Christianum orbem magnis cladibus inundauerant, quo-
rum omniu numerum et feroscitatem exuperant Thartari
eciam olim penetrato Regno vtis sue Polonie aliis vicinis
regionibus satis cogniti.

Proinde non minor Regni Polonie q3 Hungarie habenda est
ratio quod sub hoc bello vel periclitari vel cum Regno Hun-
garie succumbere cogeretur quo demum iam omnes porte
omnibus infidelibus ad rem Christianam paterent

Expendere velit vtas vra easdem controuersias de Regno Hu-
garie prius fuisse, inter Maiores vra vtis et Hungaros,
potius tamen illi qualibuscunq3 concordiis ipsas controuersias
sistere maluerunt, quam bellum reipublice Christiane pernici-
osissimum gerere, quæ tamen non in tanto fuit, in quanto nunc
est discrimine constituta

Expendat item Mtas vra per breue esse tempus et occasionē
eius concordie et pacis faciendē, qua elapsa, nihil superest
nisi dubia et funestissima rebus omnibus belli alea.

Certum quidem hoc est, q̄ mallet Mtas sua res arbitrio illius
agerentur vt Mtas vra illo Regno pacifice potiretur, q̄
et arcto necessitudinis et affinitatis vinculo coniuncta sit
Mtas vra suē Mti, et tantē generis et fortunē ampli-
tudinis cum Cesarea et Catholica Mte ac Germanis
Principibus, suisq̄ etiam vicinis Regnis et Dominiis
existat, vt nemo ipsum Regnum Hungarie videatur cer-
tius et facilius q̄ Mtas vra defendere posse, Sed cum
ita sors tulit vt Regnum ipsum calamitosum alioquin sit
in sese diuisum, resq̄ in dissidium venit, non potuit ab ini-
cio Mtas sua probare, neq̄ etiamnum vllo modo potest
vt ea controuersia, bello decernatur, q̄ res et dubii sit
euentus, et magnum malorum agmen in vniuersam rem
Christianam post se trahat.

Pacem itaq̄ nunc vt ante suadet Mtas sua quē certa me-
lior est q̄ vlla sperata victoria, et iterum atq̄ iterum
impense rogat et obtestatur Mtem vram Sermam, vt in illa
amplectenda talem assumere et accommodare velit mentē
qua et rempublicam Christianam, summis incommodis leua-
re et communem omnium hostem deterrere et coinnere
possit, qui iam vobis suis nihil amplius obstare putat aut
videat Regnum Hungarie quod ei magno fuit semper ad
opprimendam rem Christianam obstaculo, non solum a se
maiori ex parte fractum et occuppatum esse, sed etiam ge-
minis Principibus et mutuis cēdibus semet confici.

Cum vero Mtas sua concordiam hanc tractandam eo dūtaxat

studio promouear, vt rebus Christianis adeo inclinatis opor:
tuno modo consuli et prouideri possit, et quòd ita, cum Mti
Vrā serenē vtilius ac honestius, tum etiam vniuerse reipu:
blicē Christianē salubrius esse indicat, etiam hoc vehementer
rogat, ne Mtās Vrā occasionem banc iucundē concordiē
et pacis parui pendere et prētermittere, ne etiam de mittendis
ad tractandam ipsam concordiam et pacem, ni Regnum aut
etiam in Aulam Mtis sue Oratoribus contradicere, vel se
difficilem prēstare velit, nam aduersarius Mtis Vrā,
quod intelligere ex crebris illius responsis iam potuit, nunq3
nisi in Regnum et Aulam Mtis sue Oratores suos mit:
tere velle statuit, nam alio illos mittere integrum sibi esse
non putat

Postremo Mtās sua Regia offert Mti Vrā, cum in hoc
ipso bello componendo, tum in aliis omnibus studiis Mtis
Vrā ad bonum publicum et gloriam Mtis Vrā pertinē:
tibus omnem operam, omnesq3 vices et facultates suas
scq3 et Serenum filium ac charissimam Coniugem suam
amori et beneuolencie fraterne Mtis Vrē diligē:
tissime commendat Scripta Crac die v^a Nouembris
Anno domini M°. D. XXXii°

Agenda seorsum secrete per oratorem.

Expositis publicē persuasionibus nris quibus permouemur
ad sollicitandam conciliandamq3 concordiam et pacem inter
Serenum Regem Ferdinandum et illius aduersarium,
Captabit occasiones Orator quibus tam apud ipsum Ser.mum
Regem q3 etiam apud illius Consiliarios priuatim agere,
et magis serio persuadere illis possit vt in Regnū nem

Oxes ad tractandam et conficiendam eam ipsam concordiam et pacem mitti consenciant, vtqz tempus illorum huc aduen: tus nominent, nam si id assensa fuerit illius vtas prout factiram illam causa rei Christiane certo nobis persuade: mus, res exigeret vt tam de Oratoribus mittendis qz de tempore illorum aduentus Regem Ioannem tempori certiorem faciamus

Quoniam vero tractari nulla concordia commode potest, nisi et bello intermisso et armorum strepitum suspenso, rogabit Orator et aget diligenter nomine meo suam item, vt dum consenserit inire concordiam cum suo aduersario, et huc in Regnum vel eciam in Aulam meam Oratores suos mittere, etiam assentiri et prestare velit propter comodi: orem ipsius pacis et concordie tractacionem, vt ab armis saltem ad tres menses fiat cessatio, et vt vtrimqz Indu: cie recipiantur

Interrogatus vero nunctius quo pacto pax aduersa Indu: as firmare possit, cum rationes illius sint in Thurcorum Imperatoris potestate, respondebit nobis declaratum esse ex parte Serenis Regis Ioannis, quod se effectuum polliceatur apud Imperatorem Thurcarum vt Inducias trimestres recipi admittat, ea tamen lege et conditione vt interea temporis nullas copias Serenus Rex fer: dinandus in Hungaria habeat, neqz occasiones tumultus cuiusuis vel militaris stratagematis prebeat, vel ad: mittat, vt illud tempus ad tractacionem pacis receptum vacuum omnibus aliis impedimentis esse possit, aliqn neqz vellet neqz posset id ab ipso Imperatore Thurcarum impetrare et de Indutiis per illum seruandis quicqz pol: liceri.

1133 1131

Cum autem rationes Magni Ducatus mei Lithuanie vehementer postulent vt illuc properare descendamus, aget Orator vt hec que de pace et concordia instituere Serenus dominus Romanorum Rex cogitat, matureque et antequ hinc discedamus inchoari nosqz de illis certiores in promptu facere curet. Nam si pacis publice tractacio ad meam curam et operam delata fuerit, consulerem rebus Magni Ducatus Lithuanie alia aliqua ratione quam profectione mea vt vita plus publice qz mee private commoditati sicut solemus et debemus tribuamus.

Ceterum si Regia Romanorum Mtas admittere tractationem de concordia et pace prout speramus non recusabit, et Oratores huc mittere dignabitur, aget Orator vt Mtas Sua plenissimum illis mandatum et integram ac non limitatam facultatem dare et concedere velit, vt illa freti possint sine qua-uis cunctacione et mora de omnibus liberre tractare, tra-sigere, et prorsus concludere quod vt altera qz pars faciat nos diligenter ac solliate prouidere curabimus.

Absoluta prima apud Serenissimum Regem Ferdinandum Legatione descendet Or ad Serenissimam illius Mtis Coniugem, dominam Regiam Reginam nram charissimam et illius Mtem nomine nro inuiset salutemqz illi plurimam nunciabit exponet etiam illi summatim quibus de rebus sit illuc à nobis missus, simul, rogans vt opera et persuasione sua adesse his apud Serenissimum Regem et Coniugem suum velit, que pro bono comuni loci-us Christianitatis tractantur

Vbi si Legatum Sumi Pontificis comperiet etiam ad illum accedet salutetqz illi dicta nomine nro, declarabit cuius causa illuc venit, et rogabit illum, vt his rebus que publice co-modatati et tranquillitati sunt pernecessaria patrocinio, consilio, et opa sua omni in loco adesse velit.

Cetera industrie Oratoris committimus, qui hec summarie notata, ita extendet et moderabitur, prout res et dignitas nostra postulabit, super omnia vitando, ne qua cuipiam occasio dari possit aliquid sinistre de nobis suspicandi, cui nos eam concordiam co studio tractamus et promouemus vt rebus Christianis et comuni omnium discrimini pro virili, mea consulamus, et quod ita bono et tranquillo statui Sermi domini Regis Romanorum et vniuerse reipublice Christiane vtilius et honestius esse censemus. Quod ipsamet illius Mtas ex his que hactenus gesta sunt abunde cognoscere potest Scripta Cracouie die iiiia Nouembris Anno domini M°. D°. xxxii°

Sigismundus primus Rex Polonie Nicolao Nibssicz Aulico et oratori suo

Cl Enexose Sincere nobis dilecte. Accepimus literas tuas Ex quibus q, cognouimus te et saluum in Sbruk peruenisse et à Sermo domino Ferdinando Romanorum Hungarieq; et Bohemie rege cum bona gratitudine exceptum esse, non mediocriter fuit nobis gratum, optamus verò vt in his in quibus est istuc missus celeriter absoluaris Mandamusq; tibi vt quampriimum responsum à Sermo domino Romanorum Rege acceperis, ad nos illud propere mittas vt nos vicissim de his que ad publicum bonum pertinere aduertemus Regem Ioannem in tempore certiore facere possimus.

Caterum literas fidei quas optasti ad Rmos dominos Salczburgen et Tridentinum Cardinales ac ad dominos Rogendorff et Thesaurarium, tibi cum presentibus mittimus, quibus accep-

his

cmrabis hec que à nobis habes in mandatis apud D. suas exponere. Datº Cracouie xx.ª die Decembris Anº domini Mº Dº xxxii Regni vero nostri anno xxvi.º

Sigismundus primus Rex Polonie Joanni Cune de Cunstadt Capitaneo Marchionatus Morauie.

SPectabilis et Mgce Sincere nobis dilecte, Accepimus litteras tue S. quibus de negocio quòd Mgcus Vilhelmus Cuna frater illius cum Serma Coninge mea dna Regnia se habere prelendit ad nos scribit intelligere cupiens, an nos super hoc ipso negocio per concordiam aut via Iuris transigendo Commissarios meos cum plena facultate in Blezina aut Oswiaczim mittere velimus. Nos equidem in memoria habentes quid nuper nobis Status et ordines Morauie super repressaliis per Nobilem Nicolaum Nyezic Iuliam nrm responderint, vt nos illorum officii et bone erga nos propensionis gratos declaremus, egimus cum ipsa Serma Coninge mea illam adducen, ne per concordiam saltem transigere negocium recuset, apud quam sicut et ante: hac nihil proficere potuimus, cum dicat se malle Iure quàm pactis fratri tue S. respondere, idq; vel in Vrbe Roma vel in suo Barensi Ducatu vbi Illmam parentem suam defunctam obligacionem illi feciſſe commemorat, Iura enim et authoritates eorum Regnorum et prouinciarum, nihil ad re que alibi acta est, pertinere censet, Quòd nos S. tue sic vt res habet declarare voluimus. à qua postulamus agere velit apud Status et ordines istius Marchionatus Morauie, neac: celerent ad permittendum Ius repressaliarum fratri tue Stisnisi

. prius diligenter secum expendant an executionem contractuu
qui in longinquis regionibus sunt facti, facere isthic secundu
iura et consuetudines suas teneantur nec ne presertim cu
in loco contractus facti, nondum petita sit iustitie admini:
stracio bene valeat tua .S. Datu Cracouie die xxix
Octobris Anno domini M°. D. xxxii Re:
gni nri amo xxvi°

1137

~~1040~~
1155

Sigismundus primus Rex Polonie
Luce de gorca Castell° Posn Capitaneo Maioris Polonie generali

Magce sincere nobis dilecte. Quod nobis S. tua scripsit actum esse Conuentum in finibus illis cum à nris tum ab Illtris domini Joachimi Marchionis Brandeburgen deputatis Consiliariis, et nihil in illo peractum, egre et moleste tulimus animo, Scimus enim multos esse subditos meos, qui grauibus iniuriis et contumeliis affecti rebusq; et fortunis suis in Marchia despoliati, auide pro illo tempore administracionē iusticie expectarunt, q; quod assequi non potuerunt, et quod nos iniurias et prēdationes solitas non solum non cohiberi, sed et augeri in subditos meos videamus non possumus nisi grauissime id ferre. Verum cum ita hoc ferat tempus tollerabimus hec eatenus quatenus pacientie leges permittent. ~~st supra~~

Ceterum quod tua S. scribit in Electione noui Abbatis Blesouien ita contigisse quod cum Germani sue, Polomi vero sue lingue et nationis hominem prefficere Coenobio illi contenderent Rdus dominus Epus Posnanien Polonum confirmauerit quod nos probare non possumus, nam in prefficiendis Electis Abbatibus nra prims semper authoritas et approbatio quam confirmatio Epi intercedere solet et debet et nos vt Christianum decet Principem morem hunc seruare consueuimus, quod non prius electionem Abbatis ~~ruinsuis~~ approbamus, nisi et ille nobis presentetur et de electione per minorem partem inhabitancium Coenobium concorditer facta doceatur. Quare hortamur S. tuam vt fratribus Coenobii illius declarare faciat nobis discordiam et

factum illorum displicere admoneriq; illos, vt Electionem su: am sub Sigillo Monasterii sui et manu publica ad nos trás: mittant, rciq; geste seriem perscribant, vt nos id quod vo: luntatis mee exit, et quod iuste fieri debet ea in re decer: namus, Interim autem prouideat tua. S. vt nulla vis Coeno: bio illi et fratribus in eo degentibus à quopiam inferatur neue aliquis Monachus externus contra voluntatem nrám illis obtrudatur. factura S. tua pro suo officio et grá mea Quę bene valeat Dat. Cracouię die ix^a Nouembris Anno domini M°. D°. xxxii° Re: gni nri xxvi°

Sigismundus primus Rex Polonie Alberto Duci Prussie. Marchioni Brandeburgensi.

Illtris Princeps et domine Nepos charissime. Fuit hic apud nos per hos dies Paulus Fasolth subditus Illtis vrę, et decla: rauit nobis qz in humaniter et prćter omnem equitatem iu: dices per Illtem vram ad causam deputati quá de rebus ma: ximi momenti illi ipsa Illtas vrá intentauerat secum ege: rint, simul nobis suplicans, vt pro iure nro supremo quod istic in Ducatu Illtis vrá obtinemus, et illius oppres sio: nem legitima iusticię administracione sublenemus et de lo: giore saluo conductu prouideamus, id quod ex suplicatióe illius quam presentibus inclusam transmittimus plenius cognoscet vra Illtas cuius rei nullam eiusmodi prius nos cognitionem habentes, etsi meminimus per literas nras Illti vrá recepisse de non concedenda ipsi Fassolth vlteri: ori salui conductus prorogatione, quia tamen illo tempore quo id scripsimus, condiciones concordię et foederum inter

nos et Illtem vram depactorum non introspeximus, quibus
diuersum longe cauere nunc cognouimus qz ab Illte vrá docti
tunc fueramus, facere ~~citra~~ dignitatem vram ac ingens Regni
Dominiorumqz vrorum discrimen non potuimus, quin illi sal:
uum conductum prorogaremus, de quo Illtem vram certiorē
presentibus facimus, et hortamur illam, velit per primam oc:
casionem aliquot personas prudentes et rerum peritas neqz
parti suspectas cum Comissariis meis quos in terris Prussie
ad eius rei cognitionem deputare deliberauimus coniungere,
et concedere illis, vt nullo gratie vel authoritatis respectu
habito, de hac causa predicti Pauli Fasolt vel transigant,
vel iuste prout Jus et ratio postulauerit decernant, vt ipe
occasionem amplius non habeat vel apud nos conquerendi,
vel apud exteros aliquid noxii tam contra nos qz contra
Illtem vram moliendi, alioqui enim vereremur ne ille ex:
trema auxilia rationibus suis quereret permissus vel coactus
quietem regni nri vel Ducatus Illtris vrā hoc presertim
difficillimo tempore perturbet Factura in hoc Illtas vra
rem et nobis gratam et sibi suoqz Dominio vtilem ac
necessariam, quam bene et feliciter valere optamus
Dat Cracouie die x^a Nouembris anno dñi
M° D° XXXij° Regni nri anno
XXvi°

Sigismundus primus Rex Polonie
Marco Veneto a Turri Commissario
ac Ministro fratrú conuentualium
Beati Francisci

Venerabilis. et Religiose Pr̃ deuote nobis dilecte. Defertur sepe ad nos quod bona virginum in Monasterio Sandeceñ dedicatarum per malam administracionem Pr̃fectorum qui ab illis sine delectu constituuntur in deperent et in deteriorem indies condicionem redigunt̃, que bona qm̃ scimus nos à predecessoribus meis illi Monasterio esse assignata, mea interesse ducimus ne per inuriam et negligentiam illarum virginum fructus ad suppeditanda eis alimenta minuant̃. Quare. D. tuam hortamur et pro mea authoritate regia illi mandamus vt illuc ad Monasterium dictarum virginum descendes omnia que ab illis inutiliter in bonis gesta vel constituta sunt̃, cum mea tum sua authoritate reuocet, et denno que ad illarum commoditatem. et diutur̃num rectum in rebus ordinem spectare videbuntur̃, eadem authoritate statuat et procuret factura tua. D. pro suo officio et gra nostra. Dat̃ Cracouie xxij° octobris Anno domini M° . D°. xxxii° Regni mei xxvi°

1141 1139

Andreas Cricius Epʃs Plocen
Petro Tomicio Epo Craccouien
& Regni Polo& Vicecancello.

RMe mi domine et benefactor colen^me. Veniens ad me Nepos meus Ambroſius nunciauit mihi bonam valetudinem R^me .D. Vrã, quẽ mihi magno eſt ſolatio, quam plurimum rogo vt cum aliquid habuerit ex Vrbe de expedicione mei Suffraga: nei, et Jubilei, me certiorem reddere dignetur. fundamenta Ec: cleſiẽ mee ſunt iam perfecta, vtinam Architecti vt promittũt reliqua cito perficiant, quibus iterum magnam vim pecuniẽ ſum dare coactus Me R^me .D.^ni Vrã gratiẽ vnice commendo Poltouiẽ die Sancti Martini Anno domini M^o .D.^o XXXij^o

CRicius. Tomicio.

RME in Chriſto Pr̃e et domine benefactor colendiſſime, Occiſum eſſe militem illum Radziminſki, ſeram potius nidomitam, q3 hominem, non ſolum in humanis, ſed eciam in diuinis, iam dudum R^ma .D.^o Vrã non ignorat, de quo homicidio in: culpatus eſt Maluzinſki, vt ipſe, et vicini omnes aiunt, in: nocenter. Supplico R^me .D. Vrã, dignetur pro ſua be: nignitate illi adeſſe patrocinio ſuo, ſaltem ad obtinendam fa: cultatem innocenciã et innocencie ſue declarandã, Nam vt pro illo intercederem me multi boni viri vicini mei cũm la: chrymis obteſtarũt Commendo me bonẽ gratiẽ R^me .D. Vrã quam dominus Deus ſeruet ſemper ſoſpitem et foelicem Pol: touiẽ XVIII Nouembris M^o .D.^o XXXii^o

Sigismundus primus Rex Polonie
Barmino Stetineñ Pomeranie Cassu:
borum Slauorum Duci : etc

Illtris Princeps et domine Nepos charissime, gratissimum et cō:
mendatum est apud nos studium et officium Illtris vrā q'd
in alterrenda opprimendaq; furum prēdonum et grassatorū
licencia in suis terris diligenter et industriē prestat, hac
enim ratione et mali à nocendo absterreri, et boni in liber:
tate societatis humanē quē tuta esse debet conseruari fa:
cile poterunt. De meō eciam Drahimeñ Prefecto Nobili so:
achimo Kezmer non mediocriter contenti sumus, q noxios
homines prēbendat, sed illud rursus non sine graui displi:
cencia in illo feximus q alterum de captis prēdonibus, vide:
licet Michaelem Popielowski extra illud Drahimeñ Terri:
torium ad terras Illtris, vrē recepi permiserit. Cum tamen
preter scienciam meam id quōd noluissemus de vno contigit,
de altero id minime fieri permittemus, ipsa enim Illtas vrā
Judicare potest q; non conueniat nobis ex multis rationibus
maleficos homines deprehensos Regno meō in alterius Domi:
nium ad suplicium dare. Quōd vero ad alios prēdonice
infamatos attinet, quibus Illtas vrā censet multum et lō:
gum nimis publice fidei seu salui conductus tempus per
nos datum esse, statuere nunc aliquid certi non potuimus,
cum omnia negocia quē suis sunt ad conuentum Re:
gni meī pro festo Sancti Nicolai proximo hīc Cracouiē ce:
lebrandum reuocamus. Verum cum hic illi ipsi infamati,
quibus dies est statutus ad se expurgandum coram nobis
comparuerint, et nos de illorum castigatione atq; aliis rebus

1143
tom 6
1841

publicis simul cum Consiliariis meis agemus; id etiam inter
cetera ad illorum consultacionem referemus, et quicquid de
minuendo Saluiconductus tempore nobis et iisdem Consili:
ariis meis tum videbitur exequi simul illud, et uti vrā
declarare curabimus, quam interim bene et foeliciter esse op:
tamus Datū Cracouie die xxiia Nouembris Anno
Domini M°. D. xxxxj° Re:
gni nri anno xxv°

Petro Tomicio Epō Cracō. Vicecancell
Sigismundo Erberstein regis Romanorū
Consiliario: Regenti Austrie.

Magce domine, amice charme et honorande. Binas sub eodem
tempore Mcie vrā accepi literas quarum alteris ex me
requirit quid in negocio Matrimonii filiae domine Hedui:
gis Mtis domini mei primogenite nunc agatur, alteris
me certiorem facit de missis Serm̄i Romanorū Regis,
literis in manus domini Nicolai Nyperici quas ille Mti
domini mei presentare debet.

Quod attinet ad negocium Matrimonii Mtās domini mei
simul atq; vidit preteriisse diem Sancti Michaelis, et ad do:
minum Ducem Banarie ac suos silentio tractacionem Ma:
trimonij preteriisse aduertit Cubiculariū suum cum
literis ad Utem Serm̄i Romanorū Regis qui nondū
rediit mittere dignata est quibus literis declarat Mtās sua
Serma Romanorū Regi se velle ad persuasionem suā
Mtis filiam suam filio domino Friderico Palatino
Rheni despondere. Ad alteras literas non est, quod res:
pondeam, saltem pro nouis externis descriptis Mgae vrae

plurimas ago et habeo gras, illmsq; amori et benevolencie me commendo foelicissimamq; illam esse et semper recte sal: uam vehementer opto Datis Cracovie xxiiiº Novem: bris Anno domini Mº. Dº. xxxxii

Petrus Tomiczki eps Cracc. Vicecancell Luce de gorca Castellano Posnaniensi

Mag^ce domine, domine et frater honoran^me. Grata est mihi vehementer Mgcie vre gratitudo, quam in hoc facto decla: rauit et prestitit mihi q; germanum meum fieri Palatinu Juniviadislavien assensus fuerim vt in Castell Callissien filius Mgcie vre succederet Quodqmidem ego meo more feci, qui libenter consanguineis meis et amicis et honores et queq; commoda fauere in illisq; assequendis illos in: uare consueui, tametsi vnusus ab amicis non satis pro me: rito meo acceptum mihi referri experiar. fortunet hoc de: us Mgcie vre et ipsi domino Andree filio illius istoq; ingressu ad ampliores dignitates illum promoueat

Ceterum optarem in posterum vt Mta. Ø. vra hac ad Re: giam vtem tales mittat, non literis munctios, qui moram necessariam non fastidiant, et qui modestius q; solent ex: pedicionem exigant, is enim in presenti, huc missus, continua importunitate et acclamatione sua me molestauit, nulla luctus mei rationem habens, in quem me mors matura Nepotis mei natu maioris ita hoc tempore conicat, vt co: sternatiorem animum vix alius quispiam merear mihi fa: cere possit, quod restat me amori et benevolencie fraterne Mgcie vre ex animo commendo Illam semper cum

suis omnibus foelicem atq; dui incolumem esse vehementer de:
sidero Datę Cracouię die ix^a Nouembris Anno
domini M°. D°. XXXii°

Petrus Tomiczki Eps Crac Vicecancell
Stanisslo Tomiczki Palat° Iuniwladisslauien
Pisdrensi et Conuen Capit° fratri suo.

Mag^ce domine, frater charę. Amisimus his diebus Pe:
trum Nepotem nrm — qui tredecim dies grauissima pressus
egritudine, die Iouis praeterito, circa horam decimam, vitam
cum morte comutauit, cuius hunc casum nos grauissime dole:
mus et deploramus, q indoles illius singulare virtutis speci:
men pre se ferre videbatur, spesq; erat optima, q illustraturus
erat et propagaturus domum et familiam nram. verum cu
ita placitum erat diuine benignitati, vocare illum ad se tempe:
rauimus dolori nro, et ferimus illum eo animo quo debemus
quod ipsum vos. qz facialis. Conuentus terrarum Cuianie
agi solet in Radzieno id quod ex literis Regie Mtis in:
tellexistis, Quare orate vt ad illum vadatis, et ibi vos No:
bilitati Palatinatus vri ostendatis, et tales nunctios eligatis
qui nihil faciant in generali Conuentu absq; consilio vro foe:
licissime valete Datę

Petro Tomicio Epō. Vicecancell
Andreas Cricius Epūs Ploceń

RME in Chrō Pr, et domine, domine colen^me. Preterieś hac quidam ex Cracouia, retulit Nepotem R^me. D. vrā communem spem meam extinctum, vnde suspicans illam, decerpto per inmania fata hoc Nobilissimo domus suē flosculo, iusto dolore affligi, volui cuestigio ad visendam illam mittere, cui quid aliud pro consolacione afferam non habeo, nisi eius incomparabilem prudenciam et humanē mortalitatis legem, cui omnes ita sine delectu, et sine ordine subiecti sumus, vt in eiusmodi cuentibus, nihil sit homine Christiano dignius, quàm omnia equo ferre animo, Jobicum illud vsurpando dominus dedit, dominus abstulit, sit nomen domini benedictum. De me non est quōd scribam, valeo gratia Dei mea solita valitudinis mediocritate, inpercuspuis vobis habens, vt R^mam. D. Vram in hoc Conuentu sanam et letam inueniam Cuius interim gratiē me omni qua possum diligencia commendo. Poltouiē die vltima Nouembris Anno domini M°. D°. XXXii°

1147 1146

Andreas Crzicżki Epś Plocen,
Petro Tomicio Epó Craccouien
& Regni Polo[e] vicecancell°

RME mi domine, misit nunc ad me Ugnus dominus Castella:
nus Posnanien, rogans me opere maximo, vt adhuc hodie có:
cederem secum nesaó quo ad conficiendum Matrimoniú filii
sui, quod mater puelle grauiter egrotet, et petat vt ad se qná:
primum veniant et Matrimonium vpm conficiant Ego absq; sa:
encia et consensu Rme. D. vrć respondere nolui, oroq; plu:
rimum vt mihi significare dignetur, vtrum bono domino gra:
tificare possem absq; displicencia vtiś Regić et vrć Rme
D nec ne, ea enim solum mihi molesta esset.
Credo quòd hodie et cras non aliud niśi saxum illud defensio:
niś voluetur.
Credo q; Hodie et cras non aliud niśi Saxum illud defensionis Voluetur

Cricius Tomicio

RME mi domine et benefactor colen[me]. Habeo testem non vul:
garem Ugcum dominum Castellanum Posnanien qui mecu
aduocatus hec audiuit ita ad vnguem sicut Rme. D. vrć
retuli. Non videtur mihi tamen saluo meliori iudicio Rme
D. vrć aliquid inpresens de istis tribus millibus signi:
ficare, nouit enim Rma. Do. vrá morem mulierem
q; ricas atq; animu à crimine sumunt quando vigt illis
aliquid in quo deprehenduntur exprobratur Commendo
me gratić Rmć. D. vrć domino et benefactori meo

Cricius regi Sigismundo

Sacra Mtas T domine clementissime. Cùm audiam Conuentum hunc, vtinam bene finitum, et nequeam ipse peraducere fam valitudinem Sacram Mtem vram accedere, hoc illi modo quo possum supplex valedico, et precor dominum deum vt hoc iter et omnes actiones eius foelunare dignetur, eaq; cuius cor in manu habet mihi clementer et propiciam conseruet Commendo me demum humiliter Sacra Mti vre

Cricius Tomicio.

RME mi domine, Ego die crastina post meridiem discedere hinc statui, nam in hac inquietudine qua obruor minalesat egritudo, si quid tamen scribendum est scriba mane non grauatim quecunq; preceperit vra D°R^ma quam oro plurimum, vt vel cum hac Seda, vel absq; illa, vt videtur Mti Regie nomine meo valedicere dignetur Commendo item vra. D. R^me negocia domini Palatini Brzesten et me vna

Sigismundo primo regi Polonie
Andreas Cricius Epus Plocensis

SACRA Regia Mtas clementissime Princeps. Consueuerunt
antecessores mei in principio Episcopatus sui, aliquam gracia
Ciuitati Plocensi, pro ipsorum consolacione impetrare, hic mos
ne per me cessare, et ego minoris estimationis apud Sacra
Mtem Vram illis esse videar, quàm fuerint alii, Supplico
Mti Vrae Sermè non pro re magna aut damnosa, sed
duntaxat pro duorum quartalium preteritorum Lucillaria
pecunia apud ipsam Ciuitatem derelicta, eius est summa
circiter .xv. Sexagenè promittunt illam apud Apotecta-
rium ponere et opus aliquod in reficiendo muro Ciuitatis non
vulgare pro illa construere, facict Sacra Mtas Vra re
sua excelsa clementia dignam, cui me iterum supplici-
ter commendo

1157

1065
1279

Soleiman Soltan Imperator Turcorum Sigismundo primo Regi Polonie

Ego sum Cocsar magnus, Ego via iter omnibus aperiens et commonstrans, supra caput meum Corona Cosdroe posita, et Tronus eius subtus me est. Ego in terra et mundo hoc vmbra sum Dei. Albi Maris et nigri Maris: Romanie, Anatolie, Caramanie, Runie. Dulcadiri. Dyabekiri, Kurdistam, Vadirbarcdzianie, Adamie, Schamie, Heliepie. Missrie, Mekkesie, Medie. Kucie, et omnium Arabie terrarum, ac Alemanie dominus. Postea vero patres et antecessores mei, nonnullas alias terras et prouincias, cum dei adiutorio acquisierunt, quibus et ego nonnullas terras alias, framea mea splendenti, igneq3 et potencia armorum meorum Victriciam acquisitas etiam adiunxi, et mihi subiugani. Earum omnium terrarum domimus erat Cocsar magnus Soltban Boiazeth Anus meus: simul et eius filius Soltan Selim pater, cuius ego sum filius Soltan Soleijman.

Tu es terre Polonie Rex Magnus Sigismunde. Cùm ad te venerint hec litterc mee, ex eis scies quc tibi significare volui. Retroactis temporibus Hyspanie Rex Carolus hostis mihi factus insurrexit, contra me: et ab aliquot annis, fidem et religionem mam Mahometicam delere et euertere, ac eam in fidem suam conuertere conatus. ac ad id perficiendum, vires colligens (vt certo sum edoctus) Exercitus contra me scripsit. Ego verò in Deo

et in Mahometicis miraculis omnem spei meæ fiduciam re: ponens, omni fortissimorum Exercituum meorum potencia excitata, bellum vicissim aduersus eum suscepi: et cum in: uicta Exercitus mei potencia, cuius magnitudo amplitu: dinem aquarum Maris exequat pugnare instituí.

Anno igr à morte Mahometi, 938, die xiiiᵃ Junii veni in terram Sirmiensem quam olim mihi subiugaui, ad oppi: dum Ewffsch, ad fluuium Drawa, Inde commotis exer: citibus meis ad castigandam eorum temeritatem qui di: cto meo audientes esse noluerunt, veni ad eam partem Hungarie, que cum hoste meo aduersum me steterat, in: ter munitas ac re bellica abundantes Arces et Ciuita: tes: Hirsschak: Schakluwessch: Capulna: Schilgia: Ba: budzia: Bylwar: Debussch: Zakan: Camisra: Kaba: zeb: Beleshez: Scharwar: Camenthwar Run: Egerwar: Mostez: Hasdwick: Sembutibel, quo nullus vnq̃ Rex, aut hostis, quantumuis potens ingredi ausus est. Illuc ego potenter ingrediens, eos qui se potestati meæ subiicere noluerunt, armis vici, cepi et perdidi, igneq̃ ferro, ac populationibus omnia deuastari mandaui.

Veni deinde viᵗᵃ die Julii ad Kewsssek Arcem mu: nitam Cui Exercitus mei cum appropinquarent, subito equitatus hostilis ex Syluis vicinis erumpens, meos in: festare: reliqui vero ex Arce Bombardarum telis feri: re incipiunt. hac hostilitate bellaces ac robusti exerci: tus mei commoti Arcem ipsam adoriuntur: obsidione cingunt: oppugnant: parietes murorum vehementissi: mis Tormentorum ictibus frangunt: apertaq̃ sibi via in Arcem vi irrumpunt: verum fossis, quas latas ac profundas hii qui Arcem tuebantur, quatuor fece:

rant

prohibiti, retrocedere sunt coacti. Et quoniam animus erat Arcem hanc omnino capere: imperaui Exercitibus meis: ligna et robora ex Syluis cesa ferrent, fossas compleret et Arcem ipsam ab extra strenbus lignorum circumualla: rent. Igne deinde lignis subiecto, cum omnia in circo gra: ui incendio arderent: flamma et fumus Arcem undiqz occu: pans, prospectum omnem presidiis smis intercepit, vt qui in Arce erant, neqz viderent, neqz scirent Arcem defendere, ac sub. id ignium tempus plures simul ex terra congesta, in perniciē Arcis tumuli, altitudine Arcem equantes exigunture. Ex quibus Arx ipsa adeo densitate telorum obruebatur, vt hanc tam grauem oppugnationem defensores diutius sustinere non valentes pacem pecierunt. ea impetrata Myskulasch pohanin Arcis dominus, ad me ex Arce in Castra venit, se nobis subiciens, Arcem simul et claues tradidit. hanc igitur Arcem x^a. ab obsidione die Cis erat xvij^a Julij cum dei adiutorio cepi.

Capta hac Arce, iter mistitutum prosequutus, contra hostem meum vadens, veni inter Arces hostiles Tubron: Derlesschin: Cucundroff. has et alias plurimas in Germania per me an: tea captas et postea à me defectas, cum exercitu meo vi expug: nauissem, et in meam potestatem redegissem, inimicum meum quesiui, et cum instructis Exercituum meorum ordinibus, in loco Zebett pugnè per illum iam olim mihi designato, ad cō: fligendum cum eo paratus dudum expectaui. hunc, cum eo in loco non reperissem, neqz vllas eius copias què pro illo de: pugnarent: nec vbi nam terrarum agitaret scire possem, prè: cepi Exercitibus meis, vt terram eius igne et ferro deuasta: rent, et populum omnem captiuum abducerent. Hj ergo dum regionem eius longe lateqz vastant Arcem K ieperi mu: nitam adoriuntur, à qua vi Tormentorum arcebantur: sed

et hanc milites mei fortissimi, ceperunt, deiicerunt ac omnes qui in eius presidio collocati erant ferro trucidarunt.

Inde in vastacionbns progredientes, peruenimns ad alteram Arcem Curukundor, supra ceteras ad resistendum potenciorem, ea q̄ sponte se non tradidit, vi expugnata est et diruta, et qui in eius presidiis erant, cesi à meis pericrunt

Postremo veni ad Ciuitatem magnam, que domus hostis mei Sedesq̄ eius et caput Regni est: querens eum in ipsa domo sua: verum cum et illic eum non reperissem, et neq̄ vbi nam, et an viuus, an mortuus sit forte potuissem: mandaui remosns bellatoribns meis, terras eius in igne et framea perdere: subicctos et habitatores in captiuitatem abuperc, et hostilia omnia in eos exercere, Qui ex illis in clementiam se nram tradiderunt, hii gratiam in oculis meis inuenerunt, et nihil hostile passi, incolumes sunt à nobis conseruati. Qui autem opponere se nobis ausi fuerunt omnes à facie gladii perierunt: multa millia capta in seruitutem abducta, eorum bona direpta, agri vastati, ædes et loca habitacionum concremata. Tantumq̄ damnum hiisq̄ terris hostilibns à me illatum, quantum ab Adam, ac mundi inicio, ad hec vsq̄ tempora mea nunq̄ antea perpetratum est.

Hic ego memor verbi Mahometi, qui ait, fugientem ne persequitor cum vniuersa potencium Exercituum meorum gloria, incolumis ipse cum omnibns meis gaudens et exultans cum Triumpho retrocessi.

Ac in ipso reditus mei itinere. veni ad oppidum supra descriptum, supra fluuium Bre positum, Inde soluentes peruenimus ad Arcem, cui vicinum erat Lambicz Oppidum

quod vi Exercitus nostri superatum exustam est.

Deinde iter nostrum prosecuti. Arcem Sigani aggressimur et hec q se dedere nolebat, vi oppressa, excisa et euersa est

Post tot Arces et oppida capta et destructa, xvi^a Augusti ad flumen Drawa peruenimus, Eo traiecto, venimus in terram Asslodin, et hominum multitudine, et rerum omnium copia, abundantem, habentem tres Arces, Lamboch, Islandzik, Radulssek, ea gens, q mihi non est aduersata, imperante me incolumem se ab omni maleficio conseruauit

Exista terra ad xx. eiusdem Augusti egressus: veni ad Arcem Buhudene, vlterius progressi continuato ad Eu: ssek itinere inuenimus nonnullas Arces hostis mei, relictis ac dimissis ceteris vnam ex eis Pussaga vi expugnata cepimus.

Ad vltimum xi^a Septembris anno à morte Mahometi, 939, ipse prospera vsus valetudine, incolumis, cum saluo ac per omnia integro vniuerso exercitu meo, in magno gaudio et le: ticia exultanter cum triumpho in Bulgariam peruenimus. Exercitus autem mei omnes opulentissimi sunt, omni rerum copia abundantes

Ex Bulgaria verò, recta, ad amplam et gloriosam Dominia mea continuatis itineribus contendemus.

Hanc felicitatem nram, et res prospere gestas Alti tuae pro amicicia mea mutua, qua inter nos coniuncti sumus, prout id et ad ceteros amicos meos facimus significare voluimus

Cum letissimo hoc ac iucundissimo nuncio, mittimus ad te Said seruitorem nrm charum. qui cum ad te peruenerit ac id perfe: cerit

ferret, vt foelicitati isti nrē congratulare et nobiscum simul gaudere et letari velis Datū in Bialogrod Anno Mahometi .939. Anno vero domini M°. D°. XXXii°

Sigismundus primus Rex Polo[n]ie Joanni Regi Vngarie Croatie Dalmatie

Exime Princeps et domine affinis nre charissime. Tametsi nesciamus quid Spectabilis et Magnus Petrus de Peren aduersus Altem vram commiserit, quia tn illum captiuū apud Altem vram Sermam teneri audimus, de eius casu et miserabili fortuna solliciti sumus, Pris enim sui Spectabilis et Mgā olim Emerici de Peren, clara de nobis et de isto Altis vrē, Hungarie Regno merita affectum et propensionem nram ad illius rationes trahunt et excitant. Quare in primis sponte mea, deinde amicorū illius petitione permoti, Altem vram Sermām quam diligentius sime rogamus vt hominem qui ex primoribus istius regni et Nobilissime gentis parentibus prognatus est captiuitate soluere et naturali donare libertate velit, donareq; id suē imprimis pietati deinde nrē intercessioni et illius boni patris sui defuncti meritis non grauetur. Hac re enim et officium Christiani Principis facit Altas vra, et hominem alias per etatem imprudentem ad cognitionem sui et ad officium deinceps amplectendum adducet. Nos vero perpetna animi nri gratitudine id Alti vrē referre curabimus Cuius amori et benevolentie fraterne nos commendamus et foelicissima esse semper atq; recte saluam ex animo optamus Datū Cracouie in vigilia Natiuitatis domini Anno domini M°. D°. XXXii° Regni nri anno XXVi°

Sigismundus primus Rex Poloniæ Magæ Clarę Sekkel de Ormest vxori petri de Peren

SPectabilis Et Mgca sincere nobis dilecta. Molesto animo ferebamus casum et fortunam Mariti .S. tuę, in quam illum incidisse scribit Cum tamen ex infidelium captiuitate ad potestatem Serm domini Joannis Hungarię Regis restitutum emersus audiamus, rccrcamur nonnihil in nobis confidentes satis detencionem hac tollerabiliorem illi apud Christianum Primapem fore.
Quòd vero .S. tua à nobis postulauit, vt de illo ad libertatem dimittendo apud Serm̃um dominum Joannem Hungarię Regem intercessionem faciamus non inuiti hoc præstitimus, gratitudine mâ, veterа et clara gentis Perenię, et proxime patris olim Mariti tuę .S. Illtris Emerici merita referentes, scribiq3 literas in hanc sentenciam fecimus vt mâ opera et in libertatem et in gratiam sminl Serm̃ domini Hungarię Regis is ipse Maritus tuę .S. restitui possit, neq3 diffidimus vtem̃ suam intercessionis mę habituram esse bonam rationem Bene valeat tua .S. Dat Cracouię die xx mj^a Anno domini M°. D°. xxxii

Sigismundus primus Rex Polonie Nicolao Costka de Sedlce Sermi Joannis Vngarie regis Capitaneo

Generose grate nobis dilecte. Habuimus literas tuas quibus nobis de acerbitate animi tui aduersus Generosum Paulum Valeczki perscripsisti criminans illum tanqz ipse nonulla contra Sermum Regem communem dominum vrm, et contra te et contra fratrem tuum admiserit. Non te pretereat eundem Paulum Valeczki vt primum factus erat certior te has literas criminatorias ad nos aduersum se scripsisse, venisse ad nos Q pleraqz verba pro expurgatione sua fecisse, nisi te vero tanqz cum non solum hac vna sed etiam multis aliis iniuriis appetineris materiam tocius culpe detorsisse Cùm autem et tu et ille siris seruitores SErmi domini Joannis Hungarie Regis non referat mea huic mutue criminationi vre intendere sed prefati Sermi domini Regis vri Dat

Sigismundus primus Rex Polonie Ferdinando Regi Ro. Vngarie.

SErme Princeps et domine D. Cùm aliquocies iam ante à nobis postulasset. Rmus in Chro Pater dominus Paulus Strigonien Archiepus vt se fortunasqz suas commendacione nra apud Altem vram SErmam iuuaremus illius tum meritis permoti que ab illo tam Sermam fratrem nrm sancte memorie dominum Vladislaum, qz caiam Sermum Nepotem dominum Ludouicum olim Hungarie et Bohemie Reges magna fide prestita memoria tenebamus. Postulamimus à vra Alte SErma vt illum simul cum grege suorum Sacerdotum in gratia sua

asseruare et protectione Regia quantum illius raciones exigerent
retinere dignaretur cuius postulacionis fructum nos retulisse,
vel ex eo conjicimus q̄ prēdictus dominus Archiēpus ex mā
interuentione non parum se auxilii percepisse nobis fateatur
qua commoditate rei fretus, nunc iterum ad nos de ijsdem
racionibus suis confugit et se Ecclesiamq̄ suam rurus apud
Ut̄em vram Sermam commendari postulauit. Nos igitur
deesse illi nolen Rogamus plurimum à vrā Ut̄e Serma
vt sub occasione ad stabilien in pace Hungarie Regnum
hoc tempore data, efficere pro authoritate sua et in Cbriana
religionem pietate dignetur ne prēdictus dominus Ar-
chiepus in dignitate sua et illius Ecclia in suis
priuilegiis vsu longo approbatis detrimentum aliquod pa-
ciatur, factura id Ut̄as vra Serma ad laudem omni-
potentis dei et singularem bonorum omnium consolacionē
Cuius nos solito amori fraterno, et mutue benenolencie
commendamus optan ex animo, vt Ut̄as vra Serma in
summa sua rerumq̄ suarum fortuna longam viuendo
exigat ētatem Datt CRacouie die xxix^a Febru-
arii Anno domini M°. D. xxxiii°

Sigismundus primus Rex Polonie
Joanni Regi Polonie

Sme
Ex Primceps Et domine affinis mi charme. Mortuo hic
nuper Generoso Jacobo Seczigniewski subdito mo et
Utis vra seruitore, declararunt nobis filii eius quos in
hereditate reliquit Ut̄em vram emeriti stipendii non par-
uam summam defuncto debere, quam summam quia sciunt
ad se jure hereditario pertinere supplicarunt nobis quo
ob eius solucionem pro ipsis intercederemus. Quare nos et,
rei equitate et peticione illorum permoti plurimu à Ute

vrá rogamus vt meritorum et sumptuum defuncti quos in ser-
uicio Ats vrá degens fecit memor esse, heredibusqz filiis
id quod Pater promeruit dissolui inbere velit in quo Atás
vrá faciet rem non minus piam qz et nobis gratam et sua
laude Regia dignam. Cupimus vt Atás vrá sit semper
felix et incolumis cuius nos amori et benevolenciæ commen-
damus Dat

Tomicius Eps
Ioanni Regi Vngarie.

SAcra Regia Ats et domine, domine clementissime. Post
humilem seruitutis et orationum mearum commendacionem.
Tametsi non putem fore necessarium in re quæ vel æqua sit vel
authoritate Serm domini mei, submittatur partes meas apd
Atem vram interponere quia tamen filii Generosi domini
Iacobi Sezigmierski nuper vita functi commendari se
meis literis Ati vrá expetierunt, negare illis officium
meum non potui Quare Ati vrá Serme supplico vt illos
propter merita sui patris et commendatos habere et in illo-
rum iusta petitione piam suam Regiamqz liberalitatem
declarare dignetur, quo et ipsos et me Atás vrá Serma
sibi plurimum deuinciet, seruitutemqz vram faciet sibi per-
petuo obligatam. Quam ego seruitutem meqz ipsum Ati
vrá Serme commendo et foeliciss[imam] illam esse atqz se-
per sanam saluam et incolumem vehementer desidero Dat

1161 1159

Petrus Tomiczki Eps Cracc. Vicecancell.
Francisco de Frangepanib. Archiepo Colocen.

R.ME in Chro Pater et domine, domine honorandme. Mortes
bic nuper q̄ enexosus dominus Jacobus Seczigniewski, reli:
quit filios proprios sibi hęredes quibus in hęreditate id ma:
ximum ostendit, quòd pro emerito stipendio ab Serma Re:
gia Hungarię ute expectabat, Namq; bona paterna T
q̄mita dum ille se in Hungariam ad utem suam contule:
rat magno ære alieno obligarat. qui filii cum isthunc ob
spem solutionis consequendę ad Sermum dominum Hun:
garię Regem hunc suum Nunctium mittant. D. vram
Rmam maiorem in modum rogo quo illis in hoc negocio cō:
silio auxilioq; suo pro authoritate sua adesse velit et apud
utem suam ita patrocinari, vt id quòd est religni debiti cō:
sequi sine difficultate possit faciet in hoc. Dō. vrā Rma
rem pietate sua dignam vt quam ego illi vicissim officiis
amicis referre semper curabo Commendo me amori et
benevolentię fraterne Dni. vrę. Rme quam diuinl
et foelicem et recte sanam esse vehementer opto

Sigismundus primus Rex Polonie Joanni Regi Vngarie.

Exme Princeps et domine affinis nr chare. Jam aliquocies scripsimus ad Mtem vram commendantes Nicolaum Szczigniewski filium olim Generosi Jacobi Szczigniewski boni seruitoris Mtis vre et rogantes vt pecuniam patri illius pro stipendio militari debitam persolui mandaret, qua in re cum nullum hactenus responsum a Mte vra accepimus, et a predicto Nicolao identidem precibus pulsemur vt pro eius patris iusto debito partes nras interponamus iterum postulamus a Mte vra presentibus, vt patris merito et nra intercessione in memoriam reuocata ad dissolue dam pecuniam debitam animum tandem suum mitigare velit, et si hoc impetratu sit apud illam difficile, saltem permittere velit, vt pignus quod habet ad suam commoditatem distrahere possit. Nam interest ei multum tanto tempore pecunia caruisse, et si longius illa carere debeat et reliquum quod in hereditate habet, vel Hyppotece tradere vel distrahere cogetur, faciet in hoc Mtas vra rem pietate et equitate sua Regia dignam, nobis vero gratam et acceptam. quam vicissim illi pari officio referre curabimus. Commendamus amori et benenolencie fraterne Mtis vre Serme, quam diutissime sanam et semper felicissimam esse ex animo optamus Datum in Radom Junij Anno M° D° XXXm Regni mei XXvii°

1163 1161

Petrus Tomiczki Eps Cracc. Vicecancel Joanni Regi Vngarie.

Ex^me Princeps et domine, domine clementis^me. Post seruitutis et oracionum mearum humilem commendationem. Dominus Siluester Ozarowsky Prefectus Cubiculi Sermi domini Regis mei. Cum primum certior factus esset, de casu affinis sui, domini Jacobi de Thornay Prepositi Exarcii Mtis vre, q; vgt inimicorum suorum inuidia degranatus, grauem indignacom Mtis vre incurrerit, pro officio suo in eundem affinem suu, nihil intentatum reliquit quo ei clemencie locum apud Mtem vram procurare posset, adiit ergo me q;, roganit, et obsecra: uit, si quo modo precibus meis Mtem vram ei placatiore efficerem, quaq; autem perspectissimum habeam Mtem vram nihil nisi summa racione, exactissimoq; iudicio aggredi solita esse. Tamen, cum humiliter rogo, et oro, vt perspecta, et expensa rerum et temporum horum condicione, dignetur, mentem voluntatemq; suam in illam partem, plus acclinare, que clemencie q; seuericati vicinior est, et in hoc magis nature sue Regie, q; errori delinquencium indulgere. Et si id à Mte vra impetrare phas est eundem Jacobum Thornay, in sinu gratie sue rursus excipere, vt dominus et Rex clementis: simus quam deus incolumem, victorem et triumphatorem perpetuo seruet, Cuiq; ego me rursus cum humillima seruitute et oraciombus meis commendo Dat

Sigismundus primus Rex Polonie Paulo Archiepiscopo Strigoniensi

RME in Chro Pater et domine sincere nobis dilecte. Si quē fructum attulit racionibus Pr̄tis vr̄a prima commendacio, quam pro illa apud SEr̄mum dominum Ferdinandum Romanorum Regem fecimus, foret hoc nobis apprime gratum. Nam et Pr̄li vr̄a et Eccl̄ie sue tu nos tranquilla et foeliciā omnia fanemus, quam quisq; maxime. Nunc iterum sicut Pr̄tas vr̄a postulauit scribi ad ipsam SEr̄m dom̄i Regis Romanorū mitem feci mus, illam et fortunas eius Eccl̄ie denq; illius racio nes mtis sue patrocinio et protectioni comendan. Cuius mtem nihil dubitamus, in omnibus que equa et honesta videbuntur. P. vr̄a et Eccl̄ie sue non defutura. Nos etiam quantum in nobis erit per omnem occasionem ad omnem bonam fortunam opem ferre. P. vr̄e curabimus quam bene valere et foelicem esse optamus. Dat Cracouie die xix^a Februarii Anno dom̄i M°. D°. XXX^mo Regni mei anno XXVI°.

1165 1077

Petrus Tomiczki epc Cracc. Vicecancell
Christinæ de Homonna vidue.

MAgnifica domina amica charissima, ac honoran. Accepimus Mgciam vram molesto et acerbo animo ferre, q filius eius dominus Antonius non consulta prius vra M. et alijs amicis suis, hic in Regno Polonie duxerit vxorem et quia ipse filius Mgcie vre desponsauit sibi virginem claza et insigni familia nacionis nre progenitam, ac generis amplitudine et dignitate ceteris multis longe prestantem, non est quod excandescere in illum propterea debeat vra M. aut quispiam hoc factum ipsius reprehendere possit Et proinde rogamus plurimum vram Mgciam, vt si qd indignacionis contra eundem filium suum propterea concepit, eam animo suo remittat, ipsumq3 gracia et affectu suo materno prosequatur, Nam nihil detractum est dignitati domus et familie vre Mgcie per hoc q ipse accepit sibi in vxorem virginem vti diximus Nobilem et optima ac insigni prosapia ortam. hoc vero amplius muluus amor et benevolencia inter istos et hos regnicolas crescere poterit, felix sit et dui incolumis Mgcia vra, nosq3 habeat sibi charos et commendatos Dat Cracouie die xix Julii Anno domini M°. D°. xxxii

Induciæ Trimestres per Cómissarios Ferdinandi et Ioannis regum in oppido Megger 29. Xbris 1532 constitutæ.

NOS Ioannes Cacziamer, inferiorum partium Austrialium ac Ducatus Carniolæ, Capitaneus generalis et in negocio subscripto per Serenum Principem, et dominum, dominum Ferdinandum Romanorum ac Hungariæ et Bohemiæ Regem infantem Hyspaniarum, Archiducem Austriæ, Ducé Burgundiæ &c dominum nrm clementissimum. Commissarius virtute plen mandati per suam Mtem nobis dati atq; concessi, constituens, Necnon Ladislaus de Macedonia, Electus Epus Varadien, Ioannes Zalay, Comes Iosonien. Marcus Bek de Leopoltstroff, Eques auratus Vicedominus Austriæ, et Paulus Baki. Hussaronum Regiarum Capitaneus Consiliarius prefatæ Mtis Regiæ &c Ft Franciscus de Frangepanibus Coloczen et Bachien Ecclesiarum Canonicæ vnitarum, Archiepus, Steffanus de Verbecz, sumus Secretarius ac Cancellarius, ac Thomas de Nadasd Consiliarius pariter et Commissarius Serenissimi Principis et domini domini Ioannis dei grá, Hungariæ Dalmatiæ Croatiæ &c Regis domini mei gratiosissimi, vigore plen mandati sue Mtis constituti, Notum facimus pntium serie, quibus incumbit, Vniversis, Quum de voluntate et mandato, vtriusq; Principis pro Statu regni hujus Hungariæ reformando et reipublicæ Christianæ comodo atq; quieto,

in hoc Oppido Magiex Charlokewecz in districtu et Insula Chal:
lokez sitta, seu adiacente in vnum conuenissemus. plura de
hoc Hungarie Regno pacificando et commodo totius Christianita:
tis inuicem tractassemus. Quia certis impedimentis et diffi:
cultatibus in condicionibus et articulis pacis interuenientibus
huiusmodi tractatus nostrum finem sortiri non potuerunt. sed vi:
sum nobis est. vt ad septimum diem Februarii proxime sequen,
ad Oppidum Owar, rursus ambo Principes mittant Comissa:
rios tot quot eis visum fuerit, qui super eisdem condicionibus
tractare, et deo volente, bono fine omnia concludi possint. Ne
igitur medio tempore, inter subditos ipsorum Principum dis:
cordie, sanguinumqz effusiones, et alia incomoda suboriantur
Inducias seu Trengas quatuor Mensium à prima die Mensis
Januarii proxime instan incipiendo, vsqz ad vltimum diem
Mensis Aprilis proxime venturu, per Hungarie, Bohemie,
Dalmacie, Croaciecqz Sclauonie ac Transsyluanie Regna Is
per Austriam, Stiriam, Carinthiam, Carniollam, Mo:
rauiam, Slesiam, et Lusaciam partesqz et prouincias eisde
subiectas, integre duraturas iuxta contenta articulorum
infra declarandorum, inuiolabiliter obseruandas vnanimi co:
sensu, votoqz statuimus firmauimus atqz concluximus Quo:
rum quidem articulorum series hoc modo sequitur.

In primis vt vtriusqz Principis partes cessent ab armis, et ne;
mo sub nota perpetue infidelitatis ac Criminis lese Mtis
depredaciones direptionesqz rerum et occuppaciones iurium
possessiones domorum ac Curiarum Nobilitarium violentas
inuasiones verberaciones qz personarum etiam Mercatorum
et aduenarum, nec minus Et indigenarum audeant.

Itemqz vterqz Princeps suis militibus et gentibus, aut solucione
faciant: aut de Patrimoniis ipsorum militum propriis vel

ex officiis, vel bonis per Principes eisdem collatis, illos vivere
iubeat, cogatq; ne depredaciones more hactenus solito exer-
cere, aut ad dicionem et dominia alterius Principis ac
adherencium suorum ad alendum conferre audeant
pena sub premissa.

Jt q; quilibet Principum poterint suos, qui ei vel suis subditis
iniuriam, damnaq; fecerint aut in Principem suum quicq;
mali commiserit, vel inobedien' se exhibuerint, corrigere
et punire secundum suam voluntatem et secundum delicto-
rum exigenciam, et alr' Princeps se in causam talium
subditorum, nullomodo intromittat, vel defendendo, vel
iuuando, vel acceptando illos in sub dicionem et fidelita-
tem suam citra voluntatem alterius Principis et hoc bo-
na fide.

Jt q; liceat omnibus Mercatoribus et aliis q; privata
negocia agentibus, Nunciis etiam, publica pariter et priua-
ta exequentibus per dominia vtriusq; Principis, libere tra-
sire peragrareq; et redire, sine salvo conductu ab vno
Principe, ad alterum etiam ad Sacram Ro: Cesaream ac q;
et summum Pontificem

Jt quod omnibus Mercatoribus vtriusq; partis sit liberum
in regnis et Principatibus et dicionibus eidem vtriq; parti
subiectis, omnes merces qualescumq; sint, emere vendere
ducere, pellere q; et vehere per terram et aquam absq;
omni impedimento et interdicto vtriusq; Principis, aut
eorum quorumcunq; officialium salutis tamen ex antiqua
consuetudine soluen'.

Jt quod nullus subditorum ad alterius cuiusuis debita vel
excessus arrestetur, impediatur, aut interuertatur, sed

omnes cause racione debitorum reÿciantur ad Comissarios
Principum in oppido Orvaz, septimo die Februarii proxime
sequen congregandorum et conuenienciam qui illis inueniat
modum quo huiusmodi actoribus ius et iusticia satisfactionisq;
complementum administretur absq; omni dilacione.

Jtem vniuersa oppida, omnesq; possessiones et ville, domus
eciam, ac Curie Nobilitates omnium dominorum ac Nobilium
et aliorum possessionatorum hominum post festum beatorum
Philippi et Jacobi Apostolorum proxime preteritum vsq; ad
hunc presentem Jnduciarum per quos amq; de manibus quorun:
cumq; violenter occupate et adempte, illis de quorum ma:
nibus fuerunt vsurpate, et occupate de facto, et ex nunc
absq; omni Colonorum grauamine, et pactacione remittantur
infra tempus presencium Jnduciarum possiden, verumtamen Ca:
stra siue Arces ac Ciuitates munerate, Necnon Castella et
fortalicia, siue sint secularium siue spiritualium, tam intra
tempus premissum, q; eciam prius aut per expugnacionem,
aut per dedicionem consequuta, vel occuppata in quibuscuq;
Comitatibus sint, adiacant, vnacum vniuersis, oppidis,
villis, et possessionibus porcionibusq; possessionar ad eius:
modi Castra Ciuitates, Castellaq;, de iure et ab antiquo
pertinen, quibus vt puta nunc gubernatur apud manus illo:
rum vel Principis illorum, vel eorum subditorum qui in
presenciarum illa de facto possidet durantibus Jnduciis, vt
prefertur, presentibus remanean, relinquantur q; cum
ordinariis prouentibus eius tenenda atq; possiden, hoc
adiecto, q; vniuersa bona ac alia iura possessionaria Ec:
clesiarum puta, Capitularium, Prepositar, Abbaciarum
Monialium et aliarum personarum Ecclesiasticarum que ad
aliquas Arces, aut munciones, ab antiquo non pertin:
erunt quorumq; tempore sint occupata illis quorum fue:

sint

per subditos vtrosq; Principis absq; omni similiter taxacione mi:
pdimentoq; Colonorum huiusmodi bonorum ex nunc, vt de facto
remittantur resignentq; tempus infra premissum parcimodo
gubernanda, ne officia diuina per iporum bonorum vsurpa:
cionem negligantur, hoc q; declarato p dominos et Curie No:
bilitatis etiam lapidee dominorum vel Nobilium post predi:
ctum Beatorum Philippi et Iacobi Apostolorum festum,
per quoscuq; occupatu, et deinde vallo seu fossatis ac se:
pibus aut alio edificio ligneo cincte et circumdate pro
Castellis et fortaliciis non recipientur neq; intelligant
sed spoliatis hoc est illis quorum de manibus fuerint occu:
pate de facto pariter restituantur.

Quia vero de Comitatibus Regni huius cuius partis
adsint, et ad quem Principem mine pertineant, varie diffi:
cultates emerserunt, ad tollendas igitur huiusmodi difficul:
tates deliberatum est vt omnes Comitatus ad illum Prin:
cipem cum omni iurisdicione sua pertineant quem Comes
aut Comites eorum suprem recognoscunt et in dominio ho:
noris eorundem Comitatuum etiam modo persistunt illi
vero Comitatus qui legitimo nunc carent Comite, no
obstante co, q Comites non habeant illi Principi subsit
seruiantq;. Cuius dicioni nunc et potestati de facto sunt
subiecti actune Castra Ciuitates et Castella in illis ad:
iacencia, simul cum pertinenciis suis prenominatis, cuius:
cumq; partis sint, apud manus illorum remaneant, qui nunc
prout in articulo proxime precedenti declaratum est illa
possident illi vero Comitatus, in quibus tam ad partem
vnius q; alterius Principis Comites iampridem fuerunt co:
stituti, in suo statu priori relinquantur Et quilibet
cum Nobilibus et ignobilibus dicioni sue subiectis, suum
Principem more hactenus consueto recognoscat et illi obsequat

1169

in quo per neminem impediant cogatneq; aut molestetur.

Item q partes prédicte in Comitatibus omnibus suis diciombus modo prenotato subiectis prouentus Camere Regie oblatuq; subsidia ab incolis suis et suorum omniu possint tam ex integro q; particulari libere percapere. Ceteri etiam domini et Nobiles ac possessionati omnes, in bonis et possessionibus eoru quę dudum possederunt, vel etiam modo antelato nunc libere possident prouentibus suis legitime et pacifice utantur

Item q iudicia in causis hereditariis et aliis antiquis interim suspensa maneant in his vero quę post susceptas Inducias ratione quarumcumq; violentiarum emerserint, hoc modo procedatur, vt quando res agenda venit inter eos qui partium sunt diuise tunc is qui iniuriam patitur pro eo agat coram illo Comite in cuius Comitatu ambo residunt, Comes tamen adiunget sibi alium Comitem vicinum, qui sit de parte, querentis iusticiam. Inter eos vero qui vnius tantum modo partis sint fiant iudicia more consueto.

Item q durantibus Induciis et Treugis predictis nemo fidelium et subditorum alterius partis, cum Castris Castellis et quibuscunq; aliis fortaliciis ac uiribus possessionariis, ad partem alteram deficere presumat, et neq; per eam partem acceptari aut in suam dicionem allici vel seduci possit. quouis modo.

Item q quia plures fuerunt ex subditis vtriusq; Principis qui Inducias et Treugas inter ipsos et eorum subditos, animo superiori altis sub condicionibus et articulis firmatos ausu temerario violare presumserunt. Ne igitur presens q; Inducie pari forma per quempiam infringantur, statutum et conclusum est, vt quicunq; subditorum, vnius aut alterius Principis, cuiuscunq; status et condicionis et dignitatis existat, prescriptos articulos

vel alterum eorundem, in toto vel in parte, violare, aut infringere attemptauerit, talis violator cum heredibus suis notam prémissa perpetuę infidelitatis, crimimsqz lese Mtis incurrat eo facto cui nullus Principum (etiam facta dei benignitate inter eos aliquando pace) gram facere possit, sed per ambos Princi: pes mutuis auxilijs in capite et bonis suis violator ipse cu heredibus suis ita puniatur, vt etiam posteritas eius quę per fugam euadere et superesse poterit, reatus illius pena perpetuo deploret, et si alter Principum in eiusmodi punitio: one, negligens fuerit, alter eorum nichilominus illam exe: quendi plenariam habeat potestatis facultatem altero Pri: cipe vel eius Capitaneo generali primo exinde requisito

Et qd indiciarię deliberationes, litteręqz sentenciales Comis: sariorum vtriusqz Principis Strigonii superiori anno du: rantibus, silicet promissis amnatibus indicijs constituto: rum, contra violatores earundem Induciarum pronunciate et confecte, per ambos Principes vel eorum alterum, altero exinde pariter requisito stantibus Inducijs presentibus, exe: quucionj demandentur.

Postremo qd omnes Commissarii prefati domini Joannis Regis pollicemur bona fide mea, laboraturos apud ipsum Princi: pem nostrum, vt ipse qz pacj fide, item totis vribus, omniqz posse suo laborabit, ac instabit apud potentissimum Thurcarum Cesarem, qd idem Cesar, premissis Inducijs et earum articulis predeclaratis ommibus consenciet, easqz inviolabiliter, per om: nes subditos suos obseruare faciet, infra tempus Induciarum ipsarum prenotatum.

Nos itaqz prenominati vtriusqz Principis Commissarii et Consi: liarii prescriptas Inducias, vnacum premissis condicionibus ac articulis vigore premissi pleni mandati, ratas et acceptas

habere atq; per omnes subditos Principum ipsorum obseruarí fa:
cere promittimus, ac eosdem Principes nros, vt obseruari iube:
ant faciantq; obligatos esse decreuimus presentium literarum
nostrarum vigore testimonioq; mediante quas Sigillis nris sub:
scriptioneq; manuum nrarum roborari testimonium premisso:
rum duximus concedendum. Datum in Oppido Megier predicto
penultima die Decembris Anno. M°. D°. XXXii°

Petrus Epus Cracé. Vicecancell.,
Mathie Drzeuitio Archiepo Gnesn.

RMe in Chro Pre et domine maior honorandme Vt is
Nunctius quod apud me fuerit quodq; me nomine. D. vra
Rme salutauerit testimonium habeat presentes illi dare volui
quibus reuiso et resaluto. D. vram Rmam, illi adeo optas
omnia quae ipsa sibi sola vel maxime cuperet et optaret.
Accepi non vano rumore in Hungaria diligentissime quieti
communi intendi, et tranquillitatem ab vtraq; parte reti:
neri ob spem perpetuae pacis cito per Imperatorem Thurcarum
inter Reges dissidentes conciliande et publicande indies
enim expectabatur: aduentus domini Acritti cui ea prouin:
cia per Imperatorem Thurcarum est commissa dominus etiam
Palatinus Siradien in Kiezmargk venit, sed languere
aliquantulum dicitur, dominus Castellanus Bona Zarnouien pro:
pediem hinc exibit ad accipiendam sponsam quae sibi Piotr:
couie pro festo Sancti Martini dari debet. Non arbitror
autem Regiam pro futuro Conuentu venturam, cum em
non est datus Salus conductus à Duce Moskouie pro Mtis
sue Regie Oratoribus nisi his adiectis conditionibus vt
dominus Palatinus Vilnen solus et aliquot alii ex Proce:
ribus

ribus illius Ducatus Oratores ad se veniant vtq; in breis exprimatur se id ad preces Mtis sue fecisse. Mtas sua pro: culdubio cogetur adhuc diutius illic immorari vt hisce in rebus consulat et dignitati sue et necessitati Ducatus illius. Cetterum literas quas ex Vrbe Roma accepi dominationi vre inscriptas cum presentibus illi mitto. Comendo me amori et benevolencie .D. vre R.me quam et sa: nam et foelicissimam in multa tempora esse ex animo opto Dat. Cracovie die xxx^a Octobris Anno dñi M° D. xxxiii°

Petrus Thomiczki Epus Cracc. Vicecancell Stefano Broderico Epo Sirmiensi

R.ME in Chro Pr et domine amice honorande. Binas iam post reditum ex Gallia. D. vre R.me accepi literas quarum alteras et quas mihi simul et dominis Castellanis Cracovien' rescripserat, reuerendis sue rationem explica: uit, Quare ego mirifice eram consolatus, pro eo enim amo: re et benevolencia qua sum deuinctus. D. vre R.me se: cundas quasq; res et bonam illius valetudinem summa cha: ritate et fauore prosequor non vulgaremq; ex eius fortu: nis capio voluptatem, alteris vero et posterioribus literis causam breuis Apostolici in negocio suo ad me missi mihi declarauit quam ego ita curandam suscepi vt nihil magis hoc tempore optauerim q; vt ea in re desiderio .D. vre / R.me satisfacere possim. At qm res hec que ad d.nes vram imprimis deinde alias octo personas per illam nomi: nandas spectat mandatis eget procuratoriis. D. vre R.i: cerit curea octo personas nominare que absolui per me debent iuxta tenorem breuis Apostolici Procuratores q; instituere

et mei officii tum demum optatis. D. vrá Re me satisfacere quando et persone per. D. vram nominande et mandata, procuratoria mihi erunt prout expedit cognita. vt autem D°. vrá Re ma et facultatem mihi in breui concessam, et potestate exceptionibus circumscriptam cognoscere possit, mitto illi cu presentibus exemplum breuis ipsius Apostolici. cuius argumento perspecto. D°. vrá Re ma facultatem nominaci: omi suarum ita accommodabit vt cum facultate mea concordare possit.

Cæterum quòd attinet ad prohibenda maledicta quæ in Sermu Regem Hungariæ inimici serunt ego quantum in me est scripturis quos potero horlabor et monebo, ne plus nimio modestia sua in talibus abutantur, sed equidem vt. D. vrá Re mæ est cognitum paucorum ego aut ferme nullorum ex aduersa illa parte ita vtor familiaritate vt sine suspicione vel minuta de huiusmodi rebus cum illis mihi agere liceret, si quid tamen ea in re per me sine offensa prestari poterit, non patiar mi hoc officium meum vlla ex parte à. D. vrá Re ma desiderari. Cuius me amori et benevolentiæ fraterne plurimum commendo et vt me Ser^mo domino suo et Re^dis dominis Archiepiscopo Colocen Epo Transsiluanie domino Cancellario et aliis dominis et amicis commendet vicissim ab illa rogo quam et foelicem et bene saluam semper esse vehementer opto Dat

Decretum regium de honore

Sigismundus primus Rex Polo[nie]

Significamus tenore p[rese]ntium quibus expedit vniuersis. Quia ad
retulissent ad nos in querela Mag[nu]s Andreas Comes de
Thanczin Palatinus Cracouien[sis] ac Commissarii m[eu]i per nos
ad faciend[um] limites inter bona ville m[eu]e Vielawies ad Ca-
strum m[eu]m ozyeez pertinentes ab vna et ville hereditarie
vid[elicet] Krambrowiecze famati Petri Krupek Ciuis m[eu]i Cra-
couien[sis] itemq[ue] ville Syeze ad prebendam Eccl[es]ie Sancti
Martini Cracouien[sis] Venerabilis Mathie Lagiewniczky
spectantem partibus ab altera designati q[uo]d ipsi Petrus Cru-
pek et Mathias Lagiewniczki quandam protestacionem con-
tra eos tanq[uam] ipsi non secundum iusticiam sed pocius in fauo-
rem p[rae]nominati Mag[nu]i Andree de Thanczin Palatini Cra-
couien[sis] et iuxta eius mandatum bona p[rae]dicta limitassent
coram Ministeriali et Nobilitate fecissent in offensionem fa-
me honoris integritatis et bone existimacionis eorund[em] Mag[nu]i
Andree Palatini et Commissariorum m[eu]orum non mediocre
p[rae]fatis Petro Krupek et Mathia Lagiewniczky respond[en]-
tibus et negantibus se eiusmodi protestacionem per quam
fama honor integritas et bona existimacio ipsorum Mag[nu]i
Andree Palatini et Commissariorum m[eu]orum perstringi
seu ledi videretur nedum vnq[uam] fecisse sed ne id quidem co-
gitasse. Nos auditis parcium propositionibus et responsis
in primis comperimus et censemus protestacionem p[rae]dictam
per Petrum Krupek et Mathiam Lagiewniczki factam
et ad librum Castri nostri Crac[oviensis] inscriptam ad Mag[nu]m
Andream Palatinum Cracouien[sem] minime pertinere neq[ue] ips[u]m
honori dignitati et bone existimacioni nocere illa debere vel

posse Quod autem allmet Commissarios mos de quibus in ea
ipsa protestacione habita est mencio decrevimus et decernimus
ciusmodi protestacionem ipsorum qz bonori fame, et bone existi:
macioni minime nocere debere neqz posse et preterea vt illam
prenominati Petrus Crupek et Mathias Lagierowiczki vne:
sus circa librum cui inscribi eam fecerant cassent, in ciusmodiqz
cassacione sua recognoscant se illam non sine lesione et mino:
ritate quadam fame integritatis honoris et bone existima:
cionis eorundem Commissariorum nrorum fecisse. In cuius
rei testimonium Sigillum nrm presentibus est appensum.
Actum et Datu Cracouie die Sancte Elizabete Ano
domini M°. D°. XXXii°

1179

1180

1181

1179

1182

1183

1184

1185

1186

Комнаго Игумена Августа 449.

Polskie 99. 726. 909. 917. 919. 1027. 1030

Hen: Lotk. 103. 181. 186. 546 955

do Jana Kikloid. 403.

Wacława Plebana Gradien 416

1531. 431

Grötli. 488, 535, 540, 723, 858, 957. 963. 1013

Herbertsh. 483. 541. 1014. 1055

Wł. Władysław 552

do Cesarstwa 634–935.

1532 683.

Dubowierski. 818. 900

Nagrobek Tauch 897

В сей рукописи нумерованных листов
пятьсот пятьдесят один (551).

Хр. Лопарев,
25 октября 1905.

Латинская.
Л: ОТД. II N